

OFFICINAE

IOANNIS RAVI-
SII TEXTORIS
EPITOME.

**

TOMVS PRIMVS.

*Opus nunc recens post omneis omnium editiones fide-
lissimè recognitum, & Indice copiosissimo locuple-
tatum.*

*Book Hugo Devero. Madrid at an
vento
Chiron*

VIRTVTE DVCE,

COMITE FORTVNA.

28649

LVGDVNI,
APVD ANTONIVM
GRYPHIVM.

M. D. XCIII.

*A.
88
10*

Municipio de Madrid

Nam quamvis anima nobilior sit illo
reopati. Sicutque deunetur in cor-

OFFICINAE
JOANNIS RAYE
SINTEXTORIS
LITTONI
TOMVS PRIMVS.

...

COMITIBUS

1782

AVD. ANT. O. NIVM
M. V. H. I. V. M.

INCULPATISSIMO VIRO,
SACRARVM Q. LITERARVM PROFESSORI
MERITISSIMO, D. IOANNI BOLVACO, NIVER-
nensi, Nauarensum Grammaticorum Hymnastarchæ, Ioan. Raufius
Textor Niuernensis, S. D.

REQVENS fuit multis à admiratione, vir inculpatisime, quòd ego tuus alumnus, & propè dixerim partus, tuis semper adiutus obsequiis, tuâq; opera literis inuiri us, neq; beneficium scriptis agnoicere, neq; gratiam verbis vllis remittere. Nec defuerunt, qui silentio meo tam diuturno inflatis etiâ buccis & multo irascerentur stomacho, atq; hoc ipsum vitio verterent, dicerentq; me indignum de quo quisquam bene mereri debeat, quum vi causabantur, plezq; expertes rationis animâtes abhorreant ab huiusmodi nota. Nâ & ciconia, parentes à quibus vitam accepit, senio fessos nutrit & succollat, & glires suis genitoribus dum senuerunt, eadè succurrunt pietate, velut meritum refundentes. Alij item quibus eadè placebat sententia, conuictis me inessebant, & huiusmodi verbis alloquebantur: Næ tu es homo egregie malus Textor, dignusq; multis plagis & cicatricibus, qui magno famæ tuæ dispèdio non agnoicis, per quem profeceris? Hic (de te loquebantur) te nutrit à puero. Et, vt inquit, simo Terentianus, fecit ex seruo vt esses libertus, & quod habuit summum pretium, persoluit tibi. Tu tamen pateris eius memoriam apud te frigescere, quem velut numen aliquod terrenum deberes suspicere & reuereri, cuiusq; es, si sapieres, domi haberes in larario, quum quicquid es, si quid saltem es, id totum sis eius officio, eiq; vitâ cum doctrina referre debeas acceptâ, Adde q; magna est ambobus affinitas, eadè vtriq; patria, cuius ille flos est, & primum speciem, & in qua rati fit ab omnibus, vt inhumanus habeatur & in ciuili, qui transeuntî compitatum non assurgit. Quânam ergo ratione maculam hanc elues? quânam modo culpam deprecaberis, aut in quam excusat ionem reijcies delictum, si solus eum relinquis insultatum, in què omnes pleno ore certatim laudes cogerunt? His illorû verbis quum aures mihi calerent & circumsonarent, cepit me pudere vitæ, & pœnitere negligentia. Parumq; abfuit, quin ipse mihi pœnam irrogauerim, sumptusq; de meis Mulis supplicio, abortiuas adolescentiæ meæ nugæ Veneris marito deuouerim, vt cum Politiano loquar. Vbi tamè diu satis in ea pependi cruce, post longum tædium & animi mororè, discussis hinc inde rationibus tandem cognoui nihil esse, quod deberem tristari, aut affici pœnitentia. Quinetiam me multo prudètius egisse, quàm si quid infra dignitatem tuam antea reposuissem. Præcedentia quidem argumenta iniiciebant mihi pudorem. Contra vero alia emerferunt omnino contraria, quæ postea suaserunt, vt non tantum non me pigeret nihil ad te scripsisse, sed ne in posterum quidem scribere. Consideraui in primis quàm stultè agat, qui suis ineptiis illustriû virorum maiestatem contaminant, exemplo illius Chærii, cuius scripta plus multo probri quàm laudis pepererunt Alexandro. Quantum enim famæ parturunt doctorû monumenta, tantum dedecoris afferre solent pœnitentia & viles indoctorum nugæ. Itaq; si quid hætenus tibi nuncupassem, plus multo fuliginis & tenebrarum quàm lucis induxisset tuo nomini. Nâ nihil est in me, quod tuis laudibus respondere valeat. Nihil neque scribo neq; loquor, quod semitarij & pagani magistelli non nouerint. Ni-

4
EPISTOLA NVNCVPATORIA.

hil nisi triuiali percussum moneta dico. Quanam igitur doctrina tibi, hominū dico omnib. virtutum numeris absolutissimo satis facere potuissem? Quod si potuissem, ad huc tamen mihi fuerat timendum, ne irrascereris, graueq; ferres & dolenter: si te in ora vulgi conijcerem, quā ea sis natura, vt malis laudum tuarum testimonia in præcordiis hominum idelirefcere, quā linguis versari. Ego te noui tanquam meos vngues. At si quid certi ex tuis moribus potui colligere & explorare, tu non es ex eorum numero, quib. aures inanib. præconiorum fumis priuriunt, & titillantur. Fuit ista gloriola non plus te mouent, quā lippū pictæ tabulæ, fomenta podagram, auriculas citharæ collecta forde dolentes, vt inquit ille, Omnia tibi sordent, nisi quæ meram olent virtutem. Suspiciari posses me hoc dicere adulandi studio, nisi tam alienum esset mihi assentari, quā tibi assentatoribus aurem præbere. Id ego ausim de me prædicare, nec vnquam placuisse mihi parasitos & blanditores, nec vllam pestem nunquam acrius refugisse me, quā parasiti personam, ne quis fortè suspicietur à labiis meis dissentire præcordia. Et tu ipse cum me semper nosti, in primore cuius fronte legatur animus. Quod quamuis hac tempestate non vsquequaque sit vtile, non possem tamen infucatum illum naturæ rigorem excutere, vel si vnco-trahendus ad scælas gemonias, aut insiliendus culeo cum gallo, serpente, & simia. Vides igitur, vt ad insitutum redeam, quæ de vno me mouerit argumenta, vt nihil ad te scriberem, aut de te. Tandem tamen inuicem me hæc recusantem expugnauit, & tuus in me amor, & mea in te benignolentia, coegitq; epistolam hanc liminarem adicere, quamuis intelligerem titulum hunc, si modo laudis est titulus, fore tibi molestum & odiosum. Sed velis, nolis, oportet vt & qui bonsq; consulas. Hoc ego feci, non vt par pari relatum cognosceres, quā, vt inquit Cicero, si vitam pro tua dignitate effunderem, nec minimam quidem tuorum in me meritorem partem viderer assecutus, sed vt eorum calumnias declinarem, qui me suspendunt naso, quòd nullo dum ac ne verborum quidem testimonio exhiberim me gratum. Porro nomen perpetuitatem magis mihi ex te polliceor, quā tibi ex hoc opere meo. Si autem percontaris, quale sit ipsum opus, & quid ego sentiam, dicam id quod res est, ne quis cauilleret factus meos mihi blandiri. Illud primum omnium non inficiabor, me omnia frustillatim ferè ab autoribus emendicasse. Nihil priuato iuri præter laborem tribuo, quem si qui improbet, nullam spem futuræ laudis mihi relinquo. Et vt occurram censorum lituris & spongiis, tota hæc Officina si milis est Horatianæ corniculæ alienis plumis circumquaq; vestitæ. Quam licet plerique probent, & in his Petrus Danæus homo plurimæ doctrinæ & eruditionis, non sum tamen adeo nesciens mei, neque ita pendeo totus ab aliorum iudicio, vt eas laudes velim agnoscere, quas nec honestè possum, nec iure debeo. Nolo mihi Suffenus esse, aut simias imitari, quæ suos factus quamlibet deformes pro formosissimis admirantur. Si quid tamen ex multis paleis fructus collegi te & cæteros lectores rogo, vt excipiat is plausibiliter. Contrà verò si quid per incuriam mihi non climatum lapsum est, frequenter autem lapsum est, partem erroris quas condonate meis occupationibus, quibus quum hæc imprimeretur nulla non hora obreuebar, idq; adeo, vt vix otium esset ad scalpendum caput, aut ad mugendas nares. Nam vt tu ipse omnium certissimè nosti, non poteram assidue præesse typis, quum me oporteret totos dies erudiendis iuuenibus impendere. Vixq; vt opinor, suffecissem operi, nisi in emaculandis vteunque typographorum erratis laborem meum iuuisset honestissimus, maturæque doctrinæ adolefcens Guido Mommiraldus Lutecianus patricius. Vale homo probatissime, Et me ama.

IQ.

5

IO. RAVISII TEXTORIS
NIVERNENSIS IN SVAM OFFICINAM, AD
EXIMIVM, ET LITERATISSIMVM VIRVM,
D. Gausfredum Pompadoreum Petragoricensem Archidiaconum,
vtriusque iuris professorem acutissimum.

P R A E F A T I O.

QVIVM qui Latinam linguam suis haecenus iuue-
runt monumentis, neminem propè vnū inuenias,
Gausfrede literatissime, qui vbiq; suorum operū ca-
lumnias momorū, & obelos posteritatis effugerit:
quiq; nullibi acceperit vulnus. Hoc docent autorū
elegantissimi, quorum scripta quāuis insculpta, &
omnibus oloquentiæ calamistris deceter cōpra viderentur: plerisq;
tamen in locis Aristarchorum lituris expuncta sunt. Hic arguitur
vt nimis ieiunus, illius oratio plus cutis quā carnis habere dicitur,
alius verbis cōstragosis ampullari, alius humi reperere: in hoc as-
festata culpatur obscuritas, in illo stylus nimis languidus & ener-
uis. In summa, nihil reperies quod suis dentib. liuor non cōfigat. Et
quod omnū molestissimè fero nō eruditi & frugi homines solum
hanc prerogatiuam sibi vendicant, sed inepti quoq;, & qui carent
naso eandē licentiam iuxta induunt. Ita, vt venatici canes, & villa-
tici eodē modo ferinam olfacere videantur, velintq; capræ Rhino-
ceroti nasuto haberi similes. Sunt quinetiam, qui laudi sibi vertunt
cū egregio hoste pugnā suscepisse, vt aliena virtute (quod propria
nequeunt) in opinionem vulgi quocunq; modo introrepant, seque
in populi admirationem intrudant vtrumque. Alijsquū quid co-
ram idiotis legunt, ne nihil scire videantur, audent tamen de Si-
byllæ folijs iudicare, saxq; ceosuræ cum aliis symbolum ferre. Sed
falluntur haud dubiè, & suis eruribus asciam illidunt. Nam plura
ipsi accipiunt, quā inferant vulnera. Inustū enim ab eruditis vni
cum stigma instar multorum est, præstatq; sexcentas ab huiusmo-
di latroribus plagas accipere, quā à literatis vnā. Quicquid
dicitur ab erudito, æternum est, & nescit finem. Quod ab insulis
euanesceit tam citò, quā ipsi sunt vani. Quod si vnquam primis
seculis fuerit hoc malum, nunc inualescit maximè ita, vt vix re-
periat opus, quod vel non sit mancum ac mutilum, aut stolidis
istorum nebulonum iudicii planè corruptum. Quid est in causa,
quamobrè Fabij institutiones oratoriæ nobis tenebrose videatur,

rectoresq; omnes tertio quoque verbo suspensos retineat: Sola hominum temeritas, qui quum autoris mentem non caperent, omnia inuertere, & rotundis quadrata mutare ausi sunt, feceruntque oraculum, quod per somnium noctu viderant. Qua etiã sæpe historiam Plinij naturalem vbique perunxerunt, dum non intellectam detorserunt in suum phantasma, ne lectorem destruisse viderentur, seq; ignorantia conuicisse. Ego, vt verè dicam, ex alieno periculo mihi timeo, terroremque (vtinam vanum) confingo. Quis enim gregarius miles in dextram aurem securus dormiat, si videat principi suo malè esse? Quis vellicato Cicerone, suis auribus non timeat: Quem notato Vergilio, calumnia metus nõ tetreat: Atque eò magis quòd acrius semper in neotericos sæuiatur. Homines enim huius sæculi propè omnes consueuerunt in seipsos furere, alter in alterum quadrigas conuiciis onustas iaculari, viperis nimirum similes, quæ parentes dicuntur impetere. Vide Apologias, vide occultas Satyras quæ nunc euentilantur, & excuduntur. Quotusquisque nostri temporis habetur in pretio, qui tot Archilochos non habeat, quot præcones? Paucis ab hinc annis Seruius de Latina lingua bene meritus floruit. Iam Beroaldinis annotationibus vapulauit. Beroaldus item nunc cum fœnore recipit talionem. Omnes enim (qui saltem corruptum non habent olfactum) quamuis laborem eius non improbent, sic tamè stylum auersantur, vt sibi suisque liberis eius lectio-
*Valla
 lass.* ne interdican. Nullus Grammaticorum pleniore obsequio posteritatem demeruit, quàm Laurentius Valla. Nemo purius iudicauit, Mancinelli tamen iam passus est limam, qui & ipse postea limatus est. Politiano viro vtriusque linguæ doctissimo, Marullus poëta iã dedit vulnus, idemque lege tallionis accepit. Quo anno hæc imprimabantur, nescio quis semidoctus Anglus, ausus est in Erasmus virum planè & sine lenocinio doctum insurgere, annotationesque (quas Mercurij cuiusdam opera Græcanicis referit laminis) euentilare. Audio, & fuisse quendam nebulonem, qui opus doctissimi & eruditissimi Budæi de Assè dixerit esse velut otiosum, infringèrè, ac nemini vtile, & non magni referre cognoscere q̄ sint partes assis, quàm variæ ponderù & nummorum species Cuius nomen si cõmpertum haberè, eius cruce & furca lueret, nec ad cõmiserationem me flecteret, etiã si flet sanguine. Tène oportuit nebulo perperam de tanto Gallia mōstro iudicare, tantumq; virù purida tua censura proscindere: qui tñ vnus inuidiosam Athenis reddit Lutetiam, facitq; vt oēs propè ceteræ nationes palmã desperent eloquẽtiæ? Hic (si literis merces exolueretur) Regi deberet esse, quod Archelao fuit Euripides, Ennius Africano, Romano senatui Cic. Et te non pudit immundũ ex ore tuo sterquiliniũ in hũc vomere? Nihil de te loqui audeo

audeo Faber modestissime. Plagæ tuæ mihi excutiunt lachrymas, tã-
 tũq; dolorẽ afferũt, vt amicis indigeã, q me perinde ac te cõsoletur.
 Nescio cui te cõparẽ, nisi Acteoni, quẽ vt sui canes laniantũr, ita quo-
 que q ex tuis vigiliis fructũ & cõmodũ ceperũt, qui te præuio & an-
 teambulone, Philosophiã latebras incolumes peruaserũt, in te ro-
 stro & detrib. sæuiũt. Sed sis bono animo. Aderũt, aderũt, qui vleiscẽ-
 tur, faciẽtq; tuos istos canes suorũ pœnitere latratũ. Imò iã affue-
 runt. Nũquid enim prospicis plerõsq; ex illis (indigni sunt qui à me
 nominentur) iam nõ pluris quã histriones fieri, & ab eruditis ha-
 beri velut indoctos? Indoctos autẽ, imò & planè barbaros, ipsĩque
 adeò barbaris ineptiores. Luent, luẽt, & viui & mortui, flammãque
 (quib. scripta tua digna dixerũt) ipsi perferent. Impingent (ne dubi-
 tes) in eruditorũ carnificinas, in quib. nullus futurus est commiserati-
 onis locus. Iã in epithetis meis tibi cõdoluerã, aeq; tamẽ vrgente
 beneuolẽtia (quã habeo in literatos genuinã) potui nõ iterũ misere-
 ri, vt docerẽ, quod prius dixi, nullũ esse quantũuis doctũ qui huius-
 modi Libitinarũ morsus & rabiẽ declinet. Quis ergo tot eruditus va-
 pulatibus, securũ me putet dormire somnũ? Quis porrectis pedibus
 nihil timentẽ quiescere; quũ etiã si rosas loquerer, essent tamẽ, quib.
 meæ roste olerẽt vriticã. Omnĩũ linguas cohibere velle, manifesta-
 ria est dementia. Culpã apud omnes deprecari tã difficile est, quã
 facile à multis hãlo suspẽdi. Ne multis agã, salubrius mea sententia
 nõ est cõsiliũ, quã veniã præfari, & suscepti operis causam per-
 cõtaturis dicere. Demũ si quis obloquatur, & me aspergat cõuiciis,
 pili & assis non facere. Primũ omnĩũ nemo est (vt opinor) neque ex
 eruditorũ turba, neq; ex plebeiorũ grege, qui manibus ac pedibus
 nõ eat in Sallustij sententiam dicentis: Omnibus hominib. (qui sese
 studẽt præstare ceteris animãtib.) summa ope enitendũ, ne vitã si-
 lentio trãseant, veluti pecora, quæ natura ventri pronã & obediẽtia
 finxit. Nos enim propter voluptates nati sumus, & aliorũ accepi-
 mus animã, quã vt otio Epimendis somnũ indormiamus, vt proci
 Penelopes aliis certantib. soli nihil faciamus nisi numerũ. Quid à
 porcis differemus, si multos m̃les sterramus instar glitũ, & purissi-
 mæ aquæ sordidũ lutũ præferamus? Cõmodemus aures Catoni, qui
 dicebat reddendã esse vitæ rationẽ. Sequamur laudabilẽ Gymnoso-
 phistarũ cõsuetudinẽ, apud quos imprãsi abibant, qui nullũ diurnæ
 operæ fructũ afferbant. Ægyptiæ adhæreamus iuuentuti, cui l. fuit
 cautũ, ne cibo priº vesceretur, q̃ cõtũ & octoginta stadia percurrisset.
 Adjiciamus oculos morib. Spartanorũ. q ablegatos à se pueros non
 priº domũ redire pmittebat, q̃ parẽtib. honori, & patriæ vtilitati esse
 possẽt. Fuit primis seculis tm̃ virtutis studiũ, vt summã in labore for-
 licitatẽ reponerẽt. Qua causa Menãder dicebat Deũ otiosus nõ ad-

esse Epicharmus bonos laborem sequi, timidos nihil vnquam assequi. Heraclides quoque Lycius vnū librū laboris laudibus dicauit, quo aiebat nihil in rebus humanis magis frugiferum geri posse. Quib. persuasus argumentis, aliquem ex dactylothea mea carbūculum in linguæ Latinæ gazophylatium conferre volui, q̄ hominem sic oporteat viuere, vt se aliquando vixisse doceat posteros. Qua enim per maximū Iouem opera rectius ingenium exerceret? Nōne prestat hoc ipsum facere, quam plebeculā ad medullas corrodere cū caufidicis, homines impune occidere cū medicis, mercatorum instar lucro immori, & honores aulicorū ritu ambire? Sequi volo Amasis Ægyptiorū regis edictū laudabile qui (vt est apud Herodotū) sanxit, vt singuli quotānis apud cuiusq; præfecturæ præsidē prosteretur, vnde viuerēt. Quod, qui nō facerent, illis p̄na extremū suppliciū esset. Sed fac meū hoc pensum nō esse magni momenti. Minorē saltē præstabo culpā, quā qui nihil omnino parturient. Per me nō stat, quin melius agā. Natura est in causa, quæ eam mihi dotē nō dedit, quam fortunatis ingeniis, quib. in manu est, ex tēpore (si inasperata declamādi necessitas occurrat) eleganter dicere, & copiose. Arguerē me pigritiæ, nisi certo scirem me plus olei multo consumpsisse, quā plerosq; alios qui tamen multis præcurrunt parasangis, doctrinaq; & eloquentia tantū me præcedūt, ante alios quantū Pegasus ibat equos. Si quis dicat iā nobis abūdē esse voluminū, quorū tamē p̄pterea cauillari eos attinet, qui multa scribunt, & cumulum augent? quū Theophrastus trecenta librorum volumina ediderit, Chrysippus septingēta, Empedocles tria & quadraginta, Atteius Capito Cōsul sexaginta? Constat Seruīū Sulpiciū cētū & octoginta libros de iure ciuili edidisse, Galenū de medicina centū & triginta. Debemus ægreferre thesaurū nostrum augeri & ararium crescere? Sed admittendi sunt soli maximē eruditi. Cur ita? An qui habēt plenā auro crumenā argenteos quadrātes ab acervo reijciunt, & minorē respuūt monetā? Hoc illis impropandum, qui sunt vsq; adeo polypoli, vt olfactu prorsus careāt, neq; triticum ab auena & lolio possint internoscere. Non est idē omnium gustus. Et quod ad huius stomachū facit, illi nauseam parit. Quod hūc excitat, alium sopit. Hinc fit vt aliis placeat breuitas, alij luxuriantē verbis & sententiis malint orationem. Præterea si nihil vnquam recens imprimeretur, periculū esset, ne tandē literæ naufragium facerent, & perirēt ab radice. Vides enim vel iniuria temporū, vel hominū incuria, opera & vigilias multorum iam periisse, quorum nomina plurimi à nobis sunt, & pleno ore ad cœlum feruntur, atque etiam frequenti omnīū voto desiderantur. Vbi nunc sunt Accij, Pacuij, Æschyli, Afranij, Anacreōtis, Archilochi, Philetæ, Aristophanis.

Quæ multa scripserunt.

stylis diuersitas.

nis poetarū & aliorū plus quingētorū monumēta: Vbi Annales Andronici, Tragediæ, Comædiæ, & Satyræ Ennij, Plauti centum & triginta fabulæ, Saturnalia, Syluæ, Medea & Orpheus Lucani? Vbi Manlij Astronomica. Valgij & Cornelij Galli elegiæ, Licinij Calui Quintilia, Varronis Leucadia, Et Cesēnia Gerullici: Quis habet Laberi, & P. Syri mimos Cælij Bassi Liricos, & Furij Bibaculi Iambos (Quis Porcij Licinij, Valerij Æditui, Cinnæ, Domitij Marfi, Pædonis Albinouani Epigrāmata? Perierunt magno posteriorū dispēdio, grauiq; iactura. Et quā legamus non paucas oratorū centurias olim floruisse, vnicus propē Cicero diis calamitatē nostram miserātibus, nobis remāsit. Euanuerunt M. Æmylij Lepidi, Spurij & Lucij Albinorū, Albucij Sili, Licinij, Calui, duorū Carbonū, ac totidem Gracchorum orationes cum Afinij Pollionis declamationibus. Nec minore damno historiographorū opera exciderūt. Q. Curtius, Diō Cassius, Herodianus, Liuius, Ammianus Marcellinus ad nos paruenerūt, sed fracti, manci, mutili & laceri. Amisimus bellum Numātinū Asellij Sēpronij, Germanicū Aufidij Bassi. Ex quadraginta libris Polibij quinq; tātū superfuerūt. Quæ omnia quanto posteritatis incōmodo, quātāq; ruina perierint, vel cæco appareat. Hæc ergo cladē qualibuscunq; subsidijs refarciamus, & quāuis maiores lōgo sequamur interuallo, audeamus tanē. Propius ibimus, si ad summa nitamur, quā si præsumpra desperatione circa ima substiterimus. Faciamus quod à tribunis militū solet, qui quā egregios bellatores amiserint, copias tanē dispalatas quibuscunq; possunt homūculis instaurāt, ne omnino victōria cecidisse videantur. Crescet nobis maior gloria, quā si nullā nostri memoriā posteris relinquamus. Vide cui probro se reddat obnoxios, quib; perpetuæ sunt feriæ, quiq; cōpressis manib; sedent, & in otio contrahunt marcorē. Cōtra verò quātū famæ sibi cōparauerint, in quot annos suum propagauerint nomē, qui nullū tēporis punctū fructu vacuū permisserunt fluere. Plin. iunior perire omne tempus arbitrabatur, quod nō impertiretur stadiis. Apelles nullā diē ducebat sine linea. Porcius Cato detestari solebat, si qua dies inanis per incuriā effluisset. Qu. Hortensius orator nullū diē abire sinebat, quin vel in foro diceret, aut extra forū meditaretur. Tantū erat gloriæ & virtutis studiū apud maiores. Quorū vestigijs si vellemus insistere, magna passim foret expectatio, bonas artes iure quodā postliminij de situ in nitorū rediuras. Sed omnia pessum eūt, quia nos Gulæ mancipia, & Epicuri de grege porci, nihil aliud studemus, quā vt pacscamus ventrē, corporū tenus curiosi. Satis est, si probē saginati appareamus populo, posteritatis nulla cura: quasi verò nobis tantum nati simus, neque patriæ aut amicis quicquam debeamus. Sumus

Momina eorum
quorum
operano
extant

Otium
vitidū

Tygribus masculis non multum dissimiles, quibus nulla est sobolis suæ cura. Superest vt aliquid de Historia dicamus, quam ideò sumus aggressi, quòd apud Gellium dicat Phauorinus, viuendum esse moribus præteritis, qui cognosci nequeunt, nisi maiorum intelligatur vita. Intelligi autem non potest, nisi per manus relinquatur nepotibus. De cuius vtilitate multis verbis nõ est differendum. Hoc omnes tanquam suos vngues tenent. Facit in primis, vt dum eorum vitam legimus, qui sua culpa in discrimen aliquot ceciderunt aliena fruamur insaniam, & pedem ab his reuocemus, quæ aliis naufragium attulerunt. Nunquid suaue est alieno infortunio sibi præcauere? In transitu fluuiorum qui primi tentant vadum, aleam fortunæ periculosam subeunt. Qui à tergo sequuntur, possunt periculum declinare, si velint. Si nihil haberemus de antiquitate, quam viuendi consuetudinem sequeremur? Essemus vetustissimis, illis Arcadibus similes, quibus quoniam nulla erat rerum experientia, nulla cognitio, belluino more degebant, ac nudi vagabantur. Quos qui ad meliorem cultum redegerunt, in deorum indigitamæta relati sunt. Præterea nulla est ars aut disciplina, quæ maiorem sine tædio voluptatem afferat. Medicinam plerique obducto supercilio contractisque naribus auersantur vt immundam, & olentem putidè, ipsosque medicos cum nausea refugiunt, velut scarabeos stercorei bubulo se impenetrantes, & cum vulneratis aliquid habentes commune, qui saniosa tractant vlcera, & admotis manibus ipsum pus exprimunt. Vtriusque iuris & legum studia plerisque non admodum probatur quòd lucri magis quam virtutis causa appetantur. Theologiam fastidiunt quàm plurimi, vt laboriosam & nimis tetricam, quòd nihil habeat festiuum, nihil marcentem lectoris stomachum irritans. Cuius etiam sectatores in contemptum, & risum venerunt, quòd mortalium videantur insolentissimi, & neminem præ se ducant hominem, seque primos omnium rerum esse velint. Còtrà verò Historiam nulli refugiunt, amplectuntur omnes, nulli non lubenter audiunt. Cuius scriptores tanto quondam in pretio fuerunt, vt ad audiendum Linius, non humiles solùm & gregarij homines, sed clarissimi quoque principes ab extremis Hispaniarum finibus Romanam vsque curmatim venerint. Iosepho propter libros de captiuitate Iudaica scriptos Romani statim erexerunt. Antipater Hieropolitanus Seuero principi, Clitarchus Alexandro, Dexter Theodosio, Amyntæ Macedonum regi Hellanicus Mitylenæus, Eratosthenes Cyrenæus Ptolemæo Euergeti, ob scriptas historias cœperunt familiarescere Nec aliam ob causam Demetrius Poliorcetes Hieronymum Rhodium magna mercede sibi domesticum fecit. Si quis dicat iam esse nobis affatim autorum, qui hoc scriben-

*Historia
utilitas.*

*Historia
in pretio
habita.*

*Familia
rescere.*

di genus secuti sunt, respondebo nullum propterea detrimētum ex copia nasci. Si quem pœniteat meæ lectionis, aliò se conferat. Nolo quæquam iurare in verba mea. Insulsus est, & caret naso, qui nequit eligere, quod est sibi vsui, aut refugere, quod detrimētum. At carere potuissēmus hoc opere. Et maximo possemus auctore. Vna & altera vestis possunt homini sufficere, aliæ tamen propterea non reiiciuntur. Scripserant de gestis Alexandri Clitarchus, Polycratus, Onesycritus, Antigenes, Istrus, Aristobolus, Cares, Philippus Calcidentis, Ptolemæus, Antidides, Philo Thebanus, Antisthenes, Menechmus Sicyonius, Nymphis Heracleotes, Potamon Mitylenæus Sotericus Asiæ, Arrianus, Plutarchus. Neque tamē probro datum est Currio, quod eandem retexuerit telam. Vide quod habet præcones Imper. vitæ, vt præter alios obscurioris famæ, Tranquillum, Dionem Cassium, Ælium Spartianū, Iulium Capitolinum, Ælium Lampridiū, Vulcatium Gallicanum, Trebellium Pollionem, Flauium Vopiscū, Sextum Aurelium Victorem, Etropium, Paulum Diaconum, Ammianum Marcellinum, Pomponium Lætum, & nostra ætate Baptistam Egnatium. Qui tamen omnes eundem torserunt funem, incudem omnes eandem tuderant. Vitas quoque Rom. Pont. scripserunt quàm plurimi, vt Damascus, Anastasius, Guido Rauennas, Sigisbertus monachus, Hugo Florianus, Sicardus præsul Cremonensis, Gotfredus Viterbiensis, Martinus Carfulanus, Landolphus Carnotensis canonicus, Sazomenus presbyter, Geruasius Ricobaldus, Ptolemæus Lucensis, Antonius præsul Florentinus, postremò Platina, Latini omnes, præter Græcos, Eusebium Cæsariensem, Sazomenum Salaminium, Socratem Constantinopolitanum, & Zonaram. Quos si secutus fuero, quis erit obiurgationis locus, quæ mei culpandi ratio? Qui causabitur plura nunquam scriptorum, quàm nunc extitisse monumenta, ibo inficias. Vnde ergo septingenta voluminum millia sibi collegisset Ptolemæus Philadelphus? Vnde tria millia Tyrānion grammaticus? Cui etiam opinioni si accederem, propterea tamen nõ faterer mittendum esse literis & labori repudium. Stultè mihi suadere videntur, qui aiunt tantisper supprimenda esse opera, dum concesserimus fato. Quis meum defuncti opus emaculabit? Quis addet aut tetrahet, vbi postulabit locus? Quis inuertet, si oporteat, aut in his recantabit, quæ non probabuntur populo? Quis cum laruis luctantium calumnias refelles? Ad hæc palàm est multos esse ardeliones, qui quum studio laudis immoriantur, neque tamen aliquid dignum laude parturite valeant, instar Horatianæ corniculæ plumas suffurantur alienas, vt nescio quis mihi notus: cuius nomini parco, qui ex aliquot meis qualibuscunq; Dialogis frugem sibi fecit, laudem præripuit, & alieni laboris solus gratiam

*Gestorū
Alexan-
dri Ma-
gni scri-
ptores.*

*Vitas
Roman.
Pontif.
qui scri-
pserunt.*

*Bibliotheca
nemo
vabiles.*

tiam hausit. Quod omnium confessione tam turpe est, quam ini-
 quum eos metere, qui sementem non fecerunt. Sed ut hæc omit-
 tamus certâ in spem vocor multa in hoc opere culparum iri, mul-
 ta fore, quæ prodigiosa aut etiam incredibilia hominum, videbû-
 tur iudiciis. Quæ si recta videantur, non pudebit me cû Stesicho-
 ro palinodiam canere, aut certe incudi reddere. Capita plerumque
 modicis de rebus adieci, vt de lenonibus, ancillis, abstemiis, cocis,
 & multis eius farina. Quod si quis rideat & noter carbone, ad cau-
 sâ meâ patrocinium iubebo eos in medium prodire, qui ex mini-
 mis itidem rebus scribendi argumenta desumpserûnt. Edidit Anto-
 nius librum de sua ebrietate: Homerus vnû de laudib. vini, alterû
 de bello ranarum: Ephrem Syrus de vituperatione visus: Marcion
 Græcus de raphano, Pythagoras de bulbis, Diocles de rapto, Pha-
 nias physicus de vrtica. Quod si non arguuntur fecisse, nec ad scri-
 bendum erit vitio, si minimarû rerû quandoq; historias collegero.
 Ne tamẽ erratis meis vbiq; patrocinari & fauere videat, vnû est in
 quo ipse culpâ agnosco, q̃ Græcas historias Latinis, Latinas bar-
 baris, & oratoria poetis, passim cõfudero. Quod à me factû est, nõ
 inscitia, sed laboris magnitudine, cui quum nequirẽ superesse, pa-
 rendum fuit necessitati. Iam satis luctatû est cum maledicis. Nunc
 superest, vt ad te nostra dirigatur oratio, Gaufrede literatissimẽ, di-
 cãmque quid me mouerit, hanc operis mei præfationem egregio
 tuo nomini cõsecrare. Hoc feci illud literarum & virtutis studium,
 quo à teneris annis totus prurire cœpisti, & cõflagrate, doctõsque
 omnes genuina quadam benevolentia prosequi. Existimabâ præ-
 terea fore mihi vituperio, si non reminiscerer tuæ benevolentia,
 qua me tyrunculum, & primi literis collegâ tuum supra fidẽ ama-
 bas, idq; adeò, vt cæteros omnes condiscipulos præ vno nihili
 faceres. Vbicumque tibi occurrebâ, nunquã sine risu me alloque-
 baris. Dextrâ (quod dici solet) à tertio vsq; iugere mihi porrigebas,
 magnum euidẽs tui candoris, tuæque amicitia argumentum. Præ-
 terea, Blasius Madronerus Securiacus, tuum cliens, bonarû litera-
 rum auidissimus helluo (vt de Veicensi Catone scribit Cicero) no-
 minis tui præco assiduus, nõ desistebat quotidie me præsentem mul-
 ta de virtutibus tuis, multa de literarum & literatorum amore, im-
 modice prædicare, meiq; amorem in dies tibi crescere affirmabat
 iuramento. Quo ductus argumento docere volui me non esse ex
 eorum grege, qui beneficium nunquã agnoscunt, & apud quos in-
 terit statim gratia. Quod famuli tui munus tam sincera fronte
 accipies, quam beneuolo datur animo. Vale homo perpaucorum
 hominum, clarissimaque virtutis & literaturæ. Et scribendum in
 calce huius operis tuo nomini Epigrama expectes aliquantisper.

MORTEM

MORTEM QUI SIBI VARIIS
MODIS CONSCIVERUNT, AVT

se aliis commiserunt occidendos.

LUCRETIA puella, rarum Romæ, castitatis lumē,
ægré ferens purissimum suæ pudicitiaæ florem ab in-
fami & turpissimo tyranno Tarquinio iuniore Tar-
quinij superbi, Romanorum propterea regum vlti-
mi filio fuisse corruptum, & stupratum, impatiens
acceptæ iniuriæ palam se occidit, fecitque, vt po-
pulus scelus vlcisceretur, & regum principatum excuteret. Cuius
mortis quotiescunque venit in mentem, lachrymis nequeo tem-
perare, sed nec puellæ satis misereri, aut stupratorem conuiciis ad
saturitatem aspergere, ac deuouere. Claudian. lib. 1. in Eutropium,
Visceribus frustra castum Lucretia ferrum Merfit. Stroza patet lib.
1. Eroticon. Vlti nefas animo, propriaque Lucretia dextra, Inuictio
occurreret clara pudore tibi. Sabellicus. Nec ferro occumbens casto
traiecta cruore Fœdasset patrio moriens Lucretia vultus.

Lucretius poeta Phisicus sumpto amatorio poculo, eò furoris
raptus est, vt manum sibi intulerit, natus annos plus paulò quadra-
ginta. Quinetiam eo, priusquam moreretur, delirio, diu ante fertur
laborasse: neque ad scribendum carmen animum appulisse, nisi in-
terfecta, interuallatæque infania. Politianus in Nutricia,

Nec qui phyltra bibit, nimioque insanus amore,
Mox ferro occubuit, sic mentem amiserat omnem.

M. I. Brutus vnus ex his, qui Cæsarem XXI II. vulneribus in sena-
tu confoderunt, ab Augusto & Antonio Iulij mortem vlciscenti-
bus, apud Philippos expugnatus, desperata iam victoria manum
sibi intulit, iuuante Stratone rhetore, anno suæ ætatis trigésimo, ne
in manus inimicorum veniret. Pamphilus Saxus:

Se gladio fodit Brutus, Cato fodit & ille,

Quem timuit Cæsar, quem coluere patres. Qui rei histo-
riam quidius stituerit, eat ad Plutarchum.

Portia filia Catonis, audita morte Brati mariti apud Philippos
interfecti, ferrum poposcit ad inferendam mortem. Quòd quum
amici recusassent, carbones hausit, & inaudito mortis genere vi-
tam finiuit. Autores Plutarchus, & Val. Max. Martial. lib. 1. Epist.

Coniugis audisset fatum quum Portia Bruti,

Et

Et substracta sibi quæreret arma dolor,
 Nondum scitis (ait) mortem non posse negari,
 Credideram satis hoc vos docuisse patrem.
 Dixit, & ardentis auido bibit ore fauillas.

I nunc, & ferrum turba molesta nega.

C. Cassius post interfectum Cæsarem ab Antonio & Augusto bello petitus, castra cum bibulo iunxit apud Philippos. Verum quum inclinatam videret aciem, vltro sibi mortem intulit, eodem pugione quo in Cæsarem vsus fuerat, autore Plutarcho, vel (vt alij malunt) Pindaro liberto iugulandum se præbuit. Quod probat Iouianus de fortitudine bellica, dicens: Potuisset Cassius (etiam si Brutus ceciderat) reparare exercitum, nec tam repentino consilio, famulo iugulum suum præbere.

M. Antonius audita per falsum rumore Cleopatæ morte, se ipsum gladio confodit, partim amore vxoris, partim desperatio nerum, quod ab Augusto victum se ægreferret. De hac morte Paulus Orosius sic inquit: Antonius se ferro transuerberauit, ac semianimis ad Cleopatram in monumentum (quod se mori certa condiderat) perlatus est, Item Propertius lib. 3. Castraque Pelusi Romano subruta ferro, Antonique graues in sua fata manus. Item Suetonius in Augusto: Obsessaque Alexandria, quò Antonius cum Cleopatra confugerat, breui peritus est. Et Antonium quidem seras conditiones pacis tentantem, ad mortem adegit, vixitque mortuum. Item Eutropius lib. 7. rerum Romanarum: Victus est, inquit, ab Augusto nauali pugna clara & illustri apud Actium, qui locus in Epyro est, ex quo fugit in Ægyptum, & desperatis rebus, quum omnes ad Augustum transirent, ipse se interemit. Hoc multis verbis profequitur Plutarchus in eius vita.

Cleopatra mortuo Antonio marito, vbi intellexit se ab Augusto in triumphum referuari, causa declinandæ eius ignominie, brachium aspidi mordendum præbuit. Cæsare Psyllos veneficos, qui serpentis venenum è vulneribus haustu reuocarent, & exurgerent, frustra admouente. Plutarchus scribit eam habuisse venenum in laminula quadam concaua, quam sub crine occultabat: sed tamen neque corpus deformatum, nec aliud vllum apparuisse veneni signum: nec aspidem ab vllò inspectam, sed tractus duratæ visos, ipsiusque brachium duas notas habuisse leuiter impressas, & humidas. Quibus Cæsar videtur fidem dedisse. Nam in triumpho, Cleopatram imaginem tulit cum aspide mordicus affixa. Propertius de ea lib. 3. sic inquit: Fugisti tamen in timidi vaga flumina Nili, Accipere tuæ Romula vincla manus, Brachia spectauit sacris admissa colubris. Et trahere occultum membra soporis iter. Item Horat.

lib. 1.

lib.1. Car. Fortis & asperas tractare serpentes, vt atrum Corpore combiberet venenum. Deliberata morte ferocior sæuis Liburnis, scilicet inuidens Priuata deduci superbo Non humilis mulier triu-pho. Vide Plinium lib.21.cap.3.

Neera & charmione Cleopatraz ancillaz, spontaneam dominaz mortem imitatae sunt, autore Plutarcho. An femiuuæ repertæ reginæ iam mortuæ coronam capite delapsam deponentes, inmodico magni animi argumento.

Cato Uticensis minor, primi pronepos, dolens & grauaté ferens Pompeium (cuius partes fouebat) à Cæsare (cui aduersabatur) su-peratum, suo quoq; gladio incubuit, lecto prius Platonis Phædone de Animæ immortalitate, cuius audita morte Cæsarem dixisse fe-runt, & se Catonis intidere gloriæ, & suæ Catonem inuidisse. Sic autem abiit de vita, vt testimonio Ciceronis, causam moriendi na-ctum se esse gauderet plurimum. Dictus est uticensis ab Utica vrbē Africæ, in qua occidit, autorib. Plinio lib.5. & Gellio lib.13. De eius morte plerique meminerunt. Lactantius: Multi ergo, inquit, ex his qui æternas esse animas suspicabantur, tanquam in cælum migra-turi, sibi ipsis manus intulerūt. Ex Romanis Cato, qui fuit in omni sua vita Socraticæ, vanitatis imitator. Item paulo post, Homicidæ, inquit, illi omnes Philosophi, & ipsæ Romanæ sapientiæ princeps Cato, qui antequam se occideret, perlegisse Platonis librum dicitur, qui est scriptus de Æternitate animarum.

C. Carbo, propter perpetuam in populari ratione leuitatem, morte voluntaria se à seueritate ciuium vindicauit. Quoniam autem duo eiusdem nominis fuerunt, ambo magni oratores, non constat mihi satis, vter duorum vitam sponte reliquerit. Cic. de clar. Orat.

P. Crassus. Crassi oratoris frater iurisperitus, quum factionem se-queret Marianā, ne in man^u inimicorū incideret, seipsū interemit.

P. Licinius Crassus consul, contra Aristonicum Eumenis filiū pro-fectus, exercitu suo profligato barbarum quendam ad inferendam sibi mortem pronoucauit, ne ab hostibus traheretur captiuus.

App. Claudius Regillianus, stuprata Virg. nia Virginij Centurio-nis filia, in carcerem à populo crimen vlciscente coniectus, sibi ma-nus intulit.

Cor. Merula flamen dialis, partium Syllanarum, ingresso urbem Mario, venas, in Iouis æde sibi succidit, vt contumeliosæ mortis damnationem effugeret. Autor est Valerius Maximus.

Dolabella Cæsarianus, interfectorum Cæsaris hostis acerrimus, multis præliis in Syria cū Cassio cōgressus est, à quo postremo vi-ctus, gladio se trāsuerberauit. causa declinādæ maioris ignominia.

Fla. Fimbria cuius iniquissimus, Asiam prouinciam ingressus, ciuiliū, arrept.

arceptis imperij insignibus, à Sylla postmodum Pergami oppressus est, & à corrupto exercitu destitutus. Itaque rerum desperatione sibi mortem intulit.

Lucinius Macer prætorius, repetundarum postulator, vbi per nuntium intellexit Ciceronem sibi aduersari, faucibus laqueo constrictis, voluntaria morte pœnam præuenit. Autor Valer. Max. de Mortibus non vulg.

T. Maasius non is qui filium securi percussit, sed alter Iuris pontificij peritus, iudex inter Macedones accusatores & filium Silanū cōstitutus, audita causa ita pronunciauit: *Quum probatū sit, Silanū filium meum, pecuniā accepisse, ipsum Rep. & prole mea indignū iudico.* Itaque *Silanus* à patre repudiatus, dolore animi se suspendit proxima nocte: cuius exequiis neq; pater interfuit, neque suadentibus vt adesset, aures præbere voluit. Autor Valer. Max. de Seuerit.

Fuit alter *L. Silianus* Claudij principis gener qui erepta sibi *Ostania*, datâq; *Neroni*, præ dolore gladio suo incubuit, idq; die nuptiarum, ad augendam inuidiam. Autor Cor. Tacitus lib. 12.

C. Marius Iunior, à Sylla è *Mithridatica* victoria redeunte cum toto exercitu fusus, in oppidum Præneste se recepit. Vbi obsessus, quem nulla effugij pateret rima aut via salutis, se Pontio *Telesino* prebuit iugulandū, autor *Liuius*. Priusquam autem Sylla rediret in urbem, *Marius* vniuersam propè nobilitatem interfecerat. Quæ res fuit in causa, vt superatus veniâ desperaret. Ferunt Syllam ex eiusdem exercitu duodecim millia mori dedisse.

Gn. Gnobanus victus à Sylla exulauit apud *Rhodiōs*. Vbi comprehensus seipsum interemit. Ideo autem à Sylla, bello petitus est, quòd eius legatos de pace violauerat, autore *Liuiō*.

Oppia Vestalis, stupri comperta, sibi mortem intulit, grauioris supplicij metu, ac scilicet viua sub terra defoderetur instar *Floroniæ* alterius puellæ.

Orestilla, *M. Plautium* maritū in *Asiâ* cum 19. nauibus profectum secuta, *Tarsti* ex morbo deceffit. Cuius dū celebraretur exequiâ, & cremaretur cadauer, *Plautius* doloris impatiēs, & appetens mortem, in rogum se coniecit: quem togatum calcatumque corpori vxoris iunxerunt amici. Autor Valer. Max. de Amore coniugali.

Pomponius Atticus eques Rom. Ciceronis amicus, in vltima senectute morbo correptus, seipsum cibi abstinentia necauit. Multa fuerunt in eo laude & commendatione digna, quæ quâuis ab instituto sint aliena, placet tamen in mediū afferre, vt legētium prosint moribus. Tanta imprimis fuit erga domesticos facilitate, vt iurauerit cū matre nonagenaria se nunquā in gratiâ rediisse. Cum sorete pariter nullâ gessit simulatē: dictitans cū his minimè irasci

opor

oportere, quos diligas. Abstinentia præterea singulari, vitæq; à luxu, ambitione & cupiditate rerum aliena, vt qui præter patrimonium nihil vnquam appetiuerit, nihil ædificauerit, nihil emerit. Fuit & litium maxime fugiens: popularesq; factiones Vatiniano prosequatur odio. Propterea quum vidisset Rempublicam tumultu Cinnano turbatam, Athenas concessit, vt illic tranquille viveret, nemine studia interpellante. Eruditis omnibus mirum in modum fuit, adeo vt pulsum ab vrbe Ciceronem, & Brutum fugientem magna iuuerit pecunia. Mendacium nec dicebat, nec etiam poterat pati. Quapropter omnes inimici res suas ei curandas dabant, & seruandas. Cor. Nepos, in eius vita.

Taurea Tubelius, Campanus Capta à Fulvio Capua, coniugem primum, ac liberos, postremò seipsum ad pedes Imperatoris gladio transfixit, ne quid indignum aut ignominiosum captiuus pateret. Autor Liuius.

Fannius Cepio deprehensus in coniuratione aduersus Augustum, sibi mortem consciiuit. Martia. lib. 2.

Hostem quum fugeret, se Fannius ipse peremit.

Hic rogo furor est, ne moriari mori?

Aria mater (nã fuit eiusdem nominis filia) damnato Pæto marito fodit corpus gladio: quæ vulnere educens ipsi Pæto querenti dedit, vt idẽ post faceret. Mart. lib. 1. Casta suo gladium quum traderet Aria Pæto, Quæ de visceribus traxerat ipsa suis, Si qua fides, vulnus quod feci nõ dolet, inquit, Sed quod tu facies, hoc mihi Pæto dolet.

Festus Domitiani amicus, dum mentagra vsque ad desperationem remedij laboraret, gladio se traiecit, prius tamen amicos consolatus. Quam eius mortem Martialis lib. 1. sic describit.

Indignas premeret pestis quum rabida fauces,

Inque ipsos vultus serperet atra lues, &c.

Cor. Gallus poëta elegiographus, Vergilij amicus & coætaneus, ab Augusto præfectus Ægypti designatus, Thebarum ciuitatẽ spoliasse dicitur. Propter ea quum repetundarũ postularetur, furtiq; & populatæ accusaretur prouinciæ, nobiliũ indignationẽ formidans, sibi mortẽ intulit bãnõ suæ ætatis XLIII. Autor Ammianus Marcellinus, qui lib. 17. rerum gestarum, sic inquit: Longè autẽ postea Cornelius Gallus res tenes Romanas, Ægypti procurator, exhausti ciuitatem plurimis intercepit. Reuersusq; quũ furtorum accesseretur & populatæ prouinciæ, metu nobilitatis acriter indignatæ (cui negotium spectandũ dederat Imperator) stricto incubuit ferro. Item Ouid. lib. 3. Eleg. Tu quoq; si falsum est temerati nomen amici, Sanguinis, atq; animæ prodige Galle tuæ. Item Politianus in Nutricia: - Ceu Galli Mima Citheris Personam falsæ lasciuia Ly-

coridos affert. In sanam, & docto clausam se iacēt amanti, Dum miser ipse suo fodiat præcordia ferro. Itē Propertius lib. 2. Et modo formosa, qui multa Lycoride Gallus, Mortuus inferna vulnera lauit aqua. Alia tamen causa ad inferendam sibi mortem motum volunt plerique, q̄ scilicet Augusti domo ei fuisset interdictum, vt scribit Tranquillus. Alij ob linguam nimis effrænam. Quod, & Ouidius videtur probasse, vbi ait: Non fuit opprobrio celebrasse Lycorida Gallo. Sed linguam nimio non tenuisse mero.

Syllius Italicus poëta, incurabilis morbi tædio, voluntariam optulit mortem annos natus 1 x x v. Politianus in Nutricia de eo sic scribit: Ipse obiit plenusq; æui, natoq; superstes, Aspera congenito fixus vestigia clauo.

Sophronia Romana, Christiana Lucretia, quum vim Decij principis sibi quotidie insidiantis non posset declinare, arrepto gladio per consensum mariti se confodit. Author Eusebius.

Nero Domitij & Agrippinæ filius, fax totius orbis, impuraq; scelorum omnium sentina, post maiora numero flagitia hostis patriæ à Senatu iudicatus, nequid suis meritis dignum pateretur, aut collo in furcâ coniecto virgis cæderetur (vt ait Eutropius) urbem egressus, sequentibus Phaone, Epaphrodito, Neophitoq; & Spadone Sporo, semet ictu gladij trāsēgit, ad quartū vrbis milliariū adiuuante trepidantem manū impuro Eunucho. Perit autē anno ætatis suæ xxxi. Cuius interitū vniuersa Roma adeo gauisa est, vt plebs induta pileis manumissionum, tanquam sæuo exempta domino triumpharet. Aufonius: Matricida Nero proprii vim pertulit ensis. Sidonius: Matricida Nero proprio se percudit ense. Pontanus de stellis lib. 3. Sic erant miseri manes, atque vmbra Neronis: Sic Otho, quiq; in se ferrum strinxere nefandum. Sætonius ait eum in inferenda sibi morte adiutum fuisse ab Epaphrodito à libellis, Eutropius à Sporo.

Otho Imperator quamuis mollissimè semper vixisset, adeo vt ad muliebres accederet munditias, victus tamen à Vitellio apud Bibracum, ausus est sibi mortem conciscere, quamuis multas haberet copias, possetq; victoriam sperare. Quod fecisse odio bellorum ciuiliū dicitur. Propterea Martialis lib. 6. eius mortē Catonianæ anteponit. Cato enim interfecit se Vticę, copias iam pro fugatis, ne in hostes incideret. Otho verò adhuc integro exercitu, ne bella ciuilia gererentur. Verba Epigrammatistæ sunt hæc:

Quum dubitaret adhuc belli ciuilis Enyo,

Forstan & posset vincere mollis Otho:

Damnauit multo saturum iam sanguine Nartem,

Et fodit certa pectora nuda manu.

Sit

Sit Cato (dum viuit) sanè vel Cæsare maior:

Dum moritur, nunquid maior Othone fuit?

De huius Imperatoris morte alij quoq; meminerūt: Ionianus li. 3. de stellis, vt suprà. Itē Sextus Aurel. Victor: Hic (inquit) à Vitellio primū apud Placentiā, dehinc apud Bebriacū victus, semet gladio trāsfixit, anno ætatis suæ x x x v i i. Adeo amabilis militibus proptis, vt pleriq; corpore eius viso suis manibus mortē sibi cōfeciuerint. Itē Aufonius: Mox Otho famosus, clara sed morte porit. Trāquillus quoq; in eius vita sic inq̃r: Post hęc sedata siti, gelidę aq̃ę potiōe, duos arripuit pugiōes, & explorata vtriusq; acie, quū alterū puluino subdidisset, forib. ad optis arctissimo somno quieuit. Et circa lucē demū expergestus, vno se traiecit ictu infra læuam papillam. Irrumpentibusq; ad primū gemitū, modò celans, modò detergens plagam, exanimatus est, & apud Veliternam (ita præceperat funeratus, xxxviii. ætatis anno, & xc v. die imperij.

Petreius dux Pompeianus à Cæsare in Hispania superatus, se ferro & inedia interemit.

Labeo Marsus in calamitate Macedonica (quū celer hostis premeret) seq; natumq; gladio traiecit, ne victoris Octauij vultum sustineret. Autor Pontanus de fortitudine bellica.

Gordianus senior audita filij morte (qui pro patria in bello occubuerat) laqueo se suspendit iam octogenarius: partim dolore amissi filij, partim ne traheretur captiuus, Ammianus Marcellinus lib. 26. In Africa inquit superior Gordianus in imperium raptus, aduentantium periculorum angoribus implicatus, vitam laqueo spiritu intercluso profudit.

Galerius Imperator, quū Christianos omnibus quibus potuerat, tormentis affecisset, tādē in morbum incidit, cuius impatientia, gladio sibi latus aperuit. Baptista Egnatius ait illud tædium vitæ ei irrepsisse ex genitalibus paulatim putrescentibus.

Valerius dum cum Valeria Tusculana filia nescius concubuisse agnita postmodum culpa, se præcipitavit. Autor Aristides apud Plutarchum.

Papirius Romanus quum sororem Canusiam grauidam fecisset, & illa gladio à patre missa sibi corpus confodisset, seipsum quoque mortuæ sorori dedit comitem. Autor Chryssippus lib. 1. Rerum Italicarum apud Plutarchum.

P. Catiemus Philotius patronum adeo dilexit, vt hæres omnibus bonis institutus in eius rogum se cōiecerit. Autor Plin. lib. 7. c. 36.

M. Lollius infamatus regū muneribus in toto Oriēte, interdicitā amicitia à C. Cæsare, Augusti filio venenū bibit. Plin. lib. 9. cap. 35.

Idem Plinius libro 36. capitu. 24. scribit *Cn. Procleium* Augusti

Apianus
lib. 2.

Cæsaris familiarem in maximo stomachi dolore, gypso potu con-
scuisse sibi mortem.

Catulus Luctatius orator, qui Marij collega fuerat in consulatu,
& de Cymbtris vnâ triumphum egerat, ab eodem postea mori ius-
sus, inclusus domi, accensis carbonibus se suffocauit. Auctor Plu-
tarchus in Mario, & Valerius Maximus.

Agrippina à Trierarcho, aliisque Neronis satellitibus interfecta,
Meneſter eius libertus se ferro tranſegit. Incertum charitate in pa-
tronum, an metu exitij. Auctor Cor. Tacitus lib. 14.

Adnotatum est in Chronicis. *M. Portium Latronem* præstanti
virum memoria, duplicis quartanæ tædio manum sibi admouisse,
atque ita functum fato.

Labienus poëta videns libros suos ob nimiam carpenti liberta-
tem publico decreto comburi, suis superuivere non potuit monu-
mentis, ac propterea spontaneam oppetit mortem.

Messala Corvinus orator, ante biennium quàm moreretur, ita me-
moriâ ac sensum amisit, vt vix pauca verba coniungeret. Ad extre-
mum verò enato circa os vlcere, inedia se confecit. auctor Cælius.

Longinus Adriani imperatoris legatus, à Decebalo Daconum
rege (in quem certabat) circumuentus, ebibito veneno, seipsum
interemit. auctor Dion Cassius.

Adrianus Imperator Maſtoré quendam barbarû (quo propter
robur & audaciam plerumq; vsus fuerat in venationibus) partim
minis, partim pollicitationibus impulit & coëgit, vt eadẽ sibi
inferret, circûscriptiq; locû sub mãmilla, quẽ Hermogenes medi-
cus demonstrauerat. Quo letaliter percusso, sine dolore expirauit.
testis idem Cassius. Hoc autem fecit incredibili membrorũ omniũ
cruciatu impulsus, qui etiam morbi subtercutanei dolore multos
è Senatu prius extinxerat, vt scribit Sextus Aurelius.

Sabina Imperatrix eiusdem Adriani vxor, seruilibus prope iniu-
riis ab eo affecta, ad mortẽ cucurrit voluntariã, q̃ tam immane in-
genium, humaniq; generis perniciẽ pertulisset. auctor idem Aure.

Florianus imperator, qui Tacito successit, dolens Probum mili-
tiz peritum à magna exercitus parte fuisse electum, sibi ipsi venas
incidit, effusoq; sanguine consumptus est. auctor idem Aurelius.

Iulianus Imperator factus in Italia, acto per costas pugione, in
ignem se abiecit, eodem Aurelio teste.

Diocletianus Imperator à Licino & Constantino grauitè liti-
ris obiurgatus, q̃ Maxentio diceretur fauisse, metu igaominioſe
mortis venenum hauit. testis idem Aurelius.

Magnentius à Constantio Imperatore apud Lugdunum supera-
tus, admoto parieti gladio (vt ictum iuuaret) corpus sibi confodit

Quo

Quo audito, *Decentius* eius frater præpostera laquei morte vitam finiuit apud *Senonas*. autor *Pomponius Lætus*.

Pater Licinij Cecinna, vir prætorius ob diuturnæ valerudinis tædium ac dolorem, sese opio necauit.

Empedocles Siculus poëta immortalitatem nouo mortis genere affectans, se in *Ætnam* coniecit. Vide *Horatius* in arte: *Dicam*, *Siculiq;* poëta Narrabo interitum. Deus immortalis haberi Dū cupit *Empedocles*, ardentem feruidus *Ætnam* Insluit. Itē *Quidius* in *Ibin*: Aut tu *Trinacrij* salias super ora Gigantis, Plurima quæ flammæ *Sicanis* *Ætna* vomit. Itē *Lactantius* lib. 3. de falsa sapientia, c. 18. Multi ex his qui æternas esse animas suspicabantur, tanquam in cælum migraturi essent, sibiipsis manus intulerunt, vt *Cleantes*, & *Chryssippus*, vt *Zeno*, & *Empedocles*, qui se in ardentis *Ætnæ* specum intempesta nocte deiecit, vt cum repente non apparuisset, abiisse ad Deos crederetur. Item *Politianus* in *Nutricia*: Ceu maximus ille *Ærisonas*, &c.

Sardanapalus Assyriorum rex ab *Arbactō*, seu *Arbacē* præfecto, ob mollitiem, muliebresq; maunditias (nam habitum mētitus sœmiceum inter puellas fufos tractabat & pensa, omnesq; lasciuia anteibat, & libidine) bellō petitus, vbi vidit res suas profligari, & pessum ire, & ita ad triarios redigi, ne captiuus traheretur, pyram in regia ingentē struxit, eōq; comportatā supellestile, ductisq; amicis domino superesse nolentibus, in eōdē se dedit: & hoc solo virū se docuit, q̄ non expauerit mortem. *Iustinus* hæc. *Quidius* in *Ibin*:

Inque pyram tecum clarissima corpora mittas:

Quem finem vitæ *Sardanapalus* habet.

Sidonius: Non *Medis* caput *Arsacem* profabor, Nec quàm diuite quum refugit hostem, *Arsit* *Sardanapalus* in fauilla. *Sabellicus* in *Hunnij* originem:

Vltimus ille fuit regni corruptor auiti,

Cuius delicias, & mollia scepra superbus

Non tulit *Arbactus*, sed fortia comparat arma,

Aggrediturque senem, victumque ad nobile fatum Compulsi.

Archilochus poëta *Parijs*, repudium ac repulsam passus in nuptiis *Neoboles Lycambis* filiæ sibi promissæ, *Iambis* tum primū à se reperitis satyricæ adeo & grauius *Lycamben* ipsum deuouit, & infectatus est, vt eum cum filia ad furcā impulerit. Vide *Horatius*: *Archilocum* proprio, rabies armauit Iābo. Et *Quidius* in *Ibin*, Post modo si perges, in te mihi liber *Iambus* Tincta *Lycambæo* sanguine tela dabit. *Politianus* in *Nutricia*: Licet acrem effusus in iram, Ore *Lycambiadæ* rabioso occiderit ambas *Archilochus*.

Iudas (vt omnes cōpertum habent quum) *Christū* *Iudæis* pro-

didisset, & exili pecunia exposuisset venalem, eadem ad se rediens & sceleris perpendens grauitatem, desperata venia (quæ tamen proditi clementia sperari poterat ad laqueum properauit, & notissimo diuinæ vltionis argumento crepuit medius.

Cleombrotus seu Theombrotus ex Ambracia, quæ legisset opus Platonis de animarum immortalitate à Socrate inscriptum, sponte se præcipitauit. Ouid. in Ibin: Vel de præcipiti venias in Tartara saxo, Vt qui Socraticum de nece legit opus. Lactantius: Quid (inquit) Ambraciotes ille, qui quum eundem librum perlegisset, præcipitem se dedit, nullam aliam ob causam, nisi quod Platoni credidit: Quod si scisset Plato ac docuisset à quo, & quomodo, & quibus, & quæ ob facta, & quo tempore immortalitas tribuatur, nec Cleombrotum impegisset in mortem, nec Catonem. Cicero lib. 1. quæstio. Tuscul. Callimachi, inquit, Epigramma in Ambraciotam Cleombrotum est, quem ait quum nihil ei accidisset aduersi, & muro se in mare abiecisset lecto Platonis libro.

Annibal Amilcaris filius, dux Carthaginensium, post L. Cornelium Scipionem patrem Scipionis maioris superatum, Sempronium ad Trebiam, C. Flaminius ad Trasimenum magnis cladibus affectos, P. Æmilium apud Cannas cum toto exercitu desertum, Claudium Marcellum occisum, à Scipione Iuniore postremo victus, & fugatus, ad Antiochum primum, deinde ad Prusiam Bithyniæ regem confugit. De cuius fide dubitans, quoniã videbat Flaminius legatum à Romanis missum, ac se paulatim à militibus circumseptum, venenum (quod in annulo gerebat) haust.

Asdrubal dux in tertio bello Punico à Scipione Æmiliano victus, in medias vrbes flammis sese cum filiis iccit. Sed quoniam multi eius nominis fuerunt, vide vt de quo loquaris intelligas.

Aristarchus grammaticus Alexandrinus homo doctissimus, quum hydropisi laboraret seipsum cibi abstinentia interfecit, annos natus LXXI. Hic est Aristarchus, qui sub Ptolemæo Philometore floruit, Olympiade c. LV. cuius & filium erudiit. Scripsit commentarios supra mille. Discipulus fuit Aristophanis grammatici. Fuit autem censura adeo critica seueroque iudicio, vt prouerbio locum penè fecerit, eos enim vocamus Aristarchos, qui nihil non examinant, & omnia diligenter expendunt. Duos habuit filios Aristarchum & Aristagoram degeneres, & patri omnino dissimiles. Fuit alter eiusdem nominis Tegeates poëta, Euripidis coætaneus, quem Æsculapius morbo liberauit.

Calanus Indus vnus ex Brachmanibus (quo nomine dicebantur Indorum philosophi) ex ipsa India ad Persidem vsque Alexandrum secutus, vltro nullo cogente in rogam se coniecit. Quod videns

Alexan

Alexander, peteontari cœpit, vellet ne aliquid mandare moriens. Tum ille, Nihil, inquit Propediē te videbo. Nec multis post dieb. Alexāder veneno interit. Cic. lib. 12. q. Tuscul. Calanus Indus (inquit) indoctus barbarus in radicibus Caucaſi narus, ſua voluntate vnus cōbuſtus eſt. Idē lib. 1. de diuina. Ad mortē proficiſcēs Calanus Indus, quū incederet in rogū ardētē, O præclarū diſceſſum, inquit, ē vita, quū (vt Herculi cōtigit) mortali corpore ereſſato, in lucem animus exceſſerit. Quumq; Alexander eum rogaret, ſi quid vellet, vt diceret: Optimē, inquit: propediem te videbo. Quod ita contigit. Nam Babylonix paucis poſt diebus Alexander eſt mortuus. Teſtes etiam Val. Max. de Miraculis. & Plutarch. in Alexand.

Cleomenes dux Lacedæmoniōrum ab Antigonō victus, ad Ptoleum ſe recepit, à quo benignē primum exceptus poſtmōdum à Nicagora præditionis accuſatus, in carcere detruſus eſt. Vbi cū aliquot aliis voluntariā oppetiit mortē. Mortuū rex pelle nudauit, & affixit cruci, autore Plutarcho. Herodotus ait Cleomēnē à ſuris incipientē, ſe detruſiſſe, carnesq; ē tibiſ ad femora, ē femorib. ad coxarū vertebraſ proſcidiffē, atq; in reſcindendo vtero expiraſſe.

Plutarchus in Apoph.

Diocrates Meſſenius victo primum Philopomene Achæorum duce, ab ipſis poſtremō Achæis ſuperatus, mortem ſibi intulit, ne in eorum veniret poteſtatem. autor Plutarchus in Philopomene.

Demosthenes Athenienſis, dum Antipatri (qui Alexandro ſucceſſit) odiū incurriſſet, decerneretq; Demades vt capite pleſteretur, auſugit in Calabriam Ægæi maris inſulam. Vbi ab Archia Tyrio comædiographo & Antipatri ſatellitibus deprehēſus, ſumpto calamo, quaſi prius epistolam ad Antipatrū daturus venenū illic incluſum ebibit. Habuit Demosthenes patrem eiufdē nominis admodum pauperem, vt qui cultellos factitaret. Hic quum non eſſet apra ſatis pronūtiatione, multitudinemq; & tumultum expauſceret, prope littoris marini ſonitū dicere aſſueſcebat. Literam R. difficile enuntiabat, quā calculis in os coniectis proferre conabatur. Nunquā dicebat, niſi præmeditatus: propterea de eo Pytheas prædicabat, Demosthenis enthymemata lucernā olere. Non ignoro plerifque hoc viſum iri ſuperuacaneſi: Dabitur tamen venia. Opera enim dedita excerpto, quæ ad doctrinam conferre video.

Eratoſthenes Cyrenæus, Callimachi poëtæ diſcipulus, & præfectus bibliothecæ Ptolemæi, quum diuturno quoq; morbo torque-ret, neque remedium inueniret, cibum ſibi ſubſtraxit, & inedia ſe peremit, anno ſuæ ætatis LXX.

Menippus Phœnix Philoſophus Cynicus, quū eſſet ex eorū numero, q. auri cupiditate pruniūt, & inexplebili rerū libidine torrentur, amiſſis diuitiſ laqueo vitā finiuit. Autor Diogenes Laërtius.

Mithridates Iunior, qui annis LVI. bellum cum Romanis varia gessit victoria, post occupatam Asiam, Q. Oppium, & Aquileium in vincula coniectos, Rhodum oppugnatam, Athenas per Archelaum praefectum occupatas, à Lucullo primum, demùm à Pompæio superatus, postremò à Pharnace filio adolescente ingratisimo (qui à patre ad Pompeium defecerat) bello peritus & oblesus, venenũ hausit. Quo nihil ad mortẽ propter sumptũ antidotũ proficiens, auxilio Galli cuiusdam militis Vitigis nomine se interfecit.

Monyma Milesia, & *Veronica* Chia, quæ Mithridatis vxores, audita eiusdem miserabili fortuna, per Bochidem eunuchũ ambæ vitam spontè reliquerunt. Nam Monyma primum se suspendit. Sed quum corporis grauitate cõfractus esset laqueus, O execrandum, inquit, diademã, quo neq; in tam tristi ministerio vti possum. Bochidi postmodum se dedit iugulandã. Veronica verò calicem veneni hausit, quo per venas serpente, quum durius torqueretur & langueret, Bochidis quoque auxilio accelerauit sibi mortem.

Statyra quoque & *Roxana* Mithridatis sorores quæ annos ferè XL. virginitatem seruauerant, hausto veneno fraternam mortem comitatæ sunt. Potest tamen dubitari an eo perierint: quoniã Plutarchus scribit Roxanam à Statyra in purum demersam. nisi fortasse hoc ad alias eius nominis sit referendum.

Critolaus dux Achaorũ victus à Q. Cæcilio Metello apud Thermopylas, veneno sibi mortem consciiuit. autor Liius lib. 52.

Nicias Dux Atheniensis, Imperator cõtra Syracusanos cũ *Demosthene* missus, rebus infelicitè gestis, captus est cũ collega: amboq; in carcerẽ detrusi, sibi man⁹ intulere, ne hostib. essent ludibrio. Vt autè hic Demosthenes alter esse ab eo de quoniã sumus locuti.

Homerum poetarum omniũ facile principem, ferunt, quum iam senio confectus ad quosdã nautas diuertisset, propositumq; ab eis ænigma nequisset dissoluere, pudore motum se suffocasse laqueo. Quod ego planè iudico fabulosum. Neq; enim credibile est, virũ illũ philosophiæ peritissimum tanta rerum experientia præditum, tam leui, tamq; nullo argumẽto vitã relinquere voluisse. Nã quæ fuerat ignominia inanẽ & friuolã remigum quæstionẽ ignorare? Imò verò prudentiæ maiori tribuitur, nihil abiectis & semitariis hoc genus homunculis respõdere, quum vulgò dici soleat, Asinũ plura posse percontati, quàm respondere philosophũ, Quare neq; hoc probò, neque comprobantibus pedariam fro sententiã.

Athenienses & *Lacedæmonij* quum de Tyratiũ agro inter se contenderent, tandem ita pepigerunt, vt trecentis militibus summam rei committerent, qui sua pugna omnium litem dirimerent. Vbi omnes interfecti sunt, præter vnũ *Othryadem* Lacedæmonium qui

qui ne solus in castra rediret, seipsum inter hostilia cadauera gladio confixit. autor Val. Max. de fortitudine. -

Ferunt *Pontium Pilatum* patria Lugdunensem, nefariæ Christum sententiæ meritis dedisse pœnas, sibi que mortem intulisse. Autor est Gregorius Turonensis.

Tam tibi sit mitis Ponti Pilate Megæra,

Tam que tuæ moueant lachrymæ Plutona ferocem,

Quàm merito periiit fato te iudice Christus.

Themistocles Athenien. Nicoclis filius, inuidia ciuium relegatus, ad Artaxerxem confugit. A quo dum in patriam pugnare cogere-tur, vitam cum morte volens commutauit, hausto sanguine taurino. quæ ideo pestiferū potu scribit Cælius, quod celerrime, coeat, atque obdurescat. Porro sanguis taurinus recens, anhelitus difficultatem, ac putrefactionem infert cum spasmo præualido.

Plutarchus quoque scribit *Midam*, contracta ex somniorum diritate, animi ægritudine, quum formidabilis affectio in dies augetur, nec occurreret remedium mali, tauri sanguine copiosius hausto, concessisse ab humanis.

P. Terentius amissis *CVIII*. Fabulis, (quas è Græcis Latinas fecerat, & conuerterat ex Menandro) se submersit. Quod quãuis plerique falsum opinètur, credibile est tamen. Si enim permulti amisso thesauro ad mortem properauerint, quanta mentis ægritudine vidètur tibi laborare, qui momento perdit & in nictu oculi, quod improbo labore, diuurnis vigiliis, magna olei impensa, lōgo antè seculo fabricauerūt, demū accurariore studio incudi reddiderunt, & ad vltimam reuocauerunt linam? Est (si periculum non fecisti lector) insania & rabies maior quàm vt fidem possit capere.

Theoxena mulier à Philippi Macedonum regis militibus in mari septa, quum nullum salutis effugium videret, in mare se deiecit, maritum (qui prius eadem morte perierat) secuta. Idq; ne in regis potestaté veniret. Vide Bononiensem cōmentatorè in Suetonium.

Democles puer dubium maiore pudicitia an forma pulchriore, quū à Demetrio Poliorcete ad stuprum traheretur, neque vim tyranni posset effugere, se in proximum aquæ feruentis leberè coniecit, atque ibidem enecauit. Pulchrum dij boni facinus, omnium-que facundiarum magniloquentia dignum.

Hipponax poëta Iambographus & amarulentus, graui terrens & indignas se à *Bubalo* pictore, deformi facie pictum, ad propellendam iniuriam, tam graui ter in eum scripsit & inuictus est, vt laqueo vitæ finire coegerit. Vnde Horatius in Epodo. Qualis Lycaëbe spreus infido gener, Aut acer hostis Bubalo. Et Hiponacteu *Adoniū.*

præconiū pro infami nota posuit Cicer. in Epistolis familiaribus,

ita scribens: Eumque addictum iam tum puto esse Calui Licinii Hipponactæo præconio.

Cleantes philosophus cognita animarum immortalitate, vitam sponte reliquit, & voluntariam oppetiit mortē. Lactantius: Multi (inquit) ex his qui æternas esse animas suspicabantur tanquam in cœlum migraturi essent, sibi ipsis manus intulerunt, vt *Cleantes* & *Chrylippus*, vt *Zeno* & *Empedocles*.

Cambyses & *Zary* Dianæ sacerdotes & Magis missi ad insinuandam Taurino episcopo idololatriam, quum operam lusissent, ac nihil profecissent, gladiis suis se confoderunt.

Sesostris Ægyptiorum rex seu senio, seu morbo, siue alia fortuna, oculis captus, seipsum interfecit.

Decabalus rex Dacorum à Traiano secundum victus, ne in Romanorum potestatem veniret, sua manu vsus interiit, mortuique caput Romam perlatum est. autor *Dion Cassius*.

Anaxagoras Philosophus ab Atheniensibus in carcerem coniectus, quod Solem (quem illi pro Deo habeant) ignitum dixisset lapidem, venenum hausit.

Ecelinus tyrannus post infinita propè flagitia & crudelitatis exempla, tandem in bello (quod contra Martinum Turianum Mediolani principem susceperat) vulneratus, more frendentis belluæ vulnus discerpit, eoque miseram euomuit vitam.

Volaterranus scribit *Petrū de vineis* ex Capua iurisperitum fuisse, qui dolens se ob suspicionem coniurationis à Federico secundo (cui prius erat charissimus) relegatū, capite parieti illiso, mortem sibi intulerit, composito prius de consolatione libello.

Iuba rex Mauritanix à Cæsare superatus, sibi quoque mortem consciiuit. Cuius filius puer Romam in triumphum ductus est.

Circa Celenum Phrygiæ oppidum, quum hiatus terræ, & ingēs vorago multos absorberet, essetque responsum ab oraculo, voraginem ipsam non prius clausum iri, quàm ad pacanda numina aliquis eò se demitteret, *Anchurus* Midæ regis filius, datis genitori & *Gimothæ* vxori complexibus, equum ascendit, & intrò se demisit. autor *Plutarchus* in *Parallelis*. Qui de *Curio* adolescente Romano idem commemorat.

Cyane puella à patre *Cyanippo* incognito per vim stuprata, vbi tandem autorem sceleris agnouit, illum prius, demum seipsam interfecit. Autor idem *Plutarchus*, testem aduocans *Dositheum* lib. 3. rerum Sicularum.

Vxor *Æmylij* adolescentis, zelotypiæ morbo affecta, dū suspicaretur maritū alterius puellæ rapi desiderio in sylvas pfectū secuta est. Vbi quum ad explorandā rei veritatem, in dumis & vepribus

bus deliresceret, à canibus feram esse opinantibus laniata est. Recognita, *Semylus* seipsum interfecit. autor idem Plutarchus, qui apud Syphariam Italiæ oppidum hoc commemorat factum.

Calluce filia Lyci hominis sanguinarij & hospites immolantis, relicta à Diomede (quem Troia redeuntem benignè susceperat, & à paternis liberauerat insidijs) laqueo se suspendit. Autor, apud eundem Plutarchum Iubas lib. 3. rerum Africanarum.

Bysaltia quoque puella à Calphurino Crasso, (quem prodiiti patris victorem fecerat) relicta, sibi ferro iugulum transfuerberauit.

Gidica Pomminij Laurentini vxor dum Cōminium priuignum maximè deperiret, neque tamen ad concubium posset inducere, suspensio spiritum interceptit. Autor Dositheus apud Plutarchum.

Anius rex Tuscorum dum filiam Saliã à Catheo adolescente raptam non posset comprehendere, in fluuium se demisit, quem à suo nomine fecit appellari Anionem.

Lactantius ait *Democritum* sua sponte caput obtulisse morti.

Superatis ab Alexandro Magno Atheniēsis, *Democrate* Atheniensis (qui Macedonum opibus semper obstiterat) venia desperata, gladio se tranfixit. Autor Cur. lib. 5.

Dioxippus Atheniēsis surrepti inter epulas aurei poculi falso accusatus, dum oculatorū coniectū & iniuriã ferre non posset, gladio se interemit. Accusabatur autem nō sine inuidia. Nã ægrè ferebant Macedones. Horum tam Macedonem armatum ab eo inermi, spectante rege, duello victum, & resupinatum. Autor Curtius lib. 8.

Idem Curtius ait, *Boudiciam* Britannorum reginã & *Panium* Posthumum eius præfectum à Romanis ducẽ Suetonio superatos, mortem sibi intulisse, hunc gladio, illam veneno.

Plutarchus apud Gellium lib. 15. ait *Milesias* virgines repente sine vlla evidenti causã voluntatem cepisse obeundę mortis, ac deinde plurimas vitam suspensio amisisse. Cui malo vt mederentur Milesij, decreuerunt, vt quæ corporibus suspensis demortuæ forent, nudæ cum eodem laqueo efferrentur. Quo factõ ait virgines pudore tam inhonesti funeris deterritas, voluntariam amplius non petiuisse mortem, Plutarch. de Virtut. mul.

Hippo & Miletia *Scedasi* *Bocoti* filię à iuuenibus Spartanis stupratæ & in putei cõiectæ sunt, occultãdi sceleris causa. Quod vbi rescituit pater, ad filiarū tumulos seipsum confecit. Autor Cælius.

Xanthus apud eundem Cælium autor est, *Cambletã* Lydorum regem, eo voracitatis progressum, vt nocte quadam vxorem quoque absumpserit. Quomõue summo mane illius manum in ore comperisset, semet iugulasse.

Timagoras quum Meletem Atheniensem liberali formã adulescen-

Iescentem deperiret eiusdem iussu se dedit in præceps, vt qui in omnibus puero veller obsecutum: cuius rei penitentia ductus *Meles*, eandem quoque subiit mortem. Autor idem Cælius.

Timanthes Cleonæus Athleta quum & viribus senio defectis, & desuetudine ingentem arcum non posset intendere, quem iuuenis lunabat & flectebat, furori adeo indulsit, vt eam tantum ob rem gladio se perforauerit. Autor Cælius.

Idem ait *Tereum* perpetrato in Philomelam scelere ac Ityn, sibi mortem consciuisse, mortuoque sacra instituta anniuersaria, in quibus ordei loco, calculis utebantur.

Decerto Semiramidis mater, cum filiam ex adulterio conceptam in desertis exposuisset, eadem facti & sceleris penitentia in lacum se præcipitem dedit. Autor idem Cælius.

Laurentianus Florentinus circa vllum corporis incommodam, citraque euidentem morbi causam, in puteum se coniecit, autore Cælio & Crinito, qui ait se auditorẽ eius aliquando fuisse. Qua etiam morte se extinxit *Petrus Leonius* vir in philosophia excellens, & insigni prudentia. Idem Crinitus.

Neara quoque virgo in Salentinis ægreferens se ab eo repudiatam, cui pro coniuge pacta erat, eodem mortis genere vitam finiuit. Autor Pontanus de fortitud.

Mithridates à Pompeio superatus, filiam nomine Diraptim Menophilo eunucho seruandam commisit in castello quodam, Sinthorio nomine. Quod quum Manlius Ptilicus obsedisset, defensorisque deditioem parantes *Menophilus* sentiret, gladium, in viscera sua compegit, veritus ne captiua puella raperetur, & violaretur. Autor Ammianus Marcellinus lib. 16.

Agobastes quum Valentinianum iuniorẽ apud Viennam dolo strangulasset, vt eidẽ in imperio succederet, à Theodosio mortem vlciscentem superatus, sua se manu percussit. Autor Paulus Diaconus.

Almunda rege Danorum in pugna occiso, *Gumilda* eiusdem vxor spiritum sibi ferro surripuit, vitumque fato infecura est. Autor Saxo grammat. lib. 1. hist. Danicarum.

Hadingus rex Danorum suspendio se vulgo spectante suffocauit præ dolore, quem ex Hadingi Sueonum regis morte conceperat. Autor idem Saxo.

Rolno quoque Danorum rex exprobrata sibi turpitudinis dolore, voluntaria morte se consumpsit. Idem autor.

Starcarterus iudem rex Danorum penitentia ductus, quod Lennum quendam per nefas occidisset, eius filio Hathero se præbuit occidendum.

Galeatius Mantuanus, Papiæ quum hybernaret, puella (quam vnice

vnice amabat per iocum imperante, se in fluuium deiecit, Autore Pontano.

Socrates Athenis capitis damnatus, volens hausit venenum, Vnde Ouidius in Ibin : Sollicito que, bibas, veluti doctissimus, olim, Imperturbato quod bibit ore reus.

Adrastus Gorgij filius dum Athym Cræsi filium suæ fidei creditum in venatione apri loco percussisset, se super eiusdem tumulum confodit. Autor Herodotus.

Sargapiscus Thomiris filius à Cyro rege Persarum captus, dum manicas & brachiorum vincula eximi sibi impetrasset, seipsum interfecit. Autor Herodotus.

Idem ait *Praxasem* virum inter Persas opibus & dignitate potentem, è turri præcipitem se dedisse.

Boges Persa, amicus Xerxis, ab Atheniensibus & Cimone Milciadis filio obsessus, licet accepta fide possset egredi, abnuuit tamen, & ad extremum perstitit. Inde vbi in mœnibus nihil commeatus fuit reliquum, accenso rogo, liberos, coniugem, concubinas, familiam interemit, eosq; omnes in pyram coniecit. Deinde omne aurum vrbis atque argentum è muris dispersit in Strymonem, ac postremo se in rogam coniecit. Autor Herodotus.

Petrus Traseas Patauinus, vir Catoniana disciplina & seueritate, propter suspensionem affectatæ libertatis à Nerone damnatus, sibi venas soluit.

Quis ambigit diuina factum vltione, vt *Herodes* rex Iudææ, Antipatri filius, post interfectos Alexandrum, Aristobolum, & Antipatrum filios, trucidatos item innocentes ad intercipiendum sacrum virginis partum vermibus ad extremum toto corpore scamentibus mortem sibi consciuerit? Autor Iosephus.

Pyramus adolescens & *Thybe* puella, incredibili amore flagrantibus : quum impediende parentum suspitione suis votis satisfacere nequirent, pepigerunt, vt certo die in remotum locum se reciperent. Quò quum prior venisset Thybe, metu lænæ ibidem reperiæ profugit in latebras relicto capitis tegumento. Quod arripienti post Pyramo coniecturam præbuit & argumentum deuoratæ amariæ, mortemque sibi propterea consciuit, Thybe paulò post reuersa, vbi mortuum amantem conspicata est, longioris vitæ pertæsa, suo se gladio confodit, &c.

Stroza pater lib. I. Eroticôn, Pyramus exemplum præbet, miserandaque Thybe, Quos rapuit simili mors violenta modo. Item Calentius in Epigrammatis.

Pyramus & Thybe miseri sine crimine amarum,
Occidit hic propria sæuus vterque manu.

Et

Et quos vnus amor tetigit nox vna peremit,
Ensis & vnus, & hæc contegit vna duos.

Item Architrenius li. 4. Ibi serum Pyramus ense Vindicat egres-
sum, Thybe lugubria fati, &c.

Eriſiſthonem poetæ fabulantur ob neglecta Cereris sacra, in tan-
tam famē redactū, vt propria membra deuorauerit, seq; ipsum cor-
rosferit. Addūt & filiā eius Metram nomine, in varias formas Nep-
ruri beneficio mutari solitam. Vnde narū adagiū, Mutabilior Me-
tra Eriſiſthonis. Ouid. lib. 8. Metra ipse suos artus lacero diuellere
morſa Cæpit, & infœlix minuendo corpus alebat. Idem in Ibin:
Vtq; pater solitæ varias mutare figuras, Plenus inextincta cõficia-
re fame. Item Pamphilus Saxus in Ele: Talis erat icuina fames, E-
riſiſthona quondam Impleuit miserum quum fera peste sua.

Lychione *Dædalionis* filia, Dianæ (cui se præferbat) sagittis con-
fossa est. Cuius dū celebrarentur exequiæ, pater in puellæ rogum
seſe coniecit. Poetæ ſingūt eum ab amicis (ne in ignem deſliret)
impeditum, fuiſſe mutatum in volucrem. Vnde Ouid. lib. 11. Mera.
Vt verò ardentem vidit, quater imperus illi, In medios fuit ire ro-
gos: quater inde repulſus, Concita membra fugæ mandat.

Didonem ſuo gladio incubuiſſe pro cõperto eſt: ſed non omnes
eamdem mortis cauſam aſſerunt. Scribit Auſonius (& ita ſe habet
rei veritas) hoc ab ea factum, vt mortuo marito Sichæo caſtitem
ſeruaret vidualem, & furias Iarbæ Getulorū regis declinaret. Ver-
ba eius ſunt hæc: Sed furias fugiens atq; arma procacis Iarbæ. Ser-
uauit fateor morte pudicitiam. Auſonium ſecutus Marullus Dido-
nem ſic inducit loquentem: Nec mihi Phryx nocuit, nec enim
Phryga nouimus vllū, Cura ſed antiqui caſta tenaxq; tori: Quam
ne contagio Libyci violare tyranni Cogeret, hac cecidi fortiter
vſa manu. Vtrique ſuccinit Rhennius, ſeu (vt aliis placet) Priſcia-
nus in Geographia Dioniiſij de ſitu orbis dicēs: Qua regnās ſœlix
Dido per ſecula viuit, Atque pudicitiam nō perdit carmine fiſto.
Contra verò Virgilius hoc ipſum aſcribit impatientiæ doloris,
quem ex *Æneæ* fuga conceperat. Quod tamen fabuloſum eſt.
Virgilium plerique omnes Poetæ Latini ſecuti ſunt. Ouidius in
primis lib. 3. Faſtorū & in Epistoſis ſic ait: Præbuit *Æneas* & cau-
ſam mortis & enſem, Ipſa ſua Dido cõcidit vſa manu. Itē 14. Met.
Item Syllius libro 2. Ipſa pyram ſuper ingentē ſtans faucia Dido.

Mandabat Tyriis ulteria bella futuris,

Ardentemq; rogam media ſpectabat ab vnda
Dardanus. & magnis pendebat carbasa fatis.

Idem lib. 8. Item Angelus Politianus in Mantō:

At Phœniſſa rogam ſæuo furia dolore

Incen

Incendet moritura, trucesque in vota vocabit
Eumenidas, mox & Phrygium (prò tristia dona)
Ah nineum per pectus aget miserabilis ensem.

Anna Beli regis filia post mortē sororis suæ Didonis, Carthagine ab Iarba occupatam relinquens, ad Batum Melitæ insulæ regem nauigauit. Quo demum relicto, mare ingressa in Laurentum littus delata est, Ibiq; ab *Aenea* cognita, hospitio suscepta est, non sine mutui cum eo amoris suspicione, adeò vt in odium *Lauiniæ* veniret, Cuius insidias vt dechnaret, se in Numycum fluuium precipitauit. Vnde *Ouidius* lib. 4. *Fast.*

Corniger hanc tumidis rapuisse Numycius vndis

Creditur, & stagnis oculuisse suis.

Item alibi: *Placidi* sum nympha Numyci,

Amne perenne latens *Anna* perenna, vocor.

Euadne Martis filia in rogum mariti sui *Capanei* apud *Thebas* mortui (dū celebrarentur exequiæ) se coniecit. *Ouidius* lib. 5. *Tristium*: Cernis vt *Admeti* cantetur & *Hectoris* vxor, *Ausaq;* in accensos *Iphias* ire rogos? Idem lib. 3. de *Arte*: Accipe me *Capaneu*, cineres miscebimus inquit *Iphias*, in medios desiluitq; rogos. Item *Martial.* lib. 4. *Epigram.* *Stadius* lib. 12. *Propert.* libro 1. *Ouid.* lib. 3. de *Ponto.* *Iphias*, &c.

Hylonome femina centaura & biformis, mortuo marito *Cyllaro* gladio suo incubuit. *Ouid.* lib. 12.

Vt vider extinctum dictis quæ clamor ad aures

Arcuit ire meas, tecto quod inhaferat illi

Incubuit, moriensque suum complexa maritum est.

Biblis Miletii filia ex *Gyane*, quum fratre *Caunū* miserè deperiret, neq; eius cõcubitū posset assequi, virgētib; furiis se occidit, & in fontem postea naiadum beneficio mutata est. *Ouid.* 1. de arte.

Biblidæ quid referam? verito quæ fueris amore

Arsit, & est laqueo fortiter vltæ nefas?

Hercules induta tunica *Nessi* Centauri cruore tincta, in tantas furias raptus est, vt per impatientia doloris sese in *OEtæ* monte combusserit. *Ouid.* ad *Liuiam*: Qualis in *Herculeæ* colluxit collibus *OEtæ*, Quum sunt imposito membra cremata deo. *Claudianus* in m. consul *Honorij*: Iuga defens *OEtæ*, *Herculeo*q; damnata rogo. Item *Stat.* lib. 12. *Thebaid.*

Theleo in *Cretâ* ad *Minotaurum* nauigati *Aegeus* pater *Athenarū* rex præceperat, vt si cõfecto mōstro incolumis rediret, ad lætitiæ argumētū albis vteretur velis, vt prospectatibus è portu amicis superstitis vitæ fidē præstaret. *Theseum* tñ cepit obliuio mādanti. Propterea quum iisdem (quibus venerat) remigraret velis, fecit

vt

vt pater nihil de filio sibi promittens, è scopulo in mare se deturbauerit, & aquis nouum imposuerit nomen Plutarchus. *Quam fabulam vel (si maui) historiam Catullus longo admodum profequitur filo. Calentius quoque lib. 1. Elegiarum. Item Ouid. in Ibin:*

Vt qui Thesez fallacia vela carinae,

Vidit, & Iliaca missus ab arce puer. Huius rei etiam meminit Caelius lib. 10. Lectionum antiquarum, cap. 25.

Hæmon Thebanus iuuenis quum amore incredibili Antigone OEdipi & Iocastæ filiam deperiret, ad eius tumulum mortem sibi consciuit. Fuerat autem Antigone insu Creontis (qui vetuerat Græcorum cadauera inhumari) iugulara, quod Polynicem fratrem mortuum noctu sepelire voluisset. De huius adolescentis morte Propertius lib. 2. scribit.

Sappho puella ex Lesbo insula, è Leucade Epyri promontorio se præcipitauit, quod à Phaone liberali forma adolescere (quem supra fidem hominum deperibat) mutuo non redamaretur. Statius lib. 5. -Syluarum: Saltusq; ingressa viriles, Non formidata temeraria Leucade Sappho. Et Politianus in Nutricia: Sed tandem Ambracias temeraria saltat in vndas. Itè Politianus in Eleg. Mascula quæque suos citat moritura calores, Leucadij Sappho crimen honorque freti. Vide Volater.

Græcis Thebas obsidentibus: quum Tyresias vates prædixisset Thebanos expugnatum iri, nisi eorum (qui serpentinis dentibus prognati fuerant) aliquis se morti deuoueret: *Meneceus* vt patriæ saluti consuleret, in ipsis Thebarum mœnibus gladio se confodit, confossum ad hostes deturbauit. Quo viso proinus abierunt Græci. Stat. lib. 1. Theb.

Iocasta filia Creontis: & vxor Laij, videns filios suos Etheoclem & Polynicem muris vulneribus interfectos, horrore tanti facinoris, mortem sibi intulit. Stat. lib. 11. Theb.

Annibale Saguntum urbem Hispaniæ Romanis amicam obsidente, *Mopsus* Cretensis fauens Saguntinis, vbi filios vidit interfectos, temperare sibi non potuit, quin se præcipitaret à turri, & filius comitem daret. Syllius lib. 2.

Atque pater gemino natorum funere Mopsus, &c.

Phædra Hippolyti noueram furiz Veneris vsque adeo truerunt, vt laqueo spiritum sibi interceperit: quod priuigni (cuius amore æstuabat impatienter, & pruriebat) concubitum non posset exorare. Mœrens tñ scelerata mulier, literas reliquit, quibus Hippolytum stupri arguebat, suæq; mortis vocabat auctore. Aufonius: Suasi quod potui, tu alios modo consule, dic quos:

Phædra, & Elifa tibi dent laqueum aut gladium.

Athamas

Athamas rex Thebarum furiis agitarus, Learchum filium dedit morti. Propterea *Ino* Cadmi & Hermionis filia & eius vxor sibi rimés, cum altero filio *Melicerta* se in mare præcipité dedit. Quos in deorum indigita menta Poëtæ retulerunt. Cyprianus: Melicertes & Leucothea præcipitantur in maria, & fiunt postmodum maris numina. Ouid. lib. 4. Metamorph. Sequé super pontum nullo tardata timore Mittat. onusque suum.

Phyllis Lycurgi Thracû regis filia, ægreferés se relicta & spretâ à Demophonte Thesei filio, quem vnicé deperibat, & quæ ab expeditione Troiana redeuntem hospitio exceperat, vitam laqueo præfocauit, in amygdalum postea (vt fabulantur poëtæ) conuersa. Pamphilus Saxus: Exemplum tribuit mortis mihi nobile Phyllis Pendebat longa corpus inane trabe. Pontanus lib. 3. de Stellis.

Ajax Telamonis filius, ægreferens mortui Achillis arma (quæ supra modum apperebat) Vlyssi data fuisse, inuidia motus, & in rabiem conuersus mortem sibi intulit. Ouid. lib. 13. Metam.

Hectora qui solus, qui ferrum, ignesque, Iouemque, &c.

Iphis puer liberali facie, quum *Anaxaretem* puellam incredibile amore prosequeretur, neque tamen readamaretur ab eâ, laqueo se suffocauit, atque onus infelix elisa fauce pendit, inquit Ouid. lib. 14. Demum quum celebrarentur exequiæ, puella mortui miserta, se quoque interfecit. Pontanus de Stellis lib. 3.

Aetholia Vlyssis mater, quum falso nuntio audiisset filium apud Troiam occubuisse, laqueo vitam finiuit.

Amphion Iouis filius interfectis ab Apollinæ quatuordecim liberis seipsum gladio interemit. Ouid. in Ibin.

Addidit vt fidicen miseris sua funera natis.

Sic tibi sint vitæ tædia iusta tuæ.

Althea * Thyestis filia, & OEneci Ætolix regis vxor, quum au- * *Althea*
diuisset Meleagrum filium suis fratribus intulisse mortem, se præ- *Thesij*
cipitauit, combusto prius fatali stipite, quo cremato Meleagrum ex fato periturum audierat. Boccatus in Genealogia.

Britona nympha Cretensis quum esset formosa, perpetuoque virginitalis voto, venationi vacaret, ad vim & stuprum Minois regis declinandum se in aquas dedit præcipitem.

Brotheus Vulcani filius propter oris deformitatem illusus, in rogam desiliuit, ibique vitam incendio finiuit. Ouidius in Ibin:

Quodque ferunt Brotheum fecisse cupidine mortis,

Des tua succensæ membra cremanda pyræ.

Æolus rex ventorum audito *Canaces* filix cum Machareo fratre incestu, ad eam gladium misit, vt scelus voluntaria morte diluere, & vlcisceretur. Quod illa fecit, Plutarch. in Paral.

Ceyx Alcyones maritus, ad oraculum nauigans naufragium fecit, & obrutus est aquis. Quod indignanter ferens *Alcyone*, mortē mariti secuta, in mare se deturbauit, & in auem sui nominis mutata est. Ouid. in Ibin:

Nec tibi sit tumidis melior Neptunus in undis,

Quām cui sunt visæ frater & vxor aues.

Deianira Herculis vxor, audita mariti morte, superesse noluit, ac propterea dolore animi se peremit. Ouid.

Impia quid dubitas Deianira mori?

Hesperie nympa, Elacū Priami filiū, à quo adamabatur, persecutē fugiens, morsu colubri in herba latentis interfecta, fecit vt *Esacus* ipse vitam sibi acerbam putauerit, & aquis se obruerit.

Erigone audita patris Icaro morte, laqueo se suspendit. Ouidius in Ibin. Statius lib. 5. Sylvarum:

Nec enim Maratonia virgo

Parcius extinctum sanguorum crimine agrestum

Fleuerat Icarium.

Euenus ægre ferens Marpissam filiā ab Ida filio Aphareū in certamine curuli superatam, ac propterea ex pacto nuptiis copulatā, se in Lycormam Ætolia fluium demisit, cui & imposuit nomē, author Domitius Calderinus. Vnde Ouidius in Ibin. Vtq; vel Euenus torrenti flumine mersus, Nomina des rapida, vel Tyberinus aquæ. Ad hunc ferē modum Plutarchus Euenus, inquit, Martis & Steropæ filius, ex Alcippa Oenensai filia Marpissam suscepit filiā. Quam ab Aphareto in Chorea raptam insequens, dum comprehendere non posset, in Lycormam fluium se præcipitavit.

Iaturna Dauni filia post interfectum ab Ænea Turnum fratrem suum, mœroris impatiens, se dedit in aqua præcipitem.

Ilice Libyci Lydiæ filia, dū amores Martis contēneret, deo factū vlciscētē i furorē versa, è scopulo se demisit, Ouid. in Ibin: Lydia se scopulis vt virgo mist ab altis, Dixerat inuito q̄ mala verba deo.

Athenienses dum mortui Herculis tutarētur liberos, quos in se etabatur Eurystheus, ab oraculo acceperunt se ab Eurysthei liberarum iri incurfatione, siquis è liberis Herculis semet inferis deuoueret. Quo audito *Macaria* eiusdem filia sese spontaneæ morti obtulit. Cælius, & Erasmus in Chil.

Alcistis filia Perillai seipsam interfecit, vt umbra sua contenti manes, ægroto marito parcerent. Seneca in Medea. Coniugis fatū redimens Pheræi Vxor impendit animam marito.

Tyro mulier Theſſalica mortuo marito, spontē oppetiit mortē. Baptista Pius lib. 2. Eleg.

Carmine conspicua est Tyro Pagasæ puella.

Quæ

Quæ voluit proprij fata subire viri.

Hercules ab Iole connubio reiectus, Oechaliam puellæ patriam diripuit. Dolo facti *Iole* se præcipitem è muro dedit. Autor Plutarchus.

Charondas Tyrius quum legem tulisset, ne quis armatus veniret in concionem, & tamen ipse rure veniens, præter spem aliter fecisset, monitus legis ab eo, qui proximè sedebat, vitam spontè reliquit, & gladio suo incubuit, quum tamen culpam dissimulare potuisset, aut defendere. Valer. Maxim. de Iustitia.

De *Amala* Launiæ matre, quo modo & quam ob rem spiritum sibi laqueo intercepit: vide in eorum historia, qui suspendio & cruce vitam finiuerunt.

Quum L. Opimius Cõsul C. Gracchũ Agrarias leges contra auctoritatem senatus ferre molientem sustulisset, *Hercennus* Siculus (quo & aruspice & amico vsus semper fuerat Gracchus) comprehensus, dum in carcerem traheretur, capite postì carceris illiso spiritum deposuit. Autor. Valer. Maxim.

Coma latro, frater Diogenis latronum ducis ad P. Rutilium ductus, dũ ininterrogaretur de genere belli à seruis & latronibus moti, capite in crura demisso, sibi ipsi spiritum interclusit. Autor. Valer. Maxim.

PARENTES LIBERORVM

INTERFECTORES.

I*Domenens* Deucalionis filius, & Cretensium rex, quum vouisset se immolaturum eum, qui primus Troia redeunti occurreret, filiam forte fortune repertam immolauit. Volaterranus.

Darius rex Persarum Ariobarsaneum filium interfecit, quod is Alexandro promississet, se patri insidiaturum, & mortem intentaturum Plutarch. in Paral.

Stesibrotus ab *Epanimunda* patre Thebanorũ duce interfectus est. q̄ contra mandatum patris manum cum hostibus Lacedæmoniis consequisset, quamuis parta victoria. Ibidem Plutarch.

Manlius Torquatus itidem filium securi percussit q̄ in Samnites contra edictũ pugnasset, quamuis hoste profligato ad suos victoriam retulisset. Vnde Verg. lib. 6. Sæuūq; securi, &c. Liuius. lib. 8.

Brutum à Rõ. expulsus, quum filius prodere voluisset, paterna eecidit manu. Autor Arid. apud Plutar.

Romanis in Latinos certantibus, *Cassius* signifer Crassum Brutũ filium occidit, q̄ is patrem prodere, & hostibus portas aperire voluisset. Autor Plutar.

Persis Græciam infestantibus, Pausanias Lacedæmoniorũ dux so. auri talæta, vt Spartam proderet, à Xerxe acceperat. Quod vbi

reſciuit *Ageſſaus* pater, filium in templo Palladis incluſum inedia conſumpſit. Idem autor.

Medea ab Iafone (quem hoſpitio ſuſceperat, & modum rapiendi velleris docuerat) reiecta, filios ex eo ſuſceptos Dydimum & Theſſandrum interfecit. Verg. *Æn.* 8. Sæuus amor docuit natorum ſanguine matrem Commaſulare manus. Idem in *Culiçe*. Ouid. lib. 7. *Metam.* Vtrøque Sanguine natorum perfunditur impius enſis. Idem lib. 2. *Elegia.* Idem lib. 2. de *Arte.* Propertius lib. 3. Nā quid *Medeæ* referam, quo tempore matris Iram natorum cæde piavit amor.

Athamas rex Thebarum furore correptus. Learchum & Eurycleam liberos pro leonibus occidit. Ouidius lib. 4. *Metam.* Deq; ſinu matris ridentem & parua Learchum Brachia tendentem rapit, & bis terq; per auras, More rota fundæ: rigidoq; infantia ferro Diſcurit ora ferox. Idē lib. 6. *Factorum.* Staius lib. 2. *Sylvarum:* Toruus adhuc Athamas infanos fleſteret arcus. Idē lib. 1. *Theb.* Claudianus lib. 1. in *Ruffinum:* Hæc Athamanteq; direxit ſpicula dextre. *Bap. Pius.* 2. *Eleg.* Qualis ad abſumptum per tela paterna Learchū, Deſiuit lachrymis ſauicia facta parens. Plinius quoque lib. 34. cap. 14. de hoc nonnihil meminit.

Tantalus (qui in Phrygiâ regnavit) Deis hoſpitio ſuſceptis, Pelopen filiū coctum membratim comedendum poſuit, vt eorum diuinitatem experiretur. Seneca in *Thyeſte:* Exceptus gladio paruulus impio, Dum currit patrium natus ad osculum, Immatura focus victima concidit. Diuiſusq; tua eſt Tantaſe dextera, Menſas vt ſtrueres hoſpitibus deis.

Leus Athenienſis ab oraculo monitus Athenas ipſas perituras niſi tres filias immolaret, maluit oraculo parere, quàm ſuis parere, Volaterranus autor.

Agave Thebana mulier Pentheum filiū Bacchanalia deſpicantem, cum cæteris Manadibus interfecit. Vergilius in *culice:* Quo quōdam victa furore, Venit Nyctileum fugiens Cadmæis Agave, Infandas ſclerata manus, & cæde cruenta. Ouid. lib. 3. *Meta.* Staius lib. 12. *Thebaid.* Seneca in *Thebaide:* Egit ſorores mater, & gaudēs malo Vibrâte thyſo prætulit fixū caput. Idē in *Oedipode.*

Progne Pandionis filia ægreferens ſororem ſuam Philomelam à Tereo marito fuiſſe ſtupratam, Irym filium eidem comedendum poſuit. Ouid. 6. *Meta.* Tēdentemq; manus, & iam ſua ſara videntem, Et mater mater clamantem, & colla petentem, Enſe ferit Progne, lateri quā pectus adhæret. Idem lib. 2. *Eleg.* Idem lib. 1. de *Remedio.* Sidonius: Siue prædia quis referat Thyeſta, Diſcerptum aut puerum, cibumq; factum.

Perime

Perimele puella vim & stuprum ab Archeloo passa ab *Hippodamia* patre detestante facinus præcipitata est. Ouid. 8. Meta. Quod pater Hippodamas egre tulit, inque profundum, Protulit è scopulo peritura corpora nata.

Althea egre ferens fratres suos à Melegro filio interfectos, fatalis combustit stipitem, de quo Paræ prædixerat Melegrum nõ prius periturum, quam stipes ipse igni fuisset absumptus. Hoc itaq; modo natum emori fecit. Ouid. lib. 1. Tristium: Utque cremasse suum fertur sub stipite natum Testias, & melior matre fuisse sorori.

Adona vxor Zeti, Ichilum nõ ita imprudens occidit, dum vnũ ex filiis Amphionis (cuius vxori inuidebat) interficere vellet.

Ariaxerxes Mnenon cognomento, Persarum rex, Darium filium cum quinquaginta alii filius interfecit, quod ab eis insidius peteretur. Trogus lib. 10.

Cambyses Cyri filium Persarum rex, filium sagitta occidisset fertur, furore correptus, quo prius fratrem & grauidam sororem dederat morti. Sabellicus.

Constantinus Magnus Crispum filium cum Licinio sororis suæ marito, incerta causa, morti dedit. Sextus Aurelius prodit hoc eum fecisse suam Faustæ coniugis.

Dioscorus pater beatæ Barbaræ filiam multis prius tormentis affectam, ad extremum supplicio capitis affectit, quod ad idololatricam flecti non posset.

Euristhenes quam malè in bello pugnasset, ac propterea domui suæ ignominiam peperisset, inedia consumptus est à matre. Ouidius in Ibin: Ostrictusque necem patiaris limine tecti, Ut legem pœnæ cui dedit ipsa patens.

Ptolemæus Evergetes à suis ob crudelitatem regno pulsus, filium quem ex Cleopatra sorore susceperat, in Cypro occidit, eiusque caput & pedes matris pro munere natalitio remisit. Liuius lib. 56.

Ptolemæus Auletes regno suo redonatus (quo ob flagitia fuerat eiectus) Cleopatram filiam & Archelaum eius maritum quos Ægyptij in regnum ascuerant occidit. Strabo lib. 17.

Dentaria mulier timens ne filia sua (quam nubilem & formosam habebat) à Theodeberto rege corrumperetur, eam in flumen præcipitauit apud Viridunum ciuitatè. Autor Gregorius Turonensis.

Apteras vetustissimus Græcorum Saturnus patrem castrauit, filios interemit, fratribus bella & ferrum intulit. Annius in Bersofum.

Erichtheus bellum cum Eumolpogeres, quum ab oraculo accepisset futuram sibi victoriam, si filiam diis immolaret, paruit, & consensu Praxithæ vxoris puellam cecidit. Euripides apud Plutarchum.

Marius quoque Cymbrico bello profligatus, quum intellexisset

se fore victorem, si Calphurniam filiam diis daret victimam, dedit, vt patriæ consuleret.

Agas Persa ab Atheniënsibus obsessus, vbi nihil habuit commeatu in castris, liberos cum vxore primum, demum seipsum interfecit. Auctor Herodorus lib. 7.

Deiotarus cum multos suscepisset liberos, omnes, excepto tantum vno, iugulauit: vt qui superfuturus erat, potētior fieret, & maiestatis augustioris. Auctor Cælius.

Mithridates sanguinolentus ac crudelis in omnes fuit. Nam matrem, fratrem ac filios tres impuberes, ac totidem filias interfecit. Auctor idem Cælius.

Antonius Caracalla Imperator Iuliam nouercam in vxorem duxit cuius filium Getam nomine paulo post interfecit. auctor *Ælius Spartianus*.

Virginus filiam Virginiam Icilio desponsatam spectante populo & palam interfecit, vt Appium Decemuirum (qui eam stuprare velut seruam tentauerat) in odium & inuidiam populi traheret. Quod & factum est: Namque vt propter illatū Lucretiæ stuprum Romani reges deserunt, ira quæque immoderata Appij libido finem fecit Decemuirorum magistratui. Auctor Liuius, Syllius li. 13.

Herodes rex Iudææ præter innocentium cædem, tres quoque ex liberis sibi suspectos, Alexandrum, Aristobulum & Antipatrum morti dedit. Macrobius lib. 2.

Hippomenes Atheniensium princeps, filiam Limonem in adultério deprehensam, vnâ cum equo feroci conclusit, nec huic, nec illi cibum præbens. Equus igitur fame in rabiem actus, puellam deuorauit. Hinc ortum adagium à Diogeniano positum: Magis impius Hippomene. Ouidius in Ibin:

Solaque Limone pœnam ne senserit illam:

Et tua dente ferox viscera carpat equus.

Pyreus insula quum maxima laboraret peste propter interfectū ibidem ab Atheniensibus apud Dianæ sacrum, consultum oraculum, respondit: Finem mali futurum, si quis filiam immolasset numini. Vnus autem repertus est *Embarus*, qui filiam solenni ritu ornata[m] sacrificauerit. Erasmus in Chil.

Orchamus Leucotheam filiam ab Apolline stupratam, viam defodit. Auctor Domitius in Ibin: Quid. item lib. 4. Metamor.

Lenogildus rex Hispaniæ, filium Hermogildum, q̄ à secta parentum abhorreret, ac Childeberti Francorū regis Orthodoxi filiam duxisset in vxorem, morte affecit. Volaterranus.

Zysimachus rex Pergami Agathoclem filium fortissimum (cuius præcipua opera, multa bella feliciter gesserat) nouerca Arsinoe
Ptole

Adagiū.

Prolemæi sorore instigante, veneno sustulit. Autore Trogo.

Aulus Posthumius Tiburtus filium securi percussit, q̄ occasione rei bene gerendæ iniussus pugnam tentasset. Autor Val. de Discip. mil. Linius lib. 4. Mauult tamē hoc credere de M. Torquato quān de Posthumia.

Arpiages filium comedit. Ouidius in Ibin: Ut puer Arpiagæ, referas exempla Thyestæ, Inque tui casus viscera patris eas.

Ethearchus rex Cretæ suasu secundæ vxoris Phronymam filiam per negociatorem quendam nomine Themisonem, submergi fecit. Autor Herodotus.

LIBERI PARENTVM INTERFECTORES.

A *Lernæon* Eriphylem matrem interfecit, q̄ illa Amphiarum patrem (qui in bello Thébano terræ hiatus absorptus est) Polynici prodidisset, accepto monili aureo. Verg. lib. 6. Mætamq; Eriphylem Crudelis nati monstrantem vulnera cernit. Seruius & Diodorus lib. 5.

Perrethorum rex Triopas dum tyrannicè nimis imperaret, à *Carnaba* filio tantæ feritatis impatiēte occisus est. Autor Cælius. *Orestes* Clytemnestram matrem interemit, in vitionem patris Agamemnonis, quem à Troia redeuntem illa eum Ægypto adu- teo interfecerat. Ouidius lib. 1. Eleg.

Et vindex in matre patris malus vltor Orestes,

Aulus in arcanas posse tela deas. Horatius lib. 2.

Nero quum Agrippina matre facta sua exquirente acerbius, & corrigente grauaretur, eam variis modis tentauit perdere primò veneno: sed quum sentiret eam antidotis præmunitam, solutilem nauem (cuius vel naufragio, vel cameræ ruina periret) committens est simulata q̄ amicitia, Baia euocauit. Quum nando euasisse vt cõperit, inops consilij eam interfici iussit, quam prius stupro contaminauerat Suetonius.

Trogas scribit Thesalonicem ab *Antipatro* filio interfectam, quum tamen vitam per verba materna deprecaretur, id ius q̄ Alexandio fratri magis, quān sibi faueret.

Semiramidem à *Nino* filio interemptam produnt, quod eius concubitum & congressum optasset, quæ prius equi amore conflagrauerat. Cælius 17. lib. 12. & Iustinus lib. 1.

Prolemæus Evergetes à *Prolemæo* filio interfectus est: qui propterea (inquit Iustinus) Philopator, id est patris interfector, vocari cõpit.

Prolemæus filius Epiphanis matrem Cleopatram dedit morti. Vnde & Philometor eadem ratione dictus est, quæ præcedes Philopator

P. Mæcolus teste Liuius, matre interempta primus omnium infuto culeo in mare præcipitatus est.

Misbridases autore Cælio tantæ fuit impietatis, vt matrem, fratrem, filios tres, ac totidem filias interfecerit.

Ioannes Maria Ioannis Galeatii filius, dux Mediolani Catharinam matrem facta sua acerbis obiurgantem, in turri conclusit, & ibidem emori fecit. Volater.

Ouidius lib. 5. Metam. ait *Agyrtem* fuisse quendam, qui patrem interfecerit. Regisque Thoactes Armiger, & cæso genitore infamis Agyrtes.

Redeuntem Troia Vlysses *Thelegonus* filius vt ignotum occidit. Horatius lib. 3. Car. Decliuè contempleris aruum, & Thelegonij iuga parricide.

Oxias Amos propheta patrem suum veste per tempora transfixit, quod contra mandatũ Hieroboã regis verbũ Domini prædicaret.

Ab *Ewandro* quoq; occisum fuisse patrem quidam prodiderunt, vt scribit Cælius lib. 6. Lectionum antiquarum.

Polidice Pterelam patrem Thebarum regem Creonti prodidit, & occidi fecit: vt Nisus à Minoë obfessus prodicione *scyllæ* filia crimem amisit fatalem, atque ita interfectus est, autore Seruio.

Frisicus Actium Ferratiæ principem patrem suum in carcerem coniecit, atque ibidem fecit emori, cum ob inductam nouercam, tum libidine dominandi. Volater.

Guillermus Iacobini Carrariensis filius patrem occidit, quod ab eo spurius fuisset appellatus.

Orodes rex Parthorum amisso filio Pacoro, qui in bello contra Ventidium occubuerat, in furorem propè versus, ab altero filio *Phraate* occisus est. Volaterranus in Geograph.

Cosroes rex Persarum senio confectus, dum Medorsem filium regni heredem instituisset, ab altero *Siroche* natu maiore interfectus est. Idem Volat.

Eraclius Impe. Phocã patrẽ multis prius contumeliis affectum postremo interfecit, dominandi (vt credibile est) libidine. Volat.

Oedipus cum Laio patre ignoto apud Phocidẽ cõgressus, ipsum nescius interemit. Ouidius in Ibin: Nec plus aspicias, quã quem sua filia rexit. Expertus scelus est cuius vterque parens. Seneca in Thebaide. Genitorem adortus impia strauit nece.

Cyane puella patrem Cyanipum (q; ab eo per vim stuprata fuisset) gladio confodit. *Medullina* quoq; ab Aruntio patre ebrio violata, eidem mortem intulit. Plutarchus in paral.

Peliam senio confectum dum filia à Medea persuasæ vellent ad iuuentutem reuocare, lebeti feruenti impositum occiderunt.

Erasmus

Erasmus in Chil.

Post Annibalis bellum *L. Ostius* fertur primus patrem occidisse. Autor Plutarchus in vita Romuli.

Iulius Mansuetus ex Hispania rapaci legioni additus, impuberem filium domi reliquerat. Is mox inter septimanos à Galba conscriptus, oblatum fortè patrem, & vulnere stratum dum samianimen scrutatur, agnosceus, cognoscensque, & exanguem amplexus, voce flebili præcabatur placatos patris manes, ne se, vt patricidam infestarentur. Cor. Tacitus.

Federicus imperator Panormum profectus, à *Manfredi* filii dolo interfectus est, quum annos xxxiii. rebus præfuisset. Baptista Egnatius.

Nicomedes Prusiam patrem Bythinia regem dominandi libidine vita spoliavit.

Fabriciana matrem Fabiam interfecit, quòd illa Fabium Fabricianum maritum suum occidisset, vt liberius adulterium cum Petronio adolefcente committeret. Autor Dositheus apud Plutarchum.

FRATRVM ET SORORVM

INTERFECTORES.

OEdipus rex Thebarum moriens, filiis suis *Eteocli & Polinici* regnum alternis annis dimisit regendum. Verum quum Eteocles maior natu peracto anno fratri cedere noluisset, moto propterea bello, contractisque vtriusque copiis, ambo mutuis se vulneribus interfecerunt. Vir. in Culice. Ac discordantes Cadmæo sanguine fratres, iam truculenta ferunt infestaque lumina corpus. Alter in alterius, iamque aduersatis vterque Impia germani manat pro sanguine dextra.

Medea cum Iasone fugiens, Ægypteum fratrem membratim discepsit, disceptum per agros passim proiecit, vt Æreem patrem se persequentem in colligendis filij ossibus remoraretur. Ouid. in Ibin: Et tua sic latus spargantur membra per agros, Tamquam quæ patrias detinere vias. Idem lib. 3. Tristium.

Menelippus Onei filius, dum in syluis aprum Calydonium venaretur, à *Tydeo* fratre imprudente occisus est. Statius lib. 2. Theb. Pollutus placuit fraterno sanguine Tydeus.

Polites quoque fuit quispiam, qui fratrem peremit. Stat. lib. 7. Theb. Cæloque infamis fratre Polytes.

Abila rex Pannoniæ reuersus è Gallia, Budam fratrem (qui regnum occupauerat) se medio susulit.

Antiochus Mag. Seleuci filius mortuo patre fratrem vita exiit vt solus principaretur, & regno frueretur.

Aristobulus rex Iudææ, Antigonum fratrem (quem prius regni consortem fecerat) falso postea insimulatum interfecit iussit. Volat.

Romulus quum ad extruendos vrbis muros, vallum aratro dixisset, vetuissetque, ne quis illud transliret, Remus in ludibrium fratris ausus est transire. Quod iniquo ferens animo Romulus, eidem eripuit vitam. *Liuius*. Vnde *Lucanus*: Fraterno primi maderunt sanguine muri. *Ouidius* in *Ibin*: Vtque Remo muros ausus transire recentes, Noxia sint capiti rustica tela tuo.

Theodebertus Chilperici filius Francorum rex, à *Theoderico* fratre bello petitus, & ad extremum interfectus est. *Volater*.

Fernandus rex Castellæ Sanctij filius, *Gasiam* fratrem regem *Nauarræ* peremit, vt *Nauarram* ipsam suo adiceret regno. Vtique adeo libido principandi non præsentit sibi modum.

Helenus Priami filius dum venaretur, nescio qua fortuna, *Chao-nem* fratrem (à cuius nomine *Chao*nia dicta est) imprudens peremit. *Seruius* in 3. *Æneid*.

Inuidia (quæ alienam prosperitatè oculo irretorto nescit prospicere) fuit in causa cur *Cain* fratrem *Abelem* (cuius victimas domino videbat gratas) nefariè interfecerit.

Memprius filius *Maddam* rex *Britanniæ*, *Malym* fratrem exuit vita, vt eo mortuo principaretur. *Cunedagius* quoque non alia ratione fratrem *Morganum* occidit, quo tempore *Roma* condita est, vt supputat. *Volater*.

Cansignorus *Veronensium* princeps moriens *Antonium* & *Bartholomæum* filios reliquit heredes. Quorum *Antonius* *Bartholomæum* fratrem de medio sustulit, quem in principatu consortem, aut parem ferre non poterat. *Volaterranus*.

Cambysi *Perfarum* regi visus est per quietem nuntius adesse dicens: *Mergidem* fratrem solio sedere regio. Qua ille visione consternatus, *Prexaspè* *Perfam* ad eum interimendum misit, autores *Trogus* & *Herodotus*. Cui flagitio sororis quoque mortem adiecit.

Canisgrandis, *Veronensium* princeps, fratrem *Erganum* (qui dum abesset, *Veronam* inuaserat) foris reuersus, obsedit, obsessum vicit, victum dedit morti.

Henricus *Alphonfi* vndecimi filius, *Petrum* fratrem multis homicidiis famosum, tandem interfecit magno omnium plausu. *Vol*.

Perinus *Fragosus* *Genuensium* princeps *Nicolaum* fratrem, doctrina moribusque insignem, ob suspicionem affectari principatus interfecit.

Pinus *Ordolphu* *Foroliuensis*, vt solus regnaret, *Franciscum* fratrem trucidauit, eius liberis in exilium missis. *Autor* *Volater*.

Ptolemæus *Philadelphus* *Argeum* fratrem (à quo insidias parari sibi intellexerat) interfecit, & alteri fratri *Magæ* nomine (qui *Cyrenis* imperabat) bellum intulit. *Pausanias* apud *Volaterranum*.

Ptolemæo Philopatori non satis fuit patrem interficere, nisi in fratrem quoque & amicos gladio sciret.

Franciscus & Ludovicus Gonzaga Vgolinum fratrem simulata amicitia, ad cenam inuitatum adorti sunt, & interfecerunt, sola ad facinus inuidia moti, quod Guido Gonzaga pater Mantuanorum dux, ei soli principatum reliquisset. Volaterranus.

Boleslaus Vranislai Bohemorum regis filius fratrem Vuenceslaum æquitatis & religionis obseruantissimum, & Abeli iusto perfimilem, interfecit, Draomitia matre sceleris conscia. Idem Volater.

Ardius Pamphylia tyrannus patrem senio confectum, & fratrem natu maiorem interfecit. Auctor Plato lib. 10. de Rep.

Iam diximus tantam in *Atibidate* rege Poari fuisse feritatem, ut matrem, fratrem, & sex liberos interfecerit, auctor Cælius lib. 16. lectionum Antiq.

Ilacius Angelus Imperator ab *Alexio* fratre (quæ à Turcis captus redemerat) per summum scelus, oculis, Imperio & vita priuatus est.

Frotho Danorum rex tres habuit liberos *Haldanum*, *Roem*, & *Scatoné*. Quibus mortuo patre æqua incessit regnandi cupiditas, quo factum est, ut *Haldanus* natu maximus duos iuniores interfecerit & regnum parricidio suscepit. Auctor Saxo Grammat.

Feygo quoque Horuendilium Danorum regem fratrem suum insidiis circunuenit; atque ubi parricidio datus est locus, cruenta manu funestam mentis libidine satiauit, ut eo mortuo regnaret. Idem lib. 3.

Idem Saxo lib. 6. historiae Danicæ, meminit cuiusdam *starchateri*, quem inuitata fortitudine, viribusque prodigiosis ait fuisse, ut qui nouem fratres *Ashleras* simul pugnantes interfecerit, decem & septem vulneribus acceptis, amissionem maiori viscerum parte.

Herming-edus Betarium fratrem vi oppressit, ut soli sibi tranquillius & securius apud Thoringos liceret regnare. Auctor Grego. Thronen.

Otta inter *Dardanum* & *Iasium* contentione *Dardanus* superior fratrem peremit, adeo consorem nescit potestas, adeo rara est inter necessarios charitas, ubi illa dominandi libido mentes hominum titillat.

Bela rex Pannoniæ, Polonorum copias instructus, *Andream* fratrem bello aggressus est, paruaue victoria interfecit victum.

Learchus *Arcefilaum* fratrem *Cyrenæorum* regem ægrotantem veneno porauit, & eo modo strangulauit. *Learchus* demum ab *Eryxo* *Arcefilai* vxore lege talionis interfectus est. Auctor Herodo. in Melpo.

Typhon *Ægyptius* fratrem suum *Ostridem* peremit, inuidia accensus. Auctores *Berosus* & *Seneca* de sacris *Ægyptiorum*. *Diodorus* item:

item: Compertum est (inquit) Osiridē Ægypto iuste regnantem à Typhone fratre impio ac nefario interemptum. Quem in sex viginti partes dissectū, cuilibet eorum, qui tūc sceleris participes fuerāt, partē dedit, vt ipsos defensores custodēsq; regni fidos haberet.

Iffis demum Osiridis fratris mortem vltā, Thyphonē alterū fratrem auxilio filij (qui Orōs dicebatur) occidit. Annus in Berofum.

Henricus cognomento Clericus, Anglorum rex Robertum fratrem hostem habuit, quem in bello captum, oculis primū auulsis in carcerem detrusit; ac demum pēdore & inedia ibidem emori fecit. Volaterra.

Orodes Phraatis filius, Parthorum rex, Mithridatem secundum fratrem suum Babylonīæ obsedit, factāque deditōne in conspectu omnium quamuis supplicem interfecit. Deus te perdat ambitio, Quæ fratres armas in fratrum viscera, quæq; Securus à nato non finis esse patrem.

Ioram rex Iudææ suasū Athaliæ vxoris, fratres interfecit: & nulum sceleris genus omisit, à nullo abstinuit flagitio.

Ioannes Iudææ pontificis filius quintus Hebræorum pontifex fratrem Iesum nomine (quem affectatæ dignitatis habebat suspectum) morti dedit.

Iugurtha Manastabalis filius nothus, fratres suos Aderbalem & Hiempalem Micipsæ patris sui filios interfecit, vt solus Numidis imperaret. Sallust.

Friola Alphonsi Catholici filius, rex Hispaniæ, ab *Aurelio* fratre interfectus est, quum annos duodecim regnasset. Volaterranus.

Leucon ab *Oxilocho* fratre rege Ponti interfectus est, quod cum eius vxore adulterij & incestus consuetudinem haberet. Quid in Ibin: Aut pia te cæso dicatur adultera, sicut Qua cecidit Leucon vindice, dicta pia est.

Mamertes quum Sisaphonis Corinthij fratris sui filios regnandi libidine peremisset, ab ipso *Sisaphone* membratim laceratus est. Ouidius in Ibin:

Trunca geras sæuo mutilitatis partibus ense,

Qualia Mamertis membra fuisse ferunt.

Hesiodus poeta Aleræus noctu iugulatus est ab *Antipho* & *Crimeno* fratribus: non tamen opera dedita, sed per errorem, dum illi sororis suæ interfectorem esse putarent.

Rhesus Maximi & Amerig filius fratrem Simulum in venatione volens interfecit, ac propterea ei paterna domo interdictum. Aristides apud Plutarchum.

Anarchas philosophus, Scythia genere dū Atheniensium leges ad suos introducere conaretur, vt patriæ consulere, à *Caduido* fratre

fratre eius loci rege per liuorem sagitta confossus est. Auctor Laertius.

Lullia M. Antonij & Faustæ filia, à *Commodo* fratre, in quem cõiurauerat, deprehensa, ab eodẽ interfecit. Auctor *Herodianus*.

Maximianus Diocletianij filius *Artemiã* sororem gladio percussit, quòd relicta idololatriæ hæresi ad fidem se conuertisset.

Critolaus Tegeates sororem interfecit, quòd sibi è victoria redeunti non gratularetur, quum tamen ceteri omnes ei applauderent. Auctor *Demetrius* apud *Plut.*

Primus apud Romanos *Horatius* ob sororem interfecit, perduellionis reus factus est, dein absolutus. Auctor *Liuius*.

Cambyses sororem interfecit, quòd illa *Simerdis* fratris sui à patre occisi mortem lugeret velut inultam, Auctor *Herodot.*

Polyphontes rex fratrem interfecit, quòd ab eo infidias & mortem parari sibi intellexisset. Auctor *Gell. lib. 4. cap. 3.*

MVLIERES QVÆ MARITOS

INTERFECERVNT.

REdeuntem ab expeditione Troiana *Agamemnonem Clytemnestra* vxor interfecit auxiliante *Ægypto*, quo cū stupri consuetudine habebat. *Virgil. lib. 11. Æneid.* Ipse *Mycenæus* magnorum ductor *Achiiuûm*, Coniugis (infandum) prima intra limina, dextra, Oppetit, deuicta Asia subsedit adulter. *Senec. in Agamemnone:* Rex ille regum, ductor *Agamemnon* ducum, Cuius secuta mille vexillûm rates, *Iliaca* velis maria texeret suis, Post dena *Phœbi* lustra deuicto *Ilio*, adest daturus coniugi iugulum suæ, Idem alibi: adest cruenta coniugis victrix sui *Iuuenal. Satyr. 6.*

Danaus *Beli* filius quinquaginta habuit filias, quæ totidem *Ægypti* filiis nupserunt facta que simul coniuratione omnes maritos nocte vna interfecerunt, præter *Hypermetram*, quæ *Lynceo* viro peperit. *Seneca in Hercule Furente,* Nunc nunc cruentæ regis *Ægypti* nurus adeste, multo sanguine infectæ manus. *Ouidius lib. 1. de Arte,*

Scribit *Volaterranus* *Albinam* quandam *Syriæ* regis filiam duas & triginta habuisse sorores, quæ totidem maritos interfecerunt: expulsæque propterea à patre venisse in *Britanniam*, & à nomine *Albinæ* insulam vocasse *Albionem*.

Alexander *Pheræus* *Thessaliæ* tyrannus quum vxorem *Thebem* euidam barbaro nudam plerunque ostendisset, ab eadem factum agrefere, dormiẽs iugulatus est. *Quidius in Ibin:* Inq; tuo thalamo iuguleris more *Pheræi*, Qui datus est letho cõiugis ense suæ.

Albonius rex *Longobardorum* *Cuminundo* *Gepidorum* rege interfecto, eius filiam nomine *Rosimundam* sibi copulauit.

Cui

Cui quum aliquando inter pocula, patris caluaria per iocum propinasset, irata puella non prius machinari destitit, quam cum curauerit interficiendum. Quo mortuo nlium maritum Helmigem nomine sibi copulauit, quem postea veneno suffocauit.

Antiochus Deus cognomento, rex Syriæ, ab vxore *Laodice* veneno interfectus est, ob inductam alteram Berenicem Ptolemæi sororem. Val. Max.

Antonius Verus Imperator periit veneno à *Lucilla* vxore propinato, ob Fabiæ consuetudinem, ad quam frequenter irabat. Volat.

Circe venefica mulier Sarmatarum regem (cui nupserat) veneno itidem fertur occidisse, arreptoque regno subditos multum oppressisse. Sabellicus.

Gandulphus (qui in Burgundia pro fide martyrium passus est) dum vxorem adulterij in simularet, eiusdem opera ab adultero interfectus est.

Calceatus Foroliuij princeps Ioannis Bentiuoli filiam duxit in vxorem, A quo dum sperneretur puella, simulata ægritudine sicarios subornauit medicos, qui cum adorti in cubiculo confoderunt. Volaterranus.

Semiramis quum à marito Nino impetrasset vt diem modo vnum in regio sederet tribunali, obiretq; regium munus iuri dieundo sanciendoq; quæ viderentur, exploratis satellitum animis, Ninum ipsum apprehendi iussit, & in vincula coniici, ac postremò interimi. Autor Cælius.

Andreas filius Caroli Pannoniæ regis, à *Ioanna* vxore, regina Siciliæ, interfectus est: quòd ignauus & regno inutilis videretur. Volaterranus.

Fabia mulier Fabium Fabricanum interfecit, vt liberius posset lasciuire cum Petronio Valentino liberali forma adolescentulo, quo cum adulterij consuetudinem habebat. Plutar. in Parallel.

Agrippina Tyberium Claudium principem maritum suum veneno sustulit. Autor Plin. lib. 32. cap. 22.

Curius lib. 7. ait Barbarum quendam Spitamenem somno & vino sepultum, ab vxore in castris Alexandri fuisse interfectum.

VIRI VXORVM INTER

FECTORES.

PROCRIS mulier existimans *Cephalum* maritum alteram deperire puellam, eundem in syluas profectum secuta est, vt obseruaret quid faceret. Quum ergo in dumis delitesceret, ac vepres concuteret, Cephalus opinatus esse feram, sagittis eam confodit.

Procridis telum.

Ouid. lib. 7. Metam. Adagium est apud Erasum Procridis telum, De certis iaculatoribus, aut ictu ex sententia iacto.

Nero

Nera Sabinam Poppeam vxorem calcis ictu quamvis prægnantem interfecit, nulla impellente causa, sed sola bile & iracundia motus. Autor Cor. Tacitus lib. 16.

Chilpericus Clotarij filius, Glosindam vxorem Athanagildi Gothorum regis filiam, suasu Fredegundæ pellicis noctu iugulauit. Volater.

Constantinus Imperator. Constantij & Helenæ filius, vxorē suam Faustam (cuius suasu Crispum filium prius interfecerat) in balneas ardentis coniectam interemit. Autor Sextus Aurelius.

Mithridates rex Ponti vxorem Laodicem (qua mortua Hypsirateam duxit) cum sorore, matre, fratribus, ac liberis interfecit. Autor Herodot.

Plinius lib. 14. scribit *Egnatij Metentini* vxorem quòd vinum bibisset è dolio, interfecit eam fuisse à marito, eumq; cædis à Romulo absolutum. Egnatius.

M. Cæcilius apud eundem Plinium lib. 27. accusat *calphurnium Bestiam*, quòd dormientes vxores veneno peremerit.

Miratur Sabellicus, nec sanè mirum quòd miretur, *Periandrum* Corinthium inter eos numeratum, quos Græcia sapientes appellauit, qui Lyfidem vxorem (alij Melissam scribunt) in pellicis gratiam interfecerit, sciens volensq; cum Cratea matre concubuerit, filium relegauerit & Corcyrensiū natos Haliarti excæcandos præbuerit, vt docet Herodot.

Dacianus præses Alexandriam vxorem à beato Georgio ad fidem conuersam, suspendi fecit, & interfici.

ALII PARRICIDÆ.

PROCA rex Albanorum duos habuit filios Amulium, & Numitorem, quibus regnū alternis annis dimisit regendum. Quum autem prior *Amulius* regnasset, peracto anno fratri cedere noluit: quinetiam Lausum eius filium interemit, & Iliam eius sororem (ne qua inde manaret proles, quæ facinus vlcisceretur) inter Vestales includit. Ouid. lib. 4. Fastorum.

Xerxes ob res infeliciter in Græcia gestas, adeò inter suos euiluit, vt *Artabanus* spem nactus occupandi regni, eum in regia interfecit. Autor Trogus.

Childebertus Clodouei primi filius, fratris sui Clodomiri filios pupillos & clientes suos ad se venire iussos, interfecit, vt eorum patrimonio poriretur.

Sigobertus Clotarij filius, bellum cum Chilperico gessit, in quo Theodebertum eius filium post alia multa crudelitatis exempla interfecit. Gaguinus.

Egebertus Sicoberu filius rex Anglorū, fratris filios (quos patre mor

mortuo educabat, impuberes occidit. Volaterranus.

Mamertes Corinthius, filios fratris sui Sisaphonis, regnandi libidine, interfecit maximo suo malo. Nam ubi *Sisapho* factum rescivit eum membratim discerpit. Auctor Ouid. in Ibin.

Sextus Aurelius scribit *Aurelianum* Imperatorem suum fuisse & sanguinarium, ut qui sororis suæ filium interfecerit.

Orcaus rex Turcarum Celapini filius, à *Mose* patruo (cuius fidei se pupillum commiserat) interfectus est, & regno spoliatus.

Thyestes Pelopis & Hippodamiæ filius Europam, seu Æropen fratris sui Atrei vxorē stuprauit, & ex ea duos suscepit liberos, Tantalum & Plysthenem, quos *Atreus* ipse interfecit, interfectos fratri comedendos apposuit. Seneca. Tantalus prima hostia est, &c.

Pygmalium rex Tyri & frater Didonis, quum esset auri cupidissimus, Sicheum sororis suæ maritum agri inter Phœnicia ditissimum interfecit, ut mortui diuitias arriperet. Virgil. lib. 1. Æneid. Ille Sicheum Impius ante aras, atque auri cæcus amore Clam ferro incautum superat, securus amorum Germanæ.

Childebertus Clodouci filius in Almarichum Gotthorum regem sororis suæ Clotildis maritum bellum mouit, ac victum victor obtuncavit, quod Clotildem ipsam iurgiis & verberibus propter cultum Orthodoxæ fidei quotidie incesseret. Volater.

Constantinus Magnus Licinium sororis suæ maritum pugna sapius oppressum, & tandem apud Nicodemiam victum interfici iussit. Eutropius.

Eduardus secundus rex Anglorum venatu rediens, ab *Alfrida* nouerca venenato poculo interfectus est. Volebat enim scelerata mulier Eceldredum filium suum septēnem principari. Volaterran.

Nuceria vxor Hebij, quum Firmum priuignum maligno prosequeretur odio, filios suos ad inferendam ei mortem incendebat. Quod quum illi facere per pietatem abnuerent, dormientem gladio adorta est. Auctor Dositheus apud Plutarchum.

Constantinus Heraclij filius, quum annum vnum imperasset, *Martina* nouercæ, laborantis filius imperare, veneno interfectus est Bapt. Egnatius.

Pelops Tantali filius, ex Hippodamia duos suscepit liberos, Atreum, & Thyestē. Ex Danaide puella Chrysippum patri cæteris chariorē. Quem quum nouerca *Hippodamia* odio prosequeretur, eius cruore manus impias contaminauit. Dositheus apud Plutar.

Ptolemæus Auletes à Romanis regno Ægypti redonatus, quo propter flagitia eiectus fuerat, Archelai Cappadociæ regis filium, filia suæ Cleopatraz maritum (quem Ægyptij regem sibi delegerant) vnâ cum sorore interfecit. Strabo lib. 17.

Spoliante

Spoliante Cāpano Annibale L. Imbricus filium Rufcium cum magno auri pondere *Valerio Bestio* genero suo seruandum commisit: quem tamen Valerius auaritia stimulante obruncauit, vt auro potiretur. Plutarch.

Eadem causa *Polymnestor* rex Thraciæ Polydorum Priami socii sui filiū iugulauit. Mantuanus lib. 1. de Cala. Verg. libr. 3. Æneid.

Aegyptus Thyestæ filius Atreum paruum suum adultus interfecit: mortemque Plysthenis & Tantali fratrum suorum ab ipso Atreo interfectorum vltus est.

Acrisius Abantis filius, quum ab oraculo accepisset se eius manu periturum, qui ex Danaë filia nasceretur: natum postea ex ea Perseum iussit exponi & submergi. Compertus tamen in littore *Perseus*, à piscatore quodam nutritus est. Inde vbi adoleuit, suamque resciauit originem, Acrisium ipsum interfecit. Volaterr.

Draomitta Bohemorum regina, Ludimillam socrum religionis obseruatissimam interfici iussit. Cuius suasu *Boleslaus* filius Vuenellam fratrem iam interfecerat. autor Volaterr.

Io. Galeacius Barnabam socerum Mediolani ducem per proditorem cepit, coniectumque in carcerem mori coëgit, vt eo mortuo principatum arriperet.

Tyberius Nero *caligula* nepotis, imperandi libidine conflagrans, astu & dolo periit, anno ætatis L X X V I I I. Imperij verò XXXIII. Egnatius.

Albertus Imper. dux Austriæ, & filius Rodulphi Imperatoris, dum suasu Bonifacij Pont. exercitum pararet in Gallos, à *Ioanne* fratris sui filio interfectus est.

Domitianus, autore Tráquillo, Flauium Clementem patruelem suum (cuius filios etiam paruulos successores palàm destinauerat) interfecit.

Tydeus OEnei filius Alcatum & Lycothæum nepotes apud Calydonem interfecit, ac demum Argos aufugit.

AQVIS SVB MERSI.

Hylas Thyodamantis filius cum Hercule (cuius erat amasius) reliquisque Argonautis Colchos nauigans, dum aquam vellet haurire, vix pondere submersus est, multisque clamoribus ab ipso Hercule, sed frustra acclamatus. Verg. Eclog. 6. His adiungit Hylam, nauæ quo fonte relictum, Clamassent, quum littus Hyla Hyla omne sonaret. Iuue. Et multum quæsitus Hylas, vixnamque secutus. Fabulantur poetæ eum à Nymphis ob formam excellentem raptum. Propert. lib. 2.

Tandem haurire parat demissis flumina palmis

Innixus dextro plena trahens humero, &c.

d

Orontes Troia diruta cum *Ænea* in Italiã nauigans, naufragiũ fecit. Verg. lib. 1. *Æneid.* Vnã, quã Lycios, fidumq; uehebat Orontem, Iphius ante oculos ingens à vertice pontus. In puppim ferit: excutitur, pronusq; magister. Voluitur in caput: ast illa ter fluctus ibidem Torquet agens circum, & rapidus vorat æquore vortex.

Leucaspis quoque eadem procella obrutus est, eodem Vergilio teste, qui 6. *Æneid.* inquit: Cernit ibi mœstos, & mortis honore carentes Leucaspim, & Lyciæ ductorem classis Orontem.

Palinurus gubernator nauis *Æneæ*, dum obrepente somno dormitaret incautus decidit in mare. Neq; tamen tunc primum submersus est. Sed quum portui (qui Velinus postea dictus est) adnaret, ab incolis pro bellua marina obrutus est. Vergil. in fine quinti *Æneid.* Idẽ in 6. Ecce gubernator sese Palinurus agebat, &c. Ouid. in *Ibin*: Aut vbi ventosum superans naufragus æquor. Contracta pereas, vt Palinurus humo.

Sefacus Priami filius ægreferens Hesperiem puellam (quã fugientem insequatur) morsu colubri in herba latentis fuisse interfectam, in aquas se demisit: mutatus postea in Mergũ, vt poëtæ fabulantur. Ouid. lib. 12. *Metamorph.* Dixit, & è scopulo (quem rauca subederat vnda) Decidit in pontum.

Iam diximus Tyberinum regem se in Tyberim præcipitasse, & fluuio (qui prius *Albula* dicebatur) nomen imposuisse. Ouid. in *Ibin.* & lib. 4. *Fast.* Idem lib. 14. Sed *Capys* ante fuit.

Anna soror *Didonis* se in *Numycum* fluuium demisit. Causam mortis vide in eorum historia qui se occiderunt. Ouid. lib. 3. *Fast.* Corniger hanc tumidis rapuisse Numicius vadis Creditur, & flagnis oculuissse suis:

Helle filia *Athamantis* regis *Thebatũ*, in sidias noueræ cũ *Phryxo* fratre fugiens, arietẽ auri velleris cõscendit, vt eo modo *Colchos* ueheretur. Quos quũ per mare ferret aries, contigit, vt puella perterrita in pontum caderet, & *Hellespõto* imponeret nomẽ Ouid. lib. 4. *Fast.* Dicitur infirma cornu tenuisse sinistra. Fœmina, quã de se nomina fecit aquæ. Idem in *Epistolis Hero.* *Propert.* lib. 2.

Icarus *Dædali* filius à *Creta* cum patre fugiens, fretus alarum (quas fecerat pater) fiducia, dum altius in auras euolaret, liquefactis à sole pennis cereis in mare cecidit, quod ab eius ruina *Icarium* cœpit dici. *Seneca* in *Hercule Oethæo.* Ouid. lib. 7. *Tristium:* Dum petit infirmus nimium sublimia pennis *Icarus*, *Icaris* nomina fecit aquis. Idem lib. 8. *Metamorph.*

Zæander speciosus puer ex *Abydo*, quum in *Seston* urbem non multũ remotã nauigaret ad *amasiã* suã *Ero* nomine, tempestate suborta periclitatus est. Ouidius lib. 3. *Tristium:* Si tibi tale fuerum quor

quondam Læandre fuisset, Non foret angustæ mors tua crimen
aqua. Stroza pater lib. 1. Eroticôn.

Cærelia mulier dum Baias nauigaret, aquis obrura est. *Martialis*
lib. 1. Dum petie è Baulis mater *Cærelia* Baias, Occidit infani cri-
mine merisa freti.

Ægeus Theſei pater se submersit. Causam vide in præcedenti
capite.

Sappho quoque è Leucade Epyri promontorio se præcipitavit.
Statius lib. 5. Sylva. Saltusque ingressa viriles. Non formidata te-
meraria Leuca. de *Sappho*.

Pharao rex Ægypti dum Israëlitas persequeretur, mare rubrum
virga Moysis diuisum ingressus cum toto exercitu perit, & sub-
mersus est. *Politianus* in *Nutricia*: Ut rubras sicco pede transit v-
das, Demerso insignem cecini Pharaone triumphum.

Ino vox Athamatis se cum *Melicerta* filio demersit. Ratio iam
posita. Val. Flac. lib. 8. Attonito qualis pede proflit *Ino* In freta,
nee parui meminit conterrita nati. De *Melicerta* seu *Palæmone*
Statius lib. 2. Syl. Talis in *Isthmiacos* ploratus ab æquore portus
Naufragus imposita iacuit sub matre *Palæmon*.

Cæsarius Apher genere, & *Iulianus* presbyter apud Terracinam
sub *Claudio* in mare præcipitati sunt Calendis Nouembris.

Eupolis Atheniensis poeta Comædiographus nauigans in Hel-
lespontum, quo tempore *Lacedæmones* opprimebantur bello,
naufragio perit.

Marcus Marcellus missus ad *Massinissam* in *Aphricâ*, perit nau-
fragio paulò ante tertium bellum Punicum. Auctor *Liuius*. *Cicero*
in oratione ad *Pisonem*: *Marcus Marcellus*, inquit, qui ter fuit Con-
sul, summa virtute, pietate, gloria militari, perit in mari.

Milo tyrannus *Pisæ*, quum subditos multis afficeret tormentis
& cruciatibus, ab eisdem in mare demersus est. *Ouidius* in *Ibin*:
Utque *Milo*, sub quo cruciata est *Pisa* Tyranno, *Viuius* in occultis
præcipiteris aquas.

Menander *Græcus* poeta Comædiographus, dum in exiguo na-
taret fluuio, ibidem submersus est. *Ouidius* in *Ibin*:

Comicus ut liquidis perit (dum nabat) in vndis,

Et tua sic *Stygius* strangulet ora liquor.

Misenus *Æneæ* tubicè dū *Tritonem* deum maritum ad tubæ cerra-
men irritasset, ab eodè in mare deturbatus est. *Verg.* lib. 6. *Æneid*.

Oenomaus ab oraculo monitus se tunc periturum, quò *Hippo-*
damia nuberet, procis eâ periculis certamè proposuit: ut cū *puel-*
la cursa contenderent, quæ propter *Hapinna* & *Phylla* equorum
celeritatem videbatur insuperabilis. Conueniant autem, ut victi

interficerentur, victores eam sibi haberent. Quum ergo Pelops puellam deperiret, eius aurigā *Myrtilum*. largitione corrupti: quē propterea Oenomaus in mare (quod ab eo Myrtoum dictum est) demersit. Alij volunt Myrtilum ab ipso Pelope præcipitatum, dū suæ proditiōnis mercedem peteret. Ouidius in *Ibin*: Proditor ut sæui petiitque auriga tyranni. Qui noua Myrtōæ nomina fecit aquæ. Seneca in *Thyeste*.

De *Pub. Terentio* poetâ comœdiographo & *Theoxena* muliere, vide Historiam præcedentem.

Licet Vergilius dicat *Turnum* ab *Aenea* interfectum, sunt tamē argumenta quæ insiciantur: imò verò *Aneã* à *Turno* adactum ad mortem inferunt, submersumq; in *Numyco* fluuio dū insequentē *Turnū* fugeret. Quod & apud Verg. fateri videtur *Venus* pro *Afcanio* *Iouē* orans, desperato iã *Anea*, vbi ait: *Aneas* sanè ignotis iactetur in vndis, Et quæcunq; viam dederit fortuna sequatur, *Incolumē* *Afcaniū* liceat superesse nepotē. Quū mortē prius *Dido* ei imprecata fuerat, vbi ait: At bello audacis populi vexatus & armis, *Finib.* extorris cōplexu auulsus *Iuli*, *Auxiliū* imploret, videatq; indigna suorum *Funera*: nec quū se sub leges pacis iniquæ Tradiderit, regno, aut optata luce fruatur: Sed cadat ante diem, mediãq; inhumatus arena. Item *Iuuenalis* de *Romulo* fulminato, & *Anea* submerso loquens: Alter aquis, alter flammis ad sydera missus. *Ouid.* quoq; in *Metam.* sic ait: *Littus* adit *Laurens*, vbi tectus arūdine serpit. In freta flumineis vicina *Numycius* vndis. Hunc iubet *Aneæ* quæcunq; obnoxia mori abluere, & tacito deferre sub æquora cursu. *Corniger* exequitur *Veneris* mandata, suisq; , *Quicquid* in *Anea* fuerat mortale, repurgat, Item *Tibullus* lib. 2.

Decius Imperator à *Gorthis* cum toto exercitu profligatus fugam arripiens paludis voragine absorptus est, nec postea inuentus. Autor *Sextus Aurelius*.

Argylophylus Imperator, *Zoæ* vxoris & *Michaëlis* *Paphlagonis* eius adulteri dolo, inter balneas aquis immerfus obiit. *Bap. Egnetius*.

Arelstanus *Edimundum* adolescentem Anglorum regem in nauigio sine remige fluctibus perdendum exposuit, vno tantum comite. *Volater*.

Astorgius filius *Galeoti* *Foroliuiensium* principis, quum longam obsidionem *Cæsaris* ab *Alexandro* pontificem patrem missi sustinisset, ad extremum victus, & *Romam* ductus in *Tyberim* noctu præcipitatus est.

Britona filia *Martis*, se in mare deiecit, vt stuprū *Minois* regis posset effugere.

Cæx maritus Alcyones ad oraculum nauigans naufragium fecit, in auem postea mutatus, vt fabulantur poëtae. Ouidius in *Ibin*: Nec tibi sit tumidis melior Neptunus in vndis, Quàm cui sunt visæ frater & vxor aues Seneca in Agamemnone.

Clodomyrus Francorum rex Gundebaldo Burgundiæ rege superato, *sigismundum* eius filium vnà cū sorore in puteū demersit. *Sfortia Attendulus* dum vni è ministris in Aterno flumio periclitanti vellet succurrere, cum eo naufragium fecit. Fuit is pater Francisci Sfortiæ.

Fredericus Senobarbus Imperator ad expeditionem Hierosolymitanam profectus, quum aliquot Armeniæ oppida iam cepisset in amnis transitu periit.

Lycas quum venenatam Herculi tunicā attulisset, ab eo in mare Euboicū deiectus est. Ouid. in *Ibin*: Quàm qui dona tulit Nessæo tincta veneno, Euboicasque suo sanguine tinxit aquas.

Phronyma puella ab Etearcho patre rege Cretæ suauis nouerca in aquas præcipitata est, Themisone quodam sceleris ministro. Auctor Herodotus.

De P. Malleolo manticida Galeacio Mantuano, Eueno patre Marpissæ (qui omnes subuersi sunt) iam sumus locuti in præcedente historia.

Marullus poëta Pontani discipulus (qui à Politiano æmulo & hoste suo, Mabilius dicitur, & quem ipse Ecnomum vocat) in amne Cecina submersus est.

Propertius lib. 3, scribit *Pæri* quendam, in Ægyptum causâ pecuniæ comparandæ nauigantem, fluctibus obrutum fuisse. Sic enim pecuniam alloquens ait: Tu Pæri ad Pharios tendentem linthea portus, Obruis infano, terque quaterque mari.

Argynus puer formosus (quæ Agamemnon habebat in deliciis) iridè submersus est. Idem propertius lib. 3. Sunt Agamænonias testantia litorea curas. Qua notat Argyni pœna manantis aquæ.

Quintianus præses (sub quo passa est beata Agatha) dum flumen cum equis transfret, ab eorum vno excussus, & in aquas projectus miseram exhalauit animam.

Multi quoq; ex martyribus eodè mortis genere extincti sunt, vt Alela, Anastasius Aquileiensis, Florianus, Hesyphius. sub Diocletiano, Theogenes sub Licinio, Cladius Tribunus sub Numeriano, Calixtus Papa sub Alexandro Imperatore, Symphorosa sub Adriano. Item Apollonius, Philemō Bassus, Antonius. Protolycus apud Alexandriam, Calixtus & Charisius apud Corinthum: Iocundianus apud Africam, Palatinus & Maxima virgo, & infiniti alij hac morte cœlestem meruerunt lauream.

Roxana & *Statyra* Darij filia, quæ fuerunt *Alexandri* vxores seu concubinæ. Quarum alteram *Roxanam* prægnantem *Statyria* in puteum demersit, solo ducta liuore, q̄ *Macedones* præcipuis honoribus eam cumulant. Autor *Plut.* in *Alexandro*.

Qui suis casibus aut naufragio nomina aquis imposuerunt.

Agæus Atheniensium rex, mari *Ægæo*. *Eribyra* rex mari *Eri-thræo*, seu rubro. *Helle* soror *Phryxi*, *Helle* ponto. *Icarus* *Dædali* filius, *Icaræo*. *Myrtilus* auriga *Oenomai*, *Myrtoo*. *Hesperides* phelle, *Hesperio*. *Tyrrhenus* rex *Lydorū*, *Tyrrheno*. *Tyberinus* rex *Tybeti* fluuio *Tuscorum*. *Euënus* *Euëno*. *Marsyas* tibicen *Marsyæ*. *Anius* rex *Tuscorum* *Aniohi*, qui & *Anienus* & *Anien* dicitur. *Abfyrus* frater *Medæ* *Abfyrto* *Colchorum*.

AB EQVIS OCCISI ET

DISCERPTI.

H*ippolytus* falso accusatus & suspectus stupri *Phædræ* nonerçæ illati, dum patris *Thesei* furorem fugeret, arrepta fuga ab equis discerptus est. *Ouidius* lib. 5. *Metæ*. Excutor curru, &c. *Ibidem* lib. 3. *Falst*.

Hic latet *Hippolytus* loris discerptus equorum.

Vnde nemus, nullis illud aditur equis. *Idem* lib. 5.

Hippolyte infelix, velles coluisse *Dionem*,

Dum consternatis diriperens equis. *Ibidem* lib. 6.

Exciderat curru, lorisque morantibus artus,

Hippolytus lacero corpore raptus erat. *Idem* in *Ibin*: Vel tua (ne pœnæ genus hoc cognouerit vnus) *Viscera* diuersis scissa trahuntur equis. *Sabinus* in *Epistola* *Demophoontis* ad *Phyllidem*: Non fratrem *Hippolytum*, cecidit miserabilis ille, Præceps attonitis per freta raptus equis. *Seneca* in *Hippolyto* quoque meminit.

Fuit alter *Hippolytus* martyr *Romanus*, qui pro *Christi* nomine sub *Decio* principe, indomitis item equis alligatus & discerptus spiritum Deo reddidit.

Glaucus filius *Silyphi* (qui apud *Potniam* regnauit) dum equas humana carne aleret, ab eisdem postremò deuoratus est. *Vergil*, lib. 3. *Georg*. Scilicet ante omnes furor est insignis equarum, Et mentem *Venus* ipsa dedit quo tempore, *Glauci* *Potniades* malis membra assumpserè quadrigæ.

Metius Suffetius dux *Albanorum*, quoniam in bello *Fidenatium* pactum & frædus societatis cum populo *Romano* perfidè ruperat captus postmodū viuus quadrigis in diuersa nitetibus, laceratus est iussu *Tulli Hostilij*. Autor *Liuius*, & post *Liuiū Gellius* lib. 20. c. 1. Vnde *Verg.* li. 3. *Æn.* Haud procul inde citæ *Metiū* in diuersa quadrigæ *Distulerant* (at tu dictis *Albanæ* maneres) *Raptabatque* viri

men

médæcis viscera Tull^o Per sylvas, sparso torabát sanguine vepres.
Diomedes rex Thraciæ, dum equos suos humana carne aleret, ab
 Hercule illac iter faciente, equis ipsis datus est in pabulum. Ouid.
 in Ibin: Vt qui Threiciij quondam præsepia regis, fecerút dapibus
 sanguinolenta suis. Seneca: Suisq; regem pabulum armentis da-
 tum. Claudianus: Diraq; sanguinei vertit præsepia regis, Et Dio-
 medeos gramine pavit equos.

Neocles Themistoclis filius equi morfu intetiit, Autor Plutar. in
 Themistocle.

Brunechildis Francórum regina, post multa flagitia spectante
 Clothario, indomitis equis alligata, & membratim discerpta est.
 Hoc scribitur in historia Adonis Viennensis.

Comminius à Gidica nouerca stupri falso accusatus, metu Com-
 minij patris curram conscendit, & in fuga more Hippolyti ab e-
 quis raptim distractus est. Dositheus apud Plutarchum.

Celius lib. II. Lectionum antiquarum scribit *Taraxippum* quen-
 dam fuisse in Isthmo ab equis interemptum.

Limone puella adulterij comperta, ab Hippontene patre data est
 equo famelico deuoranda. Ouidius in Ibin.

Licinius Imperator, quum Hennath virginem filiam suam (q;
 Christiana esset) equis dedisset conculcandam, ab eorum vno
 morfu interfectus est.

Hercules regem Eubææ *Pyrrechmem* Bæotiis bellum inferen-
 tem victum equis discerpendum exposuit apud Heraclium flu-
 uium. Autor Plutar. in Parall.

Abderus vnus fuit eorum, qui ab equis Diomedis Thraciæ re-
 gis interfecti sunt & deuorati. Autor *Ægydus* Maserius in Vale-
 rij Argonautica.

EQVORVM LAPSV

MORTVL

Nipheus, Virg. lib. 10. Quin ecce Niphei, Quadriuges in equos,
 N aduersaq; peçora tendit. Atque illi longe gradientem & dira
 frementem, Vt videre, metu versi retroq; ruentes Effunduntq;
 decem, rapiuntq; ad littora currus.

Leucagus Virg. lib. 10. *Æneid.* Excussus cursu moribundus volui tur
 aruis.

Ligeris frater Leucagi eodem quoque modo excussus est. Idem
 Verg. ibidem, Frater tendebat inermes Infelix palmas, curru dela-
 plus eodem.

Clonius, ibid. illá infæxnis equi lapsu tellure iacentē Obruncat.
Remulus. Idem lib. II. Orsilochus Remuli (quando ipsum hor-
 rebat adire) Hastam intorsit equo, ferrumq; sub aure Reliquit.

Quo sonipes ictu fuerit arduus, altaq; iactat Vulneris impatiens
arrecto pectore crura. Voluitur ille excussus humi.

Thymetes, quoq; equo suo excussus in bello interfectus est. Idem
Virgil. lib. 12. Et sternacis equi lapsum ceruice Thymetem.

Amycus. Idem Virgil. in eodem: Turnus equo deiectum Amy-
cum fratremq; Diorem congressus pedes hunc venientem cuspi-
de longa, Hunc mucrone ferit.

Antonius Vicius. Pamphilus Saxus: Non equus Antoni saeva te
morte peremit, Vice, licet corpus presserit ille tuum. Fræna trahés
sed tu mortis tibi causa fuisti. Non poteras fato candidiore mori.

Agenor lapsu equi inserta ori manu extinctus est. Ouidius in I-
bin: Utq; loquax in equo est elisus gutture Agenor, Sic tibi clau-
datur pollice vocis itei.

Bela rex Pannoniorum, frater Andreæ, & filius Vazulis regum
decessit lapsus equo membris luxatis & dilocatis, anno regni sui
tertio.

Stenobæa Proeti vxor, quâ *Bellerophonem* ad coitum non posset
inducere, eum coram marito stupri postulauit. Stenobææ verbis
fidem adhibens Prætus Bellerophonem periculis obiecit, ac pri-
mum ad superandam Chimæram misit. Quam quum vicisset, elat-
us victoria in cælum Pegaso equo alato voluit conscendere: sed
vlciscente Nemesi decidit. Ouid. in Ibin: Quiq; ab equo præceps
alienis decidit aruis, Exitio facies cui sua penè fuit.

Selenicus Calinicus Antiochi cognomento Dei filius, & Syria
rex ex equo lapsus excessit.

Lego in Historiis Gallorum *Ihilippum* Ludouici Crassi filium
equi lapsu itidem periisse.

Fulco Andegauenis comes, quintus rex Hierosolymarû, equo
in caput verso occubuit, quum regnasset annis vndecim.

A SERPENTIBVS OCCISI.

L*ocoon* Troianus percussa in vterum fatali machina, pœnam
præsidio esse vellet, eadem periit morte. Verg. lib. 2. Ouid. in Ibin:
Quàm puer Hipsiphyles, quàm qui caua primus acuta Cuspide,
suspecti robora fixit equi.

Eurydice Orphei vxor Aristeum (à quo adamabatur) fugiens
morsu colubri in herba latentis interfecta est. Orpheus apud Oui-
dium lib. 10. Causa viæ est coniunx, in quam calcata venenum Vi-
pera diffudit, crescentesq; abstulit annos, Idem, Occidit in talum
serpentis dente recepto. Idem in Ibin.

Hesperie puella Ælacum Priami filium (à quo itidem adamaba-
tur) fugiens serpentis morsu periit. Ouid. lib. 11. Meta. Ecce latens
herba

herba coluber, fugientis adunco Dente pedem strinxit, vulnusq;
in corpore liquit.

Orión cum se iactasset, nullum à terra monstrum produci posse
quod non conficeret, terra ipsa peperit scorpionem, à quo interfe-
ctus est. Ouidius lib.9.

Ophaltes (qui alio nomine Archemorus dicitur) filius *Lycurgi* re-
gis *Nemææ*, dum negligenter ab *Hipsiphyle* nutrice custodiretur,
serpentis morfu extinctus est. Ouid. in *Ibin*: Quàm puer *Hipsiphyl-*
es, quàm qui caua primus acuta *Cuspide* suspecti robora fixit e-
qui. *Staius* lib.2. *Sylvarum*, & lib.5. *Thebaidis*.

Xanthus historiarum autor, tradit apud *Plinium* lib.25. *Tillonem*
à dracone interfectum, ac demum herba (quam *Balim* dicunt) re-
stitutum saluti.

Sulpitius in *Lucanum* ait *Canopum* gubernatorem nauis *Mene-*
lai, aspidis morfu apud *Canopum* *Ægypti* urbem occisum.

Politianus in *Nutricia* scribit *Ampycidem* in *Lybia* serpentis
morfu interfectum, vbi ait: *Ampycidem* que pium, *Libycis* quem
stravit arenis *Vipera* fatifero fauces accensa veneno.

Demetrius Phaleræus, auditor *Theophrasti*, & præfectus Biblio-
thecæ *Ptolomæi Soteris*, excessit ex morfu aspidis Ouid. in *Ibin*. |

Orestes furore liberatus, quum *Thifamenem* filium imperio
Mycenarum suffecisset, serpentis itidem morfu periit. Ouidius in
Ibin: Vtque *Agamemnonio*, &c.

Seneca in *Medea* scribit *Idmonem* à serpente in *Lybia* cæsum ibiq;
sepultum, vbi ait: *Idmonem* (quamuis bene fata nosset) Conscidit
serpens *Lybicus* arenis. Ouidius tamen scribit ab apro interfectum
vt postea docebimus.

Iam diximus *Cleopatram* ab *Augusto* superatam, mordendum
aspidi porrexisse brachium, ne in triumphum duceretur. *Proper-*
lib.3. *Brachia* spectavit sacris admorsa colubris, Et trahere occul-
tum membra soporis iter.

AB APRIS OCCISI.

A *Donis* *Cynaræ* ex *Myrrha* filius, *Veneri* ob formam charissi-
mus, dum venaretur, ab apro interfectus est. Ouid. lib.10. *Me-*
ta. Fixerat obliquo iuuenis *Cynaræus* ictu, Protinus excussit pan-
do venabula rostro, Sanguine tincta suo trepidumq; & tuta peten-
tem *Trux* aper insequitur, totosq; sub inguine dentes Abdidit, &
fulua moribundum stravit arena *Proper.* lib.1.

Martialis lib.1. ait *Dædalum* quendam feris obiectum, ab apro
laniatum fuisse. *Dædale* *Lucano* quum sic laceretis ab apro, Quàm *Dædalus*.
cuperes pennas nunc habuisse tuas?

Idmonem vatem licet *Seneca* dicat à serpente interfectum, Ouid.

tamen in Ibin, & Politianus in Nutricia, ab apro occisum voluit. Ouidius sic: Quique Lycurgidem lanauit ab arbore tractum, Idmonaque audacem, te quoque rumpat aper. Sic Politianus: Quidue loquar te Glauce senex plenumque patente Idmona, fulminei prostratum dentibus apri?

Ancus filius *Astypaleæ* Phœnicis & Neptuni filię, rex Sami, dum vellet occidere aprum agros suos vastantem, ab eodem est interfectus. Volat.

Bruthem Lycurgi filium ex arbore detractum aper lanauit. Ouidius in Ibin: Quique Lycurgidem lanauit ab arbore tractum, Idmonaque audacem, te quoque rumpat aper. Volaterra. tamen facit *Ancum* Lycurgi filium, *Domitius* verò *Calderinus* hoc ad *Bruthem* refert.

A LEONIBVS OCCISI.

Hic *Achlãris* ex *Æthra* filius dum venaretur, à leona interfectus est. Ouidius lib. 5. Fastorum: Dumque perit latebras fræta catuloseque; *Leænæ*, Ipse fuit *Libycæ* præda cruenta leæ *Mater Hyã*, & *Hyan* mœstæ fleuere sorores, *Cernicę*que; polo suppositurus *Atlas*.

Paphages rex *Ambraciæ*, dum occurrisset leænæ canæ catulis suis stipatæ, ab eadē interfectus est. Ouidius in Ibin: Fæta tibi occurrat patrio popularis in aruo, Sitque; *Paphagæ* causa leænæ necis.

Salyrus & *Perpetua* martyres, quum nullis tormentis nullisque comminationibus ab orthodoxæ fidei cultu diuerti possent, leonibus deuoti sunt, & ab eis deuorati: *Valeriani* & *Galerii* temporibus sub præside *Tarnutio*, *Volaterranus*.

Ignatius Episcopus *Antiochenus*, quum neglectis tormentis constans in fide persisteret, iussu *Traiani* Imperatoris leonibus destinatus est, & ab eisdem præfocatus.

A CANIBVS OCCISI.

Linus filius *Apollinis* ex *Psamata* *Crotopij* Argiuorum regis filia, à matre apud *Nemeum* flumiū expositus, ibidem à canibus lanatus est. Ouid. in Ibin: Quique; verecundæ speculante membra *Dianæ*, Quique; *Crotopiadę* diripere *Linū*. *Stadius* lib. 1. *Theb.*

Neanthus propter *Chelyn* *Apollinis* temere affectatam, Deo vindicæ à canibus discerptus est. *Politianus* in *Nutricia*: Improbis hæc stulte *Chelyn* affectare *Neanthus* Ausus, *Apollinea* pendente sustulit æde: Quem tamen indocto ferientem pollice claudas, *Vindicæ* discerpsit rictu nocturna canum vis.

Euripides poeta noctu rediens à cœna *Archelai* regis *Macedoniæ*, canibus à *Promero* quodam æmulo immisus, extinctus est. *Politianus* in *Nutricia*: Quemque; tegit rabidis lacerum pia *Pellamolossis*. Ouidius in Ibin.

Thraju

Thraſus puer Delius, Dianæ chariſſimus, à canibus itidem interfectus eſt. Ouidius in *Ibin*: Prædaq; ſis illis, quibus eſt Latonia Delos, Antè diem rapto non adeunda Thraſo.

ſcribit Plinius lib. 7. *Conſynge*m reginam propter liberioſiorem cum marito *Nicomede* rege Bithyniæ ac laſciuioſiorem iocum, fuiſſe interfectam à regis cane.

Diogenes philoſophus deceſſit ex morſu canis eodem die, quo *Alexander Macedo* in Babylone mortuus eſt. Volat.

Heracletus philoſophus quum eſſet hydropticus, ad remedia ſeuo bubulo ſe vñxit, atq; ſoli ſiccandum præbuit. Sepultus itaque ſomno, à canibus laniatus eſt.

ſtæron filius *Autonoës*, dum inter venandum Dianam in fonte nudâ conſpexiſſet, dea vlcifeſcere in ceruum muratus eſt, & à canibus ſuis laceratus. Ouid. in *Ibin*: Itè lib. 3. Met. Seneca in *Thebaide*.

Lucianus Sophiſta *Samolatenus*, qui *Traiani* temporibus floruit, à canibus laniatus eſt, non ſine diuinæ vltionis ſuſpicionè. Nam cum primùm eſſet Chriſtianus, à catholica fide poſteà deſiciens, religionem infectari cœpit. Volaterranus.

FERARVM MORSV

EXTINCTI.

R *Euocatus* & *Falicitas* martyres, à leopardis comēſti ſunt, imperantibus apud Romanos *Valerio* & *Galeno*, ſub *Tarnutio* præſide.

Milo Crotoniates, dum nimia roboris confidentia, arborem in geminas partes veſlet diducere, manibus in medio conatu diſtributis ibidem retentus eſt, & à feris comēſtus. *Pauſanias* apud *Cæliũ* ait à lupis fuiſſe deuoratum. Ouid. in *Ibin*: Vtq; *Milo* robur diducere fiſſile tentes, Nec poſſis capras inde referre manus.

Saturinus epiſcopus *Tholoſanus*, dum acerrimè pro Chriſtiana fide pugnaret, ferocis tauri cornibus alligatus, membris conſractis & illiſo cerebro *Domino ſpiritu* reddidit.

Legimus apud *Sybarim*, paſtorem fuiſſe *Crathim*, qui quum in libidinem eſſet procliuior, capellam omnium formoſiſſimam deperire cœpit. Quumq; *Veneris* incendio acius titillaretur, eam frequenter inibat, ac vti amicam gratè amplexabatur, non ſine multa ſuauiatione. Quinetiam manuſcula ei offerebat, pabulum videlicet lætius amonuiſq;. Molles quoque ſubſternebat accubitus, quibus velut *Nympha* decumberet, & mollius quieſceret. Quod contemplatus dux gregis hircus cæſtro zelotypiæ aggritatus, dormientem adortus eſt, eiq; ſynciput illiſit. Hoc ex hiſtoriis Græcis aduocant *Volaterranus* & *Cælius*.

Baſilius Macedo Imperator, quum annis xx. imperaſſet, à ceruo in

in venatione percussus cornu, interit.

Hatio archiepiscopus Maguntinus, à muribus in Rheno fluuio deuoratus fertur, non sine maxima diuinæ viadictæ suspitione, quòd multitudinem pauperum (quibus se elemosynam daturum simulabat) tempore famis in horreo fecisset concremari.

Euphemia virgo Philopronis senatoris filia sub proconsule Pri- sco visis & leonibus obiecta, ab eisdem interfecta est.

Sylvanus Tyri præsul, sub Diocleriano Imperatore, more Chri- stianæ pietatis non grauatus est feris exponi.

Priscus, Marcus, Alexander martyres apud Cæsaream Palestinæ passi sunt sub Valeriani persecutione, & pro Christi nomine à bestiis deuorati.

Flocellus martyr temporibus Antonini Imperatoris passus est apud Augustodunum, & iussu Valeriani præsidis feris expositus, à quibus deuoratus est.

Germanicus sub M. Antonio, & L. Aurelio Smyrnæ passus est, ac post infinita propè tormenta, bestiis obiectus, à quibus fractum comminutus, vitam cum morte mutauit.

Pyrene puella Bebrycis filia, in Pyrenæo monte ab Hercule com- pressa, atque à feris ibidem laniata est & sepulta. A cuius nomine monti quoque impositum nomen.

Gatis
Agatis.

Cathis regina Syriæ (quæ postea Atergatis vocata est) piscibus da- ta & deuorata dicitur. Auctor Antipater Tarsensis apud Volat.

FULMINATI SEV FVL-
MINE PERCVSSI.

E*nceladus* gigas terræ filius, à Ioue fulminatus est cum cæteris fratribus quòd Iouem ipsum cælo detrudere voluisset. Auctor Aetnæ: Gurgite Trinacrio morientem Iuppiter Aetna Obruit Enceladum: vasti quoque pondere montis Aestuat, & petulans ex- pirat faucibus ignes. Verg. Fama est Enceladi sem'ustum fulmine corpus, Vegeti mole hac, ingentemque insuper Aetnam Impo- sitam. Seneca in Hercule Oetæo: Scindetque latus montis aperti. Nondum Enceladus fulmine victus.

De *Typhæo* gigante, Ouid. lib. 3. Meta. Nec quo centimanum de- iecerat igne Thyppæa, Nunc armatur eo, Lucanus: Vndat aper- Campana fremens, cui saxa vaporat Conditus Inarimes æterna mole Typhæus.

De cæteris gigantibus Verg. lib. 6. Aeneid. Hic genus antiquum terræ Titania pubes, Fulmine deiecti fundo voluuntur in imo. Se- neca in Agamemnone: Quale canebas quum Titanas, fulmine misso fregere Dei.

Alix Oileus ab expeditione Troiana rediens, à Pallade fulmi-
parat

natus est, quòd in eius templo Cassandram virginem stuprasset. Verg. li. 1. Æneid. Ipsa Iouis rapidum iaculata è nabibus igne, Difficetque rates, eueritque æquora ventis. Illum expirantem transfixo pectore flammam Turbine corripuit, scopuloq; infixit acuto. Syllius lib. 14. Valer. Flacc. lib. 1. Argon. Ouid. in Ibin. Politianus in Ambra quoque meminit.

Phaeton Solis & Clymenes filius, dum currum patris temerè regendum suscepisset, equis insolitum aurigam non audientibus, fecit vt totus conflagraret mundus: ac propterea fulmine percussus, in Padum cecidit, qui ab eo Phaetontæus dicitur Lucret. lib. 5. Ignis enim superauit, & ambiens multa perussit, &c.

Claudianus in quartum Conf. Honorij: Sæuiretque dies, terramque & stagna propinqui. Haurirent radij. Plin. lib. 7. Padus à Græcis dictus Eridanus, ac pœna Phaetontis illustratus. Idem lib. 37. Phaetontis fulmine icti sorores muratas in arbores populos poëtæ dixere, Ouid. in Ibin.

Remulus filius Tyberini regis fulmine percussus est. Oui. lib. 14. Remu. maturior annis, Fulmineo perit imitator fulminis ictu.

Semele Bacchi mater Iouiali fulmine tacta est, quòd Iouè ipsum orasset vt secù tantus, quantus cum Iunone iaceret. Propert. lib. 3.

Capaneus maritus Euadnes in bello Thebano fulmine percussus dicitur, Quod ideo fingunt poëtæ: quoniam quum scalis admotis muros vellet conscendere, iactu lapidum ab inimicis oppressus est. Ouid. lib. 4. Tristium: Quum cecidit Capaneus subito temerarius istu. Idem lib. 3. de Ponto: Notior est factus Capaneus fulminis ictu. Idem ad Liuiam. Et Propert. lib. 2.

Marullus in Epigram. mortè *Aniolemi* fulmine percussi sic describit: Dixerat Aurolimo flammam consultus aruspex Die cauendas postero. Credidit, & rerum dubius demane, sub annis Delituit Herufci vadis. Sed neque sic fatum effugit. Nam dum innatat Arno Ictus crematur fulmine.

Salmoneus rex Elidis quù Iouis fulmè in aëre mentiretur, vt propterea crederetur deus, ab ipso Ioue fulminatus est. Verg. li. 6. Æn. Vidi & crudeles dentè Salmonea pœnas. Dû flamas Iouis, & sonitu simitator Olympi. Quatuor hic inuictus equis, & lâpada qualians, Per Graiù populos mediæq; per Elidis urbem Ibat ouas, &c.

Anastafius Imperator quum iam VII. & XX. Imperij annum ageret, ictu fulminis percussus interiit.

Menius Lycaonis filius, quum patre in lupum verso, & demo conflagrante Iouem detestaretur, ab eodem fulmine percussus est. Ouid. in Ibin.

Plinius lib. 2. ait *Martiam* gravidam partu fulmine exanimato super.

*Padus
Phaeton
thæus di-
ciunt.
Padus E-
ridanus
à Græcis
dictus.*

superuixisse citra vllum corporis incommodum. Idem scribit, *M. Herennium* decurionem, sereno die fulmine ictum fuisse.

L. Piso apud eundem *Plinium* autor est, *Tul. Hostilium* fulmine itidem suffocatum, quòd quædam parum ritè fecisset, & sacrificio Iouem ipsum cælo deuocare voluisset. Autor etiam *Plutarchus* in *Numa Pompilio*.

Aesculapius Apollinis ex *Coronide* filius, Iouiali fulmine percussus est, quòd *Hippolytum* mortuum ad vitam reuocasset, vt ait *Plinius* lib. 29. cap. 1. Vnde & *Verg.* lib. 7. *Æn.* Tum pater omnipotens aliquem indignatus ab vmbri Mortalem infernis ad limina surgere vitæ, Ipse repertorem medicinæ talis & artis, Fulmine *Phœbigenam* *Stygias* detruisit ad vmbas.

Zoroastres rex *Bactrianorum*, *Otomasi* filius, & artis magicæ repletor, igne quoque cælesti absumptus creditur. Volat.

Adimantus rex *Philestorum*, quum Iouem suis indignum sacrificiis iudicaret, ad eodem fulmine percussus est. *Quid.* in *Ibin.* Quæque in *Adimantum* *Philesia* regna tenentem, A Ioue venerunt, te quoque tela petant.

Asopus Oceani filius, dum propter *Æginam* filiam à Ioue stupratâ bellû suis vndis in astra vellet gerere, ab ipso Ioue fulminatus dicitur. *Statius:* Donec vi tonitru summor? & igne trifulco, &c.

Aurelius Charus quum biennio imperasset, in castris supra fluuiû *Tygridem* exanimatus fulmine, occubuit. Autor *Fl. Vopiscus.*

Chore filius *Isahar*, cognatus *Mosis* ex *Leuitarum* tribu natus, quum de sacerdotio cum *Aarone* contèderet, igne cælesti perit.

Prester filius *Hippomenis*, quum deos detestaretur, itidem fulminatus est. *Sabellicus.*

Atrax quoque quum *Dositheem* violaram à Ioue prodidisset, deo vlciscente ictus est fulmine. De vtroque meminit *Ouidius* in *Ibin:* Aut Iouis infesto telo feriare trifulco. Vt satus *Hippomene*, *Dositheos*que pater.

Porphyrio filius *Sisyphi* paternam in deos imitatus impietatera, itidem cælesti suffocatus est igne. *Ouidius* in *Ibin:*

Vt ferus *Æolides*, vt sanguine natus eodem,

Quo genita est, liquidis quæ caret *Arctos* aquis.

CRUCE ET SVSPENDIO

MORTVI.

OMnium qui cruce perierunt, nemo maiore ludibrio affectus est, nemo pluribus tormētis afflictus, nemo frequentioribus plagis mutilatus, quàm intemeratæ virginis innocens filius. Nulla in eo peccati scintilla reperta est, nihil deliquit vnquam, mūdus ex mūda matre natus est. Mūdè vixit, iustitiam & aequitatem verbo

sem

Semper & opere docuit. Neq; tamen puduit verpos illos & recu-
titos canes liuore & inuidia tabescētes causam machinari, qua eū
morti traderent. Quam licet nullam reperissent, agnū tamen pri-
mum flagellis vbiq; membrorū mutilauerunt, frontē corona spi-
nea perforauerūt, faciē immundis deformauerunt sputis, colaphis
in manibus tortū caput cōtuderant, latronis more vinxerunt, vin-
ctum ad maiore ignominiam traxerūt cōpitatum, & ad extremum
inter latrones veluti latronē suspēderūt. Quod quā ad mortē non
putarēt sufficere, manus & pedes clauis, latus lancea cōfoderunt.

Illum ego de Libyca natum iurabo læna,

Arcadiasque inter delituisse lupas.

Cui tua crux lachrymas non nouerit ô bone Cbriste?

Ille erit & ferro durior & chalybc.

Dismas Ægyptius natione, vnus fuit eorum latronum, qui cum
Christo patibulati sunt: Huic autem dominus in cruce pepereit, &
statim post mortem sua clementia ad cœlum euocauit.

Acheus rex Lydiæ, quū dona tributa à populo vellet extorque-
re, in factione populari suspensus est, pedibus sursum versum ere-
ctis capite in aquas Pactoli demisso. Ouid. in Ibin: Morte vel in-
tereas capti suspēsus Achæi, Qui miser aurifera teste pepedit aquia.

Hadigus rex Danorum regressus è bello Suetico, vbi ararium
pecunia spoliisque bellicis furto violatum comperit, custodem e-
ius *Glumerum* suspēdio affecit. Auctor Saxo Grammaticus.

Dario in Græcos bellante, *Histiens* Milesius, ab Harpago Darij
tribuno captus, & cruci affixus est. Auctor Herodotus.

Antaystes vir Persa Sesti præfectus, ab Atheniensibus. Xantippo
Antiphronis filio duce captus, stipiti suffixus est. Auctor idem He-
rodotus.

Amata Lauinia mater agrefrens filiam Aenæ copulatam,
quam contra votum patris Turno nuptam dari volebat, seipsam
suspendit, & vitam laqueo finiuit. Amabat enim Turnum, adeo vt
cum existimaret eum mortuum, ad mortē ipsa cucurrerit. Verg.
lib. 12. Infœlix, &c.

Arachne Lydia puella, lanificij peritissima, agrefrens opus
suum à Pallade (qua cum certamen susceperat) contractum, laqueo
iugulum præfocauit. Ouid. lib. 6. Meram.

Non talit infœlix, laqueo que animosa ligauit

Guttura: pendentem Pallas miserata leuauit:

Atque ita, vince quidem, pende tamen improba, dixit.

Marsya tibicen ab Apolline victus, pependit laqueo. Quod in-
nuit Plin. lib. 16. cap. 45. Ibi inquit, Platanus ostenditur, ex qua pe-
pendit Marsya victus ab Apolline.

Arnul

Arnulphus septimus Gallorum imperator, Bergamo capta, *Ambrusum* eius loci principem suspendio enecauit. Sabell.

Capronia virgo Vestalis stupri comperta, suspendio affecta est. Oportebat enim eas in virginitate persistere, quæ ministerio Vestæ allegabantur.

Helena post mortem Menelai à Megapentho & Nicostrato filiis Orestis fugata, in Rhodum ad Polyzo uxorem Thecopoleni peruenit. Cui quæ suspecta esset ob viri zelotypiam, eiusdem mandato arbori suspensa est. Auctor Pausanias apud Volater.

Alexander Macedo mortuo Ephestione (quem vnicè diligebat) medicum eius *Glaucum* cruci suffixit. Auctor Plutarchus in Alexand.

Beatus *Andreas & Petrus* pro Christi nomine arboribus suffixi sunt. Hic sub Nerone, ille sub Aegæa proconsule: Hic capite deorsum versum demisso, ille sursum versum erecto. De utroque Ioanne Fran. Mirandula sic scribit in hymnis: Extenditq; alacer figendaque brachia lætus Porrigit Andreas, versaque sub arbore pendet. Et caput in terram simili sub stipite Petrus Præbuit, atque lubens protendit in aëra plantas.

Dorotheus & Gorgonus martyres pro Christiana pietate vitam suspendio finiuerunt sub Diocleriano imperatore: mortuorumque corpora famelicis canibus obiecta sunt, quæ illæsa remanserunt.

Simeon filius Cleophæ, post Iacobum fratrem domini Ierosolymarum episcopus, sub Troiano imperatore, crucis patibulo spiritum emisit.

Zoe Nicostrati martyris vxor in furcam erecta, ibidem cum morte vitam mutauit: partim crucis tormēto, partim fumo (quem carniſices ad arboris radicem posuerant) suffocata.

Petrus Aulanus tempore Diocletiani & Maximiani imperatorum, supplicio crucis vitam finiuit, sub Seuero præside.

Bomilcha: Amilcharis filius Pænorum dux, veniens in suspitionem Carthaginensium, cum Agatocle conspirasse, in medio foro patibulatus est. Ferunt autem eum cruci iam affixum magnis clamoribus, multisque conuiciis, subditorum ingratitude oburgasse & inter clamores spiritum emisisse. Iustin. lib. 2.

Hanno Carthaginensis (qui Philippi regis Macedoniae floruit ætate) quum ob potentiam tyrannum vellet induere, captus à ciuibus virgis primum caesus est, deinde effossis oculis, fractisque curibus & manibus, cruci affixus auctor Trogus.

Val Bestius à L. Imbrico affixus est cruci, quod Ruscium ipsius Imbrici filium, suæ fidei commissum interfecisset, vt eius auro potiretur. Arist. apud Plutarch.

Polycrates tyrannus Samiorum, & pater Silosontis, quum tota
vita

vita felicissimus fuisset, ad extremum ab Oræte Persa cōprehensus, & in furcam erectus, dōcuit cum Solone nihil omni ex parte beatum. Autor Herodotus in Thalia, & Strabo lib. 14. Mantuanus de Fortuna Gonzagæ, Inuenies vnum toto qui vixerit æuo, &c.

Sasaspes Persa Teaspis filius à Xerxe rege cruci affixus est, quod Zopyri filij Megabyhi filiam virginem vitiasset, quodq; etiam totam Africam non peragraffet, quod se fecisse ad diluendum stuprum dixerat. Autor Herodot.

Idem *Xerxes Leonidem* Spartanorū regē ac principem bellica virtute clarū iussit abscisso capite in cruce tolli. Autor Herodot.

Simon puer Tridētinus sedēte Sixto quarto Pōtifice, die Veneris (quo Christus p nobis in cruce immolatus est) à Iudæis clā cōprehensus, omnibūsq; tormētis prius affectus, demū cruci affixus est.

Daphis Grāmaticus quum reges conuiciis aspergeret, & probris notaret, cōprehensus in Thorace monte itidem erectus est in crucem. Vnde est adagium: Cauere Thoracem. Strabo lib. 14.

Vide
Erasmi
in Chil.

Narles rex Italiae *Sindualdum* Brentorum regem prius victum, donatumq; venia, quum iterum rebellasset captum in trabe suspendit. Autor Paulus Diaconus. lib. 2. de gestis Longobardorum.

Alexander & *Epipodius* martyres passi sunt apud Lugdunū sub Antonio vero, & pro Christi nomine patibulo crucis affixi.

Cladius quoque *Asterius* & *Menor*, dum Christianam profiterentur religionem, & gentilem insectarentur hæresim, post multa suppliciorum genera, tandem in crucem erecti sunt, eaq; morte spiritum domino reddiderunt.

S. Agricola Vitalis magister, itidem pro fide orthodoxa suffixus est patibulo, temporibus Diocletiani & Maximiani imperatorum. Sabellicus.

Iulia virgo Carthaginensis, dum idola & simulachra deorum contemneret: Christianamq; prosteretur religionem, eodem mortis genere animam efflauit.

Nemesius martyr sententia Æmiliani iudicis apud Ægyptum inter latrones patibulatus est.

Nestor episcopus eandem subiit mortem sub Decio Imperatore, & Pollione præside.

Ludouicus Hutinus Philippi Pulchri filius rex Gallorum, *Enguerranum* quendam inter Gallos autoritate & opibus pollentem crucifigi fecit. Volaterr.

Plerique alij vitam suspendio & furca clauserunt, vt Lycambes, Biblis, Phyllis Monyma Mitridatis vxor, Calluce, Anaxarete, Autolia, Bubalus, Silanus, T. Manlij filius, Iudas, Erigone, De quibus quoniam iam sumus locuti, nihil hic repetemus.

c

SITI ET FAME

MORTVI.

Erisithon. vt iam diximus, propter neglecta Veneris sacra ad tantam famem adactus est, vt propria membra corroserit. Ouidius lib. 8. Metam.

Sic epulas omnes Erisithonis ora profani
Accipiunt, postulantq; simul, cibus omnis in illo
Causa cibi est, semperque locus fit inanis edendo.

Pausanias ab Agesilao patre inedia consumptus est, quod pecuniam à Xerxe accepisset, vt Spartam proderet. Autor *Chrysemus* apud *Plurarchum*.

Sisgambus Darij Persarū regis mater inedia extincta est, quum cibo aliquandiu abstinuisset. *Curt. lib. 4. de gestis Alexandri*, ait eā itineris continui labore, animiq; ægitudine fatigatam, inter manus filiarum cecidisse. Demum lib. 9. die quinto extinctam, quo mori statuerat, cibo & luce dedita opera, sibi subtractis.

Eurysthones à matre inedia interfectus est, quod male in bello pugnasset. *Ouid. in Ibin:*

Obstrictusq; famem patiaris limine tecti:
Vt legem pœnæ cui dedit ipsa patens.

Vgolinus, Pisanoꝝ comes, quum à suis expulsus patriam bello oppressisset, tandem captus per prodicionem, vnâ cum liberis fame absumptus est.

Neocles Sycionioꝝ tyrannus, à suis ob crudelitatem fame & frigore extinctus est. *Ouid. in Ibin:*

Aut vt oliuifera quondam Sicyone profecto,
Sit frigus mortis causa, famelq; tua.

Aristo poeta ab Atheniesibus fame extinctus est, quod suis carminibus laudes fuisset insectatus. *Ouid. in Ibin:* Vtve parum stabilis qui carmine læsit Athenas. Inuisus pereas deficiente cibo. Solent luculenti scriptores his multum gloriæ comparare, quos suis dignantur monumentis. Contra verò inepti, qui suis modulis se non metiuntur, & multa supra vires audent, tantum probri & ignominia afferunt, quantum illi honoris & famæ. Propterea non verto crimini Alexandro, quod insulsum versificatorē *Charilom* (quem præconem suorum dedignabatur facinorum) inedia suffocauerit, dicente eodem *Ouidio:*

Inclususq; necem cauea patiaris, vt ille
Non profecturæ conditor historiae.

Richardus secundus *Eduardi* filius, puer admodum ab Anglis fame extinctus est, quod inutilis regno videretur. O duræ cervicis populum, cui semper fuit moris secundū aut tertium quemq; regum crude

crudeliter enecare.

cleantes Philolophus Zenonis discipulus, dū cibum sibi subtraheret, vt cuidam morbo (quo laborabat) mederetur, nimia inedia se peremit Laërtius.

Pomponius Atticus Ciceronis amicus, morbo quodā in senectute correptus, seipsum abstinencia cibi itidē suffocauit. Cor. Nepos.

Gabinus presbyter ciuis Romanus iussu Diocletiani Imperatoris in carcerem coniectus est, ibiq; fame extinctus, quod Christianam profiteretur religionem.

Orator, Fortunatus, Felix, & Silinus martyres, apud Alexandriam pro Christi nomine fame & inedia inirefecti sunt.

Murina martyr ab Elgideforo quodam Ariano in exilium missus, ibidem fame & frigore extinctus, vitam cum morte mutauit.

Volaterranus ait *Thaleta* philosophum (dum Gymnicum certamen prospiceret) æstu & siti absumptum fuisse.

Benedictus Sextus pontifex à Cincio ciue Romano in carcerem detrusus, ibidem fame enectus est, vel (vt alij volūt) strangulatus.

Bonifacius Octauus, dum inimicitias cum Philippo Gallorum rege exercebat, rex Sciarrem Colunnensem in eum misit, qui caput Pontificem in carcere fame extinxit.

C O M B U S T I.

P*erillus* rogatus à Phalaride Tyranno Agrigentino, vt nouum tormenti genus ad plectendos reos comminisceretur: taurum æneū excogitauit, quo inclusi flammis suppositis perirent, & boui mugitus imitarentur. Quam penam primus expertus est. Ouid. in Ibin: Ære Perillæo veros imitere iuencos, Ad formam tauri conueniente sono. Idem lib. 5. Tristium: Ipse Perillæo Phalaris permisit in ære Edere mugitus, & bouis ore quæri. Pli. cap. 8. lib. 34.

Macedon mulier (à cuius nomine Macedonia dicta est) igne cælesti vnā cum marito absumpta est. Ouidius in Ibin: *Macedonia ruda dicta.*

Vt Macedon ic̄ta est rapidis cum coniuge flammis,

Sic precor ætherei vindicis igne cadas.

Scribit Plinius lib. 7. Natu. histo. *Aniolam* consularem in rogo reuixisse. Sed quoniam subueniri non poterat, præualete flamma viuum fuisse crematum.

Fama est *Cæsum Bassum* pœtam lyricum in suis prædiis ardente Vesueo, lateq; vagantibus flammis cum villa sua conflagrasse.

Eustathius Traiani aulicus, dū ceruum in venatione sectaueretur, viso inter eius cornua crucis simulachro, auditaq; hac voce: Cur me persequeris, statim conuersus est vnā cum *Theophila* vxore. Quod vbi postea rescivit Traianus, ambos in tauri aeneo combussit. Volaterranus.

*Plin. Sec.
perit in-
cendio.*

Plinius Secundus quum nihil in maiore negotio haberet, quam rerum naturalium causas scrutari, perit in Veseui montis incendio dum rationem vellet inquirere.

Polycarpus Ioannis discipulus & Smyrnæ præsul, pro Christiana pietate palam & spectante populo in amphitheatro combustus est. Volaterran.

Valens Imperator frater Valentiniani, prælio superatus à Gothis, in tugurio (quò spe salutis confugerat) ab eisdem crematus est. Sex. Aur.

Alexander Milesius, Polyhistor cognominatus, libertus Cor. Lentuli grammaticus apud Laurentes ex incendio crematus est Syllæ temporibus. Autor Suidas apud Volaterranum.

Asiades Clyciæ filius dum in Phrygia ab Atheniensibus exulare, percussorum (qui immitti fuerant) decreto viuum in cubiculo crematus est. Quid. in Ibin.

Clyciadæque modo circumdatus ignibus atris,

Membra feras Stygiæ semicremata neci. Iust. lib. 5.

Innocentius tertius iussit *Almericum* hæreticum (qui dicebat Ideas in mète diuina creare, & creati) apud Luteciã cõbari. Volat. Clotarius rex Gallorum, cum Conabro Britonum duce bellum gessit, victumque interfecit, & *Crominum* eius filium nothum, vnà cum vxore ac liberis cremavit.

Medea ægreferens se ab Iasone relictam, sibi que *Creusam* seu *Glaucam* Creontis filiam superindustam fuisse, nouæ nuptæ dona quædam misit nuptialia, quæ eidem & toti domui incendium attulerunt. Propert. lib. 2. Aspice qui donis Eriphyla inuenit amaris, Arserit & quantis nupta Creusa malis. Nigidius tamẽ apud Masegium ait, Corinthi fontem esse Glaucem nomine, in quem se illa præcipitavit, quum aduersus Medææ veneficia ignesque id sibi speraret profuturum.

Saxo lib. 7. historiarum Danicarum ait *Frothonem* regem incendio consumptum fuisse, & in antro, quò confugerat, flamma & fumo fuisse suffocatum.

Phalaris tyrannus Agrigentinus, dum ciues suos multis torqueret suppliciis, à populo vnà cum liberis & coniuge crematus est, & in eodem tauro, quo reos puniebat, lege talionis suffocatus. Quid. in Ibin.

Vtque ferox Phalaris lingua prius ense resecta, &c.

Nicias fuit inter venatores quispiam venandi ardore concitator, dum feras immixtis canibus ardentius insectaretur, in carbonariam præceps decidit fornacem. Autor Cælius cap. 59. lib. 12.

Plutarchus scribit *Pythagoram* philosophum viuum fuisse à Cylonis

lonis exultum. Laertius ait hoc factum fuisse in Nicoclis Crotoniata domo, à quodam, quem in disciplinā admittere noluisse.

Nigrinum quendam Amimianus Marcellinus fuisse scribit; qui propter excitatum bellum viuis sit exustus.

Laurentius & Tyburtius martyres pro Christi nomine incendiū volentes pertulerunt. Io. Fr. Miranda lib. 2. Hymn. Iucunda incendia Latrens Suscipit. Empyrea multum irroratus ab ynda, atq; per Ardentes prunas illæsus abibat, Maiores in corde ferens Tyburtius ignes.

Emerita Lucij Anglorum regis soror, pro Christiana itidem pietate flammis extincta, spiritum domino reddidit.

Fuerunt & alij permulti, qui incendio finiuerunt vitam, vt Empedocles, Dido, Euadne, Hercules, Sardanapalus, Catul. Lucretius, Aldruba, Portia, Dædalion, Brotheus Quorum mortem reperies in eorum Historia, qui se occiderunt.

Martirum quoq; plurimi hoc mortis genere vitā reliquerūt, &c.

P R Æ C I P I T A T I.

Troia diruta, Troianisq; profligatis, ne quid superesset reliquiarum, quod in posterum vrbs & populi ruinam vlcisceretur, Vlysses *Astyanactē* Hæctoris filiū in præcepit dedit mira quidē immanitate. Ouid. lib. 13. Met. & in Ibin. Et Seneca in Troade.

M. Manlius (qui Gallos in obsidione Capitolij obrepentes per ardua depulerat) conuictus de regno occupando consilium inisse, dānatus, è saxo Tarpeio præcepit datus est. Autor apud Gelliū, M. Varro. Cor. Nepos scriptū reliquit, eum verberando fuisse necatū.

Thesalus (à quo Thessalia nomen sumpit) Hæmonis filius, ab Euryalo quodam advena ex Ossa monte præcipitatus est. Ouidius in Ibin. Vt tunc dedit saltus è summo Thesalus Ossa, &c.

Sabinis Romam obsidentibus, quum *Tarpeia* virgo Capitolium prodidisset, armillarum & anullorum (quos illi gerebāt) pactione vbi in arcem introducti sunt, obsequij immemores puellam præcipitauerunt. Plutarchus & Lilius testes.

Licas ab Hercule præcipitatus est, q; ei tunica cruore Nessi tinctam, & veneno imbutam atrulisset. Sabellicus. Ouid. in Ibin.

Lycurgus Thracum rex (teste Lactantio) à suis in mare præcipitatus est, quod primus mero aquam miscuisset.

Aesopus fabulator Phrygius quum venisset Delphos, ibidē furti ab æmulis falso accusatus (phialam enim argenteam inter eius sarcinulas clam posuerant) de ripe insons præcipitatus est. Plut. de sera numinis vindicta.

Nauplius Palamedis pater quum intellexisset Diomedē & Vlysses naufragio liberatos (quibus tamen hoc malum per insidias

machinabatur) seipsum præcipitavit. Seneca: Igne fallaci moriturus Argis Nauplios præceps cadit in profundum.

SCALARVM RVINA

MORTVI.

Elpenor socius Vlyssis ebrius apud Circen factus, scalarum casu perierit. Martialis lib. II. Pene imitatus obit sauis Elpenora fatis, Præceps per longos dum ruit vsque gradus. Ouidius lib. 3. de Tristibus, & in Ibin.

Martialis ait *Philostratum*, quum in balneis Sinuessanis esset, nimio haustu vini in ebrietatem lapsum scalarum casu, non tunc primum sed paulò post extinctum.

Plinius lib. 7. ait *Asclepiadem* medicum Prusensem supra senectam scalarum lapsum fuisse exanimatum. Sic qui ægrotis mederi consueverat, qui è funere reulerat mortuum, fati insidias vitare non potuit.

TERRA ABSORPTI.

Amphiaræus vates dum apud Thebas præliaretur, terræ hiatus cum curru (cui insidebat) absorptus est, Propertius lib. 2. Non Amphiarææ profunt tibi fata quadrigæ, Idem lib. 3. Tu quoq; vt auratos gereres Eriphyla lacertos, Delapsis nunquã est Amphiaræus equis. Ouidius lib. 3. de Ponto quoque meminit. Plutar. in Paral.

Quum ingens vorago Romæ paulatim excresceret & terram absumeret, responsum est ab oraculo, hiatus non posse desinere, nisi quis intrò se demitteret. Quo audito *Curtius* equo insidens illuc defiliit. Linius lib. 17. Propertius lib. 3. Ouid. in Ibin.

Idem fecit *Anchurius* Midæ regis filius, vt iam diximus in eorum historia, qui se occiderunt.

Paulo Emilio in Pyrrhum Epirotarum regem rebellante, quum ab oraculo responsum fuisset Romanos fore victores, si quis eorum in voraginem se demitteret, *Val. Torquatus* sponte se obtulit. Auctor Critolaus apud Plutarchum.

Chore, Daiban, & Abyron quum insurrexissent in Moysen & Aaronaem, excitaissentq; populum ad auferendum huic sacerdotium, illi principatum, proinus (vt scribitur Numeri cap. 16.) dirupta est terra sub pedibus eorum, & aperiens os suum deuorauit illos cum tabernaculis suis & vniuersa substantia eorum, descenderuntq; viui in infernum, operti humo. & perierunt de medio multitudinis.

VENENO EXTINCTI.

Conuenit Cæsarem *claudium* Imperatorem veneno ab Agrippina vxore occisum: vbi autem, & per quem dato, discrepat. Alij ab Haloto spadone præministratum, alij domestico per ipsam Agrippinam conuiuio quæ boletum medicarum eidem talium ciborum

Ciborum auido obtulerat. Quod confirmare videtur Martialis lib. 1. Epig. dicens: Boletum quale Claudius edit, edas. Et Ausonius Claudius ambiguus concludit fata veneno. Item Plinius de Boletis loquens. Item Cor. Tacitus lib. 12.

Lotharius rex Gallorum Ludouici quarti filius decessit ex veneno, ab vxore adultera (vt fertur) præministrato. Eius quoq; filius *Ludouicus V.* Blanchæ coniugis opera eodem fato periit. Volat.

Atahomethes ex Arabia ortus vastata Syria, expugnataq; Damasco eius regionis capite, quæ Scænitæ & Arabas suæ adiecisset diuiti, anno vitæ XL. veneno à domesticis dato, periit. Bap. Egnarius.

Constantinus Imperator Heraclij filius, quum annum vnicum rebus præfuisset, Martinæ noueræ dolo & insidiis venenum hausit, quo suffocatus est.

Ioannes Zimisceus Imperator, post Nicephorum Phocam Constantinopolim profectus, ibidem post annum imperij sextum, & sex menses potionatus decessit.

Carolus Caluus Imperator & Gallorum rex veneno à Sedechia medico Iudaici sanguinis dato interit, quum Mantuæ in valetudinem incidisset.

Henricus ex Lucelburgo Imperator post Albertum à Clemente Pontifice designatus, dum superata Hetruria, Florentinis salutem iam desperantibus immineret, veneno in Eucharistia & pretioso Christi sanguine dato periit, anno Imperij quinto. Illud autem venenum datum est opera Roberti Siciliae regis. Egnarius.

Iulius Pollio tribunus, & venefica, nomine Locusta, *Britannico* iussu Neronis fratris venenum dederunt bibendum. Quod ita cunctos eius artus peruasit, vt pariter & spiritus eius raperetur. Autor Cor. Tacitus. lib. 13.

Ferunt *Diocletianum*, à Dalmatia oriundum, post annum xx. Imperij sui veneno extinctum. Cuius autè opera, non constat Volat.

Ludouicus Baibus dum biennio cum Carolo Crasso fratre suo imperasset, veneno sublatu est relictis Carolo Simplice, & Carolo Magno liberis.

Socrates ab Atheniensibus iniusta de causa morti deuotus, tritum in calice venenum hausit. Cuius vis dum in præcordia & venas serperet, iacuit resupinus. Cicero li. 11. Quæst. Tuscul. Ouid. in Ibin.

Marullus in Epigrammatis scribit *Bibliotum* astrologum aspersis veneno boletis instar Claudij perisse, vbi ait:

Dum cauet Astrologus perituris sydera nautis,

Dum sibi boletis non cauet, ipse perit.

Zucullum Imperatorem clarissimum amatorio poculo perisse testis est Plinius lib. 23. c. 3.

Annibal Amilcharis filius post multas clades Romanis illatas tandem victus, quum de Prusiae regis Bithyniae (ad quem confugerat) fide dubitaret, venenum hausit, quod in anulo gerebat.

Aratus dux Sycionius, quum multos tyrānos sua virtute sustulisset, Philippo iuniori Macedoniae regi cepit esse formidolosus. Propterea veneno leto ac sensim dato, ab eo potionatus est. Pluta.

Theramenes Atheniensis philosophus, iussu triginta tyrannorum instar Socratis in carcerem detrusus ibidem venenum hausit. Quo hausto, propino, inquit, Critiae, quoniam is erat, cuius insidiis moriebatur. Valerius de Fortit.

Alexander Macedo ab Iola praegustatore Antipatri ad regnum aspirantis filio veneno potus est. Vis autē veneni, quod in Macedonia gignitur, tanta est, vt ferrum quoque exurat. Curtius testis est, venenum illud per Cassandram allatum fuisse, traditumq; fratri Iolae, Conuenit inter scriptores Aristotelis infamia & maxima nota excogitatum. Ouid, in Ibin: Nec tibi fida magis misceri pocula possint, Quam qui cornigero de Ioue natus erat.

Ladislauus rex Apuliae dū Florētino bello aggredi, suaeq; ditioni submittere cōstituisset, eorū opera & insidiis veneno suffocatus est.

L. Vellius a Cæsare subornatus, & praemiis inductus, vt se de inferenda Pompeio nece, à Bibulo, Curione, Catone, Lucullo, & Cicerone (quos oderat) sollicitarum profiteretur: quum vnum atq; alterum, non sine fraudis suspicione nominasset, desperato consilij euentu, ab ipso Cæsare interceptus veneno creditur. Auctor Suetonius, & Appianus lib. 2. bell. Ciuiliū.

Rosmunda Cunimundi Gepidarum regis filia, interfecto primo marito Albonio rege Longobardorum, secūdum quoq; *Helmigem* nomine, Rauennae principem, veneno praesentaneo perdere conata est. Cuius partem quā hausisset, vbi sensit contagium per venas serpere, euaginato gladio, eam coegit reliquam poculi partem bibere. Quo facto ambo suffocati sunt. Paulus Diaconus.

Antharis Longobardorum rex Theolindae maritus, quum sex regnasset annos, insidiis domesticorū apud Titium extinctus est venenato poculo, Nonis septembris. Auctor Paulus Diaconus lib. 4. de Gestis Longobardorum.

Cosimus eques Romanus amicitia Neronis notus quum Lichene laboraret vocatus Aegypto medicus, vt eius morbo mederetur, quū Cantharidū potū praeparasset interemit Plin. lib. 29. cap. 4. Scribit Eratosthenes apud Caelium, * Demosthenem praesidio vltimorum casuum consueuisse venenum gestare inclusum, quod etiam intrepide hausserit, ne quid indignum sua virtute à Macedonibus pateretur. Nam quum in Antipatri (qui Alexandro successit

* *Alia's*
Demon-
critum.

fit)odium venisset, sanxerat Demades, vt capite plecteretur Plut.& Plin.lib.33.

Philopomen seu *Philopœmenes* magnus Græciæ Imperator, quâ apud Messenios in domicilium subterraneum, neque auras neque lucem exterius excipiens, fuisse impactus, hausto ibidem veneno periit. Venenum autem porrexit *Dinocrates* Messeniorum dux, parta de illo victoria *Plurarch*. in eius vita.

Seneca à Nerone præceptore coactus, vt quod vellet genus mortis eligeret, venas medico præbuit: veneno demum in balneo hausto, periit. *Suetonius*.

Victor tertius Pont. Maxi. quum vnicum annum sedisset, mortuus est non sine maxima suspicione dati ab Henrico veneni in calice, dum sacrificaret. *Volater*.

L. Tubulus sacrilegus ab exilio (quo propter multa flagitia missus fuerat) reuocatus, ne in carcere necaretur, venenum ausit. Auctor *Alconius Pedianus*.

Guillelmus dux Veronensium nocte quadam cû Florentinis Veronâ ingressus, à Carrariensibus captus, & veneno sublatus est. *Vofa*.

Anaxagoras philosophus, quum annis LXXII. vixisset, ab Atheniensibus in carcerem coiectus, quod Solē (quem illi reuerbantur) ignitum lapidem vocasset, ibidem epoto veneno interiit. *Hermippus* apud *Diogenem*. *Plutarch*. in vita *Periclis* aliter sentit.

Aristobulus rex Iudææ captus à *Gabinio*, & Romam ductus, in carcere porrectum hausit venenum.

Conradus Imperator *Friderici* filius periit veneno, quod medici à *Manfredo* (qui Imperio successit) pecunia corrupti dederunt.

Constans fama est, atque etiam *Volaterranus* scribit, *Carolus* VIII. Gallorum regem veneno suffocatum. Quod à veritate non abhorret, quum in Sphæisterio præter spem, ac nihil sibi timens, exanimatus propè concidisse, ac paulo post expirasse dicatur.

Laodice regina *Syriæ*, *Antiochum*, Deum cognomento maritum suum veneno extinxit, ob superinductam sibi *Ptolomæi* sororem *Berenicem*.

Themistocles quum annum ætatis quintû & sexagesimum absoluisset, spectantibus amicis epoto sanguine taurino vitam finiuit. Auctor *Plutarchus* in eius vita. Quod eum fecisse dicunt, ne in patriam (qua tamen pulsus fuerat) pugnare ab *Artaxerxe* cogeretur.

De *Cleopatra*, *Lucretio*, *Baudicea* Britannorum regina, & quibusdam aliis veneno itidem prælocatis, iam sumus locuti.

MORTE SVBITA MORTVI

Plinius lib. 7. c. 53. Nullis euidentibus causis obiere dū calciantur matutino, duo Cæsares, prætor & prætura præfunctus di-

Statōris Cæsaris pater: hic Pisis exanimatus, ille Romæ.

Q. Fabius Maximus in cōsularu suo pridie Calendas Ianuarij. In cuius locum *M. Orelus* pucissimarū horarum cōsulatū petiit.

Item *Fulcatus Gurgēs* Senator. Omnes adeo sani, atque tempestiui, vt de progrediēdo cogitarent.

Q. Semilius Lepidus, iā egrediens, incusso pollice limini cubiculi.

C. Aufidius, quū egressus in Senatū iret, offēso pede in Comitio.

Legatus quoque (qui Rhodiōrum causam in Senatu magna cum admiratione orauerat) in limine Curix protinus expirauit progredi volens.

Cn. Bebius Pāphilus, prætura & ipse functus, quum à puero quassisset horas.

A. Pompeius in Capitolio, quum deos saluasset.

M. Iuuenicius Thalna Cōsul, quum sacrificaret.

Seruilus Pansa, quum staret in foro ad tabernam hora diei secunda, in P. Pansam fratrem innixus.

Bebius Iudex, dum vadimonium differri iubet.

M. Terentius Corax, dum tabellas in foro scribit.

C. Iulius medicus, dum inungit, specillum per oculum trahens.

A. Manlius Torquatus cōsularis, quum in cœna placentam appeteret.

L. Durius medicus Talla, dum multi potionem haurit.

Sp. Saufetus scriba, quum à balneo reuersus, multum bibisset, ouūmque sorberet.

P. Quinctius Scapula, quum apud Aquiliū Gallum cœnaret.

Decimus Saufetus scriba quum domi pranderet.

M. Oflius Hilarus histrio, sumpta post cœnam calida potione. Hactenus ex Plinio.

Caninius quoque primo die sui cōsulatus interiit. Vnde exit Ciceronis iocus: Vigilantem habuimus Caninium Cōsulem, qui somnum in suo cōsularu non vidit Macrobius, & Cicc. lib. 7. epistol. famil.

Fuit & *Cn. Carbonis* mors multum insperata, qui dum ventrem exoneraret in latrina occisus est. Plutar. in vita Pompeij.

Sertorum inter epulas incautum iugulauit Perpēna. Idē Plutar. *Mithridates* quoque senior rex Ponti, morte repentina interceptus est.

Gandericus rex Vandalorum, dum capta Hispali, Beticæ vrbe, templum vellet prophanare, mortuus repente concidit.

Alaricus Imperator apud Consentiam morte subita defunctus est. Paulus Diaconus.

Alphonsus septimus rex Hispaniæ in itinere sub arbore quadam repente

repentē excessit.

Andebuntius rex Anglorum, in cœna nimio vini haustu cecidit extinctus.

Ageas procōsul post affectum martyrio *Andream*, à malo spiritu correptus, momento expirauit.

Nicanorem *Parmenionis* filium subita correptum morte, scribit *Curtius* lib. 5. de gestis *Alexand.*

Periit & subita morte *Andragoras*, autore *Martiale*, qui lib. 6. sic inquit: Lotus nobiscum est hilaris, cœnauit & idem, inuentus mane est mortuus *Andragoras*.

Argia sacerdos à *Cleodi*, & *Bithone* filiis ad *Dianæ* templum in curru vecta, quum deam orasset, vt illis præmium daret pro pietate, & quod homini videretur optimum, mortuos liberos in lecto mane reperit. Quod fuit argumento, matura morte nihil esse melius. Autor *Cicer.* lib. 1. *Quæst. Tusc.* & *Plutar.* in *Solone*.

Trophonius quoque, & *Agamedes* dum ædificato apud *Delphos* *Apollini* templo, Deum mercedem laboris possulasent, quodque homini esset vtilissimum, paulò post itidem mortui inuenti sunt. Idem *Cic.*

Ioannes Guilmerius *Corbinicus* (*Corbinum* oppidum est in finibus *duorum*) vir potens opibus, augusta maiestate, & *Caroniana* propè grauitate, dum in templo ad sacrificium & orationem se reclinaret, incerta causa & inexplorato mortis argumento, repentē expirauit, iam plenus annis.

Petrus Calceonus, vnus eorum, qui *Ioannam* puellam *Gallicam*

Anglorū expultricē flammis deuouerūt, dum radendam tonsori barbam committeret in ipsa tonsrina repentē decessit. *Valeradius Varanius*: Sic & *Calceonus* qui censuit esse cremandam) *Pendula* dum tonsor fecat excrementa capilli, Expirans cadit, & gelida telure cadauer Decubat. vtrices sic pendent crimina pœnas.

GAUDIO ET RISU

MORTUI.

Imodica periit lætitia *Lacedæmonius Chilo*, quum filium complexibus teneret *Olympiæ* coronatum.

Sophocles & *Dionysius* *Siciliæ* tyrannus, vterque accepto *Tragicæ* victoriæ nuntio. *Plinius.* cap. 27. lib. 7.

Lucianus & *Sorades* apud *Crinicum*, contra *Plinij* sententiam, dicunt *Sophoclem* acino vix periisse. *Val. Max.* tamen & *Volat.* fouent partes *Plinij*. Quorum vexillum sequitur *Politianus* in *Nutricia* scribens: Quemque senem meritis rapuerunt gaudia palmæ. nisi fortasse de *Philippide* intelligi malis.

Mulier Romana, filio post cladem *Cannarum* incolumi viso post

post falsum nuntium.

Philippides Comœdiographus, quum in certamine poetarum præter spem viciisset, ac propterea lætissimè gauderet, inter illud gaudium repente mortuus est. Gellius.

Philistion Nicæus poeta Comicus (qui Socratis ætate floruit) nimio quoque risu mortuus est. Politianus in Nutricia: Implicitusq; Sophron, risuque Philistio tandem perditus.

Diagoras Rhodius, quum tres filios Athletas eodem die vincere, & victores coronati vidisset, populusque gratulabundus flores vndique in eum iacerent in stadio spectante populo in oculis & manibus filiorum animam efflauit præ lætitia. Autores Cicero lib. 1. Quæst. Tuscul. & Gell. lib. 3. noct. Attic. quibus in hac re idem est consensus, præterquam quod Cicero duos tantum filios Diagore coronatos, tres Gellius dicit.

Philemon poeta videns asinum ficis mensæ paratas comedere, tâto distulxit gaudio, vt eo expirauerit. Autor Valerius Maximus.

Aristoteles apud Gall. est Autor, *Polycratem* nobilem fœminam è Naxo insula cognito repente insperato gaudio animam expirasse. Plut. de Claris mulier.

M. Lucretius Thalna consul, dum sacrâ diis exhiberet in Corsica (quam suis auspiciis subegerat) acceptis literis, decretas ei à senatu supplicationes nuntiantibus, dum intento illas animo legeret, ante focum præ gaudio collapsus, mortuus humi iacuit. Autor Valerius Maximus. de morte non vulg.

IN VENÈREO ACTV

MORTVI.

COr. Gallus, & Q. Heterius eques Romanus in Venere obiit. Autor Plin. lib. 7. Quorsum autem (inquit Valerius) attinet eorum cauillari fata, quos non libido sua, sed fragilitatis humanæ ratio abstulit?

Alibiades Atheniensis cum Timandra meretrice à Lyfandro interfectus est, in actu Venereo, vt credibile est: incertum tamen. Plutarch. & Valer.

Phaon quum esset hominum pulcherrimus à Mitylenæoruni mulieribus ardentè appetebatur. Vnde factum, vt in adulterio deprehensus iugularetur. Autor Cœlius.

Terullianus in Apologético contra gentiles ait, *spensippum* philosophum de Platonis schola in adulterio periisse.

Cornel. Tacitus ait, *Figillinum* præfectum vigilum & prætorij inter stupra concubinarum & oscula, seftis nouacula faucibus inhonestam clausisse vitam.

Iouianus Pontanus in opusculo de Obedientia, ait *Beltrandum*

cogno-

gognomine Ferrerium, Barcellone (vrbs est Hispaniæ) in Venere
expirasse.

Rodoaldus Longobardorum rex, in libidine deprehensus, e um
matrona interfectus est. *Paulus* Diaconus.

Ioannes XII. pontifex in adulterio comprehensus, itidem inter-
fectus est. Cuius mors eò turpior est, quò sanctiorem eum esse
oportet, qui dignitate ceteros antecellit. *Platina*.

CIBO ET POTV NIMIO

MORTVI.

A *Rhesilaus* Prytanæus immodico haustu vini perit, anno suæ
ætatis LXXV. *Hermip.* apud *Diogenem*.

Eusebius scribit, *Domitium Sphrum*, cibi superfluitate redundan-
tem, in cœna periisse.

Septimius Severus Imperator dum membrorum omnium, maxi-
mè pedum dolorem pati nequirit, loco veneni, cibum plurimæ
carnis incoctæ avidus deuorauit: quem dum coquere non posset
crudelitatem passus, expirauit. Auctor *Sextus Aurelius*.

Valentianus Imperator Quadorum legationi respondens, voce
impetu sanguinis amissa, sensu integer expirauit. Quod ex intem-
perantia cibi, ac saturitate, qua artus diffuderat, accidisse multi
derulere. Idem Auctor *Sextus Aurelius*.

Ferunt & *Iouinianum* Imperatorem ciborum in stomacho in-
coctorum cruditate periisse. Testis *Bapt. Egnatius*.

Iam diximus Anglorum regem *Audebuntum* in cœna quâdoq;
tantum vini sumpsisse, vt eo suffocatus repente excesserit.

Gregorius Turonensis ait, *childericum* Saxonem, quem aliquan-
do ad ambas vsque aures cibo se ingurgitasset, eo suffocatura
fuisse, & repertum in lecto mortuum.

Anacreon Teius poëta dum aliquando liberius Baccho indul-
geret, acino vix passæ strangulatus est. *Politianus* in *Nutricia*:
Tandem acino passæ cadis introceptus ab vix. *Val. Max.*

LAPIDIBVS OBRVTI AVT

MVRORVM RVINA.

C *Ebrion* Priami filius à *Patroclo* in bello Troiano saxo obru-
tus est. Auctor *Homerus*.

Cycnus Neptuni filius, quem à patre habuisset, vt ferro inuulne-
rabilis esset, ab *Achille* apud Troiam lapide extinctus est.

Atheniensibus in *Eumolpum* bellantibus, dum immineret fa-
mes, *Pyrauder* quæstor à populo saxis obrutus est, q̄ triticum par-
tè suppeditaret. Auctor *Calisthenes* apud *Plutarch.*

Romanis in Gallos bellū gerentibus, dñi annonæ caritas inua-
lesceret, *Cinna* tritici largitionē sumpiens, regnum affectasse cre-
ditus

Touinia-
7115.
Ande-
6271165.

ditus est, ac propterea saxis obrutus. Aristides apud Plutar. testis.

Mardonius Persa (quem Xerxes apud Salaminem victus cum exercitu reliquit, vt belli reliquias confoueret) ab Arimnesto Spartiata saxo obrutus est. Quo fato præmonerat eum periturum Amphiarus. Autor Plutarchus in Aristide.

Neocles & *Demopolis* Themistoclis filij, quum Atheniensium memoriam reficuisent super legibus, quæ aduersus exules fuerant sancitæ, à paternis inimicis lapidibus obruti sunt. Cælius cap. 12. lib. 8.

Chrysantus Alexandrinus vnà cum *Daria* vxore sub Numeriano imperatore pro catholica pietate saxis obrutus est. Volater.

Eusebius Sardus, præsul Vercellensis à Constantino principe factus, ab Arrianis lapidibus oppressus est.

Paulina virgo Romana, Artemij præfecti filia, saxis obruta est sub Diocletiano, cum *candida* matre, idque pro Christi nomine, Volaterranus.

Polydamus Herculani roboris athleta, dum sub saxo ruinam minante cum aliquot coniuuiis cœnaret, omnesq; sibi timentes diffugerent, solus virium confidentia remansit, fore sperans, vt cadentem molem manibus sustineret, qua tamen oppressus est. Autor Pausanias apud Volaterranum & Val. Max.

M. Posthumus Regiliensis, in Equos Italiæ populos bellum mouens, dum militibus vrbs prædam spondidisset, ac postea vrbe capta eisdem elusisset, certatim ab omnibus saxis obrutus est. Autor Linius.

Macrobius autor est *Vatinium* in ludis gladiatorij fuisse lapidatum à populo.

Scribit Herod. *Coem* vnum ex Alexandri ducibus à Mitylenasis comprehensum, & lapidibus interemptum.

Lycidas senator Atheniensis à suis interfectus est, quod pecuniam à Mardonio Persa Athenarum inimico, accepisse creditur. Autor Herodotus lib. 9.

S. Stephanus martyrum primus, pro Christi nomine lapidibus oppressus est. Io. Fr. Mirand. Et lapides Stephano dulces, tunc reus amari Mancipiij scelerum.

Elphegus Cantuariensis archiepiscopus, pro Christiana pietate eandem subiit mortem.

Vitalis quoque Mediolanensis, *Onesimus*, *Metranus*, *Mammes*, *Magus*, & *Cyriacus* martyres eodem oppressi sunt tormento.

Pyrrhus Epirota dum aduersus Antigonum Argos obsideret, tegula, vel (vt mauult Trogus) saxo à vetula iacto interfectus est *Ouidius* in *Ibin*.

Aur

Autvt Achillidem cognato nomine clarum.

Opprimat hostili tegula iacta manu.

Author Plutarchus in eius vita.

Henricus Alphonsi octavi regis Castellæ filius, dum vnà cum Pueris iusuraret, tegula casu perit apud Palantiam urbem.

Ioannes XXI. pontifex, ruina cameræ (quam ædificabat) oppressus est.

Clemente v. Pont. Lugduni solenne sacrificium celebrante, tantus agminatim confluxit populus, vt Ioannes Britannia dux cum multis alijs muri ruina occubuerit.

Athenæus philosophus, quum Romam venisset, ruina domus, quam habitabat, oppressus est. Strabo lib. 14.

Silius & Falconius famuli *Quintiani* Sicilia præfecti, eadem morte perierunt.

Audice, Alebæ Lorissæ filia, vnà cum viro *Lycorida* ruina domus extincta est. Ouid. in Ibin:

Lapsuramque domum subeas vt sanguis Alebæ,

Stella Lycorida cui fuit æqua viro,

Tranquillus ait, Fidentis theatri ruina duo & viginti hominum millia periisse.

IVGVLATI ET STRANGVLATI.

Ergius Galba, quum Pisonem in constata inuidia remedium S adoptasset, in medio foro ab Othone iugulatus est.

Gandulphus martyr, suasu vxoris adultera (cum qua diuortium fecerat) noctu ab adultero iugulatus est.

Commodus post tertiumdecimum imperij annum strangulatus est. Læto auctore & Martia concubina. Sextus Aurelius ait Martiam prius tentasse, vt eum veneno perderet.

Lucilla Nemesis tribuni filia, Romæ in viâ Appia sub persecutione Valeriani iugulata est.

Cethegus, *stratilius*, *Gabinus*, *Ceparius* & *Lentulus* Catilinarij, in carcere iussu Senatus strangulati sunt. Sallust.

Gelsonda Athanagildi Gotthorum regis filia à Chilperico marito noctu iugulata est, suasu Fredegundæ pellicis. Volaterr.

Anistius, auctore Plutarch. in Senatu iugulatus est, quod ob Pompeium Syllanam sequi factionem videretur.

Dinarchus Corynthius, iussu Polypercontis iugulatus est. Plutarchus auctor.

Darius caudemum Atheniensem (quem de apparatu sui exercitus percontatus fuerat) recta monentem, iugulati fecit. Curtius li. 3. de gestis Alexandri.

P. Cor. Lentulus Prætor vrbis comprehensus in coniuratione Catili

Catilinæ iussu Ciceronis iugulatus est in carcere. Sallust.

Amalasintha Gotthorum regina, Atalarici mater, à Theodato (quem mortuo filio regni socium asseuerat) in balneo iugulata est. Paulus Diaconus.

Gerontius Comes à militibus suis iugulatus est, quòd Constantem Constantini filium fecisset perimi. Idem autor.

Apries ab Amasi superatus, datus est Ægyptiis iuguladus. Hero.

Albanus martyr à latronibus hoc mortis genere suffocatus est.

SAGITTIS CONFOSSE.

Achillem poëta fabulantur nullibi membrorum præterquam in talo fuisse vulnerabilem, quòd eam partem mater Thetis non abluisset Stygiis undis, vt cæteras. Huc ergo iaculatus Paris, euersorem Troiæ peremit. Verg. lib. 6. Æneid. & Ouid. lib. 12.

Lycophron poëta Iambographus à quodam æmulo traiectus est. Ouid. in Ibin: Vtque cothurnatum perisse Lycophrona narrat, Hæreat in fibris fixa sagitta tuis. Volat.

Acron rex Ceninenium, à Romulo victus, & sagitta confossus est. Vide Tortellium.

Anacharsis Scytha, à Sauleo rege eodem modo extinctus est, quòd alienæ gentis sacrificia imitaretur. Autor Herod. Sunt tamen qui à fratre interfectum velint.

Hyrene virgo à Siginnio p̄ Christi nomine hæc oppetiit mortē.

Christiana virgo sub Iuliano hoc modo passa est.

Beatus quoque *Sebastianus* ciuis Mediolanensis, sub imperatore Diocletiano.

De *Procris* sagitta à Cephalo confossa, iam sumus locuti in Patricidis.

PEDICULARI MORBO

MORTVI.

Honorificus Vandalorum rex, quum octo annis Christianam religionem insectatus fuisset, morbo pediculari miserè periiit. Volaterr.

Arnulphus Imperator post Carolum Crassum, quum ad rapinas & templorum spoliaciones animum conuertisset, iusta numinum ira paulò post pediculari morbo interiit. Bapt. Egnatius.

Speusippum Eurymedontis filium, Atheniensem philosophum, sunt qui dicant mortem sibi intulisse. Plutarchus tamen efferuescentibus toto corpore pediculis interiisse.

Plinius lib. 7. Nat. Hist. scribit *syllam* erodente seipso corpore, & supplicia sibi gigante interfectum. Plutarchus scribit, contractam canis corruptionem in pediculos fuisse conuersam: adeò, vt tunice omnes, therma, lauacra, dapes illius exūdantis sordis imple-

rentur

rentur, tāta vis repullulabat. Quocirca per singulos dies ingrediebatur aquam, sed nulla erat vtilitas. Celeriter enim ihualescebat permutatio, & pædoris magnitudo omnia purgamenta superabat.

Pherecydes quoque rerum diuinarum scriptor, eodem periit morbo. *Pherecydes* Syrus, inquit Plin. copia serpenteum ex corpore eius erumpente exspirauit. De hoc extat Q. Sereni carmen. Sed quis non pauca *Pherecydis* fata Tragædi? Qui nimio sudore fluens animalia tetra Eduxit, turpi miserum quæ morte tulerunt.

Alcman vnus ex clarissimis Græciæ poëtis hac etiam fœditate periit: autoribus Plin. lib. II. & Plutarcho in Sylla, scribente, Ex posterioribus autē, *Alcmanem* (qui mirificus componendis cætilenis artifex fuit) hoc morbo periisse ferunt. Politianus in Nutricia.

Ferunt ex antiquissimis *Acastum* Pelix filium hoc morbi genere (quem phthiriasim appellant) interiisse Plutarch.

Callisthenes quoque Olynthius, dum carceris custodia teneretur: præterea & *Mumius* iuriconsultus eadem tabe passim membrorum corrosi sunt. Idem autor, in Sylla.

Traditum est (inquit idem Plutarch.) eum qui in Cilicia belli feruilis autor fuit, *Ennum* nomine, captum, Romamque perductum, ex phthiriasi mortem obiisse.

Platonem Philosophorum haud dubiè principem, sunt qui dicant in celebrandis amici nuptiis, quum quietus decumberet, animam derepentè exhalasse. Nonnulli in morbum incidisse, quem à corruptione pediculorum phthiriasim vocant. Inquit idem autor.

Maximianus imperator, vlcere inguinibus innato, quum deessent remedia, nec medici ob hominis immanitatem opem ferre auderent, vermibus vndique erumpentibus obiit.

Herodes rex Iudææ post trucidatos innocentes, quum in Apostolos Domini sæuiret, ad extremum tantæ feritatis luit pœnas. Eruperunt si quidem in toto corpore vermes, qui dum vniuersum passim corpus eroderent, tyrannum coegerunt, vt desperato remedio gladium arriperet, eoque finiret vitam.

Herodorus in Melpomene scribit, *Phereirnam* Barceorum reginam, immani crudelitate fœminam, Deorum vltione, totam vermibus putruisse, eoque morbo miseram euomisse animam.

Sunt qui dicant *Antiochum Epiphanem* Syriæ regem, quum Hierosolymas peteret, curru delapsus, in hanc sordem incidisse, vermibusque fuisse absumptum.

IN CARCERIBVS MORTVI.

Iurgurtha Manastabilis filius nothus, Micipsæ regis Numidarum nepos propter Adherbalem & Hyempsalem fratres regni confortes occisos, à Mario bello petitus, victus, & in triumphū ductus

postremo in carcerem coniectus est, vbi expirauit. Plut. in Mario.
Adegiſtus Desiderij Longobardorum regis filius, à Carolo Magno victus, & in carcerem coniectus est: vbi & clauſit vitam.

cel. ſtinus v. quum ſummo pontificatu ſe abdiçaſſet, à Bonifacio octauo (cui rei ſummam commiſerat) ſucceſſore, in carcerem detrufus, & ibidem extinctus eſt.

Syphax rex Numidarum, quum à Romanis ad Carthaginienſes deſeciſſet, victus à Scipione, & in triumphum ductus, Tyburi in cuſtodia mortuus eſt.

Aſtonicus ab Aquilio conſule in triumphum ductus, & in carcere ſuffocatus eſt.

Henricus tertius, imperator, ab Hénico filio captus, & Leodij cuſtoditus, pædore carceris miſeram exhalauit animam. Bap. Egnat.

Agatha virgo Catanenſis ſub Quintiano conſule in carcere extincta eſt.

Romanus martyr ſub Aſclepiade præfecto in carcere præfocatus eſt.

Ioannes primus, Pontifex à Iuſtino in carcerem coniectus, ibidem pædore emarcuit, & extinctus eſt.

Ioannes XIII. à Romanis inedia & pædore in carcere itidem interfectus eſt.

IN LATRINIS MORTVI

AUT OCCISI.

LAmpridius ait *Helioꝑabalum* naturæ portentum, fato à tali monſtro pœnas repoſcente, in latrina occiſum fuiſſe, dum ventrem exoneraret. Plutarchus.

En Carbo dum in Sicilia ventris onus poneret, iuſſu Pompeij in latrina itidem occiſus eſt.

Fallicula virgo quum nullis tormentis aut pollicitationibus à Chriſtiana religione diuerſi poſſet, iuſſu Flacci comitis in latrinam detrufa eſt & ibidem mori coacta.

Valerianus Treneum & *Abundinum* martyres in cloacâ detrudi, & ibidẽ emori fecit, quòd ſactæ Còcordiæ corpus inde extraxiſſent.

EXCORIATI.

M*Aſias* ab Apolline (quem ad tibia certamen prouocauerat) victus, & excoriatus eſt. Ouid. in Ibin: Mens quoq; ſic furiis vecors agitetur, vt illi, Vnum qui toto corpore vulnus habet. Idem: Nudãve direpta pateant tua viſcera pelle, Vt Phrygijs, cuius nomina flumen habet. Claud. lib. 2. in Eutrop.

Manes hæreticus (qui diuinã ſolũ in Chriſto naturã ponebat) à rege Perſarũ cure direpta interfectus eſt, quòd eius filium morbo laborantem interfeciffet, quem tamen ſeruaturum ſe promiſerat.

Autor

Autor Suidas apud Volaterranum.

Bartholomæus Apostolus, regis Syriæ filius iussu Astyagis exco-
riatus est. Vnde Io. Fr. Mirandula in Hymnis: Hinc etiam pellem
Ptolemæi filius ardens Deposuit.

FVMO AVT VAPORIBVS

SUFFOCATI.

M*inos* rex Cretæ quæ Dædalum ad Siciliam vsque persequere-
tur, à Cocalo eius loci rege (quem Dædalus multis obsequiis
sibi demeruerat) per prodicionem captus, & in thermis suffocatus
est. Ouidius in Ibin.

Quæ *Lucilius* *catulus* orator, collega Marij, in consulatu, ab ipso
Mario mori iussus, inclusus in cubiculo candentium carbonum
vapore suffocatus est. Autor Val. Maximus.

Zoe *Nicostrati* martyris vxor à beato Stephano ad catholicam
inducta pietatem, crinibus suspensa, fumo subter suffocante perit.

Thurinum fumi venditorem fumo necatum fuisse scribit Eras-
mus in illius adagij explanatione, Termeria mala.

MVLIERES PARTVS DO-

LORE MORTVAE.

T*elliola* Ciceronis filia Dolabellæ primum locata est, demum
Pisoni Crassipedi, sub quo in partu diem obiit. Volater.

Iulia Cæsaris filia, & Pompeij vxor, quum inuita esset vestem
côiugis humano cruore respersam, atq; ex iis comitiis, quibus Pô-
peius & Crassus magna ciuium contentione consulatum obti-
nerunt, domum temerè delatâ, grauius aliquid viro accidisse ra-
ta subito partus dolore concidit. Valerius de Amore coniugali.

Iunia claudilla, Caij Caligulæ Imperatoris vxor, & Marci Sylla-
ni nobilissimi viri filia, itidem in partu diem obiit. Suetonius.

DECOLLATI.

A*lebas* rex Larissæ vrbis Thesaliam, à suis satellitibus ob cru-
delitatem obruncatus est. Ouid. in Ibin; Quosq; putas fidos
vt Larissæus Alebas, Vulnere non fidos experiate tuo.

Cantharus fuit quispiam Atheniensis caupo, quem Athenienses
ipsi ob maleficia & imposturas supplicio capitis affecerunt. Autor
Zenodotus apud Erasimum. Valerius.

Philippus Mariæ dux Mediolanensis *Italianum* Foroliuientem
ynum ex suis ducibus securi percussit, & cum Florentinis (in quos
bellum gerebat) diceretur clam consentire. Volat.

Sp. Cassius affectatæ dominationis suspectus, supplicio capitali
affectus est, domo eius diruta. Valerius de Seueritate Liuius lib. 1.

Iulia comes Eulaliæ sub præside Diacono capite truncata est.
Volaterranus.

Margarita virgo Antiochena, sub Olybrio eadem morte affecta est. Volaterranus.

Liv. lib. 7. *sp. Melius* ordinis equestris largitione frumenti ex Hetruria aduecti in plebem facta, ad regnum aspirare creditus est, ac propterea à Seruilio Hala obruncatus.

Theodora, virgo Antiochena, sub Diocletiano hac extincta est morte.

Timagoras Atheniensis capitali supplicio affectus est, quòd Darium (ad quem legatus missus fuerat) more Persarum adorasset. Plutarch.

Victor præsul Carteiæ vrbis Hispaniæ sub Maximo non procul Mediolano hoc supplicio vitam finiuit. Sabellicus.

Tidianus Iulianus Imperator à Septimo Seucero successore suo in abditas palatij balneas ductus, extenta damnatorum modo ceruice, decollatus est. Autor Sex. Aurel.

Opilius Macrinus ab Heliogabalo victus, quinquagenario maior obruncatus est.

Patricius Senensis in factione vrbis Romæ securi percussus est. Plerique martyrum hoc supplicio vitam finiuerunt, vt *Ansanus*, *Agathon*. &c.

FEBRE MORTVI.

Val. Max. xi de Miracu. **A** *Nipater* Sidonius die suo natali semper febre laborabat, eoque morbo periit vltima senectute.

Antonius Monachus febre itidem correptus quieuit in domino ætate beati Gregorij.

Guido Petramala Vhertinorum princeps, apud Nigrum montem hoc itidem morbo expirauit. Volat.

Columbanus monachus cœnobij Lexouienensis itidem. *Serena*, Diocletiani vxor, dolore martyrum à marito interfectorum in febrem incidit, qua extincta est.

Tacitus Imp. apud Tarsum febri itidem absumptus est. Autor Sex. Aurelius.

Titius Vespasianus in agro Sabino. *Antonius Pius* duodecima millibus passuum ab vrbe, apud Loucos in villa sua. Idem Aurel.

Leo Constantini Capronymi filius eodem periit morbo. *Gofredus* primus rex Hierosolymæ, anno vno post ipsam vrbem captam.

Alexander Iudæorum pontifex quartana.

VENTRIS PROFLVIO.

Fraianus dum rediret ex Perside apud Seleuciam Imauræ, ex profluuiio decessit, anno imperij xx.

Her-

Henricus septimus imperator itidem.

ARTICVLARI MORBO.

Septimus Seruerus Imperator decessit morbo articulari, septuagenario maior.

Iustinus iunior graui pedum dolore, anno imperij sui xi.

INTERCVTIS MORBO.

H*eraclius* Imperator periit intercutis morbo, anno imperij xxxxii. Volater.

Michael Paphlago eo morbo laborans, Michaëlem Galaphatem heredem instituit.

Cranius Solensis, Xenocratis auditor eadem periit morte. *Diogenes Laërtius*.

PESTE MORTVI.

D*omitius Calderinus* patria Veronenfis, natus annos xxx. decessit ex pestilentia. Volat.

Fatius quoq; *Pisañorū* comes vir iustissimus, eodē periit morbo.

Zoe Imperatrix, & *Constantinus Monachus*, eius maritus eodem serē tempore pestilentia interierunt.

Volateranus ait beatum *Ludouicum* à secundā expeditione in *Saracenos* redeuntem, pestilentia passim castra occupante vnā cum *Ioanne* filio petiisse.

Alphonsus vndecimus rex Hispaniæ, dum *Saraut* & *Zibatar* oppida obsideret, eodem periit morbo.

M. Antonius Imperator decessit pestilentia, sexta quā ægrōtasset, die.

Michael Maurōcenus dux Venerorum eodē periit modo. Volat.

Furius Camillus octogenarius, pestilentia Romæ interiit. Plutar.

Oppianus poëta (qui de piscibus scripsit) Romā in *Ciliciam* patriam reuersus, ibidem ingruente pestilentia suffocatus est anno ætatis xxx.

Hosilianus Perpennæ paulò post assumptum imperium, eodem periit fato. *Sex. Aurel.*

Cælius scribit *Paralium* & *Xantippum* eodem suffocatos exitio. Plutar.

Io. Andreas *Ioānis* Cald. præceptor decessit Bononiæ ex peste.

Lucius secundus summus Pont. anno sui pontificatus vndecimo peste consumptus est.

Hermolæus Barbarus, eodem modo Romæ expirauit, & in fata concessit. *Crinus* lib. I.

APOPLEXIA MORTRI.

V*alentianus* Imperator contra *Sarmatas* (qui *Pannoniā* occupauerāt) profectus, voce aliquādiu amissa, apoplexia mor-

tuus est. Paulus Diac.

Paulus Secundus Pontifex, dum post cœnam cum architecto Aristotele sermonem haberet, obruente crapula repente ex apoplexia mortuus est. Autor Sex. Aurelius.

L. Amius Verus à M. Antonio ad imperij partem accitus, dum inter Ælium atque concordiam iter faceret, apoplexia itidem extinctus est. Autor Sex. Aurelius.

Fr. Petrarca in agro Patauino, apoplexia itidem mortuus est.

SANGVINIS FLVXXV MORTVI.

G*Rimoaldus* decimus Longobardorum rex dum nono die post Gphlebotomiam in brachio factam, dum sagittam in columbam direxisset, erumpente continuo sanguine expirauit. Diaconus de gestis Long.

Alexander Imperator, Basilij filius erumpente naribus sanguine.

Atila rex Pannoniæ multo vino potus, dum quiesceret, eruptione sanguinis (qui ei de naribus solitus erat affluere) suffocatus est. Autor Paulus Diaconus.

PODAGR A.

Lycan seu *Glycon* Philosophus Socraticus periit podagræ morbo, annos natus L X X I I I Laërtius.

Tyrannion Grammaticus (qui tria librorum millia fertur habuisse) decessit iam senex morbo podagræ. Volaterranus.

DYSENTERIA.

Albertus Austriæ dux, Pannoniæ & Bohemiæ rex, dum à Turcis in Austriam rediret, dysenterici morbo decessit, postquam biennio imperasset. Egnatius.

Theophilus Imp. post Michaelē Balbum, dysenteria itidem periit anno X I I. Imperij sui. Idem.

Eodē quoq; morbo periit eius pater *Michæl Balbus*, seu *Traulus sanfonem* Chilperici regis filium dysenteria expirasse, testis est Greg. Turonen.

Idem scribit *Austrigildem* reginam eodem modo periisse.

LATERVM DOLORE.

L. Crassus orator, Quæstor interiit ex dolore laterum, quum in senatu contra Philippum consulem accerrimè declamasset. Cicero lib. 2. de Oratore.

Bonifacius nonus, anno X I I I I. & mense I X. sui pontificatus, eodem periit fato.

CASIBVS ALIIS DIVER-

SIS MORTVI.

A*eschylus* poëta in Sicilia in mœnibus vrbis (in qua morabatur) egressus, aprico in loco refedit. Super quem aquila testudinem

dinem ferens, elusa splendore capitis (quod erat capillis vacuum) eandem perinde ac lapidi illisit, vt fractæ testudinis carne vesceretur. Quo ictu mortuus est poëta: Autor Val. Max. & Politia. in Nat. Æschylus aërix casu testitudinis ictus.

Arrius Alexandrinus. Armodij filius, dum suam hæresim (qua filium ab æterna patris substantia conabatur abducere) passim disseminasset, acrisq; serperet, & cūdo vires acquireret ipsi contagium suæ tandem impietatis pœnas luit. Etenim dum Constantinopoli secessum peteret, ventris exonerandi causa fluentibus in foricam intestinis, miseram euomit vitam, eius postea iudicium experturus, de quo perperam senserat. Vol. Sabell.

Constantinus Capronymus perit elephantiasis, quum annos xxxv. imperasset.

Orpheus Calliopes & Apollinis filius, quum propter liberalem formam à mulieribus adamaretur, ac nihilominus amore sui captus auerfaretur, vel quod esset castissimus, aut (vt aliquibus placeat) procliuiore in mares libidine, à Menadib⁹ inter Bacchi sacrificia occisus est. Quiq; saxa & arbores cætu duxerat, & leones exarmauerat, duras mulierû ceruices emollire nõ potuit. Oui. lib. ii.

Pius tertius Pont. Max. vlcere crucis (quo diu laborauerat) ad extremum petiit.

Diodorus Cronus sapientiæ dialecticæ professor pudore expirauit, lusoria quæstione non protinus ad interrogacionem Scilbonis dissoluta. Autor Plin. lib. 7.

Eupolis poëta, Niciæ Atheniensis filius, primo die nuptiarum ruina lecti vnâ cum vxore interfectus est. Ouid. in Ibin:

Lacides philosophus Cyrenæus excessit ex paralyti circa Olympiadem cxxxiiii. Diogenes.

Pericles Atheniensis. Thucydidis æmulus, in administranda rep. excessit morbo lento, Plutarchus.

Procopius tyrannus insurgens contra Valentem principem, apud Natioliam Phrygiæ ciuitatem victus, reflexis per vim arborum truncis alligatus & discerptus est.

Thimágenes Alexandrinus sub Pompeio captiuus Romam ductus, perit ex vomitu post cœnam. Volaterranus.

Amo. Propheta ob Ozia filio vecte per tempora transfixus est.

Antonia virgo iussu Faustiniãni præsidis gladio per latera transueberata est.

Gregorius xi. Pontifex maximus, dum annis octo sedisset, intolerabili vesicæ dolore concessit in fata. Platina.

Cælius scribit Minyæ cuiusdam filias eo furore percitas, vt humanis carnibus vesceretur, imò etiam filios ad eã rem sortirentur

ac Leucippam *Hippasum* filium (quem petierat fors) lanauerint.
Ioannem Scotum Christianæ Theologiæ disciplina præstantem
 (dum erudiendis in Britannia pueris operam daret) facta conspi-
 ratione discipuli sui graphiis occiderunt. Crinitus.

Scribit Herodorus *Psammanitum* Ægypti regem potu sanguine
 taurino suffocatum.

Carolus Magnus Aquisgrani (vbi templum S. Martini extruxerat)
 decessit pleuresi.

Ibycus poëta à latronibus correptus spe prædæ, dum cultros iu-
 gulo vidit instare præteruolantes grues obtestatus est. Aliquanto
 post tempore dum homicidæ sederent in foro rursumq; grues su-
 peruolarent per iocum inter se susurrabant in aurem: Adfunt Iby-
 ci vltores. Quo sermone audito homicidij suspectos habuerunt
 qui audiuerant, correptosq; tormentis, ad verum coegerunt, & ex
 eo quæstionē exercuerunt. Atque re comperta scelus vlti sūt. Au-
 sonius: Ibycus vti perit, vindex fuit aliuolans grus. Plu. Apud Era-

Carolus parvus Roberri Siciliæ regis filius *Ioannam* fratris sui
 Andree vxorem puluillo ori iniecto enecauit, quòd illa maritum
 suum interfecisset. Volat.

Alexander Macedo Bessum Bactrianorum ducem bello victum,
 curuatis per vim arboribus alligauit: quas demum tanto impetu
 concitatas remisit, vt laniata passim membra defecerint. Autor.
 Plutarch.

Dirce mulier dolens maritum suum Licum Antiopæ amore cap-
 tum, *Antiopam* ipsam tauri cornibus alligauit, ad cuius vocifera-
 tionem protinus accesserunt Zethus & Amphio, eiusdem filij, qui
 ad vlciscendam iniuriam matri factam, tauro indomito Dirceam
 alligauerunt, eamq; morte extinxerunt. Propertius lib. 3.

Attilius Regulus Xantippi ducis Lacedæmoniorum insidiis ab
 Aldrubale captus missusque ad populum Romanum legatus, vt ex
 se vno & sene Carthaginienstium captiui pensarentur, dato in con-
 trarium consilio, ad inimicos iuxta præstitam fidem redit. A qui-
 bus in arcam ligneam coniectus clauis introsum adactis, effera-
 tam Barbaræ gentis sæuitiam expertus est. Demum palpebris o-
 culorum infernè & sursum versum confutis, Soli expositus, aliisq;
 postmodum multis tormentis lento premissus fato. Claudianus:
 Prorogat æternam feritas tibi punica Palmam Regule. Cicero Of-
 fic. 3. Gell. cap. 4. lib. 6. & Val. de Crudelitate.

Arcadio martyri manus primùm, demum pedes, eoque modo cæ-
 tera membra seriatim amputata sunt.

Andronicum martyrem Maximus Præses circa ventrem papy-
 ris inflammatis fecit exuri, incensos clauos eius digitis opponi
 ignitum

ignitum ferrum in os immitti, dentes excuti, contractis maxillis linguam abscindi: ad extremum capite puniri.

Bassius episcopus à Perennio præside in eculeo primùm suspensus, demum laminis ardentibus circa latera appositis excruciatu, fustibus & scorpionibus cæsus, in ignem missus, duobus postremò veribus à talo ad verticem capitis cõfixus, spiritum Deo reddidit.

Corona mulier sub Antonio Imperatore arboris ramis per vim reflexis alligata, eisdem in aëra remissis discerpta est.

Minatia Vestalis suspecta libidinis propter elegantem corporis cultum, viua defossa est. Liui. lib. 8.

Oppia quoque Vestalis, comperta stupri, obruta est terra. Liuius eodem libro.

Hely sacerdos, quum in filiorum Ophni & Phinees delictis conuinceret, eosque relinqueret impunitos, de sella cadens, fracta ceruice expirauit, domino dissimulationem vlciscente. Sabel.

Adrianus quoque martyr extinctus est crurifragio, sub Maximiano Imperatore.

MORTVI QUI REVIXERVNT.

A*Viola* vir consularis, autore Plinio, in rogo reuixit. Et quoniam subueniri non poterat, prævalente flamma viuis crematus est. Val. de Miraculis Idem de *L. Lamia* traditur.

Cælius Tuberonem functum prefectura à rogo relatum idem ait ex testimonio Messalæ.

Ait & *Corsidium* funere locato reuixisse, & locatorem funeris ab eo elatum.

Gabienus fortissimus classium Cæsaris à Sext. Pompeio captus, eiusdem iussu incisa ceruice iacuit in littore tota die. Deinde quum aduersperauisset, petiit vt Pompeius ad se veniret, testatus se ab inferis remissum habere, quod nuntiaret Plinius cap. 52. lib. 7.

Ferunt *Glaucum* quempiam mortuum præter omnium expectationem, gustato mellito pharmaco reualuisse. Alij multis accurrentibus medicis, herba (quam Draconem vocant) vitæ restitutum dicunt autor Eras. in explanatione illius adagij, Glaucus potomelle resurrexit.

Aesopum ex Phrygia fabulatorem, *Tyndarum* quoq; & *Herculem* reuixisse, testis est Cælius lib. 8. Lectionum antiquarum.

Æschilus adud Volaterranum scribit, *Palicos* Iouis & *Thaliæ* filios, mortuos semel iterum reuixisse. Macrobi. lib. 5.

Athens Cataldi (qui postea fuit episcopus) mater in partu mortua, ab ipso Cataldo primum nato ad vitam solo amplexu reuocata est. Quod si verum est, mirum in eo futuræ sanctitatis fuit ostentum.

QVI IN MORTVOS
SÆVIERVNT.

Sepimus *seuerus* Clodio Albino (quē Cæsarem dixerat) tumul-
tuanti caput abscidit, reliquumq; eius cadaver equo refugienti
dedit conculcandum. *Spartianus* & *Capitolinus* autores.

Achilles *Hectorem* Patrocli sibi charissimi interfectorem occi-
dit, occisum ter circum Troiæ muros raptavit curru. Quūq; instar
frēderis bellæ immanitatem expleuisset, Priamo patri venale ca-
daver exposuit. *Cic.* lib. 2. *Tusc.* quæst. *Propertius* lib. Et *Verg.* ali-
bi. *Apuleius* *Sarurninus* *Tribunus* plebis, quum *Gracchorum* le-
ges *Agriatias* vellet asserere, à *Caiō Mario* & *Lucio Valerio* con-
sulibus in capitolio obsessus, deditioem tandem facere coactus
est. Captus autē, fustibus & saxis coopertus, ibidem expirauit.
Mortui caput *C. Rabirius* senator per conuiuia in ludibrium cir-
cutulit. Vide *Suet.* & *Plin.* de illust. viris.

Cyrus rex *Perfarum*, dum *Sargapensem* *Thiomyris* *Schyrtarū* regi-
næ filium bello captum ad mortem impulisset: irata mulier non
prius finem fecit furori, quā mortuum vltā sit. Contractis itaq;
cōpiis ita cōflixit, vt maximam inimicorum partem, cum ipso
etiamnum regē occiderit. Nec tamen hoc euentu propterea emol-
lita est animi rabies. Mortui enim caput in vrē humano cruore
plenum demisit, his verbis insultās, *Filij mei sanguinem hauisti,*
& meum sicuti *Cyre.* At ego te cruore saturabo. *Autor* *Herodotus*.

Cambyses rex *Perfarum*, mortuo *Plammenito* *Ægypti* rege (quē
victum ad haustum cruoris taurini cōegerat) è *Memphi* in vrē
Sain abiit: ibiq; *Amasis* cadaver è cōditorio reuelli, reuulsum ver-
beribus cædi & vellicari, stimulis denique pungi, & contumelia
infestari, ac postremò comburi iussit. *Herodotus* author.

Idem *Cambyses* *Sisamenem* iudicem (quōd iniuste, pecuniā cor-
ruptus, iudicasset) interemit, interempto corium detraxit, detra-
ctum in lora cōcidit, eōq; tribunal (in quo perperam & iniquē iudicauerat)
operuit, atque *Oranem* eius filium ibidem se dēre iussit, & periculo patris, ab iniquo iudicio cauere. Idem author.

Onisibus *Gorgij* *Salaminiorum* regis frater, quoniam *Cyprion*
induxerat, vt *Dario* se submitterent, cōprehensus ab *Amathulio*
(quibus id volebat persuadere) obtuncatus est eiusque caput su-
pra vrē portas suspenderunt. *Autor* *Herodotus*.

M. Crassus facile docet inexplibilem hominum auiditatem nul-
lis auri cumulis, nulla bonorum myrmecia, aut drachmæ grandæ
ne expleri, sed crescere semper, & augeri cōpia. Nam quū esset illi-
tissimus Romanorū, haberetq; tantū agri, quantū nec miluus ober-
raret, sibi tamen modū præscribere, aut tēperare non potuit, quā
Parthos

Parthos (quorum opes sitiebat) aggredereetur. A quibus cum toto exercitu fufus, immodicæ libidinis dedit pœnas. Non solum enim à Pomaxarte occifus est, verum mortuo quoq; infultarunt inimici. Causam si quidem agnoscentes, qua bellum susceperat, in caput interfecti auram liquauerunt, hisq; irruerunt verbis. Aurum sitisti Crasse, aurum ad saturitatem bibe. L. Florus & Sex. Ruffus.

Tarquinius Superbus Seruium Tullum sextum Romanorum regem (vt regno succederet) morti dedit, cuius filiam nomine Tulliam in vxorẽ prius duxerat. Scelerata mulier eadem regnandi libidine, qua maritus pruriens, vbi intellexit patrem interfectum, vehiculo se properẽ ferri iussit, vt interfectori gratularetur. Quam autẽ inter eundem, cõperto cadauete, equi & auriga constitissent, erubescerentq; mortuum conculcare, mulier nefaria curum super faciem mortui parentis duci iussit. Seneca in Octauia: Ouid. in Ibin.

Odio Ciceronis vque adeo exarsit *Antonius*, vt mortui caput in mensa apponi voluerit, perq; diem illud aspexerit, quousque tali spectaculo animũ exatiasset. Autor Appianus lib. 4. bell. ciuili. Antonij quoq; vxor Fulvia caput ipsum maledictis primũ, ac diris execrata est. Deinceps inspuens, gremio suo apposuit, acriusque despiciens, linguam illi faucibus extrahit eamq; acicula plerumque confixit. Vnde Quintianus in Cleopoli.

Latiam foderet nec Fulvia linguam.

Sylla rerum potitus corpus Marij iam defuncti reuellit, atque disiecit. Quapropter rationem formidans corpora cremari instituit. Aurores Plinius, & Cic. lib. 2. de Legibus.

Cleomenes dux Spartanorum fugatus ab Antigono, ad Ptolemẽum se recepit, a quo benignẽ primũ exceptus mox Nicagoræ cuiusdam calernia, insidiarum suspectus, se interfecit. Interfectum rex pelle nudauit, cruciq; affixit Plutarch.

Aroldus rex Anglorum, Cantonis filius nothus, patri successit: quod ægre ferens Andebunthus (qui erat legitimus) mortuum Aroldum refodi iussit, refossum in mare prolici. Vola.

DE VARIO INHYMAN-

DIRITV.

INexpiabile quondã scelus creditũ est sepulchra violasse, a deo vt lex sacrum esse locũ iussit, vbi coprus hominis demortui faceret, dicereturq; minxisse in patrios cineres, cui omnia sinistrẽ cadebant, & inauspicatẽ, Apud nos quoque Christianis damnatur cœremoniis, qui aut locium in sepulcretis egerit, aut aliquid aliud ibidem fecerit immundũ. Neq; hoc ipsum apud nos solũ religiosum est. Nam nulla propẽ tam efferata gens est, quæ nõ sentiant habendam sepulchrorũ rationẽ, præter paucos Barbaros, qui

*Mingere
in patrios
cineres.*

quum

quum belluino propè ritu inter se degāt, nihil mirum, si aliorum vestigiis nequaquam insistāt. Nunc de vtrisque loquendum: his scilicet, quibus nulla est funerum cura, & illis quibus maxima.

Lotophagi suos in mare defunctos abiiciunt, asseuerantes parum interesse, humone, an aqua, aut igne absumentur. Cælius. c. 41. li. 9.

Albani olim nefas putabant, curā mortuorum agere. Idē Cælius. *sebei* corpora defunctorum eodem quo stercus modo, ducebant: quinectiam reges reiciebant inter sterquilinia. Cælius ibid.

Troglodite mortui ceruicem pedibus alligabant, & raptim cum iocis & risu efferebāt, nullaq; habita loci ratione, mandabāt terræ.

scytharum verò mos longè melior, qui mortuos inter epulas, vorare causa honoris consueuerant.

Hycani non ad alium vsus nutriebant canes, quàm vt eis functos vitam vorandos obicerent, auctor Cic.

Funerū
cura.

Atheniensibus tanta fuit sepulchrorum cura, vt si quis dux bello peremptos sepulchro honestare neglexisset, capite plecteretur.

Macedonibus nullum fuit tam solenne militiæ munus, quàm suos sepelire.

Apud *Hebraeos* cautum fuit lege, ne infepultum hostem relinquerent. Cælius lib. 9. cap. 43.

Antiquitus nemini licebat in vrbe Roma sepeliri, nisi his tantis, qui optimè de Repub. meruissent: quod Val. Publicolæ. C. Fabricio, & Posthumio Tyburti concessum est. Cic. 2. de leg. Propterea ferunt *Adrianum* imperatorem aureorum quadraginta poenā statuisse in eos, qui in ciuitate sepulchrum fecissent. Crinitus. lib. 2. c. 12.

Aegyptij in domorum ædificatione negligentes miro sumptibus superbaq; magnificentia construere sepulchra consueuerant, operaq; prodigiosæ Pyramides, q; existimarent defunctorum domos sempiternas: viuorum verò domicilia esse velut vitæ momentaneis transeuntis diuersoria. Idem mortuos condiunt, & eos domi feruntur. Auctor Cicero lib. 1. Quæst. Tuscul.

Persæ cera circumlitos itidem condiunt, vt magis diuturna sint cadauera. Auctor Cicero.

Mos erat *Magorum*, non humare corpora suorum, nisi prius feris laniata. Auctor Cicero.

Pleraque *Assyriorum* corpora in locis palustribus fuisse condita feruntur. Cælius.

Apud *Gerros*, Scytharum populos, quum rex fato concessit, corporis auferunt intestina, postisque inibi aromaticis herbis ventrem demum consuunt. Idem. cap. 45. lib. 9.

Persarum in luctu mos est detondere lugubri veste coniuges & liberos. Ibidem.

Indi pulchrum putant diem fati præuenire: imò verò se viuos etiam iubent, coronatiq; deorum laudes concinunt. Nullus ho- nos solutis senectute corporibus exhibetur.

Solebant plerique *Ethnici* diebus nouem mœruos flere, vnde *Novendialium* sacrorum manauit consuetudo.

Apud *Taurus* quum rex moritur, charissimi quique sponte si- mul commoriuntur.

Sindi tot pisces in sepulchra mortuorum mittunt, quot hostes interfecerunt.

Phryges marmoribus pro sepulchro suspendunt.

Massagetae eos qui morbo pereunt, tanquam impios canibus dant in prædam. Bello verò interfectos honore maximo prosequuntur.

Mos fuit plerisque populis mulieres conductitias (*præfixæ* vo- cabantur) comparare, quæ in eorum morte lugerent, quibus dees- sent parentes.

Mortuo apud *Græcos* vel principe, aut quouis alio magnæ auto- ritatis viro, duodecim hostes velut victimæ occidebantur, quæ ad- modum quosdam Troianorum Patroclo contumulauit Achilles.

Syllius Italicus lib. 13. varios funerandi ritus describit his versib.

Tumuli, & cinerum sententia discors.

Tellure (vt perhibent) is mos antiquus Ibera,

Exanima obscenus consumit corpora vultur.

Regia quum lucem posuerunt membra, probatum est

Hyrcanis adhibere canes. Ægyptia tellus

Claudit odorato post funus stantia saxo

Corpora, & à mensis exanguem haud separât vmbram:

Exhausto instituit Pontus vacuata cerebro

Ora virum, & longum myrrhata reponit in æuum.

Quid, qui reclusa nudos Garamantes arena

Infodiunt? quid, qui sæuo sepelire profundo

Exanimis mandant Libycis Nefamones in otis?

At Celta, vacui capitis circundare gaudent.

Ossa (nefas) auro, & mensis ea pocula seruant.

Cecropidæ ob patriam Mauortis sorte peremptos,

Decreuerè simul communibus vrere flammis.

At gente in Scythica suffixa cadauera truncis

Lenta dies sepelit putri liquentia tabo.

Porro lege fuit olim sancitum, ne quis sepulchrum faceret ope- riosus, quàm quod decem homines triduo possent absoluere. Ci- cero lib. 2. de Leg.

Demetrius lege sanxit, vt mortui ante lucem efferrentur. Cice- ro ibidem.

Fune-

Funerare in bello corpora primus docuit *Hercules*.

In exequiis cupressio fores ornare fuit moris, quod hæc arbor sit Plutoni sacra. Blondus.

Solon mortem suam lugeri iussit: contra verò *Ennius* vetuit.

Cyrus apud *Xenophontem* inhibet, ne corpus suum auro aut argento includatur, sed terræ mandetur protinus.

Tobias sepeliendis mortuis vacabat.

Macabeus inimicorum interfectorum cadavera sepeliri iussit.

Alexander Darij interfecti corpus matri tumulandum præbuit. Plutarchus.

Pauli *Æmilij* cadaver *Annibal* hostis sepeliuit.

BRUTA, ALIAQVE ANIMALIA

HONORATA SEPULCHRIS

AVT STATVIS.

Alexander equum habuit *Bucephalum* nomine, qui regio in-
stratus ornatu, nullum alium ab *Alexandro* sessorem admisit,
alios passim rejiciens. Propterea rex defuncto duxit exequias, ve-
bemque muro circumdedit nomine eius.

Cæsaris quoque dictatoris equus neminè alium dorso recepit.
Idem hominis similes pedes habuisse fertur, hac effigie locatus
ante *Veneris* genitricis ædem. Auctor *Plin.* Statuam eius graphice
describit *Statius* lib. 1. *Sylvarum*.

Equus *Augusti* *Cæsaris* mortuus, tumulo honoratus est.

Agrigenti complurium equorum tumulis superpositæ sunt *Py-
ramides* *Plinius*,

Cimon Atheniensis equabus (quibus in olympico certaminibus
tertiùm vicerat) sepulchra erigi prope suum monumentum iussit.
Auctor *Plutarchus*.

Romæ fuit *Corvus* qui humano sermone assuefactus, omnibus
marutinis euolans in rostra, *Tiberium*, *Germanicum*, & *Drusum*
Cæsares nominatim, mox transcurrentem populum salutabat. *Quæ*
quam postea nescio quis ira percussus occidisset, à populo factum
ægreferente, saxo obrutus est, funusq; aliti innumeris celebratum
exequiis. *Plinius* 43. cap. lib. 10.

Xantipus dux *Lacedæmoniorum* canes familiares ac domesticos
eos curavit humanos. Vnum præcipue in arce, cui loco *Cynopolis*
phium exitit cognomen. Auctor *Plutarchus*.

Saxo lib. 5. *Danicarum* historiarum scribit *Arfuitum* *Biornonem*
filium eum canem & equo fuisse humatum.

Cervus *Sylviæ* (qui vulnere violatus, causa fait belli inter *Trojanos*
& *Latinos*) rosis & tumulo ornari meruit.

Herodotus lib. 2. scribit *Feles* mortuas magno luctu deflet.

Æg

Ægyptiis, demum ad sacra tecta deferri, vbi salsa sepeliuntur in vrbe Bubasti. *Canes* quoque in sua quisque vrbe tumulant sacratis in loculis, *Vrsos* qui sacri sunt, & *lupos* non multo vulpibus grandiores eo sepeliunt loco vbi iacentes inueniunt.

Crocodylum (vbi mortem obiit) sale conditum sacris in vris sepeliunt. Vienti gemmas & inares appendunt.

Leshargus Hippamonis equus mortuus cum mortuo domino inhumatus est.

Auram Atalante canem quum Calidonia sus peremisset, bruto ab indigenis sepulchrum erectum est.

Geryonis canis *Garguis* Cerberi frater, ab Hercule cæsus, in Iberia monumentum habuit.

Marthes rex Ægypti *cornicem* habuit impendio mitem, adeoq; cicurem, vt quocunq; fuisset impetatum literas deferret, sciens quò transuolandum vbi sidendum, quiescendum ve foret. Propter quod obsequium adeò mite, nulliusque stipendij indigni, rex dignam putauit cui erigeretur tumulus. Quod quoniam apud auditores agrè capit fidem, si cui videor hoc finxisse, videat Cælium lib. 13. cap. 58. qui ex Græcorum monumentis hoc ipsum aduocat.

Apud Persas *equi*, apud Molossos *canes* sepulchra & exequias meruerunt. Vnde Stat. lib. 2. Syl. Gemit inter bella peremptū Parthus equum, fidolq; canes fleuere Molossi. Et volucres habuere rogam, ceruulq; Maronis. Item Stroza filius: Suos de morte Molossa verulso Condit terra canes, cineres nec laudit opertos.

PESTILENTIÆ MEMORABILES.

I Eone Isauro imperante, tanta in vrbe *Constantinopoli* sœuitum pestis clade, vt tercenta & amplius ciuium millia peste & fame consumpta sint. Volat. & Egna.

Anno à virginis partu. M. cccc. *Lorentia* pestis triginta hominum millia absumpsit. Porro scribit Plinius *Locris* & *Crotone* pestilentiam nunquam fuisse.

SYPPLICIIS APVD INFEROS DAMNATI SECVNDVM POETAS.

F Abulantur poëta *Tantalum* diis hospitio susceptis, Pelopem filium apposuisse comedendum, vt eorum experiretur dignitatem, ac propterea ad inferos perpetua siti ac fame torqueri, aquis & pomis ori imminentibus, quæ non possit arripere. Proper. lib. 2. & 4. & Horat. in Epodo. Seneca in Octauia.

Sisyphus Æoli filius, quoniã ex hospitibus alios saxo perimebat, alios calce in aquas præcipitabat, hanc apud inferos luit pœnã, vt

recl

relabentem semper scopulum ad verticem montis cogatur voluere. Ouid. lib. 4. Metam.

Ixionem Theffalum rota perpetua volui dicunt, quòd se Iunoni gloriaretur concubuisse Tibullus lib. 1. Seneca in Hercule furente, Seneca in Hippolyto: Rota resistat membra torquens, Tangat Ixion humum, &c. Idem in Agamennone: Vbi ille celeri corpus cuiunctus rotæ. In se refertur. Vbi per aduersum irritus, &c.

Tyrius Iouis filius propter tentatam stupri Latonam, ab Apolline sagittis confossus est. Hoc autem supplicio nunc torquentur dicitur, vt renascentes eius fibras iecurque vultur semper dilaniet. Ouid. 4. Metam. & lib. 1. de Ponto, & in Ibin.

Filiæ Danai (quæ ab auo Belo dicuntur *Belides*) propter maritum noctu, excepto Lino, interfectos, perforatis vrnis, aquas apud inferos æternum hauriunt. Ouid. in Ibin. Tibul. lib. 1.

Prometheus Iapeti filius propter igne Ioui surreptum, formatumque luto hominem, à vulturibus roditur sub Caucafo. Propert. lib. 2.

Theſeus Ægei filius perpetuo damnatur otio, quòd cum Pirithoo Profepin am rapere voluisset. Verg. li. 6. Sedet, æternumque sedebit, Infelix Theſeus,

QUI SVIS INVENTIS PERIERVNT.

T*hrasius*, seu Thrasillus quum ad exorandas à Ioue pluias, Busirim docuisset hospites immolare, interfectus est omnium primus Ouid. in Ibin: Vt qui post annos sacri monstrator iniqui, Elicuit pluias victima cæsus aquas. Idem lib. 1. de arte. Dicitur Ægyptus caruisse iuuantibus arua, &c.

Plin. li.
3 4. i. 10.

Perillus quoque in tauro æneo (quem ad reos torquendos excogitauerat) à Phalaride combustus est. Ouid. in Ibin: Ære Perillaò veros imitere iuuenicos, ad formam tauri conueniente sonora. Idem lib. 4. De arte amandi: Et Phalaris tauro violenti membra Perilli Torruit, infelix imbuit autor opus. Idem in Tristibus. Perillum, primò, deinde Phalarim sic inducit loquentes: vt munus munere penſes: Da precor ingenio munera digna meo. Dixerat at Phalaris pœnæ mirandæ repertor. Ipse tuum præſens imbue dixit opus. Claudianus lib. 1. in Eutrop.

Sic opifex tauri tormentorumque repertor,

Qui funesta nouo fabricauerat æra dolori,

Primus inexpertum Siculo cogente tyranno.

Senſit opus, docuitque suum mugire iuuenicum.

Phalaris quoque tyrannus eodem postea tauro inclusus & crematus est, quo alios prius suffocauerat. Ouidius in Ibin. Vtque ferrox Phalaris lingua prius ense reſecta, More bouis Paphio claudus in ære gemas.

Pygm

Pygmalion frater Anthæi quum immolationem hospitem docuisset, deorum aras suo sanguine instar cæterorum imbuit. Ouid. in *Ibin*: Frater vt Anthæi, quo sanguine debuit, aras Tinxit, & exemplis occidit ipse suis.

Diomedes ab Hercule datus est in pabulum suis equis, quos humano prius sanguine ipse pauerat. Ouid. in *Ibin*: Vt qui terribiles programæ habentibus herbis, Impius humano viscere pauit equos.

Siron latro in Attica à Theseo in mare precipitatus est, quo prius hospites ipse deturbabat: cuius ossa mutata dicuntur in scopulos.

Icarus pater Eriogones, quum Atticos usum vini docuisset, ab eis in ebrietatem lapsus interfectus est. Ouid. in *Ibin*: Muneribusq; tuis læderis, vt Icarus, in quem Intulit armatas ebria turba manus.

Ægesta Siciliæ fuit oppidum, in quo principatus est Æmylius Censorinus, qui noui tormenti inuentores numeribus cumulat. Cui quum *Aruntius Patercul*, equum ex ære factum ad fontes perimendos excogitasset, eiusdem iussu primus eo coniectus est, & ibidem enecatus. Auctor Aristides Milesius apud Plut.

MORBI DIVERSI.

Albugo est macula quædam in oculo, à colore subalbido, qui ex glutinosa pituita procedit. Plin. Qua alligata, oculi albugines tolli dicuntur.

Alopæcia morbus est in capite humano ex vitio humorum proueniens, dictus à vulpe, quam Græci *Alopæca* dicunt, quod crebro hoc genus morbi patiatur: vel ex proprietate vinnæ eius animalis, qua vt aspersa herbarum arcescunt, neque renascuntur nouæ, ita quoque pilos decutit hic morbus, qui postea non succrescunt. Vocatur aliter *Alopæciasis*. Et *Alopæcades* vaser seu vulpio dicitur. Plinius ait hunc morbum Linguarum herbarum radice combusta & trita, emengari.

Angina morbus est acutissimus, fauces occupans & strangulans, qui aliter *Tonsæ* seu *Tonsilla* dicitur, ab Hippocrate & Galeno *synanche*; tracto etymo ab angere verbo, quod hominem angat. Plaut. Vellem me in anginam verti, vt huic aniculæ fauces præoccuparem. Fit autem quando nec tumor, nec rubor vilius apparet, sed corpus aridum, & vix spiritus trahitur. Aretæus medicus dixit morbum hunc ex frigore frigidissimam potionibus generari. Anginæ genera tria sunt, *synanche*, *Cynanche*, *Parasynanche*. Iulius Modestus apud Macrobius testis est Angerone dea olim sacrificatum, quod populus Romanus hoc morbo, præmissis votis liberatus sit.

Amphiperinon febris est quotidiana, quæ ex humoribus corruptis, ac præsertim pituita, coalescit. Plin. c. 10. 28.

Apoplexia, seu *Apoplexis* dicitur subita percussio, & velut quædam

consternatio: quam qui patiuntur, dicuntur *Apoplefici*. Hoc modo perit Valentinus subitâ sanguinis eruptione. Si fiat in parte corporis tantum, *Hemiplagia* dicitur. Hunc morbum Latini *stuporem* vocant. Galenus ait in Apoplexiis totum corpus sensu priuari ac motu, solùmque superesse anhelitum, qui si prohibeatur, maxima est & acutissima apoplexia. Fit autem hic morbus interdum fulminis ictu, interdum morbo.

Argema est morbus oculorum, quum vlcus circum oculi infestat. *Irim* Græci, & *Leucoma* à candore nominant. Latini *Albuginem*. Fit autem quando ex plaga tenui venis fractis sanguis suffunditur toti oculo, deinde nigrescit.

Aurigo morbus est, qui aliter *Regius* dicitur nomen habet à colore auri, quem bilis per totum corpus diffusa repræsentat. Quo qui laborant, *Auriginosi* vocantur.

Argutus in morbus dicitur à varietate colorum arcus cælestis, quos affectorum facies reddit. Plinius scribit hunc morbum & *Ictericum* eundem esse cum *Regio morbo*. ab irectone aue, quam nos Galgulum dicimus. De hoc Lucretius lib. 4.

Lurida prætereâ hunc quæcunque tenetur

Arcati, quia luroris de corpore eorum.

Semina multa fluunt, simulachris obuia rerum.

Multaque sunt oculis in eorum denique mixta,

Quæ contagæ sua palloribus omnia pingunt.

Plutarchus scribit *Alphon* morbum esse quendam, quo quamuis laboraret Atossa Artaxerxis filia, nihilominus à patre in uxorem ducta est.

Arthritis dicitur articulorum affectio, sicut *Pleuritis*, costarum & *Nephritis*, renum.

Apophthisis dicitur pruritus palpebrarum, quum pili earum decidunt, quarum *Diabrosi*, *Distochiasis*, *Phihiriasis* etiam sunt vitia.

Anaurosis morbus est visum impediens incolutai pupilla, ferè citra vllum dolorem.

Amblyopia idem propè est cum *Anaurosi*, quando ita premuntur oculi, vt exerti perseverent, & plus iusto patentes sunt, vt contingit athletis in certamine compressis.

Aphtha vlcera sunt in ore summo, infantibus plerunque peccatiaria vitio lactis (quo nutriuntur) calido humore corrupti. Oriuntur & in prouectis ætate, quando humoribus calidis concurrentibus tumescunt ora aspectu sanguineo.

Aneurysma tumor est arteriæ præclusæ è sanguine, & spiritu causam trabens. Fit autem quum vulnerata arteria pelis nequam superinducitur.

Aporex

Anorexia est morbus quidam, quo affecti cibum respuunt, & fastidiunt: pelliturque olfactu aceti, & aliis odoribus acutis.

Atrophia morbus est maciem contrahens, quando corpus non alitur, continuo aliquibus decedentibus, & nullis succedentibus.

Scrocardona vlcera sunt verrucis similia, vbi sub cute coit aliquid durius, & interdum paulò asperius.

Apostemata dicuntur corruptiones carniū, musculorum, venarum & arteriarum, quæ initio rubra & dura sunt, demum quum maturauerunt, multam emittunt saniem.

Branchius species est cathari guttur arripiens, quando fauces arteriarum asperitate læsæ sunt.

Euhonocele morbus dicitur, quædo intestinum vsque ad inguenduntaxat eruperit, aut decubuerit.

Batrachus est tumor sub lingua maximè pueros infestans.

Bulimus dicitur morbus, quum ob famem stomachus deficit, paulatimque adeò frigescit, vt extremæ partes destituantur. Curatur autem aceti aut panis calidi olfactu: aut si extrema membrorum calida aqua abluantur.

Cærium genus est vlceris, dictum à faui similitudine quam habet. Plinius: Ramorum fici teneri cauliculi cum melle vlceribus (quæ Cæria vocantur) illinuntur.

Cancer canceris, morbus est nascens in omnibus ferè corporis partibus, sed maximè in mammis mulierum, quæ naturali menstruo non purgantur. Ouid. lib. 2. Met. Vtq; malū latè solet immedicabile cancer Serpere, & illæsas vitiatas addere partes. Cato de Re rustica, Cancer, cancri, ponit in masculino: Eadē (inquit) brassica vulnera putrida, Cærosq; purgabit. Aliter *Carcinoma*, seu *Carcinus* dicitur. Crinitus ait Cancrum differre ab Elephantiasi: q; Cancer vnicum duntaxat membrorum occupet. Elephantiasis verò vniuersum corpus suo passim contagio depascatur.

Carbunculus est tuber, seu vitium proueniens ex inflammatione: diciturq; ab igneo carbone propter inflammationē. Super eū pustula eminēt maximè nigræ interdū subliuidæ, aut pallidæ, in quib. sanies esse videtur. Hunc morbū Græci *Anthracē* vocāt. Plin. lib. 26. ait, Carbunculum in Italiā primum venisse L. Paulo & Q. Martio censoribus, ac esse peculiare Narbonensis provincie malum.

Carcinoma sunt qui idem esse putent cum Cancro, nisi q; maximè in superioribus partibus circa faciem, nares, & aures prouenit. Cato ait hunc morbum sanari brassica trita.

Cephalæa morbus est acutus & pestilens, qui totum caput infestat. Qui dimidia solum capitis parte laborant, hemicranici dicuntur. Cephalæ caput significat.

Condiloma tuberculum est insanabile: nascens circa coronã podicis, proueniens ex inflãmatione: in quo sunt eminentes tumores figura rotunda, nunc molles, nunc duri. Tres autem præcipui podicis morbi sunt, *Rhagadia*, *Hemorrhon*, *Condyloma*.

Cordapsus morbus tenuioris intestini, quem iuniores *Iliacum* nominant.

Coriago morbus est pecoris bubuli, quã pellis ita tergori adheret, vt apprehensa manibus à costis deduci nequeat. Prouenit hic morbus, si bos ex aliquo languore maciem contraxerit, aut sudans in opere, postea refrixerit.

Coriza morbus humore nasum obturans: Latine *Græuedo*.

Cynanche dicitur pituita crassa in fauces & ceruicem delata, qua maximè laborant canes. Vnde etiam tractum erymum. Tuac vox nihil potest exprimere.

Chiragra dicitur manuũ morbus, quo qui laborant, *Chiragrici* dicuntur. Horatius: Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.

Chemosis morbus est oculorum, quando ex tumore vehementi vtrøque palpebræ connectuntur, vt vix liceat coniuere.

Chetibè est tuberculum, quod nascitur in palpebra, hordei similitudine. Vnde & *Hordeolum* vocatur.

Chalaxia, morbus est, præcedenti similis, quando tuberculum album modo grandinis in nascitur.

Cophosis aurium morbus surditatem afferens.

Cron seu Cronida tumor est in gutture, quando scilicet excrecens caro in faucibus ex rheumate impedit vocem.

Calculus morbus est in renibus proueniens ex defectu concoctionis. Fit etiam in vesica: tum appellatur *Zithiasis*.

Cardiacus morbus est in ore vètris, qui accidit cum febre acuta, & motu arteriarum frequenti, recreaturq; flabelli ventilatione.

Celiacus ventris morbus, quem emollita aluo, liquida egeruntur causa debilitatis. Causa morbi est, superfluis & frigidus cibus, continua frigora, aut calores vehementes.

Circæle morbus est coleorum, quem tumescens venæ scrotum implent, sitq; testiculorum alter maior altero.

Catoche & *Cathalepsis* morbus est inter Lethargum & Phrenesim medius, melancholico humore cum febre veniens, quo affectus oculos quandoque apertos, quandoque concretos & immobiles habet sine sensu.

Caro: species est Lethargi, vehementem somnum inducens.

Cachixia est malus corporis habitus omne alimentũ corumpens quando corpus longo morbo extenuatũ refectionẽ ob debilitatẽ non accipit. Prouenit etiam quandoque à retentione excrementi.

Comitia

Comitialis morbus eſt tantam animi conſternationem afferens affectumq; adeo mente alienatum & attonitū reddens, vt tremen-
tibus membris, venisq; palpitantibus in terram decidat. Vnde &
caducus dicitur. Vocatur etiam *Herculeus*; q̄ eo laborauerit Her-
cules. Item *Morbus ſacer*, q̄ in eam maximè partem ſeuiat, quæ ſit
ſanctiſſima. Comitialis autem q̄ primus Romanorum (qui eo la-
borauit) affectus ſit in comitiis. Huic morbo præcipuè ſunt obno-
xij viri qui atra bile vexantur, & ingenio clarent.

Dysenteria eſt inteſtinarum exulceratio, qua qui laborant vo-
cantur *Dysenterici* Latine *Tormina* dicuntur. Prouenit quandoquè
ex cibo, aut acuto, aut minimè concocto.

Dysuria vocatur vrinæ difficultas, dum veſicæ paſſiones vri-
nam ipſam ſupprimunt.

Diſpnæa eſt difficultas ſpirandi.

Diſcoia appellatur difficultas auditus.

Dracontium morbus eſt apud Indos & Ægyptios, proueniens in
membris muſculosis, vt gutture, brachiis, coxis, cruribus.

Diabetes eſt morbus renum, qui inueteratus ex prauo humore
congeſto maximam inducit ſitim. Curatur ſuperflui humoris eua-
cuatione.

Elephantus. *Elephantia*, ſeu *Elephantiaſis*, morbus eſt ſimilis le-
præ crebras in ſumma corporis parte gignēs maculas, ac tumores
rubore paulatim ſeſe in atrum vertente. Hoc affectis morbo om-
nes corporis partes næuulis quibuſdam rubris inflantur. Nomen
tractū ab elephanto animali, cuius cutis vlceroſis vallibus exara-
tur. Scribit Plin. morbum hunc in Italia non fuiſſe antè Cn. Pom-
peij tempora. De hoc Lucre. lib. 7. ſic inquit: Eſt elephas morbus,
qui propter flumina Nili gignitur Ægypti in medio, neque præ-
terea vſquam. Galenus *Elephãtiaſim* inter infantiles morbos nu-
merat. Differt à lepræ, quoniam lepræ habet cutis imperiginem
quandam, velut ſcabiem. *Elephantiaſis* verò non cutem ſolum, ſed
neruos & oſſa vitiat.

Enchanthis morbus eſt oculorum, quum in ipſorum angulo tu-
berculum eſt, quod palpebras parum diduci patitur. Eſt autem
nautis frequens.

Epialos ſpecies eſt febris ex pituita ſu gida procedens.

Epiphora morbus eſt oculorum, quū humoris deſcenſu angun-
tur oculi. Plinius ait carnem peponum *Epiphoris* oculorum pro-
deſſe Columella, Magadarim contuſam conſperſa polentia ipſum
morbum ſupprimere.

Epymitis vlc' eſt acie hebetas, & in cingulo oculi perpetim hu-
mor emanans: quem morbum ait ſanari illitis porri ſectiui folijs.

Ecstrophia morbus est oculorum Lagophthalmiæ contrarius, dum palpebræ deorsum conuertuntur.

Sympyfis. *Emphyisma* seu *sympyfis* dicitur tumor & inflatio palpebrarum. *Epicauma* vlcus est fordidum, ex cuius purgatione humida, quæ sunt intus, effluunt.

Epulis tumor est iuxta dentem genuinam, quandoque cum febre & dolore vehemente, adeò vt hiscere hominem prohibeat.

Empyema morbus est Thoracis, procedens vel ex sanguine commaculato, vel alicuius visceris vlcere.

Enterocelle morbus est intestinorum diffluentium in testiculo, Martialis lib. 30. Enterocellarum fertur podalyrius Hermes.

Epnematosis dicitur ventris inflatio humoribus pituitosis in vapores resolutis ex mediocri calore.

Empyisma est spiritus inflatio sub cute. Fit quandoque in ventre & in intraneis.

Erotes morbus est melancholiæ, ex nimia amoris ægritudine proueniens, qui curatur vini potatione, balneis, spectaculis, aliis rebus iucundis mentem ab eo tormento auocantibus.

Ephthiaes morbus est, quo affecti noctu se strangulari putant, aut membris aliquibus detineri, aut alto cadere, aut voce & parata venere prohiberi. Hic si inueterauerit, apoplexiam, aut epilepsiam afferet. Prouenit ex atra bile, & crassis humoribus ad cerebrum tendentibus.

Febres sunt variæ: *Quotidiana*, quæ accidit pituitosis, quandoque pueris hyemali tempore, & senibus ob nimium cibum, vel in vita maximè otiosa. Hæc certam habet periodum & aliquândo desinit. Hanc Græci vocant *Aphamerinam*. *Putris* febris cognoscitur ex pulsu arteriarum inæquali, calore magno & fumoso. Hæc sanatur missione sanguinis & humoris euacuatione. *Continua* nõ habet remissionem. *Febris Acuta* cognoscitur lingua affecti nigra, siccis excrementis, lutea & vehemente, siti inquiete nocturna & metis alienatione. *Tertiana* vno die perstat, tertio postea redit. Habet originem à flaua bile, horroremque ac sitim infert ab initio, ac propterea tempore æstiuo plerumque venit. Curatur alui decoctione, vrinæ prouocatione & potione apij. *Quartana* oritur è frigido humore, & atra bili. Calore tertiana inferior est. Propterea plerumque solet esse autumnalis. Sanatur diæta, vino tenui & albo, ac tribus piperis granis quotidie ex aqua sumptis. Dicitur autem Febris à feritate. Ea affecti dicuntur Febrire, Febricitare, & Febricitari.

Ficus vitium est oculis adnascens, quod non facillè potest auelli. Nasciturque ex nimio pruritu, in his maximè paribus, quæ pilis continguntur.

PUTRUS

Furunculus tuberculum eſt cum inflammatione & dolore, quod in pus veniat.

Ganglimum eſt morbus in capite, quum humor quidam includitur. Eſt etiam nerui alicuius contuſio.

Gamruſum Plinius lib. 26. ait morbum eſſe inter digitos pedum naſcentem.

Gaucoina genus eſt morbi crystallini humoris mutati in colorem glaudum.

Gonorrhœa eſt emiſſio vrinæ minimè voluntaria, ex debilitate proſeſcens, cui occurritur abſtineucia rerum infantium.

Grangrena eſt quædam ſcabies curatu difficilis, quando in idem tumor ingens aſſicit aliquod membrum.

Heterocranœa morbus eſt capitis, quum caput ipſum inæqualiter dolet tumetq; & inter pilos rotûda & tumida ſurgunt vlcera.

Hydroſi ſeu hyderb genus eſt morbi, quû diſtenditur aqua cutis.

Hydrocephalœa eſt capitis morbus, vbi humor cutem inflat.

Hydrops, ſeu *Hydropiſis* eſt morbus aqueus ſubcutaneus, quando ſcilicet ſub cute eſt aqua, quæ facit ventrem turgere & inflari, Quo morbo qui laborant, explere ſitim nequeunt. Horat. Creſcit indulgens ſibi ditus hydrops, Nec ſitim pellit, niſi cauſa morbi Fugerit venis, & aquoſus albo Corpore languor.

Herculanus morbus eſt ex eorum numero, quibus nulla medicorum ope ſuccurri poteſt. Naſciturq; quoties caro in humore craſſum & ſpumidum colliqueſcit. Vocatur aliter *Diuinus* ſeu *Sacer*, quod diuinam, id eſt, rationalem animi partem violat.

Hydrocellæ morbus eſt, quum in teſtina deſluant ac colliguntur. Martialis lib. 12. omnes quem modo coli timebant, Dicentem tumidas in hydrocellas.

Hypſiſphaſma dicitur ruptio venæ ex icſtu venæ plerunq; procedens.

Hypſiſmus eſt conuerſio ſtomachi ex humore imperante.

Harpe eſt humor ex ſleua bile proueniens, qui totum corpus late corripit.

Hæmorrhoidis genus morbi, quo affecti ſanguinis fluxum patiuntur. Plinius ait, Allium porû, vel cibo vel illitu priuatim contra hæmorrhoidas prædeſſe.

Icterus eſt diſfuſio bilis per totum corpus, quæ interdum nigra, interdum ſaqua eſt: diciturque ab Ictero aue, cuius aſpectu ſanatur. Cognoscitur hic morbus ex colore oculorû, quoniam quod album eſt, fit luteum. Procedit tam ex ſplene affecto, quam ex hepate. Eo laborans nulla cibi appetentia mouetur, alba egerit excrementa. Vocatur aliter, *Regius*, *Arquatus*, & *Aurigo*. Martialis lib. II. Dicer & icſtu-

ricam si forsitan altera mœcha.

Ileos morbus gracilioris intestini, quo affecti dicuntur *Ileos*.

Impetigo est frœdatio cutis cum pruritu. Affecti autem morbum squamosum scabiei similem, totum corpus dehonestant. Serenus. Si verò vitium est quod duci ab impete nomen, Hoc matutina poteris cohibere salua. Aliter *Petrix*, & *Petigo* dicitur.

Inertigo fit quando nerui in aliqua corporis parte contrahuntur. Cato ait hunc morbum sanati posse si fureculus absinthij pontiferatur sub anulo.

Ignis sacer numeratur inter mala vlcera. Cuius duo genera: Alterum subrubicundum, quod fit in pectore, lateribus aut plantis: Alterum in summa cutis exulceratione, sed sine latitudine. Dicitur sacer, propter admirationem, quod nihil habeat cum aliis morbis simile, vel ab Hercule, qui eo laborauit.

Lepra morbus est idē cum Elephantia, aut non multum dissimilis. De quo intellexisse videtur Horatius, dicens: vt mala quā scabies, aut morbus regius vrget. Hunc allio exulcerari, sanariq; cum Origano, testis est Plinius li. 20. Similitudinem habet cum *Psora*, sed altius aliquando penetrat, pulmonemq; adeo corrūpit & putrefacit, vt eo affecti rauescant, ægreq; loquantur, & respirent.

Lychenes masculini generis dicuntur oris vlcera, fursurem cutis excitantia: Latine Mentagra dicitur, Marti lib. 11. Non vlcus acre, pustulæ lucentes Nec triste mentum sordidiq; Lychenes. Fuit hic morbus Romanis ignotus vsque ad principatum Tyberij: auctore Plinio lib. 26. cap. 1. Aliter etiam vocatur *Lychen*.

Lithiasis vocatur morbus calcularis. Alij ocularem faciunt in conuersis palpebris: Si in renibus accidat, aut vesica, procedit ex defectu concoctionis.

Lyenteria vocatur intestinorum dissolutio, quum cibis non perficitur, sed egeritur incoctus Lyenteriam qui patiuntur, dicuntur *Lyenosi*.

Lypitudo vitium est oculorum, humorem & lachrymas emittentium, quo Horatius faterur se laborasse, vbi ait: Hoc oculis ego nigra meis colluria lippus, Illinere.

Lagophthalmia morbus est oculorum: quando contractis superne palpebris apertis dormitur oculis, instar leporis.

Leucomata maculæ sunt profundæ in oculis.

Lycantropia species est melancholiz, quum more luporum affectus noctu in somnis vlulat.

Lethargus morbus est Phrenesi contrarius dormitans, & ex atrabile proueniens. Cui confanguineus *Veternus*, alter obliuione, alter somno semifepultus. In lethargo præter somni appetentiã, est

quæ

quædam mentis alienatio, & rerum propè omnium obliuio. Boë-
tius: Lethargum patitur communem illufarum mentium mor-
bum, fui paulisper oblitus est. Hoc affecti dicuntur *Lethargici*.

Leonticeafis capitur pro Elephantiafi, quòd hoc morbo affecti
frontem leonis modo corrugatam habeant.

Mentagra est faciei morbus, nomen fortitur à mento, à quo ori-
tur: occupatq; interdum totos vultus, oculis tantum immunibus.
Descendit nonnunquam in colla, pectusq; ac manus fædo cutis
furfure. Vocabulo Græco *Lichen* feu *Lichenis* dicitur. *Mentigo* verò
morbus est pecorum.

Melatheam Plutarchus in Phocione ait esse morbum, quo labo-
rauerit Dimarch⁹ Corinthius: morbi tamè nò exprimit qualitatè.

Nephritis est tenù morbus, qui inter acutos numeratur, de quo
forte intellexit Horatius, dicens: Si laus, aut renes morbo tentan-
tur acuto. *Nephritici* dicuntur omnes, qui hoc morbo laborant.

Nausea vocatur stomachi fastidium, ob circumstantem prauum
humorè. Cui propè similis *Anorexia*, id est, ciborum inappetètia,

Narce est alicuius membri torpedio, seu labore, seu frigore stu-
pefèctis. *Narcodes* dicitur qui hoc patitur. A Narco pisce hoc ma-
lum inferente, qui & Torpedo appellatur.

Oxenia morbus est, quum multa vlcera ac crustæ sunt circa na-
res, quæ foetidum reddunt odorem, & olfactum impediunt.

Otalgia est aurium morbus, quum intus fiunt quidam soni.

Pernio morbus est pedum ex frigore proueniens, & maximè
calcaneum infestans, quem rapo domestico, si feruens impona-
tur, sanari, testis est Plinius.

Petigo maculosus est morbus, totum plerunque vultum præter
oculos occupans. Aliter vocatur *Impetigo* ab impetendo.

Phrenesis morbus est conturbans mentem, & insaniam pleru-
nque excitans. Fit autem quum quis vanas imagines accipit. Possi-
dionius scripsit Phrenesim tumorè esse membranarum circa ca-
put, cum febris acuta, qui mentem alienat. Prouenit autem ex fla-
ua bile. Si humida est, somnos facit profundos: Si sicca, vigiliis: Si
humida, cum paruo frigore stultitiam.

Phthiasis appellatur *morbus pedicularis*, quo Sylla. Pherecides &
alii plerique (vt iam diximus) perierunt.

Pituita est morbus capitis proueniens ex catharro: Græcè *Phle-
gma* dicitur. Est autem origo omnium languorum, qui ex distilla-
tione fiunt. Quum expirat extrinsecus, varios tumores producit.
Intrinsecus verò cohibita, vrentes edacelq; morbos parit. Hora-
tius in epistolis: Præcipuè sanus, nisi quum pituita molesta est *Pi-
tuitosi* hoc morbo affecti.

Pleuriiſis ſeu *Pleureſis* eſt dolor laterũ, quo affecti dicuntur *Pleurætiſi*. Quo morbo perit Lucius Crallus eloquentium iuriſperitiſſimus. Affert plerunq; febrem, tuſſim, & anhelitus difficultatem.

Podagra eſt dolor pedũ, quo affecti dicuntur *Podagræci*. Martialis: Litigat & podagra Diodorus Flacce laborat. Plin. ait hunc morbum rarũ fuiſſe in Italia patrum, auorumq; memoria, ſuaq; etiam ætate, nec eſſe incurabilem. Nata in multis ſpontè deſinit & in pluribus cõratur. Vide remedia lib. 20. c. 11. *Quamuis* Ouid. lib. 2. de ponto dicat: Soluere nodofam neſcit medicina podagram. Si eſt in genu, vocatur *Gonagra* ab Hippocrate.

Porriſis genus eſt morbi, qui creſcendo porrigitur & extenditur, vnde nomen traxit, Naſcitur in capillo, barba, & ſupercilio, Lucius: Triftem & corruptum ſcabie & porrigine plenum. Qui hoc infeſtantur, dicuntur *Porriſinoſi*.

Priapiſmus morbus eſt, quo genitale membrum citra rei venereæ cupiditatem, extẽditur. Cui rebus frigidis occurritur: quo perit Michael Verinus pœta Hiſpanus. Aliter *Prurigo* vocatur.

Puſtula eſt tuberculum naſcens in ſummitate cutis. Plin. Puſtulas vocat eruptiones pituitæ. Quandoq; tamen puſtula ſignificat bractea argẽti. Martialis lib. 8. Et niuẽ felix puſtula vincit eburn.

Pterygium membranula eſt neruoſa, oriens ſub angulo oculi, quæ interdum ita augeſcit, vt pupillam operiat. Si inueterata ſit Chirurgi manu indiget, ſi mediocriſ, tantum collyriis.

Ptiloſis oculorum morbus, quum pili ſuperioris palpebræ conneſcuntur, vel quum decidunt, aut ordine duplici ſupernaſcuntur ex craſſitudine palpebrarum.

Pſorophthalmia dicitur pruritus palpebrarum.

Phthiſis morbus itidem oculorum, quando pupilla anguſtior fit, aut latior ex aliquo capitis morbo, ex quo obiecta apparent eſſe maiora quàm ſint. In hoc morbo fit exulceratio pulmonis ex pituita diſtillante à capite.

Polypus eſt narium morbus, ita dictus à ſimilitudine Polypĩ animalis. Qui vt acetabulis venantes inuadit, ita quoque nares iſte occupat vſque ad ſermonis & anhelitus impedimentum. Pontitur inter Carcinomata penè incurabilia. *Polypoſi* ſunt, quorum natus polypo morbo in ſcedam magnitudinem excreſcit. Martialis: Naſutum volo, nolo polypoſum.

Parotides morbi ſunt narium, qui naſcuntur ex capitis humore huc deſcendente & aggeſto. Sunt & quandoque ſine tumore.

Parulis dicitur tumor gingiuarum, cui niſi per pharmaca occurratur in pus veniunt.

Pariſmia morbus eſt gutturis & faucium, quando leca gultu anguſta

angusta percluduntur, aut nimia vini potione, aut haustu subito alicuius rei acorem habentis.

Pneumonia morbus est pulmonis, quando tumescit: proueniens interdum ex vehementi catharro, vel pleuritide.

Phymosis vitium est membri genitalis, quando nudum est, aut contactum nudari non potest.

Psora species lepræ, quæ in summa pelle versatur. Hac qui laborant, vlcera siue pustulas supra modum contingere & scalpere cupiunt.

Paralysis dicitur neruorum dissolutio, & virium defectus, aliter *Paralysis*. Hoc morbo qui laborant, vocantur *Paralytici*. Arguitur autem in hominibus quum rectum seruare incessum non valent, & crura velut ardua conscendentes attrahunt, & sinistrum quandoque dextra circumferunt, quandoque è diuerso.

Reclinium morbus, quum circa vngues cutis se soluit. Huic similis est *Redinia*, quam lana succida sanat ex aqua frigida.

Ramex species est herniæ. Hoc affecti morbo vocantur *Ramicosi*. Sanatur syluestri ruta cum Axungia. Plinius lib. 10.

Regius morbus idem est cum Arquato, Aurigine, & listerico, vide in præcedentibus, Appellatur autem Regius quod eo morbo affecti, apparatu regio, vt conclauis cultiore, ludisq; & lasciuia sanentur.

Stranguria vocatur viinæ difficultas, quando guttatim egeritur. Latine dicitur *substillum*. Auctor Cato est de Re rustica.

Sacer morbus vocatur Comitialis, seu Caducus, quod eo laborauerit Hercules.

Sirophos appellatur intestinorum dolor.

Sycosis morbus est, qui aliter *Ficus*, seu *Marisca* dicitur.

Vide in dictione Ficus: Fit quando caro excrescit.

Synanche morbus est spiritum, & fauces occupans, & strangulans, *Angina* Latine dicitur. Demosthenes pecunia à Milesis corruptus, cum postredie à concione flagitaretur, vt in eos rationem haberet, excusauit Synanchem. Vnus autem è turba suspicatus, id quod erat, exclamauit, non Synanchem cum pati, sed Argiranchem, quasi dicas argentanginam. Quibus verbis significauit silentium Demosthenis pecunia à Milesis emptum.

Sonticum morbum veteres pro vehementi, ac grauissima ægritudine acceperunt, quam Plinius ait suffitu lapidis (qui vocatur *Galgates*) deprehendi. Habet autem vim nocendi grauissimam. Nam *Sontire* verbum, est vehementer nocere, vnde Tibullus lib. 1. Causa *Sontica* morbum vocat, dicens: Parce precor puero non illi *Sontica* causa est. Hinc & *Sontes* rei appellantur.

Syrifis, morbus est puerorum, & inflammatio circa cerebrum, vnde sequitur, *Sincipitis* & oculorum incuruitas, cum pallore & siccitate

corpo

corporis. Plinius lib. 22. scribit Heliotropij folia, infantium distillationibus, quod Siriaſim vocant, illita mederi.

Solerophthalmia est oculorum morbus, quando præ duritie palpebræ vix è somno aperiuntur, & sordes in oculis siccæ remanent, oculique propterea fiunt subruſi.

Synchyſis est oculi contuſio, ob plagam aliquam, ex qua pupilla turbatur.

Sympyſis tumor est & inflatio palpebrarum.

Spasmus morbus est, qui concreto ferè toto corpore, nascitur è frigido humore, maxime circa spinam musculorum. Et anteriore corporis parte Hemeproſton, & posteriore Epistoſton. Signa morbi sunt difficultas anhelitus, motus arteriarum paruus, ac tenuis rubor in vultu, oculi timidi, vrina ferè aquea, vel sanguinea. Spastici dicuntur, quibus aliquid intus conuulsus est. Et spasmus nihil est aliud, quam neruorum distentio, siue rigor procedens è siccitate nimia in euacuato corpore.

Syntexis morbus est ventris, quando humoribus eò descendentibus, simile quiddam fluxus bilis excreatur. Generatur à febre vrante omnem intrinsecus humorè. Hoc qui laborant, dicuntur *syntectici*.

Scotoma est morbus, quem nos Vertiginem appellamus, quum tenebræ ob oculos voluuntur. Procedit autè ex vaporibus ad cerebrum delatis. Affectus solet esse oculorum heberudo, aurium sonitus, semisurditas. Accidit plerumque, quum surgitur è somno, vel quum fit circumactio corporis, aut ex ebrietate nimia & saturitate.

Satyriasis morbus est de specie Elephantiasis. Quo affecti, viceribus scarent, tetro sunt aspectu, ore squalenti non sine dolore & pigritia. Neque vlla cibi aut potus voluptate mouentur. Sic autem dicitur, vel quod lasciuiis hominibus (quales sunt Satyri.) conueniat, vel quod ora Satyrorum pictorum referant.

Sphaelus morbi genus est, quod ex immodica defatigatione solet accidere. Quidam putant esse tormina articularum, quidam ossium tabem, quum scilicet membrum aliquod vsque adeò scabie corruptum est, vt sine sensu maneat.

Struma est tumor, sub quo concretæ quædam ex sanie & sanguine quasi glandulæ nascuntur, maxime in ceruice, sub alis, & vnguibus manus.

Scyrrum tumor est prædurus insensibilis, vixque curabilis.

Therionia vlcus est viriliū, interdum etiam aliarum partium, dum multo ac nigro sanguine mali odoris, atra sit caro, & corroditur.

Tormina morbus à torquendo sumpsit nomen, quum dolore, torquentur intestina, exulceratione. Ex his cruor manat, frequens deiciendi cupiditas, dolor est in ano. Signum tunc est moriferum

si car

si carnes egerantur. Nonius Tormines dixit in masculino. Medici dicunt Tormina non esse aliud, quam quum permordetur alius in intestinorum anfractibus, Si circa vmbilicum affligit & lumbos, nescit medicinam.

Tussis morbus est arteriarum, qui gignitur vel ex frigore, vel ex pituita in pulmonem descendente. Prouenit, quandoque ex vehementi conatu vocis. Interdum & ex calore febris. Inueterata difficile tollitur. Sanatur herba, quæ propterea vocatur Tussilago.

Trichiastis est eruptio pilorum præter naturam in ordine palpebræ ex reumate procedens.

Trachoma vocatur palpebrarum asperitas.

Tonsilla morbus est faucium, carne durata circa guttur. Dicuntur tonsilla in homine, in sue glandulæ, autore Plinio.

Tympanie morbus est de genere Hydropisis, quo affectus tumet, & tympani modo inflatur.

Veternus morbus est somnum & mareorem inducens ex nimio otio & torpore. Hinc pro pigrizia & somno plerunque ponitur, Hinc *Veternosis*.

Vnguis morbus est oculorum, qui à Græcis *Pterygi* dicitur.

Vomica tumor excrecens in corpore, saniem plerumque emittens. Vomica Plautus crumenam vocauit plenam pecunia.

Vredo morbus herbarum, arborum, fruticum, qui in vitibus dicitur carbunculus, in cæteris rubigo. Plinius: Adurit lactescentes germinum oculos, quod in flore Carbunculum vocant.

Vermia sunt dolores corporis, qui quodam minuto motu, & quibusdam veluti stimulis vermium instar scindere & pungere videntur. *Vermiare* est vermibus scaterere. Celsus: Nihil perniciosius pueris, dum verminant.

Verruce sunt tumores in vultu, quos Græci *Myrmecias* vocant. Festus Cossos appellat, Serpunt vsque ad ceruicem, quandoque dolorem afferentes & pruritus.

Xerophthalmia est oculorum pruritus, tracto nomine à siccitate. Est enim arida lippitudo, quum nec tument, nec fluunt oculi, sed grauescunt.

A V C T A R I V M.

Alij sunt morbi numero prope infiniti, qui non doctrinam tantum & elegantiam in scriptore postulant, sed experientiam quoque. Nam plerique omnes qui de his loquimur, fumum solum attingimus, & nebulas pingimus in pariete. Nō est hæc nostra melsis. Et dum hoc scribendi argumentum sumimus, nihil aliud assequimur quam quod peritorum linguas in nos ipsos acimus. Multi dū suæ doctrine ac famæ dilatare volunt, poinæriū, minus multo emerent

emerentur laudis, quàm si quos nouerit, remos impellerent. Quo fit vt his relictis ad mea licia redire velim. Neque hoc ipsum de morbis (quantulumcunque est) delibassem, nisi fuisset animus his quadantenus satisfacere, qui ex omni dolio aliquid studet pitifare, quiq; nihil indifcullum relinquì sibi volunt. Pergamus ergo & finem facturi breue auctarium consuamus.

Morbis induntur nomina quandoque ab affecto membro, vt Pleuritis à latere, Peripneumonia à pulmone: A causis, vt Mania, Melancholia. A similitudine, vt Elephas, Leo, Cancer, Ictericus, Polypus: Ab artifice, vt Chitonium vlcus: Ab his qui laborarunt, vt Tylosia, Herculaneus.

APPELLATIONES EORVM QVI VARIIS LABORANT MORBIS.

A Poplectici, Aurigiosi, Anorectici, Apostematice, Astmatici, Aluosi, Aluini, Carbuculosi, Carcinomatici, Chiragrici, Chalaiziaci, Calculosi, Cardiaci, Cœliaci, Comitiales, Colici, Dyfenterici, Elephantiaci, Epiphoretici, Ectropici, Emphysmatici, Enterocelesti, Erotici, Eliosi, Febriculosi, Glaucomatici, Hydropici, Hydrocephali, Ictericus, Impetiginosi, Ischiaci, Ischiaci, Leprosi, Lienterici, Lippi, Lagophthalmi, Leucomatici, Lycanthropici, Lethargici, Lymphatici, Mentagrici, Melancholici, Narcodes, Opistonici, Orthopnoici, Phrœtici, Pthifici Pituitosi, Pleuretici, Pediculosi, Podagrici, Porriginosi, Pustulosi, Psorophthalmi, Polyposi, Pneumonicus Paralytici, Peripneumonicus, Suspiciosi Splenetici, Stomachici, Straguriosi, Sôrtici, Spastici, Syntectici, Scotomatici, Strumosi, Tominosi, Tetanici, Veremosi, Verminosi, Verrucosi, Xerophthalmi,

QVI MORBIS ALIQVIBVS

INFECTI ET AFFECTI
FVERVNT.

Eynomius præsul Cyzicenus Arianz hæreseos sectator (qui sub Valente imperat. floruit) lepra & morbo regio laborauit.

Galla vidua Romana Symmachi viri Patricij filia, laborauit ex carcinomate in mamilla. Volat.

Plotinus Philofophus Platonis, natione Ægyptius, morbo sacro fuit obnoxius. Crinitus lib. 25.

Froila secundus, Alphonfi magni filius, lepra conceptus, ærumnosa morte vitam clausit.

Aristarchus grammaticus Alexandrinus (qui floruit sub Ptolemao Philometore) hydropisi laborauit.

Suidas *Andragasina* virgo, vxor Ausberti cuiusdam, qui fuerat domesticus Vandegy filii comitis Palatini, lepra laborans, cœnobio se inclufit. Volat.

apud Vo-
lter.

Mania

Maria filia Amedæi Sabaudia ducis, vomica laborauit, ac propterea Philippo Mariæ vicecomiti marito suo nunquam cōgressa est. *Iulius Via. or.*, eques Rom. cōxtaneus Volaterrani, laborauit morbo intercutis.

Medeius vnus ex iis, qui Ioannam puellā Gallicam Anglorum domitricem flammis adiudicauerant, lepra infectus, miserè expi-
rauit. *Valerāus Varanius* lib. 4. *Medeius* si quidem longo sermo-
ne profatus, Astruit esse scelus flammis & morte piandam, Mul-
taq; adulādi studio cōfingit, vt Anglos. Sic sibi conciliet, sed pau-
cis inde diebus Corpus tabifico respergitur vlcere lepra.

Metrodorus philosophus, Epicuri socius, laborauit Tympanite. Est autem Tympanites species hydropiseos, vt iam diximus.

Ptolemæus Philadelphus rex Ægypti podagrico morbo fuit ob-
noxius. *Plin.* lib. 7. ait & vomica laborasse, vulneratoq; pectore,
(quum mortem in acie quaereret) medicinam inuenisse.

Idem *Plin.* scribit perpetuā fuisse febrem *c. Maccenati*, cui etiam
trienno supremo, nullo horæ momento contigerit somnus.

Antipater Sidonius poëta omnibus annis vno die, natali tantu,
corripiebatur febre, & ea cōlumpt⁹ est satis longa senecta. *Plin.* lib. 7.

Manilius Cornutus mentagra laborauit. Ad cuius remedium in-
ueniendum ducenta sestercia elocauit. *Plin.* c. 1. lib. 26.

Senius claudius eques Rom. Podagra laborauit, cuius dolore
coactus est veneno cura perungere. Quo factō sensu protinus ca-
ruit. *Suetonius*.

Ennius poëta itidem fuit podagricus, neque tamen propterea
abstinebat à musis. *Pont. de fort.*

Cosmas Florentinus morbo podagrae coactus est domi se conti-
nere. Idem *Pontanus*.

Ferunt *M. crassum* furdastrum fuisse. Autor *Cicero* libro quinto
Quæst. Tuscul.

Vatinus autore *Macrobio*, quāuis podagra laboraret, volebat tñ
videri vitiiū discussisse, & mille passus ambulare se gloriabatur.

Cambyses ab ineunte ætate morbo sacro affectus, nunquam
postea satis conualuit. Nam plerōsq; sibi familiares per insaniam
occidit. *Cælius* c. 20. lib. 9.

In eundem morbum (qui propterea dictus est *Herculanus*) in-
cidit *Hercules*, vel propter immensos labores, aut imminente Iu-
none, adeo vt in ipsa animi dementia filios interficeret. *Crinitus*.

Iulius Caesar extrema ætate animo linqui consueuit atque etiam
per somnium exterreri. Comitiali quoque morbo bis inter res
gerendas correptus est, autore *Tranquillo*.

Linus Drusus Tribunus plebis quum eo morbo laboraret,
Anticy

Anticyram profectus, sumpto ibidem Helleboro conualuit. Autor Gell. c. 25. lib. 17.

Ioannes Venetus, discipulus Theodori Gazæ, podagra plerun- que laborauit.

Theopompus Phthiſi morbo laborans ab Aſclepiade medico ſa- natus eſt.

Diodorum podagricum fuiſſe docet Martialis dicens: Litigat, & podagra Diodorus Flacce laborat.

Amedeus ſecundus filius Ludouici Sabaudia ducis, morbo com- mitali ad mortem uſque laborauit.

Carolus rex Pannonia articulari morbo plerunq; afficiebatur. Volaterranus ait beatâ *Genoneſam*, ob uitæ abſtinentiam multis annis ex lepra laboraſſe. Quod ego impium & fabuloſum puto.

Beniamin Anachoreta (qui annis LXXX. durauit in Eremo) fuit hydropticus.

Heraclitus philoſophus hydropyſi quoque laborauit, neque ta- men uti uoluit medicis. Laërtius.

Pontanus ſcribit *Mattheum Aquilanum* pedibus & manibus ca- ptum fuiſſe: neque tamen à Theologia & Philoſophia profefſio- ne deſtituiſſe.

M V T I.

Q*uintus Pedius*, nepos Q. Pedij conſularis, fuit natura mutus: quem propterea Meſſala orator pictura docendum cenſuit. Autor Plin. lib. 35. cap. 4.

Alys Cræſi filius principio mutus, ubi uidit irruentem in iugul- um patris ſui Cyrum. O homo, inquit, ne interficias patrem. Au- tor Herodot. & Gell. lib. 5. cap. 9.

Zoe uxor Nicoſtrati martyris ſeptem annis muta fuit ex mor- bo. Demum à beato Sebaſtiano ſanata.

Aegles Athleta quum fortitione inter pugilles facta ui diſſet ſu- cum ſibi fieri, ac dari uerba: repente in eum, qui id faciebat, ſeſe uidere quid faceret, magnum inelamauit. Autor Gell. & Valerius de Miraculis.

HOMINES MALE OLENTE S.

E*uripides* poëta oris graueolentia laborauit, quod quum ei ob- iectum fuiſſet à Dechannico Archelai aulico, excanduit poë- ta grauius, quàm opinaretur quiſpiam. Cælius cap. 10. lib. 13.

De Gorgonio & Rufino, Martialis: Paſtillos Rufinus olet Gorgonius hircum.

L I P P I.

H*erodotus* in Polyhymnia ſcribit Euritū & Ariſtodemum ob extremam lippitudinem à Caſtris à Leonida remiſſos.

H014

Horatius Flaccus variis in locis lippum se fuisse docet, vt Satyra
 hic oculis ego nigra meis collyria lippus Illinere. Item: Lusum
 in Meccenas, dormitum ego, Vergiliusque: Namque pila lippis ini-
 micum & ludere crudis.

Complexiones quatuor, vt dicitur, humani corporis, Phlegma
 Cholera seu Bilis, Sanguis, Melancholia.

STRABONES, LVSCI, ET

NONOCVLI.

P*olyphemus* Neptuni ex Thosa filius, quum duos Vlyssis comites
 deuorasset, ab ipso Vlysse simulata amicitia inebriatus est vi-
 no, & altero (quia prius erat monocolus) priuatus oculo. Tibul. li.
 4. Celsit & Ætneæ Neptunius incola rupis, Victa Maronæo fœ-
 datus lumina Baccho. Verg. lib. 3. Æn. Et telo lumen terebramus
 acuto, Ingens quod torua solum sub fronte gerebat. Idem, Mon-
 strum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum. Sido-
 nius: Atque Ithæi ingenio fraudatum luce Cyclopem.

coetes Romanus alterum in bello oculum amisit, nomen pro-
 pterea inde sortitus.

De *Phileni* Iusca, Martialis lib. 1. sic inquit: Oculo Philenis sem-
 per altero plorat: Quo fiat istud quæritis modo? Lusca est.

Acattus orator socius Libanij sophistæ vnico tantum vidit oculo. *Plin. lib.*

Philippus macedo ab Astere milite sagitta percussus, alterum
 amisit oculum. Vide & Aristides Philippum ipsum hoc ridebat
 scommate: Arimaspi cognatus es. Arimaspi enim populi sunt mo-
 noculi. *7. ca. 27.*

CÆCI, ET EXCÆCATI.

ORta inter Iouem & Iunonem ludicra quæstione, vtri scilicet
 maior esset libido, virone, an foemina: *Tyresias* Thebanus iu-
 dex electus, quum pro Ioue sententiam tulisset, dixissetque mulie-
 rem esse lasciuiores, ab irata Iunone excæcatus est. Indignatus
 Iupiter, cæcitatem varicino pensauit. Ouidius in Ibin: Quælis erat
 postquam iudex de lite iocosa Sumptus Apollinea clarus in arte
 senex. Idem lib. 3. Metamorp.

Politianus scribit eum ideo excæcatus fuisse, quod nudam vi-
 disse Mineruam, vbi in Ambra ait: Baculum dat deinde poten-
 tem Tyresie magni, qui quondam Pallada nudam Vidit, & hoc ra-
 ptam pensauit munere lucem. Senec. in OEdipod. Tyresias tremu-
 lo tardus accelerat gradu, Comæsq; Manto, lucem viduarum trahes.

Antipater Cyrenaicus fuit pariter defoculus. Cuius cæcitatem
 quum muliercula lamentarentur: Quid agitis? inquit, An vobis
 nulla videtur voluptas esse nocturna? Auctor Cic. lib. 5. Quæst. Tusc.

Appius claudius quamuis cæcus esset, tamen in illo suo casu

h

nec priuato nec publico muneri defuit. Autor Cicero.

Cæcus fuit *C. Drusus*, tamen domus eius implebatur consultantibus, qui in suis causis, cæcum adhibebant ducem. Idem Autor, Val. de Studio.

Cn. Aufidius prætorius in cæcitate, sententiam in senatu dicebat, nec amicis deliberantibus deerat, & Græcam scribebat Iustoriam, & videbat in literis.

Diodorus Stoicus, itidem visu priuatus est. Versabatur tamen in philosophia, & fidibus Pythagoræorum more utebatur, munusque tuebatur Geometriæ, discipulis præcipiens, vnde, quod, quamque lineam scriberent.

Aselepiades nobilis philosophus, interroganti cuidam, Quid ei cæcitas attulisset? Respondit, Ut puero vno essem comitator.

Democritus quum existimaret animi aciem impediri aspectu oculorum, oculos ipsos sibi eruit, ut philosophia & rerum naturalium causas profundius meditaretur. Lucret. lib. 3. Denique Democritum postquam matura vetustas Admonuit, memores motus languescere mentis, Sponte sua letho caput obuius obtulit ipse. Tertullianus ait, ideo Democritum se excæcasse, quod mulieres sine concupiscentia aspicere non posset. Gell. lib. 10. De cæcitate Democriti ex Laberio Mimographo citat aliquot versus, quos potes legere.

Hypsea mulier fuit notæ cæcitatibus. Vnde Horat. lib. 1. Sermonum. Ne corporis optima lyncæis Cõtèplere oculis, Hypsea cæcior illa.

Thamyras Philamoni filius excæcatus est à musis, quas ad certamen cantus prouocauerat. Propert. lib. 2. Me licet & Thamyræ cantoris fata sequantur, Nunquam ad formosas inuide cæcus ero. Politianus in Nutricia. Pontanus lib. 3. de Stellis.

Stesichorus poëta quum Helenam suis carminibus infamasset, excæcatus est. Vbi tamen palinodiam cecinit, recepit visum. Politianus in Nutricia: -Et dånans Helenã, laudansq; vicissim, Amittit, recipitq; oculos, tuus Imera ciuis Stesichorus. Suid. apud Vol.

Asconius Pedianus anno suæ ætatis LXXIII. caprus est oculis. Duodecim tamen postea vixit annis.

Daphnis pastor, qui carmen Bucolicum inuenit luminibus captus est, quod ebrius cum quadam fœmina concubuisset. Autor Suidas apud Volater.

Dydimus Alexandrinus, præsul Cæsariensis, cæcus fuit à puero. Nilominus Dialecticam & Geometriam didicit, scripsitq; commentarios in Psalmos. Autor Volater.

Lucilla virgo, filia Nemesij tribuni, cæca fuit primo. Demum à Stephano pœtite recepit visu. Hæc sub Valeriano passa est. Volat.

Hom

Homerum cæcum fuisse fatentur omnes. Vnde autem excitatæ illam contraxerit, non satis cõuenit. Sunt qui dicant hoc ei ex morbo contigisse: alij ex longa senectute. *Quidius* in *Ibin*, apum aculeis excæcatum scribit, & *Pontanus* de *stellis* lib. 5.

cedonius, vnus ex discipulis Christi, cæcus natus est,

Xenarchus philosophus *Peripatericus*, paulò ante mortem visu orbatus est.

Sesostris rex *Ægypti* in extrema senectute oculis captus mortè sibi consciuit. *Michael Anglicus*: *Niliacæ* tali cæcus regione *Sesostris*: *Vltus* adulterij est facta nefanda grauis.

Herodorus in *Euterpe* scribit *Pheronem* huius *Sesostris* filium, casu fortuito excæcatum fuisse.

Herodorus itidem scribit *Anysim* regem fuisse *Ægypti* oculis captum. Pro quo *Tortellius* *Amasim* legit.

Anchisem *Boccacius* cæcum fuisse scribit, ex *Seruij* testimonio, ac propterea *Troianorum* consilijs non interfuisse. Cæcitatè autem contigisse ait, quòd gloriaretur se *Veneri* concubuisse.

salbaerga puella ex agro *Laudunensi*, (quæ temporibus *Dagoberti* *Francorum* regis vita & sanctitate floruit) cæcitatem ab utero matris attulit.

Phœnix *Amyntoris* filius, oculis caruit. Vnde *Quidius* in *Ibin*: Id quod *Amyntorides* videas, *trepidusq;* minister, *Prætendas* baculo luminis orbis iter.

Oedipus ubi agnouit se *Iocasto* matri concubuisse, & patrem *Laium* dedisse morti, sceleris horrore, oculos sibi eruit. *Quidius* in *Ibin*, *Seneca* in *Oedip*.

Phineus ira numinum excæcatus est, q̄ filios suauis *Harpalices* excæcasset. Sunt qui dicant *Phineum* *Idæ* filix *Dardani*, *Scytharum* regis amore vsque adeò captum fuisse, vt eius suauis filijs ex *Cleopatra* susceptis oculos euulserit. *Quidius* in *Ibin*. *Martialis* lib. 9. *Phineas* inuites, afferet *Oedipodas*.

De *Phinidæ* à *Phineo* patre excæcatis, *Idè* *Quidius* inquit: Vt duo *Phinidæ*, quibus idem lumen ademit.

Polymnestor, rex *Thraciæ*, quum *Polydorum* *Priami* & *Hecubæ* filium, fidei suæ tempore belli *Troiani* creditum, auri (quod ille habebat) cupiditate occidisset, indignata mater *Hecuba* eidè, per simulatam amicitiam conuocato, oculos eruit. *Quidius* in *Ibin*: *Euripides* apud *Plutarchum* in *Parall*.

Polyphemus quum prius esset *monoculus*, ab *Vlysse* procius excæcatus est. *Causam* iam diximus, *Quidius* in *Ibin*.

Pastor vt *Ætneus*, cui casus antè futuros

Thelemus *Eurimedes* vaticinatus erat.

Ifacius Angelus Imperator, ab Alexio fratre (quem prius magna pecunia à Turcis redemerat) excæcatus est, & in carcerem coniectus. Egnatius.

Polixellus Atheniensis, in bello contra Datim ducem Persarum incerto casu cæcus factus est. Author Plutar. in parall.

L. Metellus orbam luminibus exegit senectutem, amissis incendio, quum Palladium raperet ex æde Vestæ. Plin. lib. 7. cap. 43.

P. Cornelius Rufus, Manlij Curi in cōsulatū collega, dormiens, oculorum visum amisit, quum id sibi accidere somniaret, Autor Plin. lib. 7. cap. 50.

Phanus fuit vsurarius quispiam cæcus: de quo Erasmus meminit in illo adagio, Phani ostium.

Timoleus Corinthius (qui expulso Dionysio Syracusas redemit) ætate iam proæctus, morbo cœpit laborare, quo cæcus factus est. Autor Plutar. in eius vita.

Ophioneum, Messeniorū vatem. Pausanias apud Cælium scribit, semper à natali statim die luminibus captū, & priuatim & publicè vaucinia peregrisse, & post vehementem capitis dolorem videre cœpisse, ac mox relapsum ad cæcitatem denuo.

Iustinianus imperator ante Leontium *Galinico* patriarchæ Constantinopolitano (cuius dolo prius imperio fuerat detrusus) oculos eruit. Paulus Diacon.

Constantinus Copronymos imperator *Ariabasum* primæ nobilitatis hominem, imperatorem ab Orthodoxis creatum, biennio post captum, oculorum visu cum liberis priuauit. Egnatius.

Cōstantinus Imperator, Leonis & Irene filius, *Nice*, horum imperatorij stemmatis hominem (in quem suffragia multorum inclinabant) oculorum & linguæ vsu priuauit. Egnatius.

Irene postea imperatrix rerum potita, filium *Constantinum* in potestatem redactum excæcauit. Egnatius.

Harædum quendam principē fuisse scribit Saxo, qui præ senio amisit visum. Quod etiam de *Gormone* testatur idem Saxo lib. 9.

Aribertus rex Francorum *sigibrandum* Albrandi filium oculis priuauit, omnesq; eius propinquos variis tormentis affectit. Paul. Diac. de gestis Longobardorum.

Nautulphus puer natura cæcus, precibus sancti Senoch visum recepit. Autor Gregorius Turonen.

Belisarius præfectus copiarum Iustiniani imperatoris, deletis Vandalis, acto de Persis triumpho, Italia à Barbaris nō semel liberata, propter prosperos successus ipsi imperatori formidolosus & suspectus factus est, ac propterea ab eodē oculis priuatus. Quo facto ruguriolū in via frequenti sibi statuit, vbi victū à prætereun-

libus mendicabat his verbis: Viator da obulum Belifario, quæ vitæ extulit, cæcavit invidia. Autor Procopius, & Crinitus, c. 6. lib. 9:

Pontanus de fortitudine bellica ait, *Lippum* Florentinum oculis captum fuisse, ac nihilominus in cæcitate rhetorum ac philosophorum auditoria frequentasse.

Quum in Troia Mineræ templum arderet, *Ilus* demissum cælestis Palladii eripuit, statimq; oculis captus est. Postmodum placata ira deæ, pristinum recuperavit visum. Autor Dertyllus apud Plut.

Mesellus quoque templum Vestæ incensum conspicatus, Palladium eripuit statimque oculis captus est. Postmodum dea placata visum recepit. Idem autor.

Valerius Bestius dum *Ruscium* L. Imbrici soceri sui filium fidei suæ creditum, cupiditate auri interfecisset, ab ipso postea Imbrico correptus & excecatus est. Plutarchus.

Herodotus in *Erato* ait, *Epixelum* Atheniensem in bello incerta causa luminibus captum fuisse neque saucium vlla corporis parte, neque ictum.

Kailla Pannoniæ regina maritum suum *Bazulem* exoculavit.

Endra filius *Bazulis* Pannoniæ regis, *Petro* itidem Pannoniæ regi oculos eruit. Autor *Volat*.

Bela secundus *Almi* filius, rex Pannoniæ à *Boricho* filio notho *Colomani* itidem Pannoniæ regis, excæcatus est.

Colomanus rex Pannoniæ post *Ladislauum*, *Almo* fratri oculos eruit, & eundem occidit.

Fara virgò (quæ sub *Heraclio* Imperatore floruit) dum ab *Hagerico* patre ad nuptias compelleretur, in tantas prorupit lacrymas, vt inde cæcitatem contraxerit.

Maidus patria *Aruernensis*, archidiaconus *Matisconensis*, ex morbo luminibus orbatus est: visum tamen compluribus prodigiose restituit.

Zycurgus à *Thracibus* (quibus principabatur) excæcatus est, quia feminas quasdam sequentes *Bacchum* simulata cum deo amicitia interfecisset. Autor *Diodorus*.

C L A V D I.

Epictetus Philosophus *Hierapolitanus* claudus fuit. Vnde apud *Macrobiu* hoc modo inducitur loquens: Seruus *Epictetus* genitus sum corpore candus, Paupertate Iras, diis & amicus ego.

Colomanus rex Pannoniæ dicitur fuisse luscus, claudus, gibbosus lingua blesus, & ore improbo.

Damon *Pædotriba* fuit quispiam claudicans, qui cum *crepidas* furto amississet, imprecatus est, vt furis pedibus maxime congruerent. Erant autem hæ non recte nec accommodatissimi tamen pro-

pedum deprauatorum ratione in primis aptæ. Cælius.

Idem Cælius ait, *Androclidem* Laconem debilem crure & inutilem fuisse.

Cocles accepto vulnere claudus factus est: cui quum cruris vitium obiectaretur, Per singulos, inquit, gradus admoneor triumphi mei. Plutarch. in Publicola.

Philippus Macedo, accepto in coxa lanceæ ictu, incidit in claudicatem, quod laudi sibi vertebat aduersus calumniatores. Cælius lib. 8. cap. 5.

Nicomedem Cælius ait fuisse quendam claudum, alium à rege Bithyniæ.

Aristogiton Atheniensis fuit sycophanta, cuius conciones nihil non martium spirabant, adeo ut ventosa sua lingua populum in discrimina plerumq; coniceret. Proinde quum die quadam exercitum parari, & milites deligi intellexisset, innixus baculo claudicatem simulauit, ne ad bellum vocaretur. Vnde adagium fluxit in vulgus, *Aristogiton* claudicat. De his qui morbum simulant, ne militiam. aut aliud oneris genus subeant.

Cælius c. *Perdix*, caupo fuit quispiam claudus, cuius clauditas proverbio
40 libro
13. locum fecit, *Perdix* crura, in loripedes & distortos. *Aristophanes* apud *Erasmum*.

Artemon faber fuit machinarius tempore *Periclis*, qui quum claudus esset, suas passim machinas circumferabat. *Erasmus* in *Chiliadibus*.

Lambda mulier Corinthia, *Amphionis* cuiusdam filia, & *Ectionis* vxor, fuit etiam clauda. Auctor *Herodotus* lib. 5.

Vulcanus à *Ioue* præcipitatus ob deformitatem, vel q; matri opè ferre vellet, incidit in claudicatem. Ad quod alludit *Valerius Flac.* lib. 2. *Argon.* *Accliuè* scopulo inueniunt miserentq; fonteq; *Alternos* ægro cunctantem poplite gressus. *Pontanus* in lib. *Meteo.* *Vulcanum* fama est cælo quum pulsus ab alto, Sub terris sine honore diu, sine munere claudum. Vixisse, & *Sicula* exilium traxisse sub *Ætna.* Itè *Martianus Capella:* Quidã etiã claudus faber venit. *Lactatius:* Tū faber claudus *Mineræ* nuptias postulauit. *Germanus Brixius:* Deumq; loripedem simul arma ad coniurata vocasse.

B A L B I.

Herodotus in *Melpomene* ait, *Balium* *Polymnesti* inter *Thebes* opulenti. & *Phronimæ* filium balbum fuisse, ac propterea consuluisse *Apollinem*, qui hoc modo responderit: Batte venis vocis causa. Dux te iubet ire *Ianigeram* in *Libyen* habitatū *Phæbus* *Apollo*.

Cicero 1 1 1. *Philip.* scribit, *M. Fundum* nescio quem cognominatum

Ratam Bāmbalionem, ab h̄sistantia linguæ.

Eodem nomine Fr. Philelphus *Pegium* Florentinum ob vitium linguæ infectatus est.

Euripides apud Cæstum scribit *Alcibiadi* in dicendo balbutiem fuisse, quæ voci illius splendorem, & sermōni gratiam afferre videbatur.

Michā Imperator (qui *Leoni Armenio* successit) lingua fuit balbus, dictus propterea *Thraulus* à Græcis. *Egnarius*.

FVRIOSI, ET MANIACI.

Orestes *Agamænonis* & *Clytemnestræ* filius propter interfectionem matrem furiosus factus est, donec ad arā *Dianæ Tauricæ* expiaretur scelus. *Vergil.* lib. 3. *Æneid.* Et scelerum furis agitatus *Orestes*. *Quid.* lib. 4. de *Tristib.* Quò postquam dubiū est pius an sceleratus *Orestes*, Exactus furis venerat ipse suis. *Luca.* lib. 7. Haud aliōs nondum *Scythica* purgatus in ara, *Eumenidum* vidit vultus *Pelopeus Orestes*. *Horā.* lib. 2. *Serm.* Nec ferro vt demens genitricem occidit *Orestes*, An tu reris eum occisa insanisse parente. *Statiu* lib. 1. *Theb.* vel inanem mentis *Orestē*, Opposito rapida *Pyllade* vitasse *Megærā*. *Cælius* scribit *Orestē* vi furoris sibi digitū arrosisse & vorasse, eoque facto, *Eumenidas* illi abbas se in gessisse, quā prius nigro colore occurreret formidiblosæ. *Adagium* est apud *Erasinam*, *Orestis* palliū texere: in eū qui parat munus abuluro. Nā *Orestes* per insaniam vestes dilacerabat. *Verg.* lib. 4. *Æn.* Aut *Agamænonius*, cenis agitatus *Orestes* armatā facibus matrē & serpentibus aris, Quam fugit, vlticesq; sedent in limine *Ditræ*.

Pentheus dum sacra *Bacchi* despiciaretur, vlciscente numine in furorē raptus est. *Verg.* lib. 4. *Æne.* *Eumenidum* veluti demens videt agmina *Pentheus*, Et solem geminū, & duplices se ostendere *Thebas*. *Lucanus* libro septimo: Nec magis atronitōs animi sensente tumultus, Quam fureter *Pentheus*, aut quam descisser *Agauē*.

Milo *Epirota* quam hastam in *Lzodaniam* filiam *Pyrrhi* conticisset, quæ ad aram *Dianæ* velut ad asylum cōfugerat, dea vindicante, in furorem raptus est, quo intra duodecimum diem perit.

Athamas *Eoli* filius furis à *Iunone* immissis, vsque adeo correptus est & agitatus, vt *Learchum* filium interfecerit. *Quid.* lib. 6. *Factorum*: Hinc agitur furis *Athamas* sub imagine falsa, Tuq; cadis patria parue *Learche* manū. *Plin.* lib. 34. cap. 14.

Agauē *Cadmi* & *Hermiones* filia *Bacchico* furore correpta. *Pentheū* filiū interfecit *Lucanus* lib. 1. Ingens vrbe cingebat *Erynnis*, *Excutes* pronā flagrati vertice *Pinū*. *Stridentēsq;* comas, *Thebanā* qualis *Agauē* *Impulit*, aut sœui cōtorit tela *Lycurgi Eumenis*.

Idem lib.7. Nec magis attonitos animi sensere tumultus, Quam fureret Pentheus vel quum descisset Agaue. Horatius lib. 2. Ser. Quid caput abscessum demēs quum portat Agaue Nati infelicitis, sibi tum furiosa videtur. Seneca in Oedipode: Peior hac genitrix adest, Furibunda Agaue.

Lycugus Dryantis filius rex Traciæ, à Baccho (cuius numen aspersionibus) in furore versus, crura sibi amputauit. Lucanus Thebanam qualis Agaue Impulit, aut sæui contorsit tela Lycurgi Eumenis. Ouidius in Ibin: Vt que Dryantidæ Rhodopeia regna tenenti, Ingenio dispar, cui pede claudis erat.

Marsyas dū Appolinem ad tibiam certamē prouocasset, in furore versus, & ab ipso deo excoriatus est. Ouid. in Ibin: Mens quoque sic furis vecors agitetur, ut illi, Vnum qui toto corpore vulnus habet.

Hercules visa apud inferos Megæra, in furorem versus est, vnde regressus filios imprudens occidit. Lucanus lib. 1.

Aut qualem iussu Iunonis iniquæ.

Horruit Alcides viso iam Dite Megeram.

Alcæon Amphiarai & Eryphiles filius, propter interfectam matrem furis iridem agitatus est. Propertius lib. 3. Aut Alcæonia furia, aut ieiunia Phine. Politianus in Nutricia, Oenidæque facem, furis Alcæona pulsam.

Ajax Telamonis filius, propter arma Achillis mortui data Vlyssi in virtutis præmium, dolore animi & inuidia in furorem versus, armenta loro cædebat, existimans se interficere Græcos. Apuleius li. 3. Meta. In infani modum Aiæ armatus, non ut ille viuis pecoribus infestus tota laniavit armenta.

Cleomedes Aftypalensis, prodigiosis homo viribus, dum Lachum Epidemnum, athletam, ictu pugni interfecisset, interfecti aperuisset larera, ac propterea iudices tantam perosi feritatem, in eum vellet animaduerrere, indignatus, & in furorem versus, columnam (qua ludi literarij domus fulciebatur) disciecit, eaque ruina pueros omnes adobruit. Sunt qui dicant hunc furorem eidem irrepulisse, quod victoriæ præmio fuisset fraudatus. Plutarchus in Romulo.

Fuit alter *Cleomedes* seu Cleomenes, quem Herodotus in Erato scribit, à Lacedæmoniis (quibus imperabat) primò expulsam, demum pristinae dignitati restitutum fuisse. Nec multo post in tantam insaniam incidisse, ut vnicique obuiò sceptrum in facie impingeret. Quod eum facientem propinqui soleis ligneis illigauerunt, & in carcerem coniecerunt. Vbi arrepto custodis & ergastularij gladio, ab ima corporis parte ad verticem capitis sese disciecit.

Prætides seu filia Præti Argiuorū regis, dum Iunoni se præferrentin furias versæ, ac post modum mutatae in vaccas finguntur

à Poëtis,

à Poëtis, Vergil. Prætidēs impleunt falsis, mugitibus agros. Vide Seruium.

Plutarchus in vita Artaxerxis scribit, *Charem* fuisse quendam, qui in bello Cyrum vulnerauerit, succisa poplitis vena: quem ait insania postmodum fuisse correptum, nimia illati Cyro vulneris arrogantia.

Gallus Vrbis vir fuit magnæ eloquentiæ, qui dum insaniâ mentiretur, quod assinulabat ad verum redegit. Cælius lib. 6. cap. 45.

Cælius scribit *Euagoram* regem Cypriorum repentino furore correptum fuisse.

T. Lucretius Poëta Physicus, sumpto amatorio poculo in furiam lapsus est, qua impellente mortem sibi consciuit. Statius: Et docti furor arduus Lucreti. Cælius cap. 26. lib. 9.

sparsus fuit quispiam, quem Seneca scribit inter scholasticos insanum, inter insanos scholasticum fuisse. Vide Cælium.

Timanthes Cleonæus athleta, quum senio confectus, arcum non posset cõplicare, quem intendebat iuuenis, dolore animi in furorẽ lapsus est, ac propterea se interfecit. Autor idem Cælius li. 6. c. 55.

Acro mulier iam decrepita, quum facie quæ ad speculum explorabat senio deformatâ conspiceret, animi ægritudine in insaniam lapsa est. Alij aliter sentiunt. Aiunt enim ipsam cõsuesse alloqui suâ imaginẽ in speculo, ei quæ subridere, cõminari, promittere, sublandiri, & quicquid confabulantes solent dicere. Idem autor.

Pisander eò vesaniæ lapsus est, vt timeret, necubi animæ suæ occurreret, à qua viuus esset destitutus. Cælius cap. 26. lib. 9.

cambyses quum Apim (quem Ægyptij pro deo colebant) violasset, vlciscente numine, lapsus est in furias. Quibus agitated, vniuersam propè familiam deleuit. Autor Herodotus in Thalib. Postremo furore victus seipsum interfecit.

Asio filius Arichis ducis Beneuenti, missus à patre ad Rhotharem Longobardorũ regẽ, in Italia veneno potus est, cuius virtute cepit insanire. Autor Paulus Diaconus de gestis Longobardorũ.

Harthbenus fuit athleta quispiã ex Helsingia nouẽ cubitis procerus, quem Saxo grammaticus in tantis furias testatur cecidisse, vt summam clypei partes corrosent, igneos carbones ventri mandauerit, raptas ore prunas in viscerum ima transfuderit, crepidantia flammarum percurrerit, & ad extremum in sex athletarum suorum præcordia furente manu ferrum conuerterit.

Vyses quum esset Græcorum prudentissimus insaniam tamen simulauit, ne ad bellum Troianum proficisceretur. Vt autem persuaderet se esse verè insanum, falem seminabat variisque animalibus aratra iungebat. Actum hominis explorauit Palamedes, qui

aranti Telemachum filium obiecit. Quem ne læderet ipse Vlyffes pater aratrum suspendit. Vide Cic. in lib. 3. Offic.

FVRIÆ TRES.

Furias poëta Acherontis ex nocte filias vocat. Vergilius, Dicitur geminæ pestes, cognomine diræ, Quas & tartaream nox intempesta Megeram, Vno eodemq; tulit partu. Propterea Galteus in Alexandreide decenti epitheto eas vocat *Noctigenas* libro decimo, vbi ait, Hoc ego si dea sum, qua nulla potestior inter Noctigenas, si me vestram bene nostis aluntinã. Eadem ratione Mantuanus eas vocat *Acherontigenas*, Apud inferos dicuntur *Caes*: Lucanus. Iam vos ego nomine vero Eliciam, Stygiaq; caes in luce superna destitua. Apud mortales vocantur *Furie*, quod furoris stimulos hominum præcordiis inculcent. Propterea etiam finguntur iis colubros immittere, quos ad Maniam trahunt. Vnde Ver. Caruleis vnum de crinibus anguem Coniicit, inq;te sinu præcordia ad intima subdit, Quo furibunda domû monstrò permisceat omnem. Dicuntur & *Eumenides* sensu contrario, & per antiphrasim. Eumenis enim Benevolês dicitur. Ouidius: Eumenides tenere faces de funere raptas. Fertur & capillorû loco, redimitæ serpentes & colubris. Catullus: Quare facta virum multatâres vindice pœna Eumenides, quibus anguineo redimita capillo Frons expirantes præportat pectoris iras, Huc huc aduentate, nœas audite querelas. Stadius lib. 12. Et *Anguicomæ* ducent vexilla sorores. Matruianus in apol. Exhibant de sede Erbi terrentia môstra Tisiphone, furiæq; alæ multo angue comâtes, Quippe quibus domitabantur Plutonides umbræ. Appellantur etiam *Diræ*. Verg. At procul vt Diræ stridorè agnouit & alas, Infelix crines scindit Iurtina solutos. Idem lib. 4. Æneid. Vtericq; sedent in lumine Diræ. Lactantius lib. 6. de Vero cultu, de his in hunc modum scribit: Tres sunt affectû, qui homines in omnia facinora præcipientes agunt. Propterea poëta tres furias esse dixerunt, quæ mentes hominû excitent: Ira, & rationem desiderat: Cupiditas, opes: Libido, voluptates.

Furiarum prima est *Alecto*, quâ Verg. depingit li. 7. Æne. Luctificam Alecto dirarum a sede sororum, &c. Quod autem sit Noctis filia, testis est apud eundem Verg. Iuno hoc modo loquens Hunc mihi da proprium virgo sara Noctæ laborem, &c.

Thesiphone, seu Tisiphone, secunda Acherontis filia, hoc modo ab Ouid. describitur: Nec môra Thesiphone madefactam sanguine sumit Importuna facem, fluidoq; errore rubentè Induitur palam, tortoq; incingitur angue, Egrediturq; domo, luctus comitatur euntè, Et pavor, & terror, trepidoq; insania vultu. Ouid. lib. 4. Trist. fecit inde adiectiuum *Thesiphonæus*, vbi ait, Cupiasq; eradere

dere vit
Noctis
Noctis
Mantuan
bris Th
Mega
dibus St
gæria, C
vindante
porunt:
caput vi

COrro
Cesta
quinq; n
Baga
chus in
Bagas c
Melio
Troia v
rasium v
Enth
chutus q
hiantes
Amp
prognat
Acco
sit ad sp
confabu
testimo
cippi
moreha
Vnde na
Gallum
pud Ben
Zeno
re niteb
Mida
linis car
eidem i
Pfylli
sum, vt f

dere vitæ Tempora, si possis. Theſſiphonæa tuæ. Hanc filiam eſſe Noctis docet Syllius lib. 2. dicens: Et palmas tendens, hos inquit Noctis alumna, Hos muros impelle manu, populumq; ferocē, &c. Mātuanus lib. 4. Agelar. dicēs: Ite, canes adſunt Erebi, crinita colubris Theſſiphone, ſpiransq; venenum, ignemq; Megæra, &c.

Megæra tertiã Acherontis & Noctis filiam. Claudianus de laudibus Stiliconis deſcribit: Improba mox ſurſit trifti de ſede Mægæra, Quam penes inſani fremitus, animiq; profanus Error, & vndantes ſpumis furialibus iræ, &c. Mantuanus lib. 2. de Cala. temporum: Per medias vrbes colubris crinita Megæra, Sanguineisq; caput vitiiis intorta flagello, &c.

STULTI, ET INSICIENTES.

Corabi filij Mygdonis Phrygij ſtulticia vulgi fabulis celebrata eſt, qui maris vndas numerare conabatur, quū nō poſſet vltra quinq; numerare. Autores Euthathius & Lucianus apud Eraſmum.

Bagas fuit qui ſpiam ſtupidæ mentis, & attonitæ. Autor Plutarchus in Colleſtaneis apud Eraſmum. Vnde ortum adagium: Vt Bagas conſtituifti.

Melicides fuit ſtultus, ab Homero celebratus: qui euerſa iam Troia veniſſe legitur, auxilium laturus Priamō. Lucianus apud Eraſmum: Melitidem aut Corcebum me putas per deos?

Enthuſiaſmus eſt quidã mētis ſtupor, quo laborauit *Mammachutus* quiſpiã ſola inſignis fatuitate. Vnde *Mammachuti* dicuntur hiantes & ſtupidi. Autor Ariſtophanes apud Cælium lib. 9. cap. 28.

Amphiſtides tantæ fuit ſtultitiæ, vt ignoraret, vtro ex parente prognatus eſſet.

Accon vetula eo laborauit delitio (ſicuti iam diximus) vt ſolita ſit ad ſpeculum cum imagine ſua, perinde ac cum alia muliere conſabulati. Autores Cælius & Eraſmus, & aduocatis Græcorum teſtimoniis.

Cippius ſimulabat ſe dormire & ſtertere, quò facilius eius vxor mœcharetur, Quod arguit eum à zelotypia longè fuiſſe alienum. Vnde natum videretur adagium Cicerōni in quadam ad Fabium Gallum epiſtola poſitum: Non omnibus dormio. Autor Lucius apud Beroaldum.

Zenophantus fuit quiſpiam ſtultus, qui quò magis riſura cohibere nitebatur, hoc ridebat profuſius.

Midas Gorgij filius, quum agreſtem Panos dei cantilenã Apollinis carminibus prætuliffet, indignat⁹ Apollo, aſinas auriculas eidem indidit, quibus poſteaq; abiit in riſum. Vide Ouid. lib. 11.

Pſylli populi, dum Auſtrum ventum plus nimio haberent inuiſum, vt ſibi & ſuz terræ noxium, ſumptis armis in eum hoſtiliter profecti

profecti sunt, seu viuunt aliquē hominem, & non rem incorpoream petent. Herodotus lib. 4. & Gellius lib. 16. cap. 31.

Inter stultos numeratur *Claudius* princeps, quod Domitium Neronem adoptauerit, quum Britannicum legitimo toro natum haberet. Sabellicus.

MÉDICI, PHARMACOPOLÆ,
ET CHIRVRGI.

Apollo Æsculapij pater medicinae vsus primus dicitur attulisse, ac propterea meruisse deitatem. Ouid. lib. 1. Meta. Inuentū medicina meum est, opifexq; per orbem Dicor, & herbarum subiecta potentia nobis. Idem lib. 1. de Remedio.

Æsculapio Apollinis filio plerique etiam inuentum medicinae referunt acceptum: in qua adeo excellit, vt mortuū Hippolytum fingatur ad vitam reuocasse, & Androgeū Minois filium ab Atheniensibus interfectum. Propertius lib. 2.

Et deus extinctum Cressis Epidaurius herbis,

Restituit patrii Androgeona focis.

Acron Agrigentinus medicus, Athenis philosophatus est cum Empedocle. Fuit antiquior Hippocrate: scripsit de medicina librum vnum. Suidas apud Volat.

Aristogenes Thasius medicus floruit temporibus Antigoni Macedoniae regis, ad quem libros plurimos scripsit de medicina. Suidas apud Volat.

Aristogenes alter Gnidius, Chryssippi philosophi seruus fuit, item medicus, qui magnam adeptus est famam ex curatione Antigoni Gonatae cognomento.

Asepiades Prusensis Cn. Pompei familiaris, rationem primus reperit, qua vinum ægris mederetur, relato è furiere homine, & conseruato. Dicebat salutem constare cibi potusque abstinentia: præterea gestatione, ambulatione, & fricatione. Scripsit ad Mithridatem volumina: autore Plinio. Mortuus est scalarum lapsu in extrema senectute. Idem bladmimenta & lenocinia commētus est ad ægrotorum gratiam & iucunditatem. Siquidem & balnearum consuetudinem fecit, primūq; lectulos excogitauit suspensiles, quorum molli iactatione irritaretur & obreperet somnus. Autor Plin. li. 7. ca. 37. & cap. 3. li. 26.

Acesias fuit imperitus medicus, qui durā euidam podagrico mederi veller, morbum & dolorem auxit. Vnde natum adagium: Acesias medicatus est, vbi res in deterius vergit. Erasim. in Chil.

Arabis Apollinis fuit filius & Babylonis, quem Plin. li. 7. medicæ artis apud Ægyptios repertorem dicit.

Antonius Musa medicus fuit Augusti, de quo Horatius meminit lib.

mit lib. 1. Epist. dicens: Nā mihi Baias Musa superuacuas Antonius. Cassius Hemina apud eundē Pliniū testis est. *Archagatum* Lyfania filium Pelopōnensē, primum ē medicis venisse Romam. *L. Amyli*, & *M. Livi* consulibus. Eiq̄ue ius *Quiritum* datum, & tabernam in compito *Acillio* emptam. Ob id publicē vulnerarum fuisse eum tradunt vocatum, mireq̄ue gratum aduentum eius ab initio: Mox à *Leuitia* secandi vrendiq̄ue, nomen carnificis meruisset. *Plin. cap. 7. lib. 25. & cap. 3. lib. 30.*

Amythaon Melampōdis pater inter claros medicos olim habitus est.

Apollodori duo fuerant, *Scyllaeus*, & *Tarentinus*, ambo medici. De quibus *Plin. lib. 20. cap. 4.* loquitur.

Artemion fuit medicus, qui calua interfecti, igneq̄; cremati propinquavit aquam ē fonte noctu comitialibus morbis. Autore *Plinio cap. 1. lib. 28.*

Attalus medicus apud *Plinium* affirmat scorpione viso si quis dicat duo cohiberi nec vibrare ictus.

Alcon, seu *Alconius*, medicus fuit vulnerum centū sestercis à Claudio eodēmnatus, & exul missus in Galliam, demū restitutus. Nescio an is sit, de quo loquitur *Martial. lib. 6.* Ostendit digitū sed impudicū *Alconi*, *Dasioq̄;*, *Symmachoḡ;*. *Ausonius* de alio *Alcone* itidē medico loquitur, qui *Diodōrum* aruspice vaniloquū fecit.

Agron medicus fuit, qui pestilentia Athenas passim occupante, affectorum plerisque opem, intulit salutarem, accensis in proximo ignibus. *Cælius cap. 22. lib. 13.*

Basilus Ancyranus professione fuit medicus. Floruitque imperante *Constantino*. Apud *Volater*.

Chiron Saturni filius ex *Phillyra*, herbarū naturas primus inuenisse, *Achille*mq̄; & *Æsculapiū* docuisse fertur. Phœnici *Amyntoris* filio oculis capto visum restituit. *Propert. lib. 2.* Tarda *Phylotete* sanauit crura *Machaon* Phœnicis *Chirō* lumina *Phillyrides*. *Verg. lib. 3. Georgic.* Quæ sitaq̄ue nocent artes, cessere magistri *Phillyrides* *Chiron* *Amythaoniusq̄;* *Melāpus*. Ab eo nomē sumapsit herba, quæ *Centaurea* dicitur. *Plin. cap. 6. lib. 25.*

Cornelius celsus libros de medicina scripsit oratorio more. Floruit paulō ante *Fabium Quintilianum*.

Entobolus medicus fuit, cui singularem peperit laudem sagitta ex oculo *Philippi* Mæcedonis, citra oris deformitatem, euulsa, de quo abundē *Currius* meminit, *li. 8. de gestis Alexandri. Plin. lib. 7. cap. 37.*

Cleophantus, autore *Plinio* medicus fuit, qui vini rationem illustrauit. Hic apud *Plinium* ait semē *pastinacæ* erraticæ dysentericis

tericis prodesse.

Idem autor scribit, *chryssippum*, Erasistrati præceptorem, medicum fuisse, qui Hippocratis, Æsculapij, & Prodicæ medicorum placita ingenti garulitate mutauerit.

Crimas Massiliensis fuit medicus, qui ad Syderum motus ex Ephemeride mathematica cibos dabat, horasque obseruabat, Plin. scribit hunc centum sestercia reliquisse, muris patriæ non minore summa extractis.

Charmis ex eadem Massilia fuit medicus, qui priores medicos & balnea damnauit. Frigidaq; hybernis algoribus lauari persuasit. Merfit ægros in lacus, adeo vt Plin. dicat, se uidisse capulares senes vsque in ostentationem rigentes.

Castor medicus docuit Piperitim herbã (quam alij Siliquastrum vocant) bibi contra morbos comitiales. Autor Plin. lib. 20. Idem scripsit succũ radicis ferularũ, oculorum claritati multũ conferre.

Cherias Atheniensis fuit medicus, qui apud Pliniũ testis est, radicem cardui ex aqua decocta potatoribus sitim facere, stomachũ corroborare, & vuluis aliquid conferre, vt mares gignantur.

Chyfermus fuit medicus, qui Bulbi radice in vino decocta Parotidas curabat.

Cleempum Plin. scribit fuisse medicum, cui Pythagoræ librum de magicis herbis nonnulli ascripserunt.

Democides medicus Polycratem Samiorum tyrannũ curauit talentis duobus, scripsitq; librũ de medicina. Herodotus in Thalia scribit Democidẽ Taliphontis Crotoniensium principis medicũ fuisse, atque duobus aurearum cõpedum paribus à Cario donatũ.

Dexippus Cous, Hippocratis fuit discipulus, qui scripsit librum vnum de medicina.

Diocles Carisus floruit temporibus Darij Histaspis: reliquit cõmentarios, Plin. in multis locis.

Democrates Seruilius citatur à Plin. lib. 25. Primusq; medentium herbam dicitur inuenisse, quam appellauit Hyberidam.

Idem lib. 24. ait *Democritum* fuisse medicum, qui in valitudine Confidiæ, M. Seruilij consularis filix omnem curationem austeram recusantis, diu efficaciter vsus sit lacte caprarum.

Dastus medici nomen est, cuius meminit Martialis lib. 6. dicẽs: Ostedũt digitũ, sed impudicũ, Alconi, Dasioq;, Symmachoq;, &c.

Epicarmus Cous fuit auditor Pythagoræ. Scripsit de rerũ natura ac medicina cõmentarios, quos adhuc extare in bibliotheca Vaticana, scribit Volater.

Erasistratus medicus fuit qui primus cognouit morbũ Antiochi ob amorẽ Stratonices nouerx. Plin. scribit hunc fuisse discipulum

pulum Chryssippi, ex Aristotelis filia genitum, cui Antiocho rege sanato, centum talenta donauerit filius eius Ptolemæus. Hunc citat Gell. lib. 16.

Euphorbius medicus, Euphorbiæ herbæ nomen imposuit, Auctore Plinio lib. 25.

Erbois Telecontis fuit filius, medicinæ peritissimus, ut qui Oilei vulnus à Stymphalictibus illatum sanauerit. Testis Orpheus apud Agidium Maserium in Argonauticis.

Galenus medicus & Pergamo ciuitate Asiatica, floruit Traiani temporibus. Hunc Auicenna, cæteri q; omnes medicorum principum fatentur. Scripsit de medicina libros complures, & in opera Hippocrati. Cælius lib. 16, cap. 19.

Glauca medicus fuit in agnoscenda cadauerum natura diligentissimus. Plin. & Cælius cap. 29. lib. 16.

Hippocrates Cous Democratis fuit auditor, vixit in summa familiaritate apud Perdicam Macedonũ regem: Suscepit filios Theofalou & Draconem. Hunc Arraxerxes magna mercede summisq; honoribus in familiam suam inuitauit, auctore Valerio. Familiaris fuit Democrito, quem ut insania curaret, plerunq; ad eum scripsit. Amauit Græciam, ex qua nunquam egressus est. Mortuus est Larissæ, natus annos ciiii.

Hermogenes, fuit medicus, qui Adriano Imperatori, se interficere volenti, circumscripsit locum sub mammilla, quo letaliter percussio, celerius expiraret. Auctor Dion Cassius.

Iulianus fuit quispiam Pharmacopola herbariæ artis peritissimus, quem Volaterranus ætate sua floruisse scribit.

Luceus Antiochensis medicus fuit, Pauli apostoli sectator, à quo edoctus, scripsit Euangelium, & Acta Apostolorum. Excessit natus annos lxxxiiii.

Lycus Neapolitanus Atriplicem (nomen est herbæ) contra cantharidas bibendum censet, apud Plin. c. 20. lib. 20.

Menebrates Syracusanus medicus, nullam ab his mercedem accipiebat, quibus medebatur. Curabat imprimis morbum sacrum hac lege, ut liberati se esse ipsius seruos fatereatur, eumq; Iouem appellarent. Feruntq; in id tumoris fuisse euectum, ut quandoq; ad Agesilaum Spartæ regem hoc modo scriberet: Menebrates Iupiter Agesilao regi salutem. Subridens Agesilao respondit: Agesilao Menebrati sanitatem. Plutarchus in Apoph. & Cælius cap. 38. lib. 6.

Marcion Mitylenæus de simplicibus affectibus, scripsit. Item apud Plinium rumpi scolopendras marinas sputo, rubetas item, aliasq; canas scribit.

Mycos apud eundem testis est aduersus serpentes nihil esse effica

gota coral.

ficacius hippomarathro.

Machaon Aesculapij filius, & frater Podalyrij, medicus fuit clarissimus. Baptista Pius lib. 4. Eleg. Cura Machaonia maior & ista manu est. Hic Philocterem Præantis filium Herculis sagitta Hydræ veneno tincta, vulneratum sanavit. Propert. lib. Tarda Philocteræ sanavit cura Machaon.

Melampus Amythaonis filius, filias Præti Argiuorum regis ab infania purgavit. De hoc Verg. lib. 3. Georgic. Cessere magistri, Phyllyrides Chyron Amythaoniusque Melampus. Meminit & Herodotus in Euterpe. Et. Plin. lib. 25.

Meges fuit chirurgus quispiam, quem Volat. citat in Philologia.

Nicias Pyrrhi medicus fuit, qui ad Fabricium veniens promisit se domino mortem illaturum. Quod flagitium auersatus Fabricius, Pyrrhum, quamuis inimicum, literis monuit, vt à Nicia caueret. Gellius videtur hoc ascribere Timochari, apud Gellium. Quadrigarius Niciæ. Vter fuerit, parum refert de nomine. Claudianus lib. 3. in Rufinum.

Nicomachus Stagiritus Machaonis fuit filius, & Aesculapij nepos Scripsit de medicina libros sex. Fuerunt eius nominis duo alij pater & filius ambo medici. Quorum filius scripsit commentarios in Physicam patris, & octo libros Ethicorum ad Eudemum. Autor Volater.

Nicerotiana.

Nicerotes vnguentarius fuit Syrius, à cuius nomine Martialis vnguenta vocat Nicerotiana. lib. 6. dicens: Quod semper Cassia, Cinnamoq; Et nido niger alitis superba, Fragras plumbea Nicerotiana. Idem lib. 10.

Oribasius Sardinus, Iuliani principis familiaris, scripsit libros medicinæ quinquaginta tres ad ipsum Iulianum. Suidas apud Vola.

Ocularius medicus fuit in Aegypto præstantissimus, qui floruit sub Amasi rege. Autor Herodot. in Thalia.

Philippus medicus fuit Alexandri eius summa familiaritate & amicitia iunctus: nã quum Parmenio literas ad Alexandrum dedisset, quibus eum monebat, vt ab insidijs Philippi, velut ab hoste Dario corrupti, sibi in ægritudine caueret: Alexander exploratam habens medici fidem, poculum ab ipso Philippo datum hausit, deum literas Parmenionis eidem legendas concessit.

Pæon vir medicæ artis peritissimus, à cuius nomine Pæonia herba nomen sumpsit. Architreneus lib. 2. Pæoniis animo medicina potentior herbis.

Plin. ait lib. 20. *Petricium* fuisse medicum, qui Ophiaca scripserit. Eodem autore *Prodicus* fuit medicus, Aesculapij discipulus, Selymbriæ natus, qui medicinam instituit, quam Iatrepeuce vocant.

Iatrepeuce.

Phil

Philistion Locrensis fuit medicus, quæ Gell. lib. 17. cap. 11. citat.

Philon medicus fuit nobilis qui quum medicamenta quædam ad medendi vsum exquisitissima concinnaret, & regias quasdam Alexipharmacas potestates, eas Deorum manus appellabat, velût diuinas & salutare Cælius lib. 16. cap. 10.

Podalyrius filius fuit *Æsculapij*, & frater *Machaonis*, medicæ artis peritissimus: qui cû Græcis ad Troiam profectus dicitur. *Baptista Pius* lib. 4. Eleg. Deposito non præstat opem *Podalyrius* ægro.

sinalus fuit medicus quispiam, de quo *Syl. Italicus* li. 5. sic inquit: Ipse olim aut quo primû *Garamaticus Ammon* Scire pater dederat *Sinalo* morsusq; ferarû, *Telorûq;* graues ictus sedare mededo.

Themison medicus fuit magni nominis, *Asclepiadis* discipulus, autore *Plinio*, quem plerisq; in locis citat *Plin. ipse*. *Iuuenal.* Quot *Themison* ægros autûno occiderit vno. *Baptista Pius* lib. 4. Eleg. Omnibus hoc anno morbis, noxaq; carebis, *Cõtemnelq;* piam sic *Themisonis* opem. Fuit eius nominis alter, quem *Martialis* scribit consuetudinem *Veneris* habuisse cum sorore, vbi lib. 12. ait: Quare non habeat *Fabullæ* quæris vxorem *Themison*, habet sororem.

Theombrotus fuit medicus, quem *Ptolemæus* rex *Megalensibus* sacris donauit centum talentis, seruato *Antiocho* rege. Autor *Plinius* lib. 7. c. 37.

Thessalus eodem autore, medicus fuit *Neronis* temporibus, qui cuncta maiorum placita transfiliuit, & rabie quadam in omnes æui medicos perorauit.

Vedius Valens adulterio *Messalinæ* *Claudij Cæsaris* nobilitatus, pariterq; eloquentiæ affectator, suo tempore nouam medicorum instituit sectam.

Sunt & plerique alij, quorum nomina, & placita quandoque aduocantur à *Plinio*, vt *Anstogiton*, *Athamas*, *Callimachus*, *Cleopolemus*, *Damion*, *Diuces*, *Diodorus Petronius Dorotheus*, *Dionysius*, *Sallust. Hesi*, *Hicesius*, *Herophilus*, *Icerthidas*, *Iollas*, *Lais*, *Leneus*, *Metrodorus*, *Nymphodorus*, *Opion*, *Praxagoras*, *Plistonides*, *Sestius*, *Simus*, *Sosimenes*, *Sotacus*. *Q. Stertinus*. Quorum nuda nomina ad nos peruenerunt.

Porrò multiplex est medicina: *Pharmaceutice*: quæ medicamentis curat. *Empyricæ*, quæ solum experimentis constat. *Iatrateptice*, quæ vnguentis. *Clinice*, quæ victu & venenis corporibus medetur.

VNGVENTA QVÆDAM
ET PHARMACA.

Elaterium *Plinius* ait esse medicamentum, quod sit ex cucumere syluestri, succo expresso è semine.

Crocinum. Species est vnguenti, quod efficitur Croci commixtione. Propert. Sit mensæ ratio, voxq; inter pocula currat. Et Crocino nares murtheus vngat Onyx. Alio nomine *crocomagma* dicitur. Fiebat autem croco trito, & vino dulci. Hoc Romani non solum corpora delibuebant, sed & spargebant pulpita. Vnde idem Propertius: Pulpita solennes non obluere crocos. Crocinum, autore Plinio, in sola Cilicia diu maximè fuit laudatum, mox Rhodi.

Epilima vnguentum est vilissimum, quo passim utebantur veteres. *Malobathrum* vnguentum est odoris fragrantissimi, quod afferebatur ex Assyria. Eo Romani suos capillos vnguebant in deliciis, vt videtur innuere Horat. li. 3. Car. Od. 7. Malobathrum à Sidonio vocatur, qui hoc vnguento delibutus est. Malobathrum, teste Plinio, vrinam cit. Oculorum Epiphoris vino expressum vtilissimè imponitur. Item frontibus, dormire volentibus.

Mendisum est vnguentum, quod fiebat in Mèdeso Ægypti vrbe. *Mithridaticum* seu Mithridatios vocatur antidotum, quo Mithridates rex Ponti aduersus insidias venenorum consueuerat se tutari. Eius compositio fit è duabus nucibus ficis. Item ficis toridem, & ruta foliis viginti simul tritis, addito salis grano. Quod qui ieiunus sumet, eum veneno securum fore toto die promittit Plinius lib. 23. cap. 8. Antidoti nomen adhuc nostra manet ætate.

Nardus.

Nardum dicitur vnguentum, quod fit ex Nardo, quod alio nomine vocatur *Foliatum*. Est autem Nardus seu Nardum frutex odoris optimi. Tibullus: Illius puro distillent tempora nardo. Frequens est in Perside. Vnde ab Horatio in Epodo vocatur Achæmenium, vbi ait: Nunc & Achæmenio Perfundi nardo iuvat. Indicum Plin. lib. 12. vocat: Inueta, inquit nuper in Thracia herba est, cuius folia nihil ab Indico nardo distant. Pontanus Arabum vocat, Hieronymus Balbus Assyrium Lucret. lib. 2. Et nardi florem nectat qui naribus halat. Alias Foliatum & Spicatum dicitur. Constat Omphacio, Iunco, Balano, Costo, Nardo, Amomo, Myrrha, Balsamo.

Foliatum.
Spicatum

Narcissimum vocatur vnguentum, quod componitur ex Narcisso flore delicatissimo. Constat generibus odorum. Sed iam componi desit. Autore Plin. lib. 13.

Nicerocianam vocatur vnguentum odoratissimum, cuius autor fuit Nicerotes Pharmacopola. Martia. lib. Fragarum plumbea Nicerotiana. Idem lib. 10.

Odontostimma vnguentum est, quo confricantur dentes, vt abescent, & exuant rubiginem.

Oenanthinum vnguentum est, quod fit ex Oenante, id est labruscæ flore. Laudabile fuit in Cypro, deinde in Ægypto præpositum. Autor Plinius.

Panathæ

Panathenaicum fuit vnguentum Atheniensibus peculiare à quibus nomen sumpsit Plinius lib. 13. Panathenaicum suum Athenæ perseueranter obtinuerunt.

Amaracium Amaraco flore odoratissimo conficitur. Vnde adagium natum: Nihil cum amaracino sui. Lucretius: Postesq; superbos Vngit amaracino, & foribus miser oscula figit. Idè lib. 2. Porro *sampsusinū* aliter vocatur, quoniā Sampsucus eadem est herba quæ & Amaracus de qua Verg. li. 1. Æne. Vbi mollis Amaracus illum Floribus, & dulci aspirans cōplectitur umbras Amaracus fuit puer regius vnguentarius, qui casu lapsus dū ferret vnguentum, maiore ex cōfusione odorū creauit odorē, inquit Seruius. Vnde optima vnguentum dicuntur Amaracina. Laudabile fuit hoc vnguentum in Coo insula. Postea eodē loco prælarum est Melinū. Optimum est & Mitylenis & in Cypro, vbi plurima est sampsucus. Autor Plin.

Amarac-
cus:

Metopium fuit vnguentum, cuius præcipuam laudem meruit Ægyptus, mox abstulit Phœnicia.

Pardalium laudabile in Tarso cuius compositio & mixtura obliterata est. Dicitur autem à Pardali animali, cuius odorē reddit.

Balanus herba est vnguentaria, cuius succo vnguentum cōponitur *Balaninum*. quod expeditissimum olim fuisse, scribit Plin. Resinaq; solitū misceri. Balanatu Gaulape pectis. Myrobalanum vocat Martialis vbi ait. Quod nec Vergilius nec carmine dixit Homerus. Hoc ex vnguento cōstat & ex Balano. Glās autē qua cōficitur, præcipuæ bonitatis est in Troglodytis, Thebaide & Arabia.

Balan-
us.

Melinum vnguentum fit è malis Coroneis, & struteis admixtis Omphacino, Cyprino, Samio, Balsamo, Iuncu, Casia, Ambrotano.

Susinum constat ex Liliis, Balano, Calamo, Melle, Cynnamosmo, Croco, Myrrha, & est omnium tenuissimum.

Cyprinum, vnguentum ex Cypro, siebat Omphacio, Cardamosmo, Calamo, Aspalatho, Ambrotano. Fuit optimum in Sidone, mox in Ægypto.

Telenium fit ex oleo recenti, Cypro, Calamo, Meliloto, Fæno-græco, Melle, Mello, Otaro, Amaraco, Fuit ætate Menandri poëtæ celeberrimum.

Megaliū successit ex oleo Balanino, Balsamo, Calamo, Iuncu Xylobalsamo, Casia, Resina.

Cynnamosmum vnguentorum omnium est crassissimum. Vocatur ab eiusdē nominis frutice, qui in Æthiopia, Sabæis, & australi India frequēs est. Huic vnguentu adijciuntur Balaninū oleū, Xylobalsamum. Calamus, Iuncus, Balsami semina, Myrrha, Mel odoratū.

Cynnamosmum eadem est arbuscula, quæ & Cyanamosmū, qua etiā

*Cynna-
mens.*

côficitur vnguentû eiusdè nominis. Hoc videntur habuisse Thra- ces. Claud. de Nu. Honorij & Mariæ Cynnama vocat *Pâgæa*, à Pâ- gæo Thraciæ môte. A Cynnamo fit adiectiuum Cynnameus, quo vsus est Bapt. Pius: Cynnameos nimîû lacerate pharetriger artus.

Myrrha per se vnguentum facit sine oleo, Stacto dûtaxat, id est, distillatione. Nam Stacto verbum Græcum, id est, distillo, Vnde Catastagnos morbus à Græcis dicitur, quem nos Distillationem dicimus. Et Lucretius lib. 2. Myrrham appellat Stactam, id est, distillatitiam, vbi ait: sicut Amaracini blandum Stactæq; liquorem. Est autè Myrrha genus arboris odoriferæ, de qua succus emanat fragrantissimus. Quid lib. 10. & lib. 1. Fast. Hac abundat Arabia, Achaia, Orontes, Assyria. Propterea Verg. Myrrham vocat Arabi: Achaia, Columella: Orontidem, Sidonius: Oronteam Bapt. Pius A Myrrha fit adiectiuum Myrreus Horatius lib. 6. Car.

*Balsami
natura
& eius
proprie-
tates.*

Balsamum arbuscula est soli Iudææ concessa, frequens in colli- bus vt vinea. Sustinet se sine adminiculis. Trima iâ fructifera est. Proceritatem habet duorum cubitorum. Eius lignû vocatur *Xy- lobalsamum*: succus (qui habetur vnguenti loco) *Opobalsamum*, lac- coagulans, & in velle nullas faciens maculas. *Carpobalsamum* vo- catur eius arboris fructus. Hoc vnguentum viris conuenire scribit Martialis, quum Assyria vnguenta magis deceant mulieres. Sic autem ait: Balsama me capiunt, hæc sunt vnguenta virorum, Deli- cias Nini vos redolere nurus. A Balsamo fit adiectiuum Balsameus quo vsus est Sidonius.

Amomum etiam arbuscula est venosa frutice, palmi altitudine, cuius quoque succus inter magni pretij vnguenta numeratur. Fre- quens est in Assyria. Vnde Vergilius, Assyrium valgo nascetur A- momum. Syllius lib. 11. Nec crinem Assyriq; perfundere pugnet A- momo. Habet & Armenia. Mantuanus in Catharina, Circumfusus aër Fragat, & Armenio carcer iustratus Amomo.

Psilothrum vnguentum erat ad depilandû corpus: fiebatq; ex va- riis rebus modò ex thini sanguine, felle & iccore; modò ex sangui- sugis coctis in vase sigili, & aceto illitis. Prius tamen euellebatur pili autore Plinio: post adhibebatur Psilothrû, ne renascerentur ac repullularent, Martialis ad Gargilianum, Psilothro faciemq; lauas, & Dropace caluam: Nunquid tensors Gargiliane times?

Thalassomali vnguentum, quod fit æquis portionibus Maris Mellis, Iambris, fætillique vase & depicato conditur.

Dropax vnguentû depilatorium, seu euellendis pilis idoneum. Martialis lib. 3. Psilothro faciemq; lauas, & Dropace caluam.

Cæromâ erat vnguentum, ex oleo & cæno, quo vtebantur iuue- nes ad robur laceratorû. Hinc *Cæromatici* eo delibuti vocâtur. Mar- tialis

halis lib. 4. Seu lentum Cæroma teris, tepidumq; Trigona. Idem lib. 7. Vara nec iniecto Cæromate brachia tendis.

Panchrestum genus est medicamenti. De quo Cicero actione quarta in Verrem. Quum (inquit) omnes eius comites iste sibi suo, ille Panchresto medicamentò amicos redemisset.

collyridi dicitur oculorum medicamentum. Horatius. Hic oculis ego nigra meis Collyria lippus Illinire.

Apyron vocatur vnguentum ex agro. Autor Plin. lib. 21.

Athavis medicamentum est vtilissimum infantibus, quod fit *Olyra* herba decocta. Idem lib. 22.

Boiylon erat medicamentum compositum ex cinere excrementorum, quo Æschynes Atheniensis Anginis medebatur & Tonfillis. Autor Plin. lib. 28.

Irium Plinius vnguentum fuisse scribit, quod diu Corinthi placuerit, postea Cyzici.

Idem lib. 12. ait medicamentum esse, quod à Græcis *Euhemon* dicitur, singulari effectu contrahendis vulnerum cicatricibus.

Oporice medicamentum est, quod fit ad Dysentericos, stomachiq; vitia, in congio misti albi, lèto vapore, decoctis malis cotoneis quinque cum suis seminibus, Punicis cum totidem, & Sorbotum sextario. Autor Plin. lib. 24.

Stomachice medicamentum est vtilissimum oris vitiiis, narium, aurium, oculorum caligini, Pterygiis, genitalibus. Plin. lib. 33.

Diaphasmata dicuntur vnguenta ex siccis odoribus. Martialis, lib. 1. Quid quod olet grauius mixtum diaphasmate virus?

Magma verò dicuntur fæces vnguentorum, vt scoria ferri, Amurca olei.

Regale vnguentum vocat Plinius, quo Parthorum reges vtebatur. Erat autè Myrobalano, Costo, Amomo, Cinnamomo, Comaro, Nardi spica, Maro, Myrrha, Casia, Styrace, Ladano, Opobalsamo, Calamo, Iunco Syrico, Oenante, Malobathro, Sericaro, Cypro, Aspalatho, Panace, Croco, Cyprio, Amaraco, collato Melle, Vino.

AUCTARIUM.

PORÒ vnguenta quandoq; sunt ex floribus, vt Rosaceum, Leucoium, Susinum: Aut ex foliis, vt Myrrhinum, Oenanthinum. Aut ex radicibus, vt Nardinum, Amaracinum. Vnguentis veteres multis modis vsi sunt: Ad salubritatem, vt natantes, & lauantes: Ad necessitatem, vt certates Ceromate vnguebantur: Ad luxuriam, vt delicata causa veneris & mensarum Græci mixtum vnguento vinum bibere non erubescabant, quod dicebatur Myrites. Bathilli populi vnguentis madent Huius luxuriam inuentum Persis refertur accipium, Vnde Horatius: Persicos odi puer apparatus. Eius rei fidem

facit scintillum vnguentorum laudatissimorum, quod expugnatis Darij castris reperit Alexander. Cyprij quoq; Cyziceni, & Corinthij eadē mollitie effœminati sunt. Constat vsum vnguentorum, aliarumq; rerū ad delicias repertarum vsq; ad Iulij Cæsaris tempora Belgis fuisse ignotum: cū Imperator ipse Belgas fortissimos dicat, q; ad eos non comment mercatores, qui quæ ad effœminandos animos pertinent, illuc cōportent. Inuasit hic luxus totā paulatim Italiam, adeò, vt M. Otho Neroni mōstrauerit vestigia pedū vnguentis tingi, hisq; balnearum parietes quandoq; aspersi sint. Caium qoq; principem ferunt vnguētō solitum lauari. Anno post urbem conditam D. Lxv. P. Licinius Crassus & Iulius Cæsar Censores edixerunt, ne quis vderet vnguēta exotica L. Plotius, Plotij bis Consulis frater, proscriptus à Triumviris, in Salernitana latebra vnguenti odore proditus est. In cōfesso est, Heliogabulum Imperatorē triclinia, quadoq; lectos, & porticus, omni florum genere strauisse, vt Liliis, Violis, Hyacinthis, & Narcissis, ac per eos ambulasse, seq; vnguentis omnium fragrantissimis nudum sepe numero perunxisse. Quem secuti Imperatores, propē nullā molitiam sibi nō permiserunt, nullū voluptatis poculum reliquerunt ingustatum. Quod ego in Romanis principibus quamuis damnum plurimum, non tamen admodum miror, quum etiam apud nos abiectissimi homunculi, idem sibi indulserint.

DE OLEO.

Reperit & portentosa hominū luxuries in Oleo voluptatem, quo plerique ad nitorem cutis, alij ad confirmandas corporis vires se perunxerunt. Fuit autem multiplex: *Amygdalinum*, quod ex amaris nucibus arefactis, & in offam cōtulis, aspersum aqua, & iterum tuis exprimebatur. Mollit corpora, cutem erugat, nitorem commendat. Varos cum melle tollit à facie. Prodest auribus cum Rosaceo & melle, & punici mali gemine decoctū. Auctor Pli. Vide alias virtutes apud eundē lib. 24. cap. 4. *Oenanthinum* fiebat ex Oenanthe herba. *Cicinum* bibebatur ad purgationes ventris cum pari caldæ mensura. *Laurinum* vtilius est, quo recentius & viridius colore. Illinitur Paralyticis, Sparticis Ischidiacis, & plerisque aliis morbis. *Copresinum* à Capresso arboru, vt Myrteum à myrto. Citreum à citro. *Balanum* ex Balano glande, de qua iam diximus, Repurgat Varos, Furunculos, Lentiginis, Gingiuas. *Omphacium* prodest Gingiuis. Si contineatur in ore, colorem dentium custodit. magis quàm aliud, & sudores cohibet. *Narcissinū* dicitur à narcissō flore *Raphanium* à raphano: Phthiasis tollit scabrics cutis in facie emundat. *Sesaminum* aurium dolores sanat, & vlcera, quæ serpunt. *Balsaminū* contra omnes serpētes est efficax. *Lilium* renibus

renibus utilissimum est, sudoribusque euocandis. *Seleucium* neruis utile est. *Picenum* prodest ad quadrupedum scabiem. Hæc omnia & multo plura his docet Plinius.

POTIONES DIUERSÆ.

A *Myrtis* erat quedam portio apud Thraces, quæ clausis oculis abibebatur. Horatius li. 1. Car. Nec multi Damalis meri Bassum Threicia vincat Amystide.

Oxyhalme erat portio, quæ fiebat ex sale & aceto recenti aduersus serpentes:

Oxyfaccaron portio ex saccharo & aceto. Saccharum autem est mel in arundinibus collectum, gummi instar candidum, ac fragile.

Promulsis portio ex mulso condita. Cicero: Non eum quem tu es solitus promulsidie conficere. Hinc Promulsidaria vasa, quibus mulsum continetur.

Piratum fiebat ex Pisis, & loco vini sumebatur. Hieronymus contra Iouinianum: Tumotheo dolenti stomachum vinum suadet bibere, non Piratum.

Bua infantulorum portio à sono fictu vocabulū. Cato: Quæ cibum ac portione Papas & Buas vocet: & matrem mammam, & patrem tatam.

Ex frugibus, inquit Plinius lib. 22. fiunt potus similes *Zithon* in Ægypto, *Galia* & *Carea* in Hispania, *Ceruissa* & plura genera in Gallia, quorum omnium spuma cutem feminarum in facie nutrit. Idem lib. 14. Ægyptius, inquit, è fruge sibi potus similis excogitauit. Nullaque in parte mundi cessat ebrietas. Bibitur *Ceruissa* meta, non diluta inebriat instar vini.

Pysana est itidem portio à Græcis iuuenta, quæ hordeo fieri solet. Marcialis lib. 12. Frumentum, milium *pylanam*que fabamque solebas vendere.

Sabaia est potus in Illyrico paupertinus, ex hordeo & frumento in liquorem conuersus. Autor Ammianus Marc. lib. 26.

DENOMINATIONES A VARIIS

ARTIVM PROFESSIONIBVS

ORDINE LITERARVM.

A *Bietarij* dicuntur fabri lignarij, ab abiete arbore. Abiegnæ atrabes abiete factæ.

Acupictores vocantur Phrygiones, qui aurum & colores vestibus intertexunt.

Aluuarij siue ab Actis dicuntur notarij, qui veloci stylo acta, actionesque describunt.

Acupedarij optimi cursores, à pedum acumine.

Aluta iij futores conarij, ab aluta, id est, pelle, quæ à luteo colore dicitur.

Amphorarij pincernæ, seu pocillatores, ab amphora vase vinario, *Apiarij* qui curant apes. Aliter vocantur Mellatores.

Argentarij dicuntur cãpsores, seu nũmularij. Budæus: Argentarij Romæ tabernas in foro publico conductas habebant. Aliter vocantur *Menfarij*, *Menfularij*, *Trapezitæ*, *Collybiste*, *Monetarij*.

Asinarij qui asinos pascunt. Hoc vocabulo vtitur Cato de Re rustica.

Asinos equorũ ductores. Hor. Si patinã pede laps^o frãgat agaslo
Auiarij qui auium curam gerunt. Colum. Sic tamen vt illustrius sint loca, quæ commodius habitet Auiarius.

Aurarij, qui aliquid inaurant.

Aurifices dicuntur aurarij, *Aurificina*, aurificis taberna.

Architectus, primarius faber.

Arienses custodes atriorum, seu Vestibularij.

Argyrognomones minutuli numularij: quasi pecunię spectatores.

Arcarij arcarum fabri. Autor Cælius. Appellantur & *Scriniolarij* Apud autores passim obuium.

Aquarij qui aquam circumferunt venalem. Idem autor.

Aurige curruum & vehiculorum ductores.

Aucupes qui aues capiunt.

Arcularij arcularum & scriniorum fabri.

Aliptes corporum vnctor. Idem ferè significant *Vespillo*, *Sandapilarius*, *Libitinarius*. Iuuenal. Satyr. 3.

Bractearij, qui Bracteas faciunt, quiq; aurum malleis tufum, & ad quamuis tenuitatẽ ductile rebus inaurandis reducunt. Budæus.

Bubulci, & *Bubsequæ*, bouum custodes.

Balneatores balnearum ministratores, Vnde & apud Erasmus est. adagium: *Asinus balnearioris*.

Cellarij qui asseruandõ penu præsunt.

Copiarij qui legatis foras profecturis pecuniam suppeditant necessariam.

Coronarij, qui coronas conficiunt. Plin. l. Coronarij quidem & spinæ flore vtuntur.

Celeustes, qui remiges hortatur, quasi nauigationis moderator. Et *Celeuma* nauticus clamor dicitur. Budæus.

Conchyliarij qui conchyliã in mari conquirunt.

Codonophori, id est, atrati antambulones, & ferales, præcones tintinnabula gestantes. Budæus.

Collybiste dicuntur nũmularij: Nam Collybus dicitur nummus.

Chirurgi, medici vulnerarij.

Cinclidarij, quibus atrij & vestibuli committitur custodia. *Cinclidas* enim Græci appellant valuas duplices aut foramen, quo

immitte

immittitur clavis:

Ceroplastæ cerearum imaginum artifices.

Cinifiones, qui modū docēt crispandorū capillorum calamistris. *Cosmetæ* dicuntur vnguentarij, à Cosmo medico, vt opinor, sicut Cosmiani.

Condi, qui recondunt in cellam penuariam bona domestica.

Carnicocteres, qui coctas carnes exponunt venales.

Crepidarij, qui crepidas faciunt. Aliter vocantur, Calceolarij sutores.

Calones, militum serui, qui clauas ligneas, hastas & fustes ferunt à tergo dominorum. Horatius: Hunc perminxerunt calones atq; caballi.

Clitellarij, q̄ sarcinas ferūt clitellis. Aliter vocātur Muli mariani.

Cupedinarij, venditores ciborum lautiorū, qui vocātur Cupediæ.

Cubicularij, cubiculorum famuli. Sueton. in Iulio: Mansitq; apud eos non sine summa indignatione propè xl. dies cum vno medico, & cubiculariis duobus.

Cinerarij & *Cinifiones*, dicuntur tonsores, à conflādis calamistrorū cineribus, in quibus calamistra ad iuuenē puellarūq; capillos vibrādos calefaciebant. Catullus: Nunc tuum Cinerarius tōdet os.

Crocatarij, qui Crocino colore vestes inficiunt. Plautus: Qui incedunt infectores Crocatarij.

Cementarij, dicuntur Cæmentorum, id est, ædificiorum (quæ ex lapidibus fiunt) structores. Hieronymus vocat fabros murarios.

Calceolarū, qui calceos consuunt & faciunt. Vocantur aliter Alutarij, Coriarij, Crepidarij, Sandalarij.

Capsarij, capsarum & crumenarum custodes, vel artifices.

Carnarij, carniū venditores, à Græcis Creopolæ dicuntur, & Creurgi.

Carpentarij fabri lignarij, qui carpenta faciunt.

Cappones esculentorum, poculentorumq; venditores.

Cestiferi, vasculorum, aut capsarum vectores.

Dulciarij dicuntur pictores placētarij, quos Pastillarios dicimus.

Decupa, qui vinum quotidie minutatim vendit. Cicero: Vinum à decupa & propola quotidie sumit.

Dardanarij dicuntur propolæ, qui omnia præmunt, vt carius postea vedāt: à Dardanio quodā māgo, qm hoc facere cōsueuerat.

Epibate dicuntur, qui ob hoc tantum sunt in naui, vt vehantur. Autor Budæus.

Essedarij, dicuntur fabri essedorum vehiculorum. Suetonius in Augusto: Quum essedario (pro quo quatuor filij deprecabantur) magno omnium fauore indulisset rudem.

Fanifeca, qui secant fœnum, Columel. vititur.

Ferales præcones, dicuntur atrati illi anteambulones, qui cadauera (quæ efferunt) cum tintinnabulis præcedunt.

Fullones, dicuntur qui maculas è pannis detergunt, eorum ars vocatur Fullonica. Martialis lib. 7. Tam malè Thais olet, quam non fullonis auari Testa verus.

Fartores, qui farcimina faciunt ex infecta carne & adipe. Terentius. Cupedinarij omnes, cetarij, lanij, coci, fartores.

Ferramentarius, ferramentorum confector. Iul. Firmicus vititur.

Flammarij, dicuntur infectores flamei coloris violæ luteæ, quæ flameola appellatur. Hinc Flamea, coloris lutei vestimenta.

Furnarij, qui ex furno, panisq; coctura quæstum faciunt. Vocantur etiam Fornacarij.

Gamgabs, à Persis dicuntur, qui humeris onera portant. Autor Curtius lib. 3. de gestis Alexandri.

Gemmarij, gemmarum venditores. Cælius: Gemmarius quidam vitreas gemmas, vt legitimas verasq; Imperatoris vxori magno pretio vendiderat.

Hostiarij, custodes hostiorum. Plin. lib. 12. Nat. Hist. cap. 15. præter has & custodes, satellitesq; & hostiarj, & ministri populatur.

Herbarij, qui vires herbarum noscunt, aut ex his conficiunt vnguenta. Idè Plin. lib. 13. Herbarij in vtraque pauca his & alia aliis miscet. Item lib. 21. Scelus herbariorum aperitur in hac mentione.

Helciarij qui naues deducunt, subducuntve ad officia inuicem adhortantes, & rudentibus corpori suo intolentis trahunt instar equorum. Martialis lib. 4. Quem nec rumpere nauticum, nec clamor valet Helciariorum.

Hamioæ, dicuntur piscatores, ab hamis, quibus vtuntur ad capiendos pisces.

Horrearij, appellantur horreorum custodes.

Institores, propriè dicuntur rerum delicatarum venditores & negotiatores, quod gerendis instent negotiis. Propert. lib. 4. Mundus demissis institor in tunicis. Ouid. Institor ad dominam veniet distinctus eniacem.

Insularo inquit Budæus, dicuntur ab insula, qui lingua vernacula Conciergi vocantur. Eiusmodi homines esse solent in domibus principum, quæ insulæ plerunque sunt, id est, à priuatorum domibus distinctæ.

Lactarij, qui cibos ex lacte conficiunt. Spartianus in Heliogabalo: Dulciarios & lactarios tales habuit.

Zachanopoles, olerum venditor, qui & Olitor, & Olearius dicitur.

Lana

Lanarij qui lanas curant. Plautus: Stat fullo, Phrygio, aurifex, lanarius.

Lixa dicuntur, qui aquas hauriunt. Seneca in Theb. Humilisq; focerum lixa dominantem sequar. Syllius: Et inutile Marti Lixatum vulgus.

Libitinarij dicuntur, qui ex rebus funeralibus, & exequiis quantum faciunt. A Libitina dea sepulchrorum, aut sepulchro ipso. Vide Senecam.

Lintheones qui linthea conficiunt. Vocabulum est Vegetij.

Lithomi dicuntur lapidatæ: & Lithomiæ dicuntur lapidicinæ, ubi eruuntur & cæduntur lapides. Thomos enim Græcè, sectio dicitur Latine.

Lenones dicuntur illectatores, & productores meretriciæ, ab alliciendo. Et est communis generis, quamvis etiam dicamus Lena.

Librarij, qui libros vendunt. Aliter *Bibliopola*. Catullus: Nam si laserit ad librarium Curram scriinia.

Libratores, qui aurum, aut aliquid aliud ad libram expendunt, Theodericus per Zenobiū Acciaolum: Ille (inquit) qui scire amet, quod pondo censenda sunt, vel aurea vasa, vel argentea, vel numismata quæpiam pendenda, ea liblatoribus defert.

Lanius, seu Lanio, qui carnes vendit in carnario. Aliter dici potest Bouicida.

Lecticarij, lecticarum curatores. Servius Sulpitius, Meisq; lecticariis eum in urbem referre.

Lenobates, appellatur vix calcator.

Limborarij, qui limbus consuunt. Plautus: Textores limborarij. *Limbus*. Est autem limbus vestimentū purpuram infernè consutā habens.

Linthearij, qui linthea vendunt & conficiunt, vt Lintheones.

Lucernarij, anteambulones, & tediferi. Appellantur & Lucerniferi, & Græcis Daduchi, & Dadurgi, Tedifices.

Metallici, qui metalla eruunt, aut conficiunt. Plin. lib. 13. cap. 16.

Mesonaria, nomen est vilis mancipij in navi: diciturq; is, qui iubente Nauarcho quæque munia subire cogitur.

Mediastinus est mancipium abiectū, quod vilissima, & sordidissima ministeria obire domi cogitur: vt domū verrere, purgamenta effere, ligna cõgerere, & huiusmodi alia facere. Ita autem dicitur, q; in media domo ad imperia omnium, nurusq; excubare soleat. Horat. in Epist. Tu mediastinus tacita præce rura petebas.

Mensarij, & Mensularij dicuntur collybistæ, seu monetarij, & trapezitæ.

Muliones, qui multorū habent curam. Apud Martialem Mulio capitur pro esedario, ubi lib. 9. ait: Nec pigri rota quassa mulionis.

Mansue

Manſuetarij, qui ſylueſtria animalia manſuefaciunt, & cicurant, & ex feris domeſticos reddunt. Aliter Exarmatores dici poſſunt, Lampridius.

Mangones, dicebãtur magiſtri, & cõprores formæ puerorum & puellarum, quos exponebant venales. Solebant enim artificio colore corporis pulchrificare, quò facilius venderent quos volebãt.

*Mango-
nizare.*

Hinc Mangonizare, eſt aliquid ornare ad alliciendos emprores.

Molitores, vulgò molendinarij, qui frumenta molunt in piſtrino. Aliter Piſtrinarij dici poſſunt.

Mellatores, qui curam mellis & apum gerunt. Aliter vocantur Apiarij. Volater. Ad hæc propellenda diligens mellator remediis inſtabit.

Machærophj, dicuntur fabri gladiatorum: quo nomine dictus eſt Demotheſis pater, q̃ cultellos factitaret. Machæra Græcè Latine dicitur ſica, ſeu gladius.

Machærophori, dicuntur haſtiliferi. Cuiusmodi ſunt regij ſtipitatores: Cic. ad Q. fratrem: Machærophoris centum ſequentibus miror iſus nobis edidere.

Margaritarij margaritarum, aliarumq̃ gemmarum venditores, & negociatores, Dicuntur & Gemmarij.

Medicamentarij, & Medici, à medendo dicuntur, qui morbis aſferunt remedia. Plin. Herbarias, & medicamentarias artes dixit.

Melliſones ſeu Mellarij, qui mella & apes curant, Aliter Mellatores & Apiarij, vt iam diximus.

Mercenarij qui cauſa mercedis operam nobis præſtant, à mercede hoſtimento.

Myropola, vnguentorum venditor, & Myropolium, officina vnguentorum & pharmacorum.

Nauta ſeu Nautica magiſter & ductor nauis. Eodem etymo vocatur Nauclerus.

Nonacularij qui nouaculas ſeu cultros raſorios conficiunt.

Organici & *Organarij* dicuntur organorũ artifices. Lucretius lib. 2. Organici quæ Nobilibus digitis expergefacta figurant.

Oeconomi, dicuntur cuſtodes, & diſpenſatores frugum, pecunie, & omnium rerum quas dominus poſſidet. Vnde Oeconomia, rei domeſticæ adminiſtratio.

Obſterrices & *Obſterriculæ*, quæ parturientium curam, habent, q̃ ſua peritia dolori obſtent. Vnde Obſterricare, eſt partũ adiuuare.

Odorarij, qui odores conficiunt, & vendunt: à Græcis vocantur Aromatopolæ.

Oenopola, vini venditor: Oenopolium, taberna vinaria. Plautus: Quum à piſtore panem petimus, vinum ex Oenopolio.

olitores

Olitores qui hortum oleribus confitum exercent, & curant. Ali-
ter vocantur. Hortulani: Olorer etiã dici potest, qui vendit olera.

Ostiarj, custodes ostiorum. Vocantur aliter Atrienfes, *Æditui*,
Ædituenses, *Æditimi*, *Claustrarij*, *Claustritimi*, *Ianitores*, *Limini-*
narij, *Liminiarchæ*, *Vestibularij*.

Oxypropoli, qui cibos vendunt aceto confectos, quo Plin. vsus
est. Et *Oxypropoli* seruant, addito dulci, ad cremenũ aceri tem-
perantes. Et *Oxypora* dici possunt esculenta aceto condita. Vnde
idem Plin. lib. 20. cap. 23. Idipsum condimentis propẽ omnibus in-
feritur. *Oxyporis* etiã apullimẽ.

Putearij, qui puteos excauant. Plin. lib. 31. cap. 5. Depressis puteis
sulphurata, vel aluminosa occurrentia putearios necat, puteorum
excavatores Græci *Phtorychos* vocant. Eorum instrumentum
dicitur *Teurefis*. Organum quo ex puteo hauritur aqua *Celoniũ*,
vel *Ciconia*. Puteos aperire, apud Iuriconsultos est excuare. *Cæ-*
lius lib. 6. cap. 17.

Proreta dicitur, qui proræ præfectus est, quemadmodũ Guber-
nator, qui puppi. *Plautus* in *Rudente*. Si tu proreta isti naui es, ego
gubernator ero. Refero acceptum *Budæo*.

Pegasarij, dicuntur cursores, qui statis locis mansiones suas po-
sitas habent, quorum diuersoria *Stathmi* vocantur. *Budæus*.

Purpurarij, purpurarum piscium piscatores, qui & *Conchylitarij*
dicuntur. Possunt etiã dici *Infectores purpuræ*.

Pollinctores, dicuntur funerum curatores. *Pollincere* enim est *Pollince-*
mortuum curare. *Plaut.* in *prologo Pœnuli*: Eorum alter viuit, al-
ter est mortuus. Propterea apud vos dico confidentius, quia mihi

pollinctor dixit, qui eum *pollin*xit. & in *Sticho*: Hodie *pollin-*
ctura est. *Martialis* lib. 10.

Piscinarij, qui piscinas curant: cuiusmodi fuerant *Sergius Auri-*
ta, & *Licinius Murena*, qui captorũ piscium lætabantur vocabulis,
L. quoque *Philippus*, & *Hortensius* piscinas habuerũt pretio sissi-
mis piscibus refertas, quos propterea *Cic.* *Piscinarios* appellat.

Piscatores, qui pisces inquirunt. Aliter vocantur *Hamiotæ*, ab
Hamis; quibus esca opertis pisces decipiuntur.

Piscarij, qui pisces vèdũt. *Varro*: Inter *piscarios* nemo vendebat.

Propolæ, a Græcis dicuntur, qui à nobis *Reuenditores*, qui ali-
quid præmunt, vt carius postea vendant, *Lampridius*: *Imitatus*
propolæ circumforaneos, equos curules sibi comparauit. Vocan-
tur aliter *Dardanarij*, vt iam docuimus.

Pigmentarij, qui pigmenta vendunt, aut conficiunt. *Hierony-*
mus in *Exod.* Composuit & oleum, & sanctificationis vnguentũ,
& *thymiamata* de mundissimis aromatibus opere *pigmentarij*.

Cælius

Cælius inter eos, qui corporis curam agunt, recenset Tonsores, Balneatores, Pilicrepos, Alipilos, Medialtinos, Mangones, Coronarios, Cosmetas, & id genus alios.

Promi dicuntur, qui prælunt promendis cibariis, aliisque rebus domesticis, Aufonius: Promus quam condus magis.

Pocillatores dicuntur pincernæ, & prægustatores, qualè poëta fabulantur esse Ganymedem assistentem Ioui. Aliter Propinatores dicuntur. Nam quamvis Propinare plerunq; significet præbiberè, aliquando tamen est dare, bibere. Plin. lib. 21. cap. 20. Medici in vino decoquunt recens vel aridum, illinuntque, vel Spleneticis propinant ex aceto. Idem lib. 28. Artemon propinauit aquam è fonte noctu Comitialibus morbis. Vbi (vt in plerisque aliis locis) Propinare pro dare bibere ponitur. Sunt tamen nescio qui ridiculi, qui nihil probant, nisi quod in putidis quibusdam autoribus legunt quasi verò linguæ Latinæ copiam debeant, aut possint circumscribere pomæriis suæ ignorantia.

Pistores, seu Pisores dicuntur furnerij panifices, à pinsendo, qui proprio, & decenti epitheto vocantur Farinulenti.

Pharmacopola, medicamentorum venditores. Et Pharmacopolium amuletorum officina.

Præcones, enuntiatores publici, qui iussu magistratus publicè aliquid enuntiant. Horatius: Vt præco ad merces turbam qui cogit emendans. Domesticus præco dicitur, qui seipsum laudat.

Plumarij qui acu pingunt. Aliter vocantur Polimitarij. Opus plumarium acu factum. Vitruvius lib. 6. de Architectura cap. 6. Nô minus inquit pinacotheca, & plumariorum textrina, pictorumque officinæ vti colores eorum in opere propter constantiam luminis immutata maneat qualitate.

Panifices, seu Panifici, qui panem conficiunt. Panificium panis confectio dicitur.

Pecuarij, pecorum custodes, qui & Armentarij vocantur, Pecuariam rem facere, est armenta gregesque alere.

Pelliones, qui vestes pelliceas, aut alia quævis opera pellibus conficiunt. Phrygiones dicuntur, qui acu pingunt, aut vestes auro intextunt. Phryges enim primi inuenerunt aurum telæ intertexere.

Popinones, sunt quos Tabernarios dicimus, vel luxuriosi, qui popinas amant: qualem Horatius villicum suum arguit, quod rure velit redire Romam, desiderio popinæ. Budæus decenti epitheto delicias vocat popinales.

Porcarij dicuntur porcorum custodes. Alio nomine dicuntur Suarij. Porculatio porcorum nutritio, & Porculena merces ipsius.

Portitores dicuntur transfretatores, à portu. Verg. lib. 6. Portitor

has

has horredus aquas, & flumina seruat Terribili squalore Charon
Vocatur aliter Telonarij. Portorii merces, & stipēs, quā meretur.

Placemarij qui placetas & cibos dulcarios conficiunt, vocan-
tur etiam Officinarij.

Proxonei, licitatores vendendarum, comparandarumque mer-
cium mediatores.

Quadrigarij, qui quadrigas agunt, aliter vocantur Aurigæ & Es-
sedarij.

Quæstores, pecuniæ publicæ collectores, & qui curam habent x-
tarij. Magistratus vocatur Quæstura.

Ratiarij, à rate, vt nauicularij à naue, dicuntur negotiatores, qui
ex ipsa rate quæstum faciunt.

Salsamentarij dicuntur venditores ciborum sale conditorum
Alio nomine Salarij.

Sandapilarij dicuntur rerum funebrium & exequiarum curato-
res. Aliter vocatur Vespillones, Libitinarij, Necrophori, & Funera-
rij. Est enim Sandapila, autore Fulgentio, ferrum seu locus mor-
tuorū, quo non corpora nobiliū, sed plebeiorum, atque damnato-
rum cadauera portabantur Sidonius: Hanc non vespillonū sanda-
pilariorūq; ministeria ominosa simulauere. Suet. scribit, cada-
uer Domitiani populari sandapila per vespillones exportatum.

Scriptuarij dicuntur tabelliones, quos Clericos & Commissa-
rios vocant: dicuntur & Scribæ.

Suarij, qui sues pascunt. Aliter vocatur Porcarij, vt iam diximus.

Sagarij dicuntur, qui vendunt saga. Est autem Sagum vestis mi-
litaris, vt postea docebimus.

Salarius, qui cibos salsos vendit, Martialis: Quod viles pueri sa-
lariorum.

Scoparij dicuntur ministri, quorum interest pauimenta scopis
deuere, & mundare domū. Propterea Hieronymus Aquilonem
vitarum scopam appellauit, quod disflando perpurget quicquid in
via puluerulentum obiacet. Vlp. Tit. de fundo & instrumen.

Segmentarij, qui aurum, vestibus intertexunt: à segmentis, id est,
bracteolis, orbiculisq; variegantibus. Ouid. lib. 3. de arte:

Quid de veste loquar? non iam segmenta requiro:

Nec quæ de Tyrio murice lana rubet.

Sellularij dicuntur, qui opus aliquid sedendo conficiunt: qui &
Sedentarij.

Sericarij textores sericorum. Sericati homines, pannis sericis in-
duti.

Solearij solearum sutores, qui & Crepidarij dicuntur. Plautus in
Aul. Solearij astant.

Statua

Statuarij qui statuas fingūt, Græcè *Idoloplastæ* vocantur. Quales fuerunt *Lysippus*, *Praxiteles*, *Myron*, *Polyeetus*.

Suffarranei dicuntur, qui farra & frumenta in castra conuehunt, crebris & vilibus institorum vecturis.

Sutores dicuntur calceolarij, aut vestimentorum artifices, qui melius *Sarcinatores* appellantur.

Sphæristerici, & *Sphæristæ* dicuntur studiosi ludipilæ, & periti. *Sphærizo*, id est lupo pila, *Sphæristerium*, ludus pilæ. *Lampridius* in *Alexan.* Post lectionem operam palæstræ, aut *Sphæristerio*, aut cursui, aut luctaminibus mollioribus dabit.

Thermularij dicuntur, qui thermis præsunt, & ex his quæstum faciunt.

Tonfores, lanæ, aut capillorum dicuntur incisores. *Horat.* in *Epist.* Si curatus inæquali tonfore capillos Occuri, rides. Hinc culter tonforius dicitur.

Telonarij dici possunt tributorum collectores, qui & *Telones* vocantur.

Vespillones dicuntur funeratores, & curatores cadauerum. *Suetonius* in *Domitiano*: Cadauer eius populari Sandapila per *vespillones* exportatum.

Vnguentarij qui vnguenta exponūt venalia, aut conficiunt. *Plin.* lib. 12. *Ipsi* que vnguentarij digerunt, haud difficulter. Idem lib. 31. Et vnguentarij propter colorem eo maxime vtuntur.

Visceratores dicuntur carniū distributores. Et *Visceratio* ipsa distributio.

Vulnerarij, qui vulneribus medentur, vt *Chirurgi*.

Vascularij, qui vasa conficiunt, & vendunt, aurea & argentea. Nam inter *Aurifices* numerantur *Vascularij*, *Cælatores*, *Inauratores* & *Bracteati*.

Vinarij, vini venditores, à Græcis *OEnopolæ* dicuntur. *Suetonius* quum de *vinariis*, aut *lanis* ageretur, exclamauit in curia.

Vinitores, rustici vinearum cultores. *Verg.*
Aut custos gregis, aut maturæ *vinitor* vuz.

Vehicularij, vehiculorum ductores: *Carrucarij*, *carrucæ*: *Esfedarij*, *esfedorum*.

Vexillarij qui in exercitu ferunt vexillum, dicuntur etiam *Antesignani*, *Primpili* & *Vexilligeri*.

Vestispici famuli, quorum interest mundare vestes dominorum. Et *vestispicæ* ancillæ, eodem modo dicuntur.

Peteramentarij dicuntur sutores *Crepidarij*, qui veteres calceos reficiunt. *Plautinus* *Euclio* multa eiusmodi commemorat in *Aulularia*, vbi ait:

Stat ful
Caupo
Violari
Propola
Sedent
Soleari
Petunt
Stroph
Trecen
Textore

A Gri
Aest
M. Agrip
Popise
tur, alio
Planc
lx, dicun
Pansa
sylla,
Bello Pu
suadente
postea co
Burri,
Galba,
Scauri
Opiter
Cordus
scuntur. E
Posthu
cote a
Scipion
meruit no
Lenates
Marcip
Lucij, Plin
Vari di
tis, & in f
nuq; à p
lib. 1. Serr

Stat fullo, Phrygio, Aurifex, Lanarius:
 Caupones, Paragiarij, Indufiarij, Flamearij,
 Violarij, Carinarij, Manulearij, Myrobrecharij,
 Propolæ, Lintheones, Calceolarij,
 Sedentarij, Sutores, Diabathrarij,
 Solearij astant, astant Molochinarij,
 Petunt fullones, Sarcinatores petunt.
 Stropharij astant, astant Semizonarij.
 Trecenti quum stant Phylacistæ in atriis.
 Textores, Limborarij, Arcularij dicuntur.

DENOMINATIONES A NA-

TVRALIBVS, SEV AC-
 cidentariis casibus.

A Grippæ dicuntur ab ægro partu, qui nascuntur in pedes quod *Plin. lib.*
 est contra naturam, autore Plinio: quomodo genuit ferunt *7. cap. 8.*

M. Agrippam.

Popiscum dixerunt vnum ex geminis, qui recenti vtero nascere-
 tur, alio interempto ab ortu.

Planci, qui supra modum pedes planos habent. Et *Plaacæ* tabu-
 læ, dicuntur planæ.

Pansæ, à latis pedibus, & apertis. *Pansum* enim apertum significat.

Syllæ, vnde originem sumplerint, *Macrob. lib. 1. Satur. sic* refert:
 Bello Punico hi ludi primùm ex Sibyllinis libris sunt instituti,
 suadente *Cor. Ruffo*, qui propterea Sibylla cognominatus est: &
 postea corrupto nomine primus cepit Sylla vocari.

Burri, à colore ruffo *Pyrhi Græcè* dicuntur.

Galbæ, à colore auis, quæ *Galbula* dicitur.

Scauri, qui eminentibus sunt talis.

Opiter appellatur, qui patre mortuo, & auo viuo gignitur.

Cordus qui serò nascitur. Vnde *Corda* frumenta, quæ sero na-
 scuntur. Et autumnale fœnum *Cordum* dicitur.

Posthumi, qui nascuntur patre humato.

Cotta ab iracundia, & oris toruitate dicti sunt.

Scipiones à baculo, qui *Scipio* dicitur. Quoniam qui primus hoc
 meruit nomen innitebatur baculo.

Zenates à frequenti vsu *Lena* vestis.

Marcipor, puer, seu famulus *Marci*: vt *Publipor*, *Publij*. *Lucipor*
Lucij. *Plin. lib. 33. cap. 1.*

Vari dicuntur, qui crura habent obtorta, quiq; sunt pedibus incur-
 uis, & in se contractis. Vnde etiam *varæ* manus. *Quid. lib. 9.* *Te-*
nuiq; à pectore *varas*. In statione manus, id est, decuruas. *Horat.*
lib. 1. Sermonum: Hunc *varum* distortis *eruribus*. *Martial. lib. 7.*

Vara vocat brachia palæstritarum, quum aduersarium amplectuntur. Vara nec iniecto cæromate brachia tendis.

Vaciæ dicuntur quibus pedes & crura in anteriorem partem flexuntur. Cuiusmodi fuisse legitur Seruilius Vacia vir prætorius, Senecæ tæporibus. Varr. lib. 1. de re Rust. Cruribus rectis, ac potius variis, quàm vaciis. Hinc etiam Vaciæ norum cognomina fluxerunt.

Valgi dicuntur, qui diuersas furas habent, hoc est in diuersum actas, vt sunt Lacertorum pedes, quorum pars intra conditur, pars extra procedit. Valgi contrarij sunt Varis. Habent enim furas altrinsecus prominentes, & in diuersum actas, vt cancri, & lacertæ ipsæ, autore Aristotele.

Varicosi, qui venas habent plus æquo intumescentes in temporibus, ventre, testibus, inguine, sed maximè in cruribus. Quod ex nimio labore solet nasci.

Plauti, & *Ploti* dicuntur à planis pedibus.

Pilumni, qui pilum pistrinis inuenerunt.

Pisones, à pisif leguminibus, quæ optimè ferebant, vt Fabij à fabis, Lentuli à lente, Cicerones à cicere.

Bubulci, qui bœbus optimè vtiebantur. Plinius.

Coclitæ vocantur, qui altero lumine orbi nascuntur, vt ille Horatius Cocles.

Lucipi, seu *Luginij*, qui paruos vtrinque habent oculos.

Petauri dicuntur homines agiles, qui per circulos se immittunt nascunturq; sub Delphine. Huiusmodi sunt Histriones, Funambuli, Funerepi, & Saltatriculi. Vocantur & *Petaurista*.

Labæones, *Labiæni*, & *Labrosi*, à prominentioribus labris. Lucretius lib. 4. Simula Silene, At saturæ est labrosa Philæne.

Ectapeli dicuntur, quibus aliquid accidit præter communem naturæ modum. Cuiusmodi fuit Eurimenis filius, quem Plinius scribit in tria cubita triennio adoleuisse, incesu tardum, sensu hebetem, & iam puberem factum voce robusta, absumptum contractione membrorum subita, triennio circumactio.

Chilonæ dicuntur, qui sunt maioribus labris. Aliter *Labeones* dicuntur.

Cylones qui sunt fronte prominentiore, & quasi exstante, Synonymicè *Frontones* appellantur.

Simi, & *Simones*, qui habent nares introsum reflexas. Quod genus homines facilius cæteris sunt polyprosi. His contrarij sunt

Aquili, qui sunt naso forinsecus extento.

Bene nasuti homines à Lampridio dicuntur Mutoniaci, ac bene mentulati.

Lusciosi, qui propter vitium oculorum parum vident. *Plautus*

in Milite: *Ædepol* tu quidem cæcus es, non lusciosus.

Luscus, qui altero captus est oculo, qualis fuit Annibal. Vnde Iuuenalis, Quum Getula ducem portaret bellua luscum.

Cæcus qui vtroque, Aliter *Deſi* oculus. Hinc *Cæcare* & *Cæcutire* verba descendunt.

Balbi qui linguam habent impeditam, nec verba debite enuntiant, vt qui laborant *lambdacismo*, & *Iotacismo*.

Blæſi itidem dicuntur qui lingua hærent, quum ſyllabam ſyllabæ iungere propere non poſſunt. Dicuntur à Græcis *Thrauli*, Porro *Blæſitas* nō ſolum vitium eſt linguæ, ſed etiam eorum, qui oblaſum greſſum habent, vnde & *Blæſi* pro *Valgis* poſſunt accipi.

Alypi qui non ſatis expedito plectro linguæ vtitur, quaſi aërē non ferientes, vel quaſi verba nō exprimentes. Budæus in Annot.

Ancylagloſi, qui linguā habent aſtrictam membranulis quibuſdā duriuiculis & breuioribus quod vitium *Ancylogloſum* dicitur, tuncq; naturale eſt. Eſt & *accidentarium*, quum vlcus ſub lingua cicatricem duriorē obduxit. Auctor Budæus. Eſt autem vinculum neruoſum, quod *Filum* vulgariter nuncupatur.

Vaciſi, qui pedes extrorſus obtortos habent. Dicuntur & *Vaciæ*.

Tragomaſcali qui virus alarum olent. Aliter *Hircofi*. Eſt enim *Hircus* ſector alarum, quem *Plin.* Alarum graueolentiam appellauit, & aliquando *Virus alarum*, à Græcis dicitur *Tragos*, vnde *Tragizontes* pueri.

Ventroſi dicuntur, qui ſunt *Ventre* propenſo & extante: dicuntur etiam *Ventroſi*, & *Dentricoſi*.

Cæſares hoc nomen traxerunt ab Africano *Scipione*, qui primus *Cæſar*, à cæſo matris vtero dictus eſt. Deſiſtant hallucinari, qui dicunt *Iulium Cæſarem* à cæſo matris vtero nuncupatum: Nam quo tempore ſubigebat *Gallias*, matrem ipſam amiſit *Aureliam* nomine, qua ſuperſtuerere nequiuiffet, ſi cæſo eiufdem vtero natus fuiſſet. *Solinus* lib. 4. de *Mira*.

Androgini dicuntur vtriuſque ſexus homines. Aliter vocantur *Hermaphroditi*.

Achili dicuntur, qui ſunt ſine labris. Hiſ cōtrarij ſunt *Labecones*.

Ancus, qui aduncum habet brachium, nec exportigi poteſt. *Fæſtus* *Pomp*.

Bronci qui ſunt ore producto, & dentibus prominentibus. Auctor *Nonius*.

Buccones, qui ſunt tumidiorib. buccis. *Plautus*: *Stulti*, *Stolidi*, *Fatui*, *Fugi*, *Bardi*, *Blemi*, *Buccones*. Sol^o ego omnes anteo ſtultitia.

Epieryphi dicuntur, qui habent naſum aduncum.

Flauij, à flauo colore capillorum nomen traxerunt.

Gibbosi, seu *Gibberosi*, qui tuber & tumorem habent in dorso, Tumor autem *Gibbus* & *Gibber* dici potest.

Gutturosi, quorum guttur tanquam spongia quædam intumescit, aquarum (quæ potantur) plerunque vitio.

Hosimi, qui nascuntur sine naribus, quarum loco habent foramina. Aliter *Simones*.

Maectici, qui habent magnas malas & os patens.

Monogrammi vocantur tenues, macri, & decolores. A pictura, quæ priusquam coloribus corporetur, lineis fingitur. Monogrammos enim pictura dicitur linearis.

Myopes qui in luce parum vident, Latine *Lusciosi*, *Myopia* dicitur huiusmodi vitium.

Nyctilopes, qui vident interdium, Sole occidente parum, occasu nihil.

Obstipi qui sunt breui collo, quibusque colla in humerum inclinata sunt. Suet. in Tyb.

Spatici, qui maligno spiritu sunt correpti, quiq; eodem in loco nequeunt subsistere.

Nervæ à fortitudine neruorum, & vestigiorum dicti sunt.

Hala à fædo oris halitu. *Capella* à capillorum hirsutie.

Fenestella à caluitie. *Columella* à proceritate: *Nasica* ab obuncis naribus. *Staius* nomen est seruile. Cælius lib. 13. cap. 5.

DENOMINATIONES

A GENERE.

Avis pater patris: *Proavus* avi pater. *Abavus* pater proavi, *Avia* patris vel matris mater: *Proavia*. *Abavia*, *Tritavia* vt proavus, abavus, tritavus se habent, *Pater* qui genuit: *Mater* quæ peperit. *Patruus* frater patris: *Patruales* fratres filij duorum patruorum, *Sorores patruales* filiarum duorum patruorum. *Matertera* soror matris. *Fratratria* vxor fratris. *Fratruales* duorum fratrum filij, qui & *Fratrati* patruales vocantur. *Socer* vxoris meæ pater. *Prosocer* vxoris meæ avus. *Socrus* vxoris meæ mater. *Gener* filiarum mearum maritus. *Progener* generi pater. *Nurus* filij mei vxor. *Nepos* natus ex filio meo, vel filia mea. *Neptis* filia filij mei, vel filiarum. *Nouerca* secunda vxor, quam pater ducit mortua prima, ex qua liberos habuerat. *Prinigni* natus ex prima patris vxore: vt *Hippolytus* *Phedræ* nouercæ prinignus. *Amita* patris soror, *consobrini* geniti ex duabus sororibus, quasi confororini. *Lenir* leuiri, frater mariti mei. *Maritus* vir vxoris, *Matri* vxor viri, *Opiter* cuius pater mortuus est avo adhuc vivente. *Pappus*, est avus. *Aufonius* *Pappos* aviasque trementes. *Patritius* fenatoris filius.

O PFL.

OFFICINÆ ARTI-

F I C V M.

Vstrina dicitur Sutoris officina,

Tonstrina tonsoris.

Textrina textoris. Pl. Ipsa per se tenax ratio textrina.

Vstrina metallici. Plinius 36. cap. 21. In vstrina ter siccantur, ita vt torreantur carbone puro.

Oenopolum officina vinarij.

Laniena laniorum & bouicidarum.

Myropolum vnguentariorum, & pharmacopolarum.

Thermopolium officina, in qua esculenta & poculenta calida venduntur. Plautus. Semper videas bibentes in thermopolio.

Pinotheca, seu Pinacotheca, pictorum est tabula, in qua pictæ tabulæ reponuntur. Vitruuius lib. 6. Non minus pinacothecæ & plumariorum textrina, pictorumq; officinæ, vti colores eorū in opere propter constantiam luminis immutata maneant qualitate.

REPOSITORIA DIVER-

SARVM RERVM.

Vestiarium dicitur vestimentorium repositorium. Plin. li. 15. Vestiarium contra teredines, ac noxia animalia, amurca aspergi.

Dactylothea gemmarum repositorium. Pl. lib. 36. Dactylotheam, inquit, primus habuit Romæ priuignus Syllæ Scaurus.

Panarium panis repositorium. Statius lib. 1. Syl. Hi panaria candidasque mappas subuectant, epulasque lautiores.

Granarium, id est, horreum, seu repositorium granorum, Varro de lingua Latina: Panarium vbi panem setuabant: Granarium, vbi granum: in quo aliqua conduntur, horreum.

Armentarium repositorium armorum & nauium.

Bibliotheca librorum.

Atramentarium atramenti.

Calamarium calamorum.

Casteria instrumentorum nauticorum.

Myrothecium vbi vnguenta conduntur.

POPULI ET HOMINES RE

ALIQUA INSIGNES

ET CLARI.

Scythe equitatus & equorum glostria strepunt, inquit Plinius. Equo insidere primi docuerunt Thesali. Vnde nata apud eos de Centauris fabula.

Seres orientales populi nobiles sunt vellere, vt iam docuimus.

Ithure, Medi, & Parthi sagittis. Lucanus lib. 7. Tunc & Ithuræi Medi; Arabesq; soluto Arcu turba minax nusquam rexere sagittas

Catullus: Sen Sacas sagittiferos que Parthos.

Thufci: aruspicio. Tibullus lib. 3. Vera monet Thufcis exta ppa-
ta viris. Vnde Hetrufcū aruspice Vitruuius, Thufcū Sidoni^o vocat.

Hylas cestu, Phegeus palæstra, Lycus stadiis & cursu clarī fuerūt.
Aufonius: Clarus Hylas cestu, Phegens catus atq; palæstræ Clarus
Olympiacis est Lycus in stadiis.

Pollux palæstra. Statius lib. 2. Syl. Sine catenatis curtiatis mem-
bra palæstris Staret, Amyclæa conceptam matre putares.

Castor equis. Idem Statius. lib. 3. Syl. Non toties victorem Casto-
ra gyro, Nec fratrem cestu virides plausere Therapuz. Ovi. Tya-
danda fratres: hic eques, ille pugil.

Clari quoq; fuerunt Marfi, Vmbri, Pylly venenis: Ægyptij, & Ba-
bylonij, Astrologia: Lacones, breuitate: Scythæ Crætes, & Gelo-
ni, sagittis: Curetes, ære: Ægyptij, sistro: Tyffageta, & Lyrcæ, ven-
tibus quibus viuūt: Bæotij, palæstra, & gymnics exercitationibus.
Atheniēses, naualibus: Lacedæmones, legibus: Græci, ingenio: Ale-
xandrini, dolis. Berofus, Astrologia: Grammatica Apollodorus:
Hippocrates, medicina: Archimedes, geometria: Euclides, nume-
ris: Lyncæus visu: Chirō, & Alcon, arcu: Cicero, eloquio: Cyrce, ve-
nenis: Cræsus diuitiis: Nireus, forma: Exceftides, peregrinatione:
Amphion, & Orpheus, lyra: Aristeus, melle: Alcinoas, horris: Ama-
zones, peltis & securi. Argus, visu: Annibal, stragemate. Alexan-
der, magnanimitate: Plato & Aristoteles, philosophia: Arachne,
lanificio: Archilochus, iambis: Typhis, arte nautica: Cato, grauita-
te: Numa, religione: Regulus, fide: Scæuola constantia: Rhadamā-
tus, iudicio: Apelles, pictura: Praxiteles, sculptura: Traianus, bonita-
te: Apollonius, temperantia: Cyneas, memoria: labore Cleātes: Zo-
roastres, magia: Hyppolutus, pudicitia: Manzus Florentinus, spher-
isterio: Magiolinus, latrunculis: Scæuola, pila: Arte citharædica,
Mitylenæi: Tibiarum modulis, Thebani: Alexandrini, gramatica,
Geometria, & Philosophia: arte statuaria, Atheniēses: Crotonia-
te, medicina: Æginetæ, athletica. Sidonius de quibusdā sic meminit.

Pollux tum cestu laudatus, Castor habentis,

Pallas tum cristis, Delia tum pharetris.

Alcides claua, Mauos tum lute in hasta,

Arcas tum virga, Nebribe tum Bromius. Item,

Axe Pelops, cursu Hippomenes, lucta que Achelous,

Æneas bellis, spectatus Gorgone Perseus.

GENTIVN PROPRIA

EPITHETA.

Apuleius eruditus appellat Ægyptios, sicuti Iudæos superflū-
Aciolos, Nabathæos mercatores, Fluxos veftiū Arificidas, Fru-
gum

gum pauperes Scythas, odorum diuites Arabas, Legimus Alexandinos esse fallaces. Vopiscus scribit Ægyptios esse ventolos, furibundos, iactantes, iniuriosos, auidosq; nouarum rerum.

T. Lilius perfidiam Pœnis, Cicero calliditatem, vt numerum Hispaniæ, robur Gallis, artes Græcis, Italiæ sensum, Romanis pietatem ascribunt.

Ioan. Picus Mirandula ponebat in Hebræorum doctrina mysteria & prodigia, in Græcorum disciplinis ingenium, in Romana academia politiam.

Horatius vocat Britannos hospitibus feros, Persas infidos.

Julius Materius ad Mœuortium Lollianum scribens, quædam (inquit) gentes ita à cælo formatæ sunt, vt propria sint morum vnitæ perspicuæ. Scythæ immanis feritatis crudelitate grassantur, aliæ sunt regali semper nobilitate præfulgidi, Galli stolidi, acuti Sicili, luxuriosi semper Asiatici, & voluptatibus occupati; Hispani cetera iactantiæ animositate præpositi.

Blodius vocat Æthiops fraudulētos, Ligures duros, Cæpanos superbos.

Christophorus Longolius Parthiensi in oratione de laudibus diui Ludouici & Francorum, vocat Britones duros, vastos Normanos, Religiosos Francos, industrios Flandros, mites Latharinges, faciles Andegauos, bellicos Valcones, Burgundos feroces. Picardos alacres, frugi Sentones, atque Pictauidos, Narbonenses fideles, fortes Aruernos, Hannonios pertinaces, magnanimos Senones, verutos Cenomanos, militares Bituriges.

GENTIVM INSIGNIA.

Insignia Scytarū fulmē, Gallorū olim Buffones, nunc Lilia, Romanorū Aquilæ, Sus Phrygum, geminæ rotæ Corallorū, Thraciæ Mars, arcus & pharetræ Persarum, Anglorum leones & rosæ.

DEORVM INSIGNIA.

Fulmen Iouis, *Tridens* Nuptiū, *framea* Martis, *Herculis claua*, *Bacchi Thyrsus*.

REGES DIVERSARVM GENTIVM QUIBUS NOMINIBVS APPELLANTVR.

Argiuorum reges dicuntur Abantiadæ, Persarum Achæmedidæ, Ægyptiorum Ptolemæi & Pharaones, Latinorum Murrhani, Albanorum Syluij, Syriæ Anihiochi, Arabum Arabarchæ, Lybcorum Lybiarchiæ, Thebanorum Labdadidæ, Parthorum Arsacidæ, Romanorum Imperatores, Augusti & Cæsares.

VOTÀ HOMINVM DIVERSA.

Scribit *Plinius* lib. 7. *L. Metellum* decem maximas res optasse, vt pote voluisse Primarium bellatorem esse, Optimum oratorem

rem, Fortissimum imperatorem, Auspicio suo maximas res geri, Maximo honore uti, Summa sapientia esse. Summum senatorem haberi, Pecuniam magnam bono modo inuenire, Multos liberos relinquere, & Clarissimū in ciuitate esse. Quæ oīa illi contigerunt.

Pyrrhum Epirotarum regem ferunt (ubi immolaturus templa inuiseret) non regni ampliorem modum, non de hoste victoriam non gloriam illustrem aut diuitias, sed sanitatem modo à Diis comprecari solitum, seu parte hac bene constituta, prosperius celsura viderentur omnia.

Augustus Cæsar, quum 1111. annum ageret, precatus est à Diis Scipionis fortitudinem, beneuolentiam Pompeij, & Cæsaris fortunam. Plurar. de for. Roma.

Optabat *caligula* vnicam esse populo Romano ceruicem, quo facilius vno ictu abscindi posset. Votum hominis carnificis & sanguinarij. Bap. Egnatius.

Darius, oblato sibi malo punico, tot optasse fertur Zopyros, quot illic essent granorum. Idem dicebat, se malle Zopyrum vnum incolumem habere, quam viginti Babylones occidere. Herodotus autor lib. 3.

Martialis lib. 1. ad Frontonem votum suum describit.

Optabat *Horatius* Tyburi, aut prope Galestram Calabriae fluiuium consenescere, his verbis: Tybur Argæo positum colono, Sit mea sedes vti nam senectæ, Sit modus lassio maris & viarum, Militiaq; Idem li. 1. Car. optat mentem sanam in corpore sano.

Beatus *Augustinus* tria habebat in votis, vidisse Christum in humana natura, Paulum de pulpito fulminantem, & spectabiles vrbs Romæ triumphos.

Votum suum *Tibullus* sic exprimit:

Me mea paupertas vitæ traducat inerti,

Dum meus assiduo luceat igne focus.

Cricias tyrannus imprecabatur sibi Scopadum diuitias, Liberalitatem Cymonis, & Agesilai Lacedæmonij victorias. Autor Plutar.

QVI DIV VIXERVNT.

Vixit *Adam* annis 930. *Eua* totidem. *Seth*. 912. *Enos* filius *Seth* 905. *Caynam* filius *Enos* 910. *Malalehel* filius *Caynam* 895. *Iared* filius *Malalehel* 962. *Enoch* filius *Iared*. 965. *Mathusalem* filius *Enoch*. 969. Vnde *Mantuanus*: Nestoreos annos & *Mathusalemia* secla. *Lamech* filius *Mathusalem*. 777. *Noe* 905. *Sem* filius *Noe* 600. *Arphaxat* filius *Sem* 338. *Sala* filius *Arphaxat* 435. *Heber* filius *Sala* 467. *Phaleg* filius *Iectan*. 239. *Reusen* *Ragau* filius *Phaleg* 302. *Saruch*, filius *Ragau* 230. *Nachor* filius *Saruch* 148. *Thare* filius *Nachor* 205. *Aram* pater *Loth*. 205. *Isaac* *Abrahæ* filius

183. Iacob filius Isaac 175. Aaron frater Moyſi 123. Iofue 110. He-
 liudæx 98. Salomon 94. Iob 183. Abraham 175. Thobias 112.
 Sara 127. Iudith 105. Moyſes 120. Ex Plinio, Arganton Tartef-
 ſiorum rex 150. Sylius libro 3. ait eum vixiſſe 300. ita ſcribens:
 Argantoniacos armat Carteia nepotes. Rex proavis fuit hu-
 mani ditiffimus æui. Terdenos decies emenſus belliger annos.
 Mantuanus in Alphoſo: Et vetus ille auri diues, ditiffimus æui,
 Hefperiis quondam rex Argantonius oris Cyniras rex Cypriorum
 160. Ægimius 200. Epimenides Gnoſius 157. Pictoreus Æto-
 lus 300. Reges Arcadam 300. Dando Illyricus 590. Impetris Pul-
 uiniortum inſulæ rex 800. Eius filius 600. Perpenna 98. M. Valerius
 Coruinus 100. Metellus Pontifex 100. Liuia Rutili 97. Statilia 99.
 Terentia Ciceronis 107. Clodia Opheli 115. Luceia Mima centum
 annis in ſcena pronũtiauit. Emoliaria vixit 104. Samnulla 110. Ste-
 phanio vltra centum. Hiero rector Siciliæ 80. Maſniſſa rex Nu-
 midiæ ſupra centũ. Gorgias Leontinus 107. Xenophilus Chalci-
 denſis 105. Herodorus ſcribit Æthiopes 130. annos trãſgredi. Hip-
 pocrates Cou 104. vel 169. Iſocrates 100. Orbilius Beneuentanus
 100. Sibyllæ Cumanæ diurnam vitam aſcribit Ouidius libro 14.
 his verbis: Nam iam mihi ſecula ſeptem Acta vides: ſupereſt nu-
 meros vt pulueris æquem: Tercentum meſſes, tercentũ muſta vi-
 dere, Tempus erit, quum de tanto me corpore parvã Longa dies
 faciet, conſumptaque membra ſenectã. De ea Statius libro 1. Tu
 Troica dignus Secula, & Euboici trãſcendere pulueris annos. Fer-
 tur enim annos ab Apolline petiſſe pro numero pulueris, quem
 manu prehenderat. Vnde idem Statius alibi: Vel quantos ego De-
 lum popoſci. Ouidius patrẽ ſuum 90. annos vixiſſe ait lib. 4. Tri-
 ſtium dicẽs: Et iam complebat genitor ſua fata, nouemq; Addide-
 rat luſtris altera luſtra nouem. *Narciſſus* præſul Hieroſolymitanus
 116. *Neflor* 300. Iuuenalis Satyra 10. Rex Pylus (magno ſi quic-
 quam credis Homero) Exẽplum vitæ fuit à cornice ſecundæ. Fe-
 lix heu nimium, qui per tot ſecula mortẽ Diſtulit, atque ſuos iam
 dextra computat annos. Tibullus lib. 4. Vixerit ille ſenex quamuis
 dum terna per orbem Secula fertilibus Titan decurrerit horis. I-
 dem: Terna minus Pyliaẽ miretur ſecula vitæ. Propertius lib. 2. Ne-
 ſtoris eſt viſus poſt tria ſecula cinis. Idem: At me ab amore tuo de-
 ducet nulla ſenectus, Siue ego Tithonus, ſiue ego Neſtor ero. O-
 uid. in Meta. Et ſi quem poruit ſpatiola ſenectus Spectatorẽ ope-
 rũ multorum reddere, vixi Annos bis centum, nunc tertia viuirit
 ætas. Antonius abbas 105. Alexander epifcopus Alexandrinus 98.
 Alexander epifcopus Conſt. 94. Agilus abbas 100. Titus Pauli di-
 ſcipulus 101. Democritus 109. Paulus primus hæremita 115. Paco-

nius abbas 110. Psoldocin⁹ episcopus 114. Vādegillus comes Pa-
 latinus 92. Florentinus presbyter 123. Guarinus præful Bononiens-
 sis 110. Viuentius confessor 120. Homerus poëta 108. Hieronymus
 98. Helias abbas 110. Hor abbas 90. Heroinus 304. Ioannes de tem-
 poribus 361. De hoc Ioanne intelligit Mantuanus in Alphonso,
 dicens: Et quem fama refert hyemes vidisse trecentas. Maurus
 abbas 92. Maurilius episcopus 90. Romualdus heremita 120. An-
 tonius castor 100. Cyrus episcopus 112. Zancles Samothracenus
 104. Pollio Romulus 100. Saturninus Volusius 136. T. Fullonius
 157. Artaxerxes 94. Plato 81. Cælius scribit Matin quendam vixisse
 se annos 123. cuius antica corporis humana fuerint, postica equi-
 na. Hyperborei populi mille annis viuunt Galenus vixit 140. Ti-
 thonus (vt fabulatur poëtæ) ab autora adamatus, & in cælum re-
 latus, illiusq; succo perfusus ad tantam peruenit senectutē, vt tan-
 dem optauerit verti in Cicadam: Lucianus: Atq; ultra Tithonū vi-
 uebat senex. Statius libro 4. Sylua. Annos perpetua gerēs iuueura,
 Quos fertur placidos obisse Nestor: Quos Tithonia cōparat sene-
 ctus. Propertius li. 2. At nō Tithoni spernēs Aurora senectam. Do-
 rotheus præful Antiochenus 119. Tyro Tullius Cice. libertus 190.
 Theremō heremita 100. Carneades philosophus 100. Cirnē Indo-
 rū viuunt 140. Terentius Bononiēsis 100. L. Terulcia Ariminenis
 137. Symō Cleophe episcopus Hierosolymitarū 120. Cronius Ana-
 choreta 155. Appollonius Thyaneus 100. Seneca Cordubēsis 114.
 Patricius 2. Niuernensis epif. 122. Garius Aretius 104. Richardus
 quidam temporibus Caroli Magni 400. Helias Anachoreta 120.
 Hugo successor S. Bernardi 117. Porro pleraq; sunt animalia, v-
 tam hominis longē superantia, vt Cornices, Cerui, Corui,
 Phœnices. De quibus sic apud Erasmum scribit Hesiodus:
 Ter tria secla hominis transmittit garrula cornix.
 Quattuor at peragit cornicis secula ceruus.
 Ceruinam aetatem coruus ter præterit ater.
 Corthinos annos nouies agit Indica Phœnix.
 Atq; qui crispicomæ soboles Iouis alnia tonantis,
 Egredimur decies Phœnicia secula nymphæ. Item;
 Ter binos deciesq; nouem superexit in annos.
 Iusta senescantum quos implet vita dierum.
 Hos nouies superat viuendo garrula cornix.
 Et quater egreditur cornicis secula ceruus.
 Alipedem ceruum ter vincit coruus: at illum
 Multiplicat nouies Phœnix reparabilis ales
 Quam nos perpetuo decies præuertimus auro
 Nymphæ Hamadryades, quarum longissima vita est.

DE TEMPORE, ANNIS,
ET DIEBUS.

Quoniam autem de longis vitæ spatiis locuti sumus, commo-
dum videtur, vt variam Annorum, & Dierum obseruationem
subiciamus. Annis triplex est. Magnus seu Platonicus, solaris duo-
decim mēsum, Lunaris seu mensruus vnus mēsis. Annum alij
estate vnum terminabant, Alterū hyeme. Alij quadripartitis tē-
poribus, sicut Arcades, quōrū anni trimēstres fuerūt. Quidam Lu-
nar semio, vt Ægyptij, quorum anni fuerūt mensruui. Hinc fit vt
apud eos aliqui singula annorū millia dicātur vixisse. Sed hīc ori-
tur scrupus fuerintne anni primi seculi nostris similes. Nā fabulo-
sum videtur plerisque Mathusalem & alios prius enumeratos, vi-
xisse tot annos. Constat imprimis, neq; mēstros fuisse, neque tri-
mēstres, vel hoc vno argumento, q; legamus Salomōnē anno xxi
etatis filium suscepisse. Quare credibile est, aut pares nostris, aut
non multo minores existisse. Nec minus varia existit Dierum, quā
Annorum obseruatio. Babylonij inter duos solis exortus diem fa-
ciunt: Athenienses inter duos occasus: Umbri à meridie in meri-
die: Vulgus omne, luce ad tenebras: Sacerdotes Romani, item Æ-
gyptij, & Hipparchus, à media nocte in mediam. Autor Plinius.

QVI MULTOS HABVE-
RVNT LIBEROS.

Adam præter Seth, Abel, & Cain habuit 30. liberos. Iayr 7. iu-
dex Israel 30. filios. Thespi Atheniensis 50. filias, à quarū no-
mine Musæ Thespiades appellatae sunt. Roboā habuit vxores 10.
Concubinas 30. filios 28. filias 40. Artaxerxes Xerxis filius habuit
ex pellicibus 110. liberos, ex iusto matrimonio 3. Athila rex Hun-
norū 60. liberos, Danaus 30. filias. Ægysthus totidē filios. Euryce
mulier 20. filios. Cōbe mulier heroina, cui cognomen fuit Chalci-
di, viro coniuncta centū liberos enixa est. Vnde adagiū apud Eras.
Tanquā Chalcidice peperit nobis vxor. Niobe Tatali filia habuit
14. Masinissa rex Numydiae 44. auctore Eutropio. Puella quædam
Longobarda 7. pueros vno partu peperit sub Agelmundo rege,
quos omnes in piscinam coniecit. Autor Paulus Diaconus. Gilip-
pus Arcadius 9. liberos habuit, quos (vt inquit Verg. lib. 7.) fida
crearat Vna tot Arcadio coniux Thyrena Gilippo. Vix quisquam
crederet Herotimum sexcentos ex diuersis pellicibus habuisse
liberos, nisi Iustinus ex Trogo scriptum reliquisset, in epitome
lib. 19. Priamus ex Hecuba coniuge habuit 19. liberos. Ex aliis pel-
licibus 13. Gedeon iudex Hebræorum 70. quos omnes Abimelech
filius notus Gedeonis occidi fecit. Achab 70. vt habetur cap. 10.
quinti Regum. Barrabas vicecomes in Italia 30. liberos suscepit.
Contra

Conradus Moscouiæ dux 80. ex quibus quatuor tantum legitimi fuerunt. Scilurus 80. mares filios habuit. Plutarchus in Apoph.

QVI SENES GENVERVNT.

Adam filium Seth anno 130. Abraham anno 100. Sara. 90. Seth genuit Enos anno 105. Enos Caynam anno 90. Caynam Malalehel 70. Malalehel genuit Jared anno 65. Jared genuit Enoch anno 162. Enoch. Mathusalem 65. Mathusalem Lamech anno 187. Lamech Noe filium anno 180. Noe Sem, Cham, & Iaphet, quum esset 500. annorum. Scribit Plinius Masanissam post 86. annos generasse filium Methymathum. Catonem Censorium octogesimo exacto è filia Salonij clientis sui Corneliæ è Scipionum gente, Volusium Saturnium post annum 62.

FRATRES VTERINI.

Hercules, *Iphiclus*, *Apollo*, *Diana*, vterini fuerunt.

SPVRII, ET NOTHI.

Antiphates filius fuit nothus Sarpedonis. Verg. lib. 9. *Æneidos*: Et primum Antiphaten (is enim se primus agebat Thebana de matre nothum Sarpedonis alti. Plutarchus scribit *Homerum* natum ex adulterio Chirtheidis matris. Et *Themiſtolem* ex adulterio matris, cui nomen fuit Abrotonum.

Aeneas ex adulterio Anchisæ cum Venere apud Simoentem. Vergil. Tunc ille *Æneas*, quem Dardanio Anchisæ Alma Venus Phrygij genuit Simoentis ad vnda? *Aristonicus* rex Pergami filius fuit Eumenis ex pellice. *Aristeus* Apollinis, ex nymphea Cyrene, Penei fluminis filia, *Hercules* Iouis, ex Alcmena Amphitryonis vxore.

Democoon & *Doryclus* Priami, itidem ex pellicibus.

Lithyrfes nothus fuit Midæ regis. *Theseus* & *Romulus* (inquit Plutarchus) ambo quum spurij forent existimati sunt à Diis immortalibus procreati. *Iugurtha* nothus fuit Manastabalis fratris Micipsæ regis Numidarum, *Mánfredus* Frederici Imperat. Ioannes *Andreas* patre Andræa presbytero, & matre cõcubina natus est. *Petrus Comestor*, *Gratianus*, & *Petrus Lombardus* itidem fuisse dicuntur nothi. *Albantis* martyr incestu patris cum filia.

DE VIRTVTVM

ET DOCTRINÆ PRÆMIIS HISTORIA.

STATVAS QVI MERVERVNT.

Sesostris rex Ægypti, statuam præclaris facinoribus, & bellica virtute apud suos adeptus est.

Aristo

Aristogitoni, & *Armodio* statuae ab Atheniensibus erectae sunt, quae Athenas ipsas tyrannide Pisistrati liberassent. Plin. lib. 34.

Astyla Crotoniata (quum tribus continens Olympicis vicisset stadio) posita est statua.

Autolicus Paetratiastes statuam habuit in Prytaneo. Testis apud Volater. Pausanias.

M. Portius Cato fuit Rom. adeo gratus, ut senatus statuam ei consularem in templo collocauerit, cum inscriptione restitutos ab eo mores, testante Plutar. in Catone Censore.

Titum Cornucanum quum Tensa Illiricorum regina liberius locutum occidisset, mortuum senatus statua decorauit. Plin. lib. 24. cap. 6.

Demetrius Phalereus, auditor Theophrasti, ab Atheniensibus (quorum Remp. summa virtute, ac prudentia decem annos administrauerat) c c c l x. statuis honoratus est. Quas quum postea inuidia discieissent, satis habuit haec dicere: At virtutes non euerterunt, quarum gratia eas erexerant. Laertius, & Plin.

Eunomio Locrensi artis citharcedicae praestantia statuam peperit, quam Volaterranus adhuc in Italia Locris ostendi testis est. Euthymius apud Plinium legitur.

Meruit & statuam Athenis *Favorinus* philosophus, quae (quum in odium Hadriani venisset) disciecta est. Philostratus apud Volat.

Perrius Flaccus grammaticus, nepotum Augusti praeceptor, statuam habuit in Praeneste oppido. Tranquil. de illust. Grammat.

Isocrates orator Athenicnsis sua eloquentia statuam in Olympia meruit.

M. Claudius Marcellus, quum propter Gallos iuxta Padum, & Annibalem apud Nolam superatos, oppugnatas item Syracusas, in praemium virtutis statuam habuit in aede Palladis cum Epigrammate.

Mutius Scauola (qui coram Porfena Haetruscorum rege Romam obsidente dextram flammis admouerat, urbemque obsidione liberauerat) Romani statuam erexerunt, eique prata dederunt trans Tyberim.

Ptolemæus Philopator Homero poetarum maximo templum cum statua dicauit, Ælianus apud Volaterr.

Oppianus poeta, ex Anazarbo Ciliciae ciuitate (qui de piscibus scripsit) a suis ciuibus magnifica statua honoratus est, cum hoc Elogio. Oppianus sum suauiloquus vates, quem crudelis, atque inhumani inuidia fati ante diem eripuit: Quod si longius in luce moras dedisset, nullus mihi par gloria mortalium in terris foret. Volat.

Horatio Coclitii statua posita est, quae Haetruscorum aciem in Sublucio ponte solus sustinuisset, donec pons a tergo interrumpere-tur, quo cum in Tyberium decidit. Plutarchus ait fuisse positam in aede Vulcani.

Pan

Pausanias Cleombroti filius, quum præclaris facinoribus Lacedæmones sibi demeruisset, statua ab eisdem honoratus est: quam tamen postea euerterunt, quòd arripere tyrannidem noluisse. *Thucydides* lib. 7.

Phryne meretrix statua donata est ob formam & pulchritudinem, cuius causa prius in iudicio fuerat absoluta, quum tunicam à pectore deduxisset. *Quintil.* lib. 2.

Claudio secundo Romanorum Imperatori statua cum aureo clypeo erecta est, quòd Gothos Macedoniam vastantes magnè attriuisset clade. *Eutropius.*

Epicurum Atheniensem philosophum ob doctrinam statuis æreis patria decorauit. *Tortellius.*

Iosephus Iudæus propter libros de captiuitate Iudaica scriptos, statuam Romæ obtinuit.

Minutio Augurino statua extra portam trigeminam erecta est à populo stipe collata, quòd faris pretium in uinis nundinis ad assem redegisset. *Plin.* lib. 18. cap. 3.

Trebius in Ædilitate assibus populo frumentum præstitit. Quam ob causam & ei statua in Capitolio & Palatio dicata sunt. *Plinius* ibidem cap. 3.

Notatum est ab autoribus L. *Actium* poetam in Camænarum æde maxima forma statuam sibi posuisse quum breuis admodum esset. *Plin.* cap. 5. lib. 34.

Numa quoque, & *seruius* statuas apud Romanos sua uirtute meruerunt. Autor *Plinius.*

Hominū primus & auream statuam, & solidam *Gorgias* Leon-
tinus Delphis in templo sibi posuit. *Plin.* cap. 4. lib. 33.

Mithridates *Platonis* gloria motus eidem statuam dicauit egregiam Sylonis opus, quam hoc modo inscripsit: *Mithridates* Rhodoatæ filius hanc *Platonis* imaginem *Musis* dicatam erexit. Autor *Plutarchus.*

Chelie uirgini Romanæ equestris statua posita est in uia facta, quæ armata & equo insidens *Tyberim* traiecisset, ad declinandam uim *Porfennæ* *Hetruscorum* regis. *Liuius* lib. 2. & *Plut.* in *Paral.*

Plutarchus in uita *Publicolæ*, ait positam fuisse *Porfennæ* statuam iuxta curiam.

Athenienses *Phocioni* suo principi mortuo æream statuam dicauerunt, ob plurima in reipub. beneficia, inuentasq; eius reliquias publicis sumptibus tumulo madauerunt. *Plutarchus* in eius uita.

Cheronenses statuam lapideam in foro prope *Liberum* patrem publicè *Lucullo* constituerunt. *Plutarchus* in *Cimone.*

Mortuo *Demostheni* Atheniensis populus erexit statuam, cui hoc
incri-

inscripserunt: Si pares ingenio vires Demosthenes habuisses, nunquam Græciæ dominatus fuisset Macedo. Plutar. in eius vita.

Canon Atheniensium duci & *Euagora*, posita sunt statuæ prope Iouis seruatoris simulachrum. Plutarchus in *Euagora*. Idem in *Alcibiade* ait multas Athenis statuas *Mercurio* fuisse erectas.

Polydamas Herculani roboris athleta, qui leonem in Olympia inermis iugulauit, & correptum iauisitate magnitudinis taurum, quamuis prærabido impetu prosilientem retiauit, quadrigasque tota vi concitatas altera manu remoratus est, statuam meruit in Olympia. Cælius lib. 7. c. 56.

Cylon quamuis tyrannidem affectasset Athenis, nihilominus tamen ob excellentem formam (quæ nullum non allicit) statua ænea honestatus est. Cæl. lib. 13. c. 7.

Ostatio oratori Romano s. P. Q. R. statuam erexit, quod legatus ad Antiochum missus, regem ipsum respondere sine cunctatione & mora compulisset. Plin. hoc scribit Cn. Papilio. Crinitus lib. 7. cap. 3.

Vespasianus Spurinna Lyricus poeta in Bructerum regem Imperator constitutus parva victoria triumphalem meruit statuam. Plin. Iunior Epist. 7. lib. 2.

Nerua Cocceius Imperator statuas & imagines, *rosæ*, *Palme*, & *celso* constituit, quos viros præ cæteris coluit, & summo in honore habuit. Auctor Dion Cassius.

Archias Hyblæus, quæ tres ordine Olympia simul, & Pythia vicisset, statuam cum Epigramaticis inscriptione meruit. Volat. in Phil.

Arcadius, & *Honorius* petente senatu statuam *Claudiano* poetæ Alexandrino in foro Traiani collocari iusserunt.

Iunio Rustico philosopho statuam erexit M. Antonius Imperator. Capitolinus.

Mantuanæ, mortuo *Fergilio* multis post seculis statuam in celebriore suæ urbis loco erexerunt: tanti adhuc viri memores quem multis ante diebus suffocauerant Parcæ. Pontanus de Obedientiâ.

Bersa ob verissimas rerum prædictiones statnam posuere Athenienses inaurata lingua Plin. lib. 7.

Antonio Muse medico Romana ciuitas statuam *Æsculapio* proximam locauit, ob Augustum morbo sanatum. Suetonius in Augusto.

Caja seu *Tanaquil* mulier laudatissima, & Tarquinij vxor statuam in templo meruit.

M. Atilius Glabrio quum apud Thermopylas Antiochum Asiæ regem deuicisset, compos voti factus, statuam auratam patri erexit in æde Pietatis, quod nemini antea Romæ contigerat. Liius lib. 4. & Valerius de Institutis antiquis.

DOCTI

DOCTI VIRI, HABITI IN
MAGNO PRETIO, ET
HONORE.

Quantum olim æstimatæ sint bonæ literæ quantumque doctis sit concessum, nullo certius argumento, quàm sequentibus patet exemplis. Scipio Africanus statuam *Ennii* poëtæ (quem in suis expeditionibus comitem semper habuerat) sepulchro suo imponi iussit, cui viuenti hortos suis proximos donauerat. Ouid. lib. 3. de Arte. Politianus in Nutricia.

Alexander Magnus capto inter spolia Darij Persarum regis vnguentorum scrinio (quod erat auro, gemmis, ac margaritis pretiosum) libros *Homeri* (quos tanto dignos loculo existimabat) includit. Plin. lib. 7. cap. 29.

Idem quum Thebas euerteret, & in omnes sine discrimine sæuiret, *Pindari* vatis penatibus parcere iussit.

Idem *Aristotelis* præceptoris sui nomini Patriam condidit, eique multa hominum millia parere iussit, ad scribendos rerum naturalium libros.

Archilochi poëtæ interfectores Apollo arguit Delphis.

Sophoclem tragicum poëtam defunctum sepeliri Liber pater iussit, obidentibus mœnia Lacedæmoniis, & *Lyandro* eorum rege in quiete sæpius admonito, vt pateretur humari delicias suas. *Lyander* vbi intellexit *Sophoclem* mortuum, pacem funeri dedit. Solinus.

Platonem Siciliam venienti *Dionysius* tyrannus quamuis ad superbiam sæuitiamque natus, vita tam nauem misit obuam, & egredientem in litore quadrigis albis excepit. Plutar. in *Dione*.

Annicerus Cyrenæus eundem ab *Æginetis* captum, & inter mancipia venalem expositum, nequid indignum pateretur, minis aliquot mercatus est, & honesto comitatu Athenas ad suos remisit. Quam pecuniam, quum à *Platone* sibi remissam intellexisset,

Guari- fit. profecto (inquit) peccatum videri potest, quod maiore summa
rus Ve- non iuuerim tantum virum.

ronensis *Platonem* ipsum tanti fecit *Aristoteles* discipulus, vt nomini eius aram in templo construxerit, statuamque consecrauerit: in qua scriptum erat hunc esse illum, quem probi omnes merito debeant & imitari, & commendare. Vnde extant *Criniti* versus in *Parthenicis*: Hæc illa est ara floribus redimita suauis olentibus: Quam gratus bene mereri statuit discipulus seni. Tituloque hoc testatus animum suum, atque officium, *Platonem* probandum probe à probis.

Viginti talentis vnâ orationem vendidit *Isocrates*

Æschines *Demostenis* orationem (qua tamen in exilium pulsus fuerat) coram amicis laudauit in sua calamitate.

Silbe

Athenienses *Thucydidem* rerum suarum scriptorem ab exilio reuocauere, eloquentiam mirati, cuius virtutem damnauerant.

Menander Comœdiographus ab Ægypti regibus per legatos magnis præmiis inuitatus est.

Cn. Pompeius *Possidonij* sapientiæ professoris domum intraturus, fores percuti de more à lictore vetuit, & fasces lictorios ianua submitit is, cui se oriens occidentisq; submiterat. Vide *Str.* lib. II.

Augustus carmina *Vergilij* cremari contra testamenti eius verendum vetuit. Eidem in Theatro recitati vniuersus pop. Roma. perinde ac Imperatori assurrexit. Hactenus *Plin.* lib. 7. Eiusdem *Vergilij* diem natalem (qui fuit Octobris idibus) quotannis celebrabat, & quibusdam velut cæremoniis venerabatur. *Syllius*.

Constantinus Imperator *Ablabium* Ægyptium philosophum prætorij sui præfectum, & vnâ cum Constantio filio Imperij rectorem constituit *Eunapius* apud *Volaterr.*

Frontoni philosopho M. Antonius princeps statuam erigi fecit, Autore *Capitolino* quem Augustus quoque consulari ornauit dignitate.

Anaxenori *Cytharædo* è *Tyana* ciuitate M. Antonius tributa quatuor ciuitatum legenda præbuit, *Strabo* lib. 14.

Augustus *Alexandrinis* (in quos bellū gerebat) tribus de causis factus est se perperis, Ob *Alexandri* memoriam, *Vrbis* pulchritudinem, & amorem *Arrij* philosophi. *Plutarch.* in vita *Antonij*.

Iam diximus erectam *claudiano* statuam *Arcadij*, & *Honorij* imperatorum patrocinio.

Dionem *Prusiæ* philosophum, & philosophum *Traianus* curru suo plerunque dignatus est. Romam etiam ingressus cum triumpho. *Suidas* apud *Volat.*

Artaxerxes rex *Perlarum* *Hiscani* præfecto *Hellesponti*, literas scripsit, vt *Hippocratē* medicum quibuscunq; fieri posset præmiis in familiam suam inuitaret. Epistola ad hunc ferè modum se habebat. Rex regū magnus *Artaxerxes* *Hiscani* S. *Hippocratis* medici, *Æsculapio* prognati, ad me fama peruenit. Da igitur operam, vt aurum illi tribuas, quantum cupit, aliaq; itē quorum indiget & ad me mitte. Erit enim par honore summis in *Perside* viris. Et si quis alius fuerit in *Europa* vir clarus, hūc amicū nostrę domui rede, nec parce pecuniis. Eidē *Hipp.* ab *Illyriis* redeūti eisdē honores (quos *Herculi*) decreuit *Græcia* ob prædictam pestilentiam. *Suid.*

Iunio Rustico philosopho M. Antonius Imperator publica omnia, priuataq; consilia solebat credere: quem postea consulatu, mortuum statua decorauit. *Iulius Capitolinus*.

Ciceronem ab vrbe pulsum *Pōponius Atticus* sestertis ducentis

& quadraginta millibus iuuit. & profecutus est. Cor. Nepos in vita Attici.

Oppianus poeta, quum Antonio Imperatori Seueri principis filio poema de piscibus nuncupasset, ab eo totidem aureis donatus est nummis, quot illic erant versus. Volat.

Daniel propheta Cyro rege (quem Theologiae mysteria perdoctus) familiarissimè vtebatur. Autor Theodorius Cyrenensis.

Cleombrotus medicum Ptolemæus rex centum donauit talentis, seruato Antiocho rege patre suo, Habeo codicem Plinianum in alterutro libro mendosum. Nam lib. 7. & cap. 37. hoc de Cleombroto scribit. Libro verò 19. & cap. 1. de Erasistrato. Vide Budæum lib. 2. de Assè.

Olim tærus erat artis oratoriae quæstus. vt *Gorgia* Leontinus auream statuam & solidam sibi posuerit Delphis. Plinius cap. 4. lib. 33.

Athenienses (vt iam diximus) *Demetrio Phalereo* CCC. LX. statuas crexerunt.

Zeus tantas opes arte picturae sibi comparauit, vt in ostentatione earum Olympiae aureis literis in palliorum tessericis intextum nomen suum ostentaret. Plin. lib. 35. cap. 10.

Pamphilus pictor neminè docuit minoris talento annis decem; quam mercedem Apelles, & Melanthius ei dederit. Plin. lib. 35. c. 10.

Apelles Alexandro Magno adeò charus extitit, vt rex Capaspen amasiam suam liberali forma puellam eidem dederit. Plin. ibidem.

Attalus rex vnicam tabulam *Aristarchi* pictoris centum talentis emisse dicitur.

Argonautas, *cycliæ*, pictoris tabulam, talentis CXL. mercatus est Hortensius orator. Plin. lib. 35. cap. 11.

Zenonem philosophum Athenienses tanto honore profecuti sunt, vt apud eum claues vrbis deponerent, ipsamq; ornarent aurea corona, & imagine aerea. Laërtius.

Plinius Junior referebat potuisse se (quum procuraret in Hispania) vendere suos commentarios Largio Licinio quadringentis millibus nummum. Quis nunc regum (inquit noster Budæus) emere bibliothecam confertissimam decem aureorum millibus velit, quanti à Plinio cuius vnus priuatus regesta quædam extemporanea licitari ausus est. Plin. lib. 3. Epist.

Philippus Macedo Amyntæ filius, quauis omni fermè tempore negotiis belli esset implicatus, nunquam tamen à liberali musa, studiisq; humanitatis recessit. Propterea scribens ad *Aristotelem* gloriatur natam sibi Alexandrū tanti philosophi tempore, à quo docturam imbiberet cum virtute. Epistola autem extat apud Gell. lib. 9.

Leptæus ludimagister in vrbe Roma à Pompeio ob ingenium manu

manumissus est. Plin. de illust. grammat.

Ovidius quum septem annis apud Getas in exilio durasset, Diis iubentibus in fata concessit Cal. Ian. Cui mortuo gens illa, quamuis barbara, & inelegans, & à mansuetioribus musis prorsus aliena, solennes tamen exequias celebravit, & sepulchrum erexit magnificum. Pontanus de Magnificentia.

Quid non mirum est, histriones maiore quondam in pretio habitos, quam nunc habeantur vel egregiè literati: quum *Roscio* actori Theatrìco annulum aureum cum censu equestri donauerit Sylla? Quem etiam ferunt mercedem diurnam de publico mille denarios sine gregalibus accepisse. Tullius quoque elegantissima oratione populum Ro. obiurgavit, q̄ Roscio gestum agente tumultum mouisset. Macro. lib. 3. cap. 7.

Decius Laberius quum in spectaculis mimos suos egisset palàm. donatus est quingentis sestertiis, cum annulo aureo, qui erat insignie census equestris, autore Tranquillo.

Alciades ambitione quadam munera in *Socratem* congregabat, dignam viri doctrinam multo amplioribus existimans. *Cælius* lib. 11. cap. 73.

Euripides Tragœdiographus Archelao Macedonum regi sola virtutis admiratione fuit familiaris, adeò, vt frequentibus conuiujs ab eo exceptus fuerit, & aureo donatus poculo, In eius quoq; gratiam Syracusani plerisque Atheniensium (qui apud se seruitutem seruiebant) libertate donatos, domum incolumes remiserunt. *Cælius* lib. 13. cap. 7.

Iulius Calidius poëta, quum à P. Volusio in proscriptorum numerum relatus esset, ab Attico propter ingenium, & elegantem eruditionem absolutus est. Cor. Nepos in vita Attici.

Cor. Gallus Elegiographus fauore Augusti ad præfecturæ gradum conscendit, tribunusque cohortum effectus est. Crinitus.

Vespasianus tantum concessit *saleio Basso* poëtæ Lyrico, vt propter ingenium singularemq; eruditionem auri quinquaginta sestertia eidem sit elargitus. Tacitus in Dial. de Orat.

Statium Domitianus magnifico atque apparatusissimo donauit conuiuio, coronaq; insigni, & aliis muneribus honestauit. Crinitus de Latinis poëtis.

Eiusdem imperatoris beneficio *syllius* ad tertium consulatum prouectus est. Vnde Martialis: Augusto pia tura victimasque. Pro nostro date Syllio Camenæ. Bisfenos iubet en redire fœces, Non nostro consule nobiliq; virga, &c.

Sertinius vir clarissimus tantum concessit *Martialis* ingenio & doctrinæ, vt ei adhuc viuenti imaginem more veterum in sua bi-

bibliotheca posuerit. Crinitus.

Ausonius Cæsaris Gratiani (cuius filium Gratianum iuniorem erudierat) beneficio & honestissimis suffragiis dignitatem adeptus est consularem. Idem.

Aurelius Prudentius beneficio Theodosij Imp. ad præfecturam militiæ perductus est, Crinitus.

Lampasco vrbi Helleponti propter *Themistoclem* pepercit rex Persarum. Marcell. lib. 22.

Phalaris Agrigentinus tyrannus alias sæuissimus tēplum *Silpho* choro ædificandum curauit, suasitque diuinos illi honores in vrbe patriæ habendos, quem tamen olim capitalem inimicum habuerat. Pontan. de Obed.

Democedes medicus à Dario (quem sanitati restituerat) duobus aurearum compedum paribus & ab vxoribus ipsius Darij aureis phialis donatus est. Auctor Herodorus in Thalia.

Matthias rex Pannoniæ, *Ioan. Monteregium* hominem Germanum, & *Ephemeridum* scriptorem multis auxit honoribus & diuitiis. Volater.

Quam *Hermolaus Barbarus* Venetorū legationes obiret in Italia, & ad vrbem Florentiam accederet, Laurentius Medices tanto viro cum multis amicis obuiam processit, quamuis podagricus, eumque in *Caiana* villa honorificentissimè excepit, quam cum instructissima bibliotheca eidem obtulit. Crinitus cap. 9. lib. 15.

Robertus Siciliæ rex *Fr. Petrarcham* omnesque eruditos viros in pretio habuit. Vol. in Philol.

Ptolemæus Philadelphus senes lxx. Bibliæ historiæ scientificissimos ab Iudæa vsque, in Ægyptum vocauit, quos regia vrbe acceptos, hospitaliter & benignè aluit, magnisque muneribus donatos dimisit. Sab. in exe.

Ioanni Campegio Bononiensi in Patauinum Gymnasium (quod ad publicam literarum professionem fuerat inuitatus) proficiscenti, ab vrbis magistratibus Gymnasiarchisque magna hominum frequentia obuiam itum est. Idem Sab.

Vicentina ciuitas *sabellicum* argentea patera magni ponderis donauit.

Cæsar Dictator duas *Timomachi* tabulas lxxx. talentis emit, in templo Veneris genitricis dicaturus. Plin. lib. 35. cap. 11.

Candaules rex, *Balarchi* picturam Magnetum haud mediocri spatij rependit auro. Plin. cap. 8. lib. 35.

Quintilianus ex Hispania veniens stipendium à fisco accepit ab Eusebio sub Domitiano. Budæus lib. 2. de Assè.

Thadeus Florentinus medicus, tanta fuit nominis celebritate, vt ad

vt ad curam ægrotorum extra urbem vocatus, non & vilius quàm quinquaginta aureorum mercede in singulos dies peregrinaretur: vocatusque ab Honorio quarto centum sibi statui voluit, à quo curato decem millia reportauit. Volaterranus.

Propter *Ialifij* imaginem, à Prothogene pictam, Demetrius Rhodon non succendit, ne simul tabula confagraret. Plin. lib. 35.

M. Popilius Andronicus opusculum quoddam annalium x v i. millibus nummum vendidit. Tranquillus de Gram. illust.

Arrianum historicum (qui historiam Magni Alexandri octo libris scripsit) Adrianus & Antonius propter literas ad honorem consularem euexerunt. Heliconius apud Volaterranum.

Asinius Pollio *Varronis* imaginem collocauit in bibliotheca.

Cyrus Pannopolyta poeta beneficio Theodossi iunioris, & Eudoxiæ eius vxoris, præsul factus est. Suidas apud Volater.

Democritus Diagoram Milefium philosophum seruum mille drachmis emit, vt eundem erudiret. Apud eundem.

L I T E R A R V M E T L I T E R A T O -

R V M Q V I F V E R V N T

A M A N T I S S I M I.

A *Naxagoras* omne patrimonium suis concessit, remq; omnem publicam & priuatam neglexit, vt liberius vacaret philosophiæ. Laërtius, & Valerius de studio.

Nauigauit in Ægyptum *Democritus* in Persidem vsq; ad rubrum mare, vt & Chaldaeos consuleret, & melius philosopharetur. Idem quoq; oculos sibi eruit, q; rerum naturalium & diuinarum cõtemplationi impedimento esse viderentur. Existimabat enim cogitationes, cõmentationesq; animi sui cõtemplandis naturæ rationibus vegetiores, & exactiores fore, si eas videndi illecebris & oculorum impedimentis liberasset. Vt autem commodius amplecteretur studia, diuitias omnes reliquit quæ tamen tantæ fuerant, vt pater eius Xerxis exercitui epulum dare potuerit. Autores *Gellius* cap. 17. lib. 10. *Cic.* lib. 5. de Finibus. *Val.* de studio.

Cyprianus diem nullum sine Tertuliani lectione permittebat effluere, cuius libros quum peteret, dicere solebat, Da magistrum. Autore D. Hieronymo.

Scipio Africanus Pædiam Cyri de manibus non ponebat. *Be-roaldus* autor.

Gordiano Imperatori bonæ literæ adeo placuerunt, vt pluris fecerit librorum quàm auri vel argenti, sibi thesaurum comparare. Habuit enim in bibliotheca L X I I. millia librorum *Iul. Cap.*

Monymus Corinthij cuiusdam trapezitæ filius, quum philosophiæ amore raperetur, cuperetq; magnopere dare operâ *Diogeni*

neq; tamen hoc ipsum à domino posset impetrare, simulata infamia monetam cœpit spargere, eoque modo dimissus, ad philosophiã se conuertit. Diogenemque secutus est. Laërtius.

Pythagoras ad perdiscendam philosophiã, solum vertit exilio suscepto verius quàm peregrinatione. Profectus ad Perlas magnorum prudentiã se formandum tradidit, à quibus syderum motus cursusq; stellarũ didicit. Cretam deinde & Lacedæmona nauigauit, quarum moribus & legibus inspectis ad Olympicum certamen descendit. Quod & de Empedocle scribit Plin. lib. 30.

Alexander quũ esset legendi & discendi percupidus, *Hiadem* Homeri (quam rei militaris viaticum solebat appellare) Aristotele exponente perdidit, eã semper vnã cum pugione sub paluino iacentem tenere solitus. Onescritus apud Plutarchum in *Alexãdro*.

Euclides Megarẽsis, quum disciplinã Socraticã percupis esset, neq; tamen Athenas (vbi profirebatur Socrates) auderet ire, quod capitale foret, si quis Megarensium Athenis, aut Atheniensium Megaris, propter mutuum vtriusque vrbis odium, deprehenderetur, sub noctem tunica longa muliebri indutus ad ipsum philosophum com̄meabat, vt vel noctis aliquo tempore consiliorum sermonumq; eius fieret particeps. Rursus sub lucem eadem indutus veste redibat. Gellius lib. 6. cap. 10.

Ferunt *Platonem* quum tenui admodum esset pecunia, tres tamẽ Philolai Pythagorici libros decem millibus denariũ mereatum, quod pretium à Dione quodam Syracusano acceperat. Idẽ octogenario maior moriens sub capite Sophronis numeros habuisse fertur. Sic nec extrema quidem eius hora agitatione studij vacua fuit, inquit Val. Max. de studio. Gell. lib. 4. cap. 17.

Aristotelem quoq; traditum est pauculos *Speusippi* libros post mortem eius emisse talentis tribus Articis. Gellius lib. 4. cap. 17.

Fuit *Hippocrates* discendæ medicinæ adeo studiosus, vt eum non puduerit vel retrimenta gustare, vt inde morbi naturam persentisceret. Quod tamen aliqui *Æsculapio* ascribunt. Autor *Cælius* cap. 12. lib. 16.

Adrianus imperator impense adeo Græcæ doctrinæ inuigilabat, vt à plerisque Græculus vocaretur. Sextus Aurelius.

Cato Uticensis ne quid temporis absque aliqua exercitij parte efflueret, in curia Græcè lectitabat, tantisper dum cogeretur Senatus. Cic. lib. 3. de Finibus.

Tacitus Imperator *Cornelij Taciti* viri consularis historiam de Romanis imperatoribus, non modo in omnib. bibliothecis iussit collocari, sed etiã edicto cauit, vt decies quotãnis ad vsum publicũ transcriberetur, atq; in bibliothecis poneretur. Flavius Vospicius

Beatus

Beatus *Hieronymus* Romæ primum, mox in Byzantio & Antiochia, demum apud Solymos, discendi studio variis præceptoribus operam dedit. Habuit in literis Hebræis Barbanum & Nicodemum Iudæos, in humanioribus literis Donatum & Victorinum, in sacris Gregorium Nazianzenum, Apollinarem Antiochenum, & Didymum Alexandrinum. Crinitus cap. 6. lib. 6.

Augustus liberalibus studiis, præsertim eloquentiæ, in tantum incubuit, ut nullus, ne in procinctu quidem laberetur dies quin legeret, scriberet, declamaret.

Nemo studia bonarum artium fovit indulgentius, quàm *Carolus Magnus*, ut qui Parrhisiense gymnasium, & Papiense accersitis undecunque doctissimis viris instituerit. Bap. Egnatius.

Fuit & *Carolo Crasso* singularis benevolentia in literatos homines, quos ad scribendum solebat adhortari. Idem Egnatius.

Sigismundus Imp. doctos homines etiam fovit, & magnis honoravit dignitatibus. Accusavit etiam plerunque Germanos principes, qui Latinas odissent literas. Reprehensus à quibusdam, quòd non viros nobiles, sed literatos foueret: Ego (inquit) eos amo, quos virtutibus & doctrina, (ex quibus nobilitatem metior) ceteris antecellere video. Baptista Egnatius.

scipio in medijs, difficillimi belli apparatusibus bonarum artium studia non prætermisit, philosophorum scholas crepidatus frequentans. Et ne post insignes victorias animum sibi indolescere prosperis successibus rerum permitteret, cum literis & literatis frequens versabatur. Pontanus de fort.

Borsus Ferrariensium princeps, ingenijs magnopere favit, quæ undecunque accersita domi alebat, & in his T. Strocium poetara Florentinum, Ioannera Aurispiam, Hugonem medicum, & Petrum Bonum Lyristem egregium. Volat. in Georg.

Bessarionis presbyteri Cardinalis (qui sub Eugenio quarto floruit) domus fuit liberalium artium officina, doctissimosque viros semper aluit, atque fovit. Nec minus ipse in literis versabatur. Platonem in primis observabat, in cuius defensionem commentarios edidit contra Trapezuntium peripateticum. Volat.

Luinus Drusus ætatis viribus & acie oculorum iam defectus ius civile tamen populo interpretatus est, quod cupientibus discere vilissima composuit monumenta. Val. de studio.

Publius Crassus quum in Asiam ad Aristonicum regem debellandum Consul venisset, tantum Græcæ linguæ studium impendit, ut etiam in quinque diuisam genera per omnes partes ac numeros didicerit. Valerius, & Blondus lib. 4.

Carmeades philosophus quum cibi capiendi causa recubuisse

philosophicis cogitationibus interdum vsq; adeo inhærebat, vt manum ad mēsam porrigere obliuisceretur. Idem cum Chryssippo disputaturus helleboro se antè purgabat ad exprimendum ingenium suum attentius, & illius refellendum acrius. Val. Max.

Captis Syraculis Marcellus *Archimedis* philosophi precibus parci iussit, cuius tamen machinationibus victoriam suam multum ac diu inhiberam senserat. Plinius lib. 7. c. 37.

Confectus senio *Socrates* fidibus tractandis operam dedit, vt tantis doctrinæ suæ diuitiis musicæ rationis adderet elementum. Cicero de Senectute.

Chryssippus LXXX. *Isocrates* quartum & LXXX. nati annos opera scripserunt: hic Panathenai con, ille Logicon acutissimæ subtilitatis volumen. Valerius.

Cleantes quæstus extrahendæ aquæ nocturno tempore inopiam suam sustentabat, diurno Chryssippi præceptis percipiendis operam dabat Idem quæ centesimum attigisset annum, auditores tamen erudiebat.

Sophocles centum propè natus annos Oedipodem tragœdiam conscripsit. Cicero in Catone Maiore, Sophocles, inquit, ad summam senectutem tragœdias fecit.

Simonides pœta octogesimo anno & carmina docuit, & in eorum certamen descendit. Val.

Carolus septimus, sexti filius, Gallorum rex solèni Episcoporum concilio Pragmaticam instituit sanctionē, vt qui magna olei impensa euassissent literati, ad sacerdotia prouerentur. Prius enim curæ animarum (quas vocant beneficia) mulionibus, aut etiam leonibus præsulum dabantur: ita vt vilius multo videretur, in aulaica vita eius rei gratia parasitari, & scurrâ agere, quàm studium literis impertiri. A sinu enim portabant mysteria: Doctos oportebat suâ fama contentos viuere, nec aliud sperare quicquam.

Antonius cognomento Pius, Rhetoribus ac Philosophis non salaria modò, verum etiam honores ac prouincias decreuit. Pontanus de liberalitate.

Alexander seuerus, non modò literarum genus omne, verum aruspices, & architectos (in quo quisque elucefceret) profectus est. Idem autor.

Iulius Masaniensis Alphonfi regis censui rationibus præpositus, ita Iouianum Pontanum pœtam elegantissimum iuuit, vt Pontanus ipse omnia sua eidem referat accepta. Ibidem.

Ptolemæus rex Alexandrinus doctissimos quosque ad se vocatos, salariis donisque profectus est. Pont.

Abundauit viuis doctis *Nicolai* Quinti Pontificis Maximi, &

Alphon

Alphonsi regis aula: quorum hic Antonium Panhormitam ob scriptum de dictis ac factis suis librum mille aureis donauit, Poggium Florentinum quingentis, ob conuersum è Græco in Latinum Xenophontis librum qui Cyri pædia inscribitur. Idem.

Dionysius Syracusanus Heliconem Zycicenum talento donauit, quod Solis deliquium prædixisset.

Lysander ob pauculos verficulos Antiochi poëtæ pileum argento impleuit. Pontanus.

Ferdinandus rex grandem pecuniæ summam quorannis ex ærario pendendam statuit Rhetoribus, Medicis, Philosophis, & Theologis, qui publicè Neapoli docerent. Egregium sanè factum (inquit Pontanus) ingenia prosequi, virtutes ornare, & ad excolendos animos excitare iuuentutem.

Terentius Varro annos seculi supergressus interiit scribendo. Blondus lib. 4.

Cato Censorius anno LXXXVI. ætatis causam pro se egit aduersus temerariam iuuentutem. Literas Græcas didicit, & ius ciuile: Defendit Galbam oratorem accusatum. Flavius lib. 4. Val. de studio.

Iulius Cæsar (vt est apud Suetonium) omnes medicinæ & liberaliū artiū professores ciuitate donauit, vt libèrius vrbe incolerent.

Vespasianus Imperator, ingenia & artes maximè fouit: primusq; à fisco Latinis Græcisq; rhetoribus annua centena constituit: præstantes poëtas muneribus ornauit: & bibliothecas incendio absumptas reparauit. Suetonius: & Blondus lib. 4.

INDOCTI, ET QUI LITE-

RAS ODERUNT.

L*icinius* Imperator, fuit literis adeò infestus, vt virus ac pestem publicam eas appellaret. Sed cur inquit Bap. Egnati^o eas nõ odisset, quarum adeò expers erat, vt ne decretis quæ subscribere posset?

Valentinianus quoque imperator, Gratiani filius, magno literatum odio conflagrauit.

Cælius scribit, *Heraclidem* Lycium hebeti fuisse ingenio, & ad literas, politioemque cultum ineptissimo.

Philonides fuit Melitensis quispiam prægrandi corpore, cæterum insulsus & indoctus. Vnde adagium fluxit Erasmo positum: Indoctior Philonide.

Britanion (cui victo Constantius Imperator pepercit) adeò expers literarum est habitus, vt ne prima quidem elementa calleret. Baptista Egnatius.

Herodes Atticus quum ingenio & eloquentia nulli secundus haberetur, filium habuit adeò hebetem, vt ne prima quidem persperet elementa Philostratus in eius vita.

BIBLIOTHECÆ MEMORABILES.

Trannion grammaticus (qui floruit ætate Magni Pomp.) supra tria librorum millia possedit.

Gordianus Imperator coaceruavit in bibliotheca LXII. millia voluminum. *Capitolinus*.

Plutarchus in Antonio scribit Pergamenas bibliothecas habuisse se ducenta librorum millia.

Porro ex antiquis Bibliopolis vnicus ferè Triphon celebratur, Martialis lib. 4. Non habeo, sed habet bibliopola Triphon. Hic ille est, ad quem scribit Fabius in liminari Institutionum orationum epistola.

QVI MVLTÀ SCRIPSERVNT.

* *Alías*, *Septuaginta*. **S**cripsit Theophrastus trecenta libròrum volumina. Chrysi-
pus * septingenta, Sernius Sulpitius CLXXX. libros de iure ciuili. Atreius Capito. LX. Empedocles tria & quadraginta. Galenus CXXX. Beda XXXVI. Aristarchus grammaticus Aristophanis grammatici discipulus scripsit commentarios supra mille.

LABORIOSI ET VARIARVM ARTIVM PERITI.

Cleanthes philosophus inopia mercenarium se fecit, ac nocte quidem in hauriendis aquis victum sibi comparauit, interdum liberalibus studiis dedit operam. Pinsebat quoq; farinas sæpenu-mero, vt Peniam illam, necessarium plerisque malum, excuteret.

Pugnabat *Plautus* in paupertatem dies & noctes: Scribebat enim fabulas suas interdum, noctu verò operam locabat pistori, & agendis molis (quas trufatiles vocant) qualemcunq; faciebat quantum. Varro apud Gellium c. 3. lib. 3.

Turanus fuit quispiam exactæ diligentæ senex, qui quum Cesar post x. annum procuracionis vocationem vltro indulisset, id ægrè ferens, cõponi se in lecto, & velut exanimem à circumstante familia plangi iussit. Nec ante tristitiæ finem fecit, quàm pristino labori sit restitutus. *Cælius* lib. 6. *Marcel.* 16.

Julius Cesar, consumptis in re bellica diebus, noctes tamen ad tripartita diuidebat officia: quietis scilicet, publicæ rei, & mulierum. *Marcellus* lib. 16.

Legimus *Alexandrum Magnum* (quum dormiraret) brachio extra cubile proterito pilam tenuisse argenteam supposita pelui, vt quum neruorum rigorem sopor laxasset infusus, gestaminis lapsu rinitus abrumperet somnum. *Ammianus Marcel.* 16.

Julianus Imperator dimidiata nocte semper exurgebat, non plumis

plumis perdicum subalaribus, vt Helioabalus, aut stragulis seri-
cis ambiguo nitore fulgentibus, sed ex asperis stratis, in quibus
vix decumberent abiectissimi vernæ. Marcellinus ibidem.

Porcius Latro incœpta semel studia non poterat interrumpere,
ubi se ad scribendum concitasset iungebantur noctibus dies, &
sine interuallo sibi instabat, nec desinebat, nisi deficiebat. Quum
se syluis & montibus tradiderat, omnes illos agrestes in syluis &
montibus natos laboris patientia ac venandi solertia prouoca-
bat. Cælius cap. 35. lib. 5.

Sophocles, Plato, Iocrates, Hieronymus & alij complures ad extre-
mam senectutem scribentes, labores subierunt, sinemque discendi
cum vita fecerunt. Volater.

Helim Hippius sophista præter literarum studia (in quibus ætate
sua nelli fuit secundus) Olympicis ludis zonam, vestem, calceos,
ampullam, annulum, gemmam (in qua signū inculperat) sibi fe-
cit, habuitque; artem multarum rerum, quæ mortales plurimos or-
nare potuisset. Quintil. lib. 12. Instit. orat.

Adrianus Imper. fuit Arithmeticæ peritissimus, & Geometriæ.
Pinxit egregiè, Musicen tenuit, Astronomiæ scientia omnes æta-
tis suæ facile superauit.

Fuit *Aurelius Alexander* optimus Aruspex, excellens Augur,
Musicus insignis, & vtrâque orationem eruditissimè scripsit. Qui-
bus rebus tantam impendit operam, vt consueuerit in conuiujs
vel legentes audire, vel alijs vescentibus legere.

Nihil vnquam legit *Plinius*, quin exciperet: nec in bibliotheca
tantum, sed in mensa, sed in lectica, sed equitans quoque vel scri-
bebat, vel scribendum aliquid dictabat.

Diodorus Siculus ne in descriptione orbis (vt alij plerique) er-
raret, bonam Asiæ & Europæ partem magno suo incommodo pe-
tragrauit.

Virtuti maximæ tribuendum est *Nicaula* Ægypti & Æthiopum
reginæ, quod audita Salomonis sapientia, ab extremo Arabiæ in
Iudæam iueit, vt eum audiret.

Apollonius Tyanæus vt Bragmanum scientiam haurire posset,
Persas, Caucasum, Albanos, Scythas, & Massageras prætergressus,
in Indiam penetrauit. Quibus auditis, per Elamitas, Babylonios
Caldzos, Medos, Parthos, Assyrios, Phœnicas, Arabes, & Palæsti-
nos, in Ægyptum rediit, vt quaquâ transfret, ibidem à doctis (si
qui essent) proficeret, & aliquid deciperet. Transiuit & Æthio-
pam ad Gymnosophistas.

Anaxilhenes audito Socrate, statim conuersus ad discipulos, mo-
nit, vt alium quærent præceptorem, sibi se inuenisse dictans.

Quo

Quo facte, relictis omnibus fortunis, Socratem secutus est.

Alphonsus Aragonius Siciliæ Rex iam quinquagenarius, præceptor tamen se submisit ne loquendi vsu careret.

O T I O S I.

Attalus Eumenis frater otio adeò solutus est, vt faginæ traditus, Imperij onus in *Philopomenem* è familiaribus vnum reiecerit. *Cælius* cap. 23. lib. 6.

Vatia Seruilius, vir prætorius, nulla alia re, quàm otio notus cõfenuit. Propterea à transeuntibus dici solebat, *Vatia* hic situs est, *Seneca* in *Epistolis* & *Cælius*.

Herondas quum Athenis quidam otij damnatus foret, iussit eum sibi ostendi, qui in causa liberali conuictus foret. *Plutarch.* in *Apotheg.* *Laconicis*.

CORONÆ DIVERSÆ.

Variæ fuerunt olim coronæ, quibus pensabatur hominum virtus, vt & ignauis torpor excuteretur, & in generosis virtus cresceret. *Plin.* lib. 22. numerat *Gemmatas*, *Aureas*, *Vallares*, *Murales*, *Rostrales*, *Ciucas*, *Triumphales*, quibus nobiliorem fuisse *Gramineam* dicit.

Coronæ Triumphales erant aureæ, mittebanturq; Imperatoribus ob honorem triumphis. Hæc vulgò dicitur aurum coronarium, inquit *Gellius*. Aureis postmodum successerunt *Laureæ*: erantq; ciuicis & virtutis & honoris præmia. *Obsidionalem* coronam dabant obsidione liberati, ei qui liberauerat. Ea fiebat *gramine*, vnde & *Graminea* dicta est. Hanc. s. p. q. r. *Fabio Maximo* dedit, secundo bello *Punico*, quòd urbem *Romam* obsidione liberaffet.

Ciuica dabatur ei qui ciuem à morte liberaffet: Fiebat fronde quærnea, aut ilignea *Cælius*. Adhucitur, inquit, cum ilignea corona, & chlamyde. *L. Gel.* vir *Censorius* censuit *Ciceronem* cõsulem hac ornandum corona, q. eius opera atrocissima illa *Catilinæ* cõiuratio delata, vindicataque fuisset. *Muralis* dabatur ab Imperatore, ei qui primus murum subiisset, & in oppidum hostium per viam ascendisset. *Castrensem* donabat Imperator ei qui primus hostium castra pugnans introiisset, habebat autem insigne valli. *Navalis* merebatur qui in maritimo prælio primus hostium nauem vitatus transiisset. Ea rostris nauium erat insignita. *Muralis* autem, *Castrensis*, & *Navalis* fiebat ex auro. *Oualis* coronam erat *Myrtea*: ea utebatur Imperatores, qui ouantes urbem introibant. *Ouat*io, minor erat triumpho. *Ouationis* causa est non triumphus, quum aut bella non rectè indicta sunt, nec cum iusto hoste gesta: aut quum hostium nomen humile est, vt seruorum, aut pyrararum: aut quum deditione facta, incruenta parata est victoria. Hæc fiebat ex *Myrta*.
Dabatur

Dabarur *Oleagina* ob conuersum hostē. De coronis vide Gellium lib. 5. cap. 5. Blondum Foroliuiensem de Roma triumphante lib. 6. Volaterranum lib. 26. Philologia. Plinium lib. 16.

TRIUMPHATORES SEV QVI

DE DIVESIS REGIBVS

& populis triumphauerunt.

L *Atilius* Calatinus triumphauit de Sardis. Cn. Domitius de Aruernis & Bathulo eorū duce. Liuius Salinator de Illyriis. M. Atilius Regulus de Salentinis. Paulus *Æmylius* iunior de Liguribus, & Perseo Menenius Agrippa Lanatus de Sabinis. M. Antonius triumvir de Armenia rege. M. Aquilius consul de Aristonico rege. Iunius Bubulcus Brutus dictator Equos subegit, ac die octaua de eisdem triumphauit. Furius Camillus Veios decenniali obsidione domuit, ac de iisdem triumphauit. Sp. Cassio duo triūphi contigerunt. M. Curius de Samnitibus & Sabinis. P. Decius iunior de Samnitibus. Cn. Duilius primus de nauali victoria triumphauit. Fabius Rullianus de Appulis, Nucerinis, Samnitibus, Vmbrijs, Marsis, ac Thuscis triumphauit. Fabius Gurges de Sānitibus. Q. Fab. Max. de Liguribus. Cn. Fului⁹ Flaccus de Samnitibus. M. Fuluius nobilior ouauit de Ætholis, triumphauit de Ambraciensibus. L. Lucretius Tricipitinus de Volscis. Marius de Teutonib. & Iugurtha. Propert. lib. 4. Dij melius, quantus mulier foret vna triumphus Ductus erat per quas ante Iugurtha vias. Q. Ce. Merellus de Iugurtha, & Numidis. L. Mumius de Achæis. M. Horatius consul de Sabinis, sine auctoritate Senatus. L. Papyrius Cursor de Samnitibus. L. Papyrius Crassus, eius filius, de Priuernatibus. Cn. Pōpeius, Magni Pōpeij pater, de Picētibus. Pōpeius Magnus de Iarba, Mithridate, Aristobolo rege Iudæorū. Aul. Posthumus Tubero de Volscis. L. Æmylius Paulus de Liguribus. Q. Capitolinus, quinqueies cōsul, de Volscis. Scipio Africanus de Annibale, & Syphace. Sulpitius de reliquijs Brenn. L. Valerius Valesij filius, de Veientibus, & Sabinis. Valerius Coruinus (qui sexies fuit consul) de Samnitibus. L. Valerius Potius de Volscis, & Equis, sine auctoritate senatus. M. Atilius Glabrio de Antiocho, & Ætolis. Aurelianus Imp. de Zenobia Palmyrenorū regina. Septimius Seuerus imperator de Arabibus & Adiabenis. *Dagobertus* rex Francorum de Saxonibus. Papyrius Nasode Corsis. Iulius Cæsar confectis bellis quinqueies triumphauit: primum triūphum egit Gallicum: sequentem Alexandrinū: deinde Ponticum: huic proximum Africanū: nouissimū Hispaniensem. Triumphauit Bacchus de Indis. Tatius de Sabinis. Gordinius de Persis. Augustus Curules triumphos tres egit. Dalmaticum. Actiacum. Alexandrinum, cōtinuo triduo. Antonius

tonius Commodus triūphauit de Germanis Domitianus de Dacis, & Cattis. Papyrius Cursor de Coris, in monte Albano.

Trium-
phandi-
mos.

Porrò autem lege fuit cautū, ne quis triumpharet, minus quam quinq; millia vna acie superasset. Nulli itē licuit triumphare, qui nec Dictator, neq; Prætor, nec Consul res gessisset. Itē nemini prius decernebatur triumphus, quā regionē (de qua triumphaturus erat) successori pacatam reliquisset. Triumphantes auratis curribus vehabantur, quos alij trahebant equi. Pōpeij tamē currum in triumpho Africo traxerūt Elephantes, quem imitatus Cæsar, vectus est Elephantis quadraginta, dextra læuāq; lychnos gestantibus, auctore Trāquillo. Et Gordiano quadrigæ Elephantorū decretae sunt triumpho Persico. Habuit & Aurelianus currum quatuor ceruis iunctū. Moris quoq; fuit, vt in triumphantū curru sederent eorum dē filij, Vnde & Æmylius Paulus speciosissimo triumpho filij dedit, quē triduo post amisit. Triumphantem sequebantur laureati milites. Moris item fuit, Imperatores belli, ciuilibus victoria quantumuis magna, non triumphare, quia ciues nō hostes occidissent. Itē, vt milites & abiecti missi quiq; diuersis conticiis triumphantes incesserent, ne prospera illa fortuna plus æquo superbirent, & insolecerent. Sic triumphante Cæsare milites dixerant: Gallias subegit Cæsar, Nicomedes Cæsarem. Item: Romani seruare voceres, Mœchum caluum vobis adducimus. Ventidiū quoq; Bassianum in Parthico triumpho securi milites decantant: Qui multos fricabat, factus est Consul. porrò lege cautū erat, ne dux ante triumphum in urbem ingrederetur. Paulus Orosius, & cum eo Blossius scribunt, Rom. triumphos numero fuisse c c c x x.

Omnium vltimus triumphauit Probus Imperator.

Hæc de triūphis, de quibus qui plura scire cupiet, videat Blossidum Foroliniensem lib. 10. de Roma triumphante.

PRÆCEPTORES, ET

PAEDAGOGI.

Chrisippus, Erasistrati: Asclepiades, Themisonis: Protogoras, Euathli: Agonas, Zoroastris: Callimachus, Eratosthenis: Eristhenes, Aristophanis: Volcati?, Cefelij: Anaxagoras, & Damo, Periclis: Molo, Ciceronis. Possidonium quoque Ciceronis magistrum fuisse, Cicero in lib. de Fato. Eum audiendi gratia Rhodum aduenisse, vt in eius vita Plutarchus. Sociō, Seneca, Seneca, Neronis. Cæcilius Phædonis: Philetas Cous, Ptolemæi: Paphilus Amphipolita, Apollinis: Empedocles, Gorgias: Plutarchus, Traiani: Donatus, & Victorinus, Hieronymi: Palemon, & Flavius Virginius, Persij: Archimedes, Empedoclis: Saccas Ammonius, Plotini: Cerbidius Scauola, Pappiani: Arnobius, Lactantij: Linus, Herculis: Lysias, Epaminundus

Policetus, Argij, Afopodori, Alexis & Aristidis pictorum : Agelades, Myronis : Softratus, Lyssippi, Phydias, Alcamanis, & Coloris : Myron, Lycij : Lyssippus, Phœnicis : Exinidas, Aristidis : Eupompus, Pamphili : Theophrastus, Demetrii Phalerei : Chiron, & Phœnix, Achillis : Lynus, Orphei, Thamiæ, & Herculis : Pherecides, Pythagoræ : Marianus Mathæus Franciscus Puteolanus, Beroaldi : Lyfmachus, & Leonides, Alexandri : Connidas, Thefei : Sarpedon, Catonis : Zopyrus, Alcibiadis : Acchilas, Ptolemæi : Sadragefilus, Dagoberri : Sicinus, liberorū Themistoclis : Hopleus, Tydei : Acetes, Pallantis : Hyragenes tibicen, Marfi, Pontanus, Marulli : Silenus, Bacchi : Rainerius Foroliuensis, Bartoli : Bartolus, Baldi : Baldus docebat Ticini : Paulus Castrensis, & Antonius Rosellus Paduæ : Benedictus Capra, Perusij : Barbatia Siculus, Bononiæ. Fuit & Victorinus Fertinus Gonzagari pædagogus : Antonius Pankormita, Alphonsi Aragonis Siciliae regis præceptor : Andronicus Thessalonicensis, Politiani : Chalcidias, Iouniani grammatici : Andalus Genuens, Boccatij : Amonius, Origenis : Anacreon, Smerdis filij Polycratis Samiorum regis : Thales Milesius, Anaximandri, Anaximenes : Anaximenes, Anaxagoræ : Philoxenus, Antigenidis musici : Socrates, Antisthenis : Antisthenes, Diogenis : Euphranor, Appionis grammatici : Asclepiades, Apollodori grammatici, Apollodorus Pergamus, Cæsaris Augusti : Menecrates, Arati poetæ : Anaxagoras Archelai Milesi : Plato, Aristotelis : Socrates, Aristippi : Aristophanes grammaticus, Aristarchi : Crates Bionis : Hermocrates, Callimachi : Aristoteles, Callisthenis : Anaxagoras, Carneadis : Socrates, Cherephotis : Herodorus, Chærili : Diogenes, Cratis Thebani : Paulus, Dionisij Areopagitæ : Prodicus, & Socrates, Euripidis. Docuit Aristoteles annis xx. Quintilianas xx. Pomponius Lætus Romæ, x. Campanus, Perusæ : Christophorus Landinus Florentiæ bonas artes professi sunt. Possem infinitos huiusmodi congerere, quos prætermitto, quòd hoc ipsum modici videatur momenti : tamen etiam, quòd putem posse fieri, ut quis ex maiori congerie fructum sibi faciat, cui hæc nihil profuerint.

P A T R I A E T L O C V S N A T A -
L I S M V L T O R V M I L L V -
strium virorum.

Rodiæ vrbs Apuliæ, Ennij : Saffina Umbriæ, Plauti : Campania, Neuij : Brundusium Calabriæ, Paçuij : Mediolantum, Statiij Cæcilij : Pisaurus, Accij : Carthago, Terentij : Arunca, Lucilij : Roma, Lucretij : Bononia, L. Pomponij : Roma Decij Laberij, & Q. Catulli epigrammatistæ : Syria, Publij Syri : Roma Porcij Licinij : Verona, Valerij Catulli : Roma, Q. Cornificij : Gremona, Furij, Biba

Bibaculi: Atax, vicus prouinciæ Narbonensis: Fab. Terentij Varro-
 nis Roma: Iulij Calidij: Mantua, Vergilij: Venustum Apulia: Ovi-
 dij Parma, Cassij Seueri: Roma, Cæsaris Germanici: Verona: Æmy-
 lij Macri: Corduba Hispaniæ, Lucani, Sextilij, & Senecæ Roma,
 Asinij Galli: Volaterræ Hetruriæ, Persij: Neapolis, Statij Papinij:
 Hispania, Syllij Italici: Setia Campaniæ, Valerij Flaccij: Aquinû, Iu-
 uenalis: Bilbilis Hispaniæ, Valerij Martialis: Italica Hispaniæ, Voco-
 nij Victoris: Carthago, Alphij Auiti: Africa, Septimij, & Aurelij O-
 lympij Nemesiani, & Mauri Terentiani: Sicilia, Calphurnij: Ale-
 xândria, Claudiani: Burdegala, Aufonij Galli: Hispania, Damasi, Iu-
 uenci, & Prudentij: Africa, Licetij Hipponêsus: Gallia, Sidorij Apol-
 linaris: Roma, Pomponij Secundi, Pedonis Albinouani, Aruncini,
 Solonis: Lacedæmon, Chilonis: Mitylene, Pittaci: Priene, Biantis:
 Lyndus, Cleobuli: Corinthus, Periandri: Scythia, Anacharsis: Cno-
 sos vrbs Cretæ, Epimenidis: Syria, Pherecidis: Miletus, Anaxime-
 nis: Clazomene, Anaxagoræ: Athenæ, Socratis, Xenophôtis, Æchi-
 nis, Critonis, & Glauconis: Cyrene, Aristippi: Elis, Phædonis: Me-
 gara Euclidis, & Stilponis: Thebæ, Cebeus, & Cratis: Athenæ Pla-
 tonis, Polemonis, Antisthenis, & Spensippi: Chalcedo, Xenocratis:
 Soli, Crætoris: Cyrene, Lacydis, & Carneadis: Carthago, Clitoma-
 chi: Stagyra, Aristotelis: Lampracus, Stratonis: Troas, Lyconis: Pô-
 tus, Heraclidis: Synope, Diogenis: Syracusæ, Monymi: Ægina, O-
 nesicriti: Phœnicia, Menippi: Cyprus, Zenonis: Samos, Pythagoræ:
 & Melissi: Agrigentum, Empedoclis: Tarentum, Archita: Cro-
 ton, Alcæonis: Metapontus, Hippaci: Gnydos, Eudoxi: Ephesus,
 Heracliti: Colophon, Xenophanis: Abdera, Democriti, Protago-
 ræ, Anaxarchi: Elis, Pyrrhonis: Nicæa, Timonis: Athenæ, Epicuri:
 Calaguriû Hispaniæ, Quintiliani: Crastus vrbs Siciliæ, Epicharmi:
 pella Macedoniæ Alexandri: Melibœa, Philoctetæ: Panope, Epei-
 autoris machinæ Troianæ: Asora, Hesiodi: Cheronea, Plutarchi:
 Megara, Theognis: Mitylene, Alcei: Lesbos Sapphus puellæ: Rho-
 dos Panetij, Stratoclis, Andronici: Pylos, Nestoris: Croton, Alcma-
 nis: Miletus, vel Phœnicia, Thaletis: Imera, Stefsichori: Ithaca, Vlyf-
 fis: Thebæ, Amphionis, & Pindari: Cœs, Apellis: Thracia, Orpheu:
 Alexandria: Appiani, Aristarchi, & Arri. Arpinum Ciceronis: Tya-
 na Græciæ, Apollonij: Medaura, Apuleij: Caros, Archilochi: Athe-
 ne, Aristidis: Rhodos, Aristophanis: Nicomedia, Arriani historici:
 Methymna, Arionis: Seleucia Siciliæ, Athenei philosophi: Chal-
 cedæa, Berosi: Agrigentum, Cratini: Africa, Cypriani: Carthago, Clit-
 tomachi: Athenæ, Cratini, Eupolidis, & Demadis, & Demosthenis:
 Syracusæ Dionis: Thebæ, Epaminundæ: Hierapolis, Phrygiæ, Epi-
 cleti

Æti: Cy-
 Chalcis
 mi: Iuda-
 nis: Syra-
 Smyrna
 Cæsare:
 Syracul-
 Pataui-
 Thamy-
 Cartha-

A
 M
 A
 syl-
 Alex-
 Agle-
 Adon-
 ftus. Ve-
 Ouid. lib.
 Auen-
 chro Pu-
 Astur-
 versicol-
 Aty-
 mam a
 flumine
 Atal-
 modum
 ma virg-
 Arias-
 chus du-
 lit. Caru-
 cõspexi
 Achil-
 uus Ach-
 Antio-
 mam pr-
 phioner-
 & tu Sp-
 Agri-
 tidem

æti: Cyrene, Eratosthenis: Athenæ, Hermippi: Arelate, Fauorini: Chalcis Syriæ, Iambliciphilosophi: Antiochia, Ioannis Chryso-
 stomi: Iudæa, Iosephi: Elis, Hippia: Cos, Hippocratis: Athenæ, Isocra-
 tis: Syracusæ, Lyciæ: Athenæ, Menandri, & Periclis: Thebæ, Musæi:
 Smyrna, Homeri: Anazarbum Ciliciæ, Opiani: Roma, Q. Hortensij:
 Cæsarea Cappadociæ, Prohæresij: Ægyptus, Protomæi astrologi.
 Syracusæ, Philemonis: Cos, Philetæ: Roma, Sallustij, & Suetonij:
 Patauium, T. Liuij: Athenæ Sophoclis, & Thucydidis: Thracia
 Thamyra: Egredius vrbs Lesbii, Theophrasti: Lesbos Terpan-
 di: Carthago Tertulliani Vmbria, Propertij, & Pontani.

FORMOSI ET FORMOSÆ,

EX HISTORICIS, ORA-
 toribus & poetis.

Amaryllis puella. Verg. Formosam resonare doces Amaryllida
 sylvas.

Alexis, Idem Eclo. 2. Formosum pastor Corydon ardebat Alexin.

Ægle nympa. Idem Eclo. 6. Ægle Naiadum pulcherrima.

Adonis Myrrha fuit filius, Veneri ob speciosam formam dile-
 ctus. Verg. Eclog. 10. Et formosus oues ad flumina paut Adonis.
 Ouid. lib. 10. & Propert. lib. 2.

Auentinus. Verg. Victoresque ostentat equos fatus Hercule pul-
 chro Pulcher Auentinus.

Astur. Verg. Sequitur pulcherrimus Astur Astur equo fidens &
 versicoloribus armis.

Atys puer Phrygius, à Cybele (vt fabulantur poetæ) ob for-
 mam adamatus est. Ouidius lib. 5. Meta. Erat Indus Atys, quem
 flumine Gange, &c.

Atalanta puella fuit in Arcadia venatrix, & Iasij filia liberali ad-
 modum forma. Ouidius lib. 8. Venit Atalante Schæneij pulcherri-
 ma virgo, &c.

Ariadne filia Minois, forma fuit elegante, quam propterea Bac-
 chus duxit in vxorem, eiusque coronâ stellis ornata in astra retu-
 lit. Catul. de ea & Theseo loquens, sic inquit: Hunc simulacq; cupido
 cospexit lumine virgo, Regia que suaues expirans costus odores.

Achillas puer, Martialis lib. 3. Huic comes hærebat domini fugiti-
 uus Achilles. Insignis forma nequitiaque puer.

Antiopa filia Nyctæi, & vxor Lyci regis Thebarum, speciosissi-
 mam propter formam à Ioue adamata est, ex quo Zetum & Am-
 phionem suscepit. Propert. Tu licet Antiopæ formam Nyctæidos,
 & tu Spartanam referas laudibus Hermionem.

Argia Adrastii filia, & vxor. - Polynicis, fuit
 itidem mirum in modum speciosa. Statius lib. 2. Theb. Egregiam

Argiam, nec formæ laude secundam Deiphylem:

Antinoos Bithynico, mira pulchritudine adolefcenti, tanta, tamque elegans fuit forma, vt *Adrianus Imper.* (à quo adamabatur) templum ei apud Mantineam constituerit, & ciuitatem apud Nilum eiusq; imaginem fecerit in sculpi nummis. Propterea *Hieronymus* *Adriani* concubinum eum vocat. Volat.

Fuit *Achantus* puer speciosus, quem poëta fingunt in flore sui nominis conuersum fuisse.

Aeginam, *Alopi* regis *Bœoriae* filiam, ob excellentem pulchritudinem adamauit *Iupiter*, iacuitq; cum ea in specie ignis. *Quidius Aureus* vt *Danaem Alopidam* luserit ignis.

Forma imprimis visenda & amabili fuisse ferunt inter *Græcos*.

Alcibiadem, sicut inter *Romanos Scipionem* *Demetrii* cognomento *Plutarchi* in eius vita: Hoc, inquit *Alcibiadi* concessit natura, sibiq; cum paucis commune, vt non modò in pueritia aut adolefcentia, sed etiam in omni ætatis gradu maximum semper decorem, ac formosam hominis speciem prætulerit.

Amaracum poëta fingunt in herbam odoriferam mutatum, idque propter elegantem formam.

Asterius filius fuit *Cereris*, forma singulari, omnium tamen æmores respuens. Vnde *Quid.* in *Ibin*: Filius vt *Cereris* fuisst, tibi semper ametur. Destituatque tuas vsque petitus opes.

Sex. Aurelius scribit *Augustum* fuisse mitem, gratum, cuius animi, toto corpore pulchrum, sed oculis magis, quorum facies charissimorum siderum modo promicabat.

Aphus filius fuit *Gygari* *Danorum* regis, quem tam excellenti forma, ac castitate extitisse scribit *Saxo Grammaticus*, vt argentæ nitere crinibus putaretur.

Amphimedon *Calentius*: *Formosum Phiale* prius arserat *Amphimedontem*: *Amphimedon Phiales* maxima cura fuit.

Herodotus scribit *Agaristam*, *Clisthenis* filiam, adeò formosam extitisse, vt ad habendas eius nuptias, celebrata sint procorum spectacula, & certamina, quò speciosissimi quique *Græciæ* adolefcentes confluerunt.

Barynes meretricis formam commendat *Horatius* lib. 2. *Car.* dicens. Vlla si iuris tibi peierati *Pœna* *Baryne* nocuisset vnquam. Dente si nigro steres, vel vno Turpior vnqui, Crederent, &c.

Bryseis fuit adeò formosa, vt *Achilles* eius amore conflagauerit, eamq; quamuis ancillam, plusquam puellas omnes adamauerit. *Horatius*: Prius insolentem serua *Bryseis* niueo colore *Monit* *Achillem*. *Propertius* libro secundo: Omnia formosam prope *Bryseida* passus.

Cred

Credibile est *Bersabæam*, Vriæ vxorē, eleganti fuisse forma quæ sapientissimum illum regem, & prophetam sanctissimum Davidē vix adeo titillauerit, vt solitæ religionis oblitus, adulterio & homicidio (Vriam enim deuouit morti) suam contaminauerit sancturam. Stroza pater: Ille sacri vates operis Iesseia proles, Præfecit populo quem Deus ipse suo, Bersabææ captus forma, &c.

Bellerophon à Sthenobæa Præti Argiuorum regis vxore propter formam adamatus, & ad Venerem (cui tamen assentiri noluit) postulatus est.

Fuit & *Batillus*, Anacreontis poëtæ amasius, liberali forma: Vnde Pontanus de Stell. Nirea sic perhibent, & amatum à vate Batyllum, Pictum oculis, fufumque coma roseumque labellis.

De *Castore & Polluce* Ouid. lib. 8. Met. At gemini nondum cœlestia sydera fratres Ambo conspicui, niue candidioribus ambo Vestabantur equis.

De *Chione* Dædalionis filia idem Ouid. lib. 11. Meta. Nata erat huic Chione, quæ dotatissima forma Mille precis placuit bis septem nubilis annis.

Cænis puella Theffala, à Neptuno compressa. Idem Ouid. lib. 12. Meta. Clara decore fuit proles Elateia Cænis Theffalidum virgo pulcherrima.

Cyllarus Idē lib. 12. Nec te pugnante tua Cyllare forma redemit. *Calistro*. Idem Ouid. lib. 1. Fast. Fœdera sexuasset, si non formosa fuisset.

Celeno. Idē lib. 4. Fast. Neptuno Halcyonē & te formosa Celeno. *Calypso* Oceani & Theryos filia. Ouid. de Ponto, An graue sex annis pulchram fouisse Calypson Æquoreæque fuit concubuisse deæ? Idem lib. 2. de Art. Littorere constitierant, illic quoque pulchra Calypso.

Cydippe ab Acontio ob formam adamata est. Ouid. in Epist. Aut elles formosa minus, petere modestè, Audaces facie cogimur esse tua, &c.

Gestum puerum commendat à forma Martial. Quanta tua est probitas, quanta est præstantia formæ Geste puer, puero castior Hippolyto. Te secum Diana velir doceatque natare, &c.

Catulla Idem Mart. lib. 8. Formosissima quæ fuisse vel sunt, O quæ te fieri Catulla vellem Formosam minus, aut magis pudicam.

Propertius formam suæ *Cynthia* sic commendat. Et quascunq; tulit formosæ temporis ætas, Cynthia non illas nomen habere sinat. Idem: Illic formosæ veniant chorus heroinæ, Quas dedit Argivis Dardanæ præda viris: Quarum nulla tua fuerit mihi Cynthia forma Gravior, &c.

Herodorus ait Candulis Sardiū Tyranni vxorem fœminatum omnium fuisse pulcherrimam.

De *Daphnide* Verg. in Buc. Formosi pecoris custos, Formosior ipse.

Deiopia Nympha. Vergil. 1. Æne. Sūt mihi bis septem præstanti corpore Nympha, Quarum quæ forma pulcherrima Deiopie Connubio iungam stabili, propriamque dicabo.

Dido. Idem lib. 2. Æn. Regina ad templum forma pulcherrima Dido Incessit.

Deianira Herculis vxor. Ouidius lib. 9. Nomine si qua suo tandem peruenit ad aures Deianira tuas, quondam pulcherrima virgo, Multorumque fuit spes inuidiosa procorum.

Deiphyle vxor Tydei, Adraști filia. Statius lib. 2. Theb. Egrègiâ Argiam nec formæ laude secundam Deiphylem.

Diadumenus Augusti fuit prægustator, puer adeò speciosus, vt in formæ certamine (quod fiebat Elidi) meruerit palmam. Volat.

Democles puer Atheniensis, fuit adeò speciosus, vt ex pulchritudine sua pulcher Democles ab omnibus vocaretur. Cui (q̄ pauca admodum formosis contingit) tanta quoque extitit pudicitie cura, vt ad declinandam vim Demetrii (à quo petebatur ad stuprum) se in plenum feruentis aquæ lebetem (quum aliter effugere non posset) coniecerit. Plut. in Demetrio.

Cælius scribit *Demetrium*. cognomento *Polioretæm*. forma fuisse in primis amabili. Vide Plutar. in eius vita.

Euryalus Nisi amicus, Ver. lib. 5. Æn. Euryalus forma insignis, viridique iuuenta. Idem lib. 9.

Endymion Lunæ amatus, fuit admodū speciosus. Vale. Flaccus lib. 8. Tum quoque sydereâ clarus procul ora iuuenta Lathmias æstiuâ residet venator in umbra, Dignus amore deæ.

Fuit in *Ephesione* augusta adeò facies, vt victi Darij vxor eum pro Alexandrō salutarerit. Ob quam formam ipsi quoque Alexandro fuit charissimus.

Eurydice Orphei vxor. Ouidi. li. 2. Metamorphoseon. Hæc fata Mercurio Eurydice formosa, puellas Tam visa est superare pares, cœlestibus aulis Quâ iucūda Ven⁹ dominas supereminet omnes.

De *Fabiella* Martialis lib. 2. Bella es nouimus & puella, verum est. Et diues: quis enim potest negare?

Scribit Ælius Sabinus tantam pulchritudinem oris fuisse in filio *Maximū*. vt etiam caput eius iam morte nigrum, iam maceratum defluentis tabo, pulcherrimum tamen videretur.

Galathea nympha. Ouidius lib. 13. Candidior solio niuei Galathea Ligustri, Floridior prato, Longa procerior albo. Splendidior vitæ,

vitro, tenero lasciuior hædo, Leuior assiduo detritis æquore conchis, Solibus hybernis, æstiuâ gratior vmbra, Nobilior pomis, platanio conspectior alta, Lucidior glacie, matura dulcior vna, Mollior & cygni pluinis, & lacte coacto, Et (si non fugias) tiglio formosior horto.

Non aliam ob causam poetæ fabulantur *Ganymedem* Ioui miscere pocula, quam ob elegantem speciem. Ouid. lib. 4. Fast. Horat. lib. 3. Car.

Glycæra, Horatius lib. 1. Car. Vrit, me Glyceræ nitore splendentis Pario marmore purius, Vrit grata proteruitas, Et vultus nimium lubricus aspici.

Galeus fuit adolescens forma speciosus, decensq; imprimis, regi Ptolemæo propterea vsque adeo charus, vt Ptolemæus ipse quibusdam (qui ad supplicium trahebantur) eiusdem patrocinio pepercit. Autor Cælius lib. 7. cap. 53.

Gygis pueri formam describit Horatius lib. 2. Car. dicens: Vt putat nocturno renidet Luna mari Gnidiusque Gyges: Quæ si puellarum inferes choro, Mire sagaces falleret hospites, Discrimen obscurum solutis Crinibus, ambiguoque vultu.

Veteres fabuloso confinxerunt inuolucro *Gorgonem* propter eximium venustatis decus, mentis inopes & stupidos reddentem spectatores in saxa deformasse. Cælius lib. 13. cap. 9.

Hippolytus Thesei filius, fuit etiam pulcherrimus. Vir. Ibat & Hippolyti proles pulcherrima bello Vibius.

Hylas Thiodamantis filium ob formam adamauit Heracles, & Nymphæ rapuerunt. Mar. Pulcher Hylas teneram meruit in oram manu. Propertius: Cuius vt accensæ Dryades candore puellæ, Miratæ solitos destituere choros, &c.

Hyas Athlantis ex Æthra filius. Ouid. lib. 5. Fast. Nondum stabat Athlas humeros oneratus Olympo, Quum satius est forma conspiciendus Hyas.

Celebratur etiam *Hermiones* Menelai filix pulchritudo. Vnde Propert. li. 1. Tu licet antiopæ formam Nictæidos, & tu Spartanam referas laudibus Hermionem. Pont. lib. 1. amorum.

Fuit tam elegans & cœcinna *Hippodamia* pulchritudo, vt ad impetrandas eius nuptias celebrata sint certamina procorum. In quibus quum victor euassisset Pelops, puellam duxit uxorem. Propertius: Nec Phrygium falso traxit candore maritum aduecta externis Hippodamia rotis: sed facies aderat nullis obnoxia gemis, Quallis Apellæis est color in tabulis. Idem lib. 2. vocat. Ichomachem.

Hiera fuit vxor Telepi, mulier omnium (quas Prochelus vidit) maxima & pulcherrima.

Proposita de muliebri pulchritudine certamina plerisque in locis legimus: sicuti in Cereris Eleusinae festo prope Alpheum, ubi victrix Herodice meruit palmam. Cælius cap. 9. lib. 13.

Herodotus scribit *Hippoclidem* Tyfandri filium diuitiis & forma inter Athenienses præcipuum fuisse.

Hysiphile. Statius lib. 4. Theb. Errantes subito pulchram in mœnore tuantur Hypsiphilem. Fuit Theantis filia, à quo Thoantis appellatur.

Iulus filius *Æneæ* ex Creusa. verg. lib. 7. *Æneæ*. Primiq̄ue duces & pulcher Iulus.

Iuuentius Catulli amafius. Idem Cat. Mellitos oculos tuos, Iuuenti, Si quis me sinat vsque basiare. Vsque ad millia basiem tacentia, Nec vnquam saturum inde cor futurum est.

Iason. Medea apud Ouidium Iasoni loquens: Et formosus eras, & me meâ fata trahebant, Abstulerant oculi Inmina nostra tui.

Ioseph. Mantuanus in Maria: Sic alacer Sanson, sic & formosus Ioseph.

De *Lauso*, Mezentij filio, Verg. lib. 7. *Æn.* Filius hunc iuxta Lausus, quo pulchrior alter Nō fuit, excepto Laurētis corpore Turni.

Lavinia forma fuit origo belli inter *Æneam* & Turnum, quorum vterq; eam sibi vxorem dari volebat. Vergil. lib. 12. flauos eius crines & roseas appellat genas.

Catullus de sua *Lesbia* sic inquit: Lesbica formosa est, quæ quum pulcherrima tota est, Tū omnibus vna omnes surripuit Veneres.

Laodomia, Catullus: Quo tibi cū casum pulcherrima Laodomia. Et Pont. lib. 2. de Amore coniugali.

Lais Corinthia meretrix fuit speciosissima Oui. lib. 1. Eleg. Qualiter in thalamos formosa Semiramis esse Dicitur, & multis Lais amata viris.

Lycoris Cor. Galli amafia. Martialis lib. 6. Formina præferri potuit tibi nulla Lycori. Propertius lib. 1. Et modo formosa quâ multa Lycoride Gallus Mortuus inferna vulnera lauit aqua.

Musæus poëta formam *Leandri* pueri ex Abydo (qui Ero puellâ adamauit, & ab ea redamatus est) multis laudibus commendat.

Lucretia formam tanti fecerunt Romani, vt eam suis monumentis vbique celebrauerint, & vindicauerint à mortalitate: nec solùm ob eximiam pulchritudinem, verum etiam ob castitatem, quòd vim Tranquinij gladio sit vltâ.

Lycaste Priami filia tantæ pulchritudinis, vt Polydamas Anthenoris ex Theano Hecubæ forore filius, illam ex concubina vxorem sibi copulauerit. Fuit & alia Lycaste, quæ ob pulchritudinem Venus vocabatur.

Lamia

Lamia, autore Plutarcho, puella fuit speciosissima, à Demetrio adamata, quæ & tibiis optime cecinisse dicitur. Hæc primo tanquã modulandiq; suavitate gratiam sibi apud omnes comparavit.

Ligurinus, Horatii fuit amasius, forma itidem excellenti, ut ipsius poetæ testimonio constat. Idem quoque Lycum celebrat dicens: Et Lycum, nigris oculis nigroque decorum Crine.

Leda Strôza filius, formosæ meruit quo Iuppiter oscula Leda.

Maia Atlantis filia Ouid. lib. 5. Fast. Quorum Maia suas formã superasse sorores Traditur, & summo concubuisse Ioui.

Tibullus *Maras* amasij sui formam versibus commendat.

Magnes Smyrneus fuit adolescens, omnium sui seculi pulcherrimus, cunctisq; propterea gratissimus, sed maxime Gygi Lydorum regi. Quod ferentes agrè parentes, capillos ei toronderunt, ut aliquid de pulchritudine minueretur. Indignatus verò Gyges, bellum movit in Magnesios. Paulatim apud Volat.

Narcissus filius fuit Cephisi, & Lyriopes, à multis Nymphis ob pulchritudinem amatustocius desiderio quum Nymphæ ipsæ inlabescerent, mutatus est in florem sui nominis. Vergilius in Bataum: Non illinc Narcissus abest, cui gloria formæ Igne Cupidineo proprios exarfit in artus. Ovidius lib. 3. Meta.

Nisus Megarensum rex ob pulchritudinem capillos aureos ferre habuisse. Tibullus lib. 1. Carmine purpurea est Nisi coma.

Nireus filius Caropi & Alagie, puer fuit à Naxo admodum speciosus, cuius formam Homerus suis carminibus dignatus est. Horatius lib. 1. Car. Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa Raptus ab Ida. Idem in Epodo, Formasq; vincas Nirea. Ovidius lib. 4. de Ponto. Prop. lib. 1. & Pont. lib. 3. de Stellis.

Pearchi formam commendat Horatius lib. 3. Car. Ode. 30. ubi ait, fertur & leui recreare vento Sparsum odoratis humeris capillum. Qualis, ait Nireus fuit, aut aquosa Raptus ab Ida.

Omphale regina Lydorum fuit facie adeo præstanti, ut ei se submisit Hercules. Propertius li. 3. Omphale in tantam formæ processu honorem, &c.

Pyramo & Thybe Ouid. lib. 4. Metamor. Pyramus & Thybe inter se pulcherrimus alter, Altera, quas Oriens habuit, prælatæ puellis Contiguas habuere domos.

Fuit & formosus *Pariis*, dicente Ovidio: Dux Paris Priamide dâmmo formosæ tuorum.

Hominum pulcherrimum fuisse prædicat *Phaona*, quem inter lascivas occultavit Venus, Dicuntq; oblatum eidem ab ipsa Venere alabastru vnguenti, quo quæ se obliuisset, factus est omnium formosissimus, proptereaq; adamatus à Mitylenæorû mulieribus, sed

maximè à Sappho poëtria Scamandronymi filia. Cælius li. 5. cap. 43. Eius formam Ouidius sic describit: hunc ne pro Cephalo raperes aurora timebam, &c.

Phædrus Eliensis, Socrati Platoniq; familiaris, à domino Lenone (dictu infandum) ob excellentem formam coactus est se prostituere, suoque corpore quæstum facere. Volaterranus.

Plutarchus in Lucullo scribit, *Præciam* quandam fuisse in vrbè Roma sceminam, venustate formæ nulli secundam, quæ sua pulchritudine Cethegum sibi deuinxerit, adeò vt nihil probaretur Cethego, quod *Præcia* non iussisset.

Parthenopæum, Meleagri & Atalantæ filium, seu (vt aliis placet) Martis & Menalippes, forma fuissem liberali scribit Stadius: Pulchrior haud illi triste ad discrimen ituro Frons fuit in Syluis, quælis iam casside missa Parthenopæus erat.

Panthea vxor fuit Abradata viri nobilis apud Persas, quam Cyrus expugnatis Assyriorum castris duxerat captiuam. Abradata autem absente, & apud Bactrianos legatum agente, Araspæ Medæ seruanda tradita est, qui apud Cyrum affirmavit nondum esse ortam, aut omnino inuentam tota Asia pulchriorem. Autor Xenophon apud Cælium lib. 7. c. 53.

Plamniticus rex Ægypti *Rhodopem* meretricem ob pulchritudinem matrimonio sibi iunxit.

Magnus Alexander, totius propè Orientis victor & Imperator, *Rhoxanam* Satrapis barbari filiam matrimonio sibi iunxit ob òlam eius pulchritudinem. Vide Curtium lib. 5.

Q. Carullus poëta Epigrammaticus formam *Roscij* pueri amij sui his versibus celebrat: Constiteram exorientem Auroram fore salutans, Quum subito à læua Roscius exoritur. Pace mihi liceat cœlestes dicere vestra, Mortalis visus pulchrior esse Deo.

Serranus Vergilius lib. 9. Et iuuenem Serranum illa qui pluma nocte Luserat insignis facie.

Sulpis formam commendat Tibullus lib. 4.

Illius ex oculis quum vult exurere diuos.

Accendit geminas lampadas acer amor, &c.

Fuit etiam in *Semiramide* eximia pulchritudo, & facies impenio digna. Vnde & mortuo marito persis imperauit vsque ad pueritiam filij ætatem Ouid. lib. 1. Eleg. Qualiter in thalamos fomosa Semiramis esse Dicitur.

Spurina fuit egregius adolescens, qui quæ sceminas virosq; ad libidinem solo decoro aspectu prouocaret, pulchritudinem oris spontè vulneribus, deformauit. Valerius Maximus de verecundia *sifigambis*, vxor Darij nulli suæ ætatis sceminæ pulchritudine cedit

cessit, teste Curtio: quam tamen victo Dario Alexander non solum non violauit, sed & summam adhibuit curam, nequis captiuo corpori illuderet.

Scribit Cælius, *scipionem*, cognomento Demetrium, apud Romanos forma fuisse amabili & eleganti.

Saxo grammaticus lib.8. Danicæ histor. scribit *suauildam* reginam tantæ fuisse pulchritudinis, vt quâ vincita loris exposita esset equinis calcibus obterenda, ipsis quoque iumentis horroni fuerit, artus eximio decore præditos sordidis lacerare vestigiis.

Turnum à forma plerisque in locis commendat Vergilius, vt lib.7. Petit ante alios pulcherrimus omnes Turnus auis, atausisque potens. Item: Ipse inter primos præstanti corpore Turnus Vertitur arma tenens, & toto vertice supra est.

Thybe amasia Pyrami. Ouid. lib.4. Metam. pyramus & Thybe iuuenum pulcherrimus alter, altera (quas Oriens habuit) prælata puellis.

Ferunt *Albium Tibullum* poetam Elegiographum corporis forma admodum præstanti fuisse. Vnde Horat. de eo loquens: Nô tu corpus eras sine pectore, Dij tibi formâ, Dij tibi diuitias dederant.

Thetidem deam maris poetæ niueam & formosam faciunt, quòd perpetuis aquis abluatur. Catullus: Tene Thetis tenuit pulcherrima Neprunine.

Paulus Diaconus scribit *Theodotem* puellam, genere Romanam, forma fuisse conspicua & mirabili, flauis promissisque capillis ad pedes vsque pendentibus, eaq; pulchritudine inescatum Cunibertum regem, amore puellæ exarsisse.

Tyro puella Salmonei filia ob formam Neptuno adamata est. De hac Propert. lib. II.

Violantillam, Stellæ poetæ vxorem, multis verbis commendat Stat. lib. I. Syl. Idem paulo post: At tu pulcherrima forma Italidum tandem merito possessa marito.

Habuit *Xerxes* in exercitu LXVIII. myriades, quæ ratio habet bis & quinquagies centum octoginta tria millia hominum. Herodotus tamen scribit in tanto mortalium numero neminem fuisse pulchriorem rege ipso, aut proceriore statura.

Sunt alij permulti pueri, & puellæ, in quibus elegans fuisse pulchritudo memoratur, vt pyramus, pelops, Idas, Castor, Pollux, Iason, Artaxerxes, Cyrus, Troilus, patroclus, Hymé. Ex fœminis Paphia, Ariadne, Berenice, Hermione, Bryseis, Penelope, Deidamia, Ersilia vxor Romuli, Ero, Virginia, Anaxerete, Antigone, Atrachne, Aterhusa, Arsinoe polyxena, pelagia, Lycaste, Iocasta, Hecuba, Cassandra, Hesperie, Cleopatra, Chælia, Ilia, Sibylla, Vestal-

les, Heroīnæ, & aliæ propè infinitæ. Quas qui scire volet, autores reuoluat.

Helena forma poëtis omnibus cantatissima laudem meruisset maximam, nisi ea Troiæ ruinam, belliq; decennalis causam attulisset. At nemo est, cui non sit odio, quum tantæ cladis & calamitatis venit in mentem. Paris apud Ouid. formam illius Veneri comparat, dicens: His similes vultus (quantum reminiscor) habebat, Venit in arbitrium quum Cithereæ meum, &c.

DEFORMES.

B *Rothens*, Vulcani & Mineræ filius, deformi facie dicitur fuisse. Ob quam dum plerisque, esset ridiculus, animi dolore se in rogam coniecit, teste Ouidio in *Ibin*: Quodq; ferunt Brötheu fecisse cupidine mortis, Des tua successæ membra cremanda pyræ.

Hipponax poëta Iambographi deformitatem suis tabulis expresserunt Bubalus & Anterinus pictores: eamq; imaginem, quod notabili esset vultus sceleritate, proposuere in ridentiu circulis magno suo malo. Indignat⁹ enim Hipponax utrûq; suis Saryris tato recalauit scenore, vt ambo laqueo se præfocauerint. *Pli. c. 5. li. 36.*

Aiunt & *Corytheum* quempiam fuisse hominẽ notissimæ deformitatis, quiq; liberos suscepit patrem infelicissima forma referentes: vnde fluxit adagium, Corytheo deformior. *Erasmus.*

Homerus scribit *Thersiten* omnium, qui ad Troiam venerunt, sceleratissimum fuisse, totumq; hominẽ à capite ad pedes ita graphice depingit, & corporis vitia, & animi morbos, vt dicas pessimum ingenium in domicilio se digno habitasse, inquit *Erasmus*, Vnde adagium, *Thersitæ* facies. *Ouid. lib. 4. de Ponto.*

Damon fuit pædrotiba quispiam insigni clauditate deformis, qui quum crepidas retortis suis pedibus congruentes furto amississet, imprecatus est, vt eius pedibus conuenirent, qui sarriphisset. *Autor Cælius.*

Ferunt *Aesopum*, è Phrygia fabulatore, omnium quoque turpissimum extitisse. Fuit enim nigerrimus. Vnde illi datum nomen: Nam *Aesopus*, & *Æthiops* idem ferè significant. Corpore præterea gibbosus, verum ingenio (quo deformitatem illam pensauit natura) clarissimus. *Cælius lib. 8. c. 474.*

Aesopus
quid si-
gnificet.

Galba Imperatori corpus fuit gibbo deforme. *Macrobius.*

Epictetus verò philosophus fuit claudus: vnde & hoc distichon à *Macrobio* positum: Seruus Epictetus genitus sum, corpore claudus, Pauptate Iræ diis & amicus ego.

Hermippus poëta fuit Atheniensis, altero captus oculis. *Volater. Colomanus* rex Pannoniorum post *Ladislaum* dicitur fuisse ore improbo, luscus, claudus, gibbosus, & lingua blefus. *Volater.*

Ver.

Vergilius scribit, *Polyphemum* cyclopem Siculum fuisse monoculum, vbi ait: Et telo lumen terebramus acuto, Ingens quod torua solum sub fronte gerebat. Idem: Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum.

Poëta quoq; fabulantur *Fulcanum* claudum fuisse, ac toto deformem corpore: dicuntq; propterea parentes infanti non risisse, suoque cubili admisisse. Verg. Incipe parue puer cui non risere parentes, Nec deus hunc mensa, dea nec dignata cubili est. Quid. lib. 2. Eleg.

Martialis *Philenem* puellam luscam fuisse, & altero lippam oculo videtur innuere, lib. 1. vbi ait: Oculo Philenis semper altero plorat, Quo fiat istud quaritis modo? Lusca est. Item lib. 2. Cur non basio te Phileni? calua es. Cur non basio te Phileni? ruffa es: Cur non basio te Phileni? lusca es.

Idem autor lib. 3. ait, *Petustina* tres habere dentes, tres capillos, pectus cicadae, crus formicae, rugosam frontem, mammas aranearum cassibus pares, os rictibus crocodili simile, cantum ranarum, & culicum, noctuae visum, hirci foetorem, & plerasque alias deformitatis inhonestas notas.

Olim creditum est eos septem diebus formosos fore, qui leporem estissent. Propterea idem Martialis Gelliae deformitati illudens, ait eam nunquam estisse leporem, his verbis: Quum leporem mitis, semper mihi Gellia mandas,

Septem formosus Marce diebus eris.

Si verum dicis, si verum Gellia mandas,

Edisti nunquam Gellia tu leporem.

Idem Martialis lib. 12. *Zoili* sui deformitatem sic depingit: Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine laesus, Rem magnam praestas Zoile si bonus es.

Aliiunt *Socratem* philosophum fuisse simis naribus, recalua fronte, pilosis humeris, & repadis cruribus. Propterea quum duae uxores *Xantippe* & *Myrro* zelotipia quadam in contentiones venissent, illis inter se iurgantibus dicebat: Quid propter me iurgia simul exercetis quem adeo deformem peperit natura?

Afferuntur & alia de forma philosophorum. *Zeuxippus* dicitur fuisse ceruice curua, *Aratus* panda, *Zeno* fronte contracta, *Epicurus* cute distenta, *Diogenes* barba comante, *Tocrates* cadente, *Aristoteles* brachio exerto, *Xenocrates* crure collecto, *Heraclitus* oculis fetu clausis, *Democritus* labris risu apertis, *Chrysippus* digitis propter numerorum indicia constrictis, *Euclides* propter mensurarum spatia laxatis, *Cleantes* propter vtrumque corrosis. Autor Sidonius libro 9.

D E O.

DEORVM AMASII.

Ganymedem in primis fabulantur poetæ Iouis esse amatum; quem ob formam Aquila pedibus in Ida corripuerit, & in cœlum euekerit. Vergilius: Quem præpes ab Ida Sublimem pedibus rapuit Iouis armiger vn̄cis. Ouid. lib. 10. Rex superum quondam Phrygij Ganymedis amore Arsit.

Endymionem formosum pastorem Luna fertur adamasse, adeo vt cœlo relicto in montem Lathmum eius osculandi gratia plerunq; descenderit. Pontanus de Stellis Ouid. lib. 3. de arte, Propertius lib. 2. Nudus & Endymion Phœbi cepisse sororem Dicitur, & nudæ concubuisse deæ.

Hylam Thiodamantis filium adamavit Hercules, secumq; duxit cum *Argonautis* Vbi quum aquas hauriens puer vrna pondere fuisset demersus, multis clamoribus ab ipso Hercule conuocatus est. Hinc natum adagium, Hylam vocare. Val. Flac. lib. 3. Arg. Rursus Hylam & rursus Hylam per longa reclamat Auiā, responstant syluæ, & vaga certat imago. Proper. lib. 2.

Adamavit etiam Hercules *Aderum* puerulum, non minori, quam Hylam affectu.

Hyacinthus Apollinis fuit amatus. Ouid. lib. 10. Te quoq; Amyclide posuisset in æthere Phœbus, Tristia ponendi tempus si fata dedissent. Plin. 2. Hyacinthum comitatur fabula duplex, luctum præferens eius quem Apollo dilexerat.

Adamavit etiam Apollo *Branchum* puerum Theſſalum, quem mortuum suis templis sacrum haberi voluit. Item Daphnē puellā Penei fluminis filiam, quam fugientem in Laurum conuerit. Mátuanus. Quod studuit verbis Daphnē facūdus Apollo Fleſtere.

Ampelos puer speciosus Baccho adamatus est. Ouid. lib. 3. Fast. Ampelon intonsum Satyro Nymphaq; creatum Fertur in Iſmaris Bæchus amasse iugis.

Adonis Cynaræ ex Myrrha filius, Veneri fuit charissimus. Ouid. lib. 1. de arte: Nec te prætereat Veneri ploratus Adonis. Proper. lib. 2. & Pön. lib. 1. de stellis.

Cephalus & *Tithonus* charissimi fuerunt Auroræ. De Cephalo, Ouid. lib. 3. de arte: Lathmius Endymion nõ est, tibi luna pudori, Nec Cephalus roseæ præda pudenda Deæ. Propert. lib. 2.

Atys puer Phrygius, Cybeles fuit amatus. Catullus: Tenerum vidit Atyn propè marmor Pelagi, facit impetum: ille demens fugit in marmora fera, ibi semper omne viræ spatium famula fuit. Ouid. lib. 10. Hirsuto vertice pinus Grata deum matri, siquidem Cybeleius Atys Exiit hac hominem, truncoq; induit illo.

Amavit *Hippolytum* Diana, cum ob formam, cum raram in forma

ma castitatem. *Pindarus* poëta, eiusque carminum amatorem fuisse Pana fabulantur. Autor Plutarchus in Numa Pompilio.

Syrinx quoque Arcadica fuit Nympha, quam à Pane deo mirè adamatam scribit Ovidius.

HOMINVM AMASII.

HAbuit imprimis Valerius Flaccus poëta Setinus in deliciis *maxonicum* puerum, cuius formam commendat Martialis.

Tibullus suum *Cherinthum* de quo lib. 4. ait: Est qui te Cherinthe dies dedit hic mihi sanctus. Atque inter sanctos semper habendus erit. De quo lib. 2. sic ait: Heu heu quam Marathus lento me torquet amore.

Lygdum adamat Pamphilus Saxus: vnde lib. 4. ait: Sed peterem Lygdum Lygdus mea vita, meum cor, Lux mea, qui facie vulnera mille gerit. Eius quoque formam multis locis magnopere extollit.

Batyllus fuit Anacreontis poëtae deliciu: vnde Horat. in Epodo, Non aliter Samio dicunt aruisse Batyllo Anacreonta Teium. Ab eodem quoque adamat *Megisteus* puer. De utroque Politianus in Rustico, Nunc Samium celebras (iubet Adrastæa) Batyllum, Nunc teneram Eurypilem, tenerumque Megistea laudas. Tandem acino passæ cadit interceptus ab uæ.

Lycum puerum adamat Alcæus poëta Lyricus, de quo Horat. lib. 1. Carm. Liberum & Musas, Venerumque, & illi semper hærentem puerum canebar: Et Lycum nigris oculis, nigroque Crine decorum. Politianus in Nutricia.

Amavit Valgius poëta elegiographus *Mysten*, cuius mortè multis lachrymis defleuit, dicente Horatio: Tu semper vrges flebilibus modis Mysten ademptum, nec tibi Vespere Surgente decedunt amores, nec rapidum fugiente Solem.

Asinius Gallus poëta, filius Asinij Polliionis viri consularis, pari quoque affectu dilexit *Hippolytum* liberali forma adolescentem.

Voconius Victor poëta, habuit in deliciis *Testylum* puerum elegante forma. Vnde Martialis. Thestyle Victoris tormentum dulce Voconi, Quo nemo est toto notior orbe puer; Sic etiam positus formosus amore capillis. Et placeat vati nulla puella tuo.

Lygurinus Horatij fuit delicium. Vnde lib. 4. Carm. scribit. Sed cur heu Lygurine, cur Manat rara meas lachrymas per genas? Cur facunda parum decoro inter verba cadit lingua silentio? Nocturnis ego somniis iam captum teneo, iam volucrum sequor. Amavit & *Lycistum*, de quo sic scribit in Epodo: Nunc gloriantis quamlibet mulierculam Vincere mollitia amor Lycisti me tenet.

Amavit *Roscium* adolescentem Q. Catullus Epigrammatista, de cuius

cuius forma hunc modum scripsit: Constiteram exorientem auro-
roram forte salutans, Quum subita à læua Roscius exoritur: Pace
mihi liceat cœlestes dicere Vestra, Mortalis visus Pulchrior esse
deo. Amavit & *Theodimus*, de quo sic scribit: Ausugi mihi animus: credo
vt solet ad Theorimum Deuenit: sic est, perfugiū illud habet.
Arsit Euripides tragœdiographus *Agatonem* puerulum, quē adu-
torem quoque amplexabatur arctius, suauibatūque etiā spe-
ctante populo, & in conuiujs.

Plutar-
chus in-
Apoph.

Pari affectu Aratus poëta Cilix *Philinum* adolescentulum depe-
riit, pro cuius reditu è Chio insula, deos multa precatus est.

Catullus suos amores in *Iuuenium* his exprimit verbis: Suri-
pui tibi (dum ludis) mellite Iuenci, Suauiolū dulcis dulcius am-
brosia. Verūm id non impunè tuli, namque amplius horam Suffi-
xum in summa me memini esse cruce. Quæ carmina plena sunt
pruritus, multamque præ se ferunt lasciuia.

Aninon puer fuit elegantissimæ formæ ex Claudiopoli Bithi-
niæ ciuitate, quem Adrianus Imperator ad infamiam vsq; adama-
uit, vt etiā mortuo ciuitatem construxerit, templumq; erexerit
cum ara, & eius effigiem curauerit imprimendam. Spartianus ait:
puerum illum ab Imperatore muliebriter desertum.

Dion Cas-
sius.

Pausanias Lacedæmonius, autore Cælio, *Argilium* speciosa pul-
chritudine adolescentem amore Venereo dilexit.

Cælius lib. 19. cap. 11. citat hos Platonis versus amatorios de suo
Agathone, quem vti meritorij dilexit: Suauia dans Agathonem ani-
mam ipse in labra tenebam, Ægra etenim properans tanquam
abitura fuit, Amavit quoq; *stellam* ob ingenij suauitatem, & elegan-
tiam, de qua, auctore Plutarcho: sequentes versus lusit: Ardentes
stellas lucens mea Stellam tueris, Cælum vti nam fierem, te vt multo
lumine cernam. Item: Stella prius superis fulgebas Lucifer, at nunc
Hesperus ah fulges manibus occiduus. Hæc nouissima scripsit
post eius mortem.

Minos rex Cretensium susceptas cum Atheniensibus inimici-
tias, ob mortem filij sui Androgei, lubens, deposuit amore *Thesi*
(quem deperibat) insecutus.

Laius à Pelope hospitio susceptus filium eius Chrysippum ita
adamavit, vt secum Thebas rapuerit: Praxilla tamen, apud Cæ-
lium testis est, hoc à Ioue perpetratum.

Gyges rex Lydorum Magnetem Smyrnæum eximia pulchritu-
dine clarum vsq; adeo dilexit, vt bellum in Magnesium mouerit, &
puero capillos totondissent, quo videretur deformior.

Aristogiton Atheniensis *Armodium* insigni forma adolescen-
tem etiā deperit: Author Thucydides; lib. 6.

Amavit

Amavit Epicurus *Philoclem* eximum adolescentem, ad quem solitus erat hoc modo scribere. Consumor ac deficio amabilem tuum ac diuinum ingressum sustinens.

Carullus facit *Aufilenum* Cælij cuiusdam Veronenfis amasium, ubi ait: Cælius Aufilenum, & *Quintius* Aufilenam Flos Veronen- sium depereunt iuuenum.

Inter meritorios pueros etiam ponuntur *Euryalus* Virgilianus, *Parthenopæus* Statianus, *Cortallus* Siculus Anacreontis, *Harmodius* Hippix, *Aster* Platonis, *Piso* Galbæ.

DEORVM ET HOMINVM

A M A S I Æ.

Am diximus *Daphnem* Penei fluminis filiam adamatam Apolli- ni. Sappho ad Phæonem: Et Phæbus Daphnem, & Gnosida: Bacchus amavit.

Tyro Salmonei filia adamata est à Neptuno, & ab eodem com- pressa. Propert. lib. 1. Non sic Æmonio Sadmonida missus Enipeo Tanarius facili pressit amore deus.

Hebem deam iuuentutis amavit Hercules. Idem Propert. lib. 1. Nec sic cælestem flagrans Amor Herculis Heben. Sensit in OËtreis gaudia prim. iugis. Amavit quoque *Iolem* & *Omphalem* reginam Lydorum. Idem Propert. lib. 3.

Aliæ Deorum & hominum amasiæ fuerunt, *Ariadne*, Minois fi- lia, Bacchi: *Syrinx*, Nymphæ, Panos: *Ero*, Læandri: *Phyllis* filia Ly- curgi regis Thracum, Demophontis: *Ariadne*, Thesei: *Atalanta*, Meleagri: *Cydippe*, Acontij: *Iphis*, Patrocli: *similax*, Croci: Autor. Plin. lib. 16. c. 36. *Glycera* Pausiæ Sicitronij pictoris. Plin. lib. 21. c. 2. & lib. 35. c. 10. *Sappho*, Phaonis.

Campsa, Alexandri, quam Alexander ipse muneri dedit Apelli pictori. Plin. lib. 35. cap. 10. *Philæce*, Stratoclis: autore Plutarcho. *Rho- dane*, Alexandri: Plutarchus, & Curtius. *Echo* Narcissi: Ausonius, Commoritur Narcisse tibi resonabilis Echo. Galetinus, Risit, Li- ztopes flagrantem filius Echo.

Thyibe, Pyrami. Stroza pater: Non magis infelix Thyibe dilexit Amantem,

Tyro Salmonei filia, Enipei. Propert. lib. 1. Testis Thesalico fla- grans Salmonis Enipeo.

Phæbe, Castoris, *Ilaira*, Pollucis, quæ fuerunt Leucippi filia. Pro- pert. lib. 1. Non sic Leucippi succendit Castora Phæbe, Pollucem cultu non Ilaira soror.

Chloris, seu Flora, dea florum, Zephyri, à cuius nomine dicitur Pephyritis.

Galatea Nympha Polyphemus, Propert. lib. 3. Quinctiâ Polyphe- mc

me fera Galacta sub Ætna, ad tua rotantes carmina flexit equos.
Bersabea, Davidis, Idem Strofa, Ille sacri vates operis Iefficia
 proles præfecit populo quem Deus ipse suo, Bersabeæ captus for-
 ma tibi magne Cupido cessit.

Helena, Parisi proptert. lib. 2. Ipse Paris nuda fertur petiisse La-
 cæna, Quum Menelæo surgeret è thalamo.

Acme, Septimij. Catullus, Acmen Septimius (suos amores) Te-
 nens in gremio, mea, inquit, acme, Ni te perditte amo, atque ama-
 re porro Omnes sum assidue paratus annos, Solus in Libya, In-
 diaque tosta Cæsis veniam obuius leoni.

Aufilena Quintij. Catul. Cælitus Aufilenum, & Quintius Aufi-
 lenem Flos Veronensium deperunt iuuenum.

Aialanta Mimalionis Arcadici. proptert. Mimalion nullos fu-
 giendo Tulle labores Sæuitiam duræ contudit Iafidos.

Anigone. Hæmonis Bœotij: quâ quum iugulari fecisset Creon,
 Hæmō ad mortuæ tumulū se interfecit. proptert. lib. 2. Quid nū An-
 tigones tumulo Bœoti? Hæmō Saucius ipse suo corrui ense lat?

Briseis, Achillis. Horat. prius insolentem Serua Briseis niueo co-
 lore Mouit Achillem. proptert. lib. 2. Omnia formosam propter
 Briseida passus, Tantus in erepro sæuit amore dolor. Item, Nec
 non exanimem amplectens Briseis Achillem, Candida vesana
 verberat ora manu.

Rhodope, Charaxi, fratris Sapphus. Sappho ad Phaonem: Ariste
 inops frater victus meretricis amore, Mixtæque cum turpi damna
 pudore tulit:

Andromeda, Persei. Sappho ad Phaonem, Candida si non sum,
 placuit Cepheia perseo Andromede, patriæ fusca colore sua.

Hesperie, nympha, Æfaci.

Lesbia Catulli. Catullus, Nulla potest mulier tantum se dicere
 amatam Vere, quantum à me Lesbia amata mea est. Hæc verò no-
 mine vocabatur Claudia. Amavit etiam *Ipsithillam*.

Quintilia Calui Licinij. Catulli, Certè non tanto mors immatu-
 ra dolori est Quintilia, quantum gaudet amore tuo. proptert. lib. 1.
 Hoc etiam docti confessa est pagina Calui, Quum caneret misere-
 tæ funera Quintilia.

Lyde, Callimachi, Bathis, Philetæ. Ouid. lib. 1. de Tristibus. Nec
 tantum Clario Lyde est dilecta poetæ, Nec tantum Coe Bathis
 amata suo.

Beatrix. Danris Aligerij. Aurea Petrarchæ. Lycina Horatij.
 Horat. lib. 2. Car. Me dulcis domina: musa Lyciniæ Cantus, me vo-
 luit dicere lucidum Fulgentes oculos, & bene mutuis fidu pectus
 amoribus. Amavit & Glyceram. De qua libro tertio Carmin. Me-
 lentus

lentus Glyceræ torret amor meæ.

Stella, Platonis. Autor Plutarchus.

Violentilla, Stellæ poëta. Hæc Græcè *Hiantis* dicitur. Martialis libro 6. Perpetuam Stellæ dum iungit Hiantida vati Lata Venus dixit, plus dare non potuit. Aliter vocatur *Asteris*, Vide Statium in Syluis.

Leucadia, Terentij Varronis Aracini. Hinc fluxit illud distichon: Hæc quoque perfecto ludebat Iafone Varro, Varro Leucadiæ maxima flamma sua.

Delia, Sulpitia. Nemesis, Neæra, Tibulli, De Nemese notum est illud, Vrit amatorê Nemesis lasciuâ Tibullum, In tota iuuit quem nihil esse domo.

Hestia seu Cynthia, Propertij, Propert. ipse lib. 1. Illa vel angusto mecum requiescere lecto, Et quocunque modo inuoluit esse mea, Quâ sibi dorata regnû vetus Hippodamiæ, Et quas Elis opes ante pararat equis. Idem lib. 1. Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis, Contactum nullis ante cupidinibus. Martialis: Cynthia secûdi carmê inuenile Properti Accepit famâ nec minus ipsa dedit.

Melnis Domitij Marci, Martialis: Nota tamen Marci fusca Melnis erit.

Cesennia Cn. Getulici epigrammatistæ. Bissula Aufonij Galli. Metella Tucidæ epigrammatistæ. Cytheris, seu Lycoris Cornelij Galli. Hinc illud manauit: Gallus, & Hesperis & Gallus notus Eois, Et sua cum Gallo nota Lycoris erit.

Pamphila, Valerij Æditui. De qua sic apud Gellium scribit: Dicere quum cœnor curâ tibi Pamphila cordis, Quid mi abs te quæram? membra labris abeunt: Per pectus miserum manat subito mihi sudor, Sic tacitus, subitus, duplo ideo pereo.

Chrysis. Q. Tabæ comœdiographi: de qua sic scripsit: De improniso Chrysis vbi me aspexerit, Alacris obuiam mihi veniet, complexum exoptans meum Mihi se dedit, Fortunam ipsam anteibo fortunis meis.

Neæra, Lyciniij Imbricis, itidem Comœdiographi: de qua afferuntur hi versus: Nolo ego Neæram te vocent sed Nerienem. Quum quidem Marti es in connubium data.

Propertius lib. 2. de plerisque Poëtarum amasis scribit.

Item Sidonius Apol. lib. 2. de aliis meminir: Sisq; oppido meminiens, quod olim Martis Hortensio, Terentia Tullio, Calphurnia Plinio, Pudentilla Apuleio, Rusticana Symmacho, Iegëtibus medicantibusq; candelas, & candelabra tenuere. Reminiscere quod sæpe versum Corynna cum suo Nasone compleuit, Lesbia cû Catullo, Cesennia cum Getulico, Argenta ria cum Lucano, Cynthia

um Propertio, Delia cum Tibullo.

His addi possunt Lamia Demetrii, Phryne Timothei, Flora Pœpeij, Aspasia Periclis, Rhodope Pfamnitici, & Antonij Cleopatra.

CINÆDI PÆDICONES,

ET PATHICI.

A Emilij cuiusdam cinædi obscænos amores mollesq; delicias, postremò infinitas libidines notat Catullus.

Idem in *Nasōnem* quendam pathicum his inuehitur verbis: Multus homo es Naso, neque tecum multus homo, sed Descendis Naso, multus es & pathicus.

Phædon philosophus quum adolescentulus Athenis esset in seruitute, à domino in lupanari constitutus est, vt prostaret, & corpore faceret quæstum.

Martialis lib. 3. arguit *Gargilianum* quendam, vt Cinædum & molle, quem depilatorijs vnguentis faciem lauare consueuisse dicit.

Armodio & *Aristogitonum* apud Athenienses mutua erat Venæris consuetudo.

Craïnus Atheniensis Comœdiographus notatus est etiam Pæderastiæ, seu obscæni in pueros amoris.

L. Quintus Flaminius, vir consularis, puerum ardebat, à cuius latere nunquã discedebat. Quinetiã ad eius votum hominem quendam securi percussit, dum ille coram se aliquem optasset interfici.

Ferunt *Ibycum* historicum patriæ Rheginum, in sano pueroꝝ amore exarsisse.

Hipparchus, Pisistrati filius, stuprato Armodio Aristogitonis puero vtriusque coniurationem in se concitauit.

Libanius Sophista Antiochenus Constantinopoli ob impudicos amores pueroꝝ pulsus est. Demum Nicomedia (quò se receperat) eandem ob causam detrusus.

L. Papyrius Publium adolescentem in vinculis tenuisse, plagisque & contumeliis (quòd stuprum pati noluisse) affectis dicitur: qua re ad Senatum delata, damnatus est, lege lata, nequis in corpora libera ob æs alienum ius haberet. Volebat enim hoc sibi licere Papyrius, quòd Publius eidem esset debitor.

Theophrastus philosophus Nicomachum Aristotelis filium ad præposteram vsque venerem adamauit.

Alexander Abono ichites copiam sui corporis mercede faciebat. autor Lucianus.

Habuit *Pausanias* Lacedæmonius stupri consuetudinem cum *Argilio* adolescente.

Erasmus in Adagijs ait *cleocritum* veteris Comœdiæ scriptorem maledictis profectum, quòd Cinædus esset. Quam notam Argyrinio,

rhio cuidam inurit.

Catullus in *Thallum* adolescentē impudicū his verbis inuehitur: Cinæde Thalle mollior cuniculi capillo, Vel anseris medulla, vel hinnula mollicella. Idem quoq; *Portium* & *Socratiōē* suis verbis infamat, q̄ stupri meritis à *Pisone* Prætore præpositi sint duobus aliis adolescentulis, scilicet *Veraniolo* & *Fabullo*.

Idem *Mamurrā* Formanū & *Cæsarem* notat vt Cinædos & Pathicos, dum ait: Pulchrè conuenit improbis Cinædis, Mamurræ Pathicoq; Cæsariq; Nec mirum, maculæ pares vtriusque, Sed & *Suetonius* ait, nihil famam pudicitia Cæsaris læsisse, præter *Nicomædis* regis Bithyniæ contubernium.

Laborauit hac infamia *Pindarus* poëta, qui in gremio pueri adamati obdormiscens vitam efflauit, teste *Valerio*.

MOLLES EFFOEMINATI

ET ELEGANTES.

Theopompus scripsit *stratonem sidonium* mortales omnes superasse deliciis, & mollior. Ad quod alludit *Mirandula* in hymnis: Quam quæ *Sidonium* valebat purpura regem.

Augustus ad *Mecænatē* scribēs, eiusdē molliorē & delicias multis expressit locis, sed hoc maxime: Vale *Mecænas* mel gentium, cibus *Hetruriæ*, laser *Aretinū*, *Tyberinū* margaritū, *Cilneorū* *Smaragde*, *Iaspi*, sigulorum, *Berille* & carbūculū *Porfenæ* *Anngus* quoque *Seneca* *Mecænatē* vocat distinctum, molliissimasq; eius delicias, & portentosam orationem. Idem: Magnum, inquit *Romanæ* eloquentiæ daturus exemplum, nisi illum eneruasset felicitas.

Macre-
bis lib.
2. & Cri-
nitus lib.
24.

Aiunt *Artemonem* quendam fuisse mollem adeo & solutū deliciis, vt nunquàm pedibus itaret, sed semper lectica circumferretur, haberetq; duos vtrinque famulos peluim æream supra caput ferentes, ne quid superne noxium excideret. Propterea factus est pro uerbo locus, *Artemon* versatilis.

Crinitus
libro 16.
cap. 15.

Fuit & *Abron* quispiam vitæ adeo corruptæ, & effeminatæ, vt locū parcemiæ sequenti reliquerit: *Abronis* vitam agens. De molliorē, ac deliciose viuentibus.

Clisthenes Comicorum conuiciis laceratus est, q̄ patrum vir haberetur, seque cultu indecoro velut in mulierem transfiguraret. Quod fecisse dicitur *Assyriorum* rex *sardanapalus*, vt liberius inter fœminas lasciuiret.

Syri olim malè audierunt ob morum molliorē. Vnde adagiū, *Syri sære*. *Syri* quum non sis, ne *Syri* sære.

Lysicrates abiit in vulgi fabulam, q̄ iam senio confectus capillos fucaret, vt speciosus videretur & iuuenis. Cuiusmodi ridetur apud *in chil*.

Martialem *ollus*, apud *Horatium* vxor pauperis *Ibyci*.

Massilienses luxu periti muliebrem in modum ornabantur, comis vnguento delibutis, capillisque religatis. Hinc ortum adagium E' Massilia venisti: in molles.

Argyrhius fuit dux quispiam effœminatus, nihil habens viri, præter barbam.

Battalus fuit nescio quis tibicen, qui lasciva, vinolenta carmine complexus est, fecitque adagio locum, Battali similis. Cælius ait hunc primum omnium calceis fœmineis in scena usum fuisse, arteque tibiarum omnino remolliuisse. A quo fluxos, exoletos, & parum viros Battalos vocant.

Cælius scribit *Nitarum* quendam fuisse, mollitie plusquam muliebris infamem.

Dionysius apud eundem Cælium testis est, *Aristodemum* tyrannum apud Cumas in Romanis antiquitatibus mollem fuisse cognominatum, quod parum vir esset, ac pudicitiam substraxisset.

Ferunt *Andamycem* Lydorum regem omnium primum fœminas Eunuchas fecisse, eisque Eunuchorum vice usum.

Gaudebat *Aristoteles* mundo cultu, & elegante, comamque delicatius cõtodebar: annulis præterea digitos onerabat, & in hoc placebat sibi nimium. Quo factum est, ut mollitiei suspectus haberetur.

Aristophanes *Philostratum* quendam lasciviusculum se ornantem *Cynalopeca* vocabat vocabulo ex cane & vulpe concinnato.

Demosthenem tradunt cultu corporis nitido nimis, & accurato fuisse, adeo ut molles (quibus lasciviebat) tuniculam ab æmulis probro datam sint. Quinetiam notatus est ut parum vir, quodque polluto esset ore.

Eodem quoque modo *Horensius* orator probrosis laceratus est Sartyris, quæ circumspectè & morosè indurus esset, quodque manus eius inter agendum essent argutæ, & gestuosa. Sed & L. Torquatus eum Dionysie saltatriculæ nomine appellabat. Aut Gellius.

Traditum est *Helioabalum* (qui supra omnia prodigia fuit molliſſimus) versatilia triclinia habuisse, in quibus amicos, quandoque ponere consuevit, eosque violis & floribus opprimere, sic ut aliquam animam efflauerint. Autor Lampridius. Idem quoque quaternos canes ad currum iunxit: processit & in publicum, iunctis quatuor ceruis: coniunxit etiam Leones, & Tygres, Cybelem se & Liberum patrem vocans: habuit vehicula gemmata, & aurata: atque ut infamiam libidini adderet, iunxit etiam quaternas mulieres, nudusque nudis vectus est.

Aristagoras quidam Milesius quum in concionem prodisset, insolita apud Lacedæmones vestitus mollitie, quidam ex Ephorijs hoc eum dicto submonuit: Domi Milesia.

Agathon

Agathon fuit quispiam tibicen, cantilenarum suauitate aures maiorem in modum deliniens, quem infamia mollitiei laborasse, testis est apud Erasmum Zenodotus.

Sardanapalus ob insignem mollitiam prouerbio locum fecit. Fuit enim deliciis vsque adeo effœminatus, vt inter eunuchos, & puellas ipse puellari cultu delitesceret.

Attidius Melior Domitiani temporibus tantæ fuit mollitiei vt nitidus appellari meruerit. Vnde Statius: Stat quæ perspicuas Nitidi Melioris opacet Arbor aquas.

Diadumenus fuit quispiam elegans iuuenis, cuius effigiem Polyctetus expressit iuuenta molliore.

Fuit *Maraces* nescio quis concinnatulus, qui vnguentatos auratosq; capillos fertur habuisse. De hoc Val. Flaccus lib. 1. Argon. Simul armigeribat Semiuit, impubemq; gerês sterilem q; iuentã.

Bacchi mollitiam Seneca in Hercule furente his exprimit verbis: Nô erubescit Bacchus effusus tener Sparfisse crines, nec manu molli leuem Vibrasse thyrsum, quum parum fori gradu Auro decorum Syria Barbaricum trahit.

Fuit *Iulius Caesar* adeo effœminatus, vt Curio pater quadã eum oratione omnium mulierum virum, & omnium virorum mulierem appellauerit.

L. Sylla Imperator chlamydato sibi, & cærepidato Neapoli ambulare deforme non duxit. Val. Max.

C. Duellius (qui de Pœnis triumphauit) quotiescunq; epulaturus erat, ad funalem cæreum præeunte tibicine & fidicine à cœna domum reuerti solitus est. Autor Valerius Maximus.

Clodius Pulcher eneruem & frigidam iuentam egit, perditosq; amore vulgarissimæ meretricis infamis fuit.

VIRI MULIEBREM HÄ-

BITVM MENTITI.

Græcis ad expeditionem Troianam proficiscentibus, quum Theris dea præuideret Achillem filium ibidem interfectum iri, eum ex antro Chironis dormientem rapuit, & puellaribus tunis indutum, præmonitumq; ne se masculû cuipiã præderet, inter filias Lycomedis regis occuluit. Quarum vnam Deidamiam grauidam fecit. Pyrrhumq; ex ea suscepit. Verum quû Græci oraculo didicissent Troiam sine Achille capi non posse, missus est Vlysses, vt Græcorum omnium astutissimus, ad explorandam rei veritatem. Quoniam iam facti suspicio & rumor ferebatur. Vt ergo præderet Achillem, cistiferum se finxit, attulitq; mercatoris instar fuflos, acus, monilia, & cætera id genus, quæ puellam decent, cû arcu & sagittis, Quum ergo Achilles relictis puellaribus instrumentis

arcum intendisset, vires suas, & sexum prodidit, & eo commento reperitus est. Ouid. lib. 1. de Arte: Turpe nisi hoc matri precibus tribuisset Achilles, Veste virū longa dissimulatus erat. Statius lib. 4.

Sicubi vnquam amor vires suas aut in mortalium vllō docuerit, maxime probauit in *Hercule*, quem tot alioqui monstrorū domitorem coegit relicta (quæ virum decet) virtute, ad muliebres transire delicias, seq̄ue in puellā transformare & feminā mentiri, vt liberius cum *Omphale* regina *Lydorū* lasciuiret: qua etiam iubente fusos & lanas rudibus illis manibus (quibus portēta subegerat) attrēctauit. Quod ei magno dat probro *Deiandra* apud *Quintium* loquens: Crassaq̄; robusto deducis pollice fila, Æquaquæ formosæ pensa rependis heræ. Item apud *Propertium* sic loquitur: Idem ego *Sidonia* feci seruilia palla *Officia*, & *Lyda* pensa diurna colo: Mollis & hirsutum cepit mihi fascia pectus, Et manibus duris apta puella fui. Statius lib. 1. *Arctill.*

Tranquillus in *Iulio* scribit *P. Clodiu* inter publicas Bonæ deæ ceremonias penetrasse ad *Pompeiam Q. Pompeij* filiam, & *Syllæ* neptem, muliebri veste, & propterea *Cæsarem* cum ipsa *Pompeia* diuortium fecisse. Præterea *Cic.* quadam ad *Lentulum* epistola scribit, *Clodium* ipsum non pluris fecisse Bonam deam, quam tres sorores.

Clithene malè audiit, & *Comicorum* laceratus est *satyris* quòd parum vir haberetur seq̄; cultu indecoro in fœminam transfiguraret. Vnde adagia nata *Clithenem* video: & *Clithene* intemperatior Eadem nota inuitur *Cleocrito* q̄ ad maiorem lasciuiam tunicis & vestibus fœminam mentiretur.

Euclides *Megaricus* quum *Socraticæ* disciplinæ cupientissimus esset, neq̄; tamen auderet *Athenas* ire (vbi profitebatur *Socrates*) q̄ capitale foret, si quis *atheniensium* *Megaris*, aut *Megarensium* *Athenis*, propter mutuum vtriusque vrbs odium deprehenderetur, muliebri veste indutus ad audiendum philosophum sub ipsam noctem itabat, ac demum ipso auroræ diluculo reuertebatur. Auctor *Gellius* cap. 10. lib. 6.

Omnium (quos eneruauit mollities & deliciae corruperunt) principem locum maioremq̄; apud posteros ignominiam meruit *Alexandri* *Syriorum* rex *Sardanapalus*, qui eò illecebrarum se demisit, vt relicta maiestate (qua princeps tantò debet excellere quanto sublimior est cæteris) positis masculi sexus indumentis, mentitus fœminam, interq̄; puellas & eunuchos euirator *Spadone* delitearit, Quæ fuit causa, vt ab *Arbæcto* præfecto, lasciuiam tam corruptam peroso ad incendium domus (in quam victus se receperat) & voluntariam mortem sit coactus:

M V L I E

M V L I E R E S H A B I T V M

V I R I L E M M E N T I T A Æ .

Longo verò aliter fecit *Semiramis* Assyriorû regina, quæ quum lætè intelligeret, graue esse populo fœminâ pati principantem, mortuo marito, virum mentita est; vt tantisper imperaret, dum filius Ninus (quî per impuberem adhuc ætatem regnare non poterat) adolefceret, regio quæ foret idoneus. Iustinus lib. 1.

Laudabile fuit, nec minus astutum *Theodora* virginis Antiochene commentum, quæ militis ad se stuprandam missi libidinem & furorem ad eò verbis emolliuit, vt non solum à flagitio deterruerit hominem, verum etiam mutatis cum eo vestimentis, exitum à carcere (quò per Diocletianum fuerat intrusa) & impunitatem meruerit. Ambrosius lib. 2. de Virgin.

Marina virgo, natione Græca, sexum quoque dissimulauit, sed honeste de causâ, vt scilicet admitteretur in cœnobium quoddam; in quo soli viri recipiebantur, vbi ad mortem vsque sanctissimè vixit nomine Marini. Volat.

Euphrosina virgo Alexandrina quæ animæ tenus curiosa, corporis cultum nihili faceret, virum mentita, profecta est in cœnobium, in quo pater degebat, vbi durauit xxxv. ann. nemini nota. Idem. Volat.

Pelagia mulier fuit Antiochena, voluptatibus & illecebis primû deditissima, vt quæ nulli rei attentius vacaret, quàm corpori commodo. Tandem tamen multiore pûcta spiritu, vbi aspernati cœpit, quod pridem amabat maxime, virum se finxit. Et ne reditius aliquis pristinæ vanitatis fomes denudò repullularet, relictis hominum colloquiis, secessit in solitarias nemorum latebras, vbi ad mortem perseuerauit constantissimè.

*Proh! in
digna appa
Catholice
lectio!
vtq? tali
manet de
lecto*

~~Scilicet quædam mulier, quæ in cœnobium intravit, et postmodum perierit, quædam alia, quæ in cœnobium intravit, et postmodum perierit, quædam alia, quæ in cœnobium intravit, et postmodum perierit, quædam alia, quæ in cœnobium intravit, et postmodum perierit.~~

Diarchus apud Cælium testis est *Lastheniam*, *Mantideam*, & *Asiotheam Philisiam*, Platone vsq? præceptore, & ornatu virili auditorium nonnunquam intrasse.

Eugenia filia cuiusdam philippi, inter Romanos potentissimi, virum quoque mentita est in cœnobio, quò se inclusit, vt Doratio commodius seruiret.

M E R E T R I C E S Q V Æ D A M .

Rhodope meretrix fuit Ægyptia, quæ tantas opes meretricio quaestu sibi comparauit, vt superbam & magnificam in Æ-

gypto pyramidem construxerit. Ears Sappho Doricam vocat, & fratris sui Charaxi amicâ his verbis: Arsit inops frater victus meretricis amore, Mixtaq; cum turpi damna pudore tulit. Sunt qui putent alteram fuisse Rhodopen Thraciam genere, quam Xanthus Samius in Ægyptum detulerit itidem meretricem Pyramidis illius autorem, & Æsopi fabulatoris Phrygij conseruam. Cui opinioni astipulatur Plinius lib.36. Natur.Hist.de hac etiam meminit Plutarchus in Nicia, & Herodotus in Euterpe.

Baryna Romana fuit meretrix, quam Horatius suis carminibus illustrauit, dicens: Vlla si iuris tibi peierati pœna Baryne nocuisset vnquam.

Simili modo Martialis de *spatale* scribit: Nouit Loturos Dasius numerare, poposcit Mammofam Spatalen pro tribus, illa dedit.

Lais meretrix fuit Corinthia, ad quã propter formæ elegantiam Græci omnes turmatim conuolabant. Claudianus in Eutropium: Haud aliter iuuenum flammis Ephyreia Lais, Et gemino ditata mari. Aristippo Cyrenaico cum ea fuit consuetudo: quod tamen flagitium philosophus sic defendebat, vt diceret, multum inter se & ceteros Laidis amatores interesse: Quòd ipse haberet Laidem, alij verò haberentur à Laide. Autor Lactantius, qui etiam hoc ait: Quid ergo interfuit, quo animo philosophus ad meretricem famosissimam commearat, quum eum populus & riuales sui viderent omnibus perditis nequiores? Ab hac meretrice quum Demosthenes petiisset, vt sui copiam faceret, & illa decem drachmarum millia pro concubitu poposcisset, pecuniæ magnitudine demortuus & expavidus philosophus, Pœnitere, inquit, tanti non emo. Autor Gellius, & post hunc Macrobius.

Thais fuit itidem meretrix, quæ Atticam iuuentutem in sui amore pellexit. Hanc suis carminibus celebrauit Menander poeta Græcus, vnde & *Menandra* dicta est. Proper.

Turba Menandræ fuerat nec Thaidos olim
Tanta in qua populus lusit Enithonius.

Phryne meretrix Thespiensis (quæ ciuitas est Bœotiz) olim in iudicium vocata, dum sibi timeret à sententiâ iudicum sublatis tunicis corpus denudauit. Cuius pulchritudine permoti iudices, liberam abire permiserunt. Neque tam profuit puellæ Hyperidis actio & patrocinium, quàm venustas formæ. Autore Quintil.

*
Crinitus
libr. 24.
cap. 10.

Eidem quum Praxiteles dedisset optionem eligendæ imaginis omnium (quas haberet) pulcherrimæ, nec tamen ipse prodere voluisset quænam esset pulcherrima, hoc fabricauit commentum: Subornauit enim qui Praxiteli nuntiaret officinam cum signis & tabulis conflagrare quo tristi nuntio permotus Praxiteles percontari

tari cœpit, Effet ne saluus suus Cupido. Hoc itaque dolo explorauit meretrix, quænam esset tabula omnium ditissima. De hac meminit Proper. li. i. Nec quæ deletas potuit, &c.

Faucula Clunia meretrix fuit, alioqui tamen pientissima. Nam Annibale Capuam tenente alimenta captiuus egentibus furtim suppeditabat. Liuius lib. 26.

Flora meretrix fuit, quæ populum Romanum constituit hæredem. Vnde Floralia sacra eidem consecrata sunt: alio nomine *Laurentia* vocatur. De hac vide Gellium lib. 6. c. 7.

Glycerium Trespiciensis fuit meretrix, quæ tabulâ Cupidinis (quam à Praxitele gratis acceperat) Thespensibus quoque dono dedit.

Leontium Gellius scribit fuisse meretricem, quæ Theophrasti libris doctissimè responderit.

Sinope scortum fuit nobile, celebrataq; lasciuia: hinc Sinopissare verbum, est libidinari, & lasciuire, Erasmus in Chil. sinopissare.

Erisichthon quidam Thessalus, quum absumptis facultatibus ad extremam deuenisset inopiam, coactus est filiam (quam habebat liberali forma) *Metram* nomine prostituere. Ad quam qui commeabant adolescentes, corporis copiam non assequebantur, nisi equos, boues, amplissimaque deferrent munera, quia nondum id temporis repertus fuerat gemmarum vsus. Porro Thessali per iocum dicebant *Metram* *Erisichthonis* verti in ea omnia, quæ illi ab amatoribus donabantur. Vnde fluxit prouerbium: *Mutabilior Metra Erisichthonis.*

Niceta & *Aquilina* sorores, quum corporis quæstu mererent, missæ sunt à Rege Dagnæ ad corrumpendum beatum Christophorum inculcandumque ei falsæ religionis cultum. Verùm aliter res se habuit. Nam & ipsæ ad fidem cõuersæ sunt, & iussu regis interfectæ.

Aphra fuit meretrix in Creta, quæ vnâ cum tribus ancillis *Dimna*, *Eugenia*, & *Eutropia*, cunctis se prostituerebat. Tandem tamen à *Narcisso* Hierosolymarum episcopo, ad bonam frugem reuocata, voluptati repudium misit, & Christianam secuta est religionem, pro qua etiam martyrium passa est.

Eodem modo *Maria Magdalena*. *Siri* & *Eucharix* filia, *Lazari*que & *Marthæ* soror, aliquot annis voluptatibus indulset, adeo vt peccatricis meruerit nomen. Demum tñ ubi ad Christi in *Simonis Leprosi* domo recubētis, pedes se prouoluisset, suisque rigasset lachrymis, capillisque abstergisset, & delibuisse vnguento, veniâ impetrauit.

Plinius scribit *campaspen* meretricem fuisse forma admodum liberali, quam *Alexander Apelli* pictori eam depereunti dono dedit.

Autorum monumentis celebratur *Leona* meretrix, quæ nullis

tormentis cogi potuit, vt Armodium & Aristogitonem tyrannicidas prodere: in hoc Anaxarchum imitata, qui quum simili de causa torqueretur, præcisam dentibus linguam in tortores expuit. Auctores Plinius & Lactantius, & Cnitus lib. 9. c. 8.

Lyde scortum celebratur Horatio lib. 2. Carm. dicenti: Quis deuium scortum Eliciet domo Lyden.

Ferunt scortum quoddam fuisse nomine *Cyrenem*, quæ in peragenda Venere duodecim figuris vsa sit. Auctor Erasmus in explanatione illius adagij. Duodecim artium homo.

Aspasia meretrix fuit, cuius gratia & suafu Pericles Santos expugnauit. Auctor Plutarchus.

Idem in Phorione scribit *Pithoniam* fuisse meretricem; quam Harpalus Alexandri domesticus supra modum adamauerit.

Eodem teste Alcibiades Atheniensis meretricem habuit charissimam *Timandram* nomine, quæ mortuo tumulum pro facultatibus suis magnificum erexit. Cum hac oppressus est Alcibiades ipse à Lyfandro.

Chione nomen est scorti apud Martialis lib. 1. dicentem, A Chione saltem, vel Laide discere pudorem, Abscondunt spurcas hæc monumenta lupas.

Apud eundem notaui *Lyciscæ*, vt fellatrix & lupa, his verbis: Facere in Lyciscam, Paule me iubet versus, Quibus illa lectis rubeat, & sit irata. O Paule malus es, irrumare vis solus. Item apud Iuvenalem, Nomen merita Lyciscæ.

Philenè meretrix fuit, quam Philocrates poëta Græcus suis carminibus lacerauit. De hac etiam meminit Martialis lib. 7.

Verrius apud Lactantiū testis est *Faulam* Herculis scortū fuisse: *Alcen* quandam fuisse meretricē palam est ex verbis Gellij lib. 4. scribentis: Dicebat Pythagoras se Euphorbum primò fuisse, deinde Pyrandrum, deinde Callidenam, deinde fœminam pulchra facie meretricem, cui nomen fuerit Alce.

Mandulia fuit meretrix cui Hostilius Mancinus diem dixit ad populum, quod de ambulo eius noctu lapide ictus esset. Auctor Gellius.

Apollodorus prodit meretriculas quasdam fuisse *Asphas*, id est, *Aspas* cognominatas, quod minutulæ forent, albæq; oculis grandioribus. Nomina eis fuere *Stageninum* & *Anibis*. Cælius cap. 19. libro decimo.

Scribit Cælius *Sapphonè* Lesbo meretricem fuisse, sed nõ poëtam: quoniam Lyrica Seandronymi fuit filia altera à scortò.

Fingunt fabulæ *Mintham* Plutonis fuisse pellicem, quem Proserpina dolis circumuenerit, & in hortensam mentā cõmutauerit.

Huius

Huius meminerunt Strabo lib. 8. Cælius cap. 22. lib. 6.

Pandemus meretriculæ cuiusdam fuit nomen. Cælius.

Aristophanes in comædiis scripsit *Cynnam*, *salauachâ*, & *Casaurium* fuisse Athenis celebres & forma exuperanti meretriculas.

Abrotonum meretricis nomen est quam Themistoclis fuisse matrem, Amphicrates apud Cælium prodit, in libro de Viris illustribus.

Fuit *Anticyra* meretrix, quam inde nuncupatam ferunt, quæ cum mentis emotæ hominibus, furentibusque discumberet: vel quòd Nicostratus medicus moriens hellebori vim ei magnam reliquerit. Cælius cap. 6. lib. 13.

Hermia fuit meretrix, cui præ nimio amore sacra fecit Aristoteles, eiusque laudibus hymnos dicauit. Vnde ab Eurimedonte seu Demophilo accusatus, relictis Athenis (ubi xxx. annos docuerat) Chalcidem se recepit. Autor Origenes.

Herodotus in Euterpe scribit *Archidicem* Græcam fuisse meretriculam cuius amore insanians Charaxus frater Sapphus Myrilenam redierit.

Inter Corinthias meretrices nominantur *Lais*, *Cirene*, *Leana*, *Sinope*, *Pyrrhine*, *Sicyone*.

Martialis lib. 6. Epigrammaton, notat *Celiam*, quòd cuiunque petenti corporis sui copiam faceret. Vide versus in historia de libidinosis.

LENONES, ET

LENÆ.

D*ipsas* nomen est lenæ, quam Ouid. 1. Eleg. suis carminibus insectatur, quæ puellam suam meretricia arte instrueret. Sic autem scribit: Est quædam (quicunq; volet cognoscere lenam, Audiatur) est quædam nomine *Dipsas* anus, &c.

Crobylus leno fuit scelestissimus: is duo scorta domi alebat quorum lenociniis quàm plurimos adolescentes in perniciem alliciebat, allectos compilabat furto. Vnde natum adagium: *Crobili iugum*, quod de conuentu & societate duorum hominum, qui pari sunt improbitate dici consuevit. Erasmus in Chiliadibus.

Timeus apud Erasmum testi est, *Cimarum* quempiam fuisse, patria Selinusium, arte Lenonem, qui quoad viuebat, pollicebatur se facultates omnes Veneri consecraturum. Cæterum moriens populo ditipiendas exposuit.

Catullus inuehitur in quendam *Silonem*, quæ vt lenonæ arguit. *Aphra* meretrix (quam diximus à Narcisso Hierosolymarum episcopo à turpi & immundo quæstu reuocatum fuisse) matrem habuit *Hylariam*, quæ solis lenociniis victum sibi comparabat.

P. R. O.

Proci diuers. mulierum.
 PROCI DIVERSARVM
 MULIERVM.

Hippocles Tylandri fuit filius, qui cū multis aliis iuuenibus Clisthenis Sicyonij filiam ambiuit. Autor Herodotus, qui filiam illam *Agaristam* vocat, aliosq; eius procos enumerat Smyndridem, Sybaritem, Syritanum, Damnasum, quos ab Italia ad certamen venisse scribit. Venerunt eodē teste ex Ionio sinu Amphim nestrus Epidamnius, Ætolus, Meges. E Peloponneso Leocides Phidonis Argiuorum tyranni filius, Amianthus, Arcas, Laphanes, Heleus. Ex Attica Megacles Alemænis filius. Ex Hetruria Lysanias: E Thesalia Diactorides. Cranonius. Ex Molossis Alcon. Cōuenerant autem in Græciam, vt in Olympico certamine vires suas ostentarent, quoniam pater, puellæ Clisthenes Aristonimi filius proclamauerat, ei se daturam filiam, quem in certamine præstantissimum reperisset.

Proci *Hippodamiae* Oenomai filia numerantur Marmax, Alcathus Parthaonis filius, Euryalus, Eurymachus, Crotalus, Acrias Lacedæmoniis, Capetus, Lycurgus, Lasius, Chalcodus, Tricolonus, Aristomachus, Prias, Pelagus Æolus, Cromius, Erythrus Leaconis filius. Alij tamen enumerantur Merinnes, Hippotous, Pelops, Opontius, Acarnam, Eurymachus, Eurylochus, Automedon, Lasius, Calchon, Tricoronus, Alcathus, Aristomachus, Crotalus. Cælius scribit Marmaca omnium primum venisse Hippodamiae procum, & ante alios ab Oenomao necatum, Equasque eius tradunt vocatas Partheniam & Eripham: quas quum iugulasset Oenomaus, iussit sepeliri.

Absente Vlyste proci ex diuersis locis conuenerunt, vt castitati *Penelopes* insidiarentur, fueruntq; Dulichij LII. Samij XXIII. Zacynthij XX. Ithacenses XXII. ex quibus hi ab Homero nominantur, Antinous, Eurinous, Eurymachus, Leocritus, Neso, Pylander, Hesippus, Agalus, Leocles, Ampinomus, Demotholemeus, Medon præco, Euphemus citharædus. Quos omnes reuerfus Vlystes occidit. Quidiana Penelope nonnullos his verbis enumerat, Dulichij, Samijq;, & quos tulit alta Zacynthos, Turba ruunt in me luxuriosa proci. Quid tibi Pylandrum, Polybum, Medontaq; dirū, Eurymachiq; auidas, Antinoiq; manus, Atque alios referam: quos omnes turpiter absens: Ipse tuo partis sanguine rebus alis. Irus e-gens, pecorisq; Melæthius autor edendi, Vltimus accedunt in tua damna, pudor. De Antinoō Proper. li. 4. meminit: Penelopem quoque, neglecto rumore mariti, Nubere lasciuo cogeret Antinoō.

Fuit *Hippomenes* vnus ex proci *Atalanta* virginis Arcadicæ; q; cū amatoribus certabat cursu. Vnde Statius lib. I. Syl. Vidi ego &

immiti cupidum decurrere campo Hippomenem.

Claudianus lib. 1. de Raptu, facit *Mariem* & *Apollinem* Proserpinę (priusquam à Plutone rapta fuisset) procos, vbi ait, Personat aula procis, pariter pro virgine certant:

Mars donat Rhodopen, Phœbus largitur Amyclas:

Mars clypeo melior, Phœbus præstantior arcu.

Vergilius, Ouidius, & Aufonius inter procos Didonis numerāt *Hiarbam* Gerulorum regem. Propterea Dido ipsa apud Aufonium sic loquitur: Sed furias fugiens, atque, arma procacis: *Hiarbæ*, Seruavi, fateor, morte pudicitiam.

Saxo grammaticus facit *Osharum* quendam fortissimum, pro- cum *Sirithæ* virginis pudicissimæ. Hildigisleum verò Teutonicum *Sygnis* puellæ, *Sigari* cuiusdam filiæ.

RIVALES, SEV EIVSDEM PVEL-
LAE AMATORES.

A *Nausis* (de quo meminit Val. Faclus lib. 6. Argo. riualis fuit *Stiri Albani*.

Excandescit Catullus in *Raudum* riualem, vt puellæ suæ furem, vbi ait: Quænam te mala mens miselle Raude Egit præcipitem in meos iambos.

Idem Catullus ægrefert *Lesbium* riualem sibi ob pulcritudinem à *Lesbia* præpositum, vbi ait: *Lesbius* est pulcher, quidni, quem *Lesbia* malit. Quàm te cum tota gente Catulle tua.

Idem Catullus vocat *Mamueram* *Phormianum* & *Cæsarem* socios riuales. Quàm durum sit autem, & intolerabile riualem pati, *Propertius* docet illis versibus:

Te socium vitæ, te corporis esse licebit,

Te dominum admitto rebus amice meis.

Lecto te solùm, lecto te deprecor vno:

Riualem possum non ego ferre Iouem.

RAPTORES DIVERSARVM

PVELLARVM.

Rapuit *Pluta* Proserpinam *Cereris* filiam, vnde à *Claudio* *Infernus* raptor dicitur *Ouidius*: Raptor agit currus, & nomine quemque vocando Exhortatur equos. *Syllius* lib. 14.

Eurytus Centaurus *Hippodamé* rapuit. *Ouid.* lib. 12. *Metam.* *Eurytus* *Hippodamen*: aliquâ quisq; probabat, Aut poterat, rapiunt.

Theseus *Ariadnam* *Minois* regis filiam, & *Helenam* ipsum prius quàm *Paris*, non offensa tamen eius virginitate. *Ouid.* Te quoque qui rapuit, rapuit *Minoida* *Theseus*. Idem lib. 1. de *Arte*: Forma viros neglecta decet, *Minoida* *Theseus* Abstulit, à nulla tempora comptus acu.

Paris

Paris Helenam, vnde fax belli Troiani secuta est. Ouid. lib. 12. Victus es à timido Graiæ raptore maritæ. Idem in Epist. Hermiones: Tyndaris Idæo trans æquora ab hospite rapta. Argolicas pro se vertit in arma manus.

Tarquinius Sextus Lucretiæ virginis Romanæ pudicitiam per vim expugnauit: cuius rei dolore manum sibi intulit puella: Hunc raptum graphicè describit Ouid. lib. 2. Fast. Seneca in Octauia Nata Lucreti stuprum sæui passa tyranni.

Telamon Græcus Hesionem puellam Troianam, & *Achilles* Briseida. Ouidius in Epistola Acontij: Hesionem Telamon, Briseida cepit Achilles. Vtraque victorem nempe secuta suum. Idem Achilles rapuit Diomedam Phorbantis filiam è Lesbos.

Boreas Orithyiam filiam Ericthei Athenarum regis. Ouid. lib. 1. Eleg. Si satis es raptæ Boream memor Orithyia. Propertius lib. 3. Infelix Aquilo raptæ timor Orithyia.

Romulus Sabinas, & Hersiliam. Ouid. de Arte: Primum sollicitos fecisti Romani ludos, Quæ iuuit viduos rapta Sabina viros. Pampylus: Romani si fortè duces rapuere Sabinas.

Pyrhus Achillides Lanassam Herculis neptè, & *Andromæ* hen. *Ajax* Oilei filius *Cassandram*. Ouidius in Ibin: Utque ferox perit & fulmine & æquore raptor.

Nessus Centaurus *Deianiram* *Herulis* vxorem, vt scire docet idem Ouidius lib. 9.

Euenus Martis & *Stropæ* filius, ex *Alcippa* *Ocnomai* filia, *Marpissam* suscepit, quam *Apharetus* visam ex chorea rapuit. Autor *Plutarchus* in Parallel.

Simili modo *Cæsus* nobilissimus adolescens *Salam* virginem, *Anij* *Thufcorû* regis filiam, adamauit vsq; ad raptum. Idem testis. *Tlepolemus* *Astyothiam* ex *Ephyra* *Peloponnesi* vrbe rapuit.

Ajax *Telamonis* filius *Tegmessam* *Horatius*: Mouit *Alacem* *Telamone* natum forma captiue dominum *Tegmessæ*.

Iason *Medeam*, *Ætæ* *Colchorum* regis filiam, quam postea reliquit superinducta *Creusa*.

Hercules *Pyrenem* virginem *Bebryciam*, à cuius nomine montes *Pyrenæi* nomen sumpserunt *Syllius*: Nomen *Bebrycia* duxere à virgine colles, *Hospitis* *Alcidæ* crimen, &c.

Iupiter *Æginem* rapuit prope *Acrocorinthum*.

Castor *Phœben*, *Pollux* *Ileiram* sorores *Leucippi* filias. *Propert.* lib. 1. Non sic *Leucippi* succendi *Castora* *Phœbe*, *Pollucem* culta non *Ilaira* soror.

Apollo *Marpissam* *Eueni* filiam, & *Idæ* vxorem. Idem *Propertius*: Non *Idæ* & *cupido* quondam discordia *Phœbe* *Aucete* externis

ternis Hippodamia rotis.

Axus Oceani filius rapuit Perhibiam, *Iupiter* Europam Senecas. Modò per fluctus raptam Europam, Taurum tergo portasse truem.

Hercules Augen. Idem Seneca Arcadia nempe virgo Palladios. choros Dum necit Auge, vim stupri passa excedit. *Dryope* nympham Hylam.

NUTRICES DIUERSORVM

HOMINVM.

Philix nutrix fuit Domitiani, quæ domini cadauer populari Sandapila per Vespillones exportatum in suburbano suo Latina via funeravit Autor est Suetonius.

Policha, nutrix fuit Oedipi, quem pater Laius deuouerat, quòd eius manu periturum se ab oraculo didicisset.

Barce nutrix Sichei Phœnicum ditissimi, & mariti Didonis. Verg. lib. 4. *Æne.* - Tum Breuiter Barcem nutricem affata Sichei, Annam chara mihi nutrix huc siste sororem.

Charme Scyllæ puellæ Vnde Verg. in Cyri: Illa autem quid nunc me inquit nutricula torques.

Caieta *Æneæ*. Verg. lib. 7. *Æneid.* Tu quoque littoribus nostris *Æneia* nutrix *Æternam* moriens famam Caieta dedisti. Mart. Seu placet *Æneæ* nutrix, seu filia Solis.

Beroe Semeles, quæ fuit mater Bacchi. Ouidius lib. 3. *Metamor.* Ipsaq; erat Beroe Semeles Epidauria nutrix.

Aeste nutrix fuit filiarum Adraſti. Statius li. 1. *Theb.* Tunc rex longæuus Aceſten, &c.

Accam Laurentiam Romuli fuisse nutricem testis est Plinius lib. 18. c. 2. Item Statius lib. 1. *Syl.* iam ſecura parens Thufcis regnabat in vndis Ilia portante, maſſabat Romulus Accam.

Nyſa Bacchi fuit nutrix, quam Plinius ait ſepultam fuiſſe prope Scythopolin.

Habuit Alcibiades nutricem nomine *Amyclam* vel (vt alij legunt) *Amydam*, pædagogum vero Zopyrum, testis Plutarchus in Lyeurgo & Alcibiade.

Fuit & *Hellanice* nutrix Alexandri, autore Q. Curtio.

Epheme nutrix fuit Muſarum, quæ fidium nomine Erotum ſuſcepit Parnathi incolam, & venationi deditum.

Amalthea & *Meliſſa* Iouem infantulum caprino lacte fouerunt. hinc orta fabula, qua poëta nutritum à capra fabulati ſunt. Pont. Poſthinc & pecus Olenium & Iouis inclyta nutrix. Alij tamen dicunt Iouem ab Adraſtea & Ida Meliſſei filiabus nutritum, vt docet Eraſmus in illo adagio, Copiæ corau.

Ino fuit nutrix Bacchi. Quid in *Ibin*: Ut teneri nutrix eadem matertera Bacchi. Stat. lib. 2. Syl. Quid te post cineres deceptaq; funera matris Tutius Inoo reptantem pectore Bacche? Ammonius grammaticus ponit *Fesulam* vnam è Bacchi nutricibus.

Archemorus filius Lycurgi regis Thracum nutricem habuit *Hypsiphilem*: quæ quum infantem in herba reliquisset, depastus est à serpente. Statio autore.

Caphyrna. seu Calphurnia Oceani filia Neptunum educavit vna cum Rhodiis. Testes Annii in Berosum, & Calderinus in Statiu.

Spaco nutrix fuit Cyri, quæ dictio quoniam Medorum lingua canem significat, factum est, vt Cyrus creditus sit nutritus à cane. Testis Herodorus in Clio.

Ericlea, seu Euriclia nutrix fuit Vlyssis, de qua Ovidius in Epistola Penelopes intelligit, dicens: Hoc faciunt custosque boum, longæuaque nutrix.

OBSTETRICES.

Plinius lib. 28. 7. *sotyram* & *salpem* obstetrices facit, quarum etiam placita in quibusdam morborum remediis citat. Idem lib. 32. cap. 6. de Salpe meminit.

ANCILLÆ QUÆDAM.

Cybale ancilla fuit pauperis cuiusdam Simili, cuius paupertatem Verg. describit in Moreto. Idem ibidem: Extruit interea Cybale quoque sedula panem.

Lathris ancilla fuit Cynthiæ Propertianæ. Idem lib. 4. Deliciaq; meæ Lathris, cui nomen ab vsu est.

Cypassis ancilla fuit Corinnæ. Ouid. lib. 2. Eleg. Comēdis in mille modis perfecta capillis, Comere sed solas digna Cypassideas.

Phyllis Troiana Phœci, *Bryseis* Achillis. Horat. Ne sit ancillæ tibi amor pudori Xanthiæ Phœcei: prius insolentem Serua Bryseis niueo colore Mouit Achillem.

Galanthis ponitur ab Ouidio ancilla Alcmenæ matris Herculis lib. 9. vbi ait: Vna ministrarum media de plebe Galanthis. Flaua comas aderat faciendis strenua iussis. Plin. lib. 36. cap. 27. facit *Orosiam* Tanaquillis reginæ ancillam.

Tegmassa Aiæcis Telamonij, *Cassandra* Agamemnonis. Horat. Mouit Aiæcen Telamone natum Forma captiuæ dominum Tegmesse: Artit Atrides medio in triumpho Virgine rapta.

Naera & *Charmione* duæ fuerunt Cleopatæ ancillæ, quæ spontaneam dominæ mortem secutæ sunt, ac suis gladiis se confoderunt. Autor Plutarchus.

Agar ancilla fuit Abrahæ, à cuius nomine Agareni dicti sunt qui & Saraceni à Sara eiusdem Abrahæ vxore nominantur: Ioseph

phus lib. 1. Antiq.

Cyge ancilla fuit Parysatis reginæ Serfarums & matris Cyri.
Auctor Plutarchus.

Thressa Thaletis fuit ancilla, quæ Thaletem ipsum in foueam collapsam obiurgasse dicitur, quod cœlestia scire cuperet quum ne prospicere quidem potuisset quæ ad pedes essent. Auctor Theodoricus Cyrensis.

Herodotus in *Euterpe* scribit *Rhodopen* Thraciam ancillam fuisse Iadmônis Samij.

Elos, ancilla fuit Athamantis, à cuius nomine dicta est vrbs Achaia, Alos.

Chonia, beata Anastasia fuit ancilla.

Lardana apud Herodotum nomen est ancillæ à qua fluxerunt Heraclidæ.

Titula seu *Philothis* nomen est ancillæ Romanæ apud Plutarchum in Camillo, & apud Macroebium lib. 1. Saturnal.

Pleusa fuit ancilla Dianæ, de qua Mart. lib. 2. Et cecidit sectis ista Pleusa comis. Apud eundem lib. 7. *Zagopice* nomen est ancillæ.

Preconnesta ancilla est apud Plinium, quæ eiusdem diei coitu alterum domino similem, alterum procuratori eius peperit.

EVNUCHI ET SPADONES.

A *Ristonius* fuit Eunuchus Ptolemæi, *Phileterus* Lyfiamachi.

Dorotheus Præsul Antiochenus natura fuit Eunuchus.

Favorinus quoq; philosophus, Arelate oriundus, fuit Eunuchus Hadriano principi maximè infensus. Propterea tria de se mira prædicabat, se Gallum Græcissare. Eunuchum, mæchum putari, Inimicum Imperatori viuere.

Hyacinthus & *Prothus* Eunuchi fuerunt Eugenix filix præfecti sub Maximiano.

Narfes fuit Eunuchus, Iustiniani principis cubicularius, è Cartulario & Bibliopola princeps copiarum factus post Belisarium, qui multis rebus præclare gestis, tandem siue inuidia, siue fortuna, siue populi accusatione, in odium Iustiniani & vxoris eius deuenerit, adeo vt imperator literas ad eum dederit plenas ignominix, quibus eum monebat, vt ad colum, pensum, & lanas rediret. Tum ille iratus, ducâ (inquit) tale pensum, talemq; ordiar telam, quam non facile sit vobis explicare. Itaq; vt iniuriam vlcisceretur, Longobardos Romam iamdiu inuadere cupientes conuocauit.

Parthenius & *Calocerus* Eunuchi Tryphonix vxoris Decij, maritus.

facti sunt sub eodem principe.

Ananias, *Axarias* & *Misael* pueri nobiles, natione Iudæi fuerunt, quos Nabuchodonosor captos duxit Babylonem, & ibidem

castravit, deditque Aphanam Eunuchorum præfecto.

Pavonetenus fuit spado, quem Plinius ait ingenti pretio fuisse emptum.

Annaces Eunuchus fuit, quem Themistocles accepit in dedicationem. Plutarch. in Arististide.

Tyrens Eunuchus fuit & cubicularius vxoris Darij.

Dydimus fuit quispiam Eunuchus qui vxoris suæ copiam omnibus faciebat, vt eo ditesceret modo.

Photinus fuit Eunuchus Ptolemæi, qui in gratiam Cæsaris victoris, Pompeium suavit interendum. Lucanus: Ausus Pompeium letho damnare Photinus.

Ganymedes fuit Eunuchus, & nutricius Arsinocæ, de quo Lucanus lib. 10. A famulo Ganymede doli pement ad hostes Cæsaris Arsinocæ.

Bagoas fuit spado, qui Alexandrum obsequio corporis sibi deuinxit. autor Cælius.

Corn. Tacitus scribit *Pelagonem* fuisse spadonem, quem Nero Centurioni & Manipulo ministrum regium præposuerit.

Possidius fuit Eunuchus Messalinæ vxoris Claudij Tyberij, cui imperatrix ipsa post triumphum Britannicum inter militarium fortissimos arma insignia tanquam participi victoriæ dono dedit. Autor Sex. Aurelius.

Sporus fuit spado Neronis, quem Nero ipse exectum formare in mulierem tentauerat. Hic dñm iuuuit ad inferendam sibi mortem.

Fuit *Menophilus* Mithridatis Pontici regis Eunuchus. Autor Ammianus Marcellinus.

Amantius fuit Eunuchus Iustini imperatoris.

Hermolimus Xerxis. autor Herodotus.

Cadaces Æthiops natione, fuit Eunuchus, & Christi discipulus.

Sylla & *Cotta* cum vnico testiculo nati sunt. Blondus.

Halotus fuit Eunuchus Agrippinæ, & prægustator Cæsaris Claudij, qui suauis imperatricis, boleto medicato dominum interfecit. Autor Suetonius.

Bochis Eunuchus fuit Statyræ & Rho xanæ; sororū Mithridatis.

Hermias Eunuchus fuit trapezitæ cuiusdam, qui Athenas profectus, Platonem, Aristotelemque audiuit. Strabo lib. 13.

INCESTUOSI.

A*nchemolus* filius Rheti Marrhubiorum regis, bouercam suam Casperiâ stuprauit. Verg. lib. 10. Hinc Schelenū petit, & Rheoti de gēte vetusta Anchemolū thalamos ausum incestare nouere.

Artaxerxes puellam Atossam perditissimè adamauit. Quo factum est, vt post frequētem Veneris consuetudinē, eam in matrimonium

monium duxerit, contemptis Græcorum legibus. Plutarchus.

Tereus rex Thracum, Martis filius ex Bistonide nymp̄ha, Philomelam filiam Pandionis regis Athenarum, vxoris suę Progenes sororem, stuprauit. Ouid. lib. 6. Meta. Fallusque nefas & virginem & vnam Vi superat, frustra clamato sæpe parente. Ausonius Intulit incestam tibi vim Philomela ferus Thrax.

Menephron iacuit cum matre. Ouid. lib. 7. Meta. Dextra Cyllene est, in qua cum matre Menephron Concubiturus erat, sæuarum more ferarum. Quintianus in Cleopol. Flagret si matris amore Menephron.

Caunus Mileti ex Cyane filius, quū esset forma liberali, adamatus est à sorore Bibliide ad incestū vsq; , cuius pœnitētia postea se interfecit. Ouid. lib. 9. Biblis Apollinei correpta cupidine fratris, Nō soror vt fratrem, nec qua debebat, amauit. Idem lib. 1. de Arte.

Myrrha, Cynaræ Cypriorum regis filia, rem habuit cum patre, & ex eo concubitu suscepit Adonidē. Ouid. lib. 10. Accipit obscæno genitor sua viscera lecto Virgineosq; metus leua, hortaturque timentem. Plena patris thalamis excedit, & impia ditro Semina fert vtero, conceptaque crimina portat.

Macareus filius Æoli rem habuit cū sorore Canace. Ouid. lib. 2. Trist. Nobilis est Canace fratris amore sui. Idē in Epist. Canaces: Cur vnquam plus me frater quam frater amasti? Et tibi non debet quod soror esse, fui: Idē in Ibin: Vtq; sua Macareus sic potiare tua.

Clopatra à fratre (quem pro marito habebat) polluta est. Vnde Lucanus. lib. 8. Degener incestæ sceptris cessure sororis. Et lib. 10. Miscuit incestam ducibus Ptolemaida nostris.

Martialis scribens, ad Fabullum lib. 12. arguit *Themisonem* quendam incestus cum sorore, vbi ait: Quare non habeat Fabulle quædam vxorem Themison? habet sororem.

OEdipus mortuo patre Laico (quem ignotū occiderat) nescius & imprudens duxit Iocastam matrem suam, ex qua suscepit Etheoclem, & Polynicem. Statius lib. 1. Theba. Scandere quinetiam thalamos hic impius hæres Patris, & immeritæ gremium incestare parentis Appetit, proprios monstro reuolutus in ortus, Ouid. in Ibin: Nec plus aspicias, quam quem sua filia rexit, Expertus scelus est cuius vterque parens. Claudianus in Eutropium.

Statius. lib. 9. Thebaid. ait *Cydonem* quendam adamatam à sorore. Eius verba sunt hæc: Et malè dilectum miseræ Cydona sorori.

Thyestes rem habuit cum Europa fratris vxore, & cum Pelopeiæ filia. Ouidius: Filia si fuerit, si quod Pelopeia Thyesti, Myrrha suo patri, Nyctimeneque suo.

M. Tullius Cicero postulauit. *P. Clodium* inimicum incestus.

cum sororibus. Ait enim eum non pluris fecisse Bonam deā quam tres sorores.

Secundus philosophus quum matri nescienti esse filium, se commiscuisset, & illa facto cognita, sceleris horrore intulisset sibi mortem: ipse quoque quum incestus pœnitentia, tum dolore maternæ mortis æternum tacuit, vt vlcisceretur vocem, qua in concubitu matri innotuerat. Autor Diogenes.

Antiochus Soter rex Syriæ, quum Stratonicem nouercam impatienter deperiret, indulgentia patris obtinuit. Volat.

M. Antonius imperator consuetudinem veneris habuisse dicitur cum Faustina sorore, ex qua & Lucillam genuit, quam L. Antonio fratri copulauit.

Antonius Caracalla Imp. quū Iuliam nouercā impotenti amore deperiret, Vellem, inquit, si liceret. Quibus verbis ostendebat se eius concubitum appetere. Tum illa, Si libet licet, respondit, Leges dat Imperator, nō accipit. Quibus verbis audacior factus Caracalla, nouercam ipsam sibi copulauit cuius filium Getam paulo ante interfecerat. Autores Sex. Aurelius, & Ælius Spart.

Ptolemæus *Evergetes* Berenicem sororem adamatam in matrimonium duxit.

Theodericus Francorum rex, fratris à se interfecti filiam duxit in uxorem.

Fuit & *Ioui* Deorum maximo stupri frequens consuetudo cum Cerere & Iunone sororibus, vt volunt poëtæ: qui quum Deorum furta carminibus suis deregunt, nihil aliud faciunt quam q̄ indicant non esse iis credendum quos stupris, incestibus, & adulteriis contaminatos docent.

Capronia virgo vestalis comperta incestus, laqueo suffocata est.

Caligula tres sorores suas stupro cōtaminauit: ob quem incestu Iouem se vocabat. Autores Sex. Aurelius, & Tranquillus, cuius verba sunt hæc: Cum omnibus sororibus suis stupri consuetudinem fecit, plenq̄ conuiuio singulas infra se vicissim collocabat, uxore supra cubante. Ex his Drusillam vitiasse virginem prætextatus adhuc creditur.

Commodus quoque Imperator (qui natus est eo die, quo Caligula) sorores constuprauit, concubinasque sub oculis suis constuprari ab amicis iubebat. Lamprid.

Ausilena quædam profcinditur à Catullo, & patruo se prostituisset, & ex eo genuisset liberos. Hæc sunt eius verba: Ausilena viro contentam viuere solo Nuptarum laus est laudibus eximiis, sed cuiuis quamuis potius succumbere fas est. Quam matrem fratres efficere ex patruo.

Fabulan-

Fabulantur poetæ *Nereum* matris deum, iacuisse cum *Doride* sorore, & ex ea suscepisse *Nymphas*, quas *Nereides* vocant.

Phanix Amyntoris filius rem habuit cum patris pellice. Autor *Domitius Calderinus* in *Ibin* *Ouidij*.

Phineus duos habuit filios, qui nouercam *Cleopatram* *Dardanij* *Scytharum* regis filiam violarunt. Vnde & à patre excæcati sunt. Autor *Ouidius* in *Ibin*.

Ptolemæus Philadelphus stupri consuetudinem fecit cū *Arsinoë* sorore, vt *Herodes Antipas* cum *Philippi* fratris vxore.

Hypermestra concuaitum fratris (quem deperibat) nocturno tempore assecuta est. *Ouid.* in *Ibin*: Quæque sui Venerem iunxit cum fratre mariti *Loctris* in ancillæ dissimulata necem.

Hæmon *Rhodopen* filiam pro vxore habuit: Diis incestum vindicantibus, ambo in montes conuersi sunt. Ad quod allūsit *Ouid.* in *Ibin*, dicens: Nec tibi si quid amas felicius *Hæmone* cedat.

Leucon interfecit *Oxilochum* regem *Ponti* fratrem suum, vt eius vxore frueretur.

Aruntius quum *Bacchi* sacra despiceretur, vlciscente numine in ebrietatem lapsus, filiam *Medulianam* corrupit. Quod ægreferens puella, patrem ipsum interfecit.

Idem quoque contigit *Cyanippo*, qui vlciscente *Baccho* (cuius sacrificia itidem spernebat) lapsus in ebrietatem, *Cyanem* filiam stuprauit, à qua postea interfectus est. *Plutar.* in *Parall.*

Valeria *Tusculana* *Valerio* patri (quem deperibat) fraude ancillæ concubuit. Quod ubi rescituit *Valerius*, intulit sibi mortem. Idem autor.

Papyrius *Romanus* nomine, *Papyrij* *Volucris* filius, sororem nomine *Canusiam* grauidam fecit. Rei certior factus pater, vtrique gladium misit, quo se interfecerunt.

Gidica *Pomminij* *Laurentini* vxor, *Comminium* priuignum adam iuit vsque ad incestum. A quo repulsam passa, laqueo se suspendit. Quo mortis genere perit *Phædra*, ab *Hippolyto* priuigno itidem spreta.

Tuciam virginem *Vestalem* incestam fuisse testis est *Plinius* lib. 18, cap. 2.

Sysimithritas *Perfarum* satrape, duos ex matre liberos suscepit. Nam, autore *Curtio*, apud *Perlas* parentibus stupro coire cum liberis fas est.

Scribit *Corn. Tacitus* *Agrippinam* se plerūq; ad incestum obtulisse *Neroni* filio, quum per vinum & epulas incaleceret.

Perdix venator fuit, infando maris *Polycastes* amore correptus, quā & contaminauit. Vnde *Perdicis* libido abiit in prouerbiū

Sex.
Aurel.

pro efferata, turpi atque infami. Autor Cælius.

Claudius Casar Agrippinam Germani fratris filiam nouerant duobus liberis superinduxit, cuius insidiis & uenenis postea interfectus est.

Ioannes Ariminensis sororem suam duxit uxorem. Autor Pontanus de Obedientia.

Herodotus scribit *Cambysem* regem Persarum, vni ex sororibus stuprum intulisse, eaq; mortua, alteram iuniorē itidem violasse, & uxorem duxisse, quam postea interfecit.

Scythes, rex Scytharum, Opœam nouercam duxit in matrimonium. Autor idem Herodotus.

Philippus, frater Alfonso decimi Hispaniæ regis, Christianâ Daciæ regis filiam & fratris sui uxorem sibi per vim copulauit, prætera religione, ac sacerdotio, quum esset abbas, & præsul Hispaniæ.

Nictæus rex Æthiopiæ cum Nictimene filia concubuit.

ADULTERI, ET ADVLTERÆ.

Paris q; Helenam Menelai uxorem rapuerit: & *Helena* q; matrum reliquerit, inter adulteros numerantur. Ouid. in Epist. Sic facie quamuis insignis, adultera certè est, Deseruit socios hospite capta deos. Idè: Quid petitur tanto nisi turpis adultera bello: Horatius: iam nec Lacenæ splendet adulteræ famosus hospes.

Clytemnestra amore *Aegysti*, quo cum mœchari cõsueuerat, maritum Agamemnona Troia redeuntem interfecit. Propert. lib. 3.

Martialis arguit *Leuinam* mulierem, q; castra uenerit Baias, & adultera redierit. Hæc eius uerba: Incidit in flammæ, Veneremq; secuta relicto Coniuge Penelope uenit, abiitq; Helene. Idem quoque arguit adulteri *Paulam* aliam fœminam.

Idem lib. 2. de *Thelesina* scribit: Uxorem nolo Thelesinam ducere. quare: Mœcha est. Sed pueris dat Thelesina uolo. Idem lib. 6.

Proculina quoque, *Lecloria*, & *Gellia* ab eodem notantur ut adulteræ, ut à Catullo notatur *Auslens*.

Hippia, Iuuenalis: Promptius expediam, quot amauerit Hippia mœchos.

Suetonius scribit Iulium Cæsarem diuortium fecisse cum *Pompeia* uxore. Q. Pompeij filia, & Syllæ nepte, q; fama fertet, eam à P. Clodio inter sacra Bonæ deæ adulteratam.

Iulia Agrippina mater Neronis adulteri consuetudinem fertat habuisse cum *Domitiano* Iuue. Quum tot abortiuis fœcundam Iulia uulnam Solueret.

Homerus poetarū max. natus est ex adulterio matris *Criberdis*, uirginis Cumanæ. Autor Plutar.

Dauid lumen sapientiæ & religionis speculum, cum *Bersabea* uxore

vxore *Vriæ* adulterium commisit, cui sceleri adiecit ipsius *Vriæ* mortem, quem bello perdendum exposuit.

conradinus Imp. *Conradi* filius, vt vxore comitis *Casertani* possideretur, virum honoris specie ablegauit.

Egica rex *Hispaniæ* *Fasillam* ducem *Tudencem* (vt eius vxore possideretur) interfecit.

Hippomenes filiam *Limonem* in adulterio deprehensam equo famelico deuorandam exposuit. Qui in *Ibin*: *Solaq*: *Limone* poenam se senserit illam, Et tua dente ferox viscera carpat equus. Idem: *Veque* nouum passa est genius *Hippomeneia* poenæ.

Quum turpissimū sit ab his virtute nos superari, quos antecellimus dignitate, nihilominus *Ioannes XII.* *Pont.* Max. exuta mortuum honestate, relegataq; verecundia, greges meretricum aluit. Quibus flagitiis non defuit vltio. Ad extremum enim deprehensus in adulterio, ibidem interfectus est. *Platina*.

Vgolinus *Gonzaga* princeps *Mantuae* cum *Isabella* vxore *Lucini* *Vicæ* comitis *Italiæ* mæchatus est. *Volater*.

Lodouicum *Gonzagam* in adulterio deprehensum *Mantuani* capite punierunt.

Messalina vxor *Claudij* *Tiberij* primo clam mox passim, quasi iure, adulteriiis vtatur. Ex quo facto plures metū abstinentes extincti sunt. Dehinc atrocius accensa nobilissimas quasque nuptas & virgines turpitudinis suæ comites delegit, coegitque mares vt adessent. Quod si quis recusaret, ficto crimine in ipsum omnemq; eius familiam iubebat scruiri. *Quinctiam* (quod turpius est multo) prouocauit ad lecti palæstram vnā ex ancillis, quæ meretricio questu victum sibi quaeritabat. *Sex.* *Aurelius.* De hac *Iuuenalis* *Satyra* 6. *Claudius* audi. Quæ tulerit, dormire virum quum senserat vxor. &c.

Fabius *Fabij* *Fabricani* vxor dum *Petronium* *Valentinum* liberati forma adolescentem (quo cum adulterij consuetudinem habebat) maximè deperiret, maritum interfecit, vt adultero frueretur securus. *Plutarchus* in *Parall*.

Plinius lib. 29. ait, *Festium* *Valentem* medicum fuisse adulterio *Messalinæ* imperatricis nobilitatum.

Idem ait adulteria fuisse in domibus principum, vt *Eudemi* in *Liua.* *Dnusi* *Casari* & *Valentis* medici in *Messalinæ*.

Alcibiades *Atheniensis* cum *Thimesa* *Agidis* regis vxore libidinari solitus est. Auctor *Plutarchus*.

M. *Varro* apud *Gellium* testis est *C. Salustium* *historiarum* scriptorē deprehensum in adulterio ab *annio* *Milone*, & *loris* *cæsum* datāq; pecunia dimissum. *Cicero* improperat ipsi *Sallustio*, quod

paternam domum vendiderit, vt adulterij pœnam declinaret.

Cælius scribit *Phaonem* spectabili forma adolescentem à Mitylenæorum mulieribus ardentè adamatum. Vnde factum, vt in adulterio deprehensus iugularetur.

Hyetus vir quidam Argiuis, *Molurum* quendam in adulterio cum vxore deprehensum interfecit. Idem Cælius.

Phaoninus philosophus, quum eunuchus foret, & androgynus, adulterasse tamē viri Consularis vxorem creditus est. Idem testis.

Qui Imperatorum vitas scripserunt, testantur *Phocam* Imperat. diuersis adulteriis infamem fuisse.

Zoe imperatrix Romanorum *Argyropyllum* maritum interfecit, quo liberius mœcharetur cum *Michaele Paphlagone*, qui imperio successit. *Bap. Egnat.*

Constantinus Monomachus Imper. concubinam egregia admodum forma loco legitimæ vxoris habuit, quam afflictim deperit. Idem *Egnat.*

Corrupit *Iulius Cæsar* plurimas illustres fœminas: *Posthumiam* Seruij Sulpitij, *Lolliam* Auli Gabini, *Tertulliam* M. Crassi, & Cn. Pompeij *Mutiam*. Sed ante alias dilexit M. Bruti *Seruiliam* matrem, cui sexagesies sestertiū gemmam mercatus est. Corrupt quoque *Seruilie* filiam *Iuniam* tertiam, M. Crassi vxorem. Dilexit & *Reginas*, vt *Euriam Mauram* Bogudis vxorem, sed maximè *Cleopatram*, cum qua & conuiuia in primam lucem sæpe protraxit, & eadem naue thalamoque penè *Æthiopia* tenus *Ægyptum* penetrauit. Autor est *Sueton.*

Exercuit & *Augustus* adulteria, vt cum *Linia*, quam quum grauidam reddidisset, tegendi sceleris causa, nuptias festinauit, vt obiecit *Antonius*. Abduxit & fœminam consulem è triclinio, viro coram, quam rursus ad conuiuium rubentibus oculis, & incompiore capillo reduxit. Rem quoque habuit cum *Tertulia*, *Terentillia*, *Drusilla*, *Salua*, & *Citiscenia* Autor *Suetonius*.

Saxo grammaticus ait *Friggam* Othimi Danorum regis vxorem quidam familiarium se stupro subiecisse.

Gregorius Turonensis scribit, *Deutynam* quandam fœminam à *Theodeberto* Francorum rege adulteratam. Idem ait *Dagulphum* abbatem in adulteria admodum procliuem fuisse.

Scribit *Macrobius* *Æsopum* libertum *Demosthenis* conscium adulterij (quod cum *Iulia* patronus commiserat) tortum diuissimè perseuerasse non prodere patronum, donec aliis conscis coarguentibus *Demosthenes* ipse fateretur.

Plato in II. de Rep. scribit, *Gygem* stupraste *Candaulis* Lydonum regis vxorem, quod & confirmat *Herod.*

Aripet

Aripereus Clotarij filius Francorum rex, ob amorem in ancillas, cum vxore diuortium fecit.

Solon suis legibus voluit fas esse deprehendenti mœchum interficere in ipso adulterio.

Adulterij pœnam apud Romanos vide Gell. lib. 10. cap. 23.

Zaleucus legem tulit, vt quisquis mœchus, aut adulter deprehensus fuerit, erutis oculis pœnas lueret.

LIBIDINOSI, ET LASCIVI.

PAsiphae Solis filia, & vxor Minois regis Cretæ, taurum ad coitum vsque fertur adamasse, ex quo & biforme illud monstrum Minotaurum susceperit. Propert. Vxorem quandam magni Minois (vt aiunt.)

Corrupti torui candida forma bouis. Idem lib. 3.

Fuit in *Stace* Oilei filio tantus libidinis feruor, vt temperare sibi nequiverit, quin Cassandram Priami filiam in templo Palladis oppresserit. Quo factum est, vt Dea iniuriam vlciscente fulminatus sit in mari cum aliquot aliis Græcis, vt docet Verg. li. 1. *Æn.*

Immoderatam *Cælia* libidinem notat Martial. lib. 7.

Das Caris, das Germanis, das Cælia Dacis.

Nec Cilicum spernis, Cappadocumq;ue toros.

Et tibi de Pharia Memphiticus vrbe futuor

Nauigat, à rubris & niger Indus aquis.

Nec recutitorum fugis inguina Iudæorum, &c.

Herodotus apud Cæliū testis est, Persas è Græcis didicisse puenis abuti. In quos debacchari solitū *Alexandrum* scripsit Athenæus quum etiā Bagoan inspectate theatro vniuerso suauari plerunq; non erubuerit. Contra tamen plerique sentiunt, feruntque tanta castitate præditum fuisse, vt præter vxorem, & Bersanem è Damasco viduam mulierem, nullam aliam complexus fuerit.

Hipparchus Pisistrati filius, quum armodium & Aristogitonem excellenti forma pueros per vim pædicasset, coniurationem in se concitauit. Iuuenes enim probrum æpreferentes, non prius finem insidijs fecerūt, quàm eum de medio sustulerint, libidinè hominis magis quàm tyrannidem pertæsi. Autor apud Volat. Thucydides.

Iam docuimus, quomodo. *P. Clodius* præter stupratas sorores, mulierem⁹ mentitus inter publicas Bonæ deæ ceremonias ad Pompeiam *Q. Pompeij* filiam furtim penetrauerit, eamque adulterauerit. Plutarchus in vita Cicer.

Q. Flaminius, vir consularis, puerum impudicè deperiit, ad eò vt quocūq; proficisceretur, nunquā ab eius latere discederet. Quoq; magis inferuiret amasio, quendā in cōuiuio securi percussit, quum per aliquē se presente optasset interfici: licet hoc in fœminā gra-

tiã factum dicant nonnulli. Volat.

Coactus est Augustus *Iulias* filiam, & neptem, omnibus libidinum probis contaminatas relegare. Constat filiam infamem fuisse vulgatis per urbem adulteriis.

Ferunt *Palemonem* Grammaticum flagrasse libidinibus in mulieres vsque ad oris infamiam.

L. Papyrius Publium adolescentem in vinculis tenebat, & afflicebat plagis, quod eius stuprum pati nollet. Re ad Senatum delata, damnatus est Papyrius, lata lege, ne quis in corpora libera obæ alienum ius haberet. *Liuius* lib. 8.

Idem in *T. Veturium* adolescentem fecisse dicitur *C. Plotius*. *Valerius Maximus*.

Habuit *Philippus Macedo* Alexandrum adolescentem Olympiadis vxoris suæ fratrem non ad alium vsuri, quam ad stupri consuetudinem. *Trogus* lib. 8.

Semiramis Assyriorum regina, quæ masculam virtutem semper ferè præ se tulit, & omnium calculis laudata est, ad extremum tantis deliciis, tantoque pruritu libidinis incaluit, vt mortuo marito, non admiserit solum, at etiam prouocauerit plerosque ex suis militibus, qui forma essent elegantiore, quos postea crudeliter necabat. *Diodorus* li. 3. Prodit & nonnulli eam à Nino filio interceptam, quum eius congressum appeteret. *Trogus* lib. 2. Et (quod omnium longè turpissimum est) equum ab ea adamatum vsque ad coitum, iuba testis est apud *Plinium*.

Victorinus tyrannus (qui Galeni temporibus Gallias rex) causa libidinum in matronas interfectus est apud *Agrippinam*. *Trebellius Pollio*.

Aristo Ephesius genus femineum perosus cum asina concubuit, ex eoque concubitu genita est puella, cui à cruribus asininis nomen inditum est *Onosceli*. Autor *Plutarchus* in *Parall.*

Idem ait *Publium stellum* (quem *Fulvium* alij vocant) mulierum odio equæ se commiscuisse, ex qua formosam suscepit puellam *Hipponam* nomine.

Demetrius Poliorcetes, *Antigoni* filius, *Democli* laudabilis formæ adolescentulo stuprum inferre voluit. Quod quum per inualidas ætatis vires puer non posset aliter effugere, in oroxinum feruentis aquæ lebetem se coniecit, ibique mortuus est. Idem *Demetrius Lamæ* aliisque scortis talenta cetera, erogauit. Autore *Plutar.*

Aufidius crebris fuit adulteriis famosus, & matronarum frequentissimus corruptor apud Romanos. *Iuuenal.* Sat. 9. Notior *Aufidius* mœchus celebrare solebas. *Marzial.* Procuratorem vultu qui proferat ipso, Acrior hoc cuius non erit *Aufidius*.

Non

Non erubuit Imper. *Caligula* sororibus suis congregari, quartū am-
bas exoletis suis prostrauit, quō facilius eas in causa *Æmylij* con-
demnaret, tanquam adulteras *Liuiam Horestillā C. Pisoni* nuptā,
sibi iunctā, & intra biennium repudiavit, repudiatā relegauit. *Lol-
liam Paulinā C. Memmio* ablatam coniunxit sibi, breuiq; missam
fecit, interdecto cuiusq; in perpetuum cōitu. *Cesoniam* adamauit,
quam amicis plerunq; ostendit nudam. *M. Lepidum & M. Nesto-
rem pantomimum* dilexisse fertur commercio mutui stupri. *Val.
Catullus* consulari familia iuuenis, stupratum se ab eo, & latera
sibi contubernio defessa vociferatus est. *Suetonius*.

Commodus Imperator sorores constuprauit, suasq; concubinas
videns, ac volens, ab amicis constuprari passus est. Adolescens iu-
ramauit omne genus hominum, quod erat secum, & ab omnibus
est infamatus. Habuit in deliciis homines appellatos omnibus
verendorum vtriusque sexus, quos libentius oculis suis applicabat
Autor *Lampridius*.

Idem *Commodus* cum c. c. cōcubinis, quas ex matronarum
meretricumq; delectu ad formæ speciem constituerat, ac trecētis
aliis puberibus exoletis (quos ex plebe & nobilitate collegerat in
palatio) bacchabatur & lasciuiebat. *Lampridius*.

childericus Francorum rex ob libidinem in matronas regno pul-
sus est, demum tamen restitutus.

Gordianus Junior (qui cū patre imperauit) torus fuit mulierosus,
ac libidini deditus. Cōcubinas habuit xxxi. & ex omnibus ternos
& quaternos liberos. Vnde & *Piramus* sui seculi vocatus est, & à
nonnullis per cauillum *Priapus*. Autor *Iulius Capitolinus*.

Vergilius princeps Florentinus interfectus est à ciuibus, ob pro-
cliuem in fœminas libidinem. *Volat*.

Xerxes rex Persarū eō lasciuie se demisit, vt *Spintrius* nouatq;
voluptatum repertoribus præmia constituerit. Autor *Valer. Max.*

Messalina *Claudij Cæsaris* coniunx ad certamen *Veneris* elegit
nobilissimam ex prostitutis ancillam mercenariæ stipis, eamq; que
die ac nocte superauit, quinto ac vicesimo concubitu. Autor *Plin.*
lib. 10. cap. 62.

Idem *Plinius* scribit *Arellium* celebrem fuisse Romæ pictorem
paulo ante diuum *Augustum*, qui semper alicuius amore fœminæ
flagrauerit.

Crassus Romanorū ditissimus, vno è fratribus mortuo, illius vxor
congressus est, ex ea filios aliquot procreauit. Autor *Plutar.*

Surnia Parthorum ditissimus & secundus à rege, ducentas pel-
lices habebat in castris. Idem autor.

Appianus claudius decemuir *Virginiam* puellam plebeiam, sed
forma

forma excellētem (quā Virginius pater M. Icilio Tribunitio viro, & expertæ virtutis homini desponderat) per vim stuprauit; quum nec pretio, nec spe posset allicere. Quæ fuit causa abrogandi magistratus decemviroꝝ, quemadmodum reges prius ob stupratam Lucretiam eiectionis fuerant. Auctor Livijs, & Cic. lib. 2. de Finib.

Tigellus fuit quispiam inter Romanos vitæ corruptissimæ, qui per impudicitiam multa à Nerone consecutus est, quem ad omne corruerat. Cōr. Tacitus lib. 17.

Martialis lib. 7. taxat *Papillum* quendam velut cunnilingum, & irrumatorem:

Hesius princeps quidam fuit obscœnitatis perditissimæ, preferuida q̄; libidinis, Augusti temporibus, vtriq; Veneri masculæ scilicet, & muliebri deditissimus: qui fecit speculæ eius notæ, vt imagines multo redderent maiores. Quum ergo Veneri se daret, ea ita disponebat vt quum vitum pateretur, omnes admistrarij sui motus in speculo videret, ac deinde falsa ipsius membri magnitudine tanquam vera gauderet.

Scrippina filij Neronis concubitus desiderasse fertur. Cli. apud Tacitum lib. 4.

Ausonius inuehitur suis carminibus in quendam *Eunum*, quem vt liguritorē, & irrumatorem taxat.

Sotades poëta fuit lãboglyphus impurissimus, qui versus adeo Pãthicos, Cinædicam q̄; Venerem spirantes conscripsit, vt ab eius *Sotadica* lectione casti abhorrerent oculi. Quo factū est, vt *Sotadica* poë-
poëmata. mata proverbio locum fecerint. Politianus in Nutricia: Pars quoq; Sotadicos ceu prostituere Cinædos.

Conuenit inter multos *Socratem* (qui tamen Apollinis oraculo mortalium sapientissimus est habitus) Athenis in ius fuisse vocatum, & ab Anyto accusatum, q̄ puerorum mores corrumperet. Quod etiam Tertullianus confirmat.

Quum multa sint exēpla crudelitatis in *Nerone*, libidinis quoq; non pauciora turpissimam eius vitã infamant. Quorum hæc præcipua. Rubriæ Vestali virgini vim intulit. Puerum Sporum exectis testibus in muliebrem naturam transfigurare conatus est, quem & solenni nuptiarum officio ad se cum dote perductum pro vxore habuit. Propterea emanarat iocus, bene agi potuisse cum rebus humanis, si Domitius eius pater talem habuisset vxorem. Præterea matris concubitus appetiit, cum qua (dum in lectica vnã veheretur) libidinatus est. Viros, & fœminas ad stipites quandoque deligauit, vt eorum inguina & innaderet, & delamberet, Doryphoro liberto (sicut ipsi Sporus fecerat) denupsit, voces & ciulatus vim patientium virginum imitatus. Hæc Tranquillus. De hac
eius

eius portentosa libidine Corn. Tacitus abunde scribit.

Puit *Caluza Crispillina* magistra libidinum Neronis, digna discipulo magistra. Idem Tacitus lib. 17.

Elchines criminosa & virulenta oratione *Timarchum* de irapudicitia accusauit, apud Athenienses. Autor Gellius cap. 3. lib. 18.

Cicero lib. 2. de Finib. ait, L. *Torsum* Balbum ita vixisse, vt nulla tam exquisita posset inueniri voluptas, qua non abundaret.

Omnes libidinum voluptates experiri voluit Assyriorum rex *Sardanapalus*, dum viriles perosus tunicas, in mulierē se transformauit, relictāq; regni cura, lasciuia se totum deuouit, ac perdendum commisit. Trogus lib. 1. & Cic. lib. 5. Tusc. quaest.

Quid iam mirum debet videri, si cōcinna, & elegans puellarum forma viros torreat, & ad Venerem titillet, quum etiam reperiantur, qui inanimatorū rerum amore, & desiderio intabuerint? Aiunt enim *Pygmalionem*, quendam fuisse, qui statuā formosam dilexerit, eamq; ceu egregiam aliquā Nympham, & frequentibus osculis suauitatus sit, & lecto dignatus: Vnde Quintianus in Cleopoli, Concedat honori Pygmalion, licuit cui eburnea membra puellæ Complecti, & pulchro componere corpora lecto.

Adolescēs quoq; *Atheniensis* speciosum Fortunæ simulachrum, ad tantam adamauit insaniam, vt ipsum & arctissime cōplecteretur, & suauiretur blādissimē. Quo desiderio quum in diēs acrius intabesceret, impatientis amoris perrexit ad senatum extensisque precibus rogauit fieri sibi statuæ potestatem, largum auri cumulū paratus erogare. Qua in re quum repulsam passus esset, ad statuam ipsam corpus confodit. Cælius cap. 32. lib. 7.

Est & aliud simile exemplum apud Plinium de puero, qui Praxitelis simulachro cōgressus sit. Cuius concubinus relictæ maculæ fuerunt indices. De hoc Quintianus: Cedat Praxiteles, cuius muliebris imago procacem Impulit ad coitum iuuenem.

Antonius, cognomento Caracalla, Iuliam nouercam in matrimonium duxit. *Ælius Spartianus*.

Dionysius iunior quum se in Locrensiū urbem contulisset, per summam latitiā virgines eius loci cōstuprabat, quas pulso paulo post in exilium tyranno ciues peremere, impactis sub vngues acubus, ossibusque in mortario attritis. Autor Cælius.

Ferunt *Orpheum* Thracia detestandæ in mares libidinis principem & repertorem fuisse, quum tamen aspernaretur foeminas. Quid. lib. 20. Meta Cælius. cap. 30. lib. 8.

Carullus *Rusi* cuiusdam Bononiensis libidinem amarulentē lacerat, quod mulieris magæ eos irrumaret.

Satyrius felle aspergit quendam *Hellium* patruī sui irrumatorē.

rem, matrisque sororis stupratorem.

Conuiciis quoque prosequitur *Gallum* quendam, qui ut facilius posset fratrum suorum liberos & uxorem in suam libidinem allicere, ipse leno eos stupra committere docuit. Hæc autem Catulli verba: *Gallus homo est bellus, nam dulces iungit amores. Cum puero, ut bello bella puella cubet. Gallus homo est bellus, nec se videt esse maritum. Qui patruus patruum monstrat adulterium.*

Nihil prope quod virum perfectum deceat, *Cæsari* defuisset, & pudicitiam famam seruasset tenacius. Verum seu malis artibus, siue natura hoc cacoethes pestilensque virus ei usque adeo inhaesit, ut *Curio* pater quadam cum oratione omnium mulierum virum, & omnium virorum mulierem appellauerit. Quod (ut cætera taceamus exempla) portentosam eius libidinem satis arguit *Suet.*

Sunt qui dicant *Thamyram* primum flagitiosis puero amantibus, ac præposteris concubitus scditate pollutum, quum cœpisset afflictum deperire *Hymenæum*, *Calliopes*, & *Magnetis* filium. Alij tamen *Thaloni* *Cretenis* rei tam probrosa initia contribuunt, qui *Rhadamanthum* adamarit. *Cælius* lib. 8. cap. 30.

Aristoteles prodit permissam fuisse in *Crete* masculam Venerem, lata quoque de hoc lege. Traditum est, & *Calcedenses* in *Eubœia* pueros amplexari amores ad stuporem usque. *Cælius* ibidem.

Sophocles & *Aeschylus* hac peste famam suam corruperunt, non tacentibus theatris.

Lusius *Marij* ex sorore nepos, quum *Trebonio* pudicæ sanctitatis militi vim & stuprum velleret inferre, ab eodem interfectus est.

Deiinxit sibi *Alexandrum Bagoæ* spado, nec alio obsequio, quam impudica sui corporis copia. Propterea quum *Ossines* *Perla* nobilissimus *Alexandrum* eiusque amicos muneribus cumularet, soli *Bagoæ* nihil honoris derulit. Rogatus causam, respondit, se amicos regis non scorta colere. *Cælius* cap. 30. lib. 8.

Sallustius impingit *Ciceroni*, quod filiam habuerit pellicem matris. Sed inimici verba fidem non capiunt.

Testatum est *Græcorum* monumentis *Pindarum* nouem *Lyricorum* principem in gremio dilecti pueri mortuum in gymnasio repertum *Val. Max.* de mortibus non vulg.

Eerunt & *Agatoclem* *Siciliæ* tyrannum forma & venustate corporis præminentem diu vitam stupri patientia exegisse. Propterea *Timæus* dixit illum primaui ætatis flore scortum promiscuum, impudentissimo cuique expositum *Iustinus* lib. 22.

Cræchis pastor, quum in venerem esset procliuior, capram omnium formosissimam deperire cœpit, cui congregiebat frequenter, demumque uti amicam gratè amplexabatur, cum multa squa-

tionē. Quod contemplatus hircus Zelotypiæ æstro concitatus, dormientem Crathim cornibus inuasit, & interfecit. Hoc ex Græcis aduocant Cæl. & Vol.

Pausanias dux Lacedæmonius Argillum forma conspicuum adoleſcentem mirè dilexit, sed amore Venereo. Habebat enim puerum pro ſeorto. Cæl. cap. 62. lib. 16.

Proculus Imperator centum Satrnatas virgines bello captas intra dies quindecim (vt ipse gloriabatur) grauidas reddidit, magno libidinis argumento. Flauius Vopiscus, & Sabellicus in exemplis.

Collegit *Helioabalus* naturæ monstrum, lenones, meretrices, exoletos, & subactores propè innumeros, quibus adiecit nasatos homines, id est, mutonatos, quoniam his ad libidinem, & flagitium utebatur scelestissimè. Quocirca Lāpridius ad Cōstantinum Imperatorem de prodigiola eius venere scribens, ait: Quis ferre posset principē per cuncta caua corporis libidinem recipientem, quum ne belluam quidem talem quispiā ferat Romæ; Habuit insuper emissarios, quib. nihil aliud erat negotij, nisi bene nasatos perquirerent, eosq; ad aulam perducerent, vt illis se cōpollueret.

Ferunt *Augustum* inter duodecim Cataminos totidemq; puellas accebare solitum. Idem abiecta vxore Scribonia amore alienæ coniugis possessus Liviā quasi marito concedente sibi coniunxit. Quamq; esset luxuriæ mancipium, eius tamen vitis seuerissimus fuit vltor. Testis Sex. Aurelius. M. Antonius dicebat eum adoptionem auunculi stupro meruisse. Fertur & Aulo Hircio in Hispania trecentis millibus nummū se subtrauisse, Idem solitus est suburere crura nuce ardenti quo mollior pilus surgeret. Suet.

Celmis vnus fuit ex Idæis Dactylis, qui matrem deorum Rheam violauit stupro. Suet. apud Erasmus.

Tiberius Caesar autore Traaquillo, cellariam excogitauit sedem arcanarum libidinum: in quam accersiti puellarum & exoletorum greges, monstruosiq; concubitus repertoēs triplici serie connexi inestarent se coram ipso. In syluis quoque Venereos locos excogitauit cōmentusq; est, quib. impetrabat prostantes. Instituit & pueros primæ teneritudinis (quos pisciculos vocabat) vt natanti sibi inter femina versarentur, ac luderent, lingua morsuq; sensim appetentes: eosq; quasi infantes firmiones, nec dum tamen lacte depulſos, inguini ceu papillæ admonebat. Fertur & in sacrificando quondam facie ministri acerram præferentis nequiuisse abstinere, quin penè vixdum re diuina peracta ibidem statim seductum constupraret fratremq; eius tibicinem: quibus tamen postea crura infregit, quòd flagitium mutuo exprobrabant.

Exercuit imperator *Domitianus* assiduitatem nimia libidinis, quam

quam Clinopalē, id est, lecti palæstram vocabat Inter vulgatissimas meretrices quandoque nataſſe dicitur. Fratris filiam adhuc virginem alteri collocatam viro corrumpit: Suetonius.

Nicomedes rex Bithyniæ stuprum Cæsari intulit, non sine maxima vtriusque nota, theatricisq; conuiriis: Extant enim C. Licini versus: Bithynia quicquid & pædicator Cæsar vniquam habuit. *Dolabella* quoque Cæsarem ipsum pellicem reginæ vocabat. *Curio* stabulum *Nicomedis*, & Bithynicæ fornicem. Et *Bibulus* descripsit collegam suum Bithynicam reginam, cui dicebat regem antea fuisse cordi nunc esse regnum. Et C. *Memmius* obiecit ad cyathum & vinum *Nicomedis* stetit, cum reliquis exoletis pleno conuiuio accubantibus. Gallico denique triumpho milites eius inter cætera carmina illud pronuntiauerunt: Gallias Cæsar subegit *Nicomedes* Cæsarem. Idem Sueton.

Amynthone, *Thelesippa*, *Megara*, *Arthys*, *Cidno*, ancillæ fuerunt *Sapphus*, quibus *Sappho* ipsa ad libidinem utebatur. Eas enim subagitat, & mutuo ab eis patiebatur. Vnde in eius epistola ad *Phaonem* legitur: Vilis *Amynthone*, vilis mihi candida *Cidno*, Non oculis grata est *Arthys*, vt ante meis.

Fuit *Aristoteles* in amore tam infelix, vt pellici sacra faceret. Autor est *Mirandula* super hymnos,

Hercules tanta in scæminas licetia fuisse fertur, vt quinquaginta virgines vna nocte dicatur stuprasse. Autor *Ioan. Franc. Mirandula*.

Periander Corinthius (qui tamen inter septem sapientes Græciæ numeratus est) rem habuit cum *Melissa* vxore (vel vt alii placet) meretrice mortua Autor est *Herodotus* lib. 5.

Achidas Rhodius formoso euidâ simulachro se cômiscuit, reliquitq; indices tam immoderate libidinis maculas. Autor *Plin.*

Anthia vxor *Præti* regis *Argiuorum*, *Bellorophonem* ad stuprum voluit inducere.

Gemellus Tribunitius lupanar domi suæ instituit in quo *Mutiæ*, & *Fulviæ* scæminas illustres, nobilesq; puerû *Saturninû* prostituit.

Pecit *Catilina* multa stupra cum virgine nobili, & cum sacerdote *Veste*. Postremò vt *Aurelia Orestilla* fruere tur, filium eius veneno sustulit: quòd is iam adultus terrori esset matri, ne secundum nuberet. *Sallustius* & *Valerius* autores.

ANIMALIUM ET ALIARVM RERVM AMATORES.

Semiramis adamauit equum, vt diximus, *Pasiphae* dilexit taurum. *Aristo* Ephesius asinæ se commiscuit. *Fuluis* equæ.

Hortensius orator amauit murænam, quam atratus multos dies fleuit. *Aristomachus* Solemsis tanto apum amore captus est, vt duo de se

de sexaginta annis nihil aliud fecerit. *Hiliscus* quoq; *Thasus* apes coluit in desertis. Morum arborem ætate *Plinij* adamauit *Pasienus* *Crispus* bis cōsul, cōsclari complectiq; eam solitus, atq; etiam cubare sub ea, vinumque illi effundere. Multorum quoque literis proditum est, amatam à *Xerxe* platanum. Iam diximus *Chratidem* pastorem amore capræ exarsisse. Puerum *Atheniensem* & *Pygmalionem* statuas adamasse, *Alchidem* Rhodiū ad statuam se polluisse. *Lunius* *Pisciculus* simulachrum vnus è *Thespiadibus* pari feruore complexus est. *Antonia* *Drusi* murænam adeo dilexit, vt ei in aures & monilia addiderit. *Cyparisso* tātus fuit in *Ceruum* amor, vt ea mortua præ dolore quoque expirauerit. *P. Pilatus* legatus *Caij* principis, imagines *Atalantæ* & *Helenæ* nudas à *Cleophanto* *Corinthio* pictas earum libidine captus, rapere conatus est.

AB ANIMABVS DIVER-

SIS AMATI.

EGesidemus apud *Plinium* testis est, *Hermiam* puerum adamatum à *Delphino*, vectūque per maria: quumq; tēpestate suborta periisset *Hermias*, amatij perditī dolore piscem in sicco expirasse. *Varia* sunt ibidem exempla de pueris ab huiusmodi piscibus adamatis. *Argis* puer *Olenus* nomine, adamatū est ab anserē. *Glauce* quædam citharistria ab ariete. *Lacydi* philosopho anser adhæsit perpetuus comes, nusquā ab eo non in publico, non in balneis, nō noctu, non interdū digressus. *Plin. cap. 12. li. 10.* apud *Ciliciæ* *Solos* *Xenophontis* puerum forma præcellentem dilexit canis. *Cælius* lib. 7. *Spartæ* quoque adolescentem graculus. *Nicander* apud *Cælium* testis est, gallo gallinaceo esse amoris intellectum in hominem. Quod ne cui videatur fabulosum, ait, *secundum* (qui pincerna regius fuit in *Bithynia*) à Gallo amatum eximie, cui nomen foret *Centaurus*. Pueri nomen fuit *Amphilæus*, genere *Olenus*. In *Leucadia* virginem in tantum adamauit *Pauo*, vt ea mortua commoreretur. Educata à virgine apud *Sesthon* urbem *Aquila* retulit gratiam, aues primo mox deinde venatus aggerens. Quin dum mortuæ virginis cremarentur ossa, in defunctæ rogum se coniecit, volucris, simulque conflagrauit. Autor *Plin. lib. 10. cap. 5.* *Vrsus* filiam cuiusdam patrisfamilias in agro *Suetiæ* cum ancillis lusum egressam, deturbatis comitibus rapuit, excerptamque vnguis præ se leniter ferens, ad notam nemoris latebram deportauit. Cuius egregios artus nouo genere cupiditatis aggressus, petitam lamiatu prædam in vsum nefariæ libidinis vertit. Effectus enim ex raptore amator, famem concubitu soluit, ardoremque gulæ *Veneris* satietate pensauit. Autor *Saxo Grammaticus* lib. 10. *Historiæ Danicæ*.

ZELOTYPY.

Cyce, filia Solis, venefica, & greferens Scyllam nympham amatam a Glauco deo marino, fontem (quo illa se lauare consueuerat) infecit venenis. Quo factum est, vt Scylla in monstium marinum sit conuersa.

Phanus quum vxorem haberet adulterij suspectam, atrij fores sic occlusit, vt non nisi cum stridore sonituq; possent aperiri. Verum quum illa per regulas adulterum intromitteret, vicini per iocum dicebant, Phani hostium. Quo prouerbio innuebant aliquid seruatum frustra.

Procris suspicata maritum Cephalum alterius formine amore captum, eundem in syluas secuta est, deliuitq; in dumis, vt obseruaret clanculum quid maritus faceret. Quum autem vepres, in quibus latebat) aliquantum mouisset, Cephalus arbitratus esse feram, eam iaculo confodit. Plutarch. in Parall. Idem memorat de vxore Cyanippi, & vxore Amylij adolefcentis.

Dirce vbi sensit maritum suum Lycum amore Antiope captum, puellam raptam suam ceruicibus alligauit. Quo tormento cruciata Antiope, tantisper vociferata est, dum a vicinis sit concusum. Eras. in Adag.

Memmius Romanus quum ageret Tarracina, deperibat in quandam mulierculam non sine Largio quodam rivali. Cum hoc igitur quum aliquando rixa incidisset, eo iracundia prouectus est Memmius, vt ipsi Largio brachium mordicus arripuerit. Vnde fluxit adagium in vulgus, Lacerat lacertum Largij mordax Memmius. Eras. in Chiliad.

Helena post mortem Menelai a Megapentho, & Nicosttrato filiis Orestis fugata in Rhodum, ad Polyzo vxorem Tlipolemi peruenit, quae iussit eam arbori suspendi ob viri zelotypiam.

CASTISSIMI.

Penelope Icaris filia, nullis procorum blandimentis, nullis sollicitationibus adduci potuit, vt absente per viginti annos marito Vlysse, castitatem corrumpere. Vnde Proper. lib. 3. Hæc etiam clausas expugnant arma pudicas, Quæque terunt fastus Icarion tuos. Idem: Nec fida Euadne, nec pia Penelope. Idem lib. 2. Penelope poterat bis denos salua per annos Viuere, tam multis femina digna prociis. Ouid. lib. 3. Eleg. Penelope mansit (quamuis custode careret) Inter tam multos intemerata procos.

Daphne Peneci filia, fuit, seruadæ castitatis adeo studiosa, vt procos omnes reiecerit, ipsumque Apollinem, quamuis perpetua iuuenta, in tonsisq; crinibus speciosum. Ouid. lib. Metamor. Multi iam petiere, illa auersata petetes Impatiens, experteq; viri nemora

auia lustrat. Nec quid Hymē, quid amor, quid sint cōnubia curar.

Biblia vxor Duilli Romani (qui primus nauali certamine triū-phauit, tantæ fuit pudicitix, vt suo seculo castitatis norma & speculum videretur.

Plato de Republica testis est *Asylum* athletā Crotoniatā perpetua virginitate præditum fu ille ob studium cursus.

Martialis lib. 8. *casti* pueri castitatem & formam commendat his verbis: Quanta tua est probitas, quanta est præstantia forma, Caste puer. puero castior Hippolyro. Te secum Diana velit, doceatque natare, Te Cybele secum veller habere Phryga.

Lucretia ob acceptum à Tarquinio stuprum, temerataque pudicitiam, facinus sua morte vindicauit.

Alexandrum Macedonem sunt qui libidinis arguant. Contra tamen reperiuntur exempla, quæ hoc ipsum refellant, & in eo doceant castitatem, Nam & victi Darij vxorem filiasque captiuas non solum non corruptit, at etiam edicto cauit, ne quis aliquid in eas moliretur. Præter vxorem & Bersanem è Damasco viduam, ac regiam mulierem, nullā aliam cōplexus est. Puerorū insuper abstinentissimus, quorum viginti millia ad militarē disciplinā iubebat erudiri, quū tamē ætatis illius homines mascula & præpostera libidine passim obbrutescerent. Curtius lib. 3. & Gellius lib. 6. cap. 8.

Democles puer, dubiū maiore pudicitia, an forma corporis elegantiore, quum videret se ad stuprū sollicitari à Demetrio Poliorcete, nec aliter vim tyranni importunam posset effugere, in proximum feruentis aquæ lebetem se coniecit: ibique ad mortem durare maluit, quàm quid inhonestum perperi. Plutarchus.

Amœbas citharæodus tanta fuit castitate, vt vxorem (quam habebat formosam) nunquam attigerit. *Ælianus* apud Volater.

Apollonius Tyanæus philolophus à puero titillationes Venereas adeò repressit, & contudit, vt præsignis in eo nosceretur castitas, à qua nunquam postea reclinauit. Cæl. lib. 8. cap. 6.

Fuit in athleta *Clitomacho* tanta castitas, vt si fortè canes vidisset eorūentes, statim vultum auerteret.

Chrysanthus Alexandrinus, eiusque vxor *Daria* nomine, virgines manserunt in coniugio.

Iclus Tarentinus athleta nobilis, quum certò sciret corporis vires enervari libidine, toto vitæ tempore durauit expers venenis, vt palestra ludis esset accommodatior. Volater.

Hippolytus Thesei filius, quum à Phædra nouerca adamaretur supra fidem, nullis tamen precibus adduci potuit, vt ei congregeretur. Seneca. Exosus omne forminae nomen fugit Immitis annos cælibi vitæ dicat.

Origenes Adamantius viriliâ sibi amputavit, ne molestam sibi Venerem experiretur. Imitatus Hierophantas Atheniensium sacerdotem, qui sorbitione cicuta se castrabant, quo mundius in sacerdotio viverent.

Publius adolescens, L. Papij cliens & libertus, quâ domini stuprâ pati nollit in vincula & carcerem cõiectus, & multis postremo plagis affectus est. Maluit tamen egregius adolescens omnia tormenta corporis experiri, quâ præpostera illa Venere contaminari.

Pausanias Macedo per vim stuprum passus ab Attalo prouocauit ad Philippum, iniuriâq; non sine magna querimonia ad eum detulit. Quem quum ridentem facinus, eosq; risu probantem cõspiceret, iram in eum conuertit, exegitq; vltionem ab iniquo iudice, quam à stupratore non poterat. Trogus lib. 9.

Saphronia Romana mulier, quum vim & stuprâ Decij principis non posset effugere, gladium mariti consensu arripuit, eoque corpus sibi confodit, Eusebio teste.

Spurina adolescens, quâ egregia sua forma decoroq; aspectu viros & mulieres ad libidinẽ concitaret, faciẽ & pulchritudinẽ oris sponte vulneribus deformauit. Autor Valer. Max. de Verecundia.

Peturus carcerem, plagas, diuersaq; tormenta maluit pati, quâ Cælio Plocio stuprandum se committere. Valerius de Pudicitia.

Zenobia regina Palmyreorum tanta fuit castitate, vt ne cû viro suo quidem, nisi prolis causa congresseretur. Trebellius Pollio.

Amos Ægyptius mulieri (quam in matrimonium duxerat) nunquam congressus est, quinetiam eidem amorem virginittatis in animum induxit.

Amianus Alexandrinus episcopus, beati Marci Euangelistæ discipulus, oculû sibi perforauit, q̄ intuitu parum pudico transentes feminas apexisset. Sabellicus in exemplis.

Alfonsus secundus, Alphonsi Catholici nepos, & Hispaniæ rex, nunquam vxori congressus est. Vnde & casti meruit cognomen tum. Volat. in Geogra.

Estelfrida Angliæ regina post primum partum abstinuit à viro.

Bellerophon Glauci Corinthiorû regis filius, quum à Stenobea vxore Præti Argiuorum regis effictim adamaretur, nullis tamen precibus induci potuit, vt eum ea stuprum committeret. Fortellius.

Baldraca puella generis obscuri, peregrinæq; cõditionis, quamuis multarum rerum ob paupertatem esset indiga, noluit tamen corporis sui copiam facere Othoni Imperatori, quamuis montes

& maria (quod aiunt) promittenti.

Xenocrates philosophus, quum magnam castitatis opinionem sibi comparasset, accessit ad eum Phryne meretrix, petiitq; partem

Volat.
in Geo-
graphia.

lecti, quam concessit. Nec tamen vlllo noctis tempore attigit puellam, quamuis formosissimam. Hinc illa mane rediens, dixit se nocte à viro, sed à statua venire. Quod argumentum est magnæ castitatis: nam proximæ voluptates magis titillant, & multos (quorum mores in tuto positi videntur) seducunt, & euerberant. Laërtius, & Val. de Continentia.

Dula maluit à milite quodam interfici, quam ab eodem violari: *Euphrosyna*, virgo Alexandrina, virum mentita, domum patris Pannutij reliquit ne ad nuptias cogereetur.

Edeltrudis regina, duobus in Anglia regibus nupta, castitatem semper illibatam seruauit, vtroque ad pudicitiam inducto.

Edwardus, tertius Anglorum rex, vxorem (quam duxerat) nunquam attigit. Matrem Euiam (quam adulterij suspectam habebat) in cœnobium relegauit.

Petrus Vrseolus, dux Venetorum, post susceptum filium, vxorem nullquam attigit. Quod vtriusque voto factum est. Volaterranus.

Vandegisillo Comiti Palatino (qui sub Dagoberto rege floruit) quam per vim data esset vxor, cum ad amorem castitatis induxit. Quo factum est, vt vterque in cœnobio se includeret.

Fara virgo fuit Gallica, clarissimis orta natalibus, Heraclio imperante: quam dum parentes Hagericus & Leodegunda per vim cogere vellent ad matrimonium, in tantâ prorupit lachrymas, vt inde cæcitatem contraxerit.

Fuenceflaus filius Bursinoi regis Bohemorum perpetuam seruauit castitatem.

Caximirus quoque rex Poloniæ perpetuo cælebs & castus mansit.

Henricus primus Imperator, perpetuam in matrimonio seruauit castitatem cum vxore Sinegunda. Bapt. Egnatius.

Inianus martyr, & *Basilissa* vxor impolluti quoque manserunt in coniugio.

Isacius Conuens Imp. tanta fuit continentia, vt vxorem nunquam habere voluerit post prolem semel ex ea susceptam: quamuis tamen ad morbi remedium medici consulere, vt coitu frequentiore vteretur.

Ludovicus episcopus Tolosanus, Caroli secundi Siciliae regis filius ea fuit castitate, vt nulli prorsus fœminæ præterquam matri, & sororibus, verba faceret: ne vel colloquio sanctitatem corrumpere.

Triptolemo Cereris filio, quam pleræque virginem amplissimam offerrent dotem, vt cum eo nuptias contraherent, aspernabatur omnes & reiciebat. Oui. in Ibin: Filius vt Cereris frustra tibi semper ametur destituarque tuas vsque peritus opes.

Pudicissima fœmina semel matronarum sententia iudicata est

Sulpitia Paterculi filia. Plinius lib. 7. Valer. vlt. cap. 8. lib.

Melanio quidam odio mulierum in solitudinem demigravit, perque avia montium & nemorum cane vno feras insectari solitus est, nec vnquam domum reuocari potuit. Vnde natum adagium, Melanione castior.

* *Alias Rhodope.* * *Rhodogune*, Darij filia, mortuo marito, nutricem dedit morti secundas nuptias suadentem.

Corn. Tacitus scribit *Pontiam* quandam Romanam feminam nullis verborum lenociniis, aut pollicitationibus ad adulterium cum Octauiο tribuno plebis committendum impelli potuisse, quin ab eodem interfeci maluisse.

P. scipio Africanus expugnata Carthagine Hispaniæ ciuitate, virginem tempestiuam forma egregia, & nobilis viri filiam productam ad se, patri inuiolatâ reddidit. Autor Gellius lib. 6. cap. 8.

Quandiu *C. Gracchus* Sardiniam prouinciam administravit, nulla meretrix introiuit eius domum, nulli pueri eximia facie ei ad cyathum steterunt. Idem Gellius.

Chie mulieres tanta fuerunt castitate, vt neque adulterium, neque illegitimus concubitus apud eas vnquam prodatur accidisse. Plutar. de Virtutibus mulierum.

Trebonius pudicæ sanctitatis miles Lustum Marij ex sorore nepotem, castitati suæ stuprum & infidiâs molientem dedit morti. Plutar. in Apophr.

Fertur *Euripides* perpetuo mulierum odio conflagrasse, siue quia natura esset talis, abhorreretque à mulierum cœtu, siue quòd duas habuerat vxores simul, pro Atheniensium decreto: quarum matrimonij quum pertæduisset, toti sexui bellum indixit. Cælius lib. 13. cap. 10.

Iulianus Imperator tanta enituit castitate, vt post amissam coniugem nihil vnquam Venereum attigerit. Autor Ammianus Marcellinus lib. 25.

Syritha Synaldi regis Danorum filia, tantæ fuit pudicitix, vt quum ob elegantiam formæ magna procorum frequentia peteretur, neminem tamen inspexerit. Saxo lib. 7.

Dryas Fauni filia, aspectum virorum vsque adeò refugit, vt in publicum prodire nunquam visa sit. Quo factum est, vt vetitum sit, ne eius sacris interessent mares. Autor Plutarchus.

Olim tanta fuit Patauinarum mulierum castitas, vt non nisi operta facie prodirent in publicum. Cæli. lib. 7. cap. 27. Vnde Martialis: Tu quoque nequitias nostri lusulque libelli Vda puella leges, sis Patauina licet.

Diogenes Tragedus ab vxore perpetuò abstinauit.

Pontia

Pontius Aufidianus ubi rescivit filiam à Fannio Saturnino pedagogo suo corruptam, utrunque puniuit morte. Val. Max.

Pub. Menius libertum (quem vnice diligebat) propter illatum filie iam nubili osculum interfecit. Idem de Pudicitia.

Q. Fabius Seruilianus quum suspectam haberet filie pudicitiam eam morti dedit, demum voluntario secessu conspectum patrie vitans exulauit. Val.

Pub. Atilius Philiscus, filiam suam interemit, quod stupri se crimine coinquinasset. Idem Val.

Hippo. Græca mulier, capta à nauis, quum pudicitie suæ stuprum & insidias parari sensisset, noctu se in aquas præcipitem dedit, maluitque mori pudica, quam impudica viuere. Val.

Captiue *Theutonicorum* coniuges, Marium victorem orarunt, vt ab eo virginibus Vestalibus dono mitterentur, affirmantes æque se, atque illas virilis concubitus expertes futuras. Qua re non imperata, læticiis sibi nocte proxima spiritum eripuerunt. Val. & Hieron. in epistola ad Gerontiam.

Amator (qui postea Altissiodorensis fuit antistes) quum vxorẽ elegantis formæ clarisque natalibus ortam duxisset, eam tamẽ ad studiũ castitatis induxit: tantũ aberat, vt ei cõgredere. Sabellicus.

Leo Pontifex manum (qua aliquando osculum matronæ contigerat) vltro sibi abscidit, quod inde secuta esset tacita quædam libidinis appetentia. Sabellicus.

Benedictus Abbas ad incestam recordationem mulieri à se visæ castigandã, vsus est crebra corporis volutione super sentes. Idẽ.

Noluit beatus *Augustinus* habitare cum sorore, ne aliqua titillatio carnis aut pruritus suboriretur. Interrogatus cur hoc faceret: Quoniam, inquit, nitalum videre sceminam, peius alloqui, pessimum attingere.

Nulla vnquam scemina *Ioanne Anachoreta* visa est, nec ab vlla videri voluit.

Arsenius Abbas viros omnes iuxta & sceminas ad sanctiorem vite cultum refugioebat.

Pion Ausonij Abbatis discipulus, dum congressum quoque mulierum sollicitẽ declinaret, precibus expugnatus, vt sororem morbo laborantem inuiseret, alieno ductu clausisq; oculis eius dormitum subiit, ac retro abiit, Sabellicus.

Priscus Nursiæ presbyter moriens, quum vxorem (quam multis ante annis, ad se venire nulla de causa permiserat) admoram sibi cognouisset, Faceffe, inquit, mulier, Nondum penitus extinctus est gnis. Idem.

Hilarius Abbas ingenitam corpori concupiscentia in alloquens,

dicere solebat: Conficiam te inedia, vt de cibo cogites, non de voluptate.

Euagrius quoque Abbas ad repriemandam Veneris tentiginem, varia tormenta membris suis irrogauit. Nam & corpus inedia confecit, & hybernas plerunq; noctes in puteis egit, vt Bernardus Abbas in lacu, Aniumarus Tamentis in vepribus, Franciscus Afissias in hybernis niuibus. Auctor Sabellicus:

Iudith mulier vidua, quum ad recens connubium impelleretur, cilicium ornatu prætulit, obieciturque libidini ieiunium, vigiliis somno, & otio laborem, inquit Sabellicus.

Anna Phanuelis filia post septimum connubij annum vidua facta, ad quartum vsque & octogesimum castè vixit. Idem Sabellicus in exemplis.

Esseni populi Syriæ, vitam olim duxerunt alienam ab omni mulierum commercio, Venere abdicata. Plin. lib. 5, cap. 17.

Timoclia mulier Thobasa, stuprum à quodā Barbaro Thracum principe per vim passa, iniuriam hoc modo vltā est: Odio enim dissimulato, dixit stupratori se scire locum, vbi plurimum esset auri, perductusq; est ab ea ad profundissimum puteum, qui fuit in remotiore domus parre. Quo quum Thrax explorandus venisset, & iam iam pronus immineret puteo, à Timoclia (quæ à tergo stabat) deiectus est in præceps, & saxis obrutus. Auctor Sabellicus.

Damon Polipolta, insigni forma adolescens, videns Romanum quendam præfectum Cheronæ, stuprum sibi per vim machinari, quia prius blandiendo nihil profecisset, ad pudicitia munimen aliquot socios conuocauit, qui omnes fuligine tincti, ne agnoscerentur, præfectum in foro sacrificantem obruncarunt.

Cyane virgo Syracusana, violatam ab ebrio patre pudicitiam referens, apprehensum capillis stupratorem ad aram traxit, eumque pro victima cecidit, ad pacandam pestem, quapropter facinus Syracusæ laborabant. Auctor Plut. in Parall.

Medullina quoque virgo Romana ab ebrio patre in tenebris violata, vt stupri autorem agnosceret, digito eius anulum detraxit. Vbi ex pignore patrem esse comperit, eundem ad aram gladio confodit. Idem auctor.

Absalon Amon fratrem occidit, quod immodestè Thamar sortorem communem deperibat, eique vim intulerat.

Constantinus Imp. Crispum filium capite puniuit, quod noueram Faustam stupri compellasset.

Hieron Syracusanus Epicarmum poetam multauit, quod præfente ipsius coniuge lasciuos recitasset versus.

Marcia, Varronis filia, quum suo seculo sculpendi, pingendique

arte insignis haberetur, abstinuit semper ab effingenda virili figura, ne pudibunda quoque exprimeret.

Engenia virgo, Philippi proconsulis Alexandrini filia, quum ab imperatore Commodo stuprum sibi timeret, Monachi habitum mentita est, & nomen.

Ioannes Malatesta vxorem nomine Franciscam, in complexu Pauli Malatestæ fratris sui deprehensam, gladio transfixit vnâ cum adultero.

Ludonicus quoque Normaniæ seneschalus Carlottam vxorem cum Ioanne Lauerno eius adultero, morti dedit.

Franciscus Gonzaga Agneti adulteræ caput adimi iussit.

Rodulphus quoque Gonzaga, quum vxorem adulterij cõpertam haberet, eam vnâ cû adultero in concubitu deprehensam occidit.

Pastor presbyter & Anachoreta, matrem ad se venientem cella clausa repulit, causa seruandæ castitatis.

Hugo Carthusiensis per annos xv. mulieris faciem nunquam videre voluit.

MULIERES DOCTÆ.

Corinne tres fuerunt. Prima Thebana, seu Tanagræ, Archelodori & Procratiæ filia, & Myrtridis discipula quæ Lyricorum principem Pyndarum quinquies vicisse, & Epigrammatum quinque libros edidisse fertur. De hac Propertius li. 2. Et sua cum antiquæ committit scripta Corinnox. Stadius lib. 5. Syl. Secunda fuit Thespia, veterum quoque monumentis celebrata plurimum. Tertia floruit Ouidij temporibus, poetæ charissima.

Erinna poetria Teia, aut Telia (est enim Telos insula prope Gnydon) floruit Dionis Syracusani temporibus. Scripsit Dorica lingua elegans poemata, trecentis versibus absolutum. Aliaque item Epigrammata. Ferunt eius carmina ad Homericam accessisse maiestatem. Mortua est annos xix. nata. Propertius lib. 2. Carminaque Erinnæ non putat æqua suis.

Sappho Lesbica Lyrica, floruit temporibus Alcæi & Stesichori poetarum. Maritum habuit Cercylam ditissimum virum ex Anaxagore, ex quo filiam suscepit Clio nomine Scripsit Lyricorum libros x. Præterea Epigrammata, Elegias, Iambos, & Monodias. Carmini Sapphico (curus inuentrix fuit) dedit nomen. Sunt qui dicant eam fuisse Lesbiam, poetriam quoque quæ adolescentem Phaothem adamauerit, & è Leucade in aquas se demiserit. Vtracunque fuerit, vnâ tantum commendant Latini poetæ. Stadius lib. 5. Syl. Stesichorusque ferox saltusque ingressa viriles, Non formidata, temeraria Leucade Sappho.

Polla Argentaria, Lucani fuit vxor, testimonio Martialis. Hæc

est illa dies, quæ magni cõscia partus Lucanũ populis, & tibi Polla dedit) Tanta dicitur fuisse doctrina, vt maritũ iuuerit, in emendandis tribus primis libris Pharsaliæ. Statur lib, 2. Syl. Huc castæ titulum, decusque Pollæ, Iucunda dabis allocutione. Eadem inceptos permultos verlus perficiebat pari grauitate & elegantia.

Aspasia. mulier Milesia, magna doctrinæ fama claruit: in studiis philosophicis abundè promouit: Rhetoricen exercuit. Fuit Periclis magistra, & tandem vxor. Plutarchus in Pericle.

Cleobulina. Cleobuli Lindij (qui fuit vnus ex septem sapientibus Græciæ) filia, scripsit anigmata quædam versibus hexametris, quorum vnum adhuc extare fertur. Est vnus genitor, nati bona pignora bis sex, Triginta cuius natæ, sed dispare forma. Hæ niuæ alpetu, nigraeq; coloribus illæ, Atque immortales omnes moriuntur ad vnam, Laërtius.

Cornificia, soror Cornificij poëtæ, elegantissima scripsit Epigrã *Cornelia*, vxor Africani, & mater Gracchorum epistolas reliquit ornatissimè scriptas, vnde & filiorum fluxit eloquentia. Vnde Quintil. Nam Gracchorum eloquentiæ (inquit) multum contulisse accepimus Corneliã matrem, cuius doctissimus sermo in posteros quoque est epistolis traditus.

Idem de filiabus *Lælij*, & *Q. Hortensij* sic inquit: Lælij filia reddidisse in loquendo paternam eloquentiam elegantiorẽ dicitur. Et *Q. Hortensij* filia oratio apud Triumuiros habita legitur, non tantum in sexus honorem.

Liciniam quoque in dicendo lepos à patre L. Crasso emanauit. *Mutia* duæ filia ab viroque parente eloquentiam didicere.

Anastasia, discipula Chryfogoni martyris fuit, & vxor Publij Romani, cuius thorum simulato morbo euitauit. Scripsit epistolas ad Chryfogonum quibus conquerebatur facultates suas à facilego viro absumi, seque in carcere detineri. Hæc ad palum cremata est, quòd sanctis ministraret. Volat.

Damophila Græca, vxor Pãphili, socia Sapphus poëttric, poëmata scripsit amatoria, & Dianæ laudes. Theophrast⁹ in vita Apollonij.

Hypathia. mulier Alexandrina, Theonis Geometræ filia, & vxor Isidori philosophi, vixit imperante Arcadio. Scripsit in Astronomiam. professa Alexandria varia disciplinarum genera magno & frequenti auditorio conuolantibusque turmatim, & vndeunque discipulis. Suidas apud Volat.

Leontium. Græca adolefcentula, philosophicas disciplinas adeo sectata est, vt etiam non dubitauerit cum magna sui nominis laude in Theophrastũ philosophum, alioquin laudatissimũ scribere. *Praxilla* Sicyonia fuit poëtria, quæ in suis carminibus & domidam inducit

ducit ab inferis interrogatū, quid apud superos pulcherrimum
 reliquerit: respondere Solem, cucumeres, mala. Quod quum ve-
 hementer infulsum videretur, cucumeres, & mala cum Sole com-
 ponere, fluxit inde prouerbium, Surtior Praxilla Adonide. In ho-
 mines nullius iudicij. Vide Erasmm.

Phemonoe prima Apollinis Delphici vates fuisse, carmenque he-
 roicum inuenisse dicitur. Suidas apud Volar.

Sospitras, vates fuit Lydia, multis disciplinis cumulatissima, quā
 propterea credimur est à numinibus quibusdam fuisse educatam,
 Engapius apud Volar.

Theano, mulier fuit apud Locros, in Lyricis præcellens. Alia fuit
 Metapontina, seu Cressa genere, mulier Pythagoræ, vxor Broti-
 ni Coroniatæ: quæ scripsit commentarios in Philosophia, de vir-
 tute: Poëmata quoque & Apophthegmata Pythagoræ. Laërtius.

Zenobia, regina Palmyreorum, Græci Ægyptiique sermonis
 fuit peritissima, & Latini non ignara. Scripsit epitomen in Ori-
 entalem Alexandrinamque historiam, Herennianum, & Timolaum
 filios literis erudit. Elegantissimas orationes ad milites suos ple-
 nunque habuit, quas Galeata recitabat. Pollio Trebellius.

Apides virgo, quum religionē magno cultu amplecteretur,
 cæcus meruit, scripturæ sacræ bibliorumque sensum percipere.

Delbora mulier de tribu Efraim vaticinio claruit.

Ioanna Anglica ab ephelis virum mortua, Athenas se contu-
 lit: ubi literis studio ad eò operam impertiuit, vt Romam re-
 gens paucos haberet doctrina pares in literis. Vnde tantum
 sed omnes hęc euolencia & autoritatio sibi demeruit, vt archibus
 Pontificum sit adepra post Leonem quartum, quum vir esse
 Sabell. lib. 19. Æn.

Luceia Mima, autore Plinio centū annis in scena pronuntiauit.
Læstheniam Mantineam, & *Axiotheam* Phliasiam Platone vsas
 exceptore scribit Plutarchus, ornatūque interim virili audito-
 rum ingressas. Laërtius.

Michael Centaura mulier, docuit Thessalas remedium amoris.
 Seneca.

Diotima & *Aspasia* mulieres adeò in philosophicis promoue-
 ant disciplinis, vt alteram Diotimam appellare magistram, alte-
 ras lectionibus interesse non erubuerit Socrates, philosophorum
 omnium longè optimus. Plato in Symp. & in Menexemo.

Lactantius ait, philosophus nullis vnquam mulieres philoso-
 phi docuisse, præter vnā ex omni memoria *Themistem*. Sed
 gram hęc & cuius fuerit, non docet.

Arete mulier eò doctrinæ cōscendit, vt filium etiam instrue-
 ret,

+ horren-
 dum he-
 reticorum
 delinquenti-
 Calphurnia
 ecclesiam
 comparsa
 re hærubi-
 entium.

ret, qui appellatus est Aristippus fuit Cyrenaica, & Aristippi patris Socratici dogma secuta est. Mortuo patre scholam rexit in philosophia magno & frequenti auditorio.

Dama Pythagoræ filia: & ipsa philosophiæ sectatrix, ingenium & doctrinam in exponendis paternis sententiarum inuolucris exereuit.

Thargeliam quoque fœminam sola illustrauit philosophia. Plutar. in Periele.

Ferunt & *Muscam* poëtriam fuisse Lyricam, quæ & epigrammata scripserit, & lyricos nomos. Cæl. cap. 1. lib. 8.

Fuit & multorum carminum autor *Charixena*, cuius meminit Aristophanes comicus.

Celebratur item *Mero*, condito in Neptunium hymno.

Fuit *Agallis* Corcyræ illustris in arte grammaticâ, cui inuentum pilæ nonnulli adscribunt. Cæl. ibidem.

Talesillam in poëtica illustrè celebrat Pausanias, cui etiam apud Argos ante Veneris templû statua sit erecta. Hæc Fulgofius Thelefellidem vocat. Plut. in lib. de virtutibus mulierum.

Philosophicis quoq; disciplinis valde excellit *Hipparchia* mulier Græca Laërtius de Hipparchia.

Cassandra Priami filia, vaticinio & doctrina illustris habita est, & apud hostes in Lacedæmone templo fuit insignita.

Status Papinitis vxorem habuit nomine *Claudiam*, magno ingenio, doctrinaq; non vulgari præditam.

Eudoxia Theodori iunioris vxor præter egregiam formam, singularemque pudicitiam etiam literis excelluit, adeo vt librum quendam emiseric. Egnatius.

Istrina Scytharum regina, Aripithis vxor, Sylem filium Græcam linguam literasq; edocuit. Autor Herodotus in Melp.

Politianus magnis laudibus commendat *Cassandram Fidelem* Venetam puellam, quam ait pro lana librum, pro fuso calamum, stylum pro acu tractasse, Latinasq; epistolas scripsisse. Sic enim de ea in principio cuiusdam epistolæ meminit. O decus Italiæ virgo, quas dicere grates, Quasve referre parem, quod etiam honore matrum literarum non dedignaris, &c.

Themistocles, soror fuit Pythagoræ, cuius placitis & opinionibus plerisque in locis vsus est Pythagoras.

Proba Valeria Romana puella, Græcis Latinisq; literis eruditissima, truncatos Vergilij versus, ad fidem & mysteria Catholice religionis conuertit, fecitque de Christi gestis, & eius morte opus nobilissimum, quod Centones appellauit.

Amalthæe Sibyllæ Cumanæ libris non secus ac diuinis oraculis in im-

in imperij administratione populus Romanus semper usus est.

Elixabeta, Abbatissa Germanica multas orationes ad sui conventus sorores conscripsit, opusque de viis, quibus ad deum itur,

Baptista prima Galeatii Malatestæ Pisauriensis principis filia, & Guidoni Montefeltrensi Urbinatium Comiti matrimonio copulata cum doctissimis viris plerunq; magna sui laude disputavit: libros quoq; de humana fragilitate, & de vera religione conscripsit.

Isola Nouarrolla Veronensis, philosophiam verbo & opere professa est. Scripsit quoque ad Nicolaum quintum, & Pium secundum pontifices. Scripsit quoque dialogum, quo disputatur uter grauius peccauerit, Adâmne, an Eua. Quibus literarum laudibus adiecit perpetuum virginitatis votum.

Minerva Iouis prima filia non aliam ob causam relata est in numerum deorum, quam propter bonarum artium (quarum fuit inventrix) peritiam. Vnde & veteres illæ Athenæ sui nominis immortalitatem mutuatae sunt.

Manto, Tyresia vatis filia (quæ Mantuæ nomen indidit) doctrina quoque & vaticiniis, claruit, adeo ut ex pecudum fibris, extortumque intuitu, futura præsentificeret, ac præfagiret.

Nicostrata, seu Carmentis, Græcæ literas impensè docta, pleraque ex Latinis primum reperit. Quo coniectare licet mulierem versatili ingenio, variaque doctrina fuisse præditam.

Catarina virgo, Costi Alexandriae regis filia, sacris literis partim studio, partim diuini spiritus afflatu adeo fuit imbuta, ut acceptos a patre vndecunq; doctissimos viros & philosophos ad persuadendam idololatriam refellendamq; vnus Dei religionem, viuacissimè terruerit argumentis, suæque opinioni attraxerit: nedum non accubuerit eorum rationibus.

Fabiola Romana mulier, quum magno studio sacras literas amplexeretur, Prophetias, Euangelia & Psalmos frequentissimè recitabat, ut iterata plerunque lectio amorem diuinæ religionis (qua deflagrabat) augeret vehementius. Vnde & beatus Hieronymus librum de veste sacerdotali eidem nuncupauit.

Marcella Romana propter sacras literas (quas egregiè callebat) frequentibus epistolis à beato Hieronymo salutata est. Ad eam etiam scripsit, De mundi cōtemptu. De decem nominibus, quibus apud Hebræos dicitur Deus, De fide nostra, & hæreticorum doctrina. De blasphemia in Spiritum sanctum, De studio Theophili episcopi Alexandrini, & alia id genus permulta.

Eustochium Paulæ mulieris Romanæ filia, Latinarum, Hebraicarum & Græcarum literarum studiis plurimum excelluit. Vnde suo tempore nouum orbis prodigium vocata est: Ingenium factis

ciis literis deuouit maximè, atq; adeò, vt Psalmos Hebraicè legere cursum & mira celeritate. Qua in re amorem beati Hieronymi multum sibi demeruit.

Genebria mulier natione Veronensis tempore Pij secundi pontificis Romani, sua egregia eruditione meruit nomen immortalæ. Epistolas scripsit luculentas & maxima refertas doctrina. Recitabat decoro gestu, voce virili permixta suauitate.

Constantia, Alexandri Sfortiæ vxor numeratur inter claras mulieres, & excellentes doctrina. Ab infantia bonis disciplinis operam dedit, adeò vt imparata quoque disertissimè loqueretur. Habebat assiduè præ manibus opera Hieronymi, Ambrosij, Gregorij, Ciceronis & Lactantij. Valebat etiam scribendis ex tempore carminibus, non sine magna multorum admiratione. Quod sine præceptore ferebatur didicisse. Nec defuit tam illustri tæminæ gemensimile. Habuit enim filiam *Baptistam* nomine, tanta, doctrina, vt doctissimos quosque sua terreret eloquentia. Politianus in Nutricia plerasque mulieres doctas & eruditas carminib. enumerat.

M V S Æ N O V E M.

Musas Poëtæ fingunt esse Iouis & Meseumoriæ, Mnemosynæ filias, & doctum oporteat fœcunda esse memoria. Dicunt insuper has Musicæ præesse, & carminum inuentrices vocant, quod Musa cantum significet, & Poësis proximè ad Musam accedat, quum præsertim & numeris constet & profodia. Fingunt earum sedem esse in Helycone, Bœotia monte, prope Phocidem, à quo vt à confinibus locis diuersa nauerunt nomina. Vocantur siquidem *Helyconides*, & *Helyconiades*. ab Helicone: *Parnacides*. à Parnaso Phocidis môte, vbi etiam fingitur babitare: *Aontides*, & *Aonia*, ab Aonia, quæ est propinqua Phocidi: *Cytheriades*, à Cythetone Bœotia monte: *Pierides*, à Pieria regione Macedonia, vbi etiam Musarum domus esse dicitur: *Thespiades*, à Thespia oppido Helyconi propinquo: *Pegafides*, à Pegaso equo Bellerophonis, quipedum vngulis fontem è terra dicitur eliciuisse, sacrum Mullis nomine Hippocrenem, à quo & *Hippocrenides*, dicuntur: *Libethrides*, à Libethro Macedonia môte sibi sacro: *Pymphalides*, seu *Pymphalæ*, vel à Pymphæo Macedonia fonte vel monte Orehomontum: *Cassalides*, quoque pari ratione dicuntur à Poëtis, à Castalio fonte Parnasi, quem etiam sacrum musis fabulantur. Superest hæc omnia testimonij confirmemus: Vergilius in Bucolicis Nyctiphæ noster amor Libethrides. Columella lib. ii. Nunc vos Pegafidum comites Acheloidas oro. Ouidius in Epistola Sapphus. mihi Pegafides blandissima carmina dictant. Idem ibidem: Non mihi Pierides subeunt, Dryadæve puella, Nec me Thespiadum

etera turba iuuat. Lucrer. lib. 3. Adde Heliconiadum comites, quorum vnus Homerus. Ouid. lib. 4. Fast. Pandite mandati memores Helyconis alumnae. Stat. lib. 1. Syl. Nunc opus Aonidum comites tripodumq; ministri. Stat. lib. 6. Syl. Et superet Pymplæa sum. Sidosius: Hippocreni saras iungebat Pegafus alas Dicuntur etiam *Aganippides*. & *Aganippæ* ab Aganippe Bœotie fonte Marullus: Nec melior vita scientia est, Exemploque Aganippidum. Item *Isisades*. à sturio Athenarum. *Zigya*. ob canorum genus: *Corcydes*. à colle vel antro apud Delphos: *Mnemonides*: à memoria. *Calliope* dicitur bona vxor: *Clio* gloria, vel celebritas: *Erato*, amor, vel cantus amoris: *Thalia* cantus lasciuia: *Melpomene*, cantus: *Terpsichore*, exultans choreis: *Euterpe*, concentus suauitas: *Polyhymnia*, multitudo cantionum, & hymnorum. Varia sunt earum inuenta. *Clio* inuenit historiam, *Thalia* Georgiam, & circa plantas Pragmatia, *Euterpe* mathemata, *Terpsichore* Pædiam, *Erato* Orchestim. *Polyhymnia* lyram *Melpomene* cantum. *Vrania* Astrologiam. *Calliope* poësim. Musis in Helicône rem primum diuinam fecerunt *Orhus*, & *Ephialtes*: sacrumq; illis dixerunt montem, quas tres tantum intelligi voluere. *Meleten*, *Mnemen*, *Aeden*. Nouè postea fecit *Pierus Macedo*, nominibus (quæ nunc habentur) impostis, inquit *Cælius* cap. 8. lib. 10.

GRATIÆ TRES.

Quas vocamus Gratiæ Latinè, Græci Charites vocant. *Hesiodus* posuit *Aeglen*, *Euphrosinem*, & *Thalam*. *Homerus* vnâ ex his *Pasytheam* vocat. De *Euphrosyne* *Bap. Pius*: Gestib. *Euphrosyne* blandus amor oculis. Pinguntur autem facie virginum, hilari vultu, vestibus lucidis & fluentibus: item vt iuuenes manusque complexis seipsas inspicientes. Inducuntur à poëtis saluantes verno tempore. Vnde *Horat.* Iunctæque nimphis Gratiæ recententes Alterno terram quatiant pede. *Politian. in Rust.* In mensis resoluta comas, nudata papillas Ludit, & alterno terram pede Gratiæ pulsat. De *Pasythea* *Stat. lib. 2. Thebaid.* Non hoc *Pasythea* blandarum prima foyerum. Finguntur *Louis* & *Eurynomes* fuisse illæ, & *Veneris* pedissequæ.

SIBYLLÆ DECEM.

Verunt primis seculis puellæ vaticinio spiritu afflatæ, & futura prælagientes, quas *Sibyllas* dixerunt. Decem autem scribit *Varro*. *Cumana* proprio nomine vocatur *Amalthea* à *Verulo* *Deiphobe*: *Tyburtinam* veteres *Albuneam* appellarunt. *Polydorus* in *Nutricia* quasdam enumerat his verbis: *Quin* & veteres prompsere *Sibyllæ*. *Armeniam* *Amalthea*, & fati *Marpesia* diues.

Heroph

Fœminarum quarundam

Herophileque Idea genus, prædoctaque Sabbe,
 Demoque, Phygoque, & veri gnara Phaennis.
 Et Carmenta parens, & Manto, & Pythia longos
 Phœmonoe commenta pedes, & filia Glauci.

Deiphobe Sed hæc forte nomina sunt aliarum Phœbadum, Herophile ex Ioue, & Lamia, Neptuni filia, genita est. Prædixit excidium Troiæ, & Helenæ raptum Lactantius scribit, Amaltheam eandem esse cum Herophile, seu Damophile. Qui omnium vaticinia volunt cognoscere videant Lactantium.

FŒMINARVM QVAVN-

DAM ILLVSTRIVM

nomina. Vxores.

Hecuba vxor Priami, Andromache Hectoris, Creusa Æneæ, Artemisia Mausoli, Monyma Mithridatis, Ersilia Romuli, Herpilida Aristorelis, Hipsicratea Mithridatis, Amastrix Xerxis, Hermodice Midæ, Semiramis Nini, Fundania Varronis, Plotina Traiani, Cassandane Cyri, Atossa Darij, Penelope Vlyffis, Dido Sichæi, Portia Bruti, Poppea Neronis, Eurydice Orphei, Pyrrha Deucalionis.

Matres. Perictione mater Platonis, Ceres Proserpinæ, Agrippina Neronis, Alcmena Herculis, Vetunia Coriolani, Olympias Alexandri, Helena Constantini, Critheis Homeri, Beronice Ptolemæi Philadelphi, Ilia Romuli, Elbia Ciceronis, Aurelia Iulij Cesaris, Alcimedea Iasonis.

Filiæ. Cassandra filia Priami, Hestione Laomedontis, Helena Ledæ, Musæ Iouis, Proserpina Cereris, Agina Afopi, Andromeda Cephei, Ariadna Minois, Hypermestra Danai, Niobe Tantalus, Polixena Hecubæ, Deidamia Lycomedis, Europa Agenoris, Hippisphile Thoantis, Ino Cadmi, Lauinia Latini regis, Maia Antilantis, Antigonæ Iocastæ, Manto Tyresæ, Vesta Saturni, Dirce Mithridatis.

Reginæ. Semiramis regina Assiriorum, Camilla Volscorum, Neocaula seu Saba Æthiopum, Athalia Hebræorum, Thomyris Scytharum, Hester Perfarû, Cleopatra Ægypti, Zenobia Palmyrenarum, Amalafuntha Gotthorum, Teolinda Longobardorum, Regundia degundis Franciæ, Cassiope Æthiopum, Harpalice Amazonum, Hippolyte Magnesiæ, Teuca Illyricorum. Item Minerua, Rheia, Iuno, Isis, Diana, Dalbora, Medea, Nicostrata, Pêthesilæa, Sappho, Iudith Hebræa, Lucretia, Chœlia, Irene Imperatrix, Ioanna Gallica, Briseis, Phyllis, Dirce, Erigone, Iuturna soror Turni, Oenone amica Paridis, Dionassa Lycurgi Æthiopum, Amazones omnes, Sibyllæ, Poëtriæ, Atalanta venatrix, Nyssa, Scribonia, Victoria, Elpis.

Alpinice, Faunia Hyparetha, Locris, Macaria, Metella, Myrrha, Nyctia, Oibia, Papyria Perictoria, Pheftias, Phila, Phitais, Sádane, Serullia, Sophonisba, Stratonice, Terétiana, Testa, Tymeia, Tymoclia Nausica, Victorina, Sifigambis, Cæcilia, Panthea, Phedalia, Thragelia, Mámea, Theodora, Phya, Nitocris, Euriale, Hiera. Sunt & alia propè infinita, quarum nuda nomina crescerent in volumen. Nec ego cōmentarium hæc in re volui contexere, quum quòd esset operis propè infiniti, tum etiã ne alienis vestigiis insisterẽ. Nã hoc iam negotium præmoliti sunt Boccarius, & aliquot alij. Si cui videqor inaudita confinxisse nomina, legat Plutarchi vitas. Reperiet eorum (quæ videntur inusitata) partem non modicam.

MULIERES BELLICOSÆ,

& masculæ virtutis.

Penthesilæa Amazonũ regina, muliebrẽ aspernata mollitiẽ operibus semper (quæ virum decent) nutrita est. Troianis fuit cõtra Græcos, fuitq; vexillifera, & turmas equitum duxit. Propert. lib. 2. Ausa ferox ab equo quondã oppugnare sagittis Mæotis Danaũm Penthesilæa rates, Aurea cui postquã nudavit cassida frontem Vicit victorem candida forma virum. Verg. lib. 1. Æneid. Duxit Amazonidum Iunatis agmina peltis Penthesilæa furens.

Cunabula **camilla** Volscorum reginæ manifestũ futuræ virtutis lumen promiserunt. Nã ab ipsa iam tũ infantia, nõ molliculis insoluta est pãnis, nõ à blãdiensibus nutriculis educata, sed à patre Metabo in mediis sylvarũ latebris ferino lacte pasta est. Relictis demũ crepundiis paulò prouectior facta, neque tractãdis insueuit tanis, nec fusos aut pẽsa manibus accepit, sed ferinis amicta pellibus, fundas cœpit circumagere, cõplicare arcus, sagittas torquere, seruos & capreas lassare cursu. Cui virtuti adiecit studium virginitatis. Orto demum inter Turnum & Æneam bello, Rutilus aduersus, fuitq; ductrix copiarum. Quam eius virtutem Verg. in fine 7. sic describit: Hos super aduenit Volscæ de gente Camilla,

Agmen agens equitum, & fulgentes ære cateruas, &c.

Cleopatra Ægypti regina, Dionysij auletis filia, quum mortuo iam Cæsare Antonium lasciuientibus momordisset oculis, & in amorem sui pellexisset, præter Syria & Arabiæ regnum ausa est Romanum quoque Imperium sperare. Quum ergo magis ac magis in dies cresceret libido principandi, Imperiũ ipsum ab Antonio petere non dubitauit. Quòd quum exorasset, sumptis cum eo armis, in Augustũ, eiusq; generũ Agrippã copias duxit, mouitq; bellũ, cuius fortuna anceps aliquandiu pependit. Victis ad extremũ Antonianis effrænata mulier cecinit receptui, ac se in pedes dedit cũ adultero. Quos secutus victor Augustus ita oppressit, vt

neglecta pacis conditione, Antonium ad inferendam sibi mortem compulerit. Quo extincto, vbi nullum rebus afflictis subsidium vidit Cleopatra, brachium aspidi mordendum præbuit, ne in triumphum captiua raperetur. De hac Propert. lib. 3.

Scilicet incesti meretrix regina Canopi

Vna Philippæ o sanguine adusta nota,

Ausa Ioui nostro latrantem opponere Anubim, &c.

Hilerna, Iani filia, mortuo patre apud Tyberim regnavit, præfuitque viris sine virili auxilio.

Apud Meroen quoque principata est *Candace* regina, & imperavit *Æthiopum* genti.

Semiramis regnandi libidine tota pruriens petiisse fertur à marito Nino, ut quinque dies tantum imperaret, & sceptro vteretur. Quod quum exorasset, satellitibus iussit Ninum ut interficerent. Hoc itaque modo regnum consecuta, *Assyriis* tantisper dominata est, dum à Nino rege iunioris filio interfecta sit, quod eius concubitum rogasset. Eadem muros *Babylonis* condidit, aut à Nitocris regina conditos auxit, & reparavit.

Hippolyte *Amazonum* regina quum instar cæteratum bello infuesceret, ausa est arma capere in *Theseum*, à quo expugnata, & in uxorem ducta est. Propert. Felix *Hippolyte* nuda tulit arma pupilla, Et textit galea barbara molle caput.

Zenobia, *Palmyreorum* regina, post mortem *Odenati* mariti sui Imperium arripuit in *Syria*, nec dubitavit arma capere in *Aureliano* Imperatorem, à quo victa, & in triumphum ducta est. Quum autè probro daretur ipsi *Aureliano*, quod de ea triumphasset, nihil inquit, me pudet de fœmina triumphasse, quæ virtute plusquam virilibus sit prædita. Pontanus: Qualis & *Æthiopum* quondam sitientibus aruis. In suluum regina gregem sese armat, & audet sola pedes se ferre irato obiectare leoni, Insigniq; arce, & duplici *Zenobia* telo.

Hypsistratea *Mithridatis* coniunx in omni bellorum discrimine adiutrix assistit marito. Quinetiam capillos sibi rasit, ne ferenda galeæ essent impedimento.

Valasca *Bohemorum* regina, facta cum cæteris mulieribus coniuratione de excutiendo virorum principatu, copiarum ducta bellum movit, interfectisq; viris, fœminas omnes asseruit libertate adeo ut *Amazonum* instar multos annos principata sint sine viris.

Regnante apud *Gallos* *Carolo* septimo, quum *Angli* omnia populabundi passim irrumperent, deuastarentque omnia: & iam despero fortunæ *Zephyro* adiuti, nihil sibi non polliceretur: deceptatis *Gallorum* rebus adfuit *Ioanna*, magni spiritus virguncula, quæ attritos *Gallos* animans ad vltionem, & libertatis gloriam, prima belli

belli campum ingressa, non prius suos hortari & ipsâ certare desit, quàm hostem in fugam verterit, reportata victoria.

Artemisiam reginam Caria, & Mausoli coniugè, miratur Græci, quæ virtutes Rhodios classe exeret, insulâ quoq; domuerit erecta in vire statua, quæ ciuitati stigmata videretur inurere. Herodotus ad hunc modum de ea scribit: Verum (inquit) Artemisæ præcipua me tenet admiratio, mulieris expeditionem aduersus Græciam secuta, quæ defuncto viro, nulla adacta necessitate, sed præstantia animi atq; virilitate in militiam concessit. Nomen ei erat Artemisæ Lydami filia: Paternum genus ex Halicarnasso, maternum ex Creta. Hæc Halicarnassæ & Cois, & Nisyriis, & Calydniis quinque cum naualibus venit omni copia instructis.

Vulgata est, & nota *Amazonum* virtus, quæ reiecto virorum & principatu & commercio solæ sibi imperauerunt, suamque libertatem armis defenderunt.

Atalanta venatrix fuit Arcadica, vibrandis iaculis, & arcibus complicandis assuefacta, quæ inusitata magnitudinis aprum, vniuersæ formidolosum Ætolia prima aggressa est, & vulnerauit vnâ cum Meleagro. Pontanus lib. 3. de Stellis, de hæc puella, eiusque virtute sic meminit:

Qualis in Ætolûm campis Meleagria virgo
Strauit aprum, primamque manu stringente sagittam
Intorquens, ausa est spumanti occurrere monstro,
Mox læta & spoliis, famosa & cæde superba.

Thomyris Scytharum regina potentissimo Persarum regi Cyrobello congressa est, ipsumque & vita & castris spoliavit, ad vlciscendam filij mortem, quem ille prius occiderat. Herod. lib. 1.

Delbora mulier bellatrix imperauit Israelitis, quos ab incursum vicinorum plerunque tutata est, quorum, quæ temp. & impetum variis auxit honoribus.

Virtutè *Hasbites* feminae bellis exercitè sic describit Syllius li. 1.

Hæc ignara viri, vacuoque assueta cubili,
Venatu & syluis primos defenderat annos,
Non calathis mollita manus, operatave fuso.
Dyctinnam & saltus, & anhelum impellere planta
Cornipedem, ac strauisse feras immittis amabat.

Idem lib. 2. ait, *Tyburnam* Sagunthinam fuisse feminam Murdii uxorem & bellatricem.

Touca Illyricorum regina viris fortissimis imperauit, & Romanorum vires fregit sæpenumero. Fuit Argonis vxor.

Lacena mulieres virorum obibant munera, sese in gymnasio, in bello, in venatione exercentes. Hæ cum viris in certamè aduersus

Messenios fortiter descenderunt.

Margarita, Henrici sexti, Britanniae regis coniunx, aciem viri deficientem restituit.

Gaditanae mulieres à partu statim surgunt, ministeriaque domus obeunt.

Olim Germanorum mulieres, inclinatam aciem, & iam ad Triarios vergentem, restituerunt.

Bellouaca mulieres à Carolo Burgundiorum duce longa obsidione fatigatae, moenia defenderunt, & obsessorem è scalis in fossas urbis detruserunt, reportatis ad suos vexillis.

Lesbia puella murosum parte machinis Turcarum deiecta, opidanis fugam aut deditionem meditantibus salutem peperit. Obtulit enim se primam impetui, & iaculis inimicorum, pro tutandis ipsis muris.

Amalafunha Gotthorum regina, principata est apud Rauennam: Burgundiones, & Alemannos Liguriam populantes Italia pepulit, adiuvante Theodato, quem regni consortem susceperat. Volat.

Maria Puteolana, à Puteolis Campaniae urbe nomen adepta, bellica virtute maximè floruit aetate Francisci Petrarchae. Erat laborum apprimè patiens ab ipsa iam inde adolescentia; abstinebat vino: erat parca cibi & verborum: reiciebat colos, pensa, fusos, & lanas, & cætera quae muliebrem decent molliem: gaudebat arcubus, iaculis, pileo, galea, scuto. Noctes perpetuas quandoque vigilabat, nec dormiebat, nisi coacta, idque sub dio & humi, reclinatis capite in scutum pro puluinari: Inter armatos versabatur: quod quamvis impudenter speciem præferat, nihil tamen vehementius curavit, quam studium virginitalis, in qua permansit ad mortem usque: cultum corporis aspernabatur: Quibus artibus bellicosa admodum facta est.

Bona Longobarda, bellatrix itidem puella, floruit anno domini M. CCCCLXVIII. Nupsit Brunorio Parmensi, egregio bellatorum à teneris annis lustrabat sylvas venatoribus stipata canibus: manum in omni discrimine comitabatur, quem quum Alphonsus rex Siciliae aliquando certa de causa in vincula coniecisset, misera captivi formam ad diuersos principes istar Pegasarij cursoris cucurrit, ut ab eis literas & patrocinium obtineret pro viri salute, quod obtinuit.

A M A Z O N E S.

A *Amazones* Scythicae fuerunt mulieres ad Tanaim & Thermoodonta flumines habitantes. Vnde Claudianus: Thermoodontaca Tanaim fregere securi, Syl. lib. 8. Perstrept & tellus, & Amazonius Thermoodon. Hæ quum nuptias seruitutem esse, non matrimonium opinarentur, animum nubendi omiserunt. Duxerunt temp. sine viris. Solebāt inire finitimos, ne gens periret. Si qui maritus nascerentur, interficiebant. Virgines non otio neque lanificio sed

sed armis, equis, venationibus, & sagittis exercebant. Infantibus dexteriores inurebant mammæ, ne sagittarum ictus impediretur. Duæ primùm his reginæ fuerunt. *Marthesiã*, & *Lampedo*, quæ maiore Europæ parte suis armis potenter subacta, Asiæ quoque nonnullas ciuitates occupauere, *Marthesiã* successit, *Orithyã*, seruata in omne æuum virginitate commendabilis. Hac principante cum *Anthiope* sorore, bello petiitæ sunt ab *Hercule*, quas quum vicisset, *Antiope* & *Menalippen* rapuit *Hercules*, *Theus* *Hippolytem*. *Orithyã* successit *Penthesilæa*, quæ dum Troianis suppetias ferret, ab *Achille* iuxta multorum opinionem interfecta est, Quæ mortua reliquæ iam ægrè se tutantes ad *Alexandri* ætatem durauerunt. Huius *Minichia* concubitum per dies x i i i i. obtinuit, vt filium haberet paternæ virtutis hæredẽ. Cæterũ *Pelta* & *Securim* primæ omnium inuenerunt, vnde *Securigeræ* & *Peltiferæ* dicuntur. *Pelta* quoq; & *securis* *Amazoniæ* & *Penthesilææ* dicuntur. *Ouid.* in epistola *Phædræ*: Prima securigeras inter virtute puellâs. *Val. Flaccus* lib. 5. *Statius* lib. 12. *Horat.* lib. 4. *Car.* *Ouid.* lib. 2. de *Pontõ*.

Harpalice *Verg.* lib. 1. *Æneid.* Vel qualis equos *Threissã* fatigat *Harpalice*:

Penthesilæa Idem, Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis *Penthesilæa* furcas, mediisque in millibus ardet.

Hippolyte *Seneca* in *Agamemnone*: Vidit *Hippolyte* ferox pectore è medio rapi *Spolium* & *sagittas*.

Harpè *Val. Flaccus* lib. 6. Quæ pelta vacat, iamq; ibat in *Harpè*: *Menalippe*. *Verg.* *Threiciã* sexto spoliavit *Amazona* *baltheo*. Porro autem *Stephanus* *Byzantius* scribit *Amazones* *Sauropatidas* *Græcis* fuisse appellatas, & lacertis vescerentur, quas illi *Sauras* vocant. De earũ moribus pauca admodum *Currius* refert lib. 5. de gestis *Alexandri* his Verbis, Vestis non roto *Amazonum* corpori obducitur: nam læua pars est ad pectus nuda, cætera deinde velatur, nec tamen sinus (quem nõdo colligunt) infra genua descendit: Altera papilla intacta seruatur, vt muliebris sexus liberos alant: aduritur dextera, vt arcus facilius intendant, & telã vibrent.

BELLA, ET ALIA QVÆDAM

MALA, A MVLIERI-

BVS ORTA.

Bellum *Græcorũ* in *Troianos* ortũ est ab *Helena* raptu. *Ouid.* lib. 1. *Eleg.* Qualis ab *Europa* *Phrygiis* aduecta carinis *Cõiugi* bus belli causa duobus erat. *Proper.* lib. 2. Olim mirabar, & tanti ad *Pergamã* belli *Europæ* atque *Asiæ* causa puella fuit. Idem lib. 2.

Pelops quum *Phrygiæ* regno successisset, bellum mouit in *Oenomaum* patrem *Hippodamiæ* propter puellam ipsam adamatã, &

negata sibi in matrimonio.

Alia fuit *Hippodamia* Attacij filia & vxor *Pyrithoi*, quam quum mero calefcentes & æstuentes libidine centauri rapuissent bello petiti sunt à *Pyrithoo*. Vnde puellam ipsam *Propertius* *Iscomache* vocat. Iſco enim Græce significat habeo, & mache dicitur pugna. Verba eius sunt hæc: *Qualis & Iſcomache Lapithæ genus heroinæ, Centauris medio grata rapina mero.*

Archelaus rex *Macedoniæ* interfectus est ab adolescente *Cræteua* nomine, quem habebat in deliciis, quòd ei promissam filiam alteri posthabuerit. Volat.

Archilochus poëta *Iambographus* *Lycambem* socerum ad præproperam laquei mortem impulit, propter eius filiam sibi in matrimonio denegatã. Vnde *Ouidius*, Postmodo si perges, in te mihi liber iambus Tincta *Lycambæo* sanguine tela dabit.

Pericles propter *Aspasiam* concubinam *Samios* infestos *Mileſis* debellauit.

T. Coruncanum liberius in legatione ad *Teucam* *Illyricorum* reginam locutum, regina ipsa interfici iussit, violato gentium iure. *Liuius* & *Florus*.

Propter *Chryseidem* filiã *Chryse* (qui sacerdos fuit *Apollinis*) ab *Agaménone* raptam, *Apollo* pestẽ in castra *Græcorum* immisit, quæ non prius desit serpere, quam patri suo reddita sit puella. *Tortell.*

Propter *Launiam* *Latini* regis & *Amatæ* filiam ortum est bellum inter *Æneam* & *Turnum*, dum vterq; eam sibi in matrimonium dari cuperet. *Pont. lib. 4. de Stellis.*

Roma condita quum *Romulus* ad augendum vrbis populum *Sabinorum* fœminas rapuisset, inde bellum ortum est, & motum à maritis, raptum vlcisci & raptras repetere volentibus. *Prop. lib. 2.* Cur exempla petam *Graium*? tu criminis autor *Nutritus* duro *Romule* lacte lupæ. Tu rapere intactas docuisti impune *Sabinas*, Per te nunc *Romæ* quid liber audet amor.

Mortuo *Menelao* *Megapenthus* & *Nicostratus* *Orestis* filij, *Helenam* in *Rhodom* fugauerunt, vbi à *Polixo* *Tripolemi* vxore arbore suspensa est, ob zelotypiam. Volat.

Lysimachus filius *Agathoclis* filium *Agathoclem* (cuius auspiciis multa bella feliciter gesserat) veneno sustulit instigante *Arſione* nouerca *Ptolem.* sorore. Volat.

Lucretius poëta amore fœminæ in furorem versus amatorum hausit poculum, quo spiritum efflauit. Idem.

Tullia procurauit, vt maritus suus *Seruius Tullius* à *Tarquino* Superbo interficeretur.

Sanſon quum *Dalidæ* vxori crinem fatalem ostendisset, in quo

prodigiosa vires consistebant, dormiens ab eadem rarus incidit in manus inimicorum.

Iphis egregia forma adolescens sprētus ab *Anaxarete* puella se suspendit.

Deianira auctor fuit duelli inter *Herculem* & *Nessus* Centaurum, atque etiam mortis ipsius *Herculis*. *Seneca*: O turpe fatu, scemina *Herculeæ* necis auctor feretur. Fuit etiam causa belli inter eundem *Herculem* & *Acheloum*.

Achab rex *Israelitarum* suasu *Iezabelis* vxoris, occidit prophetas. *Chilperichus* Clotarij filius opera *Fredegundis*, seu *Fridegundæ* vxoris, dum venatu rediret, interfectus est.

Seleucus Callinicus rex *Syriæ*, cum noueram *Berenicem* *Ptolemæi* sororem expulisset, ab ipso *Ptolemæo* bello peritus est. *Iustinus* lib. 27.

Deiphobus insidiis *Helene* (quam post mortem *Paridis* coniugem duxerat) occisus est, toto corpore inhonestis plagis deformato.

Amphiaræus vates quum præuidisset se periturum *Thebis*, si eò ad bellum proficisceretur, coniecit se in latebras & occultuit. Eum tamen prodidit vxor *Eryphile*, spe habendi monili aurei, quod gerebat *Polynices*. Itaque vxoris fraude coactus ire *Thebas*, hiatu terre absorptus dicitur.

Euander Pallantis *Arcadum* regis nepos, suasu *Nicostrate* matris occidit patrem suum. *Tortellius*.

Eduardus Anglorum rex & martyr, vxoris suæ fraude occisus est. *Pterelas* *Thebanorum* rex, proditione filie *Polydices* interfectus est à *Creonte*.

Nisus quoque *Megarensium* rex obsessus à *Minoe* rege *Crææ* proditione *seyllæ* filie (quæ *Minois* amore tenebatur) fatale amicit crine, atque ita ab hoste interfectus est. De utroque *Quid*. Filia nevé magis capiti sit fida parētis, Quæ tua vel *Pterela* vel tua *Nise* fuit. *Cleopatra* causa fuit belli inter *Ptolemæum* *Philopatorum*, patrem suum, & *Alexandrum* *Syriæ* regem.

Gandolphus martyr, dum vxorem adulterij increparet, eiusdem insidiis interfectus est ab adultero.

Hippolytus à *Phædra* nouerca stupri falso accusatus, dum *Theſei* patris furorem veller declinare, disceptus est ab equis.

Propter *Hermionem* *Orestes* *Pyrrhum* occidit.

Ottarus rex *Bohemie* insimularus ignauia & timoris ab vxore *Margareta*, quod cum *Rodulpho* *Cæsare* fœdus inisset, bellum mouit, in quo profligatus est.

Ioram *Israelitarum* rex suasu *Athalia* vxoris infinita propè commisit flagitia.

Ista causa fuit, Cur Mercurius mandato Iouis Argum occiderit. Luchinus, Italiae comes, mouit bellum in Vgolinum Gózagam, propter Isabellam vxorem suam, ab ipso Vgolino vitiatam. Vol. Martio meretrix Antonium Commodum Imper. (cuius erat concubina) fecit occidi ab Athleta quodam, quo cum adulterij consuetudinem habebat. Sextus Aur.

Rodericus Gotthorum rex, quum filiam Iuliani cuiusdam praefecti (qui Tingitanam prouinciam administrabat) adulterasset, dolore animatus pater, Sarracenos conuocauit, mouitque bellum, in quo septingenta vtrinque millia hominum perierunt. Volaterra.

Alexander instinctu Thaidis meretriculae Persenolin urbe combussit. Curtius lib. 5. Ebrio (inquit) scorto de tanta referente sententiam, vnus & alter & ipsi mero onerati assentiuntur: rex quoque fuit auditor, quam patientior. Quin igitur vleiscimur Graeciam, & urbi faces subdimus: Omnes incaluerant mero. Itaq; surgunt temulenti, ad incendendam urbem, cui armati pepercerant. Primus rex ignem regie iniecit, tum coniuuæ, & ministri, pellicæque. Cælius cap. 35. lib.

Violata Lucretia causa fuit exigendi regnum principatus, quem admodum per Virginiam Decemviri deserunt.

Octauia soror Augusti ab Antonio repudiata, causa fuit belli Ciuilis.

Antiochus dum bellum gereret in Romanos, vino & Veneri dies multos indulsit, cum puella quadam Chalcidensi, quam deperibat. Ex quo factum est, vt mollitie illa, delitiisq; corruptus, hosti victoriam reliquerit. Liuius lib. 36.

Quidius lib. 2. Eleg. de quibusdam bellis & aliis multis malis, quorum autores extiterunt feminae, ad hunc modum scribit:

Nec belli est noua cura mei: nisi rapta fuisset

Tyndaris, Europæ pax, Asiaque foret.

Fœmina syluestres Lapythas populumq; biforem

Turpiter apposito vertit in arma mero:

Fœmina Troianos iterum noua bella mouere

Impulit, in regno iuste Latine tuo.

Fœmina Romanis iterum nunc vrbe recenti

Immisit foceros, armaq; sæua dedit.

Vidi ego pro niuea pugnantem coniuge tauros,

Spectatrix animos ipsa iuuenca dabat. Item Horatius lib. 1.

Sermonũ: Nam fuit ante Helenã cunus teterrima belli Causa, &c.

Idas & Lynceus, Aruernes & Apharei filij, pro Leucippi filiabus Phœbe & Ilaira aduersus Castora & Pollucem prope Spartam dimicauerunt. In quo congressu periit Castor. Polluci autem profuit

immor

occiderit.
 Ozagam,
 n. Vola.
 erat con
 erij con-

n præfe
 asset, do
 ellum, in
 latera.
 bē com
 ente sen
 rex quo
 aur Græ
 ataq; sur
 cererant,
 pellicef-

s, quem
 fuit belli
 eneri dies
 n. Vola.
 tus, hosti
 ris malis,
 tibus:

s lib. i.
 ausa, &c.
 i filiabus
 artam di
 n profuit
 immor

mortalitas.

Contra tamen nonnullæ reperiuntur sceminæ, quæ maximi quandoque boni autores extiterunt, sed breui admodum numero. *Dominica* vxor Valentis Imp. Gothos, ad euerendam Constantinopolim irruentes, pacauit.

Anno verbi incarnati circiter ccccxi. constituerat *Auul-* *thius* Gotthorum rex, vrbem Romam vel diripere, vel expugnare saltē, eamq; Gothiam appellare: nisi *Placida*, *Honorij* soror & vxor ipsius barbari ferocientem animum, & iam patatum sceleri verbis emolliuisset. *Paulus* Diaconus.

Inguldis soror *Childeberti*, *Hermogillum* *Lemigildi* Gotthorum regis filium, & maritum suum ad Christianam conuertit pietatem. *Volater*.

Clotildis, regina Franciæ, *Clodoucum* regem maritum suum, *Childerici* filium, eodem modo ad cultum sacrae religionis induxit. Idem *Volater*.

Pompeia *Plautina* *Iulianum* Imp. maritum suum auerit ab extorquenda populo pecunia, & colligendo fisco. Auctor *Sex. Aurel.* His adduntur *Helena* *Constantini* mater, *Monica* *Augustini*, & nonnullæ alia.

NOVERCÆ QVÆDAM.

[*No Phryxi*, & *Helles* *athamantis* filia, fuit nouerca: *Hippodamia*, *Chryssippi*: *Casperia*, *Archemoli*: *Phædra* *Hippolyti*: *Stratonice*, *Antiochi* *Soteris*: *Iulia*, *Anton.* *Caracallæ*: *Gidica*, *Cominij*: *Ida*, *Phinidarū*: *Iuno*, *Herculis*: *Opæa*, *Scylis* regis *Scyrtharum*: *Enthea* *Mercurij*: *Alfrida*, *Eduardi* secūdi *Anglorum* regis: *Martina*, *Constantini* *Heraclij*, quem veneno sustulit: *Nuceria*, vxor *Hebij* nouerca fuit *Firmi*, quem morti dedit. Auctor *Plutar.* in *Parallelis*.

TEXTRICES, ET LANIFICAE.

Pholoe *Cretensis* fuit scemina lanificij & texturæ admodum perita. *Ver. lib. 5. Æn.* Olli serua datur operam haud ignara *Mineræ*, *Cressa* genus *Pholoe* geminiquæ sub vbere nati.

Prima telas texere, easq; retorquere inuenit in *Coo* *Pamphile* mulier, *Plaris* filia. Auctor *Plinius* lib. ii. cap. 22.

Arachne (vt fabulantur poëtæ) quum esset lanificij peritissima: causa est *Mineruam* eius artis inuentricem ad certamen prouocare. A qua victa, in araneam mutata est quæ nunc quoque nere non desinit, suisq; filis hæret adhuc pensilis. *Architrenius*: *Nobile* surgit opus leuius quàm torisit *Arachne*: *Pollice* *Lyda* manus & vestibus impluit aurum, *Pectinis* ingenio nulli cessura.

Fufos in lanificio reperit *closter*, filius *Arachnes*: *Linum*, & *retia*,

Arachne ipsa, Autore Plinio.

Fuit & optima textrix *Penelope* poetarum testimonio, Ovidius Nec mihi quærenti spariosam fallere noctem, Lassaret vidua pendula tela manus, Vnde & Tela *Penelopea*, & *Icariotis* dicitur, quod *Icari* filia fuerit *Penelope*. Idem *Guidius* lib. 3, de *Pontice* Morte nihil opus est, nihil *Icariotis* tela.

VESTALES QUÆDAM
VIRGINES.

Oppia vna fuit ex Vestalibus, quæ cõperta stupri viua defossa est. *Seroza* filius, Vestalis virgo læsi damnata pudoris, *Contra* gor hoc viuens *Oppia* sub rumulo, *Liuius* 22. Duæ quoq; fuerunt *Claudia*, Vestæ cæremõnis addictæ. Fuit & *Foncia* Vestalis soror *M. Fonteij*, qui quum *Galliæ* exercitui præesset, accusatus est provinciæ malè administratæ. *Martia* item incesti damnata. *Minna* propter elegantem corporis cultum venit in suspensionem libidinis, vnde & viua defossa est. *Floronia* conuicta stupri sibi mortem intulit, metu grauioris supplicij, *Posthumiam* vestalem nimius corporis cultus stupri quoque suspectam fecit. Pontificum tamen absolutus est sententia. *Liuius* li. 4. & 2. & 22.

Stupri damnata est *sextilia*, vt etiam *Tutia*. *Liuius*. *Thraciæ* *Cæsar* siue *suffetia* statua posita est. *Plin.* *Plutarchus* in *Gracchis* ait, *Luciniam* fuisse vnam è vestalibus. *Vidia* vestalis fuit, quam *Mellina* misit ad pacandum *Claudium* maritum suum, quem iratum sibi intellexerat.

EXERCITVS. NUMEROSI.

Bela quarto *Andræ* *Hierosolymitani* filio, apud *Pannonios* *Bregnantem*, *Tartari* cum quingentis armatorum millibus *Pannoniam* ingressi sunt, à quibus superatus *Bela* aufugit. *Volat.*

Pompeij in *Cæsarem* dimicantis acies habuit xl. millia peditum, equitum in sinistro cornu septem millia, in dextero quinque. Præterea *Orientis* auxilia, totam vrbis nobilitatem, *Senatores*, *Prætorios*, *Consulatus*.

Cæsar in acie habuit peditum xxx. millia, equites non amplius mille. *Autof* *Eutropius*.

Mardonius *Perse* (quæ *Xerxes* apud *Salaminem* reliquit, vt distulatos milites resarciret) habuit in exercitu peditum duceta millia, equitum viginti millia. *Victus* est tñ apud *Plateas* à *Pausania*. *Lacedæmonio* turmis longè minoribus stipato. *Cælius* cap. 62. li. 16.

Hieroboam rex *Israclitarum* in exercitu (quem contra *Abiam* *Idæorum* regem duxit) habuit lxxx. millia bellatorum, *Abias* rex *Idæorum* octoginta milia.

Senonum dux *Brennus* (qui primus *Romanam* superbiam trucidauit)

habuit c c c. millia.

Theodericus Clodouei primi filius in Italiam cum lxxx. millibus traiecit, quibus impetu repentino Belisarij copias fregit, omnemque Transpadanam subiugauit regionem. Volat.

Tamburlanus Scytharum rex Euphratem fluuium cum sexcentis peditum millibus, equitum vero trecentis traiecit, quo numero Asiam minorem obtinuit, Regem Turcarum Paiaztem captiuum tenuit, Scythas, Medos, Albanos, Mesopotamiam, Parthiam, Perthiam, Armeniam sibi subiugauit. Volat. in Geog.

Exercitus *Antiochi* habuit peditum xx. millia. Equites trecentos.

Exercitus *Antiochi* c c c. millia armatorum, quibus Romanos in Gallia. Falcatis etiam curribus, & Elephantis aciem instruxit. Auctor Plut. in Ruffo.

Idem ait certum non esse quantae fuerint Annibalis copiae. Alij centum millia peditum, & viginti equitum fuisse dicunt. Quidam autem addita ex Gallis & Liguribus lxxx. millia peditum, decem equitum. Quamuis autem exactus ad fidem numerus dari nequeat, hoc tamen argui potest numerosum habuisse exercitum, quod amissis in Alpium traiectu triginta millibus, adhuc Romanorum potentiam non expauerit.

Athorum exercitus in Cleomenem ducem Spartanorum, fuit viginti millium peditum, equitum mille.

Athenienses in Syracusanos certaturi duce Alcibiade, habuerunt supra cxl. triremes, centum, & quinque millia peditum, tum legittarios, & funditores mille & trecentos. Tormentorum praeterea ac machinarum expugnandis urbibus copiam ingentem. Plutar. in Alcibiade.

Exercitus Artaxerxis regis Persarum in Cadusios habuit triginta peditum millia equites mille. Sabell.

Certaturus in Alexandrum Darius habuit sexcenta hominum millia. Plutarchus scribit, Dario fuisse decies centena millia militum. Q. Curtius minorem illi facit copiarum numerum lib. 4. cum ait Summa totius Darij exercitus equites x l v. millia, pedestris acies ducenta millia expleuerat.

Copiarum Alexandri qui minimum asserunt numerum, trecenta millia peditum, equitum vero quinque fuisse tradunt. Fertur in Asiam traiecisse cum millibus armatorum non amplius x l v i i i. Volateranus, Iustinus li. ii. scribit eum tantum habuisse peditum xxxii. millia, equitum quatuor millia & quingentos: naues centum octoginta duas.

Antigonus Philippi filius, & pater Demetrii Polioretis Macedoniae regis, habuit in exercitu contra Seleucum Syriae principem, & alios

& alios reges supra LXX. millia peditum, equitum verò decem millia. Item Elefantos LXXV.

Seleucus verò, & *Antiochus* eius filius, armarunt in ipsum *Antigonum* XCIII. millia peditum, equites supra decem millia, Elefantos quadringentos, currus centum & viginti.

Bellans in *Parthos* *M Antonius* habuit L X. Romanorum peditum millia & his auxilia equitum adiuncta Hispanorum, & Galolorum decem millia. Cæterarum nationum equitum peditumque trecenta millia. *Plut.*

Parthorum verò exercitus in *Antonium* habuit CCC. millia equitum.

Exercitus *Antonij* contra *Cæsarem* habuit peditum centum millia. Equitum XXXI. Naues quingentas.

Exercitus *Cæsaris* Contra *Anroniũ* habuit naues ducentas quinquaginta: peditum octoginta millia: equitum vigintiduo. *Ideũ Plutarchus* in *Cæsare*.

Exercitus *Crassi* contra *Parthos* habuit peditũ legiones septem. Equitum quatuor millia, ac totidem velites.

Carthaginenses *Siciliam* cum septuaginta millibus militum, ducentis triremibus, & mille nauibus inuaserunt. Quos tamen superauit *Timoleus* dux *Corinthiorum*, eorumque castra diripuit & consideratis decem millibus.

Demetrius *Antigoni* & *Stratonices* filius & *Macedoniæ* rex, habuit in copiis peditũ pecem millia, equitũ decẽ, naues quingentã.

Exercitus *Marij* & *Catuli* contra *Cimbros* habuit quinquaginta hominum millia cum CCC. militibus. *Plutar.*

Mithridates rex *Ponti* habuit peditum centum millia, equitum decem currus falcatos nonaginta. Cælius adhunc modum de *Mithridate*: Habuit (inquit) equitum quinquaginta, peditum CCC. millia. Machinarum verò ac omnis bellici instrumenti per eius summa. Depugnabant cum eo reges *Dynastæ*q; *Armenia*, ac *Scytharum*, qui circa *Pontum* incolunt, supraq; *Mæotidum* paludũ.

Pompeius in bello contra *Pyratas* habuit quingentas naues, peditum CXX. millia quinque. *Plutar.*

Pelopidas, dux *Thebanorum* duxit contra *Syracusanos* septuaginta millia militum.

Heluetiorum in *Galliam Aquitanicam* irrupere volentium tempore *Iulij Cæsaris*, exercitus habuit trecenta hominum millia. *Volater. in Geog.*

Credibile est *Ariouistum* *Germanorum* regem numerosas habuisse copias, vel hoc vno argumẽto, qd à *Cæsare* victus octoginta militum suorum millia amiserit, *Authore Plutarcho*.

Nerui (quos *Lucanus* rebelles vocat quique nostro tempore *Menacenses* vocantur) in bello contra *Cæsarem* sexaginta hominum millia amiserunt.

Luculli copiae in *Mithridatem* *Armeniae* regem, fuerunt tri-centa millia peditum, equitum duo millia cum quingentis.

Perses *Macedoniae* regi in *Paulum Æmylium* dimicaturus fuit sexaginta millia equitum, peditum verò $x\ l\ v\ i\ i$. millia.

Tigrani regi *Armeniae* fuit ducenta quinquaginta quinque armatorum millia contra Romanos, qui è tanto exercitu peditum centum millia, equitum verò quinquaginta *Lucullo* duce interfecerunt.

Terentius Varro consul, & *Emylii Pauli* collega, habuit in exercitu octo & octoginta hominum millia contra *Carthaginenses*.

Quintus Flaminius in bello contra *Phillippum* *Macedoniae* regem habuit $xxvi$. millia hominum.

Habuit *Eumenes* rex *Pergami* in exercitu contra *Macedones* $xxvi$. millia bellatorum.

Adagasus *Gothorum* rex (qui floruit *Arcadij* & *Honorij* Imperatorum temporibus) habuit in exercitu supra ducenta bellatorum millia. Auctor *Paulus Diaconus*.

L. Æmylius, & *Attilius* cōsules, principio sui cōsulatus quatuor legiones vrbanas in *Gallos* armauerunt, quarum singulis quinque millia & duceti pedites, equites verò treceti inerāt. Habebāt & ex sociorum auxiliis triginta millia peditum, equitum verò duo millia.

Qui numero *Tusci* & *Sabini* septuaginta addiderunt millia, ubi primus *Galli* *Apenninum* transire nuntiati sunt. Post hos *Vmbri* & *Arfannatæ* *Apennini* incolæ xx . millia contulerunt. *Sānites* lxx .

millia peditum, Equitum septē millia. *Iapigenes* & *Mesapij* quinquaginta millia peditum, Equitum xvi . millia. *Lucani* xxx . millia peditum, equitum tria millia. *Marsi*, *Maricini*, *Ferrentani*, & *Ventini* peditum xx . millia. Eoq; modo ceteræ totius *Italiae* vrbes suas

prospetias contulerunt, ita vt numerus exereuerit ad species centena millia peditum Equitum verò lxx . millia. Auctor *Polybius*.

Pestiges rex *Gothorum*, post *Attalaricum* filium *Amalasanthæ* reginae, ad obsidionem vrbis *Romæ* cum ducentis armatorum millibus profectus est. Volat.

Soli *Aruerni* (modica *Gallorum* Portio) ducenta bellatorum millia obiecerunt *Æmyliano* *Maximo* ad *Isaræ*, & *Rhodani* confluentem *Strabo*.

Ptolemaeus rex *Ægypti* (qui insuetam *serutij* *Arabiam* subegit, maximam *Libyæ* partē occupauit) habuit in pedestribus copiis sexaginta peditum millia, equitum verò xxi . millia, curruum bello armatorum octo millia & viginti. *Diogenes* lib. 2.

Ninus

Ninus Assyriorum rex, armavit in Bactrianos decies septies centena millia pedum, Equitum ducenta curruum centum millia.

Xerxes rex Persarum, in Græcos dimicaturus, habuit de regno suo septingenta millia, de auxiliis trecenta, Rostatas naues mille & ducetas, Onerarias ad tria millia. Toto numero habuit tria millianaum in quibus fuerunt hominum Myriades xxi . Terristris autem exercitus fuerunt centum & septuaginta Myriades, equitum octo. Herodotus lib. 7.

Ad vindicandum Helenæ, raptum *Græci* armauerunt in Troianos $DCCCLXXXVI$ bellatorum millia. Contra verò *Troiani* habuerunt $DCLXXVI$ millia. Carinas circiter mille. Autor *Dares Phrygius*.

Exercitus *Mose* habuit $D C I I$ millia. Imbellis autem populus $D L$ millia. Tota summa millies mille & centum quinquaginta. *Ioseph*, lib. 3.

Obsessis à *Vespasiano* Hierosolymis vndecies centena millia ferro & fame perierunt. Autor *Iosephus*.

Cavollo Martello Gallorum regi fuerunt trecenta armatorum millia.

Porro autem *Lacedæmones* prodibant in bellum cum tibiaram modulatione, vt suauissimo cantu delinuti non reminiscerentur periculi.

Pari modo *Cretenses* canebant cithara.

Massageta rubras induebant tunicas, ne vulneratorum cruore terrorem cæteris afferret.

Parthi in fuga sagittas à tergo iaculantur. *Lucanus*:
Ocyor: & missa Parthi post terga sagitta.

BELLA IN QVIBVS MVLTVM
CRVORIS EFFVSVM EST.

A bias Iudæorum rex bellans in Hieroboam regem Israëlitarum quinquaginta millia ex eius exercitu deleuit. *Iosephus* lib. 8. Antiquitatum Iud.

Phaceas rex vno die deleuit ex copiis Achab Iudæorum regis post Ioathan $c x x$ millia bellatorum, & ducenta vtriusque sexcenta millia captiua duxit.

In bello *Benadab* Syriae regis contra Achab Israëlitarum regis perierunt ferro hominum centum millia.

C. Caesar dictator prædicare solitus dicitur vndecies centum nonaginta millia, præter eos qui ciuilibus bellis perissent, ductu, & auspiciis cæsa. *Sabellicus* in exemplis.

Gedeon nocte vna apud Iordanem centum & viginti millia Madianitarum interfecit.

In agro Tolosano *Athila* rex Hunnorum congressus est cum
 & Theodorico Gotthorum regibus, In quo confictu c lxxx.
 millia virorum decubuerunt. Paul. Dia.

Quantam suorum stragem acceperit *Ladislaus* rex Pannonia,
 cum in Amuratem regem Turcarum confingeret, hinc suspicari li-
 quet, quod ex ipsis etiam victoribus quadringenta millia post pu-
 gniam desiderata sint. Sabel.

Carolus Martellus, Gallorum rex, Abidiranaum Visigothorum
 regem (qui in Galliam hostiliter irruerat) ad Burdegalam do-
 mit, ceciditque eius exercitus ccc l. millia: quum tamen Franci
 non amplius mille perierint. Sabel.

Cyrus, Persarum rex, traiecto Araxe cum ducentis millibus in
 Scythas profectus, tam infeliciter bellauit, vt ne nuntius quidem
 ante eladis superfuert. Idem.

Mileiades, Atheniensium dux, in Marathone Atticæ campo cen-
 tum millia ex Darij Persarum regis exercitu proffigauit. Sunt ce-
 nta qui ducenta dicant deleta. Sabel.

Claudius Nero, & *Liuius Salinator* sexaginta Pœnorum millia
 apud Metaurum Umbriæ fluium ceciderunt, dum *Asdrubal* fra-
 tro suo *Annibali* suppetias ferre conaretur. Plutarch.

Sisdaniam, seu *Hadrianopolim*, Traciæ urbem, quum cepissent
 Scythæ, in ea centum hominum millia iugulata sunt.

M. Claudius, & *C. Cornelius* consules, quinquaginta Gallorum
 millia proffigarunt. Volat.

Friola filius *Alphonfi* Catholici regis Hispaniæ l. millia Sara-
 cenorum in bello occidit. Idem.

In bello *Edwardi*, quarti Anglorum regis, contra Scotos, perie-
 runt Scotorum lx. millia, Anglorum septem solum.

Claudius princeps ccc. millia Sarmatarum cecidit ad *Martino-*
polim.

Cosroes, rex Persarum, Palæstinam cum Hierosolyma, ac non-
 gentis millibus Christianorum euerit.

In bello *Roderici* regis Gothorum contra Sarracenos dcc. mil-
 lia hominum vtrinque perierunt.

Q. Faujus Allobrox de exercitu Bituici Aruenorum regis cxx.
 millia hominum cecidit. Liu. lib. 6.

Cæsa sunt ab *Alexandro* ex Darij exercitu supra vndecim mil-
 lia. Cæsa sunt à *Crasso* duodecim millia de *Spartaci* exercitu. Cæsa

ad Cannas Romanorū l. millia. Cæsa ad Granium sumē à *Lucul-*
lo ex *Mithridatis* copiis hominum viginti millia, præter captos.

Cæsa sunt à *Pompeio* ex liberis lx. millia. Cæsa à *Sylla* ex *Ma-*
gnanis xx. millia. Decē millia ex *Mithridatis* exercitu à *Pompeio*.

Cæsa

Cæsa à Prolemao ex Demetri, exercitu l. millia. Cæsa ab Alexandro Persarum xxxi. millia. Cæsa à Parthis Romanorum decem millia, duce Crasso. Cæsa ex Scipionis & Catonis exercitu, à Cæsare quinque hominū myriades. Cæsa à Mithridate septem Romanorum millia. Cæsa à Lucullo ex Tigranis Armeniæ regis exercitu pedum centū millia, equitum quinquaginta. Cæsa Octo millia Cæsare cum à Lucullo. Cæsa lxxx. millia Germanorū sub Ariouisto duce à Cæsare. Cæsa Pœnorū xl. millia à Scipione. Cæsa xv. millia Romanorū ad Thrasymenum. Cæsa lx. millia Neruorum à Cæsare. Cæsa xxx. millia hominum de exercitu filiorum Pompei à Cæsare. Cæsa in bello Macedonum contra Lacedæmonios quinque millia, & trecenti, ex Macedonibus treceti & nō amplius. Cæsa in vrbs Hierosolymitanæ excidio vndecies centena millia. Cæsa à Britannis Romanorum lxx. millia, ducibus Petilio & Suetonio. Autor Cor. Tacitus. Cæsa paulō pōst à Romanis Britannorum lxxx. millia. Quam cladem ægreferens Boudicea eorum regina veneno clausit vitā. Cæsa à Gratiano Imp. triginta Alemanorum millia apud Argentarium oppidum. Autor Sex. Aurelius.

BELlicosI VIRI CVM

illustribus victoriis.

Alexander Macedo Philippi ex Olympiade filius tantum nomen bellica virtute sibi cōparauit, vt recens quoque sit semper eius memoria. Viginti natus annos Thebas evertit. Traiecto Hellesponto Ilium profectus, vbi animaduerso Achillis sepulchro Achillem ipsum scelicem prædicauit, quod laudum suarum præconem habuisset Homerum. Dariū Persarum regē ad Granium flumen perdomuit, cæsis viginti Persarum millibus, vbi Dariū ipsum cum vxore, & filiabus captiuum duxit, quem tñ iterum donauit venia. Verūm vbi tertio redintegrasset copias, victo regnum eripuit. Eius tamen interfectorem Bessum supplicio affecit, Scythas demum lacestruit. In India Porum regem numerosis armatum copiis, & quatuor cubitis cum palmo procerum fudit, cui & pepercit. Curtius & Plutarchus autores.

Xerxes rex Persarum centena millia armavit in Græciā Athenam mōtem acro dirupit: diruptum fecit peruium velis. Cum Themistocle congressus est, & apud Salaminem ab eodem victus. Post aliquot annos cum Cimone Atheniensium duce manum conficiens quā fortunā vbique nouercā experiretur, voluptati se dedit.

Arsaces, obscuræ conditionis homo, collecta Scytharum exulum manu, Parthos subegit. Syriæ regem Seleucum & Hircanum sedegit in seruitutem.

Tamburlanus, Scytharum rex Medos, Albanos, Mesopotamiam, Persiam

ab Alex. decem milia à Casare Romano exercitu pedum millia Cibus ouisto ducentum à Pompeio quinque milia Cibus o & Suetonio tanorum regnum manorum s.

Asiam, Parthiam, & Armeniam subiugauit. Traiecto cum octo milibus pedum, equitum verò trecentis Euphrate Asiam minoram obtinuit. Regem Turcarum Pazajem captiuum in laqueos incidit, tanta feritate, vt eum instar belluæ clatris inclusum semper duxerit, & sub mensa, in modum canis, micæ & frustella comedere iusserit, equumque ascensurus, eius humeros pro bello pedibus conculcauerit.

Amurathes, rex Turcarum, Thessalonicam urbem vi captam diripuit, Epyrum & Ætholiam subiugauit. Pannoniam cum centum milium equitum ingressus est. Pannonios bello bis fudit.

Selenus Nicanor, rex Syriæ, Babylonem cepit, Bactrianos expulit, Penetrauit ad Indiam. Compotis in Oriente rebus Lyfianachum domuit, & interfecit. Trogus lib. 5. & Volat. in Geog.

Antiochus maximus Syriæ rex, Babyloniam, Ægyptum, & Iudæam patrio adiecit Imperio. Græciam cum sexaginta milibus militum intrauit.

Cyrus Astyagem regno Persarum expulit, translato in Persas Medorum imperio, Babylonios cum Cræso Lydorum rege domuit, quem primo venia donatum, ac secundo rebellantem ita & regno spolijauit. Subacta Asia, ac toto Oriente, aggressus est Scythas, vbi Thomyri eorum regina victus est, & interfectus.

Darius Ista spis filius Babylonios perdomuit. Ionas nauali Prælio superauit. Atheniensibus congressus est, sed magno suo incommodo.

Mithridates, Phraatis filius Parthorum auxit imperium, Armenios inquam antea subiugum missos adorus est. Babylonios accepit in deditioem fratre interfecto, quem subditi regno præferant vbi ipse Mithridatis crudelitatem. Cum Romanis bellum gerens Italiam cum filio, ac toto exercitu deleuit.

Annibal Amilcaris filius, viginti annos natus, Saguntum expulit. In Italiâ quinto mense, superatis Alpibus, ab Hispania peruenit. Apud Ticinum Corn. Scipionem, patrem Africani maioris, occurrentem superauit, Sempronium consulē apud Trebiam ingenti caede affecit. C. Flaminium quoque profligauit ad Trasimenum, interfectis ex eius copiis xxv. milibus. P. Æmilium, & Terentium consules cum exercitu deleuit apud Cånas, vbi senatores xc. alij ad xv. milia perierunt: vbi & annaliorum modij tres reperti sunt. Inde omnium metu accessit proximè Romam, & ad tertium vsque lapide Claudium Marcellum Romanorum ducem iterum fudit, & ad extremum victus à Scipione Romam liberauit metu. Linius.

Aratus, dux Sicyonius, collecta coniuratorum manu patriam libertate liberauit, expulitque Nicoclem tyrannum. Cõposito patriæ statu dux Achæorum factus, eorum Rempub. annos XXI. felicitate

cissimè administravit, Locridem, & Calydoniam depopulatus est, Acrocorinthum expugnauit, Macedonibus inde repulsis Argorum tyrannos Aristonicum primò, deinde Aristippum bello sustulit. Ætholos Achis inimicos plerunque debellauit. Sublatus deum dicitur, & veneno potus à Philippo Macedonum rege, cur erat formidolosus.

Cleomenes dux Lacedæmoniorum Aratum ducem Achæorum multis affecit cladibus. Argos antea nulli expugnatum in potestatem recepit. Annos XIII felicissimè imperauit, suisque reliquit multas illustres victorias.

Demeetrius Poliorcetes. Antigoni Macedoniae regis filius, traiecit Euphrate Babylo-niam occupauit, Athenas à Callandri & Prolemæi Imperio redemit. Cyprum expugnato Prolemæo, nauali bello recepit. Bero-tios accepit in dediti-onem. Pyrrhum ab oppugnatione Thes-saliae repressit. Ad extremum fortuna insidians venit in manus Antiochi.

Epaminondas, Thebarum princeps, cum Lacedæmonis congressus, multas victorias retulit. Traiectus lancea in castra semranimis relatus, vbi audiuit saluum esse scutum suum, nec ab hostibus raptum, Bene res habet, inquit, mortem hanc morior lubens. Atque ita veluti gratulabundus expirauit.

Lysimachus, Agaroclis filius, leoni famelico, Alexandri iussu datus in prædam (quod Calistheni captiuo ad remedium calamitatis dedisset venenum) manum amiculo inuolutam in os leonis intulit, arreptaque lingua feram exanimauit. Quo illustri facinore conciliatus est Alexandro. Trogus lib. 15.

Pyrrhus, Epirorharum rex, Leuinium consulem apud Heracleam bellorum nouitate turbauit. Ad vigesimum ab vrbe lapidem castra posuit, Curio, & Fabricio congressus est, Argos obsedit, vbi tegulae iactu ad extremum fertur perisse.

Philippus Macedo Athenienses vicit, Traiecit in Illyricum, Larissam urbem cepit: expugnauit Thessaliã, & Methonem Magnesiæ urbem. Dux à Thebanis delectus contra Phocenses, eos diripuit, Olynthios deleuit, Anisbã Epiri regem regno deiecit. Byzantium obsedit, vbi longa mora consumptus ad Pyrricã se conuertit. Scythas stragemate superauit. Rebellantes iterum Athenienses domuit.

Timoleon dux Corinthius Syracusas à Dionisi tyrannide liberauit, tyrannum in exilium misit. Leontinorum principem nomine Ictem bello captum interfecit: Mamercum Catania tyrannum in fugam vertit. Leptinum (qui Apolloniam per vim ceperat) captum & victum Corinthum misit. Carthaginenses in Sicilia irumpentes superauit, eorumque castra diripuit.

Cæneus Thessalus quū multis interfuisset præliis, nunquā tā-
men lædi potuit. Hinc natum prouerbium, Inuulnerabilis vt Cæ-
neus. Nestor apud Ouidium lib. 12. Vestro fuit vnicus xuo Contē-
por ferri, nulloque forabilis ictu Cycnus, at ipse olim patientem
vulnera mille Corpore non læso Perihæbū, Cænea vidit, Cænea
Perihæbum, qui factis inclytus Othryn Incoluit.

Archidamus, Lacedæmoniorum princeps, Methonem ad Athe-
nienses deficientem recepit in bello contra Pylon primus è nauī
prosilis, nec vulneratus est, nec scutum amisit. Aduersus Am-
phipolim strenuè decertauit. Tandem insimulatus, quòd Agnoni
Thraciæ regi faueret, damnatus est.

Codrus, Atheniensium rex, quum in bello Peloponnesiaco, acce-
pisset ab oraculo victicem fore gentem, cuius princeps bello pe-
tiret: relictis vestibus imperatoris, gregarium se finxit militem,
eoque modo inimicis occidendum se præbuit.

Idanthyfus Scytharū rex, bello res magnas gessit, multum Asiæ
subiugauit, & totam propè Ægyptum peruagatus est.

Arturus, rex Britannia, adeò bellica virtute excellit, vt qua-
dringentos & sexaginta viros in prælio solus interfecerit, ac regna
plurima suæ adiecerit ditioni. Vtebatur galca aurea, in qua scul-
ptum draconem præferebat. Ferebat clypeum, in quo picta erat
Christiparæ genitricis effigies, vt omni discrimine, rebus omni-
bus, eam semper haberet præ oculis, velut adiutricem. Vtebatur
lancea ardua, & inusitati ponderis, quam secum deferri semper
volebat. Cantatissima est eius virtus, & eius recens propè memo-
ria, frequensque fama in ore omnium:

Leonidas Spartanus quatuor, nec amplius, suorum millibus sti-
parus, ausus est manum conserere cum numerofo illo, omnium
post homines natos populosissimo Xerxis Persarum regis exerci-
tu, apud Angustias Thermopylarum, vbi parta victoria immorta-
le quoq; sibi nomen peperit. Idem quoq; milites solebat hortari,
vt pranderent, tanquam apud inferos cœnaturi: quo verbo vole-
bat eos esse vacuos metu. Iustinianus lib. 2.

Clodoneus, Gallorum rex, Alemanos domuit, Gotthos regno suo
expulit, Alaricum eorum regem cecidit. Aliaq; permulta egit faci-
nora, quibus docuit gentem suam ad arma natam.

Huius filius *Theodericus*, Turingiam cum rege subiugauit. Tra-
iecit in Italiam cum lxx millibus armatorum, Belisarij copias
repentino fregit impetu. Transpadanam regionem vicit. Decem
Burgundiorum millia Gotthis auxilio misit.

Carelus Martellus, Pipini primi filius, Aurelianus vno impetu fu-
dit. Traiecto Rheno Alemanos, Sueuos, Bauaros, regno Fran-

corum adiecit. Saracenos ab Eudone duce in Aquitaniam vocatos profligauit, caesis ex eorundē exercitu c c l x x. millibus. Amorem alterum eorum regem, suppetias Athimo apud Narbonem obfesso ferentē deleuit. Gothos (qui Hispaniam citeriorem Galliarum partem annos iam c c c. turbauerant) profligauit. Omnem potestatem Galliam Francorum regno subiecit. Volat.

Carolus Magnus Pipini secundi filius, euidēs virtutis Gallicae reliquit argumentū. In primis Aquitanorum regem Himuldum in deditioem accepit. Accersitus ab Adriano Pont. Longobardos cum duce Desiderio, Italia expulit, quā annos iam d d i i i i. possederant. Dominum reuersus bellum Saxonum (quod annos propē x x x i i i. durauerat) quamuis interpolatu, profecurus est. Quos sub iugū redactos, ad Christianae quoq; pietatis cultū induxit. Aigolandum Sarraceni, Hispanosq; male de Christo sentientes, subiugauit Beneuentanos (qui duce Araiso in Romanum Pont. tumultum parabant) repressit. Taxilonem Bauariae ducē, res nouas molientem, sola pacauit legatione. Hunnos (qui Pannoniā occupauerant) magnis affectit cladibus. Godefredū Normanorum ducem, Francorum socios vexantem in potestate suam redegit. Leonē terriū Pont. à Romanis expulsū, suae sedi restituit. Cui tantae virtuti adiecit amorem literarum, quas vsq; adeo & amabat & mirrabatur, vt Parrhisiensem Academiam primus instituerit. Erat corpore procer, vastis praeter consuetudinem viribus.

Gedeon iudex Hebraeorum percussit quatuor reges Madianitarum, Oreb, Zeb, Zebee, & Salmanā. Interfecitq; ex eorum exercitu cx. millia hominum apud Iordanem nocte vna. Iosephus lib. 5.

Fecit *Themistocles* filium suum *cleophantum* in equestri facultate adeo strenuum, vt equis reclus inuiseretur, & reclus iacularetur, aliaque permulta efficeret stupenda. Caesius cap. 12. lib. 8.

Conon, dux Atheniensium, fuit bellica virtute clarissimus, qui Lysandrum Lacedaemoniorum ducem terrestri praelio vicit, & Athenarum restituit libertatem. Vnde factum adagium, Bellum Cononi curae fuerit. Iustinus lib. 5.

Pompeius magnus Syllae primum partibus adhaesit. Domitium expugnauit. De Iarba rege Mauritaniae triumphauit, nondum patientibus annis. Contra Sertorium in Hispaniam profectus, Metelli copias se coniungens, eum cum nota factione sustulit. Pyrraticum bellum tribus confecit mensibus. Triumphauit de Mithridate rege Ponti. Tigranem vicit regem Armeniae, quem tamen ad genua sua prouolutum regno restituit. Iberos, Albanos, Iudaeos debellauit, captos eorum rege Aristobolo, & triumphum vnā cum filio Tigranis ducto. Reuersus ex Oriente triumphum egit biduo. praenotatis

notatis victarum gentium titulis. Ad extremū verso fortunæ Ze- * *Alias*
 phro victus à Iulio Cæsare in cæpis * Philippicis, coactus est ve- *Pharsa-*
 litar profugus ad Ægypti regē Ptolemæum se recipere, vbi hospi- *licis.*
 nis (cui se commiserat) perfidia interfectus est.

Victor Pompeij *casar* Galliam omnem decennio subegit, eamq;
 redegit in provinciarum formam. Germanos, ponte super Rhenū fa-
 bricato, in maximis affecit cladibus. Aggressus est Britannos igno-
 tos antea, superatisq; pecunias & obides imperavit. Macedoniam
 transgressus, Pōpeū per quatuor penē menses, maximis obsessum
 operibus ad extremū Pharsalico prælio fudit, & fugientē Alexan-
 driam persecutus, occisum, vt deprehendit, cum Ptolemæo rege
 bellam difficillimum gessit. Victor Ægypti regnum Cleopatrar,
 fratrisq; eius minori permisit. Ab Alexandria Syriam, & inde Pon-
 tum transit, vrgentibus de Pharnace nuntiis, quem Mithridatis
 Magni filium multis iam successibus præferocem intra quintum
 (quo affuerat diem) vna profligavit acie. Dehinc Corn. Scipionē
 Pompeij socerum, & Iubam reliquias partium Africa resouentes
 denecit, & Pompeij liberos in Hispania. Cōfectis bellis quinque
 triumphauit. Primum triumphum egit Gallicum, Sequentem A-
 lexandrinum, ex victo & interfecto Ptolemæo. Huic proximum
 Africanum ex Iuba debellato. Deinde Ponticum de Pharnace: No-
 vissimum, Hispaniensem de Pompeij liberis. Resante demū For-
 tuna, quum optimatum partibus esset formidolosus, Bruti, Cassi,
 & aliorum coniuratione, tribus & viginti vulneribus in senatu
 confossus est. Suetonius, & Plutarchus.

M. Antonius Triumuir, interfecto Cæsare fœdus cum Lepido,
 & Augusto contraxit. Brutū & Cassium Cæsaris interfectores vicit
 in Macedonia. Profectus in Asiam, multos in Oriente reges debel-
 lauit. Antigonum Iudæorū regē secuti percussit. Phraati Medorū
 regi congressus, quum victor euassisset, victum ad Araxem vsque
 persecutus est. Armeniar regem, Alexandriam duxit in triumphum.
 Quum ergo vidit se positum in gremio luxuriantis Fortunæ (in
 quo parum sibi cauet mortalitas) deliciis captus, incidit in amo-
 rem Cleopatrar, quam repudiata Octauia Augusti sorore sibi co-
 pulauit. Hinc orta fax belli ciuilis. Hinc Augusti nata indignatio,
 cui apud Actium congressus, & ad extremum victus, profugit in
 Alexandriam, ibique gladio se confodit.

Atilius Regulus consul suis Salentinis triumphauit. Primus
 Romanorum ducum in Africam classe traiecit. Quassata Amilca-
 tis classe naues longas L x i i i. oppida cc. ac totidem hominum
 millia cepit. In Africa portentose magnitudinis serpentē occidit.
 Captus demū insidiis Xantippi Lacedæmonij mercenarij militis,

miserabili exitu ab inimicis enecatus est.

C. Acilius Cæsaris miles, nauali ad Massiliam prælio, iniecta in puppim hostium dextra, & obruncata eâ læua apprehendit. Nec ante dimicare desuit, quàm captam profundo mergeret, Atheniensem illum *Cynegirum* imitatus, qui in confectanda Xerxis classe, idem legitur fecisse. Herodotus lib, 6.

Acilius Belisarij miles, solus ad portam Pintianam Gotthoruma repressit impetum. Procopius.

Furius Camillus Faliscos obsedit. Veios decennali obsidione domuit. Gallos Senones Roma pepulit, eisq; vexilla Romanorum extorsit. Quinto dictator Celtas iterum Romam petentes ad Anienem fluuium superauit.

M. Curius Dentatus triumphauit de Samnitibus. Iterum de Sabinis, Tertio de Lucanis ouans urbem ingressus est. Pyrrhum Epyrotarum regem ex Italia pepulit. Legatis Samnitum aurum offerentibus, respondit se malle imperare aurum habentibus, quàm accipere.

T. Q. Flaminius (eius Flaminiij filius, qui ad Thrasymenum annibali inauspicatè cõgressus cecidit cum exercitu) Philippum Macedoniae regem prælio fudit, castris exiit, Thessaliam, iuuantibus Ætholis, & Acarnanibus, vexauit. Ciuitates quæ sub Philippo erant per præconem liberatas esse pronuntiauit Demetrium obsidem accepit quæ postea pecunia multarum in regnum restituit. Labin Lacedæmoniorum tyrannum subegit. Legatus in Græciã cõtra Antiochum & Ætholos ad confirmandas in fide Roma. ciuitates missus est.

T. Sempronius Gracchus, Gracchorum pater, Celtiberos in dedicationem accepit. Prætor Galliam domuit. Subiugauit Sardiniam, cuius incolae plurimos exposuit venales.

Manlius Capitolinus ob Capitolium à Gallis defensum nomè fortitus, annos xvi, natus militem voluntarium se obtulit. Militaribus donis xxxvii, à suis ducibus donatus est. Cicatrices habuit xxxiiii. in corpore. Plin.

M. claudius Marcellus (Gallos qui se Insubribus iunxerant) iuxta Padum vicit, interfecto eorum duce Viridomaro. Annibalem inuictissimum ducem primus apud Nolum superauit. Contra Syraculas profectus, triennio urbem oppugnauit. Tandem interfectus est ab exercitu Annibalis apud Venusiam.

C. Marius septies consul, Iugurtham captum in triumphum duxit. Cimbro in Gallia, Teutones in Italia oppressit, deq; his triumphauit. Apuleium & Glauciam prætores sediciosos interemit. Sylla victum coëgit Minturuis delitescere inter paludes. Spiculatorem Gallum ad inferendam sibi mortem missum, vultus maiestate deterruit, Plutarchus, & Liuius.

Prosema

Porfenna rex Hetruscorum dū Tarquinius in urbem restituere tentans Ianiculum cepisset, *Horatius Cocles* pro ponte sublicio stetit, sustinuitque hostilē imperū, donec pōns à tergo frangeretur; quo cum Tyberim decidit. *Sabellicus* : quiq; sibi pontem passus post terga reuelli, ipsa licet contrā staret Hetrusca phalanx.

Scipio Africanus annum agens xvii. principio secundi belli Punici ductus in castra, circumuētum ab hostibus patrem liberauit. Post Cānensem eladem quū iuuentus de relinquendā Italia cogitaret, ipse gladio supra capita erecto iurare singulōs coëgit, se non relicturos patriam. Mortuo in Hispania patre, quum omnes ad bellum refugerent, sponte se obtulit, natus annos xxxiii. vbi Carthaginē nouā vno die expugnauit. *Asdrubalem* superauit. *Mafinissæ* nepotem in bello captum auo remisit. *Syphacem* regem vi cepit. *Annibalem* ex Italia accessitum superauit Carthaginemque Romanis fecit tributariam. Reuersus Romam triumphauit. Consul in expeditionem Asiaticam profectus, omnia suis auspiciis rexit Antiochum sub iugum misit. Accusatus demum quod prædam Asiaticam non totam in ærarium contulisset, Linternum secessit in villam suam, peræsus ingratitudinem vrbis. *Liuius*.

Scipio Aemylianus. *Pauli Emiliij* filius, Numantiam euertit, Carthaginem penitus sustulit.

M. Scæua Centurio Cæsaris in Gallia solus in acie restitit. Quū in hostes rueret, & iam telo ferunt transixus esset, cōtusq; caput lectu saxi, clypeo & galea disiectis, gladioque fracto, duplici lorica munitus, se in mare proiecit. Et quum natādo peruenisset ad suos, Parce (inquit) imperator, arma perdidit. *Tranquillus* scribit eū effosso oculo, transfixisq; humero & femore, ac clypeo centū & viginti forantibus terebrato, castelli cōmissi portā non reliquisse.

Paulus Aemylius. *Emilij Pauli* consulis, collegæ *Terentij Varro*nis, filius, de Liguribus triumphauit. *Perseum* Macedonię regem cepit, demum in triumphum duxit. Proconsul in Hispania cum *Malcetaniis* & *Lustranis* aduerso Marte pugnavit. Anno tamen sequenti *Lustranos* fudit, cæcis ex eorum exercitu xviii. millibus. Capitis verò p. xxx.

Aurelianus Imper. irrumpentes in Italiam *Sarmatas* bello fudit, e quibus vno die octo & quadraginta sua manu interfecit. *Zenobiam* quoque *Palmyræ* reginam in triumphum duxit. Profectus in Galliam, *Tericum* subiugauit. Mox in Ægyptum traiciens, regionem pacauit, sublato *Firmo*, factiones ibidem suscitāte. Romā postremō reuersus, de his omnibus triumphauit. *Fla. Vopiscus*.

Iustinianus Imp. *Perlas* domuit. *Vandalorum* gentem deleuit. *Africam* Rom. imperio totam restituit. *Gothos* iterum in Italiam

irrupentes rudit. Mauros Africam infestantes cum Attila rege subiugauit. Quæ magna ex parte auspiciis Belifatij gessit. Propter tot victorias dicebatur Alemanicus, Gothicus, Alanicus, Vandalicus, Africanus. Paulus Diaconus lib. 18. rerum Rom.

L. Scimus Dentatus propter ingentē fortitudinem Achilles Romanus vocatus est. Pugnauit in hostem cxx. præliis. Cicatricem auersam nullam, aduersus xl. v. tulit. Coronis donatus est aureis viii. Obsidionali vna, Muralibus tribus, Ciuicis xiiii, Torquibus lxxxii, Armillis plus centum & sexaginta, Hastis xviii. Phaleris item quinques viciesque. Triumphauit cum imperatoribus suis triumphos nonem. Autor Plin. & Gellius.

M. Sergius (vt scribit Plinius) secundo stipendio dextram manū perdidit. Stipendiis duob. ter & vicies vulneratus est. Bis ab Annibale captus. Bis vinculorum eius profugus xx. mēsis nullo non die in cathenis & compedibus custoditus. Sinistra manu sola quater pugnauit, duobus equis insidente eo suffossis. Dextram sibi fecit ferream, eaq; religata præliatus est. Cremonam obsidione eximit. Placentiam tutatus est. Duodena castra hostium in Gallia, cepit. Vicit etiam Fortunam. Solinus & Pontanus de Virtute bellica.

C. Tacitus prodit, *Vespasianum* consuesse anteire agmen, Locum capere, cibo fortuito, veste habituq; vix à gregario milite discrepante, legiones habuisse exercitas bello, noctu sterisse in excubiis, milites stratagematibus, dolisq; bellicis instruxisse.

Manlius Torquatus, Gallū prouocantē, scuto, & gladiis duobus armatū, ornatūq; torque, & armillis, viribus, adoleſcentia, magnitudine, & virtute antestantē cæteris, occidit, motuo torquera detraxit. eamq; sanguinolētā collo suo imposuit. Quo facto, ipse posteriq; eius Torquati cognominati sunt. Autor Gelli. cap. 13. li. 9.

Augustus Imp. Cantabros, Aquitanos, Rhetos, Vindelicos, Dalmatas Romano subiecit imperio. Sueuos, Cattoſq; deleuit. Sicambros in Galliam transtulit. Pannonios stipendiariis adiecit, Getarū populos, Basternaſq; laceſſitos bellis ad concordiam impulit. Obſider accepit à Persis, creādīq; regis arbitrium. Ad eum Æthiopes, Indi, Scythæ, Garamantes legatos cum donis miserunt. Bella ciuilia quinque gessit, Mutinense, & Actiacum aduersus M. Antonium Philippense in Brutum, & Cassium: Perusium aduersus L. Antonium Triumviri fratrem: Siculum aduersus Sextum Pompeium Cn. Pompeij filium. In bello Mutinensi nō modo ducis, sed etiam militis functus est munere. Nam aquilifero legionis suæ graniter vulnerato, ipse aquilam humeris subiit, diūq; portauit. Quod fuit argumentum & indicium magnæ fortitudinis.

Probus Imperator, bello Sarmatico tribunus, transmissis Danubio

illa multa fortiter fecit. Donatus est hastis puris quatuor, Coram
 vallaribus duabus, ciuica vna, vexillis puris quatuor, amillis aureis
 duabus, torque aureo vno, patera vna librarum quinque ad rem
 diuinam. Sabellicus in Elegiis Romanos quosdam bellicosos his
 verbis enumerat:

Et quem deceptæ plectentem crimina dextræ
 Cernere magnanimus porsena non potuit.
 Tercentum Fabios, assertoresque Camillos.
 Nec quibus agnomen Africa terra dedit.
 Non Catulos, Deciosque duos geminosque Catones,
 Non Capitolini nomina magna laris:
 Nec taceat Cossus, nec te Marcelle relinquit,
 Non Curios, Porcos, Fabriciumque senem.
 Tollat in immensum Syllam Mariosque feroces,
 Pompeiosque duos, Cæsareamque domum.

Gylippus vir Lacedæmonius, bello strenuus, Athenienses multis
 bellis, multisque cladibus affecit. Tibullus lib. 4. Non magni potior
 sit fama Gylippi.

Sunt & alij plerique virtute bellica memorabiles, vt ex Troianis
 Priamus, Æneas, Hector, Paris, Deiphobus, Troilus. Ex Græcis A-
 gamemnon, Menelaus, Achilles, Ajax vterque, Patroclus, Vlysses,
 Nestor, Diomedes. De Achille, Catullus: Non illi bello quispiam
 se conferet heros. Horatius: Scriptor honoratum si forte reponis
 Achillem, Impiger, iracundus, inexorabilis, acer, Iura neget sibi
 nata, nihil non arroget armis.

Bellicam Æneæ virtutem Diomedes apud Vergilium lib. II. his
 aperit versibus.

Munera, quæ patris ad me portastis ab oris,
 Vertite ad Æneam: steterimus tela aspera contra,
 Contulimusque manus: experto credite, quantus
 In clypeum assurgat, quo turbine torqueat hastam, &c.

His adduntur, Adrastus, rex Argiuorum, Agestus, Brennus, Cam-
 byses, Catilina, Cimon Atheniensis, Cræsus, Euander, Iugurtha,
 Iason, Hercules, Pacorus rex Parthorum, Perseus, Theseus, Pyri-
 thous, Pyrrhus Achillides, Tydeus, Thrasibulus, & alij plerique
 poetarum carminibus cantatissimi.

FORTISSIMI, FORTITV-
 DINE CORPORA.

Vergilius lib. 8. Æn. fingit Herilum tres animas habuisse, ter
 letho sternendum fuisse. Nec aliam ob causam (vt conicere
 est) quam propter inusitatas, & portentosas hominis vires. Sic au-
 tem loquitur Euander Maronianus:

Et regem hac Herilium dextra sub tartara misi:
Nascenti cui tres animas Feronia mater
(Horrendum dictu) dederat: terina arma mouenda,
Terletho sternendus erat, cui tunc tamen omnes
Abstulit hæc animas dextra, & totidem exiit armis.

Gratianus pater Valentiniani Imp. funarius est appellatus, quod venalitiu funem portanti quinque milites non possent extor-
quere. *Sex. Aurel.*

Cleomedes Astypalæus Lacchum Epidamnium pugilem arma-
tum vnico ictu inermis occidit, occisi latera aperuit, & iniecta ma-
nu eduxit intestina. Ob quam feritatem, quum à iudicibus in ius
vocaretur, per forum abiens, columnam qua ludī literarij domus
fulciebatur disiecit, eaq; ruina pueros omnes adobruit. Alij dicunt
fugientem in Mineræ templo arcem ingressum opereulo se ob-
textisse, vbi nusquam reperus sit. *Plutarchus* in vita Romuli, &
Crinus cap. 1. lib. 15.

Milonem Crotoniatam, dum constitisset, nemo vestigio educebat.
Malum tenenti nemo digitis poterat extorquere. In Olympia bo-
uem per stadiū retento anhelitu portauit, quem ictu pugni inter-
fecit, & vno die integrum deuorauit. Quum autem nimia neruo-
rum fiducia arborem vellet diducere, brachijs hinc inde consti-
ctis, & deficiente conatu retentus, lupis fuit præda. *Iuuenalis* Saty-
ra 10. Viribus ille Confusus periit, admirandisq; lacertis. *Cælius*
cap. 1. lib. 5. De Milone meminit *Gellius* lib. 15. cap. 16.

Titormus Busequa fuit quispiã, pro cæro corpore, viribusq; pot-
tētosis, cuius vires quum Milo vellet experiri, ille in Euenum des-
cendens permagnam arripuit lapidem, quem ad se protraxit, &
inde propulit, bisq; & ter hoc ipsum effecit, postea erexit, erectusq;
& humero impositum ad quinquaginta vlnas vexit. Hunc autem
lapidem vix emouebat Milo. Aliud item roboris sui argumentum
exhibuit Titormus. Maximi enim tauri pedem corripuit, furem-
temq; & inde proripere se cupientem constantissimè retinuit.
Quod videns Crotoniates, O Iupiter, inquit, an alterum nobis
proteminasti Herculeum hunc? *Cælius* cap. 69. lib. 11.

Poëtæ scribunt *Cæcum* immanem fuisse lattonem, Vulcani fi-
lium, ignes, & flammis ore vomentem, qui boues cauda raptos
inuersis vestigijs, causa regendi furci, in speluncam traxerit. Fabu-
lantur quoque tam prodigiosis fuisse viribus, vt cauernam suam
obice montis præstrueret. *Ouid.* 1. Fast. Ille aditum fracti præstru-
xerat obice montis, Vix iuga mouissent quinq; bis illud onus. Ni-
ritur hic humeris cælum quoque federat, &c.

Monychus nomen est Centauri, qui arbores & saxa pro telis
iacula

irabatur. Lucanus libro 6. Pharsã. Asperate Pholes frangentem
 Monyche saxa. Ouid. in Ibin: Quiq; trabes pressas ab humo mit-
 tibat in auras. Iuue. Saty. 1. Quantas iaculetur Monyechus ornos.
 Item quoque fingitur de Rhœ: Centauro. Luca.

Teque sub Oeteo torquentem vertice vultas.

Rhœte ferox, quas vix Boreas inuerneret ornos.

Scinis latro fuit prope Corinthum, summas arbores in terram
 complicabat, hisq; alligatos homines discerpebat, truncis cū ma-
 gno impetu in aëra laxatis. Ouid. in Meta. Occidit ille Scinis ma-
 gnis male viribus vsus, Qui poterat curuare trabes, & agebat ab
 alto, ad terram latè sparsuras corpora pinus.

Quantæ fuerint *Turni* vires hoc licet arguere, q̄ singulari cer-
 tamine Saxum antiquū ingens (campis q̄ forte iacebat Limes) in
 Æneam contorsit. auctore Verg. Vix illud lecti bis sex ceruice
 subirent, Qualia nunc hominum producit corpore tellus.

Iunius Valens (qui in prætorio Augusti meruit) vehicula cum
 culeis sustinebat. Carpentâ comprehensâ vna manu retinebat,
 contrâ nitentibus iumentis.

Rusticellus multum suum tollebat, inquit Varro apud Plinum.

Lysimachus leonem (cui Alexandri iussu fuerat expositus) stran-
 gulauit, arrepta eius lingua.

Græcorum monumentis proditum est leonem insolita magni-
 tudine confectum in Olympo monte à *Polydamante* athleta inermi.
 Eundē quoq; scribunt in armēta bouū intrasse, vbi taurum ma-
 gnitudine insignem, altero posteriorū pedum arripuerit, ferocien-
 tēq; & prærabido impetu profilientē, non dimiserit prius quàm
 in eius manu vngulâ reliquerit. Narratur etiam quadrigas tota vi
 concitatas cōstantissimè retinuisse. Qua fortitudinis fama permo-
 tus rex Darius, Artaxerxis filius, virum magnæ mercedis pactione
 suscipi iussit, Eò quū venisset *Polydamas*, tres omnium Persarum
 fortissimos (qui vñ ex prouocatione arma, susceperant in aduer-
 sum) solus cōtrucidauit. Cui inusitato robori confidens, dum forte
 fortuna cum aliquot aliis in spelunca recumberet ad mensam,
 conuulsusq; supernè scopulus ruinâ minaretur, & omnes ad fugã
 impelleret, solus ibidem remansit, fore sperãs, vt saxum decedens
 facillè sustineret, quo tamen oppressus est. Cæl. cap. 56. lib. 7.

Sabinus Syrus, vir fuit memorandæ fortitudinis, qui tēpore Titi
 Vespasiani primus Hierosolymæ muros ascendit. Iosephus lib. 7.

Sanson mille quōdam Philistæos asini maxilla interfecit. Liga-
 tus domum concussit ac diruit, eaque ruina oppressit quàm pluri-
 mos. Portas vrbis euellit. Capillis demum à Dalida meretrice ras-
 is, in quibus robur fatale continebatur, venit in hostium manus

TANTE

Taurea Iubellius Campanus, vir fuit memoranda fortitudinis, qui in castris Annibalis Claudium Ascilium Romanum ingenti hominem robore ad duellū prouocauit. Idem capta à Fulvio Capua, vxorem, liberos ac se postremo ante pedes imperatoris gladio confodit.

Tritanus hostem ex prouocatione dimicantem, inermi dextra vno digito superauit, & postremo correptum in castra transtulit, Plinius lib. 7.

Agato vir fuit Athenis monstræ fortitudinis, & magnitudinis octo pedum, in ipsa etiamnum adoleſcentia vasta coma, hirsutis oculis, & iunctis, vt vnus propè videretur. Læta facie, naso aquilino, ceruice torosa, pectore vasto, cruribus breuibus, ac extrā incuruatis: Erat ei tegmen lupina pellis. Frequens cum apris lupis & tauris certamen quorum vulnera ostentabat. Vescebatur lacte asinino. Cratera sibi iussu Herodis oblatum respuit, dicens: Harū purum esse, quod odore muliebri offenderetur.

Tydeus Oenei Calydoniæ regis filius, quum Mycænis moraretur, neminem sibi viribus conferendum reperit. Missus ad Etheoclem legatus, Thebanos ad quodlibet certaminis genus prouocauit, omniumq; euasit victor. Quod quum ægre ferrent, inſidias in opportuno loco tenderunt. Constituerunt enim iuvenes omnium fortissimos, qui tranſeuntem illac Tydeum interciperent, & obtruncarent. Quos omnes tamen interfecit. Tortellius lib. 6.

Seleucus Nicanor, Syriæ rex, corpore fuit ingenti & robusto, adeo vt taurum syluestrem in Alexandri sacrificio elapsū sese opponens, vtraque manu tenuerit.

Firmus Imperator (quem Aurelius latronem Ægyptium vocabat) statura fuit ingenti, oculis promicantibus capillo crispo, fronte vulnerata fusco vultu, reliquum corpus pilosus, & hispidus, ita vt Cyclops vulgò diceretur. Robore autem adeo insignis, vt Triarium vinceret. Nam & incudē pectori superpositam, tendentibus fabris constanter pertulit, quum resupinus, & in manus curuatus pendere magis videretur, quàm iacere. Crinjtus.

Legimus *Maximum* Imp. (qui Thrax fuit) appellatum fuisse Milonem sui seculi, quod is hamaxas traheret. Rhedam onustam propelleret, aliæque item plurima perficeret, fidem vix capientia. Autor Capitolinus.

Aristomenes Messenius solus e c c c. Lacedæmones occidit. Tandem vulneratus, & captus pœnam per cuniculos, subterraneasque cauernas effugit. Iterum captus, custodibus somno sepultis, accessit ad ignem, & lora combussit. Tertio captum quum Spartani dissecuissent, introspexisſentque qualis esset repertus est hirsuto corde

eadem. Autor Plin. lib. II. cap. 37.

Fufius saluus duo centenaria pondera pedibus, totidē manibus, duodenaria duobus humeris cōtra scalas ferebat. Plin. ca. 20. li. 7. Plinius ait se vidisse *Athanasium* quendam prodigiosa ostentationis, quinquagenario thorace, indutum, cothurnisq; quingenarum pondo calciatum, per scenam ingredi.

Acilius, seu *Acilius*, Cæsaris miles, nauali apud Massiliam prælio hostilem ingressus puppim, abscissa dextra vmbonem sinistra retinuit eoque vultibus terrens vt prostratis omnibus, nauem occupavit victor. Autor Plutarc. in Cæsare.

M. verulius vir consularis, tricies & vigesies in singulari certamine pugnavit, ac semper trucidavit hostē. Idē Plut. in Æmilio.

Babon quidam (vt apud Cælium testis est Pausanias) taurum humeris gestabat, cuius memorabilis & prodigiosa fortitudinis radicem habuit statuam Argis.

Cynegirus Atheniensis in bello Persico magna pertinacia in cōflectendis hostibus vsus est. Nā & nauim onustam dextera manu tenuit, ea amputata sinistram iniecit, quam & ipsam quam amisisset, nauem mordicus arripuit, morsuq; retinuit furenti similis. Auctores Trogus & Herodotus. Idem quoque dicitur accidisse *Lucio Glauco* viro Romano, vt vtramque amiserit manum, quum a *Sdrucalis* nauem detinere voluisset.

Skyoldus Vffo, *Fresicus*, *Starchatherus*, nomina sunt apud Saxone Grammaticum, hominum magnis viribus & magno robore præditi. Quorum *Skyoldus* Lothari Danorum regis filius, quum ab adolescentia venandi studio flagraret, immanē (cui nemo audebat congredi) belluam subegit, quæ futuram in eo fortitudinem præminata est. Idem postea repertum miræ magnitudinis vsurum, & insolitæ granditatis, cingulo detinuit, sociisque præbuit occidendum. Complures quoque spectatæ fortitudinis athletæ ab eodem superati sunt. E quibus *Attalus* & *Scarus* illustres fuere.

Vffo maiore erat corpore, quàm vt armis vti posset alienis. Obvius compluribus gladiis, manu capulum stringens frustillarum singulos agitando cōminuit. Nec erat tanti rigoris gladius, quem non ad primæ concussionis motum, in varias partes effringeret, ac dissolueret, Saxo lib. 4.

Vffo Fresicus, Haraldus regis miles, præter vndecim, quos in acie vulnerauerat, viginti quinque delectorum pugilum interfecit: Idē nemine propius cum ipso congredi audente, sagittis impetitus XLIIII. ictibus prius perforatus est, quàm lapsis corporis viribus genua reclinaret.

Starchatherus iam senex, gemino cinctus ense, totidem baculis infir-

infirmam senectutem iuuabat. Cui quum popularium quidā illudens inutilem & superuacuum dixisset gladiatorum vsu, ac propterea alterum sibi donari per ludibriū petiisset, iussum accedere spe petitionis Starcatherus gladio transuerberauit. Ad equi facti vltionem, quum duo Hatheri milites magno equorum concursu aduolassent, vtrumq; occidit, Facti causam percontanti Hathero, respondit, se semper pœnas ab irrisoribus exigere solitum, nec vquam impunè sibi à procacibus insultatum.

Paulus Diaconus scribit, *Amelongum* Romualdi Longobardorum regis militem, quendam Græcum equitantem ictu baculi sella excussisse, & in aëra supra caput suum leuasse.

Ferunt *Odenatum* Zenobiæ Palmyreorum reginæ (de qua Aurelius triumphauit) maritum, primâ ætatem exercuisse in capiendis leonibus, pardis, vrsis, cæterisque syluestribus feris: Famem insuper æstus, frigora, pluuia vbiq; pertulisse: quibus duratus bellicas postea difficultates tum aduersus alios, tum maximè aduersus Persas tulerit. Pollio Trebellius, & Pontanus de Fortitudine.

smerdis, frater Cambysis, solus arcum ad duos digitos cõplicabat, quem nemo Persarum poterat incuruare. Autho Herod. lib. 3.

Dioxippus Alexandri fuit miles fortissimus, qui prouocatus à Gorrago milite, eundem clama interfecit. Q. Curtius.

Eutymus athleta, patria Locrensis, quum ingenti esset robore, saxum miræ magnitudinis allatū humeris porta Locrensiu statuuit, quod miraculi gratia visebatur. Idem quoque Temeseum quendam reddere compulit, quæ cuique magno fœnore extorserat. Erasmus, & Volater.

Fuit *Carolus Magnus* (vt iam dictum est) procerò corpore, vastisque præter humanam consuetudinem viribus. Cuius rei haud dubia sanè reliquit argumenta tam præclaris, tamque multiplicibus victoriis.

Telamon propter insignè corporis fortitudinem Herculis amicus habitus est, & Hesionem possidere meruit.

Peleus feras omnes (ad quas discerpendas fuerat missus) viribus sustulit.

Periclymenus congressum Herculis sustinere ausus est.

Nestor apud Ouid. lib. 12. vires suas sic exprimit: Tunc ego debueram capienda ad Pergama mitti, Tunc poteram magni, si non superare, morati Hectoris arma meis.

Theseus Ægei filius Herculeæ virtutis æmulus, Scyronem, & Procustem latrones, Scinin arbores complicantē, Creontem Thebarū tyrannum, Minotaurum monstrum biforme, Centaurosque plurimos interfecit, & (vt fabulantur poëtæ) ad inferos descendit cum

Pyrrhoo, vt Proserpiam rapelent. Quæ omnia Phyllis apud
 Quidium declarat his verbis:

Quum fuerit Seyron lectus, toruusque Procastes,

Et Scinis, & Tauri, mixtaque forma viri.

Et domitæ bello Thebæ, fusi, bimembres,

Et pulsata nigri regia cæca dei.

Si poetarum verba fidem capiunt, nemini dubium est, quin o-
 mniū (qui prodigiosis viribus extiterē) laudem multis interuallis
 excesserit fortissimus ille Iouis & Alcmenæ filius *Hercules*. Qui
 odio noueræ Iunonis agitated, multa passus est, & plerisque ha-
 bitæ portetis expositus, à quibus tamen semper rediit victor. In-
 ornis dum adhuc esset infans, duos angues arctatis gutturibus
 silit. Prouectior factus in Lærna palude cerramen suscepit cum
 Hydra rediuiuis capitibus pullulante dum vnicus amputabatur
 vertex. Leonem Nemæum toti populo formidolosum, precibus
 Polochi pastoris (à quo susceptus fuerat hospitio) interfecit. Al-
 terum item in Thesàlia non minus terribilem. Aprum in Mana-
 Arcadiæ monte euneta vastantē itidem iugulauit. Ceterū eri-
 pedem, & aureis cornibus decoram, cursu arripuit. Harpyas volu-
 cres immundas, virgineum præferentes vultum, prope Stympha-
 tum Arcadiæ lucum sagittis confodit. Taurum furiosum & flam-
 mas vomentem distentis faucibus iugulauit in Attica. Acheloum
 in varias formas se commutatē vicit. Diomedem regem Thra-
 ciæ equos hospitem cruore pascentem occidit: Busyrin regem,
 Neptuni & Lybiæ filiū, hospites mactantem, & adiacentes Nilo
 regiones latrociniis deprædantem, itidem interfecit. Antæum Gi-
 gantem (cui terra mater suppeditabat vires) lucta superauit. Aby-
 den & Calpen columnas in Occidente posuit. Aurea mala sustulit
 hesperidibus, interfecto (qui eorum custos erat) Dracone. Geriona
 in corpore vita spoliavit & armento. Amazonū reginæ Balteum
 sustulit. Cacum Vulcani filium & latronē, flamas ore vomentem
 e medio sustulit. Nessam centaurum Deianyræ raptorem, con-
 solit iaculis. Hesionam Laomedontis filiam liberauit à monstro.
 Troiā deleuit. Lacinium latronem in Italia peremit. Cælum lu-
 cretis (vt ad exprimendas vires fingitur) sustulit. Iunonem in pa-
 pilla vulnerauit, velut laborum suorum autorem. Descendit ad in-
 feros, ibique Cerberum rapuit, raptum, & catenis vinctum, in
 terras eduxit. Theseum liberauit. Lycum Thebarum regem (quod
 Megaræ vxori suæ stuprum inferre voluisset) morti dedit. Vnicum
 fuit monstrum, cui non potuit superesse, Amor. Vnde Ouidius:
 Quem non mille feræ, quem non Steleneius hostis,
 Non potuit Iuno vincere, vicit Amor.

GIGAN

GIGANTVM QVORVNDAM NOMINA

ET ALIORVM INVSITATAE

magnitudinis hominum.

Quoniam de prodigiosis viribus facta est mentio, decens & congruum videretur, vt subsequantur Gigantes, & qui inusitata fuerunt corporum magnitudine, finguntur autem Gigantes terræ filij, vnde & Terrigenæ vocantur à Luciano scribente: Aut si terræ genæ tentarent astra Gigantes. Dicuntur & impetum fecisse in deos, eosque cœlo detrudere voluisse, cuius rei causa Dei omnes mutatis formis delituerint. Vnde Ouid.

Emissumque ima de sede Typhœa terra,

Cœlitibus fecisse metum, cunctosque dedisse

Terga fugæ, &c.

Fuerunt ingentis staturæ, vnde & ex his nonnulli cœlû humeris dicuntur sustinuisse, vt Atlas, Hercules: Fulmine omnes percussit sunt ob prædictam impietate. Pugna illa vocatur Gigantomachia. Ipsi verò aliter dicuntur Phlegræi fratres, à Phlegra valle Macedoniæ, vbi cum cœlestibus pugnavere. Seneca in Thyeste: Nunquid struitur via Phlegræos alta per hostes, & Thessalicû Thressa premuntur Pelio Ossâ. Dicuntur & Titanes. Idem Seneca in Hercule furenti: Titanas ausos rumpere imperiû Ionis. Antiquitus sic formabantur, vt eorum pedes in draconû volumina definerent, quod ea ratione factum est, vt intelligeremus, eos nihil rectû aut sublimè cogitasse, quum detorti eorum gressus ad inferna demergantur. Autor Vestius apud Macrobiû: Ea est causa, quamobrem vocentur à poetis Anguipedes, & Serpentigenæ. Ouid. lib. 1. Metam. Qua centû quisque parabat Iniicere Anguipedum captiuo brachia cœlo. Pontanus: Tunc deus, tunc Anguipedes victuræ gigantes. Ouid. lib. 4. Trist. Sphingæque & Harpyas, serpentigenasque gigantas.

Nunc seriatim dicendû est de his quorum frequentior est apud scriptores mentio: Verg. lib. 1. Georg. de quibusdam meminit - Tum partu terra nefando Cœumque Iapetumque creat, lacuumque Typhœa, Et coniuratos cœlum rescindere fratres. Ter sunt conati imponere Pelio Ossam, Scilicet atque Ossæ frôdosum imponere Olympum. Ter pater extractos deiecit fulmine montes.

De Iapeto Syllius lib. 12. Apparet procul Inarime que turbine nigro fumantem premit Iapetum, flammisque rebellis Ora reiectantem.

De Typhœo seu Typhone Verg. lib. 9. Tum sonitu Prochyta alta tremit, durumque cubile Inarime Iouis imperiis imposta Typhœo. Valerius Flaccus lib. 2. Horror abest, Sicula pressus tellure Typhœus. Vergilius in Cyri, Additur aurata confixus cuspide Typho. Lucanus lib. 4. de hoc & quibusdam maliis: Nôdum post gen-

us tellus effreta gigantes, &c.

Inter Gigantes etiam numerantur *Aleus* Titanis filius, gemi-
que eius filij, ex Iphimeride à Neptuno violata geniti, *Othos* &
Ephialtes, Verg. in Culice. Nam victus sedet immanis serpenti-
bus *Othos*, Deuinctum mæstus procul aspiciens *Ephialtem* Co-
nati quòdam quum sint incèdere mundum. Idè lib. 6. *Æneid.* Hic
& *Aloidas* geminos immania vidi Corpora, &c.

Enceladus poëtæ fabulantur in Sicilia fulminatum, vt *Othum*
in *Creeta*, *Typhæum* in Campania. De hoc verg. lib. 2. *Æne.* Fa-
ma est *Enceladi* sem'ustum fulmine corpus. Vrgeri mole hac, in-
gentemq; insuper *Ætnam* Impositam ruptis flâmam expirate ca-
minis, Et fessum quoties motat latus, intremere omnè Murmu-
re *Trinacriam*, & cælum subtexere fumo. Idè in *Ætna*: Murmure
Trinacriæ morientem Iuppiter *Ætna* Obruit *Enceladum*, &c.

Tityus *Gygis* fuit nouem iugerum, qui quum *Latone* vim vellet
inferre, ab *Apolline* sagittis còfossus est, & ad inferos detrusus, vbi
à vulture corroditur, fibris, & iecore semper renascentibus. Verg.
lib. 6. *Æn.* Ne non & *Tityû* terræ omniparētis alumnû Cernere
erat, cui tota nouè periugera corpus Porrigitur, rostròq; immar-
scit vultur adunco *Immortale* iecur tûdens, fœcundâq; pœnis Vi-
scera, nec fibris requies datur vlla renatis. Ouid. lib. 1. de *Ponto*.

Polyphemus Cyclops, *Neptuni* filius ex *Thoa* propter immanè
corporis molem numeratur inter gigâtes. De hoc Verg. lib. 3. *Æn.*
Nam quantus, qualisq; cauo *Polyphemus* in antro *Lanigeras*
claudit pecudes, atque vbera prestat.

Ægeon gigas est, quem nonnulli eundem cum *Briareo* faciunt,
fuisse fertur centimanus, vnòque ictu centum scopulos in *Iouem*
prostrasse. Verg. libro 10. *Æneidos*: *Ægeon* qualis, centum cui bra-
chia dicunt, Centenasque manus quinquaginta oribus ignè Pe-
thoribus arsisse, *Iouis* quum fulmina contra Tot paribus streperet
Clypeis tot stringeret enses. Hunc poëtæ fabulantur à *Neptuno*
fuisse alligatum maris *Ægæi* scopulis. Audierat duros laxan-
tem *Ægeona* nexu.

De *Briareo* *Claudianus*: Quæ brachia centum *Briareus* aliis nu-
mero crescente lacertis Tot simul obiectis posset configere re-
bus. Verg. lib. 9. *Æneid.*

Inter hos ponitur *Numas*, quem aiunt sub prochyta còclusum.
Syllius lib. 12. Apparet *Prochite* sæuum sortita *Numanta*.

De *Porphyrione* & *Adamastore* *Sidonius*: Hoc rotat excussum vi-
brans in sydera *Pindum* *Enceladus*, rapido sit missilis *Ossa* *Ty-
phæo*, *Porphyrión* *Pangæa* rapit, *Rhodopém*que *Adamastor*.

Antheus gigas fuit in *Libya* proceri corporis, cui *Herculè* lucta-

terra mater augebat vires, quotiescunq; eā attigerat. Luca. lib. 4.
Hoc quoq; tā vastas cumulauit munere vires Terra sui fact⁹, q̄p cū
tetigere parentem, iam defecta vigent renouato robore membra.

Fuit & *Astræus* vnus è Titanibus, qui contra deos arma sum-
psere. Hic ex aurora ventos genuisse fertur.

Atlantem poëta fabulantur gigantem omnium maximum, qui
cælum humeris sustinuerit. Quod fingitur propter eiusdem no-
minis montem in Mauritania tantæ altitudinis, vt nubes contingere
videatur. Verg. Vbi cœlifer Atlas Axem humeris torquet stel-
lis ardentibus aprum. Ouid. lib. 5. Fast.

Gygem Hesiodus in Theogonia facit cœli & terra filium, &
Briarei fratrem. Ouid. Centimanumq; Gygem. Pontanus lib. 3. de
Stellis, quosdam enumerat.

Sunt & alij qui excreuisse dicuntur in Gigantæâ propè magni-
tudinem. Nam *Agatho Atheniësis* (qui floruit ætate Adriani prin-
cipis) adhuc adolescens fuisse dicitur altitudine octo pedum.

Fuit & *Porus* rex in India quatuor cubitis & palma procerus,
quem Alexander bello vicit.

Arnathæ Bebrycius octonis cubitis longus fuisse traditur.

Orestis corpus oraculi iussu refoffum septem cubitorum fuisse
monumentis proditur. Autore Plinio. Archirenius: Staturam cu-
bitis septem distendit Orestes.

In Greta terre motu rupto monte inuentum est corpus stans
xlii. cubitorum, quod alij *Orionis*, alij *Eriouis* fuisse tradunt.

Ætate Plinij visus est nouem pedū ac totidem vnciarū homo,
Gabbara nomine ex Arabia aduectus. Archirenius: In bis quinq;
pedes produxit Gabbarus artus.

Fuerūt semipede maiores *Puffio* & *Secundilla*, quorū corpora mi-
raculū gratia asseruata sunt in conditorio Sallustianorū hortorum.

Goliath gigas fuit quem Dauid fundæ verberare deiecit in terrā
& interfecit. Politianus in Nutricia: Psallentēque deo regē, qui
turbine fundæ Ictā Philisthæo secuit puer ora Giganti.

Quam procerus extiterit *Maximinus* Impera. hoc satis, argu-
mento constat, quod vxoris dextrocherio (id est ornamento Bra-
chiorum) pro annulo vteretur.

Saxo Grammaticus ait *Offatum* fuisse gigantem, & pastorem,
cuius armenta tutabatur canis Biornonis cuiusdam.

Berosus lib. 5. antiquitatum *Noga* reponit inter gigantes & astro-
logos. Facit Tuiscouem gigantem, cuius filius Mannus apud Sar-
matas regnavit ætate Semiramidis.

Inter gigantes quoque numeratur *Hercules*, quem fessio Athlā-
te cælum humeris subiisse ferunt.

Artachæus

Artachæus
cui quatuor
rum cubitis

Oromea
scribentes
Cœum &

Saxo G
gia, qui ra
lum perin

Aitq; tan
tis procer

Fuit &
nius: Cul
æra lucta

N *Ani*
Nextan

ratur Pum
pis Augu
di etiam f

Manius
bitorum f

Duo fu
strioniam
adagium:

Pogm. e.
dēt, hinc
nō pader

rum muli
tur maxim
vincuntur

Ms. Ant.
dalem sta
lis Luciu

A *Loid.*
Ayxor
geminos

vt iam di
Eo que

Arthacees vir fuit inter Perſas proceriſſimus, ætate Xerxis, vt cui quatuor omnino digiti deeſſent à longitudine quinque regio- rum cubitorum. Autor *Herodotus*.

Oromedon quoque nomen eſt gigantis apud Propertium lib. 3. ſcribentem. Te duce vel Ioui arma canam, cœloque minantem Cœum & Phlegreis Oromedonta iugis.

Saxo Grammaticus ait *Haribenum* fuiſſe quendam ex Helſyn- gia, qui raptas regum filias ſtupro fœdare gloria loco ducebat, il- lum perimere ſolitus, à quo peragenda Veneris vſu prohiberetur. Atq; tantam in eo corporis magnitudinem exiſtiſſe, vt x. cubi- tis proceritatis eius dimenſio tenderetur.

Fuit & *Gemagog* gigas cubitis duodecim procerus. Architre- nius: Cubitis ter quatuor altum Gemagog Herculea ſuſpendi in- aëra luſta. Idem: Gemagog arduitas Corinci fracta lacertis.

NANI, ET PVMI-

LIONES.

N*ani* dicuntur homunciones breuiculi, & modicè ab humo- N extantes: vocantur aliter Pumiliones, & Pumili. Statius, Mi- ratur Pumilos ferociore. Talis fuit Conopas, in deliciis Iuliæ ne- ptiſ Auguſti, duos pedes & palmum lōgus, autore Plin. Cuiuſmo- di etiam fuiſſe fertur Andromeda liberta Iuliæ Auguſtæ.

Manium Maximum & *M. Tullium* equites Romanos, binūm cu- bitorum fuiſſe, autor eſt Varro apud Plin.

Duo fuerunt *Molones*: nota corporis breuitate, quorum alter hi- ſtrioniam exercuit, alter latrociniis famoſus factus eſt. Inde natū adagium: Puſillus quantus Molon.

Pygmæorum qui lōgiſſimi ſunt, duos pedes & quadratè nō excedūt, hinc prouerbiū: Pygmæo breuior: Mātuanus. Inter Pygmæos nō pader eſſe breuē. Habitāt in extrema parte montiū Indiæ: ho- num mulieres quinto anno pariunt, & ſeneſcunt octauo. Infeſtan- tur maximè à gruibus, in quas turmatim prodeunt, & nihilominus vincuntur. Claudianus lib. 1. In Eutropium. Et Iuuenalis Satyra 13.

M. Antonius Sifyphum pumilionem habuiſſe fertur intra bipe- dalem ſtaturā, ingenio tamen viuacē. Auguſtus exhibuit ſpectacu- lis Lucium, adoleſcentulum honeſtè natum, bipedali minorem.

ALOIDÆ, TYNDARIDÆ,

ATRIDÆ.

A*loidæ* dicti ſunt Othos & Ephialtes, ab Alcœo gigante, cuius A vxorem Iphimediā compreſſit Neptunus, & ex ea ſuſcepit geminos qui quum Alcœi putarentur eſſe filij, dicti ſunt Aloidæ, vt iam diximus.

Eo quoque modo *Tyndaridæ* vocati ſunt Caſtro & Pollux, q

crederentur Tyndari filij, quum tamen ex concubitu Iouis cum Leda geniti essent. Seneca: Hinc clara gemini signa Tyndaridæ micant. Ovidius. Tyndaridæ fratres hic eques, ille pugil. Simili ratione vocatur Helena Tyndaris.

Atrides vocatur Agamænon & Menelaus, ab Atreo parête. Horatius de Aga. Artit Atrides medio in triûpho Virgine rapta. De Menelao Verg. lib. 11. Atrides Protei Menelaus adusq; colinas Exulat.

C Y C L O P E S.

C*Cyclopes* ministri fuerunt Vulcani in Sicilia, quos poëta Monoculos dicunt, Neptuni filios ex Amphitrite. Dicuntur Ioui fulmina conficere apud Liparam, quæ est vna ex Æoliis insulis. Fabricam ferrariam primum in Creta repererunt: Omnium præcipui fuerunt Brontes, Steropes, Pyragmon. De quibus Verg. lib. 8. Æne. Ferrum exercebant vasto Cyclopes in antro, Brôtesq; Steropesq; & nudus mæbra Pyragmon. Ouid. lib. 4. Fastorum. Claudianus de 111. Consulatu Honorij: & Stadius lib. 4. Syl. Hos autem occidisse fertur Apollo, propter fulmina Ioui fabricata, quibus perierat filius Æsculapius. Hinc extrusus deorum contubernio, exulavit in Thessalia, vbi Admeti regis fuit armentarius.

C V R E T E S.

C*retes* seu *corybantes* ministri fuerunt Cybeles, quibus ferrariam fabricam nonnulli referunt acceptam. Horum nominata Erasmus ex Græcis carminibus, quæ Latina fecit. Illic habitabant Montigenæ Phryges Idæi, gens arte celebris, Celmis Damnameneus ingens, Acmonq; superbus Montanae docti cultores Adrastæ: A quibus ars Vulcania primis esse reperta dicitur, & nigrum nemoroso in monte repertum, in varios vsus monstratum cudere ferrum. Impositumq; igni, miro splendescere cultu. Propter hoc inuentum (quod illis ascribitur) æra & ferra vocantur Corybantia. Verg. lib. 3. Æne. Hinc mater cultrix Cybele, Corybantiaq; æra. Tertullianus: Iuppiter Cretam suam Romanis fascibus conculci finet, obstrus illud antrum Idæum & æra Corybantia. Horum præcipuus fuit Celmis, à quo ferrum solidissimum eudebatur. Hinc natum adagium, Celmis in ferro. De his qui præter modum suis fidunt viribus, tanquam inexpugnabiles, aut qui in sua arte magnopere excellunt. Cuiusmodi sunt hæc, Roscius in scena, Antæus in arena, Hercules in claua.

A T H L E T Æ, P V G I L E S,

E T P A L A E S T R I A E.

A*thleta* dicuntur pugiles & luctatores, aliter Pancratiastræ, à Pancratio ludo gymnico, de quo Propertius: Et patitur duro vulnere Pancratio. Gellius ait vnum ex liberis Diagora Rhodij fuisse

fuisse Pancratiastem Athletarum nomine dicebatur, qui manibus pedibusq; quasi omni ope, omnibusq; (vt dicitur) vnguiculis cōnixi certabant. Vocantur etiā *Palæstrite* à palæstra luctatione, de qua Vergil. lib. 6. Æne. Pars in graminēis exercent mēbra palæstris. Palæstrici item dicuntur, qui motus gestusq; formant, vt in palæstra brachia recta sint, nec indoctæ rusticæve manus, ne qua in profereendis pedibus inficitia, ne caput oculiq; ab alia corporis parte dissideant. Hæc ars Chironomia dicitur, quam veteres ingenuis liberis necessariam putauerunt, videreturque nonnihil ad Histrioniam spectare & oratoriam. Hanc qui non didicerunt, *Apalæstri* vocantur, quod motu flexuq; corporis ac omni habitu nullam omnino venustatem leporemq; præ se ferant. In Gymnicis artificibus sunt etiam *Pictæ*, id est pugiles, & *Dromæi*, id est cūrsores, quales à Virg. promuntur libro 5. vbi ad patris Anchisæ tumulum exequiales celebrat ludos. Sunt & alia permulta Athletarū genera, vt *Discoboli* qui discum in sublime iaculantur, qui frequens erat antiquis ludus. *Hælici* qui cūrsus pernicitate contendunt, qualis Vergilianus ille pedibus lōnge melior Lycus. De antiqua puerorum instructione Plautus: Aare solē (inquit) exorientē nisi in palæstram veneras gymnasiij, profectō haud mediocriteris pænas penderes. Ibi cūrsu, luctando, hasta, disco, pugilaru, saliendo sese exercebant magis, quàm scorto. Sed hæc fuerant Græcorū exercitia, quibus non utebantur Romani. Gymnici Agones dicebantur in quibus nudis exercebantur Athletæ, quos in Arcadia primus reperit Lyeas. Hinc Gymnasia vocantur exercitij loca, quæ à corporibus ad animorum exercitia postea traducta sunt. Athenis tria fuerunt Gymnasia, Lyceum, Academia, Cynosarges. Fuit Liceum Aristotelis schola. Academia Platonis. Apud Cynosarges pueri exercebantur, qui nec à patre, nec à matre ciuitatis ius habebant. Porro moris erat, vt luctaturi cæromate, id est oleo cæroto perfunderentur, quos qui vngebāt, vocabantur *Cæromatiste*. Vnde Lucanus liquidæ vocat palæstrā lib. 9. dicēs: Arcados auctoris citharæ liquidæq; palæstræ. Vnctā Statius lib. 6. Theb. Ante alios erat vnctā Pales. Eadē ratione madidā oleo palæstram vocat Galentius. Post vnctionem demū inspergebantur puluere, vt corpora cæromate & sudore lubrica muruas luctantiū prehensiones admitterēt. Hinc factus pro- uerbio loc⁹, Citra pulueris tactū: vbi dicimus re aliquā sine discrimine & labore partā Puluis ille vocatur *Aphe*. Cæretū vbi Fabius lib. 1. Inst. ait bonum esse, vt futurus orator Palæstricis det operā, non de his loquebatur, quibus pars vitæ in oleo cōsumebatur, sed de illa Chironomia, quæ est formandorum gestuum ac motuum norma, quæ ab Athletica palæstra multū distare constat. Palæstræ

tamen appellatione rem athleticam omnem complectimur. Pugilatus (qui Græcè Pygme dicitur) cæstibus fiebat. Cuiusmodi fuit illa Daretis in Entellum concertatio apud Vergilium. Qui saltu certabant, plumbeis quibusdam pilis & massylis (Halteres Græci vocant) utebatur, quibus vtraque manu se librabant. Hoc adhuc nostri tæporis faciunt Histriones funâbuli, qui ne corporis mole in hanc vel illam partem rapiantur, præpilatis perticis vacillationem impediunt. De his intelligit Iuvena. Et lassata manu ceciderunt brachia massa. Curforum alij *stadiodromi* vocabantur, qui stadium percurrerant, & quiescebant in limite. Alij *Diaulodromi*, qui peracta meta eò demum reuertebantur, vnde cursum inierant. *Dolichodromi* dicebantur, qui sexies stadii curriculo obibant. Inter athleticas etiã erant *Acrochiristæ*, qui summis inter se manibus depugnabant, nullo complexu hærentes. Qui quinq; certabant generibus, Lucta, Pugilatu, Saltu, Cursu, & Pancratio, *Pentastili* vocabantur. *Xystici*, qui per hyemem exercebatur in porticu. Nã Xystos laram proticum significat *Sciamachi* dicebantur, qui sub tectis vmbrales pugnam fingebant, non veram, quæ fiebat in sole & puluere qualis est Lanistarum pugna, qui digladiandi artem profitentur, quiq; numeros omnes impetendi, cedendi, inferendique, & vitandi vulnera, atq; etiã vbi punctim, cæsimq; ferendum sit discipulos doceant, si quando in puluere proeundum sit, & vulnificum certamen, tuteantur se melius & inimicos inuadant cautius. Panis quo utebantur Athletæ, dicebatur *colyphii*. Nunc ad eorum nomina veniendum est, qui vel vnicò palæstræ genere, aut multis clari extiterunt.

Ouidi. lib. 5. Metam. facit *Broteas* & *Ammonem* pugiles cæstibus claros, vbi ait, Hinc gemini fratres Broteasque, & cæstibus Ammon Inuicti, vinci si possent cæstibus enses.

Ex duobus Tyndaridis alter fuit equitatu clarus, alter pugilatu. Ouid. lib. 8. Tyndaridæ gemini præstantes, cæstibus alter, Alter equo. Idem alibi: Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pugil.

Fuit *Amycus*. Bebrycorum rex, filius Neptuni, cæstibus clarus, quibus aduenas in syluis interficiebat. Hunc occidit Pollux. Sidonius Sparta Therapnæa pugilem cum Gymnade pinguem Stratum Bebryciis Amycum suspexit arenis. Valerius Flaccus. lib. 4. Argon.

Cæstibus ergo valuerunt *Amycus* à Polluce interfectus, *Butes* Amyci filius, & *Eryx*, quem Hercules dedit morti.

Butes Amyci filius, & *Eryx* Buteæ illustres fuerunt pugiles, Buteam Dares interfecit, Eryx magister fuit Entelli, cuius cæstus Entellus ipse in Dareta certaturus protulit. Fertur etiã Eryx in Herculem certasse, victusque succubuisse. De vtroque Verg. lib. 5. Victoriam Buthen immani corpore, qui se Bebrycia veniens Amyci de gente

gente ferebat, Perculit, & fulva moribundum extendit arena. Idē
Vbi nūc nobis deus ille magister Nequicquā memotatus Eryx?

Euthius Pyctes fuit patria Locrensis, qui saxum miræ magnitudinis ad Locrensiū portas humeris vexit, vt iam diximus.

Nestor (vt est apud Homerum) quum adhuc iuuenis esset, vicit pugnis Clytomedeā, Lucta Anceum, Iphyclum pedum velocitatē, Phylea & Polydorū iaculatione.

Agesidamus Locrensis fuit Olympionicā, quem ab inimico propē victum, quum vixisset Ilas socius, acrior ad confictum rediens euasit victor. In cuius laudem Pindarus scripsit hymnum.

Fuit & *Agesias* Syracusanus, Sostriati fili⁹, nobilis Olympionicā.

Archias Hyblæus fuit præco, qui tres ordine vicit Olympiades, & Pythica, statua cum Epigrammate virtutem illam decoratus. Iul. Pollux apud Volater.

Ashilus Olympionices fuit Crotoniata, ter in Olympiā continua serie victor, quem perpetua virginitate fuisse præditū ferunt.

Autolycus nobilis fuit Pancratiastes, cui statua posita est in Prytæoneis erat locus Athenis in arce dignissimus, vbi indices de negotiis reip. pettractabant.

cleomedes athleta Astypalensis genere. De cuius robore iam diximus in cap. de Viris prodigioso robore.

cleomachus fuit pugil Magnesium, de quo nihil reperitur, præter quam quod in cuiusdam Cinædi, & ancillæ amorem incidens, corruptissimis euaserit moribus.

cliomachus Palæstritā non tā cōmendat vires quā pudicitia: quod etiā cōeūtes canes sine hōrrore non posset aspicere, aut in cōmuniū aliquid impudicum permittere. *Ælianus* apud Volater.

corchus, patria Eliensis, primus cursu vicit in prima Olympiade.

Democratē athletam, factō in palæstra circulo, dimouere nemō poterat.

Ferunt *Demarchum* Patrasium Olympionicam gustatis pueri (qui immolabatur) extis in lupum fuisse commutatum. Decimo demum post anno pristinae formæ restitutum.

Diagoras Rhodius, victor in Olympiā, quum eodem die tres filios victores coronari vidisset, expirauit gaudio. *Gellius*.

Epitherses Metrodori filius, vicit in quatuor certaminibus.

Itō Tarentino palæstritæ tantā fuit gloriæ libido, vt toto vitæ tempore castus vixerit, ne Venereō concubitu corpus eneruaret, fieretque propterea inutilior ad certamen.

Ergoteli athletæ Cretenū Pindarus hymnum consecrauit ob excellentias vires. Cursu vicit in Olympiā.

Hypenus athleta primus diuulo vicit.

Marullus fuit athleta, qui relicta postmodum palæstra ludū Romæ aperuit, fuitq; Latini sermonis exactor diligentissimus. *Vola*.
De *Nylone* Crotoniata, prodigiosisq; eius viribus, & stoliditate iam diximus.

Nicedorus Mantiniensis Pyctes ab adolescentiâ totum se palestre deuouit, vbi maximam promeruit laudem. Factus senior, cepit philosophari, legibusq; & institutis consulere.

Polydamas Pancratiastes leonem occidit inermis, taurum apprehensopede retinuit, insiluit in equos aurigis deiectis, agitato miro impetu detinuit currus, saxo ad extremum in cauerna oppressus est, dum eius ruinæ sese satisfacere posse confideret.

Thebenes patria Thasius cxx. coronas è certaminibus retulit victor.

Androgeus Minois regis Crætae filius, quum omnes palæstra superaret, ab Atheniensibus & Megarënsibus, hæc ei gloriâ invidentibus interfectus est. Cuius mortē Minos pater vltus est bello. Tort.

Antæus gigas Libycus, & egregius luctator, ausus est cum Hercule in certamen descendere: cui quum Terra mater vires tactu augetet, constrictis in aere membris & faucibus ab ipso Hercule iugulatus est. Hanc eorum luctâ describit *Politianus* hoc modo:

Incaluere animis dura certare palæstra

Neptuni quondam filius, atque Iouis.

Non certamen erant operoso ex ære lebetes:

Sed qui vel vitam, vel ferat interitum.

Occidit Antæus. Ioue natum viuere fas est,

Estq; que magistra Pales Græcia, non Libya.

Pythodimus luctator fuit egregius, cuius statuam fecit *Dynomedes*. *Plinius*.

Daretem Vergilius finxit fuisse nescio quem iactanticulum, fuisseq; viribus immodicè fidentem, qui in ludis illis (quos ad *Anchisæ* tumulū celebrabat *Æneas*) quum sibi nimium blandiretur, vt vnumquemq; magnifico sermone lacesseret, ad extremum cœgerit *Entellum* quamuis capularem, & prope viribus effæctum, castus arripere. A quo magna nominis infamia superatus, propè semianimis in castra suorum relatus sit. Vnde natum adagium *Hieronymo* positum, *Dares Entellum* prouocat.

Corycus luctator, quum neminem reperiret priorem, aut parem, cuiusq; viribus succumberet, etiam adagio sequenti fecit locum luctari cum *Coryco*. De his qui aliquid supra vires moliantur.

Patribius libertus *Neronis*, tanto palæstræ studio tenebatur, vt arenam à Nilo vsque iuberet sibi afferri in theatrum, qua spargeretur. *Plin.* cap. 12. lib. 35.

De

De *Aegles Hyla*, *Phegeo*, & *Lycæ* Aufonius ad hunc modum scribit: Doctus Hylas castus, Phegeus castus arte palæstræ, Clarus Olympiacis est Lycus in stadiis, &c.

Aegle, Olympionica dū in sacro certamine sortitio inter ipsos & aduersarios non bona fide fieret, repete (quum prius esset mutus in eum qui id faciebat sese videre quid faceret, magnū inclamauit. Orisq; vinculo solut⁹, rectè postea semper locutus est. Gell.

Fuit *Glancus* Carystius Pyctes coronatus xxv. Olympiade, quem Pythia ter vicisse ferunt, Isthmia decies. Is in agro colendo romerem (qui ab aratro casu exciderat) manu loco mallei in suum locum restituit. Ductus postea à patre in Olympiam, quem ab aduersariis conficeretur plagis, & iam succumbens deficeret, inclamauit proiliens pater, percutit qua aratru. Quo ille stimulo concitatus, irruensq; violentius, velut impetu capto, aduersarium vicit, staruamq; meruit. Gælius cap. 28. lib. 6.

Fuit *Eurymadas* Pyctes Cyrenæus parria, qui aduersariis plagarum vi & frequentia dentes sepe numero excutiebat.

Ferunt *Heraclidem* fuisse pugilem, infiniti propè cibi potusq; capax. Non reperiebatur illi par in potantio. Alios ad ientaculum inuitabat, alios ad prandium, ad cœnam alios, postremos ad comestationem. Recedentibus primis iungebantur secundi, omnibusq; sufficiebat solus Cælius lib. 16. cap. 16.

Lachus Epidamnius fuit Pyctes, quem *Cleomedes* Astypalensis ictu pugni interfecit, ac demum interfecti lateribus apertis intestina exeruit.

Ischomachus Crotoniates victor fuit in stadio, quo tempore M. Valerius, & P. Posthumius Tubertus consules Romæ creati sunt.

Tropsius luctator fuit egregius, Dionis Alexandrini frater.

Buthus atgleta vicit in Pythiis ludis. Idem bouem integrum vno die deuorauit, quod de Milone Crotoniata dicitur.

Starcatherum Saxo Grammaticus prodit athletam fuisse, qui nulli mortalium suo tempore viribus & virtute cesserit. De cuius præclaris facinoribus multa commemorat.

Hama apud Saxones Gymnicis palmis clarissimus habitus est, adeo vt magno militaris pompæ tripudio ductus sit ad conflictu, & *Starcathero* inter Danos fortissimo, sed capulari oppositus. Quum ergo in conflictum ambo descendissent, astarentq; hinc & inde numerosi spectatores, vt suæ partis victori gratularentur: *Starcatherus* primo quidem insultu propter inualidas vires penè resupinatus est. Verum vbi pudore resumpsit vires, & se sibi restituit, medium *Hamæ* corpus dissecuit. Saxo lib. 6.

Phailus fuit athleta fortissimus, in cuius honorem Alexander

Macedo multas exuias dono Crotoniatis misit.

Cylon fuit Olympionices Atheniensis affectata tyrannidis compertus.

Callias Atheniensis tyranni Pisistrati inimicus, in equorum cursu palmam obtinuit, in quadrigario fuit secundus, in Pythiis primas meruit.

Pyrechmen luctator fuit *Aetholus* qui *Demmenum Epeum* singulari certamine vicit: Herod. lib. 6.

Aucnicon fuit Pancratiastes ex Antedone vrbe.

Phrynon dux fuit Atheniensium, Pancratiastes clarissimus, quem *Pyttacus* Mityleneus singulari contendens certamine, rete sub clypeo latente, inuoluit, atque hoc modo superauit.

Glycon nomen est luctatoris fortissimi apud *Horatium*: in epistola scribentem: Et qua desperes inuicti membra *Glyconis*, & *Nodola* corpus noli prohibere chiragra.

In honorem defuncti *Archemori* (qui filius fuit *Lycurgi* regis *Thracum*) annui Agones instituti sunt. *Statio* lib. 6. *Theb.* quosdam enumerat ex his, qui ibidem certauerunt, quorum hæc sunt nomina, *Hippomedum* iactu disci præstas *Phlegias*, *Alcidamas* *Lacon*, *Capaneus* *Aetholus*, *Agyllus*, *Tydeus*, & alij nonnulli.

GLADIATORES.

Gladiatorum genera sunt *Retiarij*, *Secutores*, *Mirmillones*, *Hoplomachi*, *Thraeces*. Horum magistri dicuntur *Lanistæ*: hi gladiatoriam domi exercebant, instituebantq; tyrones quos vendebant munerariis. Erant munerarij spectaculorum exhibitores, qui ludos gladiatorios populo exhibebat, à Græcis dicuntur *Agonothetæ*. *Marialis*: *Suspectam* velut *empro* aut *Lanista*. *Retiarij* pugnabant in *Mirmillonem*, vocabulo à rete deducto, quod sub scuto ferebant, vt inuoluerent inimicum. *Mirmillones* nomen habuerunt à *Mirmillonio* genere armaturæ *Gallicæ*, quo vtebantur *Retiarij* tunica vtebantur & fuscina. *Iuuenalis*, *Vicit* & hoc monstru tunicati fuscina *Gracchi*. *Sueto*. *Retiarij*, inquit, tunicati quinque numero gregatim dimicantes sine certamine villo, toride secutoribus succubuerant: quum occidi iuberentur, vnus resumpta fuscina, omnes interemit. *Secutor* *Galeam* ferebat, & *clypeum* *fulcemq;* *supinam*, *Retiarius* *galerum* *tatum*. De hoc *Iuuenalis* *Satyræ* octaua: *Nec galea frontem abscondit, mouet ecce tridentem,* &c.

Inter gladiatores præcipui habentur *Bithus* & *Bacchius*, qui patres fuerunt arte, & pares audacia. Hinc natu adagiū, *Bithus* contra *Bacchium*, quū duo æqualiter improbi contendunt inter sese. *Horatius*: *Vt nō composui melius cum Bitho Bacchius. Nā quū multos interfecissent, tādē cōgressi mutuis vulneribus se cōfoderant.*

Erferunt

Ersenius & Pacidianus gladiatores itidem fuerunt nobilissimi. In quibus natum adagium præcedenti simile, Ersenius cum Pacidiano. Cic. de perfecto Oratore. A me autem (quò maximis minime conferam) Gladiatorum par nobilissimum inducitur. Æschines nunquam Ersenius, nõ spurcus homo, sed doctus & acer. Cum Pacidiano hic componitur, optimus longè post homines natos.

Spartacus gladiator fuit, Thrax genere, magnis viribus præstas, qui unà cum Chryso & Oenomao, effracto Lentuli ludo gladiatorio, Capua erupit cum LXX. gladiatoribus. Qui omnes collecto exercitulum & fugitivorum non paruo exercitu bellum ingens concitarunt, adeò ut miri Crasum oportuerit, qui perditos eorù conatus reprimeret. Horat. *Æmula nec virtus Capue, nec Spart. acer.*

Turbo faciès genitium Turbonis, nomen est gladiatoris apud Horat. lib. 2. Serm. Corpore maiorem rides Turbonis in armis.

Martianus nomen est Gladiatoris apud Plutarchum in Galba. Idem ait *Spiculum* fuisse gladiatorem, quem Romani Neronis theatris subiectum in foro perdiderint.

Horat. facit *Veianium* gladiatorem in principio epistolarum, ubi ait: *Veianius armis Herculis ad postem fixis latet abditus agro, Ne populum extrema toties exoret arena.*

Gracchus nomen est Retiarij apud Iuvena. Saty. 8. Scribentem Nec clypeo Gracchum pugnãtem aut falce supina: Damnat enim sales habitus, & damnat & odit.

HISTRIONES ET ACTORES.

Histriones vocantur ludiones & gesticulatores, qui oculos spectatorum suis oblectant ludis. Theatricorum enim artificum alij vocantur Gymnici, alij Scenici. De Gymnicis non nihil dictum est in Athleticis. Scenici vocantur qui scenicos agonas exercent, aliter Dionysiaci vel ut patri Libero dicari. In his sunt Comædi, & Tragedi, id est, fabularum actores. Item Mimi, Pantomimi, Archimimi, Ethologi, Ethopœi, qui omnes significant alienam personam simulatores, & hypocritas, Latine vocantur Histriones, vel ab Histrìa, ex qua primùm venerunt, vel quod Hister vocabulo Thulco significet lutionem. Mimi dicuntur imitatores, qui dicta, facta, moresque hominum & naturas imitantur. Quamvis etiam Mimi dicantur poemata sine reuerentia lasciuia imitantia, ut apud Ouid. Scribere si fas est imitantes turpia Mimos. Pantomimi omnium personarum imitatores & effectores. Suetonius in Calig. Nestorẽ Pantomimum etiam inter spectacula osculabatur. Bibaculus scriptor egregius ob eximiam imitationem Pantomimus vocabatur. Si Venus leporẽ in horoscopo aspexerit, faciet Pantomimos, & Mimologos, inquit Iulius Maternus. Archimimi sunt histrionum principes. Ethologi sunt effectores morum

inorum & affectuū cuiuscunq; personæ. Cic. lib. 2. de Oratore: Mimorum est enim Ethologorū, si nimia est imitatio, sicut obscenitas. Quibus verbis Cicero nimiam & velut Mimicam in oratore culpam imitationē. Sunt & Echopœi histriones, qui mores imitantur eius personæ, quā sustinet. Vnde Echopœia morum alienarum imitatio, quæ aliter vocatur Mimesis. Inter Scenicos quoque ponuntur Thymelici, Saltatores, Chironomi: Thymelici sunt Citharœdi, Citharistæ, Lyristæ, Tibicines. Thymelici actiones suas in Orchestra peragebāt: Comici, & Tragici in scena. Thymelici autē dicuntur vel à Thymele muliere, quæ prima saltationē docuit, vel quæ apud Græcos histrionicā significet. Martial. li. i. Chironomi sunt gesticulatores & Chironomia, saltatio gesticularix. Iuvena. Saty. 6. Chironomon Lædā molli saltante Baryllo, vbi Læda nomen est saltationis, Baryllus histrionis. Idē Saty. 5. Saltatē spectas & Chironomōta velāti Cultello. Saltationis species antiquitus fuerunt Pyrrhica, quæ & Enopolia à quibusdā dicitur, id est, pacata. Hinc Pyrrhicarij, Pyrrhica dicitur saltatores armati. Trāq; in Cæsare Dictatore: Furius Leptinus stirpe prætoris, & A. Calpurnius senator quondam actorq; causarum Pyrrhicā saltauerunt. Nomen autem sumpsit à Pyrrho inuentore. Cordax saltatio est obscœna & comica. Tertium genus saltationis Sicinnis appellatur, quæ satyrica esse dicitur. Plin. lib. 1. Saltationē armatā Curetes docuere. Pyrrhicē Pyrrhus. Vbi armatā à Pyrrhica distinguit, quas tamen easdē esse sentit doctissimus Budeus, à quo bonā horum fragmentorum partem emendicauit. Est & alia saltatio, quæ Eumelia dicitur, id est pacata. Pro dunt historix Romanorum histriones pullos Italia à Nerone, quum propter eos varię factiones ortæ essent, & adeo vehementes, vt ad compescendam fautorum contentionem milites in theatro assidere iuberentur. Vnde & Trāquillus Pantomimorum, inquit factiones simul cum ipsis relegatæ. Restituti sunt denum per Neruam, sed iterum postea sublati à Traiano.

Paris histrio, libertus fuit Domitiæ, Neronis amita, qui solitus erat luxu Neronis intendere tempore cœnæ, eiusq; animu demulcere, autore Cor. Tacito. De hoc intelligit Iuena. Esurit, intactam Paridi nisi vendit Aganen, & c. Trāquillus ait eum à Nerone occisum, quasi grauem aduersarium. Idem scribit Domitianum repudiasse vxorem Paridis histrionis amore perditam.

Genesius Arelatensis paria, mimus fuit apud Domitianum, qui Christianos turpissimis gestibus irridebat. Tandem & ipse sub Imperatore passus est.

Roscus Gallus comædus fuit vt omniū peritissimus, ita & notissimus, qui gestus & pronuntiationis exercitatione cō venit præstantiæ

hanc, vt si quempia in arte sua perfectum velimus dicere, eum vo-
cemus veluti Roscium in scena. Persona primus vsus est in scena, q
soli quis esset oculis, turpiq; aspectu. Scripsit librum, quo histrionia
comparauit eloquentia Cicero grauissima oratione populum obiur-
auit, q agente Roscio tumultum mouisset. Idem lib. 2. de Orato-
re. Quam soleo, inquit, saepe mirari eorum impudentiam, qui agunt
in scena gestum spectante Roscio. Quis enim se commouere potest
cuius vitia ille non aduertat: Porro autem fuit Roscius L. Syllae adeo
clarus, vt anulo aureo ab eodem dictatore donatus sit. Tanta pra-
eterea tum gratia, tum gloria, vt mercede diurnam de publico mille
aenarios sine gregalibus acceperit. Horat. de eo scribit: Clament
peruisse pudorem Cuncti penes patres, ea quum reprehendere coner,
Quae grauis Aesopus, quae doctus Roscius egit.

Aesopus fuit tragædus amicus. Cic. qui ex histrionia tantas opes
sibi comparauit, vt patinam haberet cc. sestertius taxatam filiumq; reli-
querit adeo diuitem & prodigum, vt vniones aceto liquefactos coe-
cis apponeret Plin. ait patrem posuisse in patina aues cantu aliquo
aut humano sermone vocales millibus, sex singulas coemptas, nul-
la alia inductum suauitate, nisi vt in his imitationem hominis ma-
deret, dignus profus filio, a quo deuoratas diximus margaritas.

Dion Cassius prodit, Neruam Cocceium gladiatoribus theatricis
Mimisq; & saltatoribus maxime oblectatum, e quibus vnus pra-
eteris (cui nomen erat Pylades) dilexerit. Fuit hic Pylades histrio-
nica clarus: Hylam discipulum vsque ad aequalitatis contentionem
studitione prouexit. De vtroque abunde meminit Macrob. lib. 2.
Augustus Caesar, autore Tranquillo, Hydram Pantomimum
in atrio domus suae nemine excluso flagellis verberauit, praetore
sententiam Histrionis culpante. Pyladem quoque vrbe atque Italia
expulsum, q spectatorem (a quo exhibebatur) demonstrasset di-
gno conspicuum que fecisset.

Stephanio etiam nomen est histrionis, quem Suetonius Togatarium
dicat, q primus togatus saltauerit fabulas, dicente Plinio: Minus
autem Stephanionem, qui primus togatus saltare instituit. Hunc
Augustus per bina theatra virgis caesum relegauit, quod circum-
stantiam in puerilem habitum matronam ei ministrasse comperisset.
Rubrius apud Plinium histrio dicitur, cui L. Plancus cognomen
imposuit.

Astydama fuit histrio Morsimi filius, cui statua in theatro po-
nenda decreta erat, q in agendo Parthæneum sese gnauiter ac scite
efflisset. Itaq; titulum conscripsit quo suas ipse laudes complecte-
batur. Vnde natum adagium, Laudas te ipsum Astydamae in modum.

Nicostratus fuit Comædiarum actor talis apud Graecos, qualis
apud

Macrob.
lib. 5. ca.
7.

apud Rom. fuisse traditur Roscius. Propter cuius artis peritiã reliquit locũ sequenti prouerbio, Ego faciam omnia morẽ Nicostrati.

Cytheris fuit Mima, cum qua M. Antonius post Pharsalicam pugnam vectus est curru, quem generosi spiritus leones trahebant. Autor Plin. lib. 8.

Idem scribit *M. Oflium* fuisse histrionem & comœdum, qui quũ populo admodum placuisset natali die suo, conuiuiumq; haberet, edita cœna calidã potionem in pultario poposcerit, simulq; personã eius dici acceptam intuens, coronã e capite suo in eam transtulerit, taliq; habitu rigens nullo sentiente expirauerit.

Saculio nomen est histrionis apud Plutarchum, quem Brutus in bello contra Antonium captiuum cepit.

Fuit & *satyrus* apud Græcos histrio, qui Demosthenis lingua præpediti, ac propterea ingrati populo, sic formauit vocem, vt non prior Demosthenes, sed alter videretur. Plutar.

Thymele mulier prima saltationem docuit. Hinc Thymelici dicuntur saltatores mimi. Martialis: Qua Thymelem spectas, derisoremq; Latinum Iuuenalis: Attendit Thymele, Thymele tunc rustica dicit.

Polus histrio fuit fama celebri in terra Græcia, qui gestus & vocis claritudine & venustate cæteris antestabat. Egit tragœdias poëtarum. Athenis etiam Electram Sophoclis poëtæ vnam cum Orestitis ossibus gestantem. Quem actum scitẽ ad eũ & doctẽ absoluit, vt imagines rerum verbis exprimens, spectatores ad actum & lachrymas concitauerit.

Fuit *Callipides* gesticularius & tragœdiarum histrio inter Græcos clarus, qua in re plurimum se mirabatur. Itaq; vbi Agesilao regi occurrisset, arrogantius eum salutauit, subinde illi se ostentans, arbitratus fore vt comiter à rege exciperetur. Verũ quum senis rex intenderet, nec animaduerneret ad Callipidem, Non admodũ (inquit) nosse me videris õ rex. Tum subridens Agesilaus: An non es (inquit) Callipides ille dicelictas? id est, minus, Spartanorum vocabulo. Quibus verbis ludioni tumorẽ retudit. Fuit autem Callipides ad eũ gestuosus, vt Simia gesticulosiorem Græci eum dixerint. Quam ob rem pronuntiatio illa tam elegans & arguta, reddebat hominem tardiorem.

Fuit *Theocrines* primus tragœdiarũ auctor, deinde calumniator & sycophanta. Vnde & Demosthenes in oratione pro Ctesiphonte, *Æschinem* tragicum *Theocrinem* vocat. Erasmus in Chil.

Cyliscus nomen est tragœdi apud Plin. lib. 35. cap. 10.

Fauo fuit Archiminus, qui in funere Vespasiani Imperatoris personam eius tulit, viriq; (vt moris erat) facta & dicta imitatoris est.

interrogatis itaque ab eo procuratoribus exequiarum, quanti essent funus: vt audiuit, sestertium centies, exclamauit, centum sestertia darent, ac se vel in Tyberim proicerent. Quibus verbis taxabat Imperatoris auaritiam, qui indignaretur tantam expensam in funere suo factam fuisse.

Spinter fuit histrio, à cuius nomine vocatus est *Lentulus Spinther*, quod eius similitudinem referret maximè.

Castor & *Docilis* histriionum sunt nomina apud Horat. in epist. scribentem: Ambigitur quid enim *Castor* sciat an *Docilis* plus.

LUDI ET SPECTACULA

DIVERSA.

Actia ludi fuerunt quinquennales instituti apud *Actium* Epyri promontorium ab Augusto post Antonium & Cleopam superatos in honorem Apollinis Actiaci.

Bubetica ludi fuerunt à bobus appellati, quoniam à veteribus gratia bouum instituti sunt: vocantur etiam *Boalia*.

Pythia vocabantur ludi Apollinares, instituti in honorem Apollinis post interfectum Pythona serpentem. Horat. Qui *Pythia* cãt *Tibicen*, didicit prius, extimuitq; magistrum. *Sabellicus*.

Con. Tacitus scribit *Neronè* instituisse ludos *Iuuenalium* vocabu-
m in quibus non nobilitas vlla, nõ ætas, aut acti honores erãt impedimento, quò minus Græci Latiniq; histriones artè exerceant, & ad gestus modosq; parum viriles. Quin & feminae illud deformia meditabatur. Fieri quoq; iussit cõuenticulã, & cautiones, vbi posita erãt irritamenta luxus, vnde corruptis moribus, creuit libidinum colluies post natos homines longè maxima.

Olympia ludos in honorem Iouis constituit *Hercules* apud *Elidem* & *Pisam* Græciæ oppida, vbi *Gymnicum* certamen fiebat tanto quoque anno. In his qui dimicabat, vocabatur *Olympiothes*. Hic *Hercules* stadium, fecit tantò cæteris maius, quantò mensura pedis eius cæteris præpollebat.

Memea fiebat in honore *Archemori* *Lycurgi* regis *Thracù* filij, quæ ab *Hypsiphile* nutrice in herba relictum serpens interfecerat.

Æacea fiebant de *Æaco* apud *Æginam*.

Marathonea ob taurum à *Theseo* interfectum, vbi *Phiala* argentea dabatur præmium. *Thebis* etiam fiebant *Heraclea*. *Oenomaus* primus apud *Elidem* ludorù spectaculum, equorumq; certamen edidit. Apud Romanos *Romulus* in *Sabinarum* raptu. Vnde *Quid.* Primus sollicitos fecisti *Romule* ludos. Ad certamina *Gymnica* non admittebantur feminae. Vnde *Stat.* Exclusa que expectant præmia matres. In ludis illis certabatur quinque generibus. *Disco*, *Hasta*, *Saltu*, *Iaculatione*, *Luctatione*. Qui in omnibus vincebat voca-

vocabatur Pentathlus.

Dionysia fiebant in honorem Bacchi, vbi maxima bibendi licentia permittebatur. His intererant populus, & Athletæ passim coronati. Omnium certaminum præcipua quatuor fuerunt genera Olympia, Pythia, Nemæa, Isthmia; quorum præmia erant Oleaster, laurus, apium, pinus fiebantque in honorem Pelopis, Apollinis, Archemori, & Palemonis. Aliqui ad Iouem & Neptunum Olympia & Isthmia referunt. Vnde Stat. lib. i. Theb. Non aliter quam Pisæo sua lustra tonanti. Quum redeunt.

Ludi Circenses, qui fiebant in circo, vbi loca erant, & subsellia equitibus patribusque designata. Primus circum designauit Tarquinius Priscus. Spectaculum faciebant equi pugilesque, ex Hetruria maximè acciti. De his Tranquillus in Cæsare, Circensibus, inquit, spatio Circi ab vtraque parte producto in gyrum Eurippo addito, quadrigas, bigas & equos desultorios agitauerunt nobilissimi iuuenes. Troiam ludit turma duplex maiorum & minorum puerorum, Troia autem erat equestre simulachrum, seu umbratica equitum pugna, in qua equi in orbe se inuicem petebant. Huius ludi originem Verg. lib. 5. describit.

Venationes erant spectacula, in quibus positæ in theatro ferae, vt Tygres, Elephanti, & Leones Gladiatoribus congregiebant vsque ad mortem & casum alterutrius partis. Suet. Venationes editæ per dies quinque, ac nouissimè pugna diuisa in duas acies, quingentis pedibus, Elephantis vicenis, tricenis equitibus hinc & inde commissi. In venationibus, & Gladiatoribus soli conducti, aut damnati & ambitiosi ad ostentationem suarum virum adhibebantur, quoniam maximum vitæ discrimen imminebat.

Ludi Seculares in honorem Apollinis, & Dianæ instituti, fiebant centesimo quoque anno præcone per compita clamante: Venite ad ludos, quos nemo mortalium vidit neque visurus est. Hos instituisse fertur Val. Publicola propter exactos reges. Celebravit Philippus Imp. anno post urbem conditam millesimo. In quibus fuerunt Elephanti xxx. Alces x. Tygres x. Leones mansueti xl. Leopardi mansueti xxx. Hyenæ x. Gladiatorum fiscalium paria mille. Hippotamus quoque, Rhinoceros, Arcoleontes, Camelopardi, Onagri, & Equi feri.

Tauri ludi fiebant in honorem deorum inferorum.

Plebei instituti sunt exactis regibus pro libertate plebis, quos postea L. Sylla instituit.

Gladiatorum instituti sunt ad exercendam armis iuuentutem, vt iuuenes ipsi (quando rex postularer) assuescerent non expauescere congressum hostilem.

Ludi scenici dicuntur à scena, in qua celebrabatur à theatricis actoribus. Instituti sunt ob pestilentiam, accitis ex Hetruria ludionibus ad tibicinis modos saltantibus. Ludi scenici fiebant in theatris, Venationes & gladiatorij in Amphiteatris. Ludicros & Scenicos actores Censoria dānauit nota, vt improbos mente & nihili homines.

Spectacula varij generis edita sunt à diuersis principibus. *caesar* exhibuit munus gladiatorium: Ludos etiā regionatim vrbe tota & per omnium linguarum histriones. Item Circenses Athleta. Naumachiam in foro depugnauit *Furius Leptinus* stirpe pratoria, & *Q. Calpenus* senator quondam actorq; caularum Pyrrhicam saltauerunt. Venationes edidit per dies quinq; sublatis metis, quò latius dimicaretur. Athleta cucurrerūt per triduum. Defossus est in monte *Caelio* lacus ad nauale praelium, in quo biremes, ac triremes Tyria, & Ægyptia classis magno pugnantium numero confluerunt. Ad quæ spectacula tantum confluxit hominum, vt præ turba celsi & exanimati sint plurimi, & in his duo senatores.

De spectaculis Augusti sic scribit *Trāquillus*: Spectaculorum assiduitate & magnificentia omnes antecessit. Fecit nonnumquam vicatim. Athletas quoq; extructis in cæpo sedilibus ligneis, Nauale praelium, circa *Tyberim*. Ad scenicas quoq; & gladiatorias operas equitibus Rom. quādoq; vsus est. Milites secreuit à populo. Multis est plebe ordinem assignauit, Prætextatis cuneum suum & proximum pedagogis, Fœminis Gladiatores spectare solum ex superiore loco concessit. Virginibus Vestalibus locum in teatro separatim contra Prætoris tribunal dedit. Voluit, primum subfelliorum ordinem vacuum senatoribus relinquere. Athletarum spectaculo muliebrem semouit sexum. Athletis priuilegia confirmauit. Histrionum licentiam concessit. In Circo aurigas, cursoresq; & cōfectores ferarum produxit. Troia lulum edidit frequentissimè puerorum delectu. Exhibuit Rhinoceros apud septa. *Tygrim* in scena, Anguem quinquaginta cubitorum per somitio. Nulli Græco certamini interfuit, quo non pro merito certatum quicq; honorauerit. Spectauit studiosissimè pugiles, maximè Latinos: nec legitimos atq; ordinarios solum, sed & caterarios oppidanos, inter angustias vicorum pugnares temere, ac sine arte.

Caligula Imper. munera edidit gladiatoria, quibus inseruit cateratas Astorum, Capanorumq; pugilum ex vtraq; legione electissimorum. Nec spectaculis semper ipse præsedit, sed interdum magistratibus aut amicis presidetibus munus iniūxit. Scenicos ludos varij generis fecit, quosdam nocturnos, accensis tota vrbe luminibus. Panaria cum obsonio vitium dedit. Edidit & Circenses plurimos à mane vsque ad vesperam interiecta modo Africanarum venatione, modo Troia decursione. *Minio* & *Chryso colla* constravit cir-

cū Hasticos ludos egit Syraculis, in Gallia Lugduni Miscellos, id est, multiingis ludicis variisque ludionibus referros. Itē certamen Græcæ Latinæq; facundiæ, in quo victoribus victi præmia contulerunt, & eorundem laudes cōponere coacti sunt. Qui autē maxime displicissent, scripta sua spongia linguæ delere iubebatur, nisi ferulis obiurgari, aut in p̄p̄inquo flumine mergi maluissent. Idem Imp. Mirmillionē rudibus secum dimicantē, & sponte prostratum confodit ferrea sica, & more victorū cum palma discunt.

Cæsar claudius fecit seculares ludos quasi anticipatos ab Augusto, nec legitimo tempore reseruos, Circō maximo marmoreis carceribus auarisque metis exculto, propria Senatoribus constituit loca promiscuè spectare solitis, & super quadrigarum certamina Troiæ lusum exhibuit. Exhibuit & Thessalos equites, qui tauros per spatia Circi agebant, in siliebantq; defessos, & ad terram cornibus detrahebant. Item Pantheras, qua conficiebat equicum Prætorianorum turmas ducibus tribunis.

Nero edidit Iuuenales, Circenses, & Scenicos ludos. Itē Gladiatorium munus. Iuuenalibus senes quoque consulares, anulq; matronas recepit ad lusum Circensibus loca equiti secreta ceteris tribuit. Exhibuit & Camelorū quadrigas. Ludos pro æternitate Imperij susceptos appellari maximos voluit, in quibus plerique ex utroque ordine & sexu partes ludicras sustinuerunt. Nouissimus & æques Rom. per Catastromū decurrit insidēs elephāto, Fabulam Afranij togatā, Incendii nomine (quo Troiæ ruina cōtinebatur) induxit, cōcessitq; scenicis, vt ardētis domus supellestiliē diriperēt ac sibi haberēt. Sparsit & missilia omnium rerum, id est, varij funeris munera, quæ erāt occupantiū. Singula quotidie millia autē cuiusque generis. Exhibuit etiā ad ferū quadringētos senatores sexcentosque equites Rom. ad cōficiendas feras in arena. Itē, Naumachiā aqua ex mari proximo inducta, in qua innabāt belluar. Item Pyrrhicas saltationes per ephēbos, quibus peracta opera, diplomata & priuilegia ciuitatis Romanæ singulis obtulit. Fecit etiā vt Taurus Pasiphaen in ligno iuuecæ simulachro abdita iniret, quod multi spectantium crediderunt. Instituit & quinquennale certamen more Græco triplex, Musicum, Gymnicum, Equestre.

Domitianus spectacula edidit magnifica & sumptuosa in Amphitheatro & circo, vbi præter bigarū & quadrigarū cursus duplex etiā cōmisit prælium equestre, ac pedestre, & in amphiteatro nauale quoque. Venationes & Gladiatores exhibuit, noctibus etiam ad lychnos. Pugnas præterea nō virorum modo, sed & fœminarum. Toto Gladiatorij spectaculi tēpore habuit ante pedes suos puerulum coccinatum, portentoso paruoque capite, cum quo plurimum

num fabulabatur. Edidit Nauales pugnas effosso circa Tyberim lacu, quas inter maximos imbres spectauit. Fecit & ludos Seculares. Instituit quinquennale certamē Capitolino Ioui triplex, Musici, Equestre, & Gymnicū. Fecit Certamen Græci, Latiniq; sermonis: Celebrauit & in Albano mōte quotānis quinquatria Mineræ.

Adrianus Imperator fabularum recitationem omnis generis in theatro ad scenam & arcestram dedit. Histriones aulicos publicauit. In Circo multas feras & sæpe centum leones interfecit.

Antonius Pius munera edidit, in quibus Elephanti, Crocutæ, Rhinocerotes, Crocodili, Hippotami, & omnia ex omni terrarum orbe animalia, etiam Tygres fuere. In munere publico tam magnanimus fuit, vt centum leones vna missione simul exhiberet sagittis interfectos.

Gordianus Imp. 12. populo Roman. Spectacula per singulos XII. dies dedit, ita vt gladiatorū nonnunquā quingenta paria, & nūquam minus cētum quinquaginta feras Lybicas vno die, quādoq; mille ediderit. Erat ei sylua in qua habuit ceruos ducentos. Britānos equos feros x x x. Oues feras albas mille. Decem aureas capreas, quas inaurari fecerat. Struthiones Mauros miniatos c c c. Onagros xxx. Apros cl. Ibices cc. Damas cc. Quæ omnia populo diripienda concessit, die muneris, quod sextum edebat.

Philippus Arabs Imp. seculares ludos & munera edidit Circēsia. In quibus dati sunt Elephanti xxxii. Tygres xx. Leones māsuētū x. Hyenæ c. Gladiatorum fiscalium paria mille. Rhinoceros vnus, Archoleontes x. Camelopardali x. Equi feri x l. Leopardi māsuētū x x x.

Heliogabalus quaternos canes ad currum iunxit, eoq; modo vectus est. Idem iunctis quaternis ceruis in publicum processit. Sed & leones coniunxit, se Cybelem appellans. Iunxit & Tygres, se Liberum patrem vocans. Iunxit etiam quaternas mulieres, nudusque à nudis vectus est.

Firmus imperator vectus est ingentibus Struthionibus, adeo vt magis volare, quā gestari videretur.

Sunt & singularium ludorum nomina, vt Astragalus, Sphæricorium, Latrunculi, Alea, Parimpat, & alij id genus.

Astragalus Latine Talus ludus, ex ossiculorū pedis cōiunctura, quibus Apollonius in Argonauticis puerum Cupidinem ludentē ponit. Volaterranus ait Germanos & Trāspadanos hūc adhuc ludum obseruare. Homerus scripsit Elpenora lapsu scalarum exanimatum esse, quū fregisset Astragalon, id est, iuguli coniūcturam.

Zudus pilæ repertus est ab Astragali puella Cercyræ, vel à Pyrrho quodam secundu m Plinium; aut Lydis secundū Herodorum,

Vocatur aliter *sphaeristerium* Tráquillus in Flauio Vespasiano: Valetudine prospera vsus est, quamuis ad tuendá eam nihil amplius quam fauces cæteraq; mēbra sibimet ad numerū in Sphaeristerio defricaret. Pila primū lusit Phacia iuuetus. De hoc ludo Homerus in *Odyssea* locutus est, cuius versus Latinos fecit Volaterranus: Ille pilam dextra missurus ad astra reflectis Terga retro, rursusq; ad magnū protinus ictū Cōsurgēs terrā procūbit pronus ad imam. est & *Ludus Latronū*, seu Larrunculorum, de quo *Martialis*: In fidioforū si ludis bella latronū, Gēmeus est tibi miles, & hostis erit. *Seneca*: Larrūculis ludimus. Volaterranus ait Magioliñū Florentinum fuisse in eo ludo adeò exercitatum, vt memoriter per alium luderet, minime respiciens, aduersario tamen diligenter aduertente.

Aleam Palamedes reperit in castris Græcorū contra Troianos, dum esset in otio. Lusoria tabula vocatur *Phimū*, seu Aleatorium. *Alea* tessera duodecim habet puncta. *Martialis*: Hic tibi bisseño numeratur tessera pūcto, Calculus hic gemino discolor hoste perit. Aleatorium etiam quandoq; pro aleæ ludo sumitur. *Sidonius*: Atq; illuc Aleatorium lassis cōsumpto Sphaeristerio satiat. Qui alea ludūt, vocantur Aleatores, & Aleones. *Catullus*: Nisi impudicus & vorax & aleo. *Suetonius* scribit, *Domitianū* imperatorem (quoties otium esset) alea se oblectasse. Alea Romanis legibus erat vetita. *Horatius*: Seu mauius vetita legibus alea. Hinc *Cice*. Lenticulū colulorē Antonij, de alea condemnatum fuisse scribit. Quum autē Alea dicatur omnis ludus in varietate fortunæ cōsistens, factū est, vt pro periculo periculūq; dubitatione accipiatur. *Lucanus*: Plecter alea fati Alterutrū mensura caput. *Liuius*: In dubiā imperij seruitiūque aleā imus. Cæsar dubitans an traiecturus esset copias ultra Rubiconem aduersus Pompeium, tandem relicta cunctatione, Eatur (inquit) quò deorum ostenta & inimicorum iniquitas vocat, iacta est alea. *Petronius* Arbitrarius tradit Cæsarē dixisse: Iudice Fortuna cadat alea. Aleam iacere ille dicitur, qui se periculis Fortunæque committit. Dicimus ludere aleam, & alea. *Tranquillus* in *Augusto*: Aliquando vt vincat, ludit assidue aleam.

Turricula seu *Fritillus*, id est quod apud Græcos *Pyrgus* dicitur. Erat enim vasculum in modum turriculæ, quo inclusa tessera iactabantur ad tollendam ludentis fraudem. *Martialis*: Querit composita manus improba mittere talos, Si per me misit nil nisi vota facit. *Fritillus* autem dicitur tabula lusoria, quò tessera coniecta agitaturq; mittuntur in alucolum. *Iuuenalis* *Saty.* 14. Paruoque eadem mouet arma fritillo. *Martialis* lib. 13. Hæc mihi charta nuce, hæc est mihi charta fritillus.

Ludere par impar, Moris fuit antiquitus, quod illò carmine *Horatio*

latiano conſtat: Ludere par impar, equitate in arundine longa.

Ludere nucibus noſtri temporis pueruli ab antiquis didicerunt. Nam & maiores hos uſos fuiſſe ludo, docet illud Perſianū: Et nucibus facimus quæcunq; relictis, Quū ſapimus patruos. Noces autem relinquere, eſt omiſſis ſtudiis & nugis puerilibus ad grauiora, magisq; ſeria conuerti. Hinc etiam ortæ ille dicendi figuræ, Nunquam à nucibus recedere. Redire ad nuceſ. Nuceſ abſicere, Nuceſ intermittere, Nucibus indulgere, Nuceſ repetere.

chartarum, Sortium, ac Diuinationis ludi à perditis hominibus inuenti ſunt, qui quamuis noſtro quoq; ſeculo damnentur aded, ut piaculum uideatur, illis tamen adhuc luditur.

Sortiri digitis ludus fuit Italorum maxime paſtorum, ut repente porrectis digitis uterq; numerū diuinet. Maſtuanus Eclog. 1. Sortiri digitis reſ inuicunda voluptas, Magna prius tãtū mēſ erat ſalucia morbi. Simile eſt illud: Micare digitis Cic. lib. 2. de Diuinatione: Quid eſt enim ſors? Idē propemodū, quod micare, quod talo iacere, quod teſſeras. M. Varro: Micandū erit cum Græco, utrū ego illius numerum, an ille meū ſequatur. Nemeſianus: Digitos iactare micantes. Vnde natum adagium, Dignus quo cum in tenebris mices, id eſt, cui ſecurè credas, & iniurato fidem habeas, is enim quo cum in tenebris micamus, poteſt nos fallere, ſi uelit.

Porro autem veterum monumentis proditur ſummos viros, & multa laude præſignes, luſu non abſtinuiſſe: Nam *Herculem* illurū portentorū domitorē, Iouis & Alcmenæ filiū, ferunt cum puerulis læpius colluſiſſe, eoque modo curas animi remiſiſſe. Ab Alcibiade quandoq; depreheſus eſt *socrates*, cū Læpocle infantulo colluſdēs. *Ageſtlaus* cū filio arundinem interdum equitabat, qui puerilis moſ eſt, alludēte Horatio: Ludere par impar, equitate in arundine longa. *Tarentin* Archytas cū pueris de famulicio luſus agitabat, hiſq; oblectabatur plurimum, dnm agitaret conuiuia. Volaterranus ait *Cosmum Medicum* iam ſenem, & patriæ principē, nepotibus paruis colluſiſſe, & ex hiſ cuidam auenam in medio foro aptaſſe.

G Y M N A S I A.

Gymnaſium propriè dicebatur locus in quo nudi palæſtricæ Goleo peruncti concertabant. Nunc pro quocunq; exercitij loco ſolet accipi. Vnde & Gymnaſtes præceptor. Gymnaſiarcha gymnaſij magiſter.

Craneum gymnaſium erat apud Corinthum.

Eſt & *Cillaraium* gymnaſij nomen apud Plur. in Cleomene.

Lyceum, *Academia*, *Pyrgæum*, *Canopum*, *Pæcile*, *Tompe*, gymnaſia Athenis fuere. Nam & Canopum agnoſcit Philoſtratus, in Herodis Attici vita. Pæcile uerò porticus varia à Latinis appellatur.

Nobilitata etiam præter picturam Marathonicæ pugnæ, Zenonis stoici conuentu. Vnde à porticu Stoici dicti. Lyceum Aristotelis, Academia Platonis scholæ fuerunt. Versus Ciceronis: Inq; Academia umbrifera, nitidoq; Lyceo Fuderunt claras sæcundi pectoris artes, De Prytaneo, Cicero lib. I. de Oratore: Et vt ei victus quotidianus in Prytaneo publicè præberetur.

STADIA DIVERSA.

Stadium xii. nostros efficit passus. Hoc est pedes DCXXV. Hoc Censorinus Italicum vocat. Olympicum pedibus DC. constat. Pythicum circiter mille. Vitruuius stadiatas domorum porticus appellat prælongas, & magnificas.

TELORVM BELLICORVM,

ET GLADIORVM

NOMINA.

Telorum vocabula Gellius lib. II. cap. 25. multa ponit ad hunc modum: Hasta, Pilum, Phalarica, semiphalarica, soliferrea, gesa, lancea, Rumigestri, faces, trigula, frameæ, Mesanculæ, Cateæ, Rompheæ, Scorpius, Scibones, Silices, veruta, enses, sicæ, machææ, spathæ, lingulæ, pugiones, Clunacula.

Lingulam veteres dixerunt gladiatorum oblongum in specie lingue factum. Cuius meminit Neuius apud eundem Cellium: Sine mihi gerere morem, videat lingula. Domitius in Martialem ait, lingula etiam capi pro instrumento, quod ad similitudinem lingue constatum vsui esse potest ad aromata tractanda, vt in illo versiculo Martia. Gracilesque lingula, carei que chartæ que.

Rompheæ genus est teli Thraciæ nationis. Vale. Facus lib. 6. Argon. Æquaq; nec ferro breuior, nec Rompheæ ligno. Mantuanus mediam produxit dicens: Quam geris aduersus feriat Rompheæ cohortes.

Spara minimi generis sunt iacula, à spargendo dicta. Sunt autem rustica tela in modum pedis recurua. Verg. lib. 10. Agrestisq; manus armat Sparus. Nam vtrunq; dicimus in masculico & neutro genere. Sallust. Cateriq; vt quosque casus arma erant sparis, aut lanceis, alij præacutas fudes portabant. Lucil. Tum spara, tum murices portantur tragula porro.

Manobarbulus genus est teli, similis plumbeæ pilæ, quo utebantur milites, qui manobarbuli dicebantur.

Materis telum est oblongum, breuius tamen lancea. Sisenna: Gallia materibus Sueui lanecis configunt.

Runa teli genus latam habentis cuspidem.

Sibina, seu Sibinis, telum est venabulo, simile, Illyriis peculiare. Ennius: Illyriis restant sicis, sibinis que fodentes.

Veri-

Veruina telum est simile veru. Sidonius: Cui noster sermo erit pro veruina.

Machæra Græcè gladium, seu cultrum Latine significat. Apuleius, Comminabatur sese concisurum cum machæra frustra. Plautus: Si tibi est machæra, & nobis virbina est domi. Quod adagium dici solet, quum malum malo opponitur. Virbina enim etiam genus est teli:

Sarissa dicitur hasta prælonga, Macedonum genti peculiaris. Vnde & Alexandri stipatores Sarissophoros vocat Curtius. Linius: Prælongas hastas Macedones Sarissas vocant. Luc. lib. 8. Primi Pelles acū fregere Sarissas. Ouid. lib. 12. Qui clypeo, gladio, & Macedoniamque Sarissa conspicuus.

Harpe incuruus est Mercurij gladius, quæ vsum ferunt Perseum; Lucanus. Et sobritus præpes Cyllenida sustulit Harpen: Harpen alterius monstri iam cæde rubentem. Pontanus li. 4. de Stellis: Quæ matrem clypeo, galeaque adamantideque Harpe instruxit.

Acynacis gladius est Parthorum genti peculiaris. Horat. lib. 1. Car. vino & lucernis Medus Acynacis immane quantum discrepat. Curtius lib. 5. Strictoque acynace interfecturus videbatur, nisi prope Bessus Bactriani que deprecarentur.

Idem Curtius ait *Copidas* esse gladios leuiter curuatos, Falcibus similes quibus appetebant belluarum manus.

Framea gladius est Marti peculiaris. Iuuenalis. Et Martis framea, & Cynthæi spicula vatæ. Martianus Capella: Gradui framea non ausus poscere falcem. Cor. Tacitus, vbi de populis Germaniæ loquitur, frameas pro hastis videtur accipere, dicens: Rari gladiis, aut maioribus lanceis vntur Hastas, vel ipsorum vocabulo Frameas gerunt angusto, & breui ferro, sed ita acri, & ad vsum habili vt eodem telo prout ratio poscit, vel cominus vel eminus pugnent. Et eques quidem scuto, Frameaque cõtertus est, pedites & missilia spargunt.

Aegema species est leuioris iaculi, autote apud Cælium Eustathio. Est & *Ancyle* iaculum quoddam quo qui vntur, vocantur Ancyliste, quamuis etiam Ancyle significet ansam iaculi.

Sigynnum iaculi genus est. Autor Cæli ex Lyrophron.

Geus, siue Geum, dicitur telum omnino ferreum.

Dolones tela sunt bellica, à lædendo dicta, autore Donato. Nam dolos Græcè læsio dicitur. Syllius li. 3. Nec te reti dextra in pugnam armata Dolone. Trãquill⁹ in Claudio Cæsare: Reperti & equestris ordinis duo in publico cù Dolõe, ac venetario cultro præstolates.

Spatha genus est gladij. Iulius Capitolinus de Maximino Imp. Fecit & Spathas argenteas, fecit etiam aureas, & omnino quicquid pulchritudinem eius posset iuare.

Culter, seu Cultrum (verumque enim dicimus) propriè dicebatur gladius victimariorum, quo scindebantur victimæ. Hinc Cultrarij dicebantur victimicidæ. Propertius: Quum fallenda meo pollice cultra forent. Eius propè generis sunt Clunaculû, & Seceſpita.

Clunaculum, dicitur à ſcindendis victimarum clunibus.

Seceſpita, à ſecando, gladius erat ferreus & oblongulus, manubrio eburneo rotundo, quo Flamines Flaminicæ, & Pontifices utebantur ad ſacrificia. Tranquillus in Cæſare Tiberio: Nam & inter Pontifices ſacrificanti ſimul pro ſeceſpita plumbeum cultrum ſubiiciendum curavit.

Sica, gladius eſt occultus, & inuaſorius, qui incluſus ligno formæ habet baculi. Hoc qui utuntur, Sicarij vocantur. Horatius: Si quis erat dignus deſcribi, q̄ malus aut fur, Quòd mæchus foret, aut Sicarius. Martialis lib. ii. Inuaſit medicus Sica Phreneticus Eucli.

Cateia, gladius eſt falcatus, Germanis olim frequens. Syllius: Panda manus eſt armata Cateia. Ponta. lib. 5. de Stellis: Armaque, Pilaque, Cateias.

Novacula culter eſt raſorius, cuius artifices dicuntur nouacularij. Mart. de ferramentis tonſorij: Tondentis hæc arma tibi ſunt apta capillis Vnguibus hæc longis, vtilis illa genus.

Paraxonium, gladij genus quod accingi ſolet zonæ.

Paliû, teli genus eſt, ſeu minoris iaculi, quòd in itinere torquetur.

Pugio, genus teli, ſeu gladij breuiuſculi, à pugnando dicitur, vel q̄ punctim feriat, vel quòd punctim teneatur. Hinc diminutivû.

Pugiunculus Cic. Hiſpanienſem pugiunculû Cn. Piſonẽ appellabat.

Haſta dicitur, quòd ſtans vel à ſtante ferri ſoleat. Vnde & haſtile deductum Mõris erat antiquitus haſtæ ſubiicere res, quæ exponerentur venales per auctiõnem. Hinc Haſtarium, dicebatur auctiõnaria illa venditiõ. Tranquillus in Augusto: Ipſum, bonaque eius ſubiicit haſtæ. Haſtici ludi, qui haſta conſciuntur. Idem Auctor in Caligula: Edidit & peregrè ſpectacula in Sicilia Syraeuſis haſticos ludos. Haſta pura, dicitur nullo ferro præpilata. Vergil. Ille vides pura iuuenis qui niritur haſta Suetonius in Claudio: Poſidem ſpadonem Britannico triumpho inter militares viros haſta pura donauit. Haſtis puris enim milites ob fortitudinem donabantur. Hinc ſcribit Plinius, Sicinium Dẽntatum donatum fuiſſe haſtis puris duodeuiginti.

Triphorû, dicitur telû lõgitudine trium cubitorû quod Catapultam mittitur. Ennius: Aut permaneret paries percuffus triphoro.

Sagitta, iaculum quod arcu mittitur. Hinc Sagittæ verbum, id eſt, iaculari. Hieron. Vt ſagittent in occultis immacularum. Sagittarius, qui ſagittas intorquet, Trãquillus in Flauio Veſpaſiano: Syria-

Haec cum praemisit exercitum: Hinc XL. millia sagittariorum. Sagittarios equestres Graeci Hippotoxatas vocant. Omnium optimi sagittarii sunt Parthi, qui fugientes & auersi iaculantur, & laedunt perinde ac aduersi. Lucanus Ocyor & missa Parthi post terga sagitta. Fiant etiam composita Sagittifer, & Sagittipotens. Cicero in Arati Phaenomeno: Mense sagittipotens solis quum sustinet orbem. Ruffus Festus: Membra sagittigero cedunt postrema reuecto.

Iaculum, quicquid iaci potest. Hinc Iaculari verbum. Iuuenalis: Satyra 1. Et quantas iaculetur Monycus ornos. Dicimus etiam Iaculo & Eiaculo.

Tragula a traiciendo, vel quod infixi scuto trahatur. Metaphorice pro dolo capitur. Plautus: Tragulam in te iniicere adornant.

Pila dici potest quinque pedum hastile. Sulpitius ait. Pila. Romanorum esse missilia trium pedum utrinque praefixa ferro trigonovnciarum nouem. Lucanus: In festis que obuia signis Signa, patres aquilas, & pila minantia pilis.

Falces, Harpagones, Fundae, Fustibalae, Plumbatae, Onagri, Scorpiones, numerantur, a Vegetio inter tela naualia. Fundis qui utuntur, vocantur Funditores.

Catapulta, dicitur velox Iaculum, vel sagitta. Plautus: Atque ita te nemo torquebo, ut Catapultae solent.

Aclides, Seruius ait tela esse adeo antiqua, ut nec vsquam commemoretur in bello. Legitur tamen, quod sint clauae cubito & semis factae eminentibus hinc inde acuminibus quae ita in hostem iaciuntur religatae loro vel lino, ut peractis vulneribus possint ad dominos redire. Putatur tamen esse teli genus, quod per flagellum in immissum iaci potest. Verg. li. 7. Aen. Teretes sunt aclides illis Tela, &c.

Verutum est telum breue & angustum. Autore Nonio. Salustius, Hist. Auxiliumque manebant in modum Veruti militaris.

Gesa Gallorum sunt tela. Verg. li. 8. Aen. Duo quiesque Alpinae coruscant Gesa manu.

Venabulum venantium hasta lato praepilata ferro. Ouid. in epigram. Phaedrae: Siue tenes lato venabula cornea ferro.

Ansa sunt iaculamenta cum Ausis.

Sequentia iaculorum nomina enumerantur a Crinito, ubi de telorum generibus meminit: Spari, Cateiae, Frameae, Caiae, Rumigestii, Melanculae, Sibini, Gesa, Veruta, Aclides, Romphea, Lanceae, Pila, Sarissa, Scibones, Tragulae, Telones, Hastae, Sudes, Phalaricae, Ipsi, Faces, Semiphalaricae, Caestra, Soliferrea, Scorpis.

TELA PROPRIA GENTIVM.

Framea, Germanorum: Romphea, Thracum: Lancea, Hispanorum: Vnde Varro apud Gellium ait, Lanceam non Latinum, sed

Hispanorum esse verbum. Pila Romanorum: Ipsi, Boiorum: Sarissa Macedonum: Sibini Illyricorum.

TELA, ET SCEPTRA DEORVM.

Hæpe gladius est falcatus Mercurij. Vnde & Ovidius Harpennocat Cyllenidem lib. 5. Mera.

Frameam poetæ vocant Martis hastam.

Simulachro Apollinis apponebatur *Arcus, Sagitta, Clypeus, & Lyra* Claudianus: Mars clypeo melior, Phœbus præstantior arcu.

Sceptrum & Fulmen Ioui tribuuntur. Vnde & poetæ Iouem appellant fulminatorem, fulminigerum, fulguratorem, tonitrualem, sceptrigerum. Quintianus in Orpheo: Astant cœlicolæ intenti, quæ fulminiger rex præcipiat. Bapt. Pius: Iunxit Agenorida sceptrifer ipse tonans.

Claua fuit Herculis telum. Quid. in epistola Deianyre: Instruxitq; manum claua domitrice ferarum. Idem lib. 15. Vulnera clauigeri quæ fecerat Herculis arcus.

Fuscina telum fuit triseulum, in signo Neptuni, vt apud Priapeiam: Neptuni Fuscina telum. Mar. li. 1. Fuscina dente minax nexi fuit anchora curuo. Dicitur & *Tridens*, velut tres habens dentes Neptunus apud Verg. li. 1. Æn. Et Lucanus 4. Ouid. 8.

IMPOSSIBILIA FACTV.

Ioui Fulmen, Herculi clauam. Homero versum subtrahere: tria hæc olim credita sunt impossibilia. Autore Macrobio lib. Saturnaliorum. Quod essi fieri posset, alium tamen nullum diceret vel fulmen præter Iouem iacere, vel certare præter Herculem robore, vel canere, quod cecinit Homerus.

MACHINÆ QVÆDAM BEL-

LICAE, ET TORMENTA.

Bombardam Galli vocant machinam à bombo & ardeo, vt autumat noster Nicolaus Beraldus: execrabile profus inuentum quo nihil fulmini magis simile, luce, impetu, & odore terribissimum. Cuius inuentori (vt inquit ille) robur & æs triplex circa pectus erat, illum parentis crediderim sui ceruicem, & penetrabilia sparsisse nocturno cruore Hospitis, &c.

Graphicam tormenti huius descriptionem, vide apud eundem Beraldum in Rusticum Politiani ex versibus Ioannis Mariæ Catanei. Richardus Bartholinus Bombardam vocat turrifragam, nouo sed tamen conuenienti epitheto. Volaterranus ait Bombardam primam à Germanis dono Venetis datam, quum hi apud Clodiam fossam Genuenses obsiderent.

Vegetius *Testudinem* machinam fuisse bellicam, de materia ac tabulatis contexta, quæ ne exurceretur incendio, coriis, vel cilicis

centonibusq; vestiebatur. Hæc intrinsicus accipiebat trabē adūco præfixā ferro, quod *Falx* vocatur, ab eo q; incurua est, vt de muro lapides extrahat. Idem ait caput eius vestiri ferro, appellariq; *Arietem*, q; frontē habeat durissimā, quæ subruat muros, & arietum more retro cedat, vt cum impetu vehemētius feriat. Habet autem testudo machina similitudinē cum testudine vera: nam sicut hæc modò reducitur, modò profert caput, sic illa interim reducit trabē, & quandoq; exerit. Vide Ammianum Marcellinū quoque. De ariete Verg. Labat ariete crebro Ianua, & emoti procumbūt cardine postes. Ouidius lib. 11. Meta. Nec lauius pullata sonat, quàm ferreus olim: Quū laceras aries ballistave concutit arces. Hinc Arietare verbum, id est, cum impetu percutere. Ver. Arietat in portas & duros obice postes. De Ariete Pamphilus: Rumpo fores, muros quatio, demollio arces: cornua ferrata sub trabe dura gero.

Vinea (quas aliter Catto vocat) fiebat hoc modo. De lignis leuioribus machina colligabatur, lata pedibus octo, alta pedibus septē, lōga xvi. huius testū munitione duplici tabulatis cratibusq; cōtextebatur: latera sapiebatur vimine, ne saxorū telorūq; impetu penetrarētur: extrinsecus autē ne immisso cōcremaretur incēdio, crudis ac recentibus coriis ac centonibus operiebantur: multis in ordinē iunctis se supponunt milites, qui tuti penetrāt ad excauanda murorū fundamenta. De Vineâ Proper. lib. 4. Dumq; aries murum cornu pullabat ahenō, Vineaq; inductum lōga tegebat opus.

Plutei contexebantur ad similitudinem cassidis à vimine: ciliciis protegebantur coriis, ternisq; rotulis, quarum vna in medio, duæ in capitibus opponebantur: ad mouebātur in quacūq; partē more carpenti, & applicabātur muris: horum munitione protecti obsessores, sagittis, fundis, & missilibus obsessos, de propugnaculis ciuitatis exturbabant, vt scalis ascendendi facilior pateret occasio.

Musculi dicuntur minores machinæ, quibus protecti obsessores visis fossarum (verbum est Vegetij) cōportatis lignis & lapidibus complent, & solidant, vt turres ambulatoriæ sine impedimēto ad moueātur, & applicētur muris. Minores sunt vineis, & pluteis firmiores. Vocantur autem à similitudine musculorū piscium. Nam quemadmodum illi quum minores sint, tamen Balænis auxilium adminiculumque exhibent, ita quoq; hæc machinæ subsidio sunt ambulatoriis turribus ad parandā viam, præmuniendaq; itinera.

Turres ambulatoriæ, sunt machinamenta trabibus tabularisque compacta, crudis coriis, & centonibus cōmunita, ne hostili crementur incendio. Fiebant interdum tanta proceritate, vt & muros & lapideas turres altitudine superarent. Voluebant multis rotis arte mechanica suppositis. Quū muris ad mouebātur, præsens erat ciuitas

ciuitatibus periculum. Nā sursum verſum habebant ſcalas quibus irrumpebatur in vrbein. Deorſum verſum arietes, quorum impetu diuellebantur muri. In earum ſaſtigio collocabantur ſagitarij, qui obſeſſos contis, & ſaxis miſſilibus, protrudebant, eoſque modo capiebant ciuitatem ſine mora. Obſeſſis enim nulla ſpes erat auxiliij, quum ſupra ſe aſpicerent altioſem hoſtium murum.

Sambuca, fiebat ad ſimilitudinē citharæ. Nam vt in cithara ſunt chordæ, ita in trabe, quæ turri admouebatur erant funes, qui pontem de ſuperiori parte trocleis laxabant vt deſcenderent ad murum, exibantque ſtatim bellatores, & per eam tranſeuntes mœnia vrbis inuadebant.

Exoſtra, ſpons erat turris ambulatoriæ, per quem obſeſſores in muros obſeſſarum vrbiū tranſmeabant.

Obſeſſi ab obſeſſorum machinis tutabantur ſe balliſtis, arbaliſtis, onagris, ſcorpionibus, fuſtibalſis, & ſagittariis fundis.

Talenor, machina fiebat hoc modo, Trabs vna in terram præalrè deſigebatur, in cuius vertice connectebatur altera longior, dimēſa medietate eo libramento, vt depreſſo vno capite, erigereur alterum. In vno quoque capite cratibus, & tabulatis contexebatur machina, in qua pauci collocabantur milites. Depreſſo itaque per funes altero trabis capite, altero verò (in quo erant) cleuato, imponebantur in murum.

ſcorpiones, machinæ ſunt quæ Vegetij tempore dicebantur Manuballiſtæ. Ideò autē nomen hoc traxerunt, quod paruis, ſubtilibusque ſpiculis inferrent mortem. Alter ſcorpio vocatur Onager, quod aſini feri quum à venantibus agitantur, ita eminus lapides poſt terga calcitrando emittunt, vt perforent pectora ſequentium, aut per fractis oſſibus capita ipſa diſplodant. Saxis autem per Onagram contortis, non ſolum equi elidebantur & homines, ſed etiam hoſtium machinamenta frangebantur.

cochleæ, dicebantur rotundæ machinæ, in quibus per circuitum obſeſſores conſcendebant in muros inimicorum.

Balliſta, bellicum erat tormentū ex ferro, aut taxo, aut oſſe, quo magni lapides emittebantur, vt ait Sulpitibus. Ouid. lib. 1. de Triſt. Quæ graue balliſtæ mœnia pulſat onus. Cic. lib. 2. Quæſt. Tuſcul. Vt enim balliſtæ lapidum, ita reliqua tormenta telorum. Balliſta formabatur ea magnitudine, vt lapides cxx. pondo eiacularerent. Balliſta maior ſaxa contorquet. Hæc à Phœnicibus reperta eſt. De hac Syllius lib. 1. Phœcis effundit vaſtos balliſta molares. Balliſta minor haſtam iacit, & parua ſpicula. De hoc videtur intellexiſſe Lucanus lib. 3. dicens: Nec enim ſolis excuſſa lacertis Lancea, ſed tenſo balliſtæ turbine rapta.

Phale

Phalarica, genus erat teli quod ex phalis, id est, turribus ligneis intorquebatur. Erat autem præfixa valido ferro in modum hastæ intra tubum: cuius hasta sulphure, resina, bitumine, & stuppis conuoluebatur, infuso oleo, quod incædiarium vocabant, & cæ ballista emittebatur.

Inter nostri temporis machinas habentur *colubrina*, & *Serpentina*, quæ oblongæ fiant, habeantque effigiem propè Serpentis & Colubri. Pamphilus Saxo: Vis, sonitus, rabies, motus, furor, impetus, ardor. Sunt mecum, Mars, hæc ferreus arma timet.

Arcubalista & *Corrobalista*, dicebantur minores machinæ, quæ curriculis ferebantur.

Malleoli erant quedam missilia, quæ arcu iaciebantur, materiam habentia ad comburendum. Liviùs: Alioqui venerunt ferentes stuppam, picem, & malleolos.

Inter machinas etiam numerantur *Trifaces*, *Cataphractæ*, *Plumbata*, *Tribali*.

Falces & *Harpagæ* armorum genera sunt apta murorû opugnationi: Si fenna apud Nonium. Falces iniectas comminuunt, Putcos propius collatis Harpagis deiciunt, mittunt à turribus.

ARMORVM VARIA GENERA
& bellorum instrumenta.

Galea dicitur cassis, seu ferreum instrumentum: à galero, quo veteres vsi sunt, Ouid. in epist. Et galeam pressa sustinuisse coma. Ea ornata cristis & pennis maiorem solet incutere ferrorem, Vnde Verg. lib. 8. *Aeneid.* Terribilem cristis galeam, flammisque vomentem. Idem significat *cassid*, dicimus etiam *Cassida*. Propert. Aurea cui postquam nudavit cassida frontem.

Ancyle dicitur breue scutû Nonio. Hoc ex vtroque latere recisum erat, ut nullus videretur angulus, & summû infimumque; latus eius medio pateret. Ferunt ancyla Principate Numa Pompilio cœlitus fuisse demissa. Ouid. lib. 5. *Fast.* Ecce ancyle vocant, quod ab omni parte recisum est, Quaque oculis spectes angulus omnis abest.

Parma fuit breue scutû, peditibus peculiare. Verg. lib. 11. Ense leuis nudo, Parmaque; inglorius alba, Dicimus & *Parmula*. Horat. Tecum Philippos & celerem fugam Sensi relicta non bene parmula.

Pelta dicitur Clypeus Amazonum, in modum Lunæ recurvus. Verg. Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis. Stat. lib. 5. *Syl.* Hinc peltiferæ dicuntur Amazones. Ouid. Quid modo peltiferas fudit Meoridas, &c.

Cætra scutum est loreum, quo vtuntur Afri & Hispani, Luca. lib. 7. Illic pugnaces commouit Iberia Cætras. Verg. Læuas Cætra tegit. Cætrati dicuntur qui vtuntur huiusmodi scutis.

Ocreæ

Ocreæ dicuntur crurum munimenta. Apuleius, Ille galea caput, ille crura Ocreis inuoluit. Hinc Ocreati, ocreis ornati. Plinius: Ad reliquos vsus laborioſe euehitur ocreatis cruribus. Vegetius: Pedes ſcutati præter cataphractas, & galeas etiam ferreas, Ocreas in dextris cruribus cogere tur accipere. Verg. lib. 7. Æneid. Aut ocreas leues lento ducunt argento.

Thorax dicitur ferreum pectoris munimentum, & quicquid à collo ad coxendicæ protenditur in anteriori corporis parte. Thoracati, thorace induti. Plin. Parrhaſius pinxit Nauarchum, thoracatum. Fiebant olim thoraces cratibus coſtarum ferreis, vnde & nexiles vocãtur Statio, & multiplices. lib. 12. Multiplicem tenues iterant thoraca cæteruæ.

Phaleræ ornamenta ſunt equorum, qui inde vocantur phalerati. Verg. lib. 5. Æn. Primus equum phaleris inſignem victor habeto.

Ephippia ſunt ſtragula, quibus equi integuntur, vel ſellæ eis ad inſidédũ poſitæ. Cato: Fuit mihi equus ſine ephippio. Equi ephippiaſj dicuntur quibus imponuntur ſellæ, ne graui inceſſu vulnerent ceſſorem. Ephippiati equi, ſuis phaleris ornati. Horatius adagium fecit: Optat ephippia bos, piger optat arare caballus. Vbi quis vult ea curare, quorum eſt ignarus.

Capiftrum & Frenum, vincula ſunt capitis equorum. Martialis: parat purpureis aper capiftris.

ſtapedes, machinulæ ſunt ferreæ, quibꝰ pedes ſuſtinet equitatés.

Pharetra, reſpoſitorium ſagittarum, quanquam & pro ſagittis interim capiatur. Ouid. lib. 1. Meta.

Lorica dicitur ferreum corporis munimentum, quale apponbatur antiquis regum, & Imperatorũ ſtatuis. Dicitur autẽ Lorica, velut connexa loris. Squalebat ferri laminis, vt cruſtis coclearum. Virruuius: Nõ patietur lorica teſtacea lædi latera. Modestus: Centuriones nimium bellicofas loricas tranſuerſis caſſidũ cruſtis (vt à ſuis facilius noſcerentur) habebãt Martial. Inuia Sarmaticis domini lorica ſagittis, Hinc Loricare eſt armare, ſeu lorica in ducere. Plin. de Ichneumone in Aſpidem certaturo: Mos (inquit) vbi pluribus eodem modo ſe coriis loricauit, in dimicationem pergit.

Vmbo dicitur pars clypei eminentior. Capitur & pro toto clypeo. Verg. lib. 10. Sed ſuſtinet creus umbo. Statio lib. 18. Euboicum duris rumpunt umbonibus agmen.

NOMINA DIVERſA AD MILITIAM SPECTANTIA.

Exercitus dicitur magnus militum numerus, ab exercitatione. Cui præeſt qui legiones cum ſuis auxiliis cõmiſtrat. Eiusqꝰ officiũ conſiſtit non ſolum in danda, ſed etiam obſeruanda diſciplina

plina. Is vocabatur à Romanis *Tribunus militaris*, cui iubebatur parere milites: eius intererat milites in castris continere, ad exercitationes producere, clausas portare, vigiliis interdum circuire. Annorum & comitatibus consulere, obpescere tumultus militares, delecta secundum auctoritatem castigare, audire commilitonum querimonias, & multa id genus alia. Dicebatur autem Tribunus à tribu, quoniam Romulus primus milites ex tribu legit. Tribunorum militarium alij dicebantur *Ruffuli*, qui creabantur in exercitu: Alij *coestiani* qui designabantur in comitiis. Dicti sunt & *Rutul* q; *Rutillius Ruffus* legem, de his creandis ab exercitu, quandoq; tulit. Equo stris ordinis nomen sæpe mutatum est. Nam qui ad equitatum trahebantur, primum *Flexumines*, & *Trossuli* dicti sunt, quum opus in Thuscis eo nomine soli sine peditatu cepissent.

Miles suberat Centurioni: *Centurio*, Tribuno: *Tribunus*, Legato: *Legatus*, Consuli: *Consul*, Dictatori: *Centurio*, centum peditibus præerat. Is erat quem nunc primipilum dicimus. *Myrias* continebat decem millia. Hinc *Myriarches*, qui decem millibus præest.

Legio à delectu militum dicta est, autore Nonio. Romanorum legiones habebant singulæ sena millia, & interdum amplius, ubi res postulabat. Differebant autem ab auxiliatoribus. Nam, *Auxiliares* conducebantur ad prælium ex diversis locis, nec disciplina inter se, nec notitia, nec affectione consentientes aliisq; institutis, ritibus, & dissimili armorum usu, iungebanturq; legionibus admixti, non principalis subsidij loco. Legio autem propriis cohortibus constabat, habebatq; grauis armaturæ principes *Hastarios*, *Triarios*, & *Antesignanos* Item leuis armaturæ *Ferentarios*, *Sagittarios*, *Funditores*, *Ballistarios*, ut proprios unoque animo, & pari consensu castra munientes. Erat in legionibus tanta armorum exercitatio & fiducia, ut nusquam legantur plures fuisse legiones, quam legiones. Qui legionum matriculis inferi volebant, hoc est, numerari inter legionarios, solebant iurare, idque *sacramentum* dicebatur. Iurabant autem per deos, & Imperatoris maiestatem, se fide seruatos inuiolatam, æternumque famulatum suo principi exhibituros, militiam nunquam deserturos, nec recusaturos mortem pro Rep. Habebat Legio decem Cohortes. Quarum prima habebat pedites M. Equites loricatoros CXXXII. Secunda pedites DLX. Equites loricatoros LXVI. Tertia pedites DLV. Equites itidem LXVI. Quarta pedites DLX. Equites LXVI. Quinta totidem. Hæ autem primæ ordinabantur in prima acie, tanquam magis strenuæ. Sexta pedites DLV. Equites LXVI. Septima pedites DLX. Equites LXVI. Octaua, Nona & Decima singulæ totidem. His decem cohortibus perficiebatur legio, quæ habebat peditum sexmillia, Eques DCXXXVII. A numero & ordine legio

legionum milites dicebantur Primani, Secundani, Decumani prima & ſecunda, aut decima legionis.

Cohors diuidebatur in quinquaginta manipulos. Manipulus in xxx. milites. *Manipulum* autem Varro ait eſſe minimam exercitus manum quæ vnum ſequitur ſignum. De quo verbo Ouidius: Illa quidem ſceno (ſed erat reuerentia ſceno. Quantum nunc aquilas cernit habere tuas) Perrica ſuſpẽſos portabat longa manipulos. Vnde Manipularis nomina miles habet. Lucan. lib. i. Conuocat armatos extemplo ad ſigna manipulos. Hinc *Manipulares* milites, dicti, à manipulo ſceni, quod ſequebantur.

Centuria dicebatur centenarius militum numerus, cui qui præerat vocabatur Centurio.

Conſtabat *Turma* ex triginta duobus equitibus. Varro turmam ait dictã eſſe mutata e, in v, quaſi ternam, quòd terdeni milites ex tribus tribubus, Lucerum, Rhamneſium & Tatiẽtium fiebant.

Phalanx dictio eſt Macedonica, quadratam aciem, & cuneum militarem propriè ſignificans, quando pes pedi, clypeus clypeo, vit viro in acie conſerebatur: qui mos erat Macedonum peculiatibus. Curtius. Macedones, inquit, phalangem vocant peditem ſtabile agmen, quum vir viro, & armis arma conſerta ſunt. Capitur tamen pro quouis exercitu. Verg. li. 6. At Canaum proceres, Agamemnoniãq; phalanges. Quoniam autem vocabulum eſt Macedonicum phalanx, proprio epitheto vocatur Sariffigera, à Sariffis Macedonum haſtis.

Porò autẽ *Hæſtati* dicuntur qui pugnant haſtis: *Pilani*, qui pilis. *Ordinarij* dicuntur, qui in prælio præſunt, & primos ordines ducunt.

Auguſtales dicebãtur, qui ab Auguſto ordinarijs iuncti fuerant.

Aquiliferi, qui portabant aquilam Romanorum inſigne. Lucan. Pares aquilas, & pila minantia pilis.

Imaginarj, vel Imaginiferi, qui imperatorum portabãt imagines.

Signiferi, qui ſigna portant.

Tefferarj, qui teſſeram per conturbèrnia militum nuntiant. Teſſera autem vocatur præceptum ducis, quo ad bellum aut aliquod aliud opus mouer exercitus.

Campigeni dicuntur anteſignani, ideo quòd eorum opera, atque virtute exercitij genus creſcit in campo.

Metatores, qui præcedentes locum deligunt caſtris.

Beneficiarij, qui tribunorum beneficio promouentur.

Librarij, qui in libros rationes referunt ad milites pertinentes.

Tubicines, *Cornicines*, *Buccinatores*, qui tuba, æreo cornu, vel bucina committere ſoleant, prælium, vt *Liticines*, qui lituo canunt. Marcellinus: Poſt exactum iã diem occinente liticine reuocatus in u

maestissimus miles, prope supercilia Rheni tēdebat. Dicuntur etiā *Amatores* Suet. in Cæsare Dictatore: Inter eos, inquit, & amatores supra ab vno tuba profiliuit ad flumen. Marcellinus: Quum superisset exiguum noctis amatorū clāgore ductore urbem, vt mox castram terribili corona cinxerunt. Buccinatores, autore Vegetio, ornamentum erant totius legionis in ingressu confictus, & eius medietu. Hinc per metaphorā Buccinator pro laudatore solet accipi.

Mensores, qui in castris demetiuntur loca, in quibus tentoria milites figant, vel hospitia in ciuitatibus præstent.

Torquati simplices, & Torquati duplares quibus torquis aureus solidus virtutis fuit præmiū, quem qui meruisset, præter laudem interdum duplas consequebatur annonas, duplares, duas.

Candidati milites dicuntur qui priuilegiis muniuntur: reliqui vocantur municipes, quod propter munera facere militiā cogantur.

Antesignani dicebantur milites qui erant ante signa, quos tanquam duces reliqui sequebantur. Apul. Antesignani nostri partem qua manus humerum subit) ictu per articulum medium temperato profus abscidimus.

Vexillarij, & Vexilligeri, qui vexillum gerunt. Idem Apul. Tunc itaq; inquit, sublimis ille vexillarius noster Lamathus. T. Liuius, Ordo, inquit, sexagenos milites, duos ceturiones, vexillariū vnum habebat. Idem autor est sub vno vexillo fuisse homines CLXXX.

Vexillationes antiqui nominauerunt alas equitum eadem ratione.

Aquiliferi dicebantur, qui aquilas, Romanorum signa, ferebant. Suetonius in Cæsare: Inclinatam, inquit, aciem solus sæpe restituit, obsidens fugientibus, retinensque singulos, & contortis faucibus conuertens in hostem, & quidem adeo plerunque trepidos, vt aquilifero moranti cuspide sit comminatus.

Draconarij, qui dracones ferebāt in vexillis, vt aquilas. Claudia. Stant bellatrices aquilæ, sæuique dracones. Primum signum (inquit Vegetius) legionis est aquila, quā aquilifer portat. Dracones etiā per singulas cohortes à Draconariis feruntur ad prælium.

Primipilus, seu Primipilaris, dicebatur Centurio, qui IIII. centurias, id est cccc. milites regebat in acie prima: eratque caput legionis. Trāquillus in Tiberio: Quum, inquit, Pollentina plebs funus eiusdem primipilaris non prius ex foro misisset. Idem in Cagliula: Testamenta primipilarium (qui ab initio principatus, neq; vllum, neque se hæredem reliquissent) vt ingrata rescidit.

Manipli, seu Manipulares dicebantur signiferi qui imperante Romulo, quum Romani & Latini sub vno centurione bellum aggressuri essent, Maniplo herbe hæstæ alligato pro signo utebantur. Ouidius: Vnde Manipularis nomina miles habet.

Nauarcus dicebatur nauis princeps, qui in bello nauali remigi-
bus & militibus exercendis quotidianam curam, & iugem exhi-
bebat industriam.

Bellatores qui ad decerrandum inſtruuntur, armisq; aduerſarium
inuadunt.

Imbelles in exercitu dicuntur, qui ſequuntur copias ad alium
quàm conſictus uſum: ut medici, tabernatij, & ſerui.

Velites dicuntur leuiſſimæ armaturæ milites. Hi lorica non in-
duebant, nec ocrea muniabantur. Non clypeum aut ſcutū graue
ferebant, ſed telis tantū utebantur, & ſagittis. Ouid. in Ibin. A Vel-
itibus ſit Velitari uerbū, id eſt leuiter contendere, & Velitatio, le-
uis cōtentio. A leui armaturæ milites numerabatur, à Pelta breui

Peltati inter leuis armaturæ milites numerabatur, à Pelta breui
paruoq; ſcutō, quo utebatur cum cōtis Sariffa paulo breuionibus.

Catafracti dicuntur, qui non ſolū ſua corpora, ſed etiā equos
lorica vndiq; muniūt. Hos Marcellinus Catafractarios vocat, ubi
ait: Et ne qua interueniret mora, adhibitis Catafractariis ſolis &
balliſtariis parum ad tuēdum rectorem idoneis præcuſſo eodem
itinere ad arua Succorum peruenit. Eſt etiā Catafracta militaris
lorica ſiue thorax. De Catafractis Marcellinus: Sparſiq; inquit, ca-
tafracti equites (quos Clibanarios diſtitant) perſonatim thoracum
muniti ligaminibus, & lumbis ferro cinctis. Idem: Inter quas, in-
quit, catafractarij erant ſagittarij, formidabile genus armorum.

Hæſtati dicuntur qui manus conferunt, & cominus hæſta decer-
rant: vnde & Tranquillus in Caligula: Hæſticoſ vocat ludos, qui
hæſta conſiciebantur.

Cætra.

Scutati, *Cætrati*, & *clypeati*, qui ſcutō & clypeo ſe præmuniunt.
Nam Cætra ſcutum eſt breue & loreum, quo (ut iam diximus) u-
tebantur Afri & Hiſpani. Syllius: Barbarica plaudentem carmina
cætra. Frequens eſt apud Liuium Cætratorum mentio. Scutatos
Marcellinus & Scutarios vocat. Nec Scutarios, inquit, ad eſſe didi-
cerat. Item Suetonius in Auguſto: Affuit & clientibus ſicut Scuta-
rio euocato quondam ſuo.

Scutigerulus à Plauto dicitur armiger, qui gerit ſcutum domini
in bello. De clypeatis Marcellinus: Et incedebat hinc inde ordo
geminus armatorum clypeatus & criſtatus.

Ferentarij equites dicuntur, qui eminus ſolēt dimicare: quorum
alii iaculis alij arcu utuntur. Ferentarij etiā dicebantur ab auxilio
ferēdo, erantq; leuis armaturæ milites, ex curſu leues armis graui-
bus non impediti, enſe tantū & telis inſtructi. Salluſtius: Poſtquā
eō ventum eſt, vnde à Ferentariis prælium committi poſſet.

Architenentes, & *Sagittarij*, qui arcu utuntur, & ſagittas intorquet
vocat

vocantur etiam Sagittiferi.

Vbi pugnabatur Elephantis, qui vni tantum præerat vocabatur *Zoarchus* ab animalis præfectura, Qui tribus *Therarchus*, Qui quatuor *Epitherarchus* Qui octo, *Ilarcha*, Generali vocabulo Elephantorum, præfectus dicitur, *Elephantarcha*. Autor *Ælianus*.

Chiliarchi dicebantur, qui mille militibus præerant. *Chilias* enim dicitur millenarius numerus.

Tyrones dicuntur noui milites, fortes tamen & robusti ad perferendos labores militiæ, quorū prima exercitatio vocatur *Tyrocinium* velut rudimentū, vnde & *Tyrunculi* dicuntur etiam qui sunt rudes in re aliqua. *Tranq.* in *Cæs.* *Tyrones* neq; in ludo, neq; per lanistas, sed in domibus per equites *Rō.* ac etiam per senatores peritos armorū erudiebat. *Hieronymus* in femineo genere *Tyrunculas* puellas vocat. *Tyrocinium* et iam præter illud militare rudimentum, dicebatur ab eruditis quum adolescentuli togam sumebant, & ponebant barbam, eloquentiamq; in foro auspicabantur. Nam tunc etiam dicebantur *Tyrones*. *Seneca* in *declā.* Ille in foro primū dicitur, tyro dicitur est.

Classarij dicebātur buccinatores, qui cornu ducebāt exercitum, quiq; *Classicū* canebant imperatore præsentē. *Classarij* etiam dicuntur remiges, & frequentiū milites in classibus. *Cor.* *Tacitus:* *Anicetum* centurione *classiario* comitatū. *Tranquillus* in *Cæsare Tyberio*. Vnde dānatos post lōga & exquisita tormenta præcipitari coram se in mare iubebat, excipiente *Classiariorum* manu.

Rorarij, testimonio *Varronis*, dicebantur qui primi omnium in confictum prodibant, erantq; leuis armaturæ, vt velites. Nec dimicabant acriter, sed leui quadam contentione prælium tentabant, quemadmodum ros prius inchoat, quàm pluuia.

Exauctorati milites dicebātur, qui obligatione militari & stipē- *Exaucto-* dio solati erāt, habuerātq; missionē. Hoc autē verbū quandoq; in *rare quidā* malā partē capitur, vt apud *Lampridiū*, qui scribit, *Alexandri* multuātes legiones exauctorauisse. Nā orta quondā seditione militari, non timuit cōscendere tribunal, & oratione seuerissima tumultuantes increpare, quamuis omnes armati citcun siserent. Postremō illis adhuc fremētibus quum inelamasset: *Discedite, arma deponite, omnes depositis armis sagulisq; militaribus ad diuersoria recesserūt.* Tūc vnā legionem totā exauctorauit, quā mox loco suo restituit. Simile est dictum *Tranquilli* de *Cæsare Dictatore* scribentis, Nonā legionem apud *Placentiam* quanquam adhuc in armis *Pompeius* esset, totam cum ignominia missam fecit.

Gregarij milites dicebantur vulgares, non electi. *Tranquillus* in *Augusto*: Nam quum spectaculo ludorum *gregarium* militem in-

x i i i i. ordinibus ſententem excitari per apparitorem iuſſiſſet. *Triarij* milites erant omnium fortiſſimi, qui in poſtrema legio-
num parte collocabantur, in his autem ſtra erat tota ſpes, & vltimū
perſugium. Erant omni armorū genere inſtructi. Genu poſito ſub-
ſidebant, vt ſi primā aciem vincī contigiſſet, ab his integrato præ-
lio victoria repararetur. De his *Modestus* ad hunc modum ſcribit:
Hi vt requieti & integri inuaderent hoſtes, poſt vltimas acies ſe-
dere conſueuerunt: & ſi quid in primis ordinibus accidiſſet, de eo-
rum viribus reparationis ſpes tota pendeſcit. Hinc formatum ada-
gium, Res ad triarios redit: vbi propè deſperatur victoria, reſq; eò
periculi redacta eſt vt extremo conatu, ſummisq; viribus ſit eni-
tendum, quibus ſi nihil proficiatur, iam nullus relictus eſt effugij
& ſalutis locus.

Elaphri dicebantur equites leuiter armati, qui diſcurſu faciles
erant, iaciebantque miſſilia ſeu ſagittas.

Accenſi dicebātur qui miniſterio ac ſeruitio publicè adiciebā-
tur legionibus, quō ſas non eſſet milites (qui pecunia publica ale-
bantur) cuiquam ſeruire, dicebanturque *Accenſi* velut accedentes.

Dimache dicuntur, qui duplici pugnæ genere decertant, equo
ſcilicet, & vt pedites, vbi regio non eſt apta equitatu. Hos primò
ferunt inſtitutos ab *Alexandro*, qui etiam triginta puerorum mil-
lia ad militarem diſciplinam curauit inſtruenda.

Finguntur etiam quandoque huiusmodi nomina à nominibus
telorū, vt *Lancearij*, *Doriphori*. id eſt ſpiculatores. *Dori* enim *Græ-
cè*, lanceam ſignificat Latine *Tranquillus* in *Nerone*. Et quum af-
ſatim deſauiffet, vt conficeretur à *Doriphoro* liberto.

Macharohori à ferendis *Machæris* gladiis. *Cicero*: *Machero-
phoris* centum ſequentibus miros riſus nobis edidere.

Enſiferi, à ferendis enſibus.

Sariſſipheri à *Sariſſis*, quas *Macedonum* haſtas eſſe diximus.

Spathiferi à *ſpathis*.

Mucronigeri, *Culiriferi*, *Cultelliferi*, *Teligeri*, *Teligeruli*, *Iaculiferi*,
Iaculatores, *piculiferi*, *ſpiculatores*, *Haſtiferi*, *Haſtiliferi*, *Vmbriſiferi*,
eadem forma dicuntur.

Tortores quandoque dicuntur, qui lapides tormentis iaciunt.
Vnde & tortores balliſtarum vocat *Ammianus*.

ſcorpionarij, qui ſcorpionibus, ſeu machinis iaculantur. Eiuf-
dem notæ ſunt *Balliſtarij*, *Arcuballiſtarij*, *colubrinarij*.

Funditores, *Fundibularij*, qui funda lapides intorquet: *Sauſtius*,
Ipe cum expeditis cohortibus adhuc funditorum & ſagittario-
rum delecta manu.

Pyrobolarij qui ignitas glandes tormentis eiaculantur.

Cianigeri

Clauigeri à ferenda Claua, Græcè vocantur *Corynophori*.

Sunt & quædam principatum & præfecturarum nomina, vt *Imperator, Rex, Dominus*, qui in malam partem olim accipiebantur pro tyranno. Verg. Vendidit hic auro patriam, dominumque potentem, Imposuit.

Megistanes dicuntur proceres & primates Cornel. Tacitus: Et Megistantes Armenios, (qui primi à nobis defecerant) pepulit sedibus.

Monarcha, seu *Monarches* vnicus omnium princeps, & *Monarchia* principatus ipse.

Hecatonarchus centum hominum vel ciuitatum princeps.

Dynastes dominus regni: *Dynastia* potentatus. Cic. ad Articum: Eric nebulosus iste cum istis Dynastis in gratia.

Navarchus princeps nauis.

Strategus dicitur præfectus militaris, & *Stratagea* præfectura ipsa. Vnde & legitur Thraciam fuisse diuifam in *Stratageas* 50. Ita enim vocant præfecturas:

Archipolis princeps ciuitatis.

Demarchus tribunus plebis. *Demarchia* tribunatus.

Agoranomus apud Plautum vocatur ædilis, vbi ait in *Captiuis*: Hunc fecerunt sibi Ætholi Agoranomum.

Eparchus dicitur prouinciæ præles. *Eparchia* prouincia.

Ethnarches princeps gentis. *Ethnarchia* principatus.

Genearches generis princeps. *Genesis* est generatio.

Irenarches, seu *Irenarcha*, qui præficitur in ciuitate ad auferendas discordias, pacandosque tumultus ciuiles.

Philarchus amator imperij Latine dici potest Imperij candidatus.

Cosmoarchus mundi princeps.

Democraticus qui fouet principatum populi. *Democratia*, populi principatus.

Ephorus dicitur præfectus, & superior inspector. *Ephori* magistratus erant tales apud Lacedæmonios, quales apud Romanos *Tribuni plebis*.

Dicæarchus iustus princeps.

Decarchus qui decem præest militibus.

Tetrarchia, qui quartam regni partem obtinet.

Dubenus Apud antiquos capiebatur pro domino. Pacuuius: Tum Dubenus seruos legatos pessime verberat.

Trierarchus præfectus triremis. Cic. Actione 3, in Verrem: Quæ de re Charidemum Chium, testimonium prioræ actione dicere audistis, quum esset *Trierarchus*.

SAGITTARIJ, ET IACVLATORES PERITISSIMI.

INter sagittarios principem locum obtinet *Apollo*, quem idem *Poeta* Sagittiferum, & Sagittipotentē dicūt. Vnde *Claudianus*: Mars clypeo melior, Phœbus præstantior arcu *Horatius* lib. 1. Car. Nec te metuende certa Phœbe sagitta. *Valerius Flaccus*: Arcupotens aduerte precor nunc denique *Apollo*.

Hippocoon, *Mnesteus*, *Eurytiô* sagittarij fuerūt, qui teste *Vergilio*, contenderunt de palma, & vnâ iaculati sunt in ludis illis exequialibus, quos *Æneas* ad tumulum patris *Anchisæ* celebrauit, quum relicta *Africa* in *Italiam* nauigaturus rediit per *Siciliam*.

Item *Vergil.* lib. 9. ait *Chorineum* Italum, fuisse peritū iaculatore, *Asylam* verò Troianum, arcu & sagittis nobilem.

Acastus venator fuit sagittis clarus, qui cum *Meleagro* ad occidendum aprum, (qui *Calydona* vastabat) profectus est. *Ouid.* lib. 8. *Metam.* *Leucippus* que ferox, iaculo que insignis *Acastus*.

Fuit *Paris* adeo sagittandi peritus, vt *Achillem* solo pede vulnerabilem telo traiecerit. *Verg.* lib. 6. *Æneid.* *Dardana* qui *Paridis* direxit tela. *Ouidius* in *Epistol.* *Paridem* sic loquentem inducit, Neve putes, non me nisi cominus esse timendum, Figitur iniussu nostra sagitta loco. *Statius* lib. 3. *Syl.*

De *Lycota* *Ouid.* lib. 12. iaculatoremq; *Lycoram* Sternit.

Mopsus *Cretensem* ab arte sagittandi commendat *Syllius* *Italicus* lib. 1.

Ilerdes fuit iaculator quispiam, qui tam certis iaculabatur ictibus, vt etiam volucres in medio aëre percuteret. *Syllius*: Iâ socius volucresq; vagas deprehendere nube *Assuetus* iaculis idē & bellator *Ilerdes*, Cui ludus nullam cursu non tollere damam.

Alcon *Cretensis* fuit sagittarius, cuius filium quū rapuisset *Draeco*, tanta arte sagittam direxit, vt illæso filio, *Draconē* ipsum confecerit. *Val.* *Flac.* lib. 1. *Argon.* *Vacua* nam lapsus ab arbore, paruum *Ter* quater ardenti tergo circūuenit anguis *Stat* procul intendens dubiū pater anxius arcum *Sidonius*: *Vetui*sses *Castora* frenos, *Pol*lucem castus, *Alconem* spicula nosse. *Ang.* *Politianus* in *Epigrā.* *Vidit* implicitum puero pater anxius anguem, &c.

Saxo *Grammaticus* scribit *Enarum* fuisse sagittarium magno corporis artisq; robore præditum, qui tanto rigore arcum intendebat, vt excussum ab eo iaculum nulla rerū duritia sisteret, quominus citato motu, vniuersum penetraret obstaculum.

Deucalion *Hyperæthij* filius ex *Hypsæ* nympha, fuit etiā peritus sagittarius. *Valer.* *Flaccus* lib. 1. *Argon.* *Deucalion* certus iaculis.

Aethatides præco fuit insignis, qui propter eloquentiam *Mercu-*

filiius creditus est. Hunc etiam telis claruisse testis est Valerius
 Tacitus lib. 1.

Catenis miles fait, qui ictibus adeo certis destinata feriebat, vt
 res quoque ab ipsis nubibus exciperet. Autor *Q. Curt.* li. 6. de ge-
 Alexantri.

Fuit *Domitianus* Imp. doctus adeo Sagittarum, vt inter distetos
 procul positi digitos tela transmitteret. Autor *Sex. Aurel. Tran-*
quillus ait centenas varij generis feras, in Albano secessu, sagittis
 perunq; confostas multis videntibus. Ex industria ita quarundam
 capita nonnunquam figebat, vt duobus ictibus, quasi cornua ef-
 figeret. Nonnunquam in pueri procubantisq; pro seop-
 dispensam dextere manus palmam, sag- tras tanta arte dixerit,
 vt omnes per interualla digitorum innocue euaderent.

Toto miles fuit quispiam autore *Saxone* doctus adeo sagittator;
 vt sermone inter conuiuas turbulentius habito, iactauerit tanto ia-
 culadi vsu se preditu vt exiguum quodlibet pomu, baculo procul &
 longissime remoto superpositum prima spiculi directione feriret.

Potantus *Asperam* quondam Garamanta a prastantia torquedo-
 tu missiliu his verbis comendat: Hinc asper Garamas, quo no pre-
 stantior alter Aut torquere manu iaculu, aut dare vulnera funda:

Docuit *Hercules*, quanta sagittandi arte clareret dum Centau-
 rum Nessum, quamuis remotum, & certam aripedem certo traie-
 cit ictu, *Harpagis*q; volucres in medio confecit aere, dicente *Seneca*:
 Perit ab ipsis nubibus *Styphalidas*.

Eurius rex *Oechalix* pater *Ioles* *Herculem* sagittandi artem
 docuit.

Commodus Imperator *Faustinæ* & *Marci* principis filius centum
 ictibus in arena totidem feras strauit, tam validis viribus, vt mul-
 tas vno conficeret ictu. Adeo certa fuit illi manus, vt quicquid o-
 culo destinasset, iaculo & sagitta contingeret. *Herodianus* lib. 1. &
Abelliticus in exemplis.

Nihil erat tam paruum tanique exiguum, quod plumbea anei
 menti pila non concuteret *Andreas Agriarius*, si illud oculo con-
 spici posset.

Græcæ, *Scythæ*, *Ithuræi*, *Perse* seu *Parthi*, *Sarmatæ*, *Cretenses*, *A-*
maspi & omnes propè *Orientalis* arcu & iaculis claruerunt.

De *Geis*, *Scythiæ* populis, *Quid.* li. 5. de *Trist.* *Sarmaticæ* maior,
Geticæ que frequentia getis, Per medias in equis itq; reditq; vias;
 In quibus est nemo, qui non *Coryton* & arcum, Telaque viperea
 Iurida felle gerat. Et lib. 1. de *Ponto* & 3. & in *Ibia*.

De *Scythiis* *Septentrionalibus*, populis *Claudianus*: De *spoliis* *Scy-*
thicos artus, aut *raptæ* *Gelonis* *Cingula*. *Plinius* lib. 4. vt sit planè

arcus Scythici forma.

Ithya, seu *Ithura*, vrbs est in Tauro monte Parthiam versus, cuius habitatores *Ithurai* arcu & sagittis claruerunt, quod quemadmodum in ceteris arguitur poetarum epithetis, quum arcum vocant *Ithuræum* sagittas Parthicas, neruos Creticos, pharetras Sarmaticas, & ita in ceteris. Sabellicus in Oraculo: *Quæ* turba pharetris Certat *Ithuræas* sumptis imitanter artes.

Parthi, seu *Persæ* Orientales populi sagittis a deo claruerunt, & fugientes à tergo iacularentur, auertiq; sequentes hostes læderent, perinde ac aduersi, vt iam diximus Lucanus: *Ocyor* & missa *Parthi* post terga sagitta; Catullus. Siue in *Hircanos*, *Arabasq;* molle, Seu *Sacas*, sagittiferosq; *Parthos*. Ouid. lib. 1. de Remedio: *Vine* Cupidineas pariter, *Parthasq;* sagittas. Ioan. Fran. *Mirandula*: *It* molli pharetrata *Persidos* vrbe.

A *Sarmatis* Scythiæ populis doctissimis iaculorum, Arcus vocatur *Sarmaticus*. Ouid. lib. 1. de *Ponto*: *Moris* an oblitus patrij contendere discam *Sarmaticos* arcus.

Cretenses omnes hac etiam arte clarissimi extiterunt. Vergil. in *Cyri*: *Attica* *Cræta* sternebat rura sagitta.

Inter insulæ *Crætae* populos, præcipui sagittarij fuerunt *Dictæ*, *Gnosiaci*, *Gortyniaci*, *Cydonij*, à *Dictæ*, *Gnosio*, *Gortyna*, & *Cydone* vrbbus dicti. De *Dictæis* Syllius lib. 13. *Dictæa* per auras *Tranat*, & in medium, perlabitur vrbis arundo: *Stadius* lib. 4. *Thebai*. *Dictæa*que tela ipsam & *amyclæas* humeris aptasse pharetras.

De *Gnosio* & *Gortyna* vrbcus *Crætae* *Lucanus*: *Gnosio*que agitate *Pharetras* *Docta*, nec *Eois* peior *Gortyna* sagittis.

A *Cydone*, *Crætae* oppido, tela *Cydonia* dicuntur, quod eius loci incolæ periti fuerint sagittarij. *Vergilius*: *Ire* liber *Partho* torque *Cydonia* cornu *Spicula*, tanquam hæc sit nostri medicina doloris, *Stadius* lib. 7. *Thebaidos*: *Cydonias* anteibant *Gesa* sagittas. *Claudia*. *Quæ* vires iaculis, vel quum *Gortynia* tendis *Spicula*, quam *foelix* arcu, certiq; petitor *Vulneris*, & certum mentiri *nescius* ictum, *Seis* quo more *Cydon*, qua dirigat arte sagittas *Armenius*, refugo quæ sit fiducia *Partho*.

De orientalibus populis *Val. Flac.* lib. 5. *Quos* neque *Iber* neque *tuta* suis *Aurora* sagittis *Sustinet*. Per auroram intelligit *Orientales*. *Syllius* lib. 12. *Eois* quamquam certet *Gortyna* sagittis. *Stadius* lib. 3. *Syl.* Et *EOAS* iaculo damnare sagittas.

Lycia regio minoris *Asiæ* populos habuit peritos iaculandi. *Vade* *Vergilius* *Lycias* vocat sagittas. lib. 8.

Erithræ quoq; siue *Erithra*, *Asiæ* ciuitas, arte sagittandi claruit. *Sidonius*: *Fortè* sagittiferas *Euan* popularis *Erithras*. *Crinitus* ait.

Scotus

scotos (qui vicini sunt Britannis) in dirigendis sagittis acres esse & egregios.

Paulus Diaconus ait *Gothorum* gentem nullo armorum genere magis quam arcubus uti consueſſe.

Arimaspe populi iuxta Riphæos in torquendis sagittis (quarum sunt pericillissimi) alterum inſectunt oculum, ut altero melius cerant. Hinc & nomen traxerunt. Nam & ari Scythicè vnum, & *Maspes*, oculum ſignificat.

In *Balearibus* (quæ ſunt inſulæ maris Hiſpani) primùm repertus eſt uſus fundæ, & adeò celebratus, ut matris filios ſuos aliis auibus veſci non paterentur, niſi quas funda fuiſſent adepti. Vergil. Geor. Stuppea torquentur *Balearis* verberè fundæ. Statius lib. 1. *Robora* que & grauidas fundæ *Balearis* habenas.

VENATORES.

Helymus & *Panopes* *Aceſtæ* regis *Siciliæ* comites, venatores fuerunt, teſte Verg. li. 5. *Æneid.* Tum duo *Trinacrij* iuuenes, *Helymus*, *Panopes* que aſſueti ſyluis, comites ſenioris *Aceſtæ*.

Fuit & *Lausus* *Mezentij* filius, ferarum debellator maximus. li. 7. *Æn.* *Lausus* equum domitor, debellator que ferarum.

Idem vocat *Amycum* ferarum vaſtatores li. 9. ubi ait: Inde ferarum vaſtatores *Amycum*, quo non felicior alter *Vngere* tela manu ferrum que armare veneno.

Idem lib. 11. *Ornithum* quendam inter venatores reponit, his verbis: Procul *Ornithus* armis Ignotis, & equo venator *Iapige* fertur.

Cephalus Athenienſis *Procridis* maritus, venator fuit, que poëta fabulantur ab *Auroſa* adamatum. *Ouid.* in *Epist.* *Phædræ*: Clarus erat *Cephalus* ſyluis multæ que; per herbam *Cociderant* illo percutiente fera: Nec tamèn *Auroſæ* malè ſe præbebat amandum *Ibat* ad hunc ſapiens à ſene diua viro. & lib. 1. *Metam.* inducit *Cephalum* ſic loquentem: Sum nemoram ſtudioſus, ait, cædiſ que; ferinæ.

Eius quoque vxor *Procris* venationi vacaſſe arguitur, teſtimonio eiusdem poëtae ſcribentis: *Montibus* errabat ſtudiis operata *Diana*. De *Cephalo* *Stroza* pater. Venanti *Cephalo* cura minorve fuit?

Atalanta mulier fuit *Arcadica*, que tumentes vteros fœmiliarum laboreſ que; conceptuum perofa, virginitati, ac venationi ſe totam deuouit: adeò ut immanem aprum tori formidoloſum *Arcadiæ* prima percuſſerit cum *Meleagro*. *Oui.* lib. 8. Venit *Atalante* *Scœnei* pulcherrima virgo, &c.

Abas Centaurus inter venatores reponitur verbis *Ouid.* lib. 12. *Scribentis*: Et *Pholus*, & *Melaneus*, & *Abas* prædator aprorum.

Calysto, *Lycæonis* regis *Arcadiæ* filia, venatrix fuiſſe dicitur quod dicit *Ouid.* li. 2.

Dianam poetæ Inguunt perpetuo venandi studio duci: quod ideo fabulantur, vt doceant magnopere his cauendam esse defidiam quibus curæ est virginitas: Nam (vt inquit Seneca) amor iuuentæ gignitur lu tu, Otio nutritur inter læta fortunæ bona. Et Ouidius Otia si tollas, periere Cupidinis artes. De Diana idem Ouid. lib. 2. Fast. Mille feras syluis Phœbe venata redibat.

Ferunt & *Hippolytum* Thesei filium sese in consecrandis feris exercuisse, studio virginitatis, & otij vitandi causa. Phædra apud Ouid. Si Venerem tollas, rustica sylua tua est. Et apud Senecam in tragædiis.

Ouidius li. 5. Fastrorum ait, *Cranen* fuisse nymphã lustrandis syluis deditam. Hæc eius verba: Inde lata est nymphe, Cranẽ dixere priores, Nequicquã multis sæpe petita procis: Rura sequi, iaculisque feras agitare solebat, Nodosasque cana tendere valle plagas.

Adoniã. Cynaræ ex Myrrha filius, dum venaretur, ab apro interceptus est. Ouid. lib. 1. de Arte: Cura deæ syluis aptus Adonis erat.

Carpophorus fuit Romanus quispiã, Imperatori Domitiano charissimus propter venandi peritiam. Nam Imperator ipse eo studio delectabatur adeo, vt si quãdo esset otii, nihil curaret ardentius, quam feras insequi. De Carpophoro Mart. li. 1. Summa tuæ Meleagre fuit quæ gloria fame, Est quora Carpophori portio fufus aperit

Idem lib. 12. ad *Priscum* venatorem hoc modo scribit: Parcius vtatis mioneo rapiente veredo Priscæ, nec in lepores tam violentus eas. Sæpe satisfecit prædæ venator, & acri Decidit excussus; nec rediturus equo.

Aconteum venatorem fuisse docet Statius lib. 7. Theb. Donec Flammatũs Aconteus Strage virũm, cui sueta feras prosternere virtus. Syllius lib. 16.

De *Mopso* Cretensi venatore iam diximus in cap. de Sagittariis.

Orion venator (vt fabulantur poetæ) quam viribus fidens gloria retur, nullam esse feram, quam non conficeret, diis insolens verbum vleiscentibus contigit, vt terra scorpionem pareret, à quo vulneratus occubuit. Pamphilus: Errauit, quoniam cecidit venator Orion. Idem: Valle sequebatur iaculis venator Orion, Sæpe vagas ista retibus atque feras.

Nota est *Alceoni* fabula, qui Aristæi filius, indignatione Dianæ (quam inter venandum nudam repererat) mutatus in ceruum, & à suis canibus dilaniatus dicitur, vt scribit Ouid. li. 3. Meta.

Aretusa virgo fuit venatrix Dianæ comes. Vnde Ver. lib. 4. Geo. Et tandem positis velox Aretusa sagittis.

Amimone, Danaï filia, & venatrix fuit, quæ dum in syluis iaculo se exerceret, Satyrum læsit, & postmodũ à Neptuno ibidem comprehensa

puella est.

Britona nympha, Martis filia, inter venatrices puellas, & *Dianæ* comites numeratur.

Cocum poëta dicunt venatorem fuisse, Musarum precibus in *Thæa* relatum.

Hippe mulier Chironis Centauri filia, in Pelio Theffaliæ monte se exercuit venâdo, vbi deorum commiseratione in equam mutata est, dum patris indignationem expauesceret. Alio nomine *Thæa* dicitur.

Philoteses quum cruciaretur non ferendis doloribus, propagatamen vitam aucupio sagittarum, configebat tardus celeres, alas volantes, pennarumq; contextu corporis tegumenta faciebat. Autor Cic. lib. 5. de Finib.

Nicias fuit venator quispiam, qui dum venandi studio feras immisiss canibus præcepit insectaretur, in fornacem carbonariam dedit, vbi canibus circum gannientibus, & rapta veste conantibus dominum educere, crematus est, autor. Cælio.

Perdix venator fuit, q infanda correptus libidine, matri cõgrefcus fecit, vt Perdix libido in prouerbis abiret. Cælius c. 15. lib. 16.

Ferunt *Melanionem* quendam odio mulierum, & seruadæ castitatis desiderio consecrandis feris se totum deuouisse: nec vnquam a solitaria illa, & vmbra vita reuocari potuisse.

Endymiona pastorem poëta dicunt quandoque in monte Lathmo vacasse consecrandis feris. Val. Flac. lib. 8. Argon. Lathmius æthiua residet venator in vmbra, Dignus amore deæ.

Horatius lib. 1. Episto. ait, *Gargidum* venatorem fuisse, qui spectante populo ceruos cum plagis & venabulis per medium forum iubebat transire, ac demum emptum aprum palam referre, vt cessasse aliquid videretur. Hæc eius verba: Venemur, vt olim Gargidus qui mane plagas, venabula, seruos Differtum transire forum, populumq; iubebat, Vnus vt è multis populo spectante referret emptum Mulus aprum.

Ferunt *Mithridatem* venandi studio adeò intentum fuisse, vt septem annis neque vrbis, neque ruris tecto vteretur.

Ceterum *Casses*, *Plages*, *Retia*, *Venabula*. instrumenta sunt venatoria. Est & *Podosrabe*, venatorum instrumentum capiendis feris concinnum.

CANVM QVORVNDAM

NOMINA.

Lycisca nomen est canis apud Verg. in Bucol. dicentem: Excipere insidiis multum latrante Lycisca. Palladius Soranus: Nô lupus inreptidum timido fugat ore Lyciscam.

Hylax,

Hylax idem nomen est canis, Verg. in Buc. Nescio quid certum est, & *Hylax* in limine latrat.

Vmber Verg. lib. 12. Ac viuus *Vmber* Hærethians. Sed fortasse *Vmber*, vocabulum est appellatiuum, pro cane *Vmbriæ*. Val. Flac. lib. 6. Argon.

Lalaps canis est apud Quid. lib. 7. Metamor. Poscor & ipse meo consensu *Lalapa* magnò (Muneris hoc numen) iam dudum vincula pugnat Exuere ipse sibi.

Volantes Stroza pater: Ille pedum cursu præstans animoque Volantes Occubuit truibus pestis acerba feris.

Gargæus canis fuit, Cerberi Epyrorici frater, qui Geryonis tri-corporis seruabat armenta. Hunc Hercules vnâ cum domino interfecit. Incolæ mortuo sepulchrum erexerunt.

Alcibiades inusitata magnitudine canem emittit lxx. minis, quæ amputata cauda spectante populo ducebat vincitum, vt garrulorū & importunæ loquacitatis hominū linguas ea in re occuparet, ne quid deterius in eius nomen obloquerentur. Plutarchus testis.

Biorno quidam inter Danos spectatæ virtutis adolescens, canem habuit horrendæ acerbatis, & formidolosæ, quæ sola plerūque bissonos viros oppressit, & Offoti gigantis inter pascua tutata est armentum.

Pilaster. Pontanus in Lepidina. Quum canere inciperet, atrox hinc dente *Pilaster* latrat, ibi ipsa fuga septem insidiasque reliquit.

Vertagus canis est apud Martialem: Non sibi sed domino venatur *Vertagus* acer Illæsum leporem qui tibi dente feret.

Scymnus etiam nomen est canis fictum à Baptista Pio scribente: *Vertagus*, aut Gallo nutritus *Scymnus* in aruo Præcipiti sequitur lustra ferina pede.

Graucis, nomen est catellæ, quæ *Arethusa* absentis mariti desiderium solabatur. Propert. lib. 4. *Graucidos* & *catulæ* vox est mibi grata quærentis, &c.

Issa nomen est catellæ quam *Publius* habuit in deliciis: *Martialis*: *Issa* est passere nequior *Catulli*: *Issa* est purior osculo columbarum: *Issa* est blandior omnibus puellis: *Issa* est charior *Indicis* lapillis, *Issa* est deliciæ *catella* *Publi*.

Apud historicos legitur *Peases*, fuisse catellæ filia *Æmilij* *Pauli*. *Chiron*, Canis fuit *Codri* poetæ pauperrimi. *Iuuenalis*: Et recubans sub eodem marmore *Chiron*.

Mera, canis fuit *Icarij* patris *Erigones*, cuius ductu *Erigone* ipsa cadaver patris ab agrestibus interfecti reperit.

Durides, canis fuit *Lysimachi*, qui accenso domini rogo iniectus se flammæ. Autore *Plin.* lib. 8.

Atalanta, *Arcadica* venatrix, canem habuit *Aurem* nomine quam

interfecisset aper Calydonius, sepulcro ab indigenis ornata
 Ouid. lib. 3. Metam. Aetæonis canes enumerat his verbis: Dum
 dubitat, videre canes, primusque Melampus, inde ruunt alij rapi-
 da velocis aura, Pampagus, & Doreus, &c.

Alia quorundam nomina ponuntur apud Cælium ex Æschilo:

Corax, Harpyia, Charon, Lycias.

*Bylax, Harpalagus, Lycisca, Tygrina, Melampus, Falco, Serpens, Ra-
 gonia, Lichitia, Helor* nomina sunt canum apud Mantuanum lib. 4.
 fuit *Hippocentaurus* canis Xenophontis.

Lethargus Hippamoni, qui etiã cū mortuo dño tumulatus est.

Lampurus, apud Theocritum in Daphnide & Menalea, nomen
 est canis: apud Herod. *Syagrus*, apud Aristophanem *Scalanthis*.

Celebrantur etiam *Catenarius* & *Lucernarius*, & canis At tale, qui
 tanto fuit oris rictu, vt oblatum cibum deglutiret.

Fuit & *Aristogiton* canis Cydimachi.

Agrus canis fuit Vlyssis qui reuersum ab expeditione Troiana
 dominum post annos viginti fertur agnouisse.

Canis Pyrrhi Epirotarum regis, in rogum domini se coniecit.
 De natura canum quoniam prolixè & abundè locuti sumus in
 Epithetis nostris, plura loqui nunc superfedimus.

Cætera nomina canum in præcedenti posita Catalogo: legun-
 tur apud Xenophontem, in libro de venatione.

EQVORVM ET EQVARVM

CELEBRIVM NOMINA.

Cyllarus equus fuit Castoris Verg. lib. 3. Georg. Talis Amiclaei
 domitus Pollucis habentis Cyllarus, & quorum Graij memi-
 nente poetæ. Vbi Pollucem pro Castore equorū domitore posuit,
 poetica licentiã: vt *Quas illi Philomela dapes: pro Progne. Item,
 Reuocato à sanguine Teuceri, pro Dardani, inquit Scruius.*

Mezentius pater Lausi equum suum, *Rhebe* nomine, his verbis
 alloquitur apud Verg. lib. 10. *Rhebe diu (res si qua diu mortalibus
 illa est) Viximus, aut hodie victor spolia illa cruenta, Et caput
 Æneæ referes.*

Æthon fuit equus Pallantis Euandrii filij que Vergilius lib. 11.
 ait in exequiis domini sui collachrymassè. Post bellator equus po-
 sitis insignibus Æthon Itlachrymans guttisque humectat gran-
 dib, ora.

Equos Furni Verg. lib. 11. magnis laudibus commendat.

Pegasus, Neptuni & Medusæ filius, equus fuit alatus, quo Belle-
 rophon expeditionem sumpsit contra Chimarã. Hic saxo in He-
 licone pedis vngula percusso fontè nomine Hippocrenè aperuissè
 dicitur. Ouid. lib. 3. Fast. Suspice, Gorgonei collã videbis eq. Cre-
 ditur

dirur hic cæsa grauida ceruice Medusa Sanguine respersis profusa
luisse comis: Huic supra nubes, & subter sydera lapsa Cælum pro
terra, pro pede penna fuit. Idem lib. 4. Metam. & 4. de Ponto.

Arion fuit equus, quem Neptunus dedit Adrasto: Stat. lib. 1. Syll.
Hunc & Adrastræ visum extimuisse Arion. Propert. lib. 2. Qualis
& Adrastræ fuerit vocalis Ariō, Tristis ad Archemori funera victor
equus. Statius huius equi virtutem & alacritatē lib. 6. describit hoc
modo: Ducitur ante omnes rurilæ manifestus Ariō Igne iubæ, &c.

Pheloe, Iris, Thoos, nomina sunt equarum Admeti apud Statium
lib. 6. Theba. scribentem: Nominibusque ciens Pholoen, Admetus
& Irim, Funalemque Thoēn.

Alia equorum nomina ab eodem ponuntur his verbis: Rapidū
Danacius augur Aschetōn increpitat, meritumque vocabula Cy-
gnum audit, & Herculeum Styriū Cromis, Euneon audit Igneus
Æthion, tardumque Cydona laceffit Hippodamus, Phariumque
Thoas rogat ire Podarcen.

De *Tago* Syllius lib. 1. Iam Tag⁹ auratis agnoscebatur in armis.

De *Gargano*, Idē Sylli⁹ lib. 4. Theb: Nos Gargane vocant superi
ad maiora, vidēsne Quārus erat Christus? iā nūc tibi præmia pono.

Lampon, Panchates, Pelorus, Camphasus, nomina sunt equorū apud
Syllium lib. 9. de Lamponē scribit hoc modo: Euolat ante omnes,
rapidoque per aëra cursu Callaius Lampon fugit, atque ingentia tran-
nat Exultans spatia, & ventos post terga relinquit. De Panchate,
Sed proximus ibat Astur Panchates, patriū frons alba nitebat In-
signe, & patrio spes omnis concolor albo. De Peloro, Cyniphio re-
ctor radiabat fronte Peloro Camphasus, ipse asper nec qui cervi-
cis amaret Applausæ blādos sonitus, clausumque cruento Spumeus
ad morsu gauderet mandere ferrum. At docilis frāni, & melior pa-
rere Pelorus. Nonnunquam effusum sinuabat deuius axem.

Herpe, apud eundem nomen est equæ matris Pelori, vbi ait, E-
ductum genitrix effuderat Herpe Nobilis.

Idem de *Cireo*, Percussus vocibus altis Spectantum Cireus, fer-
tur sublime per auras.

Lamus, Sioris, Herdas, Theron etiam nomina sunt equorum apud
eundem lib. 36. vbi ait, Tum Lamus & Sioris, proles bellacis Ille-
dæ Et Theron potator aquæ sub nomine Lethes.

Equum Alexandri *Bucephalum* à capite bonis nominatū, & ta-
lentis XIII emptum, testis est Cares apud Gellium: Vbi ornatus
erat, armatusque ad prælium, nullum alium sessorem, præter domi-
num, admittit. Idem in bello Indico sagittis vndique perfossus, regē
è medijs hostibus, licet exanguis, & moribundus, viuacissimo cur-
su reculit, atque vbi extra teli iactum portauit, domini iam superstiti-

is securus, ibidem expirauit. Quod beneficium Alexander pensauit oppido in honorem equi condito, vt docet Plin. lib. 6. & 8. vbi ait, Propter quæ, Rex defuncto eidem duxit exequias, vrbemque cumulo circumdedit nomine eius, Currius ad hunc modum scribit. Excepti sunt quidam, inter quos equus regis, Bucephalum vocabant, quem Alexander non eodem (quo cæteras pecudes) animo æstimabat: Nam ille nec in dorso insidere suo patiebatur alia, & regem (quum vellet ascendere) sponte sua genua submittens, excipiebat, credebaturque sentire, quem veheret.

De *Harpyia* & *Pegaso* Politianus in Ambra. Quos Zephyro peperit geminos Harpyia Podarge.

Claudianus in sextum Honorij consulatum equos Rhefi Thracum regis commendat sequentibus versibus:

Gratiaque retulerat raptos ad castra iugales,

Quorum (si qua fides audentibus omnia musis)

Impetus excessit Zephyros, candorque pruinas.

Aiëon apud Homerum lib. 8. *Iliados*, nomen est vnius equorum Hectoris:

Harpyria & *Psylla* equæ fuerunt OEnomai, quibus contendebat cursu in procos filia sua Hippodamia. Hos suis versibus dignatus est Licophron.

Plinius ait equam Hecratidis Thesiali, quamuis prægnantem, visisse in Olympia.

Plutarchus in Artaxerxe scribit equum Cyro fuisse immitem, & cæstranem *Pasacem* nomine.

Cimon Atheniensis equabus suis (quibus ter Olympia vicerat) monumenta erexit.

Equus Tyberij Cæsaris videbatur flammæ ore euomere, indicio magnæ alacritatis. Cælius cap. 26. lib. 8.

Parthenia, & *Eripha*, equæ fuerunt Marmacis, vnius ex procis Hippodamiae, quas OEnomaus puellæ pater iugulauit, & postmodum sepeliri iussit.

Daristhenes equus fuit Adriani imperatoris, quo in venâdo propter alacritatē plerūq; vtebatur. Diō Cassius ait, Imperatorē mortuo sepulchrū fecisse, columnāq; erexisse cum epigramate inciso.

Iulius Cæsar, autore Tranquillo, vtebatur equo insigni, pedibus prope humanis, & in modum digitorum vngulis scissis: quem maxima cura aluit, honorauitq; statua, quod aruspices eo imperium orbis terræ significari dixissent, tum etiam quod nullum alium sessorem reciperet.

Bionno quidem inter Danos clarissimus, equum habuit præstanti corpore, & tanta velocitate præpetē, vt quem ceteri nequirent, inde

indefessus obstrepentem vorticem solus superaret.

Artibius, Persarum dux, equum habuit qui primo pugna congressu in hostes laniandos morsu assurgebat, calcibusq; & impulsu longè lateque aciebat stragem. Autor Herodotus.

Gellius scribit, equum Cn. Scij de genere equorum Diomedis primogenitū, & à Corn. Dolabella centum millibus sestertiis emptū, fuisse inuitata magnitudine, sed eo tamen fato, vt quisquis eum haberet, is cū omni domo ac familia miserè periret. Quod experti sunt Marc. Antonius. Corn. Dolabella, C. Cassius eius possessores.

Equus Nicomedis regis Bithyniæ, tanto fuit in dominū affectu, vt eo mortuo oblatum recusauerit cibum, & inedia se confecerit.

Equus Antiochi capto vel mortuo domino Centaetum quendam è Galathis, alumni sui victorem domitis frænis excussit, & in terram deiectum pedibus ad mortem proculcauit. Plinius lib. 8. cap. 42.

Equus à Dionysio Syracusarū tyranno relictus in salebra & luto, vbi se expediuit, domini, licet ingrati, vestigia tamè secut⁹ est.

Nero equas habuit *Hermaphroditas* ex agro Treuerico, quas carpento suo subiuges ostendebat.

Equus Augusti sepulchrum à domino meruit.

Scythius primus fuit omnium equorum à Neptuno productus.

Hirpinus nomen est equi apud Martialem lib. 3. epigr. vt *Corithæ* nomen equæ apud Iuuenal. Satyr. 8. de Hirpino Mart. Hirpini veteres qui bene nouit auos. De vtroq; Iuuenalis: Sed venale pecus *Corithæ* posteritatis, & *Hirpini*, si rata iugo victoria sedit.

Celebratur Maronis carmine equus Troianus, quem Graeci diuina Palladis arte ædificauerunt, acernisq; trabibus contexuerunt, Epeo machinæ auctore. De hoc Propert. lib. 3. & Lucretius lib. 1. *Durateum* id est ligneum vocat, vbi ait: Nec clam *Durateus* Troianus Pergama partu inflammasset equus nocturno Graiugenarū.

Equi Parthorum hippice herba pasti, famiem sitimque multos dies perferunt: ad quod alludit Propert. lib. 4.

E Q V I A C H I L L I S

DE *Balio* & *Xantho* Politianus in Ambra. Balium Xanthūq; Diugales Quos Zephyrō peperit geminos Harpia Podarge: Et re captiuo funalem Pedase cullo Igneus extrimulat. Claudianus: Et flammam Xanthum spreuisset Achilles. Vergilius libro tertio Georgicorum. Martis equi biuges, & magni currus Achillis.

E Q V I M A R T I S.

HI duo numerantur à Seruio inter equos Achillis. Poëtae tamen *Pauorem* & *Terrorem* Martis equos faciunt: vnde Statius: *Frasna* ministrat equus *Pauor* armiger.

E Q V I

EQVI SOLIS.

DE his nominibus Ouid. lib. 2. Metam. scribit. Interea volucres Pyrois, Eous, & Æto Solis equi, quartusque Phlegon hinnitibus auras Flammiferis implent pedibusque repagula pulfant. *Pyrois*, Pyroentis flectitur, vt Simois. Val. Flac. lib. 5. Argon. Et formidantem patrios Pyroenta dolores. Sunt qui dicant *Xanthum* inter equos Solis numerari, propter dictum Martial. Quid cupidum Titana tenes? iam Xanthus & Æton Fræna volunt. Thomas Radinus: Equi quatuor: qui aurei licet forent, colore tamen quisque proprio noscebatur. Pyrois rubens, Eous candidans, Æthon coruscans, Phlegon nigricans, hinnitibus flammiferis, elaris naribus auras implebant, erraticis cursibus vagabantur incerti. Sabellicus: Hic equidem ambigunt vergit quæ lucidus Æthon.

EQVI PLVTONIS.

DE quatuor primis nominibus, Claudianus lib. 1. de Raptu sic meminit:

Orneus crudele micans, Æthonisque sagitta
Ocyor & Stygij sublimis gloria Nycteus.
Armenti, Diuisque nora signatus Alastor.
Stabant ante fores iuncti, sæuumque fremebant,
Crastina venturæ spectantes gaudia prædæ.

AVRIGÆ, ET EQVORVM

DOMITORES.

AVtomedon fuit Achillis auriga. Verg. lib. 12. Æne. Vna ingens Periphas, & equorum agitator Achillis Armiger Automedon. Ouid. lib. 5. de Trist. Nunquid Achillæos inter fera prælia fidi Deseruit leuitas Automedontis equos. Idem lib. 1. & 2. de Atte.

Phæton, Solis filius, dum currum patris regendum suscepisset: equis ignorum aurigam excutientibus, cecidit in padum, cælo passim conflagrante. Hinc equi Phætonis, pro equis Solis solent accipi. Verg. lib. 5. Æneid. Auroræ Phætonis equi iam luce vehabant. Ouid. lib. 11. Metam. Hic situs est Phæton curus auriga paterni.

Idæus fuit auriga Priami. Verg. lib. 7. Æne. Idæumque etiam curus, etiam arma tenentem.

Metiscus Turni. Idem lib. 12. Aurigam Turni media inter lora Metiscum excutit. Aufonius: Nec celeres multas ipse Metiscus agas.

Naubolus Laij regis Thebarum. Statius: Naubolus Hippalides tuus, ô mitissime Lai hospes, adhuc currus securaque lora tenebat.

Cirrus Melampodis, *Durius* Pelori, *Athlas* Caphalis, *Iberus* Panchatis equorum fuerunt aurigæ. De Cirno Syllius lib. 16. Quo Cirne ruis (nā Cirrus agebat) Verbera dimitte, & reuoca moderatus habenas. Iberus ad Panchatem apud eundem sic loquitur: Tene

Astur certante feret quisquam æquore palmam Erepto: confurge,
vola, perlabere campum. Durius ad Pelorum: Quo ruis, aut quis-
nam hic rabidi certaminis est mos?

Ferunt etiam *Iolaum* Herculis fuisse aurigam.

Arceptolemus, *Epipheus*, *Cabrio* Hectoris aurigæ fuisse memo-
rantur. Mortuo *Arceptolemo*, successit *Cabrio*, eius frater.

Myrtus aurigæ fuit *OEnomai*, cuius ruina mari *Myrtos* no-
men imposuit. *Quid*. in *Ibin*: Proditor ut *saui* perit aurigæ tyran-
ni, Qui noua *Myrtos* nomina fecit aquæ.

Tortellius ait, *Menonem* fuisse aurigam *Idomenei*, *Mnestem*
Diomedis, *Midonem* *Pylemenis*, ducis *Paphlagonum*.

Amphitus & *Telchius* *Castoris*, & *Pollucis* aurigæ fuerunt, testi-
monio *Plinij* lib. 6. scribentis: Sunt qui conditâ eam ab *Amphito*
& *Telchio*, *Dastoris* & *Pollucis* aurigis putant. *Ammianus*: Vbi
(inquit) inter ciuitates alias *Phasis* est nomine fluij dictitata, &
Dioscorias nunc vsq; nota: cuius *Autores* *Amphitus* & *Telchius*
Spartani traduntur, aurigum *Castoris* & *Pollucis*. Alij dicunt *Casto-
ris* & *Pollucis* aurigas fuisse nominatos *Rhecem* & *Amphistratym*.

Legitur in *Troæ* *zeniorum* historia *Sperum* fuisse *Pelopis* Auri-
gam quamquam alij in *Olympia* fuisse *Cyllam* tradant.

In *Illyra* ciuitas fuit *Harpyia*, prope *Encheliâs*, in quam *Am-
phiarai* aurigæ *Baton* absorpto domino se contulit. *Cælius*.

Cebares fuit equis, cuius astu *Darius* regnum *Perfarum* adep-
tus est. Nam quum magi inter se pacto conuenissent, ut is, cuius
equus primus hinniret, regno potiretur, *Cebares* manum vuluæ
equinæ prius admotam naribus equi præbuit olfaciendam. Quo
odore irritatus equus primus dedit hinnitum. *Herodotus*.

Patyramphus fuit *Xerxis* aurigæ. Idem *Herodotus*: Postquam, in-
quit, ipse *Xerxes* uehebatur curru equorum *Nifeorum* præceden-
te aurigæ, cui nomen erat *Patyramphi*, *Othonis* filio.

Poëtæ *Eellonam* *Martis* aurigam faciunt, flagello armatam san-
guineo, ut docet *Statius*.

Picus fuit equorum domitor, dicente *Verg.* lib. 7. *Læuaque* *An-
cyle* gerebat *Picus* equum domitor.

Idem de *Messapo* lib. 7. *Æneid.* At *Messapus* equum domitor. *Ne-
ptunia* proles.

Anniceris *Cyrenæus* nobilis fuit equorum agitator, qui artem
Platoni ostentaturus, ante *Academiam* curru iunxit, sepeq; eun-
dem cursum iisdem vestigijs nihil delirando repetiit.

Erichthonius *Atheniensis* quadrigas primus iunxit. *Pontanus* li-
bro 3. de *Stellis*: Qualis *Erichthonius* curru & quatuor assus *Iun-
gæte* equos, rapidisque rotis insistere victor.

Astyr Memnonis fuit auriga, à cuius nomine *Astutes* populi Gallæcis proximi dicti sunt.

Constat *Felicem Ruffatum* fuisse aurigam verbis Plinij lib. vii. scribentis: Inuenitur in actis Felicis Ruffati aurigæ, iam igno illa-
to in rogam eius, vnum è fauentibus iecisse sese.

Inter eos (qui equitatu claruerunt) *Castor* principem locum obtinuit. *Politianus*: Vixque bonum frænis *Castora* frater amet.

CVRRVS DEORVM, QVIBVS

ANIMALIBVS TRAHANTVR.

Currus *Bacchi*, *Lyncibus*, & *Tygribus*. *Propertius* de *Ariadna* *Crapra* à *Baccho*. *Lyncibus* in cælu vecta *Ariadna* tuis. *Oui*. in *Episto*. *Phædræ*: Inq; capistratis *tygribus* alta sedet, *Idem* lib. 3. *Meta*. Quæ circum *tygris* simulachraq; inania *lyncum*. *Idem* lib. 4. *Meta*. & lib. i. de *Arte*. *Verg.* lib. 3. *Georg.* Qui *lynce* *Bacchi* variæ?

Currus *Leucothoes* deæ *marinæ*, *Delphinis*. *Verg.* in *Cyri*: Illa etiam magnum iunctis quæ *piscibus* æquor, Et *glauco* bipedum curru metitur equorum *Leucothoës*.

Currus *Cybeles* *leonibus*. *Verg.* libro 3. & iuncti currum *dominæ* subiere *leones*. *Oui*. lib. 10. *Dente* premunt *domito* *Cybeleia* fræna *leones*. *Catull.* Vbi iuncta iuga resoluens *Cybele* *leonibus*.

Currus *Veneris*, *cygnis*. *Ouid.* lib. 10. *Metam.* iunctisq; per ætra *cygnis* *Carpit* iter. *Syl.* lib. 7. Tū *matris* curru *niueos* agitabat *olores*. *Stadius* lib. 1. *Syl.* *Thalamiq;* ingressa superbū *Limæ* *Amyclæos* ad *fræna* citavit *olores*. *Stadius* lib. 3. Dū petit & molles agit *Venus* aurea *cygnos*. *Hora.* li. 4. *Car.* ad *Venerē*: *Tempes*tius in *domo* *Pauli* *purpureis* ales *oloribus* *Commes*labere *maximi*.

Currus *Thetidis*, *Delphinis*: quemadmodum & *Leucothoës*. *Titul.* Vecta est frænato *cærule* *piscæ* *Thetis*.

Currus *Neptuni*, *equis*. *Verg.* lib. 5. Iungit equos curru *genitor*, *spumantiq;* addit *fræna* *feris*, *manibusq;* omnes effundit *habenas*, *Syllius* lib. 3. *Extremamq;* petit *Phæbea* *cubilia* *Thetyn* *Frænatis* *Neprunus* *equis*.

Currus *Dianæ*, *ceruis*. *Claud.* Dicit & extemplo *frondosa* fertur ab *Alpe*. *Trans* *pelagus*, *Cervi* curru subiere *iugales*.

Currum *Memnonis* trahunt *pauones*. Currum *Lunæ*, *boves*, Currum *Nemesis*, *gryphes*. Currum *Solis*, *equi*. Currum *Saturni*, *serpentes*. Currum *Martis*, *equi*. Currum *Prothæi* *Phocæ*, Currum, *Oceani*, *Balenæ*. Currum *Tritonis* *piscæ*. De his omnibus *Politianus* in *Ambra*.

Bistoniis *Mars* instat *equis*: Tu iungis *olores*, *Phæbe* *Terapneos*. *Getica* *Mars* fulgurat *hæsta*, *Contendis* tu *Phæbe* *fides*, *arcusq;* retendis,

Lyncas agit Bromius, Paus Saturnia pictos.
Tardos Luna boues, annofas Delia ceruas.
Gryphes Hyperboreos Nemefis Cytherea columbas.
Fert pedibus pinnas puer Arcas, crine galerum.

Item Ioan. Francifcus Mirandula:

-Paphios non iungit olores
Cypria, terribilem non concinit ægida Pallas.
Non volucres fequitur cerues pharetrata Diana,
Nectere odorifequos loris afflueta Laconas.
Non iunctis fertur Iuno fuper æthera pauis,
Dum Samon, aut recta inuifit Carthaginis altæ,
Cynthia nec bobus charum Endymiona fatigat.

NAVIGIORVM DIVER-

SA GENERA.

M*roparo* genus erat nauigi), quo vrebatur pyratæ, autore No-
nio. Cicero lib. 3. de Rep. Nam quum quæreretur ex eo, quo
fcelere impulfus mare haberet infeftum vno Myoparone, Eodem
(inquit) quo tu orbem terræ. Salluft. lib. 4. Mariq; placido à duo-
bus prædonum Myoparonibus circumuenta.

Erant & *Parones*, genera quædam nauium. Varro: Iamque duos
Parones habebant inftuctos. Budæus ait Paronem hodie vocari
Brigantinum.

Acatium nauis erat actuaria. Iulius Pollux ait fuiſſe velum in
nauim maximum, ficut minimum Dolonem.

Anchiromachus nauigium eft aptum ferendis anchoris, cate-
risque nauticis inſtrumentis.

Baris erat cymba, qua Ægyptij fuorum cadauera ad tumulum
cõportabant. Propertius lib. 3. Romanamq; tubam crepitanti pel-
lere ſiſtro Baridos & contis roſtra Liburna ſequi, Herod. lib. 2.

Cataſcopium dicitur nauis exploratoria, vt Cataſcopus circũſpe-
ctor, quod etymo dictionis cognofcitur. Cæſar in commentariis:
Literis celeriter in Siciliam conſcriptis, & per Cataſcopiũ miſſis.

Celox dicitur breue nauigium, à celeritate. Apuleius: Qui celocẽ
regere nequit, onerariam petit. Plautus Aulu. Quò hanc celocem
conferam: Varro. Nautæ remiuagam mouerit celocem.

Corbita nauis eft tarda, & grandis. Plaut. in Poen. Tardiores quã
Corbitæ ſunt in tranquillo mari. Dicuntur autem *Corbitæ* q; in ca-
rum malo corbes pro ſigno ſuſpenderentur.

Cydarum Calepinus ait eſſe nauiculæ genus: ſed quale, vt in
plerifque, tacet.

De *Cymba* Verg. lib. 6. Æneid. Gemuit ſub pondere Cymba Su-
tilis. Ouidius lib. 1. Metamor. Occupat hic collẽ, cymba ſeder alter
adunca

adunca.

Cyrcerus, naus est prægrandis Afiana. Plautus apud Noniũ: Quũ percontor portitores, ecquæ nauis uenit ex Asia: negat uenisse. Cõspicatus sum interim Cyrcerum, quõ me maiorem non uidisse cenfeo. Idem: Ædificat nauim Cyrcerum, & merces emit.

Fasellus est nauigium Campanum eodem Nonio teste. Sallust; lib. 3. hist. Et fortè in nauigando cohors vnã, grandi fasello vecta, à ceteris detrauit.

Geseorta nauis est, quam nonnulli Profumiam uocant.

Alius dicitur breuis scapha.

Horiã Nonius ait nauim esse piscatoriam. Plautus in Rudete: Mea opera laboratur & Rete & horia. Diminutiuum est Horiola. Idem: Malo hunc alligari ad horiam, vt semper piscetur, etsi sit tempestas maxima.

Lembus dicitur nauicula breuis, & velocissima. Plautus: Dũ hæc aguntur, Lembo aduehitur tuus pater paucillulo. Verg. Lembũ si fortè remisit, Atq; illum in præceps pronõ rapit alueus amni. Pli. lib. 7. ait Cyrenenses fuisse repertoies Lembi.

Lintre dicitur nauicula cauatis arboribus facta. Hac utebantur quondã Germani Danubium habitantes. Nonius ait Lintres naues esse fluminares. Oui. ad Liuiam: Quem semel umbrifera nauita Lintre tulit. Sidonius: In pugnã Pyratã coit, pars Lintre cauata:

Monocylon dicitur nauis ex integro ligno, & non conciso in trabas. Monõ enim vnum, & xylon lignum dicitur.

Pontones dicuntur, quibus pontium loco utimur in traiciendis fluuiis. Apuleius: Et si vado non poterunt, pontonibus transibunt.

Profumia genus est nauigij speculatorij. Cæcilius apud Noniũ: De nocte ad portum sum profectus profumia. Idem: Qui pro gubernatore se gerens prope vertit profumiam.

Scapha, nauicula est in ligno cauata. Horatius lib. 3. Car. Tũ me ditemis præsidio scaphæ Tutum. Vegetius: Scaphas quoq; de singulis trabibus excauatas cum longissimis funibus, inrerum etiã ferreis eathenis legio portat. Nonius ait, Scaphas nauiculas esse quæ maiores naues consequuntur.

shedia nauigium est rude & impolitum, & trabibus inter se connexis factum, cuiusmodi sunt rates.

sorrilum nauigium est Istricum, quod lino & sparto conspuitur & condensatur.

silata, nauis est lata, quales fortè sunt quibus equi & currus trauehuntur. Antiqui sflatum, & sflites prolatum & lites dicebant.

Trieris nauis est magna, quam remiges tribus vtrinq; remorum ordinibus impellunt. Latine Triremis dicitur, & trium ordinum

nauis, quemadmodū Quadrirèmes & Quinqueremes apud anti-
quos legimus & apud Græcos Epteres, Enneres, & Deceres, quæ
naues septem, nouem, denumq; ordinū significāt. Bireme pri-
mū fecere Danaestenes, autore Plinio: Tirimē, Antiocles Corin.
Quadrirēmē, Carthaginiēses: Quinquerēmē instituit Nefichho
Salaminius: Sex ordinū, Xenagoras Syracusanus: Decemrēmē Ne-
figiton. Instituit Alexander Magnus ad duodecim ordines. Ptole-
mæus Sothor ad x v. Demetrius Antigonis ad x x x. Ptolemæus
Philadelphus ad xl. Ptolemæus Philopator ad quinquaginta.

Plutarchus in vita Periclis ait, *Dameuem* esse quādam nauim
rotundam & concuam, & in ventris similitudinem formatam, vt
mare percurrere, ac celeriter conuerti possit. Atque hoc illi indi-
tūm nomen quōd in Samo primum reperta sit, & a Polycrate ty-
ranno ibidem ædificata.

Hippago seu Hippagium, nauis est lata & expensa, quæ equi &
cutrus transmittuntur.

Liburni dicebantur bellicæ naues, & velocissimæ, à Liburnia
Dalmatiæ parte, cuius exemplo fabricantur, vel q; Liburni populi
olim nauibus citissimis Ionium mare insulasq; prædarentur. Hinc
naues leuitate præstantes Liburnicas dixerūt. Horatius in Epodo:
Ibis Liburnis inter alta nauium Amice propugnacula. Dicimus &
Liburnica. Suetonius in Augusto: Utrobique partē Liburni earum
demersa. Dicuntur etiam Liburnæ. Luc. Ordine contentæ gemino
creuisse Liburnæ.

Embolum genus est nauigij velocissimū, Alij ponunt pro rostro
æreo, quod ex prora nauium eminet.

Lenunculus, dicitur nauis piscatoria Sallust. apud Nonium: Pri-
mo inducit forte per noctem in Lenunculo piscantis.

Oneraria naues dicuntur negotiatoriæ, & propter onera tardæ.
Actuaria verò dicuntur agilēs & præstantes celeritate. Sallustius:
His actuariæ naues circiter triginta, Onerariæ decem erant.

Nauium appellationes apud Gellij lib. ii. c. 25. sunt Gauli, Cor-
bitæ, Caudicæ, Hippagines, Cereuri, Celoces, Oxyæ, Remieculi,
Actuariæ, Profumariæ, Geseortæ, Oriolēs, Cattæ, Scapha, Pontones,
Nuēticiæ, Mediæ, Phæfelli, Parones, Myoparones, Lintres, Caupu-
lica, Mareplacidæ, Cydarum, Rataria, Catalcopium.

Ponto autem nauem primi excogitarunt, *Tiphys*, & *Argonautæ*:
vel *Tyrū*, vt mauult Tibullus scribens: Prima ratem ventis credere
docta Tyros. *Danaui* nauē primus in Græciam ex Ægypto adue-
xit. Nam prius ratibus nauigabatur in mari Rubro ab *Erythra* re-
pertis: Antiquitus fiebant ex corio circumfusa in Oceano Britan-
nico, In Nilo ex papyro, cirpo, & arundinæ. Longa nauē primum

Iasouen

Vegetius
lib. 4.

Phosonem nauigasse, testis est Philostephanus. Egesias hoc tribuit
Parthalo. Ctesias *samira*. Stephanus *semiramidi*. Archimachus
Ageoni, Bibliographi *Noe*. Oneratiam *Hippus* Tyrius inuenit,
 Lumbum *Cyrenenses*, Cymbam *Phenices*, Celocem *Rhodij*, Cercu-
 rum *Cyprij*, Sideruin obseruationem in nauigando *Phenices*, Re-
 mum *Capre*. Latitudinem eius *Platee*, vela *Icarus*, Malum, & An-
 temnati *Dædalus*, Tectas longas *Thassi*, Rostrâ *Pisens*, *Tyrrheni*
 anchoram, *Anacharsis* Harpagones, Adminicula *Tiphys*, classe
 primus depugnauit *Minos*.

Naumachia vocatur pugna nautica: *Naumachiarij*, qui nauale
 prælium committunt. Sicut in Claudio: Sed quam proclamanti-
 bus *Naumachiariis*, Aue Imperator, morituri te saluant.

Nauis uocabulum est generale. *Naualia*, nauium stationes. *Na-
 uarchus*, nauis princeps, *Nauclerus*, seu *Naucleriatus*, ductor.
Nauta, & *Nauita* idem.

Carina dicitur concauitas nauis, & capitur pro tota naui. Verg.
 Præpentesq; ferunt remos, natat uicta carina. Carinæ instar
 carinæ formare. *Carinæ*

Poppa pars posterior nauis, *prora* anterior. *Proreta*, rector *prore*.
Rates dicuntur rudes & impolite traves inter se connexæ. *Ra-
 tis* tamen capitur pro naui. Ouidius lib. 4. de *Pontò*: Et freta veli-
 uolas non habitura rates. *Ratiarij*, *ratis* ductores.

Classis capitur pro multitudine nauium, & quandoque pro uni-
 ta naui. Verg. & *Lycæ* ductorem *classis* *Orontem*.

Remiges nauis qui remos agunt. *Remigare* remos agere:
Helicarij qui maiores naues funibus trahunt canabinis aduer-
 sus uindas. *Remigæ*
re.

Rudentes dicuntur furēs nautici. *Lucanus* lib. 8: Aut laqueum
 collo tortosq; aptate rudentes.

Anchora ferrum est repandum, & utrinq; acutum, quo sistun-
 tur naues, unde adagium, *Nauis tua sulca est duabus anchoris*.

Antenna instrumenta sunt artemi antefecantia, uiamque na-
 uibus facientia. *Vergilius*: *Cornua* uelatarum obuertimus anten-
 narum.

Vela dicuntur linea uel canabina tegmina, quæ dispassa malo
 nauis alligantur, ut uentos recipiant. Hinc mare ueliuolum.

Carbasus linum est tenuissimum, quo uela nauium fiebant quon-
 dam; unde & *Carbasa* pro uelis accipi solent.

Transstra tabulæ sunt in quibus sedent *remiges*, uel per quas ad
 regimen nauis deambulant.

Celeuma dicitur clamor nauticus.

Naulum & *Portorium* merces nauatarum & portitorum.

Vrinatores dicuntur natatores subaquatiles.
Vrinari, seu vrinare, sub aquis natate.

PROPIA QUÆDAM NA-
VIVM NOMINA.

Argo dicitur fuisse prima nauium, qua Iason, Tiphys, Castor, Pollux, & alij (quos vnde Argonautas dicimus) profecti sunt Colchos, ad rapiendum vellus aureum. Sumpsit autem nomen ab Argo architecto. Vnde Val. Flac. libro 1. Ad charum Tritonia deuolat Argum, Moliri hunc puppem iubet, & demittere ferro Robora, peliacas etiam comes exit ad umbras. Vel ab Argiuis qui in ea nauigarunt. Hanc nauim poetæ multis ornant epithetis. Vocant inaprimis fatidicâ & loquaculâ, quæ beneficio Mineruæ facta sit, ex quercu Dodonæa: quâ Sophocles tradidit fuisse non tantum verbosam, at etiâ futuri prælagâ, vt in periculis Argonautas moneret. Vnde Claud. Licet omnia vates In maius celebrata ferant, ipsamque secandis Argois trabibus iactent sudasse Mineruam &c. Arbore prælagâ tabulas animasse loquaces. Val. Flac. Prima deum magnis canimus freta peruia nautis, Fatidicâque ratem. Vocatur præterea *Pegasea*, à Pegasa vrbe Thessaliæ, apud quam fuit ædificata. Item, *Pelias* à Pelio monte. *Tritonis*, quoniam beneficio Mineruæ & ingenio facta est. *Magnensis* seu *Magnesiæ*, à Magnesiæ regione Macedoniæ proxima. *Argo*, & *Argiuæ*, ab argiuis nautis. Hæc ex autoribus confirmari possunt, vt Ouid. li. 7. Met. Vale. Flac. 1. & 8. Stautius lib. 5. & Pontanus lib. 5. de Stellis. & Proper. lib. 1.

Pristis, *Centaurus*, *Chimera*, *Scylla* nomina sunt nauium apud Verg. lib. 5. Æne. De Pristi & eius rectore Mnesteo sic inquit: Velocem Mnesteus agit acri remige Pristim. de Chimera, Ingentemque Gyas ingenti mole Chimeram. De Centauro & Scylla: Sergetusque (domus tenet à quo Sergia nomen) Centauro inuehitur magna Scyllaque Cloanthus Cærulea.

Apud eundem lib. 10. *Tygrus* nomen est nauis, cuius rector fuit Massicus. Hæc eius verga: Massicus ærata princeps secat æquora Tygri.

Est & *Centaurus* nomen alterius nauis, cuius rectorem vocat Cupauonem, vbi ait: Filiius æquales comitatus classe cateruas, Ingentem remis Centaurum promouet.

Triton nauis fuit cuiusdam Aulestis. Idem. Hunc vehit immanis Triton.

Cælius ex testimonio interpretum Aristophanis ait, duas Athenis naues fuisse publico muneri destinatas, ex quibus *salaminia* euocatos ad iudicium subueheret: *Paralus* verò aueheret Delphos ad rem diuinam.

ARGO

ARGONAVTARVM NOMINA.

Argonautæ (vt iam diximus) dicuntur heroes illi, qui in Argo Anani Colchos profecti sunt ad rapiendum vellus aureū. Sunt qui dicant fuisse duo & quinquaginta numero. Alij quatuor addunt. Sed parum refert de numero. Val. Flac. li. i. seriatim multos enumerat. De *Zete & Calai*. Ouid. lib. 6. Meta. Vellera cum Minyis nitido radiantia villo Per mare non notum prima petiere carina. Propert. lib. 2. Hunc duo seſtati fratres, Aquilonia proles. Hunc super & Zetis, hunc super & Calais. Omnium summi & principes fecerunt *Tiphys* & *Iason*. Vnde Ouid. lib. i. de Arte: Tiphys in Æmonia puppi magister erat.

NAVTE NONNVLLI.

De *Tiphy* licet iam satis dixerimus, adhuc tñ testimonia adiciemus. Verg. Ecloga 4. Alter erit tum Tiphys & altera que veſat Argo Delectos heroas. Ouid. in Epi. Quid mihi cum Myrias, quid cum tritonide pinu: Quid tibi cum patria nauita Tiphys mea. Seneca in Medea: Quæq; domitorem freti Tiphyn novam formare docuisti ratem. Idem: Ausus Tiphys pandere vasto Carbasia Poto, legeſque nouas scribere ventis.

Meneſteus, *Sergeſtus*, *Cloantus* nauæ fuerunt Æneæ. Verg. lib. 4. Æne. Mneſtea Sergeſtumque vocat, fortemq; Cloantum.

Fuit & *Palinurus* gubernator nauis Æneæ. Verg. li. 3. Ipse gubernator puppi Palinurus ab alta.

Telonem Maſſilienſem Lucanus à nauigandi aſtrorumq; peritia laudat li. 3. vbi ait: Dirigit huc puppim miſeri quoq; dextra Telonis, Qua nullam melius pelago turbante carinæ Audiuere manum. nec lux eſt notior vlli Craſtina, ſeu Phœbum videat, ſeu cornua Lunæ, Semper venturis componere carbaſa ventis.

Idem commendat *Phœceum* quendam vrinatorem adeò natandi peritum, vt mergeret ſe, ac demum emergeret quum vellet. Hæc eius verba: Pugna fuit vnus in illa Eximius Phœceus, animam ſeruare ſub vndis, ſeruatariq; fretum, ſi quid merſiſſet arenis: Et nimis affixos vnci conuelleret morſus, &c.

Opheltis fuit nauta & circumuentor ſceleſtiſſimus. Sidonius: Qui rigor in pedibus fruſtra tibi natus Ophelte. *Canopus*: autore Plinio fuit gubernator nauis Menelai, à quo hoſtium Nili Canopicum nomen ſumpſit, vbi icſtu aſpidis mortuus eſt ille.

Fuit *Saro* quiſpiam nauta, qui moribus ſuis inelegantibus & inurbanis ſequenti adagio locum fecit Sarone magis nauticus.

Simonides apud Plutarchum teſtis eſt *Amarſyadam* Phereclū fuiſſe gubernatorem nauis Theſei in Cretam ad minotaurum nauigatis. Philochorus ibi ait *Nauiſthem* & *Phœacum* rectores fuiſſe

eius nauis.

Idem in Themistocle ait *Artamenem* Xerxis fuisse nauarchum. Eodem teste *Peritius* fuit gubernator nauis, in quam Pompeius post fugam conscendit.

Scyllius fuit ignarus quispiam nauita, qui ut nauigatione progaret, dicebat se Lunam magis opportunam expectare. Vnde natus adagium: Accessit Luna, in cōperendinatos, qui semper causas cōminifcuntur, quo negotiū differant. Erasmus in Chilia:

Mandro fuit quispiam nauicularius, qui aspirante fortuna tandem factus est Imperator, vnde etiam factus adagio locus, Fuit & Mandroni sicula nauis. In eos qui præter meritum ad opes euecti, pristinae conditionis non meminerunt. Erasmus.

Phrontis nauita fuit Menelai, filius Onetoris, exilus à Phœbo.

Amyclas nauita fuit ad quem tempore belli ciuili accessit Cesar, ut ab eo transcheretur in Italiam. Lucanus li. 5. Mōli cōfugit Amyclas Quem dabat alga toro.

Herodotus in Melpomene ait *Colcum* fuisse gubernatorem cuiusdam nauis Samiorum.

Phereclus fuit architectus, qui naues Paridis ad raptum Helenæ ituri fabricauit, vnde & nauis proprio epitheto Phereclæa dicitur.

Paloros fuit gubernator nauium Anhibalis fugientis;

PORTITORES.

CÆlius scribit *Phaonem* fuisse portitorem, eoque se fouisse artificio. Hic quum Venerem in fluxisset, vnguentum ab ea fertur accepisse, quo delibutus factus est hominum pulcherrimus.

Phorcus Græcè *Porthmeus*, Latine portitor dictus, est quod per mare deferret colonias, teste Beroso.

Charon dicitur portitor inferorum. Ver. lib. 6. Portitor ille Charon. Idem: Portitor has horrendus aquas & flumina seruat Terribili squalore Charon. Propert. li. 1. Portorium, Porticium, Telonarium Minerval, stirps Charontica, Naulū dicitur portitori merces. Seneca de Charonte: Hunc seruat annem cultu & aspectu horridus Pavidolus; manes squalidus gestat senex. Idem in Oedipo: Quinq; capaci turbida cymba flumina seruat durus senior nauita Charo.

PISCATORES, ET VRI-

NATORES.

Dreus fuit piscator quispiam, qui educeuit Perseū, de quo Statius li. 2. Syl. Eluctinagus volucres comedebat Persea Dyctis.

De *Hermínio* Syllius li. 5. Nec minus Herminiū primis obruncat in armis. Assuetum Thrasymane tuos prædantibus hamis. Ex haurire lacus, patiaq; alimenta senectæ Ducere suspensio perstagna latentia lino.

Herod.

Herodotus ait *scylliam* fuisse vrinatorē Sicyonium Themistoclis ætate, qui etiam in naufragio ad Pelium facto multam pecuniam Persis seruauerit, plurimamque sibi lucratus sit.

Nicolaus quidam *Calapiscus* cognominatus ex Appulia oriundus, a puero aquis assuetus, debebat inter marinas belluas multos dies continuos illeclus & profunda pelagi serutabatur, futurasque tempestates prædicebat.

Plinius ait *Ichthyophagos* populos, Troglodytis vicinos, natate seu maris animalia.

PERICVLA MARINA.

Charybdis periculum est marinum, in Sicilia, prope Taurominitanum litus, quod crebris aquarum vorticibus infremere, quod crebris fluctuum concursibus rapta absorbere dicitur. Ouid. lib. 4. de Ponto: Nec potes infestis conferre Charybdin Achæis, Ter licet epotet, ter vomat illa fietum.

Scylla, saxum est in mari Siculo, mare ipsum reddens importuosum & plenum periculi, quod assiduus, aquarum concursibus latratu videtur emittere. Poëtæ fabulantur Scyllâ Phœci filiam mutatam in monstrum supernè virginem, infernè verò piscem, & sex caninis capitibus latrâs, quum se lauisset in fonte, quod Circe veneno infecerat. Ouid. lib. Meta. Cinctâque suis Scylla rapax canibus Siculo latrare profundo. Plin. lib. 3. In eo freto est scopulus Scylla: Item Charybdis, mare vorticosum, ambo clara seuitia. Cicero Actione 6. in Verrem, Non enim Charybdin tam infestam, neque Scyllam nauis, quam istum in eodem freto fuisse arbitror.

Malea promontorium est Laconia scopulosum, quod per quinquaginta millia passuum in mare protensum periculosam reddit nauigationem, propter aduersos ventorum status. Hinc natum procerbum, Quum ad Maleam deflexeris domesticos obliuiscere. Est autem penultima dictionis indifferens. Verg. Ionioque mari, Maleaque sequacibus vndis Statius lib. 4. Theb. Idem in Achil.

Caphareus mons est Euboia, altissimus, Hellepontum versus, importuosus & formidolosus propter scopulorum frequentiam, & crebros vndarum vortices. Hic Nauplius, rex Euboia, mortem filij Palamedis, Ulyssis dolo interfecti, vitus est. Nam quum Græci Troia redirent, Nauplius facem in vertice montis posuit, ut locus fidem portus faceret. Quo quum venisset, multi naufragium fecerunt. Stat. in Achil. Quum reduces Danaï, nocturnaque signa Caphareus. Exeret.

Syrtis duo sunt loca in sinibus Africae Ægyptum versus, ubi mare fertur esse vaduosum & importuosum, pro aquas reciprocas. Seneca. Et amica nauis ante promittet vada incerta Syrtis. Syll. lib. 17.

Et sum-

Et semper naufraga Syrtis.

Quidius lib. 12. Elegiarum de quibusdam sic meminit.

Cum domina Libycas ausim prærupere Syrtis,
Et dare non æquis vela ferenda Nothis.

Non quæ virgineo portenta sub inguine latrant,
Nec timeam vestros curua Malca sinus,
Nec quas submersis ratibus saturata Charybdis,
Fundit & effusas ore receptat aquas.

PISCINARIJ.

Piscinarij dicuntur, qui piscinas habent refertas piscibus easq; magno studio curant. Ostrearum viuaria, primus omnium *Sergius Orata* inuenit, optimumq; saporem *Lucrinis* adiudicauit.

Licinius Murena reliquorum piscium viuaria primus instituit.

Lucullus ad piscium receptacula montē exiit iuxta Neapolim maiore impendio, quàm villam ædificauerat, admissō mari.

Varro scribit, *M. Catonem* Vticensem (quum hæres testamentō *Luculli* seu *Lucilij* esset relictus) pisces de piscina eius XLIX. milibus vendidisse.

Murenarum viuaria excogitauit *C. Hirnius*, qui cœnis triumphalibus dictatoris Cæsaris sex millia murenarum mutua appendit & dedit in pondus.

Vedius Pollio, quum piscinas magno studio coleret, solebat seruos suos occidere, eosq; piscibus vorandos præbere vt hominum cruore pasti deliciores essent.

Curauit & piscinas *Hortensius* Orator, *Murenam* que adeo dilexit, vt mortuam multos dies atatus fleuerit.

Antonia *Drusi* *Murenæ*, quam diligebat, in aures addidit. *Cochlearum* viuaria primus instituit *Fuluius Hirpinus*.

PISCES DIVERSI.

Scripserunt de Piscium natura *Oppianus*, *Aristoteles*, *Plinius* & aliquot alij magnæ celebritatis viri, qui quoniã acutè adeo & diligenter negotiũ hoc attigerunt, vt nihil posteris reliquisse videantur, vacantis esset operæ, multa moliri velle post illos, quoniã nec vmbra quidem possit quispiam pertingere. Propterea satis erit nobis quædã admodum pauca decerpere, quæ notiora & maiori emolumento futura videbuntur. Nã nihil indiscussum relinquere velle, illud esset retexere telam *Penelopes*. Dicam⁹ ergo de piscibus, quorum nomina apud autores frequentiora sunt. Piscis Græcè *Ichthys* dicitur, vnde *Ichthyophagi* populi *Trogloditis* vicini, qui vescuntur piscibus. *Ichthyopola*, pisciũ veditores, qui & *Cetarij* vocantur: *Ichthyopoliũ* forum piscariũ. Capiuntur pisces hamis, nassis, tragulis, excipulis, qui piscantur hamo, vocantur Hamioz

piotæ, vt faciebat Augustus animi laxandi gratia. Trāquillus scribit Neronem aureo rete piscari solitum.

Piscium alij reguntur corio & pilis, vt vituli, hippotami: alij corio tātū, vt Delphini: Cortice vt testudines: Silicum duritia, vt Ostrea: cōcha: Crustis, vt locustæ: Crustis & spinis, vt Echini: Squamis, vt Carpio: Aspera cute, vt Squatina qua lignū & ebora ponuntur: molli vt Murenæ: alij nulla, vt Polypus. Quæ pilo vestiuntur, animal pariunt. Spirant pisces. Nam & pulmonē habēt, aut aliqua pulmonis loco viscera. Annotata est enim in quibusdā æstiuo calore anhelatio, & in aliis oscitatio: Interim quoq; dormiunt. Oua pariunt quæ squamis integuntur. Coeunt plerunque in occurſu, paruo contactu, mēſibus Martio, Aprili, Maio, Autumno pauci, vt Salpa, & Sargus. Piscium alij sunt plani, vt Rombi & soleæ: alij longi, vt Murenæ, cōger, Placet Aristoteli nullas esse piscibus mamas, nec meatum vllum genitalium perspicuū, sed excrementorū tantum locum. Partes quoq; audiendi, odorandi, sentiendi nullas esse perspicuas præter oculos. Sunt qui gregatim errāt more armatorū: volāt alij, vt accipitres, hirundines, cæpiæ. Sentiunt hyemē procellosam, cuius horrore multi limo se prouoluunt, alij sub petris glomeratim conqueſcunt, nonnulli ima petunt, & sentiant summa pelagi tempeſtatibus obnoxia: Redeunt verō serenitate proſiliūt, & libenter littus prospiciunt. Partu differunt inter se. Lupus bis anno patit. Mulus ter: cæteri semel ac diuersis temporibus. Prægnātes gaudent aquis dulcibus. In Africa tamen ferūtur viuere nonnulli in feruenti palude. Sunt qui colorē mutant. Nam menæ hyeme candidæ fiunt, æstate nigriores. Mutat & Phycis, reliquo tēpore candida, vere varia. Amicitias inter se, & inimicitias exercent. Inimici sunt Delphinus & Balæna, Cæstres, & Lupus, Murena & congrus. Sunt & qui docilitatem nescio quam præ se ferunt. Nā in Lymira fonte Lyciæ ter fistula euocati veniunt ad auguriū, teste Plinio. Hierapoli Syriæ in lacu Veneris, ædituorum vocibus parent vocati, exornati auro veniunt adulantes. Sealpuntur, oriantia manibus inserendis præbent. In Stabiano Campaniæ ad Herculis petrā Melanuri in mari panem abiectū rapiunt, iudemq; ad nullum cibum (in quo hamus sit) accedunt.

Acipenser piscis est qui squamis ad os versis contra aquam nādo meat. Fuit olim in magna mensarum dignatione, & inuenturarius, vt docet Cicero libello de Fato, apud quem dicitur Scipioni Numantio acipenserem esse paucorum hominum. Quod etiā docuit Plautus scribens, Qui mihi in mari Acipenser latuit, cuius latus in latebras dedam meis dentibus.

Alofa, piscis est de Clupearum genere, qui alio nomine *chryssa* dicitur

dicitur Alofæ dicuntur esse laudatissimæ in Tyberi.

Astolus piscis est inertia pinguescens. Frequens est in Pado, adeo vt ad mille quandoque libras capti sint, qui nisi iugis boum extrahi potuerunt.

Aurata, pisces sunt omnium timidissimi, qui in maris reflexu sub littoralium arborum radicibus se occultunt, ibique frondiū agitatione exterriti, facile capiuntur, quadam velut deditione. Eo iū viuaria primus instituit Sergius Aurata, inde nomen adeptus. Martialis: Non omnis laudē pretiumque Aurata Meretur. Hic piscis nomen accepit ab auri colore. Commendantur Auratæ, quæ sunt ex Lucrino lacu. Coeunt attritu ventris, & oua concipiunt.

Anguille pisces sunt oblongi, volubiles, & serpentibus similes, qui piscium soli exanimis non fluitant. Dicuntur Anguille, quæ anguibus similes sint. Viuunt annis 8. durant sine aqua senis diebus. Generantur scopulorum attritu, sine coitu, sine ouo nec est alia earum procreatio. Frequens habet lacus Benacus. Autore Plinio. Vescitur limo & edulis, si quis apponat, sed plurimæ dulci humore viuunt. Gaudent aqua, semper affluente & effluente, quæ nisi limpida fuerit, breui intereunt. Æstiuo tempore de lacu in piscinam translatae viuere nequeunt: hyeme verò mutationem loci tolerant facillime. Reperiuntur in Gange tam inuisitata magnitudine, vt tricenos pedes impleant. Optimæ & præpingues capiuntur in Timauo lacu. Reperiuntur etiam in limosis locis prope Syracusam, tanta multitudine, vt piscari volentibus lata adsit præda. De Anguilla Iuuenalis Satyra 5. Vos anguilla manet longæ cognata colubræ. Aristoteles ait anguillam neque mare esse, neque feminam.

Alec piscis est qui sola aqua nutritur. Martialis. Cui portat gaudens ancilla Paropside rubra Alecem, sed quæ protinus illa voret: Diminutiuum est Alecula Col. lib. 9. Datur Gammarus, & riuialis Alecula, vel si quæ sunt incrementi parui fluuiorum animalia. Capitur etiam Alec pro falso liquamine. Martialis lib. 3. Capparin & putri ceptas alece natantes.

Aries piscis est qui grassatur vt latro, & grandium nauium in solo stantium occultus umbra expectat, si quem nandi voluptas inuitet, raptamque prædam abnatus mergit.

Aphyæ pisciculi sunt qui ex aqua & pluuia procreantur. Aphyæ in ignem: Prouerbiū est de rebus, quæ celeriter intereunt & absumuntur, vel quæ statim conficiuntur. Nam Aphyæ piscis ad motus igni decoquitur.

Astracus piscis est qui si longius à mari exportatus dimittatur ad eundem irrepit locum, vbi captus fuerat.

Acus piscis est gracilis, iustum vteri tempus non expectans, sed abrum-

abruppens vterum, & matrem interimens. Pariunt enim Aci cō-
facto vtre, multitudine partus exigui pretij. Græce dicuntur Bel-
lonies. De his Martial. lib. 10. Et satius tenues ducere credis Acos.

Anhia piscis est frequens apud Chelidonias insulas. Celeriter
capitur, paruo nauigio & concolori veste, cadēq; ora per aliquot
dies continuos piscator enauigat certo spatio, escāmq; proiicit.
Solutus hic multos dies ad piscatores accedit incomitatus. Postre-
mo greges innumeros adducit, quos, si inuolauerit Hamiota, par-
cat ductori, Præterea Anthiæ quum vnum hamo teneri viderint,
spinis (quas in dorso serratas habent) lineam secare traduntur, ea
quæ tenetur extendente, vt præcidi possit.

Æluri pisces sunt, quorum oculi ad vices Lunæ aut ampliores
sunt aut minores.

Æolopa piscis est magnitudine ingentis, Thyyni, ceruice fit-
tissima, oculis patentibus atque amplis, dorso cæruleo, ventre al-
bente, corpore linea aurei coloris discriminato, quæ a vertice ad
caudam definit.

Barbo piscis est geminam habens barbam in labro inferiore. A-
lio nomine vocatur Mulus. Vnde & Cicero in Paradoxis Mulos
nomine vocat Barbatulos.

Bacas pisciculus est vocem quandam mugitui similem reddēs.

Balæna piscis est omnium maximus qui partum lacte nutrit, spi-
ritat non brachiis, sed fistula quadam. In fronte gerit ora. Fertur
summa aqua, hebetatur sensibus ob corporis molem: propterea
duce indiget, qui prælongus & albus, & capite procero, angusta
cauda præit, extremāq; balænam cōtingit, & tanquam temone ad
rari regendā vititur. Sole ardente Balæna interdum exit ad litrus,
prostrata dormit in arena. Reperiuntur Balæna in mari Indico
quaternū iugerum, & Elephantis quintuplo maiores. Sunt & præ-
grandes in mari Britannico. Iuuen. Satyr. 10. Quantum delphinis
Balæna Britannica maior. Balænis infestæ sunt Orca.

Carpio piscis est nobis frequens, & in Bænao laudabilis.

Cephalus etiam nomen est piscis Ambrosius: Ille sinus maris Ce-
phalos alit, lupos ille, Ille saxatiles. Sordidi sunt cephalii: summo
pelagos quandoq; vrinantes sese abluunt. Oua eorum non attrin-
guntur: vnde & numerosi sunt. Quum adoleuerunt, corripuntur
a cæteris. Marini flumineis præstant.

Concha est de genere canerorū. Conchæ & Ostrea dicuntur pi-
scis testæ firmioris. Et testæ ipsæ duriores vocantur Cōchæ. Ouid.

Ostreæque & conchis tuta fuere suis. Columel. simplicitis con-
chæ limax. Conchis optimis abundant Lucrinus, Bibaga Indiæ
insula, & mare rubrum.

Congrus

Congrus seu *Conger* etiam genus piscis, quem inter saxatiles ponit Plinius. Similis est anguillæ duriore tamen carne, & sapore inferior: Grillum Nicander vocauit.

Cybius piscis est ita scissus, vt medium pateat æquè in omnes partes ad similitudinem tesserarum.

Coracini pisces sunt Nilo peculiare. Martialis: Princeps Niliacis raperis Coracine macellis, Pelleæ prior est gloria nulla gula. Coracinus oculos frequenter mouet.

Citharædus piscis est, qui à cauda ad verticem lineas habet instar neruorum musici instrumenti distentas, vnde nomen accepit: frequens in mari rubro.

Cetus piscis est maximus in Atlantico mari. Ambrosius: Virtute mitigauit, mare, Disciplina Cetus straxit. Plin. lib. 32. scribit, Cetos sexcentorū pedū lōgitudinis, & trecentorū latitudinis intrasse in flumen Arabiæ. Sunt enim tantæ magnitudinis, vt si aquis supernarent, in sulâ videantur. Dicimus etiam Cete in neutro genere, & plurali numero. Stat. lib. 1. Achill. Armigeri Tritones eunt, scopulosaq; cete. Cetarij dicuntur maiorum piscium venditores.

Cyprinus piscis est fluuiialis palatū habes carnosum pro lingua.

Canna piscis est mollis carnis: Hyatulam Gaza conuertit.

Cantharus piscis est Zelotypus, qui pro consorte ad internecionem cum suo genere pugnat.

Cestreus piscis est, qui reliquis mutua deuoratione victitantibus, solus ab aliorum carnibus abstinet, ideòq; non capitur esca, sed in litum abdit sese, quo ibidem pascitur. Vbi verò in metu caput occultuit, arbitratur totum corpus esse tutum. Nonnulli ferunt hunc piscem deuorari à Congro, vt Congrum à Murena. Theodorus Gaza Mugilem fecit Latine.

Cancris pisces sunt multipedes, & præposterè gradientes, vt Calentius in Croaco graphicè describit: Illis dena pedum vestigia, denaq; in arcus Crura recuruantur, laterumq; à margine ludunt Ambiguumq; iter est, &c.

Reperiuntur in Phœnicia littorales cancri tantæ velocitatis, vt comprehendi nequeant.

Cordilla pisciculi sunt de quibus Martialis lib. 3. Ne nigram citatus in culinam Cordillas madida tegas papyro.

Canicula piscis est fœtus suos p partu natantes deuorans, vt eos ab omni iniuria tueatur.

Coruus piscis marinus fuluus est, à stagno nigricans: alga vescitur. & bis parit in anno.

Callonymus piscis habet multum fellis in dextro latere, in sinistro verò iecur.

Charace piscis pinnas habet vtrinque maximas, caudam auri fulgore purpureis dissectam lineis.

Cochlea tam aquatiles quam terrestres exiunt se domicilio, bi-que ceu cornua protendant, contrahuntq;. Oculis carent, ideo corniculis prætentant iter.

Clupea pisciculus est, qui venam quandam in Syluri faucibus mira cupidine appetens, Sylurum ipsum mortu exanimat.

Dactylus piscis est è genere concharum ab humanorum vnguium similitudine appellatus. Remoto in tenebris lumine, alio fulgore claret, lucet in ore mandentium, in manibus, in solo, & veste, decidentibus guttis: vt etiam natura illa videatur esse in succo, quem habet in corpore.

Delphini pisces sunt puerulorù amatores. Fœmina mulieris instar habet vbera, quibus copioso lacte mares pascit: Parui vnà gregatim natat: Parentes fœtus comitantur etiam adultos: Citò adolefcunt: Decem annis ad summâ proueniunt magnitudinem: Agunt vere coniugia: Pariunt catulos decimo mense, & æstiuo tempore: Viuunt annis xxx. In terrâ quandoq; exiunt incerta de causa, & statim tellure tacta moriuntur. Linguâ habent contra naturam aquatilibus, mobilem, breuem, & latâ, non differentem suillâ: Hominem amant, arte musicâ mulcentur: Pro voce gemitum edunt humano similem: Dorsum habent repandum, & rostrum sumum, vnde & Simonis nomine gaudent. Obuiam nauigis veniunt, al- ludunt etiam & quamuis plena prætereunt vela: Nullum est animal quod celeritate non excellât: Paruos semper aliquis grandior natu comitatur, vt custos. Plin. ait visos esse, qui defunctum portarent, ne laceraretur à belluis. Siquis eorum captus fuerit, cæteri adnatant, supplicantum specie captum reposcentes. Varia sunt apud Plinium exempla de eorum amore in pueros.

Draco marinus caput, & oculos habet ad similitudinem terre- stris, reliquum corpus, vt cæteri pisces: Squamas habet præduras; aculeosq; solo tactu venenum relinquentes: Apprehensus dextra manu renititur: Corruptus verò læua obsequitur.

Echeneis pisciculus est, qui naues quolibet impetuoso vêtò con- citatas, adhærens retinet: Plin. Est (inquit) paruus admodum piscis petris affluetis, Echeneis appellatus. Hoc carinis adherente, naues tardius ire creduntur. Inde Latini Remorù vocant, & Romiliginè. Lucanus 6. Non puppim retinens Euro tendente rudentes, In me- diis Echeneis, aquis oculique draconum. Fertur hic piscis fluxum grauidarum vtero sistere, partûsque ad puerperum continere.

Elops piscis inter raras delicias quondâ habitus est alio nomine acipenser dicitur. Plinius comendat Elopem Rhodium. De Elope

Se scribit *Ælianus*: Elopem quidam existimant esse, quem *Homerus* pisces sacrum appellauit, inuentu rarum, nec nisi in mari *Pamphilo*: captus trahitur magno acclamantium plausu.

Echini pisces habent pro pedibus spinas: Ingressi est his in orbem volui: Propterea detritis saepe aculeis inueniuntur. Ora habent in medio corpore in terram versa. Oua amara numero quibus: Seuitiam maris præfugiunt, ac propterea correptis se muniunt lapillis, & calculum arripiunt, ne fluctibus excutiantur. Oua habent pleni nimis hyeme. Frequentes sunt *Echini* apud *Misenum* promontorium *Horat.* *Miseno* oriuntur *Echini*. Captum *Echinum* si coneceris in frusta, & in mare proieceris, paulo post partes conuenite ac reuiuiscere aiunt.

Exocoetus piscis est in siccum somni causa exiens. Hunc habet *Arcaëia*.

Eneraulæ pisces sunt minutissimi, albo colore, præda cæterorum, qui turmatim conglobantur, & adeo feruntur, ut scapha aut remis virgentibus dissociari nequeant.

Galeus piscis est, qui pastinacam piscem venenatum prosequitur. Autore *Plinio*.

Glanio pisces sunt quorum frequentia *Glanio* *Cumarum* fluitio nomen imposuit.

Gobio piscis est præstantis saporis, & parui nutrimenti. Albus præstat nigris. Laudatissimis olim mæsis adhibebatur. De hoc *Iuuenalis Satyr.* *Nec cupias mulum quum sit tibi Gobio ratum.* *Dicimus & Gobius.* *Marr.* In *Venetis* sicut lauta licet conuiua tetris, *Principium* cœnæ *Gobius* esse solet. *Gobiones* arena gaudent, gregatim degunt: vnde & inter pisces gregales numerantur.

Glaucus piscis est, qui tanta in sobolem charitate teneri dicitur, ut paruos frætos nunquam deserat, præstoq; adsit eis contra noxia. In periculis solidos deuorat, deinde reuomit. *Aristoteles* eum ponit in genere serratorum & carniuorum.

Grænes pisces frequentes sunt in *Corynthio* pelago, magnitudine pedum xv. Os & cernicem habent grui alci similem, & squamas instar pennarum eius. Sunt graciles & proluxæ, subsultimæque natant. *Fœminæ* libidine accensa maribus blandiuntur, eosq; lauentes non patiuntur. Huic genitura in aquas decedente ex mari velut parente procreantur.

Garus piscis est, cuius fel, recens & inueteratum vino auribus lissimum est. Autore *Plinio*.

Gerres pisces sunt vilissimi, & salsi, ex genere locustarum, *Marr.* lib. 3. Teque iuuant *Gerres*, & pelle *Melandria* cana.

Hippocampus piscis est, cuius ventrem si quis ex aceto & melle hauserit,

hauserit, contra canis rabiosi morsum auxilium sentiet.

Hirci, pisces sunt in Cyrenaico, & Sardo mari oberrantes cum Delphinis, Mares alba vitra frontem habent redimitam. Fœminæ vero sunt cristatæ, vt galli gallinacei. Rapacissimi sunt, vt q̄ homines, nauigiâq̄ inuolēt. Spiritu graui & vehemēti, quo odore velut instrumento ad cæterorū prædam vtuntur. Vitulos marinos insectantur maximè, quos prostratu, perinde ac iaculo, expugnant.

Hyporhamis, pisces est in mari rubro, magnitudine lacertorum, ore semper hianti, & oculis viridantibus, zonis distinctus binis, altera à branchiis ad caudam aurea, altera argentea medium corpus intercedente, maculis deinde intercostantibus cæruleis.

Iulides, pisces sunt saxatiles, & morsu venenato.

Lampetra pisces est à lambendis petris nomen adeptus.

Loligo pisces est, qui extra aquam sese efferens volitat: caput habet inter pedes & ventrem, & cruorem nigrum instar atramenti. Vnde Horat. Hic nigrae sicus loliginis.

Lutariæ dicuntur testudines, quæ in dulci aqua viuunt. Has Græci Emidas vocant.

Lupus pisces marinus dictus est à voracitate, & q̄ sol^o natet. Lenis est & mollis, Cancros marinos insectatur maximè. Habet nescio quem lapidē in capite. Fluuiialis potior est marino. Præstâtissimi saporis capitur in Tyberi fluuio inter duos pontes. Autore Plinio. De hoc Martialis lib. 9. Appetitur posito vilis oliua lupo. Idē: Laneus Euganei lupus excipit ora Timauī, Æquoreo dulces cum sale pastus aquas. Hic pisces rete circumdatus, arenas arat cauda, atq̄ ita conditus euadit. Quū hæsit in hamo, tumultuoso discursu laxat vulnera, donec excidat inſidiæ. Lupus & Mûgil mutuo flagrant odio. Plinius ait, Lutorum laudatissimos esse, qui appellantur Lanati, à candore mollitiâq̄ue carnis.

Luterna, pisces est qui lingua ignea per os exerta serenis noctibus lucet. Eodem Plinio teste.

Leguis pisces est solis amantissimus. Nā vbi fœmina enixa est, mas curat cōmunes fœtus, tutaturq̄ ab insidiis, atq̄ etiam hamū deuorat. Similis est prope Siluro. Frequens reperitur apud Mæandrum & Lycum Asiæ, itemq̄; apud Styrmone[m] Europæ fluuios.

Lepus marinus gignitur in limo vnâ cū Aphyis, quibuscum aliquando capitur. In magno mari reperitur omniâ similis terrestri, præter villos, quos aculeatos, & erectos habet. Natat in summa aqua. Velocissimus est, ac propterea difficilis captus: nec vnquam ad nallas, aut hamos accedit. Si quis eum attigerit, aut manu, aut baculo (dum in morbo est) animi defectum incurret.

Leo pisces tegitur concha, Carabo similis, præterquam quod

gracilior est. Eius brachia cancris similia sunt.

Locustæ pisces sunt Polyptis inimici, & Murenis, q̄ obliquis cornibus procedunt in Metu. Gignuntur in limo, sed diuerso: in cœnoso Ostrea, in arenoso Conchæ. Incolæ Casij montis contra terrestres Locustas Iouis auxilium implorât. Thesali, Illiri, & Lemni ab his etiam infestâtur. Magnesi & Ephesi ordine militari in eas procedunt. In mari Indico locustæ aquatiles quaterna implēt cubita. Sunt in India ternū pedum longitudinis, cruribus & femoribus ferarum vsum præbentes quum maruerunt.

Luscus piscis est denticulatus: de quo Ausonius: Luscus obscuras vulua cœno, uel lacunas Obsidet.

Labrax, piscis est lato oris rictu, qui escam totam vnâ cum ore faucibus corripit, atq; ob id facile capitur. Præ grandes autem Labraces apud Miletum Asiæ ciuitatem esse dicitur. Vnde adagium, Labrax Milesius: in auidum & voracem.

Mugil piscis est capitosus, omnium (q̄ squamis integuntur) velocissimus, adeo vt transuersa nauigia interim supernatet. Ridentur eius natura, q̄ abscondito in metu capite, totū se occultari putet. Coitus tēpore, mare lineæ alligatū, & ī mare proiectū, fœminæ sequitur ad littus, & mares fœminā partus tēpore. Bellū habent Mugiles cum Lupis. Senunc esse in esca hamum, insidiasq; nō ignoat. Auiditas tamen tanta est, vt cauda verberando excutiant cibos.

Murena piscis est longitudine anguillæ: parit quocunq; tēpore, eiusq; oua citissime cresunt. Vocatur à Latinis Flutæ, q̄ in superficie aquarū fluant, & supernatent. Quū in summis aquis apricantur, sole torrefactæ, amplius se curuare, aut æqs mergere nequeunt. Vnde Martialis: Quæ natat in Siculo grandis Murena profundo, Non valet exustam mergere sole cutē. Fuit olim Murena in tantis deliciis, vt nomen Liciniorum familiæ dederit, teste Varrone, & mortua deserta sit in piscina, & alia in aures ab Antonia Drusi meruit. Principatū obtinet in Sicilia, vbi præ pinguedine in summum pelagus erumpit. Habet etiā delicatam vrbs Hispaniæ Tartessus nomine, adeo vt inter cibos electiles numerata sit, autore Gellio. Murenis infestissima est ferularū natura, hamum deuorat, admoventq; dentibus lineas, atq; ita rodunt. Licinius Macer apud Plinium ait, eas fœminæ tantum sexus esse, & concipere ē serpentinibus, & ob id sibilo à piscatoribus euocari. Animā habent in cauda, qua percussa exanimantur, verū icu capitis raro. Laudantur inter saxatiles. Congros odio prosequuntur.

Murex est piscis marinus, ex genere concharum qui & Cōchylium dicitur. Plin. Cōchyliæ & purpuras omnes ore atterit. Ex eius humore fit color purpureus. Vnde & pro purpura solet accipi *Hora*. Te

M. Te bis Afro mureæ tinctæ vestiunt lana. Frequēs est hic piscis; & nobilis apud Tyrum, vbi vsū purpuræ præbet. Vergil. libro 4. *Aenei.* Tyrioq; ardebat mureæ lana. Mureicum cinis cum oleo tumores tollit, & mammæ cum melle efficaciter sanat. Latent citæ canis ortum tricenis diebus. Congregantur verno tempore purpurarum instar, mureoq; attritu lentorem cuiusdã ceræ saluant. Patiunt vere. De mureæ Marialis: Sanguine de nostro tinctas ingrate lacernas Induis, & non est hoc satis, esca sumus. Horatius: Mureæ Baianò potior Lucrinâ Peloris.

Mustella piscis est mureæ similis, cui secūdas in deliciis partes nonnulli tribuunt. Sunt qui hirudinem eam vocant, à similitudine palustris hirundinis, quæ sanguinem fugit.

Mullus piscis ter anno parit. Maritimus voracissimus est. Algæ vescitur & humano caduere. Mories apparēt versicolor cū multiplici squamarū rubentiū mutatione. Binas libras maximus nō excedit. Geminā habet barbā in labro inferiore. Hinc Barbatuli Mulli dicuntur à Cicerone libro ad Atticū secūdo, vbi ait, Nostri autē principes digito se cælū putant attingere, si nulli barbati in piscinis sint, qui ad manū accedant. Volaterranus putat Mullū eū esse quæ hodie Barbū dicimus. De mullo Martialis. lib. 2. Mullū dimidiū ludum; totum. Idē: Spirat in aduectō, sed iā piger æquorē nullus lague scit: viuū da mare, fortis erit. Fenestella ait, Mullū accepisse nomē à colore molliorū calciamentorū. Quū expirat, versicolori squamarū mutatione nitescit. Asinius Celer tempore Claudij Mullum octo millibus nummū emit. Mullos septētrionalis gignit Oceanus, & pars Occidentis prōximā.

Ophus piscis est oblongus, anguillæ similis.

Myrus piscis est, seu serpens maximus, cui si eruat oculus, frontisq; hominis appendatur, ophthalmiam dicitur sanare, pisci verò renasci. Ferunt præterea altero eum capi lumine, qui viuente nondum miserit. Plinius & Gaza Oculatum eum vocant; Volaterranus putat eundem esse cum Lamprætā.

Meryx piscis est, qui ruminare dicitur.

Melanuri pisces sunt omnium timidissimi: nā tranquillo cælo & mari ima pelagi petunt, seq; petris multa obductos algæ condunt. Per brumam verò quū cæteros viderint pisces vndis agitato & ventis profundum petere, illi tunc cōfidentes superiora repetunt, iustaque litus spuma tempestatis & procellarum operti feruntur ad ora piscatorum incogniti. Vescuntur obuiis quibuscūque, Ad hamum non accedunt, capiuntur sagena.

Mus araneus piscis est, qui visa orbita currus, statim vti pedicis impeditus capitur.

Mures marini exeunt in tertâ. Oua pariunt, quæ obtuunt terra, ac demum trigesima die refodiunt, & fœtus ad aquas ducunt.

Musculus, pisces est qui iter Balanæ, oculis eius pondere superciliorum obrufis prænatans dirigit, oculorumq; vice fungitur. frequens est hic pisces in Stymphali Atcadia.

Merula pisces pluribus formis sui generis congregitur, easq; in recessus petrarum abditas, tanquam in thalamis secû continet. Zelotypus esse dicitur. Puerperium & mas curat, assistendo, cibumq; fœtæ ministrando.

Margari pisces sunt rotunda specie, qui gregatim natât, regem Sectâtes. more apû: quæ capto, ceteri attoniti, capiuntur facillimè, in mari rubro, in locis prominentibus ac portuosiss; condunturq; in dolis balsamentariis, donec exsiccata carne durefiant in lapidem aurei coloris. Reperiuntur in Indico, & Britannico Oceano In terra non inueniuntur nisi fossiles, & adulterini.

Melandria pisces est cæsis quernis assulus simillima.

Miluago pisces est, quo, quoties cernitur extra aquam volitans, tempestates mutari, Trebius Niger apud Plinium aurore est.

Myrinum Aristoteles ait esse murenæ marem, qui generat, sed tamen hoc differre, quod murena varia & infirma sit, Myrinus vnicolor, & robustus dentesq; extra os habeat.

Mytilus pisces est in arenosis sponte proueniens. Nullius est saporis, sed crassitudini ginginarum, sordidisq; vlcere us medetur. Martialis lib. 3. Sumitur inciso Mytilus ore mihi.

Minutal pisces est maximus, quem Apicius addito liquamine, oleo & vino condiebat. De hoc Martialis: Hinc exit varium coquo Minutal.

Narica pisces est minutulus, qui à nando nomen sumpsit. Plautus adud Festum: Naricam bonam atque Canitam.

Navillus alius pisces, dictus quòd nauigantis effigiem habet, à quibusdam Pompilus dicitur.

Ostrea, Seu Ostreæ pisces sunt operri concha, qui non vulgarem in cibus gratiâ habent. Sergius Orata optimum saporem Lucinis adiudicauit, quæ etiam commendat Martialis: Ebria Baiano veni modo cœcha Lucrino, Horatiº: Nõ me Lucrina iuuerint Conchylia, Omnium ostrearum, conchyliorum & concharum corpora lunari potestate augeti & rursus minui, testis est Plinius.

Orca pisces est magnitudinis miræ, infestus balænis. Plinius scribit Orce restatu depressum quandoque nauigium fuisse & immersum in oculis, suis quam in Ostiensis portu debellauerit Claudius Imperator.

Orcynus pisces est, qui mira sagacitate hamum vi deorsum trahit

vt sese

ut sese illidat petris, & absoluat laq̄o, aut lazato vulnere profiliat.
Orchis piscis est rotundus, & sine squamis totusq; capite constans & omnium durissimus. Autore Plinio.

Oxyrinus os habet prælongam in modum rostri, oculos fulgentes, alba supercilia, dorsum viridans, pennas priores nigras reliquas albas, caudam prælongam & viridem, quam aurea linea mediam discriminat. Colitur Ægyptiis vt Crocodilus.

Olia pisces aurem habent ventri coniunctam.

Pectunculus piscis est de genere mollis, extra aquam sese effrens sagitte modo. Pectunculus Chius inter cibos electiles numeratur à Gellio. Landarissimi pectines reperiuntur Mitylemis, teste Plinio & Tarenti, dicente Horatio: Pectinibus parulis iactat se molle Tarentum. Mobiles sunt pectines, adeo vt plerunque retibus exiliant & penè videntur volare.

Pelamides appellantur Thynei, quum annum tempus excesserunt: morantur in luto Iuuenal. Sat. 7. Quod vocis pretium, succus Pectunculus & vas Pelamidum. Horum piscium copiam habent Alizonæ populi: reperiuntur & in angustiis Byzantii.

Peloris piscis est de genere concharum, dictus à Peloro promontorio, vbi featur. Hora. Murice Baiano potior Lucrina Peloris. Pelorides Plin. teste emolliunt aluum.

Physier piscis est marinus inæstata magnitudine, de quo Rufus in Arati Phænomeno: Delphinos virides, & Physiteras anhelos Hos Plinius inter belluas marinas reponit.

Phocæ pisces sunt qui à mugitu boues marini dicuntur. Verg. li. 4. Georg. Et turpes pascit sub gurgite Phocas. Hic piscis corio & pilis tegitur. Parit in terra pecudū more, & coit instar canū. In sono mugit, vnde & vituli meruit nomen. Spirat & dormit in terra.

Polypus piscis est de genere mollium, à pedum multitudine nomen adeptus. Fraudulentus est, & colorem mutat. Ita petris adherens plurimos pisces prædonē non agnoscentes, cassibus furtiuè artis includit. Reddit enim colorem petrarū, in quibus delitet. Tanta est in eo voracitas, vt nec à suo quidem genere abstineat. Carabum piscē expauescit, adeo vt cōiectus in terra vbi ille fuerit, quādoque captus statim exanimetur. Æstiuo tempore visi sunt Polypi exire in agros, maritimāque arbores fructuū auiditate scandere. Tanta est salacitate, vt efferto corpore nulla sit ei aut narandi, aut prædā assestandi facultas. Fœminæ breuior est vita, & facilius capitur. Rapaces sunt eius pedes. Vnde natum prouerbium de hominibus furacibus, apud Plaut. in Afin. Ego noui hos (inquit) Polypus: quicquid attingerunt, tenent. Idem aliud: Polypi mentem habet, in hominem, qui moribus est versatilibus, est etiam polypus

narium morbus. Martialis lib. 12. Nasutū volo, nolo polyposum.

Priscis piscis est marinus angusti corporis & longissimi, Dicitur autem Pristis ab vndarum sectione. Scindunt enim fluctus mirū in modum propter tenuitatem. Pristin Græci sectionem vocant, Plinius scribit Pristes esse in mari Indico c. c. cubitorum.

Pfitta piscis est, quem nonnulli passerē dicunt. Aristoteles, Torpedo occulit sese piscis quandoque natans, interdum etiā volitās. Rostrium habet præacutū & venenatum, & cui nullum ferē sit remedium. Pastinacæ iccur decoctum in oleo pruritur & scabiem non hominum modo, sed & quadrupedum efficacissimē sedat. Eiusdem radius adalligatus vmbilico faciles partus facit. Pinnae non habet. Latrocinaur ex occulto transeuntē radio, quod telum est ei figens. Argumentum magnæ in hoc pisce solertia est quod quum sit piscium tardissimus, Mugilem omnium velocissimum in ventre habere quandoque reperitur. Contra suum ictum remedio est cinere suo ex aceto illito.

Phagus nomen est piscis anguillæ simile, & saxatilis.

Pauo, piscis est varij coloris, rubentibus lineis, è genere serratorum & solitariorum.

Pholis piscis est de genere Rhomborum, qui mucore suo spumæque cubile sibi susternit.

Phuca pisciculus, solus piscium in alga nidificat.

Pediculus piscis est parasitus Delphini, Eius enim prædam & escam sectatur, quam libenter impertit, propterea pediculi pingues sunt, & obesi.

Porcum Græci Astrogorscum vocant. Quum capitur, more porcorum grūnit. Appion apud Pliniū maximum piscium esse tradit.

Pardalus piscis est similis terrestri, colore & maculis.

Physalus piscis est colore smaragdi, venenatus: qui si capiatur more pilæ aut vesicæ intumescit.

Phari pisces sunt quos venerantur, qui Syenem incolunt.

Paguri pisces integuntur crusta. More serpētum senium exuunt rehouata crusta. Vocantur à Palladio cancri marini.

Purpura (quam aliqui Porphyram vocant) conchyliorum voracissima est. Linguam habet prælongam, semperque vibrantē, per quā potitur præda, quā asseclatur. Eius cruori maxima dignatio in tingēdis lanis, præcipuē si lapidis ictu cædatur. Purpuram quædam augētur insigni magnitudine, vt quæ ad Sigæum & Lectum Idæ promōtoria gignuntur, Aliæ paruæ sunt, vt in Euripo, & Garia, Marinæ magnæ sunt & scabræ. Capiuntur tēpore verno, quum fauos extruūt, Flos inde extrahitur specie mēbranæ cādicātis, qui contritus manum inficit. Purpuræ viuunt annis septenis.

sicut

sicut murices contra canis ortum tricenis diebus. Congregantur verno tempore, mutuoque attritu lentorem cuiusdam ceræ saluant. Succum (quo tinguntur lanæ) euomunt cum vita. Propterea piscatores viuas capere contendunt. Capiuntur paruulis rarisque conchis, textu velari nassis in alto iactis. Inest his esca, quam appetunt purpuræ, porrectisq; linguis infestant. At illæ aculeo extimulatae claudunt sese, comprimuntq; mordentes, ita imprudentes auiditate sua purpuræ tolluntur.

Pompilus concha munitur, quam connexam turbato mari nata do gerit, ne fluctibus oppleta testa deprimatur. Trāquillo re supinat carinæ modo, acetabulis vtrinque pro remis vtens, & cartilaginem (quā in medio retinet) pro velis pendens. Si quando metus belluarum inuadentium ingruit, repleta cōcha sub vndis sese demittens, latitat. Rursus vitato periculo resilit. Profunda petit, ceu terram oderit. Adnarat nauibus cum aliis suæ speciei, assultansq; circa conglobatur. Eadem est ferè nautili natura.

Pinna immobilis inhæret saxis, custodemq; habet Pinnotherem, quo quum priuatur statim perit. Hic ei dapes suggerit, piscelsq; in prædam deducit. Plinius vbi de Cancris loquitur: Pinnotheres, inquit, vocatur minimus ex omni genere, ideoq; opportunus iniuriæ. Huic solertia inanibus ostrearum testis se condere, & cum accreuerit, migrare in capaciores.

Perna piscis est ex concharum genere, frequens circa Pōrias insulas. Stant autē Pernæ veluti in sullo crure longo in arena defixæ, hiantesq; qua limpitudo est pedali nō minus spatio. Cibū venantur, dentes in circuitu marginum habent pectinatim spissatos. Intus pro spondylo grandis caro est. Autore Plin. li. 32.

Platanistæ rostrum habent & caudam Delphini. Reperiuntur in Gange Indiæ magnitudine xv. cubitorum.

Pulmones marini pelago dierum hyemem portendunt. Montium item sonitus, nemorumque mugitus prædicunt. Eorum cineres ad alligati profluuiâ purgant. Pulmonibus si confricetur lignum, ardere videtur adeo vt facula ita præluceat.

Passer planus est, nomen traxit à passere auicula. Optimus in cibus indicatur. Passer & Rhombus situ tantum corporum differunt. Dexter resupinatus est illis, Passeri læuus.

Rhombus piscis est planus, in deliciis quondam habitus. Laudatissimus fuit Rauennæ. Martialis: Quamuis lata gerat patella Rhombum, Rhombus latior est tamen patella. Commendatur etiam Adriaticus. Iuue. Sat. 4. Est etiam Rhombus instrumentum incantatorum quo fila torquebantur, vt apud Mart. li. 9. Quæ nunc Thessalico luam deducere Rhombo.

Rana piscis est notissimus lato ventre, cæruleis variegatus maculis, Græcè Βάτραχος dicitur. Ranarū terrestriū quædam in vepribus tantū viuunt, dicunturq; Rubetæ, quibus in terra, & in humore vita est. Aquatiles eorū noctu extra aquam mare fœminam inuitante. Hydram maxime reformidant, quo accedente, clamore se glomerant & aduersus eunt turmatim. Earum coactio solito maior pluuiâ potèdit in Scirpho insula mutæ sunt. Hinc adagium *Rana Scirphia*: in Elingues. Theophrastus aquarum eius regionis frigiditatem hoc tribuit. Ranae insidiatur apibus aquatibus nec earū ictus sentiūt. Prima lingua eis coheret, intima absoluta à guttore qua vocem mittūt. Rana quæ ab argumēto piscatrix dicitur, seras habet qualdā à ciliis extates ac prolixas, quarū adminiculis natura mōstrante struit insidias, laritās in luviosis, auisib; locis. Frontem cū seris videndā loco esæ piscisculis porrigit. Illi accurtētes, deceptiq; ac paulatim in arcum deducti ab ea rapiuntur. De eius vsu in medicinis, vide Pli. Eodem ferè modo *Raja* piscisculos agit in prædam, Cartilaginem habet pro spina. Autore Plinio.

Sepia venenoso est morsu. Quum videt insidias parati sibi, effuso atramento (quod habet pro sanguine) sese abscondit. Persius: Nigra quòd infusa vanescat sepia lympha. Sepiarū mares varij sunt, & nigriores, constantiaq; maioris, Percussæ tridente fœminæ auxiliantur. At fœmina isto mare fugit. Sepiæ atramento tanta vis est, vt in lucerna addito Æthiopes videri, ablato priore lumine; tradat Anaxilaus apud Plinium.

Scarus piscium solus natado vescitur, & ruminat. Hunc piscè Carpathio mari primò aduexit Optarus Helipertius, præfect. classis sub Claudio principe, & inter Ostiensem & Capaniæ oram disseminauit. Fuit quòdam in honore mensarum. Ælianus hunc salacissimum piscem esse testatur, Venerisq; gratia in prædā agi, fœmina eius generis per littus ducta. De Scarò Optarus inquit. Hic Scarus saxa frequentat, Quin mites inter pisces clamore tremèdo Intonat, & solus pallentes ruminat herbas, Martialis lib. 5. Hic piscis inclusus nassis non fronte erumpit, nec infestis viminib; caput inserit, sed auersus caudæ ictibus crebris laxat fores, atq; retrorsum ita rumpit: quem luctarum eius si fortè alius Scarus extrinsecus videt, apprehensa mordicus caudā nixum iuuat erumpentis. Tranq; scribit Scarorū iecinora fuisse in parina Vitelli interlautiores ciborum primitias. In hac (inquit) Scarorū iecinora, phasianorum & pauonum cerebella, linguas phœnicopterū, murenarum lactes, à Carpathio vsq; sicroq; Hispaniæ per nauarchos ac tritremes commiscuit. Quòd autem iecinora Scarorum & viscera iucundioris sint saporis, docet Maria, in Xenüs vbi ait: Hic scarus

æquoreis qui venit obesus ab vndis. Visceribus bonus est, cætera sapit. Quintilianus ait, Scarus nō capi in nostro mari. At eundem capi Siculo, docet Petronius Arbitr, dicens: Ingeniosa gula est, Siculo Scarus æquore merfus. Ad mensam viuus perducitur. Habet etiam Scaros Carpathium mare. Vnde Horatius: Non me Lucræna iouerint conchylia, Magisve Rhombus aut Scari, Si quos Eois in-tonata fluctibus Hyems ad hoc vertat mare. Eois fluctibus, dicit propter mare Carpathium, quod est in Oriente.

Sargus Mullam semper comitatur, antris inhabitat. Ex animalibus maximè capris sollicitatur. Prodest eius caro contra Presteris mortuum.

Syno don piscis est sociabilis: Carne vescitur, & mollia appetit, Euenit huic & hyatula, vt (quum pisces minores insectantur) venter procedat, quòd is ori coniunctus sit.

Silurus tanta est in prolem charitate, vt absumpta femina, mas oua seruet, sepeq; vnà capitur, dum filios captos subsequitur. Peculiaris est Nilo quanquam & in Danubio reperitur. Ambrosius Caprus est Silurus, & inutilis præda detecta est. Idem: Et Silurum qui minorum piscium visceribus alium replet.

Scombrus de genere est Thynnorum, vnde salsamenta fiunt. In aquis sulphureum præ se fert colorem: extra aquã verò, què & cæteri. Ab huius frequentia & multitudine Scombrata insula maris Hispani meruit nomen. Martialis: Hesperius Scobrũ temperet oua liquor. Plin. ait, Scobrũ laudatissimum esse in finibus Carthaginis.

Sphyræna (quã Gaza Malleolum cõuertit) latiore in nassis plagam, vnde profiliat, quærit. Palatum carnosum habet pro lingua.

Salmo fluuiatilis in Aquitania præfertur marino. Inuenitur in Rheno, & Rhodano.

Salpa piscis coqui non potest, nisi femla percutiatur. Reperitur apud Ebulum.

Sola plana est & lata, numeratur inter cibos lautiores. Lyeni imposita medetur.

Stella insidiatur cõchylis: Eius natura rãti est feruoris, vt omnia contacta adurat. Paruã intrus habet carnem, extra verò est duriore callo. Omnẽ peragit & concoquit cibum. Aient mala medicamenta nocere non posse, Stella marina vulpino sanguine illita, & affixa limini superiori, aut clauo ianuar.

scolopendra quã Gaza Centipedem vertit, terrestri ferè similis est. Si quis eã atigerit, excitabitur ei pruritus, perinde ac si contigisset vtricam. Vidæ sunt inusitata magnitudine, capite caudaq; extantibus per vndas in modum tiremium ferri, vntes pro remigio pedibus sublati, quos habet plurimos. Theophrastus apud Plinium

Plinium scribit, Otretieres populos à Scolopendris deletos. Porro Scolopendrea hamo deuorato, omnia intranea euomunt, donec hamum egerant, deinde reforbent.

Scorpius siccioris est carnis, bis anno parit, alga vescit. Vari' est. Icesis' medic' dixit, stagnorū Scorpios nigrātes esse, marinos verò fuluos. Similitudinē habet cū Scorpena, licet Ari. discrimē ponat.

Simia piscis, ore, & colore similis est terrestri, dorso testudineo fuluis circa collum maculis. Pinnas auium modo pandit, volanti similis.

Sagittarius Echini specie, oculos habet solidos & prolixos.

Spongiarū triplex est genus, Spissā, rarā, asperā: omnes ad saxa nascuntur, aut iuxta littūs, limo q; aluntur. Nā captæ, limo refectæ omnes cernuntur. Imbecilliores sunt spissæ quā raræ, q; minus alte adhærēt. Spongiæ mollissimæ sunt circa Lyciā, in Helleſpōto asperæ, densæ circa Maleam. Aluntur etiā cōchis & piscibus. Intellectum inesse his apparet: quia vbi auulforem sensere contractæ multo difficilius extrahuntur. Quod etiā fluctu pulsante faciunt. Viuunt in apricis locis. Ideoq; optimæ sunt in gurgitibus viuentibus. Fistulas habent quasdā, per quas pasci existimantur. Viuunt longo tempore. Pessimum genus est earum, quæ Aplysiæ vocantur, quia erui non possunt.

Strombi è genere concharum, regem habent, quem sequuntur, quocunq; concesserit. Hunc capienti aut aspicienti, bonum omen portendi dicunt. Apud Bizantios Attica drachma proposita est illum expiscantibus.

Squatina de genere planorū, cutem habet rigidā, qua pp asperitatem ligna & eburnea poliuntur. Numeratur inter Cartilaginea.

Sparulus piscis est exiguus & vilissimus. Mar. Res tibi cum Rhombō est, at mihi cum Sparulo.

Thymallus piscis est pretiosus, de quo Ambrosius: Neq; te (inquit) inhonorato nostra persecutione Thymalle dimittant, cui à flore nomē inoleuit, seu Ticini vada te fluminis, se amorni Acheſis umbra nutierit, flos es. Quid specie tua gratius? quid suauitate iucundius? quid odore fragrantius? Quod mella fragant, hoc tu corpore tuo spiras. Cubitalis est eius magnitudo. Medius est inter Lupum & Cephalum: Naribus admotus, herbam vnde cognominatur spirat, ad hamum non accedit.

Tortio similis est Delphino, præterquā rostro. Distat & tristitia aspectus. Abest enim illa lasciuia maximè. Tamē rostris canjcularum maleficientia assimilatus. Hunc gignit mare Ponticum.

Trachus est ingens corpore, ceruice & spina prominentibus, vt

supra

supra vndas conspiciatur. Scipsum inquit! Quare Theodorus Gaza eum Masculo-fœminam vertit.

Trisla laudatissima reperitur in Tyberi. Eas hodie vocari Romanas, Lacias, Florentias, Cleopias, Neapoli alosas tradit Volaterranus. In Ægypto circa Merœ stagnum Trissas flebilibus numeris & melodus eœæ vice deceptas expiscantur.

Trocta piscis est voracissimus. Dentes habet continuos. Captus hami lineam præcidit. Stipatus multis suæ speciei piscibus Delphino congréditur, & depugnat.

Thynnus piscis est altero captus oculo, quare natâdo partē (qua videri) terra versus applicat. Hinc adagiū, Thynni more videre: quū quis obliquè aspicit. Vbi bruma deprehenditur, Thynnus hibernat ibidem: mox vere procedente multi vnâ exeunt in Pontū Euxinum, ac maiores soli præcunt. Cæteri gregatim, veluti pecudes, subsequuntur cōnexi inter se corporibus, vt mutua iunctur vmbra contra solis æstus. Strabō ait Thynnos miræ magnitudinis esse in Hispania, quos glande vesci prodit: Mēbratim eæsi ceruice & abdomine cōmendantur edulio recenti, cœtera asseruantur sale. Præcipua (inquit Plinius) magnitudine Thynnos inuenimus talenta xv. pependisse. Eiusdē caudæ latitudinem duo cubita & palmum. Thynnorum captura est à Vergiliarū exortu ad Arcturi occasum. Reliquo tēpore latent in gurgitibus imis, nisi tēpore aliquo euocati aut pleniluniis. Pinguescunt in tantum, vt dehiscant. Non excedunt biennium. Thynnoscopos Budæus vocat homines à litore Thynnos speculari solitos, qui Latine Thynnarij dicuntur.

Trichias nonnulli Sardas vocant. Istrū subeuntes non remeant. Plin. Intransitum, inquit, pontum, soli non remeant Trichias.

Tritonem Romæ se vidisse Pausanias dicit: colore ranarū palustris, squamoso corpore, branchiis sub auribus, naso & ore humanis, dentibus firmis, oculis glaucis, manibus digitisque similibus concharum testis, cauda sub aluum vice pedum, vt Delphini.

Reperiuntur *Testudines marine*, & quæ in aquis dulcibus viuunt, quas *Lutarias* appellamus. Testudo oua gignit in terra quib⁹ arena obruta statim ad mare redit. Mox diebus lxx. pactis iterum ad oua reuertitur, quæ arena refossa, vt iâ animata cōperit, paulatim deducit in pelagus. Reperiuntur in India, quarū conuexū scaphæ magnitudinē æquat. Et in Taprobane insulâ vsus lecti domibus ligneis præbent. Chelonophagi populi testudinū superficie casas integunt, & carne vescuntur. Trogloditæ cornigeras habent, quarum cornibus natando, remigio se adiuant.

Torpedinem si quis attigerit, morbo afficitur: à quo illa suū nomen traxit. Quo etiā modo pisces in prædā agit: Occultat enim se limo,

se limo, & supra natantes facit torpere, quos emergens deuorat.

Trigla piscis est, qui à nostris Mullus & Barbo dicitur.

Voligo piscis est à volando nominatus Aliter dicitur Loligo.

Vitulus marinus, qui & *Phoca* dicitur, animal est amphibium, tã in aquis quàm in terra degens. Fœtus parit in terra, paulatimq; ad vndas assuefacit, sed nõ ante duodecimum diẽ. Breuissimus est à partu, postea tñ euadit maximus, albus ventre, & dentibus frendens. Ipse imbellis & animo degener non tantũ viribus quàm vastitati corporis fidit. Vescitur piscibus, & humano cadauere, vnde & piscãtibus struit insidias. Pedes habet à scapulis manibus similes modo vrsæ, pedesq; posteriores quinis discretos digitis. Nunquã percutitur fulmine. Nullum animal grauiore premitur somno. Vnde Mart. Dormitis nimiũ glires, vituliq; marini. Iuba apud Plinium tradit vitulos marinos ternas heminas capere. Mirescunt interdum. Pilo vestiuntur. Canum modo coherent. Nunquã plures geminis pariunt. Educant mãmis fœtum. Interficiuntur difficulter, nisi capite eliso. In somno mugiunt. Tenet disciplinam, voceq; pariter & visu populũ salutant. Pinnis quibus in mari vtuntur, humi quoq; vice pedum serpunt. Aiunt dextris eorum pennis vim soporiferam inesse, somnosq; allicere subditis capiti. Eis oculi in mille colores transeunt sicut hyenæ.

Vertibulum, piscis dicitur à testæ duntie adhæret suæ testæ, qua contegitur, habet duo foramina exigua, quibus humorem recipit, & reddit.

Vrtica adhæret saxi: Manũ in fame depascitur, vt Polypus. Ora in medio corpore continet, & de medio saxo quasi de testa viuunt. adnantesq; circa assultantesq; pisciculos corripit Noctu vagatur, noctuq; mutatur. Vescitur carne. Vim habet pruritu mordacẽ, vt terrestis vrtica. Frontis est carnosẽ. Noctu pedines & Echinos perquirit. Dum admotam sibi manum sentit, colorem mutat & contrahitur. Tacta vredinem mittit, paulumq; si fuerit interualli, absconditur. Ora ei in radices esse traduntur, Excrementa per summa tenui fistula reddit.

Vua marina i vino putrefacta, iis q; ide biberit, tediũ vino affert.

Non reperiret finẽ hæc historia, nec etiã vires & ingeniam sufficeret, si singulorum naturas verbis consequi vellem. Nam præter stuuuiales pisces Plinius ponit CLXXVI. genera animalium in mari viuentium. Multos dedita opera omisimus, quorũ hæc sunt nomina, Nereides, Elephãti, Rotæ, Dromones, Cornutæ, Gladij, Serpẽtæ, Hippotami, Percæ, Afelli, Alopeca, Box, Batis, Bãchus, Balanus, Vranoscop⁹, Cinædi, Chametrachea, Gliciamerides, Colycia, Pẽdactylides, Bales, Echinophoræ, Cucumis, Cynopus, Cynoflexia Erythinus,

Ecythinus, Hippus, Hippurus, Halipleurus, Mena, Merix, Mormylus, Mysiocetus, Ophidion, Ostria, Phytarus, Tyndarides, Percides, Rhina, Sargus, Scylla, Purus, Scorpena, Scia deus, Sciena, Samyrus, Scopiui Simarides, Tornus, Thurianus, Thefia, Tethea, Vrene, Bophyrus. Orphus, Rhacinus, Mormyra, Teragus Labrus, Epoda Channe ex seipfa concipiens. Glaucus ætate nunquam apparens, Pomphilus semper nauigiorum cursus comitans, Chironus in aquis nidificans, & alia propè infinita huiusmodi.

POPVLORVM DIVERSI MORES

ET RITVS VARIJ, ORDINE LITERARUM.

A *Cathyri*. populi Scythiæ vicini, abundât auro: Capillos habent ætate, quos vna cum toto corpore diuersis coloribus inficiunt. Verg. lib. 4. *Æneid.* Creteſq; Dryopésque fremunt, pictiq; Agathyri. Mantuanus in Apollonia, vsque Melanchlenos, vsque ad Pictos Agathyrios. In commune cum mulieribus cœunt. Nihil horis aut odij mutuo exercent.

Aborigenes. antiquissimi Italiæ populi, vagi erant: & sine latibus.

Alani Scythiæ populi carne vescuntur, nec panem manducant: semper sunt pugnaces. Vnde Lucan. lib. 8. Et sequeret duos æterni Martis Alanos. Patientissimi sunt laboris: nam centum millia curſu continuo interdum conficiunt.

Amazones Scythicæ mulieres, dextras mammas nascentibus feminis inutebant, ne ferendis armis essent impedimento. Masculi sexus liberos interficiebant. Imperabant sine viris: Vescabantur lacertis & testudinibus.

Ambrones. Galliæ, populi, quum subita maris inundatione sedes suas amisissent, animum rapinis adiecerunt, & latrocinis.

Androgyna. populi sunt in Aphrica, vtriusque natura, vicibus inter se cœunt. His dextera mamma virilis est, læua muliebris.

Autrophagi, Scythiæ populi, humana carne vescuntur. Bibunt ossibus humanorum capitum.

Areopagite. Atheniensium magistratus, iudicabant in templo Martis de corde, & de statu Reip. prouidebant, idque sub dio.

Armaspi, Scythiæ populi vnum habent in fronte oculum, vnde & nomen traxerunt. Nam arima Scytharum lingua vnum signat, Spu vero oculum.

Armbhai populi sunt prope Riphæos montes, iustitiæ & æquitatis obseruantissimi, & mira tranquillitate inter se degentes. Sedes illis nemora, alimenta bacca: Capillus iuxta feminis virisq; in pectore existimatur. Ab ipso natali dicitur esse calui, simisq; naribus, & ingenti mēto. Studiosi nō sunt rei pecuarie. Sub arbore quisq; cubitat.

cubitat. His nemo mortaliū iniuriā facit. Sacri enim dicuntur esse, nihilq; armorum possident. Controuersias finitimorum dirimunt.

Ægyptij, diuinarum rerū peritissimi fuerunt, vnde Macrobius *Ægyptum* vocat artium Matrem. Ab *Ægyptiis* Græci disciplinas omnes mutuati sunt. Diem obseruabāt a mediā nocte in alia. Hominum sunt antiquissimi. Olim gaudebant vnguētis. Eorū mulieres septenos quandoq; vno edebāt partu. Serunt omni mense vbicunq; imbres æstiuī non sunt. Apud eos aliqui singula annorū millia vixisse produntur, sed hoc intelligēdum esse de annis menstruis, qui terminantur lunæ senio. Cæpas & allium inter deos habent: Apim bouem, colunt pro numine, & quædā animalia, vt canem, felem, accipitrē. Ibin, lepidotura & oxyrinchum pisces. Crocodilum etiā venerantur, quem mortuum in vris sepeliunt. Crocodili adipe ægrotos vngūt. Brassicā nō edunt. Inuentores fuerunt picturæ. Mortuorū asseruant cadauera, vnguētis fetorem impedientibus referta. Solertes fuerunt in reperiēdis artibus, & in agnitione rerum indaganda sagaces. Furta omnia impunē permittunt. Ventrem mortuorum eximunt, vt omnium peccatorum causam. Flac. Vopiscus scribit *Ægyptios* esse versificatores, epigrammarios, & ad carilenas publicas propensos. Primi omnium Solem & Lunam deos putauerūt, Solem, Osirim, Lunam, Isim nuncupātes. Idem ait, *Ægyptios* esse ventosos, furibundos, iactantes, iniuriosos & audios rerum nouarū. Imperator Adrianus ad Seruianum consule scribēs dixit, homines esse seditiosissimos, vanissimos & iniuriosissimos. Et Q. Curtius eos infamat vt gentē vanā, nouandis quā gerendis rebus aptiorem. Antiquitus frequentissimē ea obibant munia, quæ nunc geruli, & vectandis corpore oneribus quæstum faciebant. Vnde Aristophanes apud Cælium: Curus imposuit duos, ac mortuos toridem, quos nec *Ægyptij* quidem tollerent centum. Hinc adagium: *Ægyptius* laterifer. Erant & admirabiles in nectendis machinis, procliuēs in vinum, cuius quum essent inopes, excogitauerunt potionem ex hordeo. Viginti milia vrbium habitauerunt regnante Amasi. Frequentissimē afficiuntur elephātiāsi morbo propter calores & æstum. Sale abstinēt, nec panibus vescuntur sale conditis. Ammianus Marcellinus, celebris autor, vocat *Ægyptios* genus hominum controuersum, & assuetudine perplexius litigandi semper latissimum: subfusci sunt, atrati, gracilenti, aridi, ad singulos motus excandescētes, conuersi & reposcentes accerrimi. Olim apud eos mulieres cauponabantur, & institoria obibant munia. Viri intra domorum parietes tenebant, & operabantur muliebriter. Domi ventrē exonerant, in publico verō vescuntur: dicentes ea quæ sunt turpia, in occulto fieri

fieri debere, quæ honesta, in propatulo. Mulier neq; Dei, neq; deæ
 vlla sacerdos est, sed viri deorum omnium & deorum. Sacerdotes
 detasi sunt in funeribus. Omnes capillos nutriunt, barbam tamen
 rōndēt. Vescuntur cum feris, alij frumento, alij hordeo. Viri binas
 vestes habent, fœminæ singulas. Portant in poculis æneis quæ sin-
 gulis diebus purgāt. Linea semper serūt vestimēta. Virilia circun-
 cidunt munditiæ gratia. Sacerdotes lauātur quotidie, frigida in-
 terdiu ter, noctu bis. Fabas neque ferunt, neque alibi natas comē-
 dunt. Robusta habēt capita. Salubri sunt corpore aëris beneficio
 qui nunquā mutant. Pane vescuntur, quem ex farre faciūt. Vi-
 citant piscibus partim crudis sole arefactis, partim falsugine cō-
 ditis. Coturnicibus item, anatibus, & quibusdam aliis auculis. Mi-
 nores maioribus natu cedūt, ac in via desectūt, veniētibusq; asur-
 gunt ē sedili. Anni rationē primi excogitatūt, deinde in portiones
 duodecim, quæ de Lunę senio Mēses nuncupantur, distribuerunt.
 Primi aras excitant cōflauerunt simulachra, & tēpla construxe-
 runt. Olim vescabantur herbis, palustriq; caule, quæ Agrosim vo-
 cāt. Onera capitibus gestare virorum est, humeris fœminatū. Fœ-
 minæ stantes vrinā egerunt, viri sedentes. Maribus nulla neces-
 sitas alendi parētes, filiabus summa. Literas habēt bifarias, sacras, &
 populares. In deorū cultum magno feruntur feruore & studio. Sa-
 cerdotes amiculis vtūtur lineis, calceis papyraceis. Suillum pecus
 detestantur, adeo, vt si quis porcum attigerit, cū indumentis om-
 nibus in flumine abluatur. Propterea subulcis interdicitur templis
 omnibus. Laneas vestes intulisse tēplo, prophanium. Scelus item,
 inuolutum eis cadaver cōdidisse. Decedente aliquo, muliebris fa-
 milia caput & vultū sibi deformat luto, excurrit deinde per urbē,
 ac plangit. Viri se conuerberant nudatis pectoribus. Muliebre ca-
 daver diutius domi asseruatur, ne Venerea fœditate à salinariis,
 quibus incumbit sepultura, inquinetur. Apud eos Amasis regis e-
 dicto cogebatur quotannis vnusquisq; destinato magistratui ra-
 tiocinari, quo se foueret artificio. Quod si quis non faceret: pœna
 erat illi extremum supplicium. Proripientes se è lectulis solebant
 suffire corpus resina, vt aërem expurgarent disgregatione.

Andabata, populi clausis pugnant oculis.

Alantes, degeneres sunt humani ritus, neque vllorum nomi-
 num appellationem habent. Solem orientem occidentemq; dira
 imprecatione contuentur, vt exitialem suis agris. Neq; insomnia
 visunt, qualia cæteri mortales. Nullo vescuntur animante.

Arabes, mitrati degunt, aut inonso crine. Barbam abradunt
 præterquam in superiore labro. Duas habent æstates, ac totidem
 hyemes, solstitia quatuor, quæ sunt inter equinoctialē & tropicum

Canceri. Sagittas inficiunt veneno. Fratres filios honore antecunt quia maiores natu. Conſanguinei omnia habent cōmunia, maximus tamē atate in omni re præcedit cæteros. Communis itē vxor imō verō vna omnibus. Ingreſſurus ad eā, baculum ante fores deponit. Omnes enim baculū geſtant. Eo viſo, reliqui cōgeſſi parçunt. Illa tamen noctes agit cū ſeniore. Matri coire nō cęſetur impiū. Congreſſus cum alterius ſanguinis fœmina cenſetur adulteriū, quōd morte pleſtitur. In prædia inimicorū lapides aggerant quo ſignificant incerturos mala morte, qui ea coluerint, infidiis eorū, qui lapides poſuerūt. Abundāt baſſamo. Præter cæteros mortales fidem ſeruant inuiolatam. Dionyſium & Vraniam ſolos deorum eſſe arbitrantur. Quiſque permanet in patrio inſtituto.

Agrionophagi, veſcuntur leonum & pantherarum carnibus.

Arhabatae, inſtar ferarum quadrupedum ſunt vagi.

Aſtomi. Indiæ populi ſunt ſine ore, corpore toto hirti. Veſuntur frondium lanugine. Halitu tantūm viuunt in odore, quem naribus trahunt. Nullus illis cibus, nullus potus. Tantūm radicum ſtorūmque varios habent odores, & ſilueſtrium malorum, quæ ſecum portant longiore itinere, ne deſit olfactus. Grauiore paulo odore non difficulter exanimantur Plin. lib. 7.

Agrigēini impendio & ſumptu magnifico menſas parabant, & conuiuia. Propterea Plato dicebat, eos ædificare ac ſi victuri perpetuò forent. Itemq; conuiuari, velut ſemper morituri. Vtebantur lechythis & xiſtris argenteis, habebantque lecticas totas ex ebore.

Æthiopes, Hesperij ſolebant crines in nodum complicare. Martial. Atque aliter tortis crinibus Æthiopes. Æthiopes ipſi omnium ſunt nationū ſerui. Viuunt ſine inſtitutis & legibus. Finitimorum præda ſunt, & cæterorum mancipia. Parentes ipſi liberos vendunt. mercatoribus, & frumento mutant. Olim nulla in re utebantur auro quā pœnalibus catenis. Qui ſunt ab ortu Solis, promiſſos habent crines, qui ex Africa, criſpiſſimos.

Axones, accollæ Axonis fluuij, in ſinibus Remorum, longis utebantur haſtis. Luca. li. 1. Longiſque leues Axones in armis.

Auerni olim gloriabantur ſe oriundos à Troianis, ac propterea dici volebant Romanorum fratres. Lucan. lib. 1. Auerniq; auſi Latinos ſe fingere fratres, Sanguine ab Iliaco populi.

Aquilienſes, tanta fide contra Maximinum pro ſenatu fuerunt, vt funes de mulierum capillis necerent, quibus ſagittas exute- rent penuria neruorum.

Athemienſes, crudeliſſimè ſæuiebant in eos, qui à ſua ditione deſicerent, adeò vt decreto iuſſerint manum dextrarum pollices & biſcindi Æginetis, quod rebellaffent, ne amplius haſtam ferre poſſent

possent, aut remis inter nauigandū vti. Mitylenæos verò eandem ob causam cum puberibus iugulari statuerūt, & Samiorū frontes, si corripentur, inuri stigmatē. Apud eosdē tanta fuit sepulchrorū cura, vt perēptos bello, si quis dux honestare sepulchro neglexisset, capite plecteretur. Nefas nō putabatur sororē in matrimonio capere. Lanificiū, oleum, vini vsū, ferendiq; frumēta docuerunt. Pueros statim ab initio erudiebāt, vt nādi vsū, propter bella naualia, & literas cōdiscerent. Laborarūt tamen auaritiæ nota adeo, vt prouerbiū fluxerit, Atticus moriēs porrigit manum. Fuerunt & impudentissimi. Vnde Atticus aspectus dedit etiam prouerbio locū. Insuper adultores maximi. Publicis consiliis diuinos quosdam sacerdotes adhibebant. Lubrici erant tum ad iram, tum ad misericordiam. Suspicionē arripiebant celeriter. Laudatibus aridebant ad opem humillimo cuiq; ferendam erant promptissimi. Si quem mortuum reperissent in via sepeliebant. Nunquam immobilabant bouem, cuius opera in curru, aut aratro fuerant vsi. Nulla prius puella tradebatur viro, quā sacra dianæ obisset. Capillorum cincinnis aureas addebant cicadas.

Arj Germaniæ populi habebāt nigra scuta, tincta corpora. Nigras ad prælia noctes legebant, ipsaq; formidine atque umbra feræ exercitus terrorem inferebant, nullo hostium sustinente noxium ac veluti infernum aspectum.

Albani curam mortuorū agere nefas arbitrantur. Corpore sunt prægrandi, nec inuenusto, ingenio minimè fucato, aut subdolo. Ultra centum numerando non progrediuntur. Pondera, mensuras, modū ciuilitatis, & agricolationis non norunt. Linguarum apud eos varietates xxvi. Deos habent Solem, Iouem, Lunā. Sacerdos Lunæ primas habet post regem. Sacris præest seruus, & sacræ religioni. Seruorum plerique numinis afflatu vaticinantur. Præcipuum ex his sacerdos annuis epulis saginat, mox ad immolationē producit. Admotus aræ seipsum gladio confodit. Plurimus senectuti habetur honos. Pretiosa cum mortuis infodiunt licet meminisse mortuorum habeant sceleris loco.

Apud *Armenios* rubentes quandoq; visuntur niues, q̄ loca, illa scateant minio. Perficis diis immolant, & Anaidem colunt, eiusq; ministerio nobilitate præstantes dedicant filias, quæ inibi corporis pudicitia in vulgus data, mox traduntur viris velut augustiores factæ. Arcubus clarent Armenij: vnde Stadius lib. i. Syl. Arcuq; horrenda fugaci Armenia.

Aufes populi Africæ capronas è fronte demississe gaudent: Virgines quotānis in honorem Mineræ certamen edūt. Arma sunt, lapides, & fustes. Si qua ex ictu decesserit, falsa cēserit virgo. Quæ

omnium præstantissimè de præliata est, à cæteris, armis decorata, subuchitur curru per ambitum Tritonidis paludis. Promiscuus illis cum muliere congressus.

Afri pastores quadrimis filiis verticis venas, adhibita lana succida inurebant compescendis è capite fluxionibus. Propterea inter omnes prospera vtuntur valetudine. *Afræ* mulieres super vestè nudas gestant caprarum pelles fimbriatas, & rubrica litas. In *Sica Africa* ciuitate matronæ corpore prostituto ex passiuo concubitu dotem sibi quaerunt ex patria consuetudine.

Abydenus mos fuit si quem ciuem aut hospitem conuiuio exciperent, vt post vnguentum & coronas infantes à nutricibus inducerentur, circumferrenturque suauandi.

Arcades suis titulis suisq; auspicio nullū hostem vnquam superarunt, verū aliis suppetias ferebant persæpe. Eorū vetustissima est origo adeò, vt glorientur se priores fuisse luna. Seneca in Hippolito: Aut te stellifero despiciēs polo Syd² post veteres Arcadas editū Colebāt Pana deum pecoris. Ouid. lib. 2. Fast. Pana deū pecoris veteres coluisse feruntur Arcades, Arcadiis plurimus ille iugis.

Solebant *Affyū* ægros in viis proponere, & exquirere à prætereuntibus, scirent ne remedium aliquod morbi. Coma vtebātur nō admodum magna. Defunctos melle condibāt, & cera. Clipeos gestabant, & pugiones. Clauas itē ligneas ferro inductas ac lincos thoraces. deū quē summū habēt, Adad vocāt, deā verò Adargatim.

Apud *Atrios* populos qui vel minima furātur, lapidib. obruūtur.

Alexandrini fallaces fuerūt, alia semper cogitātes, alia simulātes.

Andrimarchida virgines nupturas exhibent suo regi, qui pulchriorem & gratiorem sibi deuirginat.

Asbitæ populi *Libyæ* quadrigis vehuntur.

Bisalta *Scythiæ* populi nutriuntur equorum sanguine permixto lacte, vt docet Vergil. lib. 3. Georgi.

Bathylli populi madent vnguentis. Autore Plin.

Borysthenida *Scythiæ* populi perpetuo frigore torquetur. De his Propertius: Gloria ad hybernos lata, Borysthenidas.

Britanni antiquitus omnes se inficiebant glasto. Est autem Glastum herba similis plantagini. Propertius: Nunc etiā infectos demēs imitare Britānos, Ludis, & externo tincta nitore caput. Martialis, Barbaro de pictis veni Bascauda Britānis. Erant olim capillis promissis inhumani suis hospitib. Horatius: Visam Britannos hospitibus ferus. Nullam autem aliam ob causam se inficiebant, quā vt ea ratione horridiores viderentur hostib. Apud eos fratres cum fratribus, & cū liberis parētes, vxores olim habebāt communes. Præter vim & audaciā nullum habebāt ad prælia adiumentū.

BURGH

Bergundiones dicti sunt, quòd olim vicos habitarent, qui eorum lingua Burgi vocantur.

Belgæ optimè regebât curus cameratos. Lucanus: Et docilis rector môstrati Belga Couini. Cæsar in còmentariis ait, Belgas esse Gallorû fortissimos, quòd ad eos minimè còmeent mercatores, q̄ còportent, quæ ad mollitiem, & effœminandos animos pertinent;

Bactriani horridis sunt ingeniis, & à Persarum luxu abhorrentibus, autore Curtio. Senio vel morbo confectos canibus deuorandos obiciât, ad hoc deindustria enutritis, quos sepulcrales vocât. Mille quondam vrbes habitauerunt. Apud eos qui pauca furantur, spuris dehonestari solent. Bellicosi & potentissimi.

Babyloniorum mores corruptissimi fuerunt, & ad irritandas voluptates aptissimi. Liberos & còuges cù hospitis stupro coire (modò pretium flagitij daretur) parètes maritiq̄; permittebant. In vinum & ebrietatem maximè erant effusi. Fœminarum conuiuia ineuentiû in principio modestus erat habitus, deinde summa queq̄; amicula auferebât profanato pudore. Ad vltimum opus ima corporum velamenta proiciebant, non meretricibus tantum, sed matronæ & viri, apud quos comitas habetur vulgati corporis vilitas autore Curtio lib. 5. Duabus vtuntur tunicis, vna linea vsq̄; ad pedes demissa, altera super hanc lanæa. Capita mitris velant vnguētis toto corpore delibuti. Annulum signatorium singuli gestant. Vbi virgines factæ sunt nubiles, omnes vnum in locû congregât, easq̄; circumstante virorû frequentia, præco sigillatim vendit secundum ordinem formæ & pulchritudinis. Medicis non vtuntur. Sepulchra eisdem sunt in melle. Vbi vir & maritus coierunt, sub diluculum abluuntur ambo, nec vllum vas prius attingunt, quàm se aqua perfuderint. Autor Herod.

Bithyni còscendebât môtiû cacumina. ibiq̄; Iouè consalutabât.

Bati rudes fuerunt & agrestes, maleque audierunt stoliditatis nomine. Horatius: Bœotum in crasso iuratos aëre narum. Plutarchus scribit Bœotos ab Atticis fuisse notatos tanquam brutos, stupidos, & pingues, propter edacitatem.

Brachmanes Indorum sapientes dicebant, præsentem vitam esse veluti conceptum vitalem: Mortem verò egressum ad veram vitã. Itè mundum habere tempus iniziale, tendereque ad interitum: Deum vniuersorû opificem per cuncta meare. In philosophiæ communionem vxores non admittebant. Abstinebant ab omni carnis cibo. Subdiales agebant, & veritatem præcipuè amplexantur. Lineis vtentur amiculis:

Buxantij notati sunt à Græcis vt acolasti & intemperantes, q̄ in Venærem & vinum ferrentur præcipites, plurimum enit

vescabantur in caupona.

Berbica certam ætatis metam transgressos perimunt, viros immolantes, mulieribus præfocatis.

Ferunt *Brutios* pastores pecudibus, equabusque misceri solitos.

Butini populi Scythiæ pediculos esitant. Cæcis sunt oculis. Rei pecuariæ dant operam. Libero patri agunt Trieterica, & Bacchanalia.

Barcæ mulieres gustu vaccinæ & suillæ carnis abstinent.

Cimineri populi perpetua caligant obscuritate. Homerus apud *Erasmum*: illic sunt populiq; & mœnia Cimmeriorum. Nubibus & cæca assidue caligine tecta: Illos haudquam radiis sol aspicit ardens, Nec quâdo astriferum curru petit arduus axë, Nec rursus ad terras magno deuectus olympo, Sed nox incumbit miseris mortalibus atra. Ouid. finxit domum somni esse in hac regione, vbi ait, Est prope Cimmerios lógo spelunca recessu. Mons cauus, ignaui domus & penetralia somni, Quò nunquã radiis oriens mediùsve, cadensve Phœbus adire potest, nebulae caligine mixtae. Exhalantur humo, dubiæq; crepuscula lucis, De his Tibullus lib. 4. Cimmeriorum etiã obscuras accessit ad oras, Quois nunquam candente dies apparuit ortu, Seu supra terras Phœbus, seu curreret infra.

Chalybes habitant iuxta Paphlagoniam, in Ponto Optimo abundant metallo. De his Val. Flac. lib. 4. Argon. Non ita sit metuenda tibi sæuissima quãquam Gens Chalybum. duris patiens cui cultus in aruis, Et tonat afflicta semper domus ignea massa. Idem lib. 3. Nocte sub extrema clausis telluris ab antris Peruigil auditur Chalybum labor.

Casyri Indorum ad Scythas versi humanis corporibus vescuntur.

Campani in Italia semper superbi fuerunt bonitate agrorum & fructuum, & vrbis pulchritudine.

Candei seu *Ophiophagi* vescuntur serpentibus, quarum fertilissima est eorum regio.

Cyclopes & *Læstrygones* humana carne olim vescabantur.

Choromæda sunt sine voce stridoris horrendi, hirtis corporibus, oculis glaucis, dentibus caninis.

Cirmi qui Corsicã incolunt, viuunt annis centenis quadragenis.

In *calingis* Indiæ gente quinquennes concipiunt fœminæ. Ostium vitæ annum non excedunt.

Colophonii & Castabalenses propter bella cohortes canis habere, quæ primæ dimicabant in acie, nunquam detrectantes.

Cauci septentrionales populi altos habitant tumulos & casas nauigiis similes, à quibus quò recedit mare, fugientes cum aquis piscibus circa ruguria venantur. Nullas habent pecudes, neq; aluntur

lacte

lacte vt finitimi. Vlua & palustri iunco funes neſtunt ad prætexenda piſcibus retia. Caprùm manibus lutum ventis magis quàm ſole ſiccant. Potus non niſi imbre ſeruato ſerobibus in veſtibulo domus.

celenophagi, Carmaniæ populi, non alia quàm teſtudinum carne viuunt.

Cimbrorum mulieres amicos ſuos & affinitate ſibi coniunctos ſolebant interficere, quos videbant in bello turpi fuga ſalutem ſibi quærere, Autor Plutarchus.

Cireni eò deliciarum prouecti ſunt, vt legum conditorem habere Platonem concupiuerint. Qui tamen illorum admiratus ignauiam, indiſgnos duxit, quibus obſequeretur.

Carthaginiſes humanas hoſtias immolabant Herculi. Fraudulenti erant, & mendaces, non genere ſed natura loci. Non ſolùm optimos; ſed & ditiffimos cenſebant magiſtratibus admouendos. Impoſſibile enim putabant eum qui egeſtate premeretur, rectè & incorruptè magiſtratum gerere poſſe.

cretenſes ingrediebãtur prælia præcinente tibicine. Autor Gell. Apud eos erant ſapientes, quos Prophetas vocabant; qui non tantum abſtinebant carnibus, ſed & coctis omnino cibis. Apud eòdem lata quoque lege paſſim permittebatur Venus maſcula, amplexabanturq; pueriles amores vſque ad ſtuporem. Nauigandi peticia, maritimarumq; rerum vſu principatum olim tenuerãt. Hinc natum adagium, quod per ironiam dici ſolet, Cretenſis neſcis pelagus. Maſculis amoribus in tantùm flagrabant, vt adamatos vi corripere. Amorem concilabat non tam forma, quàm roboris præſtantia. Infamati ſunt improbitate, perfidia, mendacio, & ignauia; Liberæ conditionis pueri leges mandabant memoriæ, mox deorum hymnis animum adiiciebant.

cilices hircos habent villo tonſili, vnde veſtes conſciunt, quas Cilicia & Cilicina dicimus. Mar. li. 7. Qualem forſicibus mittit ſupinis Tonſor Cinyphio Cilix marito. Infames fueſunt immanitatis & crudelitatis nomine, ob aſſiduas hoſpitem deprædationes & pyratiam, quam exercebant.

Carei populi mercede cœperunt militare, ac proinde vt viliores paſſim infamati ſunt. Hinc adagium, Homunculus ex Caria. Canem diis immolabant: vnde Carica victima tranſiit in proverbium, de vili munuſculo.

caſpij parentes inſuſos fame necant, quum annum LXX. ætatis exceſſerunt. Si quem autè aduolâtes aues vnguibus ac roſtris conſepererint, felicitatis argumētum ſuſpicatur. Si à feris aut canibus œucllatur, non ita ſuſpicantur. Quod ſi à nullo attingatur, deſente

perinde ac in fœlicissimum.

Coi Iunoni sacrificantes seruos à conuiuio reiiciebant, vt sacrificarent liberius.

Curetes instar mollium puellarum comam fouebant, nec succidebant.

Chalcidenses ardebant nefanda puerorum libidine. Laborabant etiam auaritiæ nota.

Chaldæi vice numinis colebant ignem.

Calcei erant sine deo & numine. Mulieres monilia gestabant ferrea, comamq; circūnectebāt galericulo atrii coloris superiecto.

Cantabrica mulieres oppressæ bello, filios leguntur interfecisse, ne in hostiles manus venirent. Opere rustico sumptū suum exercebant. Puerperæ viris ipsarum vice decumbentibus administrabant. Editum infantem fluminis abluebant ripis. Feruat etiam Cantabros olim iuris hostium factos, & patibulo affixos, in tanta supplicij diritate nihilominus perinde ac gestantes Pæna cecidisse. Eiusdem quoq; gentis illud erat, vt viri vxoribus numerarent dotem, filiisq; ex asse hæredes constituerent.

Carmanis fuit peculiare, vt percussa faciei vena profluentem inde cruorem vino permiscerent propinarentq; , amicitia sine statuentes, sanguinem gustasse mutuum. Mox verò vnguentis caput collinere, reperiendi vini exhalationib. Apud eosdem nemini licebat vxorem ducere, nisi prius caput occisi hostis ad regem detulisset. Rex autem interfectorum caluaria in regia locabat. Linguas verò faucibus exertas, & minuatim concisas, panæque permixtas illis porrigebat degustandas, qui attulissent.

Chii calentes mero quum Spartam venissent, irascentque ad curiam Ephorum, in curulibus magistratuum sellis, ventris onera per summam fœditatem deiecerunt. Hinc natum adagium, Chius omnia percacans.

Cercyrais populis quoniam crebris seditionibus agitabantur, moris erat gestare flagra ingentia ansis eburneis exornata.

Crotoniata erant egregij athletæ, adeo vt in palæstra victoriam sæpenumero reportarent.

Cercopes populi fuerunt in Epheso notæ fraudulentæ, qui conati sunt ipsi etiam Ioui imponere. Hinc adagium, Cercopum cœtus de improborum conuentu.

Calabri quum pyris abundant, consueuerunt ea hospitibus affatim apponere, deinde saturos bellariorum vice domum auferre iubent. Horatio teste.

Apud *Crestones* populos singuli plures habent vxores. Quum autem vir aliquis moritur, tunc oritur magna discepratio inter fœmi

forminas, quæ nam illum charius adamaret viuentem. Id vbi com-
pertum est, quæ beneuolentiæ & amoris palmam meruit, ad mor-
tui tumulum ducitur exornata, ibique à propinquis mactatur, &
humatur cum viro.

Cisij populi vicini Persis pro pileis mitram ferunt.

Cyreneni notati sunt timiditatis & mollitiei.

Cadurci populi Galliæ in tormentis culcitrarum ex suo lino
palmam obtinuerunt.

Apud *Dacos* & *Sarmatas* ipsi etiam mares corpora sua succis
herbarum linunt.

Derbices delicta oïa, etiã minima, vltimo digna supplicio cen-
sent. Tellurem deam agnoscunt. Rebus diuinis nullam adhibent
fœminam, sed nec in mensam admittunt. Septuagenario grãdio-
res iugulât, aduocato ad epulas proximo quoque. Vetularum car-
nibus non vescuntur, sed præfocatas modò condunt. Si cui fatalis
dies aduenerit ante metam præstitutam, sepeliunt.

Dardanei sub Illyride, populi ter tantum in vita balneis operam
dabant. Apud *Danos* fœminæ pleræque formam suam in virilem
habitum commutantes, militiam adibât. Omnes perosæ delicias,
corpus & animum patientia ac labore solebant durare: totamque
fœminæ leuitatis mollitiem abdicantes, virilem exercere sæui-
tiam. Bella pro basiis intentabant: manus telorum, non telarum
obsequiis exhibebant. Auctor Grammaticus.

Essedones, Scytharum Asiaticorum populi, solent parètum fune-
ra cantu prosequi, & cõuocatis vicinis cadauera ipsa aliis carnibus
admixtis absumere, & ex ossibus caput conficere sibi pocula.
Apud eos quoties pater alicui decessit omnes eius propinqui pe-
cora adducunt, conciduntq; & mortuum aliis commixtũ carni-
bus ei exhibent, à quo inuitati sunt ad conuiuium. Caput tamen
defuncti denudatum, purgatumque inaurant, eoq; pro simulachro
vruntur, & quorannis caremonias eidem faciunt. Iustitiam ob-
seruant diligentissimè. Vxores æque fortes sunt ac viri.

Essi Iudæorum populi abstinebant vino, carnibus, & vxoribus:
Ieiuniis ita assueuerunt, vt ipsa in naturã verterint. Apud eos pro-
prium nemo aliquid possidet. Omnibus in medio positis cõmuni-
ter vruntur. Habitant simul, & cõueniunt quasi sodales. Quumq;
pro cõmuni vtilitate faciant omnia, alia aliorum negotia sunt,
quæ certatim peragunt, non frigus, non calorem, non aliquã mu-
tationem æris formidantes. Quum à laboribus mercedem cepe-
runt, apud *Quæstorem* deponunt: is omnia diligenter procurat,
quibus egent. Pleriq; ex his nullas ciuitates colunt, neque seruos
habent, quãdo omnes velut mater eadem genuit natura. Triplici

regula vitam transigunt, amore in deum ardentissimo, vitutis cultu diligentissimo, charitate in proximum feruentissima.

Apud *Ep. z. ephyrjos* Lócros si quis salutis causa vinum hausisset largius, medico non imperante, morte expiatur libera illa compositio, perinde ac grande aliquot scelus.

Apud *Eleusnios* capitale erat quicquam ex mysteriis in vulgus efferre, cuiusmodi erant apud Romanos sacra Bonæ deæ.

Ephesij habebant notulas quasdam & voces magicas, quibus videntes, in omni negotio victores euadebant. Hinc adagium, *Ephesij* vti literis.

Fanesij populi in Oceano septentrionali tam grandes habent aures, vt iis nuda integant corpora.

Fennis Germaniæ populis mira erat feritas, & fœda paupertas. Nô arma, nô equi, nô penates. Victus herba, vestitus pellis, cubile humus, sola in sagittis spes, quas inopia ferri ossib. asperabât. Idê venatus viros pariter ac fœminas alebat. Passim enim comitabatur, partemq; prædæ petebât. Viuebât in syluis, quod beatus arbitrabatur, quàm ingemere agris, illaborare domibus. Autor Cor. Tacitus.

Geloni Scythiæ Populi solebât se pingere. Verg. li. 2. Geor. Eoasq; domos Arabû, pictorq; Gelonos. Claudianus: Membrâq; qui ferro gaudet pinxisse Gelonus. Sanguinem equinum bibebant cum lacte. Idem Ver. Bisaltæ quo more solent, acerq; Gelonius, Quam fugit in Rhodopen, atq; in deserta Getarum, Et lac concretum cum sanguine potat equino Sidonius: Aut ad paludicosas Sicambros, aut ad Caucasigenas Alanos, aut ad Equimulgos Gelonos. Sunt præterea sagittarij. Verg. li. 8. Hinc Lelegas, Carasq; sagittiferosq; Gelonos Finxerat. Multas singuli habent vxores. Valer. Flac. li. 7. Argo. Hei mihi vel sæuo coniunx non vna Gelono. De hostium cutibus sibi indumenta, & equis tegmina conficiunt. Contenti viuunt suis finibus. Hor. li. 2. Car. Intrâque præscriptum Gelonos Exiguus equitare campis.

Getæ nullos habet in agris limites, sed fruges liberas & cômunes Hor. li. 3. Car. Viuunt & rigidi Getæ, Immetata quibus iugera liberas Fruges & Cereræ ferût. Nec cultura placet lógiôr annua. Gaudent sagittis & pharetris. Ouid. li. 5. Trist. Iucta pharetratis Sarmatis Ora Getis. Integuntur ferarû pellibus. Idem Ouid. li. 4. de Ponto. Hic mihi in Euxino bis tertia ducitur æstas Littorè, pellitos inter agenda Getas. Bibunt & equinum sanguinè permixto lacte. Sido. Solitumq; cruentû Lac potare Getas, & pocula tingere venis. Nô vescuntur carnibus. Solebant olim mortuis viris vxores interficere. Ouid. de Getis scribit: In quibus est nemo, qui nô Corytô & arcû Telaq; vipereo lurida felle gerat: Vox fera, trux vultus, verissima mortis

moris imago, Non coma, non vlla barba refecta manu. Dextera non feignis fixo dare vulnera cultro, Quem vincitū lateri barbarus omnis habet. Mortem fuorum lætitia profcequebantur.

Garamantes matrimoniorum expertes, paffim cum fœminis degunt, nullas certas habent fedes. Sub ciliciis femper agunt. Mulieres feruilia vbiq; ministeria femper faciunt.

Gamphafances nudi præliorumq; expertes, nulli externo congregantur. Obuios quofque fugiunt, ac reformidant. Habitant in parte Libyæ.

Germani fœminas quasdam fatidicas tanquam deas habuerunt. Magas olim ferebant lanceas & haftas, angufto & breui ferro, quas frameas vocant. Hoc telo & fcuto contenti erant equites. Pedites & miffilia fpargebāt nudi, aut fagulo leues. Scuta lectiffimis coloribus diftinguebant. Corpora fuorū etiam in dubiis præliis referebant. Scutum reliquiffe præcipuum erat flagitium. Reges ex nobilitate, duces ex virtute fumebant. Nec regibus infinita erat ac libera potestas. Neque animaduertere, nec vincere, nec verberare quenquam, nifi facerdotibus licebat. Ad matres & coniuges ferebant vulnera. Nec illæ numerare, nec exigere plagas pauebant. Cibos & hortamina ferebant pugnantibus, adeo vt memorie prodatur, quasdam acies inclinatas, & iam labantes, à fœminis reftituras constantia precum, & obiectu pectorum. Nec earum confilia, afpernabantur. Mercurium colebant, cui certis diebus humanis litabant hoftiis. Herculem & Martem concessis animalibus placabant. Lucos & nemora confecrabant, deorūq; appellabant nominibus. Auspicia & fortes obferuabant maximè. Equorum quoque præfagia & monitus experiebantur, obferuatis eorundè hinnitibus. Nec vlli auspicio maior habebatur fides. De minoribus principes confultabant, de maioribus omnes ita tamen vt ea, quorum penes plebem arbitrium erat, apud principes pertractarentur. Dierum numerum non cõputabant vt nos, fed noctium. Silentium per facerдotes, quibus ius erat coërcendi, imperabatur. Rex vel princeps dicturus audiebatur magis autoritate fuadendi, quam iubedi potestate. Si displicebat fententia, fremitu afpernabatur: fi placebat, frameas cõcutiebant. Erat diftinctio pœnarum ex delicto, Proditors & trãsfugas arboribus fufpendebāt. Ignavos, & imbelles, & corpore iufames cœno, ac palude, iniecta in fuper crate mergebāt. In leuioribus delictis pro modo pœnarum, equorum pecorumq; numero cõiuncti multabātur. Principes qui iura per pagos vicosq; teddebant, nihil neq; publicæ, neq; priuatæ rei, nifi armati agebant. Nemini tamen prius licebat arma capere, quam ciuitas probaffet. Tunc autè principum aliquis, vel pater, vel propinquus

fcuro

scuto frameaq; iuuenē ornabat. Hæc erat apud illos toga, hic primus iuuetæ honos. In acie turpe erat principi à suis virtute vinci, turpe comitatu virtutem principis nō equare. Infame verò & pei omnē vitam probrosum ducebatur, si quis superstes discessisset relicto principe. Princeps pugnabat pro victoria, comites pro principe. Si aliqua ciuitas lōga pace aut otio torpuisset, earum indigenæ adolefcentes petebant vltro eas nationes, quæ bellum aliquod gererēt: quia ingrata erat gēti quies. Pigrū & iners putabāt sudorē acquirere, quod potuisset parari sanguine. Dum cessabāt à bellis, non multum venatibus, plus per otium transigebāt dediti somnō ciboq; Fortissimus quisq; fœminis senibusq; & infimissimo cuique rei domesticæ curā delegabat, ipse quiescēs. Gaudebāt finitimarum gētium donis. Nullas habitabāt vrbes, nec pariebātur inter se iunctas ædes. Colebāt discreti ac diuersi, vt fons, vt cāpus, vt nemus placuerat. Vicos locabāt, nō tamen cōnexis aut cohærentibus ædificiis. Suā quisq; domum spatio circumdabat, siue aduersus casus ignis remediū, siue incitā ædificādi. Apud illos nullus erat cœmētorum aut regularum vsus. Materia ad omnia vtebātur informi, & citra speciē, aut delectationē. Aperiebant, & subterraneos specus, quos multo fimo onerabant, suffugium hyemi & receptaculum frugibus. Tegumē omnibus erat sagū sībula vel spina confertum. Locupletissimi veste distinguebantur, nō stuitante, vt Sarmatæ & Parthi, sed stricta & singulos artus exprimēte. Gerebāt & ferarum pelles. Nec alius fœminis quàm viris erat habitus, nisi q̄ fœminæ sæpius læcis amictibus velabantur, eosq; purpura variabant, & partem vestis superioris in manicas non extendebant, nudæ brachia & lacertos. Contēti erāt singulis vxoribus exceptis paucis, qui nō libidine, sed ob nobilitatem multas ducebant. Dotem non vxor marito, sed vxori maritus afferebat. Inerant parētes & munera probabāt, nō ad delicias muliebres quæ sita, nec quibus noua nupta comeretur, sed bones, scutum cum framea & gladio. In hæc munera vxor accipiebatur atq; inuicem ipsa armorum aliquid viro afferebat. In ipsis auspiciis matrimonij nupta monebatur venire, sed laborum periculorumq; socia, idē in pace, idē in prælio ausura passuraq;: Hoc iuncti boues, hoc paratus equus, hoc data arma denuntiabāt, Literarum secreta viri pariter ac fœminæ ignorabāt. Paucissima erāt adulteria. Adulterā accisis crinib. nudatā corā propinquis maritus expellebat domo per omnē vicū verberare agebat. Nemo illic vitia ridebat. Infantes nudi erāt in domibus. Sua quemq; mater vberibus alebat, nec ancillis, aut nutricib. delegabātur. Nullum erat deliciarum discrimē inter dominum & seruū. Inter eadē pecora, in eadē humo degebant. Sera iuuenū Venus:

nus: nec nisi iam prouectis ætate & viribus cōcedebantur matri-
 monia, Sui cuique liberi erant hæredes sine testamento parentū.
 Si defuissent liberi, succedebant propiores cognatione. Conuicti-
 bus & hospitibus indulgebant amicissimè, adeo vt nefas haberetur
 quemcunq; mortaliū arcere tecto. Hospites externos pro fortuna
 quisq; paratis excipiebat epulis. Abeuntibus si q; poposcissent, mo-
 nis erat cōcedere. Separatæ singulis sedes, & sua cuique mēla. Diē
 noctemq; continuare potādo nulli erat probro. Crebræ in cōpo-
 tationibus rixæ, & quæ sæpius cæde & vulneribus, q̄ cōiuiis trā-
 sigebantur. Postea tamē cōciliabantur facilè & deponebāt inimi-
 citias. Nuda erat omnium mens & secreta corporis aperiebant li-
 cētia loci, Potus erat his humor ex hordeo aut frumento in simili-
 tudinē vini corruptus. Cibi simplices, agrestia poma, recēs fera, &
 lac concretū. Famē explebāt sine apparatu & blādimētis. Aduersus
 sitim nō eadē tēperātia. Spectaculorum genus habebant hoc vñ.
 Nudi iuuenes quib. id ludicrū erat, inter gladios & frameas saltu
 se coniciebant. Exercitatio parabat artē, ars decorē. Aleam sobrij
 se feria exercebant, tāta lucrādi perdendive temeritate, vt quū
 omnia defecissent, extremo ac nouissimo iactu de libertate, & de
 corpore contenderent: Victus voluntariā subibat seruiturē: & quā-
 nis iunior ac robustior, alligari tñ se ac venire patiebatur. Seruos
 huius conditionis per cōmercia trahebant, vt se pudore victoriæ
 exoluerent. Verberate seruum ac vinculis & opere exercere, infre-
 quens erat & rarū. Solebant tamē occidere, nō disciplina & seue-
 ritate, sed impetu, & ira, vt inimicū. Fœn⁹ & vsuras nesciebāt. Agri
 p numero cultorū per vices ab vniuersis occupabantur. Funerum
 nulla erat ambitio. Corpora clatorū viroū certis lignis cremaban-
 tur. Struē rogi nec odoribus, nec vestibus cumulabant. Sua cuiq;
 arma iniiciebātur. Sepulchrū sepes erigebat. Monumētorū arduū
 honorē aspernabātur. Lamēta & lacrymas citō ponebāt, dolorē ac
 tristitiā tardē. Fœminis honestū erat lugere, viris meminisse. Hæc
 præcedentia de Germanorū moribus collegimus ex Cor. Tacito.
 Priusquā pubertatē artigissent, nesciebant opera, corporum
 nuditate gaudentes. Latrocinii nō abstinebāt. Crudis quandoque
 vesciebātur carnibus. Fœminarū congressum ante viceſmū annum
 sine probro nō appetebant. De his Seneca, Quid, inquit, Germanis
 animosus? quid armorū cupidius quibus innascuntur innutriuntq;
 quorū vna illis cura est alia negligētib? Quid induratus ad
 omne patiētia? Hoc tamen Hispani, Galli q; nec nō Asiæ, Scythi-
 que molles bello viri antequam legio visatur, cedūt ob nullam rē
 aliam opportunos, q̄ ob iracundiam. Horatius Germanos vocat
 Caruleos, propter Cæsius oculos. Nā qui sub Septentrione agunt,
 imma-

immanibus sunt corporibus, candido colore, directo capillo & raso, caelis oculis, & multo sanguine. Qui verò ad axem meridianum vergunt, breuioribus sunt corporibus, colore fusco, capillis vibratis oculis nigricantibus cruribus inualidis, sanguine exiguo.

Gymnæs Æthiopiæ nudi degunt.

Cor. Tacitus ait *Germani* Germanicæ populis dura esse corpora, strictos artus, minacem vultum, & maiorem animi vigorem. Multum habet rationis ac solertiæ. Præponunt electos, audiunt præpositos. Noscunt ordines, intelligunt occasiones, differunt impetus, diè disponunt. Vallat nocte. Fortunam inter dubia, virtutem inter certa numerant. Plus reponunt in duce, quam in exercitu. Oblato elephantum pretio pudicitiam amatoribus substernunt feminæ nullo inde præfloratae famæ dispendio. Virgines quum esse nubiles ceperint, in publicum à patribus producuntur accurrere iuuenum multitudine ex qua datur illis optio eligendi, quem virum velint.

Gymnosophista torporem animi atque otium oderant. Nudi degunt in syluis, ab exortu ad occasum perstabant cõuertes solem immobilibus oculis. Feruentibus arenis toto die alternis pedibus insistebant. Apud eos omnes adulescentes ex diuersis locis & officiis cõueniebant ad cibum. Magistri perrogabant, quid frugis ab ortu ad illud diei tempus fecissent. Qui nihil habebant, quod offerrent impransis foras ad opus trudebantur.

Non erubescunt *Græci* vinum bibere vnguento mixtum. Mendacij notam præter ceteros mortales sibi cõpararunt. Claruerunt tamè ingenio, laudis audiores, quam pecuniæ. Vnde Horatius in arte: Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo Musa loqui præter laudem nullius auaris.

Getuli insidunt equis inornatis. Lucanus: Semperq; paratus Incultus Getulus equo.

Cnidani populorum Africae vxores simbriarum copia perstreperunt. Pretium id concubitus est. Quo pluribus quæque visitur exulta, eò plausibilior eius forma.

Galli sagittas helleboro collinebant, quæ is transfixæ feræ multo videretur ad cibum deliciores. Rescindebant tamè partes, quæ ambibant vulnus, propter hellebori contagiū. Cicero scribit, Gallos iuradi, ac deorum religione non commoueri. Nam cetera gentes, inquit, pro religionibus suis bella suscipiunt. Galli contra omnium religiones. Quin imò & cum diis immortalibus, bella gessere, cum impetu hostili Delphicum oraculum inuadere sunt ausi. Si quum verò metu perciti propiciandos deos arbitrarentur, humanis hostiis templa fœdarent. Strabo tamen ait Gallos esse simplices, & nulla morum malignitate. Vnde Martius: Et tumidus Galla crudelitate fruatur. Cæsar Gallorum consilia incessit

cēssit vt subita & repentina. Sed & Gallos oēs deditos religioni.
 tradit. Verūm affectos grauioribus morbis, aut periculis homines
 pro victimis immolare consueuissē. Hominē præterea diuinationi
 destinatum integre ferientes, ex ipso impatiētia & torquēdi modo
 vaticinia cōcipiebāt. Quosdā sagittis cōfigebāt, patibulo etiā in sa-
 cris ædib. suffixos. Arbitrabatur insup se pgnatos à Dite patre. Pro-
 pterea tēporū spatia metiebātur, nō dieb., sed noctiū numero. Ve-
 stes ferebāt inrōlas, variq; coloris, quas Braccas vocāt. Dicti sunt
 Galli à niueo lactis colore, qui Gala dicitur: q̄ eorum corpora la-
 ctis iustar albescerent, ob vehemētē hyemē, vnde Verg. Virgatis
 lucent sagulis, tum lactea colla Auro innectūtur. Mantuan. Ignea
 mens Gallis & lactea corpora, nomen à candore datum. Veterum
 Gallorū mores lōge discrepant ab his, qui nūc viuūt. Liberos, n. ad
 conspectū suū venire prius non patiebantur q̄ per æratē adoleuis-
 sent, ac subeundis militarib. periculis essent idonei. Viuētēs amici
 mutuo concedebant, quæ apud in feros creditorib. exoluerent de-
 bitores. Viri quātas ab vxore pecunias nomine dotis accepissent,
 tantundē domesticarū fortunarū æqua æstimatione cum dote cō-
 ferebant. Quicquid inde fructuū succrescebat, asseruabatur, eratq;
 eius, q̄ alteri fuisset superstes; Viri in vxores sicut in liberos vitæ &
 necis potestātē habebant. Si qua veneficij fuisset cōiuncta, à mari-
 ti sui, p̄pinquis incēdio aliisq; cruciatib. cōsumebatur. Quæ vi-
 uentibus chara fuissent, cum eisdem defunctis in funere crema-
 bantur, vel ipsa etiā animalia. De Rep. nisi in publicis cōciliis, ne-
 mini licebat loqui. Qui vltimus in cōciliū venerat morti dabatur.
 Ei q̄ tumultuatus esset, minister publicus vestes rescindebat, adeo
 vt reliquæ partes profus essent inutiles. Prolixas nutriebant co-
 mas. Vestes auro pictas gestabāt, & hirsutis vtebātur sagulis. Pro-
 missis vtebantur feminalib. Pro tunicis scissos gerebant amictus,
 vix pudenda natesq; velantes, lana quidē aspera & oblogis vil-
 lis. Vnde Martia. Me pinguis Gallia vestit. Et li. 4. Accipe Sequani-
 ræ pinguem textricis alumnā. Hastas alij, alij arcus plerique fun-
 das nōnulli fustes, in bella ferebant, oblogisq; vtebātur gladiis.
 Humi corpora resupinabant ad quietē Strabonis ætate stramen-
 tis sedentes cœnitabant. Lacte & suilla carne vescēbantur, feroci
 omnes ingenio. Ducebantur maiore belli, q̄ agrorum studio, Tor-
 ques aureos pensiles collo portabant. Victoria efferebātur, stupe-
 bant victi. Eorū (quos in bello cecidissent) capita equorum suorum,
 cervicibus appendebant. Mercurium præter cæteros deos venera-
 bantur, quem omniū artium prædicabāt inuentorem. Ituri in pu-
 gnā quicquid manubiarū inde retulissent, vouebant. Mart. Frau-
 dātes aliquid ex præda, graui supplicio puniebant. Nullum absque
 philose

philosopho faciebāt sacrificiū. Existimabāt enim, per diuinę naturę cōsocios sacra fieri oportere tāquā diis propinquiore. Horum intercessione, bona à diis cēsebāt petenda quorū cōsilio in bello & pace vterentur. Vnde & Druyde vetustissimi eorum sacerdotes, solebant curare sacrificia publica & priuata. Religiones itē interpretari, adolēcentes disciplinis instituere, rerum naturalium causas scrutari, de cęde, de finibus, cęterisq; cōtrouersis agnoscere, ita vt si quis decreto nō steterit eidem sacrificiis interdiceret. Sacerdotes ipsi hominū cōgressum, & sermonē declinabant, ne cōtagione polluerētur. Vnus omnibus pręerat, in cuius defuncti locū suffragio alius sufficiebatur. Animas credebant nō interire, sed in alia migrare corpora. Multa de sideribus disputabāt, de mūdi & terrarū magnitudine, de rerū natura & potestate. Tanta fuit Gallicarū mulierum virtus, vt inter infestas ciuilibus furoris acies quandoq; se immiserint, & lacrymis precibusq; obliterata discordia pacē procurauerint. Propterea quū de bello aut pace consultabāt, mulieres adhibebātur. Hęc si qua incidisset cōtrouersia sedebāt arbitra. Vehiculis utebātur, quę Esseda vocam⁹, apud Celtas primū reperitis. Verg. Belgica vel molli melius feret Esseda collo. Scl. ait, Celtas ex vacuis mortuorū parentū capitibus inauratis pocula sibi factitalse. Hęc eius Verba: At Celtę vacui capitis circūdare gaudēt Ossa (nefas) auro, & mēsis ea pocula seruāt. Quāuis autē Galli artū & disciplinarū ignari à plenisq; iudicati sint, atiqui⁹ tamē apud ipsos quā Latinos aut Gręcos floruerūt literę. Nam vt scribit Berolus, anno 1111. Nini literis & legib. Celtas formauit Samothēs. Dis cognomēto, & Celtiberos Tubal, à qb. demū mille post annis Gręci suas acceperunt, nō à Cadmo: Nā quas primū aduexit rudes paulo ante excidiū Troianū Cadmus quitus, eas à Galatis traxerat, quas Galatę & Męones pri⁹ à Gallis susceperāt. Nō ergo Galli à Gręcis, sed potius à Gallis Asia & Gręcia cū coloniis etiā literas & disciplinas susceperūt. Aliquot deinde annis post repertū literarū vsum regnauit apud Celtas Sarrō, q̄ vt hominū tū recētū ferociā cōrineret publica prim⁹ instituit gymnasia, à quo Celtarū theologos & philosophos vocauerūt, Sarronidas. Quinetiā dea illa dicēdi p̄ses Pytho nomine quā alij Suadā, Suadelā, Lepôre, Flexanimā. Gręci Pſychagogē vocāt, maximi loco numinis habita est apud Gallos. Quo tēpore Romani lōgē latēque imperabant, nulla gēs vixit Rom. populo magis formidolosa. Cū nulla vnquā gēte Rom. ipse populus in Italia extrāque Italiam maiore hominū strage, maioribus ducum & exercituum periculis debellauit. Nam licet ex eorum exercituum centum hominū millia quandoque desiderata sint, nihilominus tamē animosi pugnam acrius instaurabant, pudorē vlciscebātur,

ad vnum

ad vnum interfici, aut interficere volentes. Certarunt Rom. cum finitimis de principatu, cum Carthaginiesib. de imperio, cum Gallis de vita semper. De his Strab. li. 4. Vniuersa inquit, natio, quam hæc ætas Gallicam vel Gallicã nominat, Martis studio, & armorũ ardet imperu, conferendã pugna alacritate impigra, semperq; spectantes in Boream, aut Oceano propiores, conferendis pugnis sunt audaciores. Florus de Senonib. sic inquit: Galli Senones gens natura ferox, moribus incondita, ad hæc ipsa corporũ mole pinde ac armis ingëtibus adeo omni generi terribilis fuit vt plane nata ad hominũ interitum & vrbium stragem videatur. Hi quondam ab vltimis oris & cingente omnia Oceano ingenti agmine profecti, quũ media vastassent, positis inter Alpes & Padum sedibus, ne his quidem contenti, per Italiã vagabantur, Romam quin etiã aggressi vniuersum populũ in Capitolũ se suaq; oĩa recipere compulerunt. Quaquaversum transibãt, non fulminãtes, sed planẽ fulmina videbantur, dolebantq; experrẽ cruoris victoriam sibi cõcedi ac sine ruina transirũ patere. Tit. Liuius auidas armorum Gallicas gentes semper fuisse scribit. De his etiã Trogus apud Iustinum. li. 4. Galli, inquit, abundantĩ multitudine, quum eos non caperent terrã quã genuerãt, trecẽta millia hominũ ad sedes nouas quarẽdas, velut peregrinatũ miserunt. Ex his enim portio in Italia cõsedit, quã & vrbem Rom. captam incendit: & portio in Illyricos sinus p strages Barbarorum penetrauit, & in Pãnonia cõsedit. Gẽs aspera, audax, bellicosa, quẽ prima post Herculem Alpiũ inuicta iuga & frigore intractabilia loca trãscendit. Ibi domitis Pãnonis pmultos annos cũ finitimis varia bella gesserunt. Hortãte deinde successu, diuisis agminibus alij Grẽciam, alij Macedoniã, oĩa ferro pterentes, petiuere, Tãtusq; terror Gallici nominis erat, vt etiã reges nõ laceßiti vtrõ pacẽ ingenti pecunia mercarẽtur. Libro item 25. ait: Ea tẽpestate Gallorũ iuuetũ tanta fœcunditatis fuit, vt Asiã omnẽ velut examine aliquo implerẽt. Deniq; neq; reges Oriẽtis sine mercenario Gallorũ exercitu vlla bella gesserũt neq; pulsũ regnũ ad alios q̃ ad Gallos cõfugerũt. Tãtus terror Gallici nominis, siue armorũ iuicta felicitas erat, vt aliter neq; maiestãtẽ suã tutari, neq; amissa recuperare se posse sine Gallicã virtute arbitrarẽt.

Hyperborei. septẽtrionales populi, excoriatas belluarũ pelles habent, pro vestimentis. Verg. li. 3. Georg. Talis Hyperboreo septem subiecta Trioni, Gens effrãna virũ Riphæo tunditur Ebro, Et pecudum fuluis velãtur corpora fetis Annofo viuunt æuo. Domus is nemora, luci que, & deorũ cultus. Discordiã & omnẽ agritudinem ignorãt, viritim gregatim que degentes. Satiãti vita indulgẽt epulis & voluptatibus. Demũ ex quadam rupe in mare desiliunt.

Frugum primitias Delon mittebant Apollini. Viuunt annis mille.
Heruli populi nudi pugnabāt, verenda, corporis duntaxat operientes, siue vt expeditius percuterent, siue vt illatum ab hoste vulnus viderentur nihil facere, Auctor Paul. Diac.

Hedui olim dicti sunt fratres Romanor. Cor. Tacit. ait, Heduos omnium primos senatorum in vrbe ius adeptos fuisse, datumq; id fœderi antiquo: quia soli Gallorum fraternitatis nomen cum populo Rom. vsurparent.

Hammonū, populi Africae, dispersis tuguriis habitant. Mediū nemus pro arce habent, triplici muro circumdatum.

Hyporea Aethiopiae populi atrii coloris, tota corpora rubrica illinunt.

Hellusij & Oxiones Germaniae populi erant, ore & vultu humano, reliquo corpore similes feris. Auctor Corn. Tacit.

Hesseni populi in Occidentali Iudææ parte, viuunt sine fœmina, omni Venere abdicata, & sine pecunia. Tanta libertatis ducuntur auiditate, vt principem vnū solumq; fateantur Deum. Specie mortis nullā expauescūt. Cognatorū negligunt supplicia. Amicorum interitus nō magnifaciunt. Animas putant immortales, quas aiunt à corporibus absolutas tanquam è longa & graui seruitute lœritia perfundi maxima, & ferri sublimes, vtrâque Oceanum degere in locis peramœnis, qui nulla infestantur intemperie.

Apud *Hebraeos* lege cauebatur, ne hostem insepulchrum quidem relinquerent. Doctrina his fuit secretior, & quasi diuinitas quadam, vt Moſis volumina, & prophetarum vaticinia docent.

Hirpiae familiae fuerunt in agro Phaliscorum, quæ annuo sacrificio, quod fiebat in Soracte monte, super ambustam ligni struem ambulantes non comburebantur.

Hispani, quōdam oblectabantur capillorum longitudine. Vnde Martia. Hispanis ego cōtumax capillis. Crinē sibi sine vllō artifice formosū quatiēbāt, nō aliter quam iubā generosa animalia. Historici scribūt Hispanos inquieto esse ingenio, auidōq; in nouas res. Olim hostem adoriebātur pūctim magis quā cæsim. Propterea gladiis utebantur breuitate habilibus mucronatisq; que. Hāt in bellum induti prætextris, purpura, tunicis, candore miro fulgentibus.

Heptacometae, Barbari sunt in Ponti regione, quorum nonnulli super arbores degunt, alij in turribus.

Hircani, canes nutriunt quibus obiciunt mortuos. Vescuntur venatibus, abundant tigris: teguntur seminibus: plerique marinis muribus sustentantur.

Homolotti, populi dissecto in minimas particulas boue fœdus iungunt.

Heniochia

Heniochi, populi in Ponto, gaudebant humanis carnibus.
Halifones, Scythiæ populi, vescuntur capre, lente, allio, & milio.
Indi, vxores plurimas habēt. Apud eos lex est, vt vxor carissima
 cū defuncto marito cremetur cum vestimētis & pristino habitu,
 quod Prop. lib. 3. laudat his verbis: Felix Eois lex funeris vna mari-
 tis, Quos aurora suis rubra colorat equis: Nāq; vbi mortifero iacta
 est fax vltima lecto, Vxorū fufis stat pia turba comis. Et certa-
 men habet lethi, quæ viua sequatur Cōiugiū, pudor est non licuisse
 mori. Ardēt victrices, & flammæ pectora præbent. Imponuntq;
 suis ora perulsa viris. Vinum cōficiūt ex palmis, ex castaneis oleū.
 Arboribus suis vescūtur. Arundines habēt amplitudinis arboreæ.
 Pane vtuntur hordeaceo. Corpora vsq; ad pedes carbasis velant.
 Soleis pedes capita linteis vincti: lapilli ex auribus pendent. Bra-
 chia & lacertos auro colūt. Tela quæ sagittatores excutiunt, sunt
 ferè triū cūbitorū, ferriq; tanta vi, vt neq; clypeus, neq; thorax aut
 aliud pectoris munimentum queat obistere. Ante expeditionē Li-
 beri patris, nullas habebāt domos, nullas vrbes, nulla deorum im-
 mortalium tēpla, nullā sacerorū curā. Viuebant in plaustris. Tege-
 bantur ferarū pellibus. Victi demū à Libero patre ædificarunt vr-
 bes, leges acceperūt, tēpla cōstruxerūt, armis insueuerūt. Coluerūt
 Hercule Gigantī nomine. Iustitiam tanto obseruarūt cultu, vt exte-
 ras gētes nūquā appetiuerint bello. Defunctis sepulchra non erigūt,
 Expertes sunt seruitutis. Capillum curant. Mentum habent inton-
 sum, reliqua facie depilata. Furti se alligasse, scelus apud eos nefariū.
 Litem rarò norunt. Vestibus non indigēt, aut obsignatione
 vlla. Vinū nesciunt, præterquam rei diuinæ causa. Potus illis ex oriza,
 ex hordeo ferè cibis. Incolumitatem exercitio quærunt, & per-
 frictionibus. Strigiles ex hebeno corporum expolitioni adhibent.
 Venerantur inter deos Iouem pluuium, Gangem fluuium, Indi-
 getes genios. Si à rege abluantur capilli, festa dies agitur. Lunæ
 cursu tempora metiuntur. Totū iter odoribus compleat, per quod
 rex transcurus est. Eius lecticā sequuntur armati corporisq; custo-
 des. Apud eorum sapiētes occupare fati diem pulchrum est, & vi-
 uos se cremari iubent: Expectatam mortem pro dedecore vitæ ha-
 bent, nec vllus corporib. honos redditur, quæ senectus soluit. Deos
 putat quicquid colere cœperūt, arbores maximè, quas violare ca-
 pitale est. Rex vbi se publicè visendum præbet, præcurrit cum ar-
 genteis turibus ministri, qui vniuersum iter odoribus vaporant.
 Ipse aut gestatur lectica, margaritis hinc inde propendētib. Lucet
 amictus auro & purpura. Lecticā muniūt corporis custodes, circū-
 pendētib. auiculis, quas ad hoc imbuunt. Regia fulcitur auratis
 columnis, quæ nulla non hora patet volentibus. Vbi rex incumbit

ornamēto capitis, tūc admittuntur legationes, & reddūtur populij iura. Si quādo prodire velint in venationē, fera leporariis inclusā efficiuntur in conspectu meretricum. Si aliquando longius eundem sit meretrices ipsā vestātur curru, quem ducunt elephantes, Impudicis & prostitutis mulieribus vti solent, dum volunt vacare genio. Itaq; relictis domi vxoribus illas sibi asciscūt, nō prolis, sed voluptatis gratiā. Vxores verō adhibent rebus honestis tantū, vbi scilicet, aut proli vacāt, aut prāter modū non lasciuunt, ne nimio luxu corrumpant, quas esse pudicas volūt. Nec vnquam permittūt geniales illas & liberas voluptates coram vxoribus exerceri, quā aliquā pudicitiae iacturam afferre possunt, Vbi somni tēpus accessit, regē vino grauem, & dormientemq; cubiculo inferunt pellices, Dijs noctium & tenebrarum patri ritu aduocatis cū cantu. Filij senio cōfectos patres interficiūt, & eorū carnibus vescūtur, teste Herodoto. Matronā celebres sunt pudicitia. Oblato tamen elephanti pretio, pudicitiam amatoribus substernūt, nullo inde prāflorata famā dispēdio. Virgines quū esse nobiles cōeperunt in publicū a parentibus producūtur. Accurrēte adolescentū multitudine datur illis optio deligendi sibi virum ex tota iuuenū turba. Fōnus ignorant. Maximum opinantur nefas, vel iniuriam pati, vel facere. Proinde nulla illis syngrapha, nullū depositum. Quum quis aegrotat familiares illū interimunt, ac demum epulantur. Nullum animantem occidunt. Nihil serunt, herba vicitant, domos parandas non putant. Coitus in proparulo est, sicut pecorum. Herod. lib. 5. cap. 5.

Iberi, iacula ferebant, multis hamis ferreis cōserta. Ferinis erant moribus, Neque enim abnuebāt ex lotio, quod intra cloacas diuizius asseruatum esset, lauacra comparare: retrimentis deniq; contulsis dentificia sibi, & coniugibus quārentes. Cubitabant humi. Res plurimas minimi faciebant, & auaritiā studio semel tantū interdiu cibum capiebant. Erant & Hydropotā. Vestibus vtebantur pretiosissimis. Mortui tot erigebant obeliscos quot hostes interfecerant illi, dum viuerent. Maleficiorū infamia laborarunt. Seruos mactabant, & inde concipiebant vaticinia. Mirandula in hymnis: Afflatus Lunā seruos mactabat Iberus, Captiui & iugulo fundebat carmina vates.

Ionum mollities quondam abiit in prouerbiū. Primi vnguenti, coronarumque in conuiujs dandarum, & secundā mentā consuetudinē repererunt. Hinc Horarius. Morus doceri gaudet Ionicos Matura virgo.

Apud *Iudeos* quinquagesimo quoq; anno debita relaxabantur pecunia, donabanturq; serui libertate. Quā vilis venissent, redibant ad possessores.

Lotopha

Lotophagi. populi Africæ, vescuntur fructu arboris, quæ dicitur *Lotos*. Politianus in Nutricia: Nec faciles Ciconas fortunatosque ciborum Lotophagos. Solebant hi populi suos defunctos in mare obicere, parum interesse asseuerantes, humone, an aqua, an igne dissoluerentur.

Lestrigone., humana carne vescabantur.

Himantopodibus, natura est serpendo ingredi.

Vergilius libro 9. de moribus *Latinorum* sic ait: caniciem galeæ premittis semperque recentes conuectare iuuat prædas, & viuere rapto, Idem: Durum à stirpe genus, natos ad flumina primû Defestimus sæuõq; gelu duramus & vndis.

Leuci, populi Gallix Belgicæ, & *Remi* fuerunt optimi iaculatores. Lucanus lib 1. Optimus excusso Leucus, Remusque lacero.

Lacedæmonij, summi bellatores, non cornu tubarumve signis, sed tibiarum modulis in præliis utebantur, nõ vt excitarentur, aut euibraretur animi, sed cõtrà, vt moderatiõres, modulatiõresque fierent: nihil in principiis præliorum ad salutem virtutemque aptius rati quàm si permulti sonis mitioribus, nõ immodicè ferociret. Autor, Gellius. Furandi usum concedebant impunè, non ob turpia lucra, neque ad sumprum libidini præbendum, cõparandam vel opulentiam, sed pro exercitio, disciplinaque rei bellicæ que & furandi solertia & affluendo acueret animos adolescentium, & ad insidiarum astus, & vigilandi tolerantiam & obrepenti celeritate aptos, procliuosque redderet. Regibus suis augures dabant afflores. Ante belli congressum Amori sacrificabant, que is vnus victoriam pariat. Lex erat, vt senes iam effæti qui desperabant prole, eligerent aliquem ex adolescentibus, eumque ad vxores suas admitteret, & natum inde partum vt suum legitimum educarent. Gerebant in scutis suis Lambda litteram, insignioris notæ gratia. Solebant insup liberorum suorum indolentem expulsi publice verberibus admotis, illosque hortari, vt flagellorum ictus fortiter perferrent: ite laceros, ac semianimes rogare, vt vulnera præberent vulneribus. Vnde Cic. Ceterum quidem leges inquit, itemque Lycurgi, laboribus erudiunt iuuentutem, vt nando, currendo elutiendo, sitiendo, algendo, aestuando. Sparta pueri ad aram verberibus sic afficiuntur, vt plerisque sanguis ad visceribus exeat. Non nunquam etiam quum ibi essem, audiebam ad necem, quorum non modo nemo exclamauit vnquam: sed ne ingemuit quidem: Literas modo pro necessitate discebant. Reliquarum disciplinarum nihil omnino admittebant, Parebant honestè, labores constantissimè tolerabant pugnando vincere volebant aut interire. Furabantur impunè ex cibariis, quicquid vellent. Sordidi tamè erant & preparari omnes. Nam parua, & pretij prope nullius magnificiebant, & admiraban-

cur, ardebantq; auiditate pecuniæ. Erant & inhospitales. Siquidem nõ omni tẽpore licebat peregrinis adire Spartam, sed præstitutis diebus quoscunq; plectẽdos cẽlebant, noctu plectebãt. Autor Herodotus. Præcones, tibicines, & coci in paterno succedebãt artificio, & coqus ex coquo, tibicẽ ex tibicine, præco ex præcone gignebatur, omnesq; perseverabant in paterno opere. Ex institutis Lycurgi sponsus noctu clam accedebat ad spõsam, extincto lumine, & cum ea quadam velut religione timidus coibat, & verecundus. Antequam rex pugna iniret, sacrificabat Musis, quò & oratione & memoria imprimis digna promerent facinora.

Lepei populi deprehẽsos in adulterio, per triduum vincetos circa ciuitatem ducebant, mox toto vitæ tempore habebant cõtemptibiles. Adulteræ verò mulieres diebus vndecim in foro stare disinctæ cogebantur tunica perlucida circumuestita.

Lacones, breuissimi erant in sermone. Propterea vulgi verbum erat: Facilius mulco esse philosophari, quàm Laconum sermonem imitari.

Lucani, etãt admodũ iusti, & hospitales, Apud eos lege fuit sanctum, ne quis post occasum solis inuertẽtem hospitem exigeret. Quod si fecisset, agebatur reus, eiq; dicebatur multa.

Lustani, apti erant insidiis, inspectis humanis extis futura cõiectabant. Dextras captiuorum præcisas offerrebant numinibus. Erãt Hydropotæ. Mitrati pugnam inibãt. Hircum habebant inter epularum delicias. Strabo lib. 3.

Lydorum mulieres passim substratæ amatoribus, hospitali benignitate eisdem plerũque confouent, & pluribus afficiunt donis, quàm ipsæ accipiant. Solos tamen cõdignos in fœdera turpitudinis admittunt. Priusquam cõiugium inirent, seipsas prostituẽbãt. Si post coniugium deliquissent, veniæ spes nulla.

Lydi primi omnium caupones fuerũt & institores. Aleæ lusum, tesserarum, & pilæ excogitauerunt. Mancipati fuerunt auguriis & diuinationum superstitionibus. Furaces erant adeò, vt nõ discederẽt, nisi re aliqua prius sublata. Fuerunt insuper molles & libidinosi, adeò vt nõ tãtum noctu vacarent voluptati Venereæ, verum etiam in meridie lasciuirent. fœdum opus manibus peragentes.

Lesbũ, fœdissimi fuerũt in Venereis, adeò vt ne capiti quidẽ parcerẽt. Quam fœditatẽ excogitarũt ipsi, & in muliere experti sunt primi. Vulgò quoq; male audierũt ob vanitatem. Lesbiani verbum est irrumare, libidinari, & lasciuire, quod turpitudinem fellationis & irrumationis, quæ per os agitur, primi inueherunt.

Libyer, quos in venatione vel pugna elephantes attriuerint, magnificè sepeliunt, & hymnos concinunt.

Leonti-

Leontinos, Siciliae populos, quum expugnasset Phalaris, ademptis armis ad copotationes & voluptates eos reiecit, ne rebellionem pararent. Hinc adagium, Semper Leontini iuxta procula.

Lacrydae, seu *Placyadae*, populi Atticae, raphanos in eorum pendenda membra impingebat, quos habebant adulterij compertos. *Lyrca*, populi Scythiae, venatione victitant hoc modo. Conscensis arboribus, quas habent frequentes insidiantur feris. Singulis addest canis, & equus in ventrem cubare edoctus, humiliter subsidendi gratia. Vbi qui feram ab arbore vidit, sagitta percutit: percussam si fugiat, conscenso persequitur, comitante cane.

Massagetae, Scythiae populi, quum per desertum discurrant, equorum suorum sanguinem cum lacte bibunt. Claudia. lib. in Ruff. Et qui cornipedes in pocula vulnerat audax Massageres. Seneca in Oedi. Lactea Massageres qui pocula sanguine miscet. Lucanus: Longaque Sarmatici solus ieiunia belli. Massageres quo fugit equo: volueresq; Geloni. Senio confectos in frustra confecant. Qui intereunt morbo, feris obiciuntur in praeda. Solem praecipue venerantur, cui equum immolat, Reliquos deos habet neglectui. Singulis sua sunt coniugia, sed & cum alienis congressus, non tamen clandestini. Coeunt in proparulo. Morbo emori turpissimum putat. Claret equestri & pedestri militia. Arma illis arcus, gladius, thorax, & securis aenea. Aureis cinguntur zonis, gladiis diademate cultis, habent & aurea equorum ornamenta. Argento carent habet modicum ferri, quum caeteris metallis abundet. Insulares victitant radicibus herbarum. Indumenta faciunt ex arborum libris. Potum succo pomis expresso. Piscibus etiam aluntur. Tegumenta corporum e phocarum coriis sibi cosuunt. Filij senio confectos parentes interficiunt. Quum afficiuntur desiderio libidinis, suspensa ad plaustrum pharetra palam cum mulieribus sine pudore coeunt Herod. lib. 2.

Marsi, populi in Italia, a Circes filio orti, vim habuerunt naturalem contra serpentes, & venena: adeo ut eorum salua icta serpentes, ut feruentis aquae contactu fugiant, Gellius lib. 16. cap. 11. Gés inquit, In Italia Marsorum orta fertur esse a Circes filio Marso. Propterea Marsus hominibus vi quadam genitalem datum, ut serpentium virulentorum domitiores sint, & incantationibus herbarumque succis factant medelarum miracula.

Madi Indorum locustis viuunt. Trecentos habet vicos. Quadragenos non excedunt annos. Eorum foeminae semel tantum pariunt.

Menismini Aethiopiae, viuunt lacte Cynophalorum, quorum armenta pascunt, maribus interemptis, nisi sobolis causa.

Myconij liquoritores fuerunt, & alienae appetentes mensae. Hinc adagium: Myconius vicinus, in eum qui non vocatus ad conti-

uium accedit.

Mosini, populi Asiæ Septentrionem versus, turres ligneas subeunt. Notis corpus omne præsignant. In propatulo vescuntur. Promiscuè Venerem exercent. Palam reges diligunt, vinculisq; & artissima tenent custodia.

Massyli, populi Lybiæ equos habent quos virga non fræno gubernant, Martialis: Et Massylæum virga gubernet equum. Lucanus li. 4. Et gens quæ nudo residens Massylia dorso, Ora leui flectit, frænorum nescia, virga. Massylienses luxu perditæ, muliebrem in modum ornabantur, comis vnguento delibutis, capillisq; relegatis. Mulieres tamen erant Hydropotæ vt in Mileto factum est, & quondam apud Romanos.

Molossi, populi Epyri optimos habent canes venaticos. Martialis li. 12. Retia dum cessant, latratoreſque Molossi.

Mazax, populus præpe Nasamones, peritissimus est iaculandi. Lucanus li. 4. Æquatursque sagittas Mædorum, tremulum quot torſit missile Mazax.

Magnetes, populi Theſſaliæ, optimi sunt equorum domitores. Lucanus: Et Magnetes equis Minyæ gens cognita remis.

Mardi, Perſarum populi, specus in montibus fodiant, in quos se, coniuges, ac liberos condūt. Pecorum & ferarum carne vescuntur. Ne fœminis quidem pro naturæ habitu molliora sunt ingenia. Comæ prominent hircæ. Vestis est super genua. Funda vincunt frontem, hoc & ornamentum capitis & telum est. Fuit hæc gens cultu vitæ aspera & latrociniiis aſſueta.

Macedonibus nullum fuit tam ſolemne militiæ munus quàm ſuos ſepelire. Eorum regibus lege cautum est, ne victis hostibus trophæum erigerent. Lege cauebant eos capistro cingi, qui nullum hostem interfeciſſent.

Myſi Deorum cultui adeò mancipati fuerunt, vt eſtandis animalibus abſtinerent. Viuebant melle, lacte, & caſeo.

Myſorum populus vsque fuit vilis & cõtempus, vt ſequenti pro- uerbio locum fecerit, Myſorum poſtremus, Finitimorũ poſtea in curſationibus malè vexabatur. Hinc etiã orta parœmia. Myſorum præda, de his, qui impune à quibuſlibet læduntur, ac diripiuntur.

Mædi operimenta corporum ſunt Tyara, Cytaris, Pileus, Manicata tunicæ, Anaxirides, & Stola. Clarèt equitandi ſolertia. Sagittas doctè excuriunt. Reges adorant. Regum eſt vxores multas ſibi quærere, mulieribus decorum viros habuiſſe complures. Paucitas deformat: & infelicitatis genus putatur, ſi quaternariũ non exceſſerint. Qui ad Aquilonem vergunt, ex frugiferis arboribus alimenta ſibi conquirunt, ex toſtis amygdalis paem conficentes:

Pom 2

Poma perficant, teruntq; inde conglobant in massas. Vino vtuntur, quod ex certo radicum genere conficiunt. Vescuntur & ferarum carnibus: nam mitia pecora negligunt.

Mafynaci, populi è lignis defiliunt in peregrinos affultatione sanguinaria.

Messenij, M. literæ nota se cognoscibiles præbebât. Lacedemonij Messenios, quod iterum & iterum desciuissent, in seruitutē redegerunt, eosq; durius etiam quàm reliquos seruos tractarunt, ne denudò res nouas molirentur. Hinc adagium. Seruilior Messena.

Maca summa capitis curiosius deradunt, relictis in medio capillis, quos succrescentes eadem cura detudent.

Maschiles, populi Africæ, comâ in occipitio connutriunt, capillosq; decutiunt in sinistra parte. Minio linunt corpora, seque à Troianis prognatos fabulantur.

Olim *Megarenfes* malè audierunt, tanquam fraudulentis, ac ficti, quod aliud sentirent, aliud loquerentur.

Melenchelni, populi in Scythia, nigris integuntur vestibibus, ab esu humanæ carnis non abstinent.

Mendesij, populi Ægypti, capras & hircos venerantur, & caprariorum præcipuo efficiunt honore.

Monomeri populi sunt septentrionales singulis cruribus saltuatum currentes, viuacissimæ pernicitatis. Autor Gellius.

Numidæ seu *Nomades* mappalia sua plaustris circumferunt: Propterea vagi vocantur à Luciano. li. 4. Alueos nauium inuersos etiã habuerunt pro tuguriis. Apud eos medius locus erat honoris locus autore Sallustio. Lacte, ferina carne, & elephantis vescuntur. Viuunt in tabernaculis. Omnis eorum vita occupatur in pascendis gregibus. Equos regunt non fræno, sed virga, vnde Verg. infrænos vocat Numidas. Syllius. Hic passim exultant Numidæ, gens inficia fræni: Queis inter geminas per ludum mobilis aures, Quadrupedem flectit non cedens virga lupatis. Vxoribus perinde ac seruis vtuntur. Nullas certas habent sedes.

Nigroæ regem habent monoculum.

Norici, populi sunt iuxta Pannoniã ferro nobiles. Martialis: Grato non pudeat referre versu Sæuo Bibilin optimã metallo, Quæ vincit Chalicæque Noricæque, Et ferro Plateam suo sonantem.

Neruij Galliarum populi, vergentes in occidentem, Belgas quodam increpabant quod se populo Rom. dedissent. Vnde à Luciano dictum est: Multumq; rebellis Neruius, & cæsi pollutus sanguine Cottæ.

Nasamones, populi Africæ naues Syrtibus illisâ spoliât. Lucanus Quas Nasamon gens dura legit, qui proxima ponto Nudus rura tenet, quæ mundi barbata damnis Syrtis alit: nã littoreis populator

arenis Imminet, & nullos portus tangente carina Nouit opes sibi
cum toto cominercia mundo Naufragis Nasamones habent. Et
Mantuanus lib. 1. de Gala. Nasamonū singulis adsunt vxores plu-
res, cum quibus palam congrediuntur, præterito baculo Nuptiali
cœna discumbentis singulos adit noua nupta Veneris gratia. Cō-
grediuntur illi domo allatū donum contriuentes. Ad maiorum
monumenta, futurorum scientiā aucupantur incubantes manibus.
Fidei sanctio maxima, idem sibi propinasse poculum. Sedentium
habitu mortuos astituit, id ipsum inter moriendum attendentes,
vt sedentes expirent. In diuinationibus sua sequuntur somnia. In
præstanda fide de manu alterius uterque sumpto poculo bibit.
Quod si defuerit humor, collectum è terra cinerem lingunt.

Nabathe dediti sunt cumuladis diuitiis. Apud eos multa dicitur
publicè iis qui rem aliquo modo imminuerint. Crescentibus opib.
augetur honos. Rara inibi seruitia. Ministris vtuntur plurimū co-
gnatis, vel sibi vnusquisq; minister est. In cōuiuuiis plura duodenis
exicasse pocula ignominiosum est. Rex quādoq; sibi & aliis mi-
nistrat. Vrbes habet nullis clausas mœnib. Vtuntur camelis equo-
rum vice. Perfuncta fato corpora habet stercoreis loco. Regis ca-
dauer in sterquilinum deiicitur. Sol illis sacratissimum numen.

Ophigenes, populi sunt in Hellesponto, qui serpentum ictus con-
tactu leuant, & manu imposita venenā extrahunt corporibus. Pli.
li. 7. cap. 2.

Pelusiota nō comedunt cæpe. Capillū tondent senescente Luna.

Pyrata Cilices olim viuebant furto & matinis latrociniis.

Phenices magnam meruerunt laudem in inuentione syderum,
literarum. naualiumq; ac bellicarum artium.

Pandæ, seu Pandæi, Indorum populi, soli regnantur fœminis.

Pamphagi omnia mandunt.

Psylli populi sunt Africæ, quorum corpori ingenitum fuit virus
exitiale serpentibus, ex cuius odore sopirent eas.

Pygmaei sunt cubitales: infestantur à gruibus. Insidentes arietum
caprarumq; dorsis & sagittis armati, veris tēpore vniuerso agmi-
ne ad mare descendunt, & oua, pullosq; earum alituū consumunt.
Ternis mēstibus eam conficiunt expeditionē, aliter futuris gregi-
bus non resisterent. Casas luto, pānnisq; & ouorū putaminibus
construunt. Nonnulli in cauernis degunt: Horum omnium lon-
gissimi, non longiores sunt, quā pedes duos & quadrantem.

Pandore, Indorum populi, degunt in conuallibus. Viunt annos
duccētos. In iuuetā cādido sunt capillo, qui in senectute nigrescit.

Parthi, & *Perse* vnguentis madent. Vinum conficiunt ex palmis.
Gloriam in bibendo quarunt, & quantō plus bibunt, tantō magis
stunt

ſciant. Dediti ſunt crapulis, veſcuntur cicadis. Fœtido ſunt halitu
 propter indiſcretos cibos, & nimium vini hauſtum. Quandoquę
 rex ad eos proficiſcitur, vnusquifq; pro facultate ſalutarum, & cum
 muneribus, declinat ſiſ poplitibus regũ pedes oſculantur. Commiſ-
 cebantur ſiſ matribus, autore Tertulliano. Nam & parentibus eũ
 liberis ſtupro coire fas eſt. Rex latet ſemper ſub ſpecie cuiuſdam
 maieſtatis Multas habet vxores, quibus alternatim cõcũbit. Currũ
 eius aſſectãtur armatorũ decem millia, haſtis argento coruſcan-
 tibus, ſpiculis auro præfixis. Regij curruſ latera ornantur deorum
 ſimulachris. Iugum collucet gẽmis. Forũ Magi nihil præter ole-
 ra, & farinam in cibum recipiunt. Herodotus ait, Perſas à Græcis
 didiciſſe pueris aburi. His quandoque imperauit Gallus, qui pro-
 pretea vocatur auis Perſica. Furta impunẽ permittunt. Vino hila-
 res, de dubiis rebus conſultant. Statuas non erigunt, non templa
 conſtruunt, non aras, licet regem, inſtar numinis venerẽtur. Con-
 ſceniſ montibus Ioui hoſtias immolant. Rem quoq; diuinam fa-
 ciunt Soli, Lunæ, Telluri, Igni, Aquæ, & Ventis. Neſas & maxi-
 mum ducunt probum, aut vomuiſſe, aut egeſſiſſe corporis excre-
 menta aliquo ſpectante. Liberorum diſciplina ternario perſcitur
 numero, vt equos agitent peritẽ, ſagittas doctius excutiant, & vera
 loquantur. Ante quinquennium, aut quadriennium, filius non ad-
 mittitur in cõſpectum patris, vt ſi in ipſa infantia cõtingat pue-
 rum perire, pater minus afficiatur. Inhoneſtum eſt referre, quæ fa-
 ctũ ſunt turpia Turpe quoq; quicquam cuiquam debere. Item in
 ſumẽ vinam profuſiſſe, aut ſpiuſſe, vel omnino manus abluſiſſe,
 piaculum opinãtur. Fluiuos enim colunt religioſiſſimẽ. Natalitiam
 tœnam quotãnis rex apponit. Eidem ſingulis annis ebrietas ſemel
 permittitur. Quum Mithræ Deo diuina res peragitur, ſaltat etiam
 num Equitare inſuper, & ſaltare diſcunt, exiſtimantes, illũ corpo-
 nis motum robori plurimum cõferre. Non prius potui & propina-
 tionibus indulgent, quã ſe expleuerint cibo. Homines anant adũ-
 co naſco, quod eiufmodi fuiſſe Cyrum regẽ prodant annales. Vbi
 licentius volunt indulgere cõuiuuiſ, non vxores, verũ pellices ad-
 mittunt. Cum regibus legitimæ mulieres ad menſam accumbunt
 & vnã comeſtantur. At quum laſciuire volunt, meretriculas adhi-
 bent. Qui regis filius regno ſuccedit, eius natalem quicunque in
 regno ſunt, celebrant, ſimulq; in poſterum quotannis eandem lu-
 cẽ ſacris & feſtis vniuerſa Aſia proſequitur. Omnes ferẽ ſunt ſub-
 nigri, vel liuidõ colore pallentes, caprinis oculis toruiſ, & ſuperci-
 liis repãdis, nõ indecoris barbibus, capilliſq; proluxis hiriſuti. Omnes
 promiſcuẽ vel inter epulas feſtoq; die gladiũ cincti cernũtur Pro-
 opib. quifq; aſciſcit ſibi matrimonia plura, vel pauca. Nemo poſt
 fatiera-

ſatietatē ſuperfluos accipit cibos. Abundant inanibus verbis, magnifici, graues & tetri, minaces iuxta in aduerſis reb. & proſperis, calidi, ſupbi, crudeles, vitæ neciſq; poteſtatē in ſeruos & plebeios vëdicantes. Cutes viuus hominib⁹ detrahūt. Nec miniſtranti apud eos ſamulo hiſcere licet, vel loqui, vel ſp̄ere. Ingratos ante oīa ſe veriſſimē puniūt. Ad indicandū, vſu rerum ſpectati & alienis non indigentes cōſiliis deſtinantur. Vtūtur armillis & monilib⁹ aureis & gēmis, præcipuē margaritis. Fœminarū mira pulcritudo. Nihil apud eos pingitur, vel fingitur, præter varias cædes & bella. Liberos inſtituūt, vt nō niſi vera loquantur, & à mēdacio abſtineant. Mentiri turpiſſimū putant. Regi non licet quempiam interſicere. Ab infantia vtuntur pileis & tyaris. Vnde & fragilia habent capita. Corruptiſſimi fuerunt luxu & deliciis, &c. Qui plura de Parthis ſcire volet, petat Herodot. Cælium cap. 2. lib. 5.

Piſtones vberriſimos calce agros quondam fecere. Plinius.

Paramedicine, agreſte hominū genus, Baſtrianis ad occidentem cōiuncti ſunt. Tuguria latere primo ſtruunt in mōtibus, foramine ſuperaē relicto, vnde lumē accipiunt. Altis præmuſiūt niuibus.

Phariſei deliciis & molliciei minimē iadulgebant. Proſequēbatur quod dictabat ratio. Maiores natu venerabantur, vt ne verbo quidē læſos vellent. Fato geri omnia credebant. Neq; tamen liberi arbitrij poteſtatem auferēbant. Iudiciū Dei futurum ſentiebant: nam & animas fatebantur immortales: Bonas atebant migrare in aliena corpora, malas tranſmitti ad æterna ſupplicia. Tantam ſuæ virtutis cōcitarunt opinionem, vt numeroſi populi multitudo ad eos videndos conſueret. Dicti ſunt Phariſæi ab inſtituto vitæ, q̄ à cæteris abiuncti puriſſimē viuerent. Nam Phares Hebræorū idiomate interpretatur ſegregatio. Quiſcebant in anguſtis tabulis, aut etiam, ſpinis, vel lapidibus, ad comprimendas corporis titillationes. Decalogum ſcribebant in membranulis, legebantque in fronte. Hæc Cælius ex Philonis commentariis.

Phæſitæ populi in Pamphilia piſciculos ſalſos diis immolabāt, & Cabro Deo ſalſamentis rem peragebant diuinam.

Paræami populi in Helleſponto, Amorē inter Deos venerantur.

Pedalij Indorum populi, nihil in ſacrificiis aliud à diis petebant quàm iuſticiam, arbitrati ſe omnium rerum compotes futuros, ſi eam conſequerentur.

Pannonij feroces fuerunt, & idonei bello. Auſonius: Armiferis adij quos ego Pannoniis. Et alibi: Saluere Auguſtum iubeo, natūque, patremq; Imperiis grauidas qua ſeco Pannonias. Mira fuit eius gentis in victu lautitia, Omnes cuiuſq; ætatis culinariam nouit artem. Audiſſimi erant audiendi, ſtudenti non ita. Veſtium in patria

nia neglectus. Alibi non ita erant negligentes.

Pontici populi aduersus frigoris iniuriam braccis utebantur. *Omid*, *Pellibus* & *laxis* arcent mala frigora braccis.

Phygalei qui *Messenis* adiacent, vino adeo gaudent, vt nō alibi quā in cauponis habitent hospitiibus domos elocantes cū vxoribus. Hostilis tubæ ne in somno quidem sonum perferunt.

Quodam tempore quum in *Pssyllorum* finibus Anster perquam validus & diurnus flauisset, eoq; statu vniuersa eorum aqua exaruisset, dolore moti cōstituerunt vlcisci iniuriam illam. Propterea communi edicto omnes sumptis armis in Austrum perinde, quasi hostem, iure belli profecti sunt. Atq; ita profectis ventus magno spiritus agmine venit obuiam, & vniuersos cum omnibus copiis armisq; cumulis arenarum & montibus operuit. Eaque ruina omnes ad vnum ceciderunt. Auctor Herodot. Romæ in publicum egressi togatæ egebantur mœchæ.

Rhodienses sacrificium quoddam peragebant, vbi res iurgis, & verbis male ominatis peragebatur. Quum *Dianæ* *Lydiæ* sacrificabant dies aliquot apud aram deæ conuiuia prorogabant atque imbi perpetuo manebant.

Rhegini ignaui fuerūt in rebus bellicis, animiq; præpauidi. Hinc adagium, *Rheginis* timidior.

Seres, populi Orientales, ex suis arboribus depectunt lanas tenuissimas quas *Bombyces* vermiculi aranearum instar conficiunt ex tenuissimis filis. *Verg. lib. 2. Georg.* *Velleraq; vt foliis depectant tenuia Seres* *Ausonius*: Iam pelago volitat mercator vestifluus *Ser. Seneca*: *Quæ Phœbeis subditis Euris, Legit Eois, Ser arboribus.* *Idem*: Et quocūq; loco iacent *Seres* vellere nobiles. *Iustissimi* sunt, & ducentissimum vitæ annum excedunt. *Rutilis* habent comas, oculos cæruleos. *Frugalissimi* sunt, & pacatoris vitæ cultores, vitantes reliquorum mortalium cœtus. Aduenit illuc euntibus ad emenda fila, nulla sermonū vice, rerum pretia solis proponunt oculis. Nihil ipsi comparant aduectitium. De his *Marcianus Capella*: *Seres*, inquit, vndis aspergunt arbores suas, vt lanugo quæ *Sericum* creat possit admitti. *Aliarum gentium* homines aspernantur ac refugiunt.

Scythæ populi domos habent volubiles in plaustris, *Horatius* libro tertio. *Carm. Campestris* melius *Scythæ*, *Quorum* plaustra vagas rite trahunt domos, *Viunt*, *Vnde* & *Lucanus* eos errantes vocat libro 3, vbi ait: *Tinxere sagittas Errantes Scythæ populi.* *Duodeno* dies durant in fame & siti, *virtute* cuiusdam herbæ quæ vocatur *Spartania*. *Strepunt* equitatus gloria. *Quum* vident se magnopere indulisse potui, arcum chordas pulsare concue-

fuerunt, vt dissolutum voluptatibus animus ad pristinam continentiam reuocet. Vescuntur humanis carnibus. Hospites immolant & interfectorum caluarias habent pro pateris. Vtuntur acie cuneata. Albi sunt, & animosi, propter frigidissimam regionem, quam inhabitant. Solent inter epulas honorum causa mortuos vocare. Sagittarum aciem tingunt viperina sanie, & humano sanguine, ad irremediabile nocumentum. Captas autem vyperas vbi iam perieru. ; diebus aliquot sinunt liquefcere: mox vbi satis computruerunt in ollam sanguinem hominis vnus totum infundunt, adobruuntque sterquilinio vase diligenter obturato. Vbi vero sanguis ipse contabuit, eximunt, & saniei viperinae commiscent. Scythotauri furtorum licentia victum solent sibi comparare, Aduenas cadunt hostiarum loco. Scytharum plerisque communia sunt omnia, praeter enses, & Scythum. Vxores item & liberi sunt inter promiscua. Simplicissimi fuerunt olim, & aequitatis obseruantissimi. Eo demum improbitatis peruaserunt, vt cunctis ad quos accederent, nares praeciderent. Iracundi sunt. Peculiare est iis & Sarmatis, manibus defuncti viri uxores interficere. Pabulo & pecori, non aruo student, Tympana ex corio curribus suis alligant, hyemi & imbribus defendendis. Amiciuntur ferarum pellibus. Furta maxime execrantur, vt qui communia habeant omnia & immunita. Ebrietas plus nimio frequens est. Hinc Scythiffate verbum, est inebriari. In solennibus conuiujs circumfertur ingens patera, quam nulli accipiunt, nisi qui ex hostibus aliquot interfecerunt. Nullas habent vrbes, nulla moenia extructa. Domos secum ferunt singuli. Viuunt ex pecoribus. Simulachra, aras, & delubra non putant facienda, praeterquam Marti. Inopes sunt lignorum. Propterea quum pecudes excoariant, ossa quoque carnibus denucant, & succensis ossibus carnes coquunt. Sues nolunt alere, In bello quem primum virum ceperint, eius sanguinem potant. Quoscunque in praelio interemerint, regi offerunt. Ablato enim capite sunt particeps praedae, quam arripuerunt. Hostium homicidas in magno habent honore. Qui nihil praecleari operis ediderunt, afficiuntur probro. Abundant vaticinatoribus, qui cum virgis diuinant. Quum rex aliquem afficit morte, omnes simul liberos interficit, illatis foeminis. In faciendis foederibus vinum sanguine mixtum epotant. Regi nullus venalitijs ministrat. Eo mortuo quinquaginta ministrorum eius strangulantur. Ac totidem praestantissimi equi.

Sauromatae, seu Sarmatae, qui sunt inter Borysthenem & Istrum, vagi sunt, & mutant domicilia. Stadius libro 5. Syl. An iuga Pannoniae, mutatoresque Sauromata quatices? Sanguinem equinum permixto.

mixto potant lacte. Tanta sunt barbarie, vt pacem nō intelligant. Promissa sunt barba & longis capillis. Propterea vocantur in tonsi. Seneca: In tonsis teritur qua via Sarmatis. Inepti sunt ad pedestrem pugnam. Autote Cornelio Tacito.

Sicambri Germaniæ populi ad vtramque Rheni ripam habitantes, flauos habent capillos: quos, vbi satis creuerunt, quodam artificio in nodum complicant. Martial. li. 1. Crinibus in nodum tortis venerè Sicambri. Claudia. Flauam sparsere Sicambri Cæsariem.

Siculi pollent acumine, & vafritia. Propterea Maternus eos acutos vocat, & Apuleius lib. 11. Trilingues. Vnde Sicilifitare verbum Plautinum, est astutè loqui.

Satyri nihil habent moris humani, præter figuram, Hirti sunt, & villosi toto corpore, gaudentque sylvarum latebris, & hominum commercia refugiunt.

Suani gentes indomitæ auri tantum metalla fodiunt.

Sabæi ditissimi sunt sylvarum fertilitate odorifera, aut metallis, agrorum rigui mellis, cæræque prouentu. Corpora defunctorum non pluris faciunt quàm stercora. Quinetiam reges ipsos inter sterquilinia reiciunt.

Sarbote populi Æthopiæ ex Africæ parte, dicuntur esse octonum cubitorum.

Sciopodes in maximo æstu humi iacentes resupini, vmbra pedum se protegunt.

Sorici Indorum piscibus viuunt, quos vnguibus dissectos sole torrent, & ita panem ex iis faciunt.

Sybaritæ populi Calabriae, deliciis & voluptatibus adeò indulserunt, vt luxuriosa omnia dicerentur Sybaritica. Hinc Sybariticus luxus, & Sybaritici libelli, id est impudici. Conuiuia celebraturi anno prius per vocatores feminas inuitabāt, quò luxu roseis gemis, auro, vnguētis, & vestibus exquisiti impendij cultæ, omnium ora in se cōuenterent. Erāt & fastu præturgidi. Hinc adagium, Sybaritæ per plateas. Artes quæ sono cōstant, à ciuitate reuiciebant, ne qua ratione interpellaretur quies. Quin gallos quoque in vrbe nutrire nolebāt. Habebāt in deliciis exiguæ staturæ homunculos, & catellos. Diuites, si quādo rusticatum ire vellent, curru vehébatur adeò lente, vt diurnum iter tribus vix diebus conficerent.

Sardi seu Sardiæni, venales olim pronuntiabantur quum quis ludos ederet in capitolio. Hinc adagium, Sardus venalis.

Solebant *Sueui* Germaniæ populi obliquare crinè, nodoq; substringere. Principes habebāt ornatiorem capillum, quàm plebei. Quosdam eorum mores describit Pontanus lib. 5. de stellis dicēs, Heluctij, Vāpetesq; atq; effera corda Sueui. Quæis vnum prædæ studium

ſtudium, ac durare ſub ipſis Corpora fluminibus, teloq; aſſueſcere dextrâ: Non vrbs, non cura domus, agitve colendi: Venatu ducunt vitam, atque è lacte liquente: Et quod Marte ſibi ſpoliato ex hoſte pararint Bella placent, fuſuſque hoſtili è corpore ſanguis.

Sabare. Indorum regebantur populi non regum imperio. Auctor Curt.

Sadducei dicebant mortalem eſſe animam, ſimul cum corporibus interire. Fatum negabant. Deum conſtituebant extra omnem mali parrationem, inſpectionemque.

Apud Indos duo erant Gymnoſophiſtarum genera, *Samarei* & *Erachmani*. Samarei pomis, oryza, aut farina tantum alebantur. Rex eos colebat ut deos. Illorum precibus pacem regno conciliari exiſtimans. Exiſtimabat animam eſſe in ſeruitute, quandiu concluderetur corpore: Liberam verò ubi ſeparata eſſet. Propterea voluntariam plerumque mortem oppetebant. Hos domeſtici beatos exiſtimabant: eos verò qui ſuper eſſent, deſebant ut inſcelices.

Syr leues ſunt & rebus nouandis magnopere prociuiſ. Ludis præterea celebritatibusque dediti. Perunguntur oleo pretioſo, & linuntur vnguentis. Maximam diei partem in conſerationibus abſumunt & potu. Maſculi à XIII. anno. Fœminæ à XII. uſque ad LXV. tributo obligantur. Fortunam colunt. Proni ſunt in cachinnis & ſcommata. Diuino cultui ſatis dediti. Vnde Stat. li. I. Syl. Quod ramis pia germinat Damafcus. Operoſiſſimi ſunt in hortis. Hinc adagium. Multa Syrorum olera. Nec cauerunt molliſſi nota. Hinc Syraſſare verbum, eſt molliter viuere.

Sogdij populi prope Baſtrianos, læti ad mortem feſtinant, alacritatem corporis motu.

Sabinorum ſacerdotes æneo cultro tonderi ſolebant.

Apud *Sardos* parentes ſenio conſecti fuſtibus cædebantur à filiis, & mox contumulabantur. Turpe ſiquidem putabant multo ſenio conſectum ſuper eſſe diutiùs. Magiſtratibus cogebantur ratiocinari, vnde viuerent.

Herodorus ait *Selenidas* mulieres oua parere, indeque naſcentes homines quinquennes decies eſſe nobis ampliores.

Ætate beati Hieronymi *ſcoti* veſcebantur humanis carnibus. Et quum per ſylvas porcorum greges, & armentorum reperirent, tamen paſtorum nates, & feminarum pupillas ſolebant abſcindere, & haſ ſolas ciborum delicias arbitran. Iidem nullam propriam habebant coniugem, ſed pro libidine more pecudum laſciuiebant.

Sar. baita ſacerdotes *Ægypti* habitabant in foraminibus petrarum, induiti porcorum & bouum pellibus, cincti funibus, diſcalceati, & ſanguine cruentati. Cauernis demum exeuntes paupertatem &

abſtinentiã prædicabant, & barbam ſpectante populo ſibi peruellebant, nummiſq; tali actu & commento adeptis remeabant in ſuas ſpeluncas, & in ſumma lætitia furtim dapibus epulabantur.

Syracuſani olim erãt opibus florentiſſimi, voluptatibusq; ac deliciis addiſtiſſimi. Vnde & Syracuſana menſa tranſit in prouerbiũ.

Sarracenorũ mores ſic deſcribit Ammianus Marcellinus: Oēs, inquit, pari ſorte ſunt bellatores, ſeminudi, coloratis ſagulis pube tenus amiſti, equorũ adiumento pernicious, graciliũq; camelorum per diuerſa reptantes in tranquillis vel turbidis rebus. Nec eorum quiſquam ſtium apprehendit, vel arborem colit, aut arua ſubigendo quarit victũ: ſed errant ſemper ſine lare ſine ſedibus fixis, aur legibus. Vita eſt illis ſemper in fuga, vxoresq; mercenariã, cõductã ad tempus ex pacto. Atque vt ſit ſpecies matrimonij, dotis nomine futura coniunx haſtã & tabernaculũ offert marito. Ita autẽ quoad vixerint, late vagantur, vt alio loco mulier nubat, alio pariat, liberofq;e procul ducat, nulla copia quieſcendi permiſſa. Victus vniuerſis caro ferina eſt, lactis abundans copia, herbarũ multiplices, & quã per aucupium capi poſſunt volucres.

ſcriptoimĩ perpetuis fere niuibus rigent, crudifq;e ferarum carnibus veſuntur, quarum pellibus indumenta ſibi faciunt. Autor Paul. Diaco.

Olim *ſpartani* ſuſtulerunt omnem uſum auri & argenti ex Lycurgi inſtituto, ferrũque prætulerunt nummo ex eadem materia percufſo.

Siginnæ populi Scythiã equos habent toto corpore hiuſutos, puſillos tamen & geſtandis viris inualidos, ſed qui iuncti curru perniciſſimi ſunt.

ſami gymnaſium Amori nuncuparunt, inſtitutis ſacris, quã vocantur Eleutheria.

Apud *ſocianos*, Gallorum populos, rex ſexcẽtos apud ſe habebat ex prudentioribus, qui regi ipſi conuinebant, & cõmoriebãtur volentes adeo, vt non ſit inuentus, qui periculum ſubterfugeret.

Trogloditæ populi ſpecus excauant, quas habet pro domibus. Victus illis ſerpentum carnes, ſtridor non vox adeo ſermonis commercio carent. Aſſidui ſunt in venationibus, & mira clarent velocitate: nam ſuper Æthiopiam velociores ſunt equis.

Incolæ *Taprobanes* inſulã ædificia habet modicẽ ab humo extãtia. Item aurũ, & argentũ, & marmor teſtudinis ſimile. Præterea gẽmas, & margaritas præcipuã bonitatis. Apud eos annona nunquã augetur. Neque ſunt fora, neque lites. Hercule colũt. Populum regem eligit, ſeneſta, clementiaq;e venerandum, & liberos nõ habentẽ. Et ſi poſtea gignat, abdicant, ne fiat hæreditariũ regnum

Rectores ei dant xxx. nec nisi multorum sententia quisquã dantur capite. Appellatio est ad populum. Rex si delinquit, morte multatur, nullo interimete, sed auersantibus cunctis & cõmercia etiam sermonis negantibus. Agros diligenter colũt. Pomis abundant. Voluptas est in piscatu testudinum maximẽ, quarum superficiei domos integunt. Vita hominum centum annis modica.

Tomimphox canẽ habent pro rege, motu eius imperia augurates.

Thracæ calculos colore distinctos pro experimento cuiuscunq; diei in urnã condunt, ac supremo die separatos dinumerant, atque ita de vnoquoque pronuntiant. Feritur esse tã fragilis memoria, vt quaternarium numerando non possint excedere. Utuntur acie cuneata. Bellicosi sunt. Vnde & Martem natum apud eos fabulantur poẽtæ. Vno se largius ingurgitant. Liberos in mercato venundant. Virgines non afferunt, sed quibus libuit viris concumbere permittunt. Vxores seruant vehementer, easq; à parẽtibus cõmunt. Punctas notis esse frontes nobile iudicatur: non esse notatas punctis ignobile. Otiosum esse habetur pro honestissimo: agricultorem, pro contemptissimo. Spoliis bellicis & rapto viuere pulcherrimũ. E diis colunt Martem, Liberum, Dianam. Regem etiam Mercurium, per quem solum iurant, & à quo progenitos se aiunt. Ad magnatum cadauera mactatis prius hostiis conuiuantur, priusq; descent, deinde combusta sepeliunt, aut aliter humo contegunt. Aggesto insuper tumulo varij generis certamina proponunt præcipuẽ monomachiam id est, singulare certamen.

Tentyria, seu Tentyri, solo aspectu & olfactu fugãt crocodillos.

Tapyri populi sunt in Parthia, qui vxores suas aliis viris concedunt, quum ex eis duos aut tres liberos susceperunt. Vno perinde ac vnguento oblinuntur. Iustitiam obseruant. Strabo lib. ii.

Tybareni, populi Scithiæ in Asia, quos amat, senio confectos suspendunt in patibulis. Iustissimi sunt, nec prius bello congregiuntur cum aliquo, quã diem, locum, horam, hosti ex fide denuntiauerint. Si quando inibi pepererint mulieres, viri velut agritudine simulata in lectulis decumbunt, vt puerperæ, hisq; iacentibus præministrant vxores. Lusum amplexantur ac risus, quod in iis maximam felicitatis partem arbitrentur esse constitutam.

Templarj hæretici fuerunt in Solymis ciuitate anno M. xxx. post imperium Augusti. Frequẽtes, & assidui versabantur in templis, vnde tractum nomen, simulachrum habebant summo factum, artificio, cui hominis cutem superinduxerãt, & binos præfulgentes carbunculos sub ipsa fronte collocauerant, qui promicabant oculorum vice. Huic autẽ simulachro sacra faciebãt. Morientium præterea cadauera in cineres ad ictum cæteris in pontum conferebant,

bant, qua potione firmiores & constantiores se futuros putabant. Eos verò qui ex Templarij virginisq; coniugio fuissent nati, subiecto igne torrebant, simulq; ex humore deliquato suum perungebant simulachrum, quò maiorem probarent religionem. Tenebantur amore masculorum fœdissimo. Damnati sunt tandem in Viennensi concilio, & concremati, quotquot reperti sunt.

Apud *Transos* populos Thraciæ edito puero propinqui assistentes lugent, miserias huius vitæ recensentes, quas passurus sit infans ille. Hominem fato functum per lusum & laticiam terra mandant, referentes quot malis liberatus sit ille: Multas habent uxores, quæ si contingat viro hominem exuere, certatim contendunt eius mortem sequi.

ARGUMENTA AB IMPOS-
SIBILI, EX DIVER-
SIS POETIS.

Vergilius Eglôga prima.

Antè leues ergo pascentur in æthere cerui,
Et freta destituent nudos in litore pisces,
Ante pererratis amborum finibus exul,
Aut ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim.

Idem Eglôg. 18.

Iungentur iam Gryphes equis, ævoque sequenti
Cum canibus timidi venient ad pocula damæ.

Idem in Battarum.

Antè lupos rapiant hædi, vituli antè leones,
Delphini fugient pisces, aquilæ antè columbas,
Et conuersa retro rerum discordia gliscet.

Idem ibidem.

Pallida flauescant æstu sitientia prata,
Immatura cadant ramis pendentia mala,
Desint & syluis frondes, & fontibus humor.

Idem ibidem.

Flectite currentes nymphas vaga flumina, retro
flectite, & aduersi rursus diffundite campis,
Incurrant amnes passum remeantibus vndis,

Idem ibidem.

Dulcia amara prius fient, & mollia dura,
Candida nigra oculi cernent & dextera læua,
Migrabunt casus aliena in corpora rerum.

Ouidius lib. 13. Metamor.

Antè retro Simois fluet, & sine frondibus Ida
Stabit, & auxilium promittet Achaia Troiæ.

Idem libro 14.

Prius (inquit) in æquore frondes
Glaucus, & in summis nascentur montibus algæ.

Idem libro 15.

Definet antè dies, & in alto Phœbus anhelos
Æquore tinget equos, Idem libro 1. de Ponto.

Nam prius incipient turres vitare columbæ,
Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas.

Ovidius lib. 2. de Ponto.

Longa dies citior brumali tempore, noxque
Tardior hyberna solstitialis erit.
Nec Babylon æstium, nec frigora Pontus habebit,
Calthaque Pæstanas vincet odore rosas:
Quàm tibi nostrarum veniant obliuia rerum.

Idem in eodem.

Cinyphiæ segetis citius numerabis aristas,
Altaque quàm multis floreat Hybla thymis,
Et quot aues motis nitantur in aëre pennis,
Quotque natent pisces æquore, certus eris.

Idem in eodem.

Nam caput è nostra citius ceruice recedet,
Et patiar fossis lumen abire genis.

Idem in eodem.

Nominis antè mei venient obliuia nobis.

Idem lib. 4. de Ponto.

Nam prius vmbrosa carituros arbore montes,
Et freta veliuolas non habitura rates,
Fluminaque in fontes cursu reditura supino,
Gratia quàm meriti possit abire tui.

Idem in eodem.

Et prius hinc nobis nimium conterminus Ister,
In caput Euxino de mare vertet iter.

Vtque Thyestæ redeant si tempora mensæ,
Solis ad Eoas currus agetur aquas.

Idem in eodem.

Sed prius huic defint & bellum & frigora terræ,
Inuisus nobis quæ duo Pontus habet.
Et tepidus Boreas, nec sit præfrigidus Ister.

Idem in epistola Oenones ad Paridem.

Ad fontem Xanthi versa recurret aqua.

Idem in epistola Helenæ.

Terra precor vultus obruat antè meos.

Idem

Idem lib.1. Elegiarum.

Antè vel à membris diuidar ipse meis.

Idem lib.1. de Arte.

Vere prius volucres taceant, æstate cicadæ,
Mænialis lepori det sua terga canis.

Idem in Ibin.

Definet esse prius contrarius ignibus humor
Iunctaque cum Luna lumina Solis erunt,
Parsque eadem cœli Zephyros emittet & Euros;
Et tepidus gelido flabit ab axe Notus,
Et noua fraterno veniet concordia fumo,
Quam vetus accensa separat ira pyra,
Et ver Autumnno, Brumæ miscbitur Æstas,
Atque eadem regio vesper & ortus erit.

Idem lib.1. Tristium.

Spiritus hic vacuas prius extenuandus in auras
Ibit, & in tepido deseret ossa rogo.

Idem lib.4. Tristium.

Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
Poma per autumnum, frigorebusque niues.

Idem lib.5. Tristium.

Cana prius gelido desint absynthia Ponto,
Et careat dulci Trinacris Hybla thymo,
Immemorem quam te quisquam conuincat amici:

Lucanus lib.1.

-Omnia mixtis.

Sydera syderibus concurrent, ignea portum
Astra petent, tellus extendere littora nolet.
Excutietque fretum, Fratri contraria Phœbe
Ibit, & obliquum bigas agitare per orbem
Indignata, diem poscet, sibi, totaque discors
Machina, diuulsis turbabit fœdera mundi.

Horatius lib.1. Carminum.

-Sed prius Appulis.

Iungentur capræ lupis. Idem in Epodo.
Priusque cœlum fides inferius mari
Tellure porrecta super. Idem ibidem.
Simul imis saxa renarint vadis regnata.

Propertius lib.1.

Nulla prius vasto labentur flumina ponto,
Annus & inuersas duxerit antè vices.

Idem lib.2.

Nam citius pateret caput hoc discedere collo.

Idem in eodem.

Terra prius falso partu deludet arantes,

Et citius nigros Sol agitabit equos.

Fluminaque ad caput incipient reuocare liquores,

Aridus & sicco gurgite piscis erit.

Idem libro 3.

Flamma per incensas citius sedetur aristas,

Fluminaque ad fontis sunt reditura caput,

Et placidum Syrtis portum, & bona littora nautis,
Præbeat hospitio sæua Malea suo. Idem lib. 2.

Tu prius & fluctus poteris siccare marinos,

Altaque mortali deligere astra sono.

Perfius Satyra 5.

Sambucam citius caloni aptaueris alto.

Iuuenalis Satyra 10.

Promptius expediam, quot amauerit Hippiæ mæchos,

Quot Themison ægros Autumnno occiderit vno,

Quot Basilius socios, quot circumscripserit Hylus,

Pupillos, quot longa viros exorbeat vno

Maura die, quot discipulos inclinet Amillus,

Percurram citius quot villas possideat nunc,

Quot tondente grauis iuueni mihi barba sonabat.

Stadius lib. 13. Sylvarum.

Hybernos citius numeraueris imbres,

Sylvarumque comas.

Idem lib. 15. Sylvarum.

-Potius fugientia ripas

Flumina deuincas, rapidis aut ignibus obstes,

Quam miseros lugere vetes.

Stadius lib. 17. Theb.

Antè hæc excusso frondescet lancea ferro,

Inachus antè retro nosterque Achelous abibunt.

Idem libro 8.

-Citius me fulmina contra

(Infandum) ruere, & magno bellare parenti

Aspiciat.

Idem lib. 3. Achill.

Sed pater antè igni, ferosque excisa iacebit

Scyros, & in tumidas ibunt hæc versa procellas Mœnia.

Claudianus in Conf. Manlij Theodori.

Promptius imponam glaciali Pelion Ossa.

Idem

Idem de victoria Suliconis in Alaticum:

Irriget Ægyptum Tanais, Mæorida Nilus,
Eurus ab occasu, Zephyrus se promat ab Indis,
Caucaseisque iugis, calidoque nigrantibus Austro
Getulas Aquilo glacie constringat arenas.

Idem de Consulatu Probi.

Antè dabunt hyemes Nilum, per flumina dama:
Errabunt, glacieque niger damnabitur Indus:
Antè Thyestæis iterum conterrita mensis
Intercessa dies refugos vertetur in ortus.

Pamphilus Sæxus Elegia 12.

Sydæra quum radios spatgent tellure sub ima,
Aëra quum piscis, quum colet æquor auis.
Quum ceruus pauidus Massylla per arua leones
Peller, hyems tepidi tempore veris erit.

Stroza pater lib. 1. Eroticôn.

Ergo prius tellus alimenta negauerit orbi,
Et nouus Hesperio surget ab axe dies.
Antè Pado Tagus, atque Athesi miscebitur Ister.

Idem lib. 5. Eroticôn.

Ergo Scylla prius, Scyllæque aduersa Charybdis,
Præbuerint fessis puppibus hospitium,
Antè suo Nereus gelidas amiserit Arctos
Æquore, Terra polus fiet, & ignis aqua,
Mutatæ prius accipient noua corpora formæ.

Seneca in Hercule farente.

Prius extinguet ortus, referet occasus diem.
Pax ante fida niuibus & flammis erit,
Et Scylla Siculum iunget Ausonio latus,
Priusque & multò vicibus alterni fugax
Eurippus vnda stabit Euboica piger.

Idem in Thyeste.

Æthereas prius
Perfundet Arctos pontus, & Siculi rapax
Consistet æstus vnda, & Ionio seges
Matura pelago surget, & lucem dabit
Nox atra terris, Antè cum flammis aquæ;
Cum morte vita, cum mari ventus fidem
Fœdusque iunget. Idem in Thebaide:

-Iplâ se in leges nouas.
Natura vertet, Reget in fontem citas
Reuolutus vnda annis, Et noctem afferet

Phœbea lampas, Hesperus faciet diem.

Idem in Hyppolyto.

Ignibus iunges aquas,
Et amica ratibus antè promittet vada
Incerta Syrtis, Antè ab extremo sinu
Hespera Tethys lucidum attollet diem,
Et ora damis blanda præbebunt lupi.

Idem in Oetæo.

Iungentur antè sæua syderibus freta,
Et ignis vnde, tartaro tristi polus,
Lux alma tenebris, rosceidæ nocti dies.

Idem in Hercule Oetæo.

- Antè ab occasu dies
Nasceretur Indis, antè glaciale polum
Scythasve tepida Phœbus afficiet rota.

Idem.

Descendat astris Luna desertis licet,
Et bruma messes videat, & cantu fugax
Sit deprehensum fulmen, & versa vice
Medius coactis fugerit stellas dies.

Idem ibidem.

Antè nasceretur seges in profundo,
Vel fretum dulci resonabit vnda,
Ante descender glacialis visæ
Sydus, & ponto vetito fruatur.

Idem ibidem,

Mutetur orbis, vallibus currat nouis
Ister, nouasque Tanais accipiat vias.

Erasmus in adagiis.

Acanthida vincet Cornix.

Calphurnius apud eundem.

Astyle credibile est, si vincat acanthida Cornix.

Vocalem superet si turpior ædona bubo.

Prius testudo leporem præuenerit,

Calentius lib. 2. Eleg.

Antè per ignotos errabunt sydera fluctus,

Pascunturque leues æquora lata boues.

Antè à squamiferis habitari piscibus æquor

Definet, antè fretò currere curua ratis.

Antè polo similis populus insidiabitur, antè

Proximus in veritas corruet anguis aquas.

Pontanus lib. 1. de Stellis.

Sed

Sed prius Herculei torrentia sidera monstri
 Solfitio vicina domos, locaque edira cœli
 Diffundent terris hyemem glacialibus Euris,
 Antè & conspicui summo de cardine mundi
 Flaua Lycaonio surget Palantias axe,
 Atque diem auerso subteruehet auster olympos,
 Stabant & cœli septem labentia signa.

Baptista Pius.

Nam prius in colles reboir vaga flumina ferri,
 Et Nilum hyberno diluere arua gelu. Idem.
 Sed prius æquorei damis iungentur Echini,
 Et mixto æripedi femine Gryphes equo.

Idem.

-Stonio prius orbe tepescere credam
 Memnonio, & tingi posse colore niues,
 Excellæque vagis vndabunt piscibus Alpes,
 Nullaque Atlantæi gurgitis vnda fluct,
 Hesperioque nitens Phœbus consurget ab axe,
 Atque pari Euphrates Tygris & ore ruent.

Idem.

Antè caput Nili deprendet, & ora Sesothis,
 Deponet virus & Stygis vnda suum.

Idem.

Promptius expediam, quot fulgeat ignibus æther,
 Et quota in Oceani bellua mole natet. Idem.

Altra sagittiferum præcedent fulgida mitram,
 Solis, & obscura nocte vehentur equi.

Magnaque nigrantem lux irradiabit Auernum,
 Luror & æthereos cinget vbique polos.

Et superùm iurare (licet metus virgeat illos)
 Sancta cohors Stygias non dubitabit aquas.

Per syluas volitare canes, volucresque ferarum
 Cernemus duri lustra habitare soli.

Comitrentque lupi damæ sua corpora rostro,
 Et lepus Arcadico rostra habitata cani.

Et Phaëtontæi cygnus non immemor axis,
 Fulmineas cupiet scandere posse domos.

Desinet æquoreis caput obiectare procellis
 Æsacus, & rapidi non petet ima maris.

Turbaque Memnonidum canet exequialia mitis
 Iusta, neque hæc tumuli tinget herilis humum.

Congeret ætria nidum super arbore perdix.

B 5

Thyſbæas linquet blanda columba paſas;
 Diliget immitem pia Dædaliona coturnix,
 Fida gemelliparæ quæ tulit auxilia.
 Cui volueris ſubito data verſicoloris imago,
 Dum fugit omniuoli dulcia furta Iouis.
 Labilis audaci Congro murena relinques,
 Et cum ſquamigeris Barre feris odium.
 Nilicolamq; feram cautus Crocodilon Ichneumon
 Diliget, inſidam rex Haliætuſ auem.
 Palladius ſoſanus.

Deſinet ergo prius fragili mihi gutture lingua.
 Idem.

Mella prius fierent quæ ſunt contraria dulci,
 Duraq; ſpectares mollia ſaxa prius. Idem.
 Ergo mella prius fient contraria dulci;
 Mollia dura prius, fient & maxima parta.
 Aut freta poma dabunt ſemper redolentia flores:
 Paſcua, rura domos, viuentia cuncta fouebunt.
 Et piſces quin terra feret, quam nauita prudens
 Sulcabit, tumidos fluctus quæ concita tollet.
 Petrarca.

Tum noſtro Galatea tuum de pectore nomen
 Exhibit, fugient propriis dum ſedibus aſtra.
 Mellis apes ſtudioſum linquent nidofq; columbæ,
 Coniugium turtur, prædam lupus, arbuta capræ
 Cuſtodita dolos mulier, mendacia ſeruus. Idem.

-Validum prius ægra leonem
 Sternet ouis, prius armigerum philomela tonantis
 Vicerit.

DESCRIPTIO LONGI TEMPO-
 ris, qua diu aliquid futurum
 ſignificamus.

Vergilius Egloga 5.

Dum iuga montis aper fluuios dum piſcis amabit,
 Dumque thymo paſcentur apes, dum rore creada.
 Ouidius lib. 1. Eleg.

Viuet Mæonides, Tenedos dum ſtabit & Ide,
 Dum rapidas Simois in mare voluet aquas.
 Viuet & Aſcræus, dum multis vua tumebit,
 Dum cadet incurua falce reſecta Ceres.
 Donec erunt ignes, arcuſq; Cupidinis arma,
 Dicentur numeri culre Tibulle tui.

Idem

Idem in Ibin.

Pugnabunt iaculis dum Thraces, Iapyges arcu,
 Dum tepidus Ganges, frigidus Ister erit,
 Robora dum montes, dum mollia pabula campi,
 Dum Tyberis liquidas Thuscus habebit aquas.
 Lucanus libro 1.

-Dum terra frerum, terramque leuabit,
 Aë, & longi voluent Tirana labores,
 Noxque diem cælo totidem per signa sequetur.
 Syllius lib. 6.

-Dum cæli sedem, terrasque tenebit
 Casta fides, dum virtutis venerabile nomen Viues.
 Idem libro 7.

Dum Cete innabunt ponto, dum sydera cælo
 Lucebunt, dum Sol inde se littore, tollit,
 Politianus.

-Dumque in tacito vaga sydera cælo
 Fulgebunt, dum Sol nigris orietur ab Indis,
 Præuia luciferis aderit dum curribus Eos,
 Dum ver tristis hyems, Autumnum proferet æstas
 Dumque fluet spirans, refluetque reciproca Tethys,
 Dum mixta alternas cupient elementa figuras,
 Semper erit magni deus immortale Maronis.
 Sabellicus.

Dum mundi Solisque vices variabilis annus
 Sentiet, & solitos seruabunt sydera cursus.
 Horatius in Epodo.

Dum pecori luptus & nautis infestus Orion
 Turbarit hybernum mare,
 Intonfosque agitarit Apollinis aura capillos.
 Seneca in Medea.

Dum terra cælum media libratum feret,
 Niridusque certas mundus euoluet vices,
 Numerusque arenis deerit, & solem dies,
 Noctem sequentur astra, dum siccas polus
 Versabit arctos, flumina in pontum cadent,
 Nunquam meus cessabit in pœnas furor.

Idem in Oedipo.

Lúcida dum current annosi sydera mundi,
 Oceanus clausum dum fluctibus ambiet orbem,
 Lunaque demissos dum plena recolliget ignes,
 Dum matutinos prædieet lucifer ortus,

Alraque

Altaque cæruleum dum Nerea nesciet arctos,
Candida formosi venerabimur ora Lyæi.

Tibullus libro 1.

Quem referant Musæ, viuet dum robora tellus,
Dum cœlum stellas, dum vehet amnis aquas.

Stroza pater.

-Erunt donec vaga sydera cœlo,
Donec erit tellus æquora donec erunt.

Stroza filius.

-Phœbeia donec

Laurus & orbita erit, nomenque Helyconidis vmbre.
Idem.

Dumque polus vertet Pegaseæ signa carinæ,
Flacce tuæ dabitur palma secunda lyræ. Idem.

Dum fluet Eridanus patriæ prope mœnia nostræ,
Dum fluet & refluet Veneram maris vnda per vrbem,
Tinctile dum Scythicas armabit missile dextras.

POETICA DESCRIPTIO.

qua docemur aliquid longè la-
teque fieri.

-Lucanus libro 1.

Vnde venit Titan, & nox vbi sydera condit,
Quaque dies medius flagrantibus æstuat horis,
Et quæ bruma rigens, ac nescia vere remittit,
Astringit Scythicum glaciali frigore pontum.

Ouidius in fine Meta.

Quaque patet domitis Romana potentia terris,
Horatius lib. 3. Car.

Dicar, quæ violens obstrepit Aufidus,
Et qua pauper aquæ Daunus agrestium
Regnator populorum.

Stadius lib. 4. Syl.

Ibis, quæ vagus Hercules & Euen
Vltra sydera, flammeumque Solem,
Et Nili caput, & niues Atlantis.

Tibullus libro 2.

Qua sua de cœlo prospicit arua Ceres,
Quaque patent ortus, & qua fluitantibus vndis
Solis anhelantes abluuit amnis equos.

Seneca in Hercule furente.

-Quæ lucem promit

Aperitque Tethys, qua serens Titan diem.

Binos propinqua tingit Æthiopes face.

Idem.

Er quot Occasus videt, & quot Ortus.

Idem.

Auroram inter & Hesperum,

Er quâ Sol medium tenens,

Vabras corporibus negat.

Quodcunque abluitur cœlum,

Longo Tethyos ambitu.

Idem in Thebaid.

Quâ lata terris spatia frugiferis iacent,

Er quâ trahens opulenta Pactolus vada

Inundat auro rura.

Idem in Hippolyto.

Quæque nascentem videt ora Solem,

Quæque ad occasus iacet ora seros.

Si qua feruenti subiecta Cancro est.

Si qua maioris glacialis Viræ,

Semper errantes patitur colonos.

Idem ibidem.

Quâ terra mari cingitur alto, quæque æthereo

Candida mundo sydera currunt.

Idem ibidem.

Quidquid Oceanus vagis

Complexus vndis, vltimo fluctu tegit.

Idem in Troade.

Quidquid Sol oriens, quidquid occidens

Nouit, caruleis Oceanus fretis.

Quidquid vel veniens, vel fugiens lauat,

Ætas Pargaseo corripiet gradu.

Idem in Medea.

Quodcunque placidis flexibus Phasis rigat,

Pontusque quidquid Scythicus à tergo videt,

Palustibus quâ maria dulcescunt aquis.

DESCRIPTIO MAGNI ET
frequentis numeri, per similitudines,
& comparationes.

Vergilius libro 4. Georgicorum.

Quam multa in foliis auium se millia condunt,
Vesper vbi aut hybernus agit de montibus imber.

Idem lib. 6. Æneid.

Quam

Quàm multa in syluis Autumni frigore primo
Lapso cadunt folia, aut terram gurgite ab alto
Quàm multæ glomerantur aues, vbi frigidus annus
Trans pontum fugat, & ternis immitit apicis.

Idem libro 7. Æn.

Quàm multi Libyco voluuntur marmore fluctus,
Sæuus vbi Orion hybernis conditur vndis.
Vel quum Sole nouo densæ torrentur aristæ,
Aut Hermi campo, aut Lyciæ flauentibus aruis.

Idem lib. 6. Æneid.

Quantus ab occasu veniens pluuiabilibus hædis,
 Verberat imber humum, quàm multa grandine nymbi
 In vada præcipitant, quum Iuppiter horridus austris.
 Torquet aquosam hyemem, & cælo caua nubila rumpit.

Ouidius lib. II. Meta.

Somnia vana iacent, totidem quot mæsis aristas.
 Sylua gerit frondes, eiectat litrus arenas.

Idem lib. 4. Tristium.

Meque tot aduersis cumulat, quot litrus arenas,
 Quotque fretum pisces, ouaque piscis habet.

Idem lib. 4. Trist.

Quot frutices syluæ quot flauas Tybis arenas,
 Mollia quot Martis gramina campus habet,
 Tot mala pertulimus. Idem ibidem.
 Littora quot conchas, quot amœna rosaria flores,
 Quotve soporiferum grana papauer habet.
 Sylua feras quot alit, quot piscibus vnda natatur.
 Et tenerum pennis aëra pulsat auis:
 Tot premor aduersis, quæ si comprehendere coner,
 Icarix numerum dicere coner aquæ.

Idem ibidem.

Quàm multa madidæ celantur arundine fossæ,
 Florida quàm multas Hybla tuetur apes:
 Quàm multæ gracili terrena sub horrea ferre
 Limite fornicæ grana reperta solent.

Tam me circumstat densorum turba malotum.
 Idem libro 4. de Ponto.

Quæ numero tot sunt, quot in horto fertilis arui
 Punica sub lento cortice grana rubent.
 Africa quot segetes, quot Tmolix terra racemos,
 Quot Scion baccas, quot parit Hybla fauos.
 Idem libro 1. de Arte.

Gargara

Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos,

Æquore quot pisces fronde teguntur aues.

Quot cælum stellæ tot habet tua Roma puellas.

Idem lib.2. de Arte.

Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur in Hybla,

Carula quot baccas Palladis arbor habet,

Littore quot conchæ, tot sunt in amore dolores,

Idem lib.3.

Sed neque ramosa numerabis in Hice frondes,

Nec quot apes Hyble, nec quot in Alpe fera.

Idem.

Quot terra parit flores, quum vere repenti

Vitis agit gemmas pigraque fugit hyems.

Stattius lib.5. Syuarum.

Hybetnos citius numeraueris imbres,

Syluarumque comas.

Syllius lib.7.

Quam multa affixus cælo sub nocte serena

Fluctibus è mediis sulcator nauica ponti

Astra videt, quam multa videt feruoribus atris,

Quum Calabros vrunt ad pingua pabula saltus

Vertice Gargani residens, incendia pastor.

Marullus.

Non tot Attica mella, littus algas,

Montes robora, ver habet colores,

Non tot tristis hyems riget pruinis,

Autumnus grauidis tumet racemis,

Non tot spicula Mædicis pharetris,

Non tot signa micant tacente nocte,

Non tot æquora piscibus natantur,

Non aër tot aues habet serenus

Non tot Oceano mouentur vnda.

Non tantus numerus Lybicæ arenæ.

Quot suspiria, quot Neæra pro te

Velasos patior die dolores

Carullus.

Quam magnus numerus Libycæ arenæ,

Laser piciferis iacere Cyrenis.

Propertius lib.2.

Non tot Achemeniis armantur Susa sagittis,

Spicula quot nostro pectore fixit amor.

Seneca in Herule furente.

Quantus

Quantus incedit populus per vrbes

Ad noui ludos auidus theatri,

Qualis Elæum ruit ad tonantem,

Quinta quum ludos reuocauit æstas.

Idem in OEdipod.

Non tot caducas educat frondes OEta.

Nec vere flores Hybla tot medio creat,

Quum examea alto nititur densum globo,

Fluctusque non tot frangit Ionium mare,

Nec tanta gelidi Strimonis fugiens minas

Permutat hyemes ales, & cœlum secans,

Torpente Nilo pensat Arctois niues.

Baptista Pius.

Cærule quot pisces, quot Lesbica terra racemos,

Mascula quot tellus tura Sabea parit.

Plumiferas quot habet volucres agitabilis æer,

Gargara quot messes, vina Phalerus ager,

Idem.

Promptius expediam, quot fulgeat ignibus æther,

Et quora in Oceani bellua mole natet.

DESCRIPTIO CVRSVS LE-

uissimi, & miræ celeritatis.

Vergilius lib. 10. Æneid.

Fugit illa per vndas

Ocyor, & iaculo, & ventos æquante sagitta.

Lucanus lib. 1.

Et torto Balearis verberere fundæ

Ocyor, & missa Parthi post terga sagitta. Idem lib. 5.

Ocyor & cœli flammis & tygride fœta Idem lib. 9.

-Calido non ocys austro Nix resoluta tepes.

Horatius lib. 2. Car.

Ocyor ceruis, & agente nimbos Ocyor Euro.

Stadius lib. 6. Thebaid.

Quæ bello sic tela volant, quæ nubila cælo

Amnibus hybernis: minor est Iouis imperus igni.

Tardius astra cadunt glomerantur tardius imbres,

Tardius in summos decurrunt flumina montes.

Idem ibidem.

Credas è plebe Cydonum

Parthorumq; fuga totidem exiliisse sagittas.

Non aliter celere: Hircana per auia cerui.

Quum procul impasti fremitum accepere leonis.

Siue

Siue putant, rapit attonitos fuga cæca, metusque
Congregat, & longum dant cornua mixta fragorem.
Sidonius.

Non sic fulminis impetus trifulci,
Non pulsa Scythico sagitta neruo,
Non sulcus rapide cadentis austru,
Non fundis Balearibus rotata
Vnquam sic liquidos poli meatus
Rumpit plumbea glandium procella.
Seneca in Thebæide.

Sagitta qualis Parthica velox manu
Excussa fertur, qualis infano ratis
Premente vento rapitur, aut qualis cadi
Delapsa cælo stella, quum stringens polum
Rectam citatis ignibus rumpit viam.

Idem in Hippolyto.

Fugit insanæ similis procellæ,
Ocyor nubes glomerante cauro,
Ocyor cursum rapiente flamma,
Stella quum ventis agitata longos Corripit ignes.

CURSORES VELOCISSIMI.

IN ludis exequalibus (quos in Sicilia ad Anchisæ tumulum ce-
lebrait Æneas) stadiodromi, seu decursores in stadio fuerunt
Euryalus, Nysus, Diorea, Saius, Patron, Helymus, & Panopes.
Camilla regina fuit Volscorum, cuius celeritatem describit Ver-
gilius in fine 7. libri, dicens;

Illa vel intactæ segetis per summa volaret
Gramina nec teneras cursu læsisset aristas,
Vel mare per medium fluctu suspensâ tumentis
Ferret iter, celeres nec tingeret æquore plantas.

De *Achille*, Catullus: Nasceretur nobis expertus terroris Achilles,
Qui persæpe vago victor certamine cutus Flammea præuertet
celeris vestigia ceruæ.

Bellerophon in expeditione contra Chimæram vsus est equo Pe-
gaso, sanguine Medusæ nato.

Perseus verò in Medusam certaturus, accepit à Mercurio talaria
& enses quibus adminiculis ambo per aërem ferebantur. Propertius
lib. 2. Non si Pegaseo vertaris in aëra dorso: Nec tibi si Persei
mouerit ala pedes. Sidonius: Ac iuuenem Stenobæa tuum, cui ter-
ga vetustas Pennati largitur equi.

Poëtæ fabulatur *Dadalium* inclusum labyrintho, propter libera-
tum Theseum, quum iudicium capitis expauesceret, alas sibi con-

fixisse, eo que remigio periculum euasisse. Verg. lib. 6. *Enei*. Dædalus (vt fama est) fugiens Minoia regna. Præteribus penpis ausus se credere cælo, Insuperum per iter gelidas enauit ad Arctos.

De *Atalanta* venatrice Arcadica. Ouid. lib. 10. *Metam.* Forſitan audieras aliquē certamine curſus Veloces ſuperasſe viros, non fabula rumor Ille fuit: ſuperabat enim nec dicere poſſis, Laude pedum, formæne bono præſtantior eſſet. Stat. lib. 6. *Theb.* Quis Mænalæ Atalantæ Neſciat egregium decus, & veſtigia cunctis Indeprenſa procis. Hanc enim dicunt ceſſaſſe curſu in Hypomenem, dum ab eo in vxorem peteretur. Vnde idem Ouid. Dū talia ſecum Exigit Hypomenes, curſu volat alite virgo: Quæ quanquā Scythica non ſegnius ire ſagitta Aonio viſa eſt iuueni, tamen ille decoris Mirator magis eſt, curſus facit ipſe decorē, aura reſert ablata citis talaria plātis. Hanc curſus concertationē Sidonius deſcribit dicens, Emicuit pernix populo trepidante virago, Nil toto tactura gradu, quum pallidus ille Reſpiceret medium poſt ſe decreſcere campum, Et longas ad ſigna vias ſtatūq; propinquo Preſſus in hoſtili iam curſerit anxius vmbra. Donec ad anfractum metæ, iam iamque relictus Concita ter ſparſo fregit veſtigia pomo.

Mermeros, centaurus fuit pedum leuitate præſtantiffimus. Ouid. lib. 12. Quisq; pedum nuper certamine vicerat omnes Mermeros, accepto tum vulnere tardior ibat.

De *Phædimæ* & *Dimantie*. Stat. lib. 6. *Theb.* Et bis in Iſthmiaca victor clamatus arena Phædimus, alipedumque fugam prægreſſus equorum Ante Dimas.

Claruit *Ophelte* nauta curſu velociſſimo. Sidonius: Qui vigor in pedibus fruſtra tibi natus Ophelte Sicaniam tribuit palmam, plantasque ſuperbas.

Thalus fuit quifpiam quem Iupiter æreis pedibus fixiſſe dicitur, cuſtodemque Europæ adhibuiſſe, ac celeritate ter quotidie Cretam obuiſſe. De quo nonnulli volunt Catullum intellexiſſe illo carmine: Non cuſtos ſi ego ſingar ille Cretum, quamuis alij ad Dædalum referant.

Philippides CLX. ſtadia ab Athenis Lacedæmonē biduo cucurrit. *Caniclius* curſor Lacedæmonius & *Philonides* Alexandri magni à Sicyone Elin vno die MCC. ſtadia cucurſerunt.

Tiberius Nero vehiculis tribus ad Druſum fratrem in Germania agrotantem feſtinans, ducenta paſſuum millia emenſus eſt.

Iuba apud Plinium teſtis eſt *Troxglodytarum* gentem miræ velocitatis eſſe.

Ladas curſor fuit Alexandri velociſſimus. Mart. lib. 2. Quid ſi per graciles vias petauri Inuitum iubeas ſubire Ladam. Petauri autem dicuntur

dicuntur homines agiles, qui se per circulos immittunt, nascunturque sub Delphine. Idem Mar. lib. II. Habeas licebit alterum pedem Ladæ, Inepte frustra crure ligneo cures.

Atas puer Viplano consule à meridie ad vesperum LXXV. millia passuum cucurrit, magna omnium admiratione, Mar. lib. 4. Siue leuam cursum vincere quæris Atan.

Philippus Lyfimachi frater, regem per ducenta stadia vectum pedes imitatus est, quum etiam lorica indutus arma gestaret, Autor Curtius lib. 7.

Iphiclus Philaci & Climenes filius tanta fuit corporis agilitate & pedum celeritate, vt curreret super triticeas aristas, nec oblæderet. Demaratus verò etiam per mare incessisse prodidit. Autor Cælius 5. lib. 5.

Orion Neptuni filius ex Euryale Minois filia natus fuit, cui concessum est, vt super fluctus curreret perinde ac in terra super aristas ferretur, nec eas comminueret. Autor Higinus.

Mithridates, rex Ponti, ad vltimum vitæ tēpus equitabat, iaculabaturque: & per mille stadia, dispositis per interualla equis vna die discurrebat. Currus sex & decem equis agitauit.

Haraldus quidam nonnulla inusitata agilitatis spectacula exhibuit: nam duobus equis in stadium admissis vtroque metam prior tenuit. Geminis siquidem bacillis inter currendum iniuxit crebris saltibus corpus concitabat. Autor Saxo.

Echion Ouidius lib. 8. Meta. Impiger Eurytion cursuque inuictus Echion.

De *Lycaste*, Dianæ comite, Claudianus: Et cursu Zephyris nunquam cessura Lycaste.

DESCRIPTIO ORTVS DIEI.

Vergilius libro 2. Æneid.

Iamque iugis summæ surgebat Lucifer Idæ,

Ducebatque diem. Idem libro 3.

Iamque rubescebat stellis Aurora fugatis

Idem lib. 4. & lib. 9.

Et iam prima nouo spargebat lumine terras

Tithoni croceum linquens Aurora cubile.

Idem libro 7.

Iamque rubescebat radiis mare, æthere ab alto

Aurora in roseis fulgebat lutea bigis.

Idem libro 11.

Oceanum interea surgens Aurora reliquit.

Idem libro 11.

Aurora interea miseris mortalibus almam.

Extulerat lucem, referens opera atque labores,

Idem libro 12.

Postera vix summos spargebat lumine montes
Orta dies, quum primum alto se gurgite tollunt
Solis equi, lucemque elatis naribus efflant.

Ovidius lib. 2. Meta.

-Fulget tenebris Aurora fugatis.

Idem libro 4.

Postea nocturnos Aurora remouerat ignes,
Solque pruinosas radiis siccauerat herbas.

Idem libro 7.

Postera depulerant Auroræ lumina noctem:

Idem lib. 9.

Postea lux radiis totum patefecerat orbem.

Idem lib. 15.

Postera sydereos Aurora fugauerat ignes.

Idem lib. 3. Fastorum.

Ortus erat summo tantummodo margine Phæbus.

Idem lib. 4. Fast.

Nox abiit, oriturque Aurora.

Idem lib. 6. Fast.

Iam Phryx à nupta quereris Tithone, relinqui,

Et vigil Eois lucifer exit equis.

Idem lib. 1. de Trist.

Cælo nitidissimus alto

Stella grauis nobis Lucifer ortus erat.

Idem lib. 1. Eleg.

Iamque pruinosos molitur Lucifer axes,

Inque suum miseros excitat ales opus.

Idem

Iam super Oceanum venit à seniore marito.

Flaua pruinoso qua vehit axe diem.

Lucanus lib. 1.

-Et ignes Solis lucifero fugiebant astra relicto,

Lucretius lib. 2.

Primum Aurora nouo quum sparsit lumine terras.

Idem lib. 5.

Aurea quum primum gemmantes rore per herbas

Matutina rubent radiantis lumina solis.

Stattius lib. 2. Theb.

Et iam Mygdoniis elata cubilibus alto

Impulerat cælo gelidas Aurora tenebras,

Rorantes

Rorantes excussa comas, multumque sequenti
Sole rubens. Illi roseus per nubila seras
Aduertit flammās, alienumque æthera tardo
Lucifer exit equo, donec pater igneus orbem
Impleat, & radios ipsi veter esse sorori.

Idem lib. 3.

Septima iam nitidum terris Aurora, deisque
Purpurea vehit ore diem.

Idem lib. 6.

Clara laboriferos cœlo Titania currus,
Extulerat. Idem lib. 2. Achill.

Iam premit astra dies, humilisque ex æquore Titan
Rorantes euoluit equos, & ab æthere magno
Sublatum curru pelagus cadit.

Idem lib. 5.

Exiit implicitum tenebris, humentibus orbem
Oceano prolata dies, genitoque coruscæ
Lucis adhuc hebetem vicina nocte leuabat,
Et nondum excusso rorantem lampada ponto.

Syllius lib. 1.

Pellebat somnos Tithoni rosida coniunx.

Idem lib. 5.

Donec flammiferum tollentes æquore currum,
Solis equi sparsere diem, iamque orbe renato
Diluerat nebulas Titan, sensumque fluebat
Caligo in terras nitido resoluta sereno.

Idem lib. 6.

Iam Tartesiaco quos soluerat æquore Titan,
In noctem diffusus equos iungebat Eois Littoribus:

Idem lib. 10.

Post ubi fulserunt primis Phaëtonia fræna
Ignibus, atque sui terræ rediere colores.

Idem lib. 11.

Postera lux Phaëtonis equos proferre parabat,
Iam rapidos omni curru splendente sub vndis.

Idem lib. 15.

Aurora ingrediens terris exegerat umbras.

Sidonius.

Iam Sol adultus rosidae noctis humorē radio crescente sorbuerat;

Stroza pater.

Verum ubi iam cœlo stellas Aurora fugauit,
Et redit exorto lucida sole dies Idem:

C ;

Aureus æquoreis vbi Sol caput exerit vndis,
Oceaniq̄ue Aurora torum formosa reliquit.

Idem

Deseruit solito formosior æquora Titan.

Sabellicus.

Igneus interea Phœbus prædibat ab Indis.

Idem.

-Tenebris aurora fugatis

Tertia iam totum veniens reserauerat orbem.

Pamphilus Saxus.

Tithœni croceum senis cubile

Aurora aurigeris comis refulgens

Iam surgit, roseosq̄ue clara vultus

Ostendit, Phœthontis & citatis

Currunt flammigeri rotis Iugales.

Politianus in Nutticia.

Aurea quum radios Hyperionis exeruit fax.

Idem.

Extulerat roseo Cynthius ore diem.

Lactantius de Phœnice.

Lutea quum primum surgens Aurora rubescit,

Quum primum rosea sydera luce fugat.

Catullus.

Sed vbi horis aureis Sol radiantibus oculis

Lustrauit æthera album, sola dura mare ferum

Reppulitq̄ue noctis vmbra vegetis sonipedibus.

Seneca in Hercule furente.

Iam rata micant sydera pronò

Languida mundo, mox victa vagos

Contrahit ignes, Luce nouata.

Idem in Troade.

Summa iam Titan iuga

Stringebat, ortus vicerat noctem dies.

Idem in Octauia.

Iam vaga cælo sydera fulgens

Aurora fugat, surgit Titan

Radiante coma, mundoq̄ue diem Reddit clarum.

DESCRIPTIO MERIDIEI

Vergilius lib. 8. Æneid.

Sol medium cæli conscenderat igneus orbem.

Ouidius lib. 2. Metam.

Iamq̄ue

Iamque dies medius rerum contraxerat umbras;
Et sol ex æquo meta distabat vtraque.

Idem in Arte.

Iamque dies medius tenues contraxerat umbras.

Stattius lib. 4. The.

Tempus erat, medij quum Solem in culmine mundi

Tollit anhela dies. Idem lib. 5.

Sol operum mediis summo librabat olympo

Lucentes ceu staret equos;

Marullus.

Et iam lampade torrida

Fulgebat medio Sol pater æthere;

Val. Flac. lib. 3.

Iam summas cœli Phœbus candentior arces

Vicerat, & longas medius reuocauerat umbras;

Pontanus;

Et iam Sol medium clartis peragrabat olympum;

DESCRIPTIO NOCTIS;

seu aduentus eius.

Vergilius 1. Ec.

ET iam summa procul villarum culmina fumant,
Mairesque cadunt altis de montibus umbræ.

Idem Æg. 1.

Et Sol crescentes decedens duplicat umbras;

Idem in Culice.

Iam quatit, & biugis oriens Erebo cit equos nox;

Et piger aurato vespere procedit ab Oëta;

Idem lib. 2. Æn:

Vertitur interea cœlum, & ruit Oceano nox,

Inuoluens umbra magna terramque polūmque.

Idem in eodem.

Tempus erat, quo prima quies mortalibus ægris

Incidit, & dono diuū gratissima serpit:

Idem lib. 3;

Nox erat & terris animalia somnus habebat:

Idem in eodem.

Sol ruit interea, & montes umbrantur opaci.

Idem lib. 4.

Nox erat, & placidum carpebant fessa soporem

Corpora per terras, syluæque & læua quierant

Aequora quum medio voluuntur sydera lapsū,

Quum tacet omnis ager, pecudes, pictæque volucres;

Quæque lacus late liquidos, quæque aspera dumis,
Rura tenent, somno posita sub nocte silenti
Lenibant curas & corda oblita laborum.

Idem lib. 8.

Nox erat, & terras animalia fessa per omnes,
Alituum pecudumque; genus sopor altus habebat.

Idem in eodem.

Nox ruit, & fuscis tellurem amplectitur alis.

Ovidius lib. 8. Meta.

Iam labor exiguus Phœbo restabat, equique
Pulsabant pedibus spatium declivis Olympi.

Idem lib. 10.

Tempus erat quo cuncta silent.

Idem lib. 11.

Pronus erat Titan, inclinatusque petebat
Hesperiem temone frerum. Idem in eodem.

-Nox cœlum sparserat asfris:

Idem lib. 14.

Presserat occiduus Tartessia littoria Phœbus.

Idem lib. 15.

Candidus Oceano nitidum caput abdiderat Sol,
Et caput extulerat densissima sydereum nox.

Idem lib. 1. Fast.

Nox erat, & vino somnum faciente iacebant
Corpora diuersis victa sopore locis.

Idem lib. 2.

Nox erat, & tota lumina nulla domo.

Idem lib. 4.

Interea placidam redimita papauere frontem

Nox venit, & secum somnia nigra trahit.

Idem in eodem.

Dempserat emeritis iam iuga Phœbus equis.

Idem lib. 6.

Nox erat, & vinis oculique animique natabant.

Idem lib. 1. Tristium.

Iamque quiescebant voces hominumque; canumque;

Lunaque nocturnos alta regebat equos.

Idem in eodem.

Tingitur Oceano custos Erymanthidos vrsæ.

Idem lib. 3. de Ponto.

Nox erat, & bifores intrabat Luna fenestras.

Lucanus lib. 3.

Titan

Titan iam pronus in vndas
ibat, & igniferi tantum demerferat orbis,
Quantum deesse solet Lunæ.

Idem in eodem.

Nox subit, atque oculos vastæ obduxere tenebræ.
Stattius lib. 1. Syl.

Nox silet, & nigros imitantia murmura somnos.
Idem lib. 1. Theb.

Iamque per emeriti surgens confinia Phœbi
Titanis latè mundo subuicta silenti,
Rorifera gelidum tenuauerat aëre biga.
Iam pecudes volucresque tacent, iam somnus auaris
Inserpit curis pronusque per aëra nutat,
Grata laboratæ referens obliuia vitæ.

Idem lib. 3.

Soluerat Hesperij deuexo in margine ponti
Flagrantes Sol pronus equos, rurilamque lauabat
Oceanii sub fonte comam.

Idem.

Nox subiit, curasque hominum, motusque ferarum
Composuit, nigroque polos inuoluit amictu.

Idem lib. 8.

Tempus erat, iunctos, quum iam sororignea Phœbi
Sentit equos.

Idem lib. 12.

Iam pater Hesperio flagrantem gurgite currum
Abdiderat Titan, aliis rediturus ab vndis.

Idem lib. 4. Achillei.

Frangebat radios humilis iam pronus Olympo
Phœbus, & Oceani penetrabile littus anhelis
Promittebat equis.

Syllius lib. 10.

Donec anhelantes stagna in Tartessia Phœbus
Metfit equos, fugientque polo Tirania cæcam
Orbita nigranti traxit caligine noctem.

Idem lib. 11.

Iamque dies ad metas defessis Phœbus Olympo
Impellebat equis, fuscabat & Hesperus umbra.
Paulatim infusa properantem ad littora currum.

Idem lib. 15.

Nox somni genitrix mortalia pectora curis
Purgarat, tenebræque horrenda silentia habebant.

C 5

Aufonius.

Considerat iam Solis equos Tartessia Calpe,
Stridebatque freto Titan insignis Ibero:

Stroza pater.

-Quum sol Antipodum populos illata luce renisit
Sabellicus.

Iam fuscis prouecta rotis nox atra ruebat
Oceanis, vallisque umbris complexa cruentas.

Pamphilus:

-Oceanis piceis incincta tenebris,
Nox caput ex vndis tollebat. Idem.

Oceanis tumidis iam nox caput extulit vndis:
Iam vibrat tremulum candida Luna iubat.

Cleophilus.

Nox erat, & pleno lucebat Cynthia cornu.
Ibat & Arctoo tardior vrsa polo.

Val. Flac.

Et iam prona leues spargebant sydera somnos.
Idem.

Iamque sopor mediis tellurem presserat oris,
Et circum tacito volitabant somnia mundo.
Idem.

Nox hominum genus & duros miserata labores,
Rettulerat fessis optata silentia terris.

Martianus Capella.

Sed purum astrificis cœlum scandeat habenis
Nox reuocansmerso fulgentia sydera Phœbo.

Sabellicus.

Iam cœlo propulsa dies concesserat umbris,
Perdideratque suos tellus obducta colores.

Idem.

Cœperat hesperio Titan se mergere fluctu.
Versus in Antipodas, iam serus lumina Vesper
Compositura diem prono spargebat Olympo.

Idem.

Phœbus ad Hesperiam Tethymiam flectere cursum
Cœperat.

Pontanus.

Nec color vllus erat rebus, tenebrisque malignis
Et cœlum & terras nox circumfusa tenebat.

Idem.

Nox cœlum tenet, & fuscis iuga versat habenis.

Tibullus

Tibullus lib.2.

Ludite, iam nox iungit equos, curumque sequuntur
Martis lasciuo sidera fulua choro.

Seneca.

Nox prima cælum spartetat stellis.

DESCRIPTIO MEDIÆ NOCTIS.

OVIDIUS LIB. IX.

NOctis erat medium, curasque corpora somnus
Soluerat.

Horatius lib.2. Ser.

Iamque tenebat Nox medium cæli spatium.

Stattius lib.3. Achill.

Scandebar roseo medij fastigia cæli

Luna iugo, totis ubi somnus inertior alis

Defluit in terras, mutumque amplectitur orbem.

DESCRIPTIO ÆQUINOCTII.

SENECA.

Libra Phœbeos tenet æqua currus.

Lucanus lib.8.

Tempus erat, quo Libra pares examinat horas

Non vno plus æqua die.

Ouidius.

Impositamque sibi qui non bene pertulit Hellen,

Tempora nocturnis æqua diurna facit.

FIGVLI.

Dibutades Sicyonius primus fuit figulus Corinthi qui ex creta docuit fingere: primusque personas regularum extremis imbricibus imposuit. Vide Plinium libro 35. cap. 11. Sunt qui in Samo primos omnium plasticem inuenisse *Ideochum, Rhetum & Theodorum* tradant. Autor idem Plinius.

Encirapus, & Eugrammus Italię plasticem tradiderunt. Hominis imaginem gypso ex ipsa facie primus omnium expressit, ceraque in eam formam gypsi infusa emendare instituit *Lysistratus* Sicyonius frater *Lysippi*. Hic & similitudinem reddere instituit, & de signis effigiem exprimere inuenit.

Plastę laudatissimi fuerunt, *Dimophilus & Gorgasus*. *Calcosthenes* cruda opera fecit Athenis.

M. Varro tradit sibi cognitum Romę *Possunium*, qui tubas, & pisces fecerit, quos aspectu discernere a veris non potuisset.

Idem magnificat *Arcefilaum*, Luculli familiarem, cuius pro plasticę pluris venibat ab artificibus ipsis, quam aliorum opera. Idem fecit Venerem genitricem in foro Cælaris.

Praxi-

Praxiteles plasticen matrem statuaræ, sculpturæq; & cælaturæ esse dixit. Neque vnquam aliquid fecit, antequam finxit.

Turianus Iouis effigiem fictilem in Capitolio dicauit, Fecit & *Herculem* eadem materia. Tales enim effigies deum tunc erant laudatissimæ. Hæc omnia habet *Plinius*. lib. 35.

Vatinia *Vatinius* Beneuentanus calices vitreos faciebat. Hinc vasa *Vatinia* dicuntur vitrea. *Mart.* lib. 10. *Vatini*orum proxenera fractorū. Idē in *Distichis*: Vilia futoris calices monumenta *Vatini* Accipe. *Thericles* figulus fuit *Corinthius*, à cuius nomine fictilia quædam vasa *Thericlea* dicta sunt.

SACCULORVM NOMINA.

Saccus in primis dicitur Culle⁹, seu maius marsupium, in quo frumentū, aut quid aliud reconditur. Diminutiuua sunt *Sacculus* & *Sacculus*. *Iuue.* 11. *Sacculus* ē cælo descendit. *Saccus* niuarius dicebatur pannus lineus, quo niues attenuabatur, vnde refrigerabatur vina. De hoc *Martialis*. Attenuare niues norunt, & lintea nostra.

Saccularij dicuntur latrones & incifores marsupiorum. *Plautus* appellat zonarios sectores Græci *Balantiotomos*. *Æschines* apud *Cælium*: Adducunt (inquit) illum veneficum, *Balantiotomum*, qui remp. incidit.

Loculus, seu *Loculamentum* dicitur capsula in qua seruatur pecunia. *Martialis*: Hos nisi de *flaua* loculos implere moneta. Non decet, argentum vilia ligna ferent. *Ouid.* lib. 6. *Fast.* Gramina continuo loculis depromit eburnis.

Marsupium, *Cato*: Maiorem curā habere marsupij nostri quam vitæ.

Mantica dicitur pera viatoria.

Pera capitur pro sacco. Erat autem peculiaris *Cynicis*. *Mart.* lib. 4. Cum baculo peraq; senem. Idem in *Dist.* Dormiat & tetrico cum cane pera rogat. Compositum est *Hippopera* equestris capsula. Et *Sacciperium*, ex pera & sacco.

Fisci, *Fiscina* & *Fiscella* dicuntur marsupia, in quibus reconduntur pecuniæ publicæ. Vnde confiscare verbum. *Iuuen.* *Saty.* 3. Res *fisci* est vbicunque natat.

De *Pasceolo* *Plautus* in *Rudente*: *Nummi* (inquit) octingenti auri in marsupio inferunt, præterea ceterum denaria *Philippea* in *pasceolo* seorsum. Idem de *Sacciperio* & *Vidulo*. Quænam balæna, inquit, meum vorauit vidulum, aurum atque argentum vbi omne compactum fuit: Eadem illa credo quæ meum marsupium, quod plenum argenti fuit in *sacciperio*.

De *Hippoperis* *Anneus Seneca* in *Epistolis*: *Catherio* (inquit) uehebantur, impostis quidem *hipperis*, vt secum vtilia portarent.

L O C O

LOCORVM INSIGNIVM

INDEX TOMI PRIMI.

<p>A Chillis equi pag. 320 Aëtiores 283 Adulteri & Adultera 214 Aëquinoctij descriptio 411 Aloidæ 275 Amazones 244 Ancillæ quædam 208 Animalium & aliarum rerum amatores 224 Ab Animalib. diuersis amati 225 animalia honorata sepulchris 94 de Annis, Diebus, & Têpore 155 ab Apris occisi 57 Appellationes eorum, qui variis laborant morbis 110 Apoplexia mortui 85 Aquis submersi 49 Armorum varia genera & bel- lorum instrumenta 301 Artium variarum denominatio- nes 135 Argumenta ab impossibili ex diuersis poetis 387 Argonautarum nomina 329 Articulari morbo mortui 85 Artium variarum periti 170 Artificum officinæ 149 Athletæ, Pugiles & Palæstritæ 276 Aridæ ibidem Aurigæ & equorû domitores 321</p> <p style="text-align: center;">B</p> <p>Balbi 118 Bella, & aliâ quædâ mala, à mu- lieribus orta 245 Bella in quibus multum cruoris effusum est 254 Bellicosi viri, cum illustribus vi-</p>	<p>etioris 256 Bellorum instrumenta varia 301 Bibliothecæ memorabiles 170 Bruta statuis & sepulchris ho- norata 94</p> <p style="text-align: center;">C</p> <p>Cæci, & excæcati 113 Canum quorundam nomina 315 à Canibus occisi 58 in Carceribus mortui 81 Casibus diuersis mortui 86 Castissimi 226 Chirurghi 124 Cibo, & Potu nimio mortui 77 Cinædi 194 Claudii 117 Coronæ diuersæ 172 Combusti 67 Cruce, & suspendio mortui 62 Curetes 276 Currus deorum quibus anima- libus trahuntur 323 Cursus leuissimi descriptio 400 Cursores velocissimi 401 Cyclopes 276</p> <p style="text-align: center;">D</p> <p>Decollati 85 Deformes 186 Denominationes à naturalibus seu accidentariis casibus 145 Denominationes à variis Artium professionibus 135 Denominationes à genere 148 Deorum currus quibus animalibus trahuntur 323 Deorum sceptræ & tela 298 Deorum amasij 188 Deorum & hominû amasæ 191</p> <p style="text-align: right;">De die-</p>
---	--

Locorum insignium.

De Diebus, Annis, & Tēpore	155	Gentium insignia	151
Diei ortus	403	Gigantum quorundam nomina	
Diei ortus descriptio	403	& aliorum inusitata magnitudinis hominum	272
Difentēria mortui	86	Gladiatores	282
Docti viri habiti in magno pretio	160	Gladiatorum nomina	294
E		Gratiæ tres	239
Effœminati, & molles	175	Gymnasia	293
Equi Achillis	320	H	
Equi Martis	ibidem	Histriones & Actores	283
Equi Solis	321	Hominum amasij	189
Equi Plutonis	ibidem	Homines male olentes	112
Equorum domitores	ibidem	Hominum vota diuersa	151
Equorum & equarum celebriũ nomina	317	I	
Equorum lapsu mortui	55	Indocti & qui literas oderunt	169
Ab Equis occisi & discerpti	54	Incestuosi	210
Eunuchi Spadones	209	Intercutis morbo extincti	85
Exercitus numerosi	250	Inuentis suis qui perierunt	96
Excoriati	82	Impossibilia factu	298
F		Insipientes & stulti	123
Fame & siti mortui	66	Inhumandi varij ritus	91
Febre mortui	84	Iugulati & strangulati	79
Ferarum morfu extincti	59	L	
Figuli	411	Laboriosi & Artium variarum periti	170
Fœminarum quarundam illustrium nomina	240	Lapidibus obruti	77
Formosi & formosæ ex Historicis, Oratoribus, & Poëtis	177	Laterum dolore mortui	86
Fortissimi fortitudine corporea	265	In Laurinis mortui	82
		Lenones & Lenæ	203
Fratrum & sororum interfectores	41	A Leonibus discerpti, & occisi	58
Fratres vterni	155	Liberi parentũ interfectores	36
Fulmine percussi	60	Liberos q̄ multos habuerunt	155
Fulminari	ibidem	Libidinosi & Laſciui	217
Fumo suffocati	83	Literarum & literatorũ qui fuerunt amantissimi	165
Furiæ tres	112	Lippi	112
Furiosi & Manaici	119	Ludi & Spectacula	287
G		Lusci	113
Gaudio mortui	75	M	
Gentium propria epitheta	150	Machinæ quædam bellicæ & tormenta	198
		Manaici	

Index.

Manaiçi	119	Nouera quædam	149
Martis equi	320	Numeri magni & frequẽtis de-	
Medici	124	scriptio per similitudines &	
Meretrices quædam	199	comparationes	397
Meridiei descriptio	406	Nutricẽs diuersorũ hominũ	207
Militiæ nomina diuersa	302	O	
Molies, Effeminati, & Elegan-		Officiarũ artificum	149
tes	195	de Oleo	134
Monoculi	113	Ortus diei descriptio	403
Morbi diuersi	97	Otiosi	172
Morborum auctarium	109	P	
Morbis qui aliquibus infecti &		Pædicones	194
affecti fuerunt	110	Palæstricæ & Pugiles	276
Mortui qui reuixerunt	99	Parentes liberorum interfecto-	
in Mortuos qui sæuierunt	90	res	35
Moræ subita mortui	73	Parricidiæ diuersi	47
Mortem qui sibi vbariis modis		Pathici	194
consciuerunt aut se aliis com-		Patria & locus natalium multo-	
miserunt occidendos	13	rum illustrium virorum	175
Mulieres quæ maritos occide-		Pediculari morbo mortui	80
runt	45	Pericula marina	331
Mulieres partus dolore mortuæ		Pestis mortui	85
83		Pestilentia memorabiles	95
Mulieres habitum virile men-		Pharmaca	129
titæ	199	Pharmacopola	124
Mulieres bellicosæ & mastula		Piscatores & vinatores	330
virtutis	241	Piscis diuersi	ibidem
Mulieres doctæ	233	Plutonis equi	321
Murorum ruina extincti	77	Podagra mortui	86
Muse nouem	238	Poëtica descriptio, qua docemur	
Muti	112	aliquid longe lateq; fieri	396
N		Populorum diuersi mores & ri-	
Nani & Pumilliones	275	tus	351
Nauigiorũ diuersa genera	324	Populi & homines re aliqua in-	
Nauium nomina quædam pro-		signes & clari	149
pria	328	Porritores	330
Nauæ nonnulli	329	Portiones diuersæ	134
Noctis descriptio	407	Poru & cibo nimio mortui	77
Noctis mediæ descriptio	411	Piscinarij	332
Nomina diuersa ad militiam		Præceptores & Pædagogi	174
spectantia	302	Præcipitari	69
Nothi & spuri	156	Proci mulierum diuersarũ	204
		Pugi	

Locorum infig. Index.

Pugiles & Palæstritæ	276	ti secundum Poëtas	95
		Suspendio & Cruce mortui	62
Q			
Qui diu vixerunt	152	T	
Qui senes genuerunt	156	Tela propria Gentium	297
Qui de regibus & populis triu-		Tela & Scepra deorum	298
phauerunt	173	Telorum bellicorum & Gladio-	
Qui multa scripserunt	170	rum nomina	294
R			
Raptores diuersarum puella-		de Tépoze, annis, & diebus	155
rum	205	Téporis longi descriptio, qua	
Reges diuersarum gentium quibus		diu aliquid futurum signifi-	
nominiibus appellatur	151	camus	394
Repositoria diuersarum rerum	149	Terra absorpti	70
Riuales seu eiusdem puellæ a-		Textrices & Vanificæ	249
matores.	205	Triumphatores qui de diuersis	
S			
Sacculorum nomina	412	regibus & populis triumphau-	
Sagittis confossi	80	uerunt	173
Sagittarij & iaculatores peritisi-		Tyndaridæ	275
mi.	310	V	
Sanguinis fluxu mortui	86	Vaporibus suffocati	83
Scalarum ruina mortui	70	Venatores	315
à Serpentibus occisi	56	Veneno extincti	70
Sibyllæ decem	239	in Venereo actu mortui	76
Siti & fame mortui	66	Ventris profluuium mortui	84
Solis equi	321	Vestales quædam virgines	150
Sororum interfectores	41	Viri bellicosi cum illustribus	
Spadones & Eunuchi	209	victoriis	256
Speâcula & Ludi	287	Viri mulierum habitum menti-	
Spurij & nothi	156	ti	197
Stadia diuersa	294	Viri vxorum interfectores	46
Statuas qui meruerunt	156	de Virtutum & Doctrinæ præ-	
Strabones, Lusci, Monoculi	133	miis historia	156
Strangulati & Ingulati	79	Vnguenta quædam	129
Stulti & Insipientes	123	Vota hominum diuersa	151
Suppliciiis apud inferos damna-		Vrinatores	330
		Z	
		Zelotypi	220

F I N I S.

95
62
297
298
dio-
294
155
qua
nifi-
394
70
249
erfis
pha-
173
275

IOANNIS

RAVISII TEX-
TORIS OFFI-
CINÆ

***

TOMVS SECVNDVS.

CVM COPIOSISSIMO RERVM
& verborum Indice.

83
313
70
76
84
250
ribus
256
enti-
197
46
præ-
156
129
151
330

VIR-
TUTE
DVCE,

COMITE
FORTVNA.

LVGDVN I,
APVD ANTONIVM
GRYPHIVM.

M. D. XCIII.

JOANNIS

FAVORITUS

TORIS OFFICII

GENERICI

TOMAS SECVNDVS

COM. COMISSARIO REGENE
et archidiacono

COMITIS BOMIENENSIS

AVGVSTVS D. G. C. P.

LONDINA

APVD ANTONIVM

EXPHIVM

M. D. CC. LIIII

S

teneb
nisi in
penē
Ha
receff
ferpit
paffu
Sa
eft.L
Ba
cula
os ru
exce
tata e
mori
Nec
ereft
ctas
tame
fi inft
cunē
omn
ee
quor
canu
lib.ii
Ge
dam
Capi
9.Et

3

SERPENTVM QVO- RVNDAM NOMINA.

(633)

PYTHON, à poëtis serpens faisse dicitur, natus ex putredine terræ post diluuium Deucalionis. Hunc Apollo interfecit, & ab interfecti nomine dictus est Pythius. De hoc Ouid. lib. 1. Meta. Sed te quoq; maximè Python. Tum genuit, populisq; nouis incognite serpens Terror eras, tantum spatij de monte tenebas. Hunc Deus arcitenens, & nunquam talibus armis. Antè, nisi in damis, capreisq; fugacibus vsus, Mille grauem telis exhausta penè pharetra Perdidiit effuso per vulnera nigra veneno.

Hæmorrhôis, serpens morfu sanguinem elicit. Moratur in petrosis recessibus, colore partim sanguineo, partim nigro. Tardè pigreque serpit, nec nisi obliquo itinere. Luca. lib. 9. At nò stare suum miseris passura cruorem, Squamiferos ingens hæmorrhôis explicat orbis.

Salpinga formam habet tubæ, eiusq; latebra calcata mortifera est. Lucanus lib. 9. Quis calcare tuas metuat Salpinga latebras?

Basiliscus in solitudinibus Africæ habitat. Candida in capite macula velut diademate quodam, ornatus est. Acutissimū habet caput, os rude, oculos & colorem ad nigredinem vergentes. Palmū non excedit: solo tamen halitu serpētē quamlibet magnum suffocat, tāta est veneni acuitate. Eum si quis vel baculo attigerit, paulò post moritur. Hinc Plin. Regulum vocat. Sibilo omnes fugat serpentes, Nec flexu multiplici, nec vt reliquæ corpus impellit, sed celsus & erectus in medio incedens. Necat frutices: rumpit saxa: non contactas modo verū & afflatas exurit herbas. Talis vis malo est. Huic tamen exitio est mustellarum virus eius cauernis illatū. Hominem si inspicat, solo intuitu perimit. Lucanus lib. 9. Sibilaque effundens cunctas terrentia pestes Ante venena nocens, latè sibi submouet omne Vulgus, & in vacua regnat Basiliscus arena.

Cerastis in corpore eminere dicuntur quadrigemina cornicula, quorum motu, reliquo corpore occultato, sollicitat ad se aues. Lucanus li. 6. Aut viuētis adhuc Libycæ membrana Cerastæ. Statius lib. 11. Crinalem attollit longo stridore cerasten.

Geminum caput habet *Amphisibena*, hoc est, ad caput, & ad caudam tanquam parum esset vno ore fundi venenum, inquit Plinius, Capite intrinsecus nitibundo, serpit tractibus orbiculatis. Luc. lib. 9. Et grauis in geminum surgens caput amphisibena.

A 2

Serpentum

4

Demorsis ab *Aspide* nullum est remedium, præterquam si confestim partes contactæ amputentur. Vnde natū adagiū, Morsus aspidis de malo immedicabili. Nā vt ait *Ælianus*, eius morsus immedicabilis est, præcipuè si de rana gustarit. Nec ab vilo vincitur, præterquam à muliere, quæ vel aspectu contactuq; solo necat. Nicander apud *Erasimū*: *Aspida* crudelem cuius super omnia morsus Immedicabilis est. *Aspis* nūquam vagatur sine cōpare. Quod si contigerit alteram interimi, protinus altera persequitur percussorē in mediis quoq; fori turbis agnitum. Ictus ab hoc serpente intra quatuor horas emoritur. Color huic niger, quādoq; cinereus, interdum fuluus. Bellum gerit internecinum cum *Ichneumone*: cui quoniā se imparē videt *Ichneumō*, multo se tergorat luto: Itaq; vbi ad certamen venit, *aspis* nihil potest hostē speculari *Ichneumon*, eius fauces quo fit, vt obliquo capite arripere morsu præter loriam terream: arripiat monstrum quæ exanimet, *Lucanus* lib. 4. *Aspidas* vt *Pharias* cauda sollertior hostis *Ludit*, & iratas incerta prouocat vmbra, &c. Porro *Ægyptij* reuerentur *Aspidem*, & in deliciis vnā cum pueris educant, adeo mansuetum, vt mēsis assistat, & vnā comedat pulterem farinae ex melle appositam. Eorum reges in diademate *aspidis* figuram portant, quod imperij firmitatem portendat. *Aspis* quos percussit, in mortiferū somnū redigit: vnde somniculosa dicitur. *Lucan.* lib. 7. *Aspida* somniferā tumida ceruice leuauit. *Cinna* apud *Gellium*: Somniculosam vt *Pœnus* *aspidē* *Psyllus*. Perrūpit omnes difficultates, permeat spatia, nec nisi amnibus arcetur, aut præceteri fuga. Hebetes habet oculos non in fronte, sed in temporibus. Gigni quandoque *Aspidas* quintū cubitorum, in libris est obseruatum.

Ichneumon nascitur in *Ægypto*, *Aspidem* odit vsque ad bellum, eiusq; oua sectatur, & inuenta perdit, vt à fœtu sibi timere desinat. *Martialis* lib. 7. Delectat *Marium* si perniciosus *Ichneumon*.

Vipera fœtus enecta matre prodeunt, vt inter pisces *Acus*. Mas in coitu exanimatur, capite in os fœminæ inserto præq; voluptate aut ea exciso. Sola serpentium *Vipera* terra conditur; ceteræ arborū aut saxorum cauis: Oua parit vnus coloris, & mollia, vt pisces. Tertia die intra vterum catulos includit: deinde singulos, diebus singulis parit, viginti ferè numero. Itaque cæteri tarditatis impatientes, præ-rumpunt latera, & matrem enecant. *Mantuanus*, Et emoriēs infaus-to *vipera* partu. *Viperam* ferunt exustam & in cinerem dilapsam mederi suo morsu. *Author* *Lactatius*, *Apollonius* apud *Philostratē* *viperam* esse visam refert, serpentes quos peperisset, lambentē, quā-siq; expolientē. Legitur in *Theophrasti* monumētis *viperarū* mor-sibus tibicinē scitē modulateq; adhiberem mederi. Ab iis demorsos ferunt nemini vulnus suū velle patrefacere, nisi quos eadē vi morbi

qua

quandoq; iactatos compererint, ceu qui nō experti sunt, naturam morbi nesciant. In Phœnicia solo Viperarū halitu pernecantur homines. Quod radicum illic succrescentium potentia creditur fieri.

Hydrus in qua viuunt, nulli serpentium inferiores veneno. Horum iecur seruatum aduersus percussos ab ijs, auxilium est. Poëtæ fingunt, Hydram serpentem fuisse numerosis capitibus, quorum quū vnum ab Hercule demetebatur, mox renascebantur gemina. Percussis ab Hydro, odor grauis excitatur: afficiuntur insuper obliuio-
ne rerum, videnturque nebulam præ oculis habere, in horrorem ac rabiem agi. Tertia demum die pereunt.

stellio serpens est Lacertæ similis, circulis quibusdam, & velut lucentibus guttis, in modum stellarum depictus. Eius morsus hominem stupidum facit, rarō tamen interficit. Fel in aqua tritum mustellas congregare dicitur. Rore tantum viuunt. Nullum animal fraudulentius est. Vnde crimen Stellionatus, & Stellatura dicuntur.

salamandra figuram habet Lacerti, nunquam nisi magnis imbris prouenit, à serenitate deficiens. Huic tantus rigor, vt ignem tactu extinguat, non alio modo quàm glacies. Populos improvidos necare potest, Nam si arbori itreperit, omnia poma inficit veneno, & eos qui ederint, necat frigida vi, nihil aconito distans. Quinimo, si contracto ab ea ligno vel pede crusta panis incoquatur, idē veneficium est, vel si in puteum cadat. Eius venenum ab ijs extinguitur, qui vescuntur illa.

in Cantharidum genere non reperitur fœmina. Mas in orbem seruatus sese dies xviii. fouet, mox fœtus paulatim excludit. Propterea Ægyptij statuis virorum fortium hoc animal impresserunt, quòd nulla muliebri mollitia virtus effœminata viris conueniat.

Anger genus est serpētis, q̄ aliter Cruciator, & Spartari⁹ dicitur. *Cæcilia* serpens est, qui à cæcitate meruit nomen. Columella lib. 7. Est & magnorum animalium noxium virus. nā & Vipera, & Cæcilia sæpe quum in pascuis bos improvidè supercubuerit, lacestia onere morsum imprimit.

cherfydros serpens tam in aquis, quàm in terra moratur. Lucanus: Natus & ambigua coleret qui Syrtidos atua Cherfydros.

*cecini*a parua est & gracilis serpens, nullius propè veneni.

Chelydrus eundo sese conuoluit per terram. Luc. Tactiq; via fumante Chelydri. Emitte fumum qua serpit. Mantuanus: Clades fumosa Chelydrus. Pamphilus: O quæ fumit omos geris Chelydros.

Dipsas minor est Vipera, quos momordit, inardescunt siti: quam quàm multo potu volunt extinguere actius incendunt, & ea paulo post emoriuntur. Vnde & nomen traxit. Dipsa enim Græcè dicitur sitis, & Dipsao sitio. Duas habet in cauda nigras lineas,

corpore reliquo albicante. Eius venenis resistunt Lauri folia, cortex, & baccæ. De Diplade Lucanus lib. 9. Stabant in margine sicca
Aspides, in mediis stiebant Diplades vndis.

Echidna putatur eadem esse, quæ & vipera. Capitur & pro hydra ab Hercule occisa. Ouid. lib. 3. Fast. Sanguine Centauri leinæ sanguis Echidnæ Mixtus, ad auxilium tempora nulla dabat. Capitur & pro quocunq; serpente. Ouid. lib. 9. Metamor. Pars quoque leinæ serpens eris vnus Echidnæ.

Lacertiarum duo sunt genera. Maiores, quæ & virides dicuntur. Minores, quas Calcides vocant. In vtroque genere mas Lacertus dicitur. Verg. Nunc virides etiam occultant spineta Lacertos.

Natrix serpens aquas inficit veneno. Lucanus lib. 9. Et Natrix violator aquæ. Mantuan. in Alphonso: Et Natrix inimicus aquis.

Nepa scorpium significat. Cicero lib. 5. de Finibus: Serpere anguiculos, natate anaticulas, volare merulas, cornibus vti videas boues, nepas aculeis, suam cuique esse naturam.

Pharias dum serpit, sulcum in terra facit cauda, & super eam ferè ambulat. Fuluus est colore, oculis velox, ore lato, morstu non maligno. Propterea veteres Æsculapio sacrum fecerunt. Pedes habet prope caudam. Luca. lib. 9. Et contentus iter cauda sulcare Pharias.

Prestes quem momordit, exemplo reddit immobilem, & alienum mente mox pilis defluentibus cum pruritu ac ventris solutione assumit. Lucanus lib. 9. Oraque distendens avidus spumantia prestes. Idem Nasidij à prestere percussis mortem hoc modo describit: Nasidum Marti custodem torridus agri Percussit prestes: illi ruborigneus ora Succedit, tenditq; cutem pereunte figura, Miscens cuncta tumor toto iam corpore maior: Humanumq; egressa modum super omnia membra Effatur, sanies, late tollente veneno. Ipse latet penitus congesto corpore mersus. Nec lorica tenet distenti corporis æstus. Mantuanus. Et inflatis prestes qui faucibus æstus Expuit.

Sepe, modicus est serpens, cuius tamen istu percussa putrescunt membra: nam quicquid momordit, in putredinem resoluitur. Lucanus lib. 9. Ossaq; dissoluens cum corpore tabificus Sepe. Colorem quem attingit, reddit. Quatuor dentibus armatus est.

Boa, serpens in tantam excresecit magnitudinem, vt in aluo occisa repertus sit infans, imperante Claudio. Alitur primo bubuli lactu succo, vnde meruit nomen. Mantua. Turpi Boa flexilis aluo.

Cenchrus crebras habet maculas in milij similitudinem. Rectè serpit. Luca. lib. 9. Et semper recto lapsurus limite Cenchrus.

Crocodilus quadrupes est. Fit ex minimo maximus. Ex ovo enim ad xxxi. cubitos excresecit. Quatuor menses hyemales non comedit. Elinguis est ventre, dorso, & cauda prælongus, squamis prædu-

rus, ostrearum modo oblectus. Audax in fugientes, in persequentes timidus. Sexagenis diebus oua parit sexagena, totidēq; diebus fouet. Dentes habet, & menses uiuit eodem ferē numero. Insidiatur his qui aqutum eunt. Si in potu hirūdines hauserit aduersus soleris in littore deliscens extenditur: mox auis Trochilus, dapis illecebra captus, tostio oris praelongo hirūdinem extrahit: quinetiam dormientem excitat Crocodilum, si ab Ichneumone hoste parati videat insidias. Hoc animal venerantur Ægyptij, eiq; sacros dies statuerunt. Et si contingat liberos ab eo rapi, parentes lætantur, tanquā se deo placere existimantes cui escam genuerunt. Contra verò Tentyri populi reiiciunt, captumq; arbore suspēdunt, & multis prius affectum verberibus, postmodum comedunt. Reperitur in Nilo. vnde Plinius, Crocodilū, inquit, habet Nilus, quadrupes malum. Oua parit humi, Diem in sicco agit, totam noctem in flumine. Oculos habet fuillos, dentes magnos prominentes atque serratos. Inferiorem maxillam non mouet, sed superiorem inferiori admoet. Ungues habet robustos, pellemq; circa tergū impenetrabilem. Inter aquas cæcus, sub dio perspicacissimus.

Enydris serpens est masculus & albus. Viuit in aquis. Gaza Lutrilem conuertit.

Iaculus arbores subit, è quibus vi maxima turbinatus penetrat quodcunque animal obuium fecerit fortuna. Luca. Et Natix violator, aquæ, iaculique volucres.

Scincus similis est Crocodilo, minor Ichneumone contra venenā præcipuum antidotum. Idem ad inflammādam virorum Venerem. Nascitur in Nilo.

Scytale tanta præfulget tergi varietate, vt notatum gratia videntes retardet. Et quoniam reptando pigrior est, quos assequi nequit, miraculo sui capit stupentes. Pellem exiit hyberno tempore. Luca. Et Scytale sparsis etiam nunc sola pruinis Exutias positura suas.

Sepa species est lacertæ, quæ in vino pota morsus suos sanat.

Spondylis serpens omnes persequitur radices. Plinius:

Aconcia teli modo serpendo ruit.

Sipedon reptilis est. Hæmorthoidæ aliquanto velocior, iter obliquat. Morsu profundè penetrat, plaga mox putrescente.

Porphyrus palmi est magnitudine, capite candidissimo, reliquo corpore purpureo. Innocuus est morsu, quia edentulus. Inuenitur in vadosis Indiæ locis. Caprum incolæ cauda suspēdunt, & defluentem ex ore viuientis liquorem excipiunt vasculis æreis.

Draco bellum, & odium genuinum exercet in Elephātem, eiusque oculos & iugulum petit, donec humi concidens Elephas, simul & Draconem mole corporis occidit. Oculos habet æstimatione

gemmarum, Dentes graciliores apro. Cristati sunt mares. Vnde Ouid. lib. 4. Meta. Lubrica perlucet cristati colla draconis. Ferunt Indorum regem duos Dracones aluisse, alterum octogenum, alterum verò nonagenum cubitorum magnitudine. Epyrotæ Dracones in Apollinis templo venerabantur ob interfectum Pythonem. Tranquillus scribit, Tiberium imperatorem habuisse Draconem in oblectamentis, quem ex consuetudine manu sua cibaturus, quum consumptum à formicis inuenisset, monitus est, ut vim multitudinis timeret. Plin. lib. 32. scribit, Draconem non habere venena, & primum eius spondylum, id est, vertebam, mulcere aditus potestatum, eiusque adipem à venenatis refugij. Aciem habet clarissimam, vnde & seruandis thesauris plerumque adhibitus est, ut pomis Hesperidum, & auro velleri apud Colchos sicuti volunt poetæ. Antiqui præterea Æsculapio sacrum fecere, ut vigilantissimum, quod feбри maxime conuenit. Aciem habet peracutam. Ferunt Herode apud Iudeos principante, puellam iam nubilem, & conspicuam forma, adamatam à Dracone, ipsumque Draconem amatoris instar prurientem ad virginis lectum plerumque accessisse, & inibi decubuisse. Cuius rei tædio simul & horrore percita puella, secessit longius, & integrum mensem abfuit, ut tam turpi bellæ amoris obliuionem induceret. Res tamen aliter se habuit: Nec enim desijt quotidie ad amariæ redditum vsque, eò loci deuolare. Quum ergo redisset exoptata pridem puella decumbentis cruribus se implicuit Draco, eamque conqueberrauit cauda: molliter tamen & amatoriè, ut interim palpo feruente zelotypi. Si quis in hoc mihi deroget, fidem sciat me ipsum veritatis loco asserere nolle, sed cum Græcis loqui & scribere quibus mentiri proprium est, & genuinum. Porro oculis Draconis inueteratis, & cum melle tritis inunctos non pauescere ad nocturnas imagines etiam pauidos cordis ait Plin. Apud eundem Xanthus historiarum autor testis est, occisum Draconis catulum reuocatum ad vitam à parente, herba quæ Balim nominat. Dracones habet India tantæ magnitudinis, ut elephantibus (quibus cum certant) circumflexu facili ambient, nodisque nexu perstringant: Indicis pares habet Æthiopia, vicinum cubitorum. Apud Afachæos Æthiopum populos nascuntur maximi qui cratium modo impliciti erectis capitibus velificant ad meliora pabula.

Serpens latet hyberno tempore, æstiuo prodit. Senectutem fertur exuere, quod in angusto foramine (cui per vim se impennat) veterem deponat pellem. Tibullus: Crudeles diui, serpens nouus exuit annos, Formæ non illam fata dedere moram. Visum longo situ amissum, fœniculo recuperat. Ferunt serpentem baculo semel percussum, exanimem reddi: sed si iterum feriatu reuiuiscere. Plutarchus ait, Serpentes ex hominum cadaueribus, mediis medullis

gigni

gigni, sicut apes ex bubus gignuntur, ex equis fuci, ex asinis crabrones. Terra, autore Plinio, Serpenteam non recipit homine percusso. Serpentum morsus non petit serpentes. Ferunt ictus salua, maxime hominis ieiuni, ut feruentis aquae contactum fugere, quod si in fauces penetraverit etiam mori. His inimicissima est mustella. Serpentes Psyllis, Marisque populis non nocent. Nunquam in trifolio aspicuntur. Habentes Onichilum & Staphilinum herbas non feriunt. Lysimachiae herbae odorem fugiunt. Inclusae circulo Betonicae herbae, nequeunt exire, quin sese interimunt flagellando. Dextri earum oculi adalligati contra epiphoras profunt, si viuae dimittantur. Aegre extrahuntur, praeterquam laeva manu. In India adolefcunt ad tantam magnitudinem, ut solidos hauriant ceruos, taurorumque. Apud Rhindacum amnem in ponto superuolantes, quamuis aliter perniciterque, alites haustu raptas absorbent. Earum frequentia nomen fecit Ophiuse insule. Populi sunt Orientales Candei nomine, qui videntur serpentibus. His aduersantur cancri. Quum sol est in Cancro torquentur. Oua pariunt. Coeunt amplexu adeo circumuolutae sibi, ut vna existimari biceps possit. Cornus ceruini odore fugantur & nidore galbani. Vinum appetunt. Plinius ait, visas esse pedibus anserinis. Hederam amant, & Fraxinum oderunt. De remediis aduersus earum morsus, vide Plinium.

Coluber umbras nemorum incolit. Bibiturus venenum prius euomit, ne ipsam cum aqua exhauriat. Nudum hominem reformidat, audacior in vestitum. Colubri in aqua viuentis fel habentibus & adipem, Crocodilus nihil potest nocere. Plinius lib. 32. cap. 4. Dicitur & colubra in femineo. Ouidius in Ibin: Pectoraque vnixerunt herbae felle colubrae.

Ammodites serpens est concolor arenis, quibus se impenetrat. Lucanus lib. 9. Concolor exustis, aque indiscretus arenis Ammodites.

VEHICVLORVM GENERA.

Esseda currus erant Britannis peculiare, quibus utebantur in bello. Vnde & Caesar in commentariis, Essedarios vocat milites Britannos, qui ex essedis pugnabant, & ex his interim desiliebant, rotarumque strepitu Caesarianorum ordines conturbabant. Prop. lib. 2. Esseda caelaris siste Britanna iugis. Ouidius: Paruaque quam primum rapientibus Esseda Mannis. Horum tamen curruum inuentum Gallis acceptum refertur. Propterea Vergil. lib. 3. Geor. inquit: Belgica vel molli melius feret Esseda collo. Interim Essedum promiscue pro quouis, curru accipitur. Suet. in Augusto. Nos in essedo panem & palmulas gustauimus. Essedarij vocantur ductores essedorum. Idem in Caligula: Quum quodam die muneris essedario Porio ob prosperam pugnam seruum suum manumittenti

studiosus plausum esset.

Petoritum Gallica vox est, autore Gellio, significans aliud quoddam vehiculi genus, quatuor rotis ductile. Plin. lib. 34. Cœpere deinde & asseda, & vehicula, & petorita exornare. Hora. lib. 1. Ser. Atq; caballi Pascendi, ducenda petorita, nunc mihi culto Ire licet mulo.

Veha dicitur plaustrum, quo quid vehitur. Etymo satis noto.

Vebes etiam dicitur, vt placet nonnullis, qui apud Plinium legunt & scribunt lib. 36. cap. 15. Amplitudinem cauis eam fecisse proditur, vt Vehem fœni largè onustam transmitteret. Idem sibi vult *Vehiculum*, vocabulum generale.

Arcirna plaustrum est exile, aprum ferèdis hominibus. Biondus Arceram vocat, atque rusticum esse plaustrum, tectū vndique, quo senes & ægroti vectari solent. Phauorinus apud Gellium: Si homo in ius vocatus, morbo aut ætate æget ad ingrediendum inualidus est, arcerano sternitur, sed ipse aufert, & iumento imponitur.

Basterna vehiculum est itinerarium, quod mollibus stramentis compositum à duobus equis, aut aliis animalibus deportatur. Ammianus Marcellianus: Quo comitatu, inquit, matronæ cōplures cōpertis capitibus & basternis per latera ciuitatis cuncta discurrunt.

Benna vocabulum est Gallicum, significans quoddam vehiculi genus, in quo qui vehuntur, dicuntur Combennones, id est, sedentes in eadem benna.

Biga currus dicitur duobus equis volubilis, vt *Triga* tribus, *Quadriga*, quatuor. Diciturque Biga quasi biuiga. Plinius: Bigas primum iunxerunt Phrygij, Quadrigas Eriethonius. August. Vinctos duos equos bigas vocamus Suetonius in Tiberio: Natalem suum plebeis incurrentem, Circensibus vix vnus bigæ adiectione honorari passus est. Nota argentei nummi fuerunt bigæ atque quadrigæ. Inde Bigati & Quadrigati dicti. Grammatici cōtendunt Bigas pluratiuo solum numero dici debere, quoniam asuetudinis numero tenentur. Nam sicut quatuor equi iuncti quadrigas faciunt, ita iunctos duos equos bigas vocamus. Grammaticorum autem opinioni refragatur auctoritas veterum, qui bigam & quadrigam singulari numero dixerunt. Staius: Roniferum gelida tenuauerat æta biga. Plin. In summo mausoleo est quadriga marmorea. A Triga fit Trigarium, id est, trigarium certamen. Plin. Ne equos quidem in trigariis præferivllis vernaculis animaduerto. De quadrigis sic ait Gellius: Quadrigas Cæsar (etiam si currus vnus equorum quatuor vinctotum agmen vnum sit) pluratiuo semper numero dicendas putat.

Birotum, vehiculum est duas habens rotas, vt aperta dictionum monstrat compositio.

Est & *Cantherium* genus vehiculi. Seneca Epistola 3. M. Cato

Censu

Censorinus, inquit (quem è Repub. tam fuit nasci, quàm Scipionè: alter enim cum hostibus nostris bellum, alter cum moribus gessit) cantherio vehebatur Æthiopico. Canthus verò ferrum est, quo rotæ vincuntur, teste Quintiliano. Persius Satyr. 5. Nam quamuis prope te, quamuis remone sub vno Vertentem sese frustra sectabere Canthum.

Carruca, vehiculum est cuius actores dicuntur Carrucarij. Spartianus de Alexandro Severo: Carrucas Romæ & rhedas senatorib. omnibus vt haberent argenteas permisit: interesse Romanæ dignitatis putans, vt his tantæ vibis senatores vectarentur. Antiquitus Carrucæ ex argento cælabantur. Plin. Carrucas quoque ex argento cæleri inuenimus. Nero nūquam paucioribus mille carrucis iter fecisse dicitur. Mart. lib. 3. Aurea quod fundi pretio carruca paratur.

Carpentum vehiculum est Petorito propè simile, dictū quasi Carmentum, mutatione vnus literæ, à Carmenta Euandri matre. Vnde Onid. lib. 1. Fast. Nam prius Aufonias matres Carpenta vehebant, &c. Cor. Tacitus, Suum quoque fastigium, inquit, Agrippina altius extollere, Carpento capitolium ingredi, qui mos sacerdotibus & sacris antiquis concessus, venerationem augebat feminae.

Thensæ sacra erant vehicula, quæ in Circensi pompa deferebantur. Tranquillus in Augusto: Accidit vortuis Circensibus, vt correptus valetudine, lectica cubās Thensæ deduceret. Seruius ait Thensam currum esse, quo Deorum portantur simulacra. Cicero in vltima Vertina: Omnes Dij, qui vehiculis Thensarum solennes cætus ludorum initis. Thensæ autem dicuntur, quod ante eas linthea tenderentur, quæ manu tangere gaudebant ductores. Aconius, Thensæ, inquit, sunt sacra vehicula pompa ordinum & officiorū. Sic hodie vocati possunt gestatoriola, quibus Eucharistia & sanctorū reliquæ in supplicationibus circumferuntur.

Cisium vehiculum est duabus rotis volubile. Vnde Cisaricus, id est, Carrucarius. Cicero 2. Phil. Inde Cisio celeriter ad urbem aduectus, domum venit capite inuoluto. Vitruuius: Sunt innumerabiles meditationes machinamentorum, vt sunt rotæ, folles fabrorum, Rhedæ Cisa, torni.

Comba Sabinorum lingua, significat lecticam.

Couinus, currus erat Britannicus, qui sine auriga equis pusillis trahebatur. Martial. lib. 12. O iucunda Couine solitudo, Caruca magis, Estedoque gratum. Sulpitius ait Couinum currum esse cameratum Gallorum lingua, vbi carmen illud Lucaei ex libr. 1. Phars. decelat. Et docilis rector monstrati Belga Couini.

Curvus dicitur vehiculum, quo veteres ad cursum utebantur. Hoc propè veteres in bello, rusticisque, & aliis necessitatibus uteban

bantur. Plutarchus tamen de Cæsare. Quñ per Italiam, inquit, Cæsar curru veheretur, semper Antonium vnã secum habuit. Diminutium est Curriculus, vel Curriculum. Curtius: Aliorũ turbati equi in amnem præcipitauerunt curricula. Capitur etiam pro cursu. Cic. pro Rabirio; Exiguũ nobis vitæ curriculum natura circumscriptit.

Rheda vocabulum est Gallicum, significãs carrucam: vnde Rhedarius, id est, Auriga; Erat Rheda duarũ semper rotarum, sed multiplicium quandoque iugorum, qua omnibus etiam abiectissimis vt licuit, & multi simul ea commodè vehebãtur, dummodo molarum & equorũ iuga adhiberentur, quæ sufficere possent oneri. Cicero pro Milone: Quum hic Milo cum vxore veheretur in Rheda penulatus, magno est impedimento ac muliebri & delicato ancillarum puerorũque comitatu. Porro mulis ad vehicula vsos fuisse veteres ostendit Lampridius de Commodo Imp. scribens: Dedit & vehicula cum mulabus & mulionibus & iuncturis argenteis, vt ita à conuiuio redirent. A Rheda fit vocabulum compositum & bigenũ ex Græco & Gallico *Epiphedium*, significans idem aut simile vehiculi genus. Verg. Tritõque trahunt Epiphedia collo.

Pilencium, vehiculum erat, quo ferebantur matronæ. Erat consimile Petõrito. Varro scribit ipsum venisse in consuetudinem sua primũ ætate. Ita autem fiebat, vt ibidem confidentes in puluibus fœminæ pensiles esse viderentur, & in aère agitari. His aut similibus adhuc vtuntur Italæ mulieres. Olim quatuor rotis voluebatur, vnde nomen illi inditum, lingua Oschorum volunt. Nam impetora Oschi quatuor vocant. Solæ castæ vtiebantur Pilentis. Pensilia gestatoria sunt, quos tremulos currus vocamus.

Sarracum vehiculũ est, quo ligna & lapides vehi consueverunt. Iuuenal. Sat. 3. Scinduntur tunicæ sartæ, modo longa coruscat Sarracho veniente abies, atque altera pinum Plaustra vehunt.

Traba vehiculum est sine rotis, quo vtuntur coloni, dictum à trahendo. Vergil. Tribulãque trahãque, & iniquo pondere rastro. vbi Epenthesim fecit.

Tribula, seu Tribulum, vehiculum est à tribus nuncupatum lateribus, quo frumenta teruntur in area. Augustinus: Sub eadẽ tribula testæ comminuuntur.

Vestibulum dicitur à vestendo, vt à vehendo Vehiculum, & accipitur pro lectica illa volubili, qua circumferuntur mulieres.

Octophorum fuit octo rotarũ vehiculum, quo solus vsus est Caligula. Vnde Suetonius: Interdum segniter & delicatè incessit, vt Octophoro veheretur. Alij Octophorum vocant lecticam delicatam, quam octo serui humeris suis ferebant, iacentibus resupinis ibidem magnatibus. Martialis: Octophoro sanus portatur Auire Philippus:

Philippus: Hunc tu si sanum credis Auite, furis. Vt etiam Hexaphorum lectica dicebatur, quæ à sex ministris ferebatur. Martial. lib. 2. Laxior hexaphoris tua sit lectica licebit. De hac intellexisse videtur Iuuenalis scribens: Quum iam sexta ceruice feratur: Hinc atque inde patens.

Paluſtrum, currus dicitur, in quo palàm est, & patens quicquid vehitur. Vnde tracta est origo nominis. Sunt qui ploſtrum dicant, propter cognationem, quæ est inter au, & o, vt Aula & Olla: Lautus, pro Lotus: & contra Ausculum, pro Osculum: Cautes, pro Cotes. Propterea Vespasianus (vt est apud Tranquillum) quum videret Florum velle emendare consuetudinem priscorum vocabulorù, & Plaustrum dicere, quum prius Ploſtrum diceretur, die postero Flaurum salutauit. Horatius Plostellum dixit lib. 2. Ser. vbi ait: Edificare casas, plostellò adiungere mures.

Burdones fuerunt vehiculù genus, vnico homini ferendo idoneù.

Lectica frequentissimum fuit apud priscos vehiculum, quo nobiles viri & foeminae utebantur. Integebatur velis oculos à puluere, Sole, & ventorum flatu defendentibus: quorum aliqua erant desiora, ad arcendam pluuiã, grandinem, & alios rigores hyemis. Erat duorum capax: ea tamen vnicus homo quandoque ferebatur. Suetonius de Nerone: Matris sæpe Lectica per publicum simul vectus est: Ei succollabant deni duodenique serui, quibus longo in itinere vicarium in laborem alij succedebant, conficiebanturque eo vestationis modo & longa simul, & inquietæ, & quam libuisset accelerata itinera. Seneca: Non faciet te beatum turba seruorum lecticam tuam per itinera vrbana aut peregrina portatium. Iuuenal. Namque facit somnum clausa Lectica fenestra: Diminutium est lecticula. Suet. in Augusto: A cœna in lecticulam se lucubratoriam recipiebat. Lecticarij dicuntur serui, qui dominum in lectica portant. Idem in Caligula: Ad primum tumultum Lecticarij cum asseribus in auxilium accurrunt. Curtius ait Alexandrum Magnum cruce vulneratum, vsum fuisse Lectica militari in expeditione.

Fuit & *staculum* vehiculi genus, vt ostendunt Plinij verba libro 34. scribentis: Cœpere inde Esleda & vehicula & petorita exornari. Simili quoque modo ad aurea & argentea stacula luxuria peruenit.

VASORVM DIVERSA GENERA.

Amphitetum fuit poculi genus, ita factum, vt quauis ex parte Apositum stare, nullumque certum haberet fundum. Hinc sumptum est adagium: Ex amphitero bibisti, in eum, qui libentius potaret, ac meracius.

Athenum vas est ære factum. Horat. Sub noctem gelidam lignis calefactat

calefactat ahenum, Verg. Aut foliis vndam tepidi despumat aheni.

Ampulla, vas erat olearium, quo in balneis utebantur. Apuleius in Floridis: Hippias prædicatur ampullam quoque oleariam (quã gestabat) semet sibi fabricatam. Hoc genus vasis turgidum erat & ventosum. Hinc Horatius in Arte ampullas vocat verba turgètia, ubi ait: Proiicit ampullas & sesquipedalia verba. Suetonius in Domitiano, Ampullam accepit pro vase vitreo, ubi ait: Quoties otii esset, alea se oblectat, etiam profestis diebus, matutinisque horis, ac lauabat de die: prandebatque ad satietatem, vt non temere super cœnam præter Martianum malum, & modicam in ampulla potuiculam sumeret.

Amula vasculum erat, quo ferebatur aqua Lustralis causa religionis & expiendorum scelerum. Sumpsitque nomen ab amolendis, id est, auferendis malis. Vnde & Amuletum remedium aduersus inuidiam, & veneficia vocabatur.

AnCasa dicebantur ab antiquis vasa calata, à circumcidendo. Quæ signis erant aspersa, vocabantur *Anaglypha*.

Aristophorum dicitur vas, quo prandium defertur. Latine vocabatur *Discus*.

Armillum, vas erat vinarium, aptum sacris: ita dictum, quòd armo, id est, humero deportaretur. Varro apud Nonium: Etiam pocula, quæ vocant Capulas & Capides, quòd est poculi genus: item armillum, quòd viceoli genus vinarium.

Amphora vas est vinarium, quòd qui ferunt, vocantur Amphorarij. Horat. in arte: Amphora cœpit institui, corrente rota, cur viceus exit? Martialis: Amphora non meruit tam pretiosa mori. Reperio etiam Amphoras dictas fuisse de vasis aut foricis excrementitijs. Monumētis enim proditur, Romæ in Angiportis & angulis vicorum amphoras fuisse collocatas, in quibus transitores ebrii & vinolenti meiere solebant. Quòd indicat Caius Titius Lucilij coætaneus, in oratione, qua legem Faniam suavit: Dum me iunt (inquit) nulla est in angiportu amphora, quam nõ impleant, quippe qui vesicam vini plenã habeant. Ad hoc faciunt verba Suetonij scribentis, Vespasianum nouum, sordidumque tributum reperisse, pro amphoris in vrbe resciscēdis quibus vesicæ cõmeantium exonerarētur.

Achana vas erat, quo recondebantur eorum cibaria, qui ad Theorias, id est, rem diuinam Delphos mittebantur.

Amphotum vas erat vtrinque anatum.

Aconita Græcis dicuntur vasa non illita, quæ calido diluta humore aquam in se trahunt.

Alabaſter, seu Alabastrum, dicitur perlucidum marmor, quò antiquitus vasa fiebant vnguentaria. Interdum tamen pro ipso vase

capi

capitur, Martial is lib. 11. Quod Cosmi redolent alabastra, focisque deorum. Cic. lib. 2. Quæst. Acad. Quibus etiam alabaſter plenus vnguenti putere videtur.

Aristanas, Aristeras, & Arystichos pro cyathis inueniri scribit Cælius, facta ab hauriendo nomenclatura.

Antlia vas est hauriendis aquis idoneum. Hinc *Exantlare* verbum, id est, haurire. Mar. lib. 9. Curua laboratas Antlia tollit aquas.

Bacchar vas est vinarium, quod & Baccharum dici potest, à Baccho, vt etymum docet.

Est & *Bacchium* nomen vasis vinarij, quo in sacrificiis Bacchi utebantur.

Bascauda, vas fuit peregrinum, & Britannis peculiare. Mar. Barbara de pictis veni Bascauda Britannis. Sed me iam mauult dicere Romæ suam.

Batræ vas est longo manubrio, quod *Trullam* nonnulli vocant.

Est & *Batiola* nomen vasis. Plaut. apud Nonium: Batiolam autem octo pondo habebat, accipere noluit.

Brochus, vas est vinarium, Gallis peculiare, deorsum versus rotundum & capax, sursum verò angustum. Brochus (inquit Budæus) vas in fundendo vino accommodatum, implendis, deplendisq; culeis & vasis conditoris.

Carchesium poculum erat forma procera, & circa mediam partem compressa, ansis à summo ad infimum pertingentibus. Nomen & formam accepit à similitudine cuiusdã nauigij: Nam mediam veli partem Carchelon, summam verò Carchesium vocabant veteres. Macrobius ait, Carchesium poculum Græcis tantummodò fuisse notum. Cui hac in re non est adhæredum: nam Lilius Andronicus, Latinorum poetarum vetustissimus, hoc verbo vsus est, vbi ait: Florem antelabant liberi ex Carchesiis. Pherecides apud eundem Macrobius ait, Iouem Alcmenæ pretium concubitus Carchesium aureum dono dedisse. De Carchesio Vergil. Cape Meonij Carchesia Bacchi, Oceano libemus, ait. Idem: Hic duo ritè mero libans Carchesia Baccho.

Ciboria propriè dicuntur Colocasia folia, in quorum similitudinem pocula facta, idem traxerunt nomen. Horat. lib. 2. Carm. Obliviosa leuia Massico Ciboria exple.

Concha ab eodem Horatio pro vase ponitur, vbi ait, Funde capacibus Vnguenta de conchis.

Cacabus appellatur vas, in quo pulmentarium coquimus. Nomen traxit à sono, què supra ignem positus facit. Apitius: Capita porrorum simul elixabis in Cacabo nouo, vt aqua ad tertiam deferueat.

Cadus vas est vinarium, quo vinum ipsum conditur. Vergil. in Coppa:

Coppa: Est vt vappa cado nuper diffusa picato. Ouid. lib. 5. Fastor. Promit fumoso condita vina cado. Rustici cados ligneos circulis cinctos primi in Alpibus excogitauerunt. Diminutiuum est *cadiscus*. significatque vasculum, quo suffragia colliguntur.

calathus vas est vimineum, in quo mulieres suos fusos & pensa reponunt, aut violas. Vnde Verg. de Camilla: Non illa colo calathifere Mineræ Fœmineas assueta manus. Idem in Buc. - Tibi lilia plenis Ecce ferunt nymphæ calathis. A calathus fit diminutiuum *calathiscus* eiusdem significationis cum primitiuo. Catull. Vellera virgati custodiebant calathisci. Politianus in Ru. Aut cista exportant aut rasilibus calathiscis.

caldarium dicitur ahenum, quo calida hauritur aqua. Nam Caldam, veteres calidam aquam dixerunt.

calix vas est vinarium, licet Varro dictum velit ab aqua calida, quam veteres in eo bibebant: conuiuus enim antiquitus Calida & frigida adhibebatur. Iuuenal. Calidæ gelidæque minister. De Calice Horat. lib. 4. Prodat perspicuus ne duo vina calix. Interdum Calix accipitur pro vase, in quo legumina coquuntur. Ouid. lib. 5. Fast. Stant calices, minor inde fabas, olus alter habebat.

calpar vas est fictile seu dolium. Varro apud Nonium: Quia antequam nomen dolij prolatum, quum etiam id genus vasorum Calpar diceretur.

canistrum, seu Canister, dicitur Cista, seu fiscella contexta vimine: Ouid lib. Met. 8. Prunæq; & in parulis redolentia mala canistris.

cantharus proprium est Liberi patris poculum. Verg. de Sileno. Et grauis attrita pendebat cantharus ansa. Nomen autem sumpsit à similitudine nauigij eiusdem nominis: Nam Cantharum nomen esse nauigij ostendit Macrobius, ex Menandri testimonio.

capis capidis, nomen est poculi, dicti à capiendo. Diminutiuum est Capidula. Hac dictione vsus est M. Cato.

cista vas erat mysticum, quo utebantur in sacrificiis Bacchi. Catul. Pars obscura cauis celebrabant orgia cistis. Nunc pro capsâ capitur, aut vase negotiatorio: Iuuenal. Iamque vetus Græcos seruabat cista libellos. Hinc Cistifer Mercenarius dicitur. Martial. lib. 5. Nupisti Gellia cistifero. Diminutiuum est Cistella, capiturque pro vase, quo suffragia populi in creandis magistratibus, legibusq; ferendis colligebantur. Cic. ad Heren. Saturninus legem ferre cepit, collegæ intercedere: ille nihilominus cistellam derulit.

capsa, à capiendo dicitur, significatque loculamentum seu vasculum quo aliquid includitur. Diminutiuum est Capsula.

capsaces, capitur pro Lecyrho & oleario vase, Cyprianus lib. 2. Epist. Fidelia farris non deficiet, & capsaces olei non minuetur.

capula

capula, vas est vinarium, quo vtebantur veteres: Ansatum erat, & manu facile capiebatur: vnde inditum nomen Varro: Capis & minores Capulæ à Capiendo nominantur, quòd ansatæ sint. Est & aliud eiusmodi, quod *Capisterium* dicitur.

capruculum, vas est fictile, detorto à capacitate etymo.

carthallum, Hieronymus in Deuteronomio posuit pro canistro. Tolles (inquit) decunctis frugibus tuis primitias, & pones in Carthallo.

corbis, cista est viminea, qua vtuntur messorum. Propert. lib. 4. Corbis in imposito pondere messorum eram. Cic. in oratione. Pro Sestio: Messoria se corbe contextit. Diminutivum est Corbula. Cato dicit Corbulas amerinas quatuor villico necessarias esse. id est, ex amerina salice cõtextas, Fuit enim Ameria vrbs vmbriæ, quòdã salicibus ferax: vnde Verg. Atq; Amerina parat lente retinacula viti.

catinus, seu Catinum, vas dicitur, in quo iurulentum aliquid ad escatiam mensam reponitur. Horat. li. 2. Sema. Augustoque vagos pisces vrgere Catino.

chytra, seu *chytron*, Latine dicitur olla. Idem sibi volunt Chytrapos, & Chytrapida.

cisimbium, dicitur ligneum poculum ex hedera, quod Homerus Cyclopi ab Vlyse datum scribit. Huius poculi Euripides & Callimachus apud Macrob. meminerunt.

clepsydra, dicebatur vas vitreum modico foramine pertusum horas demetiens, in cuius fundo erat canalis guttatim aquam emittens. Nunc Clepsydras plerique vocant ea vascula multis subter foraminibus pertusa quibus æstiuo tempore horti irrorantur.

coculum, vas æneum aptum coctionibus. Plaut. Æneis coculis excocta est mihi omnis materia. Marcus Cato vtitur.

colum, vas est vinarium, contextum viminibus, dictum à colando. Virg. Colaque prælorum fumosis diripe testis.

cophinus, Græca est dictio. Corbæ Latine interpretatur Priscianus. Iuvenal. Satyr. 3. Iudæis quorū Cophinus, scenumq; supellex.

cotyla, vas est aptum bibendæ aquæ aut vino, quo Diogenem vsū fuisse ferunt. Capit autem sex vncias. Mart. li. 8. Post hunc in Cotyla rafa selibra data est. Capitur etiam Cotyla pro manus concavitate. Cotyla animalia dicuntur garrula.

crateram, Nonius ait esse vas vinarium: Craterem verò olearium. Ego differentiam hanc credo nihil fieri ab auctoribus Virg. Crateras magnos statuunt & vina coronant. Idem: Craterasque duos statuam tibi pinguis oliui. Ouid. 2. Fast. Coruus inauratum pedibus cratera recurvis Tollit. Rarissime Gratera scæmineum reperitur, si reperiat.

Creterra vas est aptum hauriendæ aquæ, nos situlam vocamus. Neuius apud Nonium: Vidimus præter amnem creteris sumere aquam ex ponte.

Cucuma, vasa sunt ænea ad calefaciendam aquã. Ambrosius, Diutui aut ærei sunt, ex quibus Cucuma melius fuit ad vsus hominũ.

Culigna, vas est potoriũ. Cato: Culignam in fœnogræloposito vt bene oleat. In eo vinum tantum reponebatur.

Cumera, vas est frumentariũ, seu quo frumeta reconduntur. Horatius lib. 1. Seru. Cur tua plus cumeris laudes granaria nostris.

Cuppe, dicuntur maiora vasa ex ligno ad condiendum vinum, in quibus vinitores pedibus primum vas calcant. Lucan. lib. 4. Nanque ratem vacuæ sustentant vndique cuppæ.

Cyathus, paruum est poculum vinarium. Hinc Cyathissare Plautinum vocabulum, id est, bibere. Stare ad cyathum, dicuntur pinceræ & prægustatores, qui principibus vinum præministrant. Hora. Puer quis ex aula capilius Ad cyathum statuetur vinctis? C. Memmius obicit Julio Casari, quod ad cyathum & vinum Nicomedi sterisset. Autore Tranq.

Cymbium, poculum est vinarium à cymbæ similitudine nuncupatum alij Cymbium per syncopam dictum putant, quasi Cylsimbium, vt est apud Macrobius. Varro apud Nonium: Item erant (inquit) vasa vinaria, sicut cymbium. Aquilinæ pateræ: gutti, Sextarij. Est tamen Cymbium lacti quoque poculum, Verg. Inferimus tepido spumantia Cymbia lacte.

Crossus, vas est cui oleum & vnguentã imponuntur. Plurarch. in Aristide: Subsequuntur lactis & vini libationes in amphoris, Olei quoque ac vnguenti Crossos liberi adolescentes deferunt.

Cyrtum, vas est piscatorium, quod in alueotum angustiis terræ insigitur, vt eo se intromittant pisces.

Cottabus, vocatur phiala seu peluis ænea. Interdum capitur pro genere potionis.

Cirnea, vas est vinarium. Plaut. in Amphytr. Cadus erat vini, inde impleui Cirneam.

Culluli, calices erant fictiles, quibus pontifices virginẽsque Vestales in sacris utebantur. Horat. lib. 1. Carm. Diues & aureis Mercator exsiccet Cullulis. Vina. Idem in Arte: Reges dicuntur multis virgere cullulis Et torquere mero, quem perpexisse laborant.

Cratonion, *Cranion*, *Cytichnides*, pocula sunt apud Calium. Apud Lacones fuit *Cothon*. Vnde Acratocothonas vocant merum vberitum haurientes. Et ebrietas Cothonismus dicitur. Sunt & *Cononia*, de artificis nomine.

Cybellum, dicitur à Græcis poculũ ad interna proclynatum. Vocatur

catum & *Amphicypellum*, velut vndique intrò inflexum.

Depesta, fuit poculi genus, quo utebantur vetustissimi.

Diota, vas erat fictile, & vtrinque ansatum, aptissimum seruando vino. Hora. lib. 1. Car. Atque benignius Deprome quadrimum Sabina. O Thaliarche merum diota.

Discus, vas est escarium in quo reponuntur carnes & alia cibaria. Apul. Cœnarum reliquiis discus ornatus. Capitur etiã pro ludo & rotundo lapide, quẽ in sublime iaculabantur iuuenes. Ouid. lib. 10. Splendescunt, latique ineunt certamina disci, Quem prius aërias libratum Phœbus in auras Misit, & oppositas disciecit pondere nubes.

Dolia (inquit Nonius) vasa sunt grandia, in quibus vinũ reconditur. Cato de re Rust. Eos conculcatos in dolia picata indito.

Decemmodia & *Trimodia*, vasa sunt rustica, quibus rustici in ferendo frumento vtuntur. His vocabulis vtitur Columella.

Fiscina, vas est vimineum, aut iunco textum. Plinius: Frõdarias fiscinas quatuor implere fundatorẽ iustũ esse autumat. Est autem propriè vasculum illud quo exsiccantur casei. Vergilius in Coppa: Sunt & caseoli, quos iuncea fiscina siccatur. Diminutiũ est *Fiscella*, itidem vasculum virgultum significans, quo lac colatur, dum caseus imprimitur. Vergil. Et gracili fiscellam textit hibisco. Tibullus lib. 2. Tunc fiscella leui dextera est vimine iunci. Vtraque etiã dictio capitur pro vase, in quo maioris summæ pecunia reponitur. Alconius: Spartæ, Sportulæ, & Sportellæ nummorum sunt receptacula. Et Sacci, Sacculi, & Saccelli, Crumenæ, Manticæ, & Marsupia, Item Fisci, Fiscinæ, & Fiscellæ.

Fideliam, Nonius ait vas esse Samium ad plurimos vsus. Plautus in Aulularia: Mulsi congialem plenam tibi faciam fideliam.

Frixorium, dicitur sartago, in qua quid frigitur. Nomen à sono deductum.

Fulv, vas erat aquarium, quo aqua in triclinium infundebatur.

Guttus, poculus erat, quo in sacrificiis utebantur, quod fortè oris esset angustus, & guttatim distillaret. Plin. libro 16. cap. 39. Manius Curius iuravit se ex præda nihil attigisse, præter guttũ faginum, quo sacrificaret.

Gabata, vasa erant concauata, in quibus reponerentur pulmentaria & edulia. Mart. lib. 7. Transcurrunt Gabatæ, volantque lances, Has vobis epulas habere lauti.

Gutturium, vas est gutturosum, ex quo aqua guttatim manat ad lauandas manus. Fluit autem stillatim propter oris angustias.

Gaster, genus est vas. Gasterium dixit Aristophanes: Qualis esset forma non reperi.

Hydriam Latine vocamus urnā aquariam. Budæus: Lagena vas est ea forma, qua hydriæ fictiles hodie à Bellouacis importantur. *Heuacleus*, dici volunt poculum, in quo enauigauerit Hercules, ac esse Solis proprium. In eo genere sunt *Ethanum* & *Hemitomus*. Fuit & *Holmon*, poculi genus Ceratio simile.

Isthmus poculum erat Cypris peculiare, teste Cælio.

Zimer, genus est dolij rusticani. Tibul. lib.1. Aut mihi seruabit plenis in lintribus uuas. Est etiam lignum cauatum instar nauiculæ. Vnde & pro naui solet accipi.

Lanx, vas est latum & rotundum, minus excauatum quam patina. Apta erat lanx rebus diuinis. Vergil. lib.2. Georg. Lâcibus & pâdis fumantia reddimus exta. Capitur etiam pro vase escario. Iuuenalis: Aspice quàm magno distendat pectore lancem.

Lasanum, vasculum est ad euacuandū ventrem. Horat. Te pueri Lasanum portantes Oenophorumque.

Lebetes, dicuntur vasâ ænea apta coquendis carnibus, aut aliis rebus. Ouid. lib.12. Et prima pocula pugna Missa volant, fragilesq; cædi, curiūque lebetes. Virgil. lib.3. Æn. Ingens argentum, Dodonæosque lebetes.

Larcos, vas est, in quo feruntur carbones.

Lecythus, vocatur ampulla olearia. Hinc prouerbiū: Lecythus pinguior, Hiero. lib.3. Reg. Hydria farinæ non deficiet, & lecythus olei non est imminutus.

Lepista vas est ampullæ simile. Varro de vita patrum apud Nonium. Aliqui venditant oleum, Lepistæ etiam nunc Sabinorum, fani, pauperioris us plerisque aut fictiles sunt, aut æneæ.

Luter, vas est, quo diluitur vinum, & immiscetur aqua. Hieronymus in Iouinianum vitur.

Labrum, vas est aptum balneis & thermis. Dicitur à lauando. Cicero in Episto. Labrum si in balneo est, fac vt sit.

Labastum, & *Lebium* Cælius reponit inter pocula, & *Lyciurges* inter phalæas.

Lagena, vas est fictile, ad formam hydriæ: à tereti enim collo distenta laxitas sensim ad imum gracilescit. Mart. Nulla catenatis pila est præcincta lagenis.

Malluuium, seu malluuiæ, vas est, in quo lauantur manus.

Mâsterna, vrce⁹ est aquari⁹. Pla. Effer mâsternâ cū aqua foras.

Matella, vas est vrinarium, & in quod emittitur lotium. Mart. lib.10. Dispereâ si tu Pyladi præstare matellam Dignus es, aut porcos pascere Pirithoi. Diminutiū est *Matellio*, eiusdem significationis, Varro: Postularer Trulleum, matellionem, pelium, *Mergus*, *mergoris*, nomē est vasis à mergēdo dicti. Capitur fortē p̄ situla.

Metreta,

Metreta, nomen est mensuræ. Interdum accipitur pro amphorâ vinarîa seu alio vase. Martialis lib. 5. Plurimus Hispanas mittet tibi nauita metretas. Iuue. Saty. 3. At his tignum capiri incutit, ille metretam.

Miltarius, vas quo vinum aqua miscebatur. Lucil. Vrceus aut gemina longus miltarius vrna.

Mortarium, vas est in quo aliquid tunditur pistillo. Plau. in Aul. Cultrû, securimâ, pistillû, mortariû, quæ vtenda vasa semper vicini rogant. Aqua in mortario runderet: adagium est de inani opera.

Mulstra, quandoq; capitur pro vase in quo mulgetur. Virg. lib. 3. Georg. Quam magis exhausto spumauerit vberet mulstra, Lata magis pressis manabunt vbera mammis.

Metanipitrum, calix erat quo post cœnam vtebantur veteres, vbi lauissent,

Mastus, à Paphiis nuncupatur poculum.

Matalides, quoque eiusdem sunt vsus.

Nassa, vas est piscatorium, quo quum intrauit piscis, egredi nesquit. Cic. ad Arti. lib. 15. Ex hac nassa exire constituit, non ad fugam, sed spem mortis meliorem.

Nasiterna, vas est aquarium, anatum, ac patens. Varro de Re rustica: Vt ex ære, athena, vrceos, nasiternam faceret.

Nanum, vas est breue & latum. Calepinus ait, aliter dici Sirulum barbatum.

Nestorida, Cælius ait poculum fuisse, quo sit vsus Nestor.

Obba, genus est ppculi. Ponta. in Leppidina: Obbam lactis, & hæc fumanti facta canistro.

Oenophorum, vas est vinarium, aptum ferendo vino, vt Græcâ cõpositio docet. Iuuenalis. Tandem illa venit rubicundula totum Oenophorû striens.

Olla. Genus est vasis. Varro: Cato ait uâ vimineâ in ollis commodissimè condi. Plinius lib. 34. Quidam in ollis fictilibus tufam vrunt ac lauant mortariis, postea siccant. *Aula* in eadem significatione potest accipi. Vnde Plautinæ Aululariæ inditum nomen.

Orcæ, vas est capacissimum, Hispanis peculiare, quo salsamenta, vinum & oleum & salgama condebantur. Nomen traxit ab Orcæ marinæ similitudine. Persius: Augustæ collo non fallier orcæ. Item Varro apud Nonium.

Oxybaphum dicitur vas acetarium. Cratinus posuit pro poculo.

Onyx, calix erat ligneus.

Patella, vas est latum & aptum condendis opsoniis. Horat. lib. Epist. Nec modica cœnare times olus omne patella.

Peluis, vas est aquarium, in quo propriè pedes lauantur, quam-

uis etiam dicatur de aliis rebus.

Perfyllum vas erat picatum, in quo seruabatur vnguenta.

Phiala, vas erat vinarium, aut aquarium, Iuuen. Saty. 5. Virro tenet Phialas, tibi non committitur aurum. Conflabatur enim auro. Nostri phialas vocant vasa vitrea, in quibus acerum, aut aliquid simile reconditur.

Patera, poculum est latum ac patens. Verg. lib. 4. Æne. Ipsa tenens dextra pateram pulcherrima Dido.

Patina, vas est in quo dapes elixæ & iurulentæ feruntur ad mensam: à petendo, vt liquet.

Pellunium, seu Pellunia vas quo lauatur pedes, à perluendo.

Poculum vas quo bibitur. Verg. Pocula bina noua spumantia lacte quotannis. Idē lib. 2. Georg. Pocula si quando seque infecere noueræ. Diminutiuum est Pocillū. Plautus: Tecum vnâ postea, tecū æque pocilla potiter. Hinc Pocillatores dicuntur pincernæ.

Pollubrum, vas aquatile ad lauandas manus. Fabius Pictor apud Nonium: Aquam manibus dato, pollubrum sinistra manu teneto.

Præfericulum, vas erat æneum sine ansa, & patens, quod in sacrificiis solebant præferre.

Psycter, vas est ad vsum mensæ celebre, teste apud Cælium Pollice. Ipsum refrigerandi cōmoditatibus destinatum erat. Psycteres tamen Nicander posuit pro vmbrosis locis. Plutarchus pro vase, in vita Alexandri magni: Glaucum medicum (inquit) in Theatro nactus absentem, caprum prandit assatum, & ingentem vini Psycterem hausit.

Pyrsochorum, vas est grandius, cui succensa imponuntur ligna.

Podoniptum, vas est, in quo pedes lauantur. vnde & vocabulum inditum à Græcis.

Panathenæicum, nomen est poculi, apud Possidonium, quo etiā in genere sunt Pellicæ.

Pelle, seu Pellides, vasa sunt quibus excipitur lac, dum mulgetur. Inter pocula etiam numerantur *Prisis*, *Prochysis*.

Panaria, dicuntur vasa viminea, quibus panes inferuntur ad mensam. Stadius lib. 1. Syl. Hi panaria, candidasque mappas subuectant, epulasq; lautiores. Diminutiuum est *Panariolum*. Mart. Cum panariolis tribus redisti.

Paropsis vas est escarium. Mart. Cui portat gaudens ancilla paropside rubra Alecēm.

Quallus vas est vimineū, per quod vinum è prælo guttatim defluit, quum calcatur vva. Verg. Tu spisso vimine quallos, Colla que prælorum fumosis diripe tectis. Capitur etiam *Quallus* pro calathō, in quo virgunculæ suos reponunt fusos.

Rhy-

Rhytium vas est lunari specie. Martial. In Rhytio poteris Phœbe laurare pedes.

Sympitium vas erat vinarium, quo vrebantur in sacrificiis. Iuven. Sat. 6. Sympitium ridere Numæ, paruumque catinum.

Sagana dicitur vas in quo aliquid teritur. Nomen est etiam veneficæ apud Horatium.

salinum, vasculum est in quo sal reponitur ad mensæ usum aut sacrificia. Horatius: Viuitur paruo bene, cui paternum splendet in mensa tenui Salinum. Persius: Purum & sine labe salinum.

sartago dicitur patella, in qua caro frigitur: aliter vocatur *Frixonium* Hieronymus: Iussit ignem admoueri, & adhuc spirantem torreri in sartagine.

scaphium, vas est extremè vitium, & ad recipiendâ corporis faciem. Aliter vocatur *matella*. Iuuenalis Saty. 6. Et ride postis scaphium quâ sumitur armis. Capitur quâdoq; p omni vase lati orificij. Luccretius li. 6. Et armeta simul ferri, furere intus ahenis In scaphiis.

scyphus, vas est potorium Herculi dicatum, quo veteres in conuiujs & sacrificijs vrebatur. Cælius ait, Scyphos quasi Scythos, à Scythijs populis, quib. frequēs est ebrietas. Hinc Scythiflare, id est inebriari. Inter Scyphos laudantur in primis Bæotij, quib. Hercules primū in expeditionibus vsus est. Deinde Rhodiaci, sequentibus, Syracensis. De Scypho Ver. Et facer impleuit dextra scyphus.

scruta, seu Scutula, vas est forma rotūda aliquāto minor disco, Martialis accepit pro vase octo vnciarum. li. 8. dicens: Besalem ad scutulam longo peruenimus æuo. Nos etiam Scutellam dicimus.

seutrisca vas est itidem rotundum, quod à scuta videtur deduci. Consule Catonem de re Rustica.

seria, vas est oblongum & fictile. Linius: Et in vico histrio, fontem tantâ vi aquæ fluxisse, vt serias, doliaque (quæ in eo loco erant prouoluta) velut imperus torrentis tulerit.

Sitarchia, vas est repositorium cibi. Hieron. lib. r. Regum: Panis deficit Sitarchiis nostris, & Sportulam non habemus.

Situla cista erat, quâ suffragia populi colligebantur in creandis magistratibus, legibusq; ferendis. Dicimus; & Sitella. Cic. pro Cornelio: Neq; maius est legere codicem quam intercedatur, quàm sitellam ipsam ipsò cum intercessore deferre. Situla etiam capitur pro vase quo aqua hauritur Plautus: Si hanc situlam accepero, omnem illi puto animam inter traxero.

sponta, seu Sportula, vas est vimineum, canistro non dissimile. Aliter potest vocari *corbis*. Salustius lib. Histor. E muris canes Sportis demittebant. Capitur etiam pro distributione pecuniæ in populum, aut cibis ipsi qui distribuebantur. Iuuenal. Satyr. r.

Nunc Sportula primo Limine parua sedet.

Suturnium, vicecolus est, seu guttus, ex quo aqua in pelluium distillat.

Sytropes, Sytropedis, vas est fictile tribus fultum pedibus.

Strigilecula, est genus vasis. Apuleius: Iuxtaq; honestam strigileculam recta fastigatione clausulæ, flexa tribulatione ligulæ, vt & ipsa in manu capulo, &c.

Solium, vas erat, quo lauabantur, qui nolebant in thermis sudare. Factum est olim tanto sumptu, vt esset argenteum, quo mulieres lauabantur. Mar. li. 2. Zoile quid solium subluto proce perdis.

Syriscum, vas erat plexile, in quod coniciebantur fici.

Seleucides. Athenæus pro poculis posuit.

Stammium, à Polluce numeratur inter vasa vinaria.

Sinum, vas erat sinuosum, aptum condendo lacti. Virg. Sinum lactis, & hæc tibi liba Priape quotannis.

Synthesis, vas est fictile, ex diuersis vasis compositum. Statius li. 4. Syl. Vnam mittere synthesisin quid horres Alborum calicum, atque cacaborum?

Tepidarium, vas est in quo aqua temperatur.

Tinnia, apud antiquos vasa fuerunt vinaria.

Trial, vas est, tertiam partem sextarii capiens.

Trua, seu diminutium Trulla, genus est vasis, dictum à terendo. Eo vase aqua fundebatur in lauatinam. Fiebat Trulla ex ære Coriathio, & argento. Martialis posuit pro Scaphio li. 9. dicens, Clinicus Herodes Trullam subduxerat ægro. Horatius pro vase potorio, dicens: Qui Veientanum festis potare diebus Campana solitus Trulla, vappamque profestis.

Trulleum, vas est latum & aquatile, quo perluuntur manus. Varro apud Nonium: Iraque ea sibi modo ponere ac suspendere quæ utilitas postulare, Trulleum, matellionem, peluim, nasiternam.

Talarus, vocatur calathus, qui contextitur viminibus, in quo coagulatur caseus.

Thragelus, dicebatur ollâ, in qua percoquebantur fructuum primitiæ in honorem Apollinis.

Thragelaphum, Cælius numerat inter pocula.

Thericleum, poculum est vinarium, in quo bibitur, à Thericle quodam inuentore nominatum. Hinc natum adagium, Thericlei amicus: in parasitos, & amicos mensæ.

Vannus, fœminei generis, vas est latum è vimine contextum, quo sordes à frumētis auferuntur. Alij cribrū cereale vocant. Columella: Ipsæ autē spicæ melius fustib. tundunt, vānis expurgātur.

Vrna, vas est fictile, quo hauritur aqua. Pontanus. Non rini crepitan

pitantis opem non fictilis vrnæ. In vrnâ etiam quandoque vinum & oleum reconduntur. Cato de re Rustica: Vrnæ oleariæ, vrcei aquarij, vinariæ vrnæ, & alia vasa ænea Capuæ. Dicimus etiam Vrnarium, Testis apud Nonium Varro.

Vrceus, vas, quo aqua effunditur in vrnâ. Diminutiuum est Viceolus. Cato de re Rustica, de hoc & aliis compluribus sic ait, Item in cella olearia hæc opus sunt: Dolia olearia, & opercula, & labra olearia XIII. Cõchas maiores duas, & minores duas, Trullas æneas tres. Amphoras olearias duas, vrceum aquarium vnum, vrnâ quinquagenariam vnam, sestarium olearium vnum, Labellum vnum, infundibula duo, Spongiâs duas, Vrceos fictiles vrnâles duos, Trullas ligneas duas.

VESTIMENTORVM GENERA.

A *Bolla* vestis erat tragica & grauiorum personarû. Ea utebantur externi reges: erat enim magni splendoris & pretij. Martial. lib. 4. Cærea quæ nudi tegit vxor Abolla grabati. Idem lib. 8. Nescit cui dederit Tyriâ Crispinus abollâ. Suetonius scribit Pompeiũ quendâ baculo percussum fuisse à Caligula, quod spectacula ingressus cõuertisset omnium oculos fulgore purpureæ Abollæ. De hac iuuenalis Saty. 3. Atque audi facinus maioris Abollæ.

Adasus, tunica erat ab humeris non confuta.

Anictorium, indumentum erat pectoris, quo dormientes se integebant, ne nocturno frigore offenderentur. Erat autem ex lino, mulieribusque maximè in vsu.

Aulea, teste Nonio, genus erat vestis peregrinæ. Nos Auleum dicimus velamen beluatis intextum picturis. Aliter dici potest.

Peripetasma, *Peristroma*. & Tapes seu Taperum. Vir. lit. Ænei. Aulæis iam se Regina superbis Aurea composuit sponda.

Amphitape, dicuntur vestes, villos vtinque habentes, Lucilius apud Nonium: Amphitapæ villis ingentibus molles, & si aliud quid deliciarum.

Arsineum, auctore Festo, ornamentum erat capitis mulieris.

Anaxyrim, Cælius ait indumentum fuisse Persis peculiare. Nos Pileum dicimus.

Brachialia, dicuntur brachiorum tegumenta, vt Tibialia tibiarum. Plinius lib. 25. Nec vllò malo medicamento lædi posse, aut veneno (si quis in brachiali habeat) arbitrantur magi.

Erat & *Burrhanicum* genus cuiusdam vestis.

Braccha, vestimentum erat Gallis quõdam peculiare. Vopiscus: Gallicis, inquit brachis ornatus Tetricus in triumphum est ductus. Lampridius ait, Alexandrum principem inter militaria vestimenta brachchas donasse. Hoc etiam utebantur Sarmatæ.

Bardocucullus vestis erat Gallica, vnicuiq; tempore idonea, cum qua milites imbrium tempore iacebāt in castris, & in agris rustici. Lucanus lib. 2. Vebica Lingonicus, Tyriathina bardocucullus.

Batrachides, vestes erant viriles & floridæ, quæ nomē traxerunt à colore ranæ, quæ Batrachos Græcè dicitur. Similis propè erat *Bardiacus*, sed sine cucullo, id est capitis ligamento.

Birri genus est vestis Gallicæ, quo capita integuntur.

Cyclas vestis est forminea, & in rotunditatem formata. Sidonius ait, pronubam Cyclade honorari, sicut toga senator honoratur. Alexander Romanus Imp. (Autore Lampridio) dicere solebat, matronas regias contentas esse debere Cyclade, quæ sex viciis auri plus non haberet. De Cyclade Iuuenalis Satyr 6. Hæ sunt, quæ tenui sudant in Cyclade. Cycladati dicuntur induti Cyclade. Tranquillus de Caligula: Sæpe depictas, gemmatasq; indutus Penulas, manulearus & armillatus in publicum processit: Aliquando fericatus & Cycladatus.

Centio vestis est crassa variisq; pannis & partibus cõsuta, ad quam alluisse videtur Horatius in Arte dicens: Purpureus latè qui splendet vnus & alter Assuitur pãnnus. Iuuenalis Satyr. 6. de Messalina Imperatrice: Intrauit calidum veteri Centone lupanar. Nomades, autore Strabone, tentoriis vtuntur Centonum instar pilo contextis. Centones per similitudinem vocantur carminis genus, ex diuersis carminibus, & carminum fragmentis hinc atque illinc accersitis, confutum: qualis est Ausonij Cæto nuptialis, ex Vergilianis carminibus concinnatus. Hinc natum adagium. Farcire centones: id est: commentitiis nugis auditores ludere. Plautus in Epidico Quin tu, inquit, alium quæras, Cui centones farcias, id est, quem tu gloriosus mendacis expleas.

Calantica, tegmen erat capitis muliebre. Tullius in Clodium: Quum calanticam capiti accommodares.

Caliga, tegumentum est tibiærum. Hinc Caligati, caligis induti. Imperator Caligula nomen sumpsit à caligis quas margaritis refertas primus portauit. Ausonius: Caius cognomen caligæ cui castra dederunt.

Calipyra gen^o erat vestimēti, quo mulieres integebāt sua capita. *Calpula*, vestis nomen sumpsit à Calta herba, seu viola coloris lutei.

Capitia dicuntur tegumenta capitum. Varro apud Nonium: Nec capitia, nec strophia, neque zonas.

Capidulum idem significat quod capitium.

Castula dicebatur palliolū, quo puellæ nudæ infra papillas præcingebātur. Varro: Castulam mulier sumpserat pro succula. Hæc etiam

etiam *Perizonium*, & *Præcinctorium* appellatur.

Causia seu *Cafea*, regmen est capitis ad calores. *Valerius Maximus*: Quemadmodum *Antigonius* caput *Pyrhi* texit *Causia*, qua velatum caput more *Macedonum* habebat.

Chalasis tunica erat laxa & muliebris (vel vt alij malunt) nodus tunicæ muliebris, quo connexa circa ceruicem tunica sumitur.

Campestre dicitur lumbare, seu subligar, quo integuntur lumbi. *Horat. lib. 1. Epist.* Penula solstitio, campestre niualibus auris.

Chraodua vocatur tunica proluxa, vltra brachia manus operiēs. Peculiaris est *Dalmatarum* genti. Eius pannum *Galli Dalmaicum* vocant.

Chlamys, dicitur vestis militaris pallio strictior, & breuior. *Val. Flac. lib. 6.* Non auro depicta *chlamys*, non flaua *galeri Cæsaries*. *Plautus* ad ornatū militis ait opus esse *chlamyde*, *machæra* & *petaso*. *Trāquillus* in *Tiberio* accipit pro veste puerili. *Munera* inqt, quibus à *Pōpeia*, *Pōpeij* sorore, in *Sicilia* donatus est, *chlamys*, & *fibula*. In *Caligula* verò posuit pro veste militari, dicens: *Ve læpe chlamyde*, *pelraqs*, & *galea armata*, & iuxta ad equitantē militibus ostenderit. *Chlamydari* dicitur induti *chlamyde*. *Plautus* in *Pseudolo*: *Quis hic homo chlamydatus est, aut vnde est?*

Chalua vestimentura erat, quod aliis omnibus superponebatur. *Nos Lænam* dicimus.

Colobiū tunica erat sine manicis, qua vtebātur quōdā *Romani*.

Crocotula vestis crocei coloris *Plautus*. *Patagiatam*, *Caltulam*, aut *Crocotulam*.

Crocoton, genus est vestis rotundæ, ac simbriatæ, qua vtebantur diuites matronæ. Numeratur à *Festo* inter delicatas vestes. Hinc adagium natum, *Feli Crocoton dare*, quum indignis honor exhibetur.

Candys indumentū erat *Persicum*, & regis quidem *Haliporphyros*. *Plurarchus* in *Alexandro Magno*: Nunquā tamen vt *Mædorū* amictū barbaram nimis & ab se alienum assumeret, induci potuit, semper *anaxyridas*, *Candyn*, *ryaram* que repudians.

Cucullus, vestis erat quæ implicabatur collo. *Nostri monachorū* gestamen vocant, q̄ relinquere planè sit nefas. *Cucullā* tamen dicere malunt fratres heremitani. De *Cucullo Martialis lib. 10.* *Pullo Meuius* alget in *cucullo*. *Iuue. Saty. 6.* Sumere nocturnos meretrix *Augusta* *cucullos*. *Geor. Valla* ait breue esse regmen, & vile, quo caput humeriq̄ ad arcendam pluuiam conteguntur.

Chiton vestis erat prætennis, & simplex, quæ fiebat lino. Capitur etiam pro thorace: vnde & *Homerus* *Chalcochitonas* *Achæos* vocauit, tanquam æneis præmunitos tunicis.

Сопор.

Conopeum. genus erat tentorij ad culices prohibendos, quo maxime utebantur Alexandrini, qui Conopeis lectos operiebant, ne à culicibus infestarentur. Proper. lib. 3. Fœdaq; Tarpeio Conopea tendere saxo. Horat. in Epo. Interq; signa turpe militaria Sol aspicit Conopeum.

Cinctus Gabinus. toga erat sic in tergū reiecta, vt lacinia eius reuocata hominem cingeret. Ea utebantur Romani cōsules bellum indictum. Virg. lib. 7. Æneid. ipse quirinali trabea cinctuq; Gabino Insignis referat stridentia limina Consul. Porro Cinctus virorum erat, Cingulum mulierum.

Casium. lintheolum erat purū, & candidum, sic dictum, q̄ oras haberet circuncisas, authore Nonio.

Carbasus. (inquit idem) pallium est quo flumina amiciuntur, aut opulentia. Sericeum erat, aut lino tenui. Virg. libro 8. Æn. Eum tenuis glauco velabat amictu Carbasus.

Culcuram Nonius ponit inter genera vestimentorū. Est autem rela illa, seu lintheum, quod dormientibus nobis ad quietem supponimus, cuique plumam inculcamus. Mart. Fraudata tumeat facilis tibi culcitra pluma.

Casliaca. nomen est vestis, qua utebantur Græci milites. Casianā vocauit Eustathius, à nomine Casij montis.

Capyris. tunica erat Perfarum manicata.

Calasiris. fuit itidem Perfarum vestis omnium pulcherrima. Herodotus in Euterpe: Vestibus amicitur lineis circa crura fimbriatis, quas Calasires appellant, super quas candida fuerunt amacula tanquam superiecta.

Massiliensium erat *Cortheus* Babyloniorum *Caunaces.*

Diphthera. pastoritium erat indumentum ex pellibus. Herodotus scribit Ionas Biblos dicere Diphtheras, q̄ aliquādo Biblorum, seu papyri penuria, pellibus vterentur tum caprinis, tum ouillis, Alio nomine vocatur. *Beta.*

Diplois. dicitur duplex pallium, vt dictio monstrat. Diploidion Cælius numerat inter vestes mulierum proprias.

Dalmatica. genus est vestis, quæ à Dalmatis populis (apud quos frequens fuit vsus) nomen sumpsit. Hac dictione vsus est Lampridius: Dalmaticatus, inquit post cornam ambulabat.

Dextrocheria. dicuntur dextrarum manuum ornamenta. Alio nomine vocantur *Dextrariola* Iulius Capitolinus scribit, Maximinum Imperatorem pollice fuisse ita vasto, vt vxoris dextrocherio vteretur pro annulo.

Dorsualia dicuntur tegmenta, quibus integuntur equi. Iul. Capitol. Processerunt, &c.

Endromis

Endrom, vestis erat hirsuta & longiore villo, quibus utebantur in gymnasio & theatro ad munera arenae exercenda, mittebatur autem ex Gallia ob peritiam textorum, qui illic habebantur praestantissimi. Mart. lib. 4. Dona peregrinam mittimus Endromidem. Haec vestis exigui erat pretij, licet à diuitibus tantum vsurparetur. Nam soli diuites in gymnasiis solebant exerceri. Idem Martial. Pauperis est munus, sed non est pauperis vsus, Hanc tibi pro toga mittimus Endromidem.

Encimibomata, vestes erant quaedam puellares, Caro de liberis educandis apud Nonium: Vt puellae habeant potius in vestitu chlamydes, Encimibomata & Parnacidas, quam togas.

Ephestria, à Graecis dicitur, quam milites armis superponunt.

Epiogium dicitur pallium, quod superponitur togae. Verbum est bigenum ex Graeco & Romano compositum.

Exomides, erant vestimenta quaedam, quae aliis tunicis superponebantur. Sunt qui Comicorum fuisse putent.

Flammae, erant indumenta capitis, quibus matronae & nubentes utebantur ad velandum pudorem in nuptiis. De his videtur intellexisse Seneca. Cui coniugio corpora velas captivae pudor. Lucan. lib. 2. Lutea demissos velarunt flammae vultus.

Forensia, vestimenta erant, quibus Romani utebantur in foro, Aliiter vocantur togae forenses. Suet. in Augusto: Forensia autem, & calceos nunquam non intra cubiculum habuit.

Feminalia, seu Femoralia dicuntur foemina seu foemorum tegumenta. Foemina enim pro foemoribus capiuntur. Plin. Prioribus pedibus foemina onerant, pp id natura scabra. De foeminalibus Suet. in Augusto: Hyeme quaternis cum pingui toga tunicis & subucula, & thorace laneo, & foeminalibus & tibialibus manebatur.

Gausapina, vestis erat villosa, non tamen onerosa. Martialis: Et dolet, & queritur, sibi non contingere frigus, Propter sexcentas Baccara Gausapinas.

Galericulum, capitis indumentum, quo crines operiebantur. In vsu erat palaestritis, ne capilli eorum caeromate contaminarentur. Suet. scribit Othonem Galericulum capiti propter raritatem capillorum adaptasse: vbi Galericulum accipit pro adulterina coma, quae ex alienis capillis instar galeri compingitur, & ita graphicè capiti annectitur, vt à vera coma interno sci nequeat. De hoc Mart. Ne lutet immundum nitidos, caeroma capillos, Hac poteris madidas condere pelle comas.

Galerus, dicitur capitis tegumentum factum instar galeae. Poetae fingunt Mercurium in ferendis Deorum mandatis vti galero. Claudianus libro 1. de Raptu: Cyllenius astitit ales, Somniferam qua-

quatiens virgam, testusque galero.

Gabanium, habitus est Græcanicus oblongis manicis, quo nunc vtruntur plerique Itali.

Hemioogum dicitur media pars togæ. Ratio dictionis nota.

Hypochos dicitur subucula, estque pōtificū. Autore Hieronymo.

Hemidiploidion numeratur inter muliebres vestes.

Ianthina dicitur vestis, violacea. Mart. Coccina formosæ donas & Ianthina mœchæ.

Impluvia, vestis erat, qua sacerdotes per imbrē vtebātur. Varro: Saliū quoque sereno tēpore Impluvia amictū fuisse criminabantur.

Indusium vestis erat, quæ super subuculam induebatur. Indusiatum, id est, indusio vestitus.

Insula, dicebātur fasciæ factæ instar diademati, è quibus vtrinque dependebant vittæ. Verg. Nec te tua plurima Panthu Labentē pietas, nec Apollinis insula texit. *Insulati* dicuntur insula operi.

Ius nomen est vestis apud Herodorum, scribentem: In quas quā alia ratione animaduertere non possent, vestem illarum in Iadem mutauerunt.

Lacerna vestis erat militaris, & coccinea. Erāt & Lacernæ albæ apud veteres, quib. vtebantur in spectaculis, & ad vsus theatrales. His albentes togas (vt indicat Epigrāmaticus) cōtegebant. De his intellexit Suetonius in Augusto, dicens: Ne quem posthac de cætero paterētur, in foro circove, nisi positis lacernis togatū consistere. Plin. lib. 16. Statimque augent lacernarum pretia. Proper. lib. 3. Tu tamen iniecta tectus vesane Lacerna. vbi de militari intelligit.

Lana vestimentum erat, quod superponebatur tunicis omnibus. Verg. Tyrioque ardebat murice læna Demissa ex humeris. Græci *Epigraphon* dixerunt. Ab huius vestis vsu nomen traxerunt Lanates Romani.

Lanetum, genus erat vestimenti confectum ex lana succida.

Laticlauius, vestis erat senatorij ordinis insigne, vt & Calceus lunatus. Tunicę purpuram Plinius Latum clauum appellat. Suetonius in Augusto: Sumēti virilē togam tunica laticlaui resuta ex vtraque parte ad pedes decidit. Clauus etiā & Laticlauius (quod etiā Laticlauium dicitur) capitur pro senatoria dignitate: vt Ius annulorum aureorum, pro equestri ordine. Quid. Curia restabat, clauus mensura coacta est. Tunica laticlaui texti cœpit Plinij tēporibus, qui priore clauo Tullum Hostilium è regibus primū vsūm prodidit. Dicitus est autem à textura, qua in mappis vsos fuisse docet Martia. Et lato variata mappa clauo. Ab hoc vestimēto Laticlauij dicuntur senatores, & senatorum filij. Suetonius in Augusto: Binos plerunque laticlauios prapōsuit singulis alijs.

Zimbu

Limbus erat vestimētum muliebre, purpuram in imo cōsutam habēs. Verg. li. 4. *Æn.* Sidonia picto chlamydem circūdata limbo.

Lumbare quo integuntur lumbi. Hieronymus: Sicut tu posuisti lumbare istud ad lumbos tuos.

Leuidentia genus est vestis vile tenuiq; textu. Hinc Munus leuidentia, proverbiali figura dicitur munus minimi pretij. Cicero ad Dolab. lib. 9. *Epist.* Sed ego hospiti veteri & amico, munusculum mittere volui Leuidentē, crassio filo, cuiusmodi ipsius solent esse munera.

Mastruce, seu *Mastruce* vestes erant Sardis peculiare. Plautus *Mastrugatus* & plenus puluere.

Mollitina vestis à mollitie nomen sumpsit.

Multitia, vestes erāt tenues & lucidæ & delicatis aptissimæ: Fiebāt serico. Dicebātur autem *Multitia*, quòd suavitate sua mulceant. Iuven. *Satyr.* 2. Non facient alij, quum tu *multitia* sumas.

Mantile, dicitur lintheum, quo terguntur manus. Verg. *T. 6. silv.* ferunt *mantilia* villis. Dicimus & *Mantelum*. Plautus: Nec his *sycophantiis*, nec *fucis* vllum *mantelum* obuiam est.

Manica, dicuntur manuum tegumenta. Hinc *Manicatae* vestes, quæ olim probro datæ sunt, & *mollitici*. Verg. Et *tunicæ manicas*, & habent *ridimicula* *mitræ*.

Mammillare, indumentum erat ad compescendas papillas mulierum *mammosarum* *Martial.* *Taurino* poteras *pectus* constringere *tergo*, Nam *pellis* *mammæ* non capit *ista* *tuas*.

Myoion Armeniorum fuisse vestimentum dicunt, *muris* figura variè ornatum.

Erat & *Mandyra* vestimenti genus, quo se vt *lorica* muniebant, Latini *Mantellum* dicunt.

Nebrides, vestes erant villosæ factæ pellibus ceruorum, quibus in sacrificiis *Bacchi* utebantur. *Sidonius*: Rotat *Enthea* *thyrsum* *Bassatis* & maculis *Erithrææ* *Nebridos* horrens.

Otha, apud *Homerum* nomen est candidi amiculi ex lana non ex lino, inquit *Cælius*.

Paludamenta, ornamēta erant, & insignia militaria. Idcò quum ad bellum exit *Imperator*, *Paludatus* dicitur proficisci. Cic. in *Pisonem* & *Gabinium*: Exierunt duo *paludati* *vulturi*. *Paludamēta* dicuntur à *palàm*, quòd his *induti* *palàm* *conspicerentur*. *Plin.* scribit, *Cocceum* fuisse *dicatū* *plaudamentis* *Imperatoris*. Licet autem *bellicum* & *castrense* *Imperat.* esset *indumentum*, *plaudati* tamen erant *lictōres*. *Liuius*: Cum *paludatis* *lictōribus* *profectus* ab *vrbe* *Brundisium* *venit*. *Plaudati*. (vt iam *exemplis* *docuimus*) *dicuntur* *paludamentis* *ornati*. *Iuuenal. Satyr.* 6. Cumque *plaudatis* *ducibus*

præsa

præsente marito, Ipsa loqui recta facie, strictisq̄ue mamillis. Paludamentum hodie Cortam armorum vocamus, inquit Budæus.

Penula, vestes erant seruatorum, & pauperiorum. Optimæ textebantur ex lana Appula. Ea utebatur ad arcendâ pluuiam, sed nunquam Imperatores. Galba amico roganti Penulam, non pluit, inquit, non opus est tibi: Si pluet, ipse utar. De Penulis Lampridius in Alexandro Seuero: Penulis intra urbem frigoris causa, ut senes uterentur, permisit, quum id vestimenti genus semper itinerarium, aut pluuiæ fuisset. Matronas, tñ intra urbem penulis uti vetuit, in itinere permisit. Horat. lib. 1. Epist. Iacolumi Rhodos & Mitylene pulchra facit quod Penula solstitio brumale nivalibus auris. Notatus est Caligula, quod penulis uteretur quæ Imperatorem minime decebant. Suet. Sæpe depictas, gemnatasq̄ue indutus penulas, manuleatus & armillatus in publicum processit. Augustinus Penulam accepit pro grammaticorum indumento lib. 1. Confes. ubi ait: Quis penulatorum magistrorum, inquit, audit aure sobria, ex eodem puluere hominem clamantem & dicentem, fingebar hæc Homerus. Vlpianus Iurisc. inter communia vestimenta (quibus vir & mulier promiscue utuntur) penulas numerat. Penularium dicitur penulæ repositorium, & Penulati penulis vestiti. Mart. lib. 2. Non ipse Codrus alpha penulatorum.

Puluinar, Puluinus, & Puluillus dicitur, quod dormientium capitibus supponitur, à plumis pullorum, quibus fit. Catullus posuit pro plumeo, & geniali thalamo, in quo noua nupta quiescit cum sponso, ubi ait Puluinar verò diu geniale locatur. Idem: Puluinar complexa suo velabat amictu.

Palla, dicitur honestæ mulieris vestimentum. Stat. lib. 7. Thebaid. Et fibula rasilis auro Tænariam fulua mordebat Iaspide pallam. In Gallia viri etiam utebantur palla. Martial. Dimidiatq̄; nates Gallica palla tegit.

Parnacides, vestes erant puellares. Varro apud Nonium.

Patagium, erat chlamys aurea, quæ pretiosis tunicis superindui solebat. Patagiarij dicuntur vestimenti huius textores, Patagiati eo induti.

Peplum, seu Peplus, vestis erat solennis, quæ viro vel fœminæ iniiciebatur. Plaut. Nunquã ad ciuitatem veni, nisi quum infertur peplum hodie Verg. Crinibus Illiades passis, peplumq̄; ferebant. Lactantius grammaticus ait, peplum dici vestem, cãdore eximio, aureis distinctâ clauis sine manicis, quam vestitores deorum simulachris iniiciebant. Peplum primò instituerunt Athenienses. Tegebatur matronarum manibus, intraq̄; triennium numini offerebatur, sed Mineruæ in primis. Seruius ait peplum pallam esse fœmineam Mineruæ consecratam.

eratā. Xenophon scripsit Peplū etiā conuenisse viris. Lactātius Pe-
plos dixit in masculino genere. His peplos, inquit, & indumēta pte
uosa, quibus vsus velaminis nullus est, his aurū & argētū cōfecerāt.

Periscelis, dicitur pectoralis mulierum fascia, seu simile aliquod
indumentum puellare, aut (vt alij malunt) brachiorum est orna-
mentum, quod aliter Dextrochetium vocatur. Horat. lib. I. Epist.
Nota refert meretricis acumina, sepe catellam, sepe Periscelidem
raptam sibi flentis. Menander scripsit puellas gestare periscelidas.
Gremalia vocat Cælius.

Perizonium pallium est præcinctum, quo nudæ virgines infra
pupillas præcinguntur. Aliter *Præcinctorium* vocatur.

Pileus, seu *Pileum*, dicitur virile tegumentum. Persius: Hanc no-
bis Pilea donāt. Cælius Sabinus iurisperitus testis est apud Gelliū
pileatos seruos venū solitos ire: quo indicabāt veteres, venundādi
legē non esse operiendā, Corona signum erat captiuorum vena-
lium: Pileus verō impositus, demonstrabat eiusmodi seruos venū-
dari. Hinc pileus interim pro libertate capitur, cuius in signe est.
Liu. Postremo die serui ad pileum vocati, & carcere victi, emissi.
Suet. in Nerone: Tantūmq; gaudium publicè præbuit, vt plebs pile-
ata tota vrbē discurreret. Idē in Tiberio: Seruis ad pileū frustra
vocatis, in Siciliam profugit. Serui enim (qui manumittebātur) ac-
cipiebant pileū capite rasō. Sex. Aurelius: Oīs (inquit) Roma adeo
interitu Neronis exultauit, vt plebs induta pileis manumissionum
tanquam sæuo exēpta domino triumpharet. Mart. lib. I. Permittis
puto pileata Roma. In Saturnalib⁹ ad exprimēdā libertatē pileata
erat Roma: vnde idē Mart. Dūmq; decēt nostrū pilea sumpta Ionē

Petasis, dici pōt capitis tegmē, seu vmbraclum ad instar pilei
formatū. Suet. in Augusto: Dōmi quoque nō nisi petasatus sub dio
spatiabatur. Cic. ad Cassium: Sed tabellarij petasati veniunt, comi-
tes ad portas expectare dicūtur. Plin. li. 26. scribit in summo laby-
rinthi Italici Petasum vnū omnibus Pyramidibus impositū fuisse.

Poderis, dicitur talaris tunica duplici syndone. Iosephus Pyssi-
nam vocat. Hæc adeo arcta est, & strictis adeo manicis, vt nulla
sit in veste ruga. Tales interdum habent milites, vt onere expedi-
ti aptiores sint torquendis hastis, aut vibrandis sagittis.

Polymitus nomen sumpsit à multiplici licioꝝ varietate: nam
mitos Græcè, filum dicitur Latinè. Hinc *Polymita* vestis dicitur
multis liciis contexta. Plin. Plurimis verò liciis texere, quæ Poly-
mita appellant, Alexandria instituit. Polymitarij dicuntur, qui hu-
iusmodi vestimenta cōficiunt.

Prætecta, vestis erat patriciorum, ab eo dicta, quòd purpura præ-
textabatur. Hinc Prætectatus Papyrius dictus est ob loquendi, ta-

pendique prudentiam in ætate prætexta. Et prætextatus sermo dictus ab antiquis, qui nihil haberet obscenitatis. P. P. Sextus lib. 16. de verbis priscis: Nefas, inquit, apud veteres habitus est, uti prætextati pueri verbis obscenitatis vterentur, ideoque prætextatum sermone appellauerunt, qui nihil obscenitatis referret. Quam sententiam apud Macrobiū videtur probare Vectius prætextatus: Nam toga, inquit, prætexta ea ratione pueris additur, ut ex colore purpureæ ingenuitatis pudor regeretur. Diuque negatum libertinis fuit, uti prætexta. Vnde etiā Prætextaræ fabulæ apud antiquos dictæ sunt quibus præcepta & monitiones ad optimos mores pueris tradebantur. Hora, in Arte: Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas. Contra tamen Suetonius in Tito Vespasiano, verba prætexta vocat impudica, qualibus solent uti lasciuientes pueri: Erat, inquit, dicacitatis plurimæ, & sic scurrilis ac sordide, ut ne prætextatis quidem abstineret. M. Tullius in oratione pro Mutina scribit, filios triumphatum maximè prætextatos sedere consuesse in equis triumphatoris.

Pallium, vestimentum erat Græcis peculiare. Hinc Palliata comædiæ, quæ scriptæ sunt secundum ritus & habitus Græcorum Palliatorum. Palliati, & Palliolati dicuntur induti pallio Suet. in Cæsar. Dictatore. Vno quo sagari palliatiue, altero quo togari cum illustrioribus prouinciarum discumberent. Martialis: Hanc volo quæ facilis, quæ palliolata vagatur. De pallio Suet. in Augu. Togas in super ac pallia distribuit. Idem in Cæsare Tiberio: Redegitque se deposito patrio habitu ad pallium & crepidas.

Pallium quoque vestimentum erat philosophicum. Herodes (ut est apud Gellium) quendam barbaturum, palliatumque; (qui ex eo habitu philosophus videri volebat) ita taxauit: Video barbaturum & pallium, philosophum nondum video. Diminutiuum est Palliolium. Iuuenal. Saty. 3. Vxorem comædus agit, vel Dorida nullo Cultam palliolo. A Palliolo fit aduerbium Palliolatim. Plaut. Palliolatim amictus sic incesse ludibundus.

Phelouem pro quodam tuniculæ genere accipit Cæsar.

Perinefa antiqui vocabant indumenta, in quorum extremitatibus assuta esset purpura, quadam insulæ imagine.

Rhenones vestes erant pelliceæ, quibus, Autore Cæsare, Germani utebantur. Sidonius: Viridantia saga limbis marginata puniceis, penduli ex humeris baltei vel gladij balteis supercurrentibus struxerat clausa bullatis latera Rhenonibus.

Ralla vestis dicta est à raritate filorum. Plautus apud Nonium: Tunica Ralla, toga spissa.

Rech dimna, seu Recidipna, vestes erant peregrinæ quibus utebantur in Gymnasis. Iuuenalis. Saty. 2. Rusticus ille tuus sumit recidipna

cidipna Quirine.

Recinium vestis fuit antiquissima quadrata, cuius mediam partē iaciebant post humeros. Eadem Ricinus, & Riciniū dicitur à reiciendo. Festus: Recinium est omne vestimentum quadratum.

Regilla vestis erat regia, vnde etiam tractum nomen. Ea erat auro, & purpura intexta, & regibus peculiaris. Plautus: Basilicam an Regillam induam tunicam.

Richa vestimentum erat, quod nos sudarium dicimus. Serenus. Aut Zonulam, aut auem, aut richam.

Reticulum capitis tegmen muliebre. Varro: Suisq; suspendit larius marinas molles pilas. Reticula & strophua. Capitur etiam pro quodā instrumento, quo antiquitus panes ferebantur. Iuue. Satyr. 12. Mox cum reticulis, & pane, & ventre lagenæ.

Rhiza vestimentum fuit Thracium.

Strophium dicitur fascia pectoralis ad deuinciendas puellarum mammæ. Nonius ait, Strophium breuem esse fasciam, quæ virginearum papillarum coërcet errorem. Martialis Fasciā vocat pectoralem, vbi ait: Fascia crescentes dominæ compesce papillas, Vt si quod capiat nostra tegatq; manus: De Strophio Carullus: Non tereti strophio lactantes vineta papillas. Capitur etiā Strophium pro religiosa, quadam corona, qua utebantur antiqui sacerdotes: Plinius: Tenuioribus coronis utebantur antiqui, strophia appellātes. Diminutiuum est Strophiolum. Autor hymni (qui in honorem diui Ioannis Baptistæ canitur) posuit strophium pro villosō corporis tegumento, vbi ait: Præbuit hirtum tegumen Camelus Artubus lactis, Strophium bidentes.

Sagum erat militare vestimentum, quod teste Cicerone, sumi solebat in bello. Et quando in sagis tota ciuitas erat, consulares viri solebant esse rogati. Martialis. lib. 1. Ibis ab excussio missus in astra sago. Plin. lib. 27. Sacerdos candida veste cultus arborem scandit, Falce aurea demerit: Candido id excipitur Sago. Iuue. Sat. 6. An saga vendenti nuba caupone relicto. Sagati dicuntur sago induti. Sagarij dicuntur venditores sagorum.

Sagulum diminutiui est à sago. Verg. lib. 8. Æn. Virgatis lucent sagulis, tum lactea colla Auro innectuntur. Hinc etiā Sagulati sagulo induti. Sue. in Vitellio, Urbē quoq; ad classicū introiit paludatus, ferroq; succinctus inter signa atq; vexilla, sagulatis militib.

Semitogiu vocat breuis & dimidia toga. Vnde Semitogati dicunt.

Stragulum vestis est, qua lecti, sternuntur, colorum & figurarum multitudine variegata. Tibullus lib. 1. Nā neque tunc pluuiæ, nec stragula picta sopore, Nec sonitus placidæ ducere posset aquæ. Marti. Stragula purpureis lucet villosa tapetis. Idem tamē accipit

Stragulum pro Ehippippo, vbi ait: Stragula succincti venator fumè
veredi Varro: Quicquid insternebant, à sternendo stragulū appel-
labāt. Hier. posuit pro veste muliebri: Stragulatam (inquit) vestem
fecit, Byssus & purpura indumentum eius.

Sirigium vestis erat Hispanica Plautus: Nudus est, Iurat se stri-
ginum oppignerasse.

Sabucula vestis erat interior, quæ sub alia induebatur. Varro:
Postquam binas tunicas habere cœperunt, instituerunt vocare su-
buculam. Horatius lib. 1. Epist. Rides, si forte subucula pexæ Trita
subest tunica, vel si toga dissidet impar.

Sudarium dicitur lintheū ad detergendum corporis sudorem, &
purgandas nâres. Suetonius in Nerone: Neq; quicquā serio iocove
egerit, nisi astante Phonalco, qui moneret, parceretque arteriis, ac
sudariū ad os applicaret. Ex Setabi Hispaniæ vrbe mittebantur op-
tima linthea, quæ Sudaria dicebātur. Catullus: Nā sudaria Setaba
ex Iberis Miserunt mihi muneri Fabullus & Verannius. Diminu-
tium est Sudariolum. Apuleius: Quāti sudores innocentibus hoc
vno sudariolo afferantur, possunt equidem pluribus disputare.

Syrma, vestis erat, quæ in recitandis grauioribus poëmaticis tra-
hebatur ab histriionibus Mar. lib. 4. Musa nec infano Syrmate no-
stra tumet. Ea veste maximè vtebantur Tragœdi, quod etiam in-
nuit illud distichon Mart. lib. 12. Transtulit ad tragicos se nostra
Thalia cothurnos, Aptasti tragicum tu quoque Syrma tibi.

Supparus seu Supparum dicitur leuis & angusta toga. Festus ait
vestimentū esse puellare ex lino. Nos *Subuculam* & *camisiam* di-
cimus. Nonius ait, Supparum esse lintheum femorale vsq; ad talos
pendens, q; subtus appareat. De supparo Afranius: Puella non sum,
supparos si indura sum. Luca. lib. 3. Humerisque hærentia primis
Suppara. Seneca pro velis accepit in Medæa: Et alto rubicunda
tremunt suppara velo.

Subligaria vestes erant, quæ coxas vsq; ad vmbilicum à genibus
contegebant. His vtebantur Mimi in theatro. Martia. lib. 3. Iuuen.
Stat. 6. Aliter vocatur *subligaculum*. Cice. in offic. Scenicorum qui-
dem mos tantam habet vetere disciplina verecundiam vt in scena
sine subligaculo prodeat nemo. Imperitus subligaculum indutus
omnibus id ostentat. Adagium est in eos, qui propter insolentiam
etiam ineptissimis rebus efferuntur.

Syndones, vestes erant candidæ ex lino, quibus magis vtebātur.
Erant autem subtilissimæ, & tenuissimis filis intextæ. Mart. lib. 4.
Nec sic in Tyria syndone tutus eris. Syndones verò populi sunt
Mæotidis confinio, teste Pomponio Mela.

Subarmalia, saga erāt & chlamydes, quibus arma superinduebāt
Singulie

Singuliones, genus erat vestis barbaræ, inquit Baptista Egnatius. *Stola*, erat talaris tunica, qua matronæ utebantur. Tibull. libr. i. Quamuis nec vitta ligatos Impediât crines nec stola longa pedes. A stola pudor dicitur Stolatus, id est, matronæ conueniens, Mart. lib. i. Et stolatum permittit meretricibus pudorem.

Instita, erat fasciola, quæ partem vnâ stolæ ambiabat. Hor. Sunt qui nolunt tetigisse nisi illas, Quarum subfuta talos tegit instita veste.

Synthesis, genus est vestis breuis & negotiis aptæ, qua Romani omnes toga deposita in Saturnalibus utebantur. Consuta erat & composita quadam compositione versicolori, vnde inditum nomen. Mart. De nostra prasina synthesis empta toga. Synthesianus hac dicitur indutus veste.

Toga cõmunis erat Rom. vestis, quæ vtriusq; sexus homines utebantur. Accipitur interdum pro peculiari habitu clientû, & saluatorum, qui togati salutatum ibant, vt sportulam cõsequerentur. Mart. Mane vel à media nocte togatus ero. Toga prætexta vestis erat magistratuû. Togatæ fabulæ, quæ scriptæ sunt secundum ritus & habitus Romanorû, Earum scenici actores vocantur Togatarij. Toga pura & virilis dicebatur, quam adolescentes tyrocinij die; posita prætexta puerili, sumebant in Capitolio. De Toga Martial. lib. 3. Gallia Romanæ dicta togæ.

A Toga Romani dicuntur Togati. Vergil. Romanos rerum dominos, gentemque togatam.

Tyara tegumentum erat capitis, Persarum genti peculiare, quo reges & sacerdotes utebantur. Simile propè erat mytræ aut galero; Ius. Sat. 6. Et Phrygia vestitur bucca tyara. Hier. ad Fabiolam: Quævis genus est vestimenti rotundum pileolum, quale pictum in Vlyssæo cõspicimus, quasi sphaera sit diuisa, & pars vna ponatur in capite: hoc Greci & nostri Tyaram: nonnulli Galerû vocât. Nõ habet acumen in summo, nec totum vsq; ad comas caput tegit sed tertiam partem à fronte inopertâ relinquit. Atq; ita in occipitio vittâ cõstructus est, vt non facillè labatur ex capite. Est autem Byssinum & sic fabre operatû lintheolo, vt nulla acus vestigia forinsecus pateant. Ouid. lib. ii. Tempora purpureis tentat velare Tyaris. Repertur etiam in masculino genere, & frequèntissimè. Verg. Scepturûq; sacerque Tyaras.

Tibialia, dicuntur Tibiarû indumenta, atq; etiã arma, quibus crura muniuntur. Suet. in Augusto Subucula & thorace laneo, & feminalibus, & tibialibus muniatur. Paulus Iurisc. Si tibiale, vel humerale miles alienauit, castigari verberibus debet.

Tunica, vestis erat breuior, & sine manicis, qua utebantur viri.

Manicata decebat fœminas, vt arguit illud Verg. Et tunica manicas, & habet redimicula Myræ. Plautus: Manuletâ tunicâ habere hominẽ deceat. Gellius lib. 7. Tunicis (inquit) vti vitũ prolaxis vltra brachia, & vsq; in primores manus, ac propè in digitos Romę, atq; omni in Latio indecotũ fuit: Propterea Pub. Afic. Pauli filius. P. Gallo, homini delicato p̄bro dedit, q̄ tunicis vteretur manus totas operientibus. Diminutiũ est Tunicula. Gell. lib. 1. Elegas illa vestis & molles tunicula ab æmulis aduersariisq; probro datum. Tunicati dicuntur tunica induti. Horat. lib. 1. Epist. Vilia vendentẽ tunicato scruta popello. Trãquillus in Augusto: Vt stare interdum per totum diem iubetet ante pratorium tunicatos.

Tunica talaris est, quam Græci vocat Poderim. Idem Suet. Cum palla, tunicaq;e talari profiluit.

Tyrianthina, vestes erant purpureæ, sumpto nomine à Tyriis, qui vsu purpuræ claruerunt. Mart. Vibica Lingonicus, Tyrianthina bardocucullus.

Tapetum, seu Tapes, vocatur tegmen diuersis coloribus & figuris variegatum, quo præcipuè aula & cubicula diuitem ornari solent. Aliter vocatur Auleum, peristroma, peripetasma. Verg. 7. Instratos ostro alipedes, pictisque tapetis.

Trabea, vestis erat togata purpura circumducta sub tegmine puniceo, quã aureæ fibulæ annectabãt. Verg. Ipse quirinali lituo, paruaq; sedebat Succinctus trabea. Quid. 1. Fast. Hoc igitur vidit trabeati cura Quirini. Trabeatus eicitur trabea indutus.

Ventrale, ventris tegumentum, vt femorale, femoris, brachiale, brachij, humerale humerorũ, tibiale, tibiarum, Plinius: Patris mei memoria cœpere Amphimalia nostra, sicut Villosa, etiã ventralia.

Vensica, tegumentum erat & mitella capitis subtilissima, qua Germanorum crines contegebantur. Mart. lib. 8. Fortior intortos seruas vensica capillos.

Umbella, atidem erat indumentum capitis, quo radij Solis arcebantur. Mart. lib. 11. Umbellam luscæ Lygide feras dominã.

Xerapellina, vestes erant matronales dictæ ab Ampellino colore, qui medius est inter cocũ & muricem. Merula ait Atrabicas fuisse appellatas. Iuue. Sat. 6. Et Xerapellinas vestes donauerit ipsi.

Xystis, autote Cælio, dicitur talaris tunica & muliebris. Alij Tragicum putant indumentũ. Xystus vero appellatur lata porticus, in qua athletæ hyberno tẽpore exercebantur. Vnde & Xystici athletæ dicti sunt. Sue. in Aug. Nec tamen eo minus aut Xysticorũ certationes, aut gladiatorum pugnas se verissimè semper exegit.

Porro acu vestes facere Phryges inuenerunt, ideoq; Phrygiones appellati: autũ intexere in Asia inuenit Attalus rex Pergami: vnde nomen

nomen *Attalis* Colores diuersos picturæ intexere Babylō celebravit, & nomen imposuit. Martial. Nō ego prætulero Babylōnica picta superbæ Texta, Semiramia quæ variatur acu. Plurimis licetis texere, quæ *Polymita* appellant, Alexandria instruit. Scutulis diuidere, Gallia. Auctor Plin. li. 8. c. 48. Vestimentorum sunt omnia aut lanea, vel lineæ, vel serica, vel bōbicina. Omnia item aut viridilia, aut puerilia, aut muliebria, aut cōmunia, aut familiaria. Afri, Mauri, Saraceni, Scythæ, gaudent colorum varietate, Græci crepidati incedebant. Fuerunt & priuatæ quorundam vestes. Adam & Eua priusquā peccassent, degebāt nudi: post peccatum texere foliis verenda, crudis pellibus humeros amicti: Ioānes Zachariæ filius in heremo utebatur veste camelorū setis contexta, scorteaq; cingebatur zona: Vnica fuit Christo vestis incōsutilis, quæ nullo vsu detrita est. Pallium Bartholomæi per annos xx. neque sordes vllas, neque vetustatē sensit. Iacobus apostolus, qui à corporis similitudinē frater Christi dictus est, lineo utebatur amiculo. Idem intonsus vixit, nunquam cinctus, nunquā balneo vsus. Paulus primus heremita vestem habuit palmaceis contextā foliis. Mortui exuuia induit Antonius abbas dieb. solū festis. Capilli texerunt Timotheum Anachoretam, & ad eō deformarunt, vt à Panutio in solitudine reclusus fera, primo aspectu sit creditus nō homo. Onophrius heremita cōsumpta veste nudus egit, foliis verenda tegētib. Franciscus Assisus crassi panni tunicam induit, quā funiculo compressit: nudis pedibus ligneos subiecit focculos: Maria Ægyptia cōsumptis vestibus, nuda egit in heremo. Herculem Nemæi leonis exuuio indutum Græcia fabulata est. Diogenes vnico pallio vixit contentus. Porcius Catō nūquā toga vsus est, pluris quā cētum drachmis empta. Pythagoras alba utebatur veste & coronam gestabat auream. Empedocles Agrigentinus utebatur veste purpurea, arcisq; calceamētis. Hippas & Gorgias purpureis. Porphyrius à purpurea nomen sumpsit, quum Maichus diceretur. Fuit Aristoteles victu vestituq; deliciosus, & ob id Platōni aliquātulum infensus. Cethegi exerto nudoq; erat brachio. Cæsar laxiore tunica. Augustus hyberno tēpore thorace laneo, tibialibus & quaternis tunicis. Mectenas mollioribus vestibus: vnde & Malacinus ab Augusto cognominatus est. Demosthenem Gellius scribit fuisse cultu corporis nitido, & nimis accurato. Hortensium quoque multa cum munditia & circumspectē fuisse indutum.

De coloribus vestimentorum nūc aliquid adiciamus. Cymatiledem colorem dixerunt marinum, & cæruleum. Glaucus pro viridē ponitur, habetq; virori cōmixtum alborem. Hinc glauci oculi, glaucæ salices & oliuæ. Impluuat^r color, quasi fumato stillicidio

Crocinus & Croceus à Croco. Hinc croceata vestis. Cerinus à cere colore. Ferrugineus, à ferro. Ostrinus, subruber. Murex fuit purpureus, Anthracinus niger. Anthrax Græcè dicitur carbo. Amethyston vt viola propè purpureum ponit. Plin. Molochinum dixerunt colorem similem maluæ, Luteum croceum à luto herba.

VESTES GENTIVM

P R O P R I A E.

PAllium Gabinium: Cassiaca Græcorum: Toga & Prætecta Romanorum: Maftruga Sardonum: Braccæ, Bardocucullus, Gallorum: Germanorum Rhenones: Aulæa Britannorum: Strigium Hispanorum: Arsineum, Tyara, Candis, Caprys Perfarum: Chor-teus Massilentium: Myoton Armeniorum: Dalmatica Dalmatarum: Peplum Troadum: Caunaces Babyloniorum.

VESTES QVÆDAM

M E M O R A B I L E S.

Antisthenes Sybarita vestem elaboravit, in qua variæ deorum effigies erant depictæ. Hæc quorannis in Licinæ Iunonis templo suspendi miraculi causa solebat. Athenienses magno pretio eandem sibi compararunt.

Lollia. Paulina tunicam habuit ex margaritis æstimatam quadringentis sesteriis. Plin. cap. 35. & 48. lib. 8. & 9.

Tarquinius Priscus aurea triumphavit tunica, testis Verrius apud Plinium.

Habuit *Nero* triclinaria Babylonica 6000 milibus empta. *Sylfon* vestem habuit, quam quum Dario Hyftapis filio dono dedisset, totam eo & vibem & insulam Samiorum in hostimentum muneris accepit. Autor Valer. Max. de Gracitudine. Saxo Grammaticus scribit *Frontoni* cuidam vestem fuisse, qua circumamictus nullo telorum acumine lædi poterat.

CALCIAMENTORVM

G E N E R A.

Calopodium genus est calciamenti lignei, alio nomine dicitur Soccus.

Sandalium genus est calciamenti Hetruscois peculiare, vt docet Iul. Pollux. Legimus in li. Iudith, quemadmodum illa induit sandalia in pedibus suis, assumpsitq; dextrariola & inaures. de Sandalio, Terentius, Comminuam tibi Sandalio caput, Apollo Sandalius dictus est à vico eiusdem nominis, vbi Athenis colebatur. Et Sandaliarij etiam dicuntur calceolarij.

Peronem Seruius ait esse rusticum calciamentum è crudo corio. Verg. li. 7. Crudus tegit altera Pero. Iuue. Sat. 14. Nil veterum fecisse volet, quem nõ pudet alto Per glaciem perone regi. Peronatus

natus dicitur perone indutus.

Socci, dicuntur calceamenta Comædorum, vt Tragædorum Cothurni. Actores enim Comædiarum, profcenium intrabant cum soccis, vt hi cothurnis. Hinc foccus plerunq; capitur pro versu comico. Horat. in Arte, Hunc socci cepere pedem, grandefq; cothurni. Diminutiuum est Socculus. Idem Suet. in Vitellio: Pro maximo munere à Messalina petiit, vt sibi pedes præberet exalceandos, detractumq; focculum dextrum inter rogam tunicalq; gestauit assidue, nonnunquam osculabundus.

cothurnus, aptus est vtriq; pedi, fiebatq; in modum crepidarum, Hinc adagium natum: Cothurno versatilior, in homines inconstantes. Congruerat hoc calceamentum vitis pariter & mulieribus. Verg. Purpureoq; alte furas vincire cothurno. Quòd interim pro tragico versu accipiat, varia docent exempla. Stat. lib. 5, Syl. Terrifico super intonuere cothurno.

Carpatinae, calceamentum erat rusticum, quod fiebat ex recentibus coriis bubulis: sic appellatum à Caribus, vt scribit Iul. Pollux li. 9. ad Còmodum Cæsarem. Aristoteles in 2. de Animalium historia scribit, camelos calceari carpatinis, ne in exercitu lógiore fatiscant itinere. Catull. Cullos & crepidas lingere Carpatinas. Sunt qui Crepidas carpatinas dicant esse calceamenta fœminei.

Hepistocrepides genus est calceamenta stercorata.

Hypodesis, seu hypodema, calceum Latine significat.

Mullei, primùm fuerunt calcei regum Albanorum, purpurei coloris, qui postea Patriciorum. Vopiscus, Calceos mulleos, & hederaceos, & albos omnibus viris abstulit, mulieribus reliquit.

Sculponeæ, calcei sunt ex lana confecti. Plautus: Qui quæso potius quàm Sculponeis, quibus batuatur tibi os. Næuius: Sculponeis batuenda sunt latera. Caro scribit Sculponeas bonas alternis annis dari oportere familiæ rusticanae.

Tentipellium, calceamentum est ferratum, quo extenduntur pelles.

Solea, calceamentum est, quo calces plantarum obteguntur, cæteris pedum partibus propè nudis, ipsis tamen pedibus coriacco vinculo supernè vinctis. Plautus: Date iam soleas, atque intrò me acturum ducite. Fiunt etiam ex ferro, quæ pedibus equorum & mulorum subiiciuntur. Solea interdum pro calceo ponitur. Propertius: Proflit in lata nixa pedem solea. Soleati, soleis induti.

Crepida Græcicum fuit calceamentum coriaceis superuinctum ligulis. Persius: Non hic qui in crepidis Graiorum ludere gessit. Gellius lib. 13. ca. 20. ait Crepidas esse, quas Romani soleas vocant. Cicero apud eundem Gallicas vocat, dicens: Cum Gallicis & lacerna cucurristi. Eius item sutores Crepidarios dixe-

unt. Sempronius Afellio lib. 14. rerum gestarum: Crepidarium, inquit, cultellum à crepidario sutore.

Crupezia, autore Calio, tibicinum sunt calceamenta.

Nymphides, calceamenta sunt muliebria & sponsalia.

Harpides calceamēta sūt multiplici futura: similes sunt crepidis,

Carpicum, seu Carpiculum, genus est calceamēti, autore Flavio Vopisco, qui ait Aurelianum absentem à senatu vocatum fuisse Carpicum. Hodie quoque Itali Scarpas vulgò crepidas vocant.

Phecasij dicebantur veterum sacerdotum calcei.

Græcanici calcei ex Polluce sunt Basilides, quibus utebatur Athenis. Crepides gestamen militare. Embades sumptuosum calceamentum. Crotopezium ligneum calceamentum, dictum à sonitu. Sunt item Schista, singæ. Cōpodes, Afircæ, Embades, vtrique sexui communes. Hypocēma virile calceamētū, Proschēma senile. Peribites ancillarum. Plocaria & Acontia meretricum. Radia varium & circumuolutum erat. Baucides sumptuosorum. Rursus Crocotides, Aphracta, Opitocrepides, Amphiphrya, Acrosphrya, Canobia, Gynepodia, Nyclipedees. Mesoperficæ, Phyracides, Seleucides, Nissides, Ambracides, muliebria fuerunt. Vtrique sexui communia, Phares, Ledarium, Chiton, Xystis.

LATRONES, ET SACRILEGI.

P*Promethæus* Deucalionis pater & Iapeti filius post factos homines, auxilio Mineræ ascendit in cælum, & ignē ferula de rota Solis furtiuit, quem hominibus indicauit. Quapropter irati Dij febres & morbos terris immiserunt. Prometheum autem per Mercuriū Caucaſo alligauerūt adhibita aquila, q̄ eius cor exederet. Ver. in Bucco. Caucaſealsq; refert volucres, furtūq; Promethei.

Scyrō latru fuit prope Athenas, qui hospites è saxo præcipitabat in mare. Hunc interfecit Theseus & in mare deiecit, vbi eiusdem ossa mutata sunt in saxa, quæ propterea vocantur Scyronia.

Cacus Vulcani filius, boues & armenta suffurabatur in Auentino monte, quæ versis vestigiis cauda trahebat in suam speluncam, vt furtum non agnosceretur. Hunc Hercules dedit morti. Propert. lib. 4. Sed non infido manserunt hospite Caco Incolumes, furo polluit ille locum, &c.

Autolius Mercurij & Lychiones filius, euasit clarissimus latro, imitatus patrem.

Procuſte, latro fuit insignis in Attica, qui hospites interimebat. Tandem & ipse interfectus ab Hercule. Ouidius. li. 7. Vidit & imitem Cepheſias ora Procustem.

Scimis, latro fuit in Isthmo Corinthiaco, qui homines arboribus alligatos disceperbat in frustra. Hunc Theseus interemit.

Brennus

Brennus, dux Senonum, cupiditate prædæ inflammatus, Apollinis Delphici templum inuasit. Propert. lib. 3. Torrida sacrilégum testantur limina Brennum, Dum petit intonsi Pythia regna dei.

Martialis lib. 6. Epigrammatû arguit furti *Cilicem* quendam his verbis: Fur notæ nimîi rapacitatis Cõpilare Cilix volebat hortû.

Autolicus, Mercurij fuit filius, qui proxima Parnaso loca furcis infestauit. Martialis lib. 8. Non fuit Autolyçi tam piccata manus.

Martialis lib. 12. incescit *Hermogenem & Massam* fures, hunc nummorum, illum mapparum: vbi ait:

Hermogenes tantus mapparum Pontice fur est,

Quantus nummorum vix puto Massa fuit, &c.

Spartacus fuit latro quispiam & gladiatorum princeps, qui collecta fugitiuorum & perditorum hominum manu, bellum Romanis intulit. Hunc vicit P. Crassus. Lucan. lib. 2. Vt simili causa cades, qua Spartacus hostis.

Tityrius, latro fuit, & plagiarium in Arcadia, qui res alienas (quas furto abstulerat) vendebat, eoq; quæstu diues factus est. Zenodorus apud Erasmum.

Ceryon Atticam regionem latrociniis infestauit. Oui. Cercyonis lethum vidit Cerealis Eleufis.

Capiton latro quum aliquandiu latrociniis vacasset, pertæsus vitæ illius, transiit ad heremum, vbi annis quinquaginta durauit in quodam antro.

Sisyphus, Æoli filius, latro fuit in Isthmo, quæ Theseus occidit.

Stamatus homo Cretensis, sancti Marci thesaurum Venetiis expilauit. Autor Volaterranus.

David, latro fuit apud Hermopolim, qui cum aliis triginta predonibus quæstum solo parabat furto. Tãdem meliore ductus spiritu, incluse se monasterio, vbi ad mortem vsq; sanctissimè vixit.

Dismas fuit latro, qui ad Christi dexteram in cruce pependit, & sceletum veniam impetrauit.

Torrellianus ait *Marchilam* fuisse latronem in sylua Dodonæa. Antiquitus *Argini* furacitatis infamia laborarunt: vnde adagium Argiui fures.

Pamphilus veteris Comædiæ conuiciis notatus est, quod ærarium expilasset.

Poëtæ faciunt *Mercurium* furem, atq; etiã Deum furum. Lactantius: Fur ac nebulo Mercurius, quid ad famam sui reliquit, nisi memoriam fraudum suarum? Mantuanus: Thetidosq; cubile Peleus incestat, rector Neptunus aquarum Phorcida, Deucalidem fraudis, furumq; magister Mercurius.

Bargulus, nomen est latronis apud Ciceronè lib. 2. de Offic. qui propter

propter æquabilem prædæ partitionē magnas opes assecutus est. Fuit & *Vriatus* Lusitanus latro, cuius ferocitatē Lælius prætor fregit, & comminuit.

Voranus, fuit Q. Luctatij Catuli furacissimus libertus, quē nummularius nummos de mensa subtrahentem, & in calceos infarcientem, deprehendit. Cælius lib. 10. cap. 49.

L. *Tubullus*, fuit homo admodum flagitiosus, & rapinator egregius, qui quæ multis sacrilegijs & peculatis vitā infamasset, multamq; pecuniam malo cepisset dolo, Lucilij satyris notatus est. Alconius Pedianus ait virum fuisse prætorium ætate patrum Ciceronis, qui propter multā flagitia de exilio accersitus, ne in carcere necaretur, venenū hauserit.

Eurybatas latro fuit astutia singulari, quem deprehensum quum custodes vellent cogere, vt ostenderet quibūsnā modis consuefer domos conscendere: ille apratis spongijs, & stimulis, ferreisq; retinaculis irrepsit in parietem, & spectantibus illis, artificijs; nouitatem mirantibus, prehenso laqueari per regulas effugit, eoque modo periculum euasit. Hinc Eurybatissare verbum, id est malis moribus vti.

Attabas & *Numenius* latrones fuerunt famosissimi, qui sequenti adagio locum fecerunt: Conuenerunt Attabas & Numenius. quorū improbus aggregatur cum improbo. Autor Diogenianus apud Erasum.

Ammianus Marcellinus scribit *Arsaceum* Parthorum regē inter adolescentiæ rudimenta doctorem fuisse latronū, verum mutato postea in melius proposito, multa gloriosē & fortiter egisse, superato etiam Nicanore Seleuco Alexandri successore.

Amasi, Herodoto teste, quum pecunia voluptati nō sufficeret, solebat circumeundo furari. Et quum reposeretur ab his, quos expilauerat, eosdem ad oraculum sistebat, à quo tamen sæpe conuictus est, & frequenter absolutus. Neque tamen deorum templa habuit curæ, qui furtis eius pepercerunt.

Balista ludimagister quispiam ob infamiā atrociorum lapidibus coopertus est, in quē Verg. hoc disticho lusit: Monte sub hoc lapidū tegitur Balista sepultus, Noctē dieq; tuū carpe viator iter.

Barrabam fuisse latronem docent sacrosancta Euangelistarum verba.

Tetrinius, teste Suetonio, fuit latro, qui quū postularetur, & qui postularent Tetrinius esse ait Caligula Imperator, hoc est ipsos accusatores latrones esse & tales qualis dicebatur Tetrinius.

Expilauit *Nero* prouincias, spoliatis etiā in vrbe templis, quōd triūphis & religioni vniuersus populus Romanus in metu sacra-

uerat.

uerat. Per Asiam & Achaiam, non dona tantum, sed ipsa etiam numinum simulachra quantuliscunque ornata diuitiis abripuit. Autor Corn. Tacitus.

Dionysius Sicilię tyrannus fana deorum expilauit, eosdē ioculandis verbis iridens. Nā (vt est apud Valerium) quum fano Proserpinę Locris spoliato, secundo vento ueheretur, ridens amicis, Viderisne, inquit, quā bona nauigatio ab ipsis diis immortalibus sacrilegis tribuatur: Consule Valerium Max. de religione.

Verres Siciliam expilauit, sublatis deorum simulachris, ornamentisque fanorum. Eum propterea Cicero comparauit Dionysio, Lactantius lib. 2.

Pyrrhus ē thesauro Proserpinę Locrensis pecuniam sustulit, viciscente demum numine, saxis illisus in mari naufragium fecit. Idem Lactantius eodem lib.

Fuit etiam *Harpalus* insignis & felix prædo, qui autore Tullio lib. 3. de Natura deorum, diis illudebat, quod in illa fortuna tam diu uiueret.

Sambicus latro tēplum Dianę expilauit in Elide. Quod flagitiū quū fateri noller, annum perpetuum exquisitissimis cruciatibus ad mortem vsque tortus est. Hinc adagium, Sambico grauiora pati.

Leo Imperat. Filius Constantini Capronymi coronam Mauricio principe deo dicatam nefario capiti imposuit, captus gemmarum & auri splendore. Bap. Egnatius.

Fuluius Flaccus Cenfor tectum marmoreum Iunonis Lacinię spoliauit, vt ædem (quam dedicauerat Equestri Fortunę) tegetet. Linius lib. 42.

P Y R A T Æ.

Pyratæ dicuntur prædones marini, qui nauigia cū mercibus inuolant, eoque furto quæstum faciunt. In his *Basilus* à Lucano ponitur, vbi ait, Et Basilum videre ducem noua furta per æquor.

Sextus Pompeius, Pompeij Magni filius, pyraticam itidem exercuit. Idem Lucanus: Sextus erat magno proles indigna parente, Qui mox Scyllæis exul grassatus in vndis, Polluit æquoreos Siculus pyrata triumphos.

Cerpalum Tortellius inter pyratas numerat.

Icaron quoque nomen fuit sæuissimi pyratæ.

Mnas quoque fuit pyrata, qui sub Sexto Pompeio oras Italię & omne circum pelagus prædatoria classe infestabat.

Saxo Grammat. *Rothonem* quendam inter pyratas numerat. Ea tempestate, inquit, Rotho Rutenorum pyrata patriam nostram rapinæ & crudelitatis iniuriis profligabat.

Eodem teste *Thorias* & *Bexo* pyraticum munus exercuerunt.

S V P P L I

Cyprianus apud Cælium prodit *Vng. lã* fuisse tormenti genus, cuiq; *Ajci. & Knucinas* inter sæuicia tormenta reperit.

Rota tormentũ est Germanis peculiare. Aristophanes apud Cælium: Rota torquere te illic necesse est, vt exculpatur, q̄ perperam fecisti. Erat autem feruile supplicium. Rota inferebantur noxijs, & membratim radiis rotarum conuulsi lenta morte perimebantur.

Centra stimuli erant, quæ admouebantur reis.

scala Gemoniæ seu Gemonij gradus, locus erat eminēs, qui gradibus quibusdam conscendebatur. Eo trahebantur damnatorum corpora. Legimus enim M. Claudio (q̄ sædam cum Coris pacem fecisset) ademptã libertatem, mox & spiritum extinctum: Corpus demum contumelia carceris & detestanda gemoniarum scalarum nota sædatum. Dicuntur autem Gemoniæ à loco gemitus & calamitatum. Suetonius in Cæsa. Tyberio: Imputauit etiam, q̄ non laqueo strangularum abiiecit in gemonias.

suspensiu. est supplicij genus, quo ducti ad furcas malefici faucibus laqueo constrictis infelicem reddunt spiritum. Quæ mors maximè erat probrosa. Nam in p̄orificalibus libris cautum fuerat, vt tales insepulti abiicerentur. Vnde & Vergilius de Amata Lavinia matre sic ait. Et nondum informis lethi trabe nectit ab alta. Plerique mortem hanc præposteram vocant. Ea hodie apud nos puniuntur latrones & homicidæ.

Vncus, etiã nomen est tormenti: nã infames multisq; flagitijs adobrutis, post mortẽ vnico trahebãtur in sentinas, & sordium receptacula. Mortuo Cõmodo Imperatore, senatus hunc in modum acclamauit: Qui senatum occidit vnco trahatur: Qui omnes occidit vnco trahatur: Qui templa spoliauit vnco trahatur. Hoc & alia instrumenta Carnificinæ quũ ostentaret Carnifex, ferunt, Nerone ad voluntariam mortem coactum. Suetonius de Vitellio scribens ait. Tãdem apud gemonias minutissimis ictibus excarnificatus, & confectus est, & inde vnco tractus in Tiberim.

Fustuarium, dicitur castigatio fustium, virgarumq; supplicium, T. Lilius: Fustuariũ mereret, qui signa relinquit, aut præsidio cedit. Antiquitus in militari disciplina duo fuerũt suppliciorũ genera, Fustuarium, & Decimatio. Eũ qui virgis cædit, Plautus Virgatore vocat. Liberum erat, cædi fustibus: virgis, feruile. Erat & Crates supplicium apud priores, quo quis deiectus in aquã crate superne iniecta, sagis congestis obruebatur.

Paulanias *Anchoram* ferream eorum ceruicibus adalligabat, quos crudelius vellent castigare, eaq; affectos ignominia vniuerso populo

populo videndos exponēbat.

Neruis ferreum erat vinculum quo impediēbantur pedes. Eo etiam ligabantur ceruices. Hinc Cato apud Gellium festiuè dicit, priuatos fures in neruo & compedibus vitam agere, publicos in auro & purpura viſi.

Iron erat instrumentum, quo martyres cruciabantur.

Paratimos supplicium erat, quo pauperes in adulterio deprehēsi puniebantur. Ditiōres enim pecunia se redimebant, vt constat ex verbis Ciceronis, qui scribit, Salustium venalem exposuisse domum paternam, vt se adulterij crimine purgaret.

Aporaphandosis supplicium erat, quo Raphani in pudendas reorum partes impingebantur.

Cyphon ligneum erat vinculum aut ferreum, quo maleficorum colla inuoluebantur. Cynophismus ipsum est supplicium. Hoc adhuc nostra ætate viſitur.

Archius, seu Archium, locus est, ad quem damnati ducebantur, in quo qui legum placita risui habuisset, diebus viginti vinctus Cyphone perseuerabat nudus, melle & lacte delibutus, quò molestæ essent illi apes & muscæ.

Draco vnicuique, & quantulocunque furto extremum supplicium, id est, mortem irrogauit.

Colasis genus erat pœnæ, quæ adhibebatur causa castigandi, aut emendandi.

Colus, masculini generis, tormentum erat carnicinæ seueritatis quo rei flagellabantur. ipsum erat Coriaceum. Autore Festo.

Crurifragium supplicium erat, quo crura maleficis mutilabatur, & infringebatur. Apul. lib. 9. Tunc vxor egregia diras in eum deuotiones deprecata, & crurifragium eius abominata exagui formidine trepidantem adulterum abscondit. Eodem modo Plautus *Lumbifragium* vocat Lumborum fracturam in Amphit. dicens Nam si me irritassis, hodie Lumbifragium hinc auferes à me.

Dannari ad metalla supplicium fuit apud antiquos, quo vincti fontes in opus metalli trahebantur, seu in metallicas mittebantur fodinas. In Calcariam quoque & Sulphurariam damnabatur aliqui. Nam Iuriconsulti inter pœnas metalli nominant Sulphurariam & Calcariam, hoc est, fodinas calcis & sulphuris. Item Lathomiam vbi cadunt lapides. Plautus: Tyndarus in Lathomias lapideas ab Egione damnatur. Fuit & Lathomix locus carceris Romæ, & Syraculis carcer. De Metallorum, pœna Tranquillus in Caligula: Multos honesti ordinis deformatos prius stigmatu notis ad metalla & munitiones viarum, aut ad bestias condemnauit, aut bestiaru more quadrupes cauea coercuit, aut medios ferro,
dille

difsecuit. Plinius in Epist. Erat fustibus cæsus, damnatus ad metallum, strangulatus in carcere.

Culeus, sacco erat, in quo Simia, serpens, canis, & gallus gallinæus cum parricida includebantur, ac demum præcipitabatur in aquas. Iuue. Satyr. 8. de Nerone: Cuius supplicio nõ debuit vna parari. Simia non serpens vnus, non culeus vnus. Valerius scribit M. Tullium duumvirum culeo insutum in mare abiici iussum esse à Tarquinio rege, ob librum secreta sacrorum continentem, quem exscribendum dederat.

Stigma dicitur nota, quæ inuritur fronti reorum, in perpetuum probri monumentum. Martial. Frons hæc stigmatæ nõ meo notanda est. Iuuen. Satyr. 10. Mirius id sanè, quod non & stigmatæ dignũ Credidit. Quintianus in Cleopoli: Nota nulla dolosi Criminis hæc pressio signabit stigmatæ frontem. Suet. de Augusto: Valerium Catullum (à quo sibi vericulis de Mamurta perpetua stigmata imposta nõ dissimulauerat) satisfaciens eadẽ die adhibuit cœnæ. Vbi stigma metaphoricè posuit pro infamia & fugillatione. A Stigma fit Stigmaticus, id est, publica notatus infamia. Cic. O miserum, qui fidiorem & barbatum & stigmatum putaret, quàm coniugem. Plin. scribit columbino fimo deleri stigmata.

Ad bestias damnari, etiam supplicium erat apud antiquos, quo rei cum bestiis, ferisq; agrestibus & ieiunis depugnabant. Propterea apud Gellium legimus, Androdum à domino datum ad bestias. Bestiarum erant, qui bestiis obiciebantur, aut in eas decertabant. Tertullianus: Iupiter est Romæ, quem ludis suis proluant sanguine bestiarum.

Gyaros est insula in mari Ægæo, quò mittebantur noxij. Iuuenalis Sat. 1. Aude aliquid breuibus Gyaris & carcere dignum, Si vis esse aliquid.

Exilium, seu mutatio patriæ, numeratur inter pœnas reorum. Exules aliter dicuntur Relegati & Deportati. Differunt tamen Relegatis enim licebat vti bonis propriis in exilio. Deportati vero nihil possidebant ex suis bonis.

EXULES NONNULLI.

Mæmilius Lepidus quum vellet exules in urbem reuocare, ipse se vrbe detrusus est. Reuersus demum ad obsidionem vrbis, à Catulo consule & Pompeio pulsus, & hostis patriæ iudicatus, exulauit in Sardinia, vbi dolore animi periit.

L. Spuleius Saturninus tribunus pl. quum propter Agrariam legem (quam per vim tulerat) alijsq; item factiones videret se odiosum plerisq; summatibus, Rhodum profectus est in voluntarium exilium. Liu. lib. 69.

Alfide

Aristides Atheniensis post multa in Remp. beneficia, tandem virtute incidit in odium malorum, quorum invidia pulsus est in exilium: vbi tamen deos precatus est, vt omnia Atheniensibus pro voto & animi sententia bene succederent.

Boetius imperante *Zæone* exilio damnatus est à *Theodorico* rege, ob affectatam libertatis suspensionem.

Clisthenes Atheniensis (qui primus legem tulerat de exilio) primus exulauit.

Conon dux Atheniensis impatiens cladis, quam à *Lysandro* Lacedæmonio in cōflictu nauali acceperat, spontaneū delegit exiliū. Fugitque ad *Artaxerxem* regem Persarum in *Cyprum*, cuius auxilio libertati patriam asseruit, cui prius seruitutem attulerat.

Demarathus Lacedæmonius, quum apud Athenienses exularet, non potuit tamen furtim non monere patriam bellici apparatus qui Athenis fiebat.

Dion Syracusanus quum plerūq; monuisset *Dionysium* iuniorem (apud quem in summa dignatione & familiaritate vivebat) vt patriæ libertatem restitueret, factus ei suspectus & in exiliū pulsus est. Vbi tamen ad liberandas Syracusas animum semper adiecit. Nam facto *Apollini* sacrificio, habitaque ad milites cōcione, contra tyrannum copias mouit, quem facta deditioe coegit exilium capere, quod prius aliis dabat. Hinc adagium natum: *Dionysius Corinthi*. De his qui à prospera fortuna ad humilem redacti sunt. *Adagiū.*

Athenienses *Demosthenem* in exilium miserunt, quod pecunia fuisset corruptus ab *Harpalo*, qui fugerat ab *Alexandro*, & Athenas se receperat.

Egestratus Ephesus ob tribulis sui necem exulauit.

Eusthatus Pamphilus, præsul Antiochenus, sub *Constantino* principe in exilium pulsus est *Traianopolim* Thraciæ ciuitatem, quod *Arrianorum* placita refellisset.

Eusebius Vercellensis præsul ob religionem & doctrinam à *Constantino* principe missus est *Cappadociam* in exilium.

Hylarius præsul *Pictauiensis*, qui scripsit in *Arrianos*, relegatus est in *Phrygiam*.

Ioannes Gotthus præsul *Gerandensis*, quum sub *Phoca* principe *Arrianam* sectam oppressisset, ab hæreticis relegatus est.

Hippias dux Atheniensis pulsus in exilium, *Darium* in patriam commouit. *Iustinus* lib. 2.

Linus Salinator quum de *Illyriis* triumphasset, inuidiam sibi gloria comparauit. Iudicatus enim reus peculatus, in voluntarium exilium profectus est, postea tamen reuocatus *Annibale* *Italiam* opprimente.

D

Lucifer præsul Caralitanus à Liberio Pont. ad imperatorem Constantinum missus, ab eodem relegatus est Palæstinam.

Deius Magnus quum Annibali Capuam intranti solus assurgeret nollet, ab eodem relegatus est. Quum autè in exilium traheretur, aperto capite vociferâs, Habetis, inquit, libertatem Capani, quam petiistis. Semper enim patriæ deditionem dissuaserat. Liu. lib. 23.

M. Marcellus, Pompeianarum partium, ubi vidit Cæsare victorem, Athenas profugit in exilium. Vnde proconsul Africæ, Domitiani tempore damnatus reperundarum, quòd Africam diceretur expilasse, actus est in exilium.

Miletius præsul, Artianæ hæresis sectator, sub Diocletiano pulsus est in exilium, quòd præter opinionem fidem nostram defendisset, quum tamen Arrianam vellet tutari.

Metellus Numidicus (qui de Iugurtha triumphauit) relegatus est, quòd in legem Apuleam per vim latam iurare noluisse.

T. Annius Milo Massiliæ exulauit, quòd cliens fuisset Ciceronis, in causa cædis Clodianæ.

Montanum Vatiem oratorem, patria Narbonensem, Tiberius relegauit ad Baleares.

P. Nigidius Figulus, quem Lucanus Astrologiæ peritum fuisse scribit, mortuus est in exilio, teste Eusebio.

L. Oppius post Ful. Flaccum viri consularis & C. Gracchum tribunitium oppressos, iudicio circumuentus & in exilium actus est.

Oribasius Sardinianus mortuo Iuliano principe, quo cùm in summa familiaritate vixerat, inuidia succedentium principum & bonis spoliatus est & in exilium detrusus: ubi tamen in omni calamitate, constante mansit animo, seque philosophum verum exhibuit.

Paulus Diaconus Aquileiensis à Carolo Magno relegatus est ad Diomedis insulam, quòd Desiderio Longobardorum regi eiusdem Caroli inimico faueret.

M. Popilius Romani in exilium egerunt, quòd missus contra Numantinos rem sua culpa malè gessisset.

Protagoras Abderites, Menandri filius, & auditor Democriti, accusatus ab Atheniensibus, quòd Persarum magiam & religionem didicisset, sponte exulauit.

Philistus Syracusanum (qui res Siculas libris duodecim complexus est) Dionysius senior in exilium pepulit, ubi tamen bonam historiæ partem absoluit.

Tullia, Seruii Tulli filia acta est in exilium, quòd super faciem parentis mortui currum traxisset.

Tarquinius Superbus, qui occiso Seruio Tullo regnum scelestè occupauit, missus est in exilium cum Tarquinio Collatino filio suo,

suo, propter stupratam ab ipso filio Lucretiam.

P. Rutilius Conf. Cnei Manlij collega relegatus est à Syllanis. Deinde quum reuocaretur: Malo, inquit, vt patria exilio meo erubescat, quam reditu morreat.

Thrasylulus dux Atheniensis relegatus est à triginta tyrannis, Athenas per vim occupantibus: quos demum collecta aliorum exilium manu, iuuante Lylandro Lacedæmoniorum duce expulit, patriæque libertatem peperit.

Thucydides Atheniensis missus Amphipolim (quã rex Philippus per vim occupauerat) quum in prodicionis suspicionem venisset, actus, est in exilium, quam tamen fortunam constantissimè tulit.

Cicero ob Clodij inimicitiam actus est in exilium. Quod ægrè adeò tulerunt Romani, vt viginti hominum millia vestem mutauerint. Tandem tamen rediit magno omnium plausu, & vniuersa propè Italia illum suis humeris reuolvente.

Hofstafius Rauennæ dominus à suis ciuibus relegatus est, q̄ in otio & ignauia torpesceret, publicæque administrationi ineptus videretur.

Berengarius Imp. & Albertus eius filius, ab Othone victi, & in exilium pulsi sunt.

Benedictus Pont. Maximus ab Othone Imperatore, relegatus est suffecto Leone octauo.

Xenophanes annis L x v. exulauit à patria.

In exilio supra septem annos versatus est *Ouidius*, vbi tamen barbaras gentes adeò sibi demeruit, vt in eius obitu Getæ ac Tomitani lachrymas cohibere nequuerint.

Sponte *Pythagoras*, Samon liquit, Athenas *solon*. *Lycurgus* Lacedæmona. Romã *scipio*. Interrogatus *socrates* cuias esset, Respondit se ciuem mundi.

VIRI CELEBRES MORTVI.

IN ALIENA TERRA.

S Amos genuit *Pythagoram*, textit Metapontus.

Ciceronem Arpini ortum, nutritum Romæ, Sinus Caietanus vidit exanimem.

Plinium infantem lauit Athesis, grandæuum extinxit Veseus.

Vergilium dedit Mantua, Brundisium abstulit.

Genuit *Ouidium* Sulmo, ponticum exilium suffocauit.

Terentium Carthaginensem, quem Roma docuerat, Arcadia sepeliuit.

Horatium Apulum, *Ennium* Calabrum, *statium* Narbonensem, *Ausonium* Burdegalum, duos *Senecas* & *Lucanum* Cordubenses, *Plantum* Arpinatem, *Luciliam* Aruncum, *Pacannium* Brun-

dusnum, *Iuvenalem* Aquinatem, *Propertium* Vmbrum, *Valerium* Anianum, *Caecilium* Veronensem, *Varum* Cremonensem, *Gallum* Forliuientem, *Actium* Pisarensem, *Castum* Parmensem, *claudium* Florentinum, *Persium* Volaterranum tumulauit Roma.

Alexandrum Pella genuit, Babylon peremit.

Cyrum Persis tulerat, Scythia truncum tulit.

Crassum & *Pompeium* tulerat Roma. Hunc *Ægyptus*, illum *Assyria* sustulit.

Caton principium & nomen dederat Roma, finem & cognomen *Vtica*.

Cornelios Scipiones Roma genuit, Hispania obruit.

Decij extra patriam ceciderunt, Pater cum Latinis pugnans, cum *Ethruscis* filius.

Sempronium Paulum Cumæ, *claudium Marcellum* Venusiæ, *Tiberium*

Gracchum tumulauit Lucania, omnes natos Romæ.

Drusus obiit in Germania, *Marcellinus* Baionæ, *Tarquinius* Cumis, *Sylla* Puteolis expirarunt. *Augustus* Cæsar apud *Nolam* Campaniæ.

Tyberius apud Campaniæ *Misenum*.

Traianus in occidente natus, in Oriente mortuus est.

Septimius Severus ortum habuit in Africa, Imperium in Italia, tumulum in Britannia.

Theodosium ortum in Hispania, *Mediolanum* terra operuit.

Annibalem Africæ lumen cepit, vrna *Bithynica*.

Theseum, *Themistoclem* & *Solonem* Athenienses sepelierunt Syrus, Persis, Cyprius. Hæc exempla debes *Petrarchæ*, lector optime, qui in dialogo de moriente extra patriam hæc affert. Faciamus nunc auctarium nostro labore.

Sextum Turpilium Romæ natum, abstulit *Sinuessa* *Hermolanum* *Barbarum* natione *Venerum* Romæ pestilentia suffocauit. *Quintus Cornificium*, Ro. militaris factio foris abstulit. *Semilius Macer* Veronensis obiit in Asia. *Cn. Norbanus* à *Sylla* victus, apud *Rhodos* voluntariam oppetit mortem. *Nero* extra urbem seipsum condidit.

Otho apud *Bebryacum* mortuus est. *Labeonem Marsum* Romanum tumulauit Macedonia. *Magnentium* imperatorem vidit Roma, *Lugdunum* habuit mortuū. *Cleomeni* Lacedæmonio tumulum præbuit *Ægyptus*. *Demostheni* Atheniensi Calabria. *Critolao* duci *Achæorum* *Thermopylæ*.

Themistocles Atheniësis in Perside taurinum hausit sanguinem, eoque periit. *Iugurtham* peperit *Numydia*, mortuū vidit Roma. *Nuscentem* *Aeneam* vidit *Simois* in Asia, Raptum absorbit *Numy-
cius*

cuis in Italia. *Didoni* patria fuit Phœnicia, Carthago tumulus.

Asiacem, Oilei rapuit mare, quem Græcia tulerat.

Leandrum Abydenum, *Ageum* Atheniensem *Ægyptium* Pharaonem, *Menandrum* poetam Palinurum & *Misenum* non sua, sed piscium extinxit patria. Reperirem huiusmodi exempla numero propè infinita, nisi timerem ne nimia copia saturis plus æquo stomachis nauſeam excitaret.

CONTEMPTORES DEORVM.

G *Laurus* quum sacra Veneris contemneret, illa irata eius equabus furorem immisit, quibus utebatur ad currum, eumq; mortu dilacerauerunt.

Ajax Oilei filius *Cassandram* in templo *Mineræ* stuprauit: dea facinus vlciscente, fulminatus est in mari, dum euerso *Ilio* redire vellet in patriam.

Pub. Clodius Pompeiam *Q. Pompeij* filiam & *Syllæ* neptem, inter publicas Bonæ deæ cæremonias adulterauit.

Lycurgus rex *Thracum*, contemptor fuit *Bacchi*: propterea vlciscente numine cruribus suis asciam illisit, dū veller amputare vires. *Propertius* lib. 3. *Vesani*q; noua nequicquam in vite *Lycurgum*. Propterea à poetis *Bipennifer* & *Securiger* appellatur, quòd securi seipsum offenderit. *Ouid.* lib. 4. *Meta.* *Penthe* tu venerande, securigerumq; *Lycurgum*.

Pentheus *Echionis* & *Agæus* filius, dum sacra *Bacchi* despiceretur, à matre, cæterisque *Menadibus* interfectus est. *Propertius*: *Pentheos* in triplices funera grata greges.

Herodotus scribit *Cleopem* *Ægypti* regem templa omnia obseruasse, ne populus sacrificaret diis.

Amasis quotiescunq; accusabatur furti (erat enim maximus prædo, vt iã diximus) causam defererebat ad deos, velut iniuste accusatus hominum querimonia. Cõuictus à *Diis*, neq; eorū templa curæ habuit, nec illis sacrificauit, tanquam male de eo mererentur, q; falsa (vt dicebat) oracula redderent. *Herod.* lib. 2.

Teuthis fuit quispiam princeps, qui ad expeditionem *Troianam* cum Græcis nauigare volens, dum in *Aulidis* rupes imegisset, indignatus *Palladem* vulnerauit hasta. Vnde exitiali morbo correptusest.

Non erubuit *Pyrrius*, *Achillis* filius, *Priamum* senio confectum ad aram *Iouis* *Ercæi* interficere. *Verg.* lib. 2. *Æn.* Hoc dicens, altaria ad ipsa trementem *Traxit*, & in multo lapsantem sanguine nati *Implicuitq;* comam læua, dextraq; coruscum *Extulit*, & lateri capulo tenus abdidit ensem.

Inter contemptores Diuū numeratur *Mexentius* à *Vergilio*

lib. 7. vbi ait Printus init bellum Tyrrenis asper ab oris Cōtēns
 pror diuū Mezentius. Fuit enim impius in homines sine deorū
 respectu, inquit Macrobius.

Lycæon, rex Arcadiæ, quum Ioui pararet insidias, ab eodem mu-
 tatus est in lupum, vt fabulantur Poëte Vnde Iuppiter apud Ouid.
 li. 1. Met. sic loquitur: An satis ô superi tutos fore creditis illos, &c.

Alcithoe fuit etiam contemptrix Bacchi. Oui. lib. 4. Met. At non
 Alcithoem Mineias orgia censet, &c.

Erisichon Thessalus, Cereris (quam aspernabatur) lucum absci-
 dit: Vlciscente dea ad tanram redactus est famē, vt sua ipse mem-
 bra cotroserit. Oui. lib. 8. Met. Pater huius erat, qui numina diuū
 Sperneret, & nullos aris adoleret honores, &c.

Prætidis filia Præti Argiuorum regis Iunoni se præferentes ab
 eadem mutatae feruntur in vaccas. Alij fabulantur hoc factū quōd
 Venerem spreuissent.

Atalanta & *Hippomenes* Veneræ concubitu templum Cybeles
 profanarunt Vterq; demum leones facti sunt, vlciscente numine.
 Autor Oui. lib. 10. Meta.

Diomedes, Tidei filius, Venerem in bello Troiano læsisse fertur.
 Oui. lib. 1. Elegia. Pessima Tidides scelerum monumenta reliquit.
 Ille deam primus perculit.

Cambyses rex Persarum templa & leges ludibrio habuisse fertur.
 Vbi enim potitus est Ægypto, Vulcani templum ingressus, visu &
 conuiciis insectari cœpit. Alia etiā simalachra per summam iocōū
 licentiam cauillatus exussit. Apertis item conditoriis mortuorum,
 cadauera introspicere maximæ duxit voluptati.

Capaneum scalarum repertorem (quem Poëtae fulminatum fuis-
 se dicunt) deorum contemptorem vocat Statius lib. 1. Theba. vbi
 ait: Sed enim ipse manu prægressus aurore facta, diu tutō supe-
 rium contemptor, & æqui impatiens.

Iam diximus in capite de Larronibus, & Sacrilegis, *Dyonisium*
 Syracusanum templa deorum spoliasse, suisque furtis gratularum,
 diis ipsis illusisse.

Xerxes rex Persarum notatur impietatis, q̄ Neptuno maris Deo
 sōpedes, & Soli tenebras minaretur. Stroza pater: Nec veluti Xer-
 xes, Neptuno vincla minamur, Classibus insolitum quum pate-
 fecit iter. Idem Templa in Græcia inflammavit, q̄ parietibus in-
 cluderent deos, quibus omnia deberent esse patentia ac libera,
 quorum hic mundus omnis templum esset ac domus. Autor Cice-
 ro lib. 2. de legibus.

Phlegyas, rex Lapytharum, & Ixionis pater, templum Delphici
 Apollinis incendit. Hinc ad inferos detrusus, ibidem grauissimè
 punitur

punitur. Verg. li. 6. Æn. Phlegyasq; miserrimus omnes Admonet,
& magna testatur voce per umbras, Discite iustitiam moniti, &
non temnere diuos.

Salmones, Æoli filius, Iouis fulmina in aëre simulabat, vt Deus
in Elide crederetur. Verg. li. 6. Æn. vidi & crudeles dantem *Salmo-*
nea pœnas, Dum flammis Iouis, & sonitus imitatur Olympi.

Celmis vnus fuit ex Idæis Dactylis, qui matrem deorum Rheam
violauit stupro.

Diagoras Melius Atheniensium factorum mysteria & carimo-
nias adeo neglexit, vt permultos auerterit à religione. Idem arca-
na mysteria (quæ non licebat profanis inuulgare) omnibus dete-
xit. Propterea Athenienses eum in exilium pepulerunt, talento
proposito, si quis hominem compertum occidisset.

Theopolemus, & *Hiero* fratres, Apollinis sanum expilarunt. Quo
facto pœnam iudicij reformidantes, domo profugerunt. Autor Ci-
cero in quinta Verrina.

Cyanippus Syracusanus soli Baccho sacra facere neglexit. Iratus
deus tantam ei ebrietatem immisit, vt repertam in tenebris filiam
nefando coitu stuprauerit.

Contemptor eius numinis *Armitus* ebrius factus est, & medu-
linæ filix vlciscente deo se commiscuit.

Theron rex citerioris Hispaniæ, furore correptus templum Her-
culis apud Gades expugnare voluit. & incendio dare. Iratus deus
fecit, vt eius naues improviso igne corripenterent. Autor Macrob.

Leo Imperator apud Constantinopolim sanctorum imagines
depositas incendit: iussitq; Romano Pontifici, vt idem faceret, si
imperialem gratiam sibi promereri veller.

Tertius post Neronem sauius in Christianos & religionem ca-
tholicam *Traianus* imperator, sub quo Clemens 111. Pontifex, Sy-
meon Hierosolymitanus episcopus, Ignatius Antiochenus epif-
copus passi sunt.

Imp. quoque *Decius* multa Christianorum millia dedit morti.
Quod etiam fecerunt Valerianus & Galenus filius. Vnde pater à
principe Turcarum deo volente captiuus abductus, in misera ser-
uitute consenuit.

Diocletianus per annos quatuor eadem rabie debaccharus est in
orthodoxæ fidei cultores.

* *Athanasius* Gotthorum rex multos itidem Christianos variis
tormentoribus generibus enecauit. Alios detruncauit gladio: quos-
dam in exilium pepulit, & ibidem fame & siti languere ad mor-
tem coegit. Hinc iusta numinis ira miserum exhalauit spiritum,
sanguinis fluxu toto corpore erumpentis.

* *Alius*
Athanic.

Euarix rex Gotthorum, templorum aditus spinis obserabat & sepiebat vt introcundi raritas obliuionem religionis induceret. Clericos carceribus includebat. Nullum omittebat tormenti genus, in quo feritatem suam non exerceret.

Demonax philosophus Adriani tempore, adduci nunquam potuit, vt ad Eleusina sacra ac ministeria accederet. Propterea accusatus à populo, vt religionis contemptor, factū excusauit, testatus ea sacra meritò esse sibi suspecta, quæ in occulto fierent. Nã si bona essent, dicebat ea manifestari oportere: si mala debere refugi.

Anaxagoram Clazomenium Athenienses in vincula coniecerunt, quod solem ignitum dixisset esse lapidem, non Deum: quem tamen illi pro Deo habebant.

Imperante *Constantino*, Manuелиs filio, quum Turcæ Constantinopolim cepissent, nullæ scelerum facies defuerunt: nulla dignitatis sexus, aut ætatis habita est ratio: Stupra cædibus, cædes stupris additæ. Templâ sanctorum diruta sunt: Ossa martyrum canibus & suis obiecta: Redemptor ipse iterum cruci affixus, luto limoque deformatus est. Nullum omisum est ludibrium, quod prus exercuissent Iudæi. Princeps tãtæ feritatis *Othomanus* vbi satis in sanctorum reliquias & simulachra seuitum est, feritatem conuertit in vtriusque sexus homines, quos omnes more pecorum gregatim occidit, præter nonnullas liberali forma fœminas, quas ad maiorem libidinis ignominiam reseruauit. Hoc autem factum est in annum salutis M.CCCCLIII.

Leo Armenius Imperator, parta de Bulgaris victoria, diuorum imagines deleri penitus iussit: paulò post à Michaele Traulo per insidias iugulatus.

Theophilus quoque imperator post Michaelem Traulum, quum sanctorum imagines iridem odio haberet, multos earum cultores ad mortem cædi iussit.

Gensericus princeps Vandalorum, quum Carthaginem cepisset, omnesq; opes interfectis ciuibus in ius suū vertisset, animum ad ecclesiarum spoliationem adiecit, quas sacris vasis exinanitas, & sacerdotum administratione priuatas, equorū suorū fecit stabula.

Herostatus templum Ephesæ Dianæ toto orbe nominantissimum, & inter septem orbis miracula nominatum incendio dedit vt immortalitatem nominis sibi compararet.

Brennus dux Gallorum Senonum templum Apollinis Delphici causa prædæ ingressus, ira numinis se interfecit. Auctor Valerius, & Iustinus lib. 24.

Fuluius Flaccus in Censura tegulas marmoreas ex Iunonis Lacinæ templo detraxit, & in ædem Fortunæ equestris, quã Romæ facie

faciebat, transtulit. Post quod factum negatur mente constitisse. Quin etiam per summam animi ægritudinem expirauit, quum ex duobus filiis in Illyrico militantibus alterum decessisse, alterum grauius vulneratum audisset.

Pleminius Scipionis legatus thesaurum Proserpinæ apud Locros spoliavit, nec desuit ultio. Nam postea in carcereter, errimo genere morbi consumptus est.

Pyrrhus quoque è Sicilia rediens, thesauros Locrensis Proserpinæ, intactos ad eam diem, spoliavit, & imposuit classi, quæ postea die vicinis deæ littoribus illisa naufragium fecit.

Milites *Alexandri*, qui milesiæ Cereris templum ad prædam irruerant, flamma obiecta, priuati sunt oculis.

HÆRETICI NONNULLI.

A*etius* Sophista Antiochenus, primùm Christianus, Arrianorum sectæ postmodum adhæsit. Vnde Antiochia pulsus est, & Atheos vocatus.

Ammonius Alexandrinus, præceptor Origenis, fuit à puero Christianus. Prouectior verò factus ad philosophiam se conuertit, de se fide orthodoxa.

Apollinaris iunior, dicebat animam à deo verbo facta non assumptam: aut si assumpta esset, non habere mentem. Huic propterea Christianorum commercio interdictum est.

Arrius Alexandrinus, Armodij filius, filium deum ab æterna patris substantia separabat. Ad quam hæresim refellendâ iussu Constantini Imperatoris celebrata est synodus Nicena, cui interfuerunt Alexander & Pannutius præsules. Item Athanasius diaconus cum cccxviii. aliis præsulibus, qui explosa Arrij sententia, filium patri consubstantialem fecerunt. Arius in exilium pulsus, magnam nihilominus turbam hominum in suam traxit sententiam, sed non impunè. Nam dum in latrina corporis excrementa egereret, animam cum intestinis emisit. Ex Ruffini historia.

Berillus, Bostrenæ vrbs Arabiæ præsul, dicebat Christum redemptorem ante humanitatem non extitisse, nec propriam diuinitatis habere substantiã, sed tantum patris in eo habitasse. Quem eius errorem ita repressit Origenes, vt tandem eum ad meliorem mentem reuocauerit. Auctor Eusebius.

Carpocrates, hæreticus Simonis magi superstitiones imitatus est, quas palàm tradebat.

Cherinthus dicebat, regnum Christi post resurrectionem Hierosolymis futurum, vbi mille annis homines libidini & voluptatibus indulissent.

Ebion putauit, Christum purum esse hominem, sine vlla deitate

perfectum tamen, & omni virtute cumulatissimum. Eius sectatores vocantur Ebionitæ.

Herhesaiæ quædam de scripturis refutabant, & quædam rursum admittebant nouæ ac veteris legis testimonia. Paulum apostolum penitus respuebant. Librum quendam circumferebant, quem dicebant de cælo lapsum, cuius verba si quis audisset, delictorum veniam consequeretur.

Eluidius Auxentij discipulus fatebatur virginem peperisse, verum postea congressam viro, dicebat alios suscepisse liberos, fratres domini. Insanam eius opinionem confutat Hieronymus.

Eudoxus præsul Constantinopolitanus fuit imitator Arianae sectæ. Valentis principis ætate.

Eunomius, præsul Cyzicentus, diuinitatem negabat in Christo. Plurima scripsit contra fidem, & differendi leges suis sectatoribus reliquit. Hunc Gregorius Nazianzenus & Gregorius Nisicens præfules suis argumentis confutarunt.

Eutyches. Constantinopolitanus discernebat Christum à verbo dei. Negabat præterea Christi carnem similem esse nostræ, duasq; in eo naturas inficiabatur. Aiebat ipsum Christi corpus è cælo descendisse, & in virginis uterum tanquam Solis radios penetrasse. In hunc celebrata est quarta Synodus. Volater.

Eusebius Nicomediensis præsul, secutus est Arrium, cui & multos peperit assecclas.

Fauftus Afer secta fuit Manichæus. Scripsit libros in orthodoxam fidem, quibus abunde respondit Augustinus.

Iouinianus nuptias virginitati præferebat, secutus opinionem Stoicorum de virtutum & vitiorum æqualitate. Eius scriptis respondit Hieronymus.

Pollio Macedonius dicebat, Spiritum sanctum nihil habere commune cum patre & filio. Fatebatur tamen filium patri similem.

Manes hæreticus imperante Aureliano Romam venit è Perside. Hic ponebat duo principia inuicem contraria. Dicebat se naturam ex virgine, & in montibus educatum. Ponebat unicam in Christo naturam diuinam. Eius verò humanitatem dicebat esse phantasticam: causatus non esse verisimile Deum pati voluisse. Contra verò Paulus præsul Antiochenus affirmavit Christum simplicem fuisse hominem, maximum alioqui prophetam. Vide Eusebium de hoc Manete. Sectatores eius dicti sunt Manichæi.

Meletius præsul in Ægypto Arrianis adhæsit, habuitque multos assecclas, eos maximè qui Petro præsuli Alexandrino aduersabantur.

Menander magus, genere Samaritanus, seruatorem se vocabat ex Olympo ad hominum salutem demissum. Docebat nullo pacto

ange

angelos ab hominibus vinci posse quàm magicæ artis disciplina. Varias passim hæreses diffudit, quarum lolio multorum oculos vitiauit.

Messaliani cuiusdã demõnis effectum expectabant, quẽ sanctum Spiritum arbitrabantur. Reiciebant opus manuum, tanquã malignũ. Somnio & otio indulgebant. Eius sectæ principes fuerũt Dato-
sius, Phibas, Dalphidius. Theoderitus in historia Tripartita.

Montanus Phryx natione, vocabat se paraclerum. Multos in suã traxit hæresim, & in his Priscam & Maxillam, quas eò redegit insaniam, vt relictis viris eum sequerentur, eiusq; inspiratione spiritũ propheticũ habere se crederent. Sectatores habuit qui Cataphrygæ dicuntur. Hi Spiritum sanctum sibi, non Apostolis infusum prædicabant.

Monothelita duas in Deo voluntates negabant, diuinam scilicet & humanam, quum tamen res aliter se habeat. Nã Christus multa vt homo voluit, & fecit. Multa item vt Deus. Contra hos celebrata est sexta Synodus, Anno salutis D L X X V. Sectæ princeps fuit Sergius præsul Constantinopolitanus. Autor Paulus Diac. de gestis Longobar.

Nouatus presbyter Rom. sectam instituit Nouatianorum, qui se mundos & puros appellabant. Hic in tantam lapsus est dementiaẽ vt eos (quibus Eucharistiam præbebat) prius iurare cogeret, se nunquam Cornelium Pontificem secuturos.

Episcopus fuit in parte Ægypti *Nepos* nominae, qui dicebat Sanctos in terris cum Christo mille annis regnatos in libidine, & voluptate.

Nestorius Germanicus, præsul Constantinopolitanus cœlũ suis sectatoribus promittebat, Christum hominem tantum esse prædicabat, duas negando naturas. In hunc celebrata est tertia Synodus sub Theodosio iuniore.

Nicolaus (à quo Nicolaitarum secta orta est) legem matrimonij refellebat, volebatq; promiscuos esse concubitus. Euseb.

Paulus samosatanus homo multæ arrogantiæ, & nullius propè sapientiæ, psalmos solitos canrari vetuit. Hisq; alios suffecit, quos in suam ipse laudem conscripserat. Negabat filium dei de cœlo descendisse, sed in utero virginis initium habuisse.

Praxeas Asiaticus plures negabat personas in trinitate, sed eundem patrem & creasse omnia, & in cruce pependisse, q; (vt dicebat) communicata pluribus monarchia autoritatem principatus minuat. Huius argumentis respondit Tertullianus.

Photinus, præsul Smyrnæus, humanam solum naturam in Christo posuit, instar Ebionitarum.

Sabi-

Sabinus, præsul Heracleæ, secta fuit Arrianus. Is Christianos omnes (qui in Synodo Nicena ab Arrio defecerant) idiotas vocabat, & ignavos, eosque in genij lapfos dicebat.

Sabellius hæreticus, negabat Christū Dei filiū, primogenitumq; omnis creaturæ: atq; etiam Spiritus sancti auferebat intellectum. Ponebat vnicam in trinitate personam. Hinc variz factiones, & malorum germina pullularunt. Eius sectatores Sabelliani dicuntur. Sunt qui Sabinum & Sabellum eundem faciunt.

Simon Magus natione Samaritanus multos artibus magicis, & ope demonū eludit Romæ, Imperante Claudio principe, ita vt numinis loco habitus sit, & honore simulachri decoratus, cū hac inscriptione, SIMONI DEO SANCTO. Eū Samaritani omnes & deum fatentur. Sunt qui dicant eum, quum per aëra deuolaret, Petri precibus cecidisse, eaque ruina miseram exhalasse vitam.

Symmachus. vnus ex interpretibus Bibliorū, putauit Christum ex concubitu Ioseph & Mariæ natum. Quam insaniam probare voluit euangelio Matthæi.

Baslides scripsit in Euangelium xxiiii. Commentarios, confinxitq; prophetas quosdam, vt Barabam & Barcōb, aliosq; barbaris nominibus nuncupatos. Hic instar Pythagoræ sectatores suos quinquennio filere iussit.

Theodorus Coriarius humanam tantum naturā tribuebat Christo. Fatebatur tamen verbum Dei in eo habitasse ob excellentem virtutem, Mariamq; non Dei, sed hominis tantum matrem esse. In hunc celebrata est quinta Synodus, Iustiniani principis & Vigillij pontificis tempore, anno salutis D. x l. vbi sancitum est, vt Maria Theotocos, id est, Dei mater, vocaretur. Euse. lib. 5.

Tertulianus patria Carthaginensis, quum in fide aliquandiu persistisset, tandem clericorum Ro. contumeliis ad Montani dogma delapsus est.

Apelles hæreticus dicebat in Christo fuisse corpus phantasticū, prophetias non recipiebat, quòd sese rescinderent, & implicarent contradictionem.

Acephali duas in Christo negabant naturas, nullo eius opinionis autore. Vnde & traxerunt nomen.

Almericus hæreticus dicebat Ideas in mente diuina creare, & creari. Hunc Innocentius III cremari iussit Lutetiz. Volater.

Barbara, Sigismundi Imperatoris coniunx, stultas vocabat virgines pro Christi nomine passas, q; voluptatis gaudia non gustassent. Dicebat animas cum corporibus interire, nec futuram a-liam vitam post hanc quam viuimus.

Cerdo hæreticus assererat duò fuisse contraria principia. Eius

assecclæ

afsectæ dicti sunt Cerdoniani.

Alagu hæretici verbum negabant esse Deū, spreta Ioannis Apocalypsi. *Aquarij* fuerunt hæretici quidam, qui solam aquam offerebant in calice sacramenti.

Adamiani, exemplo Adam nudi, ac sine vllis vestibus degebāt, eoque modo cum fœminis versabantur, asserentes illud in vita melius putandum esse, quod ad naturam magis accederet. Crinitus cap. 6. lib. 15.

Nyctages, vniuersam noctem somno & quieti concedebant, dicentes naturæ genium violati, atq; corrumpi, si ipso noctis tempore vigilaretur.

Himerobaptista apud Iudæos vocati sunt hæretici, qui seipfos & sua vestimenta quotidie abluebant. Autor Crinitus.

Marcion hæreticus bina principia, binosque deos ponebat, bonum scilicet, & malum.

Templarij hæretici emerferunt anno post imperium Augusti M. xxx. Hierosolymis in tantam sanctitatis opinionem venerūt, vt breui tempore multas diuitias ac templa sibi comparauerint, à quibus Templarij dicti sunt, quod frequentes & assidui versarentur in templis. Iidem Christi sacris impudentissimè abdicatis, in quadā sagittia diuenterunt Conflauerunt enim simulachrū quoddam miro artificio, cui hominis cutem superinduxerunt, collocatis in fronte binis carbunculis, oculorum vice promicantibus. hoc autem loco numinis reuerebantur. Morientium cadauera resoluta in cineres cæteris dabant in potum, vt in ea secta firmiores essent. Natum ex templarij virginisq; coniugio torrebant igne, simul ex humore deliquato suum perungebant simulachrum. Nefanda masculorum libidine conflagrabant. Damaati sunt autem in Viennensi consilio, & deuoti flammis sententia Clementis Pont. Max. Qui Benedicto successit.

Donatus, natione Afer dicebat filium esse minorem patre, & spiritum sanctum filio.

VATES, AVGVRES, ET ARVSPICES.

P*rotheum*, filium Oceani & Tethyos, poëtæ vatem faciunt. Vergil. lib. 4. Georg. Est in Carpathio Neptuni gurgite vates Cæruleus Protheus.

Laocoon vates fuit Troianus, qui prædixit Græcos in fatali Sinonis machina delitescere. Troianosq; obiurgauit, q; eam in urbem admisisse. Verg. lib. 2. Æneid. Autor.

Enrypilus, vates fuit Græcus, quem Sinon Vergilianus ait Apollinem

linem consuluisse super simulato Græcorum reditu in patriâ, ubi ait: Suspendi Eurypilam scitarum oracula Phœbi Mittimus, isque aditis hæc tristitia dona reportat. Est & Eurypilus vates medicinæ apud Plin. lib. 11. natu. histo.

At *Hytia* filia fuit Sesostris regis Ægypti, diuinationis perita, quæ futuram patri monarchiam prædixit.

Melampus filius Amythaonis medicus fuit & augur peritissimus Propert. lib. 2. Turpia perpeffus vates est vincla Melampus. Plin. lib. 25. Melampodis fama diuinationis artibus nota est.

Tyresias, rex Thebarum, & augur fuit, qui consultus à Ioue, vti maior esset, in Venere libido, virone an fœminæ, quum fœminæ dixisset, ira Iunonis excæcatus est. Quam eius cæcitatem Iupiter vaticinio pensauit. Alij excæcatum ferunt, quod Mineruam in fronte nudam conspexisset. Oui. lib. 3. Meta. At pater omnipotens (neque enim licet irrita cuiquam Facta Dei fecisse Deo) pro lumine adæpto Scire futura dedit, pœnam quæ leuauit honore. Stat. libro 2. Thebaid. Longæui vatis opacos Tyresius vultus, vocemque & velleræ nota Induitur.

Tages primus omnium aruspicij disciplinam dedit Hetruscis. Ouid. lib. vltim. Meta. Indigenæ dixere Tagem, qui primus Hetruscam Edocuit gentem casus aperire futuros.

Cassandra, Priami filia, quum Apollini copiam sui corporis promississet, ab eodem vates facta est: quum autem non staret promissis, iratus Deus fecit, vt eius vaticinijs non adhiberetur fides. Hæc prædixit futura ex Helenæ raptu infortunia; Propertius lib. 3. Certa loquar, sed nulla fides, neque enim Ilia quondam Verax Pergameis Phœbas habenda malis. Sola Parim Phrygiæ fatum componere, sola Fallacem patriæ serpere dixit equum. Ille furor patriæ fuit vtilis, ille parenti, Experta est veros irrita lingua deos. Idem lib. 4. & Vergil. lib. 2. Æneid.

Calchas, augur fuit, Thestoris filius, qui tempore belli Troiani Græcis oracula reddidit. Vergil. lib. 2. Æn. Hic Ithacus vatem magno Calchanta tumultu Protrahit in medios. Id prædixerat. Græcos omnes Troia diruta in patriâ sospites redituros. Quod secus accidit: nam multi apud Caphareû Euboicæ naufragium fecerunt. Quo liquet veterum vatum præfagia non semper vera extitisse. De Calchante Ouid. lib. 12. At veri prouidus augur, &c. Idem lib. 2. de Arte. Stat. lib. 3. & Cic. lib. 1. de Diuinatione. Ferunt hunc Calchantem cum Amphilocho Amphiarai filio ab expeditione Troiana redeunte ad Apollinis Clarij lucum diuertisse, reperto quæ ibidem Mopsos, quædam proposuisse. Quæ quum ille soluisset, aiunt Calchantem animi ægritudine periisse. Quæstio ab Hesiodo talis memoratur:

Mirab.

Mirabor sanè, poteris si dicere ficus, &c. Pherecydes apud Cælium scribit, Calchantem sue oblata interrogasse, quot porculos gestaret, Mopsium verò respondisse tres, atque ex his vnam feminam. Quem vbi vera locutum patuit, illum ægritudine intabuiffe.

Helenu, Priami filius, vaticinio clarus, autore Vergilio, apud quem Æneas sic eum alloquitur lib. 3. Æn. His Vatem aggredior dictis, ac talia queo. Troiugena interpres diuû, qui numina Phœbi, &c. Ouid. lib. 13. Metam. Quam sum Dardanio (quem cepi) vate potitus. Cic. lib. 1. de Divinat. Quid Asiæ rex Priamus, nonne & Helenum filium & Castandram filiam diuinantes habebat?

Naues nomen est vatis Troiani apud Verg. lib. 5. Æneid. qui dum incense ab Iride in Sicilia comburerentur Æneæ naues, docuit hoc ipsum fieri Iunonis odio, vt Latio Troianos auerteret: monuitq; Æneam ipsum, vt non succumberet calamitatibus, sed inuictò peristeret animo.

Carmentis, Euandri mater præfaga, & monitrix rerum futurarum, Prius vocabatur Nicostrata: verum vbi carminibus dare incepit responsa, Carmentis vocata est. Verg. lib. 8. Matrisq; egere tremenda Carmentis nymphæ monita, & Deus autor Apollo. Martianus Capella: Alij quoque huius generis homines, in diuinandi vsum & præscientiam procreati, vt Carmentis in Arcadia, ab effuso per vaticinia carmine dicta.

Manto filia Tyresæ (à cuius nomine dicta est Mantua) fuit etiam fatidica, & rerum futurarum præfaga. Verg. lib. 10. Ille etiam patris agmen ciet Ocnus ab oris Fatidicæ Mantus, & Thufci filius amnis, Qui muros matrisque dedit tibi Mantua nomen, Ouid. lib. 6. Metam. & Stat. lib. 10.

Rhamnetes, augur fuit, charissimus Turno. Verg. libro 9. Rex idem & regi Turno gratissimus augur, Sed non augurio potuit depellere pestem.

Asilas nomen etiam est auguris, qui suppetias tulit Æneæ contra Turnum, Verg. lib. 10. Tertius ille hominum diuûmque interpres Asilas, Cui pecudum fibræ, cœli cui sydera parent, Et lingue volucrum, & præfagi fulminis ignes, Mille rapit densos acie, atq; horrentibus hastis.

Tolumnius nomen est auguris, qui pro Turno bellauit in Æneâ. Verg. lib. 12. Expediuntque manus, primusque Tolumnius augur.

Iapys, Iasij filius nomen auguris apud eundem Verg. li. 12. Iamque aderat Phœbo ante alios dilectus Iapys Iasides, acri quondam cui captus amore Ipse suas artes, sua numera lætus Apollo Augurum citharâque dabat, celereque sagittas, &c.

Chopeus sacerdos fuit Cybeles diuinandi peritus. Verg. li. 11. Au-
reus

reus ex humeris sonat arcus, & aurea vati Cassida.

Arun: vates fuit Thufcus, cuius peritiam diuinando describit Luca. Hæc propter placuit Thufcos de more veruſto Acciri vates, quorum qui maximus æuo Aruns incoluit deſertæ mœnia Lunæ Fulminis edoctus motus, venafque calentes Fibrarum, & motus errantis aëre penna.

Labyſſa mulier fuit fatidica in Boëmia, quæ filiam habuit Cræco nomine, rerum quoque futurarum peritam. Valat. in Georg.

Phæmonoe virgo prima Delphici Apollinis vates fuiſſe dicitur, carmenque Heroicum inueniſſe. Plin. lib. 10. Phæmonoe Apollinis dicta filia, dentes ei fuiſſe prædidit. Luca. lib. 5. Phæmonoen errore vagam, curiſque vacantem Corripuit, cogitque fores irumpere templi, &c. & Stat. lib. 2. Syl.

Plin. lib. 7. ait maximam fuiſſe diuinitatem *Melampodis* apud Græcos, apud Romanos *Martio*.

Amphiaræus Oiclei filius, augur fuit & vates Græcus, quem quum Adraſtus rex in bellum contra Thebas vellet ducere, recuſauit: ac ne cogeretur, ſeſe occuluit, quod præuideret ibidē ſe periturum. Fraude tamen vxoris Eryphiles (quam monili corruperat Adraſtus) proditus eſt, & inuitus in bellum tractus, vbi terræ hiatu abſumptus eſt. Stat. lib. 1. & 3. & 7. Theb.

Mæon nomen eſt vatis, & auguris apud Statium lib. 2. Theb. dicentem: Ille hæc præuiderat omnia doctus Æris, & nulla decēptus ab alite Mæon.

Branchum ferunt Apollinis fuiſſe filium, cui pater diuinandi artem conceſſerit. Stat. Primoque æqualis honori Branchus. Strabo ait eum ſacerdotem fuiſſe delubri Apollinis Didymæi. Mirandula in hymnis: Hinc quoque Branchiaco vatem ſtimulauit ab axe Delius innumeris ſubigens ambagibus orbem.

Thyodamas filius fuit Melampodis, diuinandi quoque peritus. Stat. lib. 8. Inſignem fama, ſanctoque Melampode cretum Thyodamanta volunt, quo cum ipſe arcana deorum Partiri, & viſas vni ſociare ſolebat Amphiaræus aues, tantæque haud inuidus arti Gaudebat dici ſimilem, iuxtaque ſecundum.

Idmon, Apollinis & aſterix filius, & ex Argonautis vnus, claruit etiam vaticinio. Hunc à ſerpente occiſum ferunt. Sene. in Medæa: Idmonē quāuis bene fata noſſet, Cōſcidit ſerpens Libycis arenis.

Trophonius, vates fuit quiſpiam, ſpeluncam habitans, in quam qui deſcendebant perpetuò erant agelaſti & irriſibiles. Hinc adagium natum. In Trophonij antro vaticinatus eſt. de homine maxime triſti, & prænimis ſeuero. Mirandula in hymnis, Phœbeique antrum fundens conſulta Trophoni.

Apol

Apollonius, è Tyana ciuitate Græciæ, rerum futurarum prælagiis fertur claruisse. Præuidit enim Cilicem quendam lascium hominem intra diem tertium occisum iri, & contigit. Aiebat se cuncta facere Deo consultore, & duce dæmone, scireq; omnium linguas, & hominum cogitationes intrespicere, futura præuidere & iam præterea diuinitus cognoscere. Somnia interpretabatur, & declarabat portenta, damnabat animalium sacrificia. Eius vitam cõpensiõsè fatis describit Volaterranus.

Mopsus fuit omnium vatum peritissimus, vnus eorum, qui Argonautis futura prædixerunt. Cum hoc in certamen descendit Calchas, victusq; dolore animi in fata concessit, vt iam diximus. Adagium fluxit in vulgus, Mopso certior, de eo, qui citra mendacium futura præuidet, & enuntiat. Fuit Mopsus Ampyci filius. Ouid. lib. 10. Senec. in Medea. Val. Flac. lib. 1. Argon. Fuerunt & alij eiusdem nominis, vt Mopsus Tyresic filius: alius etiam, à cuius nomine Attica regio Mopsopia vocata est.

Polyxo nomen est Phœbadis apud Val. Flac. lib. 1. Argon. Tunc etiam vates, Phœbo dilecta Polyxo.

Philochorus Atheniensis, fuit vates Eratosthenis tempore, qui extinctus est insidiis Antigoni Macedoniae regis, & venisset in suspicionem contractæ cum Ptolemæo rege amicitia. Hic scripsit Attidis lib. xvi 11. qui continet res gestas Atheniensium, & reges & magistratus vsque ad Antiochum deum. Scripsit etiam libros quatuor de vaticinio.

Sospetra mulier genere Lyda, vxor Aedesi sophistæ, spiritu fatidico, & futurorum prælago fuisse prædicatur, atque etiam à quibusdam numinibus educata fertur.

Naius Nauius augur fuit, qui nouacula cotè præscidit, spectante Tarquinio. Quo factum est, vt Tarquinus ipse in rebus dubiis eo augure semper vteretur, & populus de suis rebus ad eum deferret.

Massurius, & *Muuius*, nomina sunt augurum Romanorum, apud Plinium lib. 10. cap. 7.

Sostratus vates fuit, qui per furorem multa prædixit Græcis, vt Xerxis aduentum in Græciam.

Spurina, vates Cæsarem monuit, vt idus Martias caueret, Tranquillo teste: Eoq; die interfectus est imperator, quem cauendum esse prædixerat vates.

Astylus Centaurus, Ixionis filius, quum diuinandi pericia claret, fratres suos monuit, ne bellum contra Lapythas molirentur. Idem prædixit Nesso vulnus quod Hercules sagitta erat accepturus. Ouid. Astylus ille etiam metuenti vulnere Nesso Ne fuge, ad Herculeos, inquit, seruaberis arcus.

Tyburnum Plin. lib. 16. ait fuisse Amphiarai filium, peritum augurij, à quo Tyburtes populi originem traxerint, multò ante Romanam conditam.

Olenus Calenus nomen est vatis apud eundem libr. 28. vbi ait: Quum in Tarpeio fodientes d. lubro fundamenta, caput humanum inuenissent, missis ob id à senatu legatis, Hetruriae celeberrimus vates Olenus Calenus præclarum id fortunatumq; cernens, interrogatione in suam gentem transferre tentauit.

Prylis, Mercurij fuit filius diuinandi apprime peritus: Hinc adagium, Lesbijus Prylis, in hominem sagaci coniectura.

Lampon fuit sacrificus, & vates oraculorum, solitus iurare per anserem velut auem auguralem.

Eurychle, vates fuit, qui de se suisque incommodis aliquid semper diuinabat. Hic per assistentem dæmonem vera vaticinabatur. Propterea Eurychle dicuntur omnes diuinaculi.

Chryses, vates fuit Iunonis, cuius filia Chryseidem quum Græci rapuissent, dea iniuriam viciscente, pestilentia in suis castris laborarunt.

Astyphilus Possidoniates, vir fuit vaticinij peritus, qui Cimoni Atheniensi (quo cum in summa familiaritate vivebat) mortem prædixit ex præcedentibus prodigijs. Plaut. in Cimone.

Martha nomen est mulieris fatidicæ, quam in lectica stantem honorificè circumduxit Marius, & sacrificia ea iubente celebravit. Hanc senatus, quòd futura obseruaret, & prædiceret, libertate donauit. Autor idem Plutarchus in Mario.

Apud eundem *Mithas* nomen est vatis, quo in explicandis prodigijs Dion vsus est.

Peripoltas, vates fuit ex Thessalia, qui Opheltem regem suosq; in Bœotiam populos deducens, familiam multis deinde temporibus nobilissimam ex se reliquit.

Aristander & *Cleomantes* nomina sunt diuinaculorum apud Plutarchum in Alexandro. vbi ait: Quod prodigium conspicatus Alexander, accitis ariolis Aristandro & Cleomanti Spartano aperit.

Vmbritius, apud eundem in Galba nomen est auguris: Nam illo die, inquit, simul cum diluculo & Galba præsentibus amicis sacrificabat in palatio augur Vmbritius. Cor. Tacitus: Sacrificanti pro arde Apollinis Galbæ aruspex Vmbritius tristia exta, & instantes insidias ac domesticum hostem prædicit.

Theocritus nomen est auguris apud eundem Plutar. in Pelopida.

Demophoon fuit vates, qui periculum Alexandro imminere prædixit. Autor Curtius, cuius verba citassem, nisi timerem calumnias eorum, qui tantam testimoniorum multitudinem vt nauseabundam

dam refugiunt.

Amalthea, Marpesia, Heriphile, nomina Sibyllarum aut aliarum Phœbadum apud Tibullum lib. 2. Quicquid Amalthea quicquid Marpesia dixit, Heriphile Phœbo grataq; quod monuit. Polirianus quasdam phœbades atq; vnâ viros diuinandi peritos his verbis enumerat:

Quin & veteres prompsere Sibyllæ
Carmen, Amalthea, & fati Marpesia diues,
Herophile que Idæa genus, prædocta que Sabe,
Demo que Phygo que, & veri gnara Phænnis,
Et Carmenta parens, & Manto, & Pithya longos
Phemonoë commenta pedes, & filia Glauci
Deiphobe nimium viuax, & Martia fratrum
Nomina, lymphatus que Bacis, subter que Trioney
Narus hyperboreos Ollen, in que Attide terra
Clarus honore Lichas, Dodoniades que columbæ.

Davidem ecclesiastici omnes sacrorum vatum principem fuisse fatentur. Idem Polirianus: An memorem Solymos prælustria nomina vates, Psallentemq; Deo regem, qui turbine fundæ Ictæ Philisthæo secuit per ora giganti.

Symachiam Martianus Capella ait vnâ fuisse ex Sibyllis, quas duas numero solum ponit dicens: Quas non decem (vt asserunt) sed duas fuisse non nescis, id est *Heophilam* Troianam, Marmensî filiam, & *Symachiam* Hippotentis filiam, quæ Erythræa progenita, etiam Cumis vaticinata est.

Theano & *Euxippe* filia cuiusdam Scedasi Spartanis cauendæ oracula præcinuerunt. Postea tamen ab adolescentibus eiusdem loci constuprata, & in puteum coniecta sunt. Quod vbi rescivit pater, animi dolore seipsum interfecit.

Algerius Carthaginensis, fuit adeo diuinandi peritus, vt dæmonibus afflantibus responderet quicquid egisset quisq; aut omnino cogitasset. Quod testatur Augustinus, qui illis ipsis vaticiniis se plerunque scribit interfuisse.

Cælius scribit fuisse in patria sua muliereulam nomine *Jacobæ*, ex cuius ventre immûdi spiritus acclamati futura prædicentis, ac vnum ex his *Cinnaculum* fuisse nuncupatum, qui & præterita & futura percontantibus respôsa dabat mirifica. Interrogatus tamen de futuris, mentiebatur sæpenumero.

Ophionius fuit Messeniorum vates, qui semper à natali die luminibus captus priuatim & publicè vaticinia peregit.

Polybius Corinthius, filio Troiam proficiscenti & multis aliis mortem prædixit. Autor Cicero.

Thrasylbulus fuit inter Elæos quispiâ, multis præfagiis nobilitatus, quo etiam titulo simulachrum meruit in Olympia.

Lamus Apollinis fuit filius, qui fatidico spiritu magnum apud veteres nomen adeptus est.

Scirus vates fuit Eleufin⁹, à cuius noë Minerva Sciras dicta est.

Sbaris filius cuiusdã Seuthæ inter Scythas, scripsit oracula quæ nuncupata sunt Scythica. Vide Cel. cap. 22. lib. 9.

Terentius Varro in libris antiquitatum scribit *Vestium* inaugurandi disciplina nobilem fuisse, eumq; affirmasse, futurum Romani imperij terminum post M C C. annos.

Saxo Grammaticus ait, *Vgerum* vatem fuisse ætatis incognitæ, & supra humanum terminum proluxa.

Paulus Diaconus ait, *Baudolinum* quendam viræ sanctitate conspicuum prophetico spiritu claruisse, regnante apud Lōgobardos Luitprando.

Fuit & eo tempore alter *Theolapius*, nomine, qui præfago spiritu multa prædixit fututa.

Amphilochus rex fuit & augur inter Argiuos. Mirådula in hymnis: Amphilochi aut monitus adiit malè sana nefastos.

Heleus vates fuit Polycrati Samiorum tyranno familiaris. Autor Herodotus.

Callias vates Elæus, qui Amyclis vaticinia reddidit.

Perialla antistes fuit mulierum apud Delphos vaticinantium, ætate Cleomenis.

Cleander quoq; nomen est vatis Arcadici apud eundem Herod.

Fuit & *Megistias* patria Acharnanius, oriundus à Melampode, clarus vaticinio. Nam prospectis extis futura prædicebat. Floruit ætate Leonidæ Spartani. Herod. lib. 7.

Euentus vates fuit Apud Apolloniatas, initio pastor quo dormiente quum lupi LX. gregem inuasissent, ouesq; ad vnam trucidassent, re cognita, vocatus est in ius, & indicẽ sententia excæcatus, mox tamen insitam obtinuit diuinationem, habuitq; filium Deiphoanã, qui ductus à Corinthiis exercitui vaticinabatur. Autor Herodotus in Calliope.

Apud Græcos aruspex fuit *Tisamenus* Antiochi filius, qui apud Delphos reddebat oracula.

Habuerunt etiam Græcialium aruspicem Leucadium *Hippomachum* nomine.

Claruit *Daniel* spiritu prophetico. Scripsit librum partium in decem visiones. Susannã falso accusatam, liberavit à morte. Floruit ætate Nabuchodonosor Chaldæorũ regis, à quo captiuus ductus & enutritus est. Datus est leonibus in prædã, à quibus tamen euasit

euasit illæsus. Sabellicus: Fatidico iuueni mirabile dictu Sæpius
obiecto sæui parsere leones.

Moses, seu Moyses, Hebræorum dux vaticinio spiritu omnium
maximè claruit. Ei dominus in monte Sinai gloriam suam pate-
fecit. Seruanti oues apparuit in rubo ardenti qui tamen non com-
burebatur. Deum vidit, quod mortalium nemini contingit vnquã.
Decalogi præcepta accepit in tabulis æneis quæ dedit filius Israël.
De Mose Iuuenalis: Tradidit arcano quodcũq; volumine Moses.

Galeota, vates fuerunt in Sicilia & Attica, à Galeote Apollinis
filio. Hos solebat consulere Dionysius.

Cicero lib. 1. de Diuinat. scribit *Deiotarum* regem fuisse peritum
auspicij, ac nihil vnquam gessisse nisi auspiciatò.

Tarchon, fuit dux & aruspex in Hærrunia, cuius meminit Vergi-
lius lib. 10. & 11. *Æneid.*

Prophetarum nomina apud Ecclesiasticos sunt, Esdras scriba
Hebræus, Neëmias, Artaxerxis pincerna, Agabus. Item Amos, Ag-
geus, Achias, Baruch, Delbora, Exechiel, Esaias, Helias, Enoch, Sy-
meon, Moyses, Dauid, & alij plerique.

Ocyroe Chyronis Centauri filia res futuras præscisse dicitur: de
qua Ouid. lib. 2. *Mera.* Hæc prædixit *Æsculapii* adhuc infantè me-
dicinæ artis pertissimum fore, & à Ioue aliquando fulminatam iri.

Aethion nomen est vatis apud Ouid. lib. 5. *Mera.*

Porro Diuinationem Græci *Manticè* appellant, id est scientiam
rerum futurarum. Hanc scientiam primi excogitauerunt *Ægyptij*
& *Chaldæi* ex obseruatione syderum.

Cilicium & Pisidarum gens, & his finitima *Páphyła*, volatibus
auium, cantibusque declarari res futuras crediderunt.

Romulus urbem auspiciatò ipse optimus augur condidit.

Auguribus reges vsi sunt, nec sine auspiciis olim res gerebatur.
Colophonius Xenophanes diuinationem negauit: Contrà verò
Democritus comprobauit.

Chrysisippus duos libros scripsit de Diuinatione, vnũ de oracu-
lis, vnum de somniis, Dyogenes Babylonius vnum, duos Antipa-
ter, quinque Posidonius.

Discipulus Antipatri Panetius dubitauit an esset vis vlla diui-
nandi. Cic. ait, Diuinationem esse earum rerum (quæ fortuitò pu-
tantur) prædictionem atque præsentionem.

Duo sunt diuinandi genera, alterũ artis, vt in extis pecudum, &
in fortibus; alterum naturæ, vt somniorum & vaticinationũ, Diui-
natio coniectura nititur, vltra quam progredi non potest.

Lituus clarissimũ erat insigne auguratus, quo Romulus regio-
nes direxit, quã urbem condidit. Erat autem Lituus bacillum le-

uiter à summo inflexum. Tiberius Grac. augurum & aruspicum disciplinam comprobauit.

Arte carent diuinatores, qui nō ratione aut coniectura, sed coniectatione quadam animi futura præsentunt.

Sagire, est acutè sentire: hinc Sagaces, qui multa scire volunt. Qui sagit priusquam res oblata est: Prælagire dicitur. Hinc prælagatio diuinatio, quæ si exarsit acrius furor appellatur, quum abstractus à corpore animus diuino instinctu concitatur.

Vaticinia quæ explicantur coniectura, aut euentis notata sunt, artificiosa dicuntur, non naturalia.

Apud Persas magi congregabantur in fano commentandi causa ut augurarentur ac diuinarent.

In Telmesso, Caria vrbe, claruit aruspicum disciplina.

In Syria Chaldei cognitione astrorum. & ingeniorum solertia antecelluerunt.

Hetruria facillè interpretabatur, quid quæq; portenta sibi uellent. Propterea antiqui Romanæ urbis principes filios Hetruræ populis dabant in disciplinam.

Phryges, Pisida, & Cilices Arabiæ auium significationibus obtemperabant quod & fecerunt Umbri.

Fortuna, Casus, Euentus nihil aliud quam quum aliquid sic cecidit & euenit, vel non cadere ac euenire, aut aliter cadere atque euenire potuerit.

Constat falsa quandoq; aruspicum fuisse vaticinia & consilia. Nam Cæsar quum à summo aruspice moneretur, ne in Africâ ante brumam transmitteret, transmisit tamen. Quod nisi fecisset unum in locum omnes aduersariorum copiæ conuenissent.

Falsum fuit responsum illud ex Delphico de rege Pyrrho: Aio te Æacida Romanos vincere posse, nunquã enim Apollo Larinè locutus est. Deinde Pyrrhi tempore Apollo versus facere deserat.

Apud Lygureos Thraciæ populos, Antistites oracula reddituri, multo prius uino se ingurgitabant: Contrâ uerò apud Clarios, futura prædicturi aquam prius largè hauriebant. Diuinatio quæ per aquam fiebat, Hydromantia dicitur. Axinomantia erat diuinatio per securim. Læcanomantia per peluim, in qua aqua mouebatur à dæmone, & vox tenuis index futuri reddebatur. Geomantia erat illa, quam de punctis terræ fixis constabant. Pyromantia erat, quam de variis figuris ex flamma glomeratis colligebant. Capnomantia erat diuinatio per fumū. Capyromantia, quæ de speculis ex disulfatibus imaginibus trahebatur. Æromantia quæ fiebat ex ære. Cofchinomantia ex cribro. Cleromantia ex fortibus. Physiognomia ex membrorum natura. Chiromantia ex manibus. Botanoma-

mantia ex herbis. Gastromátia ex amphora ventrosa, quæ à pue-
ro solebat introspicí. Augurium ex auibus. Extispicium ab extis.

Ceterum fidem non esse diuinaculis adhibendam Phauorinus
apud Gellium arguit hoc modo: Aut enim (inquit) aduersa euenta
dicunt, aut prospera: Si prospera, & fallunt, miser fies frustra ex-
pectando. Si felicia promittunt, eaq; ventura sunt, expectatio te
spei suspensum fatigabit, & futurum gaudij fructum spes tibi iam
deflorauerit. Si aduersa dicant, & mentiantur, miser fias frustra ti-
mendo. Si aduersa, & non mentiantur, iam inde ex animo miser
fies, antequam è fato fias.

PRODIGIA ET PORTEN-

TA DIVERSA.

Coelum sanguinea specie apparuit, quum rex Philippus Græ-
ciam inuasit.

Stellæ circa Solis orbem visæ sunt, Au gusto Cæsare in prima
iuuenta urbem intrante post mortem patris.

Circa Solem arcus apparuit, L. Opimio, & Q. Fabio consulibus.

Triui Soles apparuerunt Sp. posthumio, & Q. Minutio cons.

Lunæ triuz visæ sunt, Cn. Domitio, & L. Annio consulibus.

Clypeus ardens ab occasu ad ortum scintillans, C. Valerio, &
Cn. Mario consulibus.

Relatú est cœlú lacte pluísse & sanguine, M. Acilio, & C. Portio
cōsulibus. Itē carne L. volúnio, & Ser. Sulpitio cōsulibus. Item fer-
ro in Lucanis, paulò antequam L. Crassus à Parthis occideretur.

L. Paulo & C. Marcello cōsulibus lana pluit, & laterib. coctis. Ar-
morú crepit⁹ & sōitus tubarú auditi sunt è cœlo Cimbricis bellis.

Tertio consulatu Marij visa sunt ab Amerinis & Tudertibus ar-
ma cœlestia ab ortu & occasu inter se concurrentia, pulsís ad ex-
tremum, quæ ab occasu erant.

L. Martio & Sex. Iulio consulibus in agro Mutinensí duo mon-
tes inter se concurrerú, crepitu máximo assultantes & redeuntes
& inter eos flamma fumoq; exeunte. Quo concursu villæ omnes
elise sunt, Animalia per multa (quæ intra fuerant) exanimata sunt.

Tiberio principante maximus post hominum memoriá terræ-
morus factus est, quo xii. vrbes Asiæ vna nocte prostratæ sunt.

Quum Dionysius iunior suo principatu pulsus est, accedit pro-
digium, vt vno die in portu dulcesceret mare.

Inter initia Marsici belli Alcippe mulier peperit elephantum, &
quædam ancilla serpentem.

Natus est Hippocétaurus in Thessalia, & eodē die mortuus est.

Quo anno Sagunthus deleta est ab Annibale, puer in eadem vr-
be reueisus est in vterum matris.

Annoratum est antiquis prodigijs, canem locutum fuisse, & serpentem latrasse, quum pulsus est regno Tarquinius.

Bouem quoque locutum fuisse, proditur veterum monumētis.

C. Lepido apud Plinium testis est arbores locutas. Oliua in totum ambusta reuixit.

In Bœotia derosa à locustis ficus germinauere.

Laodiceæ aduentu Xerxis Platanus in oleam mutata est.

Paulò ante mortem Cæsaris equorum greges comperti sunt pabulo abstinere, vbertimq; flere. Pridie verò quàm interficeretur, auem regaliolum cum laureo ramulo Pompeianæ curiæ se infertentem volucres varij generis discerpserunt.

Ante mortē Caligulæ simulachrū Iouis Olympiæ tantū cachinum repente edidit, vt machinis labefactis opifices diffugerint.

Ante mortē Sergij Galbæ, quum oppidatim victime dederentur, taurus securis ictu consternatus, rupto vinculo effedum ius inuasit, & totum cruore perfudit.

Neronis principatu arbores sedem mutauerunt.

M. Lepido & Q. Catulo consulibus, in villa Galerij locutus est gallus gallinaceus.

Cecinere galli nocte tota, qua Mathæus vicecomes primum suscepit filium, vnde Galeaceo inditum nomen.

Neapolis sub Nicolao quinto Pontifice Maximo, tremuit, eoque motu multa hominum millia perire.

Seruo Tull. adhuc puerulo dormiēti flāma emicuit circa caput.

Tempore belli, quod Romani gerebant in Veientes, Albanus, lacus solitum stagni modum excessit.

Dum L. Sylla consul sociali bello in agro Nolano immolaret, subito ab vna parte aræ prolapsus est anguis, quo viso, Posthumus aruspex suasit vt exercitum in expeditionem educeret.

C. Volumnio & Seruo Sulpitio cōsulibus bos mugitu in humanū sermonē conuerso locutus est. De his cōsule valerium Maxim.

Puer infans semestris in foro Boario triumphum proclamauit. Alius cum elephantino capite natus est.

Traditur etiam in antiquis prodigijs, lapides in agro Piceno pluisse: In Gallia lupum vigili è vagina gladium abstulisse: In Sicilia scuta duo sanguinem sudasse: mercenibus eruentas spicas in corbem decidisse: aquas sanguine mixtas fluxisse. Secundo etiam bello Punico bouem dixisse, Caue tibi Roma.

C. Hostilio Mancino, in Hispaniam ituro, talis vox sine autore vllò peruenit ad aures. Mancine mane.

Quum T. Gracchus consul in Lucanis sacrificasset, angues duo ex occulto prolapsi hostiæ, quam immolauerat, iecur adederunt.

dem um

demum in eafdem latebras fe retulerunt. Idem quoque fecundùm
facrificio:nti accidit.

M. Craffo in Parthos ituro datum eft pullum paludamentum,
quum exeuntibus in prælium album aut purpureum dari foleret.

Quum Pompeius Dyrrachio egressus in Cæfarem proficifce-
retur, eius figna apum examinibus obfcurata funt: quo portento
Iupiter eum à bello reuocabat. Sonus tympanorum Pergami ab-
ditis delubris editus eft. Palma viridis Trallibus in æde Victoriæ
fub Cæfaris ftatua enata eft.

In exercitu Xerxis aduerfus Græciam contracti equæ partu le-
pus editus eft. Eidem priufquàm Athenas deleret, de inuadendis
Lacedæmoniis cogitanti hoc accidit: Infufum namq; pateræ eius
vinum ter in fanguinem conuerfum eft.

Midæ puero dormienti, formicæ in os grana tritici congefse-
runt, vt Platoni mel & fauos apes intrulerunt.

Anno quo Hierofolymas deleuit Vefpafianus, fy dus in cælo ap-
paruit Gladij figura, vrbi imminēs. Apparuerūt & currus variis cæ-
li regionib. vagâtes, viſæ funt armatæ acies cõcertare in nubibus.

Sedente in Pontificatu Ioanne xi. Genuæ fons fanguinis pro-
digioſè fluxit. Paulò pòft vrbs ipfa à Sarracenis capta eft.

Pridè quàm Veneri Liguflico bello vincerentur, Corui diuerfis
inter fe agminibus confligere, ita vt fanguis fuperne cadens na-
ues ipfas cruentaret.

Imminente Romano primo ciuili bello, ignis ex haftis fubito
emicit, qui vix pòtuit extinguì. Tres corui pullos fuos in viam
productos laniarunt, quòd ex laniatu fuperfuit, retulerunt in ni-
dum. Mures aurum in templo roferunt. Capta ex his fœmina qui-
nos mafculos in mufcipula enixa eft, & tres ex illis deuorauit.
Tubarum clangor in aère concrepuit.

Triumuiralibus copiis ad Bononiam contractis, fedit aquila
fuper Octauij tabernaculum, duofque hinc & inde coruos inceſ-
fantes vehementer affixit. Quod vniuerfo exercitui futuram
Triumuirorum difcordiam portendebat.

Moyſes (cuius virga fe in draconem conuerterat, ac demum
priorem acceperat formam) rubum vidit incombustum.

Daniel quum Sufis eſſet in Meſopotamia, concidiſſetque in fa-
ciem terræ motu, iuſſus poſtea cœleſti voce furgere, ipſumq; cœ-
lum intrueri, arietem vidit in aère multicornem.

Eo die quo virgo Chriſtum peperit, oleum Romæ in tranſy-
berina regione erupit, & diem totum perpetuo manauit fluxu.
Quo die Chriſtus affixus eft cruci, ſol à ſexta hora diei ad nonam
obtenebratus eſt.

*hæc de via
Dei dicitur
terreno
perpetua*

Mauritio Imp. (qui Gregorio pōtifici erat infestissimus) apparuit homo ignotus monastico habitu cū gladio, quē Imp. statuat circumferens, prædixit Mauritium gladio periturum, vt accidit.

Dario Babylonem obsidenti vox ē muris reddita est, vrbem ipsam tunc à Persis captum iri, quum mula pareret. Quo prælugio omnes capiendæ vrbis desperatio iam ceperat, donec Zopyri Persæ mula enixa est.

Anno quo Nero excidit principatu, oleæ & prata in contrarias sedes transiere.

Antè paulò quàm Augustus Imper. factus esset, hos in suburbano Romæ, ad arantem locutus est, frustra se vigeri. Non enim frumenta sed homines breui defuturos.

Sedete in pōtificatu Leone VII. Sol per aliquot dies veluti sanguinolētus apparuit. Quod prodigiū calamitosa pestis secuta est.

Anno M. CLVII. Christianæ salutis figura crucis in luna publicè visa est.

Imperante Henrico septimo, & sedente in pontificatu Clemente quinto, tres Lunæ simul apparuerunt.

Anno salutis M. CCC XLVIII. Imperante Carolo quarto ceciderunt è cælo quædam bestiolæ, quarum corruptio & fætor pestem attulerunt.

Anno salutis M. CCC CLVI. sedente Calixto tertio natus est in Sabinis vitulus biceps. Romæ apud Venens portam sanguis cecidit è cælo in Liguria.

Imperante Henrico IIII. monstrum supernè bicorpor natum est in agro Britannico. Imperante Henrico quinto in agro Hemi-liano & Flaminio sanguis pluit idibus Iuij.

Regnante apud Gallos Ludouico XII. & sedente in pontificatu Julio II. monstrum natum est Rauennæ, habens cornu in capite, vtrinque alas, brachia nulla, pedem vnum, oculum in genu, vtrunque sexum, in medio pectore ypsilon & crucis effigiem.

Quum Roscius esset in cunabulis, noctu lumine appposito experrecta nutrix, animaduertit puerum dormientem circumplexatum serpentis amplexu.

Lacææ mone in Herculis fano arma sonnerunt, eiusdemq; Dei Thebis valuæ clausæ sua sponte se apparuerunt, scuta sublime prius fixa humi reperta sunt.

MIRACVLA QVÆDAM NATV-
RÆ, CVM ALIQVOT ALIIS PRŌ-
DIGIIS ET PORTENTIS.

Miracula naturæ vocamus, quæ præter consuetudinem acci-
dunt, idq; rarissimè, cuiusmodi sunt sequentia.

Cælius

Cælius Agrippa ex utero matris egressus est in pedes. Hinc ab ægio partu traxit nomen.

Ammonius Alexandrinus philosophus, Origenis præceptor, Alinum habuit sapientiæ auditorem.

Ferunt Anaxagoram Clazomenium, Catonem, & M. Crassum nunquã risisse, L. Pomponium nunquam ructasse. Antoniam nunquam expuisse. Zenophantum risum cohibere nequivisse. Epimenides Cretensis missus ab Agisarcho patre ad ouium custodiã, dormiuit in spelunca annos quinquaginta. Polystratus & Hippoclidus Epicuri discipuli eodem die nati, eodem die mortui sunt.

Phileras Cous Elegiographus fertur fuisse corpore tam tenui, ut necesse fuerit plantis eius plumbum adhibere, ne ventorum flatu raperetur. Telephus Herculis filius iussu aui expositus in syluis nutritus est à cerua.

Ceneus, Iphis, Tyresias sexum feruntur mutasse. Pontanus in Stellis: Peniteat generis tamen & se Ceneia malint, Aur in femineam penitus transire figuram. Ausonius: Mæret in antiquam Ceneus reuocata figuram.

Mattia mulier Romana partu fulmine exanimato superuixit.

Plinius ait ad Cuculias aquas opacam esse syluam, quæ nunquã die ac nocte eodem loco uisitur.

In Tarquinensi lacu duo nemora olim circumferabantur, nunc triquetram figuram edentes, nunc rotundã, nunquam quadratam.

Fanũ Veneris habet P. phos, in cuius aream nunquam impluit.

Iuxta Harpasa oppidum Asiæ czutes est, horrenda vnico tamen digito mobilis, si toto corpore impellatur, resistens.

Locris & Crotone nunquam fuit pestilentia.

Licio Crasso & C. Cassio Longino cons. Casini puer factus est ex virgine.

Licinus Mutianus apud Plinium prodit uisum à se Argis Aristonem, cui nomen Arestulæ fuisse. Nupsisse etiam, mox barbam & uiriliter peruenisse uxoremque duxisse.

Plinius ipse ait se uidisse in Africa mutatum in marem die nuptiarum L. Cossicium ciuem Tisdritanum.

M. Curius & Cn. Papyrius Carbo cum dentibus nati sunt, quo etiam modo nata est Valeria.

Filius Prusæ, Bithyniorum regis, in superna oris parte habuit os vnum continuum vice dentium.

Risit eo die quo genitus est Zoroastres, eiq; cerebrum ita palpitauit, ut impositam repelleret manum.

Orionis corpus x l v l cubitorum in abrupto quodam monte Cretæ repertum est.

Euri-

Eutimenis filius triennio in 111 cubita adoleuit.

C. Meccenas ultimo vitæ triennio somnum oculis non vidit vilo horæ momento.

Reuixit in rogo Aniola consularis, crematus tamen: quoniam prævalente flamma frubueniri non potuit.

Cælius Tubero prætura functus relatus est à rogo.

Hermocini Clazomenij anima relicto corpore errabat, & vaga è longinquo multa enuntiabat.

Corfidius funere locato reuixit, & locatorem funeris extulit.

Non est alienum à miraculo. Elephantibus intellectum esse sermonis patrij, & obedientiæ, officiorumq; (quæ didicerint) memoriam. Item amoris & gloriæ voluptatem: Solis & Lunæ veneracionem. Regem adorât, genua submittunt, per funes ambulant. Mutianus apud Plinium testis est fuisse quendam, qui ductus literarû Græcarum didicerit, atque hæc scripserit: Ipse ego hæc scripsi, & spolia Celtica dicaui.

Copas apud Plin. scribit Demarchum Parrhasium in sacrificio (quod Arcades Ioui Lycæo humana hostia faciebant) immolati pueri exta gustasse, & in lupum se cõuertisse, ac decimo demum post anno pristina restitutum formæ.

Suffosum à cuniculis in Hispania oppidum, à talpis in Thessalia, à ranis ciuitatè in Gallia pulsam, à locustis in Africa, Ex Gyaro insula à muribus fugatos. Amyclas à serpentibus deletas adscribendum est miraculo.

Cecinna Volaterranus Equestris ordinis captas hirundines victoriæ nuntias amicis mittebat, in eûdum nidû postea remeantes.

Philarchus apud Plin. testis est, Aspidem in Ægypto fuisse, que ad mensam cuiusdam ventitans, ibidem sit enixa catulos. Quorû vnus quum hospitis filium occidisset, re cognita, mater extremû, de eo supplicium sumpsit, nec postea redierit in tectum.

Nicolaus quidam, Calapiscis cognomento, ex Apulia oriûsus, ita à puero vrinationi insueuerat, vt postea inter marinas beluas remaneret illæsus dies multos.

Albertus Magnus scribit mulierè fuisse in Colonia Agrippina, quæ per dies xxx. durauerit sine cibo, fuisse item virû melancholicum, qui captiuus in carcere septè hebdomadas ieiunus mæserit.

Cicero apud Plinium testis est, in nuce inclusam Iliada Homeri carmen in membrana scriptum.

Achemenis herba coniecta in hostes, facit eorum agmina terpidare, & terga vertere Auctor Plinius.

Pyrrho regi pollex fuit in dextro pede, cuius tactu lionosis medebatur.

Alber

Albertus Magnus scribit quendam fuisse mulierem in Germania, quæ LX. filios peperit, quolibet partu quinque, quorum nullus ad dimidium annum peruenerit.

Alterius meminit Auicēna, quæ duos & XX. abortiuos ediderit. Ion Chius prodit apud Cælium, Herculem fuisse triplici dentium serie.

Ferunt vetustissimū quendam fuisse Marin nomine, antica corporis parte humana, postica verò equina, qui equā primus inscenderit, annos CXXXII. vixerit, ac ter mortuus, ter itidem reuixerit.

Anates Ponticæ venenis viuunt.

Matreas feram habebat, quæ semetipsam vorabat.

Fuit quispiam nomine Philinus qui tota vita nullo vsus est potu, nullo cibo præterquam lactis.

Smyndirides Sybarita dicebat, se nec orientem vidisse Solem, nec occidentem annis plus minus viginti: quod etiam de se prædicabat Ponticus Hestieus.

In eo insula ouis de grege cuiusdam Nicippi leonem peperit, præter ritum naturæ, quod Nicippo tyrannidem portendebat, quā mox assecutus est.

Græci Æsopum, Herculem, Tyndareum & Glaucum reuixisse dicunt.

Abaris fuit Hyperboreus, qui per vniuersum orbem terræ sagittam circumtulit, nihil omnino comedens.

Quo tempore Bocchorus Dynastes præerat Ægyptiis, agnum locutum ferunt.

Cælius ait se duorum ferè stadiorum spatio à mœnibus vrbis patriæ vidisse cornicem albam, capite nigrante. Hinc Cornix alba, prouerbio dici solet, res inuentu rara.

Sunt qui veritati & historiæ tribuant Gryllum à Circe deformatum fuisse in brutum.

Ælianus prodit ceruū à Ptolemæo Philadelpho ita educatum, vt Græcè loquentem magistrum perspicuè intelligeret.

In partem miraculi pono, quod Scipio Africanus annis LXXXII. nihil emerit, nihil vendiderit, nihil ædificauerit, libras argenti XXXIII. auri tres tantum moriens reliquerit, cuius tamen potestate victa fuerat Carthago.

Plutarchus in lib. de Oraculis, scribit Cleonem & Daulia multos quibus vixerat annos nulla vnquam insomnia vidisse. Quod & Trasimeni contigit.

Thæo Stoicus dormiēs passim ambulabat, quo etiā morbo laborauit seruus Periclis adeo vt dormiens in summa recta reperet.

Scribit Cælius Buddam, gymnosophistarum principē, è latere
sua

suo virginem generasse.

Ferunt & principem philosophorū Platonem natum de virginis partu, Perfectione eiusdē marie Apollinis oppressa phātasmate.

Amore lasciuo & Venereo puellam vrfus adamauit. Vide in capite de Hominibus adamatis à brutis.

Herodorus in Euterpe ait suo tempore hircum palām coiuisse cum muliere.

Anno 1623.

Xerxe in Græciam cōpias parante, mula peperit mulum masculis, fœmineis, iue genitalibus.

in opido de
Aoa. de
teris caste
la mula

Ex vna mure genitos c x x. Item apud Persas pręgnantes in vtero parentis reperas, scribit Plin. lib. 10. cap. 95.

cuiusdam
Dolborij
Sordidus
nig vili
medicinæ

Euryphæus Cyrenæus habuit in superiore maxilla vnicum os continuum vice dentium.

p fiten
tj d s b o.

Timarchus, Mestoris Cyprij filius, habuit vtrinque geminum dentium ordinem.

opido mu
la mulum
peperit.

Agrippina Claudij Cæsaris vx or turdum habuit imitatem sermones hominum, quo tempore Plinius historiam suam scribebat.

no d d b o
opido ab
big visa
est. hysun

Habebant & Cæsares iuuenes Sturnum & Luscinijs Græco Latinoq; sermoni assuefactas, & assidue noua loquentes, longo etiam verborum filo.

dam al
b. m. m. m.
n ex f. ce
et 3. jua quadam

Atys Cræsi filius semestris locutus est in crepundiis dum videret hostilem gladium paterno imminere iugulo.

Fausta mulierē plebe Ostiæ duos mares ac totidem fœminas vno edidit partu.

In Labra, Iouis Gnydij fonte, anguillæ vescuntur manibus humanis & additas, in aures accipiunt.

Idem faciunt in Cabura, Mesopotamiæ fonte.

In Lymira, fonte Licie Apollini sacro, ter fistula euocati pisces ad augurium veniunt, & abiectas carnes diripiunt.

Hierapoli Syriæ in lacu Veneris vocati parent adituorum vocibus ornati auro veniunt adulantes, & scalpendos se præbent.

Cornelius Ruffus, Manlij Curionis in consularu collega, dormiens excæcatus est, quum id sibi accidere somniaret.

Echeneis pisciculus naues quamlibet impetuoso ventorum flatu agitataz remoratur, si carinis adhæreat.

Formicæ viuæ mortuas sepeliūt magna in suâ specie charitate.

Lacydi philosopho anser perpetuus adhæsit comes, ab eius latere nunquam discedens.

Circa fontem Gangis populi sunt Astomi sine ore corpore toto hirri, vestiti frondium lanugine, halitu tantum viuentes & odorē, quem naribus trahunt. †

Zoroastres annis viginti caeco vixit in desertis.

De Mi
Eo tem
bis repu
Seruij
perman
Pampli
postquan
Vxor N
hendisse
Egles,
non bon
semper a
Gorgia
antes co
Iafone
mortis a
orum an
Daphi
fuluisset,
accepit a
ret. Inde
cidit in r
plerunqu
cui nom
Phillip
driga, te
est gladi
Dirept
Lynce
Carthag
Anistor
tus: repe
Antipa
bre labor

Circe
Clima
potos. I
Verg. in E
lib. Qu
Vmbro
eam hab

De Miraculis Aquarum loquemur in capite de Fluuiis.

Eo tempore quo Veturia Coriolanum filium ab obsidione vr-
bis repulit, Fortunæ muliebris simulachrum bis locutum est.

Seruij Iulij statua (quum ædes Fortunæ conflagrasset) inuiolata
permanfit.

Pamphilus Phæreus cæsus in acie, decem diebus iacuit, biduoq;
postquam inde sublatus esset, impositus rogo reuixit.

Vxor Nausimenes Atheniensis quum liberos in incestu depre-
hendisset, horrore facinoris permota vocem amisit.

Eglos, Athleta Samius, quum videret sortitionem inter socios
non bona fide fieri, indignatione motus, vocalis factus est, quum
semper antea fuisset mutus.

Gorgias Epyrota in funere matris suæ vtero elapsus, lectum fe-
rentes consistere coëgit inopinato vagitu.

Iasonem Phæream quum per insidias nescio quis inferendæ
mortis animo percussisset, vomica cum liberauit, quæ nullis medi-
corum artibus curari potuerat.

Daphidas sophista quum irridendi causa Apollinē Delphis con-
suluisset, an equum inuenire posset, quum prius nullum habuisset:
accepit ab oraculo inueniturum equum, sed quo deturbatur peri-
ret. Inde quum neglecto per calumniam oraculo reuertetur, in-
cidit in manus Attali regis, quem contumeliosis verbis absentem
plerunq; momorderat. Eius itaque iussu præcipitatus est è saxo,
cui nomen erat equi.

Phillippus rex Macedonū monitus ab oraculo, vt caueret à qua-
driga, toto regno disungi curus imperauit. Postea tñ interfectus
est gladio Paulaniæ, in cuius manubrio cælata erat quadriga.

Direptina Mithridatis filia duplici dentiū ordine deformata est.
Lyncus oculorum acie tam longè contendit, vt egredientes
Carthaginiensium naues, à Lilybræo portu inspiceret.

Aristomenes Messenius ab Atheniensibus ob calliditatem disse-
ctus: repertus est hirsuto & piloso corde.

Antipater Sidonius omnibus annis eo die, quo genitus erat, fe-
bre laborabat qua ad extremū consumptus est eodem natali suo.

VENEFCI.

Circe Solis & Perse nympha filia, quum venefica esset peritifi-
sima, poëtarum fabulis dicta est cōmutasse socios Vlyssis in
porcos. Habitauit autem non procul à Caieta Campaniæ vrbe.
Verg. in Bucol. Carminibus Circe socios mutauit Vlyssis. Tibul.
lib. 2. Quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni.

Vulbro fuit sacerdos, è gente Marrubiorum prope Fucinum la-
cum habitantium, adeo peritus veneficij & herbarum potens, vt
hydros

hydros sopiret, & innocuos serpentes tractaret manibus. Vergil. lib.7. Quin & Marrubia venit de gente sacerdos, &c.

Medea filia *Ætæ* regis Colchorum & *Ipsæ*, ac soror *Circes*, multarum herbarum ac radicum vires inuenit, eamque artem didicit à sorore, & adeo exercuit, vt tauros flammam faucibus eructantes, draconemque perugilem aurei velleris custodem sopiuit, ne rapturo vellus ipsum *Iasoni* incommodarent. Quo beneficio permotus *Iason*, eam sibi copulauit vxorē. Vbi autem ambo in *Theffalia* peruenerunt, *Medea* *Æsonem* patrem *Iasonis* iam senis confectum, suis artibus reduxit ad iuuentutē. Nihilominus *Iason* obsequij oblitus, eam postea repudiavit, & *Creusam* filiā *Creontis* regis *Corinthiorum* superinduxit. Qua ingratitude permota *Medea*, nouæ nuptæ dissimulato odio, pallam venenis infectam muneri misit: quam quum illa induisset, subito flagrauit incendio, pariisque exitio perierunt *Creon* & eius regia. Quo facto *Medea* filios ex *Iasone* susceptos lanauit palam: demum à *Draconibus* in aërem subleuata, *Athenas* deuolauit, ibique iterum nupsit *Ægeo*, cuius filium *Thestem* potauit *Cerberi* spuma: ac demum nubes carminibus excitauit, quibus cum medio filio (quem ex *Ægeo* susceperat) inuoluta peruolauit in *Asiam*. Hæc sunt notissima omnium *Medeæ* veneficia. Ouid. lib.7. eam inducit loquentem, vbi artis suæ peritiam fatetur deos omnes alloquens, vt *Æsonem* iuuentuti restituat. Tuque triceps *Hecate*, quæ cœptis conscia nostri, &c. Idem in *Epist.* *Barbara* narratur venisse venefica tecum, *Propert.* lib.2. Non hic herba valet, non hic nocturna *Citæis*. Non per *Medeæ* gramina costat manus. Idem lib.3. & *Val. Flac.* lib.8. Contra *tartareis* *Colchis* spumare venenis, Cunctaque *Lethæi* quasi silentia rami *Perstat*. *Plin.* 25. Certè quid non repleuere fabulis *Colchis* *Medea* aliaque?

Mycalæ nomen est veneficæ mulieris apud *Ouidium* lib.12. scribentem: Mater erat *Mycalæ*, que deduxisse canendo, sæpe relictantis constabat cornu Lunæ.

Erietho maga fuit *Theffala* multis veneficiis famosa: de qua *Lucanus* lib.6. Hos scelerum ritus, hæc diræ carmina gentis, *Esfera* damnarat nimix pietatis *Erietho*, &c.

Si quis appetit videre graphicam veneficæ artis narrationem, videat apud eundem *Lucanum*. Nemo *Latinorum* *Poëtarum* melius rem aperuit.

Dipsas nomen est vetulæ veneficæ apud eundem *Ouidium* lib.1. *Elegiarum* scribentem.

Est quædam, quicunque volet cognoscere lenam

Audita est quædam nomine *Dipsas* anus, &c.

Pafetes fuit quispiã præstigiariũ & magiã peritissimus, qui suis incantamentis faciebat, vt repẽte cõuiuiũ omnibus epulis instructissimũ appareret. Rursus quum volebat omnia iubebat euanescere. Quũ quid emebat, pretiũ & nũmus redibat à veditore ad emptorem. testis Erasmus in explanatione illius adagij, Pafetis semiobolº.

Exagonus legatus Oblogenum (qui populi sunt in Cypro) quum Romam venisset, ibiq; de herbarum viribus multa differeret, volens coniectus est è consulibus in dolium plenum serpentibus experimenti causa, vbi serpentes ipsi non solum non eum mordebant, at etiam demulcebant linguis. Autor Plin. lib. 28.

Euriphila venefica fuit, & fascinatrix, quæ quum aliquod animal aspiciat, illi accidebat mali quidpiam. Hinc adagium, Anus Eriphus: in mulierem excantatricem.

Locusta apud Corn. Tacitum nomen est mulieris veneficæ, quæ boletos venenis infecit, quibus Agrippina Claudium maritum suffocauit. Capitur etiam Locusta pro quacunq; venefica, Iuuen. Satyr. 1. Instituatq; rudes melior Locusta propinquas.

Guthurne fuit venefica, quæ suis incantamentis plerosq; excacauit, nulla morbi causa apparente.

Onomacritus sortilegus fuit apud Athenienses, & Musæi socius, quem Hipparchus Athenis expulit. Autor Herod. in Polyhymnia.

Marsi populi Italiæ: à Circe oriundi, herbarum vires & veneficia apprimè calluerunt: vnde Syllius lib. 8. Ac Marsica pubes. Et bellare manu, & Chelydris cantare soporem, Vipereumq; herbis hebetare, & carmine dentem, &c. Gellius lib. 16. cap. 11. Gens in Italia Marforum, orta fertur à Circes filio Marfo. Propterea Marsis omnibus vi quadam genitili datum, vt serpentum virulentorum domitores sint, & incantationibus herbarum succis faciant medelarum miracula.

Psylli populi fuerunt in Africa Nasamonibus contermini, quorum terra quum austri flatu exaruisset, collecto exercitu sumptisq; armis, in austrum ipsum, perinde ac hostem profecti sunt. Contra verò ventus magno spiritu occurrens, eos omnes arenarum cumulis adobruit. Quod priusquam accidisset, ferunt eos eadem vi & potentia in veneficiis præditos fuisse, qua & Marfos. De Psyllis Plin. lib. 7. sic ait: Horum corpori ingenitum fuit virus exitiale serpentibus, ex cuius odore sopirent eas.

Crates Pergamenus apud Plinium testis est *ophiogenes* populos esse in Helesponto, serpentum ictu contactum leuare solitos, & manu imposita venena extrahere corporibus.

Populi sunt in Triballis & Illyriis qui visu effascinat & interimunt quos diutius intuetur, iratis præcipuè oculis. Huius generis

& potentia sunt femina in Scythia, quæ vocantur *Vite*.

Canidia Neapolitana fuit vnguentaria, fascinatric & venefica, Horat. in Epod. An malas Canida tractavit dapes. Idem, Canidia breuibis implicata viperis, Crines & incomptum caput, Iubet sepulchris caprificos erutas, Iubet cupressos funebres, &c.

Apud eundem *Sagana Veia*, & *Folia*, nomina sunt veneficarum, quæ Varum puerum prætextatum suis veneficiis incantarunt. De Sagana sic inquit, At expedita Sagana per totam donum Spargens auernales aquas, horret capillis. De veia Abacta nulla Veia conscientia Ligonibus duris humum Exhauriebat, ingemens laboribus. De Folia: Non defuisse mascula libidinis Ariminentem Folia, & otiosa credidit Neapolis.

De *Mari* venefico Vergilius in Bucolicis sic ait: Has herbas, atque hæc Ponto mihi lecta venena. Ipsa dedit Mæris, nascuntur plurima Ponto. His ego sæpe lupum fieri & se condere Syluis Mærim, sæpe imis animas excire sepulchris, Atque fatas aliò vidit traducere menses.

Thracia fuit nymphea saga & fascinatric, quæ propter peritiam, herbarum & veneficiorum habita est loco numinis apud Thaces, quorum etiam regioni dedit nomen.

Neuri populi fuerunt in Scythia, incantatores maximi, ut qui et hominibus in lupos se vertent. Auctor Herod.

Choatra populi (quos Plin. circa Mæotim locat) fuerunt etiam incantatores maximi. Vnde Val. Flac. lib. 6. Argon. Centora, & diros magico terrore Choatras.

Apud eundem *Choastes* nomen est venefici, ubi ait: Maximus hos inter Stygia venit arte Choastes.

Harcalo veneficus fuit, qui innocuos leones impunè atrebat manibus. Syll. lib. 1. Harcalo non pavidus foetas mulcere leonas.

Apud eundem *Atyr* nomen est incantatoris, qui serpentes solo tactu sopibat, de quo sic ait, Nec non serpentes diro exarmat veneno Doctus Atyr, tactuque graues sopire Chelydros, Ac dubiam amoto sobolem explorare Ceraste.

Parysatis, mater Cyri, famulam habuit Gygem nomine, qua utebatur ad veneficia.

Porro venefici apud Persas hac pœna legibus puniebantur: ampla erat petra, in qua capita eorum imposita alia petra feriebant, quoad faciem & caput infregissent. Quo mortis genere Gyge interiiit. Auctor Plutarchus in Artaxerxe.

Veneficarum autem vis est: ut suis cantibus homines in porcos commutet, fruges excantent, scabiem, & velut pestem quandam armentis eorum (quos oderunt) immitant, herbas cogant arefcere, mentes

mētes illaqueent, oculos fascinent, membra illigent, manus & pedes sic perstringāt, vt suum satis officiū nequeāt facere, durefcere faciāt limum, ceram liquefcere, quosdam tabescere sensim emorientes, vmbra sepulchris eruere, accersere cacodæmones, deducere lunam cælo, & alia relatu mira, & creditu difficillima facere, Cuiusmodi sunt ea quæ Tibullus memorat lib. i. dicens: Hanc ego de Cælo ducentem sydera vidi, &c.

MAGI, ET ALII

VENEVICI.

Ceticus magus fuit, cuius augurio Bocrebista rex Getarum Romanos vicit.

Dardanus fuit sceleratissimus quispiam magus, à cuius nomine artes magicæ vocātur Dardaniæ. Columella: At si nulla valet medicina repellere morbū, Dardaniæ veniūt artes. Hinc etiā Dardaniarū dicūtur propolæ, qui omnia præmunt, vt carius postea vendant. Latine Reuēditores. Hic Dardanus libros de magia scripsit, quos in sepulchro fertur constituisse. Eos Democritus editis cōmentariis illustrauit, disciplinamq; ex illis reconditam accepit.

Cōuenit inter aurores, Magicam artē in Perside à *Zoroastre* inuentā, qui etiā centum millia versuum de ea scripsit, quæ Hermippus cōmentariis explanauit. Præceptorē in ea vanitate habuit *Zoroastes Agonacē*, qui aliquot annorū millibus floruit ante bellum Troianū, autore Plinio. Nam si vera est Cosmographorum supputatio, Troia capta est annis 4020. post mundi creationem.

Plinius inter primi seculi magos recenset, *Apuscorum & Zardānū* Mædos, *Babylonium Marmaridiū*, *Hippocum* Arabem, & *Aslyrium Zarmocenedam*, quorum ramen nulla extant monumenta.

De Magia etiā cōmentatus est *Hofthanes*, Xerxem regem Persarū bellū inferentem Græciæ comitatus: Cuius artis semina adeo diffudit, vt quacunq; cōmearet, inficeret, & interficeret plurimos.

Pythagoras, *Empedocles & Democritus* ad eam perdiscendam exitium patriæ sibi proposuerunt, quam reuersi prædicauerunt, & velut mysteriū aliquod in arcanis habuere. De ea etiam scripserunt *Apollonices & Caplidenes*, quorum opera Democritus suis cōmentariis locupletauit circa bellum Peloponnesiacum.

Plinius ait aliam fuisse Magicæ artis factionem, quam exercuerit *Moses*, sed multis annis post *Zoroastrem*.

Fuit & *Hofthanes* secundus Alexandri Magni comitatu exornatus, qui huic arti auctoritatem & incrementum addidit professione. Eam etiam apud Gallos exercuerunt *Druidæ* eorundem philosophi.

Plinij temporibus *Britanni* tantis cæremoniis eam celebrabāt

vt dedisse Persis videri possent, quibus tñ eius artis commentum referetur acceptum, Nunc apud Christianos iam desinit ea vanitas.

Tyridaem Regem Armenia magum fuisse indicant verba Plinij, qui ait: Neronem ab eo cœnis magicis initiatũ, adeo vt maior citharæ aut cantus libido non fuerit, quàm eius artis.

Ferunt & *Apollonium* Tyanæum arte magica insignem fuisse, teste *Lastantio*: adeo vt cum *Domitianus* eum punire vellet, repente in iudicio non comparuerit.

Medaurensis quoq; *Apuleius* nō aliam ob causam fingitur commutatus in asinum, quàm ob earum vanitatum peritiam.

Cobares natione *Mædus*, magicæ artis professione celebris habitus est, quo tempore *Alexander* bellum mouebat in *Bactrianos* Autor *Curtius* lib. 6.

Egyptij crediderunt *Amphionæ* Thebanum magicæ artis peritum fuisse, ac propterea factã esse fabulam de arboribus, auribusq; scopulis eius cantui obtemperantibus.

Simon Samaræus magicis artibus & ope dæmonum suffultus, egregie adeo Romanos lusit, & fascinauit, vt plerisq; fecerit se nomen, merueritq; inter duos pontes simulachrum, hoc titulo:
SIMONI DEO SANCTO.

Gobrias fuit Magus à quo *Socrates* multa didicit de cœnis animarum, & beatitudine. Idem dicebat, mortalium animas in occultiore locum sub terram demigrare, in quo *Iunonis* esset regia. *Crinitus* cap. 11. lib. 5.

Craca mulier, *Thor*, & *Othinus*. nomina sunt magorum apud *Saxonem*. Quorum illa (vt ait) appositas dapes in aliarum rerum formam commutabat, hi ludificatis idiotarum mentibus, diuinitatis fastigium sibi arrogabant.

Cynops magus fuit qui *Ioanni* resistēs, fingebat se suscitare mortuos, & dæmonibus colloqui in *Parthmō* insula, quæ est vna ex *Sporadibus*. *Mirandula* in hymnis: Et *Cynopem* magicæ consilium dispulit altræ *Mentis* *Ioannes*.

Amphis. *Egyptius* philosophus, arte magica & dæmonũ prestigiiis in aëra se sublimabat. Idem tempore *M. Antonij* principis, quum Romanorum exercitus aquarum sitiret penuria, imbrem cū fulgure & tonitru æstiuo tempore fertur suscitasse.

Iosephus lib. 8. antiquitatum scribit, *Salomoni* à Deo concessum fuisse, vt artem contra dæmones adlisceret ad hominum salutem: curationes item institueret, quibus ægritudines possent mitigari. Quam edoctus artem *Eleazarus*, spectante *Vespasiano*, eos curabat, qui à dæmonibus vexabantur. Porro vim artis magicæ *Ouidius* exprimit his verbis, *Carmine læsa Ceres* sterilem vanescit in herbam,

herbã. Deficiunt læsi carmine fontis aquæ. Illicibus glâdes, cātataq; vitibus vva Decidit, & nullo poma mouete fluunt. Quāto autem in pretio fuerit primis seculis, vide apud Plin. lib. 30. nat. Hist. c. 1.

ASTROLOGI.

A *Naximander* Milesius, Thaletis discipulus, sphæram construxit, horologium & gnomonem inuenit. Conuerſiones solis notauit & æquinoctia. Plin. lib. 2.

Apollonius Tyanæus scripsit libros de Astrologica diuinatione quatuor.

Eudoxus Gnidius, nobilis fuit astrologus, Platonis æqualis. Scripsit poetice de Astrologia. Habuit etiam cum Astrologia Geometriam quoque & Medicinam.

Iulius Hyginus familiaris Quintiliani, scripsit de mudi & sphære ratione. Præterea de signis cælestibus libros 1111. Item commentarios in Verg. qui non extant, & librũ nomine Gromaticon, de modo obsidendarum urbium, & castrorum.

Conon mathematicus, Ægyptius natione, libros de Astrologia septem reliquit. De hoc Verg. in Buc. In medio duo signa Conon, & quis fuit alter? Descripsit radio totum qui gentibus orbem. Hic quum vellet inire gratiam Ptolemæi regis, dixit crimen regi-næ Berenices in cælo collocatum.

Architas Tarétinus Mechanica primus exposuit, & in Geometria cubũ inuenit. Ab eo descendit Horus etiã in Astrologia clarus. De vtroq; & Conone Propertius lib. 4. Mæcreat Architeæ soboles Babylonius Horus, Horus & à proauo ducta Conone domus.

Babylonij primi omnium astrologiam dicuntur inuenisse, omnemq; curã in contemplatione syderũ collocasse. Lucretius lib. 5. Vt Babylonica Chaldæum doctrina refutã Astrologorum artem. ab his Græci polũ, gnomonẽ, & duodecim horas diei didicerunt.

Hyparchus Nicæus scripsit de Stellis fixis, de lunæ motu contra Platonem. Instrumenta Mathematicis inuenit. De hoc Plinius lib. 2. cap. 12. & 16. loquitur.

C. Manilius Antiochenus, primus poetarum Latinorum astrologiam versibus aggressus est: quod opus nũcupauit Augusto, Hipparchum, Eudoxum & Aratum secutus.

Manehus Ægyptius scripsit Physiologiam & astrorum effectus versibus.

Meson astrologus Atheniensibus in expeditionem Siciliæ nauigaturis tempestatem prædixit futuram. Atque etiam insanum se noxit, ne cum eis traheretur inuitus.

P. Nigidius Figulus secta fuit Pythagoræus, Astrologiæ & Me-
dicinæ peritissimus. De quo Lucan. lib. 1. Arfigulus cui cura deos ^{caline} 67.

secrētāq; mundi Nōsse fuit, quē non stellarū Ægyptia Memphis
Æquaret vīfū, numerisq; mouentibus astra.

Oenopides Chius astrologus, dedicauit in Olympia æreum libel-
lum, in quo magnum annum prædicabat.

Palamedes, Naupli & Climenes filius, quū effer Astrologiæ pe-
ritus, annum menfesq; ad cursum Solis apud Græcos accommoda-
uit. Primusq; vīfam multorum metu in castris eclypſim, dixit rem
eſſe naturalem & minimè timendam.

Protagoras, Diogene teſte, fuit Astrologus, in quem Euphorion
ſcripſit Epicædium.

Ptolemæus Ægyptius (qui floruit Antonini tēporibus) in Astro-
logiæ ſciētia antiquos omnes æquauit. Primus apud Græcos cæli
rationē omnem explicuit, inuentaq; ab Hipparcho instrumenta,
clarius illuſtrauit, Edidit compositionem illam quam Almageſtū
vocat. Scripſit & de his, quæ ad practicam aſtrorum pronōſticam
ſpectant & alia per multa.

Sulpitius Gallus in exercitu Pauli Æmylij contra Perſeum, de-
prehendam noctu eclypſim Lunæ mirantibus militibus enarrauit.
Plinius cap. 12. lib. 2.

Thales Mileſius astrologiæ ſecrēta penetrauit omnium primus.
Solis eclypſim prædixit, & de Vrſa minore diſſeruit.

Theon philoſophus Alexandrinus ſcripſit de astrologia & com-
mentarios in Ptolemæum. Item paruū Astrolabium.

Ideo poëtæ fingunt, *Athlantiem* cælum humeris ſuſtinuiſſe, q̄
ſyderali ſciētia clariffimus extiterit. Sunt enim qui Sphæræ in-
uentum eidem referant acceptum.

Cæli ſigna primus dicitur aperuiſſe *Cleoſtratus* Plinius.

Sidus Veneris, quod naſcentem Solem præuenit, & in ortu Lu-
cifer, in occaſu refulgens nuncupatur Veſper, primus *Pythagoras*
enarrauit, eiusq; docuit naturam.

Lunæ rationem & naturam primus deprehendit Endymion,
Hinc poëtæ fabulati ſunt eum à Luna fuiſſe adamatum.

Anaxagoras ſciētia cœleſtium literarum prædixit, quibus die-
bus laxū caſurū eſſet è Sole, Anno ſecundo Olympiadis 78. Quod
& factum eſt ad Egos flumen Thraciæ.

Eius quoque artis peritiā *Pherecydes* Sirtius hauſta è puteo aqua
futurum ibidem terræ motum prædixit.

Beroſo ob ſyderalium rerum peritiā, diuināq; prædictiones,
ſtatua in aurata lingua poſuerunt Athenienſes in publico gym-
naſio. Plinius lib. 7. cap. 37.

Soſigenes fuit Astrologus, quē Cæſar dictator annos vitio Ponti-
ficum per intercalandi licentiā turbatos, ad Solis curſum redi-
gens

gens adiutorem sibi adhibuit. Plinius lib. 18. cap. 25.

Melon nomen Astrologi apud Plutarchum in Nicia, qui quum esset militiae, videretq; pessime suae parti futurum, insaniam mentis est, atque etiam domum incendio dedit vt missionem & militiae vacationem impetraret. Plutarchus in Vitis Alcibiadis & Pyrihi.

Apud eundem in Alcibiade *Matheon* ponitur astrologus, qui Atheniensibus in Syracusanos expeditionem agitantibus, quum ex Astrologiae disciplina praevideret futuram belli calamitatem, combusta domo, suaq; fortuna palam in concione deplorata, sic populum commovit, vt praeter consuetudinem filium suum receperit ab omni militia exemptum.

Taruntius vir fuit cum philosophiae, tum mathematicae imprimis studiosus, qui quum in Astrologia putaretur excellere, huic imposuit Varro, vt Romuli conceptionem in diem & horam deduceret, inspectisque eius vitae institutis ac rebus gestis, ex illis consequentiam colligeret, veluti geometricarum propositionum resolutiones praecipiant. Auctor Plutarchus in Romulo.

Suidas apud Budaeum ponit *Zoroastrem* in numero Astronomorum, aitque floruisse Nini regis Assyriae tempore.

Cicero lib. 4. Quae. st. Acad. ait *Polyenum* quendam magnum fuisse mathematicum, qui Epicuro postea adhaeserit, totamq; Geometriam falsam crediderit.

Necepsus rex fuit Aegyptiorum in astrorum cognitione peritissimus, de quo Ausonius scribit: Quique magos docuit mysteria vana Necepsi. Iulius Firmicus: Necepsus, inquit Imperator Iustinus Aegypti, & astrologus valde bonus, per ipsos decanos omnia vitia, valetudinesque collegit.

Aratus poetae floruit Antigono regnante, scripsitque Phenomenona Latino iure à Cice. & Caesare Germanico donata. Item multa alia opera, vt docebimus in Poetis.

Sulla fuit mathematicus, qui Caligulae consulenti de genitura sua certissimam necem appropinquare affirmavit. Nostro seculo magna literariae Reip. utilitate emerit Iouianus Pontanus poeta (pareant mihi, qui solam mirantur & suspiciunt antiquitatem) cum hominibus superioris seculi citra scrupulum conferendus, de Stellis libros v. Meteororum vnum scripsit, eruditè non minus quam doctè, quamvis tamen argumentum ipsum ægè cultum sermonis, & verborum phaleras admittat.

Marullus ait *Bilgotum* fuisse Astrologum, extinctum boletis. Haec eius verba. Dum cauet astrologus perituri sidera amicis, Dum sibi boletos non cauet, ipse perit.

Archimedes Syracusanus Geometriam adeo exercuit, vt ductus aliquando ad balnea, dum vngendus in labro theriaculario constitueretur, per corporis vnguenta figuras & liniamenta digito inscriberet.

Archytas Tarentinus etiam Geometriæ operam dedit, in qua discipulura habuit Platonem. Primus Mechanica exposuit, eubumque reperit, teste Diogene.

Dicæarchus Siculo Aristoclis auditor, Geometra fuit ætate sua clarissimus, qui scripsit de Rep. Lacedæmoniorum. Hic regum cura montes permensus est, ex quibus altissimum prodidit Pelion mœt. passuum ratione perpendiculari, nullam esse eam portionem vniuersæ rotunditatis colligens. Plin. cap. 67. lib. 2.

Dyonisius Afer, ex Byzante ciuitate, scripsit Geographiam versibus hexametris quos Priscianus Latinos fecit.

Eudoxus Gnidius primus Geometriæ rationes difficilesque demonstrationes per sensum & instrumentorum exæpla edidit vna cum Archita præceptore. Quapropter ambo conuicia à Platone passi sunt, quod Geometriæ dignitatem sustulissent, à cogitatione & rebus incorporeis, ad ea quæ sensibus perciperentur declinantes.

Eupompus Macedo, Zenis coætaneus Arithmeticæ & Geometriæ fuit peritissimus, sine quibus negabat artem posse perfici.

Marinus Tyrius Geographiam scripsit, ex qua Ptolemæus suam detorsit.

Pappus philosophus Alex scripsit de situ orbis, de fluuiis Africae, & commentarios in Ptolemæum.

Pausanias Casariensis scripsit vniuersæ Græciæ Geographiam cum eius historiis.

Polemon Helladicus, scripsit de origine ciuitatum, & Lacedæmonia Geographiam, & de cursu Solis libros tres.

Ptolemæus Aegyptius præter libros de Syderali scientia editos, scripsit etiam de Geographia.

Scylax Cariandæus (Carianda ciuitas est Caria) scripsit circuitû mensuramque maris extra columnas Herculis. Suidas apud Vol.

Stesichorus poëta fratrem habuit Mamertinum Geometram.

Timosthenes præfectus classis Ptolemæi Philadelphi Geographus fuit nobilis. Scripsit de Portibus libro s decem.

Dionysiodorus fuit quispiam geometrica scientia nobilis, in cuius mortui sepulchro affines reperisse dicuntur epistolam eius nomine ad superos scriptam. Peruenisse eum à sepulchro ad infimam terram, esseque eò stadiorû XLVI. millia. Autor Plin. in fine secundi. Leguntur etiam aliorum nomina, qui in hac arte præstiterunt, vt Euclides, Hippias Elæus, Theodorus Cyrenzus, Leodamas,

Tha

Thasius, Eratosthenes, Plato, Proclus, Theon, Nicephorus, Isidorus, Censorinus, Boëtius.

Geometriam autem inuenerunt Ægyptij in Nili auctu ac dimensione. Sita est in phantasia, non opinabili, sed certa ex apparentibus speciebus notitia.

CITHARŒDI, TIBICINES,
CANTORES ET MUSICI.

Iopas nomen est citharædi apud Verg. lib. 1. Ænci. scribentem: Cithara crinitus Iopas personat aurata docuit quæ maximus Atlas. Idem li. 9. facit *Cretea* quendam Philomusum & Lyricum ubi ait: Et Clycium Æodilem & amicum Cretea Musis, Cretea Musarum comitem, cui carmina semper. Et citharæ cordi, numerosque intendere neruis, Semper equos, atque arma virum, pugnasque canebat.

Apud eundem *Iapys* nomen est auguris & Citharædi lib. 12. ubi ait, Iamque aderat Phæbo ante alios dilectus Iapys Iasides, acri quondam cui captus amore Ipse suas artes, sua munera latus Apollo Augurium citharamque dabat, celerisque sagittas.

Phylamon fuit Apollinis filius, clarus cithara. Ouid. lib. 11. Nascitur è Phæbo (namque est enixa gemellos)

Carmine vocali clarus, citharæque Phylamon.

Dorceus cantu citharæ apud Thraces secundam post Orpheum meruit palmam. Val. Flac. li. 3. Argon. Protrinus insignem cithara, cantuque fluenti Dorcea, qui dulci festis assistere mensis, Pectine Bistonix magnum post ausus alunnum.

Linus, Apollinis & Uranix filius, Lyricæ musæ fuit peritissimus, in qua magni nominis discipulos habuit, Orpheæ, Thamiram & Herculem. De hoc Propertius lib. 2. Tunc ego sum Inachio notior arte Lino. Hunc ab Hercule plectro & cithara occisum ferunt, dum eum rusticus canentem acerbè nimis corripuisset.

Arion Methymæus citharædus, & poëta Lyricus, dum Lesbion patriam peteret, videretque insidias, & coniurationem parari sibi à sociis (quibuscum nauigat) propter opes, quas ferebat secum, rapta cithara nonnihil prius modulâs, in mare se cõiecit. Cuius citharæ illektus Delphin, dorso exceptu portauit ad littus, & exemit à periculo. In cuius rei monumentum erecta est illi statua cù Græco epigrammate, quod Volaterranus Latinu fecit hoc modo: Cernis amatorem, qui vexit Arionem delphin, A Siculo subiens pòdera grata mari. Ouid. lib. 2. Fastorum, de eo abunde meminit. De hoc etiam loquitur Gellius li. 16. cap. 19. & Herodo. in Clío. Ab Arione Lyra vocatur Arionia. Idem Ouid. lib. 3. de Arte. Quamuis mutæ erat, voci fauisse putatur Piscis Arionix fabula nota Lyræ.

Orpheus Apollinis & Calliopes filium poëtæ faciunt principem musæ Lyricæ, adeò vt fabulentur delinitas eius cæu arbores, sibi se locis exetuisse sensificatas cautes egisse choros, fluuios cursum cohibuisse, exarmatas feras posuisse feritatem, & alia id genus incredèda. Quod ideo fictum est: quoniam agrestes & belluino propèritu degentes homines ad meliorem vitæ cultû redegerit. Unde Hora. in Arte: Syluestres homines facer interpretæque deorum Cædib. & fædo victu deterruit Orpheus, Dictus ob hoc lenire tygres, rabidosq; leones. Fingitur etiam ab inferis cætu suo exotasse Eurydicen vxorem, ea lege, vt sequentem à tergo nò prospiceret, priusquàm ad superas auras ambo rediissent. Cui legi quam amor nimius stare non permisisset vatem, Eurydicen demû enuuisse ferunt. Verg. lib. 6. Æn. Si poruit manes accersere coniugis Orpheus Threicia fretus cithara, fidibusq; canoris. Ab Orpheo Lyra vocatur Hæmonia, Threicia, Orphea, Bistonis, & Bistonis, quod Thrax fuerit natione. Ouid. lib. 4. Trist. Hæmonia cutas attenuasse Lyra. Idem in Ep. Threiciam digitis increpuisse Lyram.

Thamiras citharædus fuit Thracius, Lini discipulus, què poëtæ à Musis fabulatur excæcatû, quòd eas ad certam cætus irritasset.

Amphionem poëtæ fabulantur Lyræ adeò peritum fuisse, vt sequentibus cantum scopulis Thebarû muros cõdiderit. Horatius in Arte: Dictus & Amphion Theban conditor vibis Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda Ducere quò vellet. Martianus Capella: Nã Orpheus, Amphio, Arionq; doctissimi, aurata omnes testudine consonantes flexanim pariter reddidere concentum.

Hermogenes fuit citharædus, qui Iulio Cæsari suauitate cantus admodum placuit: apud Martialem nomen est furis mapparû. Apud Horat. li. 1. Ser. nomen cantoris, vbi ait: Vt quamuis tacet Hermogenes cantor, tamen atque optimus est modulator.

Echion. & *Glaphyrus* nomina sunt citharædorum apud Iuuenalem Syra 6. vbi ait: Accipis vxorem, de qua citharædus Echion, Aut Glaphyrus fiat pater Ambrosialq; Choraules. Hic Choraules proprium est nomen viri fistulicinis.

Hydimeles nomen est etiam citharædi apud Iuuenalem Saty. 6. scribentem: Quo tener Hydimeles operam dedit, hunc tenet, hoc se Solarus gratoque indulget basia plestro.

Amudeas citharædus fuit castissimus, qui vxorè nunquã attigit.

Anaxenori citharædo M. Antonius tributa quatuor ciuitatum legenda concessit, propter eius artis peritiã.

Antigenides Thebanus fuit musicus & tibicis Philoxeni discipulus, qui calcamentis Milesiis, & lasciuionibus primus vsus est. Huius meminit Plinius. Idem (vt est apud Ciceronem in Bruto) dicit

discipulo frigenti ad populum, dixit: Mihi cane, & Musis. De eo vide non nihil apud Gellium.

Ariston citharædus fuit, qui quā sexies Pythia vicisset, vt Lyfandi amicitiam demereretur, pollicitus est se seruum eius palām proclamaturum, si denuo vinceret.

Hipparchion & *Ruffinus* præcipui fuerūt apud Græcos citharædus, qui quum solennibus ludis inter se certaturi essent, contigit, vt theatrum tumultu, & strepitu cōmotus & attonitus Hipparchiō obtinerit. Vnde natum prouerbium, Mutus Hipparchion. De his qui repente silent, à quibus tamen grande aliquid expectatur.

Almas philosophus fuit secta Pythagoreus, qui si quando ad iram concitaretur, motus animi sumpta protinus cithara leuabat quod & Achillem fecisse prædicant.

Corabus filius Atys regis Lydorum in cithara quintam chordam inuenit.

Eunomius citharædus Loerensis statuam meruit, quæ insidentē citharæ cicadam habebat. Nam quū in certamine (quod cū Aristone regio musico de cantu susceperat) chorda vna fracta defecisset, cicada supernolans vocem fertur suppleuisse.

Hippomachus fuit tibicen, qui quum videret à plebe laudari discipulum, quem tamen in arte peccare cognoscebat, baculo tacitū desistere iussit, dicens, maximum erroris argumentum esse, quod ab ignara turba laudaretur.

Lafus Herminæus (qui floruit principate Dario) primus de musica scripsit, & dithyramborum certamen primus protulit.

Marsyas tibicen Phryx natione, tibiis à Minerva inuētis, ausus est Apollinem ad certamen prouocare, à quo victus & excoriatus est. De quo Ouid. lib. 6. Meta.

Myuernus Colophonius, poëta fuit Elegiographus, & tibicen clarissimus: Strabo lib. 14.

Nicostratus, & *Laodocus*, citharædi fuerunt, qui quum in certamen venissent, Nicostratus dixit, Laodocum esse in magna arte paruum, se verò in parua magnum.

Olympius Mysus tibicen citharæ legem dedit modosq; pulsandi reperit & docuit.

Philistus Milesius, musicæ primum operam dedit, euasitq; clarissimus tibicen. Ad oratoriam demum conuersus, auditor fuit Iocratidis.

Phrynis Mitylenæus discipulus Aristoclidis, primus apud Athenenses pulsauit citharam & vicit Panathenea.

Seclax Carianæus mathematicus, claruit etiam arte musica.

Simon Magnesium insignis musicus, neglecto superiorū musico- rum

rum more, Simodiam introduxit, sicut & Lysis Lysiodiam.

Tellen fuit tibicen, qui suauitate cantus sequenti prouerbio locum fecit: Cane ea quæ sunt Tellenis, quòd optima fuissent.

Timotheus Milesius musicus decimam & vndecimam Lyrae chorodam addidit, & antiquam musicam in meliorem modum mutauit. Eius sono excitatum ferunt Alexandrum, & ad res bellicas alacrius eubratum, Meminit huius Cic. lib. 2. de Legib.

Xenophilus musicus fuit, patria Chalcidensis, qui annos c v l i. vixit citra vllum corporis incommodum, quæ magna est homini felicitas. Autor Plinius.

Moschus, citharædus fuit imperitus, qui citra respirationem diu & in longum producebat vocem, neque tamen sonabat aliquid, quòd ad stomachum auditorum faceret. Hinc adagium natum: Moschus canens Bœoticum. In multiloquos, & intempestiuos locutores, Bœoticum genus erat cantionis. Erasmus.

Aristocenus genere Italus, patria Tarentinus, cognominatus est musicus, propter peritiam eius artis. Autor Plutar. in Aristotele.

Demodocus fuit citharædus, quem Homerus inducit canentem in conuiuio Alcinoi regis Phæacum, vbi Alcinoi ipse Demodocum vocat diuinum cantorem.

Hismenias tibicen fuit peritissimus, Antigenis discipulus, qui teste Boëtio, multis ægritudine laborantibus omnes animi molestias absterfit. Solitus erat gemmis vti fulgentibus & pretiosis, vt ostentatione artes musicæ pluris æstimarentur. Aristhenes qui audisset Hismeniam optimum habere tibicinem: At, inquit, est homo nequam. Non enim (si probus foret) tibicen esset. Quo dicto musicos arguebat, vt vnguentarios, & ministros voluptatum. Idem fecisse fertur Philippus, qui quum accepisset filium suauis alibi cecinisse, tacite eum obiurgauit: Non te pudet, in quiens, quòd tam bene canere scias?

Hismeniæ æqualis fuit *Dionysiodorus* & æmulus, Plinio teste.

Nichomachus fuit etiam musicus, quem idem Plinius scribit multas gemmas habuisse, sed nulla peritia electas, at forte quadam,

Aspendius fuit citharistes, qui omnia sibi intus cecinisse dicitur.

Conna fuit citharædus, seu lyrista, extremæ sortis, qui deuorato patrimonio factus est pauperrimus, & homo nihili. Hinc adagium natum, Conna calculus. In hominem nullius momenti, cuiusque opinio nihili æstimatur.

Babys frater fuit Marfæ, quem quum Apollo excoiato Marfya vellet quoque perdere, supplicium deprecata est. Minerua dicens: Babym abiectiorem esse, & infelicius canere, quàm vt dignus esset supplicio. Quibus verbis pacatus Apollo, Babym con-

tempore, suaque inficitia grauiter satis punitum credidit. Hinc ad-
 gium, Peius Babys tibia canit.

Ialemus, Calliopes fuit filius, musicus quidem, sed infelix, & in
 cantu multum frigidus. Hinc Ialemi cantilenam, pro despicabili,
 & abiecta posuerunt.

Pronomus tibicem fuit, qui barba utebatur promissa, & vestitu
 nimis accurato, adeo vt mollitiei suspectus haberetur.

Plut. ait *Menedemum* fuisse musicum & discipulum Aristotelis.

Lania mulier fuit ætate Demetrii formosa, quæ tibiis optimè
 fectur cecinisse, & canendi suauitate magnâ apud homines prome-
 nisse gratiâ. Qua arte sic Demetrius inescavit, vt ille nihil haberet
 charius, & quod maiore beneuolentia prosequeretur. Auctor Plut.

Epicles fuit citharista magno quondam in pretio apud Atheni-
 es, quem Themistocles orauit, vt apud se artem exerceat. Dole-
 bat enim domum suam à multis frequentari.

Pylades fuit citharædus, qui quosdam Timothei versus audien-
 te Philopemene cantauit ad citharam. Quorum sequens citatur à
 Plutarcho, Hoc duce libertas Græcas ornauerat vrbes.

Phylomelus nomen est citharædi apud Mart. lib. 3. Plus habuit
 Didymus plus Philomelus habet.

Diodorus citharistes fuit tēpore Vespasiani, cuius arte princeps
 delectatus, multis eum donis cumulauit. Mart. Tarpeias Diodo-
 rus ad coronas Romam quum peteret, Pharo relicta.

Fuit & *Tarpeius* citharædus Vespasiani tempore. Auctor Tranq-
 canus, fuit choraulus & tiben, qui multas pecunias accepit à
 Galba, quum eum in cœna delectasset. Mart. lib. 10. Et concupiscat
 esse Canus ascaules. Trāq. Cano autē choraulē mirè placēti dena-
 rios quinque donasse prolatos manu sua peculiaribus locutis suis.

Conus fuit alter fidicen, quo præceptore hac in re vsus est So-
 crates, qui apud Platonē de eo sic meminit: Vnū tamen vereor, ne
 his dedecori sum, quemadmodum Cono Metrobij filio citharistæ,
 qui me etiam in fidibus docet. Pueri igitur cōdiscipuli me quoti-
 die tident, & Conum ipsum senum magistrum nuncupant.

Eucerus fuit tiben natione Alexandrinus, vt est apud Cor. Taci.
Batalus fuit Ephesus tiben, qui calceamentis femineis primus
 omnium in scena vsus est, fractisq; cantibus tibiartū artem emol-
 limt. Hinc Batalos vocamus mulierosos, & parū viros homines.

Agathon fuit tiben, cantilenarum suauitate commendabilis,
 sed mollitiei nota famosus. Ab eo Agathonia cantio dicitur ora-
 tio blanda magis, quàm fructuosa.

Carneus fuit citharistes, qui Terpandrum vicisse legitur.

Stratonicus fuit citharædus, qui habuit in ludō nouem musarū
 ima-

*Agato-
 nia can-
 tio.*

imaguaculas, & Apollinis vnam, discipulos duos. Propterea interroganti cuidam, quot haberet discipulos: Cum diis, inquit, duo decim. Idem ridere solebat, & cauillis nonnunquam afficere duos alios sua ætate citharistas, *Propin* Rhodium, & quendam, qui *Le* vocabatur, quod imperiti essent, & rudes in arte.

Chryfogonus fuit modulator, qui tanta arte remigum manus dirigebat, vt quum remorum pulsus *Chryfogoni* cantibus accommodarent, delectabilem & iucundam redderent harmoniam.

Terpander Lesbius accersitus à Lacedæmonijs, qui seditionibus inter se tumultuabatur, suauitate cantus eorum animos adeò delinuit, vt redirent in amicitiam, & à seditione desisterent. Vnde Lesbij cantores primas semper meruerunt Spartanorum iudicio.

Terpnus fuit citharædus, cuius cantu oblectatum *Neronē* scribit *Tranquillus* his verbis: Statim vt imperium adeptus est, *Terpnus* citharædum, vigentem tunc, præter alios accersit, diebusq; continuis post cœnam canenti in multam noctem assidens paulatim & ipse meditari exercitariq; cœpit, nec eorū quicquam omittente, quæ generis eius artifices, vel conseruandæ vocis causa, vel augendæ factitent.

Macrob. scribit *Octauium Herenū* fuisse quempiam prima adolescentia tibicinē, qui arti suæ diffusus, mercaturam postea instituit.

Fortissimus Græcorum *Achilles* musicis cantibus oblectabatur adeò, vt è *Chirone* Thesalo harmoniam lyricam voluerit edoceri, qua emergentes animi curas discutere, & pristina serenitati restituere se sibi posset. Sciebat enim nihil esse vtilius mortaliū vitæ quàm remediū habere ad abigendas ægrotudines mentis, medullarum & omnis lætitiæ populatrices. De *Chirone* & *Achille*, *Homeratus* in *Epodis*: Nobilis vt cecinit grandi centaurus alūno. Vide caput de præceptoribus virorum illustriū. De *Chirone*, *Sido*. *Apollinaris*: Hos inter *Chirone* ad pleetra sonantia saltans.

Achillē imitatus *Alexander Macedo* citharæ dedit operā, vt haberet, vnde serias illas de monarchia & principatu meditationes quq; reprimeret, aut exercitio maiore fatigatū corpus subleuaret.

Tonius nomen fistulicinis pagani apud Mantuanum scribentis in *Bucolicis*: Et cum multifori *Tonius* cui tibia buxo. Tandem post epulas & pocula multicolore Vētriculum sumpsit, buccasq; inflare rubentes Incipiens oculos aperit, cilijsq; leuatis multotiesq; altis flatu à pulmonibus hausto Vtrem implet, cubito vocem dat tibia presso. Nunc huc, nunc illuc digito saliente vocatur Pinguibus à mensis iuuenes ad compita cantu Saltidico, dulcis diem certamine clausit.

Apollinem & *Mercurium* musicæ & citharæ inuentores faciunt

poëta. Vnde Ouidius: Me fide conspicuus Troiæ munitor amavit.
Val. Flaccus: Musarum chorus, & citharæ pullator Apollo. Plin.
Item Apollinem citharædum, serpentemq; eius conficit sagittis.

Pana deum fistulæ repertorem faciunt. Verg. Pan primus calamos cara coniungere plures Instituit, Eandem ob causam Sidonius Panas vocat cicuticines, vbi ait: Alta Cicuticines liquerunt
Mænala Panes: Pôstque chelyn placuit fistula rauca Ioui.

Sambucam instrumentum musicum reperit Ibycus Rheginus.
De tribus citharædis omnium præstantissimis meminit Pacificus
his verbis:

Orpheus Eurydicen cithara reuocauit ab Orco,

Æque suis monit saxa nemusque iugis.

Piscis fuit pelagus per longum vectus Arion.

Hæc etiam Amphion mœnia struxit ope.

Porro harmoniæ rationem primus extulit in lucem *Aristoxenus*
reperit etiam instrumentis: deinde *Ptolemaus, Nicephorus, &*
Gregoras, Commentatores in ea fuerunt *Pappus, Theon, Alypius,*
Gaudenius, Isacius, Apuleius, Boetius.

Lyram trium Chordarum inuenit Mercurius Ægyptius. *Quin-*
tam chordâ Coræbus Aty's filius; *Sextam* Hyagnis Phryx. *Septi-*
mam Terpander. *Lyram* primus in Græciam attulit Cadmus, A-
genoris filius. *Lyra*, plestro & digitis percutiebatur. Parum anti-
quitas differebat à cithara. Hoc instrumentum factum in formam
testudinis, vtramque nunc exigit manum.

Epigeueum instrumentum erat musicum, ab Epigono inuentore
dictum, hoc sine plestro pulsabatur chordis XL.

Tosinon chordis XXXV.

Monochordum fuit Arabum, Pentechordum Scytharum, psi-
chyos Libycorum, Psalterium exercebatur in hymnis. Barbiton
tetrachordum Anacreontis inuentum in Lyricen.

Psalterio canens vocatur *Psaltes & Psalmicen* à Sydonio.

Olim *Magada* vocabatur à Magado inuentore. Magades apud
Anacreontem cithara est xxx. chordarum.

Sambuca soni erat acutissimi, à Sambubo inuentore nominata.
Ea utebantur Parrhi, & Troglodytæ.

Tripus præbebat vsum trium cithararum, vt tres citharædi con-
cordes viderentur pulsare. Habebat enim triplicem harmoniam,
cymbala, & crotali agitabantur manibus.

Fuit olim multiplex *Tibia Treticcha*, qua utebantur ad luctus.
Thebani eam ex ceruinis ossibus factitabant, Scythæ ex ossibus
aquilarum & vulturum, Ægyptij ex calamis. Antippus in tibiis
reperit harmoniam *Doricam, & Lydiam.* Nicopheles *Athenam*
tibiam

tibiam sacram Mineræ.

Odontissimus erat quatuor foraminum.

Parania, erant tibiæ, quibus utebantur in conuiujs, vt *Spondia* cæptæ erant hymnis: *Chorica*, dithyrambis: *Hiperetia*, viro- rum choris: *Parathreta*, trenis.

Naulium erat musicum instrumentum Organo simile. *Monan- lon* erat conuiuiorum. Caulas posuit Philemon. Volaterranus ca- putat, quas hodie *Cornumufas* vocât, *Phenix* fiebat instar Coni- galæ *Fistula* compingebatur ex cannis lino, & cæra. *Cornibus*, *Tubi- litus*, & *Buccinis* utebantur in bello. Nunc etiam *Tympano*

Lacedæmonij instrumentis musicis suorum animos ad bellum euibrabant.

Pandura apud Lampridium, nomen est instrumeti musici, quod qui pulsat, vocatur Panduros, Tubicines, Fistulicines, Cicaticines, Psalmonicines, Citharædi, Citharistæ, Lyristæ, Choraule, Tympani- stæ dicuntur, qui his musicis instrumentis vtuntur.

Iulius Pollux multa instrumenta ad hanc artem facientia, enu- merat: Inter ea quæ pulsan- tur, inquit sunt Lira, Cithara, Barbiton, Psalterium, Phœnix, Spadix, Lyrophœnicium, Clepsiambus, Pyriambus, Iambice, Scindapsus, Epigoneum, Hypospadius. Cælius ait Naulum alio nomine Psalterium dici. Fuit & Crembalum ce- ganum. De generibus tiliarum vide Cælium lib. 5. lect. antiq. Ca- pitibus 23. 25. & 26.

TUBICINES.

Misenum Æliodem Virg. ait fuisse tubicinê Hectoris: mortuo demû Hectore, adhæsisse Æneæ comitem, & tandem à Tro- tone deo submersum, quod ad certamen tubæ deûs marinosi mu- taret. Verba Vergilij sunt hæc: Atque illi Misenum in litore reser- co Vt Venere, vident indigna morte peremptum, Misenum, Æo- lidem, quo non præstantior alter, Aëre ciere viros, Martemque ac- cendere cantu. Hectoris hic magni fuerat comes, &c.

Triton fertur esse deus & tubicen marinus. Ouid. lib. 2. Meta- Cæruleos habet vnda deos Tritona canorum.

Stentor fuit tubicen in bello Troiano, cui Homerus ferream & inuictâ tribuit vocem. Iuue. Saty. 13. Tu miser exclamas, vt Stentor ra vincere possis. Homerus apud Erasmodum: Stentoris in specie val- di, cui ferrea vox, qui Quinquaginta alios æquas clamore sonos

Olympus Phrygius tubicen fuit ætate Midæ regis.

Megacles Megacles filia tubicinio vitam fouit.

Agyrtes nomen est tubicinis apud Statium in Achil. lib. 4. Sec- bentem: Tecum lituo bonus adsit Agyrtes, Occulta sique ruba- rarios apporet in vsus.

INVENTORES DIVER-

sarum rerum.

Pan inuenit fistulam. Verg. Pan primus calamos cæra coniun-
gere plures Instituit.

Minerva oliuam. Verg. lib. 1. Georg. Ad sis ô Tegeæ fauēs, olcæ-
que Minerua Inuentrix. Syll. lib. 3. Qua virgø (vt fama est) bella-
trix edita lympha Inuento primam Libyen perfudit Oliuo.

Triptolemus, vel vt alij malunt, **Oryxes**, aratrum. Verg. lib. 1. Georg.
Vnciq̄ue puer monstrator aratri. Sidonius: Non cum Triptolemo
verendam Eleusim. Qui primas populis dedere aristas.

Ceres, cultum terræ, & fruges. Vergil. lib. 1. Georg. Prima Ceres
fero mortales vertere terram Instituit, quum iam glandes, atque
arbuta sacra Deficerent syluæ & victum Dodona negaret.

Peletonij. Thessaliae populi fræna. Idem Verg. Fræna Peletonij
Lapithæ, gyrosc̄que dedere Impositi dorso, atque equitem docue-
re sub armis Insultare solo, & gressus glomerare superbos.

Belgæ, effeda vehicula. Verg. lib. 3. Æn. Belgica vel molli melius
feret effeda collo.

Aristeus, rex Arcadiæ apū & mellis vsus. Verg. li. 4. Geor. Tép̄us
& Arcadij memoranda inuenta magistri Pandere quoque modo
cæsis iam sæpe iuuentis Insyncerus apes tulerit cruor. Quid. In-
uentum mellis Baccho tribuit lib. 3. Fast. dicens: Liba deo sūt, suc-
cis quia dulcibus idem gaudet, & à Baccho mella reperta ferunt.

Achates, ignem filice excutere. Verg. lib. 1. Æn. Ac primum filici
scintillam excudit Achates. Secundum alios **Pyrodes** Cilicis filius.

Ægyptij sistrum. Verg. li. 8. de Cleopatra: Regina in medijs pa-
trio vocat agmina sistro. Ouid. lib. 3. Eleg. Quid nunc sacra iuuant?
quid nunc Ægyptia profunt sinistra?

Apollo medicinam. Vnde Ouid. li. 1. Meta. sic loquitur: Inuentum
medicina meum est, opifexq̄; per orbem Dicor, & herbarum sub-
iecta potentia nobis.

Ægyptij linum. Ouid. lib. 1. Meta. Nunc dea linigera colitur ce-
leberima turba. Secundum alios **Arachne**.

Falus puer ferram. Ouid. lib. 8. Ferroque incidit acuto Perpetuos
dentes, & ferræ reperit vsus Primus.

Iason & Tiphys, nauim, secundum ecclesiasticos Noe. Ouid. li. 1.
Meta. Primaque ratis molitor Iason Tibul. hoc inuentum **Tyris**
adscibit dicens: Prima ratem ventis credere docta Tyros.

Mercurius lyram. Stat. in Syluis: Vocalis citharæ repertor Areas.
Græci trochum: Ho rat. li. 3. Car. Venarique timet, ludere doctior
Seu Græco iuberis trocho, Seu mauius vetita legibus alea.

Archilocus iambicum carmen: Horatius in Arte: Archilochum

proprio rabies armavit iambo.

Bacchus vinum, *Ouidius* li. 15. *Vieta* racemifero *lynca* dedit Italia *Baccho*.

Zoroastres artem magicam, *Stroza* pater: *Nec Zoroastreas* artem magicive requiritam *Carminis* auxilium.

Purpuram Hercules, *Politianus* in *Ruffi*, Aut bis in *Herculea* *Milesia* vellera *concha* *Verfantur*.

Alcman poeta carmen amatorium.

Aneximander *Milesius* horologium & spheram.

Bixes *Naxius* tegulas.

sp. carbilius grammaticus *G.* literam.

claudius *Centinianus* *R.* literam.

Daphnis pastor carmen *Bucolicum*.

Palamedes *Nauplius* ordinem literarum.

Corax & *Ctesias* *Siculi*, artem & præcepta *Rhetoricæ*.

Ibycus *Rheginus* *Sambucam*.

Perillus taurum æneum, qui propterea dicitur *Perillus*. *Ouid.* *Perillus* *Phalaris* permisit in cre *Edere mugit* & *bouis ore* quer

Pysseus & *Ayrrhæus* æneam tubam.

Pheemonoc Carmen hexametrum, *Politianus*: Et *Delphica* *legos* *Pheemonoc* commenta *pedes*.

Simonides *Ceus* artem *memoriæ*.

Amphion rationem *musicam*, *Aristeus* *lactis* *Coagulum*.

Atreus *Solis* *eclypsim*, *Aesculapinus* *dentium* *euulsionem*,

Tregillus *quadrigam* in *Græcia*.

Amphitryon *sonniorum* *interpretationes*.

Annagalis *puella* *ludum* *pilæ*, *Palamedes* *aleam*.

Tages artem *aruspicinam*, *Capaneus* *scalas*.

Cadmus *lapidicinas*, *auri* & *metallorum* *confiaturam*.

Cyclopes *ferrariam* *fabricam*, *Cecrops* *coniugium* *apud* *Athenienses*, *Dadalus* *fabricam* *lignariam*, *asciam*, & *perpendicularum*, *pedocles* artem *oratoriam*.

Epimetheus *statuam* *ex* *luto*, *Etolus* *iaculum*,

Gorgoris *mellis* *vsu* *apud* *Hispanos*.

Anaximenes *umbrarum* *rationem*.

Cadmus *solutam* *orationem*: *Belus* *scientiam* *syderalem*:

Ethrusci *prætextas* *vestes*,

Idæi *Phyges* *acu* *vestes* *facere*. *Aurum* *Attalus* *intexere*. *Alcaxandri* *colores* *picturæ* *intexere*. *Galli* *scutulis* *diuidere*.

Fulvius *Hirpinus* *viuaria* *inuenit*. *L. Sergius* *Orata* *Ostreorum*

Linius *Murena* *reliquorum* *piscium*.

C. Hircius *murenarum*, *Delcaci* *gallinas* *saginare*,

M. Zelius, auiaria. *Cn. Matius* nemora tonfilia.

Argens, agrorum stercorationem.

Numa deorum cultum apud Romanos.

Mercurius Moly herbam Hercules Heracleon herbã, Mercurius parthenion, Achilles Achilleon, Melãpus melãpodion, Teucer Teucrion, Gentius rex Gentianã, Lysimachus Lysimachiam, Iuba rex Euphorbiam, Scythã Scythicen Traces Ischemonem, Verones Betoniam, Seruius Democrates Hiberidem, Hirundines Chelidoniam. Canes canariam, Ceruã Elaphoboscon, Sardinia Peucedanum herbas.

Ancus Martius Salinas, *Seruius* rex æs signare.

Callias Athenienfis minium.

Asinius Pollio bibliothecam apud Romanos. *Glycera* coronas.

Dibutades plastice. *Græci* subdialia.

Annus Ægyptius vsus clibanorũ in quibus panes coqueretur.

Apollodorus pictor umbrarum imitationem.

Staphilius vinum aqua diluere. Secundum *Pli. Aristens*.

Claurus ferrurationem.

Siracius artem magicam in Thracia.

Attalus tapetes, qui propterea dicuntur Attalici.

Dipelus, sculpturam marmoris.

Dithyrambus Thebanus versus dithyrambicos.

Endymion, cursum Lunæ. *Iphitus* Olympiadem.

Melissus, rex Cretensis, deorum sacrificia.

Paralus, longam nauem.

Pilumnus, Iouis filius, & Dauni pater, pinsendi frumenti vsus.

Prometheus, ignem in ferula seruare.

Thon, apud Ægyptios medicinam.

Thymele mulier saltationem scenicam. *Martialis*: Qua Thymelem spectas, derisoremq; Latinum, Illa fronte precor carmina nostra legas.

Ægyptij, vel *Cleantes* picturam. *Rhodij Celocem* nauem.

Cyuras tegulas. *Ægyptij* ciuitatem regiam:

Hoftilis rex latum clauum, genus vestimenti.

Crassus coronas argenteas, *Danaus* puteos.

Bacchus diadema. *Niceas* artem fullonicam. *Closter* fusos

Hanno Carthaginensis leonum mansuetationem.

Chiron artem herbariam. *Salamini* hyppagium.

Hortensius pauos occidere. *Egydi* lanas inficere.

Dadalus malum nauis. *Thrason* muros urbium.

Typhis adminicula nauium. *Nero* aquæ decoctionem.

Perse vnguenta, *Rhadamanthus*, leges.

Zeno Eleates, & *Alexameas* dialogos.

Sp. diuortium. Prometheus boues occidere.

Roetius artem *Sutrinam*, *Tibales* horologium apud *Mileſios*,

Bacchus triumphos, *Cyclopes* tutres,

Phryges vehiculum quadrirorum, *Icarus* vela,

Eyurgus munus humani. Oppidum *Cecrops*,

Rhadamannus *Assyrias* literas, *Anubis* & *Memnon*.

Aegyptias: *Phenices* *Græcas*; *Carmenta* *Euandri* mater *Latinas*,

Copæ populi remum, *Plateæ* populi latitudinem remi,

Phalon nummum & mensuras, *Vulcanus* fabricam,

Minerva artes *Mefon* comicus personam,

Damon *Athenienſis* remiſſam harmoniã, *Alonas* elegiographus

tibicinicas regulas, & concentus. *Terpander* *citharædicas*, *Polymne-*

ſtus *Colophonius*, carmina heroica: *Secundum* alios *Ph. monos*: vt

aliis placet, *D. Iphi* in honorem *Apollinis* poſt interfectum *Py-*

thonem. *Sabel*. Heroica carmina *Phæbo* *Delphica* poſt caſum

cecinit *Pythona* iuuentus. *Olympus* *Pyryx* legem tibialem. *Hyanis*

tibiam lugubrẽ. *Cecrops* ſimulachra, *Pelaſgus* tuguria, *Lycæon* *Lycææ*,

Rhegus & *Theodorus* *Samnij*, artem æris fundedi, & conſtandi ſta-

tuas. *The-th* numeros, ſupputationem, geometriam, talorum &

alearum luſum,

A. Iaxerxe longimanus legem venationis.

Chalybes ferrum.

Combe puella, *Aſopi* filia, armaturam *Æneæ*.

Anachariſis folles, anchoram, bidentem, figuli rotam,

Pyrgodorus uſum marmoris.

Aſ. lepiades medicus lectos penſiles,

Archytas crepiraculum.

Cteſibius hydraulicas machinas,

Pollux palæſtram: ad quod alluſit *Stattius* lib. 2. Syl. Siue catena-

ris curuatus membra palæſtris *Staret*, *Amyclæa* conceptum ma-

tre purares,

Chus filius *Cham*, idololatriam, *Ninus* bellum.

Vulcanus fulmen. *Pontanus*: Tum *Deus* ignipotés inuento ſul-

mine primum Ipſe ſuum miratur opus,

Lydi ludum teſſarum. *Darius* tributa,

Amazones ſecurim, quæ propterea *Amaxiona*, & *Pentheſilea*

dicitur, & *Thermodontia*, quæ *Amazones* ad *Thermodontem* flu-

uium habitauerint. *Horatius* lib. 4. Carminum: *Amazonia* ſecuri

Dextras obarmet, Quid, libro 3. de *Ponto*; *Nec tibi Amazonia* eſt

pro me ſumenda ſecuris, *Mantuanus* in *Alphonſo*: *Pentheſilea*

non inferiora ſecuri,

conſul

Cottalus Siculo librare pocula.
Licon bellorum inducias.
Præius & acritus clypeos Autore Plinio.
Loricam Mydia: Mellenius.
Gladium, galeam, hastam, Lacedæmoni.
Oreæ & cristas *Cares*, Arcum & sagittam *Scythes Iouis*: *Iaculum* cum amentō *Ætolus Martis filij*.
Lanceas Aetoli, *Hastas* velitares, & pilum, *Tyrrenus*.
Pifens venabula. *Scorpionem cretes*.
Catapultam syri, *Balīstam & fundam Phœnicis*.
Testudines Ariemon Clazomemius.
Arietem Epæus repertor machinæ Troianæ.
Turres ambulatorias Diades miles Alexandri.
Equestrem pugnam Centauri Bigas *Phryges*.
Ordinem exercitus, signi dationem, & vigilias Palamedes in bello Troiano, *Fædera Theseus*.
Sarmenes primus de equitatu scripsit.
Corfes primus barbam sibi rasit. Alexandri seculo.
Alexander Cithærius primus psalterium implicuit chordis.
Sigenia primi nummum cuderunt.
Maris Thessalus primus equum ascendit.
Gregorius Pont. Max. primus se Seruum seruorū Dei appellauit.
Paulus heremita, solitudinem heremiticam inuenit.
Calistus Pont. ieiunia quatuor temporum.
Sinon Græcus speculam. *Sidonius*, mensuras & pondera, regnante apud Solymos Hieroboam.
 De literarū inuentoribus reperti sunt sequentes versus admodum vetusti, quos Crinitus ait se legisse in bibliotheca Septimana:
Moyles primus Hebraicas exarauit literas.
Mente Phœnicis sagaci condiderunt Atticas.
Quas Latini scriptitamus, edidit *Nicostrata*.
Abraham Syras, & idem repperit *Chaldaicas*.
Iūs arte non minore protulit *Ægyptias*.
Gulfila prompsit *Getarum* quas videmus vltimas.
Ægyptij Geometriam inuenerunt.
Dierum natalium obseruationem *Chaldæi*.
Scapham Libyci.
 Sunt & disciplinae quædam, quarum Inuentum Musis tribuitur.
Clio fertur historias inuenisse, *Melpomene*, tragedias.
Thalia, comœdias, *Euterpe*, tibias, *Terpsicore*, psalterium.
Erato, geometriam, *Calliope*, literas, *Urania*, astrologiam.
Polyhymnia rhetoricā. De aliis rerū inuentoribus vide Plinium.

DEi superni sunt, *Demogorgon*, repertus in visceribus terræ. *Saturnus*, inuentor falcis, cuius seculo ætatem auream floruisse dicunt.

Iupiter, Saturni filius, quem poëte cælo præesse pulso parente fingunt, ibique fulminare.

Apollo, qui propter interfectos Cyclopes diuinitate priuatus, Admeti regis Thesaliæ paut armenta. Fertur inuentor medicinæ, Triplex est eius potestas: Vocatur Sol in cælis, Liber pater in terris. *Apollo* in inferis, Musis præest: armatur arcu, sagittis & clypeo. Perpetua iuuentus eidem tribuitur. Deus est poëtarum, vatum & augurum. Genitus fertur in Delo eodem partu quo Diana.

Bacchus, Iouis filius & Semeles, bis genitus, & fulminata matre natus ex fœmore Iouis, dictus propterea Fœmerigena. Vinum reperit, vniuersum orbem peragrauit: debellatis Indis primus omnium triumphauit. Sacrificas habuit & sacerdotes quæ dicuntur Bacche, Mænades, Thyades & Mimallonides. Perpetuam iuuentutem habere fertur vt *Apollo*.

Mercurius, deorum nuncius, Deus furum, galero & caduceo ornatus, indutus talaria, Deus facundiæ, Argi centoculi interfector.

Mars, Deus belli & armorum apud Thraces natus, frater Bellonæ cuius ministri finguntur, Impetus, Discordia, Ira, Furor.

Hercules, monstrorum domitor, armatus claua, exuium leonis indutus, Iouis & Alcmenæ filius odiosus Iunoni, cuius mandato portentosa subegit, combustus in Oeta propter indutum pallium Nessi cruore tinctum.

Vulcanus, Deus ignis, fulminum fabricator, maritus Venere.

DE Æ SVPERNÆ.

C*ibeles* vxor Saturni, vincta leonum iugo. Deum mater. *Venus*, nata maris spuma dea amorum, vxor Vulcani, mater Cupidinis & Gratiarum, facibus armata, Cesto incincta.

Themis, quam Deucalion & pyrrha consuluerunt super humani generis reparatione.

Iuno, Saturni filia, Deum regina, maxima cœlicolum, cõiunx & soror Iouis dea diuitiarum, quæ nubentibus præest & parientibus.

Ceres dea frugum, Saturni & Opis filia, legum latrix apud Siculos, vnde & legifera vocatur à Marone.

Minerua, nata ex Iouis cerebro, dea sapientiæ, disciplinarum & armorum.

Diana, Iouis & Latonæ filia, dea virginitatis quæ in cælo Luna in terris Diana, in inferis vocatur Proserpina. Vnde à triplici potestate vocatur Triformis. De hac Catullus ait: Montium domina v

*fores, Sylvarumq; virentium, Saltuumq; reconditorum, Amnium-
que sonantium, Tu Lucina dolentibus, Lunæ dicta puerperis, Tu
potens triuia & noto es Dicta lumine Luna.*

DEI INFERNI.

Pluto, Ceberns, Charon, Minos, Aeacus, Rhadamanthus.

DEAE INFERNÆ.

Proserpina, Megea, Chimæra, Thysiphone, Cloto, Lachesis, Atropos.

DEI MARINI.

*Oceanns, Neptunus, Palemon, Pollux, Castor, Nereus, Protheus, Phor-
bas, Melicerta, Glaucus.*

DEAE MARINÆ.

Amphitrite, Tethys, & Doris, Merceides.

DII NEMORVM.

Fauni, Panes, Satyri, Syluani.

*Pan, fingitur Deus pastorum. Vergilius in Bucō. Pan cutat o-
ues, ouiumque magistros.*

*Tethys, deam esse maris indicat illud Vergilianum lib. 1. Georg.
Têq; sibi generum Tethis emat omnibus vndis.*

*De clauco, Panopea nympha, & Melicerta, deis marinis, Idem
Verg. lib. 1. Georg. Votâque seruati soluent in littore nautæ, Et
Glaucō & Panopeæ, atque Inoo Melicertæ.*

*Alcinoüs, rex Phæacum, fingitur deus hortorum, quod hortos &
pomaria diligentissimè curauerit. Statius: Quid bifera Alcinoi lau-
dem pomaria? Verg. lib. 2. Geor. Pomâque & Alcinoi syluæ.*

*De Protheo deo maris, Verg. lib. 4. Georg. Est in Carpathio Ne-
ptuni gurgite vates Cæruleus Protheus. Aliter vocatur Vertumnus
Propertius lib. 4. Quid mirare meas tot in vno corpore formas?
Accipe Vertumni signa paterna dei.*

*Syluanus, Deus est pecoris & aruorum. Verg. lib. 8. Syluano fama
est veteres sacrasse Pelasgos, Aruorum pecoriquæ deo.*

*Pomona, dea hortorum, & pomorum. Ouid. lib. 14. Rege sub hoc
Pomona fuit, qua nulla Latinas Inter Hamadriades coluit soler-
cius hortos, &c.*

*Aristeus, Deus mellis. Vnde Ouid. 1. Fast. Flebat Aristeus quod
apes cum stirpe necatas Viderat inceptos destituisse fauos.*

*Flora, dea florum. Ouid. lib. 5. Fast. Hunc meus impleuit genero-
so flore maritus: Atque ait arbitrium tu dea floris eris.*

*Carna, dicebatur dea cardinis. Ouid. lib. 5. Fast. Prima dies tibi
Carna datur dea cardinis hæc est, Numine clausa aperit, claudit
aperta suo. Hanc deam veteres vitalibus humanis præesse opina-
bantur, petebantque ab ea vt iocinora, corda, & alia quæ sunt in-
tamsecus viscera salua conferuarentur. Huic templum dicauit*

Brutus.

Hyppona dea erat equorum, quam stabularij colebant. Eius simulachrum locabatur in stabulis. Iuue. Sat. 8. Iurat Solam Hippo- nam & facies olida ad præsepia pictas.

Osyris marinus fuit Iúdis, & rex Ægypti, quem à Typhone fra- tre interfectum Ægyptij in forma bouis coluerunt, & frequenter immerfum aquis, quæ fuerunt cum lactu, vocaueruntque Apim, quæ dictio eorum lingua significat bouem. Tibul. li. 1. Te canit, at- que suum pubes miratur Olyrim. Barbara Memphitem plaudere docta bouem. Primus aratra manu solerti febit Olyris, Eteneniam ferro sollicitauit humum, &c.

Ifis, vxor Olyris & Anubis fuerunt Ægyptiorum numina, quo- tum hunc canina specie reuerentur. Lucanus lib. 8. Nos in tem- pla tuam Romana accepimus Isim, semideosque canes, &c.

Castor & *Pollux*, inter numina maris ponuntur. Pli. lib. 2. Et ob id Polluci & Castori id numen assignant, eosque in mari deos inuo- cant. Catull. Iam prece Pollucis, iam Castoris implorata, Tale fuit nobis Mallius Auxilium.

Angerona, dea à Romanis culta est, quum tota ciuitas angina laboraret. Sacra eius dicebantur Angeronalia. Simulachrum in- gebatur digito labris admoto. Plin. lib. 2. Namque diua Angerona cui sacrificatur ad diem XIII. Calen. Ianuarias, ore obligat, ob- gnatoque, simulachrum habet.

Syluani, rusticorum sunt numina, vt etiam *Fauni* & *Panes*. Pli- li. 12. Quin & Syluanos, Faunosque, & deorum genera syluis ac sil- uis numina tanquam cælo attributa credimus.

Veteres *seiam*, deam à serendo, & *segestem*, à segetibus appella- bant. Simulachra Romæ habuerunt, ætate Plinij.

Agopius Deus dicebatur, qui rebus agendis præerat.

Gallis Romam aduentantibus, audita est noctu vox quædam, quæ eius rei magistratus monebat. Ex eo tempore *Aius* Deus à Romanis cœpit honorari. De hoc meminit Cic. lib. 1. de Diuin. Bu- dæus li. 4. de Assè: Nempe, inquit, quod Aius ille locutius, arcanum nihil esse finit eorum, quæ in aula geruntur.

Anculi & *Ancule* putabantur dij & deæ ancillarum.

Anaitis dea colebatur à Lydis, eiusque ministerio nobilitate præ- stantes puellas dedicabant, quæ inibi corporis pudicitia in vulgus data velut angustiores factæ, mox viris nubunt.

Atergæis dea colebatur à Syriis. Strabo: Trans Euphratem est Bambiæ, quam Edeffam & Hierapolim vocant, in aqua Atergæ- tim Siriam deam colunt.

Deuerram deam venerantur, vt scopis domû possent veterere

Empanda

Empanda vocabatur, dea quæ rebus patentibus præerat.

Bona dea colebatur à Romanis mulieribus. Ab eius sacrificiis arcebantur mates. Tibullus lib. I. Sacra Bonæ maribus non adeunda deæ. Ea fuit Dryas Fauni filia vel vxor, quæ virilem aspectum adeo refugisse fertur, vt nunquam prospecta sit in publico. Maximo opprobrio datum est P. Clodio, quòd eius cæremonias violasset, adulterata Pompeia Q. Pompeij filia & Syllæ nepte. De hac Iuuenalis: Nota Bonæ secreta deæ.

Priapus Deus & custos hortorum falcem habuisse fingitur, cuius motu aues & furunculos terret. Colu. Inguinibus puero prædoni falce mineret.

Hymeneum, Veneris filiù, & Deum nuptiarum fecerunt, Eius laudes Catullus in Epithalamio Iuliæ & Mâlij cumulatissimè scribit.

Thalassij numen, Romani etiam in nuptiis inuocabant. Catullus: Lufisti nucibus, lubet iam seruire Thalassio.

Feronia: fuit nemorù dea. Verg. Et viridi gaudens Feronia luo.

Fidium sunt, qui Iouis filium dicant à fide. Plaut. Per Deum Fidium credis iurato mihi. Fuit apud veteres Romanos in honore maximo, adeo vt templa cum sacrificiis meruerit. Cultus est à veteribus in Quirinali iugo Nonis Iuniis. Oui. in fust. Quærebam nonas sancto Fidione referrem.

Lauernam appellarunt deam furum, à qua & Lauerniones dicti sunt fures. Horat. li. I. Epist. Pulchra Lauerna Da mihi fallere, da sanctum iustumque videri.

Limentinus Deus præerat liminibus.

Meditrina dea erat medicamentorum, à medendo: Eius sacra vocantur Meditrinalia.

Mellouia putabatur de mellis.

Mena credebatur præesse mensuris mulierum.

Murcea, dea quæ reddebat homines mulcidos & desidiosos.

Myagrus, erat Deus muscarum. Aliter vocabatur *Myodes* & *Achor*, vt docet Plutar.

Portunus Deus, qui portubus præerat. Aliter vocatur *Palemon* & *Melicerta*.

Robigo dea & *Robigus* Deus, quos Romani opinabantur à segetibus rubiginem auertere. Eorum sacra vocabantur Robigalia.

Salacia dea, dicebatur à concitando Salo. Pacuuius: Hinc sæuitiam Salaciæ fugimus.

Vacuna dea, quæ præerat otiosis & vacantibus: Huic sacrificabant agricolæ, quam post collectas fruges quiescebant.

Vallonia putabatur præesse vallibus.

Vitula, dea, quæ iuuenili præerat lætitiæ. Nam veteres Vitulari *Vitulari*.

dicebant pro gaude re .

Nudina, erat dea Romanorum, à nono die nuncupata, qui Lu-
stricus dicitur. Die Lustrico pueris imponebantur, nomina, mari-
bus nono, feminis octavo, inquit Macrobius.

Affyrj deo quæ summum habebant & venerabantur, *Adad* no-
men dederunt. Quæ dictio significat vnum. Subiungunt eidem
Ategatum deam, de qua iam diximus. His autem duobus omnem
rerum potestatem tribuebant.

Dy Palici colebantur in Sicilia. Horum autem genealogiam
Macrobius hunc in modum scribit: Iuxta Symetrum Siciliae flu-
uium nympha Thalia compressu Iouis grauida, metu Iunonis op-
tauit, vt terra sibi dehisceret. Quod & factum est. Sed vbi venit
partus maturitas, reclusa terra infantes emerse runt.

Hebe Iouis filia, Herculis vxor, dicta est dea iuuentutis. Catullus
Hebe nec longa virginitate forct.

Fellenu Deus fuit Aquileiensem tutelaris ac præses.

Fro, & *Thor* nomina sunt deorū in historia Saxonis Grammatici.

Furina significat deam furum. Secundum Ethruscos tñ deam
fortium ad dirimendas lites.

Horchia erat dea Ethuriæ vrbis, cui dicatum est fanum, Ab ea
vicus Horchianus sumpsit nomen.

Raxenna Deus erat Ethruscorum, qui coniugiis præerat.

Mania fuit, dea & mater Iarium, cui pro familiarium sospitate
mactabantur pueri. Verum Iunius Brutus consul, hoc sacrificij ge-
nus commutauit. Nā capribus allij & papaueris supplicari iussit.

Eanus, Deus qui euntibus præerat, vel deus anni. Cuius image-
nem quem Phœnices vellent exprimere, draconem sinxerunt in
orbem redactum, caudamq; suam deuorantem, vt appareat mu-
dum in se resoluī.

Volupta, dea voluptatis credita est.

Stercutius Fauni filius, ob artem stercorandi deus habitus est.

Achilles in Epyro olim vt deus colebatur. Autor Plutarchus.
Eodem teste *Oromasdes* fuit Persarum Deus.

Rumiliam veteres dixerunt deam, quæ lactentibus adhuc infan-
tulis præerat. Nam Ruma dicitur mamma. Vnde agni subrumi.
consim appellatur deum consiliorum, cuius aram sub terra in-
uentam fuisse dicunt. Eius festa vocabantur Consualia. Autor
Plutarchus in Romulo.

Dice erat dea & præses iudiciorum, quæ lites & cōtentiones di-
rimbat. Eius ministri vocabantur Dicastæ, quasi litium dirēpto-
res. Simulachrum Appollonij Tyanei sub Herculis Alexicaci no-
mine constitutum adorabatur ab Ephesijs. Testis Lactantius.

Arungus fuit Deus, qui mala à frugibus auertebat vt *Robigus* Autor *Gellius*.

Prosa, & *Postuerta* deæ factæ sunt ita appellatæ à recti peruersiq; partus potestate, ac nomine.

Bubona dea bouum & armentorum.

Pecuniam quoque inter dearum numina reposuerunt. Deus eris vocabatur *Aesculanus*.

Aeolus habitus est ventorum deus. Vnde *Iuno* apud *Vergil.* sic eam alloquitur: *Aeole* namque tibi diuina pater, atque hominum rex, Et mulcere dedit fluctus & tollere ventos.

Leucothoe dicitur dea maris, Latini *Matutam* vocant: *Ouidius*: *Leucothoe Graiis, Matuta* vocabere nostris. *Propertius* li. 2. *Que*que tibi excepti tum dea *Leucothoe*.

Veteres *Pudiciam, Concordiam, Mentem, Spem, Honorem, Clementiam, Fidem* numero deorum adscripserunt. Sed & templum *Honori* dicarum est. *Plinius*.

Libitina habita est dea sepulchrorum & exequiarum, quã *Pomilius* instituit coli. De hac *Horat.* lib. 3. Car. Non omnis moriar, magna que pars mei Vitabit *Libitinam*.

Pytho credita est dea eloquentiæ, hanc Latini *Suadã* nominat.

Zamolxis, *Pythagoræ* discipulus, cum præceptore ad *Aegyptios* penetravit, quorum ritus & cæremonias quum ad *Getas* adduxisset, ibidem haberi cœpit numinis loco.

Ianus (quem poëtæ bistontem faciunt, & vt opinor, sinè & principium anni videat, aut & præterita sciuerit, & præuiderit futura) templum habuit *Romæ*, apertum belli tempore, clausum verò dum pax erat. Hinc *Patulius* dicebatur & *clusus*. *Xenon* apud *Macrobius* testis est *Ianum* in *Italia* primum Diis sacra fecisse, & ritus sacrorum instituisse. Simulachrum eius fingebatur, manu dextra trecentorũ, & sinistra *LXV.* numerum continens, ad exprimendã anni dimensionem. Variis autem nominibus eum appellabant, quæ quoniam in *Epirhetis* nostris iam posita sunt, non repetimus.

Inter deos etiam numerantur *Aesculapius* deus medicinæ, *Genius* naturæ, *Harpocrates* silentij, *Momus*, reprehensionis, *Clocina*, cloacarum.

Pitulus deus credebatur vitam largiri, *Sentinus* sensum.

Dij selecti dicebantur, quorum maior erat potestas. Fuerunt autem viginti numero: duodecim mares, *Ianus*, *Iupiter*, *Saturnus*, *Genius*, *Mercurius*, *Apollo*, *Mars*, *Vulcanus*, *Neptunus*, *Sol*, *Orcus*, *Liber* pater. Octo foeminae, *Tellus*, *Ceres*, *Lucina*, *Iuno*, *Diana*, *Minerva*, *Verus*, *Vesta*.

Hesiodus memoriæ prodidit triginta deorũ millia in orbe terrarum

rarum habita fuisse. Tertullianus ait trecentos Ioues, vel si mauius Iupitros à M. Varrone enumeratos.

Reperiuntur alij quam plurimi Dei, vt *Fabulanus*, *Vagitanus*, *Pilumnus*, *Picumnus*, *Cuna*, *Leuane*, *Edulica*, *Porina*, *Statilinus*, *Statanus*, qui pueris præfunt, quum iam possunt stare. Fabulanum & Vagitanum dixerunt, quum fandi & vagiendi principium esset. Picumnus & Pilumnus posuerunt pro diis coniugalibus. Cum nam deam infantulorum existentium in cunis. Leuanam cuius ope de terraleuantur. Edulicam & Porinam deas eduliorum & potus.

Libeniam deam libidinum & præsidem.

Posuerunt etiam *Adoneam*, *Albeonam*, *Volunam*, *Volunum*, *Asseniam* ad hominum vsu.

Pelloniam ad pellendos hostes.

Agnozeam, *Sirenuam*, *Stimulam*, quòd ad aliquid agendum excitarent.

Numeriam ad numeros.

Habuit *Febris* ædem in palatio.

Ad morbos posuerunt *Angeronam*, *Prosam*, *Postuertam*, *Orbonam*, *Sentiam*, quæ dicendis sententiis præerat.

Carmeniam ad fata, *Camanas* ad cantus.

In coniugiis, mēstruis, partu, funeribus, deos confinxerunt, *Deuerram*, *Intercidonem*, *Domiducum*, *Domitium*, *Manternam*, *Virginem*, *Subigum*, *Premam*, *Paridam*, *Populoniam*, *Menam*, *Tellumonem*, *Rosonam*, *Neniam*.

Ad frumenta & segetes *Tutuliam*, *Nodinum*, *Voluinam*, *Patalianam*, *Hosilinam*, *Floram*, *Lactucinam*, *Maturam*, *Auerruncum*, *Ruciam*.

Spinensem propter spinas, *Fructesam* propter fructus, *Rurinam* riuu tribuerunt, *Collinam* Collibus, *Ingatim* montium iugis, *Forulum* foribus, *Terminum* terminis, *Palem* pastoribus, *Empendam* paganis, *Arculum* arculis, *Fornacem* fornacibus, vnde facta fornacalia. Adiecerunt *Tanagream*, *Allocutium*, *Anteuortam*, *Larundam*, *Mouetam*, *Februum*, *Laurentiam*, *Mutinam*, *Alburnum*, *Maestam*, *Venilam*, *Bonnum* euentum *Vertumnum* deum Hetruria.

Permissum non fuit in vrbe Roma deos alios assumere quam quos senatusconsultum iussisset. Vnde in libris pontificum ita scriptum erat: Separatim nemo sit, habens deos nouos, siue aduenas. Nisi publicè ascitos priuè colunto. Diuo (qui cœlestes semper habiti) colunto. Constructa à patribus delubra habento.

Tutanus & *Tutulina* dei à tutando dicti sunt.

Ennius, Deos Æuiteros & Æuintegros vocauit, & integra eorum ætas atq; perfecta sit. Deos quum dicimus, tam de scæminum genere

genere, quàm de masculino intelligere possumus. Verg. de Venere: Descendo. ac ducente deo flammam inter & hostes Expedior. Unde & Lunum deum pro Luna veteres dixerunt.

Sed & quædam animalia, atque etiam res aliæ, apud antiquos numinum loco habitæ sunt. Troglodytæ adorant Testudines auctore Plin. Ægyptij Allium & Cepas pro deis colunt, & Crocodillum habent in honore maximo, cui etiam sacra faciunt, maxime Ombræ Ægypti populi, qui sacros dies eidem constituerunt, vt Græci Olympia Ioui. Et si contingat liberos ab eo rapi, parentes gaudent, existimantes se deo placere, cui escam genuerint. Serpentes etiam coluntur à Phœnicibus. In Gadera Hispaniæ vrbe templa fuerunt *senectutis* & *Morti* consecrata. Senectuti, quòd eam ætatem vt rerum magistram venerarentur. Morti, vt communi quæri & portui miseriarum, *Paupertatis* quoque & *Fortuna* sacra constituerent.

Fluuij quoque diuinis quondam honoribus culti sunt, habueruntque simulachra quædam humana facie, quædam bubula. Apud Lacedæmonios, Plutarcho teste, templa *Timori*, *Risui*, & *Morti* dicata sunt. Ægyptij Solem & Lunam deos fecerunt. Apud eosdem Feles, Ibis, Aquila, Hircus pro deis habentur. Columbarum colebantur à Syris, Anseres à Romanis, propter seruatum Capitolium anseris clangore. Apud Thessalos capirale erat Ciconiam occidisse. Qui Syenem incolunt, Pharos pisces venerantur. Qui Mæotin habitant, Oxyngos pisces habent in honore.

In Ambracia Leenam colebant, vt indicem libertatis: quòd tyrannum interfecisset.

Delphici Lupum, quæ sacrum aurum in templo expilatum & defossum refodisset. Samij Ouem quæ aurum itidem surreptum è templo indicasset. Argiui, Serpentem, Tenedij prægnantem Vaccam, cui sortæ ministeria veluti puerperæ exhibent. Draco apud Albam in luco iuxta templum Iunonis Argiuarum colebatur à virginibus, quem certis diebus adibant, eumque suis manibus pascebant. Aspidem Ægyptij habebant in honore ac deliciis, quas vnâ cum pueris educabant. Mustella colebatur à Thebanis.

Medioximos deos antiqui minores vocauerunt. Plaut. in Cistell. Ita me dij deæque superi atque inferi & medioximi. Idem deos vocat Patellarios, qui patellis & vasis sacrificio accommodis pacabantur. Oui. Fert missos Vestem pura patella cibos, Plautus ipse: Dij me omnes magni minuti que & patellarij,

Semones eos vocat, qui habent, quicquid à media regione aeris ad terram patet, *Semides* à nobis appellantur. Fulgentius Semones appellat deos, qui cælo digni non censentur, ob meriti paupertatem

tatem, cuiusmodi sunt Priapus, Hippo, Vertumnus. Fuerūt in Italia dij municipales, vt Crustumiorum *Delucinus*, Narniensium, *Vridianus*, Æsculanorum *Ancharia*, Volcinienſium *Nortia*.

FILII DEORVM, ET

HEROVM.

Filij *Dæmogorgonis*, Litigium, Pan, Clotho, Lachesis, Atropos, Polus, Python, Terra, Herebus.

Filij *Terræ*, Tartarus, Taygetes, Antheus, Nox, Fama.

Filij *Herebi*, Amor, Labor, Metus, Dolus, Morbus, Pallor, Somnus, Charon, Dies, Æther, Gratia, Inuidia, Fraus, Pertinacia, Egestas, Misera, Fames, Querela, Senectus, Tenebra, Mors.

Filij *Ætheris*, Iupiter primus: Cælius. Filij *Iouis primi*, Apis, Sol, Mercurius, Tritopatreus, Epuleus, Dionysius, Hercules, Liberpater, Epaphus, Scytha, Minerua, Diana, Proserpina.

Filij *Mercurij* secundi, Cupido Auctolius.

Filij *Belli Prisci*, Danaus, Ægyptus, Agenor.

Filij *Agenoris tertij*, Polydorus, Phenix, Cadmus, Labdacus, Taygeta, Europa.

Filix *cadmi*, Semele, Agaue, Autonoe, Ino.

Filij *Oedipi*, Etheocles, Polynices, Antigona, Ismena.

Filij *celij*, Vulcanus primus, Mercurius 3. Toxius, Titanus, Iupiter secundus, Oceanus, Ops, Terthis magna, Venus magna.

Filij *Acherontis*, Aſcalaphus, Alecto, Thesiphone, Megara, Victoria, Stryx.

Filij *Titani*, Hyperion, Briareus, Ceus, Typho, seu Tiphæus, Eceladus, Ægeon, Iapetus, Aſtreus, Alous, Palæus, Ruchus, Purpleus, Lycaon, Aurora.

Filij *Hiperionis*, Sol, Luna.

Filij *solis*, Phaëthon, Miletus, Pherusa, Salempetij, Dirce, Phaë, Oera, Circe, Ægina.

Filij *Latona*, Apollo, Diana.

Filix *Hesperis*, Ægele, Heretusa, Hesperetusa.

Filij *Atlantis*, Hyas, Eudora, Ambrosia, Phyridile, Croni, Phobos, Polixo, Thyenes, Electra, Maia, Steropes, Celeno, Taygeta, Alcione, Meropes, Calypso.

Filij *Promethei*, Pandora, Isis, Deucalion.

Filij *Iouis secundi*, Apollo, Tityus, Bacchus, Amphion, Zetus, Calais, Lacedæmon, Tantalus, Hercules, Arcas, Diana, Pasitea, Egiale, Euprosine minerua.

Filij *Apollinis* secundi, Mopsus, Linus, Philisthenes, Garama Branchus, Philemon, Orpheus, Aristeus, Nomius, Actous, Argæus Æsculapius, Arabs, Lapyta, Eurinome, Pſice.

Filij *Bacchi*, Hymenæus, Thioneus, Thoas.

Filij *Amphionis*, Archemorus, Antegorus, Tantalus, Phadimos, Sipolos, Xemarchus, Epinitos, Asticratia, Pelopeia, Cheloris, Cleodoxe, Ogune, Phytia, Nerea.

Filij *Laomedonis*, Lampus, Clitio, Ioctæon, Titon, Priapus, Antigonæ, Hefiona.

Filij *Priami*, Paris, Hector, Helenus, Cuor, Troilus, Deiphobus, Polydorus, Lycaon, Esacus, Anthysus, Ifus, Teucer, Dimocontes, Ephemon, Cremenô, Gorgiton, Cebriion, Phorbas, Doricon, Pammon, Eliphon, Agaton, Hippotous, Aganon, Lacoontes, Mistos, Iphates, Testorius, Timætes, Polytes, Creusa, Cassandra, Iliona, Laodice, Lycaste, Medificastis, Polyxena.

Filij *Paridis*, Daphnis, Idæus.

Filij *saturni*, Pluto, Chiron, Picus, Neptunus, Iupiter tertius, Cromis, Vesta, Ceres, Glauca.

Filij *Fauni*, Acys, Eurymedon, Latinus.

Filij *Mariis*, Cupido, Enomaus, Tereus, Ascalaphus, Iasmenus, Partæon, Zefius, Phlegyas, Euannes, Hiperius, Etholus, Remus, Romulus, Britona.

Filij *Neptuni*, Dorus, Amycis, Phorcus, Albion, Borgion, Thara, Polyphemus, Tilemus, Brontes, Steropes, Pyragimon, Naficheus, Melton, Aeterion, Aon, Melappus, Bufyris, Pelatgus, Nanplius, Sicanus, Siculus, Celenon, Ællo, Ocyperc.

Filij *Iouis tertij*, Acheus, Amor, Castor, Pollux, Palistus, Iarbas, Myrmidon, Xanthus, Lucifer, Orion, Minos, Sarpedon, Rhadamanthus, Archifius, Tantalus, Dionysius, Perseus, Aon, Eacus, Pyllumnus, Mercurius, Vulcanus, Hercules, Æolus, Venus, Proserpina, Helena, Clytemnestra, Mena, nouem Musæ.

Filij *Minis*, Androemus, Glaucus, Deucalion, Ariadna, Phædra.

Filij *Ulyssis*, Telemachus, Telegonus, Auxonij.

Filij *Tantalii*, Niobe, Pelops,

Filij *Pelopis*, Atræus, Thyestes, Phystenes, Lyfidice.

Filij *Mercurij*, Eudorus, Myrrilus, Lares, Euander, Pan.

Filij *Vulcani*, Ericthonijs, Cacus, Ceculus, Tullus, Semilius,

Filij *Herculi*, Oxias, Creonitiades, Tyriomachus, Dyichoontes, Thioneus, Cromis, Agilis, Ilus, Sardus, Cynus, Diodorus, Tlepolemus, Thessalus, Auentinus, Telephus, Lydus, Lamyrus.

Filij *Æoli*, Machareus, Misenus, Cræus, Salmoncus, Iphiclus, Silphus, Cephalus, Achamas, Canace, Alcyone.

LOCA DEIS SACRA.

Sequentia in primis loca Apollini sacra fuerūt. *Parnassus* mons Phocidis biuertex, vbi è spelunca, reddebantur oracula, test Luca

Lucano. Verg. in Buc. Nec tantum Phœbo gaudes Parnasia rupes.

Gryneum nemus seu oppidū in Ionia, sacrum Apollini habuit sanū. Verg. in Buc. His tibi Grynei memoris dicatur origo. Nec quis sit lucus, quo se plus iactet Apollo. Ab hoc nemore Apollo ipse dicitur Gryneus: Verg. lib. 4. Italiam Lyciæ iussere capeffere fortes.

Phæelis mons est in Lycia, ubi Apollo oracula reddebat. Autor *Ætææ*, Dexter mihi carminis autor Apollo. Seu tibi Dodone potior, te cumque Phæelis, Seu te Cinthos habet.

Cynthus mons est imminens Delo, ubi Apollo celebre templum habuit, qui propterea Cynthus dicitur, Horatius: Inconsum pueri dicite Cynthium.

Delos, insula maris *Ægæi*, Cycladū vna, in qua natus est Apollo. Prius *Ortygia* dicebatur, Vnde Apollo *Delius* & *Ortygius*, Ouid. lib. 2. de Arte: Et *Paros*, & *Clario* Delos amata deo. Idem lib. 17. *Meta*. Tibullus lib. 2. Delos ubi nunc Phœbe tua est?

Claro, fuit etiam vna Cycladum, in qua Apollo colebatur, qui inde *Clarius* dictus est, *Valerius Flac.* Nec *Clarij* nunc antea dei, quercusque tonantis arguerem.

Delphi oppidum fuit *Phocidis*, ubi etiam Apollo colebatur, qui propterea *Delphicus* vocatur *Seneca*: ambage nexa Delphico mos est deo arcana regere.

In *Patara* Lyciæ ciuitate sex anni mensibus dabantur Apollinis responsa.

Tenedos *Ægæi* maris insula, sacra fuit etiam Apollini.

Chrysa Phrygiæ ciuitas, itidem & *Cilla* vrbs, sacrae fuerunt Apollini, Ouid. lib. 13. *Me Tenedon*, *Chrysemque* & *Cillam* Apollinis vrbes, Et *Syroncepisse*.

Crissa vrbs *Phocidis* sacrum etiam habuit Apollini templum.

Colebatur etiam in *Cyrrha* oppido *Phocidis*, *Stat. lib. 3. Syl. Ant.*

Cyrrha pater aspèrnetur opacæ.

Colebatur etiam apud *Therapnas* vrbs *Læoniæ*. *Stat. lib. 3.*

Theb. *Tænareumque* cacumen Apollineasque *Therapnas*.

Soracte, mons est in *Phaliscis* quondam Apollini sacer, Verg. lib. 11. Summe deum sancti custos *Soractis* Apollo.

Apollo apud *Rhodos* in tanto honore habitus est, vt ibidem *Colossum* habuerit inter septem orbis miracula numeratum. *Pollitæ*

nus: Conferat aut vasti molem *Rhopos* aurea *Phœbi*.

Hyperborei, *Septentrionales* populi frugum primitias *Delo*

mittebant Apollini, quem præcipuè colebant, *Plinius*.

Acrophonia vrbs fuit *Phocidis*, ubi Apollo *Acrophonius* colebatur.

Malloes locus fuit in *Lesbo*, ubi templum erat Apollinis.

In *Entresi* *Phocidis* vrbs, Apollo etiam reddebat oracula.

Teg

Tegyra vrbis Bœotia: sacra fuit Apollini, à qua *Tegyre* dictus est. In *Mileto* Ionia: Asiaticæ vrbe fuit oraculum Apollinis qui propterea dictus est *Milesius Apuleius*: Dei *Milesij* vetustissimum percontatur oraculum.

Loca Amori sacra fuerunt, *colchorum* regio & *Idalium* nemus. *Carullus*: Sancte pater curis hominum qui gaudia misces, *Quiq;* regis *Colchos*, *quiq;* *Idalium* frondosum.

Thespenses & *Pariani* populi in *Helleponto* Amorem summa veneratione prosequuntur, eiusque sacra vocant *Erotidia*.

Apud *Ægyram* vrbem *Achæorum* Amor colebatur cum *Fortana* sub eodem tecto.

Æsculapium Apollinis filium colebat *Epidaurus* vrbis *Peloponnesi*. *Plin. lib. 4.* In eo *Epidaurum* oppidum *Æsculapij* delubro celebre. ab *Epidauro* dictus est *Epidaurius*. *Ouid. lib. 15.* *Æquore* placato patrias *Epidaurius* aras *Linquit*.

Cos ciuitas seu insula eidem sacra faciebat. Colebatur etiã *Pergami*. *Marial. lib. 9.* *Pergameo* posuit dona sacra deo.

Tricca vrbis *Theffalia* templum habuit *Æsculapio* sacrum. *Dolopibus* & *Pindo* vicinum.

Aristeum mellis deum colebat *Arcadia*. *Verg. li. 4. Georg.* *Tempus* & *Arcadij* memoranda inuenta *magistri*.

Thebis colebatur *Bacchus*, q̄ propterea & *Dirceus* appellatur. *Horat. lib. 1. Car.* Vel *Baccho* *Thebas*, vel *Apolline* *Delphos* insignes.

Naxos vna *Cycladum* coluit *Bacchum*: *Claudianus*: *Herculis* & *Bromij* sustentat gloria *Thebas*. *Plin. lib. 4.* Nec cedentes *Athenis* claritate quæ cognominantur *Bœotia* *Thebæ* duorum numinum *liberi*, atque *Herculis*, vt volunt, patria.

Apud *Nysum* vrbem *Arabia* ferunt *Bacchum* à *Nymphis* educatum fuisse. Hinc *Bacchus* dicitur *Nysæus*. *Stattius lib. 4.* *Theb.* *Omnipotens* *Nysæe* pater.

Callichoros fluius est apud *Heraclæam* *Paphlagonia* *Baccho* sacra, quod ab *India* reuertens chorus ibidem constituerit. *Valer. Flac. lib. 5.* *Argon.* Præterit & festa vulgatum nocte *Lyæi* *Callichoron*, nec vna fides, his *Bacchus* in vadis Abluit *Eoo* rotantes sanguine *thyrsos*.

Tamarite populi *Hircanis* proximi *Bacchum* ab *India* victorem deuentem hospitio susceperunt, ei que sacra solennia constituebant: tractis circum torcularia choreis, quàm diu spumarent musto.

Cybelem deorum matrem colebant sequentia loca. *Ida* & *Dindymus* *Prygia* montes. *Verg. lib. 10.* Alma parens *Idæa*, deum, cui *Dindyma* cordi. Hinc *Cybele* *Dindymene*. *Marial.* Non per myrica sacra *Dindymenes*.

In *Phrygia* Galli Cybeles ministri in honorem deæ inter se concertabant, & digladiantur ad effusionem sanguinis. Demum cruore vbertim manante concurrebant ad aliquem fluuium deæ sacrum, ibidem cultros & plagas loturi. Romani hoc faciebant ad Almonem fluuium, proximum Romæ, vndecimo Cal. Apriles. Valerius Flaccus lib. 8. Argon. Sic vbi Mygdonios placatus sacerat bluit Almo, Lætæque iam Cybele.

Reate Vmbriæ ciuitas: Syllius lib. 8. Magnæque Reate dicatum Cælicolum matri.

Berecynthus mons Phrygiæ, à cuius nomine Berecynthia dicta est Cybele. Verg. lib. 6. Æn. Qualis Berecynthia mater Inuehitur curru Phrygiæ turrita per vrbes.

Pesinuntium oppidum Phrygiæ, à cuius nomine dicta est Pesinuntica. Apul. lib. 11. Inde priuigenij Phryges Pesinunticam nominant deum matrem.

Cerere venerabatur *Eleusis* vrbs Atticæ, quod ibidem frugum vsum, & agriculturæ dea docuisset. Vnde & Eleusina vocata est, Verg. lib. 1. Georg. Tarda que Eleusinae marris voluentia plaustra.

Colebatur etiam in *Ætina* monte, *Enna* & *Catana* vrbus Siciliæ, à quibus locis vocatur Ætina, Ennea, Catanenensis. Claudian. Ætneæ Cereri proles optata virebat Vnica. Syllius lib. 1. Nec Cerere Ennea, Phario nec victa colono. Lactan. de Cerere Patanenensi vel Ennensi quarum alterius tanta fuit religio, vt adire templi eius sacreta penetralia viris nefas esset.

Sequentia loca Dianæ sacra fuerunt *Parthenium* Paphlagoniæ fluuius. Valerius Flac. lib. 5. Argon. Et satis tibi Tiphys negatum Parthenium, ante alios Triviae qui creditur amnis.

Cynthus mons imminens Delo, in quo nata est cum Apolline. Hinc vterque Cynthius appellatur. Statius lib. 2. Theb. Illa suas Cintho comites agat.

Ephesus vrbs Ioniciæ, seu Lydiæ, in qua templum habuit magnificum inter septem orbis miracula numeratum.

Brauron vrbs Atticæ, vbi etiam colebatur.

Colebatur & in *Auentino* & *Algidum* montibus Italiæ: Horatius Quæque, Auentinum tenet, Algidumque, Quindecim Dianæ precibus virorum Curet.

Colebatur etiam in *Delo*. Verg. Notior vt iam sit canibus non Delia nostris.

Item in *Tauro* Scythiæ monte. Lucanus lib. 1. Et Taranis Scythicæ non mitior ara Dianæ.

Colebatur Faunus in Arcadia. Ouid. li. 2. Fast. Faunus in Arcadia templum Lycæus habet. Idem lib. 4. Stabat Menalio sacra relicta deo.

Antium

Antium maritima vrbs Latinorum, Fortunam habuit in honore maximo, cui etiam sacra fecit, templumq; erexit magnificum, vnde Horat. lib. 1. Car. O diua. gratum quæ regis Antium.

Rhamnus. seu *Rhamniss*, oppidum fuit in Attica, in quo Nemesis & Fortuna colebantur. Hinc vtraq; Rhamnusia appellatur. Vergilius in Cyri: Haud fallor, quod te potius Rhamnusia fallat.

In *Orchomeno* Bœotia: vrbe templum fuit dicatum. Gratiis seu Charitibus.

Herculi sacrum fuit *Tybur* oppidum vicinum Romæ, quod inde vocatur Herculeum. Martialis lib. 1. Tybur in Herculeum migravit nigra Lycoris.

Bœotia Thebæ etiam Hercule coluerunt, qui propterea Thebanus dicitur. Propertius lib. 3. Cymbala Thebano cōcrepuere deo.

Gadibus quoq; (vbi columnas posuit) templum habuit Hercules, in quo quidem templo Iulius Cæsar animaduersa Alexandri Magni imagine, ingemuit, & quasi pertæsus ignauiam suam, q̄ nihil dum à se memorabile actum esset in ætate, qua iam Alexander orbem terrarū subegisset. De Gadibus Liius: Annibal Gades profectus Herculi vota exoluit. Hinc Gades Herculeæ dicuntur.

Tyrintha ciuitas Argis vicina Herculem nutriuit, & vt Deū venerata est. Vnde & Tyrinthius appellatur. Verg. lib. 7. Æn. postquā Laurentia victor Geryone extincto Tyrinthius attingit arua.

Sequentia loca Iunonem coluerunt. *Carthago* vrbs Africa: Verg. lib. 1. Æn. Quam Iuno fertur terris magis omnibus vnam post habitata coluisse Samo: hic illius arma, hic eurus fuit.

Colebatur etiam in *Prosimna* ciuitate, Statius lib. 1. Theb. Hinc celsæ Iunonia templa Prosimnæ.

In *Samo* insula maris Icarij habebatur in honore præcipuo. Nā & ibidem fuerat nutrita. Ouid. libro 8. Et iam Iunonia læua parte Samos fuerat,

Argos & *Mycenæ* vrbes Achaia: Iunonem quoque venerabantur. Horatius lib. 1. Car.

Phalisci populi Iunonem coluerunt. Ouid. lib. 6. Fast. Adde senem Tatum Iunonicolasque Phaliscos.

Creta insula cētū vrbus memorabilis, Iouē aluit, eiq; sacra fecit. Vnde & Cretus dicitur. Verg. li. 3. Æn. Creta Iouis magni medio iacet insula pōro, Mons Idaeus vbi, & gentis cunabula nostræ.

Pyrelus, portus Atticæ sacer erat Ioui, vt etiā *Homole* mōs Thesalia: seu Bœotia: à cuius nomine Iupiter Homolius dicitur.

Colebatur etiam in *Ida*, in *Latio*, in *Libya* vbi erat eius oraculum, in *Elide*. Vnde Verg. eū vocat Idæum, Lucanus Latialem, Latium, Ouidius & Libycum, Elæum Propertius, quoniam in Elide

quinto quoq; anno celebrabantur ludi Olympici in eius honore,
Ism Inachi filiam & eadem Ægyptiorum sequentia loca habebant in honore, *Parosium* vrbis Ægypti, *Pharos*, *Memphis*, & *Mariocis* pars Ægypti.

Ægyptum sacram fuisse *Isidi*, *Propertius* docet lib. 2. dicens: Antibi non satis est fuscis Ægyptus alumnis; *Copton* quoq; in insula est in Ægypto sacra *Isidi*.

Lætona colebatur in *Delo*, quòd *Apollinem* & *Dianam* ibidem peperisset. *Verg.* lib. 3. *Georg.* Cui non dictus *Hylas* puer, & *Lætonia* *Delos*.

Ithyphus fuit domicilium *Mineræ* in arce Atheniensi, *Catullus*; *Vnigenam* que simul cultricem montis *Ithyni* *Pallada*.

Pyreus mons *Atticæ*, sacer fuit etiam *Mineræ*.
 Colebatur & in *Aracyntho* *Ætolicæ* monte, à quo *Aracynthis* dicta est. *Statius* de *Diana* & *Pallade* lib. 2. *Theb.* Illa suas *Cynthio* comites agat. hæc *Aracyntho*.

Nea *Cycladum* vna, sacra fuit etiam *Mineræ*, autore *Plin.* lib. 4. nat. Hist. cap. 12.

Præcipua eius dignatio fuit *Athenis*, vbi & artes inuenisse fertur, atq; etiã urbem ipsam condidisse. Hinc *Athenæza*, *Attica*, *Cecropia*, & *Mopsopia* dicitur. *Horatius* lib. 1. *Car.* Sunt quibus vnum opus est intinctæ *Palladis* *Carmine* perpetuo celebrare.

Alcomeneum fuit oppidum *Bœoticæ*, cuius conditor iussit ibidem coli *Minerum*.

Loca *Marti* sacra sunt *Thymodum* fluius *Scythiæ*, & *Rhodope* mons, quoniam fertur natus in *Thracia*. *Claud.* *Fulmina* lauerunt purum *Rhodopeiæ* *Martem*.

Colebatur & in tota *Thracia* & apud *Getas*. Vnde *Odrysum* eum vocat *Statius*, & *Geticum*. *Sythonium* *Pontanus* & *Threicum*.

Libethris fons *Magnesiæ* sacer fuit *Musis*, vt etiam *Hippocrene*, à quorum nomine dicuntur *Libethrides* & *Hippocrenides*. *Verg.* *Nymphæ* noster amor *Libethrides*. Eam ob causam *Festus* *Avicennus* *Camœnalem* vocat *Hippocrenem*, vbi ait: *Lympha* *camœnalem* fudit procul *Hippocrenem*.

Sunt & alia loca sacra *Musis*, vt *sicilia*, vnde *Sicelides* dicuntur *Vergilio*: *Sonia*, seu *Bœotia*: *Helycon*, mons *Bœotia*: *Pimpla*, locus vicinus *Parnaso*: *Aganippe*, fons *Bœotæ*; *Sebethus* fons apud *Neapolim*, *Thestia*, oppidum *Bœotia*, à quibus omnibus locis *Epithera* meruerunt. Vide in capite de *Musis*.

Neptunus templum habuit in *Tænaro* *Laconicæ* promontorio, à quo *Tænarius* dicitur. *Propert.* lib. 1. *Tænarius* facili pressit amore *Deus*.

onchestus

Onchestus vrbs Bœotix habuit etiã templum Neptuno sacrum. Nemefis dea vltionis & indignationis (quæ superbos punit & vaniloquos) templũ habuit *Rhamnunte* Asiæ oppido, à quo Rhamnusia dicta est, vt Fortuna. Ouid. lib. 3. Metamor. Dixerat, assensit precibus Rhamnusia iustis.

Osyris Deus colebatur apud Ægyptios. Tibullus lib. 1. Te canit, atque suum pubes miratur Osyrim, Barbara Memphitem plaudere docta bouem.

Proserpina Cereris filia colebatur in *sicilia*, teste Plutarcho. vnde & Sicula vocatur à poëtis. Seneca: Vidisti Siculæ regna proserpinæ? vbi primam huius dictionis Proserpina corripit, quod est inuentu rarum.

Colebatur etiam in *Enna* vrbe Siciliæ, vnde Ennæa quoque dicitur. Lucanius lib. 6. Eløquar immenso terræ sub pondere, quæ te Contineant Ennæa dapes.

Apud *Elæos* delubrum sacrum fuit Plutoni semper clausum & obsecratum, præterquam quod semel tantum quotannis aperiebatur. Plutonem autem ideò colebant Elæi, quod eius præsidium sensissent contra vini Herculis.

Lampfacus vrbs Hellepontis Priapum coluit. Ouid. libro 6. Fast. Lampfacos huic soli solita est macrare Priapo.

seytha vnicum Solem Deum putant, cui equum immolant.

In *Præneste* vrbe Italiæ colebatur Sortes, & Fortuna, quæ propterea Prænestinx vocantur. Propertius lib. 2. Nam quid Prænestis dubias ô Cynthia sortes, Quid petis Aërmicenia Thelegoni? Syll. Sacrisque dicarum Fortunæ Prænestæ iugis.

Sequentia loca sacra sunt Veneri: *Amathus* insula maris Ægæi, à qua vocatur Amathusia, & Amathusis. Verg. lib. 10. Est emathus, est celsa mihi Paphos, atque Cythera, Idaliæque domus.

Colebatur etiam in *Cypro* insula, & Papho eiusdem insulæ vrbe. De Cypro & Memphi Ægypti vrbe (vbi etiam sanum habuit) Horatius lib. 3. Car. O quæ beatam diua tenes Cyprum, & Memphim carentem Sithonia niue. A Cypro, dicitur Cypria, Cypris & Cypri-gena. Mantuanus in Fastis. Cypri-genæ campos & regna per ardua Phœbi.

De *Papho*, & *Gnydo* Horatius lib. 3. Car. quæ Gnydon, Fulgêtesq; tener Cyclades & Paphû. Staius lib. 1. Syl. Non secus alma Venus, quam si Paphon æquore ab alto, Idaliasq; domos, Erycinaq; templa subiret. A Papho Paphia, & Gnydo Gnydia dicitur. Plin. lib. 7. Praxiteles marmore nobilitatus est, Gnydiaq; Venere præcipuè. Præcedentia exempla docent *Idalium nemus* & *cyclades* & *cythera* sacra fuisse Veneri.

Ab *Eryce* monte Sicilia sibi sacro dicta est *Erycina*. Horatius lib. 1. Car. Siue tu maui *Erycina* ridens.

Hypæra vrbs proxima *Timodo* sacra fuit etiã *Veneri*. De hac vrbe. Oui. de *Arachne*: Orta domo parua, paruis habitabat *Hypæripis*.

Imbros insula est *Thraciæ* *Vulcano* sacra, quem inde *Imbranium* vocant. Val. Flac. *Proreque* accesserat *Imbros*.

Inter *Liparam* & *Therasiam* insula est *Therasia* *Vulcano* sacra. Autor *Plin.* lib. 3. *Præcipuus* *Vulcani* cultus fuit in *Lemno* insula, à qua *Lemnius* dictus est, vt *Lemno* ipsa. *Vulcania* *Ouid.* lib. 11. *Nec Præantiadem* quòd habet *Vulcania* *Lemnos*. *Verg.* lib. 8. *Æn.* *Hæc pater Æoliis* properat dum *Lemnius* oris.

De aliis locis in quibus dij habitari sunt in honore, *Ouidius* lib. 1. *Fastorum*.

Pallada *Ceropidæ*, *Minoia* *Creta* *Dianam*,
Vulcanum tellus *Hypsipylæa* colit.

Iunonem *Spartæ*, *Pelopiadesque* *Mycenæ*.

Pinigerum *Fauni* *Mænalis* ora caput.

Mars *Latio* venerandus erat, quia præsidet aruis.

Lactantius lib. 1. de falsa religione: Summa veneratione coluerunt *Ægyptij* *Isidem*, *Mauri* *Iubam*. *Macedones* *Gabyrim*, *Perm* *Vranum*, *Latini* *Faunum*, *Romani* *Quirinum*, *Athenæ* *Mineruum*, *Samos* *Iunonem*, *Paphos* *Venerem*, *Lemnos* *Vulcanum*, *Naxos* *Liberum*, *Apollinem* *Delphi*.

DEORVM VICTIMÆ.

Caper & *Asinus* immolabantur *Baccho*: *Caper*, q; eius vites rosisset. *Verg.* lib. 2. *Georg.* Non aliam ob causam *Baccho* caper omnibus aris creditur. *Ouid.* lib. 2. de *Ponto*: *Nec dabit in tonso rugulum caper* hostia *Baccho*. *Martia.* lib. 5. *Vire nocens roseas* stabat moriturus ad aras *Hircus*. *Bacche* tuis victima grata focus. De *Asino* *Plin.* lib. 24. *Ferula* *Asinis* grauitissima sunt in pabulo. cæteris verò iumentis præsentaneo veneno. Qua de causa id animal *Liberi* patri assignatur, cui & *ferula*. *Herodotus* ait *Potum* etiam fuisse immolatum *Baccho*.

Cereris mactabatur *Porca*, q; hoc animal eiusdem fruges violasset. *Oui* lib. 1. *Fasto*. *Prima* *ceres* grauidæ gauisa est sanguine potæ, *Vlt* suas merita cæde nocentis opes. *Nam* *sata* vere nouo teneris lactentia succis *Eruta* serigeræ comperit ore suis.

Perse immolant *Equum soli* *Ouid.* lib. 1. *Fastorum*. *Placat* equo *Persis* radiis *Hyperiona* cinctu. *Ne* detur celeri victima tarda deo.

Dianæ *Cerua* immolabatur. *Oui.* lib. 1. *Fast.* *Quæ* semel est triplici p virgine cæsa *Dianæ*, *Nûc* quoq; p nulla virgine *cerua* datur. *Sabei* & *Thessali* *canes* *Dianæ* etiam immolabant. *Idè* *Ouidius*

Extra

Exta canum Triniæ, vidi mactare Sabæos, Et quicumque tuas ac-
colit Hæme niues.

Priapo etiam immolabant *Asinum*, quod quum hic deus Loti-
dem nympham dormientem furtim stuprare vellet, intempestiuo
asini clamore coitu fuisset impeditus, eumq; excitata virgo ma-
nibus reiecit, magno omnium (qui aderant) risu. Ouid. lib. 1. Fast.
Cæditur & rigido custodi ruris asellus: Causa pudenda quidem,
sed tamen apta deo.

Anser Isidi Inachi filia: Ovi. lib. 1. Fastorum. Nec defensa iuuant
Capitola, quo minus anser Det iecur in lances Inachi lauta tua.

Gallus gallinaceus immolabatur *Nocti* Idem Ouid. Nocte deæ
noctis eristatus cæditur ales, Quod tepidum vigili prouocat ore
diem.

Fauno, Capra. Ouid. lib. 2. Fast. Cornipedi Fauno cæsa de more
capella, Venit ad exiguas curba vocata dapes.

Nepruno, Taurus Statius lib. 5. Achil. Cæruleum regem tauro ve-
neratur auumq; Nerea. Verg. Taurum Nepruno, taurum tibi pul-
cher Appollo.

Mineræ, Capra, quod caprarum morsus exitialis sit oliuæ, quam
illa amat. Plin. lib. 8. Oliuam lambendo quoque sterilem faciunt
eaque ex causa Mineræ immolatur.

Menætius Actoris filius *Taurum Herculi* primus sacrificauit,
propter fulmineum taurum ab ipso Hercule interfectum, quo de
Seneca in Herc. Oer. Vna est Gerion sparsus manu, Taurusque po-
pulis horridus centum pauor.

Carthaginenses vsq; ad excidium vrbis suæ *Ingenuos pueros Sa-
turno* semper immolauerunt, autore Curtio li. 4. de gestis Alexandri.
Quod genus sacrificij *Tauricæ Dianæ* facta legimus in Scythia.

Pælei Aesculapio medico, Phœbi filio Gallum sacrificabant. Au-
tore Cælio.

Sus prægnans mactabatur *Maiæ*, autore Macrobio lib. 1. Satur.
De victimis deorum. vide Ouid. lib. 15. Meta.

DEORVM FESTA QVIBVS

VOCENTVR NOMINIBVS.

Festa seu sacrificia *Bacchi* vocantur Bacchanalia, Orgia, Trieri-
ca, Nyctulia, Liberalia, Dionysia, & Corycia, à Coryde rege
Thracum, qui sacra Baccho instituit.

Sacra *Cereris* vocantur Cerealia & Tefnophoria, vt Ceres ipsa
Tefnophoros, id est legifera. Plin. lib. 24. Quoniam maronæ in
Tefnophoris Atheniensium castitatem custodientes iis folijs cu-
bitus sibi sternunt. Plut. ait Adonia fuisse sacra Cereris.

Proserpine Cocyta, à Cocyto infernali fluuio.

H 4

Saturni Saturnalia, & Chronia nam Saturnus, ipse Chronos dicitur à Græcis.

Laurentiæ, Laurentia. *Opis* (quæ Cæli & Vestæ filia, & Saturni vxor dicitur) Opalia.

Palis, Deæ pastorum, Palilia pastorum festa. Tibullus lib. 1. At madidus Baccho sua festa Palilia pastor Concinet.

Romuli vel *Martis* Quirinalia.

Fertumni, seu *Prothet*, Vertumnalia.

Bona deæ Gynecia: nam Græci eam vocant Gyneciam. Autor Plutarchus in Cæsare.

Minervæ Panathenea. Erant autem agones Gymnici, quos Theſeus in honorem deæ primus Athenis instituit. Autore Plutarcho. Erant etiam Mineræ Quinquatria, quæ fiebant quinque diebus post atrum diem. Ater autem dies erat post Idus. Ovidius: vna dies media est, post sunt sacra Mineræ, Nomina quæ à iunctis quinque diebus habent.

Floræ deæ, Floralia.

Carnæ deæ cardinum, Carnia quæ fiebant Sparta.

Iouis Diiopolia, seu Diasia teste Cælio.

Iunonis, Hærea, quod Iunõ ipsa Hera diceretur. Ennius apud Ciceronem lib. 1. de offi. Vósne velit an me regnare hera. Vbi per heram nonnulli Fortunam intelligunt.

Mercurij Mercurialia, & Herimæa.

Musarum Musæa.

Herculis, Memæa, ab Argiuis instituta, ob leonem ab ipso interfectum in Nemea sylua.

Fauni, Lupercalia, quæ Februario mense fiebant.

Solis, Mitriaca, quoniam Persæ Solem appellant mitran. Apud eos autem fiebant hæc sacrificia in antro, educto cornibus boue, quem Deo immolabant.

Priapi Phallagogia: Nam phallum antiqui virile membrum appellabant. Autor Theoderitus Cyrenensis.

SACRIFICIORVM ET VI-

ctimarum genera diuersa.

Agonia, & Agonalia ludi erant, qui fiebant in honorem Dei Agonij vel in monte, quem illi Agonem vocabant. Agonia sciam veteres dixerunt hostias, ab agendo.

Dapsa, genus erat sacrificij, quod fiebat hyeme sæuiente.

Ferreatio in nuptiis fiebat ferreo libo. Aliter vocabatur *Conferreatio*. At quum dissoluebantur nuptiæ, *Diffarreatio*.

Hecatombe, sacrificium erat centum victimarum, vel quia centum Peloponnesi vrbes id faciebant. Iuuenalis Satyra 12. Existunt qui

qui promittant Hæcatombe m.

Hostia erat victima quæ immolabatur cæsis hostibus. Sacrificabatur autem Laribus, quorum ope victi credebantur hostes. Oui. Hostibus à domitis hostia nomen habet.

Hya in hina erant quædam sacra nocturna.

Armilustrum, sacrificium erat apud Romanos, in quo armati tem diuinam faciebant: tubisq; canebant sacrificantes.

Ianual, erat genus libi, quod soli Iano immolabatur.

Lucaria festa Romani celebrabant in luco, in quo fugati à Gallis sese occuluerant.

Lupercalia, erant sacra instituta ab Euandro rege Arcadum in honorem Panos, propter Romulum & Remum nutritos à lupa in auentino monte, vbi fiebant. Luperci dicebantur ministri horum sacerorum. Stacius lib. 5. Syl. Et tua multum Verbera succincti formida uere Luperci.

Meditrinalia, sacra erant, quæ fiebant in honorem Meditrinæ, deæ medicamentorum.

Munichia, erant festa Palladis, à Munychio Athenarum portu, vel à Munychio rege quodam eorum autore.

Nonendum, seu *Nonendiale*, sacrificium erat exequiale, quod fiebat nono die post mortem alicuius: Horatius: Nouendiales dissipate pulueres.

Nudipedalia erant quædam sacra, quæ sacerdotes nudis pedibus faciebant Hierosolymis.

Nyctileia Bacchi sacrificia, quæ nocturno fiebant tempore.

Palatinal, sacrificium erat, quod Romæ fiebat in palatio.

Pastillu, autore Festo, fuit gen^o libi rotûdi, qd diis offerebatur.

Popularia sacra, quæ ab omnibus ciuibus fiebant, nec erant priuatarum familiarum, sed omnium communia, vt à diis impetrarentur, quæ spectabant ad communem populi salutem.

Proteruia, fuit sacrificij genus, in quo quicquid ex epulis supererat, incendio dabatur. Ausonius: Capripedes agitât quû læta proteruia Panas. Albidius adolescens quum vniuersum patrimonium decoxisset, & ædes vnas (quæ superent) rerum desperatione, dedisset incendio, ferunt Catonem hoc in eum cauillo vsus fuisse. Hæc proteruiam facit. Facere autem proteruiam, adagium est in prodigos, qui omnia absumunt vsque ad assem.

Scenophegia erant tabernaculorum festa, in quibus Iudæi faciebant tabernacula ad similitudinem eorum, in quibus habitauerant quum peruagarentur Ægyptum.

Solitautilia, sacrificia erant trium victimarum, Tauri, Arietis, & Suis, Plin. lib. 8. Si potiatur Marti Solitautilibus piaculum fieri.

stata erant certa ac stabilita, statutisque diebus fieri solita. Car-
to: Sacra stata, solennia sancta seruasti.

Rubigalia, dies erant festi instituti ab antiquis ad amoliendam
frugum rubiginem. Quales sunt nostro tempore Supplicationes
Amburbiae, & Ambaruales, quæ fiunt ut fructus terræ agricolarum
voto respondeant. Plin. lib. 16. Rubigalia Numa constituit, quæ
nunc aguntur ad septimum Calendas Maij: quoniam tunc fere se-
getes rubigo occupat.

Fontanalia sacra erant fontium quæ fiebant coronatis pueris &
fontibus.

Ornea, sacra erant Priapi, quem Corinthij Orneum vocabant.
Celebrabant autem hæc festa Nymphæ ad Alebedum prope Co-
lophonem.

Parentalia erant sacra funesta, quæ fiebant ab antiquis in hono-
rem parentum mortuorum. Cuiusmodi sunt Anniuersaria nostra.

Parentare, est hoc sacrificium facere. Cic. in Philip. Ut parenta-
lia cum supplicationibus miscerentur.

In parentatione absumentur fabæ, quòd in eis mortuorum
animas esse dixerint. Blondus lib. 2.

Inferia, sacra sunt etiam mortuorum Suet. in Caligula: Infe-
ria atque his annua religione publicè instituit.

Consualia, sacrificia fiebant in honorem Consi, qui habebatur
deus consiliorum.

Græci Dionysium colebant cognomento Lamptera, id est fa-
culam, eiusque festa vocabant *Lampteria*. Ferebant enim noctu
faces ad templum vini pateris tota vrbe constitutis.

Amburbium seu *Ambaruale* supplicationes erant, quæ fiebant
ambiendis urbibus, agrisque lustrandis. De hoc intellexit Luca-
nus li. 1. dicens, Mox iubet & totam pauidis à ciuibus urbem Am-
biri, & festo purgantes mœnia lultro Longa per extremos pomæ-
ria cingere fines.

Talia erant apud Ro. *Vinalia* qualia apud Thebanos *Dionysia*.
Thyia, festum erat Bacchi apud Elæos, in quo vacuæ hydræ,
templo oblerato, vino implebantur noctu.

Holocaustum, seu *Holocaustoma*, sacrificium erat, in quo extra
victimarum aris superposita comburebantur, de quo Verg. Et tolle-
da imponit taurorum viscera flammis, Pingue superque oleum
fundens ardentibus extis. Iosephus, Quinquit) tota victima quæ
immolatur, incenditur, id sacrificiū nomē holocaustomatis habet.

Porrò *Origia* Orpheus inuenit in Thracia.

Matris deorum sacra Phrygij quotannis crudelissimis certami-
nibus faciebant.

Rhodij

Rhodij hominem Saturno sacrificabant.

In Salamine insula homo Diomedii immolabatur.

Diana Taurica humanis placabatur victimis.

Dionysio apud Chios homo crudeliter discerptus sacrificabatur. Lacedæmonij hominem Marti immolabant.

Phœnices in bello & pestilentia amicissimos homines immolabant Saturno. Eidem in Creta sacrificabantur pueri.

In Laodicea Syriæ virgo immolabatur Palladi.

Arabes singulis annis puerum immolantes sub ara sepeliebant.

Græci, priusquam prodirent in bellum, humanas victimas diis offerebant.

Aristomenes Messenius c. c. homines Ioui sacrificauit.

Athenienses bello petiti, & victi à Minoe rege Cretæ, propter interfectum Androgeum eius filiū, cogebantur quotânis septem mares ac totidem feminas in Cretam mittere sacrificandos.

Scythæ quoscunque aduenas repperint Dianæ immolant.

In Pella Thessaliæ ciuitate singulis annis homo immolabatur Peleo, & Chironi.

Galli Esūm, & Teutatem humano cruore placabant.

Lactantij tēpore Latialis Iupiter sanguine colebatur humano.

Carthaginenses ab Agathocle victi, quum iratum sibi Saturnum crederent, ducentos ei nobilissimos iuuenes immolauerunt autem Lanctantius.

apud Romanos factorum autor fuit Numa, qui instituit adolete deos fruge, & mola salsa supplicare.

Vocabula ad Religionem spectantia sunt Cæremonia, Sacrificium, Consecratio Superstitio, Dedicatio, Piaculum, Iusiurandū, Hostia. Mola erat farroctum, sale aspersum.

Sacrificare est petere, vt detur venia.

Litare est propitiare, vel sacrificium ritè facere.

apud Lyndum oppidum Rhodiorū fiebat sacrificium in honorem Herculis, quod probris & cōiuctis peragebatur. Hinc adagiū inueniunt, Herculi Lyndio sacrificare id est factis deuotionibus vti.

Ritum sacrificij, quod fiebat in honorem Cybeles, Ouid. in Fastis sic exprimit:

Ardua iam dudum resonat tinnitibus Ida,

Tutus vr infanti vagiat ore puer.

Pars clypeos sudibus, galeas pars tundit inanes.

Hoc Curetes habent, hoc Corybantes opus.

Æs Latuit, prisicūque manent imitamina facti.

Æra dex comites, raucaque terga mouent.

Cymbala pro galeis, pro scutis tympana pulsant,

Tibia

Tibia dat Phrygios (vt dedit ante) modos.

Salij, sacerdotes Martis, eidem sacra faciebant salientes.

Victimarum superstitio emanauit ab Hyperbio Martis filio, vt placet nonnullis, quod animal primus occiderit, vt Prometheus occidit bonem.

Apud Delphos nullum reddebatur oraculum, nisi tota victima ab imo contremuisset, membris omnibus agitatis.

Phaselitæ populi falsos pisciculos diis immolabant.

Cares verò canem. Hinc Caricam victimam dicuntur immolare, qui vilissima largiuntur.

Libabatur etiam vinum sed merum.

Prope Asopum fluuium habitatores singulis annis diem vnum sacrum faciunt Eumenidibus, quibus prægnantes oues immolat.

Amatrix Xerxis regis vxor pro salute propria decem defodit viuos homines.

Berosus prodit fuisse apud Babylonios festum Saceas nomine, solitum agi quinque diebus quibus serui imperabant dominis.

Coi Iunoni sacrificantes seruos à conuiuio reiiciebant.

SACERDOTES DEORVM.

A Pollinis sacerdotes fuerunt, *Panthus* Othrij filius. Verg. lib. 2. *Æneid.* Panthus Othriades arcis Phœbiq̄ue sacerdos.

Anius rex. Verg. lib. 3. *Æneid.* Rex Anius rex idem hominum Phœbiq̄ue sacerdos.

Lychas. Verg. lib. 10. Inde Lycham ferit exertum iam matre perempta, Et tibi Phœbe sacrum.

Hemonides. Idem lib. 10. Nec procul Hemonides Phœbi Triuiæq̄ue sacerdos, Infula cui sacra redimibat tempora vitta.

Phœbades dicuntur Phœbi sacerdotes.

Neptuni, Laocoon Troianus. Verg. lib. 2. *Æn.* Laocoon ductus Neptuno sorte sacerdos, Solennes tauri ingentem mactabat ad aras.

Cereri Polybetes. Verg. lib. 6. *Ænei.* Treis Antenoridas, Cereriq̄ue sacrum Polybetem fuit & *sostratus* Cereris sacerdos. Autore Cornelio Tacito.

Alphitus. Oui. lib. 5. *Meta.* Cererisq̄ue sacerdos Alphitus, alben-ti velatus tempora vitta.

Iunonis Calybe. Vergil. libro 7. *Æneid.* Fit Calybe Iunonis anus templiq̄ue sacerdos.

Alcyone Oui. lib. 11. Ante tamen cunctos Iunonis templa colebat, Proq̄ue viro (qui nullus erat) veniebat ad aras.

Herculis Potitius. Verg. lib. 8. Iamq̄ue sacerdotes primusq̄ue Potitius ibant.

Teron. Syllius lib. 2. Iam noua molitus stimularo milite Teron, Alcida

Alcidae templi custos aræque sacerdos.

Fuit & *Pinaris* custos sacrorum Herculis. Macrobi.

Cybeles, choreus Verg. lib. 1. Aeneid. Fortè sacer Cybele Choreus. olimque sacerdos, In ignis longè Phrygiis fulgebat in armis.

Melissa fuit sacerdos Cybeles, à cuius nomine cæteræ eius deæ sacerdotes *Melissæ* postea dictæ sunt.

Fuit & *Barthabaces* Cybeles seu Opis sacerdos, Plutar. in Mario, Per ea tempora adueniens Barthabaces, magnæ matris sacerdos, nuntiauit deam in templo ad se locutam, victoriam prædixisse.

Galli quoque sacerdotes erant Cybeles.

Coty's rex Thraciæ sacra quædam instituit *Baccho*, quæ Cotyria dicuntur.

Feminae *Bacchi* sacerdotes dicuntur Thyades, Mænades, Bacchæ, Eleides, Mimallonides, Aedonides, Euhyades, Bassarides, Triaterides.

Thyades, Val. Flac. lib. 6. Arg. Mox rapuere deum iam iam quodcunque paratæ Thyades infusus per sua colla comis.

Mænades Mart. lib. 11. Ad matrem fugiet Pentheus, ad Mænades Orpheus.

Bacchæ Ouid. lib. 6. Fast. Dissimulata deam Latias Saturnia Bacchas Instimulat.

Eleides. Idem in Epist. Nunc feror, vt Bacchi furis Eleides actæ.

Mimallonides. Idem lib. 1. de Arte: Ecce Mimallonides sparsis in terga capillis.

Aedonides. Luca. lib. 1. Aedonis Ogygio decurrit plena Lyæo.

Euhyades. Horat. lib. 1. Car. Non secus in iugis Ex somnis stupet Euhyas.

Bassarides. Sidonius: Rotat Enthea thyrsum Bassaris. Idem: Ire in Bassaridas, vel insulatos Aram ad turicremam rotare mystas.

Triaterides. Stadius lib. 4. Theb. Et atra sacrum recolit Triateris Ophelten.

Hippecaustria sacerdos erat *Minerua* apud Solos.

Plinius lib. 34. ait *Lysimachem* fuisse Mineruæ sacerdotem annis LXXXI.

Veneris sacerdos fuit Mera. Stat. libro 8. Theb. Aegæ Veneris quos Mera sacerdos Ediderat prohibente dea.

Dianæ Tauricæ sacerdos fuit *Iphigenia* Agammemnonis & Clytemnestræ filia.

Megabyzus sacerdos erat Dianæ Ephesiæ eunuchus, à cuius nomine cæteri dicti sunt Megabyzi. Plin. lib. 5. Pinxit & Megabyzi sacerdotis Dianæ Ephesiæ pompam. Idem: Ephesi verò est Megabyzi sacerdotis Ephesiæ Dianæ sepulchrum.

Fuit

Fuit & *Myxos* Dianæ sacerdos, immodicus sui nominis præco & ostentator. Hinc *Myxos* appellamus huiusmodi homines ver-
tosos, qui plus æquo sibi tribuunt.

Seihon rex fuit apud Ægyptios post *Amurtæum* quem *Herodotus* in *Euterpe* *Vulcani* sacerdotem fuisse memorat.

Martis sacerdotes erant *salij*, quos in portandis ancilibus saltare mos erat. Hi per urbem cum tripudiis caneant quædam carmina admodum obscura, quæ nec ipsi intelligebant, vt innuunt verba *Fabij*.

Hierophantæ erant Atheniensium sacerdotes, qui cicuta for-
bitione seiplos caltrabant, quò castius in suo sacerdotio durarent ac
peristerent.

Cor. Celsægius & *Q. Sulpitius* flamines fuerunt apud Romanos, qui
suo sacerdotio priuati sunt, hic q̄ inter sacrificandum apicem (quæ
flamines ferebant) de capite cadere permisisset, ille q̄ extra victi-
mæ non ritè admoisset.

L. Bebicus flamen fuit *Quirinalis*, vt *Plautius Hypseus*.

Coris sacerdos fuit *funerarius*.

Cinarades & *Basilides* nomina sunt sacerdotum apud *Cor.* Tacitum.

Sacerdotes legis fuerunt *Salomon*, *Hieroboam*, *Nadab*, *Behala*,
Hela, *Zambri*, *Achab*, *Ocazias*, *Ioram*, *Heliseus*, *Hieu*, *Ioas*, *Ionas*,
Zacharias, *Sellu*, *Manahè*, *Phaceias*, *Ozee*, *Aaron*, *Eleazarus*, *Plu-
nees*, *Abiud*, *Achito*, *Samuel*, *Hely*, *Abiathar*, *Sadoch*, *Achimas*, *A-
zarias*, *Varias*, *Gonnias*, *Eleachin*, *Cheleias*, *Soreas*, *Iesus* huius fi-
lius, *Ioachim*, *Melchisedech*, *Simeon*, *Iad*, *Omas*.

PARCÆ, DEÆ FATALES.

Parcæ seu deæ fatales dicuntur à poetis *clotho*, *Lachesis*, *Atropo*.
Ceselius *Vindex* apud *Gellium* lib. 3. ponit alia earum nomi-
na, vt *Nonam*, *Decimam*, *Mortam*, citatq̄, versus hunc *Liuij* poetæ
antiquissimi: Quando dies aduenit, quam profata Morta est.

Finguntur autem *Dæmogorgonis* filix: secundum *Cicëronem*
Herebi & *Noctis*.

Alio nomine vocantur *Fata*. *Seneca*: Multi ad fatum venere suum
dum *Fata* timent.

Dicuntur insuper metiri vitam hominum fufis, & staminibus,
quæ ex sua colo nent, & deducunt. Vnde & *Lanificæ* vocantur à
poëtis. *Martia*. lib. 1. *Lanificæ* nulli tres exorate puellas *Contigit*,
obseruant quem statuere diem.

Feruntur esse inexorabiles, nullisque precibus moueri, vt quam
imposuerunt rebus, seriem, commutent, aut vitæ exitu prorogent,
quem nascentibus nobis constituerunt. Vnde *Seneca*: Nulli iussu
cessare licet, Nulli scriptum proferre diem.

Earum

Earum autem officia poetæ distinguunt, vt veliat vnã esse, quæ vitam hominis ordiatur, aliam quæ contexit, tertiam quæ flum compar, ac finiat. Prima est *clotho*, quam Statius ferreã vocat, Græciã Seneca, Inprobam & Sedulam Pontanus. Secunda est *Lachesis* Dura Ouidio, Inuida Martiali, Ferrea Claudiano dicta. Tertia *Airopos*, de qua Statius lib. 4. Theb. Hos ferrea neuerat annos *Airopos*. Sunt qui numero Parcarum ponant *Ithijam*. *Clotho colum retinet*

IUDICES INFERORVM.

Iudices inferorum poetæ faciunt, quorum arbitrio & sententia puniantur animæ, & cogantur fateri quæ piacula in serã noctem distulerint, vt inquit Marco. Castigant, dolos audiunt, vmbri suas sedes constituunt, nullum scelus relinquunt impunitum. De his Senec. Et qui frõte nimis crimina teretica. Querunt ac veteres exentiunt reos. Eorum nomina sunt, Minos Æacus, Rhadamanthus.

Minos rex fuit Cretensium, pater Androgei, & Ariadnes, qui propter extremam seueritatem (quam viuens exercuerat) post mortem Iudex inferorum factus est à poetis, vt alij duo iudices. De hoc Vergil. 6. Æne. *Quæsit* Minos vnã mouet, ille silentium Consiliumque vocat, vitasque & crimina discit.

Æacus Iouis, & Europæ filius, propter incorruptam æquitatem iudex quoque inferorum factus est. Propert. lib. 4. Aut si quis posita iudex sedet Æacus vna.

Rhadamanthus Iouis fuit filius, & Europæ, frater Æaci, quem æquissimũ fuisse, & incorruptæ seueritatis ferunt. Hinc adagium, Rhadamantheo pollere iudicio. Propterea orta est fabula, constitutum fuisse illum vmbraum iudicem. De hoc Verg. lib. 6. Æne. Quosus hæc Rhadamanthus habet durissima regna, Castigatque, auditque dolos, subigitque fateri. Quæ quis apud superos furto actatus inani Distulit in seram commissa piacula noctem,

HESPERIDES.

Hesperus Iapeti filius, tres habuit filias, quæ à patris nomine dictæ sunt Hesperides. Earum nomina sunt *Aegle*, *Heretusa*, *Hesperetusa*. Poetæ fabulantur hortũ eis fuisse auriferis arboribus constitum, cui custodem adhibuerint Dracouem perijgilem, quo tamen vel sopito, vel occiso Hercules aurea poma sustulerit. Vnde Pontanus Hesperides vocat pomicolas. Seneca in Aga. Arbore pomis fertilis aureis Extimuit manus. Lucretius lib. 5. Aureaq; Hesperidum seruans fulgentia mala Asper acerba tuens immani corpore serpens. Diodorus lib. 5.

PLEIADES.

Pleïades filia fuerunt Athlætis ex Pleione, à qua traxerunt nomē. De his Ouid. Pleïades incipiunt humetos referare paternos. Quæ

Quæ septem dici sex tamen esse solent: Seu quòd in amplexu sex hinc venere deorù. Nã Steropé Marti cõcubuisse ferunt: Neptuno Alcyoné: & te formosa Celeno, Maiã, & Electrã, Taygetãq; Ioui Septima mortali Merope tibi Sisyphæ nupsit. Pœnitet, & facti sola pudore later. Hoc autè ait Ouid. Nam vt mathematici volunt, vna est earù obscura, quæ nunquam apparet, vt cætera. Re vera Pleiades stellæ sunt in genu Tauri, quæ circa æquinoctiũ vernũ oriuntur. Vnde Latini eas Vergiliã vocant. Sunt autè pluuiosa, & molestæ nautis, Lucan. lib. 8. Et imbrifera siccas cum Pleiade Thebas.

Dicuntur etiam *Athlantes* Senec. in Hercule fur, Illinc timendum ratibus ac ponto gregem, Passim vagantes exerunt Athlantes. De his vide *Calium Lect.* antiquarum cap. 16. lib. 9.

HYADES.

Hades filia fuerit Athlantis ex Ætitha, quæ nomen traxerunt ab Hyante fratre, quem à læna interfectum quum assiduis deflerent lachrymis, deorum cõmiseratione relatæ sunt in stellæ pluuiosæ, vel q; Hyas Græcè pluuiã significet Latine. Locatæ sunt autem in Tauri fronte: Ouid. Ora micant tauri septem radiantia flammis, Nautica quas Hyades Grauius ab vrbe vocat. Pars Bacchũ nutritæ putat, pars credidit esse Tethyos has neptes Oceanique senis. Alio nomine vocantur *sucule*. Plin. lib. 2. Qualiter in Suculis sentimus accidere, quas Græci ob id pluuiio nomine Hyadas appellant. Earum ortus pluuiam portendit. Claudianus in Ruff. Imbribus humescant hœdi, nymbosaq; taurum Ducat Hyas, totulq; fretis descendat Orion. Alia earum nomina ponuntur à Cælio et Hesiodi testimonio, Phœole, Coronis, Cleia Phæa, Eudora.

PARTES ANNI QVATVOR.

Menses *Veris* sunt, Martius, Aprilis, Maius, *Æstatis* Junius, Iulius, Augustus, *Autumni* September, October, Nouember. *Hyemis* December, Ianuarius, Februarius.

Pythagoras comparabat Vernò tempori pueros, Æstati adolentes, Autumno Iuuenes, Hyemi Senes. Idem ait Ouid. lib. 7. Quid non in species scedere quatuor annu Aspicias ætatis pædagogentem imitamina nostræ? Nam tener, & lactens puerique simillimus auro Vere nouo est tunc verba nitens.

Ver botros emittit, hyemis rigorem mitigat, spoliatas arboribus induit: terræ suum restituit virorem, hortis suos flores, & violas. Hinc, *Véile* syluis. *Odoriferum*, & *Purpureum* vocatur à Vergilio à Statio *Pecorosum*, *Iocundum* à Catullo: à Ruffo *Fessio*, *Floricosum*: ab Aufonio & Seneca, *Floriferum* & *Fidificum*: *Geniale* Mantuano dicitur.

Æstas enatas iam fruges, & lactentes culmos calore suo coquit

coquit, & maturat.

Autumnus maturos fructus colligit. Morbis est obnoxius, pro-
percorruptiones, & putrefactiones, quas ex humido & calido ge-
nerari dicunt Physici. A fructibus vocatur *Vuiser*, *Pomifer*, *Frugi-*
fer. Quatuor anni tempora egregiè describit *Ver. in opusculis*.

MENSES ANNI.

Pomulus ab vrbis origine decem tantum menses constituit;
Quòd decimestre tempus sufficeret ad mulieris partum. Pri-
mumq; fecit *Martium* à nomine *Marris* qui deus est & autor Ro-
manorum. *Numa Pompilius* duos adiecit *Januarium* & *Februa-*
rium. *Januarius* dicitur à *Iano*, *Februarius* à *Febris*, id est, purga-
ntiis quibusdam sacrificiis. Nam *februare* purgare est, & *Februm*
Sabini purgamentum vocant. Eo autem mense consueuerant Ro-
mani per dies duodecim urbem & agros cum supplicationibus
lustrare. Quòd genus sacrificij dicebatur *Amburbium*, *Ambarua-*
larfebruum, & *lustrale*.

Martius à *Marte* vrbis autore.

Aprilis ab aperiendo, vt opinatur *Varro*, quòd tunc claustra na-
scendi aperiat natura. Vel ab *Aphrodite Venere*, vt vult *Censori-*
us, quòd Romani suam à *Venere* traxerint originem.

Maius à maioribus & senibus.

Iunius à iuuenibus, vel à *Iunone*, cui eo mense maximi honores
exhibebantur.

Julius prius dicebatur *Quintilis*, quòd esset quintus in ordine, vt
Augustus *Sextilis* quum decem tantum haberentur menses. Tan-
tum tamèn mutato nomine dicti sunt *Julius*, & *Augustus*, in ho-
nozem primorum Imperatorum. *September*, *October*, *November*, &
December, nomina sua traxerunt ab ordine, quem prius habebant,
eorum decimestris esset annus. De quibusdam *Quid. li. i. Fast. Mar-*
ti erat primus mensis, &c.

Januarius erat in tutela *Iani* & *Iunonis*: *Februarius*, *Neptuni*;
Martius, *Mineræ*: *Aprilis*, *Veneris*: *Maius* *Apollinis*: *Iunius*, *Mer-*
curij: *Julius*, *Iouis*: *Augustus*, *Cereris*: *September*, *Vulcani*: *Octo-*
ber, *Marris*: *November*, *Dianæ*: *December*, *Vestæ*.

Luna singulos suos menses conficit diebus vnde triginta circi-
ter & dimidiato. Hinc *Lunigenæ* menses vocantur à *Mantuano*
Insomnio Romano, vbi ait, *Ex horis nox atq; dies, ex nocte di-*
e *Lunigenæ* surgunt menses, ex mensibus anni.

Mensium alij sunt maiores, minores alij. *Aprilis*, *Iunius*, *Septem-*
ber, *November* singuli habent dies xxx. Reliqui xxxi. præter *Fe-*
bruarium qui solum habet xxviii.

Quæ mensis sit adiectiuum menstruus; vt, menstrua *Luna*.

MUTATI IN VARIAS FORMAS,
secundum metamorphosim poetarum.

Achelous in anguem & taurum. Acis in flumen. Actæon filius
Antoneos in ceruū. Aegeria in fontē. Aegle soror Phaethon-
tis in populam arborem. Aëacus in mergum. Æsculapius in dra-
conem. Aglauros Cecropis filia in lapidem. Alcinoe in auem. Alci-
toe in vesperilionem. Anaxarete in lapidem. Antigone in cico-
niam. Aconteus mutatus est in lapidem. Apollo in pastorem, cor-
uum, accipitrem, leonem. Appulas pastor in oleastrum. Atachne
in araneam. Adrea in oppidum. Aescalaphus in bubonem. Atalanta
in leonem. Atlas in montem. Atys in pinum Bacchus in capium,
viam, ceruum. Batus in saxum. Baucis in arborem. Liblis in fontem.
Bura vrbis in scopulū. Cadmus in anguem. Ceneus in auem.
Calisto in vrsam, Celmus in adamantem. Cecrops in siniam. Gly-
tia nympa in heliotropium. Coronis in cornicem. Crocus &
Smilax in flores. Cygnus in auē. Cyparissus in cupressum. Deda-
lion in accipitrem. Daphne in laurum. Daphnis in lapidem. Der-
cetis in piscem. Diana in felem. Dryope in Loton. Echo in vocem.
Ephyre in serpentē. Euphorbus in Pythagoram. Galanthis in mu-
stellam. Harmonia vxor Cadmi in draconē. Hecuba in canē. He-
liades, seu Phaethoriades in populos. Hippomenes in leonē. Hya-
cinthus in florem. Io in iuuenē. Iphis puella in puerū. Iphigenia
in ceruum. Iuno in anum. Iupiter in taurū, aurū, arietem, aquilam,
Cygnum in satyrum. Amphitryonem, ignē, pastorem, serpentem.
Leucothoe in virgā tureā. Lycaon in lupū. Lycas in scopulū. Lyn-
cus in lynceam. Mera in canem. Marsyas tibicen in fluiū. Menthe
nympa in mentam. Mercurius in Ibin. Myrta in arborem. Nays
nympa in piscem. Narcissus in florem. Neptunus in iuuenem.
Enipeum fluium, arietem, Delphinum. Niobe in marmor. Nisus
in auem. Nyctimene in noctuam. Ocyroe in equam. Olenus in la-
pidem. Periphas in auem. Perimele in insulam. Philomela soror.
Progenes in lusciniam. Progne in hirundinem. Proetus in saxum.
Saturnus in equum. Scylla in scopulū. Stelles puer in stellionem.
Talus puer in perdicem. Tereus in Vpupam. Tyresias in feminā.
Venus in piscem. Verumnas in anum. Vlyssis socij in porcos.

Causas harum translationum vide apud Ouidium in Meta-
morph. & alios Mythologos.

NYMPHÆ DIVERSAE.

AEgeria, vxor Numæ, quæ colebatur in Aricino lacu. Ouid.
Aegeria est quæ præbet aquas dea grata camænis, Illa Numæ
coniunx, consilium quæ fuit.

Aegle, filia Solis & Nereæ. Verg. Timidisq; superuenit Aegle
Nay

Nayadum Pulcherrima.

Agæe, nymphæ à nimio splendore. *Clothia* & *Galatea*, Verg. lib. 9. *Æn.* Quales Nereida Clothio. Et Galatea fecant spumantem petiore pontum.

Cymodocea, vna fuit earum Nympharum in quas mutatae sunt Nereides *Ænææ*, Vergil. lib. 10. *Æn.* Quorum quæ fandi doctissima Cymodocea, Pone sequens dextra puppim tener.

Cerceis, nymphæ à texendo.

Deiopeia, Verg. lib. 1. *Æn.* Sunt mihi bis septem præstanti corpore nymphæ, Quarum quæ forma pulcherrima, Deiopeia Conubio iungam stabili, propriamque dicabo.

Dyamene, etiam nomen est nymphæ.

Dione, Oceani & Thetyos, filia, Veneris mater.

Electra, Oceani filia, & vxor Atlantis, quæ filiam habuit eiusdem nominis, matrem Dardani.

Erate, Oceani filia, *Eudora* itidem.

Eurybia, quæ stellas & luciferum genuit.

Eurymone, Mater Leucothoës.

Halia, nymphæ marina, vt *Helicopis*, & *Tantha*, Oceani filia. Itæ *Laira*, *Lera*, *Lara*, quæ Ionis furta cum Iuturna patefecit Iuoni.

Lagea, à suavitate cantus.

Menesitho, *Marica*, Latini mater, quæ tēplū habuit in Minturnæ littore. Horatius: Et innantē Maricæ littoribus tenuisse Lyrim.

Mintha, Plutonis pellex, quam Proserpina mutauit in mētham.

Panope, *Sagarytis*, cum qua se miscuit Arys Phrygius.

Syrinx nymphæ Arcadiæ, quæ nympharum precibus mutata est in calamos, quum acrius eam insequeretur Pan rusticorum Deus. Martialis lib. 9. Sepē sub hac latuit rustica fronde Dryas Dumque fugit solos nocturnum Pana per agros, &c.

Telesto, *Thyella*, *Thyca*, *Torrebia*, ex qua Iupiter suscepit Carium Lidiæ modulationis inuentorem.

Xanta, *Xanto*, Vergiliana, *Zeuxo*, *Amathya*, *Amphinome*, *Amphiro*, *Calianassa*, *Galsanira*, *Creses*, *Plexaura*.

De nymphis filiabus Doridis. Propertius lib. 1. At vos æquoꝝcæ fumosa Doridē nata, Candida felici soluite vela Choro.

Nysæ, *Cymothoe*, nomina sunt nympharum apud eundem lib. 2. vbi: Et tibi ob inuidiam Nereides increpataret. Candida Nysæ carula Cymothoe.

Vergilius lib. 4. Georg. enumerat quafdam his verbis: Drymoque, Xantoque, Ligeaque, Phillodoceque, Nisoque, Spioque, Thaliaque, Cymodoceque, Cydippeque; & flaua Lycorias, altera virgo Clioque, & Berceolor Oceanitides ambæ, Atque Ephyre, atque Ops atque Asia

Deiopia, Et tandem positus velox Arethusa sagittis, inter aquas

Clymene cura narrabat inanem Vulcani,

Idem lib. 6. *Æn.* Læua tenent Theris, & Melyte, Panopæaque, virgo, Nisæque, Spioque, Thaliaque, Cymodoceque.

Pholoe, nomen est Nymphæ apud statium lib. 2. Sylvarum,

Pontanus lib. 2. de Stellis quasdam alias ponit his verbis:

Mox cærule Tyro,

Flauaque Laodice, Panopæaque, Cymothoëque,

Et Thyse, & niueo conspecta Peloris amictu,

Puniceoque sinu Xantho, exertisque papillis.

Nisæe, longaque coma spectabilis Atte.

Atteque, Opisque, Orithyæque, Thespioque,

Et niueis Galetea genis, Arethusa lacertis.

Idem: At blanda Hyale non lumina torquere A puero.

Reperiuntur & aliarum nomina, vt Eurymone, Perla, Plione,

Clymæ, Melanthis, Idothea, Colufice, Glaucis, Luminoria, Amadryades, Doto, Protho, Pherusa, Doxa, Numertis, Dianassa, Amathia, Leontadome, Nenopene, Thero, Lycaste, Agapette.

Porro Nymphæ maris vocantur Nereides, & Oceanitides: Fluuiorum, Nayades: Fontium, Napeæ: Nemorū Dryades: Arborum, Amadryades: Mōtium, Oreades: Pratorum, Hymnides. Politianus

in Rustico: Vda choros agitat Nays, decurrit Oreas Mōte suo liquunt faciles iuga celsa Napeæ: Nec latitat sub fronde Dryas.

FÆCES ET EXCREMENTA

DIVERSARVM RERVM.

Vnguenti fæces, dicuntur Magmata Plin. lib. 13. cap. 2.

Amurca, fax est olei. Idem Plin. lib. 15. cap. 3. Oliuæ cōstante nucleo, oleo, carne, amurca. Sanies, est hæc ei? amara. Columella.

Palladia sine fruge salis cōspergere Amurca. Idem: Nā est inimicissima oleo amurca, quæ si remāsit in baccha, saporē olei corum purgamenta.

Apluda, vocatur purgamentum milij, panici, & sisamæ. Plin. lib. 18. Natur. Histo. cap. 10. Milij & panici, & sisamæ, Apludam vocant purgamenta.

Spurcicia in omni metallo vocatur *Scoria*, inquit idem lib. 25. cap. 4. Item lib. 24. cap. 11. Et Scoria æris (inquit) simili modo lauitur, minor effectu quam æs ipsum.

Scoriam in argento Græci vocant *Helcysma*, cuius vis est astringere, & refrigerare corpora. Plin. lib. 33.

Acus, aceris, purgamentum frumenti. Col. lib. 8. Nam suburbanis lactens porcus acere nutricandus est.

Præsegmina, & resegmina quæ ex vnguibus amputantur, à præsecando, & resecando. Plin. Omnia persecuti sumus vsque ad resegmina

gmina vnguium.

Analecta, ciborum sunt purgamenta, quæ Scoparij pauimentâ
verentes colligunt, vel pro ipsiſ instrumentis ad colligendas cor-
porum reliquiâs ex pauimentis. Nam vt ſcribit Plinius purgamenta
ceræ euetri ſolent in pauimento veluti relicta.

Furfur, farinæ purgamentû, hinc panes furfurei. Varro lib. 2. de
Re ruſt. Commode paſcuntur farre, & furfureibus hordeaceis.

Flaces, purgamenta ſunt oliuarum. Plin. In amurca & ſlacibus
reſunt carnes, & illæ fæces.

Flores, purgamenta vini & vuatum. Cæcilius, Adepol ego neq;
ſorem neque flores volo mihi, vinum volo. Romæ vetus quidam
ſomo & celebratus in cauſis (inquit Gellius) quum apud præfectû
verbis verba facere, & dicere vellet, quendam inopi miſeroq; vi-
cti viuere, & furfureum panem eſitare, Hic, inquit, eques, Roma-
nus apludam edit, & flores bibit.

Merys, purgamentum eſt ceræ, quo partem aluei priorem apes
ſollunt.

Hominiſ retrimenta Cælius vocat *ſpatylem*, nos, *Merdam*, ſed
alliarum etiam rerum. Horatius: Merdis caput inquinet albis Cor-
porum.

Boliton vocant ſtercus bubulum. Hinc adagium, Boliti potnam
luere: id eſt, puniri pro nimio delicto. Solon enim ſuis legibus eos
puniſ iuſſit, qui ſtercus bubulum furto ſuſtulſſent.

Aſini retrimenta Cælius ait dici *Onida* & *Onihon*: Suis, *Hypelen-
thron*: Ouium. *Diproton* Caprarum *ſpyrada*, & *ſpyrathiam*: Murium,
Myſcedra.

Graſum ſignificat lanarum ſordes in ouibus.

ſcivi dicuntur ſordes, & ſpurcitæ caſei. Item fragmenta quæ ex
operibus deſiciunt marmorarij, Aſſulas Vitruuius vocat.

ſchidia, fragmenta lignorum quæ reciuntur ab abictariis.

Tartarum, fæx vini.

Muccus, Narium ſordes. Catullus: Muccus & mala pituita naſi.

H A R P Y Æ.

HArpyas Serui^o ait fuiſſe Neptuni & terræ filias, volatiles, vul-
tu virgineo, vncis manibus. De hiſ Verg. lib. 3. *Æneid*. Stro-
phales Graio ſtant nomine dicte Inſulae Ionio in magno quos di-
ca Celeno, &c. Eis autē inditū eſt nomē à rapina, quæ Græcè Har-
pia dicitur. Hinc Harpax rapinator. Harpagare, rapere: Harpe fax,
Harpedophorus falciſer. Poëtæ aiunt eas à diis immiſſis fuiſſe ad
collendas dapes Phineæ regis Arcadiæ quod is filios interfeciſſet:
Togaras demum à Zeto & Calai Argonautis, & filiis Boreæ. Heſio-
cus ait eas fuiſſe Iris ſorores ex Thaumante genitas. Valer. Flac.

lib. 4. Argoneas vocat Typhonides, id est, filias Plutonis, qui dicitur Typhon.

Aello ex etymologia Græca dicitur, quasi alienum tollens: *Ocyete*: citius auferens: *celeno*, vigorem significat. Quartam Homerus addidit. *Thyellam*, morabantur autem in Stympiali Arcadiæ lacu, vnde *Arcadica* & *stymphalides* vocantur Luca, lib. 5. Vnguibus Arcadicae volucres Stympalla colêtes. Verg. in opusculis: Stympallides pepulit volucres discrimine quinto. Idem, Deicit horrifono quinto Stympallidas arcu. Vocantur etiam *Phinæ* à Phineo rege. Seneca in Thy. Phinæis auibus præda fugacior. Sydonius *Harpia* posuit pro cruentis raptoribus, qui lucro immotiuntur, vbi ait: In foro Scythæ, in cubiculo viperæ, in exactionibus Harpyæ, in collocationibus statuar.

DOMITORES MONSTRORVM ET BELLVARVM.

MEdusa Phorci fuit filia quam Neptunus stuprauit in templo Palladis: vnde irata Pallas eiusdem capillos mutauit in colubros, fecitq; vt omnes in scopulos verterentur, qui eam prospicerent. Hanc autem truncavit *Perseus* Iouis filius ex Danaë. Ouid. lib. 4. Meta. Gorgonis anguicomæ Perseus superator, & alis Ætheræ, auris iactatis ire per auras.

Apollo Pythonem serpentem, à cuius nomine Pythius vocatus est. Ouid. lib. 1. Meta. Hûc Deus arcitenens, & nunquã talibus armis Antè, nisi in damis capreis fugacibus vsus, Mille grauem telis, exhausta penè pharetra, Perdidit effuso per vulnera nigra veneno.

Bellerophon, filius Glauci regis Corinthiorum, falsò accusatus stupri à Stenobæa Præti Argiuorû regis vxore, expositus est Chimææ triformi, quam tamen domuit. Ouid. lib. 2. de Trist. Nam quid de tetrico referam domitore Chimææ, Quem letho fallax hospita pœna dedit.

Alcon sagittarius Cretensis serpentem confodit illæso filio suo, quem ille iam habebat in faucibus. Vide in capite de Sagittariis.

Attilius Regulus apud Bragadã fluuium serpentem cxx. pedû longitudine ballistis tormētisq; expugnauit. Autor Plin. lib. 8. c. 14. *Georgius Capadox*, tribunus milicium sub Diocletiano, maximû serpentem in Africa peremit liberata puella, quæ eidem deuota fuerat in prædam.

Pallas, Alcidadam belluam flammæ ore vomentem interfecit.

Cadmus quoque Agenoris filium alium serpentem: cuius dentes quum leuisset, nati sunt protinus armati homines, qui mucis vulturibus se confoderunt, vt fabulantur poëtæ.

Coræbus monstrum toti Peloponneso formidolosum occidit. Ouid.

Ovid. in Ibin: Inque tuos ea pestis eat quam dextra Coræbi Vicit
opem miseris Argolicisq; tulit.

Lysimachus, Alexandri miles leonem, vt iam diximus.

Hercules, hydræ, leonem, Aprum, Ceruâ, æripedem, Draconem
Hesperidum, Anthemum, taurum flammiferum, cæterasq; belluas,
de quibus prius meminimus.

Præcipua autē monstra (quorū frequens est mētio apud poëtas)
sunt Minotaurus biformis, Geryon tricorpor, Sphinx, Chimæra,
Cacus, Maris Tharsalalus, antica corporis parte homo, postica equus.

LIBERATORES QUORUNDAM

HOMINVM A PERICVLIS.

Perseus liberauit Andromedam filiam Cephei & Cassiopes,
Certo marino monstro expositam. Ad cuius subsidium conuo-
luit, insidens Pegaso equo alato. *Oui. lib. 4. Meta.* Auxiliumq; do-
minis seruatoremq; fatentur Cassiope Cepheusq; pater.

Lucullus aduersus Mithridatem missus, Cottam Chalcedone
obessum liberauit.

Lucilius miles, quum videret inclinatum Bruti aciem apud Phi-
lippos, obrulit se periculo, & inimicorum manibus, vt ipse Bruto
faceret tempus ad fugam.

Q. Minutius consul à Sabinis & Volscis in Algido obessus, sub
sidio *Q. Cincinatti* dictatoris liberatus est.

Quum ob perfidiâ Laomedontis qui Neptuno & Apollini mu-
rorum Troiæ conditoribus pactam denegauerat mercedem, pe-
tus vrbe ipsam popularetur & vbiq; serperet ad pacanda numina
Hestione monstro marino destinata est: ab *Hercule* tamen liberata.

Calphurnius Crassus captus à Mabilinis, quum Saturno ducere-
tur imolandus, *Balsacia* puella patris à se proditi cum victorem
fecit, eoque modo exemit à periculo.

Diomedem Troiâ diruta ventis in Libyam pulsū, quum Ly-
cus rex immolare veller, *Calluce* puella patrem Lycum prodidit,
vt *Diomedem* (cuius forma conflagrabit) eximeret à morte. *V-*
trialisque exempli autor est *Plutarch.*

ELEMENTA QUATVOR.

Q. Aër, Aqua, Terra. Summū est Ignis, vnde stellarū collucē-
tum apparent oculi. Proximum Aër, seu spiritus, qui vitalis est,
& per cuncta rerum meabilis, & vnicuique rei consertus. Eius vi-
suspensa cum quarto elemento Terra libratur in medio spatij. *O-*
uid. lib. 1. Fast. de Chao loquens: Lucidus hic aër, & quæ tria cor-
pora restant, Ignis, aqua, & tellus vnus aceruus erant, *Idem lib. 15.*
Meta. Quatuor æternus genitalia corpora mūdus Cōtinet ex illis
duo sunt œærofa, suoq; Pōdere in inferius tellus atq; vnda ferunt.

Et totidem gravitate carent, nullòque premente Alta petunt aëi,
atque acce purior ignis. Verbis multò pluribus eorum potestatem
describit & naturam: vide locum.

ADVLATORES, SCVRRÆ,
& Parasiti.

Darius Babylonem obsidione prementis fauorem & gratiam
concupari volēs Zopyrus Persa, faciem & nares inhoneste vul-
nere sibi deformauit, vt Babylonius (ad quos se receperat) fidem
faceret, & mentiretur se perpetuum Dario inimicum fore, à quo
tam turpiter mutilatus esset. Quibus verbis moti Babylonij eum
in suam vrhem admiserunt, quam paulò post prodidit suo regi.
Hinc adagium, Zopyri talentum: de his qui plurimum sibi no-
cent, vt alijs afferant emolumentum.

Aristippus Cyrenæus, Sociatis auditor, meruit nomen regij ca-
nis, & aulici, quòd adularetur Dionysio, & sequeretur quaquaue-
sum iret ille, saginandi ventris causa. Vnde Horatius: Si pranderet,
olus patienter, regibus vti Nollet Aristippus.

Venienti ab expeditione Galliarum Cæsari & in Pompeiũ cop-
ias parati, **Curio** obuiam appropinquauit multis blanditijs eundem
conificans. Air enim se inuito senatu Cæsaris partes fouisse, tantis-
per dum coacta bello stitissent leges. Præualente demum Pom-
peio se expulsus Roma, velut exulem, sed tamẽ exilium nõ gra-
uatis perpeti, propter Imperatorem. Vnde sic apud Lucanum in-
ducitur lib. 1. Dũ voce tuæ potuere iuari Cæsar ait partes, quam-
uis nolente senatu, Traximus imperiũ, tunc quum mihi rostra re-
nere Ius erat, & dubios in te trãsternere Quirites. At postquam, &c.

Audita Curionis oratione **Lalius** primipilus statim Cæsari ad-
quæcunq; discrimina sese obrulit, testatus nullum esse flagitium,
quod non cõmitteret lubens, si imperator inberet. Hæc eius ver-
ba ponit idem Lucanus: Iussa sequi tã velle mihi quàm posse ne-
cessẽ est. Nec cuius mens est, qui quem tua classica Cæsar audierit.

Quum Alexander Iouis filium appellari se voluit, & more Per-
sarum, prostratis humi corporibus à Macedonibus saluari, talia
concupiscenti protinus accesserunt **Hages Aegius**, pessimus car-
minum autor, post **Cherilum**, & **Cleo siculus**, quos maximorum
exercituum principatibus anteferebat. Hi quum intelligerent nu-
tum domini, & quid creparet pollice, cœperunt protinus plenis eũ
buccis immodicè prædicare, & iam tum ante mortẽ deum face-
re. Adiecerunt insuper **Herculem**, **Bacchum**, **Pollucem** cum **Casto-
re** nouo numine cessuros. Horum fumis permotus Alexander, con-
uiuium omni opulentia exornauit, cui non Macedones tantum,
sed & principes Græci interfuerunt. Quũ autem omnes vnã cum
rege

rege discubissent, Cleo institutum & præmeditatum sermonem cum admiratione laudum eius exorsus est: Enarratisque meritis quibus eum noua Apotheosi dignum prædicabat. Tam vnumquemque cœpit hortari, vt regem inter deos colerent. Quod ne quis recusaret, obtulit se primum, qui prostrato humi corpore regem adoraret. Auctor Cælius.

Philoxenus fuit parasitus quispiam, qui cœna quadam vbi rariorem panem vidisset apponi, Ne multum, inquit, attuleris, ne tenebras bonis inducas.

Apollophanes Antigoni fuit adulator.

Cyriae mulieres translatae in Syriam, currum inscensuris regum toribus humeros subincuruabāt, vt eis suppedanei loco gradum fluerent, & scalarem, præberent vsus. Cælius cap. 13. lib. 11.

Dremæas fuit parasitus, à quo quum quæssisset nescio quis in vrbe, an apud Chalcidem lautius pararetur conuiuium? respondit, Iucundius sibi videri Chalcidensis cœnæ præcimum, ostreorum numero & varietate.

Decius Laberius actor mimorum inuitatus à Cæsare vt in cœnam prodiret, respondit se necessario coactum, nihil tanto viro denegare posse, cui & ipsi dij omnia tribuissent.

Tymagoras Atheniensis Darium regem Persarum (ad quem legatus missus fuerat) adulando more Persarum adorauit, Quod vbi resciauerunt Athenienses, eundem supplicio capitis punierunt.

Clisophus Philippi Macedonis parasitus claudum se fingebar, quòd Philippus fractum crus haberet: Os & oculos eodem modo & iisdem gestibus contorquebat quibus dominus.

Nicesias quum videret Alexandrum Magnū petirum à muscis, Quanto, inquit, hac cæteris præstant, quæ sanguinem tuum degustant imperator. Idem quum vulneratū eum cōspiceret. illud Homericū statim protulit, Qualis diuorū percurrit corpora sanguis.

Charisophus videns Dionysū (cuius erat parasitus) separatim cum amicis ridens, procul quoq; ridebat. Interrogatus autem ab ipso Dionysio, quid rideret? Quòd, inquit, ea putē digna risu, quæ dicitis.

Andromachus Carrenus fuit adulator Crassi, quem tamen Patribus prodidit.

Patroclides assenrator fuit Philippi.

Demagoram Athenienses decem talentis multauerunt, quòd Alexandrum deum appellasset.

Euagoram verò interfecerunt, quòd eundem adorasset.

Quum quidam cliens Cælio oratori omnia concederet, longa cōtatiōe fastiditus Cælius: Dic, inquit, cōtrā, vt duo videamur.

Barra fuit quidam scurra, natione Hispanus, quem Sigismundus

Imperator in conuiuio argento oneravit, adeò vt sub pondere iam fatisceret.

Sarmentus fuit Romanus eques scurrilitate notissimus sub Augusto Cæsare.

Fuit & *Apinius* Galba nobilis scurra sub Tyberio Cæsare. De vtroque Iuuen. Sat. 3. Si potes illa pati, quæ nec Sarmentus iniquas Cæsaris ad mensas, nec vilis Galba tulisset. De Sarmento Hora. in Ser. Nunc mihi paucis Sarmentis scurræ pugnam Messiq; Ciceri Musa velim memores, & quo patre natus vtrique Consulente lites Messii clarum genus Osci.

Tectius Gaballus scurrilitate claruit apud Romanos. De eo & (quem nunc diximus) Galba, Mar. lib. 1. Qui Galbam salibus tuis, & ipsum Posses vincere Tectium Gaballum.

Rhynton fuit vilissimus nugator Tarentinus, de quo Varro & Galba meminerunt.

Adulationes verò adeò & repressit & neglexit Augustus, vt se Dominum appellari ne à liberis quidem & nepotibus suis vel seruo vel loco sustinuerit. Atque huiusmodi blanditias inter ipsos etiam prohibuit.

Cæsar quoque Tyberius adulationes adeò aduersatus est, vt neminem senatorum aut officij aut negocij causa ac lecticam suam admiserit. Consularem verò satisfaciẽtem sibi ac per genna orare conantem, ita subfugerit, vt caderet supinus. Idem si quid in sermone vel oratione blandius de se quicquam audisset, interpellabat & commutabat protinus. Domini appellationem vt maledicum nomen exhorruit. Quendã dicentem sacras eius occupationes, alio autore eo senatum se audisse, verbis mutatis iussit dicere pro autore suaforem, pro sacris occupationibus, laboriosas.

HOMINES PINGVES & macilenti.

Leo Byzantius sophista fuit adeò pingui & obeso corpore, vt liquum ad pacãdam factionem Athenis (vbi tum legatus agebat) suggestum conscendisset, risum vnicuique mouerit. At ille, Quid rideris, inq; Athenienses; an q; vobis videat pinguis? Scitote vxorẽ esse mihi lógẽ pinguiorẽ, Tales tñ ac rãtos (quũ sumus cõcordes) breuis admodũ lectulus capit, discordes ne tota dom^o quidẽ. Quib; verbis tẽpestiue & p re adductis, populum restituit pacis.

Dionysius Heraclotes tyrannus, fuit adeò ventrosus & corpulentus, vt noctu dum quiesceret, cogeretur suis lateribus hirudines admouere, quæ humorem superfluum paulatim exhaurirent, eoq; modo aliquid admerent de crassitudine.

Iudonicus Crassus, Philippi primi filius, & Gallorum rex, fuit adeò

adeò vasta corporis mole, vt ex re sumplerit cognomentum.

Iam diximus imperatorem *Maximum* fuisse tanta membrorũ mole, vt vxoris suæ dextrocherio vteretur loco annuli.

Contra verò *Charephon* tragœdiographus (qui res Heraclidarũ persecutus est) nocturnis lucubrationibus sese adeò extenuauit, vt per iocum Noctua diceretur. Hinc etiam natum prouerbium, Nihil differs à Charephonte.

Quàm tenuis & macer fuerit *Philetas* *Cons.*, vide in cap. de Mitætilis.

HORRI CELEBRES, ET MEMORABILES.

Phæacum regio (cuius rex fuit *Aleinous*) hortos habuit tanta pomorũ varietate nobiles, vt præmaturis primis, noua statim renascerentur, vt diximus in nostro Cornu copix, Iuuenalis: Illa tubebit Poma dari, quorum solo pascaris odore, qualia perpetuis *Phæacum* autumnus habebat.

In hortis *Hesperidum* poëtæ fabulantur fuisse arbores auriferas, quarum custos esset infomnis *Draco*.

Epicurus primus omnium hortos Athenis instituit, quum antea nulli tantum haberentur, non in vrbibus. Hinc *Epicurus* hortorum magister appellatur. *Laërtius* refert *Epicuri* scholam fuisse in horto. Iuuen. Suspicit exigui lærum plantaribus horti.

Laudantur etiam horti *Adonidis*, & pensiles quĩ fuerunt in *Assyria*, siue illos fecerit rex *Cyrus*, siue *Semiramis*.

Lucanus hortos habuit cultissimos, in quibus sepultus est.

Mecenas quoq; hortos habuit Romæ pulcherrimos in *Esquiliis*, ad quos propter amœnitatẽ loci plerumq; diuertebat *Octavius*.

PRAECONES.

Arechias præco fuit, qui tres *Olym.* vicit, & statuam meruit.

Talthybius fuit *Agamemnonis* præco, testis *Herod.*

Aethalis fuit præco, cui quandoque inter viuos, quandoque inter mortuos esse concessum est.

SOMNOLENTI.

Maximianus, *Malchus*, *Martinianus*, *Dionysius*, *Ioanes Serapion*, *Constantinus*, nomina sunt eorum, quos ecclesiastici septem dormientes appellant. Dormierunt autem annis *CXCVI*.

Poëtæ fabulantur *Endymionem* beneficio *Lunæ* (à qua adamabatur) impetrasse, vt perpetuum dormiret somnum, immortalis, & æternus senij. Hinc adagium natum, *Endymionis* somnũ dormire homines somnolentos, & desidẽs. *Cic. lib. I. Quæst. Tus. Endymionem* verò (si fabulas audire volumus) quando in *Lathmo* obdormuit, qui est mōs *Cariæ*, nondum opinor est experrectus. *Martia. lib. I. Quid tibi dormitor proderit Endymion?* Poëtæ propterea Som-

Somnum, & Soporem vocant Endymionæum. Aufonius: Qualis per Lathmia saxa Endymionæos solita affectare sopores.

Epimenides: Gnosius annis L. V. I. I. dormiuisse fertur in spelunca. Hinc adag. Ultra Epimenidem dormire.

FVLLONES.

A *Nastasis* Aquileiensis, qui sub Diocletiano passus est, artem fullonicam prius exercebat.

Fuit & *Cleppus* fullo, cuius meminit Plin. lib. 34. cap. 3.

COLVMNAE HERCVLIS.

A *Byla* & *calpe* montes sunt in extremis Iberiæ finibus, nõ procul à Gadibus & Carteia, quos Herculis columnas vocat. Plin. lib. 3. Proxima autè faucibus vtrinque impositi montes coarctet claustra, Abyla Africae, Europa, Calpe, laborum Herculis metæ. Quæ ob causam indigenæ columnas eius dei vocat, creduntque perfolias exclusa antea admisisse maria, & rerum naturæ mutasse faciem. Syllius: At laudibus olim Terminus Herculeis Calpe.

FAMES MEMORABILES.

C *Ambyfes* Cyri filius in Æthiopia iugum detrectantes copias amouit, quibus quæ deessent comæatus & annona, coacti sunt milites, decimū quemque ad cibū sortiri & occidere. Durantque tæti per illa calamitas, dum rex ipse sibi metuens receprui cecinerit.

Annibale Casilinū oppidum (in quo erāt Romani milites) obsidente, vanis se murem ducentis nummis: eumque qui venderat, fame periisse: emptorem vixisse, tradit Plin. lib. 8. cap. 57.

Perusia oppidū est Ethuriæ, in quo Antonius obsessus ab Augusto, quū extrema fame laboraret, annonæ penuria coactus est deditiōne facere. Hinc fames Perusina pprio vocatur Epitheto. Lucanus: His Cæsar Perusina fames. Mutinæque labores accedat fatis.

Alexandri exercitus aduersus Bessum, Bactrianorū ducē, tanta fame laborauit, vt singulæ amphoræ facci ex sisama, venirent ducentis quadragenis denariis. Singulæ verò mellis amphoræ, denariis xxx. Amphoræ vini totidem. Tritici nihil omnino, aut exiguum admodum reperiebatur. Itaque frugum penuria milites herbis & piscibus famem leuabant. His demum alimentis deficientibus, intererunt vitam. Autor Curtius. lib. 6.

Quodam tempore serpentum multitudo apud *Laconia* emergens, sequentē portendit famē, quæ tanta extitit, vt Spartani ipsi annonæ raritate serpentes illos in cibum commutauerint.

Melus oppidum est Thessaliæ, quod Nicias Atheniensium dux expugnauit, non tam machinis bellicis, quàm fame. Hinc, Fames melia, pro uerbo locum fecit.

Saguntus. Vrbs Hispaniæ, olim amicissima Romanis. Lōga Pœ-
norum obsidione eò famis redacta est, vt ciues extructo in foro
suis res omnes in eum conijcerent, seq; ac suos postremò li-
beros eòdem præcipitarent, nè venirent in manus inimicorum.
Hinc, Saguntina fames, dicitur de extrema rerum penuria. Auso-
nius: Iam iam peresam iam Saguntina fame Lucaniacum liberet.
Hanc autem famem triste prius portederat prodigium. Nā quum
strè enixa mulier esset, infans in vterum regressus, ciuitatis exci-
dium significauit. Autor Eutropius.

calagurium. vrbs est Hispaniæ, Quintiliani patria, cuius incolæ
à Cn. Pompeio obsessi, vt fidem Sertorio præstarent, in tantam fa-
mem durauerunt, vt vxores suas ac liberos in vsum extreme dapis
conuerterent, quum nullum aliud animal in vrbe superesset.

Saxo ait, *Hunnos* quadam tempestate in tantâ famem redactos,
vt nec canibus pepercerint, quibus ad pastum vterentur.

Doda, Syriæ rege, Ioram in Iudæa obsidente, matres inedia co-
actæ filiorum visceribus famem expleuerunt. Tristis adeò fuit illa
Samaritana fames, in qua etiâ asini caput veniit octogenis num-
mis argenteis.

Captis *Hierosolymis* Romani milites, (qui merebant sub Vespas-
iano) repererunt in domo cuiusdam mulierculæ puerilia membra
minutatim discerpta, quibus infelix mater occultè vescabatur.

Quo tempore *Gothi* opprimebant Italiam, fœmina obscuri no-
minis filij à se interfecti carnes esitauit.

Sabellicus ait, tantam suo tempore rei frumentariæ caritatem
incidisse in nonnullis *Flaminiæ* regionis, & *Piceni agri* locis, vt ru-
de vulgus & plebecula arborum radicibus, herbisq; victitauerit.

Francisco Sforria filio Mediolanum obsidente, modius tritici
vaniit vicenis aureis nummis.

Obsesso à Gallis *Barulo*, Apuliæ oppido, tâta laboratum est fa-
me, vt milites detractas scutis pelles aqua emollitas absumerent,
herbisq; (si quas reperissent) vescerentur.

Athenienses à Sylla (qui postea fuit dictator) obsessi, Medimnû
tritici mille drachmis emerunt.

Plebei verò (quibus tanta erat argenti penuria, quantâ annona)
graminibus circa urbem nascentibus, & caleeis coctis auidius ve-
scabantur. Eadem vrbs à Demetrio Antigoni obsessa, modium tri-
tici emit drachmais c c c.

Petelini à Pœnis in Italia obsessi, coria ex scutis detracta corro-
dere, vt præstitam Romanis fidem conseruarent.

Cæterum Græci olim consueuerant famem virgis ex ædibus
eijcere dicentes: Foras famem, intrò diuitias, & sanitatem.

Magna

Magna famēs vocatur Bulimus. Famem Ouidius lib. 8. Metam. describit.

MENSURÆ QUÆDAM.

Parasanga apud Persas erat mensura quinquaginta stadiorum. Plin. lib. 6. Inconstantiam mensuræ autorum diuersitas facit, quæ Persæ quoq; Schænos, & Parasangas alia mensura determinēt. Chænicæ mensura est escæ diurnæ. Hinc Chænici insidere dicuntur, qui super futuro victu curiosi sunt. Herodotus in Erato: Regibus ad cenam non euntibus mittantur binæ Chænicæ farinae, & vini singulæ cotylæ, id est Sextarij. Est & Chænicæ semodiū. Græmatici autem Chænicas x l v i i i. modio contineri. Hometus in Odyss. Chænicæ accepit pro cibo, vbi ait: Nam quæcunq; mea dignabor Chænicæ prorsus Haud cessare sinam, quanquam procul aduena fertur. Citantur hi versus à Budæo.

Congius mensura est sex sextationum, & est pars amphoræ.

Gomor interpretatur mensura vini.

Gruma est mensura, qua fixa viæ ad lineam diriguntur. Hinc

Degrumari, viam dirigere: & *Exgrumari*, à via recedere.

Hemina mensura dimidium sextarij continet. Gellius: Si ex sextario hemina fusa est.

Medimus sex modios continet. Herodotus: Singulis quoq; calendis instantis mensis singula pecora vtrique è publico dentur Apollini immolanda, & fanæ Medimnum, id est sex modia, & vini Laconicus quartarius.

Modius continet duo & viginti sestertia. Hinc Semodius & Trimodius. Colu. Eadem quatuor modijs, nonnunquam tribus, etiam duobus ac semodio iugerum occupat.

Palmus maior, est digitorum x i i. Græcè vocatur Spithama, & Latine Dodrans. Minor i i i i. digitorum, Græcè Palestes dicitur etiam Palmum, in neutro genere.

Semissis mensura est dimidij assis. Semissem hominem vocant vilem, & abiectum.

Sitometra, mensura est frumentaria.

Staba mensura lxxxii sextationum, de qua Herodotus: Attaba, inquit, Persica est mensura capacior quam Atticus Medimnus tribus Chænicibus Atticis.

Acetabulum mensura est continens quartam heminæ partem, id est, drachmas x v.

Drachma Attica pondus habebat denarij argentei, efficiebatq; sex obolos pondere, Obolus decem chalcos. Plin. lib. 12.

Decempeda decem pedum mensura. Cicero: Quam iam peritus metator, & callidus, decempeda sua saxa diuiserat. Horat. Nulla decem

desempedis Metata priuatam Porticus excipiebat Arcton. Hinc Decempedator, qui pertica decem pedum vitur.

Hexapeda, sex pedum pertica aut mensura.

Stadium pedum DC.

Orgyia senum pedum & quatuor cubitorum.

Plethrum, mensura est centum pedum, & sexta pars stadij.

Diaulus, mensura est duorum cubitorum.

Dolichos stadiorū XII. Hinc Diaulodromni & Dolichodromni.

Schenuis Ægyptiorū est mēsurā, capiens stadia LX. teste Herod.

Stathmos, id est mansio millia cōtinet XXVIII. semis: & est mēsurarum maxima. Stathmi etiam dicuntur diuersoria tabellariorum cursorum, id est cerra spatia, quæ vno actu solent conficere.

Passus quinque Pedum est, id est duorum gressuum.

Gressus cubiti vnus & pedis.

Cubitum sesquipedale est, constatque digitis XXI. III. Græci vocant Pygon.

Pes est IIII. palmorum seu XVI. digitorum, sed hæ sunt viarum mensuræ. *Cothyla* est tertia pars Chœnicis.

Sextarius continet Octo Chœnicas.

Chus mensura est Attica capiens heminas octo.

Ceramium Græci amphoram vocant.

Metreta decem congios continet. Et capitur pro amphora viciaria. Mart. Plurimus Hispanas mittet mihi nauta metretas.

Triens, seu Hecteus, sextarius est Medimni, capitque Chœnicas octo.

Hemihectum, seu Hemihectēū, dicitur semisextarius Medimniculeus mensura est continens vicens amphoras, vel vinas quadragenas. Plin. de vinea Palemonis grammatici loquens: Quando postea sepe numero septenos culeos singula iugera, hoc est amphoras centenas quadragenas musti dedere.

Batus Hebraicum est vocabulū. Capit sextarios LXXII. Sabellius: Cui quandiu opus tenuit, ex Iudæa quotannis Coros tritici viginti millia dono misit Salomon, toridemque Batorum olei.

Corus Medimnos Atticos XLI.

Mna Græca habet vncias XVI. Romana XX.

Libra vncias XII. *Vncia* drachmas VIII. *Drachma* grammata

VI. *Gramma* obolos duos. *Obolus* ceratia III. & chalcos VIII.

Ceratium chalcos duos. *Cyanus* Ægyptius grammata XII. Sed

hæc sunt mensurarum apud nos vocabula. Porro autem culpam

me oportet deprecari, quod hic viarum mensuras, liquorum &

variarum rerum mensuris confudero. Scribebam enim vt occur-

rant varia lectioēs. Præterea nemo est, vt opinor, ad eō simus

& expers

& experti nati, qui prima statim fronte discrimen non intelligat. Varia mensurarum genera leges apud doctissimum Budæum. Pluraque etiam in antiquis lectionibus Cælij.

SERVI DIVERSI, LIBERTI ET FAMVLI.

Daphnis fuit seruus, quem Cn. Pisarenfis vendidit M. Scauro tribus millibus, & LXX. sestercijs.

Plotius, Manlius, Antiochus & Staberius Erotas nomina sunt seruorum apud Plinium lib. 35. cap. 16.

Auge, serua fuit Demetrii, Chrylogonus seruus Syllæ, Herô Luculli, Hipparchus M. Antonij, Mena & Menebrates Sex. Pompeij.

Pallens, Callistus, & Narcissus tres fuerunt serui, qui Claudij principatu seruitute liberati dices admodum euaserunt.

Dreßillanus, seruus fuit Claudij principis, qui lancem habuit quinquagenariam, autore Plinio, cui fabricandæ officina prius exædificanda fuerat.

Publius Catienus, Philotimus seruus fuit, qui hæres omnibus bonis institutus coniecit se in rogam patroni. Plin. lib. 7.

Paronemus seruus fuit & Spado, quem Sutorius Priscus magna pecunia vendidit Seiano.

Splachnoptes uerna fuit Pericli Atheniensium principi charus.

Demetrius seruus fuit Pompeij, autore Plin. in Catone Vicensi.

Pachus seruus Catonis censorij, qui mortem sibi conscuit.

Eros seruus fuit Antonij, à quo quum Antonius ipse ab Augusto superatus, rerum desperatione gladium petiisset ad inferendam sibi mortem, ille gladium quidem accepit quasi Antonium petcussurus: at conuerso prope ictu seipsum confodit, & ad pedes domini prolapsus est.

Alcman poëta, inuencor carminis amatorij, seruus fuit Agellidis, propter ingenium manumissus.

Demetrius nomen est serui apud Martialem lib. 1. scribentem: Destituit primos uirides Demetrius annos.

Melambius seruus fuit Vlysses, quem Vlysses ipse reuersus ab expeditione Troiana interfecit.

Miu seruus fuit Pythagoræ vel Epicuri secundum Gellium.

Phedon Socraticus (cui Plato librû de animæ immortalitate nûcupauit) seruus fuit, quæ Cebes Socraticus hortate Socrate emit.

Menippus item, cuius libros Marcus Varro in Satyris æmulatus est. *Pompilius* seruus fuit Theophrasti Peripatetici.

Perseus Zenonis Stoici.

Diogenes Cynicus seruitutē seruiuit. Hûc quû emere uellet Xenocrates Corinthius, & quid is artificij nouisset, percontatus esset. Noui, inquit Diogenes, hominib⁹ liberis imperare. Quod responsum

Cum miratus Xeniaades, emit, & manumisit. Filiosque suos ei tradens, Accipe, inquit, liberos meos quibus imperes.

Epicteus philosophus seruum se confessus est his verbis: Seruus *Epicteus* fueram, qui corpore mancus, Pauperie pressus, charus tuum superis.

Aesopus Thrax, seruus fuit conditione, manu tamen ab Idmono missus.

Iosephus Iudæorum fuit vernaculus & templi sacerdos.

Ammianus ait *Eunum* ergastularium fuisse seruum, qui in Sicilia duxerit captiuos.

Ephroditus seruus fuit & libertus Neronis.

Toko seruus fuit cuiusdam *Gunnonis*, teste Saxone.

Carellus seruus fuit *Gundibergæ* Longobardorum reginæ, auctore Paulo Diacono.

Romæ seruituit *Terentius* Carthaginienſis: Seruituit & *Pablius* *Syrus* Attelanmarum auctor.

Staium *Cælium* comœdiographum seruum fuisse nomen ipsum arguit: Nam *Staius* nomen erat seruale, teste Gellio.

Euporus seruus fuit *C. Gracci*, qui dominum ex *Auentino* fugientem, qua potuit ratione tutatus est, ac super occisum animam cæcis proprio vulnere visceribus effudit, inquit *Macrobius*.

Mycithus seruus fuit *Anaxilai* *Messenij* *Rhegy* norum tyranni, qui moriens liberos suos eidem commendauit.

Tyro *Tullius*, & *Lauræ* *Tullius* serui fuerunt & liberti *Ciceronis*:

Pompeius *Leneus* *Pompeij* *Magni*, *Patrobis* *Neronis*, auctore *Pli*,

Anniceus, auctore *Corne. Tacito*, libertus fuit *Neronis*, & *Mne* *ller* *Agrippinæ*.

Chilo seruus fuit *Portij* *Catonis*.

Zosimus libertus fuit *Plinij* oratoris.

Syri serui imperant: nam quum apud eos soli serui militent, ex illis creatur Imperator: cuius virtutem habent exploratissimam.

Cretenses seruis suis (quos vocabant *Epharmiotas*) permittebant omnia præter gymnasia & armorum professionem.

Mariandini à *Mileſiis* subacti vendebantur in contempum. *Punica* seruitus in *Cretâ* vocatur *Mnœa*.

Helotæ dicebantur *Lacædemoniorum* serui à *Laconiæ* ciuitate, quam *Helos* vocant.

Serui seruntur esse in *Pannonia* ipsa seruitute seruiliores.

Thracum populis peculiare fuit sale mancipia commutare. Hinc adagium, Sale emptum mancipium.

Seruis argento comparatis primum vsi sunt *Chij*.

Apolides dicuntur viles serui, qui sine ciuitate in opus perpetuo

K

dānātur, & deportāt in inſulas, ad metalla, ſalinas, & ſulphurarias.

Ferri tribaces à Plauto dicuntur, qui ſemper compediti ſunt ſeruo. Aliter dicuntur genus hominum ferratile.

Salutigeruli qui iuſſu domini, aut dominæ, hūc vel illū ſalutant.

Mediaſtini qui in media domo inter ſeruos abiectiſſima quæque munia obeunt. Horat. Tu mediaſtinus tacita prece iura petebas.

Tales ſunt in nauibus *Melanautæ*.

Heroitæ, ſerui ſunt, qui veſtantur in agris.

Apud Lacedæmonios ancillæ vocantur *Chalcides*.

Catanocophori fuerunt Sicyoniorum ſerui: *Proſpelatæ* Atcadum.

Caſſarij dicuntur qui ſeruanda in balneis veſtimenta mercede ſuſcipiunt. Portius Cato vir alioqui in omni vita laudariſſimus, ſeruos ſenio debilitatos ſolebat eiicere: ceu accepto commodo nihil amplius humanitatis debeatur hominibus.

Mancipia iure belli capta, olim venibant ſub coronis.

Pauſcape dicitur orbicularis ſeruorum machinula, qua orimānus ad mouere prohibentur.

Trita mancipia & *veterana*, dicuntur quæ emendari nequeunt.

Seruorum turba vocatur *Therapia*

Qui mancipia cædunt, *ſigmatiæ* dicuntur & *ſtigones*: qui cæduntur, *Maſtigie*: Flagella ipſa vocantur *Maſtigides*, *hyſtrichides*, *kytheræ*, *calicirij* nuncupantur exulum ſerui.

Trapezopœi dicuntur ſerui menſam curantes.

Eleatri ſerui qui præficiuntur ciborum miniſterio.

ſcapulæres ſerui, quibus ſcapulæ cæduntur, & qui oſtreatum tegum vlceribus geſtant. Equi character fronti impreſſus ſeruitutis etiam argumentum, autore Plutarcho.

Volſinienſes quum ſeruos ſuos omnes manumiffent, ab eis poſtea oppreſſi ſunt.

Serui antiquitus accepta libertate, raſis capitibus pileæ induebāt. Moris erat etiā vt pedes ſeruorū venalium creta notarentur. Vnde Iuuenal. Satyr. 1. Nuper in hanc urbem pedibus qui venerat albis.

ſuduculum flagellum eſt, ita vocatum, quod vapulantes ſudare faciat. *ſcutica*, verber factum loris. Diminutiuum eſt, *ſcuticula*.

VINCULA DIVERSA.

Boia dicuntur vincula tam lignea quàm ferrea, quòd ſic illa queant, vt iuga ſuos boues.

circites circuli ſunt ex ære facti.

cohum, lorum eſt quo temo buris iugo adalligatur.

Epidromes, funes ſunt, quibus retia tenduntur circa ſummam & imam partem.

Lorum, vinculum eſt ex corio: capitur etiam pro retiaculo iu-
men

mentorū, & cingulo Veneris. Gell. Videbamus Androdū & leonē
 lato tenui reuinctū vrbe tota circū tabernas ire. Lorarij dici pos-
 sunt carnicū famuli, qui reos lotis vinciūt imperātibus dominis.

Pedica laqueus pedum. Mantuanus in Bucol.

Vt captam pedicis circūdat aranea muscam.

Numella vinculum est ligneum quo reorum pedes & colla in
 foramina rotūda immittuntur, & ibidē cōstringūtur, vt se nequeāt
 educere. Plautus in Asina. Qui aduersum stimulos laminas, cru-
 cesq; cōpedesq; neruos, catenas, carceres, numellas, pedicas, boias

Compes vinculum est pedum, quo alligātur rei, ne carceres effu-
 giant. Horat. Ibericis peruste funibus latus. Et crura dura cōpede.

Betia, seu reticula, dicuntur casses venatorum, ad illaqueandas
 feras. Capiuntur & interim pro aliis vinculis.

Catasta compes erat seruilis. Persius: Cappadocas rigida pingues
 pauisse Catasta. Capitur etiam pro loco in quo venales pueri &
 puellæ seruabantur.

Manica, dicuntur propriè manuum vincula. Vergilius: Ipse viro
 primus manicas atque arcta leuari. Vincla iuber Priamus.

Capistrum, capitis vinculum in equis & iumentis. Martialis: Pa-
 ret purpureis aper capistris.

Pantheron, genus est retis, ex eo nomen habens, q̄ omnes aues
 concludat.

Panogron appellatur rete piscatorium.

CENTAVRORVM NOMINA.

EVrytius, Nessus, Astylus, Ophionides, Gryneus, Rhetus, Or-
 neus, Lycidas, Medem, Pyserior, Taumas, Mermeros, Pholus,
 Menelas, Abas, Eurynomus, Hyreos, Hymbros, Ceneus, Alphidas,
 Elops, Pacreus, Lycus, Cromis, Dictys, Pharc^o, Bianor, Hediumus,
 Lycerus, Hypafon, Thereus, Vipheus, Demoleon, Plageon, Hy-
 lon, Ephinous, Damas, Dorylus, Cyllarus, Pheo, Thomus, The-
 boas, Pyretus, Erhodus, Epidupus, Odites, Styphelas, Bromus, An-
 timachus, Elymus, Pyremus, Latreus, Monychus, Hyllonome fœ-
 mina Maris.

Ixion Phlegyæ filius, vt fabulantur poëtæ, Centauros genuit ex
 nubee, qui propterea vocantur Nubigenæ, & ab Ixione patre Ixio-
 nidæ. Verg. lib. 7. Ceu duo nubigenæ quum vertice mōtis ab alto
 Descendunt Centauri. Ouid. lib. 12. Certè mihi sæpe referre Nubi-
 genas domitos à se pater ipse solebat. Finguntur præterea fuisse
 humana facie & equino tergo, vnde Semiferi, Bimembres, Bico-
 pores, & Semimares vocātur. Verg. in Opusculis: Centaurusq; bi-
 formis adest. Idem lib. 8. Æneid. Tu nubigenas inuicte bimēbres,
 Hylæumq; Pholūq; manu, tu Cressia mactas Prodigia. Sta. lib. 9.

Semifer aëria talis Centaurus ab Ossa Desilit in valles. Ouid. lib. 12. Nos semimari superamur ab hoste. Hoc autem ideo fingitur, quoniam equos domare & equo pugnare primi omnium excogitarunt, autore Plinio. Bellum gerunt in Lapythas, Victi sunt ab Hercule. Aliter etiam vocantur Hippocentauri.

SIRENES.

Sirenes filia fuerunt Acheloi & Calliopes musa, quarum primam Voce, secundam cithara, tertia tibiis aiunt canere. Hæ cætus amantate dicuntur sopire nautas, sopitos demum submergere: unde & pro meretricibus accipi solent, quæ verborum lenocinis blanditur, ut totum exsugant hominem. Corpus habent supernæ femineum ad umbilicum usque; infernæ desinunt in pisces. Earum autem nomina sunt *Aglaois, Telcipois, Pifno, Illigi*. Sunt qui *Parthenopem* urbem dictam velint ab earum una, quæ ibidem tumulata sit: nomenque habuerit *Parthenopeia*. Alij *Leucosiam*, & *Ligiam* nymphas faciunt,

MINISTRI SOMNI.

Poeta Somnum Deum faciunt (ut videre est in fine quinti *Æneidis*) *Herbi* filium, cui & ministros assignant quorum hæc sunt nomina: *Morphus, Icelon*, seu *Phabetor*, & *Phantus*

Morphus ille est, qui dormientibus varia Phantasmata, & multiplices rerum imagines obicit. Ouid. lib. 11. At pater est populo natorum mille suorum. Excitat artificem, simulatoremque figure *Morphea*, non illo iusso solertior alter exprimit incessus, vultusque sonumque; loquendi, Adicit & vestes, consuetissima cuique Verba: sed hic solus homines imitatur.

De *Icelone*. seu *Phabetore*, Idem: At alter Fit fera, sit volucris, sit longo corpore serpens. Hunc *Icelon* superi mortale *Phabetora* vulgus Nominat.

De *Phanto*. seu *Phantaso*, idem: Est etiam diuersæ tertius artis *Phantasos* in humum saxumque; illa vndaque, trabemque, Quæque vacante anima fallaciter omnia transit: Regibus hi ducibusque suos ostendere vultus Nocte solent, populos alij plebemque pererrant.

SYNONYMA QVÆDAM

BOETICA.

Athenienses imprimis dicuntur Attici, Athenæi, Actæi, Thesæi, Thesidæ, Cecropij, Cecropidæ, Munichij, Mopsopij, Eacidæ, Erichthæi, Erichthonij, Egidæ, Marathonij, Cranai, Erichthidæ, Codridæ, Athenienses, & Athenæi à Minerua, quæ Athena Græcè dicitur. Attici & Actæi ab Actione rege. Ouid. lib. 1. Met. Separat Aonios Actæi Phocis ab aruis, Thesæi, & Thesij, & Thesidæ; à Thesæo filio Ægei Athenarum regis. Verg. lib. 2. Georg. Præmiaque ingentes pagos & compita circum Thesidæ posuere. Martialis eadem

de ratione fauos Theſæos vocat: id eſt Antiquos, vbi ait: Mallica Theſæis tam bene vina fauis. Cecropidæ à Cecrope rege. Vergil. lib. 6. Æſeidos: Tum pendere pœnas Cecropidæ iuſſi. Munychiæ erat Athenienſum nauale, vnde & Munychij dicti ſunt. Ouid lib. 2. Metamor. Munychioſq; volēs agros, gratâq; Mineræ Deſpiciebat humû. Mopſopij à Mopſo Athenarû rege. Ouid lib. 5. Metamor. Mopſopium iuuenē ſacros agitare iugales. Æacidæ ab Ææco. Idē Ouid lib. 8. Dant placidi curſum redeuntibus auſtri Æacidis Erichthæi & Erichthonij ab Erichtheo & Erichthonio regibus. Ouid lib. 8. Erichthæas Tritonidos ibat ad arcēs. Eadē ratione vocantur Erichthidæ. Ægidæ ab Ægeō Athenarû rege. Ouid. in Epistoſis: Inter & Ægidas mediâ ſtatuaris in vrbe. Marathoniij à Marathone Atticæ campo. Vnde Statius lib. 5. Syl. Erigonē vocat, Marathoniâ. Syllius lib. 14. Armâq; fixâ deis, aut quæ Marathoniâ hoſtis Perdidit. Cranai à Crañao rege Athenarum, Codridæ, à Codro rege, qui ſe pro patria deuouit.

Attica, Mopſopia, Ionia, Poſſidonia, Cecropia, Cecropis. Attis, Acte, idem ſibi volunt. Athenienſes etiam dicuntur Pandionij, à Pandione rege Erichthonij filio.

Ascanius, filius Æneæ, aliter vocatur Iulus, & Ilus: Verg. libro 1. Æn. At puer Ascanius cui nunc cognomen Iulo additur, Ilus erat dum res ſtetit Ilia regnō.

Arcades, Arcadij, Arcadici, aliter vocantur Tegei, Tegeæi, & Tegeatici, à Tegeo Arcadiæ oppido. Verg. lib. 5. Æn. Alter ab Arcadiâ Tegeæ de ſanguine gentis. Idem lib. 8. Tū lateri atq; humeris Tegeæum ſubligat enſem: id eſt, Arcadicum. Parrhaſij à Parrhaſia Arcadiæ regione. Verg. lib. 11. Qui Parrhaſio Eüadto Armiger ante fuit. Lycæi, à Lyceo monte Arcadię Ouid. lib. 2. Faſt. Faunus in Arcadia templa Lycæus habet. Nonacris locus eſt in Arcadia, à cuius nomine. Arcades vocantur Nonacrini & Nonacrij. Ouid. lib. 5. Faſt. Eſt matti & vati paret Nonacrius heros: id eſt, Euander Arcas. Idē lib. 2. Metamor. Dum redit, itq; frequens, in virgine Nonacrina Arſit. Parthenij, à Parthenio monte Arcadiæ. Ouid. lib. 9. Veſtrum opus Elis habet, veſtrum Stympthalides vndæ Partheniumq; nemus. Piſæi à piſa oppido Arcadiæ prope Alpheum fluuium. Ouid. lib. 2. Triſtium: Quid non Tantalides agitante cupidine currus Piſæani Phrygijs vexit eburnus equis: Piſæam, id eſt, Hippodamiam Arcadicam. Molorchæi à Molorchio Arcadiæ paſtore, cuius precibus Hercules leonem interfecit.

Elei ab Elea oppido Arcadiæ prope Tegeum, vbi Minerua fanû habuit. Statius lib. 4. Syl. Aut Eleæ lucis vidit Tegeæ ſacerdos. Erymantij & Erymantæi ab Erymanto monte. Statius lib. 5. Theb.

Assuit, Hippomedon, rectorq; Erymantius, id est, Parthenopetis. Cyllenij, à Cyllene Arcadiæ môte, à quo Mercurius vocatur Cyllenius. Cleonei à Cleone oppidulo. Calistoni, à Calisto filia Lycæonis regis Arcadiæ.

Germani aliter vocantur Teutones, Teutoni, & Teutonici; à Teutone deo quem venerabantur. Luca. lib. 1. Vidimus & Martem Libyes cursumq; furoris Teutonici, Idem lib. 6. Cantaber exiguis, aut longis Teutonibus armis. Germani q; vicini sint Belgis. Item & Germanici. Sueto. in Aug. Vt tamen in quibusdam Pannonicis atque Germanicis aut interueniret, aut non longè abesset. Rhenicolæ, quòd habitant ad Rhenum fluium.

Ætoli, populi Græciæ, Epyro & Arcananiæ finitimi, aliter vocantur Calydonij à Calydone vrbe. Hinc Calydonides, eius loci mulieres. Stat. lib. 2. Thebai. Centum vbi virginibus votæ Calydonides aris. Oeneij ab Oeneo rege Ætoliæ, & Deianyræ patre. Ouid. lib. 8. Et Oeneios vltorem spreta per agros Misit aprum. Pleuronij ab eiusdem loci vrbe, quæ dicitur Pleuron. Ouid. lib. 14. Talibus iratam Venerem Pleuronius Acmon Instimulat verbis. De Pleurone Stat. lib. 2. Theb. Et reduci pateat mihi Martia Pleuron. Eadem ratione vocantur Pleuronis alumni. Idem Stat. libro 8. Nunc mœstæ fundens Pleuronis alumnos. Naupactæi à Naupacto eiusdem loci oppido. Hinc Achelous dicitur Naupactus. Ouid. libro 2. Fast. Amphiaraiades Naupactæo Acheloo.

Ægyptij aliter vocantur Paretonij, à Paretonio Ægypti vrbe. Nareotici à Mareotide lacu eiusdem loci. Ouid. lib. 9. In Paretonium Mareoticaq; arua Pharonq; Quæ colis. Classis Mareotica, id est, Ægyptia, qua vehebatur Cleopatra. Isiaci ab Isi filia Inachi, quam pro dea coluerunt. Ouid. lib. 1. de Ponto: Vidi ego linigenæ numen violasse fatentem Isidis Isiacos antecedere focos. Mepheti, & Memphitici, à Memphi Ægypti vrbe. Oui. lib. 1. de Arte: Ne fuge linigenæ Memphitica sacra iuuenæ. Lagæi à Lago primi Prolemæi patre, à quo Nilus vocatur. Lageus. Lucanus lib. 1. Quæ mare Lagæi muratur gurgite Nili. Idem lib. 8. Vltima Vagæ stirpis, perituraque proles. Niliaci, Nilotici, Nilicolæ, & Niligenæ, è Nilo fluuio. Lucanus lib. 5. Te nisi Niliaca propius non vidit arena. Idem lib. 9. Rege sub impuro Nilotica regna tenete. Pelusij, & Pelusiaci, à Pelusio Nili ostio. Lucanus libro 8. Quæ diuidui pars maxima Nili In vada decurrit Pelusia septimus annis. Ptolemæi à Ptolemæo Lagi filio, à quo deinceps Ægyptij reges omnes idè traxerunt nomen. Vnde & Pharon Ptolemæam poëtæ appellant. Pharij à Pharo Ægyptij insula. Cleopatrici à Cleopatra regina. Vnde & Sidonius dapes Cleopatrias appellat.

Ægyptius

Aegyptus aliter vocatur terra Mēphitis, tellus Nilotica, & Delta.
Apulia Italiae populi, aliter vocantur Mesappij à Mesappo rege.
 Ouid. lib. 14. Peucetiosq; finus Mesappiaq; arua reliquit. Ætholida
 ab Ætholo Diomede, qui ibidem imperauit. Syllius lib. 13.
 Ætholidas inter fuit haud ignobile nomen. Daunij à Dauno pa-
 tre Turni, qui ibidem regnauit.

Appulia ipsa vocatur Iapygia ab Iapyge Dædali filio, Mesappia
 Mesappo, Daunia à Dauno.

Aradia aliter vocatur regio Mænalis, à Mænalo promontorio.
 Ouid. lib. 3. Fast. Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.

Araber Nyfij, & Nyfiadæ. Hinc nymphæ, Nyfiades, à Nyfa oppi-
 do. Ouid. li. 3. Fastorū. Nyfiades nymphas puerū querēte nouerca.

Angli, seu Anglici, aliter vocantur Britanni. Vergil. Et penitus
 toto diuisos orbe Britannos. Caledonij, Martialis lib. 1. Nuda Cale-
 donio sic pectora præbuit vrsō. Dicuntur & Brutigenæ, quoniam
 descenderunt à Bruto.

Anglia ipsa aliter vocatur Britannia, Caledonia, Albion, & An-
 gliterra.

Afri, seu Africani, aliter vocantur Tunisei, à Tuneto, seu Tunitio
 Libyæ ciuitate. Sidoni? Torrida Tuniseos infert mihi Byrsa furores.

Aeolia insula dicitur etiam Æolis. Bap. Pius: Vt Liparæus ager,
 utque Æolis insula flagrat. Æoliæ insulæ prius etiam dicebantur
 Ephestiades, & Vulcaniæ.

Allobroges populi aliter vocantur Pedemontani. Strozapa. Et Pe-
 demontanum signa secuta ducem.

Aurelia, prius vocabatur Genabum.

Aquisgranum, Vegerra. *Aetna* insula, Inesia.

Agrirentum, Agragas. Vergilius. Arduus vnde Agragas despe-
 rat maxima longè Mœnia.

Aegina vrbs adiacens Peloponneso aliter vocatur Oenopia. O-
 uid. lib. 7. Meta. Oenopiam veteres appellauerunt, sed ipse Æacus
 Aeginam genitricis nomine dixit.

Ambracia, vrbs Epyri, prius dicebatur Eponia, & Paralia. Am-
 bracienses & Ambraciotæ idem sibi volunt. (loo rege.

Achelous fluiuius prius Thoas dicebatur: Mutauit nomē sub Ache-
 rar fluiuius, influēs in Rhodanū, ætate nostra vocatur Sagona.

Achaia regio aliter vocatur Aegylas ab Aegylao rege.

Argos & *Hyppium*, idem sibi volunt. Auctore Plinio.

Antiochia, Selencia à Seleuco rege.

Auster. Notus idem. Plinius lib. 18. Hæc austrum ventum dabit,
 quem à Græcis Notum dicimus vocari.

Apollo. Pæan, Phæbus, idem.

K 4

Aegyptus

Aurora, Memnonis mater, eos idem. Seneca in Hercule Octo. Noctefque duas contulit Eos.

Achilles, Æacides, Pelides, Chironis alumnus, idem.

Ariadna, Minois, quod sit Minois filia.

Aesculapius, Epidaurius anguis, quoniam in Epidauru colebatur in forma colubri.

Anien fluvius, Anieno, Anienus.

Aeolus Hippotades, id est nepos Hippotæ cuiusdam Troiani. Quid. libr. II. Quod socer Hippotades tibi sit, qui carcere fontes Contineat ventos.

Argo nauis, aliter vocatur Pinus Theſſala, & Pagafza, à Pagafa Theſſaliæ ciuitate.

Bithynia aliter vocatur Mygdonia, à Mygdono rege: & Bebricia à Bebrice: Qui. in Epi. Nūc quoq; Mygdonia ſtabilis aſtat humo.

Bæotij, aliter Bæoti, Lucanus, lib. 3. Bæoti coiere duces. Phocij, & Phocaici, à Phocide propinqua regione. Hyanthæzi à verulſis Bæotia populis. Statius lib. 1. Theb. Exul Hyanthæros inuenit regna per agros. Teumefij à Teumefo Bæotia monte. Statius lib. 1. Theb. Nō alias tacita iuuenis Teumefis iras Mente acuit. Meleagri, à Meleagro. Vnde & Pleuron Meleagria vocatur à Statio. Theſpiaci à Theſpiis oppido eius loci. Statius lib. 2. Syl. Centum Theſpiacis odora lucis Stent altaria, Helyconij ab Helycone monte Bæotia muſis ſacro. Star. lib. 7. Horrent Tyrthenos Helyconi pleſtra tumultus. Cyrthæi, à Cyrtha oppido Phocidis. Idem Statius lib. 7. Mœnia Cyrthæa monſtrauit Apollo iuuenca. Hippocrenifati, ab Hippocrene fonte. Vocabulum eſt Sidonij apollinantis. Aganippæi, ab Aganippe, fonte euſdem loci. Aoniij & Aonidæ, quoniam Aonia pars eſt Bæotia. Caſtalij à Caſtalia fonte.

Bithyni aliter vocatur Bithynici, Tynniaci, Migdonij Bebricia.

Biturici, Bituriges. Sidonius: Spectabilem virum episcopum ſibi flagitat populus Byturix ordinari.

Bizantij Bizantini. Bizantium. Ligos. Pli. lib. 4. In quo oppidum Bizantium libera conditionis, antea Ligos dictum.

Bonia, Felſina.

Bæotia, Aonia, Ogygia, Hyantis.

Boreas, Aquilo.

Bacchus, Liber, Iacchus, Euan, puer Semeles.

Briareus, Aegeon.

Belides, Daniades.

Bellona, Pallas, Enyo.

Belgæ, Belgici.

Burgundi, Burgundiones.

Baleares Gymnethæ.

Bellouaci, Bellouacenses.

Corinthij vocatur Corinthæi, & Corinthiaci. Ouid. li. 15. Iamq; Corinthiaci carpebam littora pōi. Cypselidæ, à Cypselo Ixionis filio. Verg. in Cyri: Cypselidæ magni, florentia regna Corinthi. Ephyrii, & Ephyrii, quoniam Corinthus primò vocabatur Ephyria. Lucanus li. 6. Inledeit castris, Ephyriæq; mœnia seruat. Isthmiaci, & Isthmij, ab Isthmo terra angusta prope Corinthū, quæ separat Aegæum mare ab Ionio. Statius lib. 2. Syl. Talis in Isthmiacos ploratus ab æquore portus. Cæchæi à Cæchro portu. Statius li. 4. Theb. It comes, Inoas Ephyre solata querelas, Cæchææq; manus. *Carthaginenses* vocatur Tyrii, à Tyrii coloni quos illuc adduxit Dido post Sichæi mortem. Ver. Vibs antiqua fuit Tyrii tenere coloni Carthago. Cadmæi, qm̄ Tyrii & Phœnices descendunt à Cadmo. Syll. lib. 1. Sacri quum perfida pacti Gens Cadmæa super regno certamina mouit. Asdrubaliani, ab Asdrubale duce: verbum est Sidonij. Elisæi ab Elisa Didone. Byrsici, quoniam Carthago prius dicebatur Byrsa, à corio. Sidonius: Spennis Elisææ Byrsica recta domus.

Carthago ipsa vocatur Byrsa, & Chalcedon. Vergil. lib. 1. Aeneid. Mercatq; solum facti de nomine Byrsam Claudianus in Eutropium. Bacchatus per opera tremor Calcedona mouit.

Cretenses aliter dicuntur Cretæi. Verg. lib. 3. Aeneid. Tertia lux classem Cretæi sistet in oris. Cressij. Idem lib. 4. Quam procul incautam nemora inter Cressia fixit Pastor agens telis. Cressi. Idem libro 5. Cressa genus Pholoë. Gnosij à Gnofo vrbe Cretæ. Vergil. lib. 6. Aeneid. Gnosius hæc Rhadamæthus habet durissima regna. Gnosiaci. Ouid. lib. 8. Gnosiacæq; hæret comes inuidiosa carinæ. Dictæi à Dycte vrbe Cretæ. Verg. lib. 3. Aeneid. Dyctæa negat tibi Iupiter arua. Lyctij à Lyctio vrbe Cretæ. Verg. lib. 3. Aeneid. Et Salentinos obsedit militiæ cæpos Lyctius Idomeneus. Cydonæi, Cydonij, & Cydoniaci, à Cydone vrbe Cretæ. Ouid. lib. 8. Armaque equosq; habitusq; Cydonæasq; pharetras. Statius li. 4. Theb. Terga Cydoniaca Choritos arūdine pulsat. Ariadnæi ab Ariadnæ Minois filia. Minoij à Minoë rege. Ouid. in Episto. Phedræ: En ego tunc ne fortè parum Minoia credat. Androgeonæi ab Androgeo filio. Minois. Gortynij, & Gortyniaci, à Gortyna vrbe. Statius lib. 4. Theb. Arbitr hoc dura versat Gortynius vrna. Dorici, & Doricenses, quoniam tempore belli Troiani Dorici Venerunt in Cretam, duce Althemene, ibique decem vrbes condiderunt.

Creta insula aliter vocatur terra Curetis, à Curetibus, qui in ea habitauerunt. Ouid. lib. 8. Vt egressus ratibus Curetida terram Con-

tigit. Terra Gortynis vocatur etiam Aëria, & Macaros. Plinius lib. 4. Maleotes Crates primum Aëriam dictam, deinde posteri Curetim appellauerunt: & Macaron nonnulli à temperie cœli appellatam existimauerunt.

Cumani aliter Cumæi, Chalcidici, Euboici.

Capitolium sedes Tarpeia, Templum Iulium.

Cares, aliter Bubasij. Ouid. lib. 9. Bubasides videre nurus.

Colchi Colchiaci, Phasiaci, Aartæi, Aæti, Aætiij, Cytæi.

Cynsura. Helice, Rctos, Parthasis vrsa.

Corfica. Cynos: Plinius: In mari Ligustico est Corfica, quam

Græci Cynnon appellauerunt.

Carmenitæ Nicolstrata.

Cantabri Cantabrici.

Cappadoce Cappadoci.

Carteia vrbs Hispaniæ Tariffa.

Delos, Ortygia, à multitudine Coturnicum. Verg. lib. 3. Aeneid.

Linquimus Ortygiæ portus.

Danubius, Ister, Adubanus.

Dyrrachium, Epidamnium. Plinius: Epidamnium colonia propter inauspicarum nomen à Romanis, Dyrrhachium appellata.

Diana, Cynthia, Luna.

Didos Elyssa. Phœnissa. *Dalmate*, Dalmatici.

Euboici Capharæi, Abantij, Tanagræi à Tangræo Euboicæ ciuitate. Statius lib. 9. prima Tanagræum turbauit arundo Coraxbum.

Epyrota Epyrotici, Leucadij, à Leucade promontorio: Achiaci, Achiaci, ab Achio oppido: Phocæi, Phocæicij, Chaonij, Dodomigæ verbo Sidonij, Molossi, pyrrhidæ, idem.

Epyrus, terra Chionis.

Euboiæ, terra Euboicæ. Statius in Achil. Quatitur naualibus Eubois Ora. *Chalcis*, Abantis.

Equus Troianus, equus Durateus, Epei machina.

Edunses, Edui, Augustodunenses.

Euphrates, Pixyrates. autore Plinio.

Elis Epiæ. *Elenses*, Elæi, Epei.

Flora, Chloris, Zephyritis, dea florum, vxor Zephyri.

Furia, Eumenides, Diræ, Erynies.

Græci, Graij, Graiugena. Argæi, Verg. in opus. Septima iam Argæis stabolis impensa laboris, arguii, Argolici, Dorici, Dorientes. Pelasgi, pelopeij & pelopeiadæ, à pelope filio Tantalij. Verg. lib. 4. Aene. Vltro Asiam magnam pelopæa ad moenia bello Venturam. Sta. li. 10. ad patrias fusa Pelopeides aras, Achillei, & Achillidæ à achille. Argolæ apud Euripidem. Achei, Achii, Achaici, Inachij.

Inachij, Inachidæ, ab Inacho Argiuorum rege, patre Iſidis. Ouid. lib. 5. Faſt. Littus ad Inachium pulvis inanis eã. Statius lib. 1. Theb. Quæ noſtræ cecidere animæ ſtupet Inacha pubes. Idem lib. 5. Le- que potentes Inachidæ. Agamemnonij. Agamemnonidæ ab Aga- memnone. Verg. lib. 6. Æneid. At Danaüm proceres, Agamemno- næq; phalanges. Acrifionæi ab Acrifio rege Argiuorum: abantiæi & abantiadæ, ab Abante Argiuorum rege, patre Acufij Ouid. lib. 15. Nuper abantiæis templo Iunonis in Argis. Thyeftei à Thyefte. Mycenæi à Mycenis vrbe, Ouid. in Epift. Briſeidis: Nulla Mycenæum ſociaſſe cubilia mecum Iuro. Menelæi, à Menelao. Phoronidæ, & Phoronæi, à Phoroneo Inachi filio, & Argiuorum rege. Statius lib. 2. Syl. Iſi Phoronæis quondã ſtabulata ſub antris. Perſæi, à Perſeo Acufij nepote. Statius lib. 1. Theb. Perſæos alter in agros Scinditur. Danæi. Idem: Tunc fedet Inachias vrbes, Da- næaq; regna. Dolopeij à Dolopib⁹ Græciæ populis. Flac. Val. Vi- diſſe purant Dolopeiaq; buſta. Iaſidæ, ab Iaſio Argiuorum rege. Tantalidæ, à Tantalo. Achillæi & Achillidæ, ab Achille.

Græcia. Achaia, Dulichia, Hellas, Idem.

Galli, Gallicani, Galligenæ, Galatæ, Sequanici, Sequanidæ.

Garamantes, Garamantici.

Gigantes, fratres Phlegræi, Titanes.

Gorgon, Meduſa.

Gratiæ, Charites.

Gorgoris, Habis.

Gades, Gadera, Cotynuſa.

Hiſpani, Iberi. Iberici, Iberiaci. Verg. lib. 7. Tyrrenoq; boues in lumine lauit Iberas. Sidonius: Terrarum indigenas Ibericarum. Syllius lib. 12. Omen Iberiacis viſta Carthagine terris. Beticolæ, & Berygenæ. Syllius lib. 1. Beticolasq; viros ſpatiis agitabat iniquis. Mem libro 9. Beterigenæq; viri cellus media ipſa coërcet. Heſperij. Tarteffij, & Tarteffiaci à Tarteffo, vrbe Gadibus vicina.

Hiſpania tellus Tarteffie, Iberia, Idem.

Hyrcani, Caſpij.

Hyades, Suculæ.

Itaca, Syris, Trachin, autor Plinius.

Italia, Heſperia maior, ab Heſpero Atlantis fratre. Oenotria ab Oenotro rege Sabinorum. Vergil. Eſt locus, Heſperiam Graij cog- nomine dicunt, Oenotrij coluere viri, nunc fama minores. Italiã cenſiſſe ducis de nomine gentē. Idem lib. 7. Hinc Italę gentes, om- niſq; Oenotria tellus In dubiis reſpõſa ferūt. Latiũ, quod ibidem Saturnus latuerit, arma Iouis fugiẽs & regnis exul adeptis. Idem Verg.

Vergil. lib. 8. Latiumq; vocari Maluit, his quoniã latuisset turus in oris. Saturnia à Saturno. Ouid. lib. 1. Fast. Inde diu genti mansit Saturnia nomen. Dicta quoq; est Latium terra latente deo, Terra Aufonius, & Aufonia, ab Aufone Vlyssis filio. Ouid. lib. 2. Fast. Capta erat lyricis Aufonis ora sonis, Terra Italis. Ovi. lib. de Ponto: Messisq; cadentes. Excepit lachrymas Italis ora genis.

Itali. Italidæ, Italici Ovi. lib. 14. Littore in Italico Messenia montia contra Laurentes, Lauinij, Laurenti, Tyrrheni, Laurentij, Latiales, Aufones, Aufonij, Aufonidæ. Lucanus lib. 9. Grata vice montia reddent Aufonidæ Phrygibus.

Infernus. Infernalis, Avernus, Avernalis, Tartareus, Herebus, Plutonium, Cocytius, Acherusius, Phlegetonæus, Stygius, Acherontæus, Lethæus, Orcius.

Indi. Indici, Gangerici, q; propè Gangem habitent. Syllius lib. 3. Hinc laxos arcus olim Gangerica pubes Summittet. Dicuntur etiam Nyseï, à Nyfâ vrbe Indiæ. Idaspæi, ab Idaspæ. Sidonius. Frangenda Idaspæas aries impactus Erithras.

Illyrici. Illyrij, Taulantij. Syllius libro 15. Quaque per Illyricum Taulantius incola littus.

Iranime. Ænaria, Pythecusa. Autore Plin. Ænaria, à statione nauium Ænæ, Hodie vocatur Ischia.

Judæi. Iudaici.

India. terra Gangeris, terra Euphratis, Euphratidis. Sidonis. Rapa Euphratide vix putat tuendam.

Iliua. insula, Æthala.

Iphigenia. Iphianassa. Lucretius: Iphianassa turpatum sanguine fœdè.

Iason. Æsonides, ab Æsone patre.

Lydi. seu Lydij populi maioris Asiæ, aliter vocantur Mæonij, Mæones, & Mæonidæ. Vergil. lib. 8. O Mæoniæ delecta inuenta. Idem lib. 11. Ducis exemplum euentumq; secuti Mæonidæ incursum. Item & Mæonici. Ouid. in Epist. Deianyræ, Mæonicas intercalathu tenuisse puellas. Ethrusci & Tyrrheni, quoniã Tyrrhenus filius colonos ex Lydia duxit in Italiæ regionem, quæ nunc vocatur Ethruscia. Gygei, à Gyge rege, vt Cræsi à Cræso Statius lib. 11. patrium Marathonæ metu, s; tecta leuasti Cræsia.

Lydia vocatur Tyrrhenia, Mæonia. Ouid. lib. 14. Concurrit Lytio Tyrrhenia tota.

Laconia prouincia in Peloponneso, aliter vocatur Ocalia, Tænaris à Tænaro promontorio. Ouid. in Epist. Paradis: Tænaris est classis terra petita meæ. Idem in Epist. Helenæ. Excepit post Tænaris ora suo.

Lacones ipsi, seu *Laconici* vocantur *OEBalij*, & *OEBalidæ*. *Oui-*
lib. Fast. Protinus OEBalij retulit arma Tati. Statius. lib. 5. Theb.
 ambiguo visus errore lacessunt *OEBalidæ* gemini. *Therapnæi* à
Therapnis vrbe *Lacóniæ* patria *Helenæ*. *Ouid. lib. 5. Fasto. Prima*
Therapnæo feci de sanguine florem. Tanarij, & Tænariidæ, à Tæ-
 nario promontorio.

Libya, terra *Libyssa*. *Idem lib. 9. Terræque in fine Libyssa.*
Libyci, Libyssini, Marmarici, à Marmarica regione Africae. Syl-
lib. lib. 3. Marmaricis ales populis responsa canebat. Nasamonij, &
Nasamoniaci, à Nasamonibus populis Libyæ.

Liguria, ora *Ligustica* idem.
Lycii, Pataræi, quoniam Patara est vrbs Lyciæ. Statius libro 1.
Theb. Seu te Lyciæ Pataræa niuosis Exercent dumeta iugis.

Lucreses *Hesperij, Ozolæ.*
Lucani, Tanagræi, à Tanagro fluuio Lucaniæ. Statius: Tana-
græumque Phalantum.

Latini, Faunigenæ. Syllius lib. 8. Faunigenæ socio bella inuasere
Sitano.

Lucifer, Veneris stella, Phosphorus, Cythereus ignis. Syllius
lib. 12. Haud secus Oceano rediens Cythereus ignis. Vesper, Vesp-
erago, Hesperus, Sydus Veneris.

Lacedæmones, Lacedæmonij, Tyndarei, à Tyndaro rege OEba-
liæ, & Helenæ patre. Vnde & Syllius Tarentum vocat Tyndariû.
Spartani, Spartiaci, Spartiata. Sidonius: Spartiata rupium variata-
rum posuere crustas.

Lacedæmon, Sparta, Idem.
Ligures, Ligustici, Ligustij, Genuenses. Idem Sidon. Qui Ligu-
lus, Euganeis que montibus oriebantur.

Lipara insula, prius *Longonis*, & *Meligunis* vocabatur. *Autor*
Vinnius lib. 3. cap. 8.

Leucadia, peninsula, prius vocabatur *Neritis*. *Idem autor.*

Lutetia, Parisij, idem.

Mantuani, seu *Mantoi*, dicti sunt à *Manto* *Cyresis* filia: aliter
 vocantur *Bianorei*, & *Bianorida*, à *Bianore* *Mantus* filio, qui ali-
 ter vocatur *Ocnus*. *Vergil. in Buc. - Namque sepulchrum Inci-*
pe apparere Bianoris. Ocnæi ab Ocnio filio Mantus. Stroza filius:
Obiit ab Ocnæis euexit ad astra lacunis Minciadæ & Mincige-
ra à Mincio fluuio propinquo. Pontanus: Vos Minciadæ, vos, ô
mihi manes, Este boni.

Molossi, Epyrotici, Chaonij, Leucadij, Idem.

Mysij, Theutrantæi, Theutrantij.

Messenij, Pylij.

Megarenses, Megarici, Lelegij. Ouid. lib. 8. Meta. Interea Minos
Lelegia littora vastat.

Mercurius, Hermes.

Macedones, Pallenæi à Pallene vrbe, vbi gesta est Gigantomachia. Stat. lib. 4. Syl. Et Pallenæos Phœbum laudare triumphos.

Mediolani, Mediolanenses, Insubres. Placet hic obiter aperire
etymum dictionis huius Mediolanum. Nam non temere reperias,
qui hoc edisserat. Certum est imprimis urbem hanc à Gallis con-
ditam: cuius fundamentis iaciendis dum excauaretur fossa, ferunt
in terra visceribus inuentam fuisse (mirū dictū) suam dimidiatim
lanatam, à quo portento inditum sit Mediolanæ vrbi nomen: ad
quod alludit Claudianus de nuptiis Honorij & Mariæ scribens.
Cōtinuò sublimè volans ad mœnia Gallus Conditā, lanigeræ suæ
ostērantia pellem Peruenit. Item Sidonius, Rura paludicolæ ter-
nis populosa Rauennæ, Et quæ lanigero de sue nomen habet.

Mejjana, Zauclæ.

Marfæ, Celenæi, Statius lib. 2. Theb. Fœda Celenæa committere
prælia buxo.

Mare rubrum, Erithræum.

Miletus, Lelegeis Phiriufa, Anaëtoria. Autor Plinius.

Mars, Mauors, Marspiter, Gradius.

Minerua, Pallas, Athenæ.

Muse, Camœnæ.

Neapolitani, Parthenopæi.

Neapolis, Parthenope, Euboïs. Statius lib. 1. Syl. Nitidum confu-
gat ad æthera tellus Euboïs.

Nasamones, Nasamoni, Nasamoniaci.

Normani, Neuftrici.

Normannia, Neuftria.

Neptunus, Enno sigæus.

Niobe, Tantalus à Tantarato patre.

Nilus, Melo.

Naxos, Dia. Catullus: Namq; fluëtifono prospectas littore Diæ
Orientalis. Eoi, Auroræ populi: Memnonij à Memnone Auroræ
filio. Nabathæi, à Nabathæa regione. Ouid. lib. 1. Meta. Eurus ad
Auroram, Nabathæaque regna recessit.

Occidentales, Occidui. Ouid. Vesper & Occiduo quæ littora Sole
tepscunt. Tartessij à Tartesso vrbe Gadibus propinqua. Ouid. lib.
14. Presserat occidui Tartessia littora Phœbus. Tartessiaci. Syllitum
lib. 6. Iam Tartessiaci quos soluerat æquore Titan, Hesperij.

Parthi, Parthici, Achæmenij, & Achæmenidæ, ab Achæmene re-
ge, Ouidius lib. 2. Metam. Rexit Achæmenias vrbes pater Orcha
mu

Arfacida, ab Arface primo Parthorum rege. Luca. lib. 1. Plus illa robis acie quam creditis, actum est Arfacida.

Phaethontides, *Climeneides*, à *Climene* matre, *Heliades* à patre *Sole*, qui *Helios* Græcè dicitur. *Quid*. ad *Liu*. Sic fleuit *Climene*, sic & *Climeneides* alia.

Phocæi, *Phocenses*, *Phocæici*, *Cyrrhæi*, *Castalij*.

Padus, *Eridanus*, *Phaethontius* amnis, à *Phaethonte* ibidè submerso. *Syll*. lib. 7. Nunquam *Phaethontius* amnis *Sanguinea* Pontum curuasset decolor vnda. *Padosa*, *Messanicus*, *Bodincus*. Vide causam horum nominum apud *Plin*. lib. 3. cap. 15.

Puteolani, *Dicarchæi*, à *Iustitiæ* administratione. *Syll*. lib. 8. prole *Dicarchæa* multo cum milite *Graia*.

Petrarogij, *Petrarogici*.

Perse, *Gazerici*, nam *Gaza* *Perfarum* est opulentia. *Sidonius*: *Videtur mihi non tant Gazerica*, *Chia*, *Falerna*.

Pannonia, *Pannonis*.

Pestum, *Posidonia*. *Author* *Plinius*.

Parca, deæ fatales, *fata*.

Phenices, *Pygmalionæi*, *Agenorida*.

Pella, vrbs *Macedoniæ*, *Bunomus*, *Bunomea*.

Parnasus, *Larnasus* prius dicebatur.

Penelope, *Icaris*, *Icariotis*.

Pirata, *Cilices*.

Pictones, *Pictaueses*.

Peloponnesus, *Apia*, *Pelagisa*, *arx* *Helladis*.

Romani, *Romulei*, *Romuli*, *Romulidæ*, *Æneadæ* ab *Ænea*: *Iulæi* ab *Iulo*. *Lucanus* lib. 1. *pygii* que *penates* *Gentis* *Iulææ*. *Latiales*, *Romulares*.

Scythæ, *Scythici*, *Riphæi*. *Verg*. lib. 2. *Geor*. Gens effræna virum *Aphæo* tunditur *Euro*. *Mæotici* à *mæotide* palude. *Thermodontei* & *Thermodontiaci*, à *Thermodonte* fluuio. *Stat*. lib. 12. *Thermodontiaci* lectum remeare triumpho. *Borysthenidæ* ab eiusdem regionis fluuio. *Mæotij*, *Tanaitici*, à *Tanai* fluuio. *Sidõ*, telluris *Tanaiticum* rebellè. *Bosphorani*, *Idem*: *plaudentes* stupere *Bosphorani*. *Sicæ*, *Aramei*. *Plin*. lib. 6. *Ultra* sunt *Scytharum* populi, *perfer* illos *Sacæ* vniuersos appellauerunt à proxima gente, antiqui *Arameos*.

Sicilia, *Sicania*, *Trinacria*, *Trinacris*, *Triquetra*, *Triquetis* vocatur. *Quid*. lib. 5. *meta*. *Vasta* *Giganteis* iniecta est *insula* *Mæbris* *Trinacria*. *Stat*. lib. 2. *Serm*. *Quid* *militibus* *promissa* *Triquetra*. *Lucr*. lib. 1. *Insula*, quam *Triquetris* *terrarum* *gessit* *in oris*.

Siculi, *Sicani*, *Sicanij*, *Lilybei* à *Lilybæo* promontorio. *Verg*. lib. 3. *Æneid*. *Et vada dura* *lego* *saxis* *Lilybæa* *cæcis* *Ennæi* *ab* *Enna*

Enna vrbe. Lyparei, & Lyparēses, & Lypara insula. Sidon. Strabon. sub Lyparenfibus caminis, Taurominitam à Taurominio monte Sicilia. Arethufij, & Arethufai, ab Arethusa fonte Sicilia. Syll. lib. 14. Erigitur subiras in spes Arethusia proles. Claudian. li. 2. de Raptu: Quas Arethufai latices, quas advena nutrit Alpheus, Agatoclaei ab Agatocle rege Sicilia. Syll. lib. 14. Hic Agatoclaei sedes ornata trophæis. Æolij, Drepanitani, à Drepano ptiomontorio iuxta Siciliam, Sidonius: Agonem Drepanitanum Troianæ superfluitationis imitari. Catanenses à Catana vrbe Sicilia de qua Syllius li. 4. Tum Catinæ nimum ardenti vicina Cyphæo.

Syrj. Palæstini, Otontzi.

Syracusani. Syracusij, Arethufidæ.

Scythia. Mæotis ora.

Samos. Parthenia.

Salamini. Salaminiaci.

Sabini. Sabelli, Sabellici, Samnites.

Sardinia. Ichnusa, Syllius lib. 12. Inde Ichnusa prius Graiis memorata colonis Mox Libyci Sardus generoso sanguine fidens Herculis, ex sese mutauit nomina terræ. Sandaliotes.

Strophades. Plotæ.

Symplegades. Cyanoæ.

Syria. Palæstina, Iudæa, Phœnicia.

Sardinia. Iolenses.

Sarmata. Sauromata.

Troiani. Troës, Troici, Troiugenæ, Erichthonij, ab Erichthonio filio Dardani. Verg. in Culice: Vrit Erichthonias onens non ignibus arces. Idem: Erichthonias prostrauit funditus arces. Idem ab Ida monte. Ilij, Iliaci, Iliadæ, Ænæadæ, Hæstorei, Hæstoridæ, Dardani, Dardaniij, Dardanidæ. Sigæi, Teucri, Teucrigenæ, Phryges, Phrygij, Rhœthei, Pergamæi, Laomedontæi, Laomedontiadæ, Anchisæi, Anchisidæ, Priamæi, Priamidæ.

Troia. Teuceria, Ilion, Ilios, Dardania, Pergamus, *Troades.* Iliades, Teucrides, Dardanides: mulieres Troianæ.

Thessalici. Thessalidæ, Iolchiaci, ab Iolcho Thessaliæ ciuitate. Verg. in Cyri Regis Iolchiaci animum desigere voris, Melibæi & Melibæses, à Melibœa vrbe Thessaliæ. Pagasæi, à Pagasa vrbe Ouid. lib. 7. Iamque frētū Minix Pagasæa puppe secabant. Atracidi, Atracidæ, ab Atratio, qui magicas artes ibidē edocuit. Peneij, à Peneo fluuio. Ouid. lib. 12. Exigit Atracides, Peneiaq; arua pererrat. Lapytheij, à Lapythis populis Thessaliæ. Idem Ouidius: Et tūm Lapytheia tēsta Intrarant. Pelethronij à populis eiusdem nomen. Peliaci, à Pelio monte. Ouid. lib. 1. Fastorū. Summag; Pe-

liacs Sydera r
out greges. Am
Aut amphrygia
Lucanus lib. 6.
monij, Hæmon
sam Hyppolyt
torē fixi Hæm
Stat. Sperchiu
à Lapythis. Ide
nympha. Offici
edere bimemb
iœtica monstr
leuit. Aemat
Romanas acie
Thracæ, Thu
li. Verg. in Cy
Ilmaro monte.
fast. Iamque
Odyssij à popu
te. Abderitani, a
te pectora ple
fluuio. OEagri
gnus. Ædoni, a
Sidonius. Bospl
æ, à Borysther
Borysthenidas.
Thracia. Byst
Thessalia, Ha
na, Driopis, M
tybris, Tyberij
Tyberin mersu
Thebani, Echi
lib. 5. Trist. V
à Hiantæis, Iln
cho ashamanti
maer tumulau
nai, à Cadmo.
Stat. lib. 2. The
ch. Ogygij, O
Bœotiz monte
Iamb Eryphile
æzoz aurū fatal
liac u

iacis sydera tangat apex. Pheræi. Sene. Pastor Pheræos Delius pa-
 uis greges. Amphrysiaci, ab Amphrysi fluuio. Stat. lib. 1. Syluarum:
 Aut Amphrysiaco pastor de gramine carpsit. Pharsali, Pharsalici.
 Lucanus lib. 6. Qua iuga deuexus Pharsalica porrigit Hemus. Hæ-
 monij, Hæmonidæ, magnesi, Magnesij, Hora. li. 3. Carm. Magnesi-
 cum Hypolytem dum fugit abstinēs. Valer. Flacc. lib. 8. Stant lit-
 tore fixi Hæmonidæ. Larissæ à Larissa. Centauræi, à Centauris,
 Stat. Sperchiusque minax centauræusque Lycormas. Lapythoni,
 à Lapythis. Idem Stadius: Confudere modos puerum, Lapythonia
 nympa. Ossæi, ab Ossâ monte. Stadius lib. 12. Nec Ossæi bello
 cedere bimbres. Pholoëtici à pholoë. Sidonius: Non sic pho-
 lœtica monstra, Atque peletonios Lapythas Semelius Euan Mi-
 scuit. Aemathij, Philippæi, à Philippis campis Thessaliæ. Lucan.
 Romanas acies iterum videre philippi.

Thracæ, Thracij, Thraicij, Mantini, à Mantinis Thraciæ popu-
 li. Verg. in Cyri: Vos, ô Mâtina, siquid de gente venitis. Ismarij ab
 Ismaro monte. Pangæi, à pangæo Thraciæ promontorio. Oui. lib.
 1. Fast. Iamque erat ad Rhodopen Pangæaque flumina ventum.
 Odiysij à populis eiusdem nominis. Rhodopeij à Rhodope mon-
 te. Abderitani, ab Abdera vrbe Thraciæ. Martial. lib. 10. Abderita-
 na pectora plebis habes. Bistones, Bistonij, Bistonidæ, à Bistone
 fluuio. OEagrii, ab OEagro fluuio Thraciæ. Hinc Orpheus OEa-
 grius. Ædoni, ab Ædone Thraciæ monte. Bosphorani, Bosphorei.
 Sidonius. Bosphoreis Elephas inglorius ora triburis. Borystheni-
 dæ, à Borysthene fluuio Thraciæ. Bapt. Pius: Mitior ad sauos aura
 Borysthenidas.

Thracia, Bystonidis, Sythonis, terra Ædonis.

Thessalia, Hæmonia, Pharsalia, Aemathia, Aemathis, Thessalis
 terra, Driopis, Macedonia, Pyrræa.

Tyberis, Tyberis, Tyberinus, Albula. Ouid. lib. 2. Fast. Albula, quem
 Tyberim mersus Tyberinus in vndis Reddidit.

Thebani, Echionij, Echionidæ, ab Echione Cadmi socio. Ouid.
 lib. 3. Trist. Victor Echionias si vir penetrasset in atces. Hiantij,
 à Hiantæis, Ismeni, Ismenidæ, ab Ismeno fluuio. Learchæi, à Lear-
 cho athamanti filio. Ouidius lib. 6. Fastorum: Mœsta Learchæas
 mater tumulauerat umbras, Athamanthæi, ab Athamante. Cad-
 mæi, à Cadmo. Labdatij, & Labdacidæ, à Labdaco rege patre Laij.
 Stat. lib. 2. Thebaid. Labdatiumque ducem præmissæ consona no-
 tæ. Ogygij, Ogygidæ, ab Ogyge rege. Teumesij, à Teumeso
 Bœotiæ monte. Stadius: Subit ære cauo Teumesia cornus. Eryphi-
 læi, ab Eryphile. Amphiarai vxore. Stat. lib. 4. Thebaid. Sic Eryphi-
 læo aurâ fatale penates Irrupit, OEdipediomij, OEdipodionidæ,

ab OEdipo rege Laij filio. Stat. lib. 7. Ast ego non proprio diros
impono labori OEdipodionidas. Megarei, à Megara Creontis fi-
lia. Stat. lib. 12. Magno Megareia præceps arua capit passu. Ageno-
ridæ, ab Agenore patre Cadmi. Stat. lib. 12. Exanimis in terga re-
ducit Pallor Agenoridas. Draconigenæ, à denibus serpentinis à
Cadmo satis, quibus nati sunt homines hosti. Eadem ratione vocantur
Ophionij. Nam Ophis Græcè serpens dicitur Latine. Seneca: Cad-
mea proles atque Ophionis ciuis. Amphionij, ab Amphione,

Tyrj, Sarrani, Tyro, Sarra.

Tartessus. Carteya.

Tempsa, Temele.

Thufci, Ethrusci, Tyrheni.

Taurus, mons, Imaus, Edigis, Paropanifus, Cireius, Cambades.
Pharphariades, Choatras, Oreges, Oroandes, Nyphates. Autor Plin-
nius lib. 5. cap. 27.

Veneri. Eneti.

Zephyrus, Fauonius.

AVIVM NOMINA.

Aquila, alitufu regina dicitur, q̄ altissimè volat: ideoque am-
brosius, ut cervo, cuius cornibus infidet, puluerulètas alas de industria
cōcutiēs, ut visu & oculis præpeditus decidat in cursu, mortuus
fiat præda. Ferūt Aquilæ pennā aliis etiā rebus confertam non pos-
trefcere Pullos suos probat ad Solē, quem si sustinere nequeant, ut
degeneres excludit. Opperit non senio, nec ægitudine, sed fame.
Crescēs enim rostri superioris adscitas impedit, ne cibū queat ca-
pere. Quū senuit, grauat̄ur eius pēnæ & oculi. Cui rei ut medeatur
quærit fontē, calorē in se colligit, & sanatur. In fontem ter se me-
git, eoq̄ modo redire fertur ad iuuetutē. Hinc psalmograph⁹: Re-
nouabitur ut Aquilæ iuuetus tua. Plutarch. in Mario scribit, Aquil-
iā geminos tātum pullos parere. Propterea nōnulli mēritum asse-
runt Musæum, q̄ scripsit Aquilā tres pullos parere, duos substrahere,
& vnū alere. Aquilarū genera sex sunt, teste Plinio. Melencoras,
colore nigricās, minima magnitudine, quæ sola aquilarum ferus
suos alit, ceteræ fugāt. Cōuersatur in montibus. Secūdi generis Pe-
gargus, albicatē cauda. Tertij Morphos, cui vita est circa lacus, ni-
gerima est aquilarū p̄minentiore cauda. Testudines frāgit è sub-
limi iaciēdo: qua sorte perit Æschilus poëta. Quarti Perceperus
vel Pernocterus, morans per lacus, specie vulturina, alis minimis
reliquis magnitudine antecellens, sed imbellis, & degener, nam
succumbit coruo. Eadem ieiunæ semper auiditatis est, & querula

murationis. Sola aquilarū exanima fert corpora. Cæteræ quæ
 occidère, confidunt. Quintum genus Halietus ceruice magna, la-
 ta cauda, circū mare versatur. Sextū Gnesion magnitudine media
 colore subrutilo, ratū aspectu. Reliquæ aues quas Aquila petit ad
 parciā, gregatim sæpenuero volant, vt persperu Pennarum hoste
 exerceant. Nidificat in petris & arboribus. A meridiano tempore
 operatur & volat. Prioribus horis ignaua sedet, donec impleantur
 conuentu hominum fora. Eius pennæ mixtas auium pennas de-
 corant. Ex volatilibus nunquam fulmine tangitur. Pugna est illi in
 draconem, qui propterea eius oua consecatur auiditate malefica.

Alcyones, aues septem diebus nidificant ante brumã, & totidem
 sequentibus pariunt. Duplex est earum genus: altum vocale, arun-
 dinibus insidens: alterum mutum, ampliore corpore. Antiqui eas
 Alcedones vocabant. Dies illi septem, quibus pariunt. Alcyonides
 Alcedonia vocatur. Ouid. lib. 11. Meta. Perq; dies placidos hyber-
 no tẽpore septem Incubat Alcyone pendẽtibus æquore nidis: Est
 Alcyõ paulõ maior passere, colore nigro & cæruleo, qui Cyaneus
 vocatur. Dum procellosum est mare, si Alcyonũ oua obiciantur,
 inducunt tranquillitatem. Ferunt insuper eas hanc à Ioue gratiã
 consecutas, vt in tempore sollicitudinis suæ serenos XIII. dies in
 hũeme accipiãt. Hinc Propertius tempestate vexatus eas alloqui-
 tur, & inuocat lib. 1. Et merito (quoniam potuit fugisse procellã.)
 Nunc ego desertas alloquor Alcyonas. Minores Alcyones canunt
 in arundineris: Collo sunt gracili & procero. Raro apparent, nec
 nisi circa solstitia, & in bruma. In aqua oua deponũt. Pariturã Al-
 cyones nidum instar conchæ spinis incredibili ouiticia subtexunt,
 deinde ad mare deferentes, vndis imponunt, atq; illis cõstipantes,
 dum vehuntur, fortificant. Piscibus viuunt. Pariunt oua quina.

Ædon Græcè, nobis Luscinia dicitur. Calphurnius: Vocalem su-
 peret si turpis Ædona bubo.

Leucocephalus, auis est liene carens.

Alauda, plumã habet elaram in capite instar Galeritæ. Vnde &
 Galerita à Græcis dicitur Corydalus: vocabulo Gallico Alauda.
 Hanc Plinius & Tranquillus aiunt Legioni dedisse nomen, quæ
 Alauda vocabatur. De qua Cicero ad Atticũ: Antonius, inquit cum
 legione Alaudarum ad urbem pergere, pecunias municipiis com-
 putare. Alaudarum duo sunt genera alterum terreum, cristatum,
 alterum gregale, minore corpore, & sine crista.

Asiastira, auis meruit nomen ab apibus comedendis.

Ardea, auis dicitur velut ardua, q̃ in sublime volet, Vergilius:
 Notasque paludes Deserit, atque altam supra volat Ardea nu-
 bera. In mediis arenis tristis imbrem indicat, & etiã quum altior

volat. Luca. lib. 5. Quoq; ausa volare Ardea sublimis pennæ cõfili-
nata. Eius tria sunt genera. Pulla natura sagax & victus prouida,
colore prauo. Reliqua duo pulchro. Ardeam Gaza Erodium vocat.

Asterias, auis est ex Ardearum genere, dicta à colore astorum.
Docilis est humanæ vocis, frequens in Ægypto.

Attagen, seu attagena auis Asiatica inter cibos electiles quon-
dam numerata est, maximè, quæ in Ionia nascitur, autore Gellio.
Hinc Attagen Ionicus vocatur. Plinius Attagen maximè Ionius
celebratur, vocalis aliàs, captus verò obmutescens, quondam ex-
stimatus inter raras aues.

Achantis, auis est stridula quæ pascitur spinis & carduis. Vnde
& Carduellis dicitur. Verg. lib. 3. Georg. Littora quæ Alcyonè reso-
nant, & Achantida dumi. Gaza Ligurinum interpretatur.

Accipiter, auis est rapax & prædatoria, dicta ab accipiendis auibus.
De qua Martialis: Prædo fuit volucrû famulus, nunc aucupus
idem Decipit, & captas nõ sibi mæret, aues. Imbelles volucres in-
sectatur, vt columbas, Aucupatur hæc volucris quadam societate
cũ homine, maximè circa Amphipolim Thraciæ vbi homines et
syluis & arundinibus excitans aues, illi superuolantes deprimunt.
Captas cum iis diuidunt aucupes. Iones Cymindia vocat. Accipi-
trû genera xvi. ponit Plinius. Circon claudũ altero pede prospici-
tũ augurij nuptialibus negotiis & rei penuriæ, Triorché à nu-
mero restium, Buteonem Romani vocant. Esalona Græci vocant,
qui solus omni tempore apparet. Varius est omniũ in præda mor-
dus. Alij non nisi ex terra auem rapiunt. Alij circa arbores volitantem,
Alij sedentem in sublimi. Aliqui volantem in aperto. Accipi-
tres Massiliæ humi fœtificant, nec alibi nascuntur. Non comedunt
auium corda. Nocturnus accipiter Cymindus vocatur, rarus in syl-
uis, minus interdum videt. Bellum gerit internecinum cum Aquila.
Odit hæc volucris & refugit radicè syluestris Asparagi. Propter
aiunt turas esse villaticas aues, si quis eam extruxerit in villa.

Anthus aquatilis est magnitudine Frigillæ.

Argatilis auicula est, nidum filis lineis intexens aditu angustum
Anseres stomacho sunt calidissimo: Gaudent herbis riguis, &
frigidis: Laurum non attingunt. Cor eorum olim fuit laudatissimum
inter mæsarum cupedias. Scipio vel Metellus, aut vt alij ma-
lunt, Sessius, primus docuit anseris iecur esse optimi saporis. Pro-
pter quod olim seruabatur in corte. Martia. lib. 3. Vagatur omni-
turba sordidæ cortis. Argutus anser, gemmeique pavones.

Alectorides aues rostro sunt oblongo, cursu agili, hominem
munt. Capiuntur inter sepes hororum & vinearum.

Anas iuxta paludes parit, & statim à partu aquas petit, aquilam
formida

formidat, Huius auis pectus tantū & ceruix gulæ dabatur. Mart. Torā quidem ponatur anas, sed pectore tantum Et ceruice sapit, cetera redde coquo. Volant Anates protinus in sublime atq; è vestigio cœlum petunt, etiam ex aqua. Purgant se herba fiderite, quū quid molestum comederunt. Anates Ponticæ venenis viuunt.

Apodes carent vsu pedum, specie sunt hirundinum, nidificat in scopulis. Cernuntur toto mari. Circuuiolitant naues. Nulla his requies, nisi in nido, aut pendent, aut iacent.

Aematopodes, aues sunt aquatiles, peculiare Ægypto.

Æsalus auicula est, quæ oua corui frangit. Oui. Nescius assumptus Priamus pater Æsalon alis.

Æneo auis est nocturna maior gallo gallinæ.

Æsiones capiuntur salratione quadam ridicula, quam scopā vocant. Maiores sunt noctuis, colore plūbeo, alis albo sparsis, duabus pennis à ciliis ad tempora pendentibus.

Auis incendiaria dicta est, quæ incendiis nascatur. Ea est inauspicatissima. Propterea ea visa vrbes quandoque lustratæ leguntur.

Bubo auis est feralis, debilis ad volatū, in cauernis locisq; desertis commorans. Noctu volitat solus: Deserta incolit, desolataq; & inaccessa loca. Nō habet cantum vocalem, sed gemitū. Propterea visus in vribus suspiciōem affert, & portentū futuri mali. Quum Capitolium intrasset, Sexto Papelio Istro. & L. Peditano cōsulibus, vrbs lustrata est. Plumæ sunt ei velut aures. Bubonis pedes vsti cū pulpagine herba auxiliantur contra serpentes. Eius cor impositū sinistræ māmæ mulieris dormientis efficit vt omnia secreta pronuntiet. Aiunt præterea ferentes ipsum in pugnam fortiores fieri. Item sanguine pulli bubonis crispari capillum. Cinis oculorum eius collyrio mixtus claritatem oculis facere promittitur.

Caladrius auis est albi coloris.

Caprimulgi, aues sunt maiores paulo merulis, eodem ferè aspectu quæ nec interdiu vident, nec videntur. Nocturno tempore sunt furaces. Dicuntur autem Caprimulgi, quod stabula intrent, capramq; vberibus propter succū aduolent. Quæ iniuria vberè moritur, & capræ cæcitatem contrahunt.

Carduelis, auicula est capite rubro, alis luteis, albo nigroq; distinctis: Semine carduorum pascitur, vnde illi inditum nomen. Cardueles imperata faciunt. Autore Plinio, nec voce tantum, sed pedibus & ore pro manibus.

Cassina, auicula est quæ habitat & nidulatur in segetibus. Festinus est de ea apologus apud Gellium lib. 2. cap. 29.

Cenchris auis est ex accipitrum genere, quæ aliter à tinnitu vocis appellatur Tinungulus.

Circos auis est de genere accipitrum, altero claudicans pede quam aliter Buteonem dici aiunt.

Ciconia, auis est nocturna.

Ciconia lingua carent. Nutriuntur à Thessalis contra serpentes quos perimunt. Quoniam è loco veniant, aut quò se referat incòpertum adhuc est: E longinquo venire non dubium eodem quo Grues modo: illas hyemis, has æstatis aduenas. Parentes senio còfectos nutriunt insigni pietate. Propterea Ælianus ait eas deorum beneficio in quibusdam insulis conuerti in homines. Et Petronius Arbiter ciconiã vocat pietatis cultricem his verbis: Ciconia etiã grata peregrino hospita, pietatis cultrix, gracilipes, choralistris, Auis exul hyemis, titulus tepidi temporis. Nequitia nidum in cacabo fecit meo. Imago eius olim solebat insculpi in sceptris regum, quò eorum pietas & industria indicaretur. Veniunt Ciconia è longinquo eodem modo, quo grues. Abitura congregantur in loco certo, & sic comitata vt nulla sui generis relinquatur, nisi forte captiua. Certatura in serpentes Origano herba se fouent. In Fidenate agro nidum non faciunt.

Circanea meruit nomen à circuitu quem facit volitans.

Coccyx auis nidulatur semper in nidis alienis, maxime palmariis. Est de genere accipitrum, licet aduncos non habeat vngues. Procedit vere, occultatur ortu caniculæ. Aliter vocatur Cuculus. Interficitur à suo genere, mutat vocem. Parit singula oua, raro bona. Subiicit pullos, & sciat se inuisam cunctis auibus, ac propterea non fore tutam generi suo stirpem opinatur, ni fefellerit.

Coturnix aliter dicitur Ortygetra à sono vocis. Hinc etiã Deolos Ortygia à Coturnicum multitudine. Coturnicibus veneni semen gratissimum est cibus: Propterea damnata sunt mensis, tum etiã propter comitalem morbum, quem solæ animalium sentiunt præter hominem. Ad nos antè veniunt quam grues. Terrestris sunt potius quàm sublimes. Nidulantur in segetibus aut gramineis locis. Austro non volant, aura tamen vehi volunt propter modicas vires, & pondus corporum. Quam redire volunt, comitatum sollicitant, ne quam rapiat accipiter. Eas vulgus nunc appellat Qualeas.

Curruca auicula est, quæ alienos pullos nutrit, suos esse putans. Fouet enim oua Cuculi. Iuuen. Sat. 6. Tu tibi nunc Curruca placeat. Actumque labellis Exsorbes.

Cygnus auis est cãdida, maior anser, arguta vocis, qui imminet morte dulcissimè cãtat, & velut funus propinquum deplorat. Ouis Sic vbi fata vocat vdis abiectus in herbis, ad vada Mæadri concinat albus olor. Poëtæ fabulatur Cygnũ fuisse amatorem Phaethonem postquam

postq; eius ruinā, mutātū fuisse in hāc volucrē. Miris est, infestatur ab aquila, cui tamē fortissimē resistit. Habitat in locis amēnis circa fluuios. Frequēs est apud Caycū & Caistrū, vt docuim⁹ in Cornu copiae, Pythagoras opinabatur immortalē esse animā cygnis, propterea lētari imminētē funere. Sacri sunt Apollini, ob praesagium finis. Mutua carne vescuntur inter se. De his Lucr. lib. 4.

Cypselus auis nidum facit ex luto in modum Cistelle. Gypseli ab aliis uocantur Apodes. Nidificant in scopulis.

Catarractis, Iuba apud Pliniū testis est, esse dētes oculosq; igneo colore, cætero candidas tradens. Duobus semper ducibus vtuntur: altero qui ducat agmen: altero verò qui cogat. Scrobes excauant nostro, inde crate cōsternunt & operiunt terra, quam prius egeferunt. In his scērificant, Binæ sunt fores omnium scrobibus: Orientem spectant, quibus eunt in pascua, occidentem quibus redeunt. Aluum exoneraturæ subuolant semper, & contrario statu. Has habet insula, in qua tumulatus est Diomedes. Hinc Diomedæas aues nonnulli vocant, cuius ædem pleno gutture & madentibus pennis quotidie perlunt, & purificant. Propterea poëtæ fabulati sunt, Diomedis socios in earum effigies mutatos.

Chlorio, auis est viridis, magnitudine turturis, quæ hyberno tempore non delitescit, sed æstiuo per solstitium apparet, malè volat. Docilis est & ingeniosa, tota lutea.

Cynamulgus auis Arabica, nidiñcat in surculis Cynnamī. Eius nidus accolæ nisi sagittis & plumbatis iaculis discicere nequeunt, quod faciunt mercedis gratia.

Climam quidam clamatoriam dicunt, Labeo prohibitoriam apud Nigidium Subis, quæ aquilarum oua frangat.

Clareus auis est coruo inimica, cui⁹ oua noctu exquit, vt ille huius.

Commendatur fides & castitas *Cornicum* in matrimonio, Nam extincta cōsorte, alteri viduitas manet impolluta. Propterea antiquitus in coniugiis vocabatur ad auspiciū concordie & pudicitie. Nocturæ aduersantur cornices inuicemq; oua sibi suffurantur. Inauspicatæ sunt garrulitatis: vnde Verg. Sæpe sinistra caua prædixit ab ilice cornix. Volātes pullos aliquādiu pascunt. Inauspicatissimæ sunt scetus tēpore, qui accidit post solstitium. Nucum duritiam si rostro perfringere nequeant, in altum volantes, in saxa & regulas iaciunt iterum ac sæpius, donec quassatam perfringere valeāt. Ardeolas amāt. Cornicis cerebrum coctum, & in cibo coctum, remedio est ad cerebri & capitis dolores. Si cōtra aquā clāgones dederit perfundēs sese, pluuiā præfagit. Verg. Tū cornix plena pluuiā vocat improba voce, Et sola in sicca secū spatiat arena.

Cynis media ætate sitiunt, in cuius initio profuuiō ventris sunt

obnoxij, propterea tunc abstinere ab humore. Eorum oua profunt atrandis capillis. Tauros inuadunt, & ex omni corpore oculos appetunt maximè. Humanam imitantur vocem. Vnde & in historiis Romanorū legimus fuisse Coruum, qui Romanum populum nominatim salutarer, maximè Germanicum & Drusum Cæsares. Martialis propterea Coruū saluatorem vocat. In regionibus frigidis gregatim volant: in sterilibus bini. In cibi & escæ penuria, parentes senio confecti pullos concerpunt. Hinc adagium: Mali corui malum ouum. Cameleontē occidunt, qui ne victoribus noceat, lauro infestū virus extinguunt. Cloreum oderunt, cuius oua suffurantur. Esalon quoque auicula eorum oua frangit. Generant ante solstitium. Aegrescunt sexagenis diebus, Pariunt quinos, Ore coeunt, Inauspicatum presagium afferunt, quum gluciūt vocem, velut stragulari. Corui aquatici naturaliter caluent. Corui singulatu quodam latrantes, & se concutientes, si cōtinuauerint, ventos praesagiunt: Si verò carptim vocē resorbēbūt, ventosum imbrem.

Cinclos auicula est palmipes iuxta mare viuens. Astuta est hinc volucris & difficilis captu. Capta nihilominus subito misceat. Culum continuò mouet, debilis est posteriore corporis parte. Propterea quum non sit aptus congerendo sibi nido, incubat alieno. Hinc prouerbio, Cinclos dicimus pauperes.

Corydus vilissima est auicula, quæ quum non sit canora, strepit tamen vtcunque inter aues mutas. Hinc adagium natum, Inter indoctos etiam Corydus sonat.

Cissa auicula est imitatrix humanæ vocis.

Columbus propter genuinū timorem nidificat in summis locis. Fætui plerunque indulget. Vnde sacer Veneri esse creditur. Patientibus scæminis mares subueniunt, & oua incubāt, quū illæ nequeunt. Bina pariunt oua, primum mas, deinde scæmina. Fidē leuant in matrimonio. Mutua semper illis ante coitum est excolatio Nihil illis fecundius, quadragenis diebus cōcipiunt, interuallū tantum ad æquinoctium facientes. Varro ponit duo genera Columborum, Agreste, quod in turribus & culminibus villarum habitat: Domesticum domi pascitur. Columbæ cōmunem seruat domum. Nec nisi cœlibes & viduæ relinquunt. Imperiosos mares, etiam iniquos ferunt. Nam tunc suspicio est adulterij, quāvis natura non sit. Tunc pleno gutturo obmurmurant, & plerunque rostro feriunt. Facta demum conciliatione sese osculantur. Aequalis vtrique sobolis amor. Hinc scæmina tardius ad pullos intrate oriuntur interdum castigatio. Quum bibunt colla non resupinant. Latræ bibunt iumentorū modo. Purgant se herba, quæ vocatur Helixine. Viunt columbæ annis octonis. Legumina amāt, quæ vocantur

tar. Craca. Amice sunt pauonibus, aquilis & accipitribus odiosa.
Chenalopec dicitur ex vulpis & anseris forma, audax in selem & aquilam, à quibus infestatur. Fœtus tâta charitate complectitur, vt aucupi obuium sese offerat, quò fugæ tempus præbeat suis pullis. Frequens olim fuit apud Britannos, & in mensarum deliciis.

Crex auis est pugnax, & ad comparandum victum ingeniosa.
Certhia ingenio est audaci, voce clara, nidificat in arboribus.
Cerulea auicula est saxatilis, colore sui nominis & tenui rostro.
Collurio vescitur iisdem cibis quibus merula, capitur hyemali tpe.
Cephus auis est multis operta plumis, exiguo corpore, quæ vociferatur pariens. Hinc adagium, Cephus parturit, in eos qui magna pollicentur.

Drepanis, auis est sine pedibus rarissimè apparens.

Epaps auicula est sordida & cristata, quæ aliter à sono vocatur Vpupa.

Esalos auis est de genere accipitrum, quæ apparet omni tempore. Aliter vocatur Buteo. Infesta est coruò, cuius oua etiam frangit.

Egipus auicula est inimicitias cum alno exercens.

Eriethacus auis est solitaria, quæ nūquam ferè in eodem saltu nisi una reperitur. Hanc Gaza Syluiam & Rubeculam interpretatur. De hac ortum est adagium. Vnicum arbutum haud alit duos Eriethacos: in eos qui eodem munere concorditer fungi nequeunt.

Falco auis est rapax & prædatoria, curuatis & aduncis unguibus, de genere accipitrum. Varij autem generis sunt Falcones: Est quem Britannicum vocant, aquilæ magnitudine, capreolos inuadens. Alium vocant Gyrofalcum, à gyro & circuitu, quo in minores vititur, vt eas agat in prædam. Tertium Montanum. Quartum Peregrinum cuius generis Falcones nidificant in altis montibus. Quintum Gibbosum, quòd breuitate colli, & alis eminentibus, insignis gibbo videatur.

Ficedula nomen sumpsit à ficibus quibus vescitur. Martialis: Quam me ficus alat, quàm pascat dulcibus vis, Cur potius nomen don dedit, vna mihi? Formam & colorem mutant ficedula. Hoc solum nomen habet autumnò. Postea Melanchorphi vocantur.

Frigilla dicta est à frigore, quo cantat & viget, æstate moratur in locis calidis, hyeme frigidis.

Fulica auis est aquatilis degens prope stagna & lacus. Nomen sumpsit à fuluo colore. Paulo maior est columba. Pullos aquilæ ante tempus exclusos nutrit. Marutino clangore tempestatem præfagit, & quum ludit in lirtore. Verg. lib. I. Georg. Quumq; maritæ In sicco ludunt fulicæ.

Galerita plumam habet in similitudinem galeri, vnde & nomen

sumpsit. Ea assa & in cibo sumpta colli vitium efficacissimè sanatur. Autore Plinio.

Galgulus auis est, quam si inspexerit affectus morbo comitali, sanari dicitur. Contrà verò auis emori. Alitur ligno, frequens est in Peloponneso.

Gallus nuntius est lucis, Latonæ charus, quòd ei parienti astiterit. Mortua femina oua incubat, gloriam sentit, noscit sydera, incubitum cum sole, imperitat suo generi, & regnum, in quacunque domo fuerit, exercet. Certant inter se galli studio gloriæ: Canunt in victoria, & se principes testantur. Victi occultantur, lucemq; & hominum aspectum refugiunt. Gradiuntur alta ceruice, & elatis cristis. Cælum crebro aspiciunt, in sublime falcatas erigunt caudas. Terrori sunt leonibus, Inq; tueri, ita continuo meminere fugati. Nimirum, quia sunt gallorum in corpore quædam semina, quæ quum sint oculis immissa leonum, Pupillas interfodiunt acremq; dolorem præbent, vt nequeant contra durare feroces. Pugnacissimi galli olim nascebantur apud Tanagram, & Rhodum. Secundus honor fuit Melicis, & Chalcidicis, teste Varrone. Nobiles quondam habiti sunt in auguriorum obseruatione. Victoriæ Bœotici aduersus Lacedæmonios prælaguerunt, quum tora nocte cecinissent. Castrati desinunt canere. Pergami omnibus annis gallorum, ceu gladiatorum, spectaculû publicè edebatur. Plinius scribit Alethianas gemmas repertas fuisse in ventriculis Gallinaceorû, cristallina specie, & magnitudine fabæ. Gallinacci non attinguntur vulpibus, qui iecur eius animalis ederint. Acini Ligustri sanant Gallinaceorum pituitas. Sacri sunt Soli, cui venienti assurgunt, quo eum eunt dormitum, vt diximus. Contra serpentes & miluos pro gallinis dimicant. Vnicus gallus sufficit multis gallinis. Huius naturam scite admodum & ingeniosè describit Politianus in Rust. dicens: Adde gregem cortis, cristatarumq; volucrem, &c. De gallis item & gallinis vide Varronem lib. 3. de re Rust. c. 9.

Gallinarum varia sunt genera. Cortales, quæ corte aluntur. Rusticæ similes sunt ferè villaticis, quæ decipiuntur ab aucupe. Nondicæ, variis sparæ plumis, aliter vocantur Meleagrides à Meleagri tumulo, quas poetæ fabulantur ex filiabus Oenei (qui Meleagri fuit filius) mutatas fuisse in has volucres. Albertus Magnus scribit, Gallinam fuisse apud Macedones, quæ duodeviginti oua fecerit, & ex quolibet eorum duos suscepit pullos. Aiunt Gallinas non posse interfici ab aspidè, quo die ciminû animalis fecidissimi comederint. Villaribus Gallinis religionè inesse scribit Plin. Nã in horrescunt edito ouo, seseq; excutiunt, & circûactè purificat, aut fe-

Stuca aliqua sese & oua iustrat. Gallinas saginare Deliaci cœpere. Vndecim annis ante tertium Pun. bellum lege C. Fannij cōsolis interdictum est, ne quid volucrum in cœnis proponeretur, præter Gallinam vnam, quæ nõ esset altilis. Gallinis inimicissima est pituita, maximè inter messis & vindemiæ tempus. Pipire est gallinarum, vt boum mugire.

Grues æstate aduenæ æthera tranât trianguli figura. Lapidibus librant contra vim ventorũ. Gerunt bellum cum Pygmæis. Ducè quæ sequatur eligunt. Habent & in extremo agmine dispositos, qui vicissim acclament, ne qua deesse videatur item qui gregem voce continet. Ex his nonnullæ excubias agunt nocturnas, lapillum pede sustinentes, qui lassatis somnò decidens indiligentiã sono coarguat. Cæteræ dormiunt, capite subter alã cõdito, alternis pedibus insistentes. De his Lucan. lib. 5. Strymona sic gelidum bruma pellente relinquunt Portæ te Nile grues, &c. Cæterũ grues silentio volâtes per sublime serenitatẽ præfagiunt. Festinatẽs verò, cœpestatem. Ferunt eos nullis omninò laboribus de lassari, qui nervos ex alis & cruribus gruis habeant. Purgant se grues iũco palustri. Dicunt aliter Naupliadæ volucres. & Palamedis aues: quoniã Palamedes Nauplij filius ex earũ ordine tres literas reperisse fertur.

Glottis quam Gaza Lingulacã vertit, linguã exerit. Quum peregrinatur, ducitur pœnitentiã in volatu propter laborẽ. Reuerti demũ incomitatã piget, & sequi. Nec vnquã plus vno die cœpto volatu insistit, & in proximo hospitiõ cõsedit. Verum inuenitur alia antecedente anno relicta. Simili modo in singulos dies, inqt Plin.

Graculi coluntur in Lemno propter locustas, quarũ exitio, occurrunt aduerso volatu. Loquaces sunt, & obstreperi. Graculæ annum fastidiũ lauri folio purgãt. Graculi serò à pabulis recedentes hyemẽ præfagiunt. Graculus ab Aristotele vocatur Coracias à cortina nigredine, rostro tñ rutilo. Docilis est & faciliẽ mansuescens.

Gauia volucris est littoralis colore cinereo, nidificans in petris.

Gryphem habet India, quadrupedẽ volucrẽ recuruis vnguibus, dorso nigrum: priori parte purpureũ, alis albicatibus, ore aquilino, teneis oculis, difficilẽ captu, nisi rapiatur pullus & inuolucer. Nidificat in altis montibus. Cõgreditur cuius ferẽ animali. Equis infestus est maximè, Aurum fodit apud Bactrianos in desertis locis, & propè accedentes abigit. Nidos ex eo sibi textit. Ad quod arripendum numerosæ hominẽ turmæ simul eunt magno suo periculo, superat elephantos & dracones, & omnia animalia, præter Tygridem, quam propter leuitatem nequit arripere.

Hirũdines auiculæ sunt loquaces, & garrulæ, quæ aures cõeunt, præter naturam cæterarum auium. Deficiente Luna, imbre sese perfun-

perfundunt & humi obuoluuntur, donec materiã repererint, qua nidum sibi sternãt. Quinq; numero pariunt, quos magna nutriunt æquitate. Nam portionẽ singulis alternant, & distribuunt, habita ætatis ratione. Incipiunt enim à primo sensim ex ordine cõtinuãtes ad minimũ natu. Si viderint pullos suos nõ sat molliter iacere lanã ab ouium dorso exerũt, & iacentibus substernũt. Quinetiã excæcatis herba quadam visum restituũt. Aristoteles ait esse albas in Samo insula quibus excæcatis lumen iterũ restituitur. Cecina Volater. comprehensas Hirundines, nuntias belli mittebat amicis in nidum pristinũ redire solitas. Hybernis mensibus discedũt Hirundines. Solã ex his que adũcos nõ habent vngues, carnibus vescuntur. Thebas non lubeunt, q; vrbs illa sæpenumero capta sit. Constructos luto nidos stramento roborant. Inopia luti puluerem aqua pennis madefactũ spargunt. Nidũ ipsum mollibus foecis & culmis consternũt. Pullorũ excrementa magna munditia egerũt. Sunt nonnullæ, quæ ripas excauãt, & in terra foeticant. Non sunt obnoxia rapinis cæterarũ auiũ. Ex volucribus indociles sunt Hirundines, vt ex terrestribus mures. Bis anno pariũt. Oriuntur ante delphini ortum. Nã deprehẽsã intereũt, Tempestatem prælagiũt, si iuxta aquã volitãtes ipsa penna sæpe percutiãt. Chelidoniã herbam inuenerũt, qua oculis pullorũ in nido visum restituunt, erutis etiã oculis. Hirundinẽ sub tecto ne recipias: Adagium est, quo monemur, vt à cõuentu & cõtubernio verbofoiũ hominũ caueamus.

Hybris, auis ex accipitrum genere, rarò interdiu apparet. Nam tunc modicè videt. Contra verò venatur noctu. Pugnat cum aquila acriter adeò, vt ambæ mutuo assultu implexæ, quandoque deferantur in terram.

Harpa, auis est bellum gerens cum Triorche.

Herodius, auis est littoralis frequens in Diomedea insula. Vescitur conchis quas per calorem discuneatas inuenit. Blanditur Graecis aduenis, vt nonnulli volunt.

Ibis auis Ægyptia duplex est, Altera nigra, altera verò Ciconie propè similis, quæ serpentibus vescitur. Cic. lib. 1. de Natura deorum: Velut Ibes maximã vim serpentum conficiunt, quum sint aues excellẽ, cruribus rigidis, corneo proceroque rostro. Auertunt pestẽ ab Ægypto, quum volucres angues ex vastitate Libyæ venuto Africo inuectas interficiunt, atq; consumunt. Ex quo fit, vt illæ viuæ nec morsu noceant nec odore mortuæ. Eã ob rem inuocantur ab ipsis Ægyptiis Ibes. Hæc auis aduncitate rostri per eã partem se perluit, qua ciborum onera reddi solent.

Immusulum aliqui arbitrantur esse vulturis pullum. Mastrinus apud Plinium opinatur esse pullũ aquilæ, priusquã albicer cauda.

Lago.

Lagopus auis pedes habet leporino villo, vnde inditū illi nomen. Nam *Lagos* Græcè, dicitur lepus Latinè. Candida est reliquo corpore, & columbarū magnitudine. *Mart. lib. 7.* Si meus aurita gaudet *Lagopode* *Flaccus*.

Larus: auis est nigra, habitans prope aquas, in quibus degit, vt etiā in terra. Voracis & rapacis est naturæ, latoq; oris rictu. Hinc *Larus* hians, proverbio dicitur homo auuditatis nimix.

Lusciniam Græci *Philomelā* vocant. Hæc dum oua quodā velut sinu corporis & gremio fouet, spatiosè noctis laborè assiduis fallit canticis. Verno tempore frondescentibus arborum ramis dies xv. continuos persistit in cantu. Vnica hæc auis paruo corpusculo, paruulisq; faucibus varios emittit cōcentus, & diuersa cātica, quæ tot exquiritis tibiariā tormentis ars hominū excogitauit. Hæc auis cecinisse fertur in ore infantis *Stesichori*. Concertant inter se: victa morte finit sæpe vitam, spiritu prius deficiente, quā cantu. Iuniores versus accipiunt, quos imitentur. Audiunt discipulæ intentione magna, vicibusq; recitat. Intelligitur in docente reprehensio & correctio. Durat hæc argutia xv. diebus. Æstu aucto, aliam habent vocem, non modulatam aut variam. Mutatur & color, hyeme non cernuntur. Pariunt verè primo cum plurimū sena oua: Hæc & alia multa habet *Plin.* qui ingenium exercuit in luxuriosa tantillæ auiculæ descriptione. Idē ait, *Cæsares* iuuenes *Lusciniæ* habuisse *Græco* & *Latino* sermone dociles. Præterea meditantes in diem, & assidue noua loquentes, longiore etiam contextu.

Linx auicula est, colore vario, lingua serpentina, quam mensura quatuor digitorum porrigit, vnguibus grandibus, & stridula voce. Hanc aliqui *Torquillam* vocant.

Mergus, nidificat in arbore veris initio apud mare. Tēpe statem præquidens renolat ex equore, & ad littus contendit cum clamore. *Verg.* Iam sibi tum curuis malè tēperat vnda carinis, Quū medio celeres reuolant ex equore mergi, Clamoremq; ferunt ad littora.

Merula sola volat, & solitaria pascitur. Ex nigra ruffescit. Canit estate, hyeme balburit, circa solstitium muta. Bis anno parit. Turdum amat.

Merops auis est, quæ alio nomine vocatur *Apiastra* à comedendis apibus.

Meropes cōtra naturam ceterarum auium retro volantes feruntur. Rubentibus sunt cruribus, & ore prælongo. Genitores suos reconditos pascunt, pallido intus colore pennarum, supernè cyaneo, priori subratilo. Nidificant in specu sex pedum defossa altitudine.

Monedula auis est auri & argenti facissima, vnde secundum aliquos crymum trahit à moneta, quam surripit, *Aristoteles* ponit

tria

tria eius genera, Graculum, Lupum, quæ parua est & parasita: Tertiam palmipedem in Lydia, & Phrygia frequentem. Condit Moredula semina in thesauros cavernarum.

Motacilla auis, semper mouet caudam.

Miluus auium rapacissimus sectatur etiam cadauera. Mas in hoc genere (vt Ælianus putat) non inuenitur. Fœmina austro aut Euro sese pandens concipit, & pullos parit. Insidiatur pullis gallinaceis & Anserinis. Molliter volat. Latet hybernis mensibus, non tamen ante discessum hirundinum. Plin. ait, Miluos solstitiis affici podagra. Flagrant odio coruorum, & vulpium. Eorum iocinora efficacissima sunt ad inunctiones omnium viciorum. De miluo, Mar. lib. 9. Hinc prope summa rapax miluus in astra volat.

Memnonia aues quæ ad sepulchrum Memnonis apud Ilium quottannis aduolant: speciem habet accipitrû, carne tamen abstinent.

Monticula auis longa cauda, nomen accepit à montibus, in quibus habitat.

Noctua auis est inauspicata. Architrenius: Diuitibus supremus honos, prænuntia fati Noctua præcedit. Hæc Pyrrhi contra Argos copias mouentis infedit hæc, & sinistram ei portendit fortunam. Non cernitur in Creta. Noctu videt, canit & volat sola. Ouid. lib. 11. Si quando luce vagantem Noctis auem cernunt, Martianus Capella: An mage noctiuidæ tibi traditur alitis vsus. Odiosa est carceris aibus, in quas astuta vitur dimicatione. Nam maiore circumdata multitudine, resupina pedibus repugnat, collectaq; in arctû, rostro & vnguibus tota regitur. Ei auxiliarur accipiter, fœdere quodam naturæ, inquit Plinius. Nigidius apud Plinium testis est, noctuas sexagenis diebus hyemis cubare, & noue voces habere. Noctua in imbre garrula repestatem præfagit. Contraria est apibus, vespis, crabronibus, & sanguisugis. Eius cerebrum vel iecur cum oleo infusum prodest auriculis. Frequentes fuerunt Athenis noctuæ. Hinc factum adagium, Noctuas Athenas mittere. In eos, qui potentioribus, & nullarum rerum indigis aliquid mittunt.

Nocticorax, seu Nycticorax, nocturnus appellatur corus. Hæc auis nigra est, & sola clamat, habitatas domos refugit, desertas amat.

Onocrotalus auis est similis ferè cygno, quæ collum in aqua mergens, spiransq; , similem reddit sonum alinino ruditu. Quicquid comedit, in fauces reddit sonum alinino ruditu. Quicquid uennatis guttur Onocrotali. Onocrotalos habet Gallia septentrionalis oceano proxima.

Ophiomachus auis est dimicans in serpentes, vnde accepit nomen.

Oenanthe auis statos latebræ dies habet. Ex oriente Sirio occurrata, ab eiusdem occasu prodit.

Ouis bubone minor est, noctuis maior, auribus plumeis eminentibus. A sionem Latine vocant. Imitatrix alioqui auis, & parasita, & quodâ genere saltatrix. Arripit quandoque lapidem ponduscula, aut guttur arena replet, vt aduerso ventorum flatu volet stabilita.

Ondes similes sunt perdicibus, quæ per pinguedinem corporum alis attollere sese nequeunt. Quapropter quum videant se canum latratibus obnoxias, delitescunt inter frutices.

Oenas auis est magnitudine columbi, quæ capitur autumnno.

Oringometra est quam dicimus coturnicem, cuius vocem quum sentiunt aucupes, parari discessum intelligunt.

Pelicanus vbi pullos suos necatos videt à serpentibus, latus sibi solit rostro, & educto sanguine vitam restituit mortuis. Hieronymus: Pelicani (inquit) quum suos à serpente filios occisos inueniunt, lugent, seque & sua latera percutiunt, & sanguine excusso corpora mortuorum sic reuiuiscunt. Volaterranus ait Pelicanum esse, quem Plinius Plateam vocat. Est autem Platea auis aquatilis, conchas deuorans, quas vbi calore ventris concoxit, euomit, vt postea disceueras comedat facilius.

Perdices aues sunt salacissime. Oua deperdunt mares, ne cura incubatus Venerem impediatur. Ad aucupes accedunt velut deditio-nem facturæ, vt pullis tempus præstent ad fugam: quos vbi securos videt, propriunt sese, eosque sequuntur, & voce acclamant. Fœmina paritura stipulis & multa terra se circumuallat aduersus insidias. Septimo die pullos excludit. Parit oua xv. Sacra est Ioui & Latonæ. Paphlagoniæ perdices feruntur esse duplici corde, autor Theophrastus apud Gellium li. 16. Perdices oui stragulum molle puluere cõtumulant, nec in quo loco peperere, incubant. Et ne cui conuersatio sit suspecta, nidos trãserunt & pullos. Capto duce totius gregis, singuli facillè capiuntur, atque etiam circa conceptum fœminæ, contra aucupè fœmina exeunte, vt rixando abigat eum. Si contra mares steterint fœminæ, aura ab iis flante prægnantes fiunt. Hiantes autem extra lingua per id tempus æstuat, & superlatarium afflatu concipiunt, interdum voce tantum masculi audita. Quod est argumētum maximi caloris venerei. De his maior multa Plin. Purgant sese lauro. Nullæ reperiuntur in Bœotia.

Phenicopterus auis est habens rubras pennas, cuius linguam præcipui saporis esse docuit Apitius. Mart. lib. 3. Nomenque dedit quæ præsentibus pennis. Idem lib. 13. Dat mihi penna rubens nomen, sed lingua gulosis Nostra sapit.

Pogon auis est de genere aquilarum, albicante cauda.

Picus auicula est aduncis vnguibus. arbores excauans, in quibus pullos educat. Sacer est Marti: vnde & Martius appellatur. Numerat

tur inter auspicatas aues. Pica dissimilis pico. Eodē die commutat voces. Nidificat in arborib⁹. Parit ova ix. Expressior est ei loquacitas, q̄ Pīraco. Adamat verba quæ loquitur. Nec discit tantū, sed diligit. Emoritur victa difficultate verbi Et nisi subinde eadē audiat, memoria fallitur. Plinius ait, eas facilius discere, quæ glande vescuntur, & quinos habent digitos in pedibus. Nullæ tamē duobus primis vitæ annis. Omnibus lata est lingua quæ sermonē imitantur humanum. Mart. lib. 7. Pica salutatrix si tibi Laus placet.

Porphyrio auis est rostro & cruribus prælongis & rudentibus, quæ auium sola mōsu bibit. Omnem cibū aqua tingit quem pede ad rostrū veluti manu affert. Laudatissimus est in Comagena.

Ptyngo auis rapax, noctu volitat, & venatur more aquilæ, cum qua plerunq̄ dimicat.

Palumbi viuunt ad annos xxx. Hyeme muti, vere vocales. Sunt autē syluestres columbæ. Nidificant in arboribus & sepibus. Duo sunt corū genera. Vnum quod Vinaginem dicunt ab vsu Labrafce. Alterum quod Torquatium, à torque quo videntur insigniti. Mart. lib. 13. Inguina torquati tardant hebetantque columbi, Non edat hanc volucrem, qui cupit esse salax. Quū ad senectam venerunt spoliantur vnguibus. Pariunt post solstitia bis in anno oviterra, nec tamē plus duobus educāt. Palūbes incubat femina post meridiē in matutinū. Cætero mas. purgāt se Lauro, Hyeme abeunt.

Parra auis est inauspicata, quæ oriente Sirio nō apparet, donec occidat. De hac Hora. li. 3. Car. Impios parra recinēt omē ducat.

Passeres salacissimi sunt, & argutissimi, vita breuissima. Mart. diutius anno non viuere argumentum est, quia nullus veris initio apparet. Nigrities quæ est in rostro, æstate incipit. Fæminis longior paulō vita. Martialis: Et arguto passere vernat ager.

Pauo concipit tertio vitæ anno, quod ferè varietate colorum induit. Viuit annos viginti quinque. Gloriosus est, & inuidus. Extincto pēnarum stabello seipsum miratur. Fimum suum resorbet. Hoc minimum vtilitati inuidens. Eius caro dura & concoctū difficilis. Sæpius Pauus (vtrumq̄ enim dicimus) numeratur inter cibos electiles. Expandit colores aduerso maximè sole, quia sic fulgentius tædicit. Omnes oculos pennarū contrahit in aceruum. Cauda annuū vicibus amissa pudibundus querit latebram donec renascatur. Pæuonem cibi gratia primus occidit Romæ Hortensius orator. Perierunt Alexandrum Magnum pauone primum in India viso admiratum fuisse, & edictō cauisse, ne quis tam speciosum animal interficeret. Columbas amant mutuo pauones. Sacri sunt Iunoni.

Phaniscus, auis est rubra cauda. Vocatur Erythacus hyeme.

Pyralis auis est inimica turturi.

Phœnicem vnum in toto orbe habet Arabia, aquilæ magnitudinis, auri fulgore circa collum, cætera purpureū, cauda cærulea, rotundus pennis distincta, facie cristis ornata, & plumæ apice caput honestante. Quorundā est opinio neminem extitisse, qui viderit verum. Sacer est Soli. Viuit annos DCLX. Senescens casta turis quæ siccis cōstruit nidum, quem odoribus replet, & super emoriitur. Ex ossibus deinde & medullis nascitur vermiculus, inde fit pullus, qui priori funeri iusta reddens, totū nidum defert in urbem quantum Panchariæ, Soli sacrā, ibiq; in ara deponit. Plinius ait allatum fuisse Phœnicem in urbem Romā Claudij principis censura, anno rebus DCCC. Mart. lib. 6. alludit ad nidum huius volucris, dicens: Quod semper castiq; cinnamoque. Et nido niger alitis superbæ fragras. De hac Ouid. lib. 15. Vna est quæ reparat, seque ipsa refectinet ales. Assyrij Phœnica vocat: nec fruge, nec herbis, Sed turis lacrymis, & succo viuit amomi, &c. Phœnicem Vergilius reparatolem vocat, ubi de animalium ætatibus loquitur, dicens, Alipedem ceu cornu ter vincit: at illū Multiplicat nouis phœnix reparabilis ales. Viuacem Ouidius, nobilem Plinius, Pharitum Statius, Logæum Claudianus, Gangeticum Ausonius, Assyrium Stroza. *Psytaco* humanæ vocis imitatores habet India. Virides sunt toto corpore, torque tātū miniato in ceruice. Quæ accipiunt verba pronuntiat. Salutāt Imperatores. In vino lasciuī sunt, duritiā eadē habent in capite, quā & in rostro. Quū loqui discunt, ferreo verberantur radio, aliter nō sentiūt ictus. Quū deuolāt, rostro se excipiunt, tum innititur. Amici sunt turturibus. Plin. ait syluā esse Gagadem, in qua primū visi sunt Psytaci. De Psytaco Claudianus in Eutropio: Qui vtrē inuitat pretio, traduntq; palato Sydereas Iunonis aues, & si qua loquendi Gnara, coloratis viridis defertur ab Indis. *Phasianæ* aues, à Phasi Colchorum fluuio sumperunt nomen. Gemina ex pluma aures submitunt, surriguntque. Pediculis infestantur, & interimuntur quandoque, nisi sese puluerent. De his Iuuenal. Satyr. 11. Et Scythicæ volucres, & Phœnicopterus ingens. Mart. lib. 13. Argoa primum sum deportata carina. *Phalerides* aues sunt aquatiles in Seleucia Parthorum. *Phalacrocoraces* peculiare sunt Balearibus insulis. *Pyropteres* luteo sunt rostro, peculiare alpibus. *Phœnicus* auis est harpæ contraria. *Paralus* auicula gregatim volans colore cinereo. *Querquedula* auis est semper in aquis natans. Aliter Sanqualia dicitur. *Regaliolum*, auis est de volatu cum aquila diffidens. Vocatur hoc nomine tanquam rex auium. Vocatur aliter Trochillus. Regaliolum

lum aues diuersi generis discerperunt, pridie quam Cæsar inter-
ficeretur manibus coniuratorum.

Riparia auis nomen sumpsit à ripis, in quibus habitat. *Russica* a-
uis est similis perdici, rostro tamè lógiore. Mart. Rustica sum per-
dix quid refert si sapor idè, Charior est perdix, si sapor illa magis.

Satyria auis est, quæ aliter Coruus appellatur.

Spinturnix auis est inauspicata, quæ alio noie vocatur Incédiana.

Stritomellus auis aliter dicitur Marinus passer.

Strix auis est nocturna & inauspicata, quæ nomen sumpsit à strig-
dore. Lucanus lib. 6. Quòd trepidus bubo, quòd strix nocturna
queruntur. Horat. Plumamq; nocturnæ strigis. Hæc infantes no-
ctu inuadit. Plinius ait non esse fabulosum striges vbera infan-
tium labris immulgere.

Struthio auis est grádi corpore & graui. Fœmina vocatur Stra-
thio. Hieronymus: Penna autem Struthionis similis est pennæ he-
rodij & accipitris. Sunt qui eundem esse velint cum Struthio ca-
melo. Sunt autem *struthiocameli* auium grádissimi. In Africa & Æ-
thiopia altitudinem equitis equo insidentis vincunt, & celeritate
Pennas habent, cætero non sũnt volucres, nec à terra tollũtur. Van-
gulas habent ceruicis similes, quibus dimicant bisulcas, & com-
prehendendis lapidibus vtiles, quos in fuga cõtra sequentes inge-
runt pedibus. Quum colla in fruticibus occultarunt, latere sese ex-
istimant. Eorum auo propter amplitudinem vsũm, vasorum puz-
bent. Naturaliter caluent. Soli auium palpebras habent.

Sangualem auem Massurius apud Plinium ossifragam dicit esse.

Sylla auis est, in cuius ventre reperitur Chlorites gemma her-
bacei coloris.

Sturnis proprium est cateruatim volare, & quodam pilæ orbe
circumagi, omnibus in medium agmen tendentibus. Plinius scri-
bit, Cæsares iuuenes sturnum habuisse. Græco & Latino sermone
docilem. Hæc auis maculosa est, magnitudine merula. Vulgus
Sturnellum vocat, Græcè vocatur Pfarus.

Subis auis est, quæ aquilarum oua frangit.

Terraneola auis est Alaudæ propè similis, præterquam quòd a-
picem non habet in vertice.

Tragopanades auis maior aquila cornua habet curuata in tẽpo-
ribus, caput phœniceum, cæteras partes ferruginei coloris. Aliter
vocatur Tragopa, ab arietinis cornibus. Hanc habet Æthiopa.

Trochilus auis Crocodilo amica, & obsequiosa. Nam sanguis
guæ linguæ eius hærentes deuorat. Aliter vocatur Regaliosus.

Truo auis, quæ aliter vocatur Onocrotalus. Cæcilius: Põn diij im-
mortales vnde processit truõ?

Turdi in cacuminibus arborum nidificant luto. A coitu decem diebus oua maturefcunt in vtero. Loquaciffimi funt, fed peculiaris furditas eidẽ afcribitur. Hinc adagium, Surdior turdo. Fertur hæc auis præcipui effe faporis. Horat. Nil melius turdo, nil vulua pulchrius ampla. Inaftatus turdus cum Myrti baccis prodeft Dyfentericis, & vrinæ. Turdis color æftate circum collum varius, hyeme concolor. Frequentes funt in Germania tempore hyberno. Agrippina vxor Claudij Cæfaris turdum habuit imitantẽ fermones hominũ, ætate Plinij. Turdoru fimus optimus eft ftercorandis agris.

*Turtur*es vere occultantur, penasq; amittunt. Quibibunt, colla non refupinãt. Octonis, viuunt annis. Bis anno pariunt, oua plurimum terna. Pyralim volucrem oderunt. Pfytaçis amicæ. Purgant fe herba quæ vocatur Helxine. Earum fimus albugines, extenuat. Turur crepta compare femper gemit & caftitatem feruat. Vergilius, Nec gemere aëria ceffabit turtur ab vlmo.

Tungulus auis terret accipitres adeo vt eius vocem refermident. Propterea amatur à columbis.

Plina auis eft luçifona, & funebris, quæ ab vlulatu meruit nomen. Fel eius prodeft ad albugines, fuffufiones, & caligines: adeps ad claritatem.

Ppapa auis cristata, femper cõmoratur in fimo. Colorẽ mutat, ciftam habet plicatilem, Cor eius laudatur in lateris doloribus.

Vultur, feu Vulturius, auis rapax, tarde volat propter corporis molem. Cadauera fequitur, & carne viuunt. Aiunt hanc auem cõcipere fine mafculorum femine, & fine coniunctione generare, natosq; ex iis in multam ætatem procedere ac annum vfque centefimum. Clarẽ odoratu vultures: Nigri præualẽt. Nidificant in altis rupibus, nidos nemo attingit. Fœtus ferẽ cernuntur bini. Vmbritius apud Plinium ait parere oua XIII. Biduo præfentiũt futura cadauera. Fugantur vnguento. Comedunt femen Siferis. Auxilio funt contra ferpentes. Hermodorus Ponticus apud Cælium teftis eft, Vultures effe omnium animalium innoceñtiffimos, quia nihil proflus attingant eorum, quæ ferant homines, plantent, alant, Animantium præterea nullã interimant, volucris quoq; vel mortuis abftineãt, quodam cognationis intellectu. Præftantiffimi habebantur in auguriis, vt indicãt vrbis Romæ primordia. Euro grauidæ funt. Membra tabida affectãt. Catullus. Lingua exetra auido fit data vulturio. Quum cõperũt oua edere, aliquid afferũt ex Indico tractu, quod eft tãquam nux intus, habẽs, quod moueatur, fonumq; fubinde reddat. Quod vbi fibi appofuerũt, multos fœtus produciunt, fed vnus tantũ remanet, qui Immuſulus vocatur. Ferunt per quingenta millia paffuum à vulturibus præfentiri cadaueris putorem.

Vespertilio sola volucrum animal parit, habetq; pro pennis membranam. Pullos nutrit lacte, vbera admouens, infantes amplectitur secumq; deportat. Vnicam habet coxendicem. Culices amat in cubatu. Sola volucrum dentes habet. Habet etiam mammas.

Vipiones appellantur minores grues.

Aues inauspicatae sunt, *Cornix*, *Coruus*, *Bubo*, *Noctua*, *Para*. *Auis* incendiaria. Quibus adduntur ex aliorum animalium genere diuerso, praegnans canis, *Lupa raua*, foeta *vulpes*, *mustella*, & *lepus*, *Horat. lib. 3. Car. Impios Parrae recinentis omen Ducat & praegnans canis*, aut ab agro *Raua* decurrens *lupa* *Lauinino*, Foetaq; *vulpes*, *Rumpat* & *serpens* iter institutum.

Aues nocturnae sunt, *Bubo*, *Picus*, *Trogo*, *Cornix*, *Noctua*.

Avium aliquae ambulant, vt *Cornices*: Saliunt aliquae, vt *passeres* & *Merulae*. Currunt vt *Perdices*, *Rusticulae*. Ante se pedes iaciunt vt *Grues* & *Ciconiae*: *Aliae* expandunt alas, pandentesq; raro interuallo quatiunt: *Aliae* tota latera pandunt. Quaedam compressis pennis volant: *Aliae* iaculantur se in sublime, in rectum, in pronum: *Aliae* videntur ab alto cadere: *Aliae* salire: *Avium* fecundiores sunt fugaces quam fortes. *Aquilae* clarius cernunt quam homo. *Vulture* sagacius odorantur. *Liquidius* audiunt talpa obruta terra.

AVIVM ET ALIORVM animalium inimicitia.

Bellum inter se gerunt *Cornices* & *Noctuae*: *Milvus* & *Coruus*, *Aquila* & *Trochilus*: *Coruus* & *Chlorio*: *Noctua* & *minores aues*. *Turtur* *Pyralis*, *Brenthus*, *Phagrus*, *Mustella*, *Cornix*, *Ichneumon*, *Vespa*, *aquaticae Anates*, *Gavia*, *Harpe* & *Triorches Accipiter*, *Sorices* & *Ardeola*, *Egithus* *avis* cum *Asino*. *Vulpes* & *Nilius*, *Angues*, *Mustellae* & *Sues*. *Esalon* *Avicula* & *Coruus*. *Thoes* *Leones*, *Araneus* *Serpens*, *Leones* *Galli*, *Hyena* *Pardalis*. *Scorpius* *Scalabotes*, *Vulpes*, *Cygnus*, *Tauri*, *Cornices*, *Canes* *Damoc* & *Lepores*, *Lepus* *Ovis* & *Capra*, *Equi* & *Gryphes*. *Delphinus* *Balana*, *Cestres*, *Lupus*, *Muræna* *Cogrus*, *Elephantes* oderunt *Muræ*, adeo vt si pabulo in praesepio positum contingi ab eo viderint, fastidiant. *Bellum* cum *draconibus* perpetua discordia. *Cameli* odium gerunt naturali aduersus equos. *Hostis* est *Elephanto* *Rhinoceros*, *Mustellarum* vitulo exitio est *Basilisco*. *Aspis* bellum habet cum *Ichneumone*, *Cernis* pugna est cum *Serpente*. *Lacerte* inimicae sunt *Cochleis*. *Leontopneumon* odit *Leo*, *Balanis* infestae sunt *Orcae*, *Cochis* aperitis insiditur *Polypi*. *Polypum* lacerant *Congri*. *Lupus* *marinus* caudam praerodit *Mugili*. *Prælium* est *Aquila* cum *Ceruis* & *Dracone*. *Cybinus* cum *Aquila*, *Scorpioni* cum *Stellionibus*, *Salamandra* cum *Testudine*, *Ranis*, cum *apibus*, *Formicae* cum *Sorice*, *Apibus* cum *Crabronibus*.

bus. Apes infestantur ab Hirundinibus.

Contrà verò amici sunt Pauones & Columbæ, Turtures & Psittaci, Merulæ & Turdi, Cornix & Ardeolæ. Oves Capris conueniunt, Palumbes Perdicibus, Larus Graculo, Harpa Miluo, Musculus Balænis, Columbæ Tinungulis.

AVIVM ET ALIORVM
animalium voces.

Varij sunt aviũ cantus. Gallis expurgificus, Bubonibus gemulus Clulis, querulus, Noctuis Stridulus, Cicadis obstreperus Hirundinibus perargutus, Lusciniiis dulcis: Turdus trutilat. Sturnus pisitat, cacabat Perdix, gratitat Anser, Turtur & Columba gemũt, Palumbæ plausitãt, Anates terriniunt, Grus gruit, Cygnus drẽfat, Accipiter pipat. Mulus lipit, galli cucurriunt, Gallina gracillat, pupillat pauo, Trusat hirundo, Aquila clãgit, Vultur pulpat, Crocitat coruus, Graculus frigulat, glotorat Ciconia, Passer pipit, Cuculus cuculat, Cicada frininit, Apes bõbilãt, Bubo bubat. Stryx & Vespertilio stridẽt, Noctua cucubat, Vlulæ, vlulãt, Regulus & Merops zinzilulant. Thomas Rhadinus de vocibus aviũ sic meminit. Philomela siquidẽ mille vocũ discrimina cõtexebat, Psittac⁹ & Pica loquuntũ vario mentiebãtur homines Cuculabat cuculus, zinzilulabat Regulus, modulãs odis Merulus cõcinebar, Parus tinnabat, Acredula mitilabat, Turdus aderat trutilans. Sturnus pisitãs, Perdix cacabans, Palumbes plausitans, Anser gratitãs, Hirundo trinsans, Ciconia glotorans. Coruus crocicans, Graculus frigulãs, Pauo pupillans, Vultur pulpãs, Accipiter pipans, Gaudebat & Cygnus drẽfate, Grus gruere. Turtur & Columba gemere, Passer pipire, Miluus hiãdo lipire, Aquila clãgere, Anas terrinire, Gallus cucurrire, Gallina gracillare. Quod ad cãtera spectat animalia, Tygres rancant, Leones rugiunt, Lynces fremunt, Vrsi vncant, Lupi vlulant, Fẽdẽt apri. Elephantes barriunt, Cerui & onagri glõcitãt, Tauri mugiunt, Equi hinnunt, Verres quiritant, Aselli rudũt & vncant, Ametes blaterant, Oves balant, Sues grunniũt, Hircus mutit Latrat canis, Vulpes gannit, Vagiunt lepores, Mures mintrant, Mustellæ dintriunt, Grilli grillant, Serpens sibilat, Rana coaxat.

AVES DEORVM

Halcyones, Thetidis. Vergilius lib. 1. Georgic. Non tepidum ad solẽ pennas in littore pandunt Dilectã Thetidi halcyones. Columba & cygnus Veneris. De columbis Propertius lib. 3. Et Veneris dominæ polucres mea turba columbæ. De Cygno, Stat. lib. 3. Syll. Molles agitatur Venus Aurea cygnos. Horat. lib. 3. Car. Et paphum iunctis visit oloribus.

Pauo, Iunonis. Ouid. lib. 1. met. de Argo centoculo: Arge iaces,

quodq; in tot lumina lumen habebas, Extinctum est, centumque
oculos nox occupat vna. Excipit hos volucrisq; sue Saturnia pen-
nis Collocat, & gemmis caudam stellantibus implet.

Coruus & Cygnus. Apollinis. Ouid. lib. 3. Meta. Sed ales Sensit adul-
terium Phœbeius. Apollo apud Ouid. lib. 2. Fasto. Imea dixit auis,
ne quid pia sacra mœretur: Seroza pater: Albus erat quondam vo-
lucris Phœbeia coruus.

Noctua. Mineræ. Ouid. lib. 2. Fast. Et sine lite loquax cum Pal-
ladis alite cornix.

Picus. Martis. Ouid. lib. 3. Fast. Martia picus auis gemino pro sti-
pite pugnant, Et lupa.

Aquila. Iouis. Syll. lib. 4. Donec Phœbeo veniens Iouis ales ab
ortu, Verg. lib. 1. Æn. Ætherea quos lapsa plaga Iouis ales aperto
Turbabat cœlo.

Phoenix. Solis. Manilius apud Plin. testis est, Phœnicē in Arabia
sacrum Soli esse. Claudianus de laudibus Stiliconis: Conueniunt
Aquilæ, cunctæq; ex orbe volucres Vt solis mirentur auem.

Cataractas Plinius vocat aues Diomedæas.

Aues Palamedis sunt *Grues*, quoniam Palamedes ex earum or-
dine literas quasdam fertur inuenisse. Vocantur etiam *Naupliadæ*
à Nauplio Palamedis patre. Politianus: Clāgunt Naupliadæ volu-
cres & peruia pernia Nubila conscribunt.

ANIMALIA DIVERSA.

Iam scripsimus in Epithetis naturam equorum, asinorum, ca-
num, leonum: ne quid tamen desit huic operi, aut pars vlla vi-
deatur manca repetemus: sed breuius multo.

Equi, vt an his principium summamus, bimi in vtroq; sexu cō-
cipiunt. sed pullos generāt debiliores, quā qui trimi. Equa fert vte-
rum menses vndecim, & duodecimo parit. Columellæ placet, vt
& maribus & fœminis concedatur admixtura circa æquinoctium
vernū partim vt reuoluto anno eodem tempore pariat, partim
etiam q; hoc armentum libidinis furis maceratur, si prohibeatur
coitu. Fœminæ tanto coeundi ardore plerunq; mouentur, vt ma-
sculorum penuria Venerem sibi figurent, versæque ad meridiem
hausto concipiant vento. Quod aiunt fieri in vltiore Hispania.
Vnde Verg. li. 3. Georg. Scilicet ante omnes furor est insignis equo-
rū, Illas ducit amor trans Gargara, transq; sonantē Aescaniū, (upe-
rant mōtes, & flumina tranāt, Cōrinuocō; auidis vbi subdita flāma
medullis. Vere magis, quia vere calor redit omnibus, illæ Ore oēs
versæ in Zephyrū stāt rupib. altis. Exceprātq; leues auras ac sepe
sine vllis Cōiugiis vtero grauidæ (mirabile dictū) Saxa per & sco-
pulos & depressas cōualles Diffugiunt. Plinius ait hāc rabiem mi-
rigari

rigati coma tonsa, Apuleius testiculorum amputatione. Pariunt equæ singulos, quandoque gemellos. Pariturae se erigunt, stâtesque conantur: quum tamen cætere quadrupes iacentes pariant. Aristoteles equis vitam annorum xxv. ascribit. Plinius tamē ait mares ad annos xexiii. generare, Fœminas gignere ad annos xl. Aristoteles sentit mares minus viuere quàm fœminas, quoniam debilitantur coitu. Contrâ verò Plinius breuiorem fecit equarum vitam. Qui domi aluntur, minus viuunt, quàm qui in grege. Fœminæ finem crescendi faciunt post annos quinque, mares anno addito. Mares citius perficiunt in vtero, quàm fœminæ. Partu edito non statim generosa impletur equa, sed intermissò tempore. Dum peperit, carunculâ quandâ ex fronte pulli (quâ Hippomanes vocant) deuorat, eoque deuorato pullum melius amat. Nam si alia equa præriperet, partum ad vbera nō admitteret mater. Equæ plerunque macrescunt desiderio pullorum absentium. Propterea demitendi sunt in eadem pascua quibus mater. Tanta est in hoc genere charitas, vt amissa parente reliquæ fœræ educunt orbum. Fœminæ grauidæ hyberno tēpore, recto cōtinendæ sunt non angustis, ne alia cōceptum elidât. Pullus postq̄ genitus est, terrâ ante triduum ore nō attingit. Equi dētes habet xl. Dum bimus est & sex mensium, medij dentes & superiores & inferiores cadunt. Dū quartum annum attingit, deiectis dētibz caninis, alij nascuntur. Intra sextum annum molares cadunt. Omnes septimo cōplentur. Senectute plus solito cādescūt, quū cæteris animalibus nigrescant.

Plures sunt dētes maribus quam fœminis: Vitæ sunt breuioris quibus pauciores, viuacioris quibus plures. Equi suas matres & filias superueniunt. Sunt tamen exempla, quæ cognatâ libidinē eis odiosam esse doceant. Equi ducuntur gloriæ cupiditate: Nā victores exultant & victi dolēt. Camelū reformidant, adeo vt nec eius aspectum sustinere, nec odorem ferre valeant. Aquam amant turbulentam in potu, vt videre est: nam priusq̄ bibât, limpidam pedibus interturbât. Quatriduanâ sitim possunt tolerare, sed postea au distimè bibunt. Fruge & herba vescuntur & potu pinguescunt. Exanimato eorū corpore nascuntur vespæ & crabrones, Fœminæ caput affixum palo in hortis fugat erucas. Æthiopia pennatos equos generat & cornibus armatos. Fluiatiles vocantur *Hippotami*. Quid ad eorum bonitatem spectat & generosam indolem. Varro probat equum breui capite, nigris oculis, membris non confusis, auribus nō angustis auribus applicatis: nō angusta iuba, crebra fūta, subcristpa, subrenuibus setis implicata in dexteriorē partē certicis. lato pectore & pleno, humeris latis, ventre modico, lumbis deorsum versum pressis, scapulis latis, spina duplici, cauda ampla

cruribus rectis æqualibus, introuersis, genibus rotundis, vngulis duris, toto corpore venoso. Dolumella. Quum verò natus est pullus, inquit, cõfestim licet indolem existimare, si hilaris: si intrepidus, si neque conspectu nouæq; rei auditu terretur: si ante gregem procurrat, si lasciuia & alacritate interdum, & cursu certaminis æquales exuperat, si fossam sine cõtactione transilit, pontem flumenq; transcendit. Corporis verò forma constabit exiguo capite, nigris oculis, naribus apertis, breuibus auriculis, ceruice molle, lato pectore, grandibus armis & rectis, lateribus inflexis, ventre substricto, testibus paribus & exiguis, cauda longa & secta, crispasq;, mollibus & altis cruribus, rectisq;, tereti genu, paruoq;, neq; introfus spectante rotundis clunibus, fœminibus torosis, duris vngulis, concavis & rotundis, quibus coronæ mediocres superpositæ sint. Sic vniuersum corpus compositum, vt sit grande sublime, erectum, ab aspectu quoque agile, & ex longo (quantum figura permittit) rotandum. Varij poetarum versus naturam & indolem generosi equi exprimètes citantur à me in Epithetis. Qui videre volet, habeat sibi.

Asinorum duo sunt genera: Feri, quos Onagros vocat: masculi, vt nostrates. Viuunt alini exiguo pabulo, vt foliis, spinis, carduis, stramine. Toleratissimi sunt plagarum, & penuriæ. Propterea tardius deficiunt, quàm vllum aliud animal. Negligentiam custodis fortissimè sustinent. Laborè & famè patiuntur. Rarò afficiuntur morbis, apti sunt ferendis sarcinis, & oneribus. Propterea Columella meritò ait eos ruri necessarios esse. Impatiètes sunt frigoris: Hinc Põtus & Scythia, regiones frigidissimæ, asinis carèt. Tertio mense coire incipiunt, vbi partus est ocyssimus, sed à trimatu legitimus, Asinæ singulos pariunt, nonnunquam etiam gemellos. paritura lucem fugiunt, & tenebras quærunt, ne ab homine conspiciantur. Viuunt annis xxx. & amplius. Fœmina viuacior est mare. Per ignes ad fœtus tendunt, quum tamen interpositum riuum eontingere horreant. Propterea siccò tramite eunt ad potum, nec pontes transeunt, quorum trabes discuneatæ aquã deorsum ostètant. Ferulas amant, quæ ceteris iumentis præsentaneo sunt veneno. Pediculis carent: Ex mortuorum tamen cadaueribus gignuntur scarabei, Fœminæ si nõ pepererint, priusquàm dentes amittant, quod solet accidere mense xxx. sterilitas certa. Laborant morbo, quem Malidam vocant. Quod vltium in capite oritur. Asini Indici armantur cornibus. Asini iecur inassatum comitialibus prodest, siliiciuni comederint. Cinis quoq; vngularum asininarum binis clearibus potus comitiales ipsos adiuuat, & eisdem strumas discutit. Asinini lactis potus adito melle, prodest dysentericis, puocat & nitorem cutis. Propterea ferunt Poppæam Neronis vxorem eo la-

de faciem sibi perunxiffe.

Canes fidelissimi sunt homini, vt multis exēplis docet Plin. Pro-
perea Atheniēses Canē publicē alendū mandauerūt, q; in Æscula
p;ij tēplo custos adhibitus cōpilantē sacra indicasset. Proēmphane
canē habēt pro rege, motu eius imperia augurantes. Tēplum fuit
apud Ætnā, quod soli custo diebāt canes, castē ad eūtib; innocui,
pollutis verō infestissimi. Bestiā & furē prædicāt suo latratu. Domi-
nos amat, comitat, custodiūt, excubāt pro foribus. Nomina sua
& vocē domesticā agnoscūt. Irinera quāuis longa meminere, ma-
gno memoriē argumēto. Lacedæmonij hoc animal tēplis omnib;
arcebāt, quōd impurū sit, & palā coēat. Romani placēdis caniculæ
ardorib; ipsum immolabāt. Generosi sunt in primis Laconici, Ar-
cadici, Locrenses, Iberici, Cretici, Molossici, Hyrcani, Indici, Ely-
mæi, Melitæi paruuli sunt & dominis suis inter delicias. Inhumā-
tur apud Molossos. Anni sunt eis partus, & ad pariedū annua æ-
tas. Gerūt in vtero sexagenis dieb;. Gignūt cæcos, q; quō largiore
aluntur lacte, eō tardius visum recipiunt. Non tñ vltra vicesimum
primū diē, nec ante septimū. Optimus est in fœtu q; nouissimus cer-
nere incipit. Mares quarto anno gignere incipiūt, fœminæ tertio
v; q; in nonū. Postquā pepererūt coēnt nō ante sextū mensem.
Sunt quæ LXXXI. diebus vsterum ferant, quarum catelli XXI. dieb;
æcutiūt. Tenentur libidine diebus ad summum XXXII. Lac earū
crassū est, & crassius quā cæterorū animalium, præterquā scrofæ,
& leporis fœminæ cōsidētes meiūt, mares crure potius elato. Pa-
rit canis quinq; aut sex, interdū duodecim. Nec mari nec fœminæ
permittēda venus ante annū, quia si teneris cōcederetur, vires car-
peret. Quos volumus esse generosos, eos oportet nō educari alie-
næ nutricis vberibus, quia lac maternū magis prodest ad incremē-
ta corporis. In canibus ætatis indicium dentes arguūt. Nā iuuenibus
albi sunt & acuti, senibus nigri & obtusi. Viuūt annis XXXII. Mu-
liēt dentes quos caninos dicimus. Canum alij sunt venatici, ad fe-
ras; alij villatici, ad armētorum & villarū custodiā. Boni canes de-
bēt esse formosi magnitudine ampla, oculis nigrantibus & cauis,
naribus congruētibus, labris subnigris, acutis dētibus, & labro re-
ctis, capitibus & auriculis magnis, & flaccis, crassis ceruicibus, &
collo, internodiis articulorum lōgis, cruribus rectis, pedibus ma-
gnis, digitis discretis, vnguibus duris & curuis, talo fermentato, &
molli corpore à summis feminibus suppresso, spina neq; eminula
neq; curua, cauda crassa, latratu graui, hiatu magno, colore albo.
Fœminæ debēt esse māmose, æqualibus papillis. Villatici debent
esse neq; mitissimi, neq; nimis crudeles, q; hi domesticos etiā inua-
dit, illis facile adulētur fures. Degeneres sunt, q; caudā sub aluū re-
te

fectunt. Infestantur tribus morbis, angina, podagra, & rabie. Rabiosi quicquid mordent in rabie vertunt. Rabies in eis cognoscitur, quum potum & escam auersantur, largam spumantemque pituitam naribus & ore proiciunt, toruē & solito tristius intuentur, in omnes passim sine latratu irruunt, æquē feras, hominesq̄, tam ignotos, quā familiares mordent, aquæ metu afficiuntur, ut ea visa pili plerunque inhorrescant, & nonnunquam ex ea formidine emoriantur. Quo etiam metu afficiuntur ab iis demorsis. Eorum autem rabies pestifera est in primis homini, Sirio ardente. Radix syluestris rosæ (quam Cynorrhodam appellant) remedio est aduersus eorum morsum. Laborant & scabie canes, suntque pulicosis, & his scitent vermibus, quos Plinius Ricinos appellat.

Capra dicuntur à carpando, teste Varrone, quòd virgulta carpāt, & agrestibus pascantur fruticibus. Maleficæ sunt frigidibus & arboribus, oliuæ maximè, quæ si lambendo contigerint, depauerintque, sterilefcere faciunt. & enecant. Amant dumeta potius quàm situm campestem, asperisq̄; locis & syluestribus optimè pascuntur. Nam nec auersantur rubos, nec offenduntur vepribus. Citisum maximè amant, Ocyum verò aspernantur, quod insaniam faciat. Alliole sunt, & obnoxie frigori. Propterea melius ad hybernos exortus stabulantur. Tuber Columella ut diligēs pastor earū stabula quòd die còuertat, neque permittat sterces, aut humorē consistere, lutumve fieri, quod cuncta hæc capris sint inimica. Varro ait stabulū caprile lapide aut testa substerni oportere, quò minus sit vtiginosum, & lutulentum. Substituenda item virgulta, ne oblinantur. Capris glans non est permittenda nisi affatim dari possit. Nam citra satietatē data facit ut abortū pariant. Laudantur māmofæ, & abundantissima lactis. Debent esse firmæ, magnæ, corpore leni, & crebris pilis tecto. Meliore sunt femine, quæ bis pariūt. Desistente autūno exigūt à grege in campo hircos in caprilia. Còcipiunt Nouēbri mense. Martio pariunt turgentibus vitgultis. Reddunt fœtum quarto post còceptum mense. Pariunt frequēter duos, interdū quaternos, sed raro. Implentur terno aut quaterno coitu. viuunt annos octo. Coeunt quandiu viuunt. Crebro loca permutāt, summāq̄; depastorū fruticum solū còtingunt. Sterilefcūt nimia pinguedine. Oculis nō lipiunt. Cornibus inter se quādoq̄; pugnant, quibus sunt cornua, nā nō omnibus. Auribus spirāt, nō naribus. Noctu cernunt nō minus, quàm interdiu. Propterea caprinū iecur vesperthinā aciem his restituit quos Nyctilopas vocant. Sæper febriculofæ sunt. Sole in occasum declinū auersæ iacent, & sese nō còuertunt. Villus quē habent pēsilem in mero vocatur Atuncus, quo si quis vnā earū traxerit, aut reliquas stupefieri, gustato pulegio ad balatū còcitātur. Differentia

capreis, q̄ hæ syluestres sint: illæ domesticæ. In Africa nascuntur
 agrestes, equi altitudine. Sunt & in regione Caspia eadē magnitu-
 dine, sine cornibus, colore albo, villis lōgis, & tonsilibus qui lanis
 Milesiis certāt Apud Mædesios populos capræ coluntur, & caprarij
 ipsi maximo afficiuntur honore. Sūt & in parte Africæ tonsiles, ex
 quorū villis nautæ rudētes cōficiunt. Habitatores Sardinæ pellib.
 caprarum vtuntur pro vestimētis. Pestilentia quandoq; vexantur.
 Qua quum agnoscentur corruptæ. iis omnibus sanguis detrahen-
 dus est. Ebullire eartū sanguine, mollitur Adamas. Fel vase in terra
 cōclusum cōgregat ranas, Iecur comestū prodest cōtra visus ob-
 scuritātē. Vngularum cinere perunctæ ex aceto sanātur alopecix.
 Earum cornib. vel pilis accensis fugātur serpentes. Cinis potus vel
 illitus prodest contra ictus. Fimus in aceto decoctus & illitus cō-
 tra ictus serpentiū. Caseus cū origano ad morsus aliarū bestiarum.
 Lac cōtra cātharidas remedio est. Sāguis decoctus cum medulla,
 sumitur cōtra toxica. Lacte etiā caprino tolluntur lēdes. Vrina ca-
 lesfacta & instillata prodest aurib. Fel cum vino sumitur contra ci-
 catrices, albugines, & caligines. Caseus siccus ex aceto & melle
 purgat vlcera. Capreatum sanguis cum palma marina pilos detra-
 hit. Lacte caprino perunctæ gingiuæ faciles dētiones faciūt Fel sa-
 crificatæ capræ oculis illitū, vel sub puluino positū somnos allicit.

Luporum rapax est natura & ignobilis. Nam vbi caulas intraue-
 runt, non solum interficiunt quod satis est ad ventrem, at totum
 gregem passim iugulant. Dicuntur vocem ad præsens tēpus adi-
 mere ei, quem priores conspexerint. Vergil. Lupi Mœrim videre
 priores. Sæuijores sunt qui in frigida nascuntur plaga, quā qui in
 Africa, aut in Egypto. Habent in cauda amatorium virus exiguo
 in villo, qui tamē nō idē pollet, nisi viuēri fuerit direptus. Coēunt
 toto anno amplius quā dies x i i. In summa fame vescuntur
 tera. Grassantur noctu Animalia cornuta inuadūt a tergo, Flumi-
 na tranant seriatim, omnes præcedēriū caudis mordicus apprehē-
 sis. Sacri sunt Apollini, & Latonæ, q̄ ei parienti astiterint. In Ma-
 reotide Egypti parte piscatoribus assistunt, more domesticorum
 canum, & partē prædæ ab eisdem accipiūt, alioqui retia & omnem
 apparatus cōcerperent. Pereunt gustata herba quæ ex argumēto
 vocatur Lycocotonia Lupis oculi noctu splendent, & lucē iaculantur.
 Ferunt lupi rostrū inueteratū veneficiis resistere. Ob id villarū
 portis olim præfigebant. Vestigia lupi calcata equis afferant tor-
 pore. Excrementa suffusionibus prosunt, adeps cōtra lippitūdines.
 Luporū iecur simile est equinæ vngulæ. In Olympo Mædoniæ
 monte, & in Crera insula nō sunt lupi Nullos etiā fouet Britānia.
 In eodem genere sunt *Lupi feruarij*, quibus id fame mandentibus
 si respice

Lycanthropia.

si respexerint, obliuionem cibi surrepere aiunt, digressioſq; quere-
re aliud. Cōgrediuntur cum leonibus. Hōinem à ceteris anima-
libus oppreſſum vlcifcuntur. Lupus à Græcis dicitur *Lycos*. Lycan-
thropia vocatur melancholica affectio, qua qui afficiuntur, vocā-
tur Lycanthropi, quoniam lupos imitari videantur. Exiliunt quip-
pe noctu, & inter ſepulchra diuerſantur ad diem vſq;. Ferūt lupos
in magna armenta cerraturos ventrem explere terra, vt illa ſarci-
na factus oneroſior, non tam facile excutiat, ſed reſiſtat fortius.

Cervi vrgentibus canibus vltro confugiunt ad hōinem, vtaſq;
humanis vitas veſtigiiſ minus cauent, quam ſecretas, & ſeris op-
portunas. Cōcipiunt poſt arcturi ſyduſ. Vterū ſerunt oſtonis men-
ſibus. Pariunt interdum geminos. A conceptu ſeparant ſe. Relicti
mares libidine pruriunt. Fodiunt ſcrobē: tūc eorum roſtra nigre-
ſcunt donec imbribus abluant. Fœminæ ante partum purgant ſe
herba quæ dicitur *Sifelis*, ad faciliorem partum. Paſtæ redeunt ad
fœtus quos exercent curſu, & fugam meditari docēt. Ducunt etiā
ad prærupta, & ſaltum demonſtrant. Mares deſyderio libidiniſ ſo-
luti auide petunt pabula, pingues facti redeunt in latebras. Fugiant
audito canum larratu, mulcentur cantu & fiſtulis. Ereſtiſ auribus
acute audiunt, iſdem depreſſiſ, ſurdeſcūt. Timidiſſimi ſunt & ad
modum ſtupidi, adeo vt equo aut bucua propius accedente iuxta
venantem non cernant. Aut ſi cernunt, arcum & ſagittas miretur.
Mara tranant gregatim nanteſ ordine porrecto, & capita impo-
nenteſ præcedentium clunibus, alternatimq; ad terga redeunteſ.
Natant in odore terrarum, quas nō vident. Cornua habent mares,
quæ amittūt omnibuſ anniſ ſtatuto veriſ tempore. Cornib; amil-
ſiſ deliteſcunt vt inermes. Hiſ accenſiſ odore fugantur ſerpenteſ,
& comitialeſ morbi deprehendūtur. Ætatiſ indicia arguuntur, in
illiſ ſinguliſ anniſ ramoſ adiciētib; vſq; ad ſexenneſ. Sunt qui
dicant fœminiſ quoq; naſci cornua. Euripideſ: *Cerua* (inquit) cor-
nigeram manib; Achæoſū tradam, quā pro tua maſtabunt filia.
Et poëta *Ceruum* ab Hercule expugnatam aiunt cornigerā fuiſſe.
In ceruiſ etiā ſenecta dentibuſ declaratur. Tunc enim aut pau-
coſ habent aut nulloſ, nec in cornibuſ imiſ ramoſ, qui prominent
ante frontem iuniorib;. Caſtratiſ neq; decidūt cornua, neq; naſci-
tur. *Quandiu* carent cornibuſ, noctu procedūt ad pabula: nam in-
terdiu non audent, imbelliæ ſuæ & infirmitatiſ cōſcij. Vbi creue-
runt, ea ad arborem experiuntur: Si firma viderint, in apertū pro-
deunt, ſecurioreſ ſolito. Pugnanteſ cum ſerpētib; Cauernaſ inue-
ſtigant, nariūq; ſpiritu extrahunt renitenteſ. Propterea adulto
cornu ceruino odor ſerpenteſ ipſoſ abigit. Febrem non ſentiunt,
quin potiuſ huic morbo medētur. Centenoſ excedūt annoſ. Cor-
ua in

na in locis inaccessis proiciūt, ne imbelles inueniantur. Felle ca-
tana vermes habēt in capite. Eorum caro manē cōmanducata vi-
tam hominis augere dicitur. Nulli sunt in Africa cerui. Vulnerati
iaculis sanāt se dictamo herba, quā primi monstrauerē. Extractos
cauernis serpētes mandunt. In Hellesponto non cōmeant in alie-
nos fines & circa Arginussā, elatum non excedunt montem in
quo fissis sunt auribus. Vicissim ad alias transeunt fœminas, & ad
priores redeunt. Parturæ ceruæ pascuntur Siseli. Quum sentiunt
se grauidas, lapillum deuorant, qui in excrementis repertus aut in
vulua partus custodit adalligatus, Vuluas pilo ceruino suffiri pro-
dest. Ceruina pellis, vocatur Nebris, quoniam nebrus est de genere
ceruorū. Ceruorum sanguis tenuis est & aquosus. Mart. Seruos fu-
gitiuos nuncupauit Ceruos, ab huius animalis celeritate, à cuius
timiditate viri cernini dicuntur homines nimis meticulosi.

Vrsi cōeunt hyemis initio, ambobus cubātib. complexisq;. De-
inde separatim abeūt in latebras, in quibus pariunt tricesimo die,
& plurimū quinos, sine oculis & sine pilo. Vngues tamen promi-
nent. Hos partus lambēdo paulatim figurant. Raro visa est pariēs
vrsa. Mares xl. diebus latent. Fœminā i i i i. mensibus. Latebrā
si non habent, fruticum & ramorum congeriem ædificant molli
fronde constratam, ventisq; & imbribus impenetrabilem. Primis
x i i i. diebus adeo graui somno pramuntur, vt ne vulnerebus
quidē excitari queant, tuncq; veterno pinguescunt. Ab his diebus
priorum pedum suctu viuūt. Fœta dies x i i i. inamobilis manet.
Sine cibo dies xl. Fœtus rigentes pectori admotos fouent, eodem
incubitu, quo volucres oua. Vere procedunt, sed pingues mares ad
laxanda intestina cōcreta. Aron herbā deuorant. Eorum oculi he-
betantur crebro. Inualidissimo capite sunt vrsi. Ideo si virgente vi
aliqua præcipitare se velint, ipsum manib. operiunt, & insidietis in
arena colaphis quandoque exanimantur. Sulpenfi taurorū cornib.
eodē pondere fatigant. Sunt solertes in maleficiā. Non gignūtur
in Africa. Vrsa resupinata serpit ad fœtus & latebrā, in qua paritu-
ta est ne vestigia venatorib. speluncam prodāt. Saturitati occurrit
vomitione: quam sibi excitat cōmanducatis formicis. Si venatores
insistent carulos partim dorso, partim ore rapiens fugit in proximā
arbore. Fœmina sæuior est & fortior mare. Vrsus erectus duobus
aliquando pedibus ingreditur. Carnes depascitur etiā putres. Vrsi
sunt in Mysi adeo venenati, vt solo afflatu canes perimant. Apud
Roxolanos inueniuntur pleriq; mansuefacti. Vrsi in longiore iti-
nere sine calciatu fatiscunt. Viuunt fruge, fronde, vindemia, pomis,
apibus, cæcris & formicis. Aiunt eorum manus, id est, anteriores,
pedes esse inter esitandum prædulces, & insigni suauitate, quod
frequen-

frequenter partem hanc agitent, quum apprehensione, tū incessu.

Mulus gignitur ex equo & asina, animal tarditatis indomitæ. Conceptum ex equo si sequatur asini coitus, abortu perimit, sed non equus conceptum ex asino. Fœminæ à partu septimo die impleri possunt. Fatigati mares melius implēt. Equo & asina genitos mares antiqui vocabant Hinulos, seu Hinuleos. Horat. Vitas hinuleo me similis Chleoe. Mulæ non patiunt nisi prodigiōse, quoniã ex duobus diuersis generibus genitæ sunt. Theophr. apud Plin. testis est mulas iu Cappadocia parere. Mulæ calcitratū inhihet crebrior vini potus. Generantur etiã mulæ ex equa & onagris mâsuefactis, veloces cursu, eximia duritia pedū, rugoso corpore, indomito animo, sed tamen generoso. Nascuntur apud Indos muli ex asino & equâ agrestibus. Athenienses multum emeritum (cuius labore in extruendo templo vsi fuerant) publicè aluerunt, data lege ne quis hordeum appetiti auerteret. Aiunt puluerē in quo mica se volutauerit, corpori inpersum mitigare ardores amoris. Varro lib. 1. de Re. rusti. ait mulas non vbiq; steriles esse, quamuis sint in Italia. Nam Mago & Dionysius apud eundem testes sunt, mulam, & equam quum conceperunt, duodecimo mense parere.

Bos, in re pecuaria primã habet autoritatē. Est enim socius hominū in rustico opere, & Cereris minister. Propterea olim cautū fuit lege, ne quis occideret. Ex eius cadauere nascitur apes mellis matres. Etatis quatuor sunt gradus in genere bubulo. Prima est vitulorum. Secunda iuencorū, Tertia boū nouellorū. Quarta vetulorū. Vacca sterilis vocatur Taura, prægnās Horda. In hoc armato præcipui sunt, qui sunt membris pilosis, nigrantibus, cornibus latis frōtibus, oculis magnis & nigris, auribus cōpressis, spina leniter remissa, apertis naribus, labris subnigris, ceruicibus crassis, & longis à collo, corpore amplo & bene costato, latis humeris, bonis clunibus ad inferiorē caudæ partē frequentibus pilis subcrispis, cruribus potius minoribus, rectis genulis eminentibus distantibus inter se, pedibus nõ latis neq; ingredientibus, qui displodantur, nec quorū ungulæ diuarcēt. Cōmode pascuntur boues in nemoribus, vbi vitugulta & frons multa. Macra vacca facilius cōcipit. Propterea ante admitturã non debet impleri cibo, aut potione, mensē vnū. Cōtra verò tauri ante admissiōnē herba, palea & fœno implēdi sunt, & à fœminis secernendi. Quū taurus vaccã inuit, ex eius descensu cōgnosceretur an mas cōceptus sit an fœmina. Si quid si mas est, abiecit in dexteriorē partem, si fœmina, in sinisteriorē. Non oportet intrare fœminas ante bimatum vt trimæ pariant. Et melior erit fœtus, si quadrimæ. Idoneum tēpus ad cōcipiendum est à Delphini exortu vsque

usque ad dies xl. Vacca mēsis decē sunt pręgnantes quas pasci
 oportet in locis viridib. & aquosis. Æstiuo tempore infestantur
 ranis & quibusdam bestiolis. His frondē sustineri oportet, quo
 mollius quiescāt, Æstate ducēde bis ad potū hyeme semel. Locus
 frigidus facit eas macrescere. Vacca probantur, quę sunt maximis
 lateribus, frontibus latissimis, oculis nigris & patentissimis, corni-
 bus venustis, & nigrantibus, pilosis auribus, cōpressis malis, caudis
 simplicissimis, vngulis modicis & cruribus. Cāpania boues albos &
 oxiles gignit. Umbria vastos & albos, Erruria & Latium cōpactos,
 & ad opera fontes, Appēnitus & Gallia vegetos, & labori aptissi-
 mos. Alianus ait taurū cornupetam alligato dextro testiculo co-
 haberi. Morbi boū sunt podagra & struma. Conciipiunt vno initu,
 q̄ si aberrauerint. xx. post dies fœmina repetit marē. Tauri nō sæ-
 pius quā bis die ineunt, Boves soli animalium retrō ambulantes
 pascuntur. Fœminę viuunt ad annos xv. Mares ad xx. Robur
 eis in quimatu, pinguescūt lauatione calidę aquę. Domitura boū
 fieri debet in tritimatu, antē pręmatura est, postea sera. Fuit hoc a-
 nimal tantę curę apud Ro. vt in exilium pulsus sit, qui bouē occi-
 derat ad comedendū omasum. Boves lapillū habēt in capite quem
 expuīt, si necem timeant. Ludos bouū causa celebratos Bubeos
 vocabant. Seruius ouinum & bouum effigie æs signauit. Fons est in
 Narbonēsi prouincia Orge nomine, in quo herbę nascūtur adeo
 bobus expetitę vt mersis capitib⁹ eas inquirent. Boves se olfactā-
 res, scēq; lambentes cōtra pilū, tēpestatem pręsagiunt. Eorū simus
 vtilis est alueariis. Scabie si inficiantur, ea sanatur Corcoro herba,
 Ruprestis herba est venenum bobus. Nam ea gustata dissiliūt. In
 Italia, boues habet vnicornes & tricornes, Habet & atrocissimos tau-
 ros syluestres, maiores agrestib. colore fuluo, oculis cęruleis pra-
 stantes cursu, cornib⁹ mobilibus, quorū tergora silicis equatū duri-
 tiam, & omne respuīt vulnus, Bouē primus occidit Prometheus.
 Sues, bis anno pariunt, vterum ferunt mensibus tribus. Vicenos
 quandoq; enitūtur porculos sed tam multos educare nequeūt. In-
 tre incipiunt viii. mense. Admissura est à Fauonio ad æquinoctiū
 venū. Implētur vno coitu, mares post trimatu non generant. Fœ-
 minę senio cōfectę cubantes coeunt. Fœtus comedunt nonnun-
 quam. Viuunt ad annos lv. nonnulli ad vicenos. Aiunt suę exocu-
 lum citō emori. Obnoxij sunt anginae & strumę, Cruor in radi-
 ce setę dorso euulsę & caput obliquū in incessu, indicia sunt infir-
 mitatis. Prępingues penuriā lactis sentiunt. Gaudēt volutari in lu-
 to. Facilius in dextrum iacēt, q̄ læuū. Veteres existimabant ani-
 mam eis pro sale datā, q̄ ad escam tantū nati sint. Castrātur quan-
 doq; fœminę. Pinguescūt adeo, vt Plin. scribatur foricē in corpore
 cuius

cuiusdam præpinguis nidificaffe. Bis anno pariūt. Porcus olim ſacer erat Cereri. Et in feriendo pacis fœdere quondã maſtari ſolebat. Sues mares ſunt ſalaciſſimi, & ab annicula ætate cômôdè generant, ac etiam ſemeftrẽs implere poſſunt fœminã. Columella ait fœminã idoneã eſſe ad edendos partus vſq; ad annos ſeptem, quã quãto fœcundior eſt, eò ſeneſcit citius. Caſtrati ſues celerius pingueſcunt. Melius paſcuntur in agris paluſtrib. quã ſitientib. Gaudent & ſyluis glandiferis, ac pomiferis. Amant & radicalia aquatilis ſyluæ. Maribus in coitu plurima eſt aſperitas. Tunc inter ſe dimicant iadurãtes attritu arborum coſtas. Fœminæ in partu aſperiores. In Arabia ſuillum genus non viuunt. Sues in coitu ſpermatem ore fundunt. Verres ſubantis audita voce niſi admittatur, cubum non capit in maciem. Fœminæ tantum plerumque efferantur vt hominem lacerent, candida maximè veſte indutum. Quarabius mitigatur aſperſo aceto. Fœminæ prægnantes coeunt. Solibus quandoque ſerpentes ſunt in pabulo. Galenus ſuillam carnem cæteris laudabiliorem facit. Phorine dicitur ſuilla pellis. Porcib. *Verres* dicitur porcus non caſtratus.

Aper, porcus ſylueſter dentatus eſt, & excellit feritate. In morbis medetur ſibi hedera. Solidũ aprũ primus Romanorũ in epulis appoſuit P. Seruilius Rullus. Apris marib. non niſi anniculis generatio. Indicis apris cubitales ſunt detriũ flexus gemini ex roſtro. Totidẽ à frôte ceũ vituli cornua exunt. In Creta & Africa nulli reperitũr apris, Multi ſũt in Macedonia. Apris cerebrũ cũ ſanguine laudatur contra ſerpentes: iecur itẽ inueteratũ, & potũ cũ rura & vino. Item adeps cũ melle & reſina. Apro tã grauis eſt ſua vrina, vt niſi egeſta ſit, fugã non ſufficiat, & velut deuinctus opprimatur.

Orygem, perpetuò ſitientem habet Africa. Quod tamen animalia liquorem habet in veſica magni contra ſitim remedij.

Talpa, oculis capti, frumentum in area populantur. Græci blaſtas vocãt. Similes ppẽ ſunt muribus Terrã excavant, in qua eſtodiũt ſibi cubilia, dicẽte Ver. Aut oculis capti fodere cubilia talpæ.

Oues quadrupedũ ſunt manſuetiſſimæ. In admiſſura ſi fœminas cupiunt, auſtrum obſeruãt: ſi mares, aquilonẽ. Oues Arabicæ caudam trium cubitorũ per humum voluunt. In Chio ſunt minutilli mæ inopia pabuli, quarum tũ lacte caſeus ſit laudatiſſimus Agnũ ſtatim à partu matrẽ agnoſcunt, circãq; illam petulca geſtiunt laſciua. Probæ oues debẽt eſſe corpore amplo, molli & denſo villo & ventre piloſo, cruribus humilibus. Omnes infirmo ſunt capite. Viuunt annos decẽ. Arietes agnas faſtidiunt, ſeneſcãt ouium cõſectãtur. Generãt in vtroq; ſexu à bimatu ad nouenos annos. Coeũt à III. Idus Maias ad XIII. Cal. Auguſti. Gerunt partus diebus c.

Arietis ferocia cohibetur cornu iuxta aurem terebrato. Dextrō te-
 preligato fœminas generat, leuō mares. Tonitrua solitarii oui-
 bus abortus inferūt. Propterea congregari debent, vt cœtu iuuen-
 tur. Oues teſtē molliores ſūt, Golonica, in paſcuo elegatiores. Pli-
 laudatiſſimas oues, & lanas facit Appulas, & Italicas. Tertiu locū
 ſtat Miſiſis. Circa Tarētū & Canuſiū ſummā quoq; nobilitatē ha-
 bent, & in a ſia Laodica. Oues frequentius q̄ vllum aliud animal
 infeſtātur ſcabie, quā facit macies, vt maciem exiguitas cibi. Huic
 morbo niſi occurratur, vnica torū pecus coinquinabit. Nam oues
 ſotragione vexātur. Agni ſi laborēt morbo, non debent admitti ad
 matres. Tōdendarum ouium tempus eſt in Iulio. Olim multatio
 non niſi ouiu, bouūq; impēdio dicebatur. Lac ouiliū dulciſ eſt
 bubulo & magis alit. *Vernex* dicitur cui inuerſi ſunt vel adempti
 teſticuti, *Aries*, qui generat. Ferūt arietinis cornibus deſoſſis aſpa-
 ragum gigni. Laberius poëta vocabat arietes. Reciprolicornes &
 hincutes, quōd reciproca habeāt cornua, & eutem lana opertam.
Vernex ſectarius, dicitur, qui gregem agnorum præcedens ducit.
Simiis figura eſt homini proxima. Imitrātur quicquid ab homine
 fieri vidēt. Propterea venatores hac ratione eas plerumq; fallunt.
 Nam in radicibus arborum (in quas illæ reſperunt) aqua ſe perun-
 gunt, demum vaſculum viſco plenum aquæ loco reponunt. Quo
 quum oculos & ora perunxerūt ſimiæ, facilē capiuntur. Falluntur
 & alio modo quū ſcilicet relictis dedita opera à venatoribus cal-
 ceis ſeſe impediūt. Trifteſ ſunt luna cana: Noua lætātur. Fœtus a-
 māt maximē. Catulos (quos in domib. peperere) omnibus demon-
 ſtrāt, gaudentq; tractari, & quādoque amplectendo necant. Ex Si-
 miarū genere ſunt *cercopytheci*, maximi magnitudine; cauda qui-
 nūm cubitorū, barba ppēſa, humana coma, alba facie, reliquo cor-
 pore nigrātes cōfugiunt ad arbores. Verſantur in mōtibus Indiae.
 Capiuntur eo (quō diximus) modo. Alexandri exercitum quandoq;
 retruerūt. Itē *sphinges*, villoſæ, mānis prominētibus quæ manſue-
 ſcunt facilē, & feritatis obliuiſcuntur. *callitriches*, toto ſerē aſpectu
 diſſert à cæteris. Barbā habēt in facie, latam caudam. Viuūt in Æ-
 thioꝑico tātū ſolo. *Satyri*, facie ſunt admodū giata. *Cynocephali*,
 formam habēt Simiarū, humani geſtus æmuli, & puerorum ama-
 tores, quibus etiā mulgēda præbent vbera. *Cynoproſopi*, capite, den-
 tibus & pelle, ſimiles ſunt canibus, reliqua hominibus veloces cur-
 ſu, vnguibus manū præacutis. Petiti ad aquas cōfugiunt. Propre-
 ra capra ſunt diſſiciles. *capus*, facilē habet Satyro ſimilem, cætera
 inter canem & vrfum. *Nanicora* & *Erocuta*, ſunt etiā de genere
 ſimiarum, imitaturq; hominum geſtus & ſermones.

Animalium maximum eſt *Elephas*; & humanis ſenſibus proxi-

N

mum. Partium enim sermonem intelligit. Reminiscitur officiorū,
 quæ didicit. Ducitur gloriæ voluptate. Solem, Lunā, & sydera ve-
 neratur. Regē adorant elephantēs, genua submittūt, coronas por-
 rigūt. Indici minores sunt Arabici. Visi sunt qui per funes inces-
 serint. Plinius scribit vnum tardioris ingenij in accipiendis (quæ
 tradebantur) sæpius castigatum verberibus, eadem illa meditan-
 tem noctu reperitū fuisse. Apud eundem Mutianus testis est, fuisse
 quendam, qui ductus Græcarum literarum didicerit, atque hæc
 scripserit, IPSE HAEC EGO SCRIPSI, ET SPOLIA
 CELTICA DICAVI. Dentium candore iuuenta in his intel-
 ligitur. Homine in desertis obuiō & oberrante clementes sunt at-
 que etiam demonstrant viam. Animaduerso hominis vestigio in-
 tremiscūt insidiarum metu. Subsistunt ab olfactu. Circumspiciant,
 iras pſtant, gregatim ingrediūtur. Agmen ducit maximus natu, co-
 git ætate proximus. Annem transituri minimos præmittunt, ne
 maioribus alueū atterentibus, crescat gurgitis altitudo. *Suorum &
 Aiaz*, nomina sunt duorū elephātum apud Plin. Gaudēt phaleris
 argenteis. Victi vocem victoris fugiūt. Pudore nunquā coeunt, nisi
 in abdito, Mas quinquēnis, Fœmina initur biennio
 quinis cuiusque anni diebus. Adulteria nō nouere. Nulla pro-
 pter fœminas inter se mouēt prælia. Memoria claret: nā aiūt fuisse
 se quēdam, qui in senecta nouerit rectorem suæ iuuentutis. Tanta
 sunt clemētia in animalia minus valida, vt in grege pecudū occu-
 rentia manu dimoueant, nequid obterant imprudētes: nec nisi la-
 cessiti noceant. Infirmos, fessos, aut vulneratos in medium agmina
 recipiunt, & per vices subeūt. In Africa foueis capiuntur oberran-
 tes Trogloditæ qui venatu elephātum viuūt, arbores eorū itinera
 propinquas inscendūt, inde nouissimum agminis speculati exte-
 mas in clunes desiliunt, neruofq; feriunt securi. Fœminæ pavidio-
 res sunt masculis. Domātur fame & verberibus. Domiti militarē &
 rures atmatōrū in hostes ferūt, & in Oriēte magna ex parte bel-
 la cōficiunt. Prosternūt acies & prœterūt armatos. Terrētur mini-
 mo Suis stridore territiq; retrō cedunt, non minore partium suarū
 pernecie. Decē annis (vt nōnullis placet) vterum ferunt. Hinc
 adagiū. Citius pariēt elephāti. Secundum Aristotelem biennio tan-
 tum ferūt, nec amplius quā singulos gignunt. Multi viuunt an-
 nis ducētis, Iuēta eorum sexagesimo anno incipit. Gaudet anni-
 bus circa quos vagātur. Frigoris sunt impatientes, inflationem &
 profluuiū alui sentiunt. Terrā edisse iis tabificū est, nisi sæpius mā-
 dant. Deuorant etiam lapides. Truncos habent in cibatu granis-
 mo. Palmas prosternunt, & iacentium assumunt fructum, mādu-
 care, spirant, bibūt, & odorantur. Murem odere adeō vt si pabulum
 in præsep-
 doque hi-
 habent m-
 ciuntur. D-
 postium m-
 stabulis, p-
 pes & Tro-
 Hippola-
 magnitud-
 Dorcas
 ba non es-
 Noctu ces-
 tes Syris v-
 Musim
 in Germa-
 Dama
 & quādoe-
 defendund-
 Pulpes
 aculeos n-
 est) lanci-
 impenetr-
 se simpli-
 giens eas
 tut. Insidia
 sa, cuius v-
 pes inimic-
 occur com-
 pastus itu-
 tem reddu-
 rictia vul-
 fundunt,
 molestia a-
 Leo sup-
 quum coll-
 leone: Nā
 pardi coit-
 fugit in p-
 enscia se-
 mina prim-
 minus ab-
 nistem in-
 in præ-

in præsepio positū ab eo attingi viderint, fastidunt. In potu quandoque hircines hauriunt, à quibus maximè cruciantur. Vntres habent molles, durissimum in dorso tergus, muscarum tædio afficiuntur. Dentes in tantam magnitudinem exeresunt nõnullis, vt postium vicem in domiciliis præbeant, isq; fiant sepes, & pali in stabulis, pecorum. Elephantes habent Africa, Mauritania, Æthiopes & Troglodytæ: Maximos India. Certant cum draconibus.

Hippolaphus animal est forma cerui & equi compositum, cerui magnitudine, villo & barba hircinis.

Dorcæ aliter vocatur Caprea. Martia. Tam dispar aquilæ colūba non est, Nec dorcæ rigido fugax leoni. Non lippit hoc animal. Noctu cernit vt interdū. In Lycia Dorcades non transeunt montes Syris vicinos.

Musmones animalia caprarum instar villos ferunt. Reperiuntur in Germania.

Damæ timidissimi sunt è genere caprearum. Gregatim incedūt, & quãdoq; desiliunt in fuga. De his Martialis: Dæte timetur aper, defendunt cornua ceruū, Imbelles damæ, quid nisi præda sumus?

Vulpes vasū est animal. Echinis infestū, quos quū alter propret aculeos nequit superare: resupinat, & inuersos in vētrè (qui mollis est) lancinat, eoq; modo interficit. Vexatus Vespārū multitudine impenetrat se concauum locū extenta forinsecus cauda, cui quum se implicauerunt vespæ, egreditur, & ad murū siue arborem confugiens eas ibidè perfricando excurit & atterit, mortuasq; depascitur. Insidiatur & pisciculis ripã oberrãs, caudaq; in aquam demersa, cuius villis quū se obuoluerunt, extrahuntur quasi defossi. Vulpes inimici sunt Miluis. Gallinaceos non attingunt, qui vulpinum necur comederint. In Thracia amnes gelatos, lacusq; non nisi ad pastus ituri redituriq; transeunt. Nulli reperiuntur in Creta. Odorem reddunt graucolentem. Martia. Hic olidam clamo sus ages in chetia vulpem. Vrgentibus à tergo canibus caudas suas lotio perfundunt, hisq; insectantium propius canum ora diuerberant: qua molestia affecti canes, insequi desistunt.

Leo superbum est animal, cuius præcipua generositas arguitur, quum colla & armos vestiunt iubæ. Quod contingit cõceptis ex leone: Nã geniti ex pardis carent hoc insigni, vt fœminæ: Leo vbi pardi coitū sentit in adultera læna suppliciu sumit, & tota vi conlucit in pœnã. Propterea læna culpã & odorè flumine abluit, aut conficia sceleris, & masculi metu fugientè adulterū comitat. Fœmina primo partu parit quinq; catulos, & per annos singulos vno minus ab vno sterilefcit. Parit ad eò paruos, vt vix post secundum mensem ingredi valeant, quod accidit verno tempore. Nascuntur

aperis oculis Erinā mares crure sublato reddūt vt canes coeuntq;
 auersi. Rari sunt in potu, alternis diebus vescuntur. Triduo quan-
 doque in diem ferunt. Quū quid deuorauerunt v'etri molestu aut
 perniciosum, iactis in fauces vnguibus euellūt, ne nimia corporis
 sarcina fugam impediāt, si fugiēdum sit. Leo nō pascitur cū leuena,
 sed separatim errat. Camelorū carnes appetunt. Vebes fame coacti
 interdum a leunt, & in homines sauiunt, præcipuē senio cōfecti.
 Tunc enim per corporis imbecillitatem, & dētium defectionē ven-
 narū nequeunt. Propterea Africani sibi timētes, captos leones pro-
 portis vrbū crucifigūt, vt cæteros pœnæ similis absterreant metu.
 Pasts & saturi faciles sunt & exarmati. Leuena pro catulis dimicās,
 oculos in terrā defigit, ne venabula expauescat. Leo caninos tātū
 dētes mutat sexto ætatis mense. Obliquo post partū ingrediuntur
 itinere, ne cubile deprehēdatur. Solida habent ossa, & minime va-
 cua. Dolis carent & suspicione, nec limis intuentur oculis, nec eo
 modo cōspici solūt. Leo si in venatu videatur, erubescit dare ter-
 ga, se paulatim recipit, si multitudine opprimatur. Remotus ab
 aspectu venantū, fugā propere molitur, turpitudinē absconsione
 purgari existimās. Salu caret in fuga, quo vitur, dū quid insecta-
 tur. Vulneratus percussorem obseruat acutissimē, & in quantalibet
 appetit multitudine. Fugit interdū demissa in crura cauda, vt ca-
 num degeneres. Infirmus est parte illius cōtra istos, reliquo cor-
 pore multas patitur plagas, vimque summā gerit in pectore. Ocu-
 los habet glaucos, splendescentes, & cōcauos, non valde rotundos,
 nec admodū proiectos. Quicquid momorderit, aut vnguibus lac-
 cerauerit, ater inde sanguis & quæ tam sanies profluit. Diū viuunt,
 Nā pleriq; reperiuntur dētibus defecti præ senio. Hoste aggressi-
 ri caudæ verberare excitant, sibi furorem. Modicē dormiunt, Quie-
 scentium oculi sublucent. Dormientibus cauda non mouetur, quia
 vigilantū quoq; requiritur animus. Immora enim index est clemē-
 tiæ & tranquillitatis, Erecta verò, & quasi spinefens iracundiā ar-
 guit. Tria sunt quibus terrenur maximē: Rotatū orbes circumacti,
 curusq; nanes: Gall naceorū cristæ, & cantus: Omnium maximē
 ignes reformidant. Videntur ex natura solis substantiā deducere.
 Nam impetu & calore cætera præstant animalia, vti, Sol, sydera,
 præterea oculis semper igneis & partibus cernuntur, vt Sol patenti
 igneoq; oculo terrā conspiciat. Hanno Carthaginēsis primus om-
 nium leonē mansuefecit, propterea relegatus, q̄ hoc ipsum affe-
 ctatæ tyrannidis sæciem præferret, aut q̄ videretur exoraturus,
 quicquid petuisset, qui ignaras societatis humanæ belluas deuin-
 ceret. Qui in caueis leonum curam gerunt, vocantur Leontocomi-
 Nigri sunt leones in Syria. Eorum adeps cū rosacco cutē in facie
 conferuat

conferuar à vitis, & quotidianis febribus medetur. Eo adipe peruncti faciliorem apud reges & populos gratiam dicuntur mereri, *Lynx* esse dicitur de genere Luporum certuario. ſi. Est autem vario collo & maculoſo tergore, Verg. lib. 1. *Æn.* Succinctam pharetra & maculoſa tegmine lyncis. Eius vrina vertitur in Lyncium gemmam duritiæ calculi. Ouidius: Ei quibus vt memorant, quicquid veſica remiſit, Vertitur in lapides, & congelat aëre teſta. Gema illa in quem glaciatur humor lyncum, ſimilis eſt calculis & igneo colore fulgens. Lynces acutiſſimo ſunt viſu. Mammæ habent in pectore. Sacræ ſunt Baccho.

Camelus bina in dorſo habet vbera, vnũ in pectore, cui incubat, quam genua reclinatur. Papillæ quatuor, caudam aſino ſimilem, genitale retro, genua ſingula in ſingulis cruribus, pedes biſulcos, vt bos dentatus. Sirim quatruido tolerat. Equos odit. Bibiturus aquam pedibus obturbat. Peruenit ad annos quinquaginta, quidam ad centenos. Caſtratis feritas tollitur, & augetur robur. Coituri latebras quærunt. Crura poſteriora gerunt conuerſa. Paſcuntur apud Orientales inter armenta, vbi iumentorum loco ſeruiunt. Fortiores ſunt coitu negato. Cameli cerebrũ arefactum potumq; ex aceto, comitialibus morbis prodeſt. Fel cum melle potum anginæ, Cauda arefacta ſoluit aluum, Fimi cinere cum oleo criſpantur capilli, Fœminæ vterum ſerunt duodecim menſibus à trimatu, pariunt vere: iterumq; poſt annum implentur à partu. Dulciſſimum eſt lac camelinum.

Cameloparis (quã *Æthiopes* Nabin vocant) collo eſt equino, pedibus bouinis, camelino capite maculis rutilum colorẽ diſtinguentibus, Romæ viſa eſt Circenſibus ludis dictatoris Cæſaris.

Onagri ſunt aſini ſylueſtres, curſu pernices in Mauritania, ſed citò deſiſtentes, & anhelii à venatoribus capiuntur. Reperiuntur in India agreſtes, equi magnitudine, capite penè rubetũ, oculis ceruleis, vno in fronte cornũ, magnitudine cubitali, ab radice albo, in cuspide purpureo, parte media nigro diſcriminata. Talos habent, & felle carent. Onagri præcipui ſunt in Phrygia & Lycaonia. Pullis eorum ceu præſtantibus ſapore Africa gloriatur, quos Lalifiones appellant. Onagrorum oſſa contraſta & decocta profunt contra venenum lepõris matini.

Mantichoram habet India magnitudine leonis, pelle villoſa & purpurea vultu & auribus propè humanis, triplici vtrinq; dentiũ ferie, qui acuti ſunt & caninis paulò maiores. Oculis irẽ villoſis, & ferè noctuinis, vnguibus leoninis, caudã bifida, aculeis vtrinq; cuspidata, quos pro telis iaculatur. Veſcitur humano cadauere. Excellit curſu, propterea Indi catulos eius venantur, priuſquã aculeati ſint.

Hirci obliquis sunt oculis, & ad nares respicientibus. Sex menses hybernos supra sinistrum latus dicuntur iacete, quò dormiunt. Ab æquinoctio hyberno tordidè menses supra dextrum. *Hircorum* rabies mitigatur, si mulceatur barba. *Olidi* sunt maximè, Vnde & *Hircosus* vocamus homines graueolentes. *Politianus*: Nò *olidi* coniunx hirci pro fœminis pugnâ ineunt. Vt tamen placet nonnullis facillè permittunt fœmellas sui generis intri, etiam si viderint.

Lepores dormiunt oculis apertis. Quiescunt interdiu, noctu agantur. Locum natalè amant. *Campestris* parui sunt, & valde pernicies: *Montani* magnitudine excedunt. Omnes cursu acilui, Sunt velociore, propter priores pedes posterioribus breuiore. Excitat se ad fugâ auribus in tergum declinatis. Flexuoso cursu canes plerunq; decipiunt. Fœmina enixa suos fœtus multis locis dispergit & abscondit. Accipitres reformidat. In vulpè si inciderit, euadere cursu contendit. *Vulpes* verò dolù opponit celeritati. Nâ in medio cursu fingit se desistere, & quiescit. Paulò post leporè nihil sibi timentè infectatur acrius, & cubile inuadit. Præterea ferūt leporem vltro citoq; commeari, vt cõfusus vestigiis cubile deprehendi nequeat. *Archelaus* apud *Pliniũ* testis est, lepori tot esse annos ætatis, quot sunt corporis cauernæ ad excrementa. *Benigna* est natura & innocua, & omnium prædæ nascens. Solus præter *Dasypodè* superfoetatur. Illati in *Ithacâ* lepores moriuntur. *Pariũ* omni mense. *Citca* *Briletũ*, & *Tharmen* & in *Cherroneso* ad *Propontidè* bina habet iocinora. Vereri superstitione creditũ est eos olim septè diebus formosos fore, q̃ leporè esitassent. Vnde *Martialis*: Quũ leporè mittis, semper mihi *Gellia* mandas Septè formosus Marce diebus eris. Si verũ dicis, si verum *Gellia* mãdas. Edisti nunquã *Gellia* tu leporem. *Lepus* ab aurium magnitudine vocatur *Lagos*.

Ex *Leporum* genere sunt etiam *cuniculi*, sed aliquanto breuiore. Quorum tanta olim frequentia extitit apud *Baleares* insulas, vt famem populatis messibus attulerint. Terram excavant, in quã si vergeat canes, se impennant: nec illinc extrudi, aut extrahi possunt, nisi coniectis intrò *Viueris*, animalibus eorum generi infectis. Nulli sunt in *Ebuso*.

Dasypodea *Plinius* distinguit à lepore aliquot in locis, vt lib. 8. c. 59. vbi ait: *Lepus* omnium prædæ nascens, solus præter *Dasypodè* superfoetatur. Idem lib. 10. *Dasypodes* omni mense pariunt & superfoetant, sicut lepores, à partu statim implentur. Qua in re *Plinium* carpit *Budæus*, dicens idem esse *Dasypodem*, & *Leporem*, quod & vrbis *Aristotelis*, & multis aliis confirmat argumētis. *Plinio* pattoinatur *Gælius* facitque *Dasypodem* diuersum à lepore.

Alees similes sunt capris figura & pellibus, sed aliquanto maio-

res. Crura habent sine nodis & articulis. Propterea in somno arboribus adhærent stantes: Quas vt capiant venatores, arbores ipsas penè totas amputant, ita vt facili impulsu valeant prosterni. Ita deciditibus illis, cadunt & alces, supinæq; nequeunt exurgere. Gratiâ habent superiora labra. Retro gradiuntur in pascendo, ne in priora tendentes inuoluantur.

Vri minores sunt elephantibus colore & figura tauri, metâ velocitate in feras & homines eque læuiû. Repetitur in Germania.

Bifontes prolixas habent iugas, figuram cerui, mediû in fronte inter aures cornu. Reperiuntur in Germania. Martial. lib. 1. Illi celsæ atrox Bubalus atque Bifon.

Bubali boues sunt agrestes, quos nonnulli Bifontes esse putant. Martialis dissimiles facit, vt præcedens carmen indicat.

Bouasi iuga sunt equina, cætera similes tauro, cornibus ita reflexis, vt pugnae sint inutilia.

Pardus bene olet, quo odore cæteræ agrestes feræ inuitatæ, propius accedunt, quas ille inuolat. In Caria & Tîbya reperiuntur admodum prælongi, animo imbelles, saltu agiles, pelle adè dura, vt ferro nõ cedat. In prioribus pedibus quinos habet digitos, posterioribus quaternos, Fœmina frequentior est inuentu. Ex pallorem genere est *Bis* qui si à muliere aspiciatur, eam in morbû adducit.

Pantheris versicolores sunt maculæ, qui color cûctas quadrupedes sollicitat, sed oris toruitas deterrer. Propterea capite ipso occultato pantheræ reliquas feras dulcedine illectas corripunt. Feruntur habere in armo similem lunæ maculam crescentem in orbem, & pari modo curuantem cornua. Pantherarum mares sunt Pardi. Scaurus in ædilitate sua c. l. misit. Póp Magnus cccc. x. Augustus cccc. xv. Tactis aconito carnibus & gustatis necantur. Vnguim muerones in corporis vaginas recondunt, ne refringantur & heberentur. Solæ animalium odoratæ sunt. Earum oculi in vmbri resurgunt, heberantur in sole, & longius quàm cæteri inuitet. His tantum terrorè afferunt Hyenæ, vt ne conentur quidè resistere: quin etiam aliquid de corio earû habentè non appetunt. Et si pelles vtriusq; contrariæ suspendantur, aiunt decidere pilos Pãtheræ. Pantherarû carnibus viuunt Agriophagi populi. Pãtheræ nõ attingunt perunctos iure gallinarum, præcipuè si & alium fuerit incoctum.

Tygris in India & Hircania reperitur, mirandæ velocitatis animal. Maribus nõ est cura sobolis: Fœminis verò præcipua. Propter easi venator equo insidens catulos eius abstulerit: illa vbi vacuabile respicit, prædonem mira celeritate prosequitur. Raptor retro audito eius fremitu vnû ex catulis in viam proiicit. Quæ quum illa refert ad nidum, priusquam possit regredi, nauem conscendit

prædo. Mox reuerfa Tygris vbi nullum vindictæ locum superesse videt, sæuit in littore. Luc. lib. 5. Ocyor, & cæli flammis, & Tygride sæta Transcurrit.

Apud Prasios, Indiæ populos reperiuntur Tygres duplici Leonum magnitudine. Tres dentium ordines habere dicuntur. Itè aculeos in cauda, quos vt sagittas iaciunt. Tygrum in cauea mâsuefactam primus omnium Romæ ostēdit Augu. Claudius verò quatuor.

Tarandum animal habet Scythia, dorso & magnitudine tauri, pelle versicolore, qua Scythæ scuta conficiunt, ferro impenetrabilia. Tarandis cornua sunt ramosa, ungula bifida, villus magnitudine visforum. Colorem omnium arborum, fruticum, & locorum (In quibus latent) reddunt.

Hyena sexum alternatim mutat, & naturam, nunc mas nunc femina. Vim habet seporiferam, qua actos in prædam canes enecat. Quinetiam simulato hominis vomitu eosdem illectos interficit. Collum eius & iuba cōtinuitate spinæ porrigitur, flectiq; miscumactu totius corporis nequit. Sermonem humanum inter pastorum stabula mentitur, nomēq; salicuius ediscit, quem euocatum foras lacerat. Sepulchra eruit inquisitione corporum. Oculis mille sunt varietates oculorum que mutationes. Vmbra eius contacta canes obmutescunt. Et in Vestigio hæret, quodcumq; animal ierulstrauerit. Ex hyena coitu Leæna parit *Grocutam* voces hominum & pecorum imitantem, cui acies perpetua in vtraque oculi parte, nullis gingiuis, dente continuo, qui ne contrario occurrenti haberetur, capsarum modo includitur. Crocutas Plinius ait omnia dentibus frangere, protinusq; deuorata ventre conficere. Hyenæ plurimæ gignuntur in Africa. Mares singulis faminarum gregibus imperitant, grauidas custodiunt, timent enim libidinis æmulos morfu natos mares castrant. Grauidæ latebras petunt, & furtim volunt parere, gaudentq; copia libidinis. De hyena Mantuan. Est in eis pietas Crocodili, asturia hyenæ.

Poephagus est in India, equi magnitudinem duplo excedēs, cauda nigra & speciosa, mulieribus Indicis ad capitis ornatum erpetita. Animal alioquin timidissimum: Nam obuios quosque se fugit, præcisa sponte cauda, ob quam appeti se suspicatur.

Monops reperitur in Mæonia magnitudine tauri. Fugiens igneum nescio quid, & acutum, excreat, in quod si insiderint venatores, tabem incurrunt, qua facile pereunt.

Hystrices aculeatas habent pinnas, quas iaculi modo intorquent. Hinc adagium, Spinosior hystrice: in homines agrestes & inanimatos. Calphurnius: Venit & hirsuta spinosior hystrice barba. Sunt ex Erinaceorum genere, maioribus tamen aculeis, quibus ora vi-

gentium canum ſigunt Hybernis menſibus ſe condunt. Partus conceptos hiſtricum cinis potus continet.

Phaſtaga animal Indicum, ſimile eſt terreſtri Crocodilo, magnitudine Melitei catuli, pelle ſquamoſa & aſpera, qua etiam ferrum heberatur.

Oryx reperitur circa Erithræum mare, colore vario, magnitudine canis, ore uſque ad genas albicante, inde ligneis aureis ad ceruicem pertinentibus, dorſo plano maculis incurſantibus, aureis pedibus, prioribus albis, poſterioribus nigris, mammis duabus Mnammenſuram implentibus.

Orycentaurus anticam corporis partem ſimilem habet humanæ, poſticam aſinæ, albo colore, curſu velociſſimo. Captus amore libertatis maault inedia perire, quàm cibum manu raptoris oblatum comefſe.

Aſpalacum habet Bœotia, vnde ſi transferatur, ſtatim perit.

Phyna animal eſt à quo ſi quis inſpiciatur, dies aliquot maciem contrahet, & pallorem.

Contra verò *Charandrium* ſi quis iſtericus viciffim proſpexerit, ſanitatem recipiet.

Neades animalia ſunt in Samo inſula, grandi magnitudine, quorum voce abruptitur tellus.

Catobleſtus ſimilis eſt tauro, terribilis aſpectu, ſuperciliis altis & extantibus, oculis ſanguineis, & minoribus paulò, quàm ſint boſini, ſemper in terram aſpicientibus, iuba equina, quam ad certamen erigit. Frendens ore aperto haurit aëra.

Chaus habet effigiem lupi & pardorum maculas.

Cephus pedes poſteriores pedibus humanis & cruribus, priores manibus ſimiles.

Rhinoceros vnum habet in nare cornu Certaturus in Elephan- tum, cornu ad ſaxa limato præparat ſe pugnæ. In dimicatione al- quum eius maximè petit, vt partem molliorem, Par ei longitudo, crura multo breuiora, color buxeus.

Leucrocota fera eſt pernicioſiſſima, aſini magnitudine, cruribus cer- uinis collo cauda & pectore leoninis, capite meliù, biſulca vngu- la, ore ad nares uſque reſciſſo, oſſe perpetuo vice dentium. Imita- tur humanas voces. Ea eſt aut ei ſimilis quàm Crocutam diximus.

Eale fera eſt magnitudine equi fluuiialis, cauda elephanti, colore nigro vel ſuluo, maxillis apri, cornibus cubito maioribus, iisdemq; mobilib; quæ alterna in pugna ſiſtit, variatq; inſeſta aut obliqua.

Monoceros caput habet cerui, pedes elephanti, caudam apri, nau- gitum grauem, vno cornu nigro media fronte duorum cubito- rum eminentem. Hæc fera nunquam capitur viua.

Felis Pontici testes ſibi amputant, propter quos intelligunt ſe à venatoribus vrgeri. Hoc animalis genus aliter appellatur *Cafior*, horrendi adeò morſus, vt arbores iuxta flumina perinde ac ferro cædat. Hominis parte comprehenſa non prius morſu reſoluit, quàm facta concrepuerint oſſa.

Tragelaphus naſcitur iuxta Phafim fluium Colchorum, ſpeciei cerui, barba tantum & armorum villo diſtans.

Chameleontem habet Africa, ſed frequentioreſ India. Crura eius recta ſunt. Latera vètri iunguntur vt piſcibus, & ſpina ſimili modo. Roſtrū habet ſuillo nõ multum diſimile. Caudam prælongā, quæ in tenuitate deſinit, viperinis orbibus ſe implicans. Vngues aduncos. Motus ei tardus, vt teſtudini. Corpus aſperū vt Crocodilo. Oculi in reſſu cauo, teſtudi diſcrimine, prægrandes, & concolores corpori, qui nunquā operiuntur, nec pupillæ motu, ſed totius oculi verſatione circumſpiciunt. Ceſſus eſt & hianti ſemper ore. Solus animaliu nullo alio quàm aëris alimento nutritur, Colorē mutat oculis, cauda & toto corpore, redditq; ſemper quencſq; proxime attingit, præter rubrū, & candidum. Hinc adagiem, Chameleonte mutabilior: in verſipelles & varios homines. Cæterum deſuncto pallor eſt, ſanguis in corde & circa oculos tantū. Viſcera eius ſunt ſine ſplene, latet hybernis menſibus.

Theos animal eſt de genere laporū, venatu viuens, innocuū homini habitum, non colorem mutans, hyeme hirtū, æſtate nudum.

Pontici mures guſtu ſunt ſagaciſſimo. Conduntur hyeme, vt alpini, quibus magnitudo media eſt. Pabulum in ſpecus conuolunt. Falſcem herbæ mas & fœmina ſupini cauda mordicis apprehenſa detrahunt ad ſpecum. Ideoq; illo tempore detricto ſunt dorſo. Reſident inclunes, binis pedibus gradiuntur, prioribus vt manibus vtuntur.

Erinacei cibos hyemi præparant, arbores conſcendūt, è quibus excutiunt poma, quæ demū volutati ſuis inſigunt ſpinis, portantque ad cauas arbores. Mutationem Aquilonis in Auſtrum, eòdentes ſe in cubile, præſagiunt. Vbi ſenſere venatē, conuoluntur in foramā pilæ, nequid cõprehendi poſſit præter aculeos. In deſperatione verò, vrinam ex ſe reddunt rabificā, tergori ſuo, ſpinitq; noxiā, propter quod ſe appeti ſentiunt. Vrina exinanita præcipua eſt deſtergoris. Si verò tergus ipſum ea fuit aſperſum, ſpinæ ſunt putres & deciduæ. Propterea nunquā niſi in extrema ſpe maleſicio illo ſe perfundit. Calidæ aquæ aſperſu reſoluitur pila, in quam ſe conuoluerunt. Apprehenſi altero è poſterioribus pede ſuſpendio & fame necantur. Si interficerentur aliter, tergori noceretur. Eorum cute expoliuntur veſtes. Nulli reperiuntur in Creta.

Leontophonius animal est odiosum leoni, à quo quum rapitur & etaminatur, urinam spargit ipsi leoni exitialem, Reperiuntur iisdem locis quibus leones.

Meles sufflata cute distetæ, ictus hominû & morsus canû arcet. *Scyuri* tempestatem prævident, obturatisq; (qua spiraturus est venrus)cauernis, ex alia parte fores aperiunt. Caudam habent villosam pro tegumento.

Muribus magna est dulcedo furandi. Varia sunt eorû genera in Cyrenaica regione. Alij lata fronte, alij acutâ, alij pungentibus pilis et Erinaccorû genere. Ex Gyaro insula incolas aliquâdo fugauerunt, ferrumq; postea roserunt. Conduntur hyeme. Murium cinis cû melle instillatus, aut cû rosaceo decoctus, aurîu dolores sedat.

Glires genitiores senio confectos alunt insigni pietate. Senium finitur hyberna quiete. Conditi enim hi cubant, rursus æstate iuuenescunt. Hyemem integram dormiunt. Martialis lib. 5. Sõniculos ille porrigit glires. Apud eundem hoc animal sic inducitur loquens: Tota mihi dormitur hyems, & pinguior illo Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.

Mustellarû tria sunt genera, Gales, Ictis, Meles. Testiculi mustelle mulieri alligati partus cõtinèt. Hoc animal infestû est serpenti, cui cõgreditur cõmauducata ruta, quàm scit esse ipsi serpenti insensam, & exitialem. Colitur à Thebanis. Timidissima est mustella. Gaudet latebris. Melim (de quo iam sumus locuti)foinâ vel foinû dicimus. Calentius: Et laqueo fulpes, & decipe cassè foinas.

Feles antiquitus non erant mansuefactæ. Viuebant in agris, inde vrbes & domos repleuere. In genere felium mas salacissimus est, femina amantissima fœtuum. Tetro odore offenduntur, ideò exiementa sua terra operiunt, ne ab homine præmantur, aut ne prodantur odore. Noctû videt non minus quàm interdiu. Insidiantur muribus. Vocantur à nobis Cati, & Cata, Mátuanus in Sue. Sicque repugnabant votis contraria vota, Non secus ac muri Catus: ille inuadere pernam Nititur, hic rimas oculis obstruat acutus. Idem in Nicolao Tolentino feles vocat tectiuagos, vbi ait: Putes vlulare lupos, grunire sagaces Vulpeculas, grunire sues, certare canendo Tectiuagos feles. Viuunt sex annos.

Mus araneus est muris magnitudine, mustellina specie, ore oblongo, cauda gracili, ordine dentium quadruplici, frequens in Britannia. Græci *Mygalem* vocant.

Salamandra habet speciem lacerti. Nunquam prouenit nisi magis imbribus à serenitate deficiens. Ignè tactu extinguit veneni sui frigiditate. Nihil gignit. Nullus est in hoc animali sexus, teste Plinio. Si arbori irreperit, omnia poma inficit veneno, & eos qui edunt

ederint, necat frigida vi nihil aconito distās. Salua eius in quacūque corporis parte respersa omnem toto corpore decutit pilum. Hoc eius venenū extinguitur, ab iis, qui vescuntur illa. Ranarum marinarum ex aceto & vino decoctarum succus bibitur contra Salamandras.

ANIMALIA DIVERSA MANSVEFACTA, quorumque ministerio vsi sunt homines.

Remum in primis & Romulū ferunt à *Lupa* nutritos fuisse, quos Amulius auus perdendos exposuerat. Propertius lib. 2. Tu criminis auctor Nutritus duro Romule lacte lupa.

Ferunt & *Iouem* educatū fuisse à *capra*, à cuius nomine dicitur est *Ægiocus*. Politianus in Nutritia: Si quidem Creta a fertur in Ida *Capra Iouem* puerum fides aluisse papillis.

Polyphemus Cyclops nutritus est à *Lupa*. Syllius lib. 14. *Ætneo* Polyphemus erat nutritus in antro. Atq; inde antiquæ nomē feratatis amabat Vbera præbuerat paruo lupa.

Cyrus (qui postea rex fuit Persarū) *Astyagis* aui mandato expositus, nutritus est à *Canis* Sidonius. Non *Cyrum* *Agyagis* loquor nepotem, Nutritum vberē quem ferunt canino.

Telephus *Herculis* filius ex *Ange* nymp̄ha repertus est interfutices, quum adhuc esset infans, *Cerua* pastum suppedicante. Ouid. in *Ibin*: nec lenius doleas, quàm qui bibit vbera ceruæ.

Philonomia *Victimi* & *Arcadiæ* filia pastoris cuiusdam concebitu prægnans facta, quum gemellos *Paragium* & *Lycastum* peperisset, meru patris ambos abiecti in *Erymanthum*, vbi in concauam quercum delati *Lupam* repperunt, quæ abiectis propnis talulis eisdem lactauit. Auctor *Plutarchus*.

Plato quum tener adhuc infans dormiret in cunis, *Apes* nō partam mellis copiam dormiētis labellis instillare visæ sunt. Qua in re consulti prodigiorum interpretes, futurum prædixerunt, vt aliquid quando ex eius lingua melle dulcior flueret oratio, testis *Plutarchus*.

Mida *Phygio* (quum puer esset) dormienti *Formica* in os triticigrana coniecerunt. Quod ex auspiciū responso portendebat eum mortalium fore ditissimum. Auctor *Cic. lib. 1. de Diuinatione*.

Peliam. *Neptuni* & *Tyrus* filium nutritiuit *Equa*. *Alexandro* *Priami* filio (cui postea *Paridi* fuit nomen) alimentum suggestit *Vrsa*.

Aegijum. *Thyestis* & *Pelopie* filium, educauit *capra*, à qua & nomen sumpsit.

Derceto. *Semiramis* mater, speciosi adolescentis coitu prægnans facta, dum opprobrium timeret, natam mox puellam in deserto exposuit *Sylua*, volucrosa quidē & referta multis auib. quæ *Semiramis*

ramidem ipsam nutriuerunt dato ex re nomine. Syrorum enim lingua Semiramis auitium signat.

Camillam reginam Volscorum armentalis *Equa* mammis & lacte ferino nutriuit pater Metabus, autore Vergilio.

Penelope ab Icaro & *Pemboca* parentibus in mare proiecta, à *Penelopibus* auibus nutrimētum suscepit, atque etiam nomen, quum prius *Arnea* diceretur.

Habidem Hispaniæ regem, *Fera*; *Canes*, *Sues*, & *Cerna* incredibili pauerunt humanitate.

In ore *stefi. hori* infantis cecinit *Iustinia*, autor Plin. 10. cap. 29.

Pythagoras *Vrsam* omnibus formidolosam & cōspiciam feritate, apud se demulctam & exarmatā aluit. Quam dimissurum, verbis nescio quib. & quodā velut iureiurando adegit, vt nulli cunctarū animalū faceret iniuriam. Abiens illa se coniecit in latebras sylvarum, summaq; fide præstitit, in quo adiurata recesserat. Idē boui segetes abrodenti quum verba quædā magica in aurem sufflasset, eumq; monuisset, vt inferendo agricolis dāno parceret, aiunt obedientissimū bouem à lacerandis frugibus destitisse. Credat qui voler. Hoc tamen prodit Cælius ex veterum monumentis.

Grippina coniux Claudij Cæsaris *Turdum* habuit, imitantem sermones hominum, ætate Plinij.

Habebant & *Cæsariū* iuuenes *Sturnum* & *Lusciniā* Græco Latinoque sermone dociles.

Fuit & *cornuus* Romæ, qui sermōni assuetus, omnib. matutinis in rostra & forum deuolans Tyberium, Germanicum, & Drusum Cæsares nominatim, mox transeuntem populum Ro. salutabat.

cecina Volaterranus equestris ordinis comprehensas *Hirundines* victoriae nuntias amicis mittebat cum literis, quas earum pedibus ferendas alligabat.

Columba pistolas pedibus annexas obsidione Mutinensi in castra consulum pertulere *Decio Bruto* mittente.

Tygrim Romæ ostendit in cauea mansuetactā diuus *Augustus*.

Tyrtheo pecoris magistro *Ceruus* fuit mansuetactus, & quē *Syluia* puella pestebat ornabatq; violis. Verg. lib. 7. *Æneid.* Soror omnī *Syluia* cura Mollibus intexens ornabat cornua fetis, Pestebatq; ferum, puroq; in fronte lauabat. Ille manum patiens, mensæq; affectus herili Errabat syluis, rursusq; ad limina nota Ipse domum fera quamuis se nocte ferebat. Ouid. lib. 10. idem ait de *Ceruo* *Cyparisi* his verbis: Gratus erat Cyparisse tibi, tu pabula ceruum Ad noua, &c.

Apes innocuæ sederunt in ore *Ambrosij* infantis.

Aues Basilia episcopo in heremo pabulum ministrarunt.

Corbi

Corbiniani episcopi Romam euntis quum *Vrsus* asinū deuorasset, deuorati loco, sarcinam vectauit imperante præfule.

Sewerus abbas *Passerem* habuit manibus suis intrepidè aduolantem, & porrectum capientem cibum.

Laxatus è spelunca *Leo* famelicus in *Darium* martyrem, nō solum non ei nocuit, ac etiam ab aliis feris eum tutatus est, sub Imperatore Numeriano.

Didimus abbas, & Anachoreta *Colubros* & *Serpentes* innocuos pedibus conculcabant.

Erasmo Campano Episcopo (qui Diocletiano imperate floruit) inter vastas nemorum solitudines *Coruus* pastum attulit.

Eadmundi Anglorum regis & martyris abscissum caput, lupus alioqui sæuissimus intactum seruauit & illatum.

Eulycius *Visum* habuit sibi obsequiosum, & obedientem.

Mandato *Eustorgii* Mediolanensis episcopi *Lupus* iugo se submit, & currum traxit, quo tria Magorum corpora aduhebantur in Italiam. Prius enim comederat duo iumenta, quibus currus ipse volebatur.

Adrianus Imper. geminos *Leones* inuistata feritate horribiles & diuturna frendentes inedia ad concerpendum raptim *Eleutherium* episcopum laxari imperauit, Qui tamen non solum non nocuerunt sancto, at pedibus eius aduoluti innocua reclinauerunt capita.

Egidio, Atheniensis in deserta solitudine degenti, *Coruus*, ministerium præbuit & alimentum.

Paulo primo Anachoretæ solitariam in latebris ferarum vitam agenti, *Coruus* quotidie dimidiatum panem afferebat. Quum autem eo venisset *Antonius*, vt Paulum ipsum videret, *coruus* integrum attulit panem, & propter nouum hospitem cibum duplicauit.

Paulus Leonensis *Draconem* mansuefecit.

Philippus apostolus *Draconi* imperauit, vt innocuus abiret in latebras. Quod & fecit Draco, nemini profus iniurius.

Heracles philosophus *Draconem* habuit mansuefactum, eun-rique & quiescenti solitum adesse & assistere velut comitem.

Syluestres aues relicto nemore, intrepidæ aduolabant ad *Maseotium* abbatem Pictauiensem, eius manu tritici grana, & frustula panis rostro decerpentes.

Sindrigal, Lituaniæ princeps post Vitoldum, *Vrsam* habuit, quæ omnibus matutinis relicto nemore domū eius accedens, fores pedibus percutiebat, apertoq; hostio porrectum capiebat cibum.

Thoas Achaius *Draconem* domi diu fouit. Considerans demum quam periculosum esset serpentē alere, ipsum in solitudines procul tulit, atq; ibidem reliquit, Quo factō rediens, quum incidisset in

in latrones, & instantis periculi metu acclamasset, audita hominis voce aduolauit Draco. & aduersum vim latronū suppetias attulit.

Ferunt *Aiaci* Locrensi mansuetum *serpentem* fuisse quo cum bibebat, & versabatur.

Seriorius *Ceruum* habuit, quam in expeditionibus suis habebat semper comitem, fingens *Dianæ* esse numen, à quo res gerendas auspicaretur.

Porus (quæ *Alexander* debellauit) habuit *Elephantū*, qui rectore tubente procumbebat in genua, & se submittebat. Auctor *Curtius*.

Helyas propheta cibum accepit à *Corno* in torrente, cui nomen *Carith*.

*Helenu*s abbas fatigatus sarcina (quam ferebat) *Onagrū* iussit accedere, & dorsum oneri submittere. Paruit fera, & quam longè sancto placuit, onus ipsum peruexit. Idè à reperto *Crocodilo* flumè præteruectus est, quū neque pons adesset, nec appareret portitor.

Liberatus episcopus (qui sub *Adriano* passus est) post varia tormenta, famelicò *Leoni* deuotus, fera ad eius pedes innocua procumbente, illæsus permansit.

Diuersa quoque & horrendæ feritatis belluæ laxatæ sunt ad deuorandum *Mammetem* martyrem, quæ tamen sauitiæ prioris immemores, ad eius pedes exarmatæ se prouoluerunt.

Habuit *Macarius* confessor in desertis nemorum locis vicinam cellæ suæ *Leenam*, cuius catulis cæcis quum restituisset visum, fera obsequij memor, eidem pelles ouium, & pecudum (quas venabatur) afferebat.

Zozimo abbati paruit agrestis *Leo*.

Hanno Carthaginienſis primus omnium *Leonem* mansuefecit.

Merites, rex *Ægypti* *Cornicem* habuit ad eò cicurem & mansuetam, vt quoquo iussisset ille, epistolas deferret: non ignorans quò transuolandum esset, aut vbi confidendum.

Cælius prodit *Cynocephalos* in *Ægypto* literarum ductus perdidicisse & saltationum gestiuolos motus.

Plinius scribit *Pantheram* patri cuiusdam *Philenis*, affectatoris sapientiæ, blanditam fuisse, vt delapsos in foueam catulos extraheret illinc.

Micie venatori in foueam lapsò *Canes* multis larratibus dolorem testati, subsidium ferre voluerunt, eumque apprehensâ mordicus veste illinc extraxere.

Mentor Syracusanus *Leonem* in Syria repertum, quū expauescetet, timenti protinus sese opposuit fera, eiusque vestigia cæpit lambe re, similis adulant, donec ex pede *Leonis* (in quo tumorem & vulnus animaduertat) surculū ingentem extraxerit, ipsumque

Leon

Leonem liberauerit cruciati.

Helpis Samius viſo in Africa Leone pauidus arborem conſcendit. Tum *Leo* ad arborem præcumbens, hiatu miſeratione quærebat. Habebat enim ingentem ſpinam pedi infixam, quam quum reuelliffet *Helpis* gratiam retulit, fera venatus aggerendo.

Chriſtiana virgo *Viperis* & *aspidibus* (quarum ſimulachra excitabat neſcio quis magus) deuota, euafit incolumis, & illæſa.

Vrſus laxatus fouea ad inferendam mortem *Cerbonio* epifcopo, relicta feritate eundem cœpit amplecti, & circum lambere.

Eodem modo laxatus in *Donatillam* virginem *Vrſus* poſita feritate ad eius pedes manſuetus decubuit.

Expoſitus famelicis *Leonibus* in prædam *Daniel* propheta euafit incolumis.

Pontianus martyr (qui paſſus eſt ſub imperatore Antonio) geminos *Leones* in ſuam mortem laxatos exaimauit.

Vrſi laxati ad interficiendum *Ponſium* epifcopum decubuerunt ad eius pedes innocui.

Reperiuntur & alij ſancti feris & belluis expoſiti, qui tñ mortem illam effugerunt, vt *Andronicus* Ephēſius, *Albanus*, *Blandina* virgo, *Bafilides*, *Benignus* præſbyter, *Thecla*, *Dorotheus*, *Quiriacus*, *Prifca*, *Pontianus*, *Probus*, *Taracus*, *Flocellus*, *Germanicus*, *Venantius*, *Marinus*, *Martina* virgo, *Mymas*, *Magnus* martyr, *Mammes*, *Theodoſia*.

Androdus à Domino Africã prouinciam adminiſtrante quorundam dianis verberibus ad fugam coactus, ſeceſſit in deſerta *Libyæ* cum obuiò *Leoni* ad genua ſua puoluto ingentẽ ſtirpẽ è cruciatu pede reuelliffet, cœceptamq; ſanctam vulnere intimo expreſſiffet, ferunt beſtiam in hoſtimentum beneficij *Androdo* aliquot poſt annis comitem adhæſiſſe, & opimiores (quas venaretur) carnis præparaffe. Pertæſus demũ vitæ illius ferinæ *Androdus*, quũ reuoluiſſet antrũ, fato inauſpicato cõprehenſus eſt à domini ſatellitibus, ferifq; adiudicatus. Vbi idẽ *Leo* (qui in venatu captus fuerat) agnitum medicum ab iniuria reliquarum beſtiarum tutatus eſt. Petentibus ppter ea cunctis (qui aderant) pœnã ſolutus eſt *Androdus*, eiq; populi ſuffragio donatus *Leo*. Quẽ quum tenui loco conuinctũ cõpitarim per urbẽ traheret, ſequentes cũ plauſu dixiſſe feruntur, Hic eſt leo hoſpes hominis, Hic eſt homo medicus *Leonis*.

VERMES DIVERSI.

Campe genus eſt vermis, arboribus & herbis horteniſibus inſeſtiſſimum. *Columell.* lib. ii. Nec ſolũ teneras audent erodere frondes *Implicitus* conchæ *Limax* hirsutaque *Campe*.

Cantharides vermiculi ſunt virides aureis ſparſi maculis, quorundam ſucco

succos instar est veneni. Quid. In Ibin. Cantharidum succos dante
parente bibas. Hinc adagium natum, *Myfia cantharis*: de homun-
culo abiectissimo.

centipeda, vermis est pilosus, multis pedibus arcuatim repens.
Est & *chrysalis* genus vermis.

conueluolus vermis eruca minor, rodit pubescentes vvas.

Eruca vermis tenaciter hæret, repit in olerum folia, & abrodit,
presertim brassicas. Oliam arborem turpi facie depastam relin-
quit. Nascitur tempore humido & lento.

Galba vermiculus est exilis, qui nascitur in æsculis.

Cnips vermiculus eroso ligno semper locū mutare nititur. Hinc
adagium, *Cnips* in loco stare nō potens: in homines inconstantes.

Est & inter materiarum pestes *Tredo* vermis dictus quod denti-
bus terat & erodat.

Cerastes vermis vbi tantum erosit, quantum ad corporis volu-
ptationem satis est, generat alium.

Ips cornua & vites rodit, vt *cips* frumenta, *Trips* ligna, *sis* vestes.

Levitra, *Midās* fabam.

Lampyrus noctu lucet, Latine vocatur *Noctililaca* seu *Nitedula*.

Bombyx aranearum instar fila ducit tenuissima, quibus pretiosæ
admodum vestes fiunt, quæ vocantur *Bombycinæ*. Aliter vocatur
Bombylius, & *Necydalus*.

Zytta vermiculus nascitur in lingua canum, qui si catulis exima-
tur, nec rabidi fiunt, nec fastidium sentiunt.

Melolantha genus est scarabei, colore viridi nascens.

Mellepeda nomen sumpsit à pedum multitudine.

Mylochos est de genere blattarum, nascitur circa molas.

Onystrus multiples est, fusci coloris, sub lapidibus viuens, aut fi-
gulinis vas. Tactus arcuat sese, & in formam pilæ contrahit. Ali-
ter dicitur *Tylus*. Is est qui aliter *Multipeda* vocatur.

Pyriocampa venenato sunt morfu. Nascuntur in pinu arbore.

Pyrausta vermis est de specie araneorū, fauis perniciosus. Voli-
rat ad lucernas tantisper dum cōbustis alis pereat. Hinc adagium.

Pyrausta gaudere gaudium: De momentanea & breui lætitia.

Sanguisuga vermis est aquatilis, cruoris appetens. Aliter vocatur
Hirudo Horatius in arte: Non missura cutem nisi plena cruoris
bitudo.

Crabrones ex putridis equorum carnibus enascuntur.

Solisuga genus est formicæ venenatæ, lucem refugiens. Vnde
inditum nomen. Huic contrarium est cor vespertilionis.

Tarmes vermiculus carnem exedit. Vitruuius lib. 2. de Archite-
ctura: Sed ea quæ habet in se plus caloris, præreat & alit tarmitem,

ab eoque vitiatur.

Tinea libros & vestes abrodit. Horat. lib. 1. Epist. Aut tinea pars
sces taciturnus inertes.

Tipula sex habet pedes, tantæ leuitatis esse dicitur, vt super
quam cutrens non desidat. Plaut. Neque *Tipula* pondus leuiss
est, quàm fides lenonia.

Voluus vermiculus est prærodens pubescentes vuas. Aliter
pellatur *Conuoluolus*.

Bruca vermicalus est volitans, sed sine alis, qui herbas erodit.

Xylophagus albus est & obæsus, nigro capite. Nascitur in can
lignorum, quæ corrodit. Hunc in Ponto & Phrygia comedunt
luxuria.

Tenebras amant *Blatta*, vitam lucemque fugiunt, in balneis ma
xime humido vapore progeneratæ. Verg. lib. 4. Georg. Lucifugis co
gesta cubilia blattis.

Rutuli aridam terram fodiunt, fauosque in modum spongiæ
stulosa medicata melle conficiunt.

Aranæus vermis est lanuginosus, & serpentis in modum rep
quo dissecto inueniri dicuntur intus vermiculi duo, qui ad allig
mulieribus ceruina pelle ante solis ortum, præstant ne cõcipiant.
Flores arborum populatur, & ita quandoque abrodit, vt sterile scant.

Buprestis similis est scarabeo. Fallit inter herbas boue, vnde me
ruit nomen, deuoratusque tacto felle ita inflammat, vt rumpat.

Cantharoleihrus brachia habet, & in cauda spiculum.

Atilus aculeum habet in ore. Laniusculis quibusdam bestiolis
in fluuiis supernatant) enascitur, frequens propterea iuxta aqua.

Oestrus aliter seu *Oestrus* appellatur. De hoc Verg. li. 3. Georg.
Est lucos Silari circa, ilicibusque virentem. Plurimus albumum
litans, cui nomen a silo, Romanum est, *Oestrus* Graij veteres
cantes: Asper acerba sonans, quo tota exterrita syluis. Diffugit
armenta, fugit mugitibus æther Concussus. *Atilium* quidam
banum vocant, alij diuersum faciunt. *Tabanus* autem nascitur
ligno in quo plurimus est humo.

Chrysalis vermiculus duro cortice mouetur ad tactum arane.

Cicidela vespere lucent per arua, Græci *Lampyrides* vocant.

Cossi gignuntur ex ligno. His veteres in cibo vsi sunt.

Gurgulio vermis est frumenti vel fabæ. Verg. lib. 1. Georg. pop
lantque ingentem farris aceruum *Gurgulio*, atque inopi meru
formica senectæ.

Papilionæ vermes sunt, ex quorum stercore enascuntur *Tinea*
Lucernarum luminibus aduolant. His contrarium est iecur capiti
Cæras depascuntur, & relinquunt excrementa, quibus *Tercid*
gignit

giuntur. Eorum aduentus veris initium indicat.

Petauri generantur sordibus aridi soli.

Ranca vermes nascuntur in radice quercus.

Phalangium simile est formicæ, sed maius tamè rufo capite, reliqua parte corporis nigra, albis intercurfantibus respersum guttis. Acerbius pungit, quàm vespa. Viuit circa furnos & molas. Ab eo percussis si alterum eius generis ostendatur, remedium affert.

Ricini vermiculi sunt, quibus infestantur canes.

Rhagio similis est nigro acino, ore minimo, sub aluum breuissimis pedibus tanquàm imperfectis. Quos momordit, eodem afficit dolore, quo Scorpius.

Asterion vermis est, cuius morfu genua labefactantur.

Myrmecion caput habet simile formicæ, Aluum nigram guttis albis distinctam. Eodem torquet dolore, quo vespa.

Triphe similes sunt culicibus. Sunt & alia pleraque nomina, vt *Chrysalis*, *Cymex*, *Collutus*, *Gryllus*, *Hepacontinus*.

SCULPTORES, CÆLATORES,

Statuarij, & Marmorarij.

A*lchimedon* nomen est cælatoris & vascularij apud Vergilium dicentem: Pocula ponam Fagina, cælatum diuini opus Alchimedontis.

Alcon nomen est argentarij, qui *Æneæ* pateram cælauit.

Plinius scribit proximos à Mentore fuisse *Bætum* & *Aragāta*. De *Alcone* & *Bæto* Vergilius in *Culice*: Nec pocula gratum *Alconis* referunt *Bæti*que *toreuma*,

Eurycion nomen est fabri argentarij apud Verg. lib. 10. Quæ bonus *Eurycion* multum cælauerat auro.

Polycletus statuarius fuit, *Ageladis* discipulus, qui quantū reliquos superauit in forma hominum ad veritatem effigianda, tantū absuit ab autoritate reddenda formæ mininum, quod *Phidix* & *Alcameni* datum est. Signa fecit ex ære nobilitata scriptorū præconio, vt *Astragalixontes*, id est, talis ludætes, De eo & aliis *Mart. lib. 8*. Quis labor in *Phiala*? docti *Myos*: an ne *Myronis*: *Mentoris* an manus est, an *Polyclete* tua?

De *Euphranore* *Fabius* lib. 12. sic ait. *Euphranorem* admirandum facit, q; & cæteris optimis studiis inter præcipuos, & pingendi fingendiq; idem mirus artifex fuit. *Iuuen. Sat. 3*. Hic aliquid præclarum *Euphranoris*, & *Polycleti*.

Mentor primus claruit argento cælando, qua in re magnam præmeruit laudem. Testimonium laudis ei perhibuit *Capitolinus Iupiter*, & *Ephesia Diana*, quibus consecrata fuerunt artis eius vasa. *Iuuenalis Satyr. 8*. Multus utique labor, rara sine *Mentore* mensa.

Phidias sculptor Atheniēsis claruit minoribus simulachris scul-
pēdis. Idem fecit statuam Mineruæ ex auro & ebore amplitudine
x x v i cubitorum: in cuius scuto cælauit prælium Amazonum, &
Gigantomachiam, In soleis pugnam Lapytarū & Centaurorum.
Plinius eum vocat artificē nunquam satis laudatū. Fabius: Phidias
(inquit) diis quā hominibus efficiendis melior. In ebore verò lon-
gè citra æmulum, vel si nihil nisi Mineruam. Athenis, aut Olym-
pium in Elide Ionem fecisset. Mart. lib. 3. Artis Phidiacæ torrum
clarum, Pisces, aspicias, adde aquam, natabunt.

Inter omnium opera præcipuam laudem meruerunt. *Tabula A-*
rystidis Thebani pictoris, quā centum talentis licitatus est rex Atta-
lus. *Medæa* & *Ajax Timomachi*, quas tabulas Cæsar dictator emi-
talentis octoginta. Candaules rex Heraclidarum *Bularchi* pictoris
in qua erat Magnetum, prælium, pari rependit auro. Rhodiis pe-
percit rex Demetrius, ne *Trotogenis* tabulā cremaret. Vefanus apud
pueri *Gnydiam* Venerem maximè nobilitauit. Immortale nomen
peperit Phidias *Iupiter Olympias*, vt Mentori *Capitolinus* & *Dia-*
na Ephesia. *Dyadumenus* molliter iuuenis Polycleti centum talentis
nobilitatus. *Cyclis* Tabulam *Argonautas* talentis cxxliiii. merce-
tus est Hortensius orator. Nicias Atheniēsis pictam *Homeri* *metre-*
mantiam vendere voluit Attalo regi talentis l x. Zeufis pinxit
Archigallum, quā picturam l x. sesterciiis æstimatam Tiberius
princeps cubiculo suo inclusit.

Myro statuarius fuit numerosior in arte quā Polycletus. Vteb-
tur ære Deliaço. Ageladis fuit discipulus. Hunc maximè nobilita-
uit Bacula celebratis versibus. Fecit & Canē, & Discobolon &
Persea & Pristes, & Satyrum admirantem tibias, & Mineruam, &
Delphicos pentathlos Punctatiasta. Item Herculem. Cicadæ mo-
numētum, & Locustæ, & Apollinē. Ipse tamen corporum tenuis
curiosus, animi sensus non expressit. Iuuenalis Saty. 8. Et cum Par-
rhasij tabulis signisque Myronis.

Lysippus Sicyonius adeo claruit sculptura, vt ab eo solo fingi ve-
luerit Alexander, quemadmodum pingi à solo Apelle. Horatius
Edicto cauit, ne quis se præter Apellem Pingeret, aut alius Lysip-
po duceret æra. Hunc Plinius ait fecisse ad 610, opera.

Arcefilas sculptor fecit simulachrum Dianæ, in quo Simonides
lusit epigramma.

Callimachus sculpturam in tenuiorem, exquisitioremq; discipuli-
nam reduxit. Nam ipse prius lapidem perforauit, minutatimque
tractauit.

Dioponus, & *Scybis* Cretensis, Sicyonem se contulere, vbi fuit
quondā præcipua omnium metallorum officina, ibiq; sculpendo
marmo

marmoru primi claruorunt.

Epitherses discipulus fuit *Lysippi*.

Praxiteles marmore nobilitatus est: duplicique Venere, Coa & Gnydia, sed Gnydia præcipue, cui ob elegantem formam noctu congressus est puer, relictis maculis tantæ libidinis indicibus, *Quintianus*: Cedat, *Praxiteles*, cuius muliebris imago procacem impulit ad coitum iuuenem. Sunt tamen qui hoc dicant de alio simulachro. Scripsit quinque volumina nobilium operum in toto orbe, Speculum argenteum primus fecit.

Theodorus, & *Teladeus* fratres Samij, Rœci filij, sculptores celeberrimi fuerunt, quorum *Teladeus* Pythij Apollinis signum in Samo incepit, *Theodorus* Ephesi alio saxo absoluit: quibus simul compositis, ita cohæsit & conuenit, vt ab vnicuique artifice & eodem lapide factum videretur. Fuit etiam *Theodorus* nobilis architectus, qui suasisit vt carbones subiicerentur fundamentis templi Dianæ Ephesiæ. Idem primus ferrum fundere docuit, & ex eo statuam fecit ferream.

Timotheus sculptor vnus fuit eorum, qui *Mausolæum* *Arthemidis* cælauerunt.

calamis cælator fuit, cuius manu cælata duo pocula Germanicus Cæsar donauit *Cassia* Syllano. Fecit & Apollinem positum in hortis *Seruilianis*.

Scopas cælauit *Mausolæum* cum *Bryaxi*, *Timotheo* & *Leocare*. Ab oriente cælauit *Scopas*, à Septentrione *Bryax*, à meridie *Timotheus*, ab occasu *Leocares*.

Pythis in fastigio *Musolæi* quadrigam fecit marmoream altitudine pedum c x l. quæ totum opus inclusit.

Fecit *Menestratus* *Herculem* & *Ephesi* in templo *Dianæ* *Hecatem* tanta marmoris radiatione, vt in eius contemplatione æditui admodum parcere oculis.

Socrates sculptor fecit *Charites* in *Propyleis* Atheniensium.

Papippus *Praxitelis* discipulus fecit *Zerû*, & *Amphionem*, *Dicem* & *Taurum*.

Eutichides *Liberum* patrem. *Timachides* fecit Apollinem canentem cithara.

Philiscus *Venerem* in *Ostauæ* porticu. Item *Latonam*, *Dianam*, *Musas* nouem, & nudum Apollinem.

Polycles & *Dyonisius* filius *Timarchidis* *Iouem* æde proxima, *Heliodorus*, *Pana* & *Olympum* lucantem.

Polycharmus *Venerem* lauantem sese, & *Dædalum* astantem.

Lysias *Quadrigam*, currum, Apollinem, & *Dianam* ex vno lapide.

Amphistratus simulachrum *Callisthenis* historiarum scriptoris.

Agessander, Polydorus, & Athonodorus. Rhodij, ex vno lapide fecerunt Laocontem & liberos, draconumque mirabiles nexu.

Cratherus cum *Pythodoro*. *Polydeces*. cum *Hermolao*. *Pythodorus* cum *Artemone* palatinas Cæsarium domos repleuere probatissimis signis.

Diogenes Atheniensis & *Carsatides*, decorarunt Pantheum Agrippæ.

Arcasillus fecit *Lexaniam* marmoream, quam Varro dixit se habuisse. Item aligeros ludentes cum ea Cupidines, quorum alij religatam tenerent, alij è cornu cogerent bibere, alij calcearent foccos, omnes ex vno lapide.

Coponius fecit x i i. nationes quæ sunt circa Pontum.

Canaeus statuarius simulachra fecit marmorea.

Sauros & *Bathracus* Lacones, fecerunt templa Octauiae portibus inclusa.

Myrmecides Quadrigam fecit cum agitatore, quam cooperuit alis musca.

Callistrates Formicas, quarum pedes & alia membra videri non poterant.

Mys cælator fuit argentarius. *Martialis*: Quis labor in Phiala docti Myos, an ne Myronis?

Pyrgoteles sculptor fuit gemmarius, à quo solo gema sculptisse voluit Alexander.

Alcimenem Atheniensem docuit *Phidias*, sculptorem nobilem, cuius permulta opera Athenienses in sacris ædibus posuere præclaramque Veneris imaginem extra muros, quæ appellatur *Aphrodite Exapolis*: huic supremam manum imposuit *Phidias*.

Agoracritum Parium docuit *Phidias*, quem adeo amavit, ut eius nomini pleraque ex suis operibus donauerit. Certauit *Agoracritus* in *Alcmanè* de Veneris faciendâ, vicitque *Alcmanes*, non opere, sed ciuitatis suffragiis contra peregrinum suo fauentis. Quare indignatus *Agoracritus* signum suum vendidit, ea lege ne Athenis esset, appellauitque *Nemesim*. Quod simulacrum positum est in *Rhamnunte* pago Atticæ, quod *M. Varro* omnibus signis prætulit.

Antipater Satyrum in phiala grauatum somno collocasse veniunt quam cælasse dictus est. Inter eos, qui in argento cælando claruerunt sequentes numerantur à *Plinio*. *Mentor*, *Agrages*, *Baus*, *Myr*, *Antipater*, *Siratonicus*, *Cyxicenus*, *Tauricus*, *Aristo*, *Onichus*, *Hecateus*, *Praxiteles*, *Posidonius*, *Ephesus*, *Ladus*, *Stratites*, qui prælia & armatos cælauit.

Zopyrus, qui *Ateopagitas*, & iudicium *Orestis* cælauit in duobus scyphis x i i. pondo æstimatis.

Pyrrheas cuius duæ vnciæ viginti venierunt: *Vlysses* & *Diomedes*

deserant in Phialæ emblemate Palladium surripientes. Fecit & rocos in paruulis potoriis.

Habuit & *Tenecer* Crustarius famam.

Zenodorus Mercurij statuam fecit in ciuitate Galliæ Aruernis. Item mādato Neronis colossum cx. pedū longitudine dicatū Soli, Phidias q̄muli fuere Alcmenes, Critas, Nestocles, Hegleas, Deinde Agelades, Callon, Polycletus, Phragmon, Gorgias, Lacer, Mycon, Pythagoras, Scopas, Perelius.

Polycletus discipulos habuit argium, Afopodorum, Alexim, Aristidem, Phrinonem, Dinonem, Athenodorum, Dameam, Clitorum, Myronem, Lycium. Olympiade xcv. florere Naucydes, Dynomedes, Canachus, Patrocleus.

Olympiade cii. polydes, Ghephisi-dorus, Leocares, Epatorus, Olympiade ciiii. Praxiteles, Euphranos, Olympiade cvii. E-chion, Thermachus. Olympiade cxiiii. Lysippus, Lysistratus, Sibennis, Euphronides, Softratus, Ion, Syllanion nullo doctore nobilis factus; qui discipulos habuit Theusim & Iadem. Olympia de cxx. Euthichides, Eutyocrates, Lahippus, Chephisi-dorus, Timarchus, Pyromachus. Olympiade cctv. Antheus, Callistratus.

Pythagoras Reginus pancratiastem Delphis posuit. Hunc vicit *Leonius*, qui fecit Stadiodromon a stylon, qui Olympia ostenditur. Et Lybin puerum nudum tabellas tenentem & ferentem mala. Syraculis autem claudicantem, cuius vlcis dolorem spectatores videbantur sentire. Item Apollinem Citharædum. Primus nervos, & venas, & capillum diligentius expressit.

Pythagoras Samius pythagoræ Ahegini discipulus fecit signa fortunæ seminuda. Lahippus, Beda, Eutyocrates discipuli fuerunt Lysippi. Eutyocratis discipulus fuit Tysicrates Sicyonius.

Tel-phanes phocæus habitauit in Thessalia, vbi opera eius laudantur. Fecit Larissam, Spirarchum. pentathlon, & Apollinem.

Aristide polycleti discipulus fecit quadrigas, & Aigas.

Tysicrates Lenam meretricem, quæ Aristogitonem & Harmodium tyrannicidas nullis vnquam tormentis adacta voluit prodere.

Aliorum & Sculptorum & Statuariorum nomina sunt Grefilas, Pericles Olympius, Cedhisidorus, Chereas, Cretsilus, Demetrius, Dædalis Dynomees, Euty-chides, Hegias, Butyreus, Lycius Myronis discipulus, Menechmus, Nancerus, Niceratus, polydes, pythius, rhoënis Lysippi discipulus, Stypax, Cyprius, Syllanō, Theodoros autor Labyrinthi Samij. Xenocrates Tysicratis discipulus, Ariston, Callafes, Desias. Cantharus Sicyonius, Dæonyfidorus, Citiæ discipulus, Deliades Euphorion, Eunicus, & Hecateus,

Argenti cælatores Lesbœcles, Prodorus, Pythodicus, Polygnotus, Scinus, Apollodorus, Androbolus, Asclepiodorus, Antimachus, Anthenodorus. Alia sunt infinita huiusmodi nomina apud Plinium lib. 34.

PICTORES DIUERSI.

Fuit *Phidias* initio pictor, pinxitq; Clypeum Athenis.

Panæus eius frater pinxit *Ægidam* *Mineræ*.

Bularchus *Magnetum* prælium.

Hygiemon primus in pictura marem sceminamq; discreuit.

Eumæus Atheniensis figuras omnes imitari ausus.

Cimon *Cleonæus* eius inuēta excoluit, obliquasq; imagines inuenit, articulis membra distinxit, venas protulit, in veste rugas, & sinus inuenit.

Pythis certauit in *Timagorâ* *Chalcidensem* de præstātia picturæ.

Polignotus *Thasus* primus mulieres lucida veste pinxit, instituit

os adaperire, dentes ostendere, vultum ab antiquo vigore variare.

Pinxit *Delphis* *ædem* & *Athenis* porticum, cuius partem etiam mercede pinxit *Mycon*.

Mycon alter minor filiam habuit *Timaretem* pictoricem.

Olympiade xc. fuerunt *Aglaophon*, *Cephalodorus*, *Phrylus* *Euenor* pater *Parhasij* pictoris.

Apollodorus Atheniensis primus species exprimere instituit, primusq; gloriam penicillo contulit. Fecit sacerdotem adorantem, & *Aiacem* fulminatam.

Zeusis arte picturæ tantas opes sibi comparauit, vt in earum ostentatione *Olympiæ* nomen suum autem in textu literis ostentaret. Postea opera sua donare instituit, vt *Alcmenam* *Agrigentinis*, *Pana* *Archelao*, quod nullum pretiū putaret esse illis dignum. Fecit & *Penelopē*, & *Athletam*, adeoq; sibi in illo placuit, vt vestium subscriberet celebrem ex eo, inuisurum aliquem facilius, quam imitaturum. Fecit & magnificum *Iouem* in throno astantibus *Diis*, & *Herculem* infantem dracones strangulantem, *Alcmena* matre coram pauente, & *Amphitryone*. Tanta fuit diligentia, vt *Agrigentinis* facturus tabulam (quam in templo *Iunonis* *Lacinia* dicebant) virgines eorum nudas inspexerit, & quinque elegerit, vt quod in quaque laudatissimum esset, pictura redderet.

Æquales eius, & æmuli fuerunt, *Timanthes*, *Androcides*, *Eupompus*, *Parhasius* descendit in certamen cum *Zeuside*: & quum *Zeusis* detulisset vvas adeo ingeniose pictas, vt ad eas aues deuolaret, *Parhasius* lintheum attulit, veritate adeo representata, vt *Zeusis* alituum iudicio tumēs flagitaret, remoto lintheo ostendi sibi picturam, & intellecto errore palmā concederet: quoniam ipse aues

sefel

sefellisset, Parrhasius verò se artificem. Idem Zeufis postea pinxit puerum uas ferentem, ad quas quum deuolassent aues, iratus est operi suo quòd uas pinxisset melius, quàm puerum. Nam si puerum consummasset, aues timere debuérat. Pinxit quoque Helena & Marfiam religatum. Parrhasius primus Symmeriam picturæ dedit, primus argutias vultus, elegantiam capilli, venustatem oris expressit, & artificum confessione in lineis extremis paleam addeprus est. Vide alia eius opera quàm plurima apud Plin. Superatus est tamen à Timante in Aiace.

Pinxit *Timantes* Iphigeniã aris immolandam, parëtibus propè lachrymãtibus velato patris eius vultu, quem digne non poterat ostendere. Item Cyclopem dormientem. Alij in hac arte celebres fuerunt. *Euxinidas* præceptor Aristidis, *Eupompus* Pamphili, *Apellis Pamphilus*, qui neminem minoris talento docuit annis decem. Quam mercedem ei dederunt *Apelles* & *Melantius*. Clari etiam extitere *Echion* *Therimachus*, quos omnes superauit *Apelles*, voluminibus editis, quæ etiã doctrinam continent. Cedebat tamen *Amphioni* de dispositione, *Aclepiodoro* de mensuris. Idem nauigauit Rhodum ad videnda opera protogenis pictoris excellentissimi. *Apelli* autè fuit perpetua consuetudo nullum diè quiquisunque negotiis occupatum præterire, quin lineam aliquam duceret ducendo exerceret artem. Ad eius officinam frequenter uentitabat *Alexander*, qui etiam edicto vetuit ne ab alio pingeretur. Venerem *Cois* inceptam moriens reliquit imperfectam, nec receptam est qui tam egregio operi vellet succedere. Pinxit *Alexandrum Magnum* fulmigerum in templo *Dianæ Ephesæ* talentis xx. Numerosa in super opera, quæ ponuntur à *Plinio*.

Aristides Thebanus æqualis fuit *Apelli*. Primus animum pinxit & sensus omnes expressit. Vnam eius tabulam *Attalus* rex centum talentis emisse ferrur.

Aclepiodorum in Symmetria mirabatur *Apelles*. Et *Mnason* tyrannus pro duodecim Deis dedit in singulos *Mnas* tricenas.

Idem dedit *Theomnesto* in singulos heroas *Mnas* centenas.

Nichomachus Aristodemi filius, pinxit raptum *Proserpinæ*: Item *Vlyssæ* pileatum, *Apollinem*, *Dianam*: Deum matrem leoni insidentem, & nobiles *vacas* arreptantibus *Satyris*, & *Scyllã*. Fuitq; in ea arte omnium velocissimus. Discipulos habuit *Aristidem* fratrem. *Aristoclem* filium, & *Philoxenum* Eretrium, qui vltimus pinxit prælium *Alexandri* cum *Dario*: Item *Lasciuiam*, in qua tres *Sileni* comestantur.

Nicophanes fuit elegans & concinnus.

Apellis discipulus fuit *Persæus*.

Aristidi discipuli fuerunt *Niceros*, & *Aristippus*, qui pinxit Satyrum cum scypho coronatum *Aristippi* Antoides & *Euphranor*, *Pyreicus* humilia secutus, humilitatis tamen summam adeptus est gloriam. Pinxit tonstrinas, sutrinas, asellos, & obsonia.

Serapion pinxit scenas & hominem pingere non potuit.

Dionysius nihil præter homines pinxit, unde & *Anthropographus* dictus est.

Callicles parua quædam pinxit.

Antiphilus Hesionem, Alexandrum, & *Philippum* cum *Minerva*, *Liberum* patrem, *Cadmum*, *Europen*, *Gryllum*,

Arellius floruit Romæ paulò ante Augustum.

Amulius *Minerua*, quæ spectatè spectabat, quacumque aspiceretur. Post eum in pretio fuit *Cornelius* Pinus, & *Achus* Priscus.

Paucias *Sicyonius*, *Briecis* filius, discipulus fuit *Pamphili*, qui primus lacunaria pingere instituit. Paruas pingebat tabellas, maxime pueros. Pinxit *Glycerem* coronarum inuentricem (quam amabat) sedentem cum corona.

Euphranor *Isthmius* fecit *Colossos*, & *Marmora*, ac *Scyphos* scalosus. Scripsit volumina de *Symmetria* & *Coloribus*.

Euphranoris coætaneus fuit *Cyclias*, cuius tabulam *Argonautas* *Horiensius* orator mercatus est taleris *cxliiii*. ut iam diximus.

Antidotus discipulus fuit *Euphranoris*, fecit *Clypeo* dimicantem, & *Luctatorem*, & *Tibicinem*.

Antidoti discipulus fuit *Nicias* *Atheniensis*, qui mulieres diligentissime pinxit. Eius opera multum probabat *Apelles*.

Maronites *Glaucionis* *Corinthij* discipulus, pinxit *Achillem* habitu virgineo occultatum *Vlyssè* deprehendentem, & alia quædam.

Metrodorus Pictor fuit, & Philosophus magnæ celebritatis, quæ *Athenienses* miserunt *L. Paulo Emilio*, post *Persecum* deuictum, petenti probatissimum Philosophum, ad erudiendos liberos, & Victorem ad triumphum excolendum.

Timomachus *Bizantinus* pinxit *Cæsari* dictatori *Aiacem* & *Medeam* tabulas *lxxx*. talentis venundatas. Fecit in super *Orestem*, *Iphigeniam*, & quædam alia.

Aristolaus *Pausij* filius, & discipulus pinxit eadè *Apillinis* *Delphis*.

Antiphilus puerum, ignem constantem, & lanificium, in quo properabant omnium mulierum pensa, *Satyrum* cum pelle, *Panthæna*, & alia multa.

Aleimachus pinxit *Dioxippus*, qui *Pancretatio* uicerat in *Olympia*. *Ctesilochi* opus fuit *Iupiter* *Bacchum* parturiens, & ingemiscentem muliebriter inter obstetrices & earum clamorem.

Testidemus fecit *Oechalix* expugnationem, & *Laodomiam*.

Cleſides

clefides reginæ *Stratonices* iniuriam, à qua nullo honore fuerat exceptus. Pinxit & voluptatem cum piscatore, quem regina dicebatur amare.

Cratinus Comædus Athenis Pompeium pinxit.

Enchides bigam regis cum victoria.

Iphus Neptunum & victoriam.

Habron Amicitiam & Concordiam & deorum simulachra.

Nicearchus Venerem inter Gratias, & Cupidinem. Herculem rultem infantiæ pœnitentia.

Nealces Venerem, Naumachiam Ægyptiorum & Persarum. Item Asellum in littore bibentem, & Crocodilum ei insidiantem.

Aliorum nomina sunt *Oenias*, *Philiscus*, *Phalerion* *Simonides*, *Simus*, *Theodorus*, *Leotius*, *Theron*, *Tauriscus*, *Erigonus*, *Pafias*, *Aristonides*, *Amaxander*, *Aristobolus*, *Syrus*, *Arcestylas*, *Tificratis* filius, *Coribas* *Nicomachi* discipulus, *Carmanides* *Euphranoris*, *Dionysiodorus* *Colophonius*, *Diogenes*, *Eutymedes*, *Heraclides*, *Macedo*, *Mydon* *Phylomachi* statuarij discipulus, *Mnasitheus* *Sicyonius*, *Mnasidemus*, *Nessus*, *Polemon* *Alexâdrinus*, *Theodorus* *Samius*, *Tadius*, *Xenon* *Neoclis* discipulus.

Mulieres pictrices fuerunt *Timarete* *Mycaonis* filia, *Irene* *Cratini* pictoris filia & discipula. *Aristarete* *Nearchi* filia & discipula. *Lala* *Cizicena*, *Martia*, *M. Varronis*. Hæc omnia decerpta sunt ex *Plinio*, ne quis fortè opinetur me ex aliena opera laudem promereri velle.

P I G M E N T A.

Inter pigmenta numerantur *Minium*, *armenium*, *Cymbaris*, *Chrysololla*, *Indicum*, *Purpurissum*, *Synopsis*, *Rubrica*, *Parethonium*, *Melinum*, *Eretria*, *Auripigmentum*, *Orcha*, *Cerussa*, *Sandaraca*, *Sandis* *Syricum*, *Atramentum*, *Appianum*.

Colorum nomina sunt *Andricelon*, *Ostreon*, *Prasinô*, *Crococides*, *Cyaneus*, *Cynabari*, *Xanthus*, *Phæus*, *Phlogoleucus*, *Leucophæus*.

Genera colorum apud *Gellium* lib. 2. cap. 25. sunt *Rufus*, *Ruber*, *Flavus*, *Fulvus*, *Rubidus*, *Phœniceus*, *Rutilus*, *Luteus*, *Spadix*, *Cæsius*.

F A B R I, E T A L I I A R T I F I C E S.

Epeus, autor fuit illius machinæ, qua delitescentes Græci Troiam noctu ceperunt dolo. *Verg.* lib. 2. *Æneid.* Et *Menelaus*, & ipse doli fabricator: *Epeus*.

Didymaon autor fuit cuiusdâ clypei, quem *Æneas* dedisse fertur *Niso* cutfori peractis ludis, qui fiebat in Sicilia ad *Anchisæ* tumulum. *Verg.* Et clypeum efferti iussit *Didymaonis* artes: Hoc iuvenem egregium præstanti munere donat.

Perillus reperit æneum taurum, ad torquendos fontes, vt eo suppositi

suppositis flammis inclusi, mugitum bouis imitentur. Quod genus tormenti ipse primus expertus est, mandante. Phalaride. Pro-
pert. lib. 2. Nonne fuit satius duro seruire tyranno, Et gemere in
tauro saepe Perille tuo.

Lycaon Gnosius faber fuit & artifex ensis, quæ Ascanio dedit Eury-
alo. Verg. lib. 9. Humero simul exiit enses Auratû, mira quem
fecerat arte Lycaon Gnosius, atq; habilem vagina aptarat eburna.

Vulcanum Poeta faciunt fabrum deorum & Iouialium fulminum
artificem. Idem solis currum fecisse fertur, Ouid. iib. 2. Met. Gen-
tor cunctatus ad altos Deducit iuuenem Vulcania munera currus.
Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ Curuarura rota, ra-
diorum argenteus ordo, Per iuga Chrysoliti, postatq; ex ordine
gemmæ. Clara repercusso reddebant lumina Phæbo.

Dædalus, primus in formis animalium (quas veteres plastæ cæcis
fingebant & immobiles) oculos induxit, & abditis quibusdã ne-
tis effecit, vt huc & illuc mouerentur ad eò scite, vt spectantibus
viuere, & ingredi viderentur. Idem ligneam Venerem fabricasse di-
citur, quæ argento viuo infuso moueretur. Fecit insuper Cretæ la-
byrinthum, quo inclusus, alis sibi & nato confectis, per viam mos-
talibus negatam periculum effugit. Hinc opera Dædala vocantur
ingeniosa. De eius Labyrintho Ouid. lib. 8. Dædalus ingenio faber
celeberrimus artis Ponit opus, &c.

Mamurius, faber ærarius fabricauit Saliorum Ancylia, qui pro-
pterea nomẽ eius solebãt canere suis carminib. Vertumnus apud
Proper. lib. 4. simulachrum suum à Mamurio ex ære formatum dicitur
ideoq; precatur, vt eius cinerum terra sit leuissima. Hæc autem Ver-
tumni verba: Stipes acerbus erã properati falce dolatus Ante Nu-
mã gratia pauper in vrbe deo. At tibi Mamuri formæ cælator ahe-
næ, Tellus artifices ne terat Osca manus. Qui me tam docilis po-
tuisti fundere in vsus, Vnum opus est, operi nõ datur vnus honos.

Phereclus, abietarius faber Paridis ad Helenæ raptum naviga-
turi naues fecisse dicitur. Hinc nauis Phereclæa dici solet. Ouid. in
Epist. Paridis, Hac duce Sigæo dubias à littore feci, Longa Phere-
clæa per frætra puppe vias.

Callierates fuit minorum opusculorum fabricator, qui muscæ
fecit alis quadrigam cum agitatore legentẽ. Fabricauit & nauem,
quam auicula pennis integebat.

Myrmecides, fecit formicas tam tenues, vt vix membra videri
possent.

Plegius, Nouionensis episcop. artem aurificiam exercuit, in qua
quicquid faciebat erogebat pauperibus.

Ferunt *Harmonidem*, Troianum fabrum fuisse vnum ex eorum
num

numero, qui Paridis Spartam ituri naues fabricauerunt.

Aceseus, natione Pararensis, & *Helicon* Caristius duo fuerunt celebratæ artis artifices, qui Peplum Palladis Poliadis (quæ in arce Atheniensium colebatur) contexerunt. Hinc adagium natum, *Acesæi* & *Heliconis* opera; De his quæ singulari sunt artificio.

Glaucus, Samius primus æris ferruminationem inuenit.

sothericus, faber fuit lignarius, cuius opera præscam illam & rudem simplicitatem præ se ferebant. Hinc natum prouerbum, *Sotherici* lecti. De re vili, & minimè ambitiosa.

Elico, faber fuit, qui autore Plin. ob artem fabrilem Romæ commoratus est.

Artemon, faber fuit loripes, autore Plutarcho in Pericle.

stasercatos, fuit artifex Alexandro Macedoni gratissimus, qui dicebat Thraciæ montem Athon in hominis statu formari exculpique posse.

Vatinus, Beneuentanus fuit artifex Calicum vitrearum. Hinc *Vatinia* vocantur vasa vitrea. Mart. lib. 10. *Vatiniorum* proxineta fractorū. Idem in distichis: *Vilia* futoris *Calices* monumeta *Vatini* Accipe. Is fuit distorti corporis, *Sutrinæ* alumnus, ediditque munus gladiatorum Beneuenti Autore Cornelio Tacito.

Mycon, artifex nobilis buculam fecit æneam. Græcis primū, deinde *Aufonianis* versibus celebratā. Proper. Atque aram circum steterant armenta *Myronis*. Quatuor artificis viuida signa boues.

Architas, faber simulachrum Colubæ fecit ex ligno, libramentis ita suspensum & aura spiritus inclusa atque occulta concitum, ut ipsum volaret. Autor *Gell. lib. 10. cap. 12.*

Telophante, faber fuit lignarius, victum sibi quæritans in factitandis curribus, quem tamen postea felix fortuna ad *Lydorum* regnum euexit.

Diphilus, architectus fuit tardissimus in perducendis ad finem susceptis operibus. Vnde factus adagio locus. *Diphilo* tardior.

Tericles, calices torno faciebat ex *Terebintho*. *Plinius*.

ARCHITECTI NOBILES.

Democrates, Alexandriam metatus est.

Dspimharus, Corinthius Delphicum templum construxit.

Cresiphon, templū Dianæ Ephesiæ vbi simulacrū ipsius deæ vitigineum fuerat. *Plin.* Operi, inquit, præfuit *Cresiphon* architectus.

Meleagenes, fanum Mineræ Priensis.

Theodorus Phocensis fecit Tholum Delphicum.

Philo Atheniensis armamentarium Pyrei.

Hermogenes, ædem Doricam Iunonis Magnesiæ.

Sugilas, mausoleum Artemisiæ.

Zeno

Zenodotus, nobile pavementum Pergami.

Hermodorus, nomen est architecti, qui obeliscum fecit.

Zmilus, Rholus, & Theodorus, architecti, fecerunt Labyrinthum Lemnium.

Valerius Ostiensis architectus fuit, qui theatrum Romæ tenuit.

Mnesicles architectus arcem Athenis ædificauit. Autor Plutarchus in Pericle.

Nicon, pater fuit Galeni geometricæ & architecturæ peritissimus.

Apollodorus, Traiani forum, Methodæum & Gymnasium Romæ fabricauit. Hunc interfecit Adrianus.

Eupalinus Megarensis, filius Naustrophi, *Rhacchus*, Philei filius, &

Mandrocles Samius, nomina sunt Architectorū apud Herodotum.

CONDITORES DIVERSORVM

Locorum, & Ædificiorum.

Antenor condidit Patauium urbem. Verg. lib. 1. Æneid. Hic tamen ille urbem Pataui sedesque locauit Teucrorum.

Romulus, Romam. Verg. lib. 1. Æn. Inde Iupæ fuluo nutricis regimine latus Romulus excipiet gentē, & Mauortia condet Mœnia Romanosque suo de nomine dicit, Ascanius Albanus.

Philoctetes, Petiliam urbem Brutiorum, Verg. lib. 3. Æn. Parua Philoctetæ subnixa Petilia muro.

Dido, Carthaginem. Verg. lib. 4. Æn. Fœmina quæ nostris eritis in sinibus urbem Exiguam pretio posuit. Dido apud eundem loquitur: Urbem præclaram statui, mea mœnia vidi.

Dardanus, Troiam, Verg. lib. 9. Æneid. & lib. 8. Et Troiæ Dardanus auctor.

Danae, Acrisij filia Ardeam urbem Italiæ. Vergil. lib. 7. Quam dicitur urbem Acrisioneis Danae fundasse colonis. Plin. lib. 3. Ardea à Danae Persei matre condita.

Catillus, Arcas, Tybur oppidum Romæ vicinum, Verg. libro 7. Tum gemini fratres Tyburta mœnia linquunt: Fratris Tyburta dictam cognomine gentem.

Coculus, Prænestæ. Verg. lib. 7. Nec Prænestinæ fundator defuit urbis.

Arcades, Pallantæum oppidū, situm in monte Palatino. Verg. lib. 8. Arcades his oris genus à Pallante profectum, Delegere locū, & posuere in montibus urbē Pallantis proauis de nomine Pallantæum.

Neptunus, muros Troiæ, Verg. lib. 9. Æn. An non viderunt mœnia Troiæ, Neptuni fabricata manu considere in ignes.

Diomedes, Arpos, oppidum Apuliæ, Verg. libro 10. Atque iterum in Teucros Ætolis surgit ab arpis Tytides. Aliter vocatur Argyræ. Idem lib. 11. Ille urbem Argyræ patriæ cognomine gentis

Victor

Victor Gargani condebat Iapygis agris.

cadmus, Thebas Bœotias. Ouid. lib. 3. Met. Hos operis comites habuit Sidonius Hospes, Quū posuit iussa Phœbeis fortib. urbem.

Amphion, muros Thebarum. Horat. in Arte: Dictus & Amphion Thebanæ conditor vrbis.

capys Capuam, Syllius lib. 11. Tum Capys vt primus dederit sua nomina muris. Verg. Et Capys hinc nomē Cāpanæ dicitur vrbis.

Munacius Plancus, vir consularis, & prætorius, & Ciceronis discipulus, Lugdunum urbem.

Telegonus, filius Vlyssis, Tusculum oppidum Italiæ. Propert. lib. 2. Quid petis Ææi mœnia Telegoni.

Galli Mediolanum. Claud. Continuò sublime volans ad mœnia Gallis Condita, lanigeræ ostentantia pellem.

Semiramis, Babylonem, Propert. lib. 3. Perfarum statuit Babylona Semiramis urbem.

caesar Augustus Nicopolim ciuitatem in memoriam victoriæ suæ de Antonio & Cleopatra. Autor Suet.

Buſyris, Thebas Ægyptias.

ogdous, Memphim urbem Ægypti.

Archias, Syracusas.

cleopes, rex Ægypti pyramidem magnificentissimam.

Maß. lienses, Niceam.

Alexander, Alexandriam urbem Ægypti. autoribus Plin. & Curtio.

Amazones, Ephesum.

Mithridates, Eupatoriam,

Alexâder, Heracleâ: Antiochus, Laodiceam: Darius, Susas urbem

perfidis: Phoroneus, Argos: Ninus, Niniuë: Siché, Sidonë: Ocnus,

Mantiâ: Agenor, Tyrû: Amyclas filius Lacedæmonis regis, Amy-

clas urbem Laconia: Neleus pater Nestoris, pylon. Ouid. in Epist.

Nos pylon antiqui Neleia Nestoris arua Mifimus. Romulus, Aſy-

lam. Ouidius lib. 3. Fast. Romulus vt saxo lucum circumdedit alto

Quilibet huc dixit confuge, tutus eris. Paranus phœnicum dux

Mifliam: pylis, Metapontum: Iapygas, Iapix Dædali filius: Co-

ram, Dardanus: Agyllam, pelafgi: Diomedes Bencuentum.

SEPTEM ORBIS MIRACULA.

Septem fuerunt ædificia toto orbe cantatissima, quæ propter

operis magnitudinē & sumptū incredibilē extitere loco mi-

raculi, vt nihil diuinius ars humana posset confingere aut excogi-

tare. Fuerunt autem hæc: pyramides Nili, Turris paria, Muri Ba-

bylonis, Templum Dianæ Ephesæ, Simulachrum Mausoli, Co-

lossus Solis apud Rhodios, & Simulachrum Iouis Olympici, qui-

bis nonnulli addunt domum Cyri Mædonum regis,

Pyra

Pyramides, in primis erant structuræ & moles lapideæ infernè quadratæ sursum versum acutæ, quas Ægypti reges superponendas tumulis erigebant, aut ad inanè diuitiarum ostentationem, aut vt populi torpore excitarent. Earum vna saxo naturali fuit elaborata, & rubrica, cuius ambitus per frontē centum duos pedes colligebat, longitudo erat CXLIII. pedum, altitudo LXII. Alia fuit facta ex Arabicis lapidicinis quam sexcenta hominū millia viginti annis construxisse memorantur. Tres aliæ fuerūt annis LXXVIII. & mensibus quatuor factæ. Plinius scribit M. DCCC. talenta fuisse erogata in raphanos, alium & cepas, quibus artifices vescebantur in extruenda earum vna. Quo argumento coniectare est quanta quàmque prodigiosa fuerit aliarum rerum impensa. Omnium amplissima cōtinebat octo soli iugera, quatuor angulorum partibus interuallis per DCCCXXXVIII. pedes singulorum laterum altitudo pedes vigintiquinque. Secundæ singula interualla per quatuor angulos pares DCCXXXVII. pedes comprehendebant. Tertiæ erat minor prædictis, sed multò spectatior Æthiopicis conuergens lapidibus, trecentis sexaginta tribus pedibus inter angulos. Omnium minimam fecit Rhodope meretricula Æsopi fabulatoris cōserua, diuitiis illis, quas meretricio quæstu sibi cōparauerat. Herodotus in Euterpe scribit Cleopē Ægypti regē fecisse Pyramidē ex Arabicis lapidibus, cuius lōgītudo erat quinq; stadiorum, latitudo decem passuū, altitudo octo passuū, in qua decem anni fuisse cōsumptos memorat. Fecit & aliam viginti annis absolutā in qua tantum perfudit pecuniæ, vt nimio sumptu attritus, filia (quam habebat formosissimam) coactus sit prostituere. Ea quæstus qua M. DCCC. talenta in cepis & raphanis erogata prædiximus. Herodotus alias cōplures memorat, quas volens omitto, quoniam prædictæ satis arguunt, quam otiosa fuerit illorum regū & operam & prodigentiā. De Pyramidibus Lucan. lib. 8. Quam Ptolemæus manes seriemque pudendā Pyramides claudant indignaq; Mausolea. Martial. Barbara Pyramidum sileat miracula Memphis.

Memoratur etiam turris illa, quam Ptolemæus fecit in Phari insula non ad alium vsū quam nocturnos ignes nautarum cōstitui ostendendos. Hanc autem constituit talentis DCCC. Sosthenes architecto, qui structuræ tantæ suum inscripsit nomen.

His miraculis annumerantur *Babylonis* muri, quos Semiramis condidit, aut saltem ruinosos reparauit, costilibus laterculis, bitumine ferruminatis ductūm pedū altitudine, latitudine vero quinquagenum pedum, adeo vt quadrigas inter se occurrentes acciperent, turresq; haberent CCC. plures multò habituri, nisi aliquæ ex parte paludes pro mœnibus fuissent. Huic autem operi potest

tofo adhibita sunt trecenta hominum millia. De Babylone. Pro-
per. lib. 3. Perfarum statuit Babylona Semiramis urbem, Vt soli-
dum cocto tolleret aggere opus.

Et duo in aduersum misit per mœnia currus, Ne possent tacto
stringere ab axe latus. Duxit & Euphratem medium, qua coadidit
arces. Iussit & imperio surgere Bactra caput. Herodot. scribit mu-
ros Babylonis habuisse crassitudinem quinquaginta cubitorum
regionum, celsitudinem ducentorum. Per ambitum centum por-
tarum stabant arces, omnes cum cardinibus.

Templum *Dianæ Ephesiæ* factum est à tota Asia ducentis & vi-
ginti annis. Hoc autem in solo palustri fecere, ne terræ morum
sentirebat hiatus timeret. Et ne in lubrico & instabili tantæ molis
fundamenta locarentur, antè calcatis ea substruere carbonibus,
deinde velleribus lanæ. Templi longitudo erat cccxxv. pedum,
latitudo cccxx. Columnæ in eo centum vigintiseptem à singulis
regibus factæ, ex quibus xxxvi. erant cælatæ. Operi præfuit Cre-
siphon.

Artemisia, regina Carix Mausolo marito mortuo sepulchrum
erexit inter orbis miracula annumeratū, cuius altitudo attolleba-
tur xxv. cubitis: cingebatur columnis xxxvi. Patebat ab austro
& septentrione lxxiii. pedes. Toto circuitu continebat pedes
ccccxi. Ipsum ab Oriente cælauit Scopas, à Septentrione Briax,
à meridie Timotheus, ab occasu Leocares. Regina opere nondum
obfoluto concessit fati: Artifices tamen non recesserunt nisi eo
consummato. Ab hoc sepulchro omnia regum & imperatorum
monumenta, quæ prætiosa sunt, vocantur Mausolea. De hoc Pro-
percius lib. 3. Nec Mausolæi diues fortuna sepulchri. Mortis ab ex-
trema condicione vacat. Martial. lib. i. Aère nec vacuo pendentia
Mausolæa Laudibus immodicis Cares ad astra ferant.

Colossus Solis apud Rhodios fuit lxx. cubitorum altitudinis,
qui post quinquagesimum sextum annum terræ motu prostratus,
iacens quoque fuit miraculo. Pauci pollicem eius amplecteban-
tur. Maiores erant digiti, quàm pleræq; statuar. Vasti specus hi-
abant defractis membris. Spectabantur intus magnæ molis saxa.
Factus est hic Colossus annis duodecim, trecentis talentis. Artifex
fuit Chares Lyndius Lysippi discipulus. Soldanus Ægypti quum
insulam Rhodum inuasit, ex ære huius statuar dcccc. camelos
onerasse fertur. Ab hoc Colosso Rhodij vocantur Colossenses, &
Rhodos Colossicola.

Inter orbis miracula recensetur simulachrum *Iouis Olympici*,
quod Phidias fecit ex ebore. Propertius lib. i. Nam neq; Pyrami-
dū sumptus ad sydera ducti, Nec Iouis Elæi cælū imitata domus.

Sunt qui addant *domum cyri* Medorum regis, quam fabricauit, Memnon, alligatis auro lapidibus.

De his miraculis & aliis quibusdam ædificiis Politianus in Mantio sic inquit: Nec vetus immensum fuerit quæ sparsa per orbem Gloria septena celebrat spectacula fama: Nam neque belligenis Babylon pulsata quadrigis, &c.

ALIA OPERA, ET AEDIFICIA
sumptuosa & magnifica.

Vergilius scribit Didonem fecisse *Templum Iunoni* donis opulentum *Ærea* cui gradibus surgebant limina, nexæque *Ære* trabes, foribus cardo stridebat ahentis.

Eodem autore Iarbas rex Gerulorum *Templa Ioui* centum latis immantia Centum aras posuit, vigilemque sacrauerat ignem. Excubias diuûm æternas.

Idem lib. 7. scribit *domum Latini* regis centum columnis fuisse sublimem, & cedrinis aurore simulachris ornata.

Regiam solus describit Ouidius li. 2. Metam. his verbis. Regia solis erat, sublimibus alta columnis, Clara micante auro flammaliquæ imitante Pyropo: Cuius ebur, nitidum fastigia summa tegebatur Argenti bifores radiabant lumine valvæ. Materiam superabat opus: nam Mulciber illi *Æquora* cælarat medias cingentia terras, Terrarumque orbem, cælumque quod imminet orbi.

M. Æmylius Scaurus Syllæ priuignus in ædilitate sua *Theatrum* fecit altitudine cccxl. columnarum, cuius pars scenæ erant e marmore, media e vitro, columnarum imæ xlviii. pedum. Erant inter columnas signa ærea ccc. numero. Cauea capiebat hominum lxx. millia. Autor Plin. lib. 36.

Obelisci vocantur structuræ minores Pyramidibus deorsum versus specie quadrata, in angustum verticem desinentes, & paulatim gracilescentes, *Ægypti* reges quatuor fecerunt obeliscos cccclxx. cubitorum longitudine.

Ramises rex *Ægypti* (cuius ætate captum est Ilium) obeliscum fecit quadraginta cubitorum, & alium longitudine vndecenis pedibus, per latera cubitis quatuor, quem fecisse dicitur viginti hominum millia. Cuius operis admiratione factum est, vt quum Syennem oppidum expugnaret Cæbyles rex, vt quum esset incendio ad crepidines obelisci, extinguere ignem iuberet, molis reuerentia.

Obeliscum posuit Ptolemæus vnum Alexandriæ lxxv. cubitorum.

Alij duo fuerunt Alexandriæ quos excidit Mesphees rex xl. cubitorum.

Alius fuit excisus à rege Semneserteo cxxv. pedum.

Nuncoreus filius Sesostris vnum fecit c. cubitorum.

Dædalus *Labyrinthum* fecit in Creta, tanta viarum perplexitate, vintroëtibus non pateret reditus. Ver. lib. 6. Hic labor ille domus, & inextricabilis error.

Fuit & *Aegyptius Labyrinthus*, lapideis è Paro colūnis in introitu, reliquis Syenitis. Fuit & tertius in Leno, quartus in Italia, omnes lapide polito, fornicibus tecti, Lemnius habebat cL. colūnas, quarum in officina turbines ita librati pependerunt, vt puero circumagente toruarentur. Eius architecti fuerunt Zmilius, Rhodus & Theodorus. Italicum sibi fecit Porcena rex Ethruriæ loco sepulchri, quò si quis improperasset sine glomere līni, exitum inuenire nequiuisset. Supra erant Pyramydes quinque, quatuor in angulis, & in medio vna, in imo latæ pedum LXX. v. alte pedum cL. ita fastigiata, vt in sommo orbis æneus, & pegasus vnus omnibus sit impositus, ex quo pendebant iuncta catenis tintinabula.

Aegyptia Thebæ centum portis nobiles cōiecturam miræ amplitudinis reliquerunt vniuersæ posteritati. Iuuenal. Ecce vetus Thebæ centum iacet obruta portis.

Iulius Cæsar *Circum* fecit longitudine trium stadiorum, latitudine vnus, sed cum ædificiis iugerū quaternūm, ad sedem cCLX. milium. Idem solum tantum foro extruendo sestertiis mille ducentis emisse dicitur.

P. clodius, quem Milo occidit, domū habuit sestertiis cXLVII. milibus emptam.

M. Lepido viro consulari, & *Q. Catuli* collegæ, fuit olim domus omnium in vrbe pulcherrima, quæ tamen intra annos xxxv. centesimum locum non obtinuit.

Amphitheatrum Pompeij capiebat XL. millia hominum. Theatrum hoc Nero in vnum diem totum auro operuit, vt Tyridati regi Armeniæ illud ostenderet.

Agrippa fecit in ædilitate sua dcc. lacus. Fontes cL. Castella cccxxx. Signa cc. cærea, aut marmorea imposuit colūnas cccc. ex marmore. Fecit & aquarum ductus memorabiles: alios item incepit Caius Cæsar, quos peregit Claudius omnes montes vrbs lenatos, in quos influebant Curtius & Cæruleus fontes. Erogata in id opus dlv. millia sestertia.

Cicero. nō minoris quinquaginta millibus aureis habitauit. Quæ pecuniam furto & rapina comparatam scripsit Sallustius in sua contra eum inuectiua.

Aurea Neronis domus tanto sumptu, tantòq; rerum omnium apparatus constructa est, vt ad eam peragendam. Otho quingentes sestercium, id est duodecies cetera & quinquaginta millia aureo-

rum nostrorum attribuerit, quum tamen nihil deesset operis: hoc tam prodigiosum ædificium à Theatro M. Scauri victum cõ-
tendit Plinius. Habebat illa Neronis domus stagnũ instar maris,
vineta, sylvas cum omni pecudum genere & ferarum. Item aues
argenteas, quæ in modum cœli mouebantur. In solaris lapides
quendam, Sphægitem, quo perpetuus dies illucebat. De hac domo
intellexit Mart. lib. 1. dicens: Hic vbi sydereus propius videt astra
Colossus, Et crescunt media pægmata celsa via, Inuidiosa feri ra-
diabãt atria regis, Vnãq; in tota stabat i vrbe domº. Hic vbi cõspi-
cui venerabilis amphitheatri Erigitur moles, stagna Neronis erãt.
In M. scauri villæ incendio bis millies sestercium absumptum
legitur.

Pergama, seu muri vrbis Troiæ feruntur habuisse in ambitu xl.
millia passuum. Nec aliam ob causam adscribuntur. Deis autori-
bus, quã propter magnificentiam. De his Lucanus lib. 6. Nunc
vetus Iliacos attollat fabula muros. Adscribatq; deis.

Nitocris Assyriorum regina (quæ multis annis post Semirami-
dem floruit) Euphratem fluuium, qui mediam Babylonem rectus
prætersuebat, fecit toruosum, supraq; pontẽ erexit triũ stadiorũ,
difficillimum factu propter paludes, quæ urbem ambiunt. Fecit &
ingentes cauernas ad excipiendũ fluminis impetũ, egressiq; quic-
quid erat limi ad iaciendã fundamẽta. Autor Herodotus & Curtº.

Trasannus lapideum pontem fecit in Danubio, in quo viginti ex
quadrato lapide erant pilæ, quarum altitudo cl. pedũ præter fun-
damenta extabat. Latitudo sexaginta pedes continebat. Distabat
inter se clxx. pedibus, fornicibus verò coniungebantur, quum
tamẽ fluuius ipse sit admodum præceps & impetuofus, & nonnũ-
quam imbrium mole concitatus ripas longius submoueat, & vbi
angustior est, ibidem sit ferox, & vorticofus. Hanc tamen postea
molem seu liuore maligno, seu alia causa, dirupit Adrianus. Autor
Dio Cassius.

Murus *Byzantij* vrbis fuit olim Milesio quadrato lapide, adeo
indiscretæ laterum structura, vt vna propè muri compages spectã-
tibus videri posset.

Alexander Macedo tabernaculum fecit, in quo centũ lecti ster-
nebantur, aureæ columnæ sustinebant verticẽ aureum variis tex-
tum ornãmẽtis. In eo cõsistebãt mille Persæ, mille sagittarij, Ma-
cedones, & quingenti cũ scutis argenteis. In medio autẽ erat sella
aurea, super quam sedebat Alexander stipatus suis Sarisophonis.

Inter mirabilia hominũ opera sunt, Athos factus à Xerxe nauig-
abilis. Isthmos cceptus à multis perfodi, nec absolutus, Alpes ace-
diuifæ, Lucrinus lacus vndecim annis à triginta hominum millib.
exsiccatus.

excusat. Lucilliana villa vbi ex ciso mōte Euripus admittebatur. Cæsar vno die pontem in Arari constituit: aliū supra Rhenum mira celeritate, quem decem diebus absoluit.

colossus fuit Tarenti quadraginta cubitorum factus à Lyfippo. Fuit in Capitolio Colossus Apollinis transfatus à Lucullo ex Apollonia Ponti vrbe xxx. cubitorum, factus talentis c l.

Fuit & Colossus Apollinis Tuscanicus quinquaginta pedum à pollice, dubium ære mirabilior, an pulchritudine.

Erant Plinij *Zenodorus* fecit Colossum Mercurij in ciuitate Galliarum Aruernis, festerctis c c c c.

Idem quum venisset Romam, simulachrum fecit mandato Ne-ronis ex. pedum longitudine, quod postea Soli dicatum est.

Ambitus *Memphis* vrbis Ægyptiorum ab Ogdoon rege ædificata fuit c l. stadiorum.

Martialis lib. i. Domitiani Imperatoris *Amphitheatrum* omnibus miraculis, superbiq; ædificiis anteponit dicens: Omnis Casarum cedat labor amphitheatro, Vnū p cūctis fama loquatur opus.

Sabellicus ædificia quædam & magnifica loca sequentibus verbis enumerat. Nunc vetus Ogygios atrollat Græcia muros, Adscribatq; deis Neptunia mœnia, laudent Mirenturq; suos parthi Babylona labores. Ne sileat Pharios iam barbara Memphis honores, Æternūq; sui memoret pia austa tyranni Caria diues opū, magnū vulgata per orbem Tercentum populi celebrent delubra Dianæ.

Superest magnificum illud *Templum*, quod anno regni sui quarto ædificare cœpit *salomon* Dauidis filius. Triginta in primis hominum millia cædendis arboribus, vt cedris, & cupressis, sunt in Libanum destinata. Lapidarum verò extiterūt octoginta millia, Latitudo templi fuit vicensimum cubitorum, Sexagenū longitudo, altitudo fornice distincta centenū & vicensimū. Inferioris structuræ materia erat ex cædenti saxo. Amplitudo vestibuli denū cubitorū. Cellæ erāt vicinæ peruio inter se vsu, & aliæ his suppositæ. Trabes erant cedrinæ, cedrina cōcameratio auro illita, vt parietes omnes. Sanctior locus à reliquo tēpli corpore distinguebatur muro, in quo erāt ianua sculptæ, vela ductilia, variis mæandris & floribus intexta. Duo cherubini (ita enim dici solent) ex puro auro Pavimentum petalis aureis Instructū. Ianuæ vicensimū cubitorum altitudine auro coruscantes. Ante vestibulum erāt duæ columnæ æneæ xviii. cubitorum altitudine, ambitūq; duodenū. Erat & vas æneū tantæ magnitudinis, vt ab re nominatum sit mare, quod vituli duodecim diuersas mūdi plagas terni singulas prospectates circumstant. Fuit vas illud trium millium batorum capax. Erant & aliæ figuræ, quas longum esset recensere. Altare fuit æreum de-

nūm pedum altitudine, longitudine duplo maiore. Item mēla-
na aurea, Phialæ & pateræ aureæ decē millia. Argētæ quadruplo
maiore numero. Candelabra decem millia ex auro & argento fa-
bricata. Circa tēplū aula capacissima, in qua profanus populus cō-
sisteret. Hoc aut opus septē annorū spatio ad finē perductum est.

Fecit & Salomon sibi regiam candenti pavimento, triplici in-
tus materia cedro, argento & auro. Quod opus absoluit tredecem
annorum spatio.

ARBORES DIVERSE

Abies arborum pulcherrima est & rectissima, quæ in transuer-
sum posita renititur ponderi, nec prius rumpitur quàm carie
deficiat Pars eius inferior est enodis, & vocatur lapinus Superior
nodosa & durior. Situs eius in montibus. Experitur nauigiis, & tra-
bibus, & plurimis vitæ operibus. De hac Ouid. lib. 10. Resina huic
arbori vitū. Gignit pilulam, quæ in medicina vim habet vrendi.
Folia non amittit quæ habet pectinum modo. Terna edit germi-
nā, inter squamas corticem spargit. Semen reddit post vergiliū
occasum. Ramos habet in cælum tendentes, nō in latera pronos.
Cacuminibus ramorū decisis moritur, totis verò truncatis du-
rat. Et si infra ramos præcindatur, quod superest viuit. Si verò ca-
cumen tantum auferatur, emoritur tota. Laudatissima est in Alpi-
bus, Apennino, Vogeso monte, Corsica, Bithynia, Ponto, Macedo-
nia. Deterior Arcadica: quoniam ibi facile putrescit. Abietis um-
bra, satis perniciofa est. Ab abiere fabri lignarij vocantur Abietarij
Et opus abiegnum abiete factum Hinc equus Troianus à Pro-
pertio & Politiano vocatur Abiegnus. Sta. lib. 6. Thebaidis, abie-
tem vocat audacem, quod naues marinis se exponant periculis.
Sic autem ait. Hinc audax abies, & odora in vulnere pinus.

Aesculus arbor est glandifera, cuius fructu vescabantur homi-
nes ætatis aureæ sub Saturno Sacra est Ioui. Huius ramis fiebat
corona ciuicū. Semen reddit autumno. Tantum radice descendit
in terram quantum corpore eminet in aëre.

Amygdalus arbor est fructifera, cuius fructus duro & caroso
integitur cortice. Prima omnium arborum floret mense Janua-
rio. Ante maturitatem facile fructum amittit. Serenda est ab occa-
su arcturi ad brumam. In hanc arborem poëtæ fabulantur nau-
tam fuisse Phyllidem.

Myris arbor est infructifera, quàm sterilitatem pensat odore
fragrantissimo.

Spina arbor est media inter pinum & piceam, piceæ tamen si-
milior, vnde etiam Pinus picea vocatur.

Aquifolia, arbor est ex Ilicis genere, quam Græci Similacem
vocat

vocant. Baccas habet sine succo. Folia ei non decidunt, quæ habet aculeata. Germinat verno tempore. Stata in domo aut villa venedicia ardet. Floræ eius aquam glaciari tradit Pythagoras apud Plinium. Hanc arborem Theophrastus Crateogonon vocat.

Scaron arbor est brevis & fruticosa.

Acer ferè est amplitudinis tiliæ, arbor operum elegantia & subtilitate nobilis. Multa eius genera. Album candoris præcipui. Alterum crispo macularum discursu in Istria & Rhetia præcipuum. Vilius Grassiuenum vocatur. Vide alia discrimina apud Plinium. Aceris radix confusa iecinoris doloribus vtilissime imponitur. Germinat paulò ante æquinoctium vernum. Semen reddit messibus. Acernæ trabes dicuntur quæ sunt ex eius ligno.

Adrachne arbor est sylvestris similis vnedoni, filio tantum minore & nunquam decedente, cortice, non scabro, sed qui circûgelatus videri possit, tam tristis est aspectu. Fertur semper fondere.

Alburnacum arbor est colore nigricante.

Alnus arbor nullum fert fructum aut semen. Prouenit in locis aquosis. Vnde Syll. lib. 3. Fluminea sonipes religatus dicitur alno. Pinguis est ei umbra, folia crassissima. Vtilis est nauigiis. Lucanus lib. 3. Syluaq; dodones & fluctibus aprior alnus. Statius lib. 6. Theba Alnus amica fretis, nec inhospita vitibus Vlmus.

Aspistrum, Arbor est venenata in Sardinia.

Balsamum arbuscula est aromatica, vni Iudeæ concessa, viti simili hor quàm nitro. Ea seritur malleolis. Frequens est in montibus. Sustinet se absq; vllis adminiculis. Exerescit in bina cubita. Trima fructifera est. Eius succus vocatur Opobalsamum, omnibus odoribus anteferendum. Lignum Xylobalsamum, inciditur vitro, lapide, vel osseis cultellis. Capitur & Balsamum pro arboris succo.

Bedellium arbor est nigra, magnitudine oleæ, folio & robore similis caprifici. Nascitur apud Bactrianos, habet naturam gummi. Auctor Plinius lib. 12. cap. 9.

Betula arbor est eximij candoris, qua sunt circuli vasis vinariis idonei. Gaudet frigidis locis Bitumen ex ea quòdam excoquebat Galliz. Vtilis est conficiendis cistis, & sportellis, flexibili crate.

Buxus arbor est tonsilis & semper virens, viscum producens & semel, quod Carregon dicitur. Ea sunt multiforates tibiæ. Vnde & pro musico instrumeto non unquam accipitur. Seneca: Tibi multifora tibia buxo solene canit. Fiunt & laudatissimi pectines, & vnguentariæ pixides. Plurima reperitur in Pyrenæis & Citto montibus. Commendabilis est duritia & pallore Plinius tria ponit eius genera, Gallicum amplitudine procera. Oleastrum grauis odoris in omni vsu danatâ. Tertiâ sylvestre semper tonsile. Montes amat

Folia eius sunt concava, quæ non decidunt. Spississima est arborum. Non fluit in aquis, nec cariem sentit, nec vetustatem.

Carpinus arbor est nota, quæ alio nomine acer dicitur. Montes amat. Ea quondam fiebant faces nuptiales.

Camerepes, arbor est folio lato & molli, peculiaris Cretæ & Siciliæ.

Cinnamum, seu Cinnamomū arbuscula est aromatica, præstans odore, dulcis, & cinerei coloris, cuius succus ac multa redemia vitilis est. Nascitur in Æthiopia, India, & Sabæis.

Citrus arbor est peculiaris Mauritanie in Atlante monte. Romanis olim gratissima, & maximè expetita ad mensarum & lectorum usum. De his intellexit Lucanus lib. 10. Dicitur hinc niueis scætas Atlantide sylua Imposuere orbes, quales ad Cæsaris ora nõ capti venere Iuba. Huiusmodi Citreæ mensæ fulciebantur eboreis pedibus, vt his verbis liquet. Citrus Maurusia folium habet arbuti aut lauri. Arborem hanc Græci Medicam vocant.

Cornus arbor ramos habet duritie & rigiditate similes cornibus. Propterea vsus eius bellicis hastis & iaculis dicatus est. Vnde & plerunque accipi solet pro telo. Syll. lib. 10. Vix prima momordit Tægmina Callaici cornus tremebunda metalli. Verg. lib. 10. Volat Itala cornus. Exitialis est apibus hæc arbor: Nam flore eius degustato, aluo concita moriuntur. Succus est ei sanguineus. Montes amat, & primo Fauonio germinat. Nullum habet medullam.

Corylus arbor gaudet planis locis. Ex ea olim fiebant faces nuptiales, vt carpino. Graciles sunt eius trunci, lata folia delicati fructus & secundis mensis expetiti. Columna dicitur opera, quæ sunt eius ligno.

Castanea fructum significat & arborem. Fructus integuntur spinoso cortice. Vergil. Stant & Iuniperi, & castaneæ hir futæ.

Cedrus arbor procera est, nec tamè onerosa. Folia habet cupressinis ferè similia, lignum iucundi odoris, & tineis imperium, & infestum. Propterea opus dignum Cedro dicimus, quod laudabile est, & ab iniuria blattarum & tinearum maximè conseruandum. Horatius: Speramus carmina fingi posse linenda Cedro, & leui seruanda Cupresso? Vel quòd eius oleum illitum res omnes cõseruet à tineis & carie. Dno sũt minoris Cedri genera: Lycia, & Phœnicia. Differunt folio: Nam quæ durum, acutum & spinosum habet, vocatur Oxicedro, ramosa, ac nodis infesta: Altera odore præstat. Duo item genera Cedri maioris. Florifera fructum non fert. Fructifera non floret. Et in ea antecedentem fructum statim nouus occupat. Semẽ eius simile: Materie æternitas, Ideoq; simulacra deorum ex ea factitauerunt. Resinã fundit ad faciendos pices. Montes amat. Folia

Folia non amittit, quæ habet capillata. Laudatissima est in Creta, Africa, & Syria Rimam fissuramque non capit sponte.

Cerasus nomen sumpsit à Cerasūti Pōti ciuitate. Fructus vocatur Cerasum & interim pro arbore capitur. Cerasi Romæ nō fuerunt ante victoriā mithridaticam Luculli. Is anno DCLXXX. vrbis conditæ aduexit è Pōro. In Ægypto nulla cura potuere gigni. Cerasorū, teste Plī. Aproniana maximè rubent, nigerrima sunt Actia, Cæciliana rotūda. Iulianis gratus sapor, adeò teneris, vt gestarum non tolerēt. Principatus Duracinis in Belgica, Lusitanis, & in ripis Rheni. Cerasis succus est sanguineus, cōstāt cute & succo: Gaudēt aquosis mōtibus. Inserūtur post brumā dempro cortice. præcoces sūt & maturescūt calce radicibus admota. Cerasus capitur etiam pro fructu. Propertius: Hic dulces Cerasos, hic autumnalia poma.

colbus arbuscula est aromatica, cuius radix flagrat odore præstantissimo. Stroza fil. accumulansque rosas & odore germina colli. Antiqui supplicabant ture & costo.

Cynachante arbuscula acinos instar vuz producit. Latini Caninam sentem, & Vuam spineam nominant.

Cyperum habet Ægyptus, semine Coriandri, cancido & odorato, quod in oleo coquitur. Hæc arbor est ocysissima. Protinus enim floret, & semen profert.

Cotinum Plin. ait arbusculam esse in Spænino, colore insignem.

Cupressus, seu Cyparissus, arbor feralis, succisa non regerminat.

Propterea in exequiis adhibita est, vt funebre signum. Vergil. Et

ferales ante cupressos Cōstituunt. Statius li. 5. Sylua. Hilaresq; he-

detas plorata Cupressus. Excludit ramis. Plātabatur in funestis no-

billum domibus, eiusq; ramis rogorum intexabantur latera. Luca.

lib. 3. Et non plebeios luctus testata cupressus. Hæc arbor mōrosa

est natu, fructu superuacua, baccis torua, folio amara, odore violē-

ta, & ne vmbra quidem gratiosa, Diti sacra. Nasctur in Creta. In

Enaria tantum succisa regerminat. Picem fundit acerrimam sapor-

is. Aquas odit. Folia habet carnosa, quæ non amittit. Trifera est:

nam baccæ eius colliguntur mēse Ianuario, Maio, & Septembri.

Cariem non sentit aut vetustatem Semper nitorem seruat. Eius se-

men gratissimum formicis. Tritum seruat à vermiculis, vt folia.

Cupressus appellatur ficus syluestris, erumpens in saxis ruptis.

Fructus eius nunquam maturescit.

Plinius ait *Elaiem* arborem esse ad vnguenta vtilem. Laudatur

Hammoniacæ maximè, mox Ægyptia, deinde Syriaca duntaxat

in orientibus locis odorata, pingui lachryma.

Alnus arbor breuitate radicem citò senescit. Laudatur Iudæa ru-

bens oliuæ magnitudine, crassitudine cubitali, ramosa matetia va-

lida, viridi cortice, folio raliæ sed molli. Hircana dulcior nostris, & fortior, vt quæ modios cclxx. ferat. Chalcidica, Lydia, Mamillalana, à similitudine mamarum Callistrutia sapore præstans. Item Africa, Rhodia, & Tyburtina Ficus omnibus mollis est tactus. Maturis frumeta intus, maturescētib⁹ succus lactis, percoctis melis. Senescunt in arbore. Præstātissimæ sunt in Ebuso insula. Dulci sunt succo & lacte in capite, in corpore nõ. Itē nullus iis odor. Folia sunt latissima, Fructum ante maturitatem facile perdūt. Nõstret, pomū habet supra folia, quæ serius nascuntur. Fertiliores sunt inferiore parte quã cacuminibus. Vtiles sūt faciēdis scutis. Nascuntur in his vermes, q̄ vocantur Ceraſtes. His maximè pernicioſa est vermiculatio, quã lentit. Laborat & radicibus madidis. Serotiniæ sūt, si primæ grossi (quū magnitudinē fabæ exceſſere) detraharunt.

Fraxinus dicitur à fragilis locis in quibus nascitur. Procerca est, & teres, & pēnata folio. Achillis hasta multū nobilitata. Materies eius ad multa est utilis. Quæ nascitur in Ida Troadis monte, adeo similis est Citro, vt e mentes fallat sublato cortice. Eius duo sunt genera. Lōga enodis, altera breuis, durior fusciorq̄, laureis foliis. Amplissimā habet macedonia, quã Bumeliā vocat. Diuiduntur in situ Campestris crispā est, Montana spissā. Folia Fraxini iumentis mortifera sunt, cæteris ruminantium innocua. Succo expresso ad potum contra serpentes & imposita vlcēribus opifera est. Tantaq̄ est vis, vt nec matutinas, nec occidentes vmbas serpens arboris eius attingat, adeo vt ipsam procul fugiat, Si ea frōde gyro claudatur ignis & serpēs, in ignes potius fugiet, quã in fraxinū. Floret fraxinus priusquã prodierint serpentes nec ante conditas folia dimittit. Gaudet aquosis mōtib. Messib. reddit semē Obedientissima est quocūq̄; in opere, faciendis actis melior Corylo, cornu leuio, Sorbo lētio. Ouid. li. 10. & coryli fragiles, & fraxinus utilis hastis.

Fagus arbor est grandifera, cuius glās triāgula cute includuntur. liū autē eius tenue & leuissimū est, celerimē flauescēs, gignens ferpe paruulā baccā, viridē cacumine aculeatā. Fagi glās muribus gratissima est, qui propterea vnā proueniunt. Grata est etiā ghibibus, & turdis. Fertilitatis eius alternat, vt omniū ferē arborū. Glās fagina omniū dulcissima est, vt qua obsessi homines durauerunt in oppido Chia. Huius arboris cortex in magno vsu est agrestum. Ligni honos præcipuus fuit in vasis Manius Quirius iuravit se ex præda nihil attingisse præter guttum saginū quo sacrificaret. Verg.

Pocula ponam Fagina cælarū diuini opus Alchimedontis. Vtilis est etiam capſis & scriniis fagus propter lentorem plicabilem.

Ferulam Plinius adſcribit arborum generi. Ea nascitur in calidis locis. Nulli fructū leuitas maior, propter quod facilius laceratur.

vlum senectuti præbet. Eius radix candida. Ea infcila lac emanat. Inferula optimè feruatur ignis. Proccedit in Ægypto.

Hedera semper viret, stare non potest sine adminiculo. Muros amplectitur quadã lasciuia, adeò vt erodat. Viuacissima est omnium arborum. Eius racemus vocatur *Corymbus*. Verg. Diffusos hedera vestit pallente corymbos. Hæc arbor inimica est fati omnibus. Flos eius similis est rosæ syluestri, nisi quòd caret odore. Triplicè facit Plin. Candidam, Nigrã, & tertiam, quæ vocatur *Helix*. Huius arboris foliis olim coronabatur poëta. Ei folia non decidunt. Sacra est Baccho. Seipsam propagat. Duplex in foliis color viridis & clausus. Propterea Sidonius eam bicolorè vocat, vbi ait: Quoties perfrondea lora Flectis penniferos hederis bicoloribus arnos.

Hebenus arbor est Indiæ, teste Vergilio, quam Herodotus Æthiopiæ maluit tribuere. Non fluitat in aquis, neque sentit cariem, neq; vetustatè. Meridiano Æthiopiæ cardine syluæ hyberno maxime viret. Scobem eius oculis vnicè mederi dicunt, lignoq; ad cotem trito, cum passo caliginem discutit. Ex aqua verò & radice albugines oculorum. Cæsa hæc arbor durefeit in lapidè. Dicimus hoc *Hebenum* & hæc *Hebenus*, teste Seruio. Virgil. lib. 2. Georg. Diuisa arboribus patriæ, sola India nigrum Fert hebenum. Lucanus. Hebenus Mareotica vastos Non operit postes.

Hypocistis arbor est hederacèi generis.

Ilex est glandifera. In carpentariis fabricis circa Elim & Lacedæmonem vbi non nascitur, pro ea vitur Subere. Duplex in hoc arborum genere *Ilex* reperiri fertur. Clàs *Ilicis* breuis est & gracilis. Mateulas *ilices* negat ferre. Huic arbori folia sunt aculeata, quæ non decidunt. Nullo flore exhilaratur. Nouus in ea fructus cum autumno pendet. Ciuica corona primo fuit ilignea, postea magis placuit ex æsculo. Deformatur interim nobis. Lucan. libr. 3. Procumbunt orni, nodosa impellitur *illex*.

Juniperus arbor frequè est in locis arenosis. Viret coma perpetua. Cariem non sentit, aut vetustatem. Non floret. Eadem est *Junipero* virtus, quæ & cedro. Medulla eius vbiq; solidior est, quàm Cedrus. Lignu apprimè durum. Vnde mantuanus in Quercu *Juniperos*. Addam & *Juniperos*, carie impetrabile robur. Vasta est hæc arbor in Hispania, maximisq; baccis. Montes amat, spinas habet pro foliis. Fluxuosa est, & intricata. Combusta odorem reddit, & pollarum purgat aërem.

Iuglans odio dissidet cù quercu. *Iuglandes* nuces gemino prosequuntur operimento. Optimæ sunt Persicæ. Earu corte tinguntur lanæ, & ruffatur capillus primum prodeuntib. nucleis. Pinguescunt vetustate. Aquas odit *iuglans*. Inferiore parte fertilior est. Non

Non facile ſentit cariem. Eius vmbra grauis eſt, & noxia capiti humano, omnibusſque fatiſ.

Larix arbor vſtis radicibus non repullulat. Montes amat. Incorrupta ei viſ, humori cõtumax. Nec ardet, nec carbonem facit, nec alio modo igniſ vi cõſumitur, quàm lapideſ. Ei folia ſunt pũgentiæ, quæ nõ decidunt. Florẽ neſcit. Terna edit germina. Corticem ſpargit inter ſquamaſ. Larix & acieſ arborũ ſunt altiſſima, quibus ſuccoſiſ humor diu fluit. Larix neſcit carie, validũ ponduſ ſultinet.

Laurum arborẽ Græci Daphnem vocant, ab eiufdem nominis puella, quã Apollo adamauit. Spectatiſſima eſt in Parnaſo. Conſeſta in igne maximõ crepituſ edit. Vnde & in maleficiis amatoriis incendi conſueuit, tanquã amantium querimoniaſ repræſentans. Ver. In Bucu. Daphniſ me maluſ vrit, ego hanc in Daphnidẽ laurũ. Credita eſt in ſuper aduerſuſ venena remediũ habere. Hinc laureum baculuſ geſtare dicebatur, qui periculũ feliciter eſſugiffent. Arborũ ſola non percutitur fulmine. Olim dũ incendiõbatur, ſi crepuiſſet abunde, felicitatẽ portendi opinabatur. Tibulluſ. Lauruſ vbi bona ſigna dedit gaudete coloni, Contra verõ ſi rariõ deflagraſſet, inauſpicatiſſimũ arbitrabantur omẽ. Propertiuſ. Et taceo extingto lauruſ aduſta focõ. Magorum ſuperſtitioſ promittit, Lauri folia (ſi noctu puluillo ſubiciantur) veritatẽ ſomniorum conuelliare: efficaciuſ eſt auxiliij in numinum afflatu, & futurarum rerum præſagiis. Claudianuſ de Raptu Proſer. lib. 22. Illex plena fauiſ, vrituri præſeia lauruſ. Ea olim coronabatur ſacerdoteſ & diuina. Lauri fructuſ Daphnidaſ vocat. Dicabatur olim triumphuſ. Ouidiuſ lib. 2. Eleg. Ite triumphaleſ circum mea tempora Lauri. Pliniuſ lib. 17. Perpetuo vrit. Sacra eſt Apollini. Portata inter armatoſ hoſteſ erat indicium pacis quietiſ, vt Oliua. Statiuſ lib. 12. Pacifera Lauro crinem vritiſq; decoruſ. Tiberiuſ princepſ, tonante cælo ea ſe coronabat cõtra fulminuſ motuſ. Adhibebatur olim purificationib. vrbuſ. Primitiuſ eſt ei uſ ſuccuſ. Amat loca montuſa. Folia non amittit. Primitiuſ Fauonio germinat. Inimicuſ eſt ei friguſ. Ignem cum hederã excutit. Folia rubigini ſunt obnoxia, ſi arbor fuerit inter ſegeteſ & peſte laboranteſ. Lauri folio annuũ falſtidium purgant palatuſ, beſ, graculã, merula, & perdiceſ.

Lentifcus arbor triſera eſt Maſticheſ reſinã ſudat inſtar gummi. Baccifera eſt. Pliniuſ citat verba hæc Ciceroniſ de leniſ. Iam verõ ſemper viridiſ ſemperq; grauata. Lentifcuſ tripliſ ſeſta eſt grandefcere ſætu, Ter frugeſ fundent, tria tempora moſtrat arandi. Eiuſ ligno ſiebat olim dentiſſicia, & dentiſſicalp. Martialiſ: Lentifco meliuſ, ſed ſi tibi frõdeã cuſpiſ. Deſuerit deſ

tes penna leuare potest. Lentiscum mandare, Prouerbio dicebatur, qui nimio comendi corporis studio superfluebat. Nam dentium cura olim vt delicatis probro dabatur.

Ligustrum arbor est, cuius ligno aptissima sunt tessera. Succus eius neruis, articulis, algoribus: folia veteri vlceri cum salis mica, & oris exulcerationi profunt.

Ite habet Africa. Præcipuâ Syrtis, & Nasamones. Magnitudo est huic arbori quæ pyro. Ligno color niger. Expetitur ad tibiariû catus, vnde & pro tibia plerûq; solet accipit. Politianus in Manto: Dani & multiforâ modulanda ad carmina Loton. Eius radice fiebat olim cultelli & capuli. Baccas profert. Cariem non sentit. Florem amittit, cuius suauitate homines rerû omnium obliuisci dicuntur. Lotophagi populi nomen inde fumeserunt, q; frequens apud illos reperitur. Aquas amat. Mart. lib. 4. Veteres eam Apollini sacram fecerunt, quod ante solis ortum folia implicet, profurgente autem explicet paulatim. Est & eiusdem nominis herba.

Malachra arbor est magnitudine oleæ, folio roboris, fructu caprifici. Eius fructum Bedellinum dicunt, quod est genus gummi.

Melia arbor fructum parit suauissimum.

Mespili arboris fructus vocatur Mespilum. Palladius: Mespilaq; exarumati pugnacib. horrida mēbris. Eius folia priusquã decidant, rubescit. Multas habet radices altas & inextirpabiles. Nō fuit hæc arbor in Italia Gatoni æuo. Infestatur vermiculis ruffis & pilosis.

Morus arborum vltima floret, exacto iã frigore. Vnde prudentissima vocatur à poetis. Politianus in Rustico: Mox vbi iã sapiens cepit frondescere morus. Ante quidem sapiens nunc ambitiosa, nec vllum. Quæ pariat ponum, sed serica pensa ministrat. Fructus eius vocantur Mora, quæ quū prius alba essent, cruore Thybes & Pyrami rubra facta sunt. Pontanus. Atq; in sanguineâ morus post versa figuram. Fructibus succus in carne vinosus, trini coloris, candidus primo, mox rubens, maturis niger. Tingunt manus succo, maturi ruunt, acerbi minimè. Serenda est hæc arbor ab idibus Februarij in æquinoctium. Montes amat. Tardissimè senescit, fructibus minimè laborans.

Myrrham arbusculâ aromaticâ habet Arabia, altitudine quinque cubitorum, cortice duro & inorto, guttis eiusdem nominis sponda sillatibus. Eius virtus est, vt corpora vindicet à putredine.

Myrtus buccas parit optimi saporis, Amat littora. Verg. libro 4. Georg. Pallentesque hederas, & amantes littora myrtos. Sacra est Veneti. Odoratissima est Ægypto. Eius oleo inest quidam vini liquor. Nobilitata est ouali corona. Crescit quandoq; in locis planis. Angusta sunt eius folia, quæ non decidunt. Vita est breuissima.

Malo

Malobalthros arbor est Syriæ folio cōuoluto, arido colore, ex quo exprimitur oleū ad vnguēta. Sapor eius similis est nardo. Hoc vnguētam vinā cit, Oculorū epiphoris vino expressum medetur.

Olea, seu Oliuæ arbori folia non decidunt. Sacra est Mineræ. Nefas erat olim eam in profanis vsibus polluere, vt nec propiciandis quidē numinibus ex ea altaria accenderentur. Ea coronabātur equitū turmæ, idibus Iulii, & minoribus triumphis ouantes. Fructus constat nucleo, oleo, carne amurca. Arbor ipsa tarde crescit. Morsu capræ fertur sterile scere. Immunis est à carie & vetustate. Conuenit inter auctores arborē hanc durare annis ducentis. Inimicissima est ei pluuia circa Vergilias. Gaudet cinere & calcatis fornacibus. Fuit olim arborū maxima in Betica, Autore Plin. Vermiculationem patitur, & fungū. Rami eius portati olim præstabant indicium pacis. Vergil. 8. Paciferæq; manu ramū prætendit oliuæ.

Ornus arbor montes amat. Nascitur in saxosis montibus. Procerat est, tamen infugifera Rugosus & asper est eius cortex.

Rhamnus arbuscula est spinosa, gaudēs saxosis locis, & petricosis. Architreneus: Nec simulat sparsa cristatam cuspide Rhamnum.

Platanus arbor latē spargit ramos. Sterilis est. Nec ad aliū vsum olim adamabatur, quā in vmbra, quibus adeo placuit, vt mero infuso enutritetur. Hinc genialis vocatur à Poëtis. Stroza filius. Nec Veneris myrto, an platanis genialibus vllā Indulget veniam. Sub ea celebrabantur conuiuia. Nam Plin. scribit. Licinium Mutianum ter consulem sub vna fuisse epulatū cum x i. comite, & Caium principem sub alia cum x i. conuiuis. Poëta fabulantur Iouē cum Europa sub platano cōcubuisse. Non est alia maior eius commendatio, quā solē æstate arcere, hyeme admittere. Idem Plin. scribit Antandri Platanū circundolatis iam laterib. reuicuisse, & vitæ fuisse reddītā. Hæc arbor citō germinat. Lata habet folia. Iucunda est eius vmbra: Erat in vsu apud Ro. in villa aut hortis vrbanis ad vmbra inambulationum, quæ ad otium literarū primū inuentæ sunt. Iuue. Sat. 1. Frōtonis platani conuulsaq; marmora clamāt. Martialis viduā vocat Platanū, velut sterile lib. 3. vbi ait. Nō otiosis ordinata myrteris, Viduaq;e platano, tōsiliq; buxero.

Pomus, & Pomū vocabula sunt generalia: Nam Poma dicimus omnīū arborū fructus, siue molles siue duros, esu idoneos. Nunc verō ea tantū vocamus poma, quæ duro integuntur operimento.

Prunus arbor Pruna pariens, quorum diuersa genera ponit Plin. sed omnīū laudatissima sunt Damascena. Columella: Armenisq; & cæreolis, prunissq; damasci Stipatur calathi. Pruna syluestria vbiq; nascitur. Aquoso sunt succo. Arbor ratō crescit in montibus.

Pyrus arbor dicta est, quod ex lato in acutū feratur instar pyramidis.

midis. Crustumina pyra cunctis gratissima sunt proxima. Falerna à potu, propter copiosum succum. Turbinata sunt figura, quibus eadē proprietates vini, quæ & pomis. Vinoso sunt succo. Folia arboris circinata. Ipsa arbori vita est admodū breuis. Fructus facile perdit. Nascitur quæq; in montosis locis. Pyri syluestres tarde germinant.

Pala arbor est maior pomo, & suauitate præcellentior, cuius fructu (qui Ariena dicitur) sapientiores Indorum viuunt. Foliolum alas auium imitatur longitudine trium cubitorum, latitudine duum. Arbor ipsa fructum è cortice mittit admirabilem succi dulcedine, vt vno quaternos satiet.

Palinurus, arbor est fructicola cui Cyrenaiica regio suam postponit Loton. Eius nucleus non simul manditur, iucundus per se, & vino suauior. Germinat concepto vere.

Palmis abundat Iudæa Reperiuntur etiam in Europa sed steriles. In maritimis Hispaniæ fructū ferunt, sed immitem: dulcem in Africa, sed statim euanescentē. Orientales ex his vina conficiunt, & nonnulla gentes panē. Terra feruida & sabulosa habet frugiferam palmam. Gaudet & riguis. Coma eius est in cacumine, & Pomum nō inter folia, sed inter suos ramos. Folia cultrato sunt mucrone laterib; in se bifidatis. Huic arbori est vterq; sexus, vt omnibus aliis. Mas in palmitate floret, fœmina citra florem germinat tantum, spinæ modo. Pomū palmæ est oblongū, non vt oliuæ orbiculatū. Arbor portat in trimatu Genera eius XLIX. nonnulli posuerunt. Fructui dulcis est succus, nullum lignum. Arbori folia non decidunt. Longum esset in cōpendium quoq; redigere, quod de ea multis admodum verbis scripsit Plin. propterea satis erit nobis vnum adiacere, quod ex Aristotelis & Plutarchi testimonio scribit Gel. lib. 3. ca. 6. Si super palmæ arboris lignū (inquit) magna pondere imponas, ac tā grauitate vrgeas, oneresq; vt magnitudo oneris sustineri nequeat, nō deorsum palma cedit, nec intra flectitur, sed aduersus pōdus resurgit, & sursum nititur, recuruaturq;. Propterea in certaminibus palmæ signum esse placuit Victoriæ, quoniam ingenii eiusmodi ligni est, vt vrgentibus, præmentibusq; que non cedat. *Persicus*, nomen sumpsit à Perside, vnde primum aduecta est. Hæc arbor in Rhodo floret, nec fructum parit.

Pinus arbor non floret. Folia habet capillata, quæ non decidunt. Humilissima est aduersus cariem & tineas. Vmbra eius necat germina. Sterile scit si quis cacumen auferat, nec tamen emoritur. Eius cunicæ vocantur Pityocampæ. Excisa nullam remittit sobolem, sed proflus emoritur. Propterea Cræsus) vt est apud Herodotum in *Lyro*) minabatur se extirpaturum Lampfacenos pini in morem.

Pinaster vocatur syluestris Pinus muri altitudine, & à medio ramosa

ramosa, sicut pinus in vertice. Copiosam parit resinam, Folia non amittit. Ea sunt prætenuia, & mucrone aculeata.

Picea arbor est feralis, & funebri indicio ad fores poni solita. Vnde Vergilius de tumulo Miseni loquens ait: Procubunt piceæ, sonat ista securibus. Ilex Tonfiliis est, & resinosa: montes amat. Non floret, Eius vmbra satis perniciosa est. Cortex eius vsui est agrestibus ad vasa & corbes, Folia sunt inflas pectinum.

Populitria sunt genera, teste Plinio, Alba, Nigra, & quæ vocatur Libyca, folio minima ac nigerima. Albo folio bicolor, superne candicans, inferiore parte viridi. Nigræ, folia sunt circinate rotunditatis in iuuenta, vetustiora fiunt angulosa. Populorum foliis gratissima est lanugo. Fluiuos amant. Verg. Populus in fluuiis, abies in montibus altis. Sacra est Herculi, Pediculus ei tremulus, vmbra nulla. Folia inter se trepidantia. Citò germinat, nullum semen aut fructum parit. Placet viribus, vtilis scutis faciendis.

Rhododaphnes arboris folia veneno sunt quadrupedibus, homini vetò contra serpens præsidio, ruta addita, & è vino pota. Pecos etiam vt capræ, si aquam biberint, in qua ea folia maduerint, mori dicuntur. Arborem hanc sunt qui Nerium vocent, sempiternum fronde, rosæ similitudine & caulibus fruticosum.

Ricinum arbor est altitudine oleæ, caule ferulaceo, folio viridum semine viuarum graciliù & pallidatum. Frequens est in Ægypto.

Ridica arbor est pedamentis apta.

Robur arbor est glandifera, quæ præter fructum plurima alia gignit, vt quædam veluti mora, quibus fructus inest nucleis oliuæ similis. Item pilulas nucibus non ab similes, intus habentes flocculos molles, lucernarum luminibus aptos. Nam sine oleo flagrant. Gignit & culices, & quædam alia. Montes amat. Folia habet limosa. Terna edit germina, & inter squamas corticem spargit. Carinatas habet radices, quas in profundum agit. Teredines paritur. Durissima est arborum. Non facile vetustatem sentit aut cariem.

Salsicortex arbor est glandis amaræ, quam nullum animal contingit præter sues.

Salix arbor est viminosa, & multis perticis se surrigens. Infra ætuosa est, & infrugifera, amaro cortice. Verg. Florente cytisum, & salices carpetis amaras. Plicatilis est, lenta, colore glauco, venis agitabilis. Amat littora, & humida loca. Ouid. Amnicolæq; similes salices, & aquatica lotos. Columella aptissimo ephiteto ea vocat Perticalem, dicens: Perticalis ferè salix eundem agrum quem viminalis desiderat, melior tamen riguo prouenit, atq; ea taleis cõseritur. Quum germinauit, ad vnam perticam summittitur. Pappi natur instar vineæ, vt longitudinem potius quàm ramorum la-

itudinē euocetur. Sic culta quarto cæditur anno & vinculis præparatur. Abscissa cito repullulat. Mutationem loci facillè patitur in iuuenta. Semen ocyssimè perdit, & ante maturitatem, ob id dicta ab Homero frugiperda. Citò germinat. Longa sunt eius folia, & non multùm lata. Quum flauescunt ruunt suu sponte. Eius semen mulieri sterilitatis medicamentũ est. Lentissima est, & propterea faciendis scutis aptissima. Autore Plinio breuis ei vita. Fructus ante maturitatem abit in araneã. Sed si prius colligatur, sanguinem reicientibus prodest. Varia sunt ex ea medicaméta. Cinis corticis è ramicis primis clauũ & callum aqua mixta sanat. Vita cutis in facie emendat magis admixto succo suo qui triplex est. Folia cocta cum cera tria imponuntur podagricis. Cortice & foliis in vino decoctis sanantur nerui. Flos tritus cum foliis furfures purgat in facie. Folia contraria & pota, intemperantiam libidinis coërcent, & in totum auferunt vsum sapius sumpta Alio nomine vocatur.

Siler. Verg. Sponte sua veniunt camposque & flumina late Curua tenent, vt molle siler, lentæque genistæ.

Spinus arbor est frutifera. Ver. Et spinos iam pruna ferentes.

Sycomorus dicitur ficus fatua nomine Marisca. Habet multitudinem lactis. Fructus non egreditur ex summitatibus ramorum, sed ex ramis ipsis. Grana eius sunt minora granis ficuum. Nec maturescunt, nisi radantur instrumento ferreo. Frequens est apud Rhodum locis frumentariis.

Sambuco plurima est medulla. Ocyssimè floret. Eius interiora mire firma esse traduntur, ita vt venabula ex ea præferatur omnibus. Cõstat ex cute & ossibus. Ceditur tẽpestiuè quũ decorticatur. Cortice est inextricabili, & carie subnascẽte ei materiaq; nigrescente. Numeratur à Plinio inter eas, quæ faciendis scutis aptæ sunt.

Similax arbor hederæ similis, spinosa & densis cauliculata genibus. Fruticosa ramis. Folio hederaceo, paruo non anguloso, flore candido, & liliũ olente. Fert tacinos instar lubruscæ, colore rubro. Lugubris est ob eiusdem nominis virginem, quæ amore iuuenis Croci in hunc fruticem mutata est. Ea sunt codicilli. Admota auribus leuemet sonum reddit.

Sorbo folia vniuersa decidunt, infestatur vermiculis ruffis & pilosis, & ita emoritur. Gaudet aquosis montibus.

Suber minima est arbor, cuius lignum, nõ solùm non mergitur aqua quis, sed aliis quoque rebus alligatum, facit ne mergantur. Hinc adagiũ, Subere leuior, vsus eius anchoralibus nauium, piscantium tragulis, & cadorũ obturamentis, & in hyberno fœminarum calcæatu. Apud nos vtantur etiã viri. Ei folia nõ decidunt. Non facillè sentit vetustatẽ aut cariem. Iuuatur detracto cortice, quod tamen

Q

omnibus ferè arboribus exitiale est. Lignum foraminosum est, & leue. Politian. Multiformique replent operosa examina suber.

Taxus similis est abieti. Baccas profert venenatas, præcipuè in Hispania. Hinc plerique Toxicum dictum arbitratur, vt taxicum, mutata litera. Claudian. Qualis pestiferas animare ad erimina taxos. Feralis est. Ouid. lib. 4. Est via decliuis funesta nubila taxo. Eius fumo necantur mures. Est in Arcadia adeò venenata hæc arbor, vt si quis sub ea dormiat, aut capiat cibum, protinus emoriatur. Plinius ait esse innoxiam, si in ipsam clauus æreus infigatur. Ea pasta apes mel conficiunt amarissimum. Frequens est in Corsica. Verg. Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos.

Tæda arbor liquorè, seu picè stillat, & abundat liquido succo. Ea optimæ sùnt faces, quæ propterea Tædæ vocatur, vt Ceres tædifera, q̄ in perquirenda Proserpina tædas inflammauerit. Ouid. lib. 3. Fast. Quos cum tædifera nunc habet ille dea. Grata erat flammis, & lumini sacrorum. Hanc mares duntaxat ferebant. Motes amat.

Terebinthus arbor soliditatè habet in speciem buxi. Resinâ emittit odoratâ quæ inde vocatur Terebinthina. Mascula est sine fructu. Fœminarû duo sunt genera. Alteri fructus ruber lentis magnitudine, alteri paller. Frequens est & magna in Syria. Fruticosa in Macedonia. Lenta eius materies & fidelis ad vetustatem. Lignû nigri splendõris. Flos racemosus oliuæ modo. Densa folia quæ non decidunt. Fert folliculos emittetes quædam animalcula ceu culices, & lentore resinose qui cortice erumpit. Messibus reddit semen.

In *Tilia* mas & fœmina differunt. Materies maris dura est, nodosa, ruffior, & odorator. Cortex crassior & detractus inflexibilis. Nec semen fert aut florem vt fœmina, quæ crassior arbore materia candida præcellensq; est. Succus foliorum & corticis dulcis est. Fructus eius nullum animalium attingit. Inter corticem & lignum tenues habet tunicas multiplici membrana, è quibus vincula fiunt, quæ vocantur tilia, quorum tenuissimum vocatur Phyllira. Horat. Displicent nexæ Phyllira coronæ. Materies teredinem non sentit. Proceritas ei permodica, verum utilis. Montes amat. Erat quondam apta scutis. Germinat paulò ante æquinoctium. Mollissima est & calidissima, quia citissimè ascias retundit. De hac Verg. Nec Tilia leues, aut terno rasile Buxum.

Vnedo arbor fructum emittit eiusdem nominis, similem fragis, sed inhonorum: qui vnus tantum mandi potest. Vnde inditum arbori nomen. Ei folia non decidunt. Fructus ipse anno maturescit. Iuba apud Plinium testis est, esse in Arabia vnedones quinquaginta cubitorum altitudine.

Amus amica est vitibus. Pótanus: Tecû inter salices, sub amicta vitibus

vitibus vltimo. Græci duo eius faciūt genera, Mōtosam, quæ sit amplior: Campestem, quæ fruticosa. Gummi profert. Semē eius vocatur Samara. Folia eius sunt ramulosa. Cito germinat. Rigorem fortissimē seruat. ob id cardinibus, assamētisq; portarū vitilissima.

De variis arboribus meminit Verg. lib. 2. Georg. Fluminibus salices, crassisq; paludibus alni. Nascuntur steriles laxosif montibus Omi. Littora myrtetis lætissima, deniq; apertos Bacchus amat colles, Aquilonem & frigora taxi. Idem Ouid. lib. 10. Et Stautus lib. 6. Theb. Et Claudianus lib. 2. de Raptu.

Porro arborū succi varij sunt: Vinosus Pomo, Pyro, Myrto: Pinus Oliuæ, Lauro, Nuci, Iuglandi, Amygdalis: Dulcis, Vuis, Ficis, Palmis: Aquosus, Prunis.

Differunt & colore succi: Sanguineus Moris, Cerasis, Cornis. Vuis nigris, albis candidus, lacteus in capite Ficis, in corpore non item, Spumeus Malis, nullus Persicis.

Ferales arbores sunt Picea, Taxus, Cupressus.

Veteres eas arbores vocabant Infelices, quæ sunt in tutela inferni deorum: vt quæ baccam nigram, nigrosq; fructus ferunt. Cato Infelices vocat arbores infrugiferas. Plinius Damnatas religione, quæ neque seruntur vnquam, nec fructum ferunt.

Felices verò putantur. Quercus, Æsculus, Ilex, Sapinus, Fagus, Corylus, Sorbus, Ficus alba, Pyrus, Malus, Vitis, Prunus, Cornus, Lotos.

Arbores montanæ sunt, Cedrus, Larix, Tæda, Abies, Robur, Castanea, Tilia, Ilex, Iuniperus, Terebinthus, Populus, Ornus, Cornus, Caprinus: Montes & valles amant, Abies, Robur, Castanea, Tilia, Ilex, Cornus. Aquosis montibus gaudent Acer, Fraxius, Sorbus, Fagus, Caprinus.

Folia non decidūt Olea, Lauro, Palmæ, Myrto, Cupressus, Pinis, Hedera, Rhododaphnæ, Abieti, Larici, Pinalstro, Iunipero, Cedro, Terebintho, Rubo, Ilici, Aquifolio, Suberi, Taxo.

Aquas odere Cupressi, Iuglandes, Castaneæ, Laburnum.

Cariæ & vetustatem non sentiunt Cupressus, Cedrus, Hebenus, Lotos, Buxus, Taxus, Iuniperus, Oleaster, & Olea.

Arboretum, Quercetum, Vepretum, Dumentum, Oliuetū, Pinetū, Senicetum, Carectum, Æsculetum, Buxetum, Populetum, Salictum, Vepretum, Lauretum, Myrretū, Mespiletum, Ornerū, Rhamnetū, vocātur loca, in quibus crescūt eiusmodi nominis arbores.

ARBORES DEORVM ET DEARVM.

Populus, *Heveul's*. Vergilius in Bucol. Populus Alcideæ gratissima, vitæ Iaccho, Formosæ myrtus Veneri, sua Laureæ Phœbo. Plin. lib. 12. Arborum genera numinibus suis dicata perpetuo

feruantur, vt Ioui *Æsculus*, Apollini laurus, Mineruæ olea, Veneri myrtus, Herculi populus.

Bacchi arbor Vitis, & etiam *Hedera*. De Vite, autor opusculi de nuce: Sæpe tuas igitur Liber miratus es vuas, Mirata est oleas sæpe Minerva suas, De hedera. Ouid. lib. 3. Fasto. Cur hedera hæc cincta est? hedera est gratissima Baccho. *Ferula* etiam assignatur Libero patri, teste Plinio.

Veneris arbor est Myrtus, Verg. lib. 5. de *Ænea*: Sic fatus velat materna tempora myrto. Venus apud Statium. lib. 1. Syl. Maluit & nostra laurum subretere myrto.

Apollinis. Laurus, & Lotos. Verg. in Battarū: Laurus item Phœbi decus. Apollo apud Ouid. lib. 1. Meta. Daphnē alloquēs: At quoniā coniunx mea nō potest esse: Arbor eris certē dixit, mea semper habebūt. Te coma, te citharā, te nostræ laure pharetrā. Veteres quoque Lotoꝝ Apollini sacrā fecerunt, q̄ ante solis emersum sua folia implicet. Profurgente autem sensim ac paulatim explicet.

Æsculus & Quercus, Iouis. De *Æsculo* Verg. lib. 2. Georg. Nemo- rumq; Ioui quæ maxima frondet *Æsculus*. De quercu. Ouid. lib. 1. Meta. Et quæ deciderant patula Ioui arbore glandes. Item lib. 7. Sacra Ioui quercus de semine Dodonæo.

Minerue, Oliua. Verg. lib. 2. Georg. Palladia gaudent sylua viu- cis oliuæ. Ouid. lib. 6. Meta. Illic incumbens cum Palladis arbore palma.

Cybeles arbor Pinus. Cybele apud Verg. lib. 9. Pinca sylua mihi multos dilecta per annos. Ouid. lib. 10. Hirsutaque vertice pinus Grata deūm matri.

Plutonis, Cupressus. Plinius lib. 16. de ea loquens: Diti sacra: & ideo funebri signo ad domos posita.

Pinus, Panos, Proper. lib. 1. Fagus & Arcadio pinus amata deo.

S Y L V Æ.

Hercinia sylua est Germaniæ, cuius quondam latitudo habuit iter nouem dierum. Plinius ait, in septentrionali plaga esse Herciniam syluam roborū vastitate intacta, in qua colles occurrentium inter se radicum repercussu attollantur.

Carmen, lucus est in Messenia.

Nemea sylua est Græciæ inter Cleonas & Phliuntem oppidam, qua Græci Nemeæ sacra instituerunt in honorem Herculis, ob leonem ibidem interfectum. Ibidem etiam fiebant agones in memoriam Archemori filij Lyeurgi regis, qui negligentia nutricis Hypsipyles fuerat occisus à serpente. De hac Mar. lib. 1.

Prostratum Nemees, & vasta in valle leonem,
Nobile & Herculeum fama canebat opus.

Ida sylva est Cretæ, & Phrygiæ, in qua Paris sententiam tulit de pulchritudine deorum. De Cretæa Marti. lib. 4. Conscia Dictæum qua tulit Ida Iouem.

Arsium, Plutarchus ait esse lucum, prope quem Arnus Tarquinij filius & Brutus concurrerint bello.

Liuius lib. 8. ab vrbe condita de *Ciminia*, Ethruriæ sylua, hunc in modum scribit: Sylua erat Ciminia, magis tum inuia atq; horrenda, quàm nuper fuere Germanici saltus: nulli ad eã diem ne mercatorum quidem adita. eam intrare haut ferè quisquam audebat.

Calidonia, Sylua est Britannicæ, à cuius nomine Britanni ipsi vocantur Calidonij: Luc. lib. 9. Calidonios fallit turbata Britannos.

Ardenna, sylua Gallicæ incipiens à Rheno per fines Treuerorum, Eburorum, & Menapiorum x. millibus passuum longitudinæ per mediam Belgicam in Oceanum tendit.

Albunea, vetus fuit Etruscorum sylua, ad quam populus Romanus confugiebat oraculorum gratia.

Prope Ariciam, oppidum Italiæ, fuit nemus *Aricium*, Dianæ sacrum. Lucianus lib. 6. Parua Mycenæ, quàm sacrata Dianæ Dicitur ab excelsa nemoralis Aricia Roma.

Bacenis, sylua est Germanicæ amplissima, Cheruscos à Sueuis ditimens.

clarium nemus Colophonæ olim sacrum fuit Apollini.

coricum erat propinquum Thebis.

Daunia, Apulicæ sylua, nomen accepit à Dauno patre Turni.

Poëtarum carminibus laudatissima syluaris est *Dodona* Ghaonia, cum propter vsu glâdis ibi repertum, tum ob simulachrum Iouis Dodonæi, & columbas, quæ quercubus insidentes redderant oracula.

Phloe, mons est, & sylua Thessalicæ.

Gryneum nemus est in Ionia Apollini sacrum, in quo Mopsus & Calchas de diuinandi peritia venerunt in certamen.

Idalium nemus est Cypri. Veneri sacrum, quæ Idelia propterea dicitur.

Hycania, sylua miræ vastitatis, & multiplici belluarum genere referta, nomen dedit regioni eiusdem nominis.

Micana, sylua Gallicæ.

Marathonia, sylua fuit in Attica, in qua Theseus Taurum toti regioni formidolosum occidit.

Parthenium, nemus est Arcadicæ, in quo virgines solebant exerceri venationibus.

Pelion, mōs & nemus Thessalicæ, ortu Chironis illustratum. *Tegea* sylua Arcadicæ Pana deum rusticorum numen venerabatur.

LEGUMINA DIVERSA.
& frumenta.

ERuum, Vitia, Cicer, Cicercula, Faba, Lenticula, Lens, Phaseolus, Pisum: Lupinum, Faba.

Frumenta sunt & fruges, Far, Siligo, Triticum, Ador, Miliū, Panicum, Frugum pestes Lolium, Tribulus, Carduus, Lappa, Rubus, Auena, Paliurus. Verg. Pro molli viola, propurpureo Narcisso Carduus & spinis surgit Paliurus.

FRUTICES DIVERSI.

Cytisus, Myrica, Capparis, Chamæmyrsine, Erica, Gnaphos, Gossipion, Helenium, Lasepitiū, Myrsinites, Ophiostaphyles, Oxymyrsine, Rhododædus, Scammonia, Tamarix, Tithymalus, Illex, Amomū, Chamælæa, Caritoteblepharon, Cynostaton, Elleborine, Epipactis, Elyx, Genistra, Opheostaphyle, Fycos, Pyrosachne, Pytula, Plocamon, Quisquiliū, Rubus, Saripha, Scorpio, Spartum, Tymelæa, Tragon, Lentiscus, Nardus, Cinnamum, Scioton, Sifarum, Tragacanthæ.

FLORES, ET VIOLAE ET
alij frutices odorati.

Rosa, Lilium, Calta, Bacchar, Cōbretum, Lotos, Crocus, Hyacinthus, Abrotōnū, Amarachus, Saliunca, Polion, Ametystus, Cyamon, Holochrysos, Chrystitis, Origanū, Thymus, Coniza, Cytemis, Narcissus, Amarachus, Epithymō, Oenanthe, Phygma, Rosmarinus, Anethum, Acanthus, Anemona, Cherinta, Ligustrum, Vaccinium, Conuoluolus, Cyanus, Cyclamius, Silymbū, Tymbra, Satureia, Cassia, Melilotos, Lyrium, Lichnis.

HERBARVM DIVERSA NOMINA.

Absinthium, Aconitum, Agōlethron, Alcibiadion, Alga, Aloe, Altercum, Amygdalite, Anagyris, Anchusa, Andrachne, Anethum, Anthemis, Apium, Apiaistiū, Asclepion, Asterium, Atractylis, Arrplex, Auruncus, Abrotōnū, Acāthus, Achanon, Achemenis, Acinos, Acopō, Acoros, Acoros, Agrios, Acta, Action, Adiantum, Adiplos, Ægilops, Ægocēre, Æthiopis, Agaricum, Aglaophotis, Aizon, Albucum, Alcanna, Alectorolophos, Alypon, Alisma, Alysson, Alopecuros, Alfine, Altercangenū, Alchea, Amomum, Ampelodifine, Amuletum, Anabasis, Anagallis, Anacāporetis, Anathibnos, Andralia, Androschemum, Anemona, Anodynon, Anthalum, Anthericus, Anthyllis, Anthriscū, Anticellium, Antirrhinos, Aparane, Apatæ, Aphrodes, Aphrum, Apioisfchas, Apronia, Aproxis, Archiona, Arachos, Archezostis, Arctios, Argemone, Aros, Arsenogonon, Artemisia, Afaron, Afcalonina, Asyla, Alphodeus, Asphenū, Asfarum, Aster, Ateramnum.

Balis

Balis, Balotis, Batis, Batrachion, Bechion, Bera, Betonica, Blachnon, Balataria, Botrys, Brabilla, Bryonia, Blyon, Bromos, Brotis, Bubenicon, Bucera, Bucolicon, Buphtalmos, Bupleuron, Bufelinum, Baccar, Barbula, Blattaria.

Cacalia, Cactos, Cacubalū, Calla, Calligonon, Callion, Callitrichia, Callithrix, Chamæcissos, Chamæleuce, Canatia, Cantabrica, Capnos, Capparis, Carduus, Caryte, Casia, Catanâche, Caulis, Cemos, Centaurion, Centunculū, Ceratia, Cherintha, Cestros, Chalceos, Chamæacta, Chamæcissus, Chamædaphne, Chamælea, Chamæmilon, Chamæmirfyne, Chamæpeuce, Chamæpitys, Chamæsi ce, Chamæcyparissos, Chamædrys, Chamæleon, Chamæpithyos, Chamærops, Chamæzelos, Chenamychō, Chenapodis, Chironia, Chondrylon, Chondris, Chrysippa, Chrysocome, Chrysoconon, Chrysotheles, Cyclaminus, Cicion, Cicuta, Cinare, Cynocephalia, Cynoglossos, Cynoides, Cynomysis, Cynomorion, Cynops, Cynorchis, Cyparissias, Cyperus, Circea, Cirfion, Cytus, Clema, Cleonicō, Climenos, Cnicō, Cnidos, Cochla, Colocasia, Cōbrerū, Coniza, Cōsigilis, Confiligo, Corcorus, Cordylis, Coricon, Corymbia, Corymbite, Coriō, Coris, Coryledō, Coronea, Crateogenon, Crategis, Cremō, Crepis, Crechmos, Crocus, Cunila, Cerefolium, Cannabis, Carduus, Carex, Carminothum, Carpophyllos, Centaurea, Chibis, Consolida, Corambla.

Dactylos, Damasonios, Dendroides, Digitellum, Dime num, Diopeteris, Diphonon, Dispiron, Dodechatheum, Dolychos, Dorypetron, Doris, Dracunculus, Dictamus.

Echite, Elaphoboscum, Eutomon, Ephedra, Ephemeron, Ephydros, Epithymum, Epimediō, Epipactis, Epipetron, Equifelis, Erica, Erigeron, Erineon, Eringe, Eriphia, Eris Erisimone, Eristhale, Eritheles, Eruca, Erulia, Euphorbia, Exedum, Emphasinum.

Farfigium, Felix, Fœnum, Fragum.

Gentiana, Glastum, Gnaphalium, Galeobdolon, Gallion, Gelocophyllis, Geranium, Glaucion, Glycistis.

Hali, Haliamon, Halicacabum, Helenium, Heliocallis, Heliotropium, Helioscopium, Helleborus, Hemionos, Heptapleuros, Heradon, Herina, Hemerocalles, Heroion, Hibiscum, Hyoscyamus, Hyoscyris, Hypericō, Hypocheris, Hypocisthis, Hypogefios, Hypoglossa, Hypopheston, Hippolapathos, Hippofelinum, Holecus, Holochoyfos, Holotheon, Hippuris, Hylge.

Iberis, Iris, Ischemon, Isoetes, Isopyron, Ixine, Ixion, Intybus.

Lactuca, Lada, Lago, Lassionc, Latace, Lathyris, Lauer, Lemo nū, Lethophyllon, Leucacanze, Leucata, Leucatemū, Leucogra phis, Libadiō, Libanotis, Lingulaca, Lotos, Lapsana, Lectipes, Leo

nina, Leontopetalon, Leocopodium, Liliun, Linozostis, Lind-
strophon, Lithoron, Lolium.

Magydaris, Malua, Marathrum, Maslaris, Mastos, Mecon, Melanipodium, Melanion, Melilotos, Melitena, Menta, Mentastrum, Metoleucon, Myagros, Myoostonon, Myophonon, Myofoton, Mirsinite, Myrris, Moly, Molybdena, Mollon Marrubium, Medica, Melleatos, Mandragora, Muratis, Muscus, Myropetalum.

Nasturcium, Nautea, Neutris, Nepenthes, Nepte, Nyctegretton: Ocymum, Oenanthera, Oerum, Ononis, Onopyxos, Onopordon, Onosma, Orcis, Orto, Oreoselinum, Osyris, Oxalis, Oplycs, Origanum, Oferites, Olus.

Paliurus, Panaces, Papauer, Parietaria, Parthenis, Pentaphyllon, Perdicium, personata, Peruinca, Petroselinum, Phlecos, Pycostallassion, Piperites, Plantago, Polygalon, polygonatō, polypodium, polytricon, portulaca, pseudocasta, Pulegium, Pyrethrum, pederos, Præonia, Panax, Pancration, pappus, Paraluis, Pentapetes, Piplion, Periclymenos, Petilium, phernion, Phylantes, Phlox, Phonnos, Picris, pistana, polemonia, Polychantos, polyognon, Polium, Polypodium, Polytricon, potamogeton, Poterios, Pseudanchusa, Psyllion, Pteris.

Radicula, Raphanus, Regia scopa, Rhexia, Rhodora, Rhus, Rhopalos, Rubia, Rufcus, Ruta.

Salunca, Saluia, Sampfucus, Sádix, Sāguinaria, Sardoā, Sarureia Satyrio, Scandulaca, Scandis, Scorpiuros, Sedum, Serpillum, Syderion, Sideritis, Sili, Sicilia, Sinapis, Sifer, Spartō, Stygmō, Sympleurium, Sabina, Sacopenium, Sapagenum, Sagitta, Samolum, Sandidix, Sarapias, saxifragium, Scylla, Scythice, Seraphium, Selarna, Sicilion, Syce, Silybum, Silphion, Syrum, Sifarum, Sparrania, Splenion, Stachys, Staphylinos, Stomatice, Strychnon, Strumea.

Thapsia, Thelictonon, Teucra, Xeuthrion, Thelygonos, Thelypteris, Theriffaga, Thesion, Thlaspe, Thymus, Thymbra, Thylselum, Tithymalus, Triorchis, Tragopogon, Trichomanes, Trifolium, Trientalis, Tragonia.

Veratrum, Verbena, Verrucaria, Vitreolum, Vnicaulis, Vrtica, Vlva, Xiphion, Zoophthalmos, Zopyrocheron.

COCI.

Phyrnis Lesbios coquus fuit Hieronis Syracusani, datus postea Aristocliidi.

Mystillus & *Taratalla* nomina sunt coquorum apud Martialem scribentem: Si tibi *Mystillus* coquus *Æmiliane* vocatur, Dicetur quare non *Taratalla* mihi.

Perdix fuit caupo quispiam claudus, qui sequenti prouerbio locum

com fecit, Perdiciis crura, in homines distortis cruribus.

VESPILLONES.

Diaubis nomen est Vespillonis apud Martialem lib. i. scribentem: Chirurgus fuerat, nunc est vespillo Diaulus.

Plutarchus in Phocione ait *Cymptionem* fuisse quendam inter Athenienses homunculum, qui in tumulandis efferendisq; cadaueribus quæstum faceret. Is interfectum Phocionem accepta mercede in Eleusinam deportauit.

Sunt autem Vespillones tumulatores cadauerum, qui mortuos efferunt ad sepulchrum. Suetonius de Domitiano loquens. Cadauer eius populari sandapila per vespillones exportatum. Aliter dicuntur Libitinarij, & Sandapilarij.

MANGONES, ET ALIAE

professionis homines.

Carpophorus mango fuit temporibus Domitiani, alius ab alio uenatore, de quo scribit Martialis, Est quota Carpophori portio fufus aper.

Thoranius fuit mango, qui vedit Marco Antonio duos eximia forma pueros, alterum Asiaticum, alterum Gallicum, vt geminos & vterinos, tanta erat formæ vnitas & similitudo. De eodẽ sic ait Macrobius: Delectatus erat Augustus inter cœnam symphoniacis Thoranij mangonis, atque eos frumento donauerat. Meminit & Suet. Qui matres familias, inquit, & adultas ætate virgines denudarent, atq; perspicerent, tanquam Thoranio mangone vidente. Erant autẽ mangones seruatorũ & puerorum liberali forma diuenditores, quibus moris erat medicamentis puerorũ venalium pubertatem & barbam coercere, vt formosi semper apparerent. Hoc autem faciebãt Hyacinthi radice bulbacea, quæ vino dulci illita non patitur pilos erumpere. Mangonium, vocatur ipsum mægionis artificium. Plin. Nec tñ in hoc mangonio quicquam totum placet.

Alphenus nomen est futoris apud Horatium li. i. Ser. dicentem. Vt Alphenus vaser omni Abiecto instrumento artis, clausaque taberna Sutor erat sapiens operis.

Cadmus fuit quispiam notæ impietatis carnifex Horatius: Tu ne Syridamæ, aut Dionysi filius audes Deicere à saxo ciues, aut tradere Cadmo?

Apud eundem *Lycinus* nomen est tonsoris, vbi in arte scribit: Si tibus Antyciris caput insanabile, nunquam Tonsori Lycino commiserit.

Fuit *Diadumenus* pincerna Augusti. *secundus* (id proprium est veri nomen) pincerna Nicomedis regis Bithyniæ.

Ganymedem poëtæ faciunt Iouis prægustatorem.

Q 5

IANITORES.

Butes armiger fuit Anchisæ & Ianitor. Vergilius lib. 9. Formam vestitur oris Antiquum in Butem, hic Dardanio Anchisæ Armiger antè fuit, fidesque ad limina cultos.

Cerberum poetæ fingunt esse custodem & ianitorem inferorum. Verg. lib. 8. Æn. Te Strygij tremuere lacus, te ianitor Orci.

Ammianus Marcellinus ait *Eunum* fuisse Ergastularium quendam, qui ductauerit in Sicilia fugitivos.

PASTORES, ET ARMENTARIJ.

Tamburlanus, primum fuit bubulcus. Demum tamen adeo fauentem reperit fortunâ, vt ad imperiû Scytharû cõscenderit.

Apollo, priuatus deorum ambrosia ob interfectos Cyclopes, paruit armenta Admeti regis Thesaliæ. Tibul. lib. 2. Paruit & Admeti Tauros formosus Apollo.

Crathis, seu Crathides, pastor fuit apud Sybarin, quem infans amore capræ exarxisse iam diximus.

Sybolis fuit Suarius, qui Vlystem profugum & iam suis ignotum, in patriam deduxit.

Primislaus, è bubulco factus est Bohemorum rex.

Actius Nauis, augur clarissimus, ob paupertatem sues puer paruit. Autor. Cicero lib. 1. de Diuinatione.

Alsum, nomen est pastoris apud Verg. lib. 12. scribentem: Sic rigido laus ense ferit, Podalyrius Alsum Pastorem.

De *Amynta*, pastore Martialis lib. 11. Indulget pecori nimium dum pastor Amyntas, Et gaudet fama luxuriæque gregis.

Tyornus, fuit bubulchus mirandæ fortitudinis, qui cum Milone certauit.

Mirmillo, fuit armentarius, cuius similitudo obiecta est Calpio Seuero celebri oratori. Testis Plin. lib. 7.

Oebares, fuit equiso, & armentarius Darij, cuius astu Darius ipse regnum Persarum assecutus est.

Faustulus, fuit pastor cui Amulius dedit Romulum & Remum exponendos. Aliis placet Faustulum eum fuisse, qui expositos nauitruerit. Testis Plutar. in Romulo.

Euthycus, apud Suetonium nomen est Asinarij, vbi ait: apud Actium descendenti in aciem asellum cum asinario occurrit. Hominini Eutyus, Bestiæ Nicom erat nomen.

Mithridates, apud Herodotum nomen est pastoris cuius vxor Spaco nomine Cyrum infantem (qui postea rex fuit Mædorum) ab Astyge deuorum feris, aluit.

Daphnis, fuit pastor, qui carmen Bucolicum reperit.

Gyges, beneficio cuiusdã anuli rex è pastore factus est. Autor Cl.

sophi, (qui postea rex fuit Turcarum) in agendis armentis vitulum puer quæritauit.

Philerius, fuit búbulcus *Vlyssis*, & *Eumeus* porcarius. De his intelligit *Quid*, in Episto. *Vlyssis*: Hoc faciunt custosq; boum, longæque nutrix, Tertius immundæ cura fidelis hata.

Tillippus, fuit pastor qui *Lycastum* & *Partusium* à *Philonomia* matre expositos, educauit. Auctoꝝ *Plutarc.*

CRUDELISSIMI HOMINES.

L. Vicius Sylla, Romã & vniuersas Italiæ partes ciuilibus sanguinibus fluminibus inundauit. Quatuor legiones cõtrariæ partis, misericordiã implorantes, obtruncari iussit. *Prænestinos* (qui inuicem *Marium* receperant) post factum *P. Cethego* deditonem exta mœnia iussit occidi, & eorũ corpora per agros spargi. Quæ immanitate perierunt quinque millia hominum. Quatuor millia & septingentos diræ prosc̄riptionis edicto iugulatos in publicas tabulas referri voluit, ne tãti facinoris deleteretur memoria. *Vitorũq;* quædibus non satiatus sæuiit in mulieres. *Alcissa* miserorum capita offerri sibi iussit, vt diro illo aspectu satiaretur feritas. *M. Manium* prætoꝝrem non prius vita spoliãuit, quàm oculos eidem erueret, & iugulas corporis partes confringeret. *M. Pletorium* (q. ad supplicium *Marij* exanimis cecidisset) mactauit protinus. *C. Marij* erutos cineres, in *Anienem* sparst.

C. Marius, vrbe potius post exiliũ, cum *Cinna*, *Carbone*, & *Sertorio* statim ad eãdem principum animũ conuertit. *Octauij* consulis caput exposuit pro rostris. *Antonij* cõsularis caput mœsis apposuit. *Cæsarem* & *Fimbriam* in penatibus domorum suarũ trucidauit. *Crassi* pater & filius in mutuo alter alterius aspectu iugulati sunt. *Bebius* & *Numitorius* per medium forum vnicis carnicum tracti sunt. *Carulus Luctarius* haustis carbonibus hostili se exemit ludibrio. *Archarius* & *Merula* flamen dialis cõfossi sunt. Quæ omnia feritatis exempla à *Ianuarij* cal. intra *Idus* absoluit.

Damasippus, homo nulla præditus virtute, nobilissimos ciues (qui *Syllanis* patribus adhæserant) inter victimas tanquam beluas crudeliter enecauit. *Arminæ* tribuni plebis truncum in sublimem elatum per ora vulgi deferri iussit, tandem à victore *Sylla* obtruncatus.

Numatius Flaccus, *Pompeiani* nominis defensor, obsessus à *Cæsare* in *Hispania*, & inclusus *Atringuẽsium* mœnibus omnes eius oppidi ciues (quos *Cæsari* studere intellexerat) iugulatosẽ muris precipitauit. *Fœminas* quoque virorum (qui in contrariis erant) cum liberis interfecit. Alios infantes in cõspectu parentum humo mactauit, alios superiacctos pilis excipi iussit.

Carthæ

Carthaginienses, Attiliū Regulum palpebris antē resectis in machina referta aculeis concluserunt, ibique inaudito mortis genere necauerunt. Claudianus: Prorogat æternā feritas tibi Punica palmam Regule. Interfecto demum duce, milites fundo nauium substratos necauerunt.

Horum dux *Annibal* pōtem humanis cadaueribus in Gelo flumine construxit, superq; exercitum traduxit. Ouidius in *Ibin*: Ut quos dux Pœnus misit putealibus vndis, & iacto canas puluere fecit aquas. Idem *Annibal* captiuos Romanorū itinere fessos prima pedum parte sincisa relinquebat in itinere. Quos verò in castris perduxerat, ferto cogebat decernere, paria fratru & prominquorum iungens. Nec ante explebatur feritas, quam ad vnum victorem omnes rede gisset.

Mithridates, rex Ponti vna epistola 1xxx. millia Romanorum per Asiam dispersa mandauit interfici.

Cyrenis, filia *Diogiridis* Thraciæ regis, viuos homines dissecabat medios, & parentibus comedendos apponebat liberos.

Ptolemaus, Pisco, rex Ægypti, filium suum *Memphitem* (quem ex *Cleopatra* vxore eadē & sorore sustulerat) occidi iussit. Interfecti demum præcisos pedes, caputq; & manus cista cōclusos promunere natalio matri misit. Idem quum animaduerneret se suis omnibus odiosum esse, vt periculo posset obsistere, frequens iuuentute gymnasium armis & igni circumdedit, inclusosq; omnes partim ferro, partim flamma necauit.

Darius, rex Persarum constitutus, quum populo iureiurando asstimasset se nullum ex septem principibus (qui coniurauerant aduersus Magos) veneno, ferro, aut inedia oppressurum, vt religione solutus videretur, locum parietibus cinxit cineribus plenum, superque suspensum imposuit lignum, cui principes ipsos benignè cibo & portione exceptos incidere iussit, vt somno sopiti deciderent in infidiosos illos cineres.

Ochus *Artaxerxes* *Ocham* sororem, eandem & socrum, vinam capite defodit. Patrum cum centum liberis & nepotibus telis imperauit transfigi, quod in his maximam apud Persas probitatis laudem videbat consistere.

Athenienses, Æginetis adolescētib; nauticaru artiu peritis, pollices præciderūt, ne in certamen nauale secū deinceps descēderēt. Excogitauit æneum taurum *Perillus*, quo inclusi subditi ignibus lōgo & abdito cruciatu mugitum bouis imitarentur, ne eurilatus similes humanæ voci *Phalaridem* tyrannum ad misericordiam inducerent. Quod teterrimum artis suæ opus primus artifex inclusus expertus est. Quid. in *Ibin*: Aère *Perillzo* veros imitere iuuen

iuuencos, Ad formam tauri conueniente sono.

Eihrusca, viuorum corpora, saniosis & tabidis mortuorū cadaueribus alligabant, ora otibus, manibus manus, & pedes pedibus cōponentes. Feritatem hanc in *Mexentio* notat Vergil. lib. 8. dicens: Mortua quinetiam iungebat corpora uiuis, Cōponens manibusq; manus, atq; oribus ora. Tormenti genus, & saae taboq; fluentes Complexu in misero longa sic morte necabat.

scythæ, exenteratis animalibus viuos homines includebāt eminetibus solis caputibus, vt cibo capto diutius lāguerēt, viuerentq; donec putrefactis animalibus exerescerent vermes, à quibus consumerentur. Præcedentia hæc exempla habet Valerius Maximus.

saul rex Iudæorū, audita ab aratro suorū hominum legatione de Hammonitarū iniuria querentiū iussit, bobus (quos præ se agebat) succidi crura, præfatus sic omnes perituros, qui sibi eodem die ad Iordanem fluuium præsto non essent in armis.

Abimelech, Gedeonis filius, regnādi cupiditate LXX. fratres crudeliter occidit, vno duntaxat excepto, qui fuga & pedibus salutē sibi reperit. Idē Sichimitas (q; ab his vrbe & tribu eiectus fuisset) noctu adortus, omnes trucidauit, nulla sexus aut ætatis habita ratione. Vrbe vi capram diruit, & in eius area salem sparxit pro semine. Eos verò qui spe salutis ad templa se receperāt, facta lignorum congerie ibidem flammis & fumo necauit.

Athalia, scēminarum scūissima, omnem Dauidis stirpem sustulit, nequis superesset, à quo prohiberetur dominio.

Herodes, multa puerorum millia occidi iussit, vt autorem nostræ salutis interciperet.

Vitoldus, princeps Lituaniæ, homines morti destinatos mira crudelitate vsinis includebat pellibus, eoq; modo inuolutos canibus dabat cōcerpendos. In bellicis expeditionibus arcum semper habebat intentū, vt ordine aberrantem sagitta configeret. Multi tæte feritatis metu vtrò sine carnifice animas proiecerunt.

Ecelinus (qui circa Taruisium, & in Euganeis exercuit tyannidem) castrabat pueros, stupro vitiabat virgines, matronis adimebat nammas, prægnantu scēcabat vteros, partus exertos in ignem mittebat. Bissenæ Patauinorum millia sub suo vexillo merentia ad vnum interfecit, audita Patauij defectione.

Diomedes, & Busyris, equo humana carne pauerunt. Verg. lib. 3. *Georg.* - Quis aut Eurysthea ductū, Aut illaudati nescit Bulyridis aras: Ouid. lib. 3. de Trist. Sæuior es tristi Busyride, sæuior illo, Qui fallum lento torruit igne bouem.

Phalaris, tyrannis Agrigentinarum, non contentus exquisitissimis cruciatibus, æneo vsus est tauro, quo miseri montales, inclusi bouum

bovm mugitus effingerent. Quid. Ipse Perillæo Phalaris permisit
in ære Edere mugitus & bouis ore queri.

Cambyfes. fratrem & duas sorores occidit. Apim bouem ferro
violauit. Captis inimicorum vrbibus, neque pepercit templis, ne-
que simulacris deorum.

Alexander. Pheræus, viuos homines obuertis in se faciebus sepe-
liebat, alios visorum pellibus inuolutos dabat, conficiendos ve-
natoribus, & feris confodiendos. Polyphranem auunculum per-
cussit hasta, quam sacrauit, & festa præcinxit corona.

Tamburlanus. Scytharum rex, nihil habebat iucundius, quàm ani-
mi feritatem humano cruore oblectare. Cuidã roganti cur in om-
nes vsque adeo sæuieret, toruo aspectu retortis, ut oculis fertur re-
spondisse, An tu me hominem putas, & non Dei iram potius, ad
hominum perniciem in terris agentem?

Parysatis. mater Cyri iunioris, rationem commentata est, qua
humana corpora sibi gignerent vermes, à quibus demum lenta
morte consumerentur.

Septimius Severus Imperator post Didium Iulianum Clodium
Albinum simultaneam interfecit, & capite eius Romam missis
corporis truncam equo refugienti conculcandum præbuit.

Tullia. filia Tarquinij, curum super facie mortui parentis du-
xit, aquis etiam refugientibus. Ouid. lib. 6. Fast. Filia carpento pa-
trios initura penates, Ibat per medias alta feroxq; vias: Corpus ve-
aspexit, lachrymis auriga profusus Restitit, hunc tali corripit illa
sono, Vadis, an expectas pretium pietatis amatum? Duc inquam
inuitas ipsa per ora rotas. Certa fides facti est, dictus sceleratus ab
illa Vicus, & æterna res ea pressa nota est.

Romanus Junior Imper. matrem Helenã à se reiecit, & sorores,
quas ablatis imperialibus pannis inclusit cœnobio.

Huius filius nomine *Basilus* imperator post Ioannẽ Zimislem
Bardam Silerum vnum ex suis ducibus rebellantẽ quum vicisset,
oculis priuauit. Bulgaros tumultuãtes, quũ in potestatem suam re-
degisset, quindecim millibus captis, oculos effodit, vno tantum in
columni relicto, qui exæcatus ad Samuelẽ eorum ducẽ dirigeret.

Cabgula auia Antonia defunctã, nullum exhibuit honorẽ pro-
spexitq; siccis oculis e inclino ardente rogum Fratrẽ Tiberium
interemit. Sillanũ sacerũ ad secandas nouacula fauces compulit.
Cũ omnibus sororibus suis stupri consuetudinẽ fecit, easq; (quod
est omnium lögẽ turpissimũ) exoletis suis prostrauit. Ptolemaeum
regis Iubæ filiũ consobrinũ suum, itẽ Macronem & Enniã (quos
habuerat imperij adiutores) pro meritorũ gratia pensauit morte.
Multos ex senatoribus interfecit. Quæstorẽ suum in cõiuratione
nomi

nominatū flagellauit veste detracta Multos honesti ordinis prius
 stigmatē deformatos, ad munitiones viarū, ad metalla aut ad be-
 stias cōdemnauit, aut bestiarū more quadrupedū cauea coërcuit,
 aut medios terra dissecuit: idq; ob leuissimā culpā, aut nullā poti⁹.
 Parentes supplicio filiorū cogebat interessē, quorū vni valetudinē
 excusanti, lecticā misit. Curatorē munerū & venationū, per conti-
 nuos dies in cōspectu suo catenis verberatum, non prius occidit,
 quam offensus putrefacti cerebri odore. Comœdiographū quen-
 dam ob ambigui ioci versiculū igni cremauit in ipso statim am-
 phitheatro. Equitē Rō. obiectū feris quū se innocentē proclamaf-
 set, reduxit, abscissāq; lingua indduxit rursus. Quēdā ab exilio re-
 notatū, quū interrogasset quidnā ibi facere cōsueisset, quū per adu-
 rationē hæc respōdisset, Sēper orauit vt periret Tiberius, & tu im-
 peares: capta ex eo verbo cōiectura exules suos morrē sibi impre-
 car, misit qui vniuersos cōtrucidarēt. Præter facta, verbis utebatur
 sententia immanē spirātibus. Dicebat omnia sibi in omnes licere.
 Gallis Græcisq; aliquot vno tempore condemnatis gloriabatur.
 Gallogræciā se subegisse. Quos torquebat, minutis ictibus plecti
 iubebat, q; diutius languerent, addito etiā præcepto, Curate vt se
 mori sentiāt. Iactabat & illud tragicū: Oderint dum metuāt. Opta-
 uit plerumq; vt populus Rō. vnicā haberet ceruicē. Quærebatur &
 dolebat sua tēpora nullius calamitatib. publicis insigniri. Optabat
 exercitiū cædes, famem, pestilentiā incendia, & hiarū aliq; ter-
 re. Puteolis dedicationē pōtis multosē littore ad se inuitatos om-
 nes præcipitauit. Quosdā gubernacula apprehendentes cōtis de-
 traxit in mare. Publico epulo seruū ob detractā lectis argentea la-
 minā carnifici cōfestim dedit, vt manib. abscissis & ante pectus è
 collo pendētib. per cœtus epulantū circūduceretur, præcedente
 titulo, qui causam pœnæ indicaret. Mirmillionē secū rudibus cer-
 tante, spōte, prostratū, cōfodit ferrea sica. Admota altaribus victi-
 ma elato malleo cultrariū maectauit. Insistēs Iouis simulachro quū
 Apellē tragœdū interrogasset, vter illi maior videretur, cunctātem
 flagellis discidit. Vxorē vt amiculā quū osculabatur, addebat, Tam
 bona ceruix simul ac iussero demetur. Hæc omnia ex Tranquillo.
 Diocletianus paucis diebus x v i i. millia Christianorum variis
 suppliciiis affectit.

Audium Cassium Romani alterum Catilinam vocarunt, quod
 crebris esset cupidus. Is inauditū & nunquam prius visum tormē-
 ti genus commentus est. Trabem enim longitudine l. xxx. aut c.
 pedum infixam terræ erigebat, cui à summo ad infimas partes al-
 ligatos homines flamma & fumo suffocabat.

Macrinus Imper. prodigiosi fuit animi in exhibendis supplicis
 Nam

Nam geminos boues miræ magnitudinis aperiri iussit, hisq; milites singulos (qui ancillæ hospitis pudorem violasse verebantur) inclusit, caputibus bouum exactis, vt facilius vnâ colloqui possent.

Maximus Imp. tam crudelis fuit animi vt Cyclops. *Bulus* Gygæ, & *Typhon* diceretur Vnde sequentibus versibus eiusdem sententiæ illustum est: Et qui ab vno non potest occidi, à multis occiditur. *Tygris* acerrimus est, & tamen occiditur. Caue multos, si singulos non times.

Irene imperatrix, vxor Leonis quarti, Constantino sexto, filio suo in carcerem coniecto, oculos eruit, quòd ab ipso prius fuisset expulsa.

Domitius Neto, *Domitij* *Ænobarbi* & *Agrippinæ* filius, matrem interemit. *Octauiam* & *Sabinam* *Poppæam* in matrimonium duxit viris earû crucidatis, ipsasque demû vxores dedit mori. *Peter* & *Paulo* vitam abstulit. *Antoniam* filiam *Claudij*, recusante sibi nubere post *Poppææ* mortem, occidit. Item *Aulum* *Plaucium* iuuenem, quem ante mortem per vim cõstuprauerat, *Ruffum* *Crispinum* priuignû *Poppææ* natum impuberem adhuc submersit. *Tescum* nutricis filium relegauit. *Senecam* præceptorem ad necem compulsi. Plerosq; libertos diuites & senes (quos semper fauore inuenerat) occidit. *Cassio* *Longino* iuriconsulto oculos effudit. *Polyphago* cuidam *Ægyptij* generis, crudam carnem mandentem assueto, viuos homines laniandos obiiciebat, & absumentes. *Pompulo* & mœnibus patriæ non pepercit: Urbem enim palam incendit, quasi offensus deformitate veterum ædificiorum: quod incendium lætis oculis prospexit è *Meccenatiana* turri. Inflammatam domibus nemini permisit ire ad reliquias rerum suarum.

Tiberius verò, tertius Romanorû imperator, testamentum matris pro irrito habuit. Tres ex *Germanico* nepotes *Neronem*, *Drusum*, & *Caium* variis modis afflixit. *Neronem* ad mortem cõpulsit quia ei laqueos & vnicos ostentaret carnifex, *Drusum* in *latij* parte sublatis alimentis adeò maceravit, vt ille tormento è culcitra tentauerit mædere. Ex viginti viris patriciis (quos cõpulerat cõsiliij causa) vix duos aut tres incolumes reliquit, ceteros diuersis causis necauit. *Seleucum* *Grammaticum* ad mortem cõpulsit. *Piscatori*, qui sibi secretum aliquid agenti nullum incipientem obrulerat, perfricari eodem pisce faciem iussit, & os locusta hauri. *Militem* prætorianum obsurreptum è viridario pavone capite puniuit. Nullus à pœna hominû cessauit dies, ne religio quidè ac sacer. Multos accusauit & dånauit cû vxoribus ac liberis suis. Interdixit ne capite dånatos pproqui lingeret. Nemi ini dætorû fidè abrogauit. Pleriq; citati ab eo ad dicendâ causâ parim de

domi vulnerauerunt, partim in media curia venenum hauserunt, quot tamen colligatis vulneribus & semianimes in carcerē rapi imperabat. Puniti omnes in Gemonias vincti tracti sunt. Viginti vno die adiecti tractiq; nulla aetatis aut sexus habita ratione. Virgines plerūque prius a carnifice viciatæ demum strangulatæ sunt. Mori volētib; vim adhibita viuendi. Mortem adeo leue supplicium putabat, vt quū audisset quēdam Carnuliū eam anticipasse, exclamauerit: Carnulius me euasit. Furiatus dolore quē ex morte filij sui Drusi conceperat, multos nulla causa interfecit. Rhodiensem hospitem quē benignis literis Romā euocauerat, vbi aduenit torqueri iussit & occidit. Carnificinæ locum habuit Capreis, vnde dānatos post exquīstra tormenta præcipitari corā se in mare iubebat, excipiētib; deorsum classiariis & cadauera remis elidētib;.

Domitianus multa crudelitatis exempla exercuit. Discipulum Pantomimi puberem occidit, nullam aliam ob causam, quāmq; quōd magistro similis esset forma. Item Hermogenem Tarsensem propter quasdam in historia figuras. Interemit & multos senatores, in his aliquot consulares, vt Ciuicam Cerealem Asiæ proconsulem, Saluidienum, Orsitum, Acilium Glabionem, Ælium Lamiam ob suspiciosos iocos. Metium Pomposianum, quōd habere imperatoriam Genesim vulgō ferebatur, & alias quasdam ob causas leuiculas. Præterea Sallustium. Luculum Britanniae legatum, & Iunium Rusticum. Philosophos omnes vrbe, Italiaque summonit. Occidit & Eluidium filium quōd sub persona Paridis & OEnones diuertum suum cum vxore tractasset. Flauium Sabinum, quōd eum præco non consulem, sed imperatorem saluasset. Aretinum Clementem consularem capitis condemnauit.

M. Antonius allatum sibi Ciceronis caput in mensa apponi voluit, perque diem illud aspexit quousque tali spectaculo animam exatiasset.

Eiusdem *Antonij* vxor Fulvia caput ipsum maledictis ac diris execrata est, demum inspuens gremio suo apposuit, acriusque inspiciens linguam illi è faucibus euellit: eamque frequenter confodit acicula, qua tunc ad ornamenta capitis utebatur.

Vedius Pollio quum piscinas magno studio ac diligentia coleret, seruos suos occidebat, eosque piscibus dabat in prædam, vt hominum cruore pasti deliciares essent.

Manlius Torquatus consul, dum cum Latinis bellum gereret, edictumq; esset, ne quis extra ordinem pugnaret, filium securi percussit, quōd à Genutio Metio Tusculanorum equitum præfecto accessit manum conseruisset, licet parva de hoste victoria.

Amalafuntha, mater Atalarici regis. Gotorū mortuo filio adiu-

torē sibi delegit *Theodatum*, à quo tamen in balneo stragulata est, *Claudius Cæsar* (qui interfecto Caligula successit in imperio, tormenta quæstionum, pœnasq; particularum repræsentabat, & exigebat palam. Gladiatores retianos iubebat interfici, vt expirantium faciem videret. Bestiaris meridianisq; gladiatoribus adeo delectabatur, vt à prima luce ad spectaculum descenderet, & meridiæ demisso ad prandium populo perfederet.

Aulus Vitellius nobiles viros & condiscipulos omnibus blanditiis ad societatem imperij allicefactos vario genere fraudis occidit, & in his vnum veneno manu sua porrecto in aqua frigida positione, quam is febre affectus poposcerat. Portiorem tquedam nulla penitus culpa interfici iussit, velle se dicēs oculos pascere. Duos item iuuenes patri supplicium auertere conantes. Quendam equitem Rom. iugulari mandauit cum liberto. Item plebeios quosdam, qui Venetæ factioni male dixerant. Venit & in suspicionem matris venenum porrexisset, quod audiisset à Cata muliere vaticina ditissimè se imperaturum, si superstes parenti extitisset.

Æmilius Censorinus, *Ægestæ* vrbs Siciliæ tyrannus, multis muneribus eos prosequabatur, qui inauditum aliquod tormentum genus excogitassent. Spe igitur lucri commorus quidam *Aruntius Paternulus*, equum ex ære fabricatum ei dono dedit. Ille autem muneris autorem primum ibidem conclusit, & emori fecit.

Achilles interfectum *Hectora* curui seu equinæ caudæ alligauit, & circum muros vrbs Troiæ ter exanimem pertraxit. Demum venale cadauer exposuit parenti *Priamo*. Verg. lib. I. *Æneid*. Ter circum *Iliacos* raptauerat *Hectora* muros. Exanimumq; auro corpus vendebat *Achilles*.

Scinis latro *Corinthius*, arbores complicabat, hisq; alligabat hominum brachia, vt sublime redeūtes lacera membra discerperent. Propert. lib. 3. Arboreasq; cruces *Scinis*, & non hospita *Græuis Saxa*, & curuatas in sua facta trabes.

Atræus *Pelopsis* filius, vxorem habuit *Meropen*, quam quū stuprasset *Thyestes* frater, & grauida fecisset, susceptos ex ea liberos *Atræus* decoxit, & conuocato per speciem beneuolentiæ fratris apposuit comedendos. Quod facinus adeo *Sol* exhorruit, vt refugus maratinum repetiuerit cubile. Vide *Quidiam* lib. I.

Therodamas fuit nescio quis carnifex, qui leones pascebat humano sanguine. Oui. in *Ibin*. *Therodamathæos* vt qui sensere leones.

Phineus, rex *Arcadiæ*, filios suauis secundæ vxoris exoculauit, propter quod facinus vltricem numinum vindictam passus est. Amisso paulo post visu *Quid*, lib. I. de *Arte*: Quid fosis inuenerit *Phineu* sua lumina natis.

Cleomenes, Lacedæmoniorum dux ab Antigono victus profugit ad Ptolemæum, à quo benignè primum exceptus est, demum tamen Nicagoræ cuiusdam calumnia suspectus regi factus est, & ab eodem excoeratus.

Arpiages fuit quispiã, qui filium comedit. Ovi, in Ibia: Vt puet Arpiage referas ex Æpila Thyestæ, Inq; tui casus viscera patris eas.

Alphonsus tertius rex Hispaniæ, quatuor fratribus oculos eruit.

Stelstanus, rex Angliæ, Edimum adolescentem in nauigio sine remige fluctibus perdendum exposuit.

Sigiprandus, Anspandi filius, & Longobardorum rex, Ariperto (quocum certabat) oculos eruit, vxorem que eius naso auribusque truncatis debonestauit.

Atila, rex Pannoniæ, vndecim virginum millia in expugnatione Coloniae interfecit. Fratrem Butam morti dedit. Aquileiam diruit.

Alboinus Longobardorum rex ex capite Cunimundi Gepidarum regis bello victi craterem sibi fecit.

Narset, Italiæ præfectus. Sindualdum Britonem ducem armis domitum in trabe suspendit.

Boleslau, tertius Bohemorum rex, Mosconi regi Poloniæ superato oculos eruit, vt etiam Odoalricus Boleslai fratre alteri fratri lamuro.

Tomyris Scytharum regina, quum Cyrum Persarum regem superasset, caput eius abscissum demersit in virem sanguinis plenum, eique his illuxit verbis: Satia te sanguine, que tantopere sitisti Cyre.

Totila, rex Gothorum, capta Roma tertiam partem murorum disiecit. Capitolium incendit, omnia diripuit: Ea tanta passim feritate debacchatus est, vt dei flagellum diceretur.

Dirce, Thebana mulier, vbi sensit Lycum maritum captum amore Antiopæ Nicteï filia, puellam tauri cervicibus alligauit, suspensam à cornibus tædis ardentibus, vt bos tormento furiosior, Antiopam ipsam per abrupta & scopulos tractam discerperet.

Clodomyrus, Clodouci primi filius, Sigismundum, filium Gundebaldi regis Burgundiæ, bello capto vnà cum liberis & vxore in puteum coniecit.

Huius frater *Childebertus* Almaricum regem Gothorum fororis suæ Clotildis maritum obruncauit, & Toletum urbem (in qua ille se turabatur) diripuit. Duos item fratres Clodomysi filios simulata beneuolentia conuocatos interfecit.

Clotharius, horum duorum frater, & Clodouci filius, Conabrum ducem Britonum interfecit, & Crominum eius filium cum vxore & liberis igne cremauit.

Colomanus, rex Pannoniæ, Almo fratri oculos eruit.

Cambyses rex Persarum, blandè submonitus à Prexaste domestico, ut ab ebrietate & potu nimio caueret, quòd id malum quandoque rationis vsu auferat: statim furor e correptus filium eius sagitta còfodit. Idem Cambyses templa & leges ludibriò habuit, deorum simulachris illisit. Reclusis conditoriis mortuorù inspicxit cadauera. Amasis cadauer è monumèto reuulsum verberibus cædi iussit, & omni bus probris affici, demum cremari. Duodecim Persarum primores nulla penitus causa interfecit, viuos in caput defodiens.

Sapor rex Persarum, quum Aurelianum Imperatorem bello victum cepisset, equum ascensurus curuatos eius humeros premebat suppeditanei loco.

Eadem feritate vsus est *Tamburlanus*, rex Scytharum, in Paziatem principem Turcarum, quem bello captum caueis inclusit, & catenis vinctum sub mensa instar canis iussit comedere & mandere ciborum analecta.

Santius quartus Hispaniæ rex, patrem suum Alphonsum decimum è Germania redeuntem occupato regno non admisit. Quatuor hominum millia trucidari iussit, quòd in tumultu quodam Alphonsum fratris sui filium regem appellassent.

Egebertus Sicoberti filius, & post patrè Angliæ rex, fratris filios enecauit.

Ptolemæus Philopator, rex Aegipti, patrem, fratrem, & amicos ferè omnes interfecit.

Alphonfus primus, rex Lusitaniæ, matrem coniecit in vincula, quòd mortuo primo marito secundas tentasset nuptias.

Hippomenes, Atheniesiù princeps, Limonè filia in adulterio deprehensam, equo feroci & famelico præbuit absumentã. Ouidian Ibn. Solãq; Limone pœnã ne senserit illã. Et tua dè te ferox vilis ra carpat equus. Ortù est hinc adagiù, Magis impius Hippomenes.

Ordes, rex Parthorum, Mithridatem fratrem, quamuis supplicem, in conspectu omnium interfecit.

Ioannes Maria dux Mediolanensis quotidie nouo tormenti genere ciues opprimebat. Idem matrem (à qua interim corripiebatur) in carcerem detruxit, & ibidem mori cõegit.

Mamertes, Syfaphonis Corinthij fratris sui filios interfecit, cupiditate dominandi.

Septimuleius excisum C. Gracchi caput liquato plumbo respexit.

Solebat *Erix*, filius Veneris & Butræ, hospites crudeliter enecare. Hunc Hercules occidit. Martialis lib. 5. Et grauis in Sicula puluere fufus Erix.

Dionysius

Dionysius tyrannus *Marsiam* quendam interfecit, ea tantum cau-
 sa quod is per quietem iugulare se *Dionysium* existimauerat. *Anto-*
ninus *Commodus*, gladiatoris cadibus adeo Romanum attriuit
 imperium, vt nomen gladiatoris vulgò meruerit. Idem, teste *Lã-*
pido homines qui pedibus debiles forent, sagittis solebat cõfi-
 cere. *Claua* multos etiã afflixit, *Hercule* se fingens. *Sacra* *Mithria-*
ca homicidio polluit. *Irridetes* se feris obiecit. Eum qui *Trãquilli-*
llorum vitam *Caligulæ* cõtinentẽ legerat, feris obiecit. Si quis se
 mori velle prædixisset, hunc inuitum iubebat præcipitari. *Obesi*
 corporis hominem medio ventre dissecuit, vt eius intestina subi-
 to funderentur.

Cleomedes athleta *Lacum* *Epidamniũ* ictu pugni interfecit, in-
 terfecti larera adaperuit, & iniecta manu intestina eduxit.

Terminus fuit quispiam, qui humana capita confringebat. Hunc
Hercules interfecit claua.

Othobanus, *Turcarum* princeps, annos salutis MCCCCLIII. *Con-*
stantinopolim cepit. *Constantini* Imperatoris mortui caput ad
 ludibrium palo affixit, & totis castris gestauit. *Mares* & *fœminas*
 illustres iugulauit, aut ad vsum nefariæ libidinis referauit.

Apteras fuit quispiam, qui patri testes eruit, & filios occidit. *Au-*
tor *Annius* in *Berosum*.

Spandius fuit quidam *Italici* generis. *Capua* oriundus, qui capti-
 uos in bello bestis laniandos obiciebat. *Autor* *Polybius*.

Orcules *Perla* *Polycratem* *Samiorum* tyrannũ affixit cruci. *Au-*
tor *Herodorus*.

Xerxes maximum filiorum *Pythij* *Bichonij* hominis ditissimi
 a quo tamen cum toto exercitu fuerat hospitio susceptus, mediũ
 dissecari iussit.

Thrax fuit quispiã qui filiis suis omnibus oculos effodit, quod
 neglecto patris mandato, *Xerxes* securi aduersus *Græciam* mi-
 nassent.

Anastris *Xerxis* vxor, vxorem *Masilæ* *Bactrianorum* præsidis
 excarnificauit. Eius mamillas præcidit, quas obiecit cambus. Itẽ
 nares, aures, labra, linguam inhonestissimis deformauit plagis.

Creon tyrãnus militu in bello mortuorũ cadauera verabat sepe-
 nit, & inhumari. Hunc *Theseus* interfecit. *Quid.* in *Meta*. *Prohibe-*
tem *bulla* *Creontẽ* *Atticus* *Ægides* rupit *Marathonide* quercu.

Progne *Pandionis* *Athenarum* regis filia, *Ityn* filia marito suo
Tereo *Thracum* regi apposuit comedendum, quod stuprum intu-
 lisset *Philomela*: eiusdem *Prognẽ* sorori. *Verulius* in *Buc*. Quas
 illi *Philomela* dapes, quæ dona parauit. Vbi *Philomela* posuit
 pro *Progne*.

Medea fratre *Ab syrtum*, & filios ex *Iafone* susceptos mēbra-
tim discerpit. *Quidius* in *Ibin*: Et tua sic latos spargantur mem-
bra per agros, Tanquā quæ patrias detinere vias.

Tydeus arrosit caput *Menalippi*. Idem. *Ouid*. Nec dapis humane
tibi erunt fastidia quāq; Parte potes, *Tydeus* temporis huius erit.

Gerion *Mercurio* natus patri hospites immolabat *Autore* *Plura*.

Tariari *Pannoniam* ingressi, Variando oppido capto feminas
templis inclusas cremauerūt, & *Belam* quartum eius populi regē,
sic terruerunt, vt ad præsidium salutis, latebras inquisierit.

Traiano imperante *Iudæi*, duce *Andræa*, multos ex *Græcis* & *Ro-*
manis obruncarunt. Qua cæde non contenti humanis carnibus
vesci cœpere, seque occisorū intestinis, stillante adhuc sanguine,
incingere, eorundem pellibus obuoluti. Multos item per medium
vsque ad verticem dissecuerunt: multos obiecerunt bestiiis lamia-
dos. Alios inter se digladiari cœgerunt, vt ducenta & amplius ho-
minum millia eo furore, & armis *Iudæorum*, interierint. *Autor*
Dion Cassius.

Quintus Scæuola, *Tribunus plebis*, nomē collegas duce *Sp. Cal-*
sio ad dēminationem aspirantes, viuos cremavit. *Autor* *Valerius*
de Seueritate.

CLEMENTES ET HVMANI.

Dromochores, *Getarum* rex *Lysimachum* hostem bello captū
admira clementia dimisit illæsum.

Annibal, inuentum *Æmylij Pauli* consulis, & collegæ *Verentij*
Varonis cadauer, honorificè tumulauit.

L. Æmylius Paulus huius *Æmylij filius*, *Perseum* *Macedonię* re-
gem victum fleuit, & assidere sibi iussit.

Ladislaus rex *Pannonię* victum à se inimicum regnare permisit.
Quinetiā si per proceres licuisset oblatum recusasset principatū.

Solebat *Traianus* ægotantes amicos visere exinanita imperato-
ria maiestate. *Autor* *Aufonius*.

Alexander capto *Dario Leonatum* ex purpuratis suis misit, qui
eius matrē vxorem, aliāsque fœminas cōsolaretur, & à lachrymis
auerteret, & impediret. Atque etiā matri *Darij* cui nomē erat *Sp-*
figambis permisit, vt quos veller bello extinctos milites patrio
more sepeliret. Eius verò vxorem (quam nulla id ætatis fœmina
corporis pulchritudine vicit) nō solum non violauit, ac summam
adhibuit curā, ne quis captiuo corpori illuderet. Omnem inspec-
cultum fœminis reddi iussit, nec quicquam ex pristinae fortunæ
magnificentiā adimi. Et (quod omnium maximum humanitatis
argumentum) *Darium* ipsum amisso iure belli regno restituit.

Ludouicus Pius *Gallorum* rex, quū quatuor liberos variis parti-

capitibus honorasset, ab his tãdem incommoda multa passus est, aque etiam coniectus in carcerem. Quod tamen animo adeo ciuili & mansueto pertulit, vt cum his postea redierit in gratiam.

M. Aurelius Antonius Imperator Auidio Cassio aliisque compluribus (a quibus insidias parari sibi cognouerat) pepercit, in me mor furoris & vindictæ, qua tamen summi principes debacchari solent, si vel fracta nuce, aut vngue prauè offendantur.

Caesar captis apud Pharsaliam Pompeij scriiniis, epistolâs omnes inclusas bona cremauit fide, nulla earũ lecta. Autor Pl. li. 7. Idẽ Imperator simulatas cõtra nullos tã graues accepit vnquã vt nõ occasione oblata deponeret lubes C. Mẽmio (cui maledictis probrosissiq; verbis fuerat lacescit) fuit in petitione consulatus. C. Caluo post famosa epigramata de recõciliatione per amicos agẽti, vltro & prior scripsit Valerũ Catullũ: (cui⁹ versiculis incluibile stigma receperat) satisfaciẽtẽ eadẽ die adhibuit cœnæ, hospitioq; patris eius, sicut consueuerat, vtj perseverauit. Cornelio Phagite, (cuius insidias vix effugerat) noceri nõ permisit. Statuas Syllæ & Pompeij inimicorũ à plebe disiectas reposuit. Si qua grauius in se dicerentur, inhibere maluit, quã vindicare. No sturnos cõiuratores satis habuit monere, ne perseverarent. Criminosis Auli Cæcinnæ & Pitholai scriptis laceratam suam famam ciuili animo tulit.

Cydon Corinthius fuit hospitalitate adeo insignis, vt eius fores omnibus essent peruicæ. Hinc adagium natum, Semper aliquis in Cydonis domo.

Policrates matres militum qui in bello periissent, opulentioribus ciuibus dabat nutriendas.

Maras fuit quispiam apud Bercæam Syriæ ciuitatem ditissimus, humanus & officiosus in omnes, tum ciues, tum hospites.

Probus Imperator Atrodionem (quem singulari certamine pugnans confecerat) magnificentissimo honestauit sepulchro.

Darius eos obiurgauit, qui Histiei caput trancauerant: testis Herodotus.

Fabritius Cornelium Ruffinum, quem hostiliter oderat iuuit in petitione consulatus.

Titus Vespasianus duos in vrbe clarissimos viros (quos habebat compertos insidiarum in suam vitam) non tantum non puniuit, at etiam sibi assidere iussit. Fratrem Domitianum insidias quoq; parantem fens sæpe obtestatus est, ne parricidio assequi cuperet, quod breui esset habiturus. Idem laborantes morbo, & argotantes suis pascebat manibus, & suorum moribus affictos consolabatur.

Antonius pius fuit adeo mitis, vt quum ob inopiæ frumentariæ suspicionem lapidibus à plebe Romana perstringeretur, maluit

placare, quàm vlsci seditionem.

Fl. Vespasianus Vitellij hostis sui filiam spendidissimè maritauit, dotauitque, & instruxit. Nullius vnquam cæde lætatus est, Iustis etiam suppliciiis illachrymauit, & ingemuit.

Iulianus Imperator, Nebridium Constantij (in quem ille bellabat) fauorem ad genua, sua prolapsus paludamento protexit, ne à militibus interficeretur.

Domitianus inter initia Imperij sui, ad eò ab omni cæde abhorrebat, vt edicere destinauerit, ne boues immolarentur. *Suetonius*.

Alphonsus expugnatus per vim Neapoli noceri vetuit, pepereitq; ciuibus, à quibus tñ fratrem suum sciebat interfectum fuisse. Proterea cuidam homini verbofo (cui iure plurimum succen fuerat) non modò veniam petenti dedit, at quinq; etiam talenta vltrò obtulit.

Scipio Hispanos captiuos sine pretio dimisit.

Ptolemæus rex fugato Demetrio, quoscunq; Demetrii amicos cepit captiuos, vnà cum eius supellectile statim remisit.

Antiochus rex captum Scipionis filium remisit sine pretio.

Pyrrhus captiuos Romano populo reddidit.

Demetrius classe Ptolemæi (qui prius fuerat victor) superata, eorum qui ceciderant corpora, sepeliri iussit, & captiuis omnibus liberum concessit reditum.

Philippus Maria Mediolanensis captum nauali pugna, Alphonsum cum duobus fratribus, non libertate solum, at multis etiam honestauit muneribus.

Antigonus Alcioneum filium, Pyrrhi ad se caput deferentem baculo percussum, reiecit vt barbarum & pollutum in clamans. Oculosq; obduxit, ne lugubri fœdaretur aspectu. Multis insuper lachrymis inimici mortem profecutus est.

Lucius Albinus quum animaduertisset virgines Vestales sub sacrorum onere laborantes, & ope hominum destitutas, statim exonerato sarcinis curru, vxore & liberis iter pedibus facere iussit, virgines cum sacris conscendere currum imperauit.

Annibale Capuam tenente, Faucula Clunia captiuis egentibus suppeditauit alimenta.

Beatrix Romana virgo, corpora martyrum occisorum in agro suo furtim sepeliebat. Quod etià fecisse ferunt Bibianã virginem.

Cyprianus Afer diuitias omnes pauperibus erogabat.

J. Crassus orator tanta fuit clementia, vt murenã mortuam multos dies atratus fleuerit.

Crispus & *Chrispinianus*, quicquid lucri, faciebant arte futoria, quam exercebant, pauperibus impartiebantur.

Anastasia Chrylagoni discipula, sanctis (qui in carceribus tenebantur

bantur captiui) tacite victum ministrabat. Idem quoque fecerunt
Praxedes & Pudentiana sorores.

Pompeius Syllæ cadaveri honorem exhibuit, teste Plutarcho.

Petrus Psfeolus, Venetiarum princeps, pauperum agrotantium
cubicula solebat furtim visere, & opibus suis iuuare. Idem *Xeno-*
dochium suo vnus sumptu extruxit.

Moses Ægypto fugiens, Iosephi secum ossa tulit.

Tobias sepeliendis mortuis vacabat.

Machabeus post prælium in Gorgiam commissum iussit, vt oc-
cisorum corpora sepelirentur.

Iehu rex Israël, hostem suum Iezabelem fecit ornari tumulo.

Pericles mortuos in bello Peloponnesiaco, primus oratione pu-
blica laudauit.

MODESTI ET VERECVNDI.

T*Hemistocles* iacentem hostem armis pulcherimis indutum,
sequenti militi exuendum reliquit, quum ab huiusce modi
facto ipse abhorreret.

Quum *Mitylenæi* *Pyttaco* multum agri offerrent gratuito mu-
nere, tantum sumpsit, quantum hasta percurreret, vt apud Roma-
nos *P. Claudius*, quantum vno die arasset.

Cato ob modestiam nullam sibi statuam erigi passus est, dicens:
Se malle, vt posteri percontarentur, cur *Catoni* posita non esset
statua, quàm cur posita.

M. Fabius consul deuictis *Veis*, oblatum triumphum renuit ob
fratris & collegæ mortem.

Pompeius oblatam sibi ab Hæbræorum rege mensam & sedem
auream, deferri iussit in publicum ararium.

Fabius Gurges, *Fab. Pictor*, *C. Numerius*, & *Q. Vgolinus* legati ad
Ptolemæum missi, accepta ab eodem munera in ararium retule-
runt.

Q. Cincinnatus dictatura se sponte abdicauit. Quod etiam *L. Sylla*
fecit vltro.

Cui quoque *Plancus* censuram volens exiit.

Simon Atheniensis reip. munera castè semper & incorruptè ob-
lit, & ab omni genere expilationis abstinuit.

Pescenius Niger sic seipsum & milites rexit, vt nihil à prouincia-
libus oleum, non lignum operamve extorserint.

Agatholes rex Siciliae nullo vnquam luxuriantis fortunæ zephy-
to auerti potuit à recordatione figulinæ patris officinæ. Quan-
tis enim haberet auri & argenti abundè, semper tamen abacum
vallis siculibus onerabat. *Ausonius*: Fama est siculibus cœnasse *aga-*
thoclea regem, Atq; abacum *Samio* sæpe onerasse luto. *Quærenti*

causam respondit, Rex ego qui sum Sicanix, figulo sum genitore
satus. Fortunam reuerenter habe, quicumque repente Diuus ab
exili progrediere loco.

Terentius Varro delatam sibi ab vniuerso senatu & populo di-
staturam recusauit, quòd temp. confregisset Cannensis pugnae te-
merario congressu.

Cicercius quum pratoris Comitibus Cn. Scipioni superioris Afri-
cani filio competitori omnium suffragiis praeponeretur, erubescens
se tanti viri filio praelatum, ex competitoris suffragatorem se fecit.

Pompeius in acie Pharsalica victus à Cæsare, quum postero die
Latissam intraret, oppidique illius vniuersus populus obviam ei
processisset: Ite, inquit, & istud officium præstate victori.

Iulius Cæsar tribus & viginti vulneribus coniuratorum mucro-
nibus confossus, à verecundia absterri non potuit. Nam eo tem-
pore quo spiritus à mortali corpore secernebatur, togam vtraque
manu demisit, vt inferior pars corporis tecta collaberetur.

Spurina egregius adolescens quum sua forma complurium fra-
minarum sollicitaret oculos, verecundia motus oris decorem vul-
neribus deformauit.

CONTEMPTORES HONORVM,
& Diuitiarum.

S*extum Aelium Catum*, virum consularem, quum legati Atho-
lorum vasis fictilibus prudentem reperissent eidem vasa ara-
gentea miserunt, quæ tamen recusauit. Neque aliud argenti extre-
mum vitæ diem habuit, quàm duo pocula accepta à I. Paulo socero
suo, Auctor Plinius.

Cimon dux Atheniensis spolia victis hostibus erepta suis ciuibus
rtitus est.

Agnès vxor Henrici tertij Imp. omnibus & diuitiis & honori-
bus se abdicauit, vt religioni daret operam.

Crates Thebanus non paruum auri & argenti cumulum profre-
cit in mare, quò melius philosopharetur citra impedimentum.

M. Curtium rapam in loco torrentem quum legati Samnitum re-
perissent, eiq; multum obrulissent auri: Malo, inquit, hæc in fictilibus
meis comesse, & aurum habentibus imperare.

Raymundus, Io. Germanus, *Vmbertus Viennensis*, *Albertus magnus*
se suis episcopatibus abdicarunt vtrò.

Clouldis, seu *Batildis* vxor regis Clodouei, dimissis opibus & re-
gno, cœnobio se inclusit.

Diocletianus relicto sponte imperio in propriis agris conseruit.

Beata Eugenia relictis opibus paternis cœnobio inclusit.

Elburga filia Eduardi senioris regis Angliæ relicta in idẽ paternam
domo

domo claustrū ingreſſa eſt, in quo ad mortē durauit ſanctiſſimē.

Homo bonus cuius Cremonenſis opes nundinariis & negotiatoriſ partas laboribus reliquit, vt ſpiritali conſulereſt lucro.

Lotharius imper. & rex Gallorum imperio ſponte ſe abdicauit.

Indocus, regis Britonum filius, relicto principatu, qui poſt patrē erat ſucceſſurus, byſſum & purpuram in pannofas, & viles comurauit tunicas.

Anonius Anachoreta ne eligeretur epiſcopus, læuam ſibi auriculam ferro præſecuit.

Tuditanus patrimonium populo diripendum ſparſit.

Democ. agros ſuos reliquit, eōſq; pascua publica fieri paſſus eſt.

Legati Samnitu *Fabricij* domum ingreſſi, quum viderēt multa ad ſplendore & tanti viri deeſſe maietaſtate, magnā vim auri eidem obrulerunt. Quam repudiauit vltro. Teſtis Gellius lib. 1. cap. 14.

Maior ſcipio publicam rerum adminiſtrationem ſponte reliquit, vt priuatus ageret.

Maximianus præceps relicto imperio vitā quoq; priuatā elegit.

Amurathes Turca dimiſſa filio regni cura priuatus egit.

Betrus, rex Angliæ, dimiſſo ſuis regno Romā venit, vbi in paupertate priuatus vixit.

Lyſander, rex Lacedæmoniorum, veſtimēta magna pretij filiabus ſuis à Dionyſio miſſa recuſauit.

Meſſala primus omnium Romæ urbis præfeſtus conſtitutus, die ſexta ab ea dignitate ſe abdicauit.

Theodoſius, Aramytenuſ imperator, poſt Artemium pertæſus belli ciuiliſ ceſſit imperio monaſticamque vitam amplexus eſt.

Michael Cūroplates, imperator poſt Stauratium, Leoni Armeno curam imperij reliquit vltro.

Manuel quoque habenas imperij Alexio reliquit, monaſticam ſecutus vitam.

Idem fecit *Ioannes* Catacuzanus imperator, qui ſucceſſit Andronico iuniori.

In Tygris aluco oppidum eſt *Babyhace*, cuius incolæ mortaliū ſoli aurum in odio contrahunt.

Aſeniſius, Romanus patricius, quum vocem hanc incerto auctore audiuiſſet, Fuge, race, & quieſce, relicta paterna hæreditate ad cœnobium properauit.

Rachis, Longobardorum rex regno ſe ſponte abdicauit, vt monachum ageret.

Placidia virgo, Valentiniſ imperatoris & Eudoſiæ filia repudiaris opibus nulli rei præterquam ſaluti inhiabat.

Forſeus, Hiberniæ regis filius, neglecto regno monachum egit

Aneas

Aeneas militis cuiusdam *Turno* adhaerentis (cui nomen erat *Magus*) diuitias spreuit, quas offerebat, vt veniam consequeretur victus. *Aeneas* apud *Verg.* lib. 10. *Argenti atq; auri memoras quae multa talenta Natis parce tuis.*

Nicolaus *Patareus* *Smyrnae* antistes patrimonium pauperibus imperiuit.

Phocioni quū *Alexander* ex *Persica* *Gaza* bello parua magnum auri pondus misisset, recusauit ille.

DIVITES.

M*idas* rex fuit *Phrygiae*, cui propter *Bacchum* hospitio susceptum concessū est, vt quicquid vellet optaret, voti fururus compos. Optauit autem vt quicquid corpore contigisset, in aurū verteretur. Tantū fuerunt eius diuitiā, vt in prouerbiū abierint. *Statius* lib. 1. *Syluarū. Digne Midæ, Cræsiq; bonis & Perside gaza.*

Opulencia *Cræsi* *Lydorum* regis, maximè quondam nobilitata est apud *Græcos*, & adeo, vt fecerit prouerbio locum. Propterea, (vt scribit *Herodotus*) existimabat se mortalium felicissimum, *Mart.* lib. 5. *Cræso diuitior licet fuisset.*

Vergilius scribit *sycheum* *Didonis* maritum fuisse ditissimum agri inter *Phœnicas*. Quæ opulencia fuit ei exitio, impulsitq; *Pegmalionem* regem *Tiri*, vt eum interficeret. Quantum autem auri & argenti habuerit, hinc suspicari licet, quod eius thesauris pro fuga *Dido* æmulam *Romani* imperij *Carthaginem* ædificauit.

Volunx fuit quispiam ditissimus, de quo *Syll.* libro 5. sic scribit: *Ditissimus agri Occumbes* generose *Volunx*, nè clausa reposita Pondera thesauris, patrio nec regia quondam Præfulgens ebor & possessa mapalia soli Profuerint.

Aesopus *Tragædus* amicus *Ciceronis*, arte histrionica ad tantū peruenit opulentiā, vt sexcētis sestertis ei patina stererit: reliqueritq; filiū adeo diuitē, vt is vniones liquefactos cornis apponeret.

Cæcilius *Candius* testamento suo edixit. Quamuis multa bello ciuili perdidisset, tamen relinquere seruorum quatuor millia centum & sexaginta: iuga boū tria millia & sexcenta: reliqui pecoris ducenta quinquaginta septem millia: in numerato pondo sexcēta millia. Qui funerari se iussit sestercis vndecim millibus.

M. Crassus negabat diuitem esse, nisi qui reditu annuo legionū, posset alere. In agris suis possedit sestercium bis millies: hoc est eque nostro quinquaginta centena millia aureorū coronatorum. Nec satis fuit, inquit *Plin.* nisi totum *Parthorum* esurisset aurum. Harum autem diuitiarum maximam partem ex ciuilibus bellis atq; incēdiis comparauerat, calamitates publicas in suam vnus vilitate vertēs. Nam quū trecenta solum talenta ex paterna hereditate

accepisset, priusquam aduersus Parthos exercitū duceret, septem millium & centum talentorum summam coëgisse traditur. quum etiam decimam partē facultatum suarum Herculi consecrasset, & publicum epulum dedisset populo, ac tres minas ciuibus viritim contulisset. Seruos habuit circiter quingentos fabrilis artis, & architecturæ peritos, quibus non solum ad propria domus extruccionem vsus est, sed ciuibus ædificare volentibus eorum operas mercede locauit, *Pallas*. Claudij libertus, Crasso ditior fuisse perhibetur vicis & quinquies centenis millibus.

Plinius præter hunc Pallantē ait *Callistum* & *Narcissum* Claudij principatu fuisse opulentiores. Narcissæ autē diuitiæ in prouerbum venerūt, quum Iuuenalis dicat: Nec Cræsi fortuna vnquam nec Persica gaza Sufficient animo, nec diuitiæ Narcissi, Indulsit Cæsar cui Claudius omnia. De Pallante Iuuenal. Satyr. 1. Ego poludeo plus Pallante & Liciniō. Hi duo Pallas & Narcissus liberti fuerunt Claudij quos decreto quoque Senatus, non solū ingentibus præmiis, ac etiā magistratibus ornari passus est. Tacitus scribit Claudium Pallanti prætoria insignia & centies quinquagies sestercium censuisse, & Pallantē ipsum sestercij ter millies possessorem fuisse. Idem lib. 14. ait. Neronem veneno interfecisse hunc Pallantem, quod immensam pecuniam longa senecta detineret.

Licinius Cæsar's libertus tantū agrorum fertur habuisse, quantum pernolarent milui.

Quamuis numerosa fuerint Crassi diuitiæ, Plinius tamen facit *Syllam* ditionem, vbi de Crasso loquēs ait, Quiritum post Syllam ditissimus.

Pompeio res gerente circa Iudæam, Ptolemæus octona millia equitum sua pecunia tolerauit. Mille cõuias totidem aureis portoris mutans vasa cum ferouilis saginauit.

Pythius Bithynius platanum auream, viremque nobilem Dario rego donauit. Xerxis copias, hoc est septies centena LXXXVIII. millia hominum excepit epulo: stipendium quinque mensiu, frumentumque pollicitur, vt e quinque liberis senectuti suæ saltem vnus concederetur. Testes Herodotus & Plinius. Interrogatus à Xerxe quantū possideret: respondit se habere argenti talenta duo millia, auri myriadas quadringentas, staterū Dacicorum septem millibus minus. Quam summam quum obrulisset ipsi Xerxi, demeratus rex propensam hominis liberalitatem, expleuit quod illi deerat ad quadringentas myriadas.

Seneca philosophus rerum actui præpositus à Nerone, quadriennio ter millies sestercium quæsiuit.

Tarius Ruffus infima natalium humilitate consulatum militari indu

industria meritis circiter mille sestercium liberalitate Augusti congestum, agris coemendis exharsit.

Idem Seneca testis est *Leniculum augurem* eodem Augusto imperante quater millies sestercium suum vidisse.

Herodes Atticus tanta fuit rerum opulencia, vt Isthmum velle perferdere, & maria cōiungere diuersa, si per imperatorem licisset. Quod tamen frustra tentauerat Nero.

Plerique veterū suā fatis opulenciam prodiderunt arduis conatibus quibus rerum naturæ faciem mutare voluerunt: vt Nicanor Seleucus, qui excogitabat perferdere spatium à Bosphoro Cimmerio ad Caspium mare, quod intervallum erat c. l. mil.

Sesostrius, rex Aegypti, interstitium à rubro mari, ad Nilum profcindere adorsus est Quod postea Darius molitus est.

L. Lucius Syllanarum partium amplius sexcenties possedit.

Galesus fuit in Lazio quispiam ditissimus agrestis Gazæ. Verg. lib. 7. *Æn.* Corpora multa virū circa seniorq; Galesus, Dum pacem medium se offerri iustissimus vnus Qui fuit, Ausoniisque olim ditissimus aruis, Quinque greges illi ballantum, quina redibant Armenta, & terram centum verbebat aratris.

Camertes. Volscensis filius partium Turni fautor in *Æneam* ditissimus fuit. Verg. lib. 10. Persequitur sortemq; Numā, fulvumq; que Camertē Magnanimo Volscente satum, ditissimus agri Quis fuit Ausonidum, & tacitis regnavit Amyclis.

Dorylas ponitur ab Ouidio lib. 5. Meta. ditissimus agrestis opulenciam, vbi ait: Nasomoniaci Dorylas ditissimus agri, Diues agri Dorylas, quo nō possederat alter Latius, aut totidem tollebar faris acervos.

Cyrus detiecta Asia xxxiiii. millia pondo auri inuenit: præter vasa aurea aurumque factum, & in eo folia ac platanum Vitæque. Qua victoria argenti quingenta millia talentorum reportavit.

Cleopatra quoque diuitiæ arguuntur ex coctilibus illis mortuæ inter septem orbis miracula numeratis. Ex cratere, cuius pondus erat xv. talentorum: ex apparatu conuiuij, quo Antonium excepit: ex vnionum sorbitione, & multis item sumptibus.

Eubæus rex in Suanorum terra, velleribus aureis inclyta, plurimum argenti auriq; fertur eruisse.

Cæsar in munere patris funebri, omni apparatu arenæ argenteæ vsus est.

C. Antonius ludos scæna argentea fecit. Item & L. Murena. *Caius* princeps in circo pegma duxit, in quo fuere argenti pondo cxxiiii.

Nero Pompeij theatrum operuit auro in vnū diem quod Tyridar

ridati regi Armeniæ ostendit.

Populus Romanus septem annis ante primum bellum Punicum habuit in ærario auri pondo dccxxvi. millia, Argenti xcii. millia, & extra numerum ccclv. millia. Item Sex. Iulio & L. Martio consulibus lxxxiiii. auri pondo. Cæsar primo introitu urbis in ciuili bello suo ex ærario protulit laterum aureorum xxvi. millia, & numero pondo ccc.

Paulus Æmylius Perseo Macedoniae rege deuicto, retulit in ærarium prædam pondo trium millium.

Scipio Africanus victa Carthagine m. cccclxx. pondo auri inde transtulit. Item argenti cælati millia ccccl. vasorum aureorum pondo centum millia.

Mamurram Catullus dixit habere quicquid habuisset comata Galia. Cornelius Nepos adiecit eum totis ædibus nullam nisi è marmore columnam habuisse, omnes solidas è Caristio aut Lunefi.

P. Clodius (quem Milo occidit) habitauit domo empta sestertius cxlvii. millibus.

Cissamus Cocus fuit gregibus pecuariis supra modum diues.

Diuus Syracusanus opes immensæ fuerunt, & regia in viuendo propemodum pompa, & supellex, Plutarcho teste.

Lucullus quum Reip. infensus, priuatæ vitæ se dedisset, ædibus & prætoris extractis, ortis, & cœnationibus amœnissimis incredibili sumptu paratis, & Bibliotheca libris vtriusq; linguæ cumulatissima, opes bello quasitas conterere non potuit. Idem Pompeio & Ciceroni extemporariam apparauit cœnam impendio quinquaginta millium, tanta epularum, & rerum lautitia, vt conuiuas in admirationem traheret. Idem perfodit montem, & flumen immisit in piscinas, quæ reciproca fuerunt.

Plinius iunior tanta fuit opulentia, vt ducenta millia nummum pro accessione pretij agrorum contempserit, emprice Cornelia hoc perente, vt suis ipse verbis docet ad eandem scæminam scribès Tu quidè (inquit) honestissime q; tam impense & rogas & exigis vt accipi à te iubea pretium agrorū non ex dcc. millibus, quanti illos à liberto meo, sed ex nongentis, quanti à publicanis partem vigesimam emisti. Inuicè ergo & rogo & exigo, vt non solum quid te, verū etiam quid me deceat, aspicias. Idem Plin. patriæ suæ domum annua sestertia tricenā, quæ à nobis dcc. aureis estimatur. Hanc eius opulentiam pluribus verbis describit Budeus.

Quanta fuerint opes *Davidis* cōiectare est verbis eiusdem qui cæ. Paralip. ita loquès ad Salomonè inducitur: Confortare, & vinceret age, ne timeas, neq; pauas: Ecce ego in paupertatula mea præparavi impetras domus domini, auri talenta centum millia, & argenti

argenti mille millia talentum. Historia Regum scribit, David habuisse argenti mille millia talentum, id est decies centena millia, & auri centum millia, quæ mille millia talenta argenti valent. Propterea Budæus ait opes David decies fuisse maiores opibus Darii.

Fuerunt & immanes Salomonis diuitiæ, vt testatur quod lib. 3. Regum & cap. 10. scriptum est hoc modo: Non erat argentum nec alicuius precij putabatur in diebus Salomonis, quia classis regis per mare cum classe Hiram semel per tres annos ibat in Tharsis deferens inde aurum & argentum. Et paulo inferius: Fecitque vt tanta esset abundantia auri & argenti in Hierusalem, quanta & lapidum. Consumpsit in templi sui columnis & vasis aureis quadragies sexies centena millia. Argenti verò ad clauos & alia instrumenta M. CCXXXII. talenta. Aëris verò in columnis, fornicibus & cæteris talenta XVIIII. millia.

Victo Dario inuenta sunt Persidæ CLXXX. millia talentum: quum tamen Darius septem millia fugiens rapuisset.

Mynias fuit quispiam sua ætate mortalium ditissimus, qui primus thesaurum recondendis pecuniis struxisse fertur.

Cælius ait *Mæandrum* Protagoræ patrem tanta rerum opulentia præcelluisse, vt Xerxem Persarum regem domo & donis excipere ausus sit. Quod iam de Pythio memorauimus.

Heliogabalus mensas & captas habuit argenteas. Primus etiam cacabos, vasa deinde centenaria argentea sculpta & nonnulla stigmatibus libidinosissimis inquinata. Autor *Ælius Lampridius*.

Tantali diuitiæ proterbio locum fecerunt, quem prædiuitem fuisse ostendit carmen illud ex tragœdia apud Plutarchum de exilio: Viam dierum duodecim sero iugera.

Calliocrates fuit quispiam Carystius, qui ciues suos omnes opibus longè præstitit. Hinc adagium natum: Ultra res Calliocratis.

Herodotus scribit *Rhampsinitum* regem immanem pecunie cepiam habuisse, quam nemo regum posterorum adæquauit.

Darius vestigalem sibi fecit Asiam, ex qua quotannis D. LXXX. millia talentorum accipiebat: præter illud tributum quod ex Africa, & iis qui Europam Thessalia tenus incolebant, eidem afferebantur.

Indorum regio (teste Curtio) diues est non auro modò, sed margaritis & aliis gemmis, ad luxum magis quam ad magnificentiam exulta.

Inter populos diuitiis memorabiles recensentur Lydi, Babylonij, Seres & Arabes. Stat. lib. 5. Syl. Si Babylonis opes, Lydiæ si pondera gaza, Indorumque dapes. Serumque, Arabumque potentes diuitias.

Fuit & *Achæmenes* rex Persarum ditissimus. Horat. libro 1. carminum: Non tu quæ tenuit diues Achæmenes, Aut pinguis Phrygia

gix Mygdonias opes, Permutare velis crine Lyciniæ?

In *Tolosano* Italiae oppido, à *Q. Cepione* direpto, inuenta sunt auri pondus ex. millia argenti pondo quinquies decies centena millia.

Luerius Aruernus, pater *Bititi* (qui *Bititus* cum *Maximo Æmyliano* & *Domitio Ænobarbo* ducentorum hominum exercitu conflixit) tantis deliciis, diuitiisque circumfluxit, vt aliquando ostendendarum opum gratia curru vectus campum ingrederetur, nummos aureos argenteosque huc atque illuc spargens. Quibus colligendis amici atque comites occupati sequerentur.

Antiochus Magnus, Syriae rex, tantis affluxit diuitiis, vt in Romanos certaturus exercitum collegerit ornatissimum, in quo plerique milites hastis scutisque aureis & argenteis enitebant. Propterea quum ostentasset *Annibali* copias illas tanto munitas apparatus, rogassetque nunquid satis essent Romanis facturae: Pœnus ignauam imbellium militum eius eludens, Satisfacturae, inquit, etiam si avarissimi fuerint Romani.

Habuit *Iob* septem millia ouium, tria millia camelorum, Quingenta iuga bouum, quingentas asinas, reliquique pecoris armentum numerosissimum.

PAUPERES.

Irus fuit *Ithacensis* pauperrimus, quem *Vlysses* ab expeditione *Troiana* reuersus ictu pugni interfecit. *Mart. lib. 5.* Iro pauperior forem *Carine*.

Memætes fuit *Arcas* quispiam occisus à *Turno*, cuius paupertatem describit *Verg. lib. 12.* his verbis: Et iuuenem exosum ne quicquam bella *Memætem* *Arcada*, piscosae cui circum flumina *Lernæ* Ars fuerat, pauperque domus, nec nota potentum Munera, conductaque pater tellure ferebat.

Acætes paupertatem suam apud *Oui. li. 3. Meta.* his verbis exprimit: Ille metu vacuus, nomen mihi dixit *Acætes*. Patria *Mæonia* est, humili de plebe parentes. Non mihi quæ duri colerent pater aura iuueni, Lanigerosque greges, non vlla armenta reliquit. Pauper & ipse fuit, linoque solebat, & hamis Decipere & calamo sitientes ducere pisces.

Baucu mulier, & *Philemon* eius maritus, in maxima paupertate consenserunt. *Idem Ouid. lib. 8.* Sed pia *Baucis* anus, pariterque ætate *Philemon*. Illa sunt anni iuncti iuuenilibus, Illa, &c.

Faustulus pastor fuit extremæ paupertatis, qui vel *Romulum* exposuit, vel expositum nutriuit. *Ouid. lib. 3. Fast.* Nec taceam vestras *Faustule* pauper opes.

Apud eundem libro eodẽ *Anna* nomen est pauperrimæ vetulae,

vbi ait: Orta sub vrbānis: quædam fuit Anna Bouillis Pauper, sed multæ sedulitatis anus. Illa leui mitra canos incincta capillos, Fingebat trepida rustica liba manu.

Hecale nomen est pauperrimæ formiæ apud eundem lib. 2. de Remo. Cur nemo est Hecalen, nulla est quæ nouerit Irum? Nempe quod alter egens altera pauper erat.

Amyclas, nomen est pauperrimi nauatæ apud Lucanum, de quo iam verba fecimus in capite de Nautis.

Apud Horatium *Ibycus* nomen est pauperis, cuius vxor dicebatur Chloris. Hæc Horatij verba: Vxor pauperis Ibyci Tandem nequitia fige modum tuæ.

Horatius ipse laborauit paupertate, qua vrgente animum appellit scribendis carminibus. Vnde lib. 2. Epist. sic inquit. Et lauis & fundi paupertas impulit audax, Vt versus facerem.

Martialis lib. 2. *Hyle* paupertatem eludit his verbis: Vnus sape tibi tota denarius arca. Quum sis, & hic culo tritior Hyle tuo.

Idem *Thelesimum* turpi quaestu diuitem factum ridet his verbis lib. 9. Quum coleret pueros pauper Telesinus amicos, Errabat gellida fordibus in togula. Obscenos postquam cœpit curare cinctos, Argentum, mensas, prædia solus emit.

Apher apud eundem nomen est viri extremæ paupertatis, vbi ait: Quum sis tam pauper, quàm nec miserabilis Apher.

Ab eodem ridetur *Cinna* quispiam, quod quum pauper esset, pauper videri vellet. Sic enim, inquit, Pauper est Cinna, & vult videri pauper.

Catullus Furio cuidam pauperrimo sequentibus illudit versiculis: Furi cui neque seruus est, nec atca, nec cymex, neque araneus, neque ignis: Verum est pater, & nouerca, quorum Dentes vel silecem comesse possunt.

Codri poetæ pauperrimi, & *Procula* eiusdem vxoris paupertatem sic describit Iuuenalis: Lectus erat Codro Procula minor, vrcollis, sex, Ornamentum abaci, nec non & parvulus infra Cantarus, & recubans sub eodem marmore Chiro: Iamque verus Græcos seruabat cista libellos, Et diuina opici rodebant carmina mures. Nil habuit Codrus, quis enim negat? & tñ illud Perdidit infelix totum nihil, vltimus autem *Ærumnæ* cumulus quod nondum, & frustra rogantem Nemo cibo, nemo hospitio, te ctoque iuuabat.

Seliorum familia Romæ fuit pauperrima, & modicarum adeo facultatum, vt septemdecim eodem tempore vnicam habuerint domum, vnicum agrum possidentes.

Paulus Æmylius, qui de Liguribus, & Perseo Macedoniae regis triphauerat, adeo pauper mortuus est, vt funebres lydi celebrari nequie

nequiverint. nisi diuenditis eius possessionibus.

Aetius Sophista Antiochenus aurificinam, virgente rerum penuria, exercuit ab initio.

Menenius Agrippa, qui de Sabinis triumphauerat, pauper adeo mortuus est, ut sepeliri nequiverit, nisi collatis à populo quadratibus.

M. Pompilius Andronicus ob inopiam coactus est vendere opus annalium x v i. millibus nummum.

Aristides, qui rempublicam Atheniensium clarissime administravit, inops adeo mortuus est, ut eius funeri sumptus defuerit.

Callias Atheniensis comœdiographus torfit funes ob paupertatem.

Val. Cato grammaticus, qui floruit ætate Syllæ consenuit in summa paupertate, dimissaq; Tusculana villa (qua cessit ob creditores) habitauit angusto & breui gurgustio. Vnde Bibaculus his incum carminibus lustrit: Si quis forte mei domum Catonis, Depictas minio affulas & illos Custodes vider horrulos Priapi, Miratur, quibus ille disciplinis Tantam sit sapientiam assecutus. Quasi tres calculi ac sibra farris, Racemi duo tegula sub vna ad summam propè nutriant senectam.

Demonax Philosophus (qui floruit Adriano imperante) nullum vnquam sibi viaticum præparauit. Sed quum esuriret, proximam domum, quam apertam videbat, ingrediebatur, & victum ibi quaritabat. Centenarius decessit, elatus publico sumptu.

Epaminudas Thebanorum principi & totius Græciæ vicum fuit indumentum, rude & pertritum. Quod si quando expurgandum fulloni traderet, alterius vestris inopia domi interim se continebat. Nihilominus tamen in tanta pauperie magnam vim auri quam offerebat rex Persarum, reculauit vltro.

Epictetum Philosophum iam diximus seruum fuisse, & summa inopia laborasse.

Aglaus Plophidius in angustissimo Arcadiæ angulo cõsenuit, exili contentus prædio, quo nunquam egressus est. Hunc tamen Apollo in tanta paupertate fœlicè testatus est. Val. Martialis epigrammatista pauperie pressus viaticum accepit à Plinio nepote.

Menas inter Samnites natus, in solitudine vixit & paupertate, curandis apibus intentus. Neque tamen deerant adeuantium dona, quos ad bonam frugem solebat conuertere.

Origenes extrema laborauit paupertate, bonis eius in fiscum relictis, quod Christianæ adhaesisset pietati.

Plautus ob paupertatem victum quaritabat in agendis molis illis, quas trufatiles vocant. A quibus quum impetrabat otium ad scribendas fabulas se conuertebat, ut eas postmodum vendicaret.

Tellus fuit nescio quis pauper, cuius inopiam Solon Cræsi diu-

tiis feliciorē esse prædicauit, vt iam de Aglao prædiximus, nisi quis fortè velit eundem esse.

Theagenes Caprus fuit pauper quispiam, qui tamen diues haberi volebat. Idem multa facillè pollicebatur, & nihil præstabat.

Fuit & *Zyfftratus* summæ paupertatis homo, adeò vt prouebio locum fecerit.

Antigonus, cuius Florentinus, quum vniuersas facultates pauperibus impartiuisset, pauper adeò decessit, vt eius funeri defuit sumptus.

Euripidis mater luce lum faciebat in vendendis oleribus. Autore Plinio, Ei nomen erat Clito, patri verò Mnesarchus.

Glycera coronas venales exponebat ad sustinendam paupertatē.

Telenicus homo fuit adeò notæ paupertatis, vt Seriphi, prouerbium inde formauerint.

Pauson fuit pictor insigni tenuitate.

Plutarchus in Nicia prodit *Lamachum* fuisse adeò insigni paupertate, vt quoties illum Atheniensis populus imperatorem crearet, aliquantulum pecuniæ ad pallium & crepidas comparandas decerni opus esset.

Valerio Publicolæ in morte defuit sumptus. Autore Tito Livio.

Scilio Prætorio post consumptū ingens patrimonium paupertatem, contenti, Tiberibus, Sero, inquit, experrectus es.

Gellius scribit *Protagoram* sophistam adolescentem victus querendi gratia vecturas onerum corpore suo factitasse.

Sunt qui dicant *Lucilium* poetam Satyrographum publico sinere fuisse elatum.

Eumæus fuit subulcus Vlyssis, mendicus, & pannosus.

Telemachus fuit quispiam Arcanensis, qui ob paupertatem, fabis sepe numero victitabat. Hinc Telemachi olla puerbio locū fecit.

Coma tibicē fuit pauperimus, qui nihil habuit præter oleastrū.

Cannius fuit quispiam pauperulus, qui quum vitriculum aquæ friteri Artaxerxi porrexisset, ab eo ad summam rerum opulentiā euectus est.

Cleobis & *Biton* fratres Argiui, fuerunt pauperissimi. Testis Herod. Plinius scribit *Protagorem* pictorem contentū fuisse casula, quam habebat in horto suo.

Seruilus Isauricus, qui proconsul debellauerat Cilices, publico elatus est funere.

Abrahamus Anachoreta nil habuit in solitudine præter cationem & ciliciam vestem cum sago rustico.

Hilari ion interrogatus à latronibus quos effenderat, cur non expauesceret, Quia nudus sum, inquit.

QVI EX HUMILI FORTUNA

clari aut diuites euaserunt.

Demofthenes fabri filius, clarissimus euasit philosophus. Sidorini. Qui fabro genitore procreatus Oris maluit expolire linguam.

Agatocles è figulina patris officina ad regnum Siciliae peruenit. Vnde apud Aulonium sic inducitur loquens: Rex ego qui sum Sicania, figulo sum genitore factus.

Aesopus Tragedus quum histrionicam artem exerceret, ea tamen euasit ditissimus.

Gadareus sophista, qui prius more medici peregrinabatur, Maximian beneficio consulatum adeptus est.

Adrianus & Marcus Antonius principes *Arrianum* historicum eueherunt ad consularem dignitatem.

Cyrus Panapolyta beneficio Theodosij Imperatoris & Eudoxij uxoris eiusdem præsul factus est.

T. Corruccanus è plebe factus est pontifex maximus.

Giges anulum habuit in quo erat gemma tantæ virtutis, ut ea ad se versa incòspicuus esset, versa verò ad alios, conspicuus. Propterea legatus ad regem missus annui beneficio ipsum interfecit, & stuprata regina rex è pastore factus est.

c. Marins senior, septies consul, Arpinas fuit, obscura prognatus origine.

Telephanes quum antea cutrus factitaret, tandem rex Lydorum factus est.

Terentius Varro sordido natus loco, tandem quæstura, & duabus ædilitatibus functus est.

Tamburlanus à tenera ætate porcatium, fortuna Scytharum regem constituit.

celestinus Quintus ex Anachoreta factus est Pontifex maximus.

Lamisianem in piscina (quum infans esset) repertum fortuna fecit Longobardorum regem.

Narses Eunuchus è chartulario patriciam consecutus est dignitatem, & totius Italiae principatum.

Ptolemæus filius Lagi ex gregario Alexandri milite factus est rex Egypti.

Rhodope meretrix ex immundo illo corporis quæstu ad Egypti regnum conscendit, nupsitque Psammitico.

Ioannes Campanus qui infans pascendis ouibus tempus cõtriuera, tandem beneficio Pij Secundi Pontificis Maximi præsul factus est.

Franciscus Sfortia, dux Mediolani, patrem habuit Sfortiam

Attendulum, qui quondam in exercitu fuerat lixa.

Gordius ab agricultura ad imperium euectus est.

Valentinianus Imperator patrem habuit funes torquentem.

Helena imperatrix & vxor Constantij inter Britannos humili orta est loco.

Porculus quum latrunculus lusitaret, & decies in eo ludo Imperator extitisset, accessit protinus scurra qui eum purpura ornatum salutauit vt Imperatorem. Qua ille occasione vel oblata, vel arrepta, verè assecutus est, quod per iocum dicebatur.

Mauritius Cappadox, è famulo & excubitore Imperiū adeptus est post Tiberium Secundum.

Ioannes Zimifces prius ludimagistrū egerat, Imperiali tamen dignitate functus est tandem.

Nicolaus Quintus, natione Lunēsis, humili natus loco & professione medicus, ad summum tandem Pontificatum peruectus est.

Innocentius Octauus ab ineunte ætate coactus est ob paupertatem famulari & inter Alphonsi Siciliae regis ministros victum sibi comparare. Mox tamen Xisto 1 1 1. successit in pontificatu.

Pius Secundus ob parentum paupertatem peregrinari coactus est, & victū emendicare. Prouectior factus successit Calisto tertio.

L. Tarius Rufus natalium humilitate consulatum militau indultria meritus est. Auctore Plinio.

Quintus Cincinnatus, quum agrum coleret, sudore deserto pre-textam accepit togam, & ab aratro conscendit ad dictaturam.

Ventidius Bassus adeò sordido natus est loco, vt victū agrè sibi quæreret adolescens. Dmeum tamen quum in C. Cæseris beneuolentiam introepississet, eius patricinio & fauore factus est primū Tribunus plebis, mox Prætor, inde Pōtifex & Consul. Ad extremū qui prius curandis mulis victū sibi quærirabat, eò cōscendit gloriæ & autoritatis, vt primus subegerit Parthos, ac de his triūphauerit. Cui eius gloriæ vsque adeò inuidit populus Roman. vt sequentes in eum versiculi vulgò iactati sunt: Concurrite omnes augures, atuspices, Portentū inuistatum constat est recens. Nam mulos qui fricabat, consul factus est. Auctor Gellius lib. 15. cap. 4.

Eripides ex matre olerum venditricæ euasit poëta celebratissimus.

Primislauus rex Bohemorum ab ineunte ætate bubulcus erat, & armentarius.

Hiperbolsus Chremidis filius (qui prius lucernas factitabat) Athenis tandem principatus est.

Darius Histaspis filius, Cyri primum extitit Pharetophorus, & licetorij functus est munere, rex Persarum factus.

Mace

Macedonum rex *Achelaus* natus est Simiche matre serua.

Perseus quem Paulus *Æmilius* attriuit, fuit arguius genete, ignobili prognatus patre.

Eumenes inopem habuit parentem.

Antigonus Philippi artificio se confouebat.

Latrocinia exercuit *Polyperchon*.

Phocion Patrem habuit, qui coclearia conficeret.

Demetrius, Phalereus seruuit apud *Demetrium*, & *Cononia*.

Sycioniorum tyrannus *cleon* pyratiam prius exercuerat.

Mandro fuit quispiam, qui ex nauiculario factus est Imperator.

Hinc adagium, Fuit & *Mandroni* ficulna nauis.

Bonosus Imperator, filius fuit pedagogi literarij, Autore *Flauio* *Vopisco*.

Præbus patrem habuit agrestem, & olitorem.

Sello *Pertinaci* origo gentis fuit sordida.

Aurelius patrem habuit mediocrem, & colonum.

Galerius pastor fuit armentorum, habuitq; parentes agrarios.

Adramitenum *Andriscum* in *Fullonia* natum fortuna ad opes & dignitates euexit.

Iustinus, qui ante *Iâstinianum* imperauit, fuit armentarius, & lites egit.

Basilus Macedo captiuus inter uenales *Constantinopolim* ductus, factus est imperator.

Artaxerxes humili apud *Perfas* loco natus, imperium à *Parthis* ad suos transtulit, & *Artabanum* triplici prælio cum tota deleuit familia.

Romulum & *Remum* infantes aluit lupa, quos conditores habuit *Roma*.

Viriatius *Iulianus* in *Hispania* è pastore venator, è venatore latro, ex latrone dux postremo fact. uniuersam occupauit *Lusitaniâ*.

Cicero homo nouus, *Arpinas* (vt improperebat inimicus) præter dignitatem consularem eò diuitiarum peruenit, vt habitaret domum, quæ fuerat *M. Crassi* Romanorum ditissimi.

Incunabula *Tullij* *Hostilli* agreste cepit rugurium. Eiusdem adolescentia in pascendis pecoribus fuit occupata, validior ætas *Romanum* rexit imperium.

Tarquinius *Priscus* natus est patre *Demarathro*, etiam exule.

Tullus *Seruius*, uerna, & ancilæ filius, Romanis principatus est.

M. Perpēna (qui peregrinus Romã uenerat) cōsulatu postus est.

Cornelium *Syllam* ex *Nicopolis* meretriculæ sinu absumptum suæ fortunæ super *Cimbricos* *Marij* triumphos, septemque cōsulatus, imperiis dictaturisque effecit.

Lycætus & *Parhasius* à Philonomia matre expositi, & à Tilipho pastore nutriti, Arcadiæ regno tandem præfuerunt.

Sixtus primus, pastoralis ortus tugurio, ad summum Pontificatum conscendit.

Anselmus ex monacho abbas, ex abbate Cantuariensis episcopus factus est.

Sadragesimus, Dagoberti pædagogus, è ludimagistro dux aquitæ.

QVI EX PROSPERA FORTVNA

ad humilem & miseram redacti sunt.

D*ionysius* iunior Syracusis (vbi tyrannidem exercuerat) pulsus exulauit Corinthi, ibiq; ludimagistrum egit, teste Cicerone.

Paxanes, rex Turcarum, Tamburlano victori equum inscensuro subinclinauit humeros, & scabelli vsum præbuit, vt etiam *Valerianus* Imperator, Saponi regi Persarum.

Bellisarius Romanis præfectus copiis quum Vandalos deleuisset, de Parthis triumphasset, urbem non semel à Barbaris liberaisset, post multas victorias Iustiniano mandante ex oculatus victum à via publica à transeuntibus emendicauit.

Cassius qui bis triumphauerat, ter consularu fuerat positus, supplicio capitali clausit vitam.

Cn. Carbo post tres consulatus, ventrem purgans interfectus est.

C. Cotta ante diem futuri sibi triumphi expirauit.

Caninius quo die factus est consul, in fata concessit.

M. Claudius Marcellus, qui Annibalem superauerat, Syraculis expugnauerat, tandem apud Venusiam interfectus est.

Ne *Paulus* Æmylius duobus triumphis priore de Liguribus, posteriore de Perseo supra modum insoleceret, ei filiorum morte immisit fortuna.

Suadocopus, rex Morauia & Bohemia, ab Arnulpho imperatore superatus in tuta veste consenuit in deserta nemorum solitudine cum tribus anachorethis.

christophorus papa, summo pontificatu detrusus monasticam egit vitam.

Celestinus v. *Ioannes* I. *Ioannes* XIII. in carcere perierunt.

Benedictus v. *Benedictus* x. *Martinus* Tudertinus, *Ioannes* III. suo pontificatu detrusi, omnes consenuerunt in exilio.

Polycrates, Samiorum tyrannus, post multos ridentis fortunæ trophæos, ab Oræte, Cyri præfecto, superatus & suspèdio affectus est.

Xerxes qui Ægyptum subegerat, à Themistocle victus, ab Artabano interfectus est.

Artabanus, ab Artaxerxe occisus.

Mithridates, rex Ponti, qui annis quinquaginta Romanos vanti-

cladib

cladibus affecerat, Asiam occupauerat. Q. Oppium Proconsulem & Aquileium legatum, in vincula coniecerat, à Lucullo primum, deinde à Pompeio superatus, mortem sibi intulit.

Pompeius, expugnato Domitio, Iarba triumphato, Sertorio in Hispania sublato, Pyratibus subactis, & Tygrane rege Armeniæ, debellatis item Iberis, Albanis & Iudæis cum Aristobolo rege, & Mithridate ad hauriendum venenum coacto ad extremum post tot illustres victorias à Cæsare victus in Thessalia, iussu Ptolemæi, ad quem in extrema rerum desperatione confugerat, interfectus est.

Cæsar, victor Pompeij, quum de Gallis, Alexandrinis, Ponticis, Africanis, & Hispanis triumphasset, & maximam orbis terrarum partem subegisset, coniuratione C. Cassij & Decij Brut. xxiiii. vulnibus in Senatu confossus est.

Legitimus *Persei* Macedoniae regis filius artem ferrariam exercuit, ad tolerandam paupertatem, testis Ammianus Marcellinus.

Junior *Marius*, post trucidatos in vrbe Syllanos, victus apud Præneste, Pontio Telefino fugæ comite iugulandum se præbuit.

Senior verò *Marius*, qui septies consul fuerat, de Iugurtha triumphauerat, Cimbros & Theutones subegerat, Apuleiũ & Glaucium seditiosos interemerat, victus à Sylla aliquãdiu delituit in Minturnensium paludibus. Ouid. lib. 4. de Ponto: Ille Iugurthino clarus, Cimbrosq; triumpho Quo victrix toties cõsule Roma fuit, In cæno Marius iacuit canaq; palustri, Pertulit & tãto multa pudèda viro.

Tarquinius Superbus regno pulsus est. Horat. lib. 1. Serm. Vnde superbus Tarquinius regno pulsus fuit.

ILLIBERALES, AVARI,
& Fœneratores.

Prymalion, rex Tyri, Sichæum sororis suæ Didonis maritum interfecit, vt eius auro potiretur. Verg. li. 1. Æneid. Ille Sichæum Impius ante aras, atque auri cæcus amore clam ferro incautum superat, securus amorum Germanæ.

Achilles, ductus auaritia, cadauer Hectoris Priamno exposuit venale. Verg. li. 1. Æne. Exanimumq; auro corpus vèdebat Achilles.

Polymestor, rex Thraciæ, Polydorum, Priami & Hecubæ filium fidei suæ tempore belli Troiani commissum interfecit, vt eius auro potiretur. Verg. lib. 3. Æn. Fas omne abrumpit, Polydorum obruncat, & auro Vi potitur.

Vnidij auariciam describit Hora. lib. 1. Serm. dicens: Vnidius quidam (non longa est fabula) diues Vt metiretur nummos, ita sordidus vt se Non vnquam melius seruo vestiret, adusque Supremum tempus, ne se penuria victus Opprimeret, metuebat, ad huc liber-

ta securi Diuisit medium, fortissima Tyndaridarum.

Idem arguit *Fusidium* fœnatorem his verbis: Fusidius vappæ famam timet ac nebulonis, Diues agris, diues postis in fœnore nummis. Quinns hic capti mercedes exiget, atque Quantò perditior quisque est, tantò acrius vrget.

Eodem modo *Martialis* notat auaritiæ *saleranum* quendam, qui fingebat se tritari de morte vxoris, quum tamen lætaretur plurimum, vt solus potiretur bonis.

Stroza pater eandem inurit notam cuidam *Scauro*, vbi ait: Scaurus habet villas, vrbana palatia, nummos, Pinguiâq; innumeris prædia bobus arat. Huic tamen assiduè maior succrescit habendi. Nunquam diuitiis exariata fames. Ditor est igitur patrio contentus agello, Qui viuat nullo fœnore *Fabricius*.

Cato *Vicenis* insimulatus est auaritiæ à *Cæsare*, quum *Martiam* coniugè *Hortensio* amico rogati concessisset, eamq; postea *Hortensij* recepisset hæredem. Dimisit, inquit, vt locupletem reciperet.

Demosthenes habitus est auarus, quòd pecuniam à rege *Perlarum* acciperet, ab *Harpalo* corruptus vt ageret contra *Philippum*.

Aulus Posthumius Albinus missus ad inferendum *Iugurthæ* bellum, pecunia corruptus destitit.

Simon fuit auarus, qui à *Petro Spiritus sancti* gratiam mercati volebat. Vnde *Simonis* inditum nomen.

Achæus, rex fuit *Lydorum*, qui quum noua tributa à subditis veller extorquere, ob auaritiâ populari factione suspensus est elatis pedibus, & demerso in *Pactolum* capite. *Ouid.* in *Ibin*: Morre vel intereas capiti suspensus *Achæi*, Qui miser aurifera teste pendit aqua.

Didius Iulianus imperator, porcellum atque lepusculum ad se muneri missum in triduanas partiebatur cœnas: Prandebatq; interim paucis oleribus & herbulis contentus.

Aelius Pertinax imperator, dimidiatas lactucas aut carduos conuiujs solebat apponere. Et si quid interdum veller amicis mittere, binas tantum offulas aut paucula mittebat poma. Aut si quando lautius veller facere, dabat lumbos gallinaceos.

Martinus *Pont.* Max. clanculum cæreos in templis solebat extinguerè gratia nocturni luminis. Idem vt oleo parceret, instituit crudos pilces dari domesticis à dispensatore.

Pontanus scribit *Angelosum* sacerdotem *Cardinale* particulam hordei singulis ab equis clam è præsepibus furripere cõsuecisse, donec à magistro stabuli pro fure deprehensus in tenebris vapulauit.

Quo tempore *Annibal* opprimebat *Campanas* bello, *Valerius Bestius* *Rufciû*, *Imbrici* foceri sui filium, què acceperat seruandum,

auati

avaritia stimulante morti dedit, vt eius auro potiretur. Autor Plutarchus.

Arimapi, populi Thraciæ, assiduum gerunt bellum cū Gryphis auri cupiditate.

Patroclum quendam taxauit Aristophanes, q̄ in summa rerum opulencia sordidè & immundè viueret, ne faceret sumptum.

Non satis fuerunt *Crasso* numerosæ illæ (quarum iam meminimus) diuitiæ, nisi & aurum Parthorum esuriret.

Gellius ait *Cornelium Rufum*, manu quidem strenuum & bellicatorem bonum fuisse, sed furacem & acri avaritia.

Cassius Seuerus, Labieni amicissimus, supra omnes imperatores avaritia insignis habitus est.

Ochus, rex Persarū avaritiæ nota adeò laborauit, vt urbem nunciam iniret, ne mulieribus congiarium impertiretur. Nam Cyrus iuge sanxerat, vt vbi primū Persarū rex ingrederetur, mulieres quorquot adessent, singulos auri nummos ab ipso rege acciperēt.

Semiramis, in monumento, quo post mortē erat recondenda, auro inculpi iussit: Quicumque regum post me futurorum pecunia indiguerit, recluso cōditorio sumat inde quequid visum fuerit. Id quum perlegisset *Darius* auri cupiditate sepulchrum iussit recludi, in quo tamen pecuniam inuenit nullam, sed hoc tantum literis sculprum: Nisi malus feres, & avarus, mortuorum loculos non moueres. Autor Herod.

Condalus domesticus Mausoli, regis Carię, tanta laborauit avaritiæ nota, vt si qua arbor in vias procumberet, fructus ipse decerpere, & exponeret venales. Eidem regionem peragranti si quis canem aut vitulum attulisset, danti imperabat vt domum referret & nutriret. Longo demum post tempore ipsum repetebat, & si quid inde foret natum emolumentum.

Eutropius scribit *Flauium Vespasianū* auidissimū fuisse pecuniæ.

Flavianus, iunior tanta fuit cupiditate, vt ciuibus & senatoribus aurum & argentum extorqueret, quod capsis ferreis ad hunc usum factis includebat.

Cæsar in Hispania à proconsule, & à sociis pecunias accepit emendicatas in auxilium æris alieni. Et Lusitanorum quædam opes, quanquam nec imperata detrectarent, & aduenienti portas præfacerēt, diripuit hostiliter. Tempora deum donis referta expiuit. Vrbes diruit sæpius ob prædam, quàm ob delictum. In primo consulatu M. M. M. pondo auri furatus est è Capitolio. Societates & regna prelio dedit, Sex millia talentorum suo & Pompeij nomine Ptolemæo abstulit.

Tiberius Cæsar fuit adeò parcus, & tenax pecuniæ, vt comites expeditio

petitionum & peregrinationū cibariis tantū iuuerit, nō salaria
Caligula, sororum ornamenta, & supellectilem, & seruos, magna
 pretio vendidit. Vestigialia noua inaudita exerciuit, nullo rerum
 aut hominum genere omisso, cui non tributi aliquid imponeret.
 Pro edulis (quæ tota vrbe venibant) statūque certum exigebat.

Nero tabernulas effringebat, & expilabat. Exhaustus pecunia ani-
 mum calumniis & rapinis intendebat. Matronam purpura culta,
 veste & bonis omnibus exiit. Templis compluribus dona detra-
 xit, Simulachra ex auro vel argento fabricata conflauit.

Sergius Galba, ciuitates Hispaniarum & Galliarū quæ constan-
 tius fecerāt deditiōē, grauioribus tributis puniuit. Iouis coronā
 aureā librarū xiv. conflauit. Milites aliquilam & signa flagrantia
 decimauit. Germanorum cohortē à Cæsaribus ad custodiam cor-
 poris institutam, dissoluit, & sine vllō cōmodo remisit in patriam.
 Apposta lautiore cœna ingemuit, quasi sumptum agrē ferēs. Or-
 dinario dispensatori breuiatum rationum offerenti, nihil præter
 paropsidem leguminis pro sedulitate ac diligentia porrexit.

Fuerūt in *Flauio Vespasiano*, de quo iam diximus, auaritiæ argu-
 menta: Nam omiſſa sub Galba vestigialia reuocauit. Noua etiā
 graua addidit, & auxit tributa prouinciis, nonnullis etiā duplica-
 uit. Auaritate lucri negotiationes, vel priuato homini pudēdas, pu-
 lam exerciuit. Cādidas honores, reis absolutiones veditauit. Pro-
 curatorū rapacissimos ad ampliora officia promouebat ex indu-
 stria, quō locupletiores mox cōdemnaret. Quibus propterea dice-
 batur vti p spōgiis, quōd quasi siccos madefaceret & exprimeret
 humentes. Hæc Suet. Nec eū puduit vestigialia ex vrina colligere.

Domitianus operum & munerū impensis exhaustus, nihil peni-
 tuit bona viuorum prædari & mortuorum. Si qualescunque
 etum aut dictum aduersus maiestatem principis alicui obiectum
 esset, confiscabatur eius hæreditas. Stipendia ab his exigebat, qui
 Iudaicam viuerent vitam.

Eriphyle, desyderio habendi monilis aurei, quōd ferebat Adre-
 ftus rex Argiuorum, Amphiarum maritum suum prodidit, qui se
 occulerat, ne Thebas ad bellū raperetur, quōd ex vaticinio præ-
 uideret ibidem se periturum.

Alemeon Megacelis filius, quum legatos Cræsi Lydorum regi-
 Delphos ad oraculum itantes humanissimè frequenter accepisset,
 Cræsus vt responderet tantæ humanitati, & beneficium repon-
 ret, cum donauit tanto auro, quantum ille corpore suo ferre po-
 fer. Tum Alemeon talarem tunicā laxōsq; cothurnos induit, quæ
 ararium ingressus impleuit pecunia. Quinetiam os referens, &
 ornamenta quædam alligauit suis capillis, adeo vt oneri succumbere

Homini

Homine conspecto, Cræsus irrupit cachinnum, eumque tanto constructum munere dimisit. Auctor Herodotus.

Euelio apud Plautum nomē est auari, qui quā haberet ollā pecunia refectam, & abditam terra, domo non audebat egredi, ne quis suffuraretur. Omnes qui ad eum itabant, habebat suspectos furri.

Claudianus, auaritiā Ruffini his incesit verbis. Plenus fœuitiæ, ætisque cupidine feruens. Non tartessiacis illum satiaret arenis
Tempestas pretiosa Tagi non stagna rubentis Aurea Pactoli, totumque exhauferit Hermum Ardebit maiore siti.

Apollonius Tyanæus arguebat *Platonem* auaritiæ quòd pecunie causa securus esset Dionysium in Siciliam.

Huius sceleris suspectum se suis verbis fecit *simonides* poeta, quod rogatus à quodam, ut Encomium in eius scriberet laudē, gratiam loco muneris accepturus, responderit, duas se habere arcas, vnam granarum, alteram argenti. Hanc quum aperiret, communem plenamque reperire, illam verò & vacuam.

Quum Brennus Senonum dux, Ephesum obsideret, *Demonica* mulier auiditate monilium quibus ille ornatisissimus enitebat, vrbem ipsam prodidit. Brennus verò vrbē ingressus, tanto auro fœneratam oneravit, ut dedita opera oppresserit viuam, muliebrem ipsam pertæsus auaritiā. Eandem ob causam *Tarpeia* virgo Romana capitolium Sabinorum regi Tatio prodidit.

Volater ait *Leonardum* Aretinū auaritiæ maculam contraxisse. *Philippus* Augustus Gallorum rex, decimas imperavit, reclamantibus Innocentio quarto & vniuerso Galliarum clero. At hoc vitium nunc adeò frequensest, ut nemine iam obmurmurante transierit propemodum in legem.

Quæsius, in Hispania Syllium, & Calphurnium occidendi sui gratia cum pugionibus deprehensos, quinquagies sestercium ab illo, ab hoc sexagies pactus dimisit.

L. septimicius, C. Gracchi (cui prius erat familiaris) caput abscidit, & per vrbem pilo fixum ferre sustinuit, quia Opimius consul auro id se repensurum edixerat.

Alphium Horatius fœneratorem vocat, vbi ait, Hæc vbi locutus fœnerator Alphius, Iamiam futurus rusticus Omnem redegit vrbibus pecuniam.

Memppum Philosophum, genere Phænicem, aiunt fœneratorem extitisse.

Cariætes nomen est fœneratoris apud Plutarchum in Phocione. *Iulius* Capitolianus scribit Antonium Pium imperatorem fœneratorem trientarium, hoc est minimis vsuris, exercuisse, ut patrimonio suo plurimos adiuuaret.

Tene-

Temescus fœnerator fuit quispiam, quem Eutyms Loerensis athleta cœgit reddere, quicquid illicito vsuræ quaestu sibi comparauerat.

Auisus nomen est fœneratoris apud Saxonem Grammaticum
LIBERALES, ET MVNIFICI.

Dido, Troianis in Africam appulis misit viginti tauros, suisque totidem, totidē agnos cum matribus, si fides est Verg. lib. 2. scribenti, nec minus interea sociis ad littora mittit viginti tauros, magnorum horrentia centum Terga suum, pingues centum cum matribus agnos, &c. Eisdem quoque excepit epulo & conuiuio, cuius apparatus idem poëta describit his verbis: Dant manibus famuli lymphas. Cereremq; canistris Expediunt, tonsisq; ferunt mantilia villis. Quinquaginta intus famulæ, quibus ordine longo Cura penum struere, & flammis adolere penates, &c.

Idem Verg. lib. 4. Æneid. scribit *Tarbam* Gerulorum regē centum Ioui delubra & aras totidem posuisse, ignemque vigilem & perpetuum sacrauisse.

Cyprianus Afer facultates suas omnes pauperibus impartiuit.

Simon Atheniēsis, hostiles exuuias ciuibus suis cōtulit. Parabat quotidie domi conuiuium, quo pauperes turmatim cōueniebant. Familis iubebat, vt si quæ paupertate laborantē animaduertēt, eum collata furtim pecunia adiuuarent, Agrosq; suos & prædiorum sæpes aufetri iussit, vt omnes fructibus impunè vescerentur. Hæc eius liberalitatē cōmendant Plut. & Lactātius de vero cultu.

Sedente in pontificatu *Bonifacio* 1. x. Ludouicus rex Pannoniarum Caroli regis filius, Romam ad annum iubileum profectus, quatuor aureorum millia aræ Petri obtulit.

Germanus, præsul Antissio dorenensis, vas argenteum à Placidia Valentiani matre susceptum pauperibus dono dedit.

Lucina virgo Romana Christianos suis iuuabat sumptibus, & affectos martyrio in agro suo sepeliebat.

Mecenas eques Etrusco de sanguine regum omnes eruditio sui seculi amauit plurimum, multisque iuuit muneribus.

Paula Bula fœmina exercitum populi Romani ex fuga claudii Cannensis frumento iuuit & viatico. *Liuius*.

Pudensiana & *Praxedes* virgunculæ, pauperes Christianos suis nutriebant sumptibus.

Valdo (à quo pauperes quidam Lugdunci Valdenses appellati sunt) vniuersum patrimonium pauperibus erogauit, dicitans omnia inter Christianos communia esse oportere.

Abdias centum prophetas in spelunca metu Iezabelis vromit. *Achab* delitescens, occultè pauit.

Apollonius confessor mendicis morbo laborantibus operam & pastum suppeditabat.

Audoenus episcopus, qui Floruit regnante apud Francos Lothario, cœnobium patrimonio suo crexit.

Anastasius III. pontifex Max. pauperes pavit sua pecunia, quum universam prope Euroyam publica torqueret fames.

Alexander V. pontifex tanta erat munificentia, vt prædicaret populum se diuitem Episcopum fuisse pauperem Cardinalem mendicium Pontificem.

Alphonsus X. rex Hispaniæ in nuptiis filij sui, & Blanchæ diuulsiouici filix congiarium populo dedit, & pauperes vestimentis vitrim ornauit, Imperatorem Constantinopolitanum à Soldano captum ingenti redemit pecunia.

Alfredus rex Anglorum permulta construxit cœnobia.

Basildis, seu *Clotildis*. Francorū regina, duo cœnobia construxit.

Theodoricus filius Clodouici ædem sancti Modesti Atrebatensis.

Tiberius Secundus, qui ante Mauricium Cappadocem imperatit, Narsetis thesauros in puteo repositos egentibus impartiuit.

Glottarius rex Francorum condidit templum sancti Medardi Sueslionense.

Cunto, Anglorum rex, cœnobium quatuor crexit. Tria ordinis sancti Benedicti; Quartum in honorem diui Eduardi regis.

Dagobertus rex Francorum fecit cœnobium beati Dionisij in Francia.

Eggarus rex Angliæ singula crexit monasteria, singulis quibus regnauit annis.

Eligius Nouionensis episcopus, quum antè aurifex esset, quicquid ea arte consequebatur lucri, dabat pauperibus.

Epiphanius præsul Salaminæ episcopatus sui fructum dabat mendicis.

Egidius Atheniensis spoliavit se veste, vt repertum in via pauperem operiret.

Paola, Romana mulier, marito mortuo, suas facultates indigentibus erogauit.

Plato martyr qui passus est imperante Maximiano, paternam hereditatem concessit pauperibus.

Philippus Augustus cœnobium apud Syluanectum excitauit, & ditatem Andegauensem dirutam restituit.

Petrus Viscolus dux Ventorum templum diui Marci incendio abruptum restituit, & pauperum Xenodochium extruxit.

Theolinda, Longobardorum regina, multas sacras ædes crexit, multas ruina iam proximas reparauit.

Robert

Robertus, Hugonis Capeti filius, Francorum rex, plurima religiosa loca excitauit, apud Aureliam cœnobium sancti Anniani, in Sylua Aquiliana S. Medardi, & sancti Leodegarij, in Viteraco castro. S. Regalis, in ciuitate Syluanectensi, apud Augustudonum sancti Casti.

Vrnselans, rex Bohemorum, regni sui pauperes egregia fovebat munificentiâ.

Otho tertius imperator diuendito patrimonio, Germaniam multis ornauit cœnobiis.

Ludonicus Crassus, Francorum rex, fecit cœnobium S. Victoris in suburbiis Lutetia.

Innocentius tertius Xenodochium S. spiritus fecit in Saxia Altare S. Petri Romæ exornauit, Sixti, templum restituit. Turrim maximam erexit.

Nicolaus episcopus Patarae sua pecunia iuuit paupertatem cuiusdam hominis, qui rerum penuria decreuerat formosas quas habebat filias prostituere in lupanari, vt quæstum facerent suo corpore, & victum sibi compararent libidine.

Constantinus Monomachus Imper. templum instituit, in quo grauari senio, & ad laborem inutiles, fouerentur.

Lupus, Senonensis archiepiscopus, tanta erat in pauperes munificentiâ, vt nullum sibi reliqueret thesaurû, sed totum se hauriret.

Augustus opera publica multa Romæ extruxit, vt forum cæsaræ de Martis, templum Apollinis in palatio, ædem tonantis Iouis in Capitolio. Principes sæpe hortatus est: vt monumentis vel nouis vel restructis urbem adornarent. Spatium urbis diuisit in vicos & regiones. Aduersus incendia excubias nocturnas commentus est. Ad coercendas inundationes aluicû Tyberis laxauit, Ædes sacras vetustate collapsas, aut incendio absumptas refecit, & donis ornauit. In cellam Capitolini Iouis xvi. millia pondo auri, gemmarum & margaritas quingenties sestericium vna donatione contulit. Tandem denique ædificia vel erexit, vel diruta reparauit, vt gloriaretur, vnde marmoream se reliquisse, quam lateritiam inuenisset.

Darius Hystaspis filius, in sulam Samon & omnes ex ea prouentus Sylofonti dedit, ob acceptâ ab eo vestem quandam magni pretij.

Proculeius fratres suos Scipionem & Murenam impediens heredium ciuilium attritis & spoliatis partito iuuuit patrimonio. Vt Horat. lib. 2. Cur viuet extento Proculeius auo Notus in fratrum animi paterni: illum aget penna metuente solui Fama superstitum.

M. Scauri magnificentiam iam docuimus in capite de his prænotatis ædificiis.

Flavius Vespasianus fecit templum Pacis foro propinquum.

amphitheatrum in media vrbe. Expleuit censum senatoriũ. Consulares in opes quingētis sestercijs annis sustentauit. Plurimas per totum orbē ciuitates terræ motu aut incendio afflictas in melius restituit. Primus è fisco Græcis Latinisq; Rhetoribus annua centena constituit. Præstantes poëtas & Artifices coëmit. Colossi refectorē magna mercede donauit. Cuidam sumptum increpanti respondit, Sineret se plebeculā pascere pane. Dedit Apollinari tragedo cccc. sestercia. Tarpeio Diodoroq; citharædis ducenta. Apophoreta dabat viris in Saturnalibus, & fœminis calendis Martiis. *Plinius* orator, Historici nepos: *Quintiliano* Rhetori dedit abundantē pecuniæ, qua nubilem dotaret filiam: Quod ad ipsum scribens edocet his verbis: Et tanquam parens alter puellæ nostræ confero quinquaginta millia nummũ.

Alexander Taxilæ regi mille talenta contulit, vasa item conuivialia ex auro & argento plurima. Item vestes Persicas, & equos. xxx. suis insignibus ornatos.

Idem *Porum* hostem ægrum curauit, & in amicorum numerum recepit, & ampliore donauit regno, quàm prius tenuisset. Bis Persarum ciuitatem ingressus, toties mulieribus erogauit nummos, prægnantibusq; munus duplicari iussit.

Solebat *Africanus* Scipio non prius è foro discedere, quàm vnum aliquem ex his, quibus congregaretur, beneuolum sibi & amicum efficeret. Et quamuis eius potestate victa fuisset Carthago, moriens tamen argenti libras xxxiii. auri duas duntaxat reliquit, tanta in omnes extiterat munificentia.

Nerva, imperator ad sustentandã ciuium vitam, decies & quingagies centena millia nummũ erogauit, & quosdam senatorij pecuniis delegit, qui agros emerent, colq; egenis partirentur. Vnde *Plinius* pecuniæ factus, vestes, vasa & vniuersã suppellectilē auctiõni contulit, agrosq; & domos vedidit. autor *Dion Cassius*. Quicquid ista pecnæ noie tributis acceperat, indulgit. Afflictas ciuitates reuocauit. Puellas, & pueros natos parentibus egestuosis sumptui puero per singulas vrbes Italix foueri iussit. restis *Aurel. Victor*.

Adrianus nulli iniuste pecunias abstulit. Multa publicè & privatim multis elargitus est.

Fuit in *Tito* Vespasiano liberalitas adeo magna, vt die quam vesperi recordatus nihil se cuiquã præstinisse, dixerit. Amici quidam perdidimus diē. Mõnentibus domesticis quod plura polliceretur, quam præstare posset, respondit. Non oportere quenquam à sermone principis tristem discedere. Nõ solum nihil negauit petentibus, at etiam hortatus est vtrò, vt quæ vellent, peterent. Plebem quoque admittebat in thermas, quibus leuabatur. Ciuitates in-

scendio Vesuei in Campania dirutas reparauit. Afflictis morbo nullam non adhibuit opem & medelam, inquisito omni sacrificiorum remediumque genere.

Julianus Imper. aras multo victimarum sanguine profundebat, tauros quandoque immolabat centenos, & innumeros varij pectoris greges.

Calicianus Imp. Valeriani filius, nihil vnquam cuiquam petenti denegauit.

Alexius Commenus orphanoropheion erexit, in quo puellas & pueros parētibus orbatos sua pecunia refouebat. Fecit & Musaeū, in quo alios iubebat erudiri, pecunia ex regio vestigali data.

Antonius Pius (qui successit Adriano) magnam sui thesauri partem amicis & militibus impartiuit, Eutropio teste.

Traianus vires trans Rhenum in Germania reparauit. Nihil iniustum ad augendum fiscū egit. Publicè & priuatè omnes sibi familiares muneribus cumulabat & honoribus. Multas immunitates ciuitatibus tribuit.

Theodoricus, qui mortuo Odoacre Serulo Imp. totius Italia adeptus est ditionem, Romanis singulis annis dedit viginti millia modiorum tritici. Autor Pau. Diaconus.

Caligula Imp. absoluit templum Augusti, & theatrum Pompei. Inchoauit aquæductum & amphitheatrum Syraculis. Collapsa verustate mœnia & deorum ædes refecit.

Caligulae successor *Cæsar, Claudius* perfecit aquæductum ab ipso Caligula inceptum. Riuum Anienis lapideo opere in urbem perduxit, diuisitque in plurimos lacus. Per tria passuum millia monte effodit, & excidit, ad emittendum Fucinum lacum : quod opus egregè absoluit post vndecim annos, quamuis triginta hominum millia sine intermissione operantia adhibuisset. Congiarium populo sapissimè dedit.

Domitianus congiarium populo nummorum ccc. ter dedit, & inter spectacula muneris largissimum epulum. Septimontiali scrorum die senatui & equitibus panaria & sportellas cum obsequio distribuit. Sparfit & dona missilia in populum. Multa operam incendio absumpta restituit, vt Capitolium. Excitauit ædem in Capitolio custodi Ioui, & forum.

Marcus Aurelius, vocatus à matre ad diuidendum cum sorore patrimonium, vniuersum sorori concessit.

Agrestius delata ad se Agidis bona, inter cognatos inopia pressos diuisit.

Probus Augustus, in plurimis victoriis nihil præter tela & arma sibi retinuit. Cætera militibus concessit liberè.

Aurelianus tunicas virtim per populum dedit. Item frumentum, & oleum, cum vino.

M. Antonius Triumviri filius munerū magnitudine Philotam quendam adeo terruit, vt ille capere reformidaret.

Pomponius Atticus fugientem è patria Ciceronem sesterciiis cccxl. millibus donauit. Cedenti Italia Bruto sestercia centum millia muneris misit. Tam multa in P. Volumniū contulit, vt plura proficisci à parente non potuerint. Idem publicam Athonienfium inopiam suis opibus subleuauit.

Tanta fuit *L. Luelli* in omnes eruditos præcipuè, liberalitas & beneuolentia, vt domus eius Græcorum Romā venientium portus diceretur.

Alfonsus rex populorū aut regū oratoribus publico aut priuato nomine ad se veniētib. ædes iubebar exornari. Et gratuitas epularum delicias ministrari, nec vnquā abire permittebat indonatos.

Alexander Magnus cuidam Perillo quinquaginta talenta numerari iussit, ad dotem pauperculæ filia, quum illa decē non amplius talenta postulare.

Vrsus Comes Nolanus, singulis annis, quibus Nolæ præfuit, auri & argenti vim non paruam contulit ad dotem pauperularum virginum.

Vide liberalitatem multorum in eruditos, in historia de pretio literarum. Supperunt mihi alia de liberalibus, & munificis viris, infinita penè exempla, quæ ex industria missa facio: quod non ignorem, ex nimia quâdoque, quæ ex industria fastidium prouenire: quod quæ (vt inquit Horatius) Omne superuacuum pleno de pectore manet. Qui alia id genus desiderabit exēpla, videat Val. Sabellicum, & Fulgosium.

P R O D I G I.

*Ca*tullus *Fomianum* quendam incessit vt decoctorem, & ære Calieno oppressum, vbi ait: Ista turpiculo puella naso. Decoctoris amica Formiani.

M. Tigellius Hermogenes fuit adeo prodigus, vt tibicines, histiones, Parasiti, gnathones, mimi, epulones, balationes, medici, vnguentarij, caupones, reliqui quæ otiosæ, & perditæ vitæ homines, mortē eius multis lachrymis desueuerint. Hora. lib. 1. Ser. Ambubaiarum collegia, Pharmacopolæ, Mendicij, mimi, balatrones, hoc genus omne Mœstum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli, Quippe benignus erat.

Filius *Æsopi* tragœdi tanta fuit prodigentia, vt vniones acetoliquefactos cœnis apponeret. Hora. li. 2. Ser. Filius *Æsopi* detrahitam ex aure Metellæ Scilicet vt decies solidum exsorberet, acetoliquefactos cœnis apponeret.

Diluit insignem baccam.

Martialis lib. 1. notat *Bassam* feminam, quòd excrementa corporis aureo exciperet vase, vbi ait. Vétris onus misero (nec te pudet) excipis auro *Bassa* bibis vitro, carius ergo cacas,

Idem Martialis lib. 9. *Cinna* cuiusdam luxum ita arguit. Nam tum dum meruis, ne quid post fata relinquant, Haufisti patrias luxuriosus opes,

Albidus fuit adolescens perditissimæ vitæ, qui decocto vnverso patrimonio, vnas (quæ supererant) edes rerum desperatione incendio dedit. Quod videns Cato, Hic inquit, Proteruiam facit.

M. L. L. L. quum omnia per luxum dilapidasset, stultitia super iocum illudebat dicens: Se nihil cuiquam reliquisse, præter cæli & cornum. Itaque quum pecunia egeret, multa per scelus comisit.

T. Annium Milonem festeria dccc. millia æris alieni debuisset, inter prodigia animi humani dicit Plinius lib. 36.

Rhemnius Palemon Grammaticus luxuriæ ita indulgit, vt sæpius in die lauaretur, nec sufficeret sumptibus, quamuis ex schola quadragenæ annua caperet, & non multò minus ex re familiari.

Plinius scribit felicè Arabiam nõ tantum Cynnami, Casie, aliorumq; odorũ annuo foetu parere, quãtũ *Nero* princeps nouissimo pompæ suæ die concremauit. Idẽ sordidos vocabat, & parcos, quibus ratio impensarum constaret. Eos verò lotos ac magnificos laudabat, qui abuterentur & perderet. Mirabatur auunculũ Caium Caligulam, quòd ingentes à Tyberio relictas opes in breui spatio prodigisse. In Tyridatem regem Armeniæ octogentã millia diurna erogauit. Abeunti super festecium millies contulit. Menecratem Citharædum & Spiculum mirmillonem triumphalium virorum patrimoniis edibusq; donauit. Cereopithecu panerorem foeneratorum propè regio extulit funere. Nullam vestem bis induit. Quadragenis in punctum festerius aleam ludit. Piscarus est reti aurato, purpura & coco funibus nexis. Nũquam caruus minus mille iter fecit. Mulos argenteis crepidabat soleis, & Canusina operiebat lana. Theatrũ auro totũ operuit in honorem ipsius Tyridatis. Idem cubicula viatoria vnionibus consternebat. Annis XIII. quibus imperio præfuit, bis & vicies millies donationibus effudit. Id est quingenties & quinquagies cetera millia aureorum.

Agomencelus, Alexandri magni præfectus, aureis clauis suffigebat crepidas.

Antonius Sopus in cõtumeliam naturæ, vilitatẽ auro fecit *Poppeæ* Neronis vxor iumentis suis soleas ex auro induebat.

C. Caligula opes immensas à Tyberio congestas ac vicies septies millies festerium intra annum absumpsit. Idem Liburnicarũ nauium

num gemmatis puppibus utebatur, & diuersi coloribus velis, in quibus thermas, porticus, & triclinia statuit magna laxitate, dispositis etiam pomiferis arbusculis.

Demetrius Antigoni & *Stratonices* filius ccc. talenta scortis danti iussit. Autore *Plutarcho*.

Tātus fuit *Syrgētīnorum* in omni re lusus, vt *Plato* diceret, eos edificare, ac si victuri perpetuo foret: ita demum contiuari, velut semper morituri. Utebantur *lecythis* & *xistris* argenteis. Habebant & lecticas totas ex obore.

Græci adeo sibi indulserunt, vt mixtum vnguento vinum (quod dicebatur *Myrites*) largius haurirent.

Batili populi vnguentis madent, autore *Plinio*, vt *Cyprij*, *Cicizeni*, *Corinthij*, & *Parthi*.

De *Luculli* prodigo luxuriam iam diximus in diuitibus.

Omnium ferè luxuriam & prodigiam nepotinis helluationibus superauit *Apicius*, de quo *Mart. lib. 5.* Dederas *Apici* bis trecenties vètri, Sed adhuc supererat centies tibi lusus. Hoc tu grauatus, ne fœm & famem ferres, Summa venenum potione duxisti. Quod sic interpretatur *Budæus*: *Apici* sexcenties sestercium, id est quidecenas centena aureorum coronatorum millia inexplibili illa ingluvie helluatus quam posses adhuc ccc. millibus (quod centies lusus appellat) vitam lauto & eleganti victu producere: tamen venenum miser hausit, ne patrimonio tanto superesses, quod iam iam te deserturum videbatur.

Cleopatra vltima *Ægypti* regina, cœnam parauit *Antonio*, in qua centies sestercium, id est ccc. millia aureorum vno ferculo secundæ mensæ consumpta sunt. Vnde *Sidonius* *Cleopatricas* dapes vocat.

Singuli *Vitellij* apparatus non minus quadringentis millibus cõstiterunt. In cœna eidem à fratre data duo millia lectissimorum piscium, septem autum apposita traduntur. Idem *Vitellius* in suo principatu ducentis sestercijs condidit patinam, cui faciendę fornax in campis edificata erat. Habuit autem in ea patina scarorum iecinora, *Phasianorum* & *pauonum* cerebella linguas *Phœnicopterum*, *murenarum* lactes, à *Carpathia* vsque frerõque *Hispaniæ* petitarum. Autor *Suetonius*.

Licinius *Crassus* quam omnia decoxisset, occurrentium tamen echinidis vocabatur diues his verbis: Qui in *Parthos* militauit non fuit appellatus diues primus, sed hic.

Helioabalus inuitatis ad prandium summis viris, croco mœsam stenebat, dicens se fœnum pro eorum dignitate exhibere. Idẽ trielinia, lectos, & porticus omni florum genere strauit. *Liliis*, *violis*,

hyacinthis, & narcissis, quos flores pedibus conculcabat. Nauis pretiosis mercibus onustas mergi in portum iussit. Aureo vtebatur vase ad corporis excrementa Gemmas ab optimis sculptas atque artificibus in calcamentis ferebat quæ nunquam iterabat. Pretiosas vestes sepe confcidit. Minxit etiam in Myrrhinis & onychinis vasis. Omnibus meretricibus sine effectu libidinis multos quandoque dedit aureos nummos.

L. Neratius, homo egregie improbus, autore Gellio, quum pro delectamento haberet, os hominis liberi manus suæ palma vtebatur: seruum comitem habebat, crumenam plenam asium portitantem. Et quemcunque depalmauerat, numerari statim secundum duodecim tabulas xxxv. asses eidem iubebat.

Callias fuit quidam, qui confectandis meretricibus vniuersum dilapidatur patrimonium. Hinc per iocum dicebatur à scortis depulnatus.

Phocus, Phocionis filius, quum paternas opes prodigo luxu dilapidasset, Atheniensibus vsque adeò factus est odiosus, vt occurrentes omnes diffamatorem sui generis illum nuncuparent.

Alphonsus rex Neapolitanorum quum multa per luxum prodigisset, conftratoque ingenti ære alieno, iam non haberet, vnde creditoribus satisfaceret, dolore & ira permotus plerosque suos spoliavit bonis.

Alexander Macedo Promachum bibacissimū hominem victorem in vini certamine, aurea corona donauit.

Belforius Siculo, homo priuatus domū inchoauit tanto sumptu, vt fundamētis modicè adhuc ab humo extantibus pecunia sit exhaustus, quā tū multis annis improbo labore sibi comparauerat.

Iam diximus *cleopem* Ægypti regem sumptu Pyramidis eò reductum inopiæ, vt coactus sit filiam exponere venalem ad meretricium quæstum.

C. Curio tribunus plebis sexcenta æris alieni sestercia debuisse fertur. Autor Val. Max.

Galenus Imp. Valeriani filius gemmas ferebat caligas, exemplo Caligulæ, qui inde traxit nomen,

Petrus presbyter Cardinalis sedente in pontificatu Sixto, duobus annis trecenta aureorum millia luxu prodigat, & vanitatibus.

Casar, Alexandri pontificis filius quotidianis epulis ducentos aureos dilauit. Parasitis vestes duorum millium donauit. Excitatus octo millium hominum vinente patre semper aluit.

Galeatius, filius Ioannis Galeatii primi Insubrium ducis, in filii nuptiis (quibus interfuit Petrarcha) ad centum millia nummorum erogasse fertur.

GULOSI, EDACES,
& VINOLENTI.

Marcus Apitius nepotum omnium fuit altissimus guttes, vt Miam diximus. Is quū audiuisset grandes caricas nasci in Lybia, nauigauit illuc: quod demū quū falsum deprehendisset, Lybia eiusq; habitatores diris imprecationibus deuouit. Hic omni primus iudicauit linguam phœnicoperti esse optimi saporis. De Apitio Martia. lib. 2. Ipse quoque ad cœnam gaudebat Apitius ire; Quum cœnaret, erat tristior ille, domi. Hic & congiaria principum, & ingens Capitolij vestigal comestationibus hausti.

Aristoxenus Cyrenæus adeo gulæ studiosus extitit, vt hortenses lactucas vespere mulso irrogaret, quò luxuriosius crescerent, & saporis essent delicatioris.

Seneca nomen est gulosi, de quo Mart. lib. 7. scribit: Nihil est miserius, nec gulosius Sanctra.

Vitellius epulas trifariam aut quadrifariam partiebatur. In ientacula, prandia, cœnas & commestationes, solus omnibus sufficiens vomitandi consuetudine. Suetonius testis est, eum fuisse non profundæ modò, sed intempestiæ, & adeo sordidæ gulæ, vt carnes holocaustorum non peractis sacrificiis ante aras absumeret. Sidonius: Mihi fœda Vitelli Intulit ingluuies ventrem.

Iam locuti sumus de luxu **Aesopi**, qui tragœdi fuit filius.

Aristippus Cyrenæus summum bonum locabat in voluptate. Idem principes solebat comitari, vt parafitus, & amicus mensæ. Propterea Diogenes Canem regium eum appellabat.

Clodius Albinus tam profunda fuit ventris ingluuie, vt quintingentas ficus centum Campana persica, melones Ostienses decem uuarum Labaciarum pondo viginti, ficedulas c. ostrea xl. vna deuoraret cœna.

Domitium Asium Eusebius prœdit cibi præter modum accepti superfluitate redundantem in cœna periisse.

Quintus Hortensius orator studio gulæ primus omnium Romanorum Pavonem apposuit mensis.

Maximinus iunior bibebat vini amphoram, Carnis libras vndecim comedebat.

Theodorus scribit **Milonem Crotoniatem** carniū minas xx. deglutisse, & panis totidem. Vini choas persicasse tres. Idem in Olympia quadrim solus absumpsit taurum, quem per stadium retento anhelitu portauerat suis humeris.

Astidamas Milesius à Persa Ariobaizane vocatus ad conuiuium solus deuorauit, quicquid conuiuiis omnibus fuerat præparatum. **Cambles** rex Lydorū eò voracitatis euectus est, vt nocte quadam

vxorem absumpserit.

Vedius Pollio seruos coniciebat in piscinas, vt pisces ipsi humano cruore pasti delicatiores essent.

Abroni luxus & delicia trito vulgariq; adagio locum fecerunt.

Caligula maximam partem thesauri à Tyberio relicti cœnis & comestationibus cum lenonibus & scortis deuorauit.

Herculem & *Vlysssem* polyphagiæ & edacitatis nota famosos fuisse scribit *Cælius*.

Theagenes Athleta, taurum vorabat solus.

Aglais tibicina *Megaclis* filia, decem carniū minas, & quatuor panum chœnicas absumebat. Hauriebat & chœam vini.

Thessalis inusta est voracitatis nota, vt etiã *Pharsalis*, *Mnesimachus* apud *Cælium*. *Pharsalorū* venit aliquis vt mēsas voret ipsas.

Philoxenum *Erydixis* & *Gnathonem* Siculum, inter gula proceres & cupedinoros posuit antiquitas, quod conuiujs adhibiti sese in paropsides emungerent, vt abstinentibus cæteris largius soli sineerentur. Aiunt & *Philoxenum* ipsum optasse sibi collum gruis, quod maiorem in bibendo perciperet voluptatem. Hoc tamen nonnulli tribuunt *Melanthio*, vt apud *Cælium* *Clearchus*.

Philoxenus *Dithyrambichus* polypum edit duūm cubitorum.

Inter Polyphagos & edaces etiam numerantur *Pityreus* *Phrygiæ*, *Cleomenes* *Pisander*, *Charippus*, *Mithridates* rex *Ponti*, & *Erisichon*, qui sua ipse membra corrodit.

Aleam poëta suis verbis sese pamphagum nominauit.

Ferunt *Mithridatem* illis certa constituisse præmia qui plures cibos ventri destinassent, aut maiore se ingurgitassent vino, vt sui similes haberet. Idem omnes sui temporis mortales haustu vini longè excessit.

Heraclides *Pyctes* infiniti probè cibi, potusq; fuit capax. Nec penam reperit in bibendo. Alios ad ientaculum inuitabat, alios ad prandium, quosdam ad cœnam, quibus omnibus sine intersticio sufficiebat solus.

Pub. Gallonius homo fuit postremæ gulæ in cupedijs assidue refatus, vnde à *Lælio* gurges dictus est. Hunc præconem fuisse scribit *Horatius*. Cuius mensam ac pensere magno infame notat *Lælius* his verbis: *Lælius* præclarè, & rectè *Sophos*, illeq; verè, *Opæbli* *Gurges* *Gallonii*, es homo miser inquit. Cœnasti in vita nunquam bene, quum omnia in isto Consumis *Squilla*, atque accipere cum decumano. *Tertulianus* *Curij* *Aleam*, *Apicij* *Gulam*, *Gallonij* sumptum & *Anthoni* ebrietatem incessit.

Heterognathus ob voracitatem vtraque mandibula alternatim commandebat.

Phage

Phago fuit quispiam adeò gulosus, vt adhibitus mēſæ Aureliani, aprum integrum, centum panes, veruccem, & porcellum vno die comederit, biberitque Orcam vini. Autor Flavius Vopiscus.

Erat *Galba* imp. cibi plurimi, quem hyberno tempore capiebat ante lucem. Inter cœnam verò vsque eò abundanti, vt congestas per manus reliquias circūferri iuberet, spargiq; ad pedes stātibus.

Gnosippus hac voracitatis infamia adeò laborauit, vt Athenienses liberis suis interdixerint, ne cum eo vescerentur.

Ferunt *Nerone*m quandoq; à meridie ad mediam noctem vsque epulas protrahere consueſſe ad inexplebilem ventris ingluuiem. Cœnabat inter scortorum, amebalarumque ministeria.

Andebuntus, rex Anglorum, conuiuio quodam tantum cibi deglutiuit, & vini, vt eo suffocatus repente animam efflauerit.

Demetrius Phalereus ducenta quotannis talenta absumebat in luxu & comotationibus.

Heliogabalus nunquam minus centum sesterciiis epulatus est.

Gaius regina Syriæ edicto cauit, ne quis piscem comederet quin ipsa adestet.

Aristoteles Philosophus ab initio obſophagus & decoctor fuit.

Hercules cum Leprea rege de gula contendit, vicitque tauro toto paulatim deuorato.

Syrii populi & Asiatici continuo erant in conuiuio, balneis, & vnguentis.

Prusias rex Bithyniæ popinas semper adamabat.

NVNC DE VINOLENTIS DICENDVM.

Elpenor vino largius hausto impos animi factus, scalarum lapsu exanimatus est. Ouid. lib. 14. Eurilochumq; simul, nimisq; Elpenora vini.

Erycion fuit quispiam centaurus, ebrietatis infamia notatus. Ouid. lib. 2. de Arte: Occidit Eurycion stulte data vina bibendo.

Anacreon Teius poëta arguitur vt deditus vino, cui quum liberalius indulgeret, vna acino suffocatus dicitur. Ouid. lib. 3. de arte: Sit quoque vinosi Teia musa senis.

Hilæus centaurus deditus fuit ebrietati. Hora. lib. 2. Car. Nec fauos Lapithas & nimium mero Hilæum.

Cato minor (qui proauum habuit Catonem maiorem) quamuis omni virtute esset cumularissimus, interdum tamen cum amicis dabat operam comotationibus tota nocte ad auroram. Hor. lib. 3. Car. Narratur & prisca Catonis sæpe mero caluisse virtus. Hoc ebrietatis vitium præcipue illi obiecit Cæsar duobus libris, quos vocauit Anticatones.

Homerum vinolentum fuisse arguit Hor. lib. 1. Epist. dicens. Lau-

didus arguitur vini, vinosus Homerus.

Ennius poeta nunquam accingebat se scribendis carminibus, nisi multo madidus vino. Idem *Horatius*: *Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma Profiliuit dicenda.*

Diotimus Atheniensis in fundibulo ori admoto incessanter vinum hauriebat.

Xenarchus Rhodius ex bibacitate *Metretes* cognominatus est.

Fescenniam *Martialis* lib. 1. arguit vt vinolentam dicens: Ne grauis hesterno frages *Fescennia* vino *Pastillos* *Cosmi* luxuriosa voras.

Myriale vinolenta mulier vino commiscebat folia lauri, ne vinum oleret. *Mart.* lib. 3. *Fertere* multo *Myrtale* solet vino: Sed fallax vt nos, folia deuorat lauri.

Idem lib. 6. arguit *Panaretum* potorem, quod solus amplissimum vini lagœnam exsiccasset.

Philostratus quum esset in balneis *Sinuessanis*, tantum vini potauit, vt ebrius factus, *scalarum* lapsu penè extinctus sit. *Mart.* lib. 1. *A Sinuessanis coniuua Philostratus vndis Conductum repetens nocte iubente latem, Pene imitatus obit sœuis Elpenora satis, præceps per longos dum ruit vsque gradus.*

Polyphemus cyclops hausto largius vino dum in somnum concidisset, ab *Vlyse* excæcatus est.

Lausellam *Iuuenalis* vt tumultentam incessit.

Videns *Androcides Alexandrum* procliuem in pocula, intemperantiam eius his verbis cohibebat, Vinum potaturus rex mentem te bibere terræ sanguinem. Nam sicut venenum est homini cicuta, sic & vinum. Quibus præceptis si ille obtemperasset, amicos intemulentia non interemisset, vt fecit. Idem *Alexander* ex hac temulentia biduum sæpe obdormiuit integrum. Hinc prouentum natum, *Alexandrum* bibendo regem præcellis. Inter pocula amicos indignatione rapida ferro transuerberabat.

Archefilaus philosophus immodico vini haustu excessit.

Cleomenes, rex *Spartatorum*, quum *Scytharum* vinolentiam imitari cuperet, in insaniam redactus est. Solent autem *scythæ & Thæces* liberius computare vsque ad certamen temulentia. Vnde *Horatius*: *Natis in usum lætitiæ scyphis Pugnare Thracum est.*

Novellius *Tricongius* *Mediolanensis* meruit cognomen à causa vini congiis, quos vno impetu hauriebat spectante *miraculo* *Tiberio* principe. *Autor* *Plinius* lib. 14.

L. Piso maiorem noctis partem conuiuio & temulentia impetebat. Biduo per potationem continuauit apud *Tiberium* principem. *Famam* apud *Græcos* ex ebrietate meruit *Alcibiades*. *Autor* *Plinius* lib. 11.

cicero iunior. M. Tullij filius binos congios simul hauriebat.

Bibit *Bonofus*, autore Flauio Vopifco, quantũ hominum nemo. De hoc Aurelianus dicebat non vt viuat natus est, fed vt bibat. Si quãdo legati barbararũ ad eum veniffent, ipsis propinabat, vt eos inebriaret, & ab his per vinũ omnia cognofceret, & extorqueret veritatem. Quãtumlibet bibeffet, femper fecurus videbatur & sobrius. Præterea tantũ mingeat, quantũ biberat, fic vt eius vesica nunquã graualetur. Postea quum à Probo superatus laqueo vitam claufiffet, emanauit iocus, amphorã pendere non hominem.

Cambises quum per temulentiam quandoque ratione excideret, monitus à Prexaspæ domestico, vt tantam caueret infamiã, eius filium percitus furore, iaculo confodit.

Larydes philosophus, ex nimia cõpotatione concidit in paralyfim, qua mortuus est.

Armitus & *Cyanippus* Syracasani, potu nimio in ebrietatẽ lapsi, filias stupro contaminauerunt. Autor Plutarchus.

M. Varro apud Plinium testis est Mezentium regem Hetruriz auxilium Rutulis contra Latinos tuliffe, mercede vini.

M. Antonius librum edidit de sua ebrietate, quo patrocinari sibi voluit, vt ea probaret mala, quæ per temulentiam orbi intuliffet. Plinius ait, tanto magis fitire *Parthos*, quanto plus biberint.

Promachus fuit homo bibaciffimus, quem Alexãder talenti corona donauit, quòd in vini certamine euaffet victor, testis Plutarc.

Xenocrates vini choam hausit, quum Dionysius præmium obtuliffet ei qui hoc faceret.

Dionysius iunior vsq; ad oculorũ vitium micipatus est ebrietati.

Aristoteles tradit ebrietatem in Syracusanarum luxu diebus quãdoque nonaginta non fuiffe interpellatam.

Coma tibicen fuit vinosus, qui in conuiujs coronatus, potabat assidue.

Tiberius Nero propter nimiam vini auiditatem in castris pro Tiberio Biberius, p̄ Claudio Claudius, pro Nerone Mero vocabatur. Idem cum Pomponio Flacco & L. Pisone noctem continuũque biduum epulando potandoque cõsumpsit. Afellio Sabino seuericia ducenta donauit pro dialogo, in quo Boleti, & Ficidulæ, & Ostræ, & Turdi certamen induxerat.

Claudius Cæsar conuiuia celebrauit palãm, tanta populi frequentia, vt plerunque sexcenti simul discumberent. Cibi & vini fuit appetentiffimus. Sedens in tribunali quum olfeciffet nidore prædij, quod in proxima Martis æde parabatur à Saliis, deserto foro cõmeauit ad Saliõs ipsos & vna discubuit. Nec vnquam à triclinio abcessit nisi distentus & madens.

Nisus

Nisæus Syracusarum tyrânis ubi ab aruspibus didicisset, breui se periturum, quicquid superfuit vitæ, comestationibus impendit & ebrietati.

Apud *Didonem* Vergilianam Bitias sic hausit merum, vt eo se totum proluerit.

Antiochus Magnus, dies totos dormire solebat ob vinolentiam. Pugnaturus in Rhodios captus amore puellæ Chalcidensis, nuptias etiam ipso belli tempore celebravit, & totam hyemem cum ea vino indulgit & Veneri.

Darium vinolentum fuisse arguit inscriptio sepulchri eiusdem, quæ talis erat: Potui & multum vini potare, & hoc probè ferre.

Alceus, *Aristophanes*, & *Cratinus* quum ebrij forent, erant tamè ad scribendum carmen idonei.

Timocreonti Rhodio propter cibi & vini auaritatem epitaphium sequens inditum est: Multa bibens, tum multa vorans, malè denique dicens Multis, hic iaceo *Timocreon Rhodius*.

Lacedæmonij eundem calicem in conuiujs circum agebant, vt sitim & vini auaritatem irritarent.

Bizantios Menander poëta notauit vt ebrios.

Bela II. Almi filius Pannoniæ rex, corruptissimæ fuit temulentie.

Nicolaus quintus Pöt. Maximo, nimio bibendi studio tenebatur. Exigebat enim diuersa vinorū genera, & quæ magis ad palatum facerent, eligebat.

Holofernes ebrius ab *Iudith* interfectus est.

Bæotij ab Atheniensibus vocabantur fatui, pingues, & rudes, propter inexplebilem edendi auaritatem.

A B S T E M I I

A *Pollenius* Tyaneus à vino & carnibus abstinebat. *Fulgentius*, episcopus Ruspensis, nulla vnquàm necessitate adduci potuit aut cogi, vt esicaret carnes, aut vinum biberet.

Iacobus minor vinum aut siceram non bibit, Carnes nunquàm manducauit, oleo nunquàm vnctus est, nunquàm vsus balneo, nunquàm nouacula rasus.

Anchimolus & *Moschus*, sophistæ Elienses, tota vita hydropotæ fuerunt, solisque sicis desiderio ventris satis fecerunt.

Emericus filius S. Stephani regis Pannoniæ, vinum tota vita non degustauit.

Locrenses Zepharij vino vti capitale ducebant.

S O B R I I , E T T E M P E R A N T E S .

P *Orux* rex Indorum aqua & pane viuabat contentus.

Masinissa rex Numidarum iam nonagenarius, semel tantum interdiu vescabatur, sine pulmento.

Mithridates rex Ponti iam senex cibum capturus non accumbat, verum stans vesceretur.

Virgilius princeps Lusitania, ubi bellum aliquod mente conceperat, non prius accubebat mensæ, aut in lecto quiescebat, quam propositum absoluisset.

Fuit *Augustus* breuissimi cibi. Ad medias interdum epulas satias iam conuictoribus accedebat, primusque surgebat mensa.

Lacedæmonij nullam disciplinam abstinentia habuerunt potiorum. Pinguis & obesæ ventris adolescentēs inedia macerabant.

Ægyptia iuuentus Amasis edicto non prius cibum capiebat, quàm CLXXX. stadia percurrisset.

Platonis frugales erant cœnæ. Propterea dicebat *Timotheus* bene cum his fore, quos *Plato* excepisset cœuiuio. Delicatiores epulas & opipara spreuit conuiuia. Videbat contentus oliuis academicis, pane item & aqua.

Hieronymus annos ferè LX. durauit incredibili abstinentia.

Hilarion modicis sicibus aridis & exiguo pane decrepitam fouit senectutem.

Nicolaus quidam inter Helueticos, sine vlllo penitus cibo multis annis durauit inter vastas solitudines, incredibili sanctitatis fama.

Colamba virgo Perusina solis fructibus reprimebat famem.

Demetrius Chidonius vir Græcus, abstinentia singulari multos dies persistebat ieiunus.

Socrates minimo viuebat sumptu. Vesceretur pane & lacte.

Anacharsis apud *Ciceronem*, Mihi (inquit) pulpam etum fames cibile solum, vestis Scytharum tegmen.

Epicetum sunt qui putent deliciis, & voluptati semper indulgisse, fuit tamen temperans.

Venerius monachus herbis diu victitauit.

Zeno crudis dumtaxat vesceretur, & pallium pretenue ferebat. Aquam bibebat loco vini, vt discipulos suo exemplo ad temperantiam inquireret. Hinc exiit prouerbum, Zenone temperantior.

Temelachus Acarnensis victitabat fabis.

Socrates tanta fuit temperantia, vt omnia ferè vitæ suæ temperata valetudine inoffensa vixerit.

Rogatianus senator semel tantum interdium dabat operam cibo.

Erat *Epaminondas* Thebanus obesæ & corpulentis adeo infestus, vt quendam aqualiculo porentoso summouerit ab exercitu,

quod ad tegendum eius ventrem vix clypei tres sufficerent. Ipse vero victu fuit adeo parco & tenui, vt a vicino ad cœnam iuuitatus, quum dapilem & affluentem deliciis mensam reperisset iratus recesserit, dicens: Ego te opinabar rei diuinæ operam dare

non

non de contumedia cogitare.

Pyæurgus dicebat non esse utendum maiore cibo, quam qui ad repellendam famem sufficeret amota crapula.

Ægyptiorum sacerdotes præparari erant in victu vsque ad stuporem. Carnibus & vino abstinebant. Pane etiam raro vescabantur, ne onerarent stomachum. Oleum tantum in oleribus nouerant. Oñum quoque & lac visitabant pro carnibus. Triduique incediam sustinebant.

Persarum Magi nihil in cibum prærer farinam & olera recipiebant.

Indorum Gymnosophistæ alebantur pomis aut farina.

Diogenes nunquam pendebat de crastino, sed in præsentem modo horam sibi corrogabat cibum.

Constantium Imperatorem Marcellinus scribit nunquam gustasse pomum, nunquam nares in publico extersisse, nunquam spuiffisse. Idem superatus à Persis frusto panis à quadam vetula porrecto incediam repulit.

Iulium Cæsarem vini parcissimum fuisse, nec inimici negauerunt. Vnde dicebat M. Cato, Vnum ex omnibus Cæsarem ad euerendam Remp. sobrium accessisse. Fuit & circa victum adeo indifferens, ut quondam ab hospite conditum oleum pro viridi appositum, aspernantibus cæteris, solus largius accepit, ne hospitem aut negligentiam aut rusticitatis videretur arguere.

Pericles Atheniensis à cœnarum & cõuuiorum apparatus abhorrebat adeo, ut nec apud amicos cœnaret.

A L I I H O M I N E S T E M P E R A T I S.

simi, vitæque austeræ ac solitariæ.

H*elias* prope torrentem Carith vixit in solitudine, pastus cotuorum ministerio.

Primus heremita *Paulus* annos xvi. natus secessit in latebras nemorum, in quibus durauit annos xcvi. spelunca breui contentus. Esitabat fructus palmarum, bibebat aquam, palmacea tunica nudum cõtegebat corpus. Nullum in solitudine hominem videre voluit, præter Antonium. Vfus est ministerio corui, dimidiatum panem quotidie afferentis.

Antonius qui Paulum hunc tumulauit, vixit etiam in solitudine annes xx. pane & aqua famem refocillans.

Hilarion in desertis Syriæ locis breuissimum habitauit tugurium, iunco & caricibus contextum. Denos demum annos archissima cellula & sepulcro similima vsum est.

Onophrius adeo solitariæ vitæ fuit studiosus, ut annos lxx. hominem non viderit. Vnde & ex illa solitudine agrestis adeo factus est, ut in superiore corporis parte barba totus & capillis integerrimus

rum, verenda foliis & arborum cortice adopertus, Vixit annos xxx. herbis & baccis syluestribus contentus. Eidem cœlitus quotidie dimidiatus panis afferebatur vt Paulo. Hunc quum reperisset Pannutius extimuit, Satyrum esse suspicatus.

Conuentus hominum & populi frequentiam *Hieronymus* habebat carceris loco, solitudinem vero pro paradiso. Vnde sacco vili apertus Syriæ latebras, feris & scorpionibus infestas, numerosis prætulit ciuitatibus, humi cubans, heriisque victitans, & aqua.

Maria Magdalena xxx. annos heremum incoluit, cœlesti cibo refocillata. Nec interim hominem vidit, aut ab vlllo visa est.

Maria Ægyptiaca heremi cultrix durauit etiam in solitudine incredibili vitæ abstinencia, vbi cubitali altitudine inter orandum sublimis à terra in vacuo pendere visa est.

Simonius tanta fuit abstinencia, vt nunquam mentitus fuerit.

Hospitius apud Nicensem urbem antro se intrusit, perperuò cilicio carnem macerans, corpore ferreis catenis ligato. Vescabatur pane. Tempore quadagesimæ solas herbarum radices esitabat.

Patroclus Anchoreta vsque adeò quandoque ieiuniis corpus atterebat, vt diuturnâ inedia incideret in morbum. Abstinebat vino, bibebat aquam melle perfusam. Cilicium ferebat acutissimum, & proximum corpori.

Menas inter Samnites natus, solitudines mirè amabat, in qua ne quid per otium perperam faceret, apes curabat.

Amos Ægyptius, pater fuit c. l. monachorum, quos ore aperto mensæ iubebat accumbere, ne parce comedendum virtus appareret. Vxorem quam inuitus duxerat nunquam attigit.

Agatho lapidem in ore triennio continuit, vt tacere disceret. Dicebat tria esse necessaria ad Dei cultum, Silentium, orationem, mansuetudinem.

Andreas & Thadæus heremitæ durauerunt in solitudine annis quinquaginta.

Arnulphus Metensis episcopus relicto Lotharingæ principatu heremum ingressus est.

Alciades martyr omnem cibum auersabatur. Aquam bibebat insperso sale, ne corpori esset perniciofa.

Tora virgo, nunquam vti voluit noua tunica, nunquam nouis calcamentis.

Amata verò limen cœnobij (quo se incluserat) annos xl. nunquam egressa est. Pane viuebat & oleis.

Artebius præsul Pamphiliensis vitam solitariam in Episcopatu non deseruit.

Amo

Amodeus Hispanus, vnica opertus tunica nudis ambulabat pedibus. Semel tantum interdum vescabatur, contentus aqua & pane. Cauernam montis incolebat.

Basolus abbas in finibus Rhemorum heremiticam egit vitam, habitauitque speluncam montis annos XL.

Beniamin vixit in deserta solitudine annos LXXX.

Timotheus in Ægypto speluncam montis intrauit, in qua durauit annos xxx. nulli cognitus.

Theremon abbas centenarius decessit in solitudine. Hic assiduis orationibus adeo incuruauit sibi humeros, vt in ætate decrepita reperere magis videretur, quam ambulare.

Carilephus in deserta solitudine omnem mulierum aspectum refugit.

Cosma. Græcus toto suæ solitudinis tempore ieiunium semper dedit operam.

Simeon apud Antiochiam annis quadraginta delituit in antro cuiusdam concauæ columnæ. Vescabatur aqua, pane, & radicibus herbarum, idque semel tantum in hebdomade. Corpus vinculis & cathenis adeo constringebat, vt cicatrices ipse subter putresceret. Quinetiam multis annis durauit in quodam puteo aqua vacuo, in quem se dimiserat volens. Femora eius putruerunt, aut ex pedotæ speluncarum quas habitauit, aut inedia nimis pertinaci.

Stephanus Anachoreta solitarius mansit in heremo annis LX.

Sara mulier, imperante Theodosio seniore, durauit ad ripam cuiusdam fluminis annos LX.

Sisinnus monachus, discipulus Elpidij, sepulchro se inclusit, in quo pane & aqua vixit contentus ad mortem vsque.

Serapion pater fuit decem millium monachorum, quos omni tempore messis pretio conducebat, vt sua opera iuarent labores pauperum. Viuebat ipse pane & aqua, vnica veste contentus.

Zoximas in regione Palæstinae LIII. annos absoluit in heremo contentus cibo tenuissimo. Mariam Ægyptiam ad bonam suam rem reuocauit, & mortuam tumulauit.

Pion xxx. annis solitariam egit vitam sub Hilarione. Comedens deambulabat, ne quam in cibo voluptatem perentisceret. Sore rem morbo laborantem clausis adiit oculis.

Helias Anachoreta fuit sub Antonio, mira sanctitate, qui vixit annis CXVI.

Moses Æthiops latro annis LXXV. durauit in solitudine. Cellam suam annis VII. nunquam egressus est.

Pastor presbyter, matrem ad se venientem clausa repulit cellam.

Dorotheus Ægyptius sex tantum panis vncias cum paucis oleis quotidie esitabat. Dicebat se nunquam dormiuisse, aut comedisse ad fa-

ad saturitatem. Congestis lapidibus quotânis extrucebat habitaculum ad excipiendos peregrinos. Mansit in spelunca annis lx.

Elpidius Cappadox duravit in quodam antro annis xxv. vbi bis tantum vescebat in hebdomade.

Hor, abbas præstitit admiratione digna. Nunquam mētirus est, nunquam citra necessitatem locutus, nemini vnquam maledixit.

Gadanus apud Iordanem magna consenuit abstinencia, sub dio degens, & nullo copertus tecto.

Epifus interrogatus à Ioanne Anachoreta, quid tota vita egisset memorabile, Annis quadraginta, inquit, nunquam sol vidit me comedentem. Tum Ioannes, Nec me, ait, irascentem.

Augustinus Afer quum in quadâ spelunca degeret, offensus multitudine populi eò confluentis, remotiore antro se inclusit, vbi tugarium inter saxa sibi brevissimū fecit, vixitq; magna sanctitate.

Visfranius Archiepiscopus Senonnsis sponte se exiit, vt solitudini vacaret.

Hugo abbas Carthusiensis annis quinquaginta faciem mulieris non vidit.

Domitius Hispanus humi iacebat, annis decem abstinnit vino.

Iordanes instituit silentium mensæ.

Adam felix fuit in solitudine: comitatus fœmina, factus est infœlicissimus.

Abraham in solitariis tabernaculis & conuallibus deum meruit collocutorem.

Syluester pontifex latuit in Soractis monte.

Egydius Atheniensis solitudinis studio genus, patriam, & opes reliquit, blandientis ceruæ lacte in heremo nutritus.

Narcissus Hierosolymorum episcopus multos annos in desertis locis egit.

Eucherius ordinis senatorij dignitate conspicuus speluncam dum horridam & tutam nigro lacu habitavit in agro Lugdunensi.

Vrsatus apud Niceam Bithyniæ solitarius egit.

Colestinus relicto summo pōtificatu ad solitariã vitã se contulit.

Ioannes Baptista adhuc infans, relicto hominum turbis, ad heremum perrexit, vbi pelle cameli opertus, sanctitatem præstitit, qualem nemo post homines natos.

Maiorus episcopatu cessit, vt in solitudine viueret.

Dominianus abbas solitariam egit vitam in agro Lugdunensi.

Diogenes Antonij discipulus vixit, & mortuus est in solitudine.

Euagrius presbyter annis xlii i. mansit in solitudine, contentus pane & oleo. Si quando veneris titillaretur aculeis, demergebat se in puteum, vt aquæ frigiditas libidinis feruorem compelleret.

Eihbinus honestissimis parētibus inter Britannos natus, tugiū sibi fecit in sylua, in quo ad finem vitæ duravit constantissimè.

Paulus Simplex Antonij fuit discipulus, cuius mandato tacuit triennium, nemini loquens.

Paulus Abbas pater fuit quingētorum monachorum in Lybia, Nūquā vescebatur, quin prius ccc. orationes exoluisset domino.

Phyllorrhomus presbyter extruxit sibi cellā in solitudine, in qua fortissimè cōsistit aduersus voluptates & illecebras corporis. Nam annos xvii. catenis ferreis corpus maceravit, eoque tempore abstinnit panē cocto. Annos xxxii. nullo pomorum genere vsus est. Meru mortis per sex annos sepulchro se inclusit. Paut pauperes, & affectos morbo, labore suarum manuum.

Sylua virgo filiā Rufini præfecti Alexandriae annos lx. absolit in solitudine, quo tempore nullam corporis partem lauit, præter digitos. Non in lecto iacuit, sed humi tantum.

Diocles heremum quandam Thebaidis habitauit, ibique multos annos cella conclusus delituit.

Capiton latro scelerum pœnitentia ad heremiticam vitam conuersus, antro latuit inclusus lxxx.

Vacchoris, rex Ægypti relictis diuitiis, humi iacuit.

Vrence laus, filius Vratissai regis Bohemorum, per mediam brennam, & medias niues discalceatus petebat templum, horatque obibat canonicas.

Nicolaus Tollentinas abstinentissimus omnium sui temporis, ne & aqua semel tantum in die vescebatur, procul ab omni orbe, & verborum vanitate.

Nathanael Anachoreta studio vitæ solitariæ inclusit se cellæ, qua annis triginta septem nunquam egressus est.

Liberális confessor singulis diebus dominicis sacram sumebat eucharistiam, qua refocillatus, nihil ferè aut parum cibi capiebat tota hebdomade.

Maxentius abbas Pictauiensis panē ordeaceo tantum & aqua vescebatur.

Medericus Eduensis semel tantum in hebdomade cibum capiebat, & perpetuo cilicio carnem domabat.

Marinus confessor annum integrum in spelunca delituit nec faciem hominis vidit. Aqua erat illi potus, agrestes herbarum cibis.

Richarius confessor panē comedebat ordaceum, quæ aspergebat cinere, ne præ se ferret suauitatē. Aquā lachrymalis suis tepefaciebat eaq; faciebat balnea, quibus abluebat leprosos, & se postremum.

Timon Atheniensis congressus & societatem hominum refugiebat. Auctor Cicero in libello de amicitia.

CIBI ET PANES DIVERSI.

Artolagnum genus est panis, seu placentæ ex similia in oleo acotæ. Et infunditur modicum vini cum pipere vel adipe. Hic panis quondam habebatur in deliciis.

Bellaria cibi dicuntur secundæ mensæ. Apponuntur ad irritandam gulam. Vocantur à Græcis Tragemata, & Pemmata.

Botulus, seu Botellus, genus farciminis ex suilla carne. Mar. lib. ii Botellos imitatur & boleros. Fiebat Botulus initio hyemis gratus quidem omnibus mensis, sed maximè celebratus in Saturnalibus. Idem Mart. Qui venit Botulus medio tibi tempore brumæ, Saturni septem venerat ante dies.

carica genus est ficuum, vel ficus sicea Ouidius lib. i. Fast. Quid vult fama sibi rugosaque carica dixi. Caricas antiqui vocabant esculentum laurum, & variis conditum capediis Carica enim genus erat cibi Lydij, multiugis lautitiis, & sanguine confectum.

cocentum edulium erat ex melle & papauere.

coliphium genus panis. Plautus. Colipha mihi ne incocta detis.

conchis edulium est ex faba, vel leguminis genus. Vocatur aliter Cõcha, & Conchus. Iuue. Sat. 14. Alterius concham æstiu cum parce lacerti Signatam.

Epityrum genus est edulij, seu casei Siculi.

Est etiam **Minutal** genus edulij, quod Persius Minutum vocat. Fiebat Ceto marino pisce, liquamine, oleo, vino, porris & coriandro. Iuue. Sat. 14. Hesternũ solitus medio seruare minutal Septembri. Vocatur autè Minutal, quòd minutatim concideretur, & particulatim.

Færeum, genus est libi ex farre. Plinius: Nouæ nuptæ farreum præferebant.

Forbea erat quidam cibus, qui calidus absmebatur.

Fritilla cibus erat ex pulte.

Ircus genus erat farciminis.

Laganum cibus est ex farina & aqua distentus in modũ membranulæ: Condebatur olim caseo, pipere, croco, cynamomo.

Artocrea fiebat ex pane & carne. Nã artos panis, creos caro dicitur. Persius Saty. 6. Væ nisi cõminues oleum artocreasque popello.

Libum fiebat ex farre, melle & oleo. Ouidius: Liba Deo sicut succis quia dulcibus ille Gaudet, & à Baccho mella reperta ferunt.

Lucanica genus farciminis, quod porcina carne fieri consuevit. Martialis lib. 4. De Lucani aventre falisco.

Est & **Venter Faliscus** genus farciminis, inuentum à Faliscis populis. Stadius lib. 4. Syl. non lucanica, non graues falisci.

Pernam antiqui, & lardum, & Perasonem sumebant ex porco.

Idem Status: Non lardum graue, debilis ve perna.

Merenda vocatur cibus postmeridianus. Calphur. Seraxque vi. debetur hora merendæ.

Ozimum edulium erat redoleas, quod fiebat ex intestinis. Aliqui ozimum vocant ab eiusdem nominis herba cito in hortis crescens. Persius Satyr. 4. Cum bene discincto cantauerit ozima vernæ.

Placenta libum farinaceum, caseo & melle conditum, cuius pistores vocantur Placentarij. Martialis lib. 4. Nec te liba iuuat, nec sectæ quadra placentæ.

Popanum erat lata placenta, quam veteres offerebant diis. Iuue. Satyr. 6. Scilicet & tenui popano corruptus Osyris.

Pulmentum capitur pro pulre, aut cibo aliquo facto instar pulvis. Plautus in Pseud. Ego pulmento vtor magis vinctiufculo.

Pulpamentum capitur pro cibo lautiore. Terent. in Eunuchis: Tute lepus es & pulpamentum quæris.

Sagina
ve.

Sagina vocatur cibus pinguefaciens, & reddens obesum corpus. Hinc Saginate verbum Pontanus in pompa Lepidina: Ecce venit pingui multum saturata sagina.

scribilita erat cibus omnino placetæ similis, præterquam quod sine melle coqueretur, & absumeretur adhuc calida. Martial. lib. 3. Circumlata diu mensis scribilita secundis, Vrebat nimio sæua calore manus.

sumanalia erant liba farinacea facta in modum rotæ.

Tomacula edulia sunt iecore porcino semicocto, & minutatim conciso, permixtis ouis crudis, caseo, liquamine, pipere, auiso, & gingibere, regunturque tomento suillo. Iuuenalis Satyr. 10. Esta & candiduli diuina tomacula porci.

Tuceta vocantur cibi regij sapore præstantes. Apul. lib. 2. Meta. Abacum pascue vinulentum & quidem naribus iam mihi anolabar Tuceta perquam sapidissimum.

Bucellatum cibus erat militaris, ita dictus, quod in bucellas & frustra confectus esset. Ammianus: Frumentum ad vsus diuturnitatem excoctum, Bucellatum, vt vulgò appellant, humero impositum libentium militum.

Pulpa cibus est minutatim concisus, qui & minural dicitur. Apuleius: Quæ suis dominis parabat iusculum fartim circuncisum, & pulpam frustatim confectam.

Mattya condimentum est carniuum vinctum, à verbo Græco matro, id est, obliuo. Hoc genus edulij excogitauerunt Macedones. Mar. lib. 10. Diues, & ex omni posita est instructa macello Cæna tibi, sed te mattya sola iuuant.

Lagunculi, & Caioli cibi erant deliciarum, in quibus signa & effigies

Gai &

Gai & Lagonis puerulorum repræsentabatur, vt nunc nostro tempore videmus placentas formari in rosas & lilia. Staius lib. 1. Sylvarum; Molles Gaioli, Lagunculique.

Caryotides dicuntur palmarum fructus, qui deliquatis olim metis adhibebantur. Staius, Et mustaceus, & lateñte palma Prægrædes Caryotides cadebant. Nam Caryota species est palma.

Epidipnides appellantur dapes, quæ post dipnon, id est cenâ apponuntur Idem Martialis: Hic seras epidipnidas parabit, Hinc piscitor ferreas facit placentas.

Mustaceus, seu Mustaceum, erat libum, quod fiebat ex farina siliginis multo conspersa. Iuuen. Causa nec est, quare cenâ & mustacea perdas.

Fertum genus est libi, sacris adhiberi solitum. Fluius Vopiscus Farratum vocat. Persius: Attamen hic extis & opimo vincere ferro Intendit.

Aptotesia, panis erat quem faciebant quirites, priusquam vsus piscitorum esset Romæ.

Varia panis genera ponuntur à Plin. lib. 8. vt Artolagani à deliciis, Speculici à festinatione, Furnacei vel artopresij à coquendi ratione. Picentini panes fiebāt ex alicâ materia nouem diebus macerata, decimo ad speciem tracta, & subacta vuâ passâ succo.

Secundarius, seu Secundus panis, dicitur plebeijs. Horat. Pastus si liquis & pane secundo. Suetonius de Augusto: Cibi minimi erat atque vulgaris: Secundarium panem & pisciculos minutos, & caseū bubulū manu pressum, & ficos virides biferas maximè apperebat.

Panes hi probantur Iulio Polluci, Cribanitæ, Obeliæ, Collices, Collabi, Nasti, Amyli, Collyre, Zimetes, Siganitæ, Charisis, Canchidæ, Mazæ, Meliæuti, Hyglea, Anthema, Thridacine, Phystæ, Oemita, Ephieras, Dandalis, Loledia, Comon, Iupe.

Placentarum species sunt Ames, Ametidais, Pyranus, Sextaminus, Erychytus, Erithrya, Strecta, Coryliscus, Phtheedia, Crepis.

Tragemata quæ Latini vocant bellaria, constabant ex Crocco, Faba, Chondro, Caseo, Melle, Sisamide.

Obsonium dicitur omnis eibus, qui per ignem præparatur.

Maxa vocatur rigidus panis, qualis est quo vtuntur nauaræ. Plebecula Biscoctum vocat. Fuit tamè species præstantis edulij. Hic adagium Græcis vsurpatum. Supra mazam. In eos qui diffuerent delicijs. Fiebat ex farina, oleo, aqua, & lacte.

Pytiria panes sunt viliores, vt fufurei. Triticei appellantur Pytinis Sitanij qui fiunt ex quadrimestri tritico. Callistei apud Aegyptios panes in acutum formati.

Orinda panis est factus ex orindio semine Æthiopico.

Orthostrates erat sacer panis.

Nasti panes *sacti*, fiebant ex melle, uvis passis, & aromate, quorum artifices vocabantur *Nastocopi*.

Obelia offerebantur *Dionysio*.

Pelani cōmunes erāt diis omnibus. Fiebant ex tenuissima farina

Erant & boues panes nuncupati, quod cornua haberēt præfixa

Offerebantur *Apollini Dianæ, Hecataë, & Lunæ*.

Mystile vocabatur panis sorbitionis gratia excauatus.

Collyra minuti erant panes.

Phacinus panis dicebatur à lente.

collabi à similitudine quadam *Collaborum* in cithara. Sunt autem clauiculi quibus circumnectuntur fides.

colix panis quem subcineritium nonnulli interpretantur.

Bucellam panis *Plomon, Enthessin, & Blomon* vocant.

Elaphus placenta fiebat ex *Sesamo & flore farinae*.

choria erant cibaria ex lacte & melle.

Alia placentarum genera numerantur à *Cælio*: ut *Tarentinum, Crassianum, Siculum, Clustrum, Plicium, Guttatum, Montianum* ex vino & caseo. Erant & *Tyrosciscimon, Coptoplacus, Pâcarpia, Polton, Pyanion*.

Conos fiebat ex uvis passis & amygdalis.

Echinus & Escharites habebantur inter placentas.

Thiagones in *Ætholia* dicuntur panes Deo dicati.

Arcam panariam *Aristophanes* *sypiam* vocat. Instrumentum subigendæ farinae idoneum *Mastram*.

Artoptium est officina coquendi panes.

Tripodes & Magades vocantur mensarum fulcra.

Incastris mensæ habebant quadratas, quas *cibitas* vocabant, domi verò rotundas.

Monapodia dicuntur mensæ, quæ vnico pede fulciuntur.

Abacus mensa vascularia & vinaria.

Antiquitus tres tantum adhibebantur cōuiuæ ex numero *Gratiarum*. Deinde nouem ex numero *Musarum*.

Cyrus conuiuas sinistro lateri admouebat, ut cordi propinquiores & chariores.

Antiquitus Prædere & Cenare in propatulo verecūdiæ non erat.

Cōuiuij locus vocatur *Symposium, Andron, Syffitio, Driclimio*.

Cōuiuas Græci *Symptotas, Homosites, Syffitos, Sinuflastas, Thiasotos, Thistitas, Illapinastas, & Eranistas*, vocant. Sunt prouerbiales

quædam locutiones quibus delicatū cibum possumus exprimere, cuiusmodi sunt istæ, *Deorum cibus, Deorum ambrosia, Cæleste manna, Iouis cerebrū*. Qualia purpurei cum edunt obsonia reges.

Ponti

Pontificalis cœna, opipara, dapsilis, adiuicialis, dubia, saliaris.

CIBI ELECTILES, ET DELICATI.

Genera edulorum aliis præstantia hæc ponuntur à Gellio, ex testimonio Varronis. Pannus è Samo, Phrygia Attagena, Grues Melicæ, Hædus ex Ambracia, Pelamis Chalcædonia, Helops Rhodius, Scari Cilices, Palma Ægyptia, Glans Iberica.

Horatius electiles cibos enumerat his verbis: Non me Luctina iuuerint conchylia Magisve rhombus aut Scari, Si quos Eois innotata fluctibus Hyems ad hoc vertat mare. Non Afra auis descendat in ventrem meus, non Attagen Ionicus iucundior.

Stacius lib. 1. Syl. inter mensarum delicias ponit Adoria Bellaria nucez Põricas, palmas Idumæas, Pruna Damascena, Ebofæ Zacharia, Haiolos & Lagûculós, Pyra Amerina, Mustacei & Caryotides.

His numerandæ sunt lauricæ, quas habuit Vitellius in sua panna. Tranquillus ait, fuisse Scarorum iecinora, Phasianorum & Pavonum cerebella, linguas Phœnicopterum, Murenarum lactes à Carpathio vsque freto per Nauarchos petitarum.

In veterum quoque luxu fuerunt Rhombus, Placeta Samia, Murena Tartessia, Tynnus Tyrius, Cestrus, ex Sciarho, Conchæ Polonæ, Menidus ex Lipara, Rapæ apud Mantineam, Crenes Methymnæ, Galeus Rhodius, Pteræ Eleusiniæ, Cythynius & Siculus caseus, Sal Tragæus, à Tragæa Epyti loco, Faba Ægyptia.

Scriptorum monumentis probantur Rauennæ Asparagi, Ægyptium acerum, Attilius Padi, Anguillæ Benaci Gangis, & Timau, Auræ Actiacæ, Anthæ maris Rubri, Alofæ Tyberis, Bulbi Megarici, Casei, Lunenses & Vestini, Lucrinæ Conchæ, Cumarum cepe, Benaci, Carpiones, Petragoricorum Castanæ, Gallinæ Numylicæ, Venetiarum Gobius, Cicellarum lactucæ, lac Salsinæ, Arcadiæ Musculi, Melones Ostienses, Auellanæ nucez & Tarentinæ, Napi Amiterni, Oleum Venafranum, Velitranum Oua, Pomæ Phæacum & Phaliscorum, Porri Aricicæ & Tarentini, Placentæ Picensinæ, Capuæ Pepones Rhombus Adriaticus. Germaniæ Raphani, Rapa Nursina, Salmo Aquitanicus.

CIBI QUI BVSDAM HOMINIBVS

Grati, cum diuerso populorum victu.

Claudius imp. gaudebat Scaro Pisce. *Iulia*, quotidie insula herba vescabatur.

Plato gaudebat sicubus, vnde & philofycõ cum dixerit nonnulli. *Philippus*, & *Alexander* dicti sunt Philomeli, à pomis, quæ auidè esitabant.

Nero, gaudebat porris, quibus vocis gratia omnibus æstatis diebus permixto vescabatur oleo, Nihilq; aliud præter panem esitabat.

Autor Plinius lib.19.

Gaudebat lupinis *Protogenes*.

Ante vsu frugum *Archades* vescabantur glandibus: Argæi pyris, sicubus Athenienses, pyris sylvestribus Tirinhijs, Palmulij Carnabi, milio Mæotici & Sauromatæ, Perfæ cardamo.

Nomades Æthiopiæ vescuntur elephantis, vt Symbari: Cynocphali populi lacte: Agriophagi pantheris & leonibus: Antropophagi humana carne: Mædi locustis, vt etiam Parthi. Solitæ piscibus, Ophiophagi serpentibus. Arpæi baccis.

Æta te Hieronymi carnes humanas esitabant Scoti.

Amazones lacertis olim vescabantur, vnde & Sauropatidas Græci eas appellarunt, nam & Sauras lacertas vocant.

SVBSELLIORVM GENERA.

Subselliorum vocabula sunt Tripodes, Stratum, Hemicyclum, Trocus, Exhedra, Lectica, Cathedra, Hyppodiō, Torus, Segestria, Scabellum, vel vt alij malunt Scamellum, Silicastrū, Sella, Sellium, Scimpodium, Gellius Græciense vocat, quod frequēs fuerit in Græcia: Offendimus, inquit, Frontonē Cornelium in scimpodio Græciensi cubantem, quum pedes grauius ægotaret. Erant & Stibadia, tori humi iacentes, ex lignis, ramisue structi. Accubita & Accubitæ sedilia sunt accumbentium, vt etiam Sponda. Vegetil. -Aulæis iam se regina superbis Aurea composuit sponda.

HOSPITALES.

A*riedna* suscepit hospitio Theseum profectum in Cretam, & Minotauro destinatum.

Phyllis, Lycurgi regis Thracum filia, Demopho ontem ab expeditione Troiana redeuntem, & ventris pulsus in Thraciam. Propertius: Paruo dilexit spatio Minoïda Theseus, Phyllida Demophoon hospes vterque malus.

Hypsiphile, Thoantis filia, & *Medea* filia Ætæ regis Colchoum Iasonem susceperunt hospitio. Prop. Nec sic Æsonidem rapientibus anxia ventis, Hypsiphile vacuo constitit in thalamo. Hypsiphile nullos post illos sensit amores, Vt semel Hæmonio tabuit hospitio.

Alcinous, rex Phæacum Vlysssem Troia redeuntem suscepit hospitio.

Melorehus pastor, Herculæ. Mart. li. 4. Tã comi patet hospitalitate, Credas Alcinoi pios penates, Aut facti modo diuitis Melorehi.

Pholus Centaurus fuit Herculis Hospes. Lucanus libr. 6. Hospes & Alcidx magni Phole.

Fuit & *Midas* hospes Bacchi, teste Ouidio.

Calypso naufragum Vlysssem suscepit in Ogygia insula. Propert. lib. 1.

lib.1. At non sit Ithaci digressu nota Calypso, Desertis olim fleuerat æquoribus.

Eodem modo *Ianus* excepit Saturnum: *Euander Æneam*: *Cannusina*, Romanos à clade Cannensi redeuntes: Raab apud Hebræos Dei populum.

Contra verò inhospitales fuerunt Thraces, Polymestor, Diomedes, Busyris Scythæ.

NUNTII, ET LEGATI.

IRIS fertur esse nuntia Iunonis. Vergilius: Irin de cælo misit Saturnia Iuno.

Mercurius, Iouis & omnium deorum. Quid. lib.2. Metam. Hinc se sustulerat paribus caducifer alis.

Cyneas, legatus fuit Pyrii. *Ilioneus*, *Æneæ Idmon*, Turni. Vergil. lib.12. Nuntius hæc Idmon Phrygio mea dicta tyranno Haud placitura refer.

Pontius Caij principis. Plin. Pontius legatus Caij principis eas tollere conatus est libidine accensus.

Longinus legatus fuit Traiani. Autor Dion Cassius.

Agis legatus fuit Arsacis regis Parthorum. Autor Plutarchus in Crasso.

Proculus Augusti Cæsaris, vt etiam *Tyreus*, quem Antonius post mutuum cū Cleopatra sermonē verberari iussit doli suspicione.

Clathus, Darij: *Hippocrates* Chalcidonis: *Thasiles*, & *Isidorus*, Midatis: *Syllus*, Agelilai: *Turullius* Antonij fuerunt legati & præfecti copiarum.

LEGISLATORES.

Minos dedit leges Cretensisibus.

Charondes Tyrius. Apud Athenienses legem tulit, ne quis armatus veniret in concionem.

Corn. Cinnæ Tribunus pl. legem tulit de reuocandis exilibus. Vnde à Cn. Octauius collega pulsus, bellum vrbi intulit.

Clisthenes Atheniensis primus tulit legem de exilio, primusque exulauit.

Cotta orator legem tulit vt liceret Tribunis pl. alios accipere magistratus.

Tiberius Gracchus legem tulit, ne quis plus mille agri haberet iugera.

Licinus Stolo, gener Fabij Ambusti, legem tulit, ne quis plus quam quingenta agri iugera possideret. Quam quū postea infringisset cōparatis mille iugeribus accusatus est à M. Popilio Lenate. Fuit & *Masurius* legislator. Persius: Masuri rubrica notauit.

Metellus Macedonicus in censura legem tulit, vt omnes vxorem

ducere cogentur.

Cn Oppius Tribunuspl. legem tulit de comprimendo matronarum cultu.

L. Calpurnius Tribunuspl. primus legem tulit de repetundis pecuniis, Censorino, & Manlio consulibus.

Philolaus Corinthius leges dedit Thebanis.

Roscius Ortho Tribunuspl. legem tulit vt equitibus Romanis in teatro XIII gradus primi assignarentur, neque esset quisquam, qui auderet præripere. Vnde lex ipsa vocatur Roscia, ab Horatio.

Q. Volturnius, Tribunuspl. legem tulit nequis mulierem haredem institueret.

Androdamus Rheginus leges condidit Chalcidensibus.

Acilius Glabrio, de repetundis pecuniis legem tulit, quæ Acilia vocata est.

Plotius Tribunuspl. legem tulit, vt qui tum Lepido fuerant, redire in patriam possent impune.

Lycurgus leges dedit Lacedæmoniis, quibus fecit, vt agri æque diuiderentur, causa vitandæ inuidiæ. Sustulit cõuiuiorum apparatus & mensarum lautitias, è quibus otium & torporè nasci cognoscebat. Vnde opulentis ad eò infensus factus est, vt Alcæder adolescenti alterum oculorum eidè effoderit. Iubebat pueros quò attrigissent XII. annum, discalceatos ambulare, & in aritudine palustri cubitare.

Plato suis legibus docuit, quales deberent esse in Rep. ciuius. Infituit & Remp. imaginariam, inuentu difficillimam, vt est perficitus orator Fabij. Vini vsum vsque ad annum xviii. non probabat. Iubebat vt iuuenes coram senibus vino vterentur, vt carperentur si indulgentius potassent. Volebat pueros operam date musicæ, vt seria negotia honesto recrearent otio. Laudabat Veritatem vt omnium bonorum ducem.

Indi leges dederunt Gymnosophista, vt Ægyptiis Prophetæ, Chaldæi Babylonis, Magi Persis, Druidæ Gallis, Moses Hebræis, Phido Corinthiis, Zamolxis Scythis, Hippodamus Milefis, Phileas Carthaginiensibus.

Draco suis legibus (quas Atheniensibus dedit) vnicuique vel minimo furto extremum supplicium irrogauit. Vnde dicebat Demades. eum sanguine, non atramento lges conscripsisse.

Bocchorus Dynastes Ægyptiis iura constituit.

Solon Atheniensibus leges dedit, abrogatis illis quas Draco tulerat. Legem tulit Sisachtheam, qua prohibebat ne credirores ius haberent in corpora debitorum, sed bona duntaxat.

Ceres, dea frugum, legem dedit Siculis: vnde & Legifera vocatur à poëtis.

Apud Romanos *Papirius* regias leges in vnum volumen conuoluit. *Cl. Regillus* decemuir autor fuit confcribendarum duodecim tabularum. *M. Mutius*, *L. Brutus*, & *P. Manilius* ius ciuile fundauerunt. *Q. Mutius* pōtifex maximus ius ciuile in xviii. libros rededit. *Seruius Sulp.* clxxx. libros. de iure ciuili reliquit.

Leges sumptuariae institutae sunt, ad cohibendum rerum omnium luxum, & prodigas impensas. Primam tulit. *C. Orchius* Tribunus pl. qua numerum conuiuiarum praescribebat, iubebatq; vt ianuis patentiibus coenarentur.

Licinia (quam *L. Crassus* diues tulit) erat. vt *Calendis*, *Nonis*, & *Nundinis*, cuique liceret triginta tantum asses in cibis consumere reliquis autem diebus ne amplius apponeretur, quam carnis aridae pondo tria, & falfamentorum libra.

Sylla, pretium rebus venalibus imminuit.

C. Fannio, & *M. Valerio Messala* consulibus principes ciuitatis praesentamento adacti sunt, verbisq; conceptis obligati, nō amplos in singulas coenas sumptus facere, quam centenos vicenōsque aris, praeter olus, far, & vinum: neq; vino alienigena, sed patrio vti. Neque argenti in conuiuio plus pondo quam libras centum inferre.

Post hoc senatusconsultum lata est *lex Fannia*, quae ludis Romanis, item *Plebeis* & *Saturnalibus*, in singulos dies centenos aris iussum concessit, decemq; aliis diebus, in singulis mensibus tricenos. Caeteris autem omnibus diebus denos.

Amylia lege non solum coenarum sumptus, sed ciborum genus & modus praefinitus est.

Lex Talionis iubebat reos eadem puniri poena, quam aliis intulerant si dedita fecissent opera. Ictus enim consultus & fortuitus, non cadebant sub eiusdem talionis similitudine.

Lex papia cauebatur, vt pontificis maximi arbitratu virgines e populo viginti legerentur, sortitioque in concione, ex eo numero fieret in contrahendis matrimoniis.

SEVERISSIMI, ET MAXIME TETRICI.

Aeacum, *Rhadamantum*, & *Minoa* poetae fecerunt iudices inferorum, ob incorruptam & inexorabilem seueritatem. *Ouid.* lib. Quum videat fessos *Rhadamantum*, & *Aeacum* annis, Et *Minoa* queri, &c.

M. Crassus tanto fuit animi rigore, vt semel tantum in vita riserit. *Sodonius*: Tam censorius haud fuit vel ille, quem risisse semel ferunt in aeuo.

Fuit *Socrates* codē sepe vultu, nec aut hilari magis aut turbato. *Zaleucus*, legem statuit *Locris*, vt in adulterio deprehensus erueretur oculi. Quam legē quum filium eius temerasset, eidē oculum excuti

executi iussit, & sibi alterum, vt eam probaret firmius. Hinc Zaleuci lex abiit in prouerbum, de tetrico nimis edicto.

Sextus Aurelianus scribit, Philippum imper. (qui Gordiano successit) tam seueri & tristis fuisse animi, vt iam tum à quinquenniæ ætate nullo cuiusdam commento ad risum solui potuerit, aut ab inflexibili naturæ toruitate dimoueri.

Orbilius Beneuentanus, ludimagister fuit Romæ, tanta in discipulos seueritate, vt plagosus appellaretur, & vulnerarius.

Tenes, fuit quispiam, qui legem indixit, vt à tergo iudicis altaret spiculator, securim tenens, vt qui perperam aliquid in iudicio dixisset, eum protinus securi percuteret. Hinc orta paræmia. Tenedius homo,

Aelianus scribit, Anaxagoram Clazomenium nunquam risisse. *Epaminondas* victorem filium interfecit, quòd præter edictum congressus esset inimicis.

Lucius Brutus filios suos, Tarquinij dominationem à se expulsum, reducentes, comprehensos primùm virgis cædi iussit, hinc ad palum ligatos securi percuti. Vergil. libro 6. Natòsq; pater noua bella mouentes, Ad pœnam pulchra pro libertate vocabit.

Sp. Cassius filium itidem verberibus affectum necari iussit, quòd quum esset Tribunus pl. legem agrariam primus tulisset, multaq; largitione animos hominum sibi conciliauisset, senatui propterea & populo suspectus affectatæ tyrannidis.

T. Manlius Torquatus filium Syllanum expilatæ Macedoniæ, quam habebat prouinciã, accusatum, & conuictum, sua sententiã publice damnauit, ac deuouit morti.

Dum apud *Athesim* Romani impetu Cimbrorum exterriti diffugerent, *M. Scæurus* filio suo illius consternationis & fugæ participi misit, qui dicerent, se libentius in acie eius interfecti ostibus occurturum, quam ipsum tam deformis fugæ reum visurum. Quò auditò, filius animi dolore gladio suo se confodit.

Aulus Fuluius filium suum, prauo consilio amicitiam *Catiline* secutum, & in eius castra temerario impetu ruentem, itinere obstructum, supplicio mortis affecit: præfatus, non se *Catiline* filium aduersus patriam, sed patriæ aduersus *Catilinam* genuisse.

Artaxerxes rex Persarum quò sensisset parari sibi insidias à quinquaginta filiis, *Darij* suasu, omnes extremo affecit supplicio.

Phœnix, Amyntoris filius, matri gratificaturus patris interfecti pellicem.

Simili exemplo *Orestes* matrem *Clitemnestram* interfecit, quòd *Agamemnonem* eiusdem *Orestis* patrem occidisset maritum suum.

Fuit in *Tamburlano* Scytharum rege tanta maiestas, & in cõ-

condis militibus seueritas, vt gregarium militem (qui mulierculæ quidam lac furto sustulisse ferebatur (mandauerit interfici, aper-
tisque intestinis & visceribus lac epotum extrahi.

Apud Turcas *Ioannis* Huniadi ducis fortissimi nomen vsque adeo terrificum, vt nutries ad comprimendos infantulorum va-
ginitus Huniadem adesse semper constringant.

Augustus Herotheren Ægypti procuratorem malo nauis iussit
configi, quòd coturnicem, aliarum victricem comederat.

Pescennius Niger quum Galliam regeret, imperante Septimio,
tribunum quendam lapidibus obrui iussit, quòd is militum sti-
pendia decimaret.

Matthias Coruinus, rex Hungariæ, torori suo barbam & na-
sam defecuit, quòd vxoris suæ posteriores vestium partes per io-
cum mutilasset.

Damatriona Spartana mulier, filium occidit quòd eum ignauo
esse animo, & inutilem bello accepisset.

Talantia, alia Spartana, quum audiuisset filium suum Pedarum
iniquè apud Chios principari, his ad eum verbis scripsit: Aut te
melius in Chij administratione gerite, aut istic maneto. Nam si
Spartam redieris, non est quòd vltra te speres victurum.

Tigranes, rex Armeniæ, collapsus equo suo inter venandū, sta-
tium vt surrexit, alterum ex filius maiorem natu interfecit, quòd
parenti dextram non porrexisset.

Mithridates, rex Ponti, filium suum catenis vinctū mori coëgit,
quòd eius opera Bosphoranos & Colchos putabat defecisse.

Herodes Antipas filios suos Aristobulum & Alexandrum falso
accusatos & suspectos insidiarū iussit interfici. Propterea dicebat
Augustus, Malle se Herodis porcum esse, quàm filium.

Lenogildus, Gotthorum rex, & hæresis Armanæ sectator, quum
relocisset filium suum Hermogildū ex Arriano catholicum effe-
ctum, eundem crudelissimè interfecit.

Federicus secundus Imper. filium suū Hentricum peremit in car-
cere, quòd suspicabatur eum fauere Gregorio pontifici, quo cum
bellum ipse susceperat.

Vsumcassanus rex Persidis & Armeniæ filium suum Masubeum
secum semper duxit catenatum, & ad extremum adegit ad mor-
tem, quia cum fratre ipsius regis Gurlumonech (qui ab eo descen-
derat) sensisse videbatur.

DE IRA, ET ODIÓ.

Nero audita Galliarum defectione discumbens præ nimio do-
lore mensam subuertit, fregitq; duo immensi pretij pocula,
Ecclimius tyrannus tanto interdum furore correptus est, vt acce-
ptum

prum in bello vulnus, frendens in morem sæuientis feræ vngui-
bus dilaniauerit.

Alexander ira percitus Clitum nutricis suæ filium conuiuio ad-
hibitum ferro confodit.

Perseus rex victus à Paulo Æmylio, dum ex domesticis victum
solari volentes, ira & dolore præcipitantibus sensim morti dedit.

Mahometes Orhomanus quam duos cucumeres in hortis pube-
scentis foris rediens decerptos inuenisset, protinus duos iuuenes
eleganti forma præditos (quos ad vsum nefariæ libidinis domi-
enutriebat) se decerpisse negantes gladio traiecit.

Saul quum audisset Dauidem sibi odiosum ab Abimelecho in
Nobea ciuitate hospitio susceptum, ira & odio ciuitatem & hospiti-
tem incendit, hominibus vtriusque sexus interemptis.

Clotarius seruatis per decennium odij saluillis Galterum Yue ro-
rdm Rothomagensem sanctissima illa die & parascæue (qua Chri-
stus pro nostra omnium salute mortem passus est) ad genua propo-
lutum, ira feruens, interfecit in sacro illo sacello, quod est Luceiæ.

Eurilochum (qui Eliensem Pyrrhonem audiuit) tam biliosum, &
iracundum fuisse constat: vt quum in Elide variis quæstionibus ag-
taretur, essetq; respondendo fatigatus, abiecto pallio Alpheum Bu-
men traiecerit. Interdum quoque sumpto cum carnibus veru ad
forum vsque cucurrit, coquum suum persequens.

Spensippus Eurymedontis filius ira aliquando percitus catulum
in puteum deiecit.

Quanto Ciceronis odio deflagrauerint *M. Antonius* & *Pul-
iam* diximus.

Quo die sacra Cineritia celebratur à catholicis, quum presb-
teri Cardinales ad genua *Bonifacij* pontificis de more se reclina-
sent ad excipiendos cineres pontifex ipse paropsidem cum ciner-
ibus proiecit in faciem Procheti Gennensis Archiepiscopi, cuius
odio conflagrabit, verbisq; immutatis dixit. Memerit homo, quum
Gebellinus es, & cum Gebellinis morieris. Erat autem Gebellino-
rum factio Guelphis (quos amabat Pontifex) inimica.

Hipponax poeta tanto odio Bubalum pictorem insectatus est, vt
eum suis scriptis ad laqueum perpulerit.

Commodus Imp. ira percitus balneatorem in fornacem ardentem
coniecit, quod balneum intraturus tepidiusculum inuenisset.

Anna, socer Cayphæ pontificis, audita à Christo veritate, ve-
stem à pectore dissecut quasi blasphemiam audisset.

Q. Metellus quum vtranque Hispaniam consul, & demum pro-
consul subegisset, & greferes. *Q. Pompeium* cõsulem) quem sum-
me oderat) sibi successorem mitti ira percitus exercitum dimittit

commeatus & horrea militibus reliquit diripienda, arcus & sagittas confregit, elephantis cibaria dari vetuit, nihil denique (quo se rueretur Pompeius) dimisit.

Semiramidis circa cultum capitis occupatae, quum nuntiatum esset Babylonem de fecisse, ira feruens, altera crinium parte incompta ad eam expugnandam cucurrit.

Olympias, Alexandri mater, tanta fuit iracundia, ut Iolam pincernam (qui Alexandro venenū praeministrasse ferebatur) mortuum, & iam tumulatum refodi iusserit, ac refossum minutatim discerpit.

Cleomedes Athleta, post interfectum & exenteratum Lachum Epidamnium pugilem, quum à iudicibus in ius vocaretur, indignatus columbam, qua fusciebatur domus ludj literarj, deiecit: eaque ruina extinxit plurimos.

Horatius fateatur suapte natura iracundum fuisse, facile tamen placabilem, ut ait: Irasci facilem, tamen, ut placabilis essem.

Cotta apud Romanos dicti sunt ab iracundia & oris toruitate.

Fuit *Ausonius* poeta in iram propensus, quod suo ipse fateatur testimonio dicens: Irasci promptus properavi condere motum, Atque mihi pœnas pro leuitate dedi.

Malacho poetae Syracusano immoderata bilis plerunque vsu rationis auferebat. Eratq; tum præstantior in absolueno carmine dum erat alienatus mente.

Archelaus Macedonum rex sic atrabile afficiebatur, ut spei plenus sibi maiorem in modum confideret.

Philagrus sophista Cilix auditor Lolliani, fuit iracundus maxime. Nam & dormitanti quandoque auditori pugnum in malam fertur impegisse, & infregisse colaphum.

Eotys rex Thracum natura fuit prærapidus ad iram, & ad vltionem præceps & impetuosis in seruatorum delictis. Propterea accepta à quodam fictilia vasa, pretiosa quidem, & tornatili opere conspicua, sed tamen fragilia, & obnoxia iniuriæ, pensauit collato pretio, postea tamen fregit, ne si à ministris fracta essent, temperare non posset ab inferendo supplicio.

Medius Pollio fuit vsq; adeo iracundus & præceps in choleram, ut seruum qui crystallinum ruperat, ad supplicium rapi iusserit, & morenis dari prædam. Et iam actum erat de seruo, nisi ad Cæsaris pedes se prouoluisset, non mortem deprecaturus, sed mortis genus. Demiratus crudelitatem Cæsaris, veniam exorauit puero.

Cherophon, Atheniensis philosophus impetuosa fuisse fertur iracundia. Hinc adagium natum, In Palladis vestigijs nihil Chærephonis gubernabis.

Hercules ob nimiam bilem sacro morbo fuit obnoxius.

Belle

Bellerophon ob mœstitiam solus in campis vagabatur.
Socrates quoque & *Plato* atrabile dicuntur laborasse.

Tantum fuit *Annibalii* in Romanos odium, vt annos octo natus, altaria tenens iurauerit, se quum per ætatem liceret, acerrimum hostem populo Romano futurum.

Marius Sabinus ægrè ferens Hostilium sibi prælatum in regno, cui aspirabat, tanto furore exarsit, vt tædio vitæ mortem sibi consciuerit.

Simili exemplo *Valerius Publicola*, dolens *Lucretium Collatinum* collegam *Bruto* in consulatu fuisse designatum, senatoria dignitati, causarumque patrociniis & clientelis renuntiauit.

Septimius Seuerus *Clodium Albinum* prælio victum interemit. Nudum eius corpus pro palatio proiici iussit, ac postremò equum abhorrentem calcibus adactum coëgit supinum cadaver comulcare. Qua rabie nondum contentus ipsum retinuit quoad furore compulsus, iusserit ad flumen præcipitari.

Stephanus sextus pontifex *Formosum* pontificem (quem in persequutione pontificatus aduersum habuerat) mortuum iussit erui & in pulchro, ademptisque pontificis ornamentis extra ecclesiam expulsi, abscissis prius digitis.

Pari odio *sergius* tertius pontifex *formosum* ipsum insectatus est. Eius enim corpus denuo erutum palàm in foro capite multauit, ac deinde in *Tyberim* proiecit, in gratiam *Lotharij* Gallorum regis, cui *Formosus* ipse odiosus fuerat viuus.

Etheocles & *Polynices* mutuo odio in tantum exarserunt, vt mutuis quoque vulneribus, frustra retinente *Iocasta* matre, se contulerint dominandi ambitione. Quinetiam pertinax ille odij reus apparuit in cadaveribus: Nam dum cremarentur, rogus ipse in duas partes se diuisit. Vnde *Oui*. Scinditur in partes, geminorum cumine fugit. Scinditur in partes atra fauilla duas.

Aeschines orator *Demosthenem* sibi infensum mordacissimis orationibus insectatus est.

Vatinius propter flagitia adeò fuit odiosus Romanis, vt in peruerbium fluxerit, Odium *Vatinianum*. *Catullus*: Munere isto dissem te odio *Vatiniano*.

Cornelius Sylla *C. Marij* reliquias, apud *Anienem* sitas, dissipari iussit, solo motus odio. Propterea moriens primus apud *Romam* mari voluit, talionem veritus.

Promerus, domesticus *Archelai* regis *Macedoniae*. *Euripides* vsque adeò insectatus est, vt eidem à regis cœna redeunti fures canes immiserit, qui poëtam ipsum dissiparunt.

Heliogabalum populus *Rpman*. ita odit, vt mortuum proiectum

in cloacam, mox in Tyberim cum matre Senide traxerit, eiusque nomen è publicis monumentis eraserit.

Mortuo quoque *Michaeli* Palæologo Imperatori populus Romanus sepulturæ locum denegauit.

INVIDI.

Aiax Telamonius inuidens arma Achillis intercepti data in præmium Vlyssi, versus in furias se interemit.

Cato Vticensis victoriam Cæsaris ægreferens, eiusque principatui inuidens, se occidit.

Adrianus Traiani gloriam adeò iniquè tulit, vt Armeniam, Assyriam, Mesopotamiam ab illo acquisitas, Parthis concesserit, & pontem supra Danubium (quem ille magno construxerat impendio) furiosus euertit.

Laborans hoc morbo *Zoilus* Homerum poetarum maximum conuiciis lacerare non destitit. Martialis: Ingenium magni liuor detraxit Homeri, Quisquis es ex illo Zoile nomen habes.

Dydimus Alexandrinus liuore mortuus sex libros in Marcum Tullium edidit, dictus propterea Ciceromastix.

Nec mutua caruerunt inuidia *sallust.* & *Cicero*, quum ille huic impingat, quòd eloquentiam pudicitia iactura apud M. Pisonem perdidicerit, vxoremque sacrilegam, & filiam matris pellicem habuerit. Hic verò illi, quòd impudicissimi corporis quæstu victum sibi parauerit, patrem mori coegerit, quòd eo nondum mortuo pro hærede omnia decoxerit, bis item ad iudicum subsellia tractus in extrema steterit fortuna.

Inter *Xenophontem* & *Platonem* tacita cuiusdam æmulationis liuor exstitit, quum hic illius nusquam operum suorum meminert. Contrà verò *Xenophon* ipsius *Platonis* libros de optimo statu reip. administrandæ multis scriptis impugnauerit.

Sunt qui dicant *Aristotelem* præceptorì suo *Platoni* adeò inuidisse, vt bonam eius operum partem flammis & incendio dederit.

Ægreferens *Cæsar* *Catonem* sibi inuisum à M. Tullio multis celebratù laudibus, duos libros in eundem scripsit, qui ex re Anticatonones inscripti sunt, in quibus omnia propè *Catonis* vitia collegit, & inter alia ebrietatem, vt maximum probrum, illi obiecit.

M. *Varroni* (quem *Maurus Terentianus* virum vndeunque doctissimum appellauit) adeò inuidit *Rhemius Palemon* grammaticus, vt eum porcum appellauerit.

Inuidia motus *Caligula* *Torquato* torquem, *Cincinnato* crinè, & *Cn. Pompeio* stirpis antiquæ magni cognomentù abstulit. Esum quoque *Proculum* formosissimum adolescentem iugulari fecit.

Vidès *Cain* *Abelis* fratris sui fortunas feliciorè semp incrementum.

to quam suas augeri, eundem gladio traiecit.

Eodem morbo laborantes *Dathan, Aabyrus*, Aaroni sacerdotium adimere conati sunt.

Fecit liuor vt *Herodes* multa puerorum millia morti dederit, ad interceptiendum virginis parum futuræ cuius gloriæ inuidebat.

Venditus est in seruum à fratribus Ioseph, quod patri esset charior illis.

Poëtæ fabulantur *Hyacinthum* liberali forma iuuenem, quum disco luderet, à Borea infectum, quod Apollinem charius diligeret, quam ipsum Boream.

Simili figmento aiunt fulminatam à Ioue *Æsculapium*: quod Hippolytum ad vitam reuocasset. Vnde *Quintianus* in Cleopoli: Iuppiter Hippolyto stygia à fornace redempto; Ecquid Apollineam retonanti fulmine prolem Opprimis?

Iudicium *Paridi*, & *Ganymedis* raptus tantam Iunoni inuidiam confluauerunt in Troianos, vt eosdem multis procellis naufragos semper agitauerit, & auerterit ab Italia, vt fabulatur Maro.

Circe venefica inuidens *Scyllam* nympham à *Glauco* amanti, fontem (in quo illa se lauabat) infecit veneno, cuius virtute *Scylla* in monstrum marinum mutata est.

Baius & *Meuius* ineptissimi poëtæ, Vergilio suam inuiderunt gloriam. De quibus ipse Vergil. in Bucol. Qui Baium non odia amet tua carmina Meui.

Asinius Pollio, adeo fuit inensus nomini *Ciceronis*, vt eius laudes audire nequiverit. Nam quum *Sextilius* poëta carmen hoc retulisset, Descendens Cicero, patriæque silentia linguæ, *Asinius* eate pernotus audire noluit.

Hyarbita Maurus, dum *Timagenem* philosophum inter pocula declamantem vellet imitari, & non posset, inuidia crepuit. *Horatius* lib. i. Epist. Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua, Dum seruet vrbano tenditque disertus haberi.

Catullus poëta inuidiosus fuit cuidam *Siconio* quæ his versibus infectatur: Siconi arbitrio populi tua cana senectus spurcata, impuris moribus intereat. Nō equidem dubito, quin primū inimica bonorum Lingua exerta auido sit dara vulturio. Effolos oculos voret atro gutture coruus. Intestina canes, cætera membra lupi.

Dædalus Telon discipulum suum interemit ob inuidiam, quod siguli rotam & ferram excogitasset.

Mutius fuit quispiam apud Romanos maleuolus, & alienā prosperitatem adeo ægre ferens, vt quum *Publius* eum solito eritiorum rem aliquando vidisset, statim dixerit: Aut *Mutius* nescio quid iam comodi accessit, aut nescio cui aliquid boni.

Drances fuit Rutulus, qui Turni gloriæ semper invidit. Verg. lib. 11. Tum *Drâces* idem infensus, quem gloria Turni Obliqua invidia stimulisque agitabat amaris.

Illud porro adiciendû est, multos patria sponte excessisse, ad declinandam invidiam, & in aliena terra vixisse: vt fecit Iphicrates in Thracia, Conon in Copro, Timotheus in Lesbo, Chabrias in Ægypto, Chares in Sigæo. Apud Romanos Pôpeius post tot triûphos, & Imperia, domi aut ruri se continebat, rarò in publicum prædiens. Syllius lib. 17. de invidia hoc modo scribit. ô dirum exitium mortalibus, ô nihil vnquam Crescere, nec magnas patiens exurgere laudes Invidia. Et Ouid. lib. 2. Meta. Pallor in ore sedet, macies in corpore toto, &c.

ALIENÆ LAVDIS AVT
virtutis æmuli.

Alexander viso Achillis sepulchro, propemodum collacry-
Amari cœpit, studio gloriæ & æmulatione virtutis: eumque
felicem prædicare, cui contigisset habere laudum suarum præ-
conem Homerum.

Iulius Cæsar quû venisset Gades, animaduersa apud Herculis tem-
plum Alexandri Magni imagine, ingemuit: & quasi pertæsus igna-
miam suam, quòd nihil tum a se memorabile actum esset in ætate,
qua iam Alexander orbem terrarum subegisset.

Nihil maiore voto studuit *Thefens*, quam Herculis imitari vir-
tutem, Quod vt faceret, monstra plurima confecit in terra Græcia:
Scyronem, Procustem, & Scinin latrones, Creontem tyrannû, Mi-
notaurum bicorporem, & Cætauros oppressit, Thebas domuit, ad
inferos penetrauit.

M. Crassus apud Romanos æmulus fuit rerû à Pompeio gestarû.
Themistocli Atheniensi Mileiadis trophæa somnum excutiebant,
Salmonæus apud Elidem Græciæ, & *Alladius* apud Albam Italiæ
Iouis fulmen & tonitrua mentiri & confingere voluerunt.

CONSTANTES, ET PATIEN-
tes in rebus aduersis.

Arifida quum improbus quidâ os spuito coinquinasset, risit
hominis improbitatem, satisque habuit eum monere, ne po-
stea simile quicquam faceret.

Val. Homullus interrogatus ab Antonio, unde colûnas porphi-
reticas sibi comparasset, respondit: Imperator quum in domum
alienâ veneris, & surdus & mutus esto. Quod tamé insolês verbû
Antonius non tantû non molestè tulit, at etiam habuit præce-
pti loco.

Adrianus seruû, qui in se irruerat armatus, nô solâ non puniuit,

verum & curari iussit, quod esset furiosus.

Bibulus audita duorum filiorum morte ita seipsum vicit, vt die postero ad solita reip. officia processerit.

Q. Martius rex amisso magnæ spei filio dolorem tanta animi magnitudine compressit, vt peractis exequiis curiâ statim perueniret, & vocauerit senatum.

Dion in cubiculo cum amicis sedens, vbi audisset filium è summo culmine domus prolapsum, & exanimatum, nullo signo morris dato, illû ad sepulturam ferri iussit, sermonemq; institutum continuauit.

Rex *Antigonus* mortem Alcionis filij adeò constanter tulit, vt diceret, illum serius aliquanto, quàm putasset occubuisse.

Cornelia quum post amissos duodecim partus, Tyberiu & Caiu caros, & insepultos misera à matronis prædicaretur: Nûquam, inquit, me ego felicem non dicam, quæ Gracchos pepererim.

Rutilia post amissum filium Cottam (quæ in exiliû fuerat secuta) lacrymas nemo vidit.

Socrates vxoris suæ Xantippes cõiucia & iniurias domi cõstantissimè ferebat, vt aliarû mulierum insolentiam foris pati disceret. Idem sitim & famè toleratissimè perfererat. Nudis pedibus glaciem & pruinas calcabat facilius, quàm calceati milites. Quatocunque foret hyemis rigor, nihil addebat quotidianis vestimentis.

Lycurgus à temulèto quodam iuene, altero priuatus oculo non tantum non permisit eum à ciuibus puniri, ac blandè submonuit.

Alphonsus Tarroconensis rex Siciliæ nunquam visus est iratus. *Gabriel* Brixiensis, ordinis Minorum, & Cardinalis presbyter, iurare solebat, se annos xxx. nulli mortalium succensuisse.

Symphorosa Gerulij martyris vxor mortem septem filiorum pro catholica fide occumbentium patientissimè tulit, quinetiam ad martyrum animauit.

Patrem filiorum numerum *Felicitas* mulier Romana pro religione Christiana sub Antonio emori læta conspexit.

Sophia mulier tres filias sub Adriano iugulari vidit cum gaudio.

Theramenes philosophus iussu x x x. tyrannorum in carcerem missus venenum constantissimè hausit, dicens: Propino hoc Citiæ. Fuerat is causa mortis eius. Locabatur in morte vir ille fortissimus.

Thucydides Atheniësis historicus à suis in exiliû missus ob proditionis suspitione n, fortunam illâ æquo animo tulit, neque vquam flere aut queri visus est, neque Brasidam exilij autorem scitatis suis carere.

Asinius Pollio intra quartû diè, quàm filiû amiserat, declamauit.

Iob mortaliū omnium patiētissimū, amissis liberis, omnibūsq; fortunis, satis habuit dicere: Nūdus exiui ē matris vtero, nūdus reuertor: Deus dedit, idem abstulit: Sit eius nomen benedictum.

Diuus *Hieronymus* in heremo degens, a sinū sibi ablatum æquū animo tulit.

Excrementitia hiruudinū facē excæcatus *Tobias*; sinistram illum casum tulit constantissimē.

Petrus Clareuallēsis abbas, amisso ob ægritudinē altero oculo, non solum nō visus est conqueri, imō verō plurimū latari, quōd ex duabus corporis partibus sibi inimicissimis, alteram amisset.

Harpalo in cōuiuia regis Persarū accito quū appositi essent filij, finitaq; cœna rex interrogasset, an cœna ipsa fuisset opipara, vbi dolū & sœuitiam agnouit Harpalus, lachrymas tamē tenuit, dolorem suppressit, vocē coëcruit, atq; etiā placido vultu, & gratias agentī similes, cœnam laudauit.

Pignenius presbyter Romanus Deo gratias egit, quōd vtroq; captus esset oculo, nē ecclesiæ inimicos videret.

Diogenes Cynicus in conuiuio quodam ab insolenti iuuenū cœtu cruentis affectus plagis, contumeliosam illam iniuriam tolerauit constantissimē. Idem in maximā vi, frigoris æneā statuam frigidissimam solebat amplecti.

Gloriari solitum ferunt *Sertorium*, ducē Romanū, ob amissum in bello oculū. quōd (vt dicebat) cæteri fortes sua spolia bellica domi relinquerent, ipse sua vbiq; haberet.

Esai. propheta viuus in duas partes sectus, tam constanti fuit animo, vt nihil patienti similis videretur.

Ananias, Azarias, & Misael pueri in fornacem ignis coniecti, hymnum domino ibidem cecinerunt.

Quū *Stephanus* protomartyr lapidibus obrueretur, nō potuit tamen de percussorum salute non esse sollicitus.

Marcellinus martyr Diocletiani iussu stipitibus cum fratre affixus, Psalmum illum cecinit: Ecce quā bonū, & quā iucundum habitare fratres in vnum.

Agate virgini Cataneæ, quū mādato Quintiani Siciliæ præconsulis euellerentur mammae: puella tortori pauca hæc verba satis habuit dicere: An te non pudeat Quintianē in me laniasse, quod te in matre aluit?

Mucius Scæuolā tam pertinacis fuit constantiæ, vt in cōspectū Porcenæ Herihuscorum regis manum flammis dedit comburendam quōd regem ipsum non interfecisset. Luc. lib. 2. Te quōque neglectum violatæ Scæuolæ dextræ. De hac constantia. Mart. lib. 1. Dum peteret regem decepta satellite dextra, Iniecit sacris se

peritura focus, &c.

Anaxarchus quum in lapidea pila iussu Anacreontis Cyprij tunderetur ob veteres iniurias nullū doloris præ se tulit indicium: quin eōuersus ad carnifices, Tūdite, inquit, pilam Anaxarchinam Anaxarchum non tunditis Oai. in Ibin: Aut Anaxarchus pila minuat in alta, Iactaque pro solitis frugibus ossa sonent.

Scriptorum monumentis laudatur *Stilij* Reguli constantia, quòd ad supplicium redire maluerit, quàm Carthaginensium captiuos redimi.

Ioannes Aragoniæ rex candens chirurgi ferrum adeò constanter tulit, vt supra quàm oportebat vreretur.

Leena meretrix Attica nullis tormētis à Pistrato cogi potuit, vt Harmodium & Aristogitonem tyrannicidas proderet.

Pascasius tyrannus quum Lucie Syracusanæ nuntiarī iussisset, se illius amore captum & oculorum pulchritudine illectū. nihil morata virgo, oculos sibi eruit, & tyranno misit.

Horatius Puluillus pontifex, quum in Capitolio Ioui ædem dedicaret, atque inter sacra mortuum esse filium audisset, neque templi dedicationem interrupit, neque vultum à publica religione ad priuatum dolorem flexit.

Paulus Æmylius quum quarto die ante triumphum suum Macedonicum alterum filiorum amisisset, alterum tertio post triumphum die iacturā illam æquo animo tulit. Progressusque ad populum, fortunæ gratias egit: deòsque precatus est, vt si quid diseminis Reip. immineret, sua esse calamitate decisum.

Pericles duobus filiis intra quadriduum spoliatus, iisdem diebus vultu pristinum habitum retinente concionatus est.

Xenophonti philoso pho Grylli Atheniensis filio sacrificanti quū nuntiatū esset alterū ex filiis natu maiorem in acie cecidisse, coronam taram deposuit. Percontatus demum, quonam modo occubisset, vt audiit fortissimè pugnantem cecidisse, depositam capiti reposuit, numina testatus, se maiorem ex filij virtute letitiam, quàm ex morte merorem sentire.

Anaxagoras audita filij morte nuntianti, Nihil, inquit, nouum memoras. Ego enim illum ex me natum sciebam esse mortalem. Stroza pater: Viderat hoc celeberrimus Samiæ telluris alumnus, Hoc & magnanimus sensit Anaxagoras Hoc Xenophon sensit, quem nō reuocauit ab aris Filius extinctus, nec doluisse ferunt.

Pompeius à Gentio rege interceptus, quum senatus consilia prodece cōminationibus tormentorū sollicitaretur, digitum lucernæ admouit comburendū. Qua patiētia regi spem quicquam cognoscēdi abstulit, & expetendæ populi Romani amicitie cupiditate reu-

tatem ingenerauit.

Gallieno Imperatori rãta fuit in acceptis cladib. patientia, vt in his etiam iocari non dubitauerit. Nam quum accepisset, *Ægyptum*, à Romano imperio desciuisse: Quid, inquit, sine lino *Ægyptio* esse non possumus? Perdita Gallia, ridēs, Et nõ est, inquit, tuta *Resp.* sine trãbea: ris sagis? *Asia*, *Alemanorum* & *Scythiarum* incurfationibus vastata, Quid, inquit, sine *Aphronitis* esse non possumus?

Zeno Eleates à *Phalaride* tyranno cõruptus, atque in foro cõticiatus, vt cõiurationis participes aperiret, constantissimè reluctatus est socioſque tyranni amicos eius facti suspectos reddidit.

Theodorus nullis verberibus aut tormentis ab *Hieronymo* tyranno cogi potuit, vt tyrannicidij conscios proderet. Fingens tamen se cruciatibus tandem conuictum, *Thrasonem* tortorè cõiurationis ignarum declarauit qui protinus ad supplicium raptus est.

Q. Fabius Maximus fraudatus pecunia quam pro captiuis *Annibali* publicè numerauerat, publicè tacuit. Compluribus etiam la-cessus iniuriis semper eodem vultu mansit.

Augustus sparsos de se in curia famosos libellos nec expauit, nec eorundem autores requisuit. Ei etiam in senatu verba facienti, quum à multis reclamatum esset, id mansuetissimè pertulit.

Tiberius Cæsar auditis quibusdam maledicorum conuiciis, respondit, In ciuitate libera, liberas esse linguas oportere.

Aristippus cuidam, qui ob iram in verba venerat, dixit, Ne quæſa à verbis propter iram discedamus, sed potius ab ira propter verba. Idem cuidam maledicenti ait: Tu maledicendi dñs, Ego audiendi.

Agæſtilaus, Lacedæmoniorũ dux, in castra *Xerxis* regis profectus *Mardonium* Persam occidit putans se regem occidisse. Raptus igitur ad supplicium, quũ post varia tormentorum genera nullũ su-ſpirium profus emitteret, constantia illa meruit impunitatem.

Thraseas Stoicæ disciplinæ studiosus, quum damnatus à *Nerone* solutis venis moteretur, magna constantia suorum fletum contempſit, libauitq; sanguinem Ioui liberatori. Huius meminit *Mar.* lib. i. dicens: Diuitiior *Crispo*, *Thrasea* constantior ipſo.

Plinius scribit *Gymnosophistas* Indorum philosophos ab exorta ad accasum perſtrixisse contuentes solem immobilibus oculis, atque etiam feruentibus arenis toto die alternis pedibus institisse.

Phormio dux fuit quispiam in perferendis militiæ incommodis notæ patientiæ. Hinc natum adagium *Erasmo* positum, *Phormio* nis toti De stratis minimè delicatis.

Phocion Atheniēſis ruri ac militiæ nudis semper incessit pedibꝰ, *Aristodemus* *Cyathenæus* nudo itidem pede semper visus est. *Lygus* fœmina quum metu militum filium occultasse, & illi per-

cruciatu interrogarent, vbinam oculuiffet, vterum ostendens, ibidem respondit latere: nec vllis tormentis cogi potuit, vt constantiam vocis egregiæ mutaret. Autor Cor. Tacitus.

Masiniffa, rex Numydarum, nonaginta natus annos, nudis pedibus incessit, nec imbre vlllo aut frigore potuit adduci, vt aperto esset capite. Autor Cic. de Senectute.

C. Marius Rusticanus vir, quum secaretur, vetuit se alligari, tormentumq; solutus pertulit constantissimè, nec vlllo rigore supplicij corpus immutauit. Idem autor lib. 2. Quæst. Tuscula.

Herodianus scribit, *seuerum* imperatorè iter facere solitum sine vlla intermissione, neque labores vlllos curasse. Fuisse insuper frigoris & æstus patientissimû, media quandoque bruma, & agnis omnibus gelu constrictis, aut niue & pruina albicantibus, in montes altissimos iuisse aperto capite, vt suo exemplo milites ad laborem & alacritatem induceret.

Auditis Atheniensium legatis & iam Athenas remigrantibus, quum Philippus rex dixisset: Est ne aliquid obsequij, quod à me proficisci valeat in ciuitatem vestram? Demochares legatorum vnus, Si te, inquit, suspenderis. Quod verbum procax & ingratiissimum Philippus ipse quieto pertulit animo, quum tamen posset vlcisci, & deberet iure.

M. Antonius tanta fuit animi constantia, vt nullo vnquam affectu, nullis rerum fortunis vultum immutauerit.

Cato quoque nullis casibus vnquam mutatus est, nulli succubuit calamitati.

Dion Alexandrinus in conuiuio probris cuiusdam locaculi, & infamibus verbis multum laceffitus, maledictis nihil penitus respondit. Caterum vbi rediit domum comitibus plerisque & conuiciorum contemptum suadentibus respondit, Ne Gry quidem. Quod ægreferens conuiciator iuuenis, laqueo se præfocauit.

Turbo, præfectus prætorianorum sub Adriano tanta fuit constantia & animi magnitudine, vt nec morbo laborans domi se contineret, præpositos rerum stantes mori oporteret dicens.

Seuerianus Adrianus iussu moriens, ignem petiit, & accenso tuis, Vos inquit, dij testes estote, nihil à me morte dignum esse commissum. Tantum hoc precor, ne quum mori velit possit.

Clitomachus Cartaginiensis non tantum forti animo tulit excidium patriæ, sed ciues quoque cohortatus est ad preferendum.

Stilbon Megarensis patria capta, ac direpta, interroganti Demetrio, quid perdidisset, Nihil se amisisse respondit.

Metellus in exilium ire quàm Saturnini tribunipl. iniquissimas leges ferre maluit.

Albinius

Albutius æquissimo animo Athenis philosophabatur, *Marcellus* Mytilenis.

P. Ouidius exilium non tantum fortiter tulit, at etiam multa in eo scripsit.

Palla Stroctia Florentia pulsus, Paduæ ita vixit, vt exilium ad otium literarum conuertisse videretur.

Iugurtha regno amisso Romam captiuus ductus ad carceris otium iocatus dicitur.

Carolus Malatesta victus, captusq; à Philippi Mariæ Mediolanensis militibus, admirabilem in captiuitate animi firmitatē retinuit.

Alphonsus rex Neapolitanorum captiuus, ea fuit constantia, vt libertatem non videretur amississe.

Aesopo Ineruo apud iudices captiuitas, animi firmitatē nō abstulit.

Mauritius seruus, quum à Neapolitano prætore candenti forcipe concideretur, trahereturq; per urbem ad maius supplicium, quod liberum hominem occidisset, nullos vnquam eiulatus misit, neque vultum mutauit, neque statum corporis.

Semilia Scipionis vxor non modò dissimulanter tulit ancillam suam haberi à viro in deliciis: verum Scipione mortuo manumissam eam liberto suo dedit vxorem.

Federicus Vrbinas tam æquo ferebat animo alterum oculum sibi deesse, vt interdum in deformitatem illam iocaretur.

Antonius Panhormita multos annos tormina & vrinæ difficultatem tam patienter tulit, vt etiam dissimularet ægritudinem.

Fran. Foscarus, Venetorum princeps, filium flagitiosis criminationibus infamem relegari constantissimè passus est.

Scipionem Africanum tanta in exilio comitata est patientia, vt audita fratris morte animum retinuerit.

Mors filij non deterruit *L. Syllam*, quominus aduersus hostem, rem egregiè gereret.

Femella Amatriciana quum intellexisset filium demisso minus animo ad supplicium trahi, eidè occurrens iussit vt exuto periculi metu cælum & solem suspiceret. Quod quum fecisset, An, inquit, ignoras filii, te confestim arces illas emigraturum?

Romulus quidam quum Romæ, causam ageret, audita filij morte institutum non interrupit sermonem.

Quum *Cambises* rex Persarum, filium Prexaspis (à quo monitus fuerat vitandæ ebrietatis) sagitta cõfodisset, pater dolore suppressit, atque etiam regem laudauit, vt peritum artis saggittariæ.

MAGNANIMI.

Horatius Cocles Personæ regis Tuscorum tumultu repëtino & insperato Romam inuadentis, solus impetû sustinuit, donec

à tergo pons solueretur à sociis: quo soluto, armatus & vulneratus in Tyberim se coniecit.

Chlœlia eidem regi ad conditionem pacis obses data, traiecit Tyberi Romam redit, seque exemit captiuitate, De hac puella & Coclite. Verg. lib. 8. Æn. Pontem auderet quod vellere Cocles. Et fluuium vinculis innaret Chlœlia ruptis.

Antigonus Philippi regis miles fortissimus, in obsidione Perinthi catapulta confossus, non prius eam euelli passus est quam hostem fugatum intra mœnia compulisset.

Maluit *Metellus* exulare, vt iam diximus, quàm in perniciosas Apuleij Saturnini leges iurare.

M. Scæua Centurionis fortitudinem iam diximus in capite de Bellicosis.

Iuba rex Mauritanix superatus à Cæsare mortem sibi conficiuit ne in triumphum raperetur.

Asdrubal capta Sicilia Romanis bellum incidit, in quo L. Gaius vir præcipua nobilitate comprehensam Asdrubalis nauem non prius dimisit quàm vtramque amiserit manum testis, Plut.

L. Posthumus Albinus dum in conflictu contra Samnites accepto vulnere cecidisset, nocte concubina accepto spiritu surrexit, & ex interfectorù hostium clypeis trophæum erexit, tinctaq; cruce dextra titulum inscripsit: Romani de Samnitibus Ioui, in cuius Potestate sunt trophæa. Auctor apud Plutarchum Aristides.

Fabius Maximus, dum in conflictu contra Pœnes suos omnes quingentos numero amisisset, ipse mortifero accepto vulnere vehementi cursu irruit in Annibalem, eique diadema abstulit, demum iacuit supinus.

Cn. Popilius legatus ad Antiochum missus, regem ipsum differentem responsum, virga circumscripsit, & priusquàm egrederetur circulo illo respondere compulit, magno dubium fortitudinis ac temeritatis argumento. Auctore Plinio.

Epaminondas quum vicisset Lacedæmonios apud Mantineam, vbi accepto ibidem vulnere exanimem & iam morti proximum se vidit, percontari cœpit, an saluus esset clypeus, & fusi hostes. Quum autem audiuisset quod cupiebat, auelli iussit eam (qua erat transfixus) hastam, & ita multo sanguine profuso in læticia & victoria mortuus est.

Leonidas rex Lacedæmoniorum se in Thermopylis, trecentosq; alios quos eduxerat Sparta, opposuit hostib. quum proposita esset aut fuga turpis, aut gloriosa mors. Auctor Cicero lib. 2. de Finibus.

Socrates accusatus Anyto, nec patronù quæsiuit ad iudicium capitis, nec iudicibus supplex fuit, adhibuitq; liberam contumaciam à magni

à magnitudine animi ductam, non à superbia. Et paucis antè diebus quum facile potuisset educi à custodia, noluit. Quumq; mortiferum in manu poculum iam teneret, ita locutus est, vt non ad mortem trudi, sed in cœlum videretur ascendere, Auctor idè Cicero lib. i. Quæst. Tuscula.

Quintus Sertorius accepto in bello vulnere, deformatus gloriabatur, atque hoc ipsum tribuebat laudi, & æterno fortitudinis munimento.

Mithridates rex Ponti tanta fuit animi magnitudine, vt filius, præfidiis, & vniuerso principatu destitutus, quum nec amplius Romanorū virtuti posset obistere, nihil tamen humile aut abiectè conceperit animo. Quinimò ad Celtas profectus, cogitauit vnà cum illis in Italiam irumpere.

Ea fuit animi fortitudine Scytharum regina *Tomiris*, vt amisso exercitu & filio, quem Cyrus interfecerat, animum tamen nõ remiserit, aut desperauerit victoriam. Nam quo tempore lugendus erat filius, & exequiis vacadum, incredibili virtute fœmina victorem iam gloriosum, & nihil sibi non promittentem, regno iussit excedere per legatos. Quod mandatum quum nihili fecisset Cyrus, non prius suos hortari, & ad profligandum barbarū desit animare, quàm simulata fuga, hostem in meditulliu regni sui pellexerit, pellectum numerosa militum caterua circumsperit, circumspectū vicerit, victū interfecerit, interfectum cõiecerit in vrè plenū sanguinis, vt eo se saturaret, què tantopere sitiuerat. Herodotus hæc

Boges Persæ, *Xerxi* charissimus, quum ab Atheniensibus & Cimone Milcidis filio obsideretur, liceretq; ei accepta fide egredi, & in Asiam remeare, tamen abnuuit, ne regi præ metu superuisse videretur: propterea ad extremum vsque perstitit. Atque vbi nihil in manibus comæatus reliquum fuit rogam accendit, cui liberos, coniugem, concubinas, familiam iniecit, totumque vrbs aurum & argentum è muris proiecit in Strymonem. Quo facto se ipsum postremum incendio dedit.

Hegesistratus Elæus, captus à Lacedæmoniis, & in vincula cõiectus, rem fecit vniuersæ posteritati commendabilem. Nam quum ferratis soleis vinctus esset, dimidium pedem præcidit, vt se cõpedibus illis eximeret: demum subruo muro periculum effugit, deceptis excubitoribus. Auctor Herodotus in Calliope.

Alcibiades Atheniensis, dum vnà cū sociis in via lustraret, accedentem cum quadriga bubulcum monuit, vt plaustrum sisteret, dum absolueretur ludus. Quod quum ille recusasset facere, Alcibiades in terram se ante boues strauit, bubulco monito, vt si vellet suum corpus boū pedibus & rotis quadrigæ conculcarer. Idem quum

quum à ludì literarij magistro Homericù aliquod opus petiisset, atque is indidisset, nò esse sibi, colaphù eidem infregit, dictitans non oportere bibliothecã literati hominis tãtis operib⁹ esse immuatã.

Cyrus adhuc puerulus, rex per iocum inter pastores creatus, eos qui errassent, verberibus seuerè castigabat. Propterea accusatus à quodam (quem acerbius depalmauerat) apud *Astyagem* regem *Mædorum*, quum ab eodem carperetur, quòd in tam tenera ætate vilibusque pannis iam imperium exerceret, respondit, regum interesse, vt delinquentes corripere: vnde & ex eo tempore *Astyagi* factus est suspectus.

Ariarathes, rex *Cappadociæ*, à *Perdica* obsessus quù iam desperaret effugium, ne quid fructus aut trophæorù accederet inimicis, urbem incendit, sibi que & suis omnibus consciuit mortem.

Leonidas Spartanus ad *Termopylas* Persarum expectans congressum, *Eutychem* militem domum remisit, propter cæcitatem, quam is quodam oculorum morbo cõtraxerat. Discedes *Eutychem* pœnitentia & rubore cæpit affici, quòd sociis periculù expectantibus solus subterfugiù videretur inquirere. Propterea seruo diu regressus in prælium vtcunq; poterat pugnando interiit.

Thelesis Argiua mulier *Argos*, oppidum *Græciæ*, à *Cleomene* Spartanorum rege obsessum, vnà cum cæteris mulieribus, quum d' eessent viri, tutata est.

Alia fortitudinis & magnanimitatis exẽpla iam posui diuersis in locis. Superfunt tamen plurima quæ omittẽda putauimus, quoniam nullus est delectus, vbi de multitudine certatù.

DE CHARITATE IN PATRIAM EXEMPLA.

✠ **R**egnante apud *Phrygios* *Mida*, quum prope *Celenas* vrbes dehiscens terra sese aperuisset, erupissetq; ex ea voragine vr aquarum plurima propinquas domos eruens: rex oraculo consulto, quid ea in re faciendum esset, responsum habuit, hiatus illum non prius clausum iri, quàm quis intrò se demitteret ad pacãdam iram numinum. Quod videns *Ancurus* *Midæ* filius, dato patri & vxori osculo in voragine præceps desiliit. Auctor *Plutarchus*. Eodem exemplo quum in vrbe *Roma* hiatus terræ paulatim exarscens accidisset, *Curtius* amore patriæ intrò se demisit.

✠ Quum *Lacedæmonij*, ob interfectum contra ius gentium *Xerxis* legarum peste laborarent, ad finem mali reperiendù velle fore dixerunt, si q; ex *Lacedæmone* facin⁹ indignù sua pẽsaret morte. Quod audiẽtes *Spartij* & *Bulides* lati se obtulerunt, & ad *Xerxis* profecti cultris deuouerunt iugulos, vt violato iuri satisfacere portarum, si filiam *Calphurniam* sacrificasset, arrepto cultro p

Monitus in somnis *C. Marius* cõsul, se ex *Cimbris* victoriã reportarum, si filiam *Calphurniam* sacrificasset, arrepto cultro p

ruit nocturnis phatasmatis, & filiam immolauit. Autor Plutar-
chus ex testimonio Dosithei Græci.

Erecteus in Eumolpum bello contēdēs cōsultis oraculis respō-
sum habuit futuram sibi & patrię victoriam, si filiam immolasset.
Quod quū audisset, filię vitam abstulit, vt afferret salutem patrię.

Cleomenes, dux Spartanorum, contracto cum Ptolemæo fœdere
aduersus Antigonū & Achæos, in pignus fidei perpetuę matrem
eidem Ptolemæo dedit obsidem. Quæ cū rescisset honestissimas
pacis conditiones Cleomeni filio offerri ab Achæis, literis eum
monuit, ne propter carissosum vetulæ corpus pacem illam renue-
ret, quam intelligeret esset vtilem patrię.

Quum Cæsar odio Pōpeij patriam vellet opprimere, *M. Brutus*
ipsi Pōpeio adhæsit, à quo tamen sciebat patrē suū bello Syllano
interfectū fuisse Mutinæ, condonauitq; priuatas iniurias patrię.

Nihil *Cassium* Cherream compulsi ad inferēdam Caligulę san-
guinario principi mortem, præter charitatem patrię, quam ille
multis homicidiis probrosisque flagitiis contaminabat.

P. Rutilium pulsum Roma & exulantem, quum nescio quis mo-
nuisset ad inferendū patrię bellum, quo facilius reditum asseque-
retur, respondit, se ciuium salutem pluris facere, quàm reditum
suum, & malle vt exilij sui puderet Romanos, quàm propter redi-
tum de fletet patria.

Vlysses apud Calipso, patriam prætulit immortalitati: autor Ci-
cero in orationibus his verbis: At si nos patria delectat, Quirites,
cuius est tantus amor, vt Itacham vir præstantissimus, nidulum-
que illum affixum faxi immortalitati prætulerit, multi tamen ex-
tra patriam melius rem gessere.

Cretinus Magnesijs bello Mithridatico aduersus ipsū Mithri-
datem delegit Imperatorem Hermiam quo cum tamen priuatas
gererat inimicitias, professus se interim iturum in exilium, ne
quis tumultus ob illam duorum factionem suboriretur. Quod si
patria mallet Cretinum Imperatorem, quam Hermiam, orauit
vt interim exularet Hermias. Aduersarij modestia permotus Her-
mias, sponte exulauit.

M. Lepidus Pont. Maximus, & *M. Fuluius* in celsura collegæ pri-
uatas inimicitias ad patrię vtilitatem posuerunt.

P. Seruilius, & *M. Lucullus* priuata quoque odia reliquerunt in ad-
ministracione Reip.

Tres fuerunt *Decij*, qui pro salute patrię sese deuouere. Pater
quum Latino bello Romanorū aciem inclinātā penē, & iam pro-
litatā videret, seipsum deuouit, ac protinus cōcitatō equo in me-
diū hostiū agmē ob patrię salutē, sibi mortē petēs irrupit. Fili⁹ in
quarto

quarto consulatu Q. Fabij collega aduersus Gallos & Sănites profectus pro patria fortissimè pugnans occubuit. Nepos perit in bello Pyrrhi, quod gessit pro Tarentinis. De his Cicero libro. 1. Quest. Tusc. Si mors, inquit, timeretur, nõ cū Latinis pater Decius decertās, cū Etruscis filius, cum Pyrrho nepos hostium telis occubuissent. Idem in primo Paradoxo de his & quibusdam aliis.

Romanus populus Cannensi clade atritus, quum nihil nisi de fuga, & patriæ cogitaret exilio. *scipio Africanus* adhuc admodum iuuenis stricto gladio mortem vnicique minitans, iurare omnes, nunquam se relicturos patriam coëgit.

Quum Athenienses à Doriensibus bello premerentur, ad eò vt resistere non possent, diffidentia humani auxilij ad Apollinis oraculum confugerunt. Cōsultus Deus super futuro rerū statu, & victoria, respondit, Partē illam victricem fore, cuius rex occuberet in ipso bello. Quod responsum quū vtrique exercitui innotuisset, vtrinque edictū est, ne quis regē hostē interficeret. Id vbi cognouit *Codrus* Atheniēsius rex, depositis insignibus Imperij, familiarē & abiectum cultum induit, & diffusis hostibus se obiciens, vnum ex his falce percussum in cædem suam compulit. Quo facto, victoriam suis reliquit. Horatius lib. 3. Car. Codrus pro patria non timidus mori.

Thrasylbulus tāta fuit in Athenas charitate, vt patria stipatus militum manu animum adiecerit ad eam liberandā à triginta tyrannorum terribili dominatione. Cui intētum operi quum quidam interrogasset hoc modo, Quantas tandem tibi Athenæ per te libertatem consecutæ gratias debebūt *Thrasylbule*? Respondit: *Dij* faciant vt quantas ipse illis debeo, videar retulisse.

Themistocles Athenis patria pulsus, coactus est se recipere ad Xerxē Persarū regē, quē prius debellauerat. A quo mira exceptus beneuolentia, & hospitalitate, quū postea sollicitaretur ad inferendū ingrātā patriæ bellū, mortē sibi cōseuiuit, epoto sanguine taurino.

Quum Carthaginenses & Cyrenenses, disceptantes de finibus agrorum, mutuis bellorum cladibus se attriuissent, ad dirimendā armorū causam in hoc fœdus coiuerūt, vt certo die vtrinque legati domo proficiscerentur, & quo in loco obuij inter se fuissent, cōmunis vtriusque populi finis haberetur. Missi sunt igitur ex Carthaginensibus duo fratres, nomine *Phileni*, qui quum seu festināssima celeritate, seu gressu citra horam constitutam maturato in longius terminos promouissent, Cyrenensium iuuenes de fallacia eorum questi optionē fecerunt Carthaginensibus, vt vel illi quo fines populo suo peterent, ibi viui obruerentur, vel conditionem hanc sibi relinquerent. *Phileni* conditione probata, vitā suā Resp.

condonauere, & viui obrati sunt. Carthaginenses in rei memoriam mortuis aras posuerunt, hisq; honores diuinos domi constituerunt.

Aristoteles Athenis in lectulo iacens non potuit tamen non esse sollicitus de patria. Quam quum euertisset *Alexander*, ab eodem liberis obtinuit, vt instauraretur.

Theseus, quamuis *Ægei* Athenarum regis (aut, vt placet *Ciceroni* & *Plutarcho*, *Nepruni*) esset filius, non grauatusest tamen demouere se *Minotauro* vt patriam seruitute eximeret. *Carullus*: Ipse sum *Theseus* pro charis corpus Athenis proicere optauit, potius spem Italiam *Cretam* Funera *Cecropiæ*, nec funera portarentur.

Protenia & *Pandora* filia *Erichthei* Athenarum regis ingruente *Bœotio* bello, se pro patriam salute vltro iugulandas obtulerunt, & immolandas. Quod factum est in pago *Hyacinthorum*: vnde & virgines *Hyacinthides* sunt cognominatae.

Quodam tempore quum annona caritas *Atticam* premeret consulta oracula cecinerunt finem malo non prius futurum, quam aliqua immolaretur puella. Id vbi resciauit *Zeos* *Orphei* filius, publico permotus bono, filias suas *Phasitheam*, *Theopem* & *Eubulem*, exhibuit immolandas.

Macatia quoque *Herculis* filia pro incolumitate publica se deuouit.

De *Attilio* *Regulo*, *Coclite*, *Fabiis*, *Epaminunda*, & *Lysandro* variis in locis, vt res postulauit, locuti sumus.

Arginus *Thebas* obsidentibus *Mencæus* *Thebanus* pro patriam salute se è muris præcipitem dedit, gladio iam perfoctus. *Staius* lib. 10. Insignemq; animam mucrone corusco *Dedignantem* artus *Arpidem*, *meestamque* teneri *Arripit*, atque vno quæsitam vulnere *rumpit*. *Sanguine* tunc *spargit* *turres* & *mœnia* *lustrat*, *Seque* super *medias* *acies* *nondum* *ense* *remisso* *Iecit*, & in *sauos* *cadere* est *conatus* *Achiuôs*.

Petronius *Granius*, *centurio* *octauæ* *legionis*, sub *Cæsare* *Gallico* *bello* *militas*, *Gorgoniæ* *portus* *tatisper* *ab* *hostili* *protegit* *impero*, dum *fociis* *ad* *fugam* *tempus* *dedit*. *Reuertentibus* *demum* *in* *subsidium*, *vulneribus* *deficiens*, *Ite* *nunc*, *ait*, *incolumes*.

Agessilaus *filium* *suum* *Pausaniam* *inedia* *consumpsit*, quod *quingenta* *auri* *talenta* *accepisset* *à* *Xerxe*, vt *Spartam* *proderet*.

Eadem ratio *impulit* *Cassium* *ad* *inferendam* *Crasso* *Bruto* *filio* *suo* *mortem*, quod *is* *portas* *urbis* *Romæ* *dicta* *mercede* *Latinis* *voluisset* *aperire* *Vtriusque* *exempli* *testis* *est* *Plutarchus*.

Dion *Syracusanus* *vsque* *ad* *ad* *patriam* *studiosus* *habitus* *est*, vt *animum* *semper* *adiecerit* *ad* *eam* *liberandam* *à* *Dionysij* *tyrannide*. *Quod* *tandem* *fecit* *virtute*, *pulso* *in* *exilium* *tyranno*.

Dema

Demarathus Lacedæmonius patria pulsus quum Athenis exularet, non potuit tamen suos non monere belli, quod tacite parabant Athenienses.

Aratus Sicyonius patriam liberavit à Tyrannide.

TYRANNI PLERIQUE.

A *Gathocles* tyrannus fuit Syracusanus.
Alexander Pheræus tyrannidem exercuit in Thessalia: *Bosyrus* in Ægypto: Vterq; *Dionysius*, Syracusis: *Hieronymus*, in Sicilia: *Hipparchus*, & *Pystratus* eius pater, Athenis: *Periander*, Corinthi: *Melanus* eius filius, Ephesi: *Polycrates*, & *Syloson* fratres, in Samo: *Procopius*, Constantinopoli: *Phalaris*, Agrigenti: *Candaules*, Sardibus: *Creon*, Thebis: *Clarchus*, *Heraclæ*: *Crabrinus*, Crotonæ: *Milo*, Pisæ: de quo *Ouid.* in *Ibin*: Vtq; *Milo*, sub quo cruciata est *Pisæ* Tyranno, Cæsus in æquoreas præcipiteris aquas. *Cælon*, & *Hiero*, in Sicilia: *Aristocles*, & *Erginus*, in Orcomeno: *Cypselus*, Corinthi: *Aristomachus*, & *Aristippus* fuerunt Arguorum tyranni, autor *Plutarchus* in *Arato*: *Critias*, tyrannus Atheniensis: *Hecateus*, *Cardianorum*: *Hippo*, Messanæ vrbis: *Machonidas*, Lacedæmoniorum: *Mamercus*, Catanæ vrbis Sicilia: *Micoclos* Sicyoniorum: *Onabis*, Lacedæmoniorum: *Arideus*, *Pamphiliæ*: *Aristagoras*, *Mileri*: *Clisthenes*, Sicyonis: *Anaxileus*, *Rheginorum*. Inter tyrannos numerantur *Tetrici XII.* *Ecelinus*, *Hilfricus*, *Mnason*, *Nabis*, *Aristonicus*, *Nicocreontes*, *Hegesistratus*, *Sotus*, *Cleander*, *Sabyllus*, *Srates*, *Aristratus*.

AMICI ARCTISSIMI ET QVO-

rundam seruorum in Dominos fidelitas.

Q *Uum Orestes & Pylades* venissent in regionē Tauricā ad exponendas furias, quibus *Orestes* laborabat propter matrem occisam, essentq; à rege comprehensi, quòd simulachrum *Palladiæ* inde auferre voluissent, rex *Orestē* (quē audiuerat esse autorem facti) dānauit capitis. Quum verò nesciret vter esset *Orestes*, *Pylades* cum se esse affirmabat, cōtendebatq; vt pro socio interficeretur. *Orestes* verò volebat irrogari sibi supplicium, nomē suum accusare & furtum. *Cic.* in *Lælio*. Quum ignorante rege, inquit, vter esset *Orestes*, *Pylades* se *Orestē* esse diceret, vt pro illo necaretur. *Orestes* autem ita vt erat, *Orestem* se esse perseueraret, stantes placabant in re facta. *Ouid.* lib. 4. de *trist.* & lib. 2. de *Ponto*.

Theseus cum *Pyrithoo* amicitiam iureiurando cōfirmavit, auctoritate *Plutarcho*, quæ nunquam dielli potuit. Propterea finguntur poetis comitatu indissolubili ad inferos descendisse ad rapiendam *Proserpinam*. *Ouidius*: *Pyrithoom* *Theseus* Stygias comitatus

ad umbras. Horatius: Nec Lethæa valet Theseus abrumperè fidem Vincula Pyrihoo.

Constituerat Achilles nunquam redire ad bellum Troianum, propter ereptam sibi ab Agamemnone Briseidem: vbi n̄ intellexit Patroclum amicum ab Hectore fuisse peremptum, murato proposito bellum adiit: nec prius quieuit ex animo quàm socij mortuo vindicauerit. Vnde mortuo Patroclo, sic apud Homerum loquitur: Nunquam pari dum viam, dolore afficiat Prop. lib. 2. Et Sca. lib. 4. Syl. Et lacerum qui circa mœnia Troiæ Priamidem cœco solatia traxit amico.

Nysus Hyrtaci filius, & Euryalus amici fuerunt arctissimi, qui pro Ænea certauerunt in Turnum, quorum alterum Euryalum quum Rutuli interfecissent, Nysus qui periculum cursu euaserat, rediit camen ad vlciscendam socij mortem. Quod quum fecisset, super mortui corpus se confodit, & exanimem proiecit. De his Verg. i. His amor vnus erat, pariterq̄ue in bella ruebant. Idem de Nyso Tum super exanimem sese proiecit amicum Confossus, placidaque ibi demum morte quieuit.

Castor & Pollux fratres fuerunt, filij Lædæ: hic ex Ioue, ille ex Tyndaro. Propterea poëtæ fabulantur, Castorem fuisse mortalem, quem immortalis Pollux suo interitu fraterna redemerit pietate. Quod ideo fingitur, quia eorum stellæ sic se habent, vt vna occidente, oriatur altera, Seruio teste. Verg. lib. 6. Æn. Si fratrem Pollux alterna morte redemit, Itq̄ue reditque viam toties.

Damon & Pythias Pythagoræi condiscipuli, arctissima inter se amicitia coaluerunt. Nam quum alterum eorum Dionysius Syraculanus interficere vellet ob suspicionem proditionis, alter se mortis vadem præstare non dubitauerit, tãtis per dū is qui rapiendus erat ad supplicium, reuertetur ad componendos rebus domesticis. Quum autem adesset hora morti destinata, & iã obses proximus esset supplicio, vnusquisque stultitiæ tam temerariū sponsorem damanabat. At is nihil se fide amici dubitare prædicabat. Eodem autem momento quo supplicium tyrannus indixerat qui discesserat, superuenit, obsidem liberaturus. De his Cicero in Officiis.

Achates perpetuus Æneæ comes & socius fingitur à Virgilio, sicut alter altero semper comitatus abeat. Stroza pater: Nec minus huic colui, quàm dux Troianus Achatem, Quàm rector Graiæ Nestora militiæ. Nam & maxima fuit amicitia inter Nestorem & Agamemnonem.

Inter paria amicorum numerantur etiam Hercules & Theseus: Nam hic illius virtutem & facta semper imitatus est: & huc in inferna captiuum redimere conatus est ille. Ambo in Amazones armati

sunt in Scythiam Phrygiamque vna profecti, eisdem armis instructi, eodem telorum genere muniti, similibus studiis paribusque exercitationibus vsi, ex geminis fratribus geniti, Hercules ex Ioae, Theseus ex Neptuno, secundum Plutarchum.

Fuit & mutus amor inter *Herculem* & *Nestorem*. Nam Hercules Messenem dedit Nestori, & Nestor primum instituit iuramentum per Herculem.

Staius *Dimantia* & *Hoppleum* amicitia insignes fuisse memorat Syllius *Marium* & *Casprum* lib. 9. dicens. Sacro iuvenes Praeneste creati. Miscuerant studia, & iuncta tellure serebant, Velle ac nolle ambobus idem, sociataque toto Mens æuo, ac paruis diues concordia rebus, Occubuerunt simul, votisque; ex omnibus vnum. Id fortuna dedit iunctam inter prælia morrem.

Alexander tanta fide coluit *Ephestionem*, vt eo mortuo propugnacula urbium diripi, equos mulosque tonderi, plerosque gregarios homines interfici ad mæroris argumentum iusserit, idque vocauerit, Ephestionis inferias. In eius quoque exequiis decem milia talentum profudit. Autores Plutarchus & Arrianus.

Quum Senatus Ro. *Caium* & *Tiberium Gracchos*, ob grauissimas seditiones, quas in populo concitauerant hostes patriæ iudicasset, ipsosque comprehendendi, & interfici cum omnibus eorum adfectibus Blossus qui Tiberium secutus fuerat, in senatum venit, culpam deprecaturus apud *Lælium*, quod tanti Gracchum fecisset, vt quæquid ille vellet, sibi faciendum esse putaret. Cui *Lælius*: Dic inquit. Si Gracchus te in Capitolium faces ferre voluisset, nunquid interfecisset? Tum ille? Nunquam id quidem voluisset, Gracchus: sed si voluisset, paruissem. Quæ vox quantam vim amicitia promittat, vnicuique relinquitur.

Pomponius & *Lectorius* tanta fide C. Graccho adhaeserunt, vt eius salutem morti sese obtulerint. Nam quum L. Opimius Gracchum ipsum fugientem cum armata manu velut hostem patriæ insecuteretur, Pomponius, & Lectorius persequentium furori sese obtulerunt, vt ille salutem fuga sibi quæreret. Nec prius cesserunt impetui, quam telis & vulneribus vndique profossi exspirarent.

Seruilium Cepionem in vincula coiectum L. Reginus, vi amaris impulsus, custodia liberauit, & fugam illi se comitem dedit.

Volumnius tam effusus charitatis habens *M. Lucillum* complexus est, vt quum Antonius Lucillum interfecisset, quod adhaesisset Cassio & Bruto Cæsaris interfectoibus, Volumnius amico mortuo noluerit superesse, quum tamen facile posset euadere.

Celius à Cinna & Mario Placetiæ oblectus, ne in eorum potestatem veniret, *Petronium* amicum suum orauit, vt inferret sibi mor-

tem. Petronius quum ab ea sententia amicum non posset auertere, interfecit, seque illi comitem dedit.

Non minora beneuolentia indicia praestitit *Terentius Decio Brunnus* quum Antonius speculatores misisset, qui Brutum interficerent. Seruius Terentius, ut eum a morte liberaret, seipsum interfectionibus obtulit nomine Bruti mentitus. Re tamen cognita, Terentium dimiserunt incolumem, tracto ad supplicium Bruto.

C. Laelius & Africanus Scipio inter raras amicitias numerati sunt. *Metrodorus Laplaceus* annis xvii. nunquam discessit ab *Epicuro*, *Pomponius Atticus* tanta beneuolentia iunctus fuit *Ciceroni*, ut Ciceronis Atticus diceretur.

Phydias statuarius *Agorantum* Parium discipulum suum adeo dilexit, ut nomen eius suis operibus inscripserit plerumque.

Nicomedes, rex Bitlyniae, tam propenso fuit in Romanos animo, ut raso capite pileum sumpserit, & se Romanorum liberum uocauerit.

Iulius Caesar Syllanae factionis inimicus, adeo sauius *Mario*, ut delecta eius trophaea restituerit, statuasque noctu erexerit in Capitolio.

Galeus puer usque adeo amatus est a *Ptolemaeo*, ut quum uideret eos ad supplicium trahi, salutem eis & impunitatem exorauerit a rege.

Hispides Menedemo socio a Spitamene inimicis occidendum se praebuit, quum tamen liberum esset periculum declinare. Autor *Curius*.

Timagerus Meletem Atheniensem usque adeo dilexit, ut eo iubente se praecipitauerit.

Cyriceni adeo fideles Romanis extiterunt, ut in bello Mithridatico diuissimè obfessi, neque fame, neque tormentis ullis ad deditioem cogi potuerint. Autore *Plutarcho*,

Amelius cum *Pletino* philosopho annos supra viginti summa familiaritate vixit.

Darius usque adeo amauit *Megabyzum* Persam, ut diducto malo unico optauerit sibi tot *Megabyzos*, quot illic essent acinorum. Testis *Herodotus*.

iam docuimus quanta in *Xerxem* regem Persarum beneuolentia fuerit *Buges*, quoque modo eius causa se, suaque omnia morti & flammis deuouerit.

Licinius Sulla tanta familiaritate & beneuolentia coniunctus fuit *Tratiano*, ut imperator ipse post delationem domum eius uenit, pransusque cum illo eius medico oculos tentados exhiberit, totumque operam dedit. Mox ad amicos conuersus, Ecquid accusare

Surram amplius potestis, inquit? Eidem mortuo sepulchrū fieri, & statuam poni iussit.

Memorabilis est amicitia duorum hominum, quos Saxo Græmaticus *Asmundum* & *Asvitum* vocat: quorum quū *Asvitus* morbo consumptus esset, alter *Asmundus* ob amicitia iusiurandum viuis cum eo tumulari voluit.

Vrbium in agro Reatino delitescens quum milites ad mortem inquirerent, seruus eius domini ornāmētis indutus in cuius cubile se reclinauit, vt irruentes hostes *Vrbium* esse suspicaretur, & ita primo impetu iugularent. In cuius rei monumentum *Vrbius* mortuo erexit statuam, cū titulo & inscriptione, quæ tam memorabilem testaretur fidelitatem.

Sesopus libertus Demosthenis, patronum suum ad eō dilexit, vt nullo tormenti genere potuerit cogi ad reuelandum adulterium domini, Auctor *Macrobius*.

Antium Restionem proscriptum, & noctu fugientem seruus eiusdem securus est abditumq; ministerio suo aluit. Quū deinde persequentes adesse sensisset, senes (quem casus primum obrulit) iugulauit, & in constructā pyram coniecit. Eadem accessit eis occurrentes qui *Restionem* inquirebant, dicens: damnatum sibi pœnas huius, multoq; acrius à se vexarum, quàm ipse vexabat. Quo factum est vt *Restio* liberatus effugeret.

Ceptonem morti adiudicatum quod insidias parasset *Augusto*, seruus ad *Tyberim* in cista detulit, peruectumque *Hostiam* in agrum *Laurentem* ad villā patris nocturno itinere perduxit. Cuius damus de navigationis naufragio vnā expulsum dominum *Neapoli* dissimulante occuluit, exceptusque à *Ceturione* nec precio nec muneris potuit adduci, vt dominum proderet.

Esuentium Pelignum *Italicensem*, cōprehensum ab inimicis, seruus occidit, ne traderetur *Pōpeio* hosti; ac se, ne domino suspectus fieret, interemit.

Gracchum ex *Auentino* fugientem *Euporus* seruus qua potuit ratione tutatus est. Super occisum deinde animā scissis proprio viscere visceribus effudit.

Seleuci seruus quū seruiret amico eius, à quo dominus fuerat liberemptus, cœnantem in vltionem domini confodit.

Myciſtus seruus *Anaxilai* *Messenij* acceptum à domino regnum eiusdem liberis vbi adoleuerunt, restituit, sumptoque exili vltimo cum summa tranquillitate conuenit *Olympia*.

Næa, & *Charmione* ancillæ fuerunt *Cleopatra* reginæ, quæ spontaneā dominæ mortem imitatae sunt, ac semiuivæ reperta, dominæ iam mortuæ coronam capite delapsam reponentes.

Seleucus

Solebant *spartiate* & *Messenij* virgines ad sese mutuo mittere,
ad conuouendas semper amicitias.

Quædam amicorū paria numerantur à Politiano his verbis: Vt
ibi collatus iuuenis Phocæus Orestem Oderit, & spernat Thesea
Mithous. Sicanium Pyladem credatur fallere Damon, Vixque
bonum frānis Castora frater amet.

AMOR CONIUGALIS

O *Œpheus*, vt fabulantur poëte, descendit ad inferos, nō alia cau-
sa, quam ad repetendā *Eurydicem* vxorem, quā prius mul-
tis lachrymis defleuerat Ver. lib. 4. Georg. Ipse caua cælans ægrum
testudine amorem, Te dulcis coniunx te solo in litore secum, Te
veniente dic, te decedente canebat.

Alcestis maritum suum *Admetum* regem *Theſſalæ* tato amo-
re dilexit, vt quum *Admetus* ipse morbo laboraret, consultaque
oraculo respondissent, futurum eum incolumem, si quis amicorū
pro eo mori vellet, sola vxor recusantibus pietatem illam cæteris
amicis, pro viri salute mori se deuouerit. Propterea poëta fabu-
lari sunt reuiuiscendi munus ei à Diis concessum. *Admetus* verè
beneficij memor, perpetuas defunctæ nēnias instituit. Iuue. Sat. 6.
Spectant iubeuntem fata mariti *Alcestim*.

Tantis fuit *Penelopes* in *Plyſsem* amor, vt eo absente per annos
viginti castitate seruauerit impollutam, nullisque procerū blā-
dimentis succubuerit. Prop. lib. 2. Felix *Admeti* coniunx, & le-
ctus *Vlyſſis*.

Capanei apud *Thebas* mortui dum celebrarentur exequia, vxor
Eudæne in rogam mariti se coniecit, Ouid. lib. 3. Arte: Accipe me
Capaneu, cineres miscebimus inquit *Iphias* in medios desilitq;
rogos. *Martial.* Arferit *Eudæne* flammis iniecta mariti.

Quum *Belides* omnes facta cōiuratione maritos interfecissent,
sola *Hypermeſtra* pepercit marito *Lino*, seu *Linceo*.

Protesilaus, sub cuius imperio fuerunt *Antron*, *Phylaca*, & *Larissa*
vibes *Theſſalix*, primus Græcorum interfectus est apud *Troiam*
à *Dardano* quodā. Quod quum reſciuiſſet *Laodomia*, in solatium
maceroris optauit, vt mortui vmbra videret. Quod quum im-
petraſſet, in illius amplexibus expirauit. *Propertius*, illic *Phylacides*
incundæ coniugis *Heros* Non potuit cæcis immemor esse locis.
Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis, *Theſſalis* antiquam
venerat vmbra domum.

Portia, *Catonis* filia, quum audiſſet maritū *Brutum* apud *Philip-
pos* interfectum, hauſtis carbonibus se suffocauit. *Pamphilus*: Vi-
xiſſet *Brutus*, tunc non tam clara fuiſſet *Portia*.

Hipsicrathea *Mithridati* marito in omni bellorum discrimine

fuit adiutrix, eumq; armata in expeditionibus secuta est, raris etiã capillis, quo cõmodius vteretur galea. Stroza pater: Nec Mithridataeas quę comitata vias.

Pericles Asiam vxorem adeò dilexit, vt nunquam egrederetur domo, quin eam disuauaretur. Vnde, veteres comœdiographi Deianynam & Iunone eam vocabant.

Vxorem adeò dilexit *Periander* Corinthus, vt etiam mortuę se commiscuerit.

M. Plautius in Asiam cum lx. nauibus proficiscens, quum Tarentum venisset, *Orestillam* vxorem (quam secum duxerat) ibidem morbo absumptam amisit. Cuius dum celebrarentur exequię impatiens mœroris Plautius pugione se confodit.

Antimachus poëta Græcus *Lisidicem* vxorẽ adeò dilexit, vt eius mortem lamentabili defleuerit elegia. qua omnes Heroum calamitates enumerabat.

Antonium quum superasset Augustus, *Cleoapatra* animi dolorem sibi consciiuit.

Saxo Giãmaticus ait, *Gunnildam* fuisse mulierem quę quum videret exequias *Asmundi* mariti sui spiritũ ferro sibi (surripiente)

Publium Rubrius Celer vixit cum *caia* Ennia vxore sua annos XLIII. menses VII. sine vlla querela.

Aibutius vixit in coniugio cum *Terentiana* Valentiana annos xxv. sine vllõ iurgio.

Antonius Pius vxorem *Faustinam* tanta dilexit fide vt mortuę diuinis honores instituerit, & statuas erexerit.

Idas ausus est in Apollinem certare, propter creptam sibi *Marpissam* vxorem.

Semylius adolescens seipsum interfecit, quòd delitescentem in vepibus vxorem, pro fera interfecisset Auctor Plutarchus.

Idem quoque fecit *Cyanippus* Thessalus propter vxorem à canibus dilaniatam Auctor idem.

M. Lepidus, Apuleiæ vxoris charitate, post repudium obiit.

Julia Cæsaris filia, & vxor pompeij, quum vidisset vestem mariti sui cruentam, & infectam sanguine quorundam qui iuxta Pompeium ipsum mutuis vulneribus se læserant, subito pauore consternata, & exanimis collapsa est, ex eaque turbatione partum edidit imaturum. Auctor Plutarchus.

Artemisia Mausolo marito superstes, in perpetuo luctu & mœrore vixit, quò etiã cõfecta cõtabuit. Amoris eius fidẽ facit sepulchri illud memorabile, quod erexit mortuo. Sũt q; velut eã cinerum cadaueris vino mixto hausisse: quorũ opinio aridet Architrẽnio.

Darius existimãs vxorem suã ab Alexandro victore fuisse inret-

fectam

factam, eiulatibus impleuit astra, atque in hæc verba prorupit: Quod ego tantum nefas commisi Alexander: Quem tuorum pro-
piorum necavi, vt hanc vicem sæuitiæ meæ reddas? Odisti me
non quidem prouocatus. Sed finge iustum intulisse te bellum.
Cum feceris ergo agere debueras? Quibus verbis conicere est
quantus fuerit Darij amor in uxorem.

Panthea, vxor *Abradata* viri per se quum adiuisset maritum, in
bello periisse, arrepto pugione seipsam interfecit.

DE MUTUO FRATRVM ET
SORORVM AMORE.

Sorores *Phæthontis* quæ *Heliades* & *Phæthontides* appella-
tur fratrem cælo deturbatū tantis lachrymis deplorauerunt, vt
deorum commiseratione in arbores commutatae sint Verg. in *Cu-
llee* At quibus insigni curru prolectus equorum *Ambustos* *Phæ-
thon* luctu mutauerat artus: *Heliades* teneris amplexæ brachiâ
truncis, *Candida* fundebant lentis velamina ramis.

Anna apud *Virgilium* conqueritur, quod sorori suæ *Didoni* co-
mes non fuerit in morte ad simile genus mortis sibi consciscen-
dum Hæc autem *Annæ* verba ad *Didonem* ex 4. *Ænci.* Comitem
me sororem spreuisti moriens? Eadem me ad fata vocasses. Idem
ambas ferro dolor, atque eadem hora tulisset.

Antigone. *Oedipi* filia, fratrem suum *Etheoclem* in bello pereim-
pram sepeliuit inuito *Creonte* tyranno. *Ouid. lib. 3. Trist.* Fratrem
Theban peremptum Supposuit tumulo rege vetante soror.

Dagobertus *Francorum* rex, consortem regni fratrem *Anpertum*
constituit, donata ei *Aquitania*.

Ramyus *Veremundi* filius, *Hispaniæ* rex consortem regni af-
sumpsit *Gartham* fratrem adhuc impuberem.

P. Rutilius leui morbo impeditus nuntiata fratris repulsa in pe-
titione consulatus, illico expirauit. Autore *Plin.*

Cleomenes *Lacedæmonius*, fratrem *Euclidam* secum regnare
permisit. Autore *Plutarcho*.

Contrâ verò mutuo conflagrant odio, *Romulus* & *Remus*
Ethiôcles & *Polynices*, *Atreus* & *Thyestes*, *Actæ* & *Perfes*.

Hyam a leone deuoratum sorores *Hyades* lamentatione mise-
rabili profecutæ sunt adeo vt mœrore vitam finiuerint. Deorum
deorum commiseratione relatae sunt in stellas. *Ponta.* Mox *Hya-
dum* chorus *Eois* emerget ab vndis, Fratris *Hyaæ* quas perpetuus
dolor indidit astris.

Fuit maximus amor inter *Castorem* & *Pollucem*, vt iam diximus.
Stroza pater: Talis *Amyclæos* non iunxit gratia fratres, *Altoræ*
quorum vita redempta necesse est.

AMOR ET INDVLGENTIA.
parentum in liberos.

ANtiochus Soter rex Syrae, Stratonicen nouercan, cuius amor
are pruriebat, indulgentia patris *Seleuci Nicanoris* obtinuit.
Hippo & Mileria, filia fuerunt cuiusdam *scedasi* inter Beroe
ditissimi, quas quum impudici adolefcentes per vim constupra-
sent, ac demum occultandi sceleris causa in puteum demersissent,
pater impatiens mœroris ad earum tumulos seipsum confecit.

Gordianus senior, audita filij morte, seipsum suffocauit laqueo.

Orudes rex Parthorum ubi rescivit Pacorum filium in bello
contra Ventidium periisse, animi dolore versus est in rabiem.

Niobe filios suos ab Apolline interfectos tantis desceuit lachry-
mis, vt in scopulum dirigerit *Proper.* lib. 2. Nec tantum Niobe
bis vt ad busta superba Sollicito lachrymas defluit à Sipylo.

Hecuba Polymestori regi Thraciæ genero suo oculos eruit
quòd Polydorum eius filium interfecisset.

Valerius Bestius simili modo excæcatus est à *L. Imbrico* socero
suo, quòd eius filium *Ruscium* interfecisset.

Anius, Tuscorum rex, filiam habuit *Salam* nomine, quã quum
rapuisset *Catheus* adolefscens, iratus pater, in fluuium *Anticæ*
inde cognominatum, sese proiecit. Auctor *Plutarchus*.

Artaxerxes *Darium* filium adhuc viuens regem constituit
contra morem Persarum.

Pythius Bithynius animi dolore quem conceperat ex morte filij
à *Xerxe* interfecti, relicto vxori regno in mortui monumentum
se coniecit, atque inibi quod supererat vitæ, flebiliter conpleuit.

Nauiganti in Cretam *Theseo* quum *Sigeus* pater iussisset, vt
confecto *Minotauro* reuertetur incolumis, albis vt reteret vela
ac *Theseus* verborum patris immemor, reuertens nigrum retia
dissert lintheum, pater eo procul viso in mare se coniecit, quod
putaret actum esse de filio. Fabulam hanc, seu si mauis, historiam
fusissimè describit *Catullus*.

Nihil magis curabat *Aeneas* quàm *Ascanium* suum. Vnde *Verg.*
lib. 1. *Æneid.* Omnis in *Ascanio* chari stat cura parentis.

Confectum senio *Priamus* ubi vidit filium suum *Polyum* à *Phe-*
rho *Achillis* filio interfectum, non potuit iræ aut voci parere
quin homicidam insectaretur conuiciis, licet in eadem esset actus
vt docet *Verg.* lib. 2. *Æn.*

Auctolia *Sinonis* filia & vxor *Laërtæ* quum falso nuntio in-
lexisset *Vlystem* filium apud *Troiam* in bello decubuisse, impu-
tencia mœroris vitam proiecit.

Tam diximus *Nioben* in scopulū diriguiffe, propter liberos suos ab Apolline interfectos. Idem quoq; dolor impulit *Amphionem* *Niobes* maritum mortem sibi conciscere Ovi. in Ibin. Addidit vt *fidicem* miseris sua funera natis. Sic tibi sint vitæ tædia iusta tua.

Euenus Martis & *Steropæ* filius quum stupratorem filię *Marpisæ* *Apharetū* nomine comprehendere non posset ad supplicium, contexit se in *Lycormam* fluvium animi dolore. *Plurarchus*.

Thomyris Scytharum regina filium suū *Sargapiscem* adeo dilexit vt non prius sibi constiterit, quàm mortē eius vltā sit seuerissimē. Cōprehensum enim interfectorem *Cyrū*, cruci affixit, teste *Diodoro*, & ablarum mortui caput, demerit in virem sanguinis.

Mycerina rex, *Ægypti* filiam quam habebat vnicam, adeo dilexit, vt mortuæ cadauer inclusit aureo bouis simulachro, quod in templis proximē deos posuit, floribusque ornauit, quotidie ad mortuam noctu perpetua lucerna. Auctor *Herodorus*.

Antedius Melior duos habuit liberos, *Blesum*, & *Glauciam* nomine, quos adeo dilexit, vt diem *Blesi* mortui natalem singulis annis celebraret. Mart. li. 8. Præstas hoc Melior sciente fama, Qui solennibus anxius sepulti Nomen non finis interire *Blesi*. Et demunica profusus arca Ad natalitium diem colendam Scribarum memori piæq; turbæ. Quod donas, facis ipse *Blesiarum*.

Mater *Antistia*, quum vidisset filiam à *Cn. Pompeio* repudiatam superinducta *Æmylia*, mortem sibi conseiuit.

Blauus quum audisset filium à *Triumviris* interfectum, ab iisdem impetrauit, vt interficeretur, & filio mitteretur comes.

AMOR LIBERORVM IN PARENTES.

Ataxerxes, rex persarum patris sui interfectorem dedit morti, mutata de industria cum eo lorica.

Icarum patrem *Erigones* quum agrestes Attici interfecissent, filia doloris impatiens laqueum implicuit collo. *Ovidi*. in Ibin: Quodque dolore necis patris pia filia fecit, Vincula per laquei sic quoque guttur eat.

Ais, filius *Cræsi* quum esset natura mutus, vbi tñ vidit hostilem gladium imminētē paterno iugulo, solutus dentium clastris, prorupit in verba quibus docuit affectum animi sui. *Gellius*.

Amphinomus & *Anapius*, Siculi fratres, quum *Ætnæ* incendio *Catana* vrbs, & omnia propē Siciliæ loca desflagarent: partes humeris superpositos, periculo subdixerunt. *Syllius*: Tum *Catanz* nimium ardenti vicina *Typhæo*, Et glomerasse pios quondam celeberrima fratres. Auctor *Ætnæ*. *Amphinomus* fraterq; pari submunere fortes, Quum iam vicinis streperent incendia tectis. Accipiunt pigrumque patrem, matremque senilem, &c.

Simili exemplo laudatur pietas *Aeneas*, quòd flammis vniuersam Troiam populatibus, inualido patri humeros subincurruerit, relictisque diuitiis, vnicum pignus redemerit ab incendio. Claud. Quòd si notus amor prouexit in astra Lacones, *Aeneam* Phrygio raptus ab igne pater.

Scipio adhuc puer patrem *Pœnis* hostibus circumseptū, liberauit apud Tycinum, seu Trebiam. Autore Liuiio. Staius lib. 3. Sylua. Quique tener lauis genirorem Scipio pœnis Abstulit.

Lausus, Mezentij Tyrreni filius, patrem in bello aduersus *Aeneam* seruaui, eoq̄e liberato ipse ab *Aenea* interfectus est Staius: Et Lydi pietas temeraria Lausi.

Appium à triumuiris proscriptum (dum ad supplicium quaeretur) filius humeris extulit, & incolumem peruexit in Siciliam.

Antigonus quūa ingenti prælio superasset hostem, præmium belli transtulit ad patrem, & imperium illi tradidit Cypri.

Antigona patri suo Oedipo excolato ducem se præbuit.

Rosimunda filia Cunimundi Gepidarum regis, maritum suum Alboinum regem Longobardorum veneneno suffocauit quod is Cunimundum bello victum interfecisset, & ex interfecti ceruice fecisset sibi poculum.

Leo iunior, quum annum vnicum præfuisset imperio, Zenoni patri manibus suis diadema imposuit, ipsumq̄e deinceps imperare iussit.

Alphonsus patrem suum Ferdinandum decem ac septem auroreorum millibus fuserat magno pietatis argumento.

Cleobis, & *Bison* fratres, Argiam sacerdotem matrem suam curru insidentem equorum penuria ab oppido traxerunt ad phanū, sedq̄ iugo alligarunt, quòd ius esset sacerdotē ipsam ad sacrificiū curru vehi. Autor Cicero lib. 1. Quæst. Tusc. Claud. Si vetus Argolicos illustrat gloria fratres, Qui sua materno colla dedere iugo.

ARROGANTES, SUPERBI,

gloriosi & ambitiosi.

D*Ares*, vt est apud Vergilium, fuit nescio quis gloriosus qui in ludis & certaminibus (quæ *Aneas* ad Anchisæ patris nuntulmum celebrauit in Scælia) inani brachiorum ostentatione gloriabatur, & immodicis laudibus se prædicabat: vnumquēque ad duellum prouocans, & suam vnus virtutem extollens immodicè Ver. li. 5. *Aeneidos*: Nec mora continuo vastis cum viribus effert Ora Dares, magnoq̄e virum se murmure tollit.

Misenus fuit *Aeneæ* tibicen qui deos marinos ad certamen tubæ ausus est irritare.

Numanus Remulus fuit quispiam Rutulus, qui quū multum sibi

tribue

tribueret, & immodicè placeret. Troianos in Italia obsessos arguebat imbelliæ, & mollitiæ. Verba Verg. sunt hæc: Is primam ante aciem digna atque indigna relatu Vociferans, tumidusque nouo præcordia regno Ibat, & ingentè sese clamore ferebat. Eodè teste.

Murrhanus fuit quispiam, qui antiqua generis nobilitate gloriabatur. Sic autem ait li. 12. Murrhanum hic atavos & auorum antiqua sonantem Nomina per reges actum genus omne Latinum Præcipitem seò pulo, atque ingenti turbine saxi, Excudit.

Narcissus puer liberali forma tantæ fuit superbiæ, vt pueros oēs & puellas à quibus adamabatur, nihil faceret. Oui. li. 3. Met. Multi illum iuuenes, multæ cupiere puellæ. Sed fuit in tenera tã dura superbia forma, Nulli illum iuuenes, nullæ tetigere puellæ.

Martialis illudit euidam *sosibiano*, quòd patrè appellaret dominum, qui tamen erat seruus: Sic autem ait: Et seruo scis te genitum blandeq; fateris Quum dicis dominum Sosibiane patrem.

Appion Grammaticus Alexandrinus tanta fuit arrogantia, vt ei immortalitatem polliceretur, cui opera sua nuncupasset.

Demetrius Poliorcetes, Antigoni Macedoniae regis filius, tanta fuit insolentia, vt Atheniensium legatos biennium suspensos tenuerit sine colloquio: ac demum re infecta, reuerti iusserit.

Marsyas tibiç notatur hoc vicio, quòd Apollinem ad tibiæ certamen pronocauerit, vt fabulantur poëtæ.

Meneceates medicus nullam ab his mercedem solebat accipere, quibus medebatur. Sed hoc tantum petebat, vt liberati se ipsius seruos esse faterentur, eumque Iouem dicerent.

Nestorius hæreticus factus præsul Constantinopolitanus, orationem postero die habuit ad populum arrogantiae plenam & superbiæ, qua cælum se vnicuique daturum promittebat.

C. Neuius. Comædiographus superbiâ suam testatus est Epitaphio, quod sepulchro suo iussit inscribi, Erat autè tale: Immortales mortales si foxet fas flere, Fleret diuæ camcænz Neuium poëtam. Itaque postquam orci traditus est thesauro, Obliti sunt Romæ Latina loquier lingua. Autor Gellius.

Rhemnius Palæmon grammatices gloriabatur secum natas esse literas, ac secum demum morituras Idem M. Varronem porcum appellare non veritus est.

Paulus Samosatensis hæreticus, diues factus è paupere, exereuit in superbiâ intolerabilem. Nam incedens per vicos & compira, doctrinam & literas ostentabat publicè, & notariis in propatulo, quicquid primum in buccam venisset, dictabat.

Polydamas athleta, ea fuit animi confidentia, & temeritate, vt minam scopuli, quem præuidebat casurû: expectauerit, existimâs se posse

se posse resistere: quo tamen obrutus est, vt iam diximus.

Tamyras poëta, Thax natione, ausus est cum Musis de cætu eorum tamen suscipere, ab eisdem propterea exoculatus.

Iam diximus *Theagenem* Caprum pauperem fuisse, qui habere volebat diues.

Timeus Siculus historicus gloriabatur sese Thucydidem & Philistum in historia superaturum. Auctor Plutarchus.

Ausa est *Arachne* certare cum Minerua de lanificio, vt testantur Poëtarum fabulæ.

Erat *Achila* rex Pannoniæ superbus in cessu, huc atque illuc oculos circūferens, vt elata potētia in ipso corporis motu appareret.

Poëta fabulantur *Cassiope* Cephei filiam, Nereidibus se pretulisse, vt Niopen Latonæ, Antigonam filiam Laomedontis Ioni, Lychionem filiam Dedalionis, Dianæ.

Domitianus iactabat in senatu patri se & fratri imperium dedisse, illos sibi reddidisse. Gaudebat appellatione Domini, atque etiam Dei. Vnde Eusebius: Primus, inquit, Domitiani Dominum se Deum appellari iussit. Hinc fluxerūt duo versiculi cuiusdam poetæ assentatoris, Edictū Domini, Deique nostri. Quo subsellia cetera tiora sunt. Vnde institutum est ab eo, vt ne scripto quidē, aut sermone cuiusquam aliter appellaretur. Statuas sibi in Capitolio nisi aureas, & argenteas poni permisit. Septembrem & Octobrem menses ex appellationibus suis Germanicū, Domitianūq; tractatū nominauit, quod altero suscepisset imperium, altero natus esse.

Heraclides philosophus Pontius draconē aluit, quem ferretro post mortem imponi iussit, vt ex hoc putaretur ad deos migraturus.

Maximinus iunior tanta fuit arrogantia, vt manus & pedes senatoribus præberet osculandos.

Albius poëta in Camænarum æde maxima forma statuum se posuit, quum tamen breuis admodum esset. Plinius lib. 34.

Suffenus fuit ineptissimus poëta, qui in suis operibus mirabatur plurimum sibi que blandiebatur, & arridebat. Catullus: Quem in aliqua re videre Suffenum possis.

Sesostris rex Egypti fuit adeo superbus, vt domitos reges a currum iungeret, eoque triumpharet.

Marius quidam ex plebe Boiorum ausus est se Deum facere. Auctore Cornelio Tacito.

Caius princeps se ipsum inter Diuos rerulit, & Iouis maximus nomine statuas erigi sibi imperauit.

Myxus fuit Dianæ sacerdos gloriosus, & virtutum suarum eximius præco.

Senecio fuit quispiam, qui grandia semper cupiebat dicere. Ideo

seruos nolebat habere, nisi grãdes, & argentea vasa nõ nisi grandia Cõcubinam habebat ingentis staturæ. Summis insistebat digitis, quum diceret, quò grandior videretur.

Them. sen Cyprius Hercules dici volebat, eoq̃ue nomine rem sibi diuinam fieri patiebatur.

Callipides Græcus fuit Tragœdiarum histrio, qui in ea re plurimum se mirabatur. Propterea quũ Agesilao regi occurrisset, arrogantius eũ salutauit, subinde in se ostentans, & inter astantes sese intrudens, arbitratus fore, vt comiter à rege exciperetur. Verum quum grauioribus intederet, ac ne Callipidem respectaret. Non admodum inquit, nosse me videris, õ rex, nec qui sim inaudisse. Ridens Agesilao Annon es, inquit, Callipides ille mimus?

Varius Pergæus fuit quispiam qui verbis assentatorũ corruptus, persuasit sibi se esse omniũ formosissimum, arte quoque & robore in palæstra omnes excellere, imò ne musas quæ cantare suauius. Iam diximus quonam modo *Salmonens* tonitrua mentiretur, Dei tatis opinionem sibi vendicaret.

Acco mulier ad speculum ineptè sibi blandiebatur.

sapor, rex Persarum vocabat se regem regum, participem sydæum, fratrem Solis & Lunæ.

Iulius Cæsar dicebat debere hoĩes pro legib. habere quæcũque diceret, eoq̃; arrogantix progressus est, vt aruspice tristia & sine corde exta quondam nuntiante futura diceret lætiora, quũ vellet.

Zeus adeò sibi placuit in Helena, quã pinxit, vt non expectato aliorum testimonio, hos versus ipse adiecerit: Haud turpe est Troas, fulgentesq̃; ære Pelasgos Coniuge pro tali diurnos ferre labores: Æternas facies nimis est æquanda deabus.

Marcus Drusus tâta fuit arrogãtia, vt L. Philippum Consulem, quia se interpellare concionantem ausus fuerat, obtorta gula per clientem suum adeò violenter in carcerẽ detruserit, vt multus è naribus eius cruor profunderetur. Quum senatus ad eum misisset, vt in curiam veniret: Quare non potuit, inquit, ipse ad me venit?

Cn. Pompeius balneo egressus ante pedes suos prostratũ Hipseũ ambitus reum nobilem ac sibi amicũ, iacentem reliquit contumeliosa voce proculcatum.

Alexander Macedo Iouis Ammonis filius dici voluit.

Annibal Cannensis pugnæ successu elatus, neminem suorũ ciuũ admisit in Castra, ne vlli respõsum dedit nisi per interpretẽ.

Hanno Carthaginienſis aues capere solebat, quas hãc edocebat vocem: Deus est Hanno, Adultas demum & doctas quaquauerſa emittebat vt eandem emitterent vocem. Hoc Erasmus refert in quendam Psaphonem.

Herostatus

Herostratus nominis & famæ libidine templum Dianæ Ephesig incendio dedit Autor Gellius.

Manes hæreticus prædicabat se natum virgine, deitatisque nomen sibi vendicabat.

Perpenna Consul regnandi cupiditate Sertorium inter epulas incautum occidit, vt solus principaretur in Hispania.

Amulius Numitorem, *Ariabanus* Xerxem, *Athalia* vniuersum Dauidis semen interfecerunt, vt apud suos dominarentur.

spitigneus rex Bohemorum dominandi libidine bellum gessit cum fratre Vratislao.

Empedocles, Agrigentinus poëta, in Aetnam se coniecit, vt ad superos conuolasse putaretur.

Heraclius Phocam interfecit, vt solus imperaret.

Iugurtha fratres suos Hiempalem & Adherbalem morti dedit vt Numidarum regno solus potiretur.

Constantinus Imperator Irenê matrê expulit, vt imperaret solus. *Sellus* fuit quispiam, qui quum esset pertenui fortuna, volebat tamen haberi diues.

Solebat *Calliphanes* poëta diuersorum carminum & orationum initia conscribere, ad tres aut quatuor versus, cæque pronuntiare & ostentare, vt commentum ignorantibus multiscius & eruditius videretur.

Adrianus fuit adeò cupidus famæ & laudis, vt libros à se scriptos de sua vita, libertis suis literatis dederit, qui eos suis nominibus publicarent. Autor *Ælius Spart.*

Ducebatur *Nero* æternitatis perpetuæque famæ cupidine, vnde & mensẽ Aprilem Nerone m appellauit, & Romam Neropolim constituit appellare. Autor *Sueton.*

AUDACES, ET TEMERARIJ.

POëta *Phaëthonis* arguunt temeritatem, quòd patris curru accepit regendum, quum tamen non esset idoneus aurigo. *Ouid. libr. i. Trist. Vitaret cælum Phaëthon si viueret, & quòd Opauit stulte, tangere noller quos.*

Ausi sunt *Gigantes* Ioué armis laceßere & in eũ scopulos iaculari, vt volunt Mythologorum fabulæ. Autor *Ætne*: Tentauere (nefas) olim detrudere mundo Sidera, captiuique Iouis transfere Gigantes Imperium, & victo leges imponere mundo.

Fuit & in primis temerarium *sinonis* facinus, qui fatalem machinam in medios Troianos duxerit solus, in vtraque patris aleam. Autore *Vergilio.*

Finguntur *Theseus* & *Pyrithons* irremeabiles vmbra rum domos

irrupisse

irrupisse, vt dominam Diis thalamo deducerent.

Icarus confectis à patre *Dædalo* pennis supra modum intumescens, ausus est mediocre parentis volatum deserere, & in sublime niti, donec liquefactis à sole pennis, præceps deciderit in mare. *Quid. li. i. Trist.* Dum petit infirmis nimium sublimia pennis *Icarus*, *Icarus* nomina fecit aquis.

Crotoniates Atilo nimia roboris confidentia tentauit arbores elidere.

Bellerophon insidens *Pægaso* per medium aërem ferri voluit, *Iason* & *Typhis* vitam ventis primi commiserunt, & vias maris (quas natura negat, teste *Claudiano*) aggressi sunt, *Tristes Hyadas* rabiemq; noti infames scopulos, *Acroceraunia*, & mare turbidum, vt ille, siccis oculis prospicientes.

TIMIDI ET METICULOSI.

Rehlochus scripsit, satius esse clypeū abicere, quam interire. Vnde & *Lacedæmonij* suis eum finibus iusserunt excedere. Notatur apud *Aristophanem cleonimus*, quod abiecerit clypeum.

Theagenis fuit adeo supersticiosè timidus, vt domi haberet *He-cathes* simulachrū, nec vsquam pedem moueret, nisi illo consulto.

Artemon apud *Græcos* metu fractus & stupidius, diu intra dom⁹ sepe se continuit duobus seruis æreum scutum supra eius caput sustinentibus, ne quod noxium superne excideret. Si quando autem tecto egredi cogereetur, lectica tecto adoperta gestabatur.

Cn. Pacienus sinistrae manus digitos sibi amputauit, ne bello *Ita-lico* militaret.

Timebat *Pisander*, necubi animæ suæ occurreret, à qua viuus esset destitutus.

Dionysius eo formidinis progressus est, vt cultros metuens tonforos, candente carbone sibi aduteret capillum. Quin & tondere filias docuit, ferro tamen remoto: instituitque, vt cadentibus iuglandium putaminibus barbam adurerent.

Aristogiton fuit *Atheniensis* quidam *Sycophanta*, qui *Martem* habebat in lingua, & nunquam non loquebatur de bellis, vt propterea bellicosus appareret, quum tñ re ipsa foret meticulosus. Proinde quum die quadam intellexisset exercitum parari, & conuocari milites, simulata valetudine crus obligauit, & baculo innixus in publicum se protulit claudicatem simulans. Quod vbi primum conspicatus est *Phocion*, cognita primo intuitu hominis va-lentia, exclamauit: *Aristogiton* claudicat.

Aristophanes & *Lucianus* induxerunt *Plutum* quendam omnia formidantem.

Demosthe

Demosthenes pro ignauo & maximè timido accusatus est, quòd in propria causa dicturus prius aufugerit, quàm deueniret in iudicium.

Lycas furentem fugiens *Herculem* complexus aras tremebunda manu mortem metu consumpsit, vt nimio de metu exanimatus mortem sensisse non videatur.

Taurea Campanus, verbis quàm re ferocior, *Claudium Asellum* militem Romanum superbis comminationibus ad duellum irritauit vltro; vbi autem ventum est ad conflictum, repente concitato equo fugam arripuit, & aufugit Capuam.

Athanasius Alexandrinus artifites, impar *Arrianorum* inuidia sex annos in profundissimo cisternæ lacu metu mortis deliruit.

Quum *Diocletianus* multos idolis sacrificare nolentes morti dedisset, vnus omnium *Marcellinus* pontifex ad simulachra demonum metu mortis immolauit.

Iurauerat *Petrus* apostolus, se non defecturum à Domino, etiam Apostoli omnes hoc fecissent; vbi tamen ventum ad discrimen, subducit se periculo, & secutus est à longè, captumque ter ante gallicinium negauit, impietatis Iudaicæ metu.

Perses rex Macedoniæ fractis opibus regni humiliter & abiectè prouolurus iacuit ad *Æmylij* pedes.

LITIGIOSI.

Parnus fuit quispiam, qui ob amissam nauiculã obuiis quibusque litigabat. Hinc adagium, Disceptare ob Parni scaphulam, id est, ob res minutulas, multum mouere litium & querelarum.

Solebat *Patacion* bonis viris calūnias struere, eoque turpi questu rem domesticã augere. Hinc adagium. Patacione calūniosior.

Anus quæpiam fuit *Piolemau* quæ quoad vixit, lites agitabat, nec vnquam ab agendis causis feriebatur. Autor *Diogenianus* apud *Erasmus*.

Eurymimus fuit calumniator, qui dissidium inter *Castorem* & *Pollucem* conatus est serere, alterum apud alterum insimulans.

Hyperbolus fuit quispiam mirum in modum appetens litium. Hinc adagium. Ultra *Hyperbolum*.

Gellius scribit *Xanippem* Socratis vxorem morosã fuisse admodum, & iurgiosã: quod etiam de altera eius vxore *Myrte* Aristidis filia prædicatur. Ambæ enim in muliebres contentiones propter ipsum Socratem deueniebant.

Herodotus scribit *Euristhenem* & *Proclum* fratres vbi adoleuerunt, per omne vitæ tempus inter se dissensisse, & eorum posteros itidem perseuerasse.

Empedoclem aiunt iis fuisse moribus, vt assiduè simultatem cum aliquo

non meher
sed quia
vita sua
toti ecclesie
proficere
bat. Vbi
Dei in
mactes se
gere.

aliquibus susciperet, easque pertinacissimè exerceret.

Notum est quemadmodum *Etheocles & Polynices* fratres mutuo dissidio ad certamen, & mutuam mortem venerint regnandi libidine.

Cornelius Tacitus ait, *Verginium* seditionibus obnoxium fuisse. *Plinius* scribit discordiam ignotam esse *Hyperboreis* vintim, gregatimque degentibus.

Fuit *Pomponius Atticus* tanta erga domesticos facilitate, vt iurauerit se cum matre nonagenaria nunquam in gratiam rediisse, cum sorore pariter nullam gessisse simultatem.

TACITURNI.

Paulus Simplex, Pauli primi Anachoretæ discipulus, magistro iubente, integrum triennium obstinatissimè tacuit.

Discipulorum *Pythagoræ* nemo minus biennio conticuit.

Agatho lapidem in ore tenuit per triennium, vt silere disceret.

Thomam Aquinatem condiscipuli bouem appellabant, quòd semper taceret, audiretque tantum.

De silentio *secundi* philosophi iam diximus in capite de Incessuosis.

Zeno quum legatos *Antigoni* regis missos Athenas cum nonnullis philosophis ad cœnam inuitasset, ac cæteri omnes verborum multitudine doctrinam suam ostentarent, solus ipse tacuit. Silentij causam percontantibus legatis, respondit, difficillimum omnium, retinere sermonem.

HOMINES LIBERÆ, ET

importunæ loquacitatis.

Lara fuit nympa, cui *Iupiter* linguam abstulit, quòd furtiuos eius amores *Iunoni* reuelasset. *Ouid.* li. 2. *Fast.* *Iupiter* intumuit, quaque est non vsa modestè Eripit huic linguam, &c.

Tantalum apud inferos damnatum aiunt, quòd deorum secreta hominibus reuelasset. *Ouid.* *Quærit* aquas in aquis, & poma fugacia captat *Tantalus*, hoc illi garrula lingua dedit.

Daphilas grammaticus in *Thorace* monte cruci affixus est, quòd regem maledicis carminibus incesseret.

Anaxarchum ob petulantes iniurias *Anacreon* *Cyprius* in pila contundi iussit.

Calisthenes liberius cum *Alexandro* locutus, eiusdem mandato ad iudicatus est morti. Hæc autem eius verba ad *Alexandrum* fuisse feruntur. Si deus es, beneficia largiri mortalibus, non sua debes eripere. Si homo, id quod es, semper te esse cogita.

Lacedæmonij libros *Archiloci* ob solam dicacitatem, & ingenij virulentiam ab vrbe sua summoerunt, ne illorum lectione corru-

ptum aliquid imbiberent lectores.

Dionysio inquirenti, vbinam terrarum exquisitius haberetur ars; *Antiphon* Sophistes respondit, optimum se nosse Athenis, vbi statuas habebant *Armodius* & *Aristogiton* tyrannicidæ. Innebat autem *Antiphon* *Dionysium* esse dignum, qui ab huiusmodi hominibus interficeretur. Quæ petulans & verbosa dicacitas homini malè cessit.

Sufarion, *Machnes*, *Cratinus*, *Aristophanes* & *Eupoli*, Græci poetæ, flagitia hominû tanta libertate insectabâtur, vt opus fuerit lege, quæ maledicam illam & effrænem mordendi licentiam cohiberet, & comprimeret. De quibusdam horum meminit *Horatius* dicens: *Eupolis* atque *Cratinus*, *Aristophanes*que poetæ. Atque *Allij*, quorum comœdia prisca virorum est. Si quis erat dignus describi, quod malus aut fur, Quod mœchus foret aut sicarius, aut alloqui *Famosus*, multa cum libertate notabant.

Meuius poetæ *Metellos* ac *Scipiones* suis versibus ausus est profcindere. Propterea *Metellus* consul hoc ei versiculo respondit: Dabunt malleum *Metelli* *Meui* poetæ. Tandem autem propter nimiam illam in scribendo maledicentiam à triumuiris in vincula coniectus est, & in carcerem detrusus.

Audax fuit & licentiosum *C. Memmij* verbum, qui ausus est obicere *Cæsari*, tanquam pathico, quod steteret ad cyathum *Nicomedi* regi inter exoletos.

Antigonus rex *Theocritum* *Chium* occidit propter salsum & mordax scomma ab eo de se dictum. Quum enim quasi puniendus ad *Antigonum* raperetur, solantibus eum amicis ac spem pollicentibus, quod omnino clemetiam regis experturus esset, quum ad eius oculos venisset: respondit, Ergo impossibile mihi dicitis spem salutis. Quo verbo illudebat regi, quod altero oibatus daret otulo. Autor *Macrobius*.

Nullum opus tam absolutum esse poterat: quod non calumniaretur *Nomus*. Idem *Sandalium* *Veneris* *Praxitelicæ* culpauit, quum *Venerem* ipsam non posset.

Oscus fuit quispiam natus ad contumelias omnium ingenia impingendas. Nulli non inussit notam. Autor *Seneca*.

Medius fuit quidam ex *Alexandri* adulatoribus, qui calumnia in quemuis iactabat, & alios ad idem opus hortabatur.

Iam docuimus quàm liber & petulans *Demochares* Atheniensium legatus in sermone apud *Philippum* regem fuerit.

Timagenes historicus *Augustum* & vniuersam eius familiam maledicis verbis, probrosisque conuiciis, ausus est denigrare. *Benigæus* tamen *Imperator*, ad vindictam satis habuit ei domo sua inter-

terdicere.

Straterius ætate Marci Tullij, ob cõuiciofa verba & mordaculos sermones rei capitalis iure damnatus est.

Theon fuit poëta qui sp̃iã rabiofæ loquacitatis, petulãtiffimãq; maledicentiæ. Hinc Adagium, Dente Theonino rodi.

Hipponax poëta fuit Iambographus amarulentus, & doctę mordacitatis. Hinc Hipponacteum præconium ceflit in parceriam.

Zuili quoque mordacitas proverbio locum fecit. Nam & poëtarum principem Homerum aufus est fuis fcriptis laceffere.

Afopus Delphos profectus gentis illius iram in fe conuiciis & contumeliofis apologis concitauit.

VERACISSIMI.

Pomponius Atticus nec mendacium dicebat, nec pati poterat.

Benius abbas qui in Thebaidis folitudine vixit, nunquam vifus est iurare, nunquam mentiri, nunquam irafci, nunquam verbũ otiofum dicere.

Hor abbas nunquam mentitus est, nũquam cuiquam maledixit.

ASTVTI, ET FRAVDVLENTI.

Ismenius Thebanus legatus ad regem Perfarum miffus, quũ fci-
ret ex cõfuetudine gentis, nihil ab ipfo rege impetrari poffe, ni-
fi prius quis adorans procumberet: vbi in eius fuit confpectu, an-
nulum de industria ad pedes cadere permiffit, vt in eo colligendo
reclinatus, videretur adoraffe regem.

Athenienfibus in expeditionem Siciliæ nauigaturis *Menfon* A-
ftrologus infaniam mentitus est, vt onus detrectaret.

Papirius Prætexus ductus à patre in fenatum, quum arcana
quædam illic audiffet, teuerfus domum, & interrogatus à matre
quidnam actum effer in fenatu: ad declinandas importunas eius
preces, refpondit, conffitutum effer vt vni viro duæ nuberet vxo-
res. Autor Gellius.

Pyleftratus timens primores Athenienfium, voluntariis affectus
plagis in publicum processit, vbi de principum crudelitate que-
ftus populum concitauit ad vlcifcendam fictam iniuriam.

Quo actu vfa fit *Phryne* meretricis in Apellem, iam diximus in
capite de Meretricibus.

Scyllis Sicyonius tanto aftu claruit, vt quo tempore Xerxes im-
minebat Græciæ, Perfarum nauium rudetes & anchoras natando
& vrinando præfunderet.

Ladislaus, rex Poloniæ, Cracouiam oppidum obfeffum ad dedi-
tionem cõpult opinione castrẽfis copię, Stragemate deceptrum
quum montes fatina integri mandauiffet.

Thefpompus Lacedæmonius permutato cum vxore habitu euafit

è carcere vt mulier.

Pyrrhander fuit lycophanta quispiam egregiè versutus, notæque malitiæ. Aristophanes apud Erasimum: Ac per Iouem fuit quidem *Pyrrhandrica* ista rethna.

Quum mortuo *Cambyse* septem Persarum magi inter se conuenissent, vt cuius equus primū soli orienti adhinniret, rex salutareretur, *Oebares* (seu vt aliqui scribūt) *Cebares* Darij equiso admissam intra equæ genitalia manum naribus equi Dariani admouit. Quo odore irritatus equus, ante omnes hinnitum dedit.

Eucrates fuit versutus quispiam, qui aliquo prætextu suffugiabant semper, si quando fides esset præstanda. Hinc adagium natū, Vias nouit quibus effugit *Eucrates*.

Cantharus fuit quispiā impostor & maleficus apud Athenienses.

Phrynondeus fuit etiā versutus & maleficus, summūque malarum rerum artifex. Vnde quotiescunque hominē insigniter malū volebant innuere, *Phrynondam* appellabant. Aristophanes apud Erasimum: Sceleratè tu, ac *Phrynonda* & impurissimè.

Vlysses & *Sisyphum* vastos admodum fuisse pro comperto est. Vnde *Homerus* apud Erasimum: *Sisyphus* in terris, quo non altior alter.

Ciphissodorus, *Pantoleon*, & *Maireas* impostores fuerunt apud Alexandriam, qui vastis quibusdam commentis spectantes eludebant.

Sertorius, vt est apud *Gellium*, in temporibus difficillimis mentiebatur ad milites, si mendaciū prodesset: & literas cōpositas pro veris legebat, & somnium simulabat, & falsas religiones conferebat, vt his rebus militum animos quoquò velleret induceret.

Dionysius tyrannus citharædo cuidam sibi plurimum grato, in spectaculis multa pollicitus est: neq; tamen sequenti die erogauit quicquam: mercedem verò reposcenti, hoc modo respondit, Abunde tibi gratiam retuli citharæde. Quantò enim tempore oblectasti canens, tantò etiam sperans es oblectatus.

Hyperbolus fuit quispiam *Chremidis* filius, versutia in fallendo præsignis. Nam quum lucernas factitaret, plumbū immiscebat eæ, vt ponderosiores factæ: maius demererentur pretium.

Antonio Athenas intranti quum ciues vrbs obuiam processissent, dixissentque, esse sibi *Mineruam* nubilem, quam *Liberio* patri (ita enim eum vocabant assentandi studio) despondere vellent, arrepta occasione ducturum se respondit, sed oportere futuræ præ mille dari talenta nomine dotis.

Iulius Cæsar in obeundis expeditionibus exercitum nunquam duxit per insidiosa itinera, quia prius locorū situs experiretur, nec

ante in Britanniam transfuxit, quàm portus & nauigationem, & cessum ad insulam explorasset.

Cyrus Massagetis in se irruentibus castra reliquit diripienda, vt cibo potuque graues & somno deditos postmodum aggredere-
tur, & vinceret, vt accidit.

Annibal Romanam Classem adortus, serpentes fistilibus vasis
inclusos in hostem nihil tale sperantem ei aculatus est, & inspe-
rata formidine conuulsos in fugam vertit.

Alexander tertius Pont. Max. Venetias habitu serui fugies, ma-
nus Federici subterfugit.

Boemundus Roberti regis Siciliae frater ab expeditione Hieroso-
lymitana rediens, quum per fines Alexij imperatoris inimici tra-
sire cogereetur, se clausum in loculo vt mortuum ferri iussit, eoque
modo manus hostiles euasit.

VERSIFORMES, SEV IN VARIAS

Formas mutabiles.

M*etra* filia Eriichthonis, vt fabulantur poëtae, in varias for-
mas sese commutabat. Ouid. lib. 8.

Nunc equa nunc ales, modò bos, modò ceruus abibat.

Hinc adagium. Mutabilior *Metra* Eriichthonis.

Achelus dimicans in Herculem pro *Deianira*, quum videret se
multò inferiorem viribus, in serpentem primò, deinde in taurum,
postremò in fluuium sese transformauit. Vnde apud Ouid. li. 9. sic
loquitur: Inferior virtute meas diuertor ad artes, Elaboroque viro
longum formatus in anguem.

Periclymenus Nestoris frater beneficio Neptuni in quascunque
formas se comutabat. Idem lib. 12. Mira Periclymeni mors est cui
posse figuras Sumere quas vellet, rursusque reponere sumptas Ne-
ptunus dederat.

Eadem transformatio tribuitur *Protheo* Oceani & *Tetyos* filio.
Hinc adagium *Protheo* mutabilior. Vertumnus dicitur à Latinis.
Ouid. lib. 1. Fast. Ille suam faciem transformat, & alterat arte: Mox
domitus vinculis in sua membra redit.

INGRATI.

T*heseus* Ariadnam Minois filiam, cuius beneficio labyrinthum
euaserat, reliquit in Chio insula. Ouidius li. 8. Comitemque
suam crudelis in illo Littore destituit.

M. Portius Cato seruos senio confectos tanquam bruta solebat
ellicere & exponere venales.

Cræsus Lydorum rex *Cyrum* Persarum regem, à quo primum vi-
ctus, & impunitatem & veniam acceperat, armis iterum laceffuit.

Pharnaces in amicitiam à *Pompeio* receptus, *Mithridati* patri

no bellum intulit.

Romani *Scipionem* illum Africanum, cuius auspicio æmulam imperij sui Carthaginem sub iugū redegerant, & *Asdrubalē* superauerant, accusatū à *Petilio* in ius vocauerunt, atque proscripserunt, quòd pecuniam Asiaticam non totam in ærarium retulisset.

Ludouicus Pius, caroli magni filius, à filiis in carcerē cōiectus est,

Amalafantha, Gothorum regina interfecta est opera cuiusdam *Theodori*, quem tamen regni consortem delegerat.

Iustinianus imp. *Belisariū* ducē ex oculauit, cuius tamē ductu *Persas* in oriente, *Vandalos* in Africa, & *Gottos* in Italia superauerat.

Demophoon *Thefei* filius *Phyllidem* reliquit, & ad laqueū impulit, cuius tamen hospicio fuerat vsus, quum ab expeditione *Traiana* rediens, delatus esset in *Thraciam*.

Iason quoque *Medeam*: cuius opera vellus aureum surripuerat, & draconem effugerat, abdicauit, superinducta *Creusa* filia regis *Creontis*.

Decebalus, rex *Dacorum*, victus à *Traiano*, & venia donatus, Imperatorem denuo sollicitauit ad Bellum.

Friscus, filius *Actij* *Ferrariæ* principis, patrem in carcerem cōiectum ibidem mori cōegit, ob inductam nouercam.

Cicero iussu *M. Antonij* *Triumui* interfectus est à *Pompinio*, quem tamen capitis reum defenderat.

Lucius *Ostius* tempore bellorum ciuiliū, patrem suum *Annulim* proscripsum, quem *triumui* ad supplicium perquirebant, latentem prodidit, vt eius bona acciperet.

Darius consilium cepit de interficiendo patre *Artaxerxe*, à quo tamen rex per indulgentiam creatus fuerat.

Imperator *Henricus* quintus *Henricū* patrem maceravit carcere vincula, quòd post mariti mortem secundas tentasset nuptias.

Phraates patrem suum *Orodem* regem *Parthorum* interfecti. *Romanus* iunior matrem à se reiecit, & animi dolore, quem illa de filij ingratitude conceperat, ad mortem compulit.

Michael *Calaphates* imp. *Zoen* matrem imperio spoliavit.

Michael *Thraulus* *Leonem* imp. de medio sustulit, cuius tamen beneficio multas dignitates fuerat assecutus.

Diomedes *Direpta* *Troia* rediens in patriam, ventis delatus est in *Libyū*, vbi *Lycus* rex *Marti* hospites immolabat. *Calirrhoe* verò *Lyci* filia, *Diomedem*, cuius amore flagrabat, liberauit ab insidiis paternis. At ille spreto salutis autore enauigauit, vnde puella dolore animi se suspendit.

Eodem modo *Calphurnius* *Crassus* *Balsacciam* puellam rellequit

tuius tamen beneficio mortem euaserat in Massilia.

Xerxes filium Pythij Bithinij medium discindi iussit, quum tamen pater regem ipsum cum toto exercitu hospitio suscepisset. *Tattius*, rex Sabinorum, Tarpeiam puellam viam defodit, cuius tamen beneficio Capitolium expugnauerat.

Alexander immemor primæ nutritionis & lactis, quod ab Hellanice nutrice infans biberat, eius filium Clitum interfecit.

Commodus Imp. interfectus est insidijs Martiæ concubinæ suæ.

Constantinus Leonis filius Irenem matrem imperio deiecit.

Ilacius Angelius imp. ab *Alexio* fratre quem captum à Turcis redemerat, per summum scelus oculis imperioque priuatus est.

Alexius demum interfectus est à Muziphlo quodam ignobili, quem tamen ad summum dignitatis gradum exulerat.

Magna fuisse *Aeneæ* in Didonem ingratitudo, si post benignum eius hospitium, oblataeque vltro nuptias eam reliquisset, vt Verg. fabulatur.

Cæsar Tyberius, toto triennio quo viuente matre absuit ab vrbe Roma, & moram traxit in secessu Capreatum, semel omnino matrem, nec amplius quam vno die paucissimis vidit horis. Mortuam demum quum intellexit, non prius accessit ad exequias, quam corrupto & tabido corpore. Funicratam prohibuit consecrati, eiusque testamentum pro irrito habuit, atque vnum ex his interfecit, quibus illa moriens funeris sui curam mandauerat.

Thrasimundus Pharsaldo patri suo, Spoletanorum duci, caput in modum presbyteri rasi, vt principatum arriperet. Autor Paulus Diaconus.

Hercules adhuc puerulus præceptorem Linum interfecit, quum ab eo ob tardius ingenium culparetur. Autor Ioan. Annus in Berosum. Quam ingrata fuerit *Tullia* in parentem atque inhumana, iam in capite de Crudelitate diximus.

Paris Helenam vxorem Menelai, à quo tamen benigno susceptus fuerat hospitio.

Athenienses Miciadem pro Marathonis trophæis carcere macerarunt.

Syracusani Dionem, cuius opera libertatem receperant, eiecerunt ac deinde reuocatum interfecerunt.

Aristidem Athenienses in exilium miserunt beneficiorum eius immemores.

IUSTISSIMI.

Ripheus Troianus fuit quispiam, quem Verg. li. 2. Æn. iustissimum fuisse ait his verbis: Cedit & Ripheus iustissimus vnus, Qui fuit in Teueris, & seruantissimus æqui.

De *Emathione* Quid. li. 8. Met. Emathion æqui cultor, timidusq; deorum.

Idem lib. 6. Met. de *Erichtheo* sic meminit: Sceptra loci rerumq; capit moderamen Erichtheus: Iustitia dubium est validisne potentior amnis.

Hermes Ægyptius tanta fuit æquitate & iustitia, vt quum quid emeret, iustum semper exolueret pretium, cariusque emeret quam venditor æstimaret.

Bocchyri rex fuit Ægyptiorum, adeo incorruptæ in iudicandis litibus iustitiæ, vt si quem magnopere iustum significare vellent, Bocchyrim appellarent. Autor Suidas apud Erasmum.

Chiron fuit Centaurorum iustissimus. Germanicus in Arato: Hic erit ille pius Chiro iustissimus omnes Inter nubigenas, & magni doctor Achilles.

Aristophanes Messenius tanta fuit æquitate, vt quosdam exlociis interfecerit, quod puellas virgines stuprare voluissent.

Mari philosophus ex Laodicea fuit omnium ætatis suæ iustissimus.

De *Zeleni* æquitate iam diximus capite de Seuerissimis hominibus.

Quum *Philippus* in tribunali dormitans aduersus Machedam quandam pronunciaisset, vbi vigilantior factus cognouit factam Machedæ iniuriam, non rescidit quidam iudicium, sed iniustam ipse exoluit multam.

Idem rogatus ab Harpalo, vt Crateta eius familiarem iudicio liberaret: eum, inquit, rectius est, quam nos ob ipsum malè audire.

Aristides ab incorrupta æquitate Iusti cognomen apud Athenienses meruit. Idem interrogatus, quid esset iustitia: Nil, inquit, alienum desiderare.

Aiunt *Biblim* fuisse virum tantæ integritatis & abstinentiæ, vt quum inter eundem reperisset aliquid alienum, omnino intactum præteriret.

Philoxenus poëta maluit reduci ad fodinas lapidarias, quam contra animi iudicium carmina Dionysij probare.

Biantis Prienæi integritas in iudicandis causis sequenti prouetbio locum fecit, Prienensi pollere iustitia.

Prodicus fuit quispiam apud Græcos in iudicandis litibus & arbitriis inter dissentientes amicos acerrimi iudicij.

Alexander Seuerus Imp. tanta fuit æquitate, nullas vt vnquam sanciret leges, nullam cõstitutionem sacraret sine viginti iuris peritis, & doctissimis ac sapientibus viris: nec vlla in re iudicij ferret quin prius iret per sententias singulorum, & scriberetur quid quisque dixisset. Quum de iure aut negotijs tractabat, solos adhibebat doctos

atos & disertos. Si de re militari, milites veteres & senes. Si vnquã furẽ vidisset iudicẽ, paratũ habebat digitum, vt illi oculũ erueret. Tanto odio prosequeretur iudices, qui furorũ fama laborassent, vt si eos casu aliquo videret, commotione animi cholera stomacho euomeret, toto vultu inardescente. Autor Lampridius.

Vrsus Nolanus tanta fuit iustitia, vt ne lapis quidẽ vnus in Nolanas aedes (quas inchoauerat) nisi soluta merce conuectus fuerit.

Herodotus scribit, *Mycerinum* Cleopis filium omnes Ægypti reges æquitate & iustitia superasse. Si quis apud eum conquereretur de re aliqua furto sibi sublata, sua ipse pecunia iacturam conquerentis refarciebat & iniuriam.

Darius Scithen Zancleorum regem censuit omnium quos vidisset, iustissimum, Auctor Herodotus.

Idem ait *Glaucum* Lacedæmonium Epycidis filium, tam celebri & incorrupta fuisse iustitia, vt ad eum videndum multi alienigenæ Spartam conuenirent.

T. Manlius iuris pontificalis peritus, iudex inter Macedonas accusatores & filium constitutus: audita causa, ita pronuntiauit: Quum probatum sit Silanum filium meum pecuniam accepisse, ipsum repudio, & prole mea indignum iudico, prorinũsque à conspectu meo abire iubeo.

Tranquillus ait *Augustum* tanta fuisse æquitate, vt nulli vnquam genti sine iustis, necessariis causis bellum intulerit.

Camillo Phalisco obsidenti ludimagister liberos Phaliscorum, tanquam spatianti causa extra murum eductos tradidit: dicens, repetendis obsidibus ciuitatem imperata facturam. Camillus non solum spreuit perfidiam, ac magistrum reuinctis post terga manibus, pueris dedit verberandum, & ad parentes cum plagis reducendum. Phalisci ob hanc iustitiam sponte deditionem fecerunt. Claudianus in Rufinum: Ductosq; Camillus Trans murum pueros obfessa reddidit vrbì.

Timochares, seu, vt aliis placet, *Nicias*, Pyrrhi Epirotarum regis medicus, quum ad Fabricium accessisset, promississetque se pacta mercede præministraturum Pyrrho venenum: Fabricios non tantum aduersatus est facinus, ac etiam Pyrrhum hostem literis monuit, vt à domesticis caueret insidiis. Autor Valerius & Antias apud Gellium.

Cato & Phocion præcipuis amicis quandoq; aduersabantur causa seruandæ æquitatis. Autor Plu.

Timoleon Corinthius, quum nullis precibus fratrem posset inducere ad exuendam tyrannidem, eius interfectoribus adiutorem se præbuit.

Cambyfes iudicem sibi charissimum, quòd perperam & iniquam sententiam tulisset, corruptus pecunia, euestigio comprehendit iussit, & pelle ex toto eius corpore detracta tribunal iudicum inferni, vt aliena fruerentur insania, eoq̄ue periculo rectius iudicarent.

INIVSTI.

Vltimus regum Romanorum *Tarquinius* vir fuit iniustus, vt docet Ouid. lib. i. Fast. dicens: Vltima *Tarquinius* Romana gentis habebat Regna, vi, iniustus, fortis ad arma tamen.

Amulius, Numitorem fratrem regno expulit, & paruulos nepotes perdendos in Tyberim deuouit. Oui. li. 3. Fast. Hoc vbi cognouit contemptor *Amulius* æqui, Nam raptas fratri victor habebat opes, Amne iubet mergi geminos.

Themistocles monitus à quodam, vt æqualem se præstaret in iudicio: Absit, inquit, vt ego dum potero, non magis amicis fauere cunctis in rebus.

Panis rex Chalcidis *Hesiodum* Homero prætulit, vt *Midas* a grestem *Panos* cantilenam *Appollinis* musicæ.

Sisammes nomen est illius iudicis, quem ob iniquam sententiam à *Cambyse* exoriatum prædiximus. Eius verò filius vocabatur *Othanes*, testis *Herodotus*.

Pilatus Hierosolymorum præses autorem nostræ salutis ad iudicauit morti, ne in Cæsaris offensionem impingeret.

PRODITORES, PERIVRI,
& perfidi.

L*omedon* Neptuno & Apollini murorum Troiæ conditoris pactam denegauit mercedem. Verg. lib. 4. *Laomedontæ* sentis periuria gentis.

Metius Sufferius, quum apud Albanos summam rerum teneret, à Romanis in auxilium cõtra *Fidenates* vocatus iure societatis, venit quidem, sed in ipso prælio ad hostes defecit. Propterea *Tullus Hostilius* parta victoria eum religauit ad binas quadrigas, hisq̄ in diuersa rapiètibz membratim discerpfit. De perfidia *Thefeus* in *Ariadnam*, *Iasonis* in *Medeam*, *Demophoontis* in *Phyllidem*, *Aeneas* in *Didonem*, iam diximus in capite de ingratis.

Sinonem Vergilius fabulatur fuisse Græcũ nescio quem periurum qui suis mendacijs & perfidia Troianos eluserit, & fatale machinam vatibus nequiquam reclamantibus intra muros duxerit. Ver. li. 2. Talibus insidijs periuri quæ arte *Sinonis* Credita res, &c.

Curio quũ prius effèt inimicissimus Cæsari, mutata postea voluntate, factus est acerrimus eius propugnator, quum ab eo liberatus esset, maximo ære alieno. Vnde *Lucanus*: *Audax* venali comitatus

Curio lingua. Et alibi de eodem: Gallorum captus, spoliis & Caesaris auro Seruius ait Curionem vendidisse Romam Caesari xxvi. millibus aureorum.

Qua perfidia *Paris* Menelaum hospitem elusecit rapta eiusdem uxore, iam diximus. Hora. Pastor quum traheret per freta nauibus *Ideis* Helenam perfidus hospitem.

Eriphyle capta aureo mouili, quod ferebat *Adrastus*, maritum suum *Amphiaraum* delitescentem prodidit, vt prius dictum est.

Qua perfidia *Polymnestor* rex Thraciae *Polydorum* interfecit, dictum est in capite de Auaris.

Conuenit inter historiographos. Troiam ab *Aenea*, *Antenore*, & aliquot aliis, qui postea profugi multis fuerunt annis, proditam fuisse Graecis.

Annibal senior appellatus *Asdrubalis* filius, quum primo bello Punico totam Italiam vastaret. *Cornelium Asinam* consulem spe pacis vocatum ad colloquium Punica fraude interfecit.

Cn. Domitius *Biturum* *Aruernorum* regem specie colloquij comiter inuitatum vinxit, ligatumque Romam misit.

Fl. Fimbria *Valerium Flaccum* in Asia curauit interficiendum corrupto exercitu.

M. L. Drusus *Magulsam* *Mauritaniae* principem, quem hospitio susceperat. *Baccho* prodidit, pecunia corruptus.

L. Magius & *L. Fannius* legati a *Mithridate* ad *Sertorium* missi, defecerunt ad populum Romanum.

De *Necia* *Pyrri* medico, eiusque in dominum proditione iam diximus.

Perpenna consul *Marianarum* partium, *Quinti Sertorium*, quocum prius magna amicitia dimicauerat, inter epulas nihil sibi timentem interfecit, vt solus Imperio potiretur in Hispania.

Aulus Posthumius Albinus, missus ad bellandum *Iugurtham*, pecunia ab eodem corruptus, foedissimam contraxit pacem.

Ptolomaeus Iudaeus, *Abobi* filius, socerum suum *Simonem* *Iudaeorum* principem, conuiuio exceptum cum duobus filiis interfecit, regnandi cupiditate.

Zopyrus *Persa* denigne a *Babylonis* exceptus, urbem eorum *Dario* prodidit.

Tarpeia puella *Capitolium* *Tatio* regi *Sabinorum* tradidit.

Boluslaus tertius rex *Bohemorum*, *Moschonem* regem *Poloniae* simulatione colloquij exoculauit.

Cethegus Romanus cum *Catilina* in *Remp.* coniurauit.

Dion Syraculanus, interfectus est proditione cuiusdam *Callitatis*, quo cum summa familiaritate prius vixerat.

Cocalus

Cocalus rex Siciliae Minoem regem Cretæ, qui Dædalum persequeretur, ad colloquium prætextu amicitia inuitatum per prodicionem in thermis suffocauit.

Grimoaldus, Pipini filius, Dagobertū, Sigisberti secundi filium, fidei suæ post mortem patris eius commissum, interfecit, vt Austrasiæ regnum, cui præerat pupillus, sibi vendicaret.

Helena Deiphobum Troianum, qui post mortē Paridis nupserrat, dormientē Græcis prodidit, foribus eius apertis. Autore Verg.

Iolas Alexandri pincerna dominum suum veneno suffocauit.

Io Galeatius dux Insucrium Barnabam focerum suum, quæ simulabat se salutare velle, obuiam prodeuntem in itinere per prodicionem cepit, coniecitque in carcerem.

Myrtilus Hippodamiam Oenomai filiam curtuli certamine dimicantem prodidit pacta mercede corruptus à Pelope. Senecat. Deceptor dominae Myrtilus.

De perfidia *Septimuleij* in T. Gracchum iam diximus in capite de Auaris.

Cillicon Milesius prodita Priensibus Mileto patria, inhonestè ditatus est.

Assthenes Olynthum prodidit Philippo Macedoni.

Cleomenes Spartanus Argiuos induciarum fiducia consopitos noctu inuasit, aliòsq; contrucidauit, alios duxit captiuos.

Phrynicus fuit quispiam Lacedæmoniorum proditor.

Euribatus missus à Cræso cum multa pecuniarum vi, vt contraheret exercitum, ad Cyrum Cræsi hostem defecit.

Sedechias medicus Carolo Caluo regi ac domino suo venenè præministravit.

Harpagus Astyagem dñm suum prodidit Cyro regi Persarum.

Milo Epirotarum vrbe Papyrio Cursori spe mercedis prodidit.

Apollonius Samios qb. erat præfectus, Philippo dedit occidēdos.

Ulysses Calypso nympham, cuius hospitio septem annos fuerat vsus, fide violata deseruit. Propertius lib. 2. Sic à Dulychio inuene est elusa Calypso, vidi amatorem pandere vela suum.

Pelops filius Tatali periurio decepit Myrtilum in Hippodamie certamine, vt fabulantur poëtæ. Catullus: Periuri Pelopis vastabit tertius hæres.

FIDELISSIMI.

M Aluit *Antilus* Regulus ad supplicium redire, quàm datam Carthaginensibus fidē violare, vt iam docuimus. Syl. lib. 6. Seranus clarum nomen, tua Regule proles. Qui longum semper fama gliscente per æuum, Infidis seruasse fidem memorabere Pœnis.

De fide

De fide Penelopes in Vlyfsem, & Zopyri in Darium suis locis iam diximus.

MEMORIA CLARI.

Cneas Pyrhi legatus, Romam à domino missus, omnium Senatorum nomina edidicit vno die, quorum concessum totidem regum sibi videri tulit Pyrrho.

Mithrydates duarum & viginti gentium, quas habuit sub ditione, linguas percalluit, earumque gentium vitis sine interprete locutus est. Autores. Plinius & Gellius.

Themistocles tanta fuit memoria, vt Simonidi artem memoriz pollicenti, dixerit se malle artem obliuionis, quòd etiam meminisset, quæ noller, & obliuisci non posset quæ vellet. Autor Cicero lib. 2. de Finibus.

Julius Cæsar eodem tempore quaternas dictabat epistolas. Plinius scribit eum legere, simul dictare, & audire consueffe.

Aiunt & *Themistoclem* Arist. discipulum multæ fuisse memoriz.

Habuit *Lucullus* diuinam quandam reuin memoriam, maiorem verborum *Hortensius*, autor Cic. lib. 4. Quæst. Acad.

Seneca scribit memoriam in seipso adeò excelluisse, vt non ad vsum modò sufficeret, sed in miraculum vsque procederet. Nam duo millia nominum recitata, quò ordine erant dicta, referebat, Ducentos versus ab vltimo incipiens recitabat.

Aelius Adrianus, tanta fuit memoria, vt locos, negotia, milites absentes quòque nominibus recenseret.

Cyrus rex, nomina cunctorum militum in exercitu tenebat.

Hortensius orationem iisdem verbis scripturabat & pronuntiabat, quibus meditabatur.

Carmides in Græcia quæ quis exegisset volumina in bibliothecis, legentis modo representabat. Autor Plinius.

Esdras sacerdos, vniuersas Hebræorum doctrinas habuit in memoria.

Tanta fuit *Portio* Latroni memoria, vt quæ dicturus erat, ediscendi causa nunquam relegeret. Edidicerat quò scribobat. Dicebat ita, vt in nullo vnquam verbo memoria eù deciperet. Iubebat aliquem nominari ducem statim illius gesta ad vnguè reddebat.

Antonius Rauennas ætate Antonij Sabellici, multa rerù millia stans percipiebat animo.

Scipio in exercitu Romanorum tenebat nomina.

O B L I V I O S I E T Q V I M E M O -
ria exciderunt.

Messala Coruinus morbi diritate sui nominis oblitus est. Autore Plinio.

Bamba

Bamba rex Gotthorum haustu veneni ab Heringio successore dati memoriam amisit.

Franciscus Barbarus, *Hermolai* amicus Græcas literas (quarum prius erat doctissimus) in extrema senectute oblitus est.

Seneca scribit *Clauisum Sabinum* tam fragili, aut nulla potius extitisse memoria, vt illi modo *Vlyssis*, modo *Achillis*, modo *Priami* nomina excideret, quos tamen nouerat optimè.

Thracæ tam obtuso sunt ingenio, & ad eò infœcunda memoria vt quaternarium numerando nequeant transcendere.

Atticus, *Herodis Sophistæ* filius tanta fuit ingenij hebetudine, vt ne elementorum quidem nomina perdiscere, aut retinere vquam potuerit.

Orbilius Beneuentanus in extrema senectute excidit memoria. Vnde bibaculus: *Orbili* vbinam est literarum obliuio?

Georgius Trapezuntius in extrema senectute oblitus est literarum.

Curio pater, tam nulla fuit memoria, vt olim totam causam in iudicio sit oblitus, teste *Cicerone*.

ALII, QUI VERBA FACTI,
ri, memoria exciderunt.

T*heophrastus* apud Athenensem populum dicturus præ pudore obticuit.

Demosthenes apud *Philippum* regem *Amyntæ* filium.

Herodes *Atticus* corâ *M. Antonio*, *Heraclitus* *Lycius* *sophistæ* coram *Seuero* principe verba facturi præter spem obmutuerunt.

Bartholomæus *Sothinus* nomine suæ ciuitatis *Alexandro* *Pontifici* maximo gratulaturus, in media propè oratione excidit vt *Franciscus* *Barbarus* apud *Philippum* *Insubrium* ducem.

Hipparchion veniens in certamen cum *Ruffino* *citharædo*, spem omnium elusa conticuit: Hinc adagium, *Mutus* *Hipparchion*.

FORTVNATI, ET FOELICES.

Tyrannus *Samiorum* *Polycrates* tanta vsus est fœlicitate, vt nullum vnquam meroris argumentum in rota vita potest reperire. Nam quum ad excitandum sibi dolore anulum ingenui pretij coniecisset in mare, eundem postmodum reperit in pulchro oblato sibi à piscatore. Ad extremum verò affixus est cruci, vt diximus.

Gyges rex *Lydorum* gemmâ habuit tantæ virtutis in annulo, vt ea ad se versa videret quoscunque vellet, nemini cõspiciuus. Vnde beneficio annuli omnia consequabatur ex animi voto.

Xenophilus musicus vixit c. v. annos sine vilo corporis incommodo. Autore *Plinio*.

Antiquit

Antiquitas non paræ adscribit fœlicitati, quòd *Diagoras* Rhodius duos Olympionicas filios eodem die victores coronari conspexerit. Auctor Cic. lib. 1. Quæst. Tuscul.

Marius post septem consulatus domi suæ senex mortuus est. Auctor Cic. lib. 3. De natura deorum.

Timotheo Atheniensiu duci fœlix adeo risit fortuna, vt in omni bello facilem ac velut certam referret victoriam. Cui prosperitati invidentes æmuli Fortunâ pinxerunt, quæ in eius dormientis nasam & rhetia vrbes immitteret vltro. Quod conspicatus: Si dormiēs, inquit, vrbes capio, quid putatis me facturâ, quum vigilaro?

Quandiu Lydis principatus est *Alcimus*, perpetua vsus est tranquillitate, habuitque diuitias quantas voluit.

Apollo fœlicem pronuntiauit *Aglanum Psephidium*, qui tamen in angustissimo Arcadiæ angulo consenuerat, prædiali sui fructibus contentus.

Datylus fuit quispiam apud Athenienses, adeo fortunatus, vt illi quotidie nouus honor aceresceret.

Herodorus scribit *Aminoclem* virum fuisse Magnesium qui in excavanda terra multa pocula aurea & argentea, thesaurosque Persarum inuenerit.

Lucius Sylla apud Romanos fœlicis cognomen sibi adoptauit.

Plinius tribuit magnæ fœlicitati, quòd *Lampedo* mulier Lacedæmonia regis filia, regis vxor, & regis mater fuerit.

Berenice vocatur fœlix à Plinio, quòd filia soror & mater fuerit Olympionicarum.

In familia *Curionum* tres continua serie oratores extiterunt.

In *Fabiorum* familia tres continui principes senatus, M. Fabius Ambustus, Fabius Rutilianus, & Q. Fabius Gurges.

Q. Metello conpigit, quod optauerat, vt scilicet primarius esset bellator, optimus orator, fortissimus imperator, auspicio suo maximas res gereret, maximo honore vteretur, summa esset sapientia summius haberetur senator, pecuniam magnam bono modo inueniret, multos liberos relinqueret, & clarissimus esset in ciuitate.

Anionius Castor centesimum ætatis annum excedens, nullum adhuc corporis malum expertus erat, atque ne ætate quidem memoria, aut vigore concussis.

Enhippus rex fuit Argiuorum miræ fœlicitatis, cuius clypeum qui apud Græcos rem præclare gessissent, per urbem incedentes, ferebant honestamenti causa.

Contrâ verò inter infœlicissimos iusta causa numerandus est *Oedipus*, qui patre interfecto matrem se commiscuerit, & ex ea liberis suscepit, qui mutuis vulneribus seiplos interfecerunt.

Fr. Busæ

Fr. Busalus ciuis Romanus duos filios mutuis vulneribus se pe-
tentes vidit, totidē ob seditionē securi percussos, aliū qui nouercam
interfecerit, filiam verò quæ præsentē marito venenum hauserit.

RELIGIOSI.

L *Abinus* vxorem & liberos in via pedibus ire iussit, vt Vestales
cum sacris currui suo imponeret.

Alexander Macedo mane ante omnia diis sacra faciebat.

Ludonicus Crassus, Francorum rex, sacerdoti Eucharistiam affe-
renti obuiā proficisci voluit, quamuis grauissimo affectus morbo.

Numa instituit deos fruge colere, & mola salsa supplicare.

Tempore bellorum *Sylla* Apollinis imagunculam ferebat in
sinu quam imminente discrimine osculabatur, & velut adiutricem
inuocabat, autore Plurarcho.

Pericles suggestum assensurus diis vota faciebat, ne verbum ali-
quod inconsultē & imprudenter euomeret.

FLVVI PRAECIPVI NOMINIS.

A *Acis* fluuius est Siciliae ex Aetna scaturiens, de quo Ouid. lib. 4.
Fast. Præterit & ripas herbifer Acituas.

Albis fluuius Germaniae. Luca. Fundat ab extremo flauos Aquilone
Sueuos Albis, & indomirum Rheni caput.

Amphrysus fluuius Thessaliae, apud quem Apollo diuinitate
priuatus pauit armenta Admeti regis. Lucanus: Irigat Amphrysus
famulantis pascua Phœbi.

Anauros fluuius Thessaliae, ex Pelio monte defluens, & nullas spi-
rans auras, vt docet ratio nominis. Lucanus: Quiq; nec humentes
nebulas, nec rore madētē Aëra, nec vêtos tenues expirat Anauros.

Apidanus fluuius Thessaliae velocissimus. Lucanus: & gurgite
rapto Apidanus.

Anio, seu Anienus fluuius Italiae, nomen sumpsit ab Anio rege
ibidem submerso: cecidit in Tyberim. Sylius lib. 12. Ad genitorum
Anio labens, sine murmure Tybrim.

Arar fluuius Galliae Narbonensis, defluens in Rhodanum, adeo
lentus, vt difficile sit iudicare, vtram in partem defluat. Syl. lib. 4.
Quorum serpit Arar per rura pigerrimus vnda. Dicimus etiam A-
raris in recto casu. Claudian. Quos Araris velox, Rhodanus quos
tardior ambit. Nostro tempore vocatur Sagona.

Araxes fluuius Armeniae, ortū habet à quodā monte, qui Abon,
seu Aban dicitur. Lucan. Armeniumque bibit Romanus Araxem.

Atax fluuius ortum habet in montibus Pyrenæis, & defluit in
mare Tyrrhenum. Lucanus lib. 1. Miris Atax Latias gaudet non
ferre carinas.

Athestis fluuius Italiae celeriter fluens, effunditur in Adriaticum
mare.

mare, Luc. lib. 1. Siue Padi ripis, Atheſim ſeu propter amœnum.

Amasenus Volſcorum fluu. us. Ver. lib. 12. Ecce fugæ medio ſum-
mis Amatenus abundans Spumabat ripis.

Auſidus fluuius Appuliæ. Horatius: Dicar, quâ violens obſtre-
pit auſidus.

Albula fluuius eſt, quem nunc Tyberim dicimus. Vergil. lib. 8.
Amiſit verum vetus Albula nomen.

Almo fluuius Italiæ, in quo ſimulachrum Cybeles abluebatur.
Luc. Et lotam paruo reuocant almone Cybelem.

Arnus fluuius Thuſciæ in mare Tyrrhenum influens. Marullus:
Exul Hetruſci ſtreperem ſonanda Vallibus Arn i.

Achelous fluuius Græciæ, è Pindo Theſſaliæ monte ſcaturiens,
Etoliam ab Armenia diuidit.

Bragada fluuius eſt Africæ, apud quem M. Artilius ſerpentem
cxxx. pedum longitudine balliſtis & tormentis expugnauit: leni-
ter fuit: Vnde Luca. lib. 4. - Quâ ſe Bragada lentus agit.

Betis fluuius Hiſpaniæ, dedit nomen regioni Beticæ. Stat. lib. 2.
Syl. Graio nobilior Melete Betis. Lucan. lib. 2. - Theumque fuga-
cem. Qui ferit Heſperius poſt omnia flumina Bætis.

Boryſthenes fluuius eſt Thraciæ, multis fontibus copioſus, & con-
curſu multorum annium adoleſcens. Ab eo Thracæ vocantur
Boryſthenidæ.

Bactros fluuius eſt in ſinibus Scythiæ Aſiaticæ, à quo Bactra re-
gio & vrbs nomen ſumpſit. Luc. lib. 3. Errantes Scythiæ populi,
quos gurgite Bactros Includit gelido.

Cinga fluuius eſt rapaciſſimus, & Pyrenæis montibus in Iberum
fluens. Luca. Qua Cinga pererrat Gurgite.

Caycus fluuius eſt Myſiæ, à Teuranta Troadis parte deſuens.
Luca. lib. 3. - Et gelido tellus perſuſa Cayco.

Chalybs fluuius Hiſpaniæ, cuius accolæ vocantur Chalybes, qui
ferrum effodiunt, & ibidem temperant. Luca. lib. 4. Non Chaly-
bem gentes penitus, &c.

Cayſtes fluuius Lyciæ, cygnis abundat. Propertius: Si quæve olori
geri viſcenda eſt ora Cayſti.

Cephiſus fluuius Bœotiæ ortû habet in radicibus Parnafi, in cuius
ripa fuit olim templû Themidis, ad quod acceſſerunt Deucalion &
Pyrrha deam conſultoti ſuper humani generis reparatione. Vnde
ab oraculo illo fluuius vocatur fatidicus. Lucanus lib. 3. Bœoti co-
tere duces quos impiger ambit Fatidica Cephiſus aqua.

Cynips Libya abundat hircis, qui propterea vocantur Cinyphij.
Claudian. de laudibus Stiliconis: Quos vagus huncctat Cinyphs.

Cynus fluuius Ciliæ, Taſum urbem præterfluit. Nomen

umpfit à candido colore, quem Syri Cydnum vocant. Solinus ait, ortum eius esse ignotum. Strabo verò ait nasci in Tauro. Tibullus li. 1. At te Cydne canam, tacitis qui leniter vndis Ceruleus placidis per vada serpis aquis.

Chiumnus fluuius est Umbriæ, cuius aqua pota candidos boues reddit. Propert. lib. 3. Hic anio Tyburne fluis, Clitumnus ab Umbro Tranjite.

Cremera fluuius Italiæ, apud quem cœcvi. Fabij pugnantes à Veientibus interfecti sunt.

Danubius fluuius Scythiæ, ortū habet in quodā Germaniæ monte. Acceptis Lx. annibus euoluitur in mare. Alio nomine vocatur Ister. Horatius: Non qui profundum Danubium bibunt.

Dauus fluuius Appuliæ. Horatius. Et qua pauper, aquæ Dauus agrestium regnator, populorum.

Eridanus fluuius est nulli annium claritate inferior, auctore Plinio. Nascitur in imis radicibus Vesuli mōtis, Mox paruis fontibus adolescens, ita demum augetur aliis annibus vt se per septē ostia effundat. Velocissimus est. Alio nomine vocatur Padus. Verg. lib. 3. Georg. Et gemina auratus taurino cornua vultu Eridanus.

Enipeus Thessaliæ fluuius, apud quem Cæsar, & Pompeius congressi sunt bello: lentus est, sed mixtus Apidano fit velocissimus. Lucanus: Nunquamque celer nisi mixtus Enipeus.

Euenus fluuius descendens à Traciâ, nomen sumpfit ab Eueno homine ibidem submerso. Calydoniam præterfluit. De hoc Ouid. lib. 9. Met. Venerat. Eueni rapidas Ioue natus ad vndas.

Euphrates fluuius Mesopotamiæ ortum habet in paradiso tempstri. Secundum Strabonem in Niphate monte Armeniæ. Celsa cursu Armenias, & Cappadoces determinat. Nomen interim mutatur, pro varietate locorū. Sunt qui opinentur eum suo alueo nunquam egredi, & instar Nili Mesopotamiâ irrigare. Vnde sumpfit nomen à fertilitate, quæ accolatum lingua vocatur Euphrates.

Eurotas fluuius Laconiæ Spartam alluens. Ouid. lib. 2. Met. lib. 4. Fast. Inter ait viridem Cybelem, atraq; Celenas Amnis in sana nomine Gallus aqua.

Galesus fluuius Calabriæ quinq; millibus passuum distans à Terrento. Stat. lib. 2. Syl. Blanda Therapnæ placeant vineta Gale.

Ganges fluuius est Indiæ, cuius origo dubia est. Tendit in Orientem, augetur XIX. fluuiis nauigalibus, demum septē ostiis erumpit in mare. Tantæ magnitudinis est, vt vbi minus occupat latitudinis, octo millia passuū contineat, vbi plurimū, centum altitudinis nusquam minus viginti passibus reperitur. Hunc Cyrus rex

Perfarum in c e c l x, alueos diuisit ob amiffum ibidem equum præcipua bonitate, Luc. lib. 8. Qua rapidus Ganges, & qua Mifcus Idalpes.

Garumna fluuius à Pyrenæis montibus defluens, Celtas ab Aquitanis dirimit Aufonius: aequoream reliqui te propter amice Garumnam.

Chalyb. fluuius ex radicibus Tauri monti fcaturiens, Syros, & Paphlagonas interluit & in Euxinum mare euoluitur.

Hebrus fluuius Thraciæ, ortū habet ab Oeagro flumine, à quo vocatur Oeagrius. Vergil. lib. 4. Georg. Gurgite quum medio portans Oeagrius Hebrus.

Hypanis fluuius Scythiæ ex magna palude profuens. Propertius Quantum Hypanis Veneto diffidet Eridano. Hic fluuius fert folliculos quosdam acinis maiores, quibus quãdruptedes volucres erumpunt quæ in post meridianum tempus vsque viuunt, & volant: mox declinante sole marcescunt, & languent: occidente verò emoriuntur, vita non vltra vnum diem peracta.

Iberus fluuius vterioris Hispaniæ, nomen imposuit regioni. Catabros alluit, & Balearicum ingreditur mare.

Idalpes fluuius Idorum celebratissimus, aurum, & gemmas habere dicitur. Statius lib. 8. Theb. Ceu modo gemmiferum thyrsò populatus Idaspem. Parthiam alluit: multas facit insulas: Nomen sumpsit ab Idaspe, antiquissimo Indorum rege.

Indus, maximus est fluuius in iugo Caucafi môtis, quod vocatur Paropanyfus, aduersus solis ortū effusus. Sandus ab incolis appellatur, autore Pli. Vnde viginti recipit amnes, sed clarissimos: Idaspè quatuor alios afferentè, & Cantabrè tres. Per se verò nauigabiles Acesinum, & Hypasin. Nusquã latior est quinquaginta stadiis aut altior xxv. passibus. In occasum versus Oceano infunditur.

Iordanis fluuius in Iudæa est, eximie suauitatis. Oritur ad radices Libani ex duobus fontibus Ior, & Dan, nomine, qui simul iuncti & fluuium & fluuij nomen perficiunt.

Isara fluuius Rhodano se commiscet.

Imera fluuius Siciliæ in duos alueos diuiditur, quorū alter aquas voluit suaues, & optimi saporis, tenditque in mare Thyrrenum Alter amarus decurrit in Libycum mare.

Inachus fluuius Argiuorum nomen sumpsit ab Inacho rege. De hac Lucan. lib. 6. Nec fortior vndis Labitur auctæ pater Iñdis,

Ister, vt iam diximus, alio nomine vocatur Danubius. Propterea à poetis vocatur Binominis à duobus nominibus. Oui. lib. de Ponto: Stat vetus vrbs ripæ vicina binominis Istri.

Ladon fluuius est Atædiæ, Apollini sacer, de quo Claudianus

Plurima Parrhasius tunc inter corpora Ladon Hæsit.

Liger, seu *Ligeris*, fluuius est. Aquitanos à Celtis dirimens, vt alij qui volunt. Sunt enim qui Galliam Celticam ad Garumnam vsq; prætendant. Hic fluuius nauigabilis est, multumque absùmpt terre solito non contentus alueo. Major est eius latitudo quam Sequanæ, sed minor multo profunditas.

Lincestus fluuius aquas habet tantæ virtutis, vt inebrient instar vini.

Linternus, & *Lyris*, fluuij sunt Campaniæ. Verg. Et ambrosæ Lyris per regna Maricæ. Labitur Lyris ex Apœninis montibus: Fregellas alluit, demum labitur in lucum sacrum, quem Minturnenses religiosissimè colunt.

Lycornas fluuius est Aetoliæ. Seneca, Nec præcipitem volueret amnem Flauus rapido fonte Lycornas.

Marsya fluuius, nomè sumpsit ab illo tibicine, qui in Apollinem certare ausus est. Commiscet se Mæandro, quo cum Icarco infunditur mari.

Matrona fluuius, Celtas à Belgis dirimit: leniter satis effluit. Sequanam ingreditur prope Luteciam, & vnà Occidentalem intrat Oceanum. Octauo à Parthisis miliaria Septentrionè versus conuigit & alluit celebre multique nominis cœnobium, Gornecium nomine. Vulgares aiunt hunc fluuium eo esse fato seu periculo, vt quotidie prædam aliquam sibi corripit: quod accidit ex vorticosis foueis & voraginibus, quibus vbi que scaret.

Mæander fluuius est Phrygiæ, seu Mæoniæ, adeò flexuosus & reciprocus, vt in fontem reuerti videatur. Lydiam determinat à Cæria. De hoc Ouid. lib. 9, Non secus ac liquidis Phrygius Mæander in vndis.

Melas Bœoticiæ fluuius, Mineræ sacer, abundat oliuetis. Potos greges si albi fuerint, nigros reddit, in hoc contrarius & dissimilis Cephiso.

Meles fluuius est Asiaticus, Smyrnam alluens.

Metaurus fluuius Vmbriæ, descendens in Adriaticum sinum.

Mintius Venetiarum fluuius ex Benaco scaturiens, delabitur Mantuam. Polit. O sacris Minci celebrate Musis.

Mosella fluuius Galliæ Belgicæ.

Nar Sabinorum, seu Vmbrorum fluuius, aquas habet velut sulphureas.

Nilus Ægypti fluuius plurimum trahit limi, quo arua fecundat. Incerta est eius origo: Vnde Claudianus: -Et arcanos Nil dependite fontes. Ecclesiastici dicunt eum à paradiso terrestri scaturire. -Variis in locis mutat nomina. Septem ostiis infunditur Oceano.

Oceano. Ouid. lib. 1. Meram. Sic vbi deseruit madidos septemfluus
 agros Nilus. Arundines profert, quarum membranulæ similes
 sunt papyro. Vnde Oui. lib. 15. Perque papyriferi septemflua flumi-
 na Nili. Crocodilos habet, & Hippotamos: Alueum egreditur, &
 totam Ægyptum stagnantibus vndis alluit.

Nyphates Mædorum, seu Armeniorum fluuius, cadit ab eiusdem
 nominis monte. Sidonius: Aut vt Triferi pharetrata per arua Ny-
 phatis.

Numicius fluuius est Italiæ, in quo Æneam submersum ferunt
 nonnulli.

Oaxes fluuius Cretæ, de quo Vergil. Pars Scythiam & rapidum
 Cretæ veniemus Oaxem.

Orontes fluuius Syriæ de quo Ouid. lib. 2. Meta. Arsit & Euphra-
 tes, Babiloniis arsit Orontes.

Pæolus Lydiæ auras voluens arenas.

Padus Italiæ, qui alio nomine vocatur Erydanus, Poëtæ fabu-
 lantur in hunc cecidisse Phaëtonem excussum polo, vnde & Phaë-
 thonteus dicitur. Martia. lib. 10. Et Phaëtoni qui petis arua Padi.

Peneus flu. Thessaliæ, Macedoniam dirimit à Magnesia. In eius
 ripa poëtæ fabulantur Daphnem in laurum fuisse conuersam, que
 propterea vocabatur Peneia.

Permessus fluuius Bœotix, sacer Musis, à cuius nomine vocatur
 Permessides.

Phasis celebratissimus est Colchorum fluuius. Lucan. Colcho-
 rum qui rura facit ditissima Phasis.

Rhenus Belgas diuidit à Germanis. Mirabile est, quod de huius
 natura scriptum legitur. Aiunt enim fluuium hunc Celtarum infan-
 tes intra suum sinum coniectos, si polluta matris pudicitia essent
 suscepti, tanquam impuri lecti vindicæ rapidis vorticibus suffoca-
 re cõsuesse. Quos autè sensisset legitimo & impoluto natos ma-
 trimonio, in portum placidis aquis extulisse. Hoc legitur in qua-
 dam Politiani epistola ad Iacobum Cardinalem Papiensem.

Rhodanus fluuius velocissimus, ortum capit in Alpibus: tardum
 Ararim proximè Lugdunum secum arripit: auctus demum Isara
 & Druentia, duobus ostiis in Tyrrenum mare diffunditur.

Rubicon flu. Italiæ, de quo Luca. Fonte cadit modico, paruisque
 impellitur vndis Puniceus Rubicon.

Sarnus, & *sebetus* fluuij sunt Campaniæ.

Sequana fluuius Galliæ, Celtas dirimit à Belgis, Parrhisiorum
 Luteciam alluit, multisque afficit commoditatibus. Eò enim com-
 portantur ligna, vina, & cætera quæ vrbì conducunt.

Sicoris fluuius Hispaniæ iuxta Ilerdam, Lucanus libro. 4. in Plz

cidis prelabitur vndis Hesperios inter Sicoris nō vltimus amnes.

Simois fluuius Troadis, apud quem Venus ex concubitu Anchisæ genuit Æneam. Vergilius: Tu ne ille Æneas, quem Dardanio Anchisæ Alma Venus Phrygij genuit Simoentis ad vndam?

Stymon fluuius Thraciæ, à cuius nomine Thraces vocantur Strymonij.

Sperchius flu. Theſſaliæ, de quo Ouid. lib. 1. Meta. Populifer Sperchius, & irrequietus Enipheus.

Tagus fluuius Hispaniæ aurifer.

Panaïs flu. Scythiæ ex Riphæis montibus defluens.

Thermodon flu. est eiusdem regionis, ad cuius ripas Amazones feruntur habitasse. Ouid. lib. 4. de Ponto: Et tu fœmineæ Thermo- don cognite turbæ.

Tybris, quum prius Albula dicaretur, nomen sumpsit à Tyberino rege ibidem submerso.

Ticinus fluuius Italiæ.

Tygris fluuius Armonicæ maioris.

Timauus Venetorum, de quo Lucanus lib. 7. Atque Antenorei dispergitur vnda Timai.

Trebia fluuius Italiæ, ex Apennino in Rhodanum influens, nobilitatus secūda Annibalis victoria & clade L. Sempronij cōsulis.

Ufens fluuius Italiæ, ex Alpibus decidit in Padum.

Xanthus fluuius Troadis. Vergil. Non Simois tibi, nec Xanthus, nec Dorica castra Defuerint. Hæc sunt nomina fluuiorum præcipui nominis. Infinitam aliorum turbam omisimus de industria.

FLV VII AVRIFERI ET GEMMIFERI.

T*agus* Hispaniæ. Iuuenalis: Quod Tagus & rutila Pactolus voluit arena.

Hermus Lydiæ. Stroza filius: Quó ve Metalliferis egerit Hermus aquis,

Idaspes Indiæ. Claudianus: Auriferum veniam poturus Idaspem. Staius libro 8. Ceu modo gemmiferum Thyso populatus Idaspem.

Pactolus Asiæ. Lucanus lib. 3. Passaq; ab auriferis tellus exire metallis Pactolon. Verg. lib. 10. Pactolusque irrigat auro.

Arimaspus Scythiæ fluuius, aureas quondam habuit arenas.

De fluuiis quibusdam auriferis Claudianus: Non Tartessiacis illum fatiaret arenis Tempestas preciosa Tagi, nō stagna rubentis Aurea Pactoli, totumq; exhauferit Hermum, Ardebat maiore feni.

FLV VII INFERNALES.

S*Tyx, Lethe, Cocytus, Phlegeton, Acheron.* De his Syllius lib. 13. Latè exundantibus vrit ripas læuus aquis Phlegeton, & turbine aahelo

in helo Flammarū resonans saxosa incēdia torquet. Parte alia torrens Cocytus sanguinis atri Vorticibus furit, & spumanti gurgite fertur. At magnis semper diuis, regiūq; deorū Iurari dignata palus, precis horrida riuo, Famiferū voluit Styx inter sulphura limū Tribitor his Acherō lūnie, crassoq; veneno Æstuat, & gelidā eructans cum murmure arenam: Descendit nigra leuiter per stagna palude.

AQUARVM MIRABILIS NATVRA.

Aque sinuessana in Campaniæ regione sterilitatem foeminarum & viroꝝam insaniam abolete produntur.

In *Senaria* insula calculosis mederi.

Iuxta Romanū *Albulæ* aquæ vulneribus medentur. Plinius.

Lacus *Amphion* vitiligines tollit.

Cydnus Ciliciæ amnis podagricis medetur.

Leucogei fontes inter Puteolos & Neapolim oculis & vulneribus medentur.

Reatinus paludibus vngulæ iumentorum indurantur.

Cerome fons est, ex quo bibentes oues nigrae fiunt: ex Mele verò alio fonte albæ. Si ex vtroque biberint, fiunt variæ. Testis Eudicus apud Plinium.

Crathis fluius candorem facit bobus, ac pecoribus: *sybara* nigritiam, Sybarim quoq; si bibant homines, nigriores fiunt, & crispo capillo: si ex *Crathide*, fiunt candidi & porrecta coma.

In *Lusis* Arcadiæ fonte mutes viuunt, & conuersantur.

Euribris Aleos amnis pilos gignit in corporibus.

Qui ex *clitorio* Arcadiæ fonte bibunt, vini tædio afficiuntur.

Matix fons in Phrygia ad Celenarum oppidum saxa egerit.

Cylice fonte potantes, amorem deponunt.

Grannone fons est calidus, qui in vinum additus triuo calorem potionis custodit in vasis.

Moguntiaci fontes sunt calidi in Germania, quorum haustus triuo feruet.

In *silia* Indorum stagno nihil innatat, sed omnia merguntur.

Auernus lacus superuolantes aues enecat, & arboribus folia decutit.

In Africa lacu *Apustidamo* omnia fluitant, & nihil immergitur, vt in *Phintia* Siciliæ fonte.

Olachas fluius est in Bithynia, cuius gurgite peruri notantur pati velut flammam vrentem.

In Cantabria *Tamarici* fontes habentur in augurio.

Lycus fluius in Leontinis tertio die necat, si quisquam biberit.

Coaspes, & *Eulei* fluiorum suaves adeo sunt aquæ, vt reges Partorum ex his bibant.

Cobura fons est Mesopotamiæ, cuius aqua iucundè olet.

Apud Bactros amnis *Ochus*, & *Taxartes* deferunt salis ramenta. Præcedentia hæc sumpra sunt ex Plinio.

Clytumnus fluiuis est Meuanix, cuius aqua pota, candidos boues reddit. Propert. li. 2. Qua formosa suo Clytumnus flumina luco Inregit, & niueos abluir vnda boues.

In *Carysto* Euboiæ aquæ feruntur esse calidæ, quæ vocantur *Alopiæ*. Tibullus lib. 4. Crætæis ardens aut vnda Carystia campis.

Anigri aqua in Poloponneso admodum fœteret.

Afrodifus fluiuis steriles reddit mulieres.

Axus fluiuis est Macedonum, cuius aquam si biberint greges armentorum nigros pariunt fœtus.

Belus Phœnicix flu. arenas habet accommodas vitro.

Croconus, seu *Crocaculus* flu. est Brutiorum, in quem si quid coniciatur, Lapideo durefcit cortice.

In *Meandro* fluiuo nascitur nescio quis lapis, qui pectori alligatus infaniam parit.

Melas flu. Bœotix potos greges si albi sint, nigros facit. *Cephus* verò, ex nigris albos reddit. *Gassimius* flu. Thracix, equos aqua sua potos efferat.

Virgulta in *Silarum* fluiuum Samnitum demissa, lapidescunt. Syllius lib. 8. Nunc Silaris quos nutrit aquis, quo gurgite tradunt Duritiam lapidum merfis inolescere ramis.

Pontus flu. Thracix ardentes habet lapides, qui contrariam caliditatem retinent naturam. Vento enim extinguuntur, in aqua vero flagrant, oderemque instar bituminis tetrum adeò reddunt, ut nulla reptilia propè consistant.

Salmacis fons est in Caria cuius aqua qui potauerit, mollis fieri dicitur. De mirabili aquarum virtute Ouid. lib. 15. Scribit: Medea tua corniger Ammon Vnda die gelida est, ortuque calefcit, &c.

Pontanus in libro Meteororum: Videas lapidescerc Sarni Cæleleo sub fonte alnum filicilque maniplos, Et palea intortos lentos cum vimine culmos. Idem de fonte Ammonis sic ait: Ammonis fama est mediis sub noctibus altum Feruere, & in mediis rursus frigare diebus.

Nihil in *Asphaltite* Iudææ lacu, qui bitumē gignit, mergi potest.

AVCTARIVM.

Fluuij reciproci sunt *Meander*, & *Eurippus*, De *Meandro* Propertius lib. 2. atque etiam vt Phrygio fallax *Meandria* campo Errat, & ipsa suas decipit vnda vias. De *Eurippo* Seneca: *Eurippus* vndas flectit instabilis vagas, Septemque cursus flectit, ac totidem refert, Dum lassæ Titan mergat Oceano iuga.

Fluuij

Fluuij subeuntes terras, & rursus emergentes sunt, *Zycus* in Asia, *Eresmus* in Argolica, *Tygrus* in Mesopotamia, *Eufrates* in Mesopotamia, *Eufrates*.

Fluuij paradisi terrestres sunt quatuor: *Ganges*, *Nilus*, *Tygrus*, *Euphrates*.

Ostia *Nili* sunt Canopicum, Bolbiticum, Sebenniticum, Pelusiaticum, Mendeficum, Taniticum, Phatniticum.

Ostia *Danubij* sunt, Peuse insula, Naracustoma, Calostoma, Pleudostomon, Boreostoma, Stenostoma. Autor Ammianus Marcellinus.

FONTIVM QVORVNDAM NOMINA.

Hippocrene fons est Bœotia, quem poëta fabulatur equi vngula natum Ouid. lib. 5. Met. Fama noui fontis nostras peruenit ad aures, Dura Medusæi quem Prepetis vngula rupit.

Cymothoe fons est Achajæ. Autore Plinio.

Nigris fons est apud Hesperios Ætiopas. Autore Plinio.

Cabura fons est Mesopotamiae, cuius aqua iucundè olet, vt iam diximus.

Acidalus fons est in Orcomeno oppido Bœotia, Veneri sacer, qui propterea vocatur Acidalia.

Aganippe fons est itidem Bœotia, sacer Musis, quæ inde vocantur aganippides. Ouid. lib. 5. Metam. Fonte Medusæo & Hyanthæa aganippe.

Albunea fons iuxta Tibur. Verg. Lucosq; sub alta Consulit albunea nemorum quæ maxima sacro Fonte sonat.

Callirhoe fons athenis propinquus. Stat. li. 12. Et quos Callirhoe nouies errantibus vndis Implicat.

Castalius fons est in radicib. parnasi sacer Musis, qui alio nomine Caballinus dicitur, à Caballo, id est equo, cuius vngula excusus est.

Clitorius fons est Arcadia, qui potus vini tædium afferre dicitur.

Crunos fons est in Attica, vt etiam Larine.

Magia fons Sicilia in agro Syracusano.

Margea nomen est fontis apud Plinium.

Salmacis fons est in Caria.

Sebetes fons prope Neapolim. Statius li. 1. Syl. Et pulchra tumeat Sebetos alumna.

Telpissa nomen est fontis frigidissimi, cuius aqua Tyresiam extinxisse dicitur.

Lymira, *Scelithirbe*, & *Stomocace* nomina sunt fontium apud Plinium.

Cissusa fons est, in quo obstetrices Bacchum infantem lauerunt. Autor Plutarchus in Lyfandro.

Eodem teste *Palma* & *Oliua* duo sunt fontes prope Delon.

*Dirce*na & *Nemeta*, nomina sunt fontium apud Martialem lib. i. scribentem: Auidam rigens Dirce^a placabit sitim: Et Nemet^a, quæ vincit niues.

Dirce fons est Thebanus, in quem Dirce Lyci vxor conuersa est: Lucanus lib. 3. Fatidica Cephisus aqua, Cadmea^{que} Dirce.

Arethusa fons est aquæ dulcis prope Syracusas, vt *Cyane*.

Zame fons est in Africa, ex quo canoras effici voces prodidit. Varro.

Chryserrhon fons fuit apud Træzenios.

Berbinus & *Gargaphius* nomina sunt fontium apud Herodotum.

LACVS, PALVDES, ET STAGNA.

Avernus lacus est Capaniæ, Diti sacer. *Banacus* lacus est Italiae. *Babeis* Thesaliæ: *cœcanicus* Siciliæ *Cyminus* Ethruriæ: *Euphras* & *Fucinus* Italiae: Mart. Fucinus & pigri taceantur stagna Neromii *Oygeus* Lydiæ: *Lemannus* lacus prope Gebennas. Lucan. lib. 1. Deferuere cauo tentoria fixa Lemanno. *Marcotus* Ægypti: *sennas* Afiæ, qui circumfascante absinthio insicitur. Autor Plin. *Spartia* Atrypatiæ, salicis ferax. *Stymphalus* Arcadiæ: *Thesbitis* lacus per quem transit Tygris fluitus: *Thrasimenus* lacus agri Perusini. Syllius Thrasimenus in altos Ascendat cirus colles. *Zoroanda* lacus est, quem efficit Tygris fluitus. *Eptabolus* nomē est lacus apud Vitruuium. *Genesareth* apud Cor. Tacitum. *Acronius* lacus est Alpibus *Sciricus* Apolloniæ. *Albanus*, Albani montis, *Asconius*, Bithyniæ. *Amsanctus* Lucaniæ: *caulas* Iudææ: *Licomedes* Æthiopiæ: *Zucrinus* Capaniæ: *Pergusa* Siciliæ: *Tesprotie* Ambraciæ: *Velinus* agri Velulani. *Archerusia* palus est Capaniæ: *candebæa* Syriæ: *Mæotus* Scythiarum *Serbonis* palus prope montem Casiu. *Dastylitis* & *Loncanidus* nomina sunt paludum apud Plutarchum: *Zerna* palus Craciæ inter Argos & Mycenæ: *Salapia* palus Appuliæ: *Sipus* palus ad Sipontem Diomedis ædificium. *Myrus*, palus fuit Ægypti.

MONTES PRAECIPVI NOMINIS.

Abila, mons est Mauritaniæ, oppositus Calpe Hispaniæ: *Acantius*, Magnesiæ: *Acaton*, Ætoliæ: *Actium*, Epyri, vbi Antonius & Cleopatra superati sunt ab Augusto: *Acotius*, Magnesiæ: *Acrocerauni*, montes sunt inter Armeniam & Hiberiam. Horatius Infames scopulos Acroceraunia. *Acrocorinthus*, Peloponnesi: *Agmaioris* Armeniæ: *Agolonius*, Arcadiæ: *agragas*, Siciliae: *Albunus*, Lusitaniæ: *Anchoranus*, Mauritaniæ: *Apenninus*, dicitur, totus Alpium globus: *Aracynthus* mons Ætoliæ, Mineræ sacer. Veig. *Amphion* Dirceus in Actæo Aracyntho. *Argeus* Cappadociæ. *Acpendus*, Pamphiliæ: *Artemisius*, Arcadiæ: *Ascræus*, Bœotia: *Atlas*, Mauri

Mauritaniæ: Athos, Macedoniæ: Aruſſum, Campaniæ: Andriceis, Ciliciæ: Ætna, Sicilia: Aulon, Calabria:.

Balbus, Africa: Bebius, Campaniæ: Berecynthus, Phrygiæ: Brileſus, Atticæ.

Caphareus, Euboicæ: Calpe, Hispaniæ: Capirolinus, urbis Romæ: Carina, Crætæ: Carmelus, Phœnicicæ: Caſnus, Campaniæ: Caſyrus, Perſidis: Caſius, Syriæ: Caucaſus, Scythiæ: Caulon, Calabria: Chimera, Liciæ: Cillene, Arcadiæ: Cynthus, Deli: Cytra, Phœtidis, Citheron, Bœotiæ: Citorius, Paphlagoniæ, Clarius, Colophaniæ: Cophantus, Bactrianorum: Corax, Ætolia: Corycus, Cylicæ: Caphareus, Euboicæ.

Dardanus, Appuliæ: Dindymus, Phrygiæ: Dodona, Chæoniæ: Dyrachium, Epyri.

Ebron, Palæſtina: Eſmial, Iudææ: Eleome, Macedoniæ: Erymanthus, Arcadiæ, Eryx, Sicilia.

Falerius, Campaniæ: Ferraria, Hispaniæ: Gagus, minoris Aſiæ: Gargarus, Phrygiæ: Garganus, Appuliæ: Gaurus, Campaniæ: Gebenna, Atruernorum.

Hemus, Theſſaliæ: Hymettus, Atticæ: Helicon, Bœotiæ.

Ida, Phrygiæ: Idalius, Cypri: Inarime, Prœchyte inſulæ: Iſmarus, Thraciæ.

Lacinium Italia: Lathmus, Catiæ: Libanus, Phœnicicæ, Licabefos, Atticæ: Libethrus, Ætolia, Muſis ſacer: Lycæus, Arcadiæ: Libeus, Sicilia.

Malea, Laconiæ: Marathon, Atticæ: Mænalus, Arcadiæ: Miſenus, Campaniæ.

Neptunus Sicilia: Niphates, Armeniæ: Nyſa, Indiæ.

Oeta, Theſſaliæ: Olympus, Macedoniæ: Oſſa, & Othrys Theſſaliæ.

Pachynus, Sicilia: Palatinus, urbis Romæ: Pangeus, Thraciæ: Parnaſus, Phœtidis: Parthenius, Arcadiæ: Peliôn, Theſſaliæ: Pelorus, Sicilia: Pindus, Theſſaliæ: Pireneus, mons Hispaniam dirimens à Gallia: Pholœ, Theſſaliæ.

Quirinus, urbis Romæ.

Reticus, Germaniæ: Riphæi, Scythiæ: Rhodope, Thraciæ.

Scillaceum, Italia: Sigæum, Aſiæ: Sipylus, mons inter Lydiam & Phrygiam: Sithon, Thraciæ: Silanius, Hyperniæ: Somorus, Syriæ.

Tabor, Galilææ: Taburnus, mōs in Samnio: Taygetus, Laconiæ: Tarpeius, urbis Romæ: Taurus, Scythiæ: Tetricus, Sabinorū: Tomus, Ciliciæ: Tempe, Theſſaliæ.

Vesennus, Campaniæ.

MON.

MONTES FLAMMIFERI.

Aetna Siciliae. Stat. lib. 5. Theb. Vbi ignifera fessus suspirat ab
 Aetna Mulciber, Luc. li. 1. Et ardenti feruilia bella sub Aetna.
Lypara, quæ est vna ex Æoliis insulis Sylius lib. 1. 4. Nam Ly-
 para vastis subter depasta caminis Sulphureum vomit exelo de
 vertice fumum: Ast Ætna eructat tremefactis cautibus ignes.

Senocaulma, mons est æternis ardens ignibus. Autore Plinio.

Chimera, mons Lycius. Pontanus: Oraq; flammiuoma rutilent
 afflata Chimæra. Hora. Me nec Chimærae spiritus ignea Diueller
 vnquam.

Vesbius, seu Veseus. Valer. Flac. lib. 3. Arg. Vt magis Inarime, ma-
 gis vt mugitor anhelat Vesbius.

HISTORIOGRAPHI PIAERIQUE

Græci & Latini.

Ablabius Gotthus, scripsit de bello Gotthorum.

Aeliodorus, præsul Tricensis, quæ ciuitas est Theffalix,
 scripsit Æthiopicam historiam lib. 11.

Anastasius Lateranensis, scripsit historiam ecclesiasticam vsq;
 ad sua tempora.

Andronicus, scripsit res Alexandri.

Antipater Iolai filius, & Philippi Macedonis miles, scripsit hi-
 storiam Perdicæ, & res Illyricas.

Appianus Alexandrinus xxxii. libros historiæ Romanæ com-
 posuit, & gesta Imperatorum.

Appollonius Aphodiceus, scripsit res Carias, de Trallibus, de
 Orpheo, eiusque ministeriis.

Arrianus scripsit historiam Alexandri magni viii. libris. Emi-
 cuit Romæ sub M. Antonio, & Adaiano principibus: à quibus ob
 literas consularem meruit dignitatem.

Aselius Sempronius, scripsit bellum Numantinum.

Bairon historicus, scripsit breuiarū rerū ab Alexādro gestarum.

Aufidius Bassus, ætate Quintiliani scripsit bellum Germanicū,

Bemarchus Casariensis, scripsit res gestas Constantini princi-
 pis, libris decem.

Cadmus Milesius scripsit historiam de Mileto, ac totius Ionix
 regione, libris 1111.

Calinius Syrius, de gestis Alexātri: vt etiam Calisthenes Olym-
 pthius.

Calistus, scripsit heroico versu historiam Iuliani principis.

Charon Lampfacenus, ætate Darij primi, scripsit Æthiopica li-
 bris duobus. Cretensia item, & Græcanica.

Charon Carthaginienfis, scripsit tyrannos quotquot in Asia atq;
 in Europa

in Europa fuere. Item vitas clarorum virorū libris IIII. Illustrium
 forminarum libris totidem.

Caron Naucratica, sacerdotēs Ægypti, & reges qui fuere ab ini-
 tio in qualibet gente.

Capion Lycius, composuit historiam Isauricam lib. VIII.

Charilus Samius, scripsit Atheniensium victoriam contra Xer-
 xem: & pro singulis versibus singulos stateres aureos recepit.

Clearchus Solensis scripsit de Varia historia.

Clitarchus comes fuit Alexandri, qui eius gesta conscripsit.

Iulius Cordus, scripsit vitas Imperatorum.

Crito Pieriota (ciuitas est enim Macedoniae Pieria) scripsit res
 Persicas, Siculas, & Macedonicas.

Quintus Curtius scripsit de gestis Alexātri magni: sed opus eius man-
 cum est, & imperfectum.

Damascius Sigiaeus, scripsit de rebus in Græcia gestis. Præterea
 de parentibus eorum, qui ad Troiam profecti sunt. Itē de poetis
 & Sophistis.

Dares Phrygius, Græcè scripsit bellū Troianū, cui ipse interfuit.

Dexter Barcinonensis, scripsit omnimodam historiam.

Dion Cassius, scripsit Romanam historiam libris LXXX. Præter-
 ea gesta Traiani principis, & vitā Arriani philosophi. Historiam
 eius integram non habemus.

Dion Prusæus, scripsit de virtutib. Alexātri magni libros decē.

Diogenes Laërtius, scripsit de vita & moribus philosophorum.

Diodorus Siculus, scripsit historiam quam bibliothecam inscri-
 psit. Continet autem res Romanas & varias, libris XL. Floruit Au-
 gusti seculo.

Dionysius Milefius, scripsit res Persicas, & quæ post Dariū se-
 cuta sunt.

Dionysius Halicarnassæus Augusti tempore Romanam scripsit
 historiam.

Egesippus scripsit historiam ecclesiasticam lib. quinque.

Ephippius Cumæus, auditor Isocratis, scripsit historiam ab exci-
 dio Troiæ, vsque ad sua tempora libris XXX.

Ephorus Cumæus, scripsit Galeni principis historiā libris XXVII.
 Præterea Corinthiaca, & quædam alia.

Herodotus scripsit historiam libris nouem, ex numero, & nomi-
 nibus Musarum, incipiens à Cyro Persarum rege.

Herodianus Alexandrinus, scripsit imperatorum historiam, quæ
 ad nos integrā non peruenit.

Hesydus Milefius, composuit historiā libris sex, in quibus com-
 plectitur Romanorum imperatorum, tyrannorum, & diuersarum
 gentium

gentium res gestas, vsque ad sua tempora.

Enemerus Messanus historiam finxit ex titulis & inscriptionibus sacris.

Eutroplus Afer, discipulus Augustini, scripsit Epitomē Romanæ historiæ ab vrbe condita vsque ad valentem principem, & Iouinianum.

Eostathius Epiphanius scripsit temporum Epitomen ab *Æneæ* vsque ad *Anastasium* principem.

Eusebius, scripsit historiæ libros decem, de Præparatione Evangelica, & Epitomen temporum.

Florus scripsit historiam Romanam succincta breuitate. Item Epitomen in libros Liuij.

Fortunatus præsul Pictauiensis, gesta sanctorū partim pedestri, partim soluta conscripsit oratione.

Gennadius Massiliensis, scripsit de Viris illustribus Theodosij tempore.

Ibicus Rheginus historicus, vixit apud Polycratem Samiorum tyrannum.

Hieronymus Rhodius scripsit res gestas à *Demetrio* Poliorcete.

Ioannes Scilax, scripsit de Imperatoribus Cōstantinopolitana.

Iosephus Iudæus conscripsit Græcè antiquitatis Iudæorū historiam libris viginti, ab exordio mundi vsque ad *xiiii.* annum *Domitiani*. Bellum verò Iudaicum cum Romanis gestum libris 7.

Irenæus præsul Lugdunensis historiam scripsit ecclesiasticam.

Isidorus præsul Hispalensis, scripsit de Viris illustribus, Historia præterea ab *Adamo* vsque ad sua tempora, & res *Lōgobardorum* & breuem quandam *Cosmographiam*.

C. Iulius senator res Romanas Græcè scripsit.

Iustus Tiberiensis texuit historiam rerum Iudaicarum.

Iustinus fecit epitomē in *Trogum* tanta styli felicitate, ut *lienum* propè inuentum sibi vendicarit.

Aelius Lampridius scripsit de Gestis Imperatorum ad *Cōstantinum* magnum.

Leo Bizantus, scripsit res Bizantiæ à *Philippo* gestas.

Leo Alabādæus, scripsit historiam de Caribus libris 4. De *Licij* duobus. *Artem* Theoricam bellum Phocensium, & *Bœotiorum*.

Liuius Patauinus, scripsit historiam Romanam.

Ammianus Marcellinus vitam quorundam Imperatorum.

Marius historicus, scripsit principum Romanorum vitas.

Gargilius Martialis vitas Imperatorum tēpore *Alexandri* principis, cuius vitam diligentius persecutus est.

Marius Pellaus, scripsit res Mæcedonicas lib. 10. à primo rege vsque

vsque ad Alexandrum Item & de rebus Atticis libros II.

Melissandrus Milefius scripsit bellum Lapitharum, & Centauro-

Menechmus Sicyonius, scripsit historiam alexandri magni. (rum.

Nicolaus Damascenus, scripsit historiam vniuersalem libris 70.
& vitâ augulli separatim: apud quem in tanta fuit dignatione, vt

Imperator ipse Placentas ab amicis acceptas vocaret Nicolaos.
Nymphis Heracleotes, scripsit historiam alexandri, & eius suc-

cessorum, libris xxiiii de Heraclea xiiii vsque ad euerfionem

tyrannorum,
Onesicritus alexandri incunabula & originem scripsit.

C. Oppius commentarios Iulij Cæsaris continuauit, scripsitque

bellum Hispaniense.

Palephatus Abydenus scripsit Ciprica, Attica Arabica.

Paulus Orosius, reliquit historiam ab initio mundi vsque ad Ho-

norij principis tempora præscribens.

Faulus Foroliuiensis, historiam scripsit Longobardorum.

Pausanias Cæsariensis, scripsit vniuersæ Græciæ geographiam

cum eius historiis.

Pisandrus Larandæus, sub alexandro Mammææ scripsit variam

historiam versibus & libris xl.

Pythiastus Larissæus fuit historiæ scriptor.

Plinius Secundus, scripsit historiam naturalem opus apprime

utile, si careret mendis.

Plutarchus Cheronæus, scripsit vitas multorum illustrium viro-

rum. Item apophthegmata, Parallelas, & alia plurima.

Polybius Scipionis Africani præceptor, scripsit Romanam hi-

storiam libris 40. quorum pauci ad nos peruenerunt.

Polemon Helladicus, scripsit de origine ciuitatû Phocidis, Ponti,

Lacædæmoniæ geographiam, de cursu solis libros IIII.

Posidonius Olbiopolita, scripsit post Polybium historiam libris

xii. vsque ad bellum Cyrenaicum, & Ptolemæi. Præterea decla-

mationes rhetoricas, & argumenta in orationes Demosthenis.

Floruit ætate Strabonis.

Priscus Panites, magister epistolarum Theodosij iunioris scri-

psit historiam Constantinopolitanam & Athilæ libris 8. Præterea

declamationes & epistolas.

Prosper, præsul Rheginus, scripsit de vita solitaria, de temporibus

ab Adam vsque ad suum seculum.

Prudentius quoque historiam ab Adam carmine exorsus est.

Ptolemæus Lucensis, scripsit historiam pontificum vsque ad Ce-

lestinum quintum, cuius tempore ipse floruit.

Pherecidas Lætijs, scripsit de Clero, de Iphigenia, de Festis.

Philo

Philo Herennius Biblius genere, grammaticus scripsit de ciuitatibus, & viris claris, libros xxx.

Philochorus Atheniensis scripsit libros Attidis xvii, qui continent res Atheniensium, & reges, & magistratus, vsque ad Antiochum, Deum cognomento.

Philistus Syracusanus propinquus Dionysij tyranni scripsit res Siculas libris xii.

Phlegon Trallianus libertus Augusti, scripsit historiam Olympiadum libris xvi, vsque ad Olympi. xxix. De fastis Romanorum libros iiii. Idem de nominibus locorum vrbis Romæ, & Epitomen Olympionicarum, libris duobus.

Festus Ruffus scripsit Epitomen rerum Romanarum.

Sabinus Masurius, scripsit Fastorum & rerum memorabilium libros.

Crispus Salustius scripsit bellum Catilinarium, & Iugurtinum, & Romanas historias instar Liuij. in quo opere citatur sæpenumero ab antiquis. De hoc Martial. Crispus Romana primus in historia.

Secundus Tridentinus scripsit Longobardorum historiam,

Socrates Constantinopolitanus, historiam ecclesiasticam à tempore Apostolorum vsque ad Chrystostomum composuit.

Soxomenus, presbyter Pistorientis, historię vniuersalis amplissimum edidit volumen.

Stephambrotus Tharsius, scripsit res gestas Cimonis ducis Atheniensium.

Suetonius Tranquillus vitas duodecim Cæsarum.

Theocritus Chius scripsit historiã Libycã & epistolas quasdam

Theodorus Gotthus scripsit historiam suorum temporum.

Theodorus Constantinopolitanus scripsit historiam ecclesiasticam à tempore Constantini vsque ad Iustinianum.

Themistogenes Syracusanus historiam Cyri regis Persarum.

Timæus Siculus, res Græcas & bellum Thebanum.

Traianus patricius sub Iustiniano principe scripsit temporum epitomen.

Thucydides Atheniensis patrem habuit Olorum, matrem Egysiphylam. Scripsit bellum Peloponnesiacum. Fuit adeo studiosus inquirendæ veritatis historice, vt iis mercedem præberet, qui nuntiarent quæ acta essent in bello.

Val. Ancius historicus, plerumque citatur ab antiquis autoribus

Val Maximus, scripsit dicta & facta memorabilia ad Tiberium Cæsarem

Theophanes Lesbicus, scripsit res à Pompeio gestas.

Timagenes Milesius scripsit de Heraclea Ponti, & viris in ea claris libris

is libros tres.

Thimostenes, præfectus classis Ptolemæi Philadelphi, scripsit de Portibus libros decem.

Vincentius, ordinis prædicatorum, scripsit historiam vniuersalem, ab exordio mundi vsque ad Hierosolymitanam expeditionem Ludouici regis Gallorum.

Vulcatius Gallicanus, scripsit vitas Imperatorū & Diocletianum.

Volcatius Terentianus, scripsit historiam Gordianorum.

Xanthus scripsit historiam Lydorum libris IIII.

Zeno Rhodius scripsit historiam Rhodiorum. Fuit & alter Zeno qui Pyrrhi gesta in Italia, Epitomenq; Romanorum & Carthaginensium composuit.

Zonaras scripsit historiam vniuersalem ab exordio mundi vsque ad tempora Michaelis Imperatoris Constantinopolitani.

Saxo Grammaticus, ab hinc paucos annos scripsit historiam regum Danorum, magna verborum elegantia.

Robertus Gaguinus historiam Gallorum regum, quem nostra ætate immitatur Paulus Æmylius.

Boccatius scripsit de casibus virorum illustrium.

Solinus de mirabilibus mundi.

Blondus Foroliuensis de Roma triumphante.

Sabellicus historiã vniuersalẽ ab exordio mudi ad sua tempora.

Volaterranus Geographiam, Antropologiam, & Philologiam.

Agathias Græcis historiam Francorum.

Pontificum Romanorum historiam scripserunt Anastasius, Paulus Diaconus, Guido Rauēnas, Sigisbertus monachus, Hugo Florianus, Sicardus præsul Cremonensis, Gotfredus Viterbiensis, Vincentius præsul, Martinus Carfulanus, Landolphus canonicus Carnotensis, Sazomenus, Geruasius Ricobaldus, Ptolemæus Lucensis, Antonius præsul Florentinus, Platina.

Vitas Imperatorum scripserunt Tacitus, Marius Maximus, Iulius Cordus, Tranquillus Suetonius, Optatianus, Gargilius Martialis, Fabius Marcellus, Iul. Capitolinus Ælius Lampridius, Plautius Vopiscus, Eutropius, Orosius. Ex Græcis Herodianus, Dion, Appianus.

GRAMMATICI.

Acron Grammaticus Horatium poetam enarravit.

Aelius Præconius Grammaticus nobilissimus, orationes ad vnumquemque scribebat. Hic Metellum Numydicum in exilium comitatus est.

Aelius Melissus, librum edidit de loquendi proprietate.

Alexander Milesius, Polyhistor cognominatus, libertus Cor. Len-

BB

tuli, Grammaticus fuit qui docuit Romæ Syllæ temporibus.

M. Popilius Andronicus scripsit opusculum annalium.

Andromachus Grammaticus docuit Nicomediæ, Diocletiani tempore.

Appion Alexandrinus, Didymi magni alumnus, docuit Romæ

Tiberij & Claudij temporibus: scripsit annales, & alia complura.

Apollodorus Atheniensis Grammaticus, discipulus Panerij Rhodij & Aristarchi Grammatici, scripsit historiam Atheniensem.

Apollonius Alexandrinus scripsit de compositione partium orationis.

Archimedes Trallianus, scripsit mechanica, & commentarios in Homerum.

Archibius Alexandrinus, docuit Romæ sub Traiano principe. Scripsit commentarios in epigrammata Callimachi.

Aristarchus Alexandrinus, floruit sub Ptolemæo Philometore, cuius filium erudit. Scripsit commentarios supra mille. Discipulus fuit Aristophanis Grammatici.

Aristophanes Bizantius grammaticus discipulus fuit Callimachi.

Aristonicus grammaticus Alexandrinus, scripsit in Theogoniam Hesiodi.

Arcadius Antiochenus, scripsit nonnulla in grammatica.

Asclepiades Anazarbæus grammaticus, scripsit de fluminibus.

Asinius Pollio Trallianus, docuit Romæ tempore Pompei magni. Successit scholæ Timagenis. Scripsit bellum civile Cæsaris & Pompeij.

Asinius Capito Grammaticus, reliquit librum epistolarum.

Callias Methymnæus, Grammaticus, Alcei & Sapphus poemata enarrauit.

Spurius Carbilus, Romæ ludum grammaticæ aperuit, mercede docens. Idem G, literam primus inuenit, quum pro ea C, littera prius vterentur.

Val. Cato, Grammaticus, Romæ docuit multos, & nobiles, tempore Syllæ: tantumque nominis sibi comparauit, vt sequentes verus in eius laudem vulgò prædicarentur. Cato grammaticus Latina Sytem, Qui solus legit & facit poëtas.

Lucretius Daphnis, Quinti Catuli libertus professus est Romæ.

L. Cecilius, Epyrota, Attici libertus, ludum grammaticæ Romæ aperuit, primusque Vergilium, & alios novos poëtas cepit profiteri. Vnde Domitius Marsus, indicat Epyrota tenellorum nutrimenta vatum.

Crates Malotes æqualis Aristophanis, floruit sub Ptolemæo Philometore. Scripsit in Homeri Iliada, & Odysseam libros ix. commentariorum. Primus studium græmaticæ Romæ intulit, eo tempore

tempore, quo mortuus est Ennius.

Crastinus, cognomento Pasciles, Romæ ludum Grammaticæ aperuit. Docuit Iulianum Antonium, Antonij Triumviri filium.

Demetrius Ixion, Adramitenus, docuit Pergami, Discipulus fuit Aristarchi, Scripsit enarrationem in Homerum.

Dicaearchus Lacedæmonius, grāmaticus, fuit Aristarchi auditor.

Didymus Galchentorus, Grammaticus Alexandrinus, scripsit libros sup. M M M D.

Discorius Mireus, Grammaticus, præfectus fuit prætorij Leonis imperatoris, & præceptor filiorum eius.

Diomedes scripsit quædam in Grammatica, quæ adhuc extant.

Diogenianus ex Heraclea, Grammaticus sub Adriano principe, scripsit dictionarium per ordinem literarum, & quædam alia.

Dionysius Alexandrinus Grammaticus, præfuit bibliothecæ, & epistolis Traiani, habuitque præceptorem Chæremone philosophum.

Domitianus insanus Grammaticus in vrbe Roma, id cognomē- tum adeptus est, quod esset intractabilis, & valde morosus.

Donatus Grammaticus, præceptor Hieronymi scripsit libellū, quem pueri habent in manibus. Commentarios item in Terentium & Vergilium.

Demosthenes Thrax, Grammaticus, Iliada Homeri, & Hesiodi Theogoniam in solutam vertit orationem.

Helladius grammaticus Alexandrinus, sub Theodosio iuniore scripsit lexicon ex ordine literarum. Item de laudibus Theodosij, & quædam alia.

Ennius grammaticus duos libellos de literis & syllabis, ac metris conscripsit.

Epiherfes Bithynicus, scripsit de Atticis dictionibus.

Heracleon Ægyptius, docuit Romæ, scripsit enarrationem in Homerum, & Lyricos.

Herodianus Alexandrinus, Grammaticus, Apollonij grammaticifilius, & discipulus, floruit sub M. Antonio principe. Scripsit de grammatica, & Imperatorum historiam.

Hermolaus Constantinopolitanus grammaticus scripsit ad Iulianum Imperatorem Epitomem in librum Stephani grammatici de Viribus.

Eugenius Phrygius docuit Cistāontinopoli, imperāte Anastasio.

Ferrus Flaccus, Romæ docuit Augusti nepotes. Pro fessus est in patio domus Catilinæ tanta omnium benevolentia, vt statuam meruerit.

Aul. Gellius tempore Traiani scripsit noctes Atticas. Favorinū

maximè coluit.

Hyperechius Alexandrinus grammaticus, sub Martiano Imperatore scriptit de Verbis, & nominibus, & Orthographia.

C. Melissus Spoletinus, a Mecenate ob ingenium libertate donatus est.

Mithæcus Grammaticus scripsit de Obsoniis, & de Canibus.

Mofchu Grammaticus scripsit carmen bucolicon.

Nestor Alexandrinus grammaticus, Marcellum Augusti fornicium filium erudit.

Nicias Grammaticus, docuit Romæ, fuitq; familiaris Pompeii & Ciceroni.

Orbilus Betteuantanus profitabatur Romæ Ciceroni tempore vir in discipulos plagosus.

Pataius Minutius, scripsit de lingua Alexandrinorum, Item de proprietate Atticæ & Doricæ linguæ.

Palamedes Eleates scripsit de Tragicis & comicis dictionibus & commentarios in Pindarum.

Pthemius Palemon, professus est Romæ sub Tiberio & Claudio principibus.

Pamphilus Sicyonius, scripsit de pictura, & claris pictoribus.

Pamphilus Alexandrinus, scripsit dictionarium quod vocatur Pratum.

Papirus scripsit dictionarium Latinum ex ordine literarum.

Pausanias Cæsariensis scripsit de constructione, Vixit Romæ Adriani principis tempore.

Naukratida Grammaticus docuit Athenis sub Commodoprincipis, ad quem scripsit Onomaticon libris x.

Pompeius Leneus, Pompeij magni libertus, scripsit de herbarum plantis.

Priscianus Cæsariensis claruit Athenis tempore Iustiniani principis. Scripsit de arte grammatica ad Iulianum consulem, & ad Cosroem, Persarum regem de naturalibus quæstionibus.

M. Val. Probus Romæ docuit. Scripsit Syluam observationum in Iulii sermonis.

Phidias Cœus Grammaticus fuit admodum Criticus, tempore Philippi & Alexandri, præceptor Ptolemæi Philadelphi. Scripsit elegias & epigrammata.

Philoxenus Alexandrinus, Romæ scripsit de verbis monosyllabis, & de Græcismo, & de genere linguarum.

Scribonius discipulus Orbilij, docuit eodè tempore, quo Verrius Flaccus.

Sophocles Grammaticus enarrauit Lycophronem & quosdam alios poetas.

Sofibius Grammaticus fuit Laconicus.

Thelephus Pergamensis scripsit ferè omnia, quæ ad grammatica pertinent. Inter cætera collationes Epithetorù uniuersique rei congruentium ad paratam elocutionis copiam.

Terentius Scaurus floruit Adriani temporibus, scripsitq; librum de Cæselij Vindicis erroribus.

Timagenes Alexandrinus, sub Pompeio magno captiuus, Romæ ductus, empris est à Gabinio. Docuit Romæ vsque ad Augusti tempora.

Timotheus Gazcus floruit ætate Anastasij principis.

Tyrannon docuit Romæ ætate Magni Pompeij. Habuit tria librorum milia in bibliotheca.

Tryphon Alexandrinus, Augusti tempore scripsit de Copia orationis, de Orthographia, & quædam alia.

Verrius Cloacius scripsit de verbis Græcis.

Volcatius Epidius Grammaticus, scripsit res gestas Pompeij Magni, & eius patris. Ludum aperuit, docuitq; M. Antoniù & Augustum.

Zenodotus Ephesus, docuit filios Ptolemæi primi ac præfuit Alexandrinæ bibliothecæ: primus qui Homeri libros correxit, & in ordinem redegit.

Nicanor Alexandrinus grammaticus scripsit de punctis & dictionibus quibus utimur in scribendo.

Inter neotericos numeratur Seruius, Valla, Nebrissenfis, Nicolaus Perotius, Calepinus, Torreninus, Bebelius, & Despauterius, & bonæ (si diis placet) doctrinæ Alexander Theopagita.

ORATORVM QVORVNDAM NOMINA.

Acrius Pifauniensis: Acarius è Casarea Palæstina, sodalis Libanij Sophistæ: M. Æmilius Lepidus: Æschines Atheniensis: Sp. & L. Albinus Mumij filij: C. Albutius Silus, Nouariensis: Alexander Ephesus: Anaximenes Lampfacenus, discipulus Diogenis Cynici, præceptor Alexandri magni, & in expeditionibus comes: Andocides Atheniensis, Leogori filius: Antipho Rhamnusius, qui Athenis præcepta dicendi tradidit: M. Antonius auus triumviri. Aristides Atheniensis Aristogiton Atheniensis impudens, qui scripsit apologiã ad Demosthenem ducem contra Timotheum, ad Lycurgum contra Timarchum, & contra Hyperidæ: Asinius Pollio, Augusti amicus, qui declinationes suas nunquam populo comisit, vir alioquinasiore indigeo, carnebat enim in Liuio Parauinitatem, in Cæsaris commentariis infidelitatem, in Salustio verba obsoleta, in Gicerone styllum nimis exanguem, & elixum. Hic primus Romæ Bibliothecam publicauit.

Licinius Caluus: Carboes duo: Charifius Atheniensis filius so-

toris Demosthenis, qui multas scripsit orationes Attico genere: Cassius Severus eloquentissimus in agēdo, sed minoris multo virtutis in declamando: Q. Luctatius, Catulus Marij Collega in cōsulatu: M. Caelius Ciceronis discipulus, acri turbulentōq; ingenio: Cephalus Atheniēsis, qui primus proemia & epilogos induxit. C. Cæsar: M. Corn. Cethegus: P. Cor. Cethegus: Cyneas legatus Pyrrhi: Cleon, Halycarnassæus: Cleomachus Magnesijs: Clodius pulcher: Clodius Quirinalis: Cordus Cremutius declamator: C. Cotta pressus in dicendo, in cuius oratione nihil erat nisi syncerum, nihil nisi sicum & sanum: L. Crassus, in quo, teste Tulio, erat cum gravitate iunctus, faceriarum & vrbauitatis lepos: Cationes tres continua serie in vna familia.

Demades Atheniēsis: Demetrius Phalereus auditor Theophrasti: Demochares nepos Demosthenis: Dexippus Herennius Atheniensis. Domitius Apher: Demosthenes Atheniensis. Hic quam multitudinem & tumultū in theatro expauesceret & excideret mēte, prope sonitū littoris marini assuefcebat dicere: Literā R. difficile enunciabat, quam calculis in os cōiectis pronuntiare conabatur. Nūquam dicebat nisi præmeditatus. Propterea Pytheas dicebat Demosthenis Enthymemata lucernam olere.

Egeſias Magnesijs: Epicrates Atheniensis, qui barbā ad pectus propensam solebat ferre: Hermagoras rhetor, qui scripsit de Rhetorica libros vi. de diligentia orationis, de decoro, de elocutione, de figuris: Herodes Atticus: Eudemus, præceptor Philippomenis.

Sergius Galba temporum suorum eloquentissimus: L. Gellius Caius & Tyberius Gracchi. Gregorius Nissenus.

Hyperides Atheniensis æmulus Demosthenis.

Isocrates Atheniensis, dulcis, & numerosus in dicendo: Iseus Assyrius: Isocrates Amyclas: Iulius Africanus, concitatus & in cetera verborum nimius.

Latro Portius: Cn. Lenrulus. P. Lentulus: C. Lælius: Lyſias Syracusanus, æqualis Demostheni.

L. Magius, T. Liuij gener: L. Mālius Torquatus: Marcellus Pergameus, qui scripsit librū de regno, quē Adriano principi nuncupavit: Marius Aterius declamator: Marinus Neapolitanus, Prochi discipulus: Melitus Atheniensis æmulus Periclis in Rep. Menippus Stratoniceſis, præceptor Ciceronis: Metellus Macedonicus: Melissa duo: Montanus Narbonensis, relegatus à Tyberio principe: Q. Mutius Scævola iuriconsultorum eloquentissimus.

Nicostratus Macedo æqualis Aristidis: Numius, qui scripsit ad Adrianum orationem consolatoriam de Antinoō. Onesimus Cyprius, qui tempore Cōstantini magni scripsit in Rhetorica, ite de

Atarum

statuum differentia, præexercitationes, & Declamationes.

Q. Hortensius.

Pericles Atheniensis, quem veteres poëte Olympum vocabant, quod tonare in concionibus videretur, & fulminare: M. Calpurnius Piso: Pythiæratas Atheniensis: Pytheas Atheniensis: Plato: L. Numacius Plancus: Plotius Galius: Polyænus Sarrhanus: Cn. Pompeianus: Potamon Mitylæus: Procopius Pherecydes Syrus: Philostratus senior: Philisthus Milesius, Iocraus discipulus, qui scripsit de Rhetorica, & orationes nonnullas. L. Philippus.

Quintilianus rhetor, qui institutiones orationis scripsit.

Virgilius Ruffus: Rutilius Geminus, qui fecit libros pōrificales, Clodius Sabinus declamator: Serapion Alexandrinus, qui scripsit orationes in genere deliberatiuo: Symmachus Ro. L. Sisenna Ro. Sophron Syracusanus P. Sulpitius.

Com. Tacitus: Theo dectes Cilix: Theopompus Gnidius: Theodoros Gadareus: Sex. Titius: Titianus, præceptor maximini principis, qui scripsit libros prouinciarum. Hic vocatus est simia sui temporis, quod omnia probè imitaretur: Trachalus: M. Tullius Cicero pater eloquentiæ Romanæ.

Q. Varius: Varus Geminus declamator, qui Cæsari dixisse fertur, Cæsar qui apud te audent dicere, magnitudinem tuam ignorant: Qui non audent, humanitatem, Zenodotus Adamytenus.

Vide aliorum nomina apud Ciceronem de perfecto oratore.

DE POSTIS GRÆCIS ET LATINIS.

Petrus Crinitus homo non pœnitēda, neq; aspernabili doctrina tam scripsit opusculum de latinis poëtis, doctē satis, & eruditē. Propterea ne acta agere videamur, in compendiosam redigemus epitomen, quod multis ille verbis consecutus est. Latinis demum adiciemus Græcorum nomina.

Livius Andronicus Epicus poëta Latinas fabulas primus docuit Romæ annis cix. post obitum Sophoclis & Euripidis, secundo bello punico. Eius carmina per urbem decantantur virgines ad iram deorum placandam. Gesta populi Rom. xviii. libris complexus est. Scripsit & hymnos deorum.

Ennius poëta, natus Rudis Salentinorum oppido, Romæ veniente M. Plauti, & M. Catonis oratoris clarissimi. Dicebat tria esse sibi corda, quod Græcā linguā, Oscam, & Latinam calleret. Domū habuit in Aŭŕtino colle. Vixit parca & tenui vītu, cōtētus vāius ancillæ ministerio. Scripsit libros Annaliū, Satyras, Comœdias, & Tragœdias. Nomina quarundam fabularum eius sunt: Telephus, Ambracia, Eumenides, Alcmon, Andromacha, Thyestes, Medea, Phoenix, Telamon, Hecuba, Achilles, Pancaiastra, Epicarmus.

Ctesiphon. Idem in Latinum sermonem transtulit Euhemerum poëtam Græcum. Primus apud Latinos coronam ex Helycone assumpsit. Procliuius fuit in pocula. Scipionem Africanum maxime coluit, mutuaq; ab eo beneuolentia redamatus est, vt iam docuimus. Mortuus est articulari morbo, septuagenario maior, sepultusq; est in monumento Scipionis.

M. Plautus natus est in vrbe Vmbriae, cui nomē Sassina. Operam primum pistora locauit ad comparandum victum in agendis melis illis, quas trufatiles vocant. Composuit in ipso pistrino quaedam fabulas. Eius xxv. comœdiæ numerantur à veteribus, cum paucis aliis. Secutus est Græcos Demophilum, Philemonem, & Epicharmum, dixerit Musas Plautino sermone fuisse locuturas, si Epinus Stolo, dixerit Musas Plautino sermone fuisse locuturas, si Latinè loqui voluissent. Volcarius Sedigitus de ordine Comœdiorum scribens primas tribuit Cæcilio, Plautum cæteris omnibus præponens. Mortuus est paucis annis post Ennium.

Cn. Neuius Comœdiographus patria fuit Campanus. Tertium ordine Comico ponitur à Volcatio. Stipendia fecit bellis Punicis. Eius volumen Octauius Lampadio grammaticus distinxit in vii. libros. Scripsit præter punicum bellum Tragedias & Comœdias. Nimia in carpendis hominum, præcipuè Metellorum vitæ usus est licentia. Propterea ob immoderatam verborum perulatiâ coniectus est in vincula. Mortuus est Vtica, quum factus nobilium Roma fuisset eiectus.

M. Pacuuius nepos Q. Ennij, fuit ex Brûdusio Calabriae vrbis. Notus est amplum ac sonorum dicendi genus, clarissimum generose sententiarum, verborum pondere, & autoritate personarum. Nomina tragediarum eius sunt Peribea, Hermiona, Atalanta, Ilium, Antiopa, Teucer, Medea. Citatur etiâ in Chryse, Oreste, & amicum iudicio. Senior fuit Accio, docuitq; iisdem ædibus quibus Actius ipse. Mortuus est Tarenti propè nonagenarius.

Statius Cæcilius natus est in Gallia, principem inter Comico comicorum, iudicio Volcatij sibi meruit. Vixit summa familiaritate cum Ennio. Amatus est etiâ à Terentio. Scripsit comœdias xxx. amplius quarum hæc præcipuè citantur: Nauclerus, Syraculæ, Pseudimachus, Hippobolymeus, Epiclerus, Gratinus, Plocius, Alcon, Ephestion, Fallacia, Andria, Annales, Fœnerator, & quædam alie. Mortuus est vno anno post Ennium.

Actius Tragediographus iunior Pacuuius, natus est parentibus libertinis, Marcino & Serano consulibus Decius Brutus tanti carum æstimauit, vt eius versibus templa & monumenta ornauerit. Librum quum Pacuuius suam Atreum ostēdisset, & ille laudasset quidē

tamen dixisset quædam videri sibi duriuscula, & subacida: Accius verum esse confessus est, nec tamen se propterea pœnitere: quoniam idem fermè ingenii solet accidere, quod pomis, quæ dura admodum & acerba nascuntur, post sunt mitia & matura. Cæterum Accius imaginem suam collocauit in æde Camœnarum prægrandi forma, quum tamen esset statura admodum breui.

Terentius Comicus patria Carthaginensis Romam puer ductus, diligentia Terentij Lucani patroni accuratè liberalibus disciplinis eruditus est, ac propter ingenium ab eodem manumissus. Amauit Statum Cæciliū cui & suas comœdias recitauit. Sex autem composuit quas ab Apollodoro & Menandro Græcis in sermonè Latinum conuertit. Tanta in fabulis vsus est arte, vt neq; ad tragicam magnitudinem intumescat, neque abiiciatur ad historicam. Sunt qui dicant eum perisile in Arcadia dolore amissarum comœdiarum.

Lucullus Satyrographus, ex Arūca vrbe Italiæ, fuit primus apud Rom. qui cœpit scribere Satyras, quib⁹ maximè infectatus est Rutilium Lupum, Carbonem, & L. Tubulum. Scripsit Satyrarū libros 30. & amplius. Vocatur ab Horatio Iululētus. Adrianus tamè eum omnibus Satyrographis præponebat. Metrophanem seruum habuit, cuius fidem commendauit in Satyris. Mortuus est Neapoli, quum annum ætatis xl. vi. impleuisset.

Sex. Turpilius Comœdiographus, floruit seculo Terentij, cuius familiaritate vsus est. Septimum locum inter comicos meruit iudicio Sedegiti. Periit in vrbe Sinuessana iisdem temporibus, quibus natus est Furius Bibaculus.

Cn. Marius Mimographus scripsit opus versibus hexametris de Iliade. Præterea Mimos quorum hi citantur, iam tonsiles tapetes ebrij fuce, Quos concha purpura imbuens venenauit. Item: Sinu amicam reficere frigidam caldo, Columbatim labra conferens labris, Quapropter edulcare conuenit vitam, Curasque acerbis sensibus gubernare.

L. Africanus Comicus Romæ floruit Terētij ætate. Scripsit Togatas fabulas, in quibus primum obrinuit locum. Imitatus est Menandrum, à quo multa sumpsit. Culpatur à Quintiliano, quod in suis argumentis amores proprios paulò impudentius vulgauerit.

Fabius Dræsenus numeratus est inter comœdiographos.

M. Atilius fuit tragœdiographus, quem Licinius scriptorem ferreum appellauit.

Q. Trabeas octauū locum obrinuit inter comicos autore Volcatio. Ex eius versibus hi præcipuè cōmendātur, Lena delimita argento nutum obseruabit meū. Quid velim, quid studeā Adueniēs digito impellam ianuam, Fores patebūt: de improviso Chrysis vbi

me aspexit, Alactis obuiam mihi veniet, complexum exoptans meum, Mihi se dedit, fortunam ipsam anteibo fortunis meis.

Cn Aquilius Comœdiographus, plerasque comœdias transtulit à Menandro.

Licinius Imbrex fuit Comœdiographus, cuius hi afferuntur versus. Nolo ego Neeram te vocent: sed Nerienen, Quam quidem Marti es in connubium data.

Q. Nonius scriptor fuit Atellanarum.

T. Lucretius eques Mimographus floruit ætate Cæsaris. In suis Mimis habuit non minus sententiarum, quam lepiditatis, quos egit non nisi magna hominum turba.

Q. Catulus scripsit epigrammata. Fuit animo facili & procliu ad amores, & delicias. Amatus est à Cor. Corta, & L. Crasso propter elegantiam ingenij, & moris suavitatem. Amavit Roscium & Theotimum puerulos, quorum formam suis versibus commendauit.

Q. Atta scriptor fuit togatarum. Perit Romæ, sepultusque est in via Prænestina.

Publius Sirus edidit mimos. Floruit ætate Ciceronis. Manuscriptus est à domino propter gratiam & decorum formæ. Iulius Cæsar mimos eius Laberianis prætulit. Præcipue eius sententiæ citantur istæ: Tam deest auaro quod habet, quam quod non habet. Desum luxuriæ multa, auaritiæ omnia. O vita misero longa, felici breuis. Pars beneficij est, quod petitur, si bellè neges. Beneficium dando accepit, qui digno dedit. Cui plus licet quam par est, plus vult quam licet. Feras, non culpes, quod vitari non potes. Furor fit laesa sæpius patientia. Malum consilium est, quod mutari non potest. Nunquam periculum sine periculo vincitur. Comes facundus in via pro vehiculo est, Hæredis fletus sub persona risus est. Ita amicum habeas posse vt hunc fieri inimicum putes. Improbè Neptunum accusat qui iterum naufragium facit. Veterem ferendo iniuriam inuitas nouam.

Porcius Licinius fuit epigrammatista. Ex eius versibus sequentes probantur maximè. Custodes ouium teneraq; propaginis agnum Quæritis ignem: ite huc, quæritis ignis homo est. Si digito attingero, incendam syluam simul omnem: Omne pecus flamma est omnia quæ video.

Val. Aedituus scripsit epigrammata. Amavit Pamphilam, & Philerotem, quas suis celebravit carminibus.

Q. Val. Catulus natus est Veronæ, Tertij Varronis ætate. Scripsit de passere suæ Lesbiæ ad Vergiliû. Celebravit nuptias Mallij: amauit Ipsithillam & Clodiam quâ ficto nomine Lesbiâ vocat. Opus suû misit ad Cor. Nepotè, quod in tres partes diuiditur. In Lyricos, Elegiacos

Elegiac
ta Calli
benus,
men Ir
versibu
ter trig
cor.
uit puel
aliquan
Q. Cor
est in m
crimina
Ætate
Scripsi c
M. Fu
bico. An
Terent
ellij. Scr
libris 4.
in quo e
Ticida
cellam, c
Furiu
tur quan
Sanguin
tenebris
Spiritus
patriis p
L. Iul
Laure
dam eius
Vergili
bus Oct
primû, d
usq; Or
die quo
bus voca
in Georg
Rhodiur
opiscula
Copâ, Ep
augusto.

Elegiacos

Elegiacos, & Epigrammata. Elegiam de coma Berenices ex poëta Callimacho conuertit in numeros Latinos. Præter ea quæ habemus, scripsit etiam amatorium carmen de incantamentis, & carmen Ithyphallicum. Cæsarem, Mamurram, & Nonium Strumam versibus maximè infectatus est. Mortuus est Romæ anno circiter trigesimo.

Cor. Licinius Caluus fuit breui statura & exiguo corpore. Amavit puellam Quintiliã. Excelluit in scribendis Iambicis. Inimicitias aliquandiu exereuit cum M. Tullio super eloquentiæ principatu.

Qornificius Epigrammatista floruit ætate Sallustij. Versatus est in militia, in qua quum milites ignauos ad subeunda belli discrimina galeatos vocasset lepores, ab iisdem interfectus est.

Ætate Cornificij floruit *Helvius Cinna* scriptor Epigrammatũ. Scripsi opus titulo Smyrnæ, in quo nouem annos consumpsit.

M. Furius Bibaculus natus Cremonæ versatus est in catmine Iambico. Amicos habuit Gallum poëtam & Valerium Catonem.

Terentius Varro Atacinus, natus est tẽporib⁹ Ciceronis & Horatij. Scripsit Argonautica, secutus Apolloniũ Rhodiũ, quod opus libris 4. absoluit. Scripsit etiã Epigrammata, & carmen Elegiacum, in quo decantauit puellã nomine Leucadiã, quã præcipue dilexit.

Ticida scripsit Epigrammata tempore Val. Catulli. Amavit Metellam, quam mutato nomine vocauit Perillam.

Furius Antias composuit annales versibus hexametris. Vtebatur quandoque verbis nouis, vt indicant sequentes eius versus: Sanguine diluitur tellus, caua terra lutescit, Omnia noctescunt, tenebris caliginis atræ, Increseunt animi, virescit vulnere virtus, Spiritus Euroorum virides quum purpurat herbas: Quo magis in patris possint opulescere campis.

L. Tullius Calidius poëta Romæ claruit ætate Pomponij Attici.

Laurea Tullius M. Tullij libertus, scripsit epigrammata. Quorundam eius carmina citantur à Plinio.

Vergilius Maro natus est Maturæ in vico, qui Andes vocatur, idibus Octobris M. Crasso & Cn. Pompeio consulibus. Cremonæ p̄mũ, deinde Mediolani, postremo Neapoli vacauit literis, audiuitq; Orbiliũ & Scribonium Aphrodisium. Induit virilẽ togã eodẽ quo mortuus est Lucretius. A modestia & verecundis moribus vocatus est Parthenius. In Bucolicis imitatus est Theocritũ, in Georgicis Hesiodum, in Æneide Partheniũ, Pisandriũ, apponiũ Rhodium, sed præcipue Homerũ. Idem scripsisse fertur quædam opuscula, vt Cyrin, Ætnam, Moretũ, Culicem, Caralectõ, Priapeia Copã, Epigrammata, & Dyras. Ei⁹ carmina mirũ in modũ placebãt Augusto. Fabius vocat eũ poëtarũ omnium lögẽ principẽ. Carbili⁹

tamen

tamen grammaticus librum composuit de Virgilianis erroribus cui titulus fuit *Æneidomastix*. Moriens iusserat *Æneidæ* suâ cõburi vt inuestigatâ. Sed obstitit Augustus tâtae literarum iacturæ. Amavit *Afinium*, *Pollionem*, *Corin. Gallum*, *Qui ntilium*. Varû *Horatium*, & *Mecœnatem*. Eisdẽ in theatro recitanti vniuersus populus Roman. assurrexit perinde ac Augustus. Habitauit in *Esquilis* prope hortos *Mecœnatis*. Tardus fuit in loquẽdo, ad eò vt indoct. videretur, & agrestis. Periit *Tarenti*, vel vt alij volunt, *Brundisij*. Mortui cadauer delatum est *Neap.* ibique sepultus est.

Q. Horatius Flaccus natus est in *Venusio* *Appuliæ* oppido, patre libertino, duobus annis ante coniurationem *Catilinæ*. Puer dedit operam *Orbilio Beneuentano*. Prouectior factus *Athenas* se contulit, vt philosophiæ vacaret. Morib. fuit impudicis, natura in iurâ propensa, sed tamen facile placabili. *Tribunitiam* Romæ adeptus est dignitatẽ. Præter cæteros coluit *Mecœnatem*, à quo plurimũ etiam amatus est. Composuit libros carminum 1 1 1. *Epodon*, & *Seculare* carmẽ, libellum etiam de *Poëtica*, duo *Satyra* ac totidem *Epistolarum* volumina. In *Satyris* imitatus est *Luciliũ*. Eius carminibus summẽ oblectabatur *Quid*. Statura fuit breui, corpore obeso, oculis lippis. Mortuus est anno *LVI*. ætatis suæ.

T. Valgius Romæ natus scripsit elegias.

Albius Tibullus natus est etiam Romæ, *Hircio* & *Pansa* cõsultibus. Parentes habuit ex equestri ordine. Forma fuit elegãti, maximẽ amatus est à *Messala* *Coruino*, cuius etiam laudes celebrat. Amavit etiam *Horatium* & *Macrum*. Præterea *Marathũ* & *Cherinthum* puerulos, vt *Deliam* *Sulpitiam*, *Necram*, *Nemesim* & *Plautiam*, quam ficto nomine vocauit *Deliam*. Scripsit elegiarum lib. 4. Obijt adhuc iuuenis.

M. Manilius Romæ natus imperante Augusto, studiũ posuit in mathematicis disciplinis. Scripsit lib. 5. de astronomicis carminibus hexametro, in quibus *Hipparchum*, *Eudoxum*, & *Aratum* secutus est.

Cor. Gallus patria *Foroliuiensis* fuit *Elegiographus* Augusti fauore conscendit ad gradum *Præturæ*. *Euphrosionem* Græcum in sermonem Latinum transtulit. Scripsit 111. libros amorum *Cytheridæ*. Fuit primum amicus *Ostaiij*. Postea tamẽ suspicione coniurationis, quum in eius odium impigisset, consecutus sibi mortem, anno ætatis suæ *XLIII*. *Cytheridem* *Volumnij* libertam quam dilexit, mutato nomine vocauit *Lycorim*.

Sex. Aurelius Propertius ex *Meuania* oppido *Vmbriæ* oriundus, quum patrem puer amississet, Romam se contulit, vbi propert. genium statim impetus est à *Cor. Gallo* & *Mecœnate*. Magnã elegi

elegiis laudem promeruit, quarum 1111 lib. edidit. Hostiã puellam affectu dilexit incredibili, quam ficto nomine Cynthiam appellavit. In suis operibus secutus est Callimachum & Philetam Græcos. Mortuus est anno ætatis suæ 41.

L. Varius poëta Epicus maximè præstitit in scribendis tragædiis. Eius Thyestem laudat Cor. Tacitus. Vnus fuit eorū, quibus Octavius curam imposuit emendandæ Æneidis Vergilianæ.

C. Mecenas è regibus Hetruscis oriundus scripsit Tragædias & alia varij generis poemata. Gratissimus fuit Octavio, & omnibus poëtis. Fuit molli animo, & vestibus solutis, nimiumq; sinuosis & fluentibus, non sine mollitici suspicione. Scripsit tragædiam Prometheū, & elegias coplures. Laudatur hoc eius carmen de contereendo sepulchro: Nec tumulum curo, sepelit natura relictos. Hortos habuit pulcherrimos in Esquilis. Obiit ætate satis matura.

Ovidius Naso natus est in Sulmone Pelignorum oppido Aprilis mense, eodem die, quo Tibullus. Puer adhuc quum magnopere proclius esset ad carmen, ad oratoriam facultatem a patre diverti non potuit, nisi per quadã intervalla. Tres habuit vxores: Primã in adolescentia dimisit: & cum ea diuorū fecit. Secundam parum stabili connubio sibi coniunctã maturè dimisit. Tertia fuit Perilla, quã maximè omnium dilexit, & in Arte poëtica docuit. Scripsit varia poematum genera. In metamorphosi secutus est Partheniũ Chium poëtã. Scripsit sex Fastorum libros quos ad Germanicum Drusi filium misit, Idem tãmen ait duodecim à se cõpositos. De amoribus libros tres, libros Artium amandi & Remediorum. Præterea in Ibia. De obitu Drusi. Epigrammata. Opus de natura piscium, & quedam alia. Scripsit & Tragædiam. Medeam nomine, Relegatus est ab Augusto in Pontum, vel propter libros de amoribus quod lasciuiores essent vel propter adulterium cum Iulia, imperatoris filia. Versatus est in exilio annos 11. & amplius, in quo tantum gratiæ apud barbaras gentes sibi meruit vè in eius obitu Geræ Tomitani lachrymas cohibere nequiverint. Quum Gericum sermonè & Samaticum didicisset, poemata scripsit Getica lingua. Mortuus est in exilio.

Cassius Severus, patria Parmensis, scripsit Elegias, & Epigrammata. *Domitius Marsus*, scriptor fuit epigrammatum. Idem cõposuit belhum Herculis contra Amazones. Dilexit Melanem puellam, quam suis celebravit operibus.

Iulius Montanus scripsit poemata versibus hexametris, & pentametris. Nonnulli eius versus citantur à Crinito.

C. Germanicus Augustus, Drusi filius, Græcas Comædias reliquit, & opus Arati de rebus cœlestibus Latinum fecit. Nomen meruit è Germa

Germanis deuictis. Autor fuisse fertur sequētis Epigrammatis de puero Tracensī. Thrax puer à stricto glacie dum luderet Hebrus; Frigore cōcretas pondere rupit aquas: Orba quod inuentum mater, dum cōderet vna, Hoc peperit flammis, cætera, dixit, aquis.

Casius Cassus, relatus est inter poëtas Lyricos, Floruit ætate Claudij principis. Scripsit aliquot libros vario, & multiplici carmine. Amavit Ouidium, & Persum. Conflagrauit in villa sua ardente Vesueo.

Æmilins Macer, Veronenfis, floruit ætate Messalæ cornini. Scripsit opus de bello Troiano libros de Venenatis animantibus, & de Herbis, securus Nicandrum poëtam colophonium. Obiit in Asia paucis annis post Verg.

C. Rabirius poëta Epicurus Satyras scripsit.

L. Anneus Seneca Hispanus patria cordubensis scripsit tragedias x. Euripidē, & Eschyllum imitatus.

C. Asinius Gallus, Asinij Pollionis viri consularis filius fecit Epigrammata, & carmen de Pomponio grammatico. Dilexit Hippolytum pueium. Interfectus est à Tyberio principe.

Aulus Persius Flaccus, nat⁹ est volaterris oppido Hetruriz. Floruit imperante Domitio Nerone. In grammaticæ præceptotem habuit Rhemnium Palemonem, in Rhetoricæ Flauium Virginiū. Probris fuit moribus, & egregia vitæ integritate. Composuit scilicet Satyras, in quibus testimonio Martialis maiorem promeruit laudem, quàm Marfus in tota sua Amazonide. In his imitatus est Lucilium. Mortuus est nondum completis annis xxx.

Cor. Senerus poëta Epicus versatus est etiam in agēdis declamationibus. Scripsit opus de bello siculo, quod non absolvit, propter obitum importunum. Fecit etiam carmen de Ætna monte. Versus eius de obitu Ciceronis citantur à Crinito.

M. Anneus Lucanus, natione Hispanus, patria Cordubensis, nat⁹ est Cæsare Germanico, & L. Cæsiano consulibus. Patrem habuit Anneum Melam. Præceptores Rhemnium Palæmonē, & Flauium Virginiū, sub quibus tantum profecit, vt Græcè ac Latine declamaret. Condiscipulos habuit Saleiū Bassum, & Persum. Promouētus est ad dignitatem quæsturæ, & in augurū collegium ascensus. Vxorem habuit Pollam Argentariam, nobilem eruditione & doctrina. Præter opus de Bello Cæsaris & Pompeij, scripsit etiam Stertualia. Sylvarum libros decem, Tragœdiam Medeam, de incendio vrbis, de incendio Troiæ cum Priami calamitate. Tres primos Pharsaliæ libros emendauit cum vxore, reliquos emendaturus, sed per Neronem licuisset, cuius mandato venas medico secandas præbuit, quum annos xxx. nondum attigisset.

Pomponius Secundus scripsit Tragedias. *C. Plinius* duos libros composuit de eius vita & moribus. Gratissimus fuit Germanico, *cu. Gellius* scripsit Epigramata. Amavit Cefenniam puellam. *sexilius Hena* natione Hispanus, patria Gerdubensis, scripsit inter alia carmen de laude & interitu *M. Tullij*.

Salvius Bassus ingenium exercuit in scribendis Heroicis carminibus. Modica fuit facultate.

clodius sabinus Elegiographus primum tempus posuit in causis & declamationib. Scripsit opus de bello Troiano, & aliquot epistolae. Perit immatura ætate.

c. Peto Albinouanus floruit sub imperio Neronis. Scripsit Epigrammata. Ouidium maximè dilexit.

Volcarius Sedigitus librum composuit de poëtis Latinis, senariis versibus.

Pub. Silius Papius heroicus poëta patrè habuit rapinium ob virtutes Neapoli donatum, in qua vrbe natus est Silius: vxorem habuit Claudian doctam & eruditam. Scripsit Thebaidem libris xii. nuncupatam Cæsari Domitiano, in quo opere secutus est Antimachum. Scripsit & Achilleidem, & Sylvarum lib. v. Domitianus eum magnificis interdum conuiujs exceperit, insignique coròna & alijs donauit muneribus. Filium amisit in ætate adhuc tenera, cuius interitum defleuit. Mortuus est ætate jam prouecta.

Syllius Italicus, ex Hispania oriundus, natus est Romæ, & educatus. Factus est proconsul Asiæ. Gratissimus fuit Domitiano, cuius fauore ad tertium consulatum perductus est. Vergilij natalem quotannis celebrabat. Opus composuit de secundo bello Punico libris decem & septem. Prædium habuit in agro Neapolitano, in quo nonnunquam feriabatur. Septuagenario maior seipsum interfecit dolore clauis cuiusdam insatiabilis.

Val. Setinus Patavinus, iuxta Aponam natus, scripsit argonautica ad Cæsarem Domitianum, multò plura scripturus, nisi immatura morte correptus fuisset. Imitatus est Apollonium Rhodium. Censu fuit mediocri. Amavit Amazonicum puerum.

Decius Iunius Iunenalis patria fuit Aquinas, natus est patre libertino. Floruit imperante Domitiano. Præceptorem habuit Frontonem grammaticum. Operam dedit scribendis Satyris, & Carpendis hominum vitijs. Murò amore coluit Marrialem.

Aruntius stella natus est familia consulari. Floruit eo tempore, quo Flauij Cæsares Romæ imperarunt. Violantillam puellam Neapolitanam in vxorem duxit, quam Martialis Ianthidem Græcè vocat, Scripsit elegias, & opus de Asteride, & poëma de Interitu columbar, prætor Romæ creatus est, & diuui vir.

M. Val.

M. Val. Martialis genere Hispanus, ex Bibili oppido Celtiberiæ Romæ puer profectus, omnem in sumptu operâ in scribendis Epigrammatibus. Acri fuit ingenio, habuitq; in scribendo plurimum salis & fellis nec minus candoris. *Ælius Verus* imperator vocabatur eum suum *Vergilium*. Donatus est equestri dignitate, & Prætura. Scripsit libros Epigrammatôn XII. quib. adiecit *Xenia*, & Apophoreta. Eum tanti fecit *Sertinius*, ut eius adhuc viuentis imaginem in sua bibliotheca posuerit. Mortuus est tandem in natali solo.

Sentius Suger, Romæ natus, scripsit Epigrammata, in quibus secutus est *Val. Catullum*, & *Licinium Calpurnium*.

Vespasianus spurina, Lyricus, floruit ætate Vespasianorum. Idem factus est imperator in Breuererum regem, quo superato, honoratus est statua. Filium *Cocceium* adhuc iuuenem amisit. In suis lyricis imitatus est *Horatium*.

Voconius Victor Romæ floruit *Adriano* imperante. Scripsit *Elegias* & *Epigrammata*. Amavit *Tertium* puerum. Huius poëtae mortui sepulchrum, *Adrianus* sequenti ornauit carmine: *Lacticius* versu, mente pudicus erat.

L. Paulus Papienus, oriundus ex *Vmbria*, claruit scribendis elegiis, in quibus *Propertium* secutus est. Scripsit & *Lyricos*. Prædium habuit in agro Vaticano.

T. Amnianus composuit *Fescenninos* versus, variis iocis & salibus refertos.

M. Marcellus Mimographus, Romæ floruit imperante *Antonio* *Cæsare*. Tanta fuit in scribendo licentia, ut non dubitauerit notatos principes ciuitatis, eosq; nominatim suis carminibus perstringere.

Aulus serenus Lyricus, poemata scripsit vario & multiplici carmine.

Vergilius Romanus Comædiographus floruit imperatib. *Adriano* & *Antonio*. Scripsit mimos, in quib. secutus est. *Cn. Matium*.

Rufus Festus Auienus floruit imperante *Diocletiano*. Aratum Græco in Latinum conuertit numeros. Composuit etiam librum de orbe terrarum versibus hexametris, imitatus *Dionysium* *Græcum* poëtam. Scripsit etiam de *Maritimis*, versibus iambicis. Principè secutus est *Hecatheum Milesium*, *Hellanicum Lesbium*, *Philonem Atheniensem*, & quosdam alios. Fecit & *Vergilianas* fabulas versibus iambicis.

Alphius Auitus libros fecit, qui inscripti sunt *Excellentibus* versibus diametris iambicis.

Septimius Afer librum composuit de laudibus *Iani*, in quo imitatus est *Callimachum*.

Calphurnius Siculus, scripsit carmè *Bucolicum*. Floruit imperante

Domiti

Sur. O

ruit sub

tica, Na

Maur

Iambos

de Liter

sum &

claud

dio. Scri

num, de

tia The

Decim

Valenti

nis erud

tiani pa

llbrum I

ros. Cele

Fastoru

que ad C

Dama

pius & C

Hymno

nit sub

Iuenc

te. Scrip

Aurel

sunt in a

Theod

stiana p

lis Chri

Pontius

no. Scrip

Licen

Summa

Venan

nem Pic

degestis

Faust

Hymne

landis v

Sidon

Doc

Domitiano: Modicis vixit facultatibus.

Aur. Olympius Nemesianus, Afer genere, patria Carthaginiensis, floruit sub Numeriano & Diocletiano Cæsaribus. Scripsit Cynegetica, Nautica, & Alieutica. Calphurnius eidem opus suum nuncupauit.

Maurus Terentianus, Afer natione, patria Carthaginiensis scripsit Iambos. Opus composuit vario multiplicique carminum genere de Literis, Syllabis, Pedibusq; & variis metris. Filium habuit Bassum & generum Nouatemum.

Claudianus, patria Alexandrinus, floruit sub Honorio & Arcadio. Scripsit de raptu Proserpinæ lib. 1111. Item epistolas in Ruffinum, de laudibus Stiliconis, Panegyricos, Epigrammata de victoria Theodosij contra Eugenium Gallorum regem.

Decius Ausonius Gallus, patria Burdegalensis vixit imperantibus Valentino & Valentiniano. Gratianum Cæsarem literis & disciplinis erudit. Patrem habuit Ausonium professione medicum Gratiani patrocinio prouectus est ad consularem dignitatem. Scripsit librum Epigrammatum ex Græcis in Latinis conuersum numeros. Celebrauit puellam nomine Bissulam. Scripsit de fluuio Mosâ. Pastorum libros absoluit, auspicatus à principio vrbs conditæ usque ad sua tempora. Scripsit & quasdam epistolas.

Damasus, natione Hispanus, floruit eodem tempore quo Eutropius & Orosius. Creatus est Romæ Pont. Max. Scripsit complures Hymnos, & librum de Romanis pontificibus oratione soluta. Perit sub Theodosio, quum annum 1 xxx. ageret.

Iuuenius, Hispanus, floruit imperantibus Cōstantino & Cōstantino. Scripsit quatuor Euangelia versibus hexametris & Hymnos.

Aurelius Prudentius Clemens, genere Hispanus, primâ ætatē posuit in agendis causis & ciuilibus officiis, demum ad Præfecturam Theodosij patrocinio cōscendit. Scripsit opus de his qui pro Christiana pietate se deuouerūt. Itē de Natali Dñi, de gestis & miraculis Christi, de expiandis animis, de conflictu vitiorū & virtutum.

Pontius Paulinus, patria Burdegalensis, floruit sub Cæsare Gratiano. Scripsit hexametris versibus poëma de regibus, ex Suet. collect.

Licentius, Afer, patria Hipponensis, versatus est cum Augustino summa familiaritate. Scripsit Hymnos & Epistolas.

Venantius Honorius Fortunatus, Rauennæ eruditus, ob eruditionem Pictauorum factus pontifex, Scripsit hymnos & libros 1111. de gestis beati Martini versibus hexametris.

Faustus Gallus floruit ætate Claudiani. Scripsit Epigrammata & Hymnos de rebus sacris. Probis fuit moribus, & magna in accusandis vitiis severitate.

Sidonius Apollinaris patria Auernus, honesta & illustri natus fa-

millia, præceptorem habuit Flauium Nicetium, doctissimum tunc temporis grammaticum. Scripsit permulta & soluta oratione & vario carminum genere, Libros nouem epistolarum, Hendecasyllabos, Panegyricos, & versus hexametros.

Sunt & Neotericorum nonnulli qui in scribendis poematibus non mediocrem meruerunt laudem. Primus omnium *Iouianus Pontanus* scripsit tanta dexteritate, vt veteres proximo sequatur intervallo, præriperetq; laudem multis antiquis, nisi obstaret ridicula quorundam hominum opinio, quibus omnia fœtent, quæ non olent vetustatem. Scripsit hic poeta libros Amorum tres, Tumulorum duos, de Diuinis laudibus libros, Baiarum duos, versus Iambicos, & Lyricos, duos libros, qui inscribuntur Eridanug, libros de Stellis v. Librum vnum Meteororum, duos de hostis Hesperidum, Pompam Lepidinam, Meliseum, Meonem, de Virtutibus, Grammatica, & multa alia.

Pontanum mea sententia subsequitur *Politianus*, vtroque genere dicendi doctissimus.

Politianum, *Marullus* Tarchaniora.

Marullum, duo *Stroze*, pater & filius.

Strozas Mantuanus, cuius bucolica tanti facio, vt *Vergilianis* conferam.

Stare debent in suo theatro *Philephus* & *Petrarcha*, quoniam modicum laudis sibi meruerunt in scribendis poematibus.

Sunt & nostro seculo nonnulli, qui magna sui nominis celebritate poetice proficentur, vt *Quintianus Stoa*, cuius familiaritate, & colloquio vsus sum aliquandiu, quum degeret *Luretiæ*, ibiq; suam *Cleopolim* excuderet.

Nunc *Salmonius Macrinus* familiaris, & amicus meus, versus obfinit tanta dexteritate, tamq; felici genio, vt nascens videatur habuisse Musas obstetrices, quæ poetici manna eius labellis infillauerint. Excellit maximè in scribendis hendecasyllabis, in quibus tam similis est *Pontano*, vt eodem ouo prognati videantur.

Germanus quoq; *Brixius* inter nostri tēporis poetas merito conferendus est. Scribit enim doctè, & eruditè, tersa & facili vena.

Omittendi non sunt duo atatis nostræ doctissimi viri, & linguae Latinæ principes vexillarij *Helius Gemellus*, & *Baptista Candellanus* Consul Rothomagæus.

Sed iam veniamus ad poetarum Græcorum nemina.

Acheus Erethizus poeta Tragicus, paulò iunior *Sophocle*, profuit Olympiade LXXIIII. docuit tragedias XLIIII. vicit vna.

Aegemon poeta scripsit bellum *Leuctricum*, *Thebanorum*, & *Lacedæmoniorum*.

Aeschros Mitylenæus, inter Alexandri comites, familiaris fuit Aristotei.

Aeschylus Atheniensis tragicus, primus grauitate personarum, & coloris distinctione vsus est. Primus in lucem protulit tragœdias. De hoc Horatius: Post hunc personæ, pallæq; repertor honestas! *Aeschylus* & modicis instrauit pulpita tignis, Et docuit magnūq; loqui nitiq; cothurno. De eius interitu iam diximus.

Alcan Lyricus, inuentor carminis amatorij, floruit Olympiade xxvii. Scripsit lingua Dorica.

Alceus Atheniensis fuit Lyricus, de quo Horat. Lesbio primum modulare ciui. Politianus in Nutricia: Exactoq; canis pugnax *Alceus* tyrannos, *Æolium* ducto pertentantes barbiton auro.

Alcimenes Megarensis, poeta fuit tragicus.

Alexis Terius poeta comicus floruit ante Menandrum. Filium habuit nomine Stephanum itidem comicum.

Alexander *Ætolus* poeta fuit tragicus.

Ampisias Atheniensis, comicus.

Anacreon Teius Lyricus, fuit in honore apud Polycratem Samiorum regem. Eius poema fuit amatorij, Amavit Bathyllū puerum vt iam diximus. De hoc Ouid. lib. 2. Trist. Quid nisi cum multo Venerem confundere vino Præcepit Lyrici Teia musa senis?

Anaxandrides Rhodius, poeta comicus, floruit ætate Philippi Macedonis Docuit fabulas lxx. vicit vna.

Anaxippus poeta nouæ comœdiæ, floruit sub Antigono & Democrito Poliorcete.

Antimachus poeta fuit Colophonius, qui dum quoddam poema obscurum in auditorio recitaret, omnesq; propterea discederent, excepto Platone. Legam, inquit, nihilominus, quoniam vnicus Plato est mihi pro omnibus.

Aniphanes fuit poeta nouæ comœdiæ.

Anipater Sidonius, versus faciebat ex tempore. Floruit oratoris Crassi temporibus.

Apollodorus Atheniensis Comœdiographus floruit Menandri tempore.

Apollodorus Tarsensis fuit Tragœdiographus.

Apollonius Rhodius Callimachi discipulus, scripsit Argonautica.

Aratus Menecræis discipulus, floruit Olympiade cxxiiii.

Scripsit Phœnomona, Hymnos in Pana, de moribus, Epigrammata quedam in Antigoni vxore, Epicœdiū in Cleombrotū, Epistolas, Comētarios in Odyssæâ, & pleraq; alia. Culpatur tñ à Quintiliano his verbis: arati materia motu caret, vt i qua nulla varietas, nullus affectus, nulla persona, totusq; in nominib. absumitur. Sufficit

tamen operi cui se parem credidit vel æqualem.

Architas poëta fuit epigrammatum.

Archilochus Parius repertor fuit Iambici carminis, quo Lycamben socerum ad mortem impulit. Horat. Archilochum proprio rabies armavit iambo. De Archilocho Quintilianus sic ait: Archilochus primus inter eos, qui Iambos scripsere. Summa in eo vis, elegantes sanè vibrantesque sententiæ, plurimum sanguinis, atque nervorum. Floruit principante Romulo.

Aristeas Proconesius, scripsit tribus libris carmina quæ vocantur Animalpea. Præterea Theogoniam versibus mille. Floruit Cæso & Cyro regnantibus. Inuulgata est de eo fabula, quod animam resumeret quotiescunque vellet.

Aristophanes, comicus us poëta, inventor fuit tetrametri & octometri. Docuit fabulas 1111. Æmulus fuit Socratis. Tres habuit filios omnes comicos.

Aristomenes Atheniensis, scriptor fuit antiquæ comædiæ.

Aristonymus comædiographus, præfuit bibliothecæ Philadelphum post Apollonium. Mortuus est è stranguria annos natus LXXVII.

Arrianus poëta scripsit Metaphrasim Georgicorum Vergilii, opus de gestis Alexandri libris XXXII. & quædam poemata in Aretalum Perganensem.

Archidicus comicus scripsit contra Democharem.

Archippus comicus Atheniensis, scriptor fuit antiquæ comædiæ.

Aristarchus Tegeates floruit eodem tempore quo Euripides.

Docuit tragædias LXX. vixit duabus, vixit annos LXXX.

Astydamas senior Atheniensis Tragicus, docuit tragædias XLII. vixit v. Fuit & Astydamas iunior Tragædiographus poëta.

Angeas fuit comicus Atheniensis.

Bacchilides Lyricus Cous.

Callias Atheniensibus fuit comicus filius Lysimachi.

Callimachus poëta Cyrenæus, fuit filius Batti, discipulus Armonchris. Vixit apud Ptolemæum Philadelphum, præfuitque regie bibliothecæ. Omne poematis genus attigit. Scripsit in aduenturium quem ficto nomine Ibin appellat, acerbissimum poemata. Intra Elegias, Epigrammata & Hymnos. Huius meminit Ovid. lib. 2. Trist. dicens: Nec tibi Battia de nocuit, quod sæpe legenti Delicia verfu fassus es ipse tuas. Item Propertius lib. 2. Et non inflati somnia Callimachi.

Carcinus Agrigentinus poëta Tragicus, floruit paulò ante Philippum Macedonem, docuit fabulas XCVIII.

Cacilius Argivus scripsit de piscibus.

Chæremón poëta fuit comicus.

Chærilus poëta Samius floruit Olympiade LXXV. Scripsit Atheniensiu victoriã contra Xerxem, singulorumq; versuum singulos Siateres aureos accepit: Scripsit & res Lylandri Lacedæmonij, & Alexandri magni. Hunc Horatius vt malũ & ineptũ poëta culpat, vbi ait: Graus Alexandro magno regi fuit ille Chærilus, incul- tis qui versibus & malè tortis Retulit acceptos regale numisma Philippo. Et in Arte Sic mihi qui multum cessat, fit Chærilus il- le, Quem bis terque bonum cum risu miror, & idem Indignor.

Chærilus Atheniensis fuit Tragediographus, qui docuit tragæ- dias CLX. vicit XIIII.

Cinesias Thebanus scriptor fuit Dithyramborum, pigro corpo- re, & fracto crure.

Cleon Curieus scripsit Argonautica.

Cleophon Atheniensis fuit tragicus.

Corinthus Iliensis scripsit Iliada ante Homerũ, literis Doricis, tũ primũ inuētis à Palamede, cuius fuit discipulus. Scripsit & bellum Dardani contra Paphlagonas. Floruit tempore belli Troiani.

Crates Atheniensis, Comicus antiquæ Comædiæ, at dicitur fuit Platonis Philosophi.

Cratinus Atheniensis, veteris comædiæ scriptor, docuit fabulas XXI. vicit IX. Vir fuit voluptarius & amator puerorum.

Chrsifodorus è Copto Ægypti vrbe poëta Anastasij Imperatoris tempore scripsit Isaurica, vbi scribit Isauriam ab Anastasio fuisse captam.

Damæones fuit Atheniensis comædiographus.

Demolchus fuit Syracusan⁹ comicus. Floruit Olympiade LXXIII. Filius fuit Epitharmi medici. Docuit fabulas XIIII. lingua Dorica.

Dicaogenes poëta scripsit Tragædias & Dithyrambos.

Diodorus fuit Comicus poëta, vt Dioxippus & Diocles Athe- niensis.

Egemon Carceus scripsit bellum Leuæticum, & Thebanorum & Lacedæmoniorum.

Epicrates poëta fuit Comicus, vt Eriphus.

Hermippus Atheniensis, poëta veteris Comædiæ, scripsit fabu- las XI.

Hesiodus poëta Cumæus, seu Ascæus, ab Ascra Bœotia vico, scri- psit poëmata, Theogoniam, Aspida, Heoidum mulierum catalo- gum, Epicedium in quendam Bratachum, & quædam alta. Ingu- laris est ab Antiphõ & Crimeno fratribus. Primus aguculura præcepta tradidit. Primus fabulas scripsit.

Eubulus Certius Atheniensis fuit comædiographus.

Euangelus poëta comicus scripsit de Re militari.

Eumolpus Eleusinius filius fuit Musæi, & Orphei discipulus, pœta magni nominis.

Euphronius pœta scripsit carmen Priapi: vbi Deum Orneatem eum appellat.

Eutiches comicus fuit pœta.

Eupolus Atheniësis, scriptor fuit veteris comœdiæ, qui mira vsus est licentia in carpendis hominum vitiis, Horatio teste.

Euripides Atheniensis Tragœdiographus, natus est eo die, quo Xerxes ab Atheniësis fugatus est. Discipulus fuit Prodicii in Rhetorica, Socratis in Philosophia. Ad tragœdiã conuersus, secutus est Anaxagorã. Veneris fuit omnino abstinens. Vixit in summa familiaritate apud Archelaum Macedoniæ regem, à cuius ecena dum noctu reuertetur, iugulatus à canibus à quodã æmulo immisissis annum agès LXXV. Scripsit Dramata LXXXV. vicit v. Matrem habuit agrestia vendètem ôlera. Annos natus XVII. Tragœdiam scribere aggressus est in quadam spelunca apud Salamina. Cicero eius verba toridem puravit sententias.

Idæus Rhodius, opus Homeri iteravit, carmen carmini reddens. Scripsit etiam res Rhodiorum tribus carminum millibus.

Hiero Ferreus Atheniësis, scripsit quædam pœmata, quæ Plutarchus in Nicia ad ætatem suam testatur peruenisse.

Hipparchus fuit comicus pœta.

Hipponax Ephesius scriptor fuit Iamborum, qui patria pulsus ab Athenagora & Conia tyrannis, Clazomenis vixit.

Lasus Herminæus, primus scripsit de Musica, primusque Dithyrambos in certamen protulit.

Zycôphron Calchidensis pœta, scripsit Alexandram pœma valde obscurum, in quo meminit de vaticiniis Cassandra. Exorsusq; ab Heteule & rebus Troianis, prosequitur vsque ad Alexandrum Macedonem.

Magnes Atheniësis, pœta veteris comœdiæ, floruit Epicharmi tempore. Docuit fabulas XI.

Melanthus pœta fuit Elegiographus, Cimonis ducis Atheniensium familiaris.

Melichus fuit Tragœdiographus, quem Aristophanes taxauit vt nimis durum.

Menander Atheniensis, comicus flagrauit amore mulierum. Scripsit fabulas LXXXVII. & Epistolam vnam ad Ptolemæum regem. Fabius de eo sic meminit: Menander meo iudicio diligenter lectus ad cuncta quæ præcipimus, efficienda sufficit: ita omnè in vta imaginem expressit, tâta in eo inueniendi copia, eloquendi facultas, ita est omnib⁹ rebus, personis, affectibus accommodatus, vt omnibus

omnibus eiusdem operis autoribus tenebras induxerit. Porro ratio fuit in pretio, vt etiam inuitatus sit à regibus Ægypti, oblati magnis honoribus & diuitiis.

Menalippides Melicus scripsit Dithyrambiorum libros, poemata, Epica, & Elegias.

Huius nepos *Menalippides* iunior scripsit Lyrica & Dithyrambica. Mortuus est apud Perdicam regem.

Menecrates fuit comœdiographus.

Menelaus Ægeus scripsit Thebaida libris sex.

Mymnermus Colophonius poëta fuit elegiographus, qui dicebat nihil esse iucundum sine amore & iocis. Horat. Si Mymnermus vti censeret, sine amore iocisq; Nil est iucundum, viuas in amore iocis que. Proper. lib. I. Plus in amore valet Mymnerti versus Homero.

Mnesimachus scriptor fuit comœdiæ.

Moschus Syracusanus scripsit cæmen Bucolicum.

Morychus Tragicus fuit poëta, quem Aristophanes gula, & nimia voluptatis notauit.

Morsimus fuit Tragicus quem Aristophanes insectatus est.

Museus Eumolpi filius, primus omnium Athenis deorum genealogiam versibus tradidit. Scripsit amores. Hero & Leandri versibus hexametris.

Museus Eleusinius, Antipheni filius, & discipulus Orphei, scripsit vitæ præcepta ad Eumolpum filium tribus versuum millibus.

Museus Thebanus, filius Thamyræ, poëta Melicus, scripsit Hymnos & Cantica.

Museus Ephesius, poëta Eumenis & Attali regum Pergami tempore, scripsit res Pergamenses, & de Perside libros decem.

Nestor è Licia regione, pater Pylandri poëta, tempore Seueri principis, scripsit Iliada. Tryphiodorus verò Odysseam ad imitationem Homeri.

Nicandrus Colophonius edidit versibus. Prognostica Hippocrætis.

Nicochares Atheniensis, Philonidis comici filius, coæuus Aristophanis, scripsit multas fabulas.

Nicostratus fuit Comicus.

Nicomachus Phrygius, scripsit Tragœdias xi.

Nicomachus alter Atheniensis fecit Euripidem & Theagenem.

Nomus Panapolita, scripsit Eutagelium Ioanis, Grecis hexametris.

Olympius Mylius poëta melicus, & Elegiographus, discipulus Marlyæ, floruit ante bellum Troianum.

Homerus iunior, patria Bizantius, patrem habuit Andromachum. Scripsit tragœdias Lxi.

Homerus poëtarum maximus, floruit Olymp. xxiii. annis post

Troiam captam quingētis, post Romā conditā LXVII. Patria fuit Mæo. Narus est adulterio matris Crithæidis virginis Cumanae apud fluuiū Melē, vnde ab initio vocatus est Melisigenes Grāmaticæ præcepta primus dedit, quum antea quisq; sermone scriberet simul & loqueretur vernaculo. Puer literis imbutus est ab Aristeo Proconesio, seu Faunio Grāmatico. Factus paulò prouectior quē flagraret desyderio visendarū regionū, ductus est per diuersa orbis loca à mercatore quodā, qui dicebatur Menthes, à quo tamen relictus est apud Ithacū, propter morbū oculorū, quo ibidē laborare cœperat. Conualecens demū Colophonē profectus est, ibidē renascentē eodē morbo, incidit in cæcitātē, ac tum primū vocatus est Homerus, apud Cumæos, & Ionas, qui cecos vocāt Homerot. Vnde autē exercitatem illā contraxerit, iam diximus. Veniēs Athenas in ætate iam matura quū in littore quieuisset, sparso proinus de eius aduentu rumore, hominum multitudo turmatim ad eum videndum conuolauit. Quò quum eandē ob causam diuertissent piscatores, littori appullos statim rogauit haberētne aliqui de illis verò per ænigma responderunt, se quæcunque cepissent, reliquisset, quæ verò non cepissent, habere. Significabant enim sese possidisse pediculis, quorū captos in aquis reliquissent, nō captos haberent in vestimētis. Quod intricatū & perplexū ænigma Homerus ad pilces tantum respiciēs, quū dissoluere nequiuisset, pudore nimio (vt nonnulli suspicantur) incidit in morbū, quo paulo post periit. Sed quid opus est causam mortis cōminisci, quū iam materia esset ætate? Iā enim vixerat annos CVIII. Scripsit præcipua diuina poëmata, Iliadem, & Odyssæam. Ilias continet bellum Græcorū in Troianos, propter Helenę raptū: Odyssæa Vlyssis in patriā redeuntis labores. Duo hæc eius poëmata in numerū versuū diuisa & distincta sunt ab Aristarcho grāmatico. Sunt qui eidē tribuunt Bætrachomyomachiam, quorū opinioni repugnat Plutarchus. Hæbitus est apud antiquos in tanto pretio, vt septem vrbes eum ab vendicauerint, eiusque versus habiti sunt prouerbiorum loco.

Oppianus ex Anaxarbo Ciliciæ ciuitate, scripsit poëma de Piscibus, quod Antonio Seueri filio nuncupauit.

Orpheus Crotoniata, vixit apud Pyssistratum tyrannum. Scripsit Argonautica.

Palephatus Atheniensis poëta, scripsit de situ orbis, & cōtētiōnem Mineræ cū Neptuno ad mille versus. Veneris quoque & Amoris sermones quæq; milib. versuū. Itē de crine Latonæ, & quædā alia.

Pamprepus Panopolita, floruit ætate Zenonis principis. Scripsit de Etymologiis & Isaurica soluta oratione.

Panobus fuit Epicus poëta.

Parthenius

Parthenius Nicæus, poëta Elegiographus, captus est à Cinna in bello Mithridatico, & ob ingenium manumissus. Vixit vsq; ad Tiberium Cæsarem. Scripsit elegias in Venerem; & Epicedium in Aterem uxorem suam, deque eius laudibus libros tres.

Parthenius Chius, Thestoris filius scripsit versus in laudem patris. *Perfes* Alcaeus poëta, frater fuit Hesiodi.

Pigres Halicarnassus, frater Artemisæ uxoris Mausoli, scripsit versus elegos in Iliadem Homeri.

Pindarus Thebanus Lyricorum princeps, floruit Æschyli tempore, scripsit lingua Dorica Olympia, Pythia, Nemæa, Isthmia. De Pindaro sic meminit Horatius: Pindarum quisquis studet emulari Iule, caratis ope Dædalæ Nititur pennis, vitreo daturus Nomina ponto. Primas meruit inter nouem Lyricos, quorum hæc sunt nomina: Alcaeus, Sappho, Stesichorus, Ibcus, Bacchilides, Symonides, Alcman, Anacreon & Pindarus ipse.

Pisandrus Camiraus poëta antiquior Hesiodo, scripsit facta Herculis duobus libris.

Pisandrus Larandæus poëta, sub Alexandro Mammeæ, scripsit versus variam historiam libris LXXI.

Plato Atheniensis, poëta prisca comædiæ, floruit tempore Aristophanis & Eupolidis.

Polyxelus comibus fuit.

Posidippus Cessandræus comicus docuit anno tertio post mortem Menandri. Scripsit fabulas xxx.

Phadimus Bizantius fuit Elegiographus poëta.

Pherecrates Atheniensis comicus, militauit sub Alexandro magno. Docuit fabulas xxxii.

Phidamus Epicureus, poëta fuit admodum lasciuus.

Philemon Syracusanus, poëta nouæ comædiæ, tempore Alexandri magni, scripsit sex fabulas. Vixit annos xc. Perit nimio risu.

Philomon iunior, eius filius, iude comicus, docuit fabulas LIIII.

Philetas Cous floruit ætate Philippi & Alexandri Macedonum. Præceptor fuit Ptolemæi Philadelphi. Scripsit Elegias & epigrammata. Cæteraneus fuit Hippoetatis medici. De eo & Callimacho sic scribit Fabius: Elegiæ princeps habetur Callimachus: secundas confessione plurimorum Philetas occupauit. Propertius lib. 2. To satius memorem inasis imitere Philetam.

Philocles Atheniensis, filius sororis Æschyli. Tragicus fuit poëta.

Philoxenus Cytherius poëta Lyricus scripsit Dithyrabos xxxiiii.

Obiit Ephesi. Scripsit carmine Lyrico Æacidarum genealogiam. Coniectus est à Dionysio Syracusano in Latoniâs, quod eius carmina & Tragœdias non probaret.

Philistius Cereyræus, Tragicus poëta, vixit apud Ptolemæum Philadelphum.

Philistion Nicæus poëta Comicus, floruit ætate Socratis.

Philippides Comædiographus quum ætate iam præuecta in ceteramine poëtarum præter spem vicisset, inter illud gaudium repente mortuus est. Autore Gellio.

Phormus Syracusanus Comicus, Geloni tyranno fuit familiaris, cuiusque filios erudiuit. Docuit fabulas VII.

Phocylides Milesius, floruit post bellum Troianum. Olym. LVIII. Scripsit elegias, & quasdam Sententias ad vitæ institutionem.

Phocionides fuit comicus.

Phrynichus Atheniësis Tragicus, Thespiadis discipulus, prim^o vultum mulierû protulit in Scenam, & Terrametrum reperit. Filium habuit Polyphradmonë poëtam tragicum. Docuit tragædias IX.

Phrynichus Atheniësis fuit Comicus.

Simonides Ceus, poëta Melicus, floruit Olymp. I V. Vixit annis LXXIX. Scripsit Dorica lingua Cæbylis & Darij res gestas, & Xerxis bellum maritimum. Præterea Threnos, Encomia, Epigrammata, Pæanas, Tragædias, Nænias, & quædam alia. Primus etiam artem memorandi fertur inuenisse quum cœnaret in Thesalia apud Scopam opulētum hominem. Præcipua eius virtus fuit in commendanda commiseratione. Nam inter cæteras funebres laudationes singulari carminum commiseratione profecutus est cõuiuas suos apud Scopam illum, de quo nunc diximus, cœnaculi ruina collisos. Catullus: Mœstius lactymis Simonidæis.

Simonides Teius Iambicus, scripsit Græcorum apud Aulidem conuentum, & Trimeterorum libros duos.

Simonides Magnes, scripsit res gestas Antiochi magni, & bellum aduersus Galatas.

De *Sappho* poëtria iam diximus in capite de Mulieribus doctis.

Sophocles Atheniësis Tragicus, cogtaneus, & collega Periclis in prætura, docuit Tragædias XLIII. Decessit sex annis post Euripidem. Appellatur Apis, ob linguæ dulcedinē. Filij eum ab administratione rei domesticæ summouerûr, vt delirâtem: at ille Tragædiam protulit coram iudicibus, vt viderent an esset opus delirî senis. Propterea restitutus est, & sapiens iudicatus.

Fuit & *Sophocles* alter superioris nepos, qui docuit Tragædias quatuor. Atque etiam scripsit elegos.

Sophilus Sicyonius fuit comicus.

Sosithæus Syracusanus, æmulus fuit Homerij tragici.

Sotades Maronites, poëta fuit Iabographus impurissimus & pleb^o n^o lasciuia. Hinc Sotadicos versus vocam^o pathicos, & libidinosos

Soterici

Sotericus Aſtes, ſcripſit Encomium Diocletiani, & Dionyſiaca, & vitam Apollonij Tyanei.

Stefchorus poëta Lyricus ex Hymera Siciliæ ciuitate ſcripſit Helenæ vituperationem. Ob quam rem exoculatus palinodiam cecinit, & viſum recuperauit. Primus cum citharæ cantu chorum iuſtituit. Vnde inditum illi nomen. In eius ore, quum iafans eſſet, cantauit Luſcinia.

Thales Cretenſis, fuit Lyricus poëta, qui quum Spartâ veniſſet, Lacedæmoniorum animos ſuis verſibus adeo deliniuit, vt feritate illam exuerint, quam ex ſeueris Lycurgi legibus imbiberant.

Thamyras Thrax poëta ſcripſit verſus in Theologia ad tria milia. Eximia fuit pulchritudine, & amore puerorum deſlagrauit.

Tellen fuit Melicus poëta.

Theognetus Cômicus.

Theognes Megarenſis floruit Olymp. LIX. Scripſit Elegias, & alia poemata. Fuit alter Theogenes Trag.

Theodectes Cilix, diſcipulus Platonis, ſcripſit fabulas quinquaginta. Præterea artem Rhetoricam verſibus, & quædam alia.

Theodoſius Tripolitanus, ſcripſit verſibus in Æſtatem.

Theocritus Syracuſanus patrem habuit Praxagoram, Philinam matrem. Floruit ſub Ptolemæo Lagi. Scripſit Dorica lingua Bucolicum poemata.

Theophilus ſcriptor fuit priſcæ comœdiæ.

Terpander Leſbius poëta Lyricus, Heptachordon & Lyrici carminis canonem ſcripſit.

Theſpis Atricus poëta Tragicus, primus inſtituit vt Tragœdiæ ageretur in plauſtris. Vnde Horatius. Ignoratum tragicæ genus inueniſſe camœnæ. Dicitur, & plauſtris vexiſſe poemata Theſpis, Quæ canerent agerentque peruenſi facibus ora.

Timon Apolloniates, ſcripſit Tragœdias, Comœdias, Satyras, & alia permulta.

Timolaus Lariffæus, diſcipulus Anaximenis Lampſaceni, ſcripſit poemata de bello Troiano.

Timecles Athenienſis fuit comicus.

Timotheus Mileſius, ſcripſit verſibus de Muſica lib. 17. Præterea Hymnos, Encomia, & Dithyrambos.

Tyrteus Athenienſis poëta, quem quum Lacedæmonij certantes in Athenienſes principem ſibi delegiſſent, ita eorum animos inflammauit ſuis carminibus, vt omnes periculi & mortis immemores in hoſtem furiofe coniecerint, eoque modo victoriam ſibi peperecint. Horatius in Arte: Tyrteuſq; mares animos in Martia bella Verſibus exacuit.

Triphio

Triphiodorus Ægyptius scripsit *Marathoniam*, excidium *Ilij* & poëma de laboribus *Vlyssis*.

Xenophanes *Colophonius*, scripsit poëma de *Psyllis*. Præterea *Elegias* & *Iambos* contra *Mesiodum* & *Hometum*, improban, quæ de diis scripserunt.

Xenophanes *Lesbius* fuit *Iambographus*.

Xenarchus fuit poëta *comædiographus*.

Zenodotus *Ephesius* poëta discipulus fuit *Philetæ*. Floruit *arate* *Ptolemæi* primi, cuius liberos erudit. Primus *Homeri* libros correxit, & in ordinem redegit.

QVI DE MODICIS REBUS

opera scripserunt.

Synesius *Cyrenensis* scripsit de laudibus *Caluitij*.
Dion, cognomento *Chrystomus*, librum de comæ laudibus.

Batrachomyomachiam lusit *Homerus*.

Maro *Culicem* & *Moretum*, atque etiam de apibus animalium fere minimis scripsit fuissimè.

Bufridem tyrannum laudauerunt *Polycrates* & *Isocrates*.

Iniustitiam *Glauco*.

Thersiten & quartanam febrem, *Fauorinus*.

Muscam & *Parasiticam*, *Lucianus*.

Seneca *Claudij* apotheosim.

Scripsit *Plutarchus* *Gryllicum* *Vlyssc* *Dialogum*.

Lucianus & *Apuleius* *asinum*.

Themison de laude *plantaginis* herba.

Homerus librum vnum de laudibus vini.

Ephren *Syrus* de vituperatione risus.

Marcion *Græcus* de *Raphano*.

Hippocrates librum vnum de laudibus *prisanæ*.

Messala singulos libros de singulis literis.

Orpheus, & *Hesiodus* de substitutionibus multa scripserunt.

Iuba rex de *Euphorbio* herba magno præconio volumè edidit.

Lysimachiam herbam scriptis celebrauit *Erasistratus*.

Anonymos herba ab *Icesio* medico celebrata est.

Democritus numerum quaternarium volumine decoravit.

de *Cameleonte* animali aliud volumen conscripsit.

Pythagoras librum vnum composuit de bulbis.

Cato *Brassicæ* laudes cecinit.

Dioteles magnis laudibus *rapam* extulit.

Chrysippus medicus *brassicæ* volumen priuatim dicauit.

Museus & *Hesiodus* *Polion* herbam multis verbis commenda-

uerunt.

Phanias physicus condidit laudes vrticar.

Antemis herba magnis laudibus celebrata est ab *Afclepiade*.
Idem librum vnum de musto composuit.

SEPTEM MONTES IN QVIBVS

Roma sita est.

Capitolinus, seu *Tarpeus*, *Auēsinus*, *Palatinus*, *Calius* maior & minor, *Exquilinus*, *Viminalis* & *Quirinalis*. De his Tibull^o li. 2. Carpite nūc tauri de septē montibus herbas, Dum licet, hic magnæ iam locus vrbis erit. Propert. Septē vrbis alta iugis toto quæ præsidet orbi. Verg. Septēque vnā sibi muro circumdabit arces.

VENTI DIVERSI.

Vereres iuxta positionem cardinum tantum quatuor ventos principales à singulis cœli partib⁹ flare credebāt, autore Vegetio. Sed posterior ætas experimento duodecim comprehendit. Ab Orientali cardine oritur *Speliotes*, id est, Subsolanus, cui à dextra iungitur *Circius*, siue Chorus, à sinistra *Eurus*, siue Vulturinus. Meridianū cardinem possidet *Notus*, id est, Auster, habetq; à dextra *Leuconotum*, à sinistra *Zibanotum*. Occidentale cardinē tenet Zephyrus. Huic à dextra iungitur *Zips*, siue Africus: à sinistra *Tapis*, siue Fauonius. Septentrionalē cardinem sortitus est *Aporetias*, siue Septētrio, cui à dextra heret *Trastias*, siue Græcias: à sinistra *Boreas*, id est, Aquilo. Hi sepe flant singuli, interdū duo, & magnis quandoq; tempestatibus tres simul flare cōsueverunt. Horū impetu maria quæ sua sponte tranquilla sunt, vndis æstuantibus scæiunt. Horum etiam flatu pro natura temporum vel locorum serenitas redditur, & rursus in procellas serena mutatur. Hæc præcedentia docent tres esse ventos vniuersiūque cardinis. Nunc priuatim de quibusdam loquendum est.

Boreas dicitur à boatu, Latine vocatur *Aquilo*. Flatus est violēti & sonori. Nubes discutit, & serenū reddit aërem: vnde & Sudificus vocatur, & Nubifugus. Columel. Nec tam nubifugo borea Latonia Phœbe Purpureo radiat vultu. Homerus apud Gellium: Sudificusque simul boreas mala plurima voluens: Hieronymus ventum hunc appellat Scopam viarum, seu Scoparium, quod difflando perpurget quicquid in via obiacet.

Vulturinum, quod inter Eurum & Notum sit nonnulli *Euronotum* vocant.

Caurum Græci *Argēstim* vocant.

Fauonius Græcè vocatur *Zephyrus*, à poetis pater florum appellatur, & genitabilis.

Austrum aliter *Noton* vocant, quod nebulosus sit, & humectus. Exiialis est hic vetus, & morbosus, potēsq; ad excitanda fulmina: vnde

vnde Lucret. lib. 5. Altitonās Vulturū & Auster fulmine pollēs,
Vergilius videtur innuere Ventum Iapiga occidentalem esse,
quum dicat Cleopatram è nauali prælio fugientem in Ægyptum
vento Iapige ferri.

Est & ventus nomine *Cecias*, nubes attrahens.

Atabulus nomen est etiam venti apud Horatium lib. r. Ser. Scribentem: Incipit ex illo montes Apulia notos ostentare mihi,
quos torret Atabulus.

Sunt & alii, qui vocantur *Etesia*, & *Prodromi*, qui in ortu Caniculae statis anni temporibus spirare solent. Lucr. Puterulenta Ceres & Etesia stabra Aquilonum.

De regionibus quatuor ventorum, qui præcipui dicuntur, sic scribit Manilius lib. 4. Astron. Totidem venti de partibus iisdem Erumpunt, secumque gerunt per inania bellum. Asper ab axe ruit Boreas, fugit Eurus ab ortu, Auster amat mediū solem, Zephyrusque profundū. Ouid. lib. i. de Trist. Nā modo purpureo vires capit Eurus ab ortu, Nunc Zephyrus sero vespere missus adest. Nūc gelidus sicca Boreas bacchatur ab arcto, Nūc Notus aduersa prælia frōte gerit.

SOPHISTARVM NOMINA.

Adrianus Phœnix patria Tyrius, docuit Athenis magno cultus victusque sumptu. Amatus est magnopere à M. Antonio, & Romam ab eodem ductus.

Aelianus Romanus sophista qui scripsit de animalibus, de varia historia, & de re militari.

Antiochus fuit sophista securus in figuris, vehemens in accusationibus, venustus in defensionibus, in demonstratiuis potens. In forensibus sophisticis, in sophisticis forensi utebatur oratione.

Sphithonius sophista scripsit præexercitationes in Rhetoricis, & in artem Hermogenis.

Aspimes Gadarus Smyrnæ præceptorem habuit Heraclidem Lycium, Nicomediæ Basilium. Docuit Romæ Maximiani tempore, cuius beneficio adeptus est consulatum.

Aristides Mysius docuit Smyrnæ.

Aristoteles Pergamensis sophista floruit sub Adriano. Scripsit de arte Rhetorica, Epistolas, & Declamationes. Sectæ fuit Peripateticæ, horridus aspectu, voluptatibus tamē & lyra postea indultus.

Aspasius Rauennas Demetriani filius, & auditor Paulanæ professus est Romæ sub Alexandro Mameæ. Scripsit diuersas orationes contra Aristonem & maledicos.

Alia sophistarum nomina sunt: *Ausonius* quidam.

Bemarchus Cæsariensis, qui scripsit res gestas Cōstātini principis libris decē. *Chrestus* Bizantius, qui quamuis esset deditus vino

cæteris tamen in rebus erat continens.

Damophilus, qui scripsit ad Lollium Maximum de vita priscorum,
Damianus Ephesius.

Dias Ephesius qui floruit ætate Philippi Macedonis.

Dion Prusæus. Troiano familiaris, qui scripsit pro Homero contra Platonem libros IIII. Item de virtutibus Alexandri Magni libros decem, & laudem Herculis.

Ecebolus Constantinopolitanus.

Epiphanius Petreus qui scripsit præexercitationes, & declamationes in genere demonstratiuo.

Heraclydes Lycius, qui Smyrnæ docuit.

Hermocrates Phocensis, qui floruit principate Senero.

Hermogenes Euodius Smyrnæus, Aristotelis discipulus, qui professus est Romæ.

Eustephius Aphrodisæus, qui scripsit declamationes.

Eustochius Cappadox qui scripsit ad Constantem principem de Cappadociæ, aliarumque gentium antiquitate.

Gorgias Leontinus artis sophisticæ parens.

Hippodromus Larissæus, qui Athenis docuit.

Iseus Assyrius, qui adolescentiam variis corporis voluptatibus tradidit; deinde vir factus, frugalissimus omnino fuit.

Julianus Cappadox, ad quem, dum Athenis profiteretur, gregatim omnes conuolabant.

Libanius Antiochenus, floruit sub Iuliano principe. Athenis audiuit Diophantum philosophum. Exercuit se in declamationibus.

Constantinopolim profectus ibidem ludum aperuit. Vnde propter lascium in pueros amorem pulsus, Nicomediam venit, indeque eandem ob causam reiectus, in patriam reuersus est. Scripsit declamationes, Progymnasmata, orationes, & Epistolas.

Lucianus Samosatenus, floruit sub Traiano principe, primum Christianus, demum fidei defector.

Marcus Bizantius, Isæi auditor.

Menander Laodicæus, qui scripsit commentarios in arte Hermogenis, & præexercitamenta Minutiani.

Minutianus Atheniensis scripsit artem Rhetoricam, Præexercitamenta, & diuersas orationes.

Nicetes Smyrnæus, quem Adrianus Ægyptio Musæo ascripsit.

Plutarchus Atheniensis præceptor Syriani.

Polus Agrigentinus, auditor Gorgiæ, scripsit eorum genealogiã & Catalogum, qui ad bellum Troianum profecti sunt.

Polemon Laodicæus æqualis Herodis Attici.

Priscus Panites, magister epistolarum Theodosij iunioris. Scripsit historiam

historiam Constantinopolitanam & Athiliae libros octo. Præterea declamationes & epistolas.

Procopius scriba & comes Iustiniani.

Protagoras Abderites discipulus Democriti, cuius meminit Aulus Gellius.

Phrynicus Bithynicus qui scripsit de Atticis dictionibus.

Ruffus Corinthius.

Sabinus, qui floruit sub Adriano.

Scopelianus Clazome. Herodis Attici præceptor.

Sopater Iambici discipulus Constantini Magni consiliarius.

Theon Sidonius.

Theodorus, qui Herodis Attici tempore præfuit Atheniensium schola.

Thrasimachus Carthaginienſis Iſocratis discipulus.

Varus Perſa. *Zenodotus* docuit Romæ sub Adriano: scripsit epitomen prouerbiorum Didymi, & gemethiacum in Adrianum. Præterea conuertit in Græcum sermonem historiam Sallustij.

Philagrus Cilix patria, auditor Lolliani, fuit sophistarum vehementissimus, maximè iracundus.

DE ANIMI SUBSTANTIA DIVERSAE
philosophorum opiniones.

E*mpedocles* Animum esse censet cordi suffusum sanguinem.

Zeno Stoicus Ignem. Cic. i. Tusculana.

Aristoxenus musicus Corporis intentionem quandam, velut in cantu & fidibus quæ harmonia dicitur.

Xenocrate Numerum, cuius vis in natura maxima esset.

Plato Triplicem posuit animam, Rationem in capite, Cupiditatem subter præcordia, Iram in pectore.

Dicæarchus introducit differentem nihil esse animam, nomen inane, nullamque esse animam in homine, aut bestia. idem eodem.

Asclepiades Sensuum coercitamen, animam esse dicit.

Thales Naturam irrequietam.

Plato Substantiam intellectiuam. Plutarchus de placitis philosophorum.

Heraclitus Humidiorum quæ in mundo sunt expirationem.

Euripides Deum. Cic. i. Tuscul.

Alij Cor ipsum. Idem eodem.

Aristoteles post quatuor principia quintam naturam ponit, qua sit Mens. Idem eodem.

Esse Iudæi philosophi aîas putât immortales, & de æthere

tilissimo instinctu naturali in corpora permeâtes, à corporib. verò absolutas, vltra Oceanū degere in locis peramœnis. Cæl. lib. 3. c. 9. *Pythagoras* numerum seipsum cientem. *Plutarchus* inde placitis philosophorum.

Hiparchus animas nostras dixit partem esse cœli. *Plinius* lib. 2. cap. 26. Cicero corpus modò animæ sepulchrum, modò carcerem modò ergastulum vocat.

Aristoteles entelechiam. *Becichemus* in *Plinium*.

Non tacendam interim duximus *Auerrois* sententiam, quæ toti hominum speciei vnicam esse animam, adserit, & præter hanc hominem quemque vnam habere sensitivam, brutali paulò perfectiorem. Multaque alia dixisse eundem & scœda, & falsa, quæ videbis apud *Carlium* libro lectionum antiquarum secundo cap. 2.

Sed præter hæc *Seruius* (in illud 4. *Æneid.* Et nunc magna mei sub terras ibit imago) non venit silentio prætereundus. Tria esse dicens, quibus homo cõstet, Animam, quæ supernam suam petit originem. Corpus, quod in terram deficit. Vmbra, quam *Lucretius* sic definit, supra spoliatus luminis aër: quæ si ex corpore creetur, vna cum eo perit: deinde aliquid dicitur simulachrum, quod inferos petit. *Plutarchus* inde placitis philosophorum.

ANIMAE PRINCIPATVM IN QVA

corporis parte Philosophorum

iudicia ponant.

D*emocritus*, in toto capite esse censet.

Strato, in superciliorum interstitio.

Erasistratus, circa membranam cerebri.

Herophilus, in ventriculo cerebri.

Parmenides, in toto pectore.

Epicurus, in toto pectore. *Plutarch.* de plac. philo.

Stoici, in corde.

Diogenes, in arteriaco ventriculo cordis.

Empedocles, in sanguinis concretionem.

Pythagoras, Viuificam vim circa cor, intellectiuam verò circa caput posuit.

Xerxes Persarum rex animam dixit in auribus habitare. *Bero* in *Apulcium*.

Democritus & *Epicurus* rationem in pectore, irrationabilitatem verò per totius cõpaginẽ sparsam esse dicunt. *Plut.* in de plac. philo.

ANIMA QUID RECIPIT AB

influxu planetarum.

A*saturne*, Ratiocinationem & intelligentiam.

A Ione, Vim agendi.

- A Marte*, Animositatis ardorem. Macrobi. de Somn. Scipionis;
A Sole, Sentiendi opibandi que naturam.
A Venere, Desiderij motum.
A Mercurio, Pronuntiañdi, & quæ sentiat interpretandi vim.
A Luna, Naturam plantandi, & augendi corpora.

ANIMA CORPOREIS ABSOLUTA
 vinculis quò pergat, ex multiplici
 veterum iudicio.

Democritus & Epicurus mortalem censent, & vnà cum corpore emorientem, quod & Plinius sentire videtur lib. 7. cap. 11. Plutarchus de Placitis philosoph.

Plato immortalem esse censuit. Idem eodem.

Stoici si inualidior sit, vnà cum concrementis subsistere, cuiusmodi sunt imperitorum animæ: sin strenua, quales sunt sapientum ad flagrantem vsque naturas euadere. Idem eodem.

Platonici animam viuere dixerunt, dum in mutabili parte mundi consistit: mori verò quum ad partem mundi cecidit mutabilem. Est autem Luna mutabilis & immutabilis confinium. Macrobius in somnium Scipionis.

Druidæ opinati sunt defunctorum animas non descendere ad inferos, sed in alio mudo aut parte eius alia corpus aliud informare: quam opinionem sic primo Pharsaliæ describit Lucanus. Voluit auribus vmbra. Non tacitus Erebi sedes Diis que profundi Pallida regna perunt, regit idem spiritus artus Orbe alio.

Pythagoras in alia post mortem corpora migrare. Vnde Plinius eandem opinionem sequens dicit, Eos qui humanam proprietatem seruatunt, futuros iterum homines: qui verò sensibus deficiunt, in bruta redituros. Cri. lib. 11. cap. 3.

Alij iustorum animas ad campos Elysios migrare credunt. Verò in 6. Defunctorum animæ quæ sepultura caruerunt, priusquam ad inferos vehantur, centum errant annos. Idem eodem.

Essæi Iudæi philosophi animas à corpore absolutas vltra orbem num degere putant in locis peramœnis. Cæl. lib. 2. cap. 2. Circulus est splendidissimo candore inter flammam elucens, quem vocant orbem lacteum, quæ sedes est heroum, & vbi beati sempiterno quo fruuntur. Cic. de somnio Scipionis.

Ægyptij primi extiterunt, qui diceret animam hominis esse immortalem, quæ de mortuo in aliud atque aliud subinde corpus, & quod uoluerit, gigneretur, introiret: Atque vbi per omnia se circumtulisset terrestria, marina & volueria, rursus in aliquod hominis corpus genitum, introire: hancque ab ea circulum fieri intra tria annorum mensura, quam opinionem ut suam, nonnulli Græcorum vsurpauerunt. Herod.

Herod. lib. 2.

Zoroastrem, refert Cælius, dixisse, alatham esse animam, fractis alis in clementia ferri præcipitem, tum illis succrescentibus ad superos euolare. Cæl. lib. 9. cap. 38.

Perphyrus adserit vnam Animam Sensibus, Memoria, & Ratione præditam: & habere orationem interiorem exterioremq; quæ inter se loquantur animalia bruta, quorum verba à nobis non intelligi, non mirum: quum barbarorum multorum sermonem non discernamus, neque tam loqui quàm indistinctè vociferari puremus. Addidit veterum multos brutorum inter se colloquia & audiuisse & intellexisse. Idem eodem.

Qui per diuersas gentes in cõstituendis sacris cõremoniarũ fuerunt autores, aliud esse negant inferos, quàm ipsa corpora, quibus inclusa animæ carcerem secundũ tenebris, horridũ sordibus & cruce patitur: & omnia quæ illic sunt secundũ fabulosam persuasione in ipsis humanis corporibus adsignare sunt conati, Lethæ nil aliud esse adserentes, quàm errorem animæ, obliuiscens maiestatem vitæ prioris qua fruebatur priusquam in corpora dilaberetur: Phlegentem ardore irarum, & cupiditatem. Acherontem, eorum quæ fecimus, aut diximus, pœnitentiam: Cocytũ quicquid hominem ad luctũ & lacrymas compellit, Stygẽ quicquid humanos inter se animos odiis diffidere facit. Vulturẽ immortale Tytij iecur rodentem, remordentis conscientie tormẽta intelligentes, Tãtulum inter cibum & potũ fame & siti tabescẽtem, eos significare, quos magis atque magis adquirendi desiderium cogit præsentẽ copiam nõ videre, & in affluentia inopes, egestatis mala perpeti. Per Ixionæ rotæ radiis distractũ, eos qui ratione, virtute, & cõsilio, nil moderantes, & actus suos fortunæ permittentes, fortuitis casibus semper rotantur. Per saxũ ingens Sisyphi eos qui inefficacibus, laboriosisq; conatibus vitam conerunt. Macrobius in somnium Scipionis.

ANIMARVM SEDES APVD

inferos nouem.

- P**rima, Infantium animas tenet.
Secunda, Eorum qui sibi per simplicitatem adesse nequiterunt.
Tertia, Eorum qui euitantes ærumnas sibi lethum peperere.
Quarta, Eorum habet animas, qui amauerunt. Vergilius per totam sextum Æneidos.
Quinta, Virorum fortium.
Sexta, Nocentum, qui à iudicibus puniuntur.
Septima, Vbi purgantur animæ.
Octaua, Vbi animæ ita purgatæ suat, vt redeant.
Nona, Est campus Elysius.

DD 2

QVAS CORPORIS PARTES

vnusquibet planeta regit.

SOL, Caput & Cor. Mercurius, Linguam & os. Saturnus, Splenam.
Iupiter, Epar. Mars, Sanguinem. Venus, Renes & genitale Se-
men. Luna, Stomachum. Crini. lib. 12. cap. 2.

QVAE CORPORIS PARTES VNI-

cuique signo Zodiaci tribuuntur.

ARieti, Caput. Tauro, Cervix. Geminis, Humeri. Cancro, Cor.
Leoni, pectus & Stomachus. Virgini, Véter. Libre, Renes, ver-
tebrae q̄s. Scorpioni, Genitalia. Sagittario, Femora. Capricorbo, Ge-
nua. Aquario, Tibia. Piscib⁹, Pedes. Manilius & Crinitus vbi supra.

QVAE A QVIBVS ELEMENTIS

homini proueniunt.

CARO, à terra. Humor, ab aqua. Anhelitus ab aëre. Feruor ab
igne. Ingenium, à Deo. Idem lib 6. cap. 12.

EXEMPLA ALIQVOT HIERO-

glyphicarum notarum, quibus

Aegyptij utebantur.

SERPENS, caudam sibi mordens. Annum, astra, eorumque discen-
sus significat. Figura Leonis, Furorem.

Antiores partes leonis, Fortitudinem denotant.

Musca, Impudentem.

Formica, Cognitionem, & prouidentiam.

Caput leonis, Vigilantes, aut custodes.

Caelum pictam rorem eiciens, Disciplinam vel artem. Apollo-
nius interprete Beroaldo.

Pellicani forma, Insidiantem.

Cuculae effigies, Gratiitudinem.

Ciconia, Parentum amantes designat.

Columba, Ingratitudinem.

Vipera, Mulierem viro insidiantem.

Hyena picta, Inconstantem hominem.

Pellis Hyenae, Fortunae & calamitatis contemporem.

Caprae figura, Optime audientem.

Anguilla, Omnibus iniisum. Camelus, Pigrum.

Apis effigies, Regem indicat. Crini. lib. 7. cap. 2.

Vultur, Genium & maiestatem. Idem eodem.

Bovis figura, Terram. Macro. lib. 1. cap. 27.

Sceptum cum oculi specie, Osyrim seu Solem. Idem eod.

Perdices, Contumeliosos homines. Cael. lib. 16. cap. 25.

Hippopotami vngulae deorsum versa, Impium iniustumq̄ signi-
ficant. Idem eodem.

Accipiter, Rem denotat cito factam.

Oculus, Iustitiæ seruator, & corporis custos interpretatur. Diodorus lib. 4.

Dextera manus passis digitis, Libertatem designat.

Sinistra compressis, Tenacitatem. Hæc tamen quatuor vltima de Æthiopicibus Diodorus intelligit.

Crocodilus Malum notat: Bap. in anno, prioribus.

Literarum hieroglyphicarum meminit Lucanus lib. 3. his versibus: Nondum flumineas Memphis contexere biblos Nouerat, & saxis tantum volucresq; feræq; Sculptaq; seruabant magicas animalia linguas. Et Apule. lib. vltimo Asini aurei his verbis: De opertis adytis profert quosdam libros literis ignorabilibus prænotatos partim figuris huiusmodi animalium concepti sermonis compendiosa verba suggerentes, partim nodis & in modum rotæ tortiosis, capreolatimq; condensis ait curiositate prophanorum lectione munita. Vide Baptistæ Pij annotationes priores.

VARIJ APVD VARIOS

tondendi ritus.

Maxies Aphricæ populi dextram capitis partem comatam gestant, sinistram verò tondent.

Achilles occiput crinitum gestant, tonsa anteriori parte. Herodot. lib. 4.

Anises (vel vt Strabo vult, Anases) anteriorem partem crinitam habent, occiput verò tonsam.

Mace summum capitis verticem radunt, in medio capillos crescere sinentes hinc atque hinc in orbem.

Apud Athenienses vetus fuit consuetudo, vt qui ex ephebis excessissent, delati in Delphos de comis Deo primitias darent, anteriorem capitis partem abradendo. Plutar. in vita Thesei.

Abantes ne vllas hostibus ad capiendum ansas darent, anteriorem capitis partem tondere consuerunt. Idem eodem.

Thracæ quidem à re acrocomæ vocati, antias in frontem muliebriter demittunt. Cælius lib. 4. cap. 23.

Euboici comam per terga suscipiunt, atque ideo Opeithocomæ vocantur. Idem eodem.

Romani ad CCCCLIII. annum vsque in tonsi fuere, donec adducere P. Ticinio ex Sicilia tonsores venerint. Plin. lib. 7. cap. 59.

Alexander in exercitu suo nihil aliud desiderari dicebat, nisi vt Macedonibus barbæ raderentur: nullum esse meliorem in pugna, quam barbæ captum asserens. Plut. in Apoph.

Genus fœminis radi duodecim tabularum interdicto cautum est. Plin. lib. 11. cap. 37.

Intonsi capitis consuetudo à Lycurgi legibus, vt multi arbitratu processit, qui dictitate solitus est, eorū qui honesta facie foret, accedere coma, decorū magis augeri: at iis, qui Deformes essent, ex ea plus terroris inesse. Plutar. in vita Lyfandri.

Tranquillus in vita C. Caligulæ, de eius inuidia cōtra omnes scitbens, eum ait, pulchros & comatos, quoties ei occurrerent, occipitio raso solitum deturpare.

APOPTHEGMATA CON-
uitia retorquentium.

I*phicrates* Harmodio ignobilitatem exprobrāti, respondit, Mei generis nobilitas à me incipiet, tua autē in te desinet. Plutarchus in Aphoptheg.

Agathocles, Sicilia rex quū urbem obsideret, & aliqui cōuiterentur dicentes: O figule quomodo militibus stipendia solues? Respondit, Quum urbem vestram cepero. Idem eodem.

Androclidas increpatus à quodam, quòd claudus in aciem descenderet, Pugnare, non fugere, propositum esse sibi respondit. Vale. de fidu. sui.

Anacharsis exprobrāti illi Attico, quòd Scyrha esset: respondit, Mihi quidem probro ex patria, sed patriæ tu. Diogenes lib. 2.

Anthagoras cōgrum quum coqueret, & Antigonus illi adfistēs dixisset, Putasne Homerum Agamemnonis & Græcorum describendis rebus intentū quomodo cōgri melius saperēt pēstrasse: respondit, Opinaris (ō rex) Agamēnonē sollicitius perscrutatū ecquis in exercitu congrū coqueret? Plutarchus in Apopthegmatibus.

Diogenes olera lauans, Aristippo dicēti, Si Dionysio adulari vel adulateris. Vale. de conti.

Cato cuiusdam probris vexatus, respondit Imper. mihi tecum certandi conditio est: nam vt malè dicere, & malè audire tibi facillimum est: sic mihi malè dicere insuaue est, & malè audire, insuetum. Plut. in vita eius.

TRIBVNITII MAGISTRATVS,
iura & potestates.

Tribuni soli magistratum purpurati non sunt. Plutarchus in Problematib.

Tribunorum ianua diu noctūque patet. Idem eodem.

Tribunis non licebat vnum diē ab vrbe abesse. Gellius li. 3. c. 1.

Tribuni senatū nō intrāt, sed positris subcellis ante valuas curiæ, decreta patrum attentissima cura examinant. Vale. ritu. de insti. antiquis.

Consulem à tribuno in carcerē duci posse constat. Liu. lib. 4. 1. decad.

i. decad.

Tribuni in ius vocandi potestatem non habent, sed prehendendi. Gelli. lib. 13. cap. 12.

Tempus comitiorum declarare in potestate tribuni est. Blon. lib. 3. Rom. triumph.

Si alicui cum tribunalis intercessisset, iudices erant collegæ. Gel. lib. 13. cap. 12.

Si quis tribuno nocuisset, eius caput Ioui sacrum erat familia ad ædem Cereris, liberi verò venundabantur. Blon. lib. 4. Ro. triu.

Tribuni nec lectores habent, nec in sella curuli sedent ius dicitur. Plut. in problem.

Tribuni signa aditu nûmoru habet potestatem. Crin. lib. 17. cap. 7.

Senatusconsulta non prius valida sunt, quam interveniente tribuni consensu, quæ subscripta, T; litera à tribuno visa & approbata ostenduntur.

IVRA, ET POTESTATES CENSORVM.

Censores creati ab anserum sacrorum cura incipiunt, alimentis locando, & imaginum splendorem reparando. Plutarchus in problem.

Populi partes in tribus distribuunt, & pecunias in civitatis ordines partiuntur. Cice. 2. legum.

Vitam hominum & morum disciplinam observant. Plut. in vita Catonis censorij.

Censura maximè omnium magistratum reverentiæ est, plurimæque potestatis, cum in aliis rebus, tum maximè ad morum emendationem. Plutarchus in vita Pauli Æmylij.

De nuptiis, de liberorum præcreatione, de vivendi ratione, & de conjuviis diligenter inquit censura. Idem in vita Catonis censorij sacrificiorum pretia curate Censuram est. Idem eodem.

Defectionibus genera & reipublicæ officia distinguere possunt. Idem eodem.

Censuram est, eos qui maiores honores gesserunt, in ordinem referri senatorum. Vale. de insti.

Vrbis templa, vias, aquas, ærarium, tuentur. Cic. 2. de leg.

Equitum, peditumve sobolem censores distribuunt, & cælibes esse prohibent. Idem eodem.

Altero ex censoribus mortuo, alterum se oportet magistratum abdicare. Blondus lib. 3. Rom. triu.

Completo quinquennio censores lustrabant & Taurilia sacrificia de sue, ovis, & tauro faciebant. Pom. p. Lat. de mag.

Cum alij magistratum Romanorum annui sint, censura quinquennium durat. Vide Crin. lib. 4. cap. 3. Cicer. de legi.

DD 4

CENSORIA POENA IN

QVOS ET QVALES

ferebatur.

Qui agrum passus fuisset sordescere, censoria animaduersione puniebatur.

Qui equum graciliorem, aut parum nitidum haberet.

Qui ioco vsus fuisset intempestiue.

Qui in Censuram auditorio sonore nimis oscitasset. Gellius lib.

4. cap. 12.

Senator senatu abiicitur.

Eques publicum equum perdit.

Plеbeius sit ærarius, & capite census: Crin. lib. 4 cap. 3.

Huc spectat tabulas carites fuisse, in quas referri Censores iubebant, quos notæ carita causa suffragiis priuabant, vnde eruditè Flaccus in epistola ad Numicum dignos carite carã dicit Romanos, quoniam luxu & voluptatibus turpissimis tenerentur, autor Gellius lib. 16. cap. 17. & Crinitus lib. 7. p. 6.

NOMINA ET VALORES PONDERVM.

Siliqua primum minimumque pœdus granum thecæ inclusum. *Scripulus*, Latine Obolus, sex siliquis constat. *Dragma* Tribus scripulis conficitur. *Vncia* Octo dragmis confatur. *Libra* Italica vndecim habuit vncias. *Sextertium* antiquum Dipondius & semis.

Sextertium antiquum partum, libras viginti quatuor habens.

Talentum Aphricum libras quinquaginta.

Talentum ægyptium quindecim pœdo. Blond. libro 9. idque et Varone.

Talentum Atticum magnum octoginta libras & quatuor vncias.

Dennx, vncias vndecim. *Dextans*, vncias decẽ. *Dodrans*, Nouem.

Bessis, Octo. *Septunx*, Septẽ. *seunx*, Sex. *Quincunx*, Quinque. *Trom*

Quatuor. *Quadrans*, Tres. *Sextans*, duas. *Semiuncia*, Dimidiũ viciq;

sexticula, vnciæ sexta pars.

Reliqua nomina ex compositione noscuntur satis, vt *Trellis*,

Decussis, *Vicessis*, *Tricessis*, *Cētussis*, id est, tres, decẽ, viginti, triginta,

centi, assēs continens. Sed aduerte multa alia fuisse talenta, vt

Rhodium, *Euboicum*, *Antiocheum*, *Babylonicum*, *Prolemaicum*,

&c. quæ quia libra apud alios maiores apud alios minores fuerit

non idẽ vbiq; valent. Estq; de eorum valore opinionũ confusa de

uersitas: nec me fallit, Plinium libro naturalis historię 21. ca. 14. de

Græcis ponderibus dixisse, *Dragma* denarij argentei pondus ha-

bet, *Denarius* sex continet obolos, *Obolus*, decem calchos, *Cy-*

thus pœdet per se dragmas decẽ, *Hemina* dragmas sexaginta, *Min-*

quã *Minam* vocant, dragmas pœdet Atticas centum. Præter hæc

nota nummum argenteum Romanum quatuor scrupulis æquipollere, & inde redire pondera ad nummorum usum, & valorem. Hæc & multo plura tibi suggeret Budæi nostræ ætatis doctissimi lectio in libro, cui titulum fecit de Assæ & partibus eius.

IUDICIORVM, ET SVFFRAGIORVM NOTÆ.

Calculus Albus in absoluteione, in damnatione, Niger dicente Ouidio, Mos erat antiquis niueis atisque lapillis, His dånare reos illis absolnere culpa. Ouidius 15. Metamor.

Fabæ Sic. Plutarchus de liberis educandis.

Litera K. in damnatione nota fuit. Crin. lib. 6. cap. 6.

Litera A. in absoluteione. Idem eodem.

Litera L. & N. in causæ ampliacione quibus notabatur Non liquet. Idem eodem.

Litera T. Quum tribuni senatusconsulta sibi placere notabant. Val. de instir. antiq.

Thita Damnationis nota (Persio dicente) Et potis es nigrum vitio præfigere Thita. Persi. Sat. 4.

In comitiis circumferri tabella consuevit, in qua puncta adposita significarent, cui candidatorum suffragarentur. Erasmus in adag. Omæ tuli punctum.

T. olim absoluteionis nota fuit. Asconius Pædianus in suis commentariis.

Pollex præsus, fauoris signum est. Poli. in misc. cap. 17.

Pollex versus, Denegantium. Idem eodem.

Cerula miniatula, quæ parum probatur in librorum correctio- ne notari solita sunt. Cicero lib. 16. ad Atticum.

Creta notarent veteres, quæ sequenda forent; quæ vicissim fugienda, carbone. Persius Saty 5.

Pedibus nonnunquam ferri iudicia solita sunt, quum à suo loco discedentes Senatores ad illorum sedes pedibus ibant, quorū sententiam volebant sectari: vnde Pedarij fortasse dicti sunt, quam non me fallit asiter sentire Gellium, Blon. lib. 4. Rom. trium.

Obelo, id est, signo oblongo in modum hastæ improbantur, & notantur codicum errores. Cicero epist. 162.

Signo vngui apposito vbi quid non placet obseruatur. Erasmus in Adagiis. Vngui. notatur.

Ægyptii iudices sententiã ferunt, impresso Veritatis signo, quod aurea catena ex iudicum principis collo pender. Diodo. lib. 2.

Cicero consul (vt autor est Becichemus in præfacione facta in Plinium) docuit per signa quædam, & notas, multarum simul literarum vim habentes senatorum dicta colligere.

DD 5

Britannicus, Persij interpres, à Criniti opinione multũ recedit. Dicit enim K. in absoluteione subscribi solere, quod interpretatur calon: id est, bonum.

RITVS CANDIDATORVM,
seu Magistratus penitentium.

Qui magistratus populi suffragiis petebat, albam vestem induere, & urbem supplicantes ambire soliti sunt: quoniam legem à Tribuno in contrarium aliquando latam ait Liuius lib. 4. Blon. lib. 3. Ro. triumph.

Absque interiore tunica in forum veste operi descendebant, ut eo habitu ad supplicandum modestiores accederent. Plutar. in vita Coriolani.

Deprehensos dextra ciues benignis orabant verbis. Idẽ eodem.

Multi candidati nobiles fecerunt, ut quum minus suffragiis reliissent, prosternerent se populo, fracto animo, atque humili supplicarent. Cice. pro Plancio.

Candida veste induti ambiunt, ad animi integritatem denotandam, nam solus hic color syncerus, & purus, ac minimẽ inquinatus est. Blon. vbi supra.

Qui consulatum petaturi in campum Martium candidati descendebant, deductores, suffragatoresque suos circa se habebant. Liuius lib. 4. decados 2.

Cõsuevere candidati qui cicatrices haberet ad allicienda populi suffragia, nudato corpore manifeste ostendere. Plutar. vbi supra.

In candidatorum ambitum his versibus Luca. inuehitur: Hinc rapti fascies pretio, sectorque fauoris. Ipse sui populus lethali serque ambitus vrbis Annua venali referes certamina campo. Vbi lectorem fauoris populum intelligit veditorem suffragiorum. Annua verò certamina, quia ut Plur. ait, non suffragiis, sed arcu, gladio fundaque pro largitore ad comitia descendente, & decertare populum cerneret, & tribunalia se penamero sanguine fixante. Ab de translatione admodum eleganti ad rerum aliarum peritiam transferri candidatum, ut annotauit Beroaldus in primum Africani aurei, sicuti Plinio panegyrista gloria & immortalitatis candidatus, Hieronymo candidatus fidei, Quintiliano candidatus eloquentia, qui eloquentiam auspicatur: & Apuleio libro primo Africani rei lepido dicto candidatus crucis appellatur, qui petit crucem quã ve futurus est iam iam crucifixus.

FINIS.

LOCORVM INSIGNIVM

INDEX TOMI SECVNDI.

A	Bstemij.	300	Audaces & Temerarij.	380
	Adulatores, & Scurræ.	136	Aues deorum.	181
	Ædificia sumptuosa.	226	Auium nomina.	164
	Æmuli alienæ laudis aut virtu-		auium & aliorum animalium	
	tis.	323	voces.	181
	Ambitiosi, & Gloriosi.	346	inimicitia.	180
	Amor coniugalis.	341		
	Amici arctissimi.	336	B	
	Animalia diuersa.	182	Elluarum dormitores.	134
	Animalia mâluefacta quorû mi-		C	
	nisterio vsi sût homines.	204	Alciamentorû genera.	40
	de animæ substãtia diuersæ phi-		Candidatorum petentium	
	losophorum opiniones.	416	ritus.	426
	animarum sedes apud inferos		Caritatis in patriã exẽpla.	332
	nouem.	419	Censorû iura & potestates.	423
	anima quid recipit ab influxu		Censoria pœna in quos & qua-	
	Planetarum.	417	lis ferebatur.	424
	animæ principatû in qua cor-		Cælatores.	211
	poris parte philosophorû iu-		Centaurorum nomina.	147
	dicia ponant.	ibid.	Clementes & humani.	262
	anima corporeis absoluta vin-		Cibi & panes diuersi.	307
	culis, quo pergat, ex multipli-		Cibi electiles & delicati.	311
	ci veterum iudicio.	418	Cibi quibusdam hominib. grati	
	anni partes quatuor.	128	cû diuerso populorû ritu. ibi.	
	apophthegmata conuicia re-		Citharædi, & Cantores.	89
	torquentium.	422	Coci.	248
	aquarum mirabilis natura.	375	Constantes & patientes in re-	
	arbores diuersæ. 230. Deorum		bus aduersis.	223
	& Dearum.	243	Conditores diuersorum locorû	
	architecti nobiles.	221	& ædificiorum.	222
	amentarij & pastores.	250	Contemptores honorum & di-	
	arrogantes, & Superbi.	346	uitiarum.	266
	artifices & fabri.	219	Corporis partes vnique si-	
	astrologi.	85	gno Zodiaci tribuuntur.	420
	asturi & fraudulentî.	355	Corporis partes vnusquisque	
	augures & aruspices.	61	planeta tribuit.	ibidem.
	auari & Fœneratores.	281	D	
			Deorum contemptores.	58
			Herorum	

Index.

Heroum filij.	110	Fragmenta diuersa.	245
Victimæ.	118	Frutices diuersi & odorati. ibid.	
Festa quib. vocentur nominib.	119	Fullones.	140
Sacerdotes.	124	G	
Deorum & deorum arbores.	243	Geatium vestes propria.	40
de Deis.	102	Geometra.	38
Diuitiarum & honorum con-		Grammatici.	385
temptores.	266	Glossi, & Edaces.	295
Diuites.	268	Gloriosi.	346
E		H	
Edaces, & Gulosi.	295	Harpyia.	113
Elementa quatuor.	135	Hæretici nonnulli.	57
Excrementa & fæces diuersa-		Herbarum diuersa nomina.	246
rum rerum.	132	Herculis columna.	140
Exempla Charitatis in patriâ.	332	Heroum & deorum filij.	110
Exules nonnulli.	48	Hesperides.	117
F		Hieroglyphicarum notarum	
Fabri & artifices.	219	exempla aliquot, quibus Æ-	
Famuli, & Serui.	144	gyptij utebantur.	420
Fames memorabiles.	140	Historiographi Græci & Lati-	
Fæces & excrementa diuersa-		ni.	380
rum rerum.	132	Homines crudelissimi. 251. Libe-	
Festa deorum, quibus nominib.		ra & importunè loquacitatis.	
vocentur.	119	353. Solitariè vitæ & austeritatis.	304
Fidelissimi,	364	Honorum & diuitiarum con-	
Flores & viola.	246	temptores.	266
Fluuij infernales. 374. Auferi &		Horti celebres & memorab.	179
gemmiferi. ibid. Præcipui		Hospitales.	112
nominis.	368	Humani & clementes.	262
Fontium quorundam nomina.		qui ex Humili fortuna clari &	
377. in Formas varias mira-		diuites euaserunt.	277
biles.	357	Hyades.	128
qui ex Fortuna humili clari aut		I	
diuites euaserunt.	277	Inuitores.	210
Fortunati, & felices.	366	Inliberales, & auari.	211
qui ex prospera Fortuna ad mi-		Inferorum iudices.	117
seram redacti sunt.	280	Ingrati.	317
in Formas varias mutati.	130	Inuidi.	311
Fratrum & Sororum mutuus		de Ira & Odio.	217
amor.	343	Inuectores diuersarum rerum.	311
Fœneratores, & auari.	281	Iniusti.	311
Fraudulenti & astuti.	355	Iudiciorum notæ.	111

Index.

Iura & potestas Cenſorum.	423	Montes flammiferi.	379
Iuſtiſſimi.	360	Munifici.	296
L		Muſici & cantores.	89
Acus & ſtagna.	378	Mutati in varias formas.	150
Latrones & ſacrilegi.	42	N	
Laudis alienæ, aut virtutis æ-		Vntij & legati.	313
muli.	323	Nymphæ diuerſæ.	130
Legati & nuntij.	313	O	
Legiſſatores.	314	Bluiioſi.	366
Legumina diuerſa.	246	Odiu & ira.	317
Liberatores quorundam homi-		qui de modicis reb. Opera ſcri-	
num à periculis.	135	plerunt.	412
Liberti & famuli.	142	Oratorum quorundam nomi-	
Liberales.	286	na.	389
Liberorum amor in parentes.		Orbis miracula ſeptem.	223
345		P	
Litigioſi.	352	Aludes, & lacus.	378
Loca deis ſacra.	111	Panes & cibi diuerſi.	307
Locorum diuerſorum condito-		Parcæ fatales deæ tres.	127
res.	222	Parentum indulgentia & amor	
Loquacitatis importunæ & li-		in liberos.	344
beræ homines.	351	Paſtores & armentarij.	250
M		Patientes in rebus aduerſis.	323
Acilenti.	138	Pauperes.	273
Magi, & alij venefici.	83	Pictores diuerſi.	216
Magnanimi.	329	Pigmenta.	219
Mangones & aliæ profeſſionis		Pingues & macilenti.	158
homines.	249	Pleiades.	127
Marmorarij, & calatores.	211	Pœtæ Græci & Latini.	391
Memoria qui exciderunt.	366	Ponderum nomina.	422
Memoria clari.	365	Poteſtates tribunorum. ibidem;	
Menſes anni.	129	Praecones.	149
Meſuræ quædam.	144	Prodigi.	291
Mericuloſi.	352	Prodigia & potentia diuerſa.	71
Miniſtri ſomni.	148	Proditores, periuri & perfidi.	
Miracula quædam naturæ cum		362	
aliquot aliis prodigiis.	74	qui ex Proſpera fortuna ad mi-	
Miracula orbis ſeptem.	223	ſeram deuenerunt.	280
Modèſti.	265	Pyraæ.	45
Monſtrorum domitores & bel-		R	
luarum.	134	Eligioſi.	268
Montes præcipui nominis.	378	Ritus candidatorum, ſi u	
		magi	

Index.

magistratus petentium.	420	Temerarij.	305
S		Tetrici.	315
S acrilegi.	42	Tibicines.	89
Sacrificiorum genera diuer-	320	Timidi.	351
sa.		Tondendi ritus varij apud va-	
Sacerdotes deorum.	124	rios.	421
Sculptores.	211	Tribunitij magistrat ^o iura.	422
Septem orbis miracula.	223	Tubicines.	96
Septem montes in quibus Ro-		Tyranni plerique.	336
ma sita est.	433		
Serpentum quorundam nomi-		V	
na.	3	V ates & Augures.	61
Serui diuersi, & liberti.	141	Vasorum genera.	13
Seruorum in dominos fideli-		Vehiculorum genera.	9
tas.	336	Venti diuersi.	411
Seuerissimi, & tetrici.	315	Venefici.	79. 81
Sirenes.	148	Veracissimi.	351
Sobrij, & temperantes.	300	Verba qui facturi memoria ex-	
Somni ministri.	148	ciderunt.	366
Solitariae vitae homines.	300	Verecundi.	265
Sororum & fratrum mutuus		Vermes diuersi.	208
amor.	343	Versiformes.	357
Sophistarum nomina.	414	Vespillones.	247
Somnolenti.	39	Vestimentorum genera.	25
Statuarij.	211	Vestes gentium propriae.	49
Stagna & paludes.	378	Vestes quaedam memorabiles.	
Suppliciorum diuersa genera.	45	ibidem.	
Subselliorum genera.	312	Victimae deorum.	118
Suffragiorum notae.	425	Victimarum genera diuersa.	320
Superbi & arrogantes.	346	Vinolenti.	395
Syluae.	244	Vincula diuersa.	146
Synonyma quaedam poetica.		Viri celebres mortui in aliena	
149		terra.	51
T		Violae flores.	246
T aciturni.	353	Virtutis alienae æmuli.	323
Temperantes.	300		
Temperatissimi.	302		

Finis Indicis.

HENRICI LABERII
NVCERRIANI,

De morte sui Textoris ad Ludouicum
Miltium Querimonia.

Quis mihi Neptunus violentis ignibus unda
Suggeret irato quis mihi fræna dabit?
Quæ mihi Pleiades poterunt extinguere flammam,
Quam motus calido pectore sanguis alit?
Nulla iracundis vacua est singulis hora,
Vitæque placatum non habet ista diem.
Multoties renouat miserabilis ira dolorem,
Ira inquam ad luctus ingeniosa meos.
Ter mihi quotidie præsentem postulo furcas,
Quæ vitam secum tristitiâque ferant.
Ter quaesita die mihi sunt longa æquora pontis,
Ossa ubi pennati lusor amoris habet.
Deuoni toties madidis hoc corpus arenis,
Frigida ut amnigenis piscibus esca forem.
A Ioue sceptrigero petij reuolubile saxum,
Quod miser Aeolides per iuga montis agit.
Sed luctus, video, nec dæi nec vota lauant,
Sorbebuntque meas ventus & aura preces.
Ipse nisi satyras, dirumque exproptero virum,
Et male cœlicolis syderibusque precer.
Sed fallor, nihil est quod sydera & astra laceffam,
Sunt vertenda aliò carminis arma mei.
Vosigitur Musa quibus est permissa potestas
Laurigera vatum cingere fronde caput:
Et quas seruandis commisit vatibus Orpheus,
Sollicitus vestri duxque patèrque chori:
Cur non seruaſtis Textorem, dicite Musa,
Præcipuum clara Palladis arte ducem?
Non illum Argolicis terrebant ora Periclis,
Nec cessurus erat Socratis ingenio,
Quis melius didicit lingua exarmare leones,
Et faciles sola reddere voce fera?
Quis potuit melius verbis lenire furentem,
Et dare præcipiti fræna modicæque viro?
Carmina Diræus caneret dum musica vates,

Et

De morte Textoris.

Et resonam digitis sollicitaret ebur :
 Ad cithara pulsus mouere cacumina montes,
 Atque sua laeuis sponte saluunt aper.
 Haud aliter Textor vibras lax ante camana,
 Tardi pedi potuit subdere calcem equo.
 Atque soporatos à somno pellere gires,
 Et bello insuetas cogere ad arma manus.
 Pertigerat Laetos Textoris gloria fines,
 Ereptura tibi Quintiliane togam,
 Quum subito exarsit miseros qui regibus aequat,
 Parcasum impatiens sanguineusque furor.
 Textorem nostrae inuiderunt fata Nauarra,
 Fata inquam doctus insidiosa viris.
 Sed nonne hac causa culpam excusabo Sorores?
 Digna est compedibus dignaque culpa focis,
 Si vox, integritas, fides non mouerit, atque
 Inter nos iunctae firmus amicitiae,
 Flectere vos homini potuit doctrina sepulsi,
 Et multis probitas discutienda modis,
 Quodque magis crucior, vel quod mihi suscitât iras,
 Nondum finierat Dia iuuen: a iocos,
 Nec primum compleerat iter reuolubile aetas,
 Quum dedit extremum mors inimica diem.
 Ecquid vos igitur sceleris patrassis putabo?
 Iacturâ mne vnius creditis esse pili?
 Si vos supplicio Rhadamanti traxerit ira,
 Non satis ad poena Tartarus vnus erit.
 Sed quoniam nihil hic lucet nec proficit ira,
 Nec motus animos verba cruenta leuant:
 Textoris cinerem muse seruate, relquit
 Ing. nû factum Textor. opésque sui.
 Interea ablatum nobis tutabare ratem
 Mileti Aoniij prima lucerna gregis.
 Si te celsus amor studiorum allegerit vnquam
 Hac tibi seruandi cura parentis erit.
 Vos quibus ingenium Textor suffecit & artem,
 Huic cineri violas, tura faceque date.
 Quando etiam ante oculo versabitur umbra sepulsi,
 Dicite, Textoris molliter ossa cubent.

F I N I S.